

مرکز تحقیقات ایرانیکا

اصفهان

گامی

عمران
علیه السلام

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب سی و نهم جلد ۱

تشدید تلاش‌ها برای فتح فاو

۱۳۶۲ آذرماه ۲۰۰۵ دی ۱۳۶۲

مدیر انصاری و حمیدرضا فرزینی

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع ملی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

روزشمار جنگ ایران و عراق: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی جلد ۴۹

نویسنده:

علیرضا لطف الله زادگان

ناشر چاپی:

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ناشر دیجیتالی:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	فهرست
۸	روزشمار جنگ ایران و عراق: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی جلد ۴۹
۸	مشخصات کتاب
۹	اشاره
۱۷	فهرست روزشمار
۲۰	فهرست نقشه ها
۲۰	فهرست راهنمای عکس ها
۳۰	پیش گفتار
۵۲	روزشمار جنگ سه شنبه ۱۲ خرداد ۱۳۶۶ / ۵ شوال ۱۴۰۷ / ۲ ژوئن ۱۹۸۷
۷۸	روزشمار جنگ چهار شنبه ۱۳ خرداد ۱۳۶۶ / ۶ شوال ۱۴۰۷ / ۳ ژوئن ۱۹۸۷
۱۰۲	روزشمار جنگ پنج شنبه ۱۴ خرداد ۱۳۶۶ / ۷ شوال ۱۴۰۷ / ۴ ژوئن ۱۹۸۷
۱۲۰	روزشمار جنگ جمعه ۱۵ خرداد ۱۳۶۶ / ۸ شوال ۱۴۰۷ / ۵ ژوئن ۱۹۸۷
۱۳۷	روزشمار جنگ شنبه ۱۶ خرداد ۱۳۶۶ / ۹ شوال ۱۴۰۷ / ۶ ژوئن ۱۹۸۷
۱۵۲	روزشمار جنگ یک شنبه ۱۷ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۰ شوال ۱۴۰۷ / ۷ ژوئن ۱۹۸۷
۱۶۹	روزشمار جنگ دوشنبه ۱۸ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۱ شوال ۱۴۰۷ / ۸ ژوئن ۱۹۸۷
۱۸۴	روزشمار جنگ سه شنبه ۱۹ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۲ شوال ۱۴۰۷ / ۹ ژوئن ۱۹۸۷
۱۹۷	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۰ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۳ شوال ۱۴۰۷ / ۱۰ ژوئن ۱۹۸۷
۲۱۸	روزشمار جنگ پنج شنبه ۲۱ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۴ شوال ۱۴۰۷ / ۱۱ ژوئن ۱۹۸۷
۲۳۵	روزشمار جنگ جمعه ۲۲ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۵ شوال ۱۴۰۷ / ۱۲ ژوئن ۱۹۸۷
۲۵۰	روزشمار جنگ شنبه ۲۳ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۶ شوال ۱۴۰۷ / ۱۳ ژوئن ۱۹۸۷
۲۶۴	روزشمار جنگ یک شنبه ۲۴ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۷ شوال ۱۴۰۷ / ۱۴ ژوئن ۱۹۸۷
۲۸۲	روزشمار جنگ دوشنبه ۲۵ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۸ شوال ۱۴۰۷ / ۱۵ ژوئن ۱۹۸۷
۳۰۹	روزشمار جنگ سه شنبه ۲۶ خرداد ۱۳۶۶ / ۱۹ شوال ۱۴۰۷ / ۱۶ ژوئن ۱۹۸۷
۳۴۴	روزشمار جنگ چهارشنبه ۲۷ خرداد ۱۳۶۶ / ۲۰ شوال ۱۴۰۷ / ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷

۳۵۹	روزشمار جنگ پنجشنبه / ۲۸ خرداد ۱۳۶۶ / ۲۱ شوال ۱۴۰۷ / ۱۸ ژوئن ۱۹۸۷
۳۷۷	روزشمار جنگ جمعه / ۲۹ خرداد ۱۳۶۶ / ۲۲ شوال ۱۴۰۷ / ۱۹ ژوئن ۱۹۸۷
۳۹۸	روزشمار جنگ شنبه / ۳۰ خرداد ۱۳۶۶ / ۲۳ شوال ۱۴۰۷ / ۲۰ ژوئن ۱۹۸۷
۴۱۸	روزشمار جنگ یکشنبه / ۳۱ خرداد ۱۳۶۶ / ۲۴ شوال ۱۴۰۷ / ۲۱ ژوئن ۱۹۸۷
۴۴۰	روزشمار جنگ دوشنبه / ۱ تیر ۱۳۶۶ / ۲۵ شوال ۱۴۰۷ / ۲۲ ژوئن ۱۹۸۷
۴۶۰	روزشمار جنگ سهشنبه / ۲ تیر ۱۳۶۶ / ۲۶ شوال ۱۴۰۷ / ۲۳ ژوئن ۱۹۸۷
۴۸۴	روزشمار جنگ چهارشنبه / ۳ تیر ۱۳۶۶ / ۲۷ شوال ۱۴۰۷ / ۲۴ ژوئن ۱۹۸۷
۵۰۳	روزشمار جنگ پنجشنبه / ۴ تیر ۱۳۶۶ / ۲۸ شوال ۱۴۰۷ / ۲۵ ژوئن ۱۹۸۷
۵۲۲	روزشمار جنگ جمعه / ۵ تیر ۱۳۶۶ / ۲۹ شوال ۱۴۰۷ / ۲۶ ژوئن ۱۹۸۷
۵۴۸	روزشمار جنگ شنبه / ۶ تیر ۱۳۶۶ / ۳۰ شوال ۱۴۰۷ / ۲۷ ژوئن ۱۹۸۷
۵۶۸	روزشمار جنگ یکشنبه / ۷ تیر ۱۳۶۶ / ۱ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۲۸ ژوئن ۱۹۸۷
۵۹۵	روزشمار جنگ دوشنبه / ۸ تیر ۱۳۶۶ / ۲ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷
۶۲۰	روزشمار جنگ سهشنبه / ۹ تیر ۱۳۶۶ / ۳ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۳۰ ژوئن ۱۹۸۷
۶۵۳	روزشمار جنگ چهارشنبه / ۱۰ تیر ۱۳۶۶ / ۴ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱ ژوئیه ۱۹۸۷
۶۸۰	روزشمار جنگ پنجشنبه / ۱۱ تیر ۱۳۶۶ / ۵ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۲ ژوئیه ۱۹۸۷
۶۹۷	روزشمار جنگ جمعه / ۱۲ تیر ۱۳۶۶ / ۶ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۳ ژوئیه ۱۹۸۷
۷۲۲	روزشمار جنگ شنبه / ۱۳ تیر ۱۳۶۶ / ۷ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۴ ژوئیه ۱۹۸۷
۷۴۶	روزشمار جنگ یکشنبه / ۱۴ تیر ۱۳۶۶ / ۸ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۵ ژوئیه ۱۹۸۷
۷۶۵	روزشمار جنگ دوشنبه / ۱۵ تیر ۱۳۶۶ / ۹ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۶ ژوئیه ۱۹۸۷
۷۹۴	روزشمار جنگ سهشنبه / ۱۶ تیر ۱۳۶۶ / ۱۰ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۷ ژوئیه ۱۹۸۷
۸۱۸	روزشمار جنگ چهارشنبه / ۱۷ تیر ۱۳۶۶ / ۱۱ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۸ ژوئیه ۱۹۸۷
۸۳۵	روزشمار جنگ پنجشنبه / ۱۸ تیر ۱۳۶۶ / ۱۲ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۹ ژوئیه ۱۹۸۷
۸۶۱	روزشمار جنگ جمعه / ۱۹ تیر ۱۳۶۶ / ۱۳ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱۰ ژوئیه ۱۹۸۷
۸۸۵	روزشمار جنگ شنبه / ۲۰ تیر ۱۳۶۶ / ۱۴ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱۱ ژوئیه ۱۹۸۷
۹۰۹	روزشمار جنگ یکشنبه / ۲۱ تیر ۱۳۶۶ / ۱۵ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱۲ ژوئیه ۱۹۸۷
۹۲۸	روزشمار جنگ دوشنبه / ۲۲ تیر ۱۳۶۶ / ۱۶ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱۳ ژوئیه ۱۹۸۷

روزشمار جنگ سه شنبه / ۲۳ تیر ۱۳۶۶ / ۱۷ ذیقعدة ۱۴۰۷ / ۱۴ ژوئيه ۱۹۸۷	۹۴۷
روزشمار جنگ چهار شنبه / ۲۴ تير ۱۳۶۶ / ۱۸ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۱۵ ژوئيه ۱۹۸۷	۹۷۴
روزشمار جنگ پنج شنبه / ۲۵ تير ۱۳۶۶ / ۱۹ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۱۶ ژوئيه ۱۹۸۷	۱۰۰۳
روزشمار جنگ جمعه / ۲۶ تير ۱۳۶۶ / ۲۰ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۱۷ ژوئيه ۱۹۸۷	۱۰۲۲
روزشمار جنگ شنبه / ۲۷ تير ۱۳۶۶ / ۲۱ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۱۸ ژوئيه ۱۹۸۷	۱۰۵۱
روزشمار جنگ يك شنبه / ۲۸ تير ۱۳۶۶ / ۲۲ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۱۹ ژوئيه ۱۹۸۷	۱۰۸۷
روزشمار جنگ دوشنبه / ۲۹ تير ۱۳۶۶ / ۲۳ ذيقعدة ۱۴۰۷ / ۲۰ ژوئيه ۱۹۸۷	۱۱۲۲
گزارش روزشمار فشرده اهم مطالب	۱۱۵۴
نمايه فهرست راهنماى موضوعى (اعلام)	۱۳۰۱
اشاره	۱۳۰۱
اشخاص	۱۳۰۲
مکان ها، سازمان ها	۱۳۳۴
اسامى و اصطلاحات نظامى، اقدامات نظامى	۱۴۰۰
اسامى و اصطلاحات سياسى، اقدامات سياسى	۱۴۲۱
ساير اسامى و اصطلاحات	۱۴۳۵
درباره مرکز	۱۴۳۹

روزشمار جنگ ایران و عراق: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی جلد ۴۹

مشخصات کتاب

سرشناسه: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد دفاع مقدس

عنوان و نام پدیدآور: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی ۱۲ خرداد ۱۳۶۶ تا ۲۹ تیر ۱۳۶۶ / علیرضا لطف الله زادگان.

مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد دفاع مقدس، ۱۳۸۷.

مشخصات ظاهری: ۸۳۲ ص. مصور، جدول.

فروست: روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهل و نهم.

شابک: ۹۵۰۰۰ ریال: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۵-۹۴-۵

وضعیت فهرست نویسی: فایا

یادداشت: کتابنامه.

یادداشت: نمایه.

موضوع: سازمان ملل متحد. شورای امنیت قطعنامه ها

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ گاهشماری

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ قطعنامه ها

شناسه افزوده: لطف الله زادگان، علیرضا، ۱۳۳۶ -

شناسه افزوده: روزشمار جنگ ایران و عراق؛ کتاب چهل و نهم.

رده بندی کنگره: DSR۱۶۰۲/س ۲۵ ۹۹۰۴۹ ج ۱۳۸۷

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲

شماره کتابشناسی ملی: ۱۶۰۵۰۲۱

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب چهل و نهم

تصویب قطعنامه ۵۹۸

زمینه های سیاسی و نظامی

۱۲ خرداد ۱۳۶۶ تا ۲۹ تیر ۱۳۶۶

علیرضا لطف الله زادگان

مرکز اسناد دفاع مقدس

(مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)

ص: ۳

سرشناسه	: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد دفاع مقدس
عنوان و نام پدیدآور	: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه‌های سیاسی و نظامی: ۱۲ خرداد ۱۳۶۶ تا ۲۹ تیر ۱۳۶۶، روزشمار جنگ ایران و عراق - کتاب ۴۹/علیرضا لطف‌الله زادگان.
مشخصات نشر	: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد دفاع مقدس. ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۳۲ ص: مصور، جدول.
فروست	: روزشمار جنگ ایران و عراق، کتاب چهل و نهم.
شابک	: ۹۵۰۰۰ ریال: 978-964-6315-94-5
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: نمایه.
موضوع	: سازمان ملل متحد. شورای امنیت قطعنامه‌ها
موضوع	: جنگ ایران و عراق. ۱۳۵۹ ۱۳۶۷ سالشمار
موضوع	: جنگ ایران و عراق. ۱۳۵۹ ۱۳۶۷ قطعنامه‌ها
شناسه افزوده	: لطف‌الله زادگان، علیرضا. ۱۳۳۶
شناسه افزوده	: روزشمار جنگ ایران و عراق، کتاب چهل و نهم.
رده بندی کنگره	: ۱۳۸۷ ج۹ ر۲۵ س۴/۲ DSR1۶۰۲
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۶۰۵۰۲۱

مرکز اسناد دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

(مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)

(روزشمار جنگ ایران و عراق - کتاب چهل و نهم)

تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه‌های سیاسی و نظامی

نویسنده: علیرضا لطف‌الله زادگان

ویرایش: احمد نصرتی ■ مدیر آماده‌سازی: مهدی انصاری

مجری: مؤسسه مطالعات سیاسی فرهنگی اندیشه ناب، مدیریت بهره‌دهی مرکز اسناد دفاع مقدس

همکاران: سجاد نخعی (استخراج اعلام و گزینش عکس‌ها)، حسین مجیدی (نمونه خوانی)

سیدحسین امجد (صفحه‌آرایی و گرافیک)

لینوگرافی و چاپ: فلم آذین ■ صحافی: فرد ■ ناظر چاپ: منصور کشاورز

چاپ اول: ۱۳۸۷ ■ تعداد: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۹۵۰۰ تومان ■ شابک: ۵-۹۴-۶۳۱۵-۹۶۴-۹۷۸-۵ ISBN:978-964-6315-94-5

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد دفاع مقدس است.

نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هرگونه بهره‌برداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می‌باشد.

۱- تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱

۲- تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخر رازی، مجتمع ناشران فخر رازی، انتشارات مرکز اسناد دفاع مقدس

۳- خرمشهر، جنب مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۲۷

تهیه و نشر: مرکز اسناد دفاع مقدس سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

(مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ)

زیر نظر شورای تدوین و انتشار روزشمار جنگ:

حسین اردستانی، مهدی انصاری، محسن رخصت‌طلب،

حمیدرضا فراهانی، علی‌رضا لطف‌الله‌زادگان، هادی نخعی

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱	۱۳۵۷/۱۱/۲۱ - ۱۳۵۸/۲/۱۶	پیدایش نظام جدید	منتشر شد
۲	۱۳۵۸/۲/۱۷ - ۱۳۵۸/۴/۲۴	بحران در خوزستان	منتشر شد
۳	۱۳۵۸/۴/۲۵ - ۱۳۵۸/۶/۱۵	آشوب در پاوه؛ حذف حسن البکر، قدرت بلامنازع صدام و دوری مجدد عراق از سوریه	مرحله تدوین
۴	۱۳۵۸/۶/۱۶ - ۱۳۵۸/۸/۱۲	پذیرش شاه در امریکا (زمینه‌سازی کشمکش بزرگ)	مرحله تدوین
۵	۱۳۵۸/۸/۱۳ - ۱۳۵۸/۱۰/۱۴	انقلاب دوم علیه امریکا، پی‌آمدهای داخلی و جهانی اشغال سفارت امریکا در تهران	مرحله تحقیق
۶	۱۳۵۸/۱۰/۱۵ - ۱۳۵۸/۱۲/۲۹	انتخاب بدفرجام اولین رئیس‌جمهور ایران و پی‌آمدهای داخلی و خارجی آن؛ تقلیل روابط ایران و عراق از سفیر به کاردار	طرح کلی
۷-۱	۱۳۵۹/۱/۱ - ۱۳۵۹/۱/۳۱	قطع رابطه امریکا با ایران	منتشر شد
۷-۲	۱۳۵۹/۲/۱ - ۱۳۵۹/۲/۳۱	تشدید جنگ سرد عراق علیه ایران با دعاوی ملی و منطقه‌ای	مرحله تدوین
۸	۱۳۵۹/۳/۱ - ۱۳۵۹/۴/۳۱	محاصره اقتصادی و کودتای نوژه: آخرین گام‌های امریکا و عراق پیش از جنگ	مرحله تحقیق
۹	۱۳۵۹/۵/۱ - ۱۳۵۹/۶/۳۰	آستانه جنگ: لغو یک‌جانبه قرارداد ۱۹۷۵ به وسیله عراق	طرح کلی
۱۰	۱۳۵۹/۶/۳۱ - ۱۳۵۹/۸/۵	هجوم سراسری	منتشر شد
۱۱	۱۳۵۹/۸/۶ - ۱۳۵۹/۱۰/۱۵	هویزه، آخرین گام‌های اشغالگر	منتشر شد
۱۲	۱۳۵۹/۱۰/۱۶ - ۱۳۵۹/۱۲/۲۹	پایه‌گذاری اتحادیه جدید (شورای همکاری) در منطقه علیه ایران و تشکیل جبهه متحد در داخل کشور علیه خط امام	مرحله تحقیق
۱۳	۱۳۶۰/۱/۱ - ۱۳۶۰/۳/۲۰	بحران در فرماندهی عالی جنگ	مرحله تحقیق

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۱۴	۱۳۶۰/۳/۲۱ - ۱۳۶۰/۵/۲	عزل بنی‌صدر از فرماندهی کل قوا؛ ورود منافقین به دورهٔ مقابله مسلحانه	مرحله تدوین
۱۵	۱۳۶۰/۷/۱۴ - ۱۳۶۰/۵/۳	شکست منافقین در ایجاد جنگ داخلی؛ شکست عراق در آبادان (عملیات ثامن‌الائمه)	مرحله تحقیق
۱۶	۱۳۶۰/۷/۱۵ - ۱۳۶۰/۹/۳۰	آزادی بستان در عملیات طریق‌القدس؛ طرح هشت ماده‌ای فهد برای صلح خاورمیانه	طرح کلی
۱۷	۱۳۶۰/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۰/۱۰/۱	عملیات محمدرسول‌الله(ص) در جبهه شمالی؛ درگیری مسلحانه اتحادیه کمونیست‌ها در آمل	طرح کلی
۱۸	۱۳۶۱/۱۲/۱ - ۱۳۶۱/۱/۳۱	عملیات فتح‌المبین؛ زمینه‌ها و پی‌آمدهای آن	طرح کلی
۱۹	۱۳۶۱/۳/۳۱ - ۱۳۶۱/۲/۱	آزادی خرمشهر در عملیات بیت‌المقدس؛ حمله اسرائیل به لبنان و حضور سپاه در آن منطقه	طرح کلی
۲۰	۱۳۶۱/۵/۳۱ - ۱۳۶۱/۴/۱	عبور از مرز؛ تعقیب متجاوز با عملیات رمضان	منتشر شد
۲۱	۱۳۶۱/۷/۳۰ - ۱۳۶۱/۶/۱	عملیات مسلم‌بن‌عقیل؛ تصویب قطعنامه شورای امنیت؛ صلح بدون تأمین حقوق ایران	آماده‌سازی
۲۲	۱۳۶۱/۹/۳۰ - ۱۳۶۱/۸/۱	کوشش سپاه برای توسعه سازمان رزم؛ عملیات محرم	مرحله تدوین
۲۳	۱۳۶۱/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۱/۱۰/۱	عملیات والفجرمقدماتی؛ ملاقات منافقین و وزیر خارجه عراق	مرحله تدوین
۲۴	۱۳۶۲/۱/۳۱ - ۱۳۶۱/۱۲/۱	عملیات والفجر ۱؛ انفجار سفارت آمریکا در بیروت	مرحله تدوین
۲۵	۱۳۶۲/۳/۳۱ - ۱۳۶۲/۲/۱	انحلال حزب توده و دست‌گیری سران آن؛ اخراج دیپلمات‌های شوروی	طرح کلی
۲۶	۱۳۶۲/۵/۳۱ - ۱۳۶۲/۴/۱	عملیات‌های والفجر ۲ و ۳	طرح کلی
۲۷	۱۳۶۲/۷/۲۷ - ۱۳۶۲/۶/۱	خطر گسترش جنگ؛ ایران تهدید کرد که تنگه هرمز را می‌بندد؛ مانور نظامی شورای همکاری	طرح کلی
۲۸	۱۳۶۲/۹/۳۰ - ۱۳۶۲/۷/۲۸	عملیات والفجر ۴؛ انفجار مقر تفنگ‌داران دریایی امریکایی در بیروت؛ سفر فرستاده ویژه ریگان به بغداد	طرح کلی
۲۹	۱۳۶۲/۱۱/۳۰ - ۱۳۶۲/۱۰/۱	تدارک جنگ در هور؛ انفجار سفارت ایران در دمشق	طرح کلی
۳۰	۱۳۶۳/۱/۳۱ - ۱۳۶۲/۱۲/۱	عملیات خیبر؛ انتخابات مجلس دوم	طرح کلی
۳۱	۱۳۶۳/۴/۱۹ - ۱۳۶۳/۲/۱	آغاز جنگ کشتی‌ها؛ توافق غیرمستقیم ایران و عراق؛ قطع حملات به مناطق مسکونی	طرح کلی
۳۲	۱۳۶۳/۶/۳۰ - ۱۳۶۳/۴/۲۰	فعال شدن دیپلماسی ایران؛ سفر وزیر خارجه آلمان به ایران؛ سفر رئیس‌جمهور ایران به سوریه، لیبی و الجزایر	طرح کلی
۳۳	۱۳۶۳/۹/۶ - ۱۳۶۳/۶/۳۱	تجدید رابطه رسمی آمریکا و عراق	منتشر شد
۳۴	۱۳۶۳/۱۱/۱۴ - ۱۳۶۳/۹/۷	تدارک جنگ مجدد در هور؛ طرح صلح مشترک شورای همکاری و اروپا	مرحله تحقیق
۳۵	۱۳۶۴/۱/۱۸ - ۱۳۶۳/۱۱/۱۵	عملیات بدر؛ آغاز جنگ شهرها	مرحله تحقیق

شماره کتاب	دوره	عنوان یا مهم‌ترین موضوعات کتاب	وضعیت
۳۶	۱۳۶۴/۱/۱۹ - ۱۳۶۴/۳/۲۳	ترور امیر کویت: سفر وزیر خارجه عربستان سعودی به ایران: تلاش میانجیگرانه دبیرکل سازمان ملل	طرح کلی
۳۷	۱۳۶۴/۳/۲۴ - ۱۳۶۴/۵/۳۱	توسعه روابط با قدرت‌های آسیایی (سفر آقای هاشمی به چین و ژاپن)	منتشر شد
۳۸	۱۳۶۴/۶/۱ - ۱۳۶۴/۸/۱۵	فرمان امام: تشکیل سه نیروی زمینی، هوایی، دریایی سپاه	مرحله تدوین
۳۹	۱۳۶۴/۸/۱۶ - ۱۳۶۴/۱۰/۳۰	طرح‌ریزی و کسب آمادگی عبور از اروند برای فتح فاو و همسایگی با کویت: سفر صدام به شوری	مرحله تدوین
۴۰	۱۳۶۴/۱۱/۱ - ۱۳۶۴/۱۲/۶	فتح فاو و آمادگی ایران برای پایان عادلانه جنگ و واکنش منفی نظام بین‌الملل	مرحله تحقیق
۴۱	۱۳۶۴/۱۲/۷ - ۱۳۶۵/۲/۹	عملیات والفجر ۹: شروع عملیات "دفاع متحرک" عراق: انتقاد از عراق برای استفاده از سلاح شیمیایی	مرحله تحقیق
۴۲	۱۳۶۵/۴/۱۷ - ۱۳۶۵/۲/۱۰	عملیات کربلای ۱: شکست استراتژی "دفاع متحرک" عراق	مرحله تحقیق
۴۳	۱۳۶۵/۴/۱۸ - ۱۳۶۵/۶/۲۰	در تدارک عملیات سرنوشت‌ساز	منتشر شد
۴۴	۱۳۶۵/۶/۲۱ - ۱۳۶۵/۸/۲۲	ماجرای مک فارلین: عملیات فتح ۱.	منتشر شد
۴۵	۱۳۶۵/۸/۲۳ - ۱۳۶۵/۱۰/۴	پی‌آمدهای افشای ماجرای مک فارلین: عملیات کربلای ۴	مرحله تحقیق
۴۶	۱۳۶۵/۱۱/۱۵ - ۱۳۶۵/۱۱/۳۰	عملیات کربلای ۵: شدیدترین درگیری‌های طول جنگ در پشت دروازه‌های بصره	مرحله تحقیق
۴۷	۱۳۶۵/۱۲/۱ - ۱۳۶۶/۱/۲۲	آخرین تلاش‌ها در جنوب: پی‌آمدهای کربلای ۵ در منطقه و نظام بین‌الملل:	منتشر شد
۴۸	۱۳۶۶/۱/۲۳ - ۱۳۶۶/۳/۱۱	عملیات کربلای ۱۰: آغاز دوره جدید جنگ در جبهه‌های شمال‌غرب: تداوم تحرکات جهانی علیه استمرار جنگ	مرحله تدوین
۴۹	۱۳۶۶/۳/۱۲ - ۱۳۶۶/۴/۲۹	تصویب قطعنامه ۵۹۸ (زمینه‌های سیاسی و نظامی): عملیات نصر ۴: انتقال منطقه اصلی نبرد از خشکی به دریا	کتاب حاضر
۵۰	۱۳۶۶/۴/۳۰ - ۱۳۶۶/۶/۳۱	اسکورت نفت‌کش‌ها: تقابل مستقیم ایران و آمریکا در جنگ کشتی‌ها	منتشر شد
۵۱	۱۳۶۶/۷/۱ - ۱۳۶۶/۸/۲۷	جنگ محدود ایران و آمریکا در خلیج فارس	منتشر شد
۵۲	۱۳۶۶/۸/۲۸ - ۱۳۶۶/۱۰/۲۴	تکاپوی جهانی برای توقف جنگ	منتشر شد
۵۳	۱۳۶۶/۱۰/۲۵ - ۱۳۶۶/۱۲/۲۲	موشک‌باران تهران: عملیات بیت‌المقدس ۲	مرحله تدوین
۵۴	۱۳۶۷/۱/۲۷ - ۱۳۶۶/۱۲/۲۳	عملیات والفجر ۱۰ در حلبچه: تداوم فشار جهانی به ایران برای پذیرش قطعنامه ۵۹۸	مرحله تحقیق
۵۵	۱۳۶۷/۱/۲۸ - ۱۳۶۷/۳/۵	تک موفق عراق در فاو با استفاده از سلاح شیمیایی: حملات آمریکا به شناورها و سکوها نفتی ایران: تک موفق عراق در شلمچه	مرحله تحقیق
۵۶	۱۳۶۷/۳/۶ - ۱۳۶۷/۴/۲۷	پذیرش قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی
۵۷	۱۳۶۷/۴/۲۸ - ۱۳۶۷/۵/۲۹	شکست عراق در اشغال مجدد خوزستان، آتش‌بس: مرور پیشرفت اجرای مفاد قطعنامه ۵۹۸	طرح کلی

فهرست روز شمار

پیش گفتار..... ۱۵

مقدمه..... ۱۷

۱۲ خرداد ۱۳۶۶..... ۳۵

۱۳ خرداد ۱۳۶۶..... ۵۰

۱۴ خرداد ۱۳۶۶..... ۶۸

۱۵ خرداد ۱۳۶۶..... ۸۰

۱۶ خرداد ۱۳۶۶..... ۹۰

۱۷ خرداد ۱۳۶۶..... ۹۹

۱۸ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۰۹

۱۹ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۱۹

۲۰ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۲۶

۲۱ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۳۸

۲۲ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۴۷

۲۳ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۵۶

۲۴ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۶۵

۲۵ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۷۶

۲۶ خرداد ۱۳۶۶..... ۱۹۱

۲۷ خرداد ۱۳۶۶..... ۲۱۲

۲۸ خرداد ۱۳۶۶..... ۲۲۳

۲۳۴	۲۹ خرداد ۱۳۶۶
۲۴۷	۳۰ خرداد ۱۳۶۶
۲۵۸	۳۱ خرداد ۱۳۶۶
۲۷۳	۱ تیر ۱۳۶۶
۲۸۷	۲ تیر ۱۳۶۶
۳۰۱	۳ تیر ۱۳۶۶
۳۱۳	۴ تیر ۱۳۶۶
۳۲۴	۵ تیر ۱۳۶۶
۳۴۰	۶ تیر ۱۳۶۶
۳۵۳	۷ تیر ۱۳۶۶
۳۶۹	۸ تیر ۱۳۶۶
۳۸۶	۹ تیر ۱۳۶۶
۴۰۷	۱۰ تیر ۱۳۶۶
۴۲۴	۱۱ تیر ۱۳۶۶
۴۳۵	۱۲ تیر ۱۳۶۶
۴۵۱	۱۳ تیر ۱۳۶۶
۴۶۷	۱۴ تیر ۱۳۶۶
۴۷۸	۱۵ تیر ۱۳۶۶
۴۹۵	۱۶ تیر ۱۳۶۶
۵۰۹	۱۷ تیر ۱۳۶۶

۵۲۰	۱۸ تیر ۱۳۶۶
۵۳۵	۱۹ تیر ۱۳۶۶
۵۵۲	۲۰ تیر ۱۳۶۶
۵۶۶	۲۱ تیر ۱۳۶۶
۵۷۹	۲۲ تیر ۱۳۶۶
۵۹۲	۲۳ تیر ۱۳۶۶
۶۰۹	۲۴ تیر ۱۳۶۶
۶۲۸	۲۵ تیر ۱۳۶۶
۶۴۱	۲۶ تیر ۱۳۶۶
۶۶۰	۲۷ تیر ۱۳۶۶
۶۸۱	۲۸ تیر ۱۳۶۶
۷۰۳	۲۹ تیر ۱۳۶۶

گزارش روزشمار (فشرده اهم مطالب)..... ۷۲۵

فهرست راهنما (نمایه)..... ۷۹۹

فهرست نقشه ها

موقعیت منطقه ماؤوت - منطقه عملیات نصر ۴..... ۴۷

منطقه عملیاتی میمک - عملیات نصر ۲..... ۵۱

منطقه عملیات نصر ۳..... ۲۱۲

منطقه عملیات فتح ۶..... ۲۱۳

محورهای عملیات نصر ۴..... ۲۶۱

منطقه عملیات نصر ۵..... ۲۷۹

منطقه عملیات فتح ۷..... ۳۲۷

جزایر مجنون در تیرماه ۱۳۶۶..... ۵۵۳

جزایر مجنون..... ۶۸۳

فهرست راهنمای عکس ها

اردوگاه پناهندگان کرد عراقی در باختران ۳۶

پاسخ امام خمینی به نامه مسئولان حزب جمهوری اسلامی ۳۹

آندریاس پاپاندرئو نخست وزیر یونان ۴۰

جرج شولتز وزیر خارجه امریکا..... ۴۱

دیدار نمایندگان مجلس با امام خمینی. ۵۳

مصاحبه مطبوعاتی رئیس مجلس..... ۵۵

اردوگاه اسیران ایرانی در عراق..... ۵۹

اردوگاه اسیران عراقی در ایران..... ۵۹

شیخ زاید بن سلطان آل نهیان امیر امارات ۶۴

سلاح های غنیمتی عملیات نصر ۲.... ۶۸

اظهارات رئیس مجلس درباره عملیات نصر ۲.. ۶۹

دیدار وزیر خارجه یونان با رئیس جمهور ایران.. ۷۰

واکنش قلیبی، ناکازونه و شولتر به فعالیت های شورای امنیت ۷۳

اظهارات هاشمی درباره تحولات خلیج فارس ۸۳

موشک کرم ابریشم (سیلک ورم)..... ۸۵

مخالفت ایتالیا و ژاپن با حضور نظامی در خلیج فارس ۹۴

اعتراض دانشجویان به حمایت کویت از صدام ۱۰۱

اجلاس مشترک وزیر خارجه ایران و قائم مقامان وزیران خارجه ترکیه و پاکستان ۱۰۲

واکنش معاون وزیر خارجه ایران به تهدید امریکا ۱۰۳

ریگان: تهدیدات امریکا در مورد ایران بلوف نیست ۱۲۳

ص: ۱۰

سخنان هاشمی درباره چگونگی دستیابی ایران به موشک کرم ابریشم ۱۲۹

واکنش کمال خرازی به تهدیدات امریکا ۱۳۰

سخنان نخست وزیر درباره آثار جنگ در تحریک سیاسی و اجرایی دانشجویان ۱۳۱

صدام: سرزمین های اشغالی را پس می گیریم ۱۳۲

رحیم صفوی و عزیز جعفری میزان آمادگی برای عملیات نصر ۵ را بررسی کردند ۱۳۸

وزیر ارشاد: تجاوزگری و ارتکاب جنایات جنگی جوهر رژیم عراق است. ۱۴۰

دکوتیار: مشکل خلیج فارس نه از طریق زور بلکه با قدرت معنوی حل می شود. ۱۴۲

رئیس جمهور: اگر خلیج فارس برای ما ناامن است، برای دیگران هم ناامن خواهد بود. ۱۴۹

وزیر دفاع امریکا طرح اسکورت نفت کش ها را تشریح کرد. ۱۵۱

انتقاد وزیر خارجه انگلیس از عدم استقبال اروپا برای ورود به بحران خلیج فارس ۱۵۲

مذاکره وزیر خارجه عراق با دکوتیار درباره طرح شورای امنیت ۱۵۴

گزارش هیئت تحقیق کنگره امریکا درباره ناو استارک ۱۶۳

وزیر خارجه ایران: ما قادریم سلاح مورد نیاز خودمان را تأمین کنیم. ۱۶۷

دیدار ورونسلف با آقای هاشمی..... ۱۶۸

وزیر نفت امارات: امارات به کشتی های جنگی امریکا اجازه ورود به آب هایش را نمی دهد ۱۷۰

دیدار ورونسلف با آیت الله خامنه ای..... ۱۸۰

دیدار نخست وزیر ایران با رئیس جمهور و نخست وزیر ترکیه ۱۸۲

رفیق دوست: ما در خلیج فارس به امریکایی ها رحم نمی کنیم ۱۸۴

هنری کیسینجر..... ۱۸۷

وزیر خارجه و وزیر اطلاعات عراق بر ادامه حمله عراق به کشتی ها تأکید کردند. ۱۹۶

نخست وزیر ایران در ضیافت ناهار نخست وزیر ترکیه ۲۰۰

تأکید ریگان بر اجرای طرح اسکورت نفت کش ها ۲۰۱

وزیر دفاع امریکا اقدامات امریکا در خلیج فارس را تشریح کرد. ۲۰۲

دیدار ورونسلف با صدام..... ۲۱۸

پاسخ نماینده امام در شورای عالی دفاع به وزیر دفاع امریکا ۲۲۶

آزادی صد اسیر معلول عراقی..... ۲۳۲

رزمندگان در کنار رودخانه دربندی خان ۲۳۵

سخنان آیت الله موسوی اردبیلی درباره حضور امریکا در خلیج فارس ۲۴۱

نظر دکوئیار درباره خاتمه جنگ... ۲۴۳

دیدار قلیبی و طارق عزیز با وزیر خارجه ونزوئلا ۲۴۴

احمد کاظمی دلایل محدود شدن عملیات نصر ۵ را تشریح کرد. ۲۴۹

هشدار نخست وزیر به کویت..... ۲۵۲

منطقه عملیاتی نصر ۴..... ۲۶۳

تعدادی از اسیران عراقی عملیات نصر ۴ ۲۶۴

رزمندگان در حال پاک سازی شهر ماؤوت ۲۷۵

فرمانده لشکر ۱۴ و تعدادی از رزمندگان در تپه های ماؤوت ۲۷۶

ارتفاعات مشرف بر شهر ماؤوت.. ۲۷۷

نامه وزیر خارجه کویت به دکوئیار درباره خطر ادامه جنگ ۲۸۴

هوایمای جاسوسی آواکس..... ۲۸۵

هشدار فرمانده نیروی دریایی سپاه به کویت ۲۹۱

نظر محسن رضایی درباره نقش شوروی در حمله به ناو استارک ۳۰۳

هشدار نخست وزیر به شورای امنیت ۳۰۷

قاسملو رهبر حزب دمکرات..... ۳۱۱

حمایت قذافی از کویت..... ۳۲۰

انتقاد وزیر نفت از عربستان به دلیل عدم رعایت سهمیه بندی نفت ۳۲۲

هشدار آقای هاشمی به جنگ افروزی در خلیج فارس ۳۳۱

ص: ۱۱

دیدار شاه اردن با رئیس جمهور ترکیه ۳۳۴

گزارش صفوی و شوشتری به شمشانی درباره اوضاع نامناسب جبهه مأوت ۳۴۰

رزم نام میسوری..... ۳۴۳

چند مصدوم حمله شیمیایی به سردشت ۳۵۳

چند مصدوم حمله شیمیایی به سردشت ۳۵۴

چند راکت شیمیایی..... ۳۵۴ و ۳۵۵

اجرای مانور ذوالفقار ۲ در خلیج فارس ۳۵۶

هشدار وزیر خارجه امریکا در مورد نفت ۳۶۰

هشدار وزیر سپاه درباره حمله به کشتی های ایران ۳۷۶

فرمانده نیروی دریایی ارتش؛ نتایج مانور ذوالفقار ۳۸۷

لاریجانی: اگر حمله عراق به کشتی ها متوقف شود ما نیز چنین می کنیم. ۳۹۱

پیام رئیس جمهور الجزایر به صدام. ۳۹۹

نامه مبارک به شاه حسین درباره خاتمه جنگ ۴۰۰

سفارت فرانسه در تهران تحت نظر پلیس قرار گرفت. ۴۰۱

موافقت امام خمینی با دستورالعمل دبیرخانه ائمه جمعه درباره انتخابات ۴۰۴

دیدار خبرنگاران با مصدومان شیمیایی سردشت ۴۰۹

پاسخ امام خمینی به نمایندگان مجلس درباره انتخابات ۴۱۰

حمایت وزیر دفاع امریکا از حملات عراق به کشتی ها ۴۱۶

هشدار آیت الله خامنه ای به امریکا و کشورهای منطقه ۴۳۶

محسن رضایی: سلاح های مورد استفاده در خلیج فارس را خودمان می سازیم. ۴۳۷

سخنان وزیر دفاع اسرائیل درباره نقش شوروی در خاتمه جنگ ۴۴۳

هاشمی: هدف اسکورت نفت کش ها جبران رسوایی مک فارلین است. ۴۶۹

دیدار وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی با نخست وزیر ایران ۴۸۴

نماینده ایران در سازمان ملل ۴۸۵

صدام خاتمه جنگ را به اجرای طرح خود مشروط کرد. ۴۸۷

حمله هواپیماهای عراقی به جزیره خارک ۴۹۵

کمال خرازی: ایران به محموله کشتی ها توجه دارد، نه به پرچم آنها. ۵۰۰

شیراک، سیاست فرانسه درباره بحران روابط با ایران ۵۰۳

شیخ سعید شعبان ۵۰۶

دیدار مسعود رجوی با صدام ۵۱۸

امین زاده، دیپلمات ایرانی که پلیس فرانسه او را مورد ضرب و شتم قرار داد. ۵۶۱

دیدار وزیر خارجه سوریه با نخست وزیر ایران ۵۶۹

دیدار وزیر خارجه سوریه با رئیس جمهور ایران ۵۸۱

میتران دخالت فرانسه در جنگ را انکار کرد. ۶۰۵

سرپرست حجاج ایرانی بر راه پیمایی براثت از مشرکین تأکید کرد. ۶۰۷

تغییر پرچم و تغییر نام نفت کش کویتی الرخاء ۶۱۴

دیدار وزیر خارجه سوریه با وزیر خارجه عربستان و امیر کویت ۶۲۲

مخالفت انگلیس با تقویت نیروهای خود در خلیج فارس ۶۵۱

رجوی قطع رابطه فرانسه با ایران را به میتران تبریک گفت. ۶۵۶

پیام وزیر خارجه آلمان به وزیر خارجه ایران درباره جلسه شورای امنیت ۶۶۷

نخست وزیر اصرار امریکا برای تصویب قطعنامه را کسب مجوز برای اقدامات تجاوزکارانه اعلام کرد. ۶۸۷

پاسخ وزیر خارجه ایران به نامه وزیر خارجه آلمان ۶۸۹

تاچر نخست وزیر انگلیس ۶۹۱

تصویب قطعنامه ۵۹۸ در شورای امنیت ۷۰۳

خشنودی ریگان از تصویب قطعنامه ۵۹۸ ۷۰۴

جرج یانکر وزیر دفاع انگلیس ۷۰۶

ص: ۱۲

وزیر خارجه بحرین..... ۷۰۹

مصاحبه آقای هاشمی درباره اوضاع جنگ ۷۱۱

اعزام مدافعان خلیج فارس به منطقه جنوب ۷۱۵

ص: ۱۳

با توفیقات الهی، پس از چند سال تلاش، مراحل مختلف طراحی، تحقیق، تدوین، ارزیابی، ویرایش، آماده‌سازی و تهیه نقشه‌ها و عکس‌های کتاب‌چهل و نهم از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق به پایان رسید و با عنوان "تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه‌های سیاسی و نظامی" آماده انتشار شد. کتاب حاضر ۴۹ روز از دوران جنگ ایران و عراق را در بر می‌گیرد و در مجموع شامل ۸۴۸ گزارش درباره جنگ و موضوعات مربوط به آن در دوره زمانی ۱۲/۳/۱۳۶۶ تا ۲۹/۴/۱۳۶۶ می‌شود.

مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق، در ۵۷ عنوان کتاب طراحی گردیده است که تا کنون کتاب‌های اول، دوم، هفتم، دهم، یازدهم، بیستم، سی و سوم، سی و هفتم، چهل و سوم، چهل و چهارم، چهل و هفتم، چهل و نهم (کتاب حاضر)، پنجاهم، پنجاه و یکم و پنجاه و دوم از این مجموعه منتشر شده و در اختیار عموم قرار گرفته است.

برای بهره‌گیری شایسته از کتاب توجه به چند نکته ضروری است:

- ۱- مقدمه کتاب شامل جمع‌بندی مهم‌ترین موضوعاتی است که طی گزارش‌های مختلف در سراسر کتاب درج شده است.
- ۲- هر روز از روزشمار به منزله یک فصل و شامل چندین گزارش و تفسیر و تحلیل از وقایع آن روز است که در پایان آن فهرست منابع و مآخذ مطالب آن روز درج شده است. همچنین برخی از توضیحات ضروری درباره بعضی گزارش‌ها که در قالب روزشمار نمی‌گنجید، با عنوان ضمیمه در پایان همان روزشمار آمده است.

۳- پس از متن اصلی کتاب، چکیده ای از مطالب کتاب با عنوان "گزارش روزشمار" درج شده است که دارای شماره هایی نظیر شماره گزارش های متن کتاب می باشد و دست یابی به مطالب مورد نظر را آسان می کند. در پایان کتاب نیز فهرست راهنمای موضوعی (اعلام) آمده است. همچنین نقشه هایی از مناطق عملیاتی مورد بحث در کتاب و عکس هایی از برخی صحنه ها و اشخاص ذکر شده در گزارش ها، در کتاب چاپ شده است.

۴- برای آگاهی بیش تر از سیر و شیوه تحقیق و تدوین مجموعه روزشمار، مطالعه مقدمه کتاب اول (پیدایش نظام جدید) و ضمیمه کتاب دهم (هجوم سراسری) توصیه می شود.

در تهیه کتاب حاضر از نتایج تحقیقات میدانی و گزارش های تدوین شده محققان و راویان مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ از جمله برادران احمد

نیک روش، علیرضا لطف الله زادگان، حسین شفیعی، حسین اردستانی، مجید نداف، علی ایزدی، یدالله ایزدی، علی مژدهی، داود ریاحی، محمدرضا افخم و صادق علی تازیکی بهره برداری شده است.

مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ ضمن تشکر از برادران مذکور، از کلیه کسانی که در مراحل مختلف تحقیق و تدوین و آماده سازی کتاب با نویسندگان کتاب، مؤسسه اندیشه ناب و مدیریت بهره دهی مرکز همکاری کرده اند، از جمله: محمدعلی خرمی (ترجمه اسناد سازمان ملل)، گوهرتاج اینالو و مریم شیرازی (بانک اطلاعات و عکس)، حمیدرضا شهبازی، سیدحمیدرضا عمادی مقدم، رضا احمدی (نمونه خوانی و استخراج اعلام) و همچنین از سعید سرمدی که زحمت مرور نهایی کتاب را قبول نمودند، سپاس گزاری می کند.

مرکز اسناد دفاع مقدس

(مرکز مطالعات و تحقیقات)

۱۳۸۷

ص: ۱۶

کتاب حاضر، "تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی"، چهل و نهمین کتاب از مجموعه بزرگ روزشمار جنگ ایران و عراق است. این کتاب دوره زمانی ۱۲/۳/۱۳۶۶ تا ۲۹/۴/۱۳۶۶ را در بر می گیرد. حوادث و وقایع این مقطع ۴۹ روزه از دوران جنگ ایران و عراق که از جنبه های سیاسی، نظامی، اقتصادی، اجتماعی و ... مربوط به جنگ بوده یا به نحوی در جنگ تأثیر داشته اند و همچنین بازتاب ها و تحلیل این وقایع، همچون سایر کتاب های منتشر شده این مجموعه در گزارش هایی منسجم و در قالب روزشمار ارائه شده است. در نتیجه، خواننده یک مجموعه تحلیلی و مستند از جنگ در آن مقطع را در اختیار دارد تا متناسب با نیازهای تحقیقاتی خویش، مهم ترین حوادث و مسائل سیاسی، نظامی، اقتصادی و ... مرتبط با جنگ را مورد مطالعه، بررسی و استفاده قرار دهد.

مهم ترین موضوع مطرح در این دوره توافق اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ است، البته بدون توجه به حقوق، نظرها و مطالبات ایران. در واقع این کتاب بیان وقایع مقطعی از دوران جنگ است که امریکا و شوروی درباره چگونگی خاتمه جنگ به جمع بندی و توافق رسیده و برای اجرای آن دست به کار شده اند و سرانجام با تصویب قطعنامه ۵۹۸ در شورای امنیت سازمان ملل در روز ۲۹/۴/۱۳۶۶، تلاش های خود را به نتیجه می رسانند.

هماهنگی دو ابرقدرت ناشی از حوادثی بود که در اواخر سال ۱۳۶۵ و اوایل سال ۱۳۶۶ رخ داد از جمله عملیات کربلای ۵ و افشای ماجرای مک فارلین که به اختصار اشاره می شود:

۱- پیروزی بزرگ ایران در عملیات کربلای ۵ و توانایی تثبیت مناطق تصرف شده در این عملیات در شرق بصره و همچنین تثبیت تصرفات عملیات های قبلی از جمله شهر فاو، قدرت نظامی ایران و روند رو به رشد آن، از عوامل مهم و مؤثر در ارزیابی ناتوانی نظامی عراق بود که مورد توجه ناظران و کارشناسان نظامی قرار گرفت.

عملیات کربلای ۵، که در سخت ترین شرایط نظامی صورت گرفت و نزدیک شدن قوای ایران به بصره را در پی داشت، بر تمامی تردیدها در مورد توان نظامی ایران پایان داد و قدرت برتر ایران را در عملیات های زمینی نمایان ساخت. پیروزی در این عملیات این باور را پدید آورد که ایران با اتکا بر توانایی هایش قادر است حقوق حقه خود را از موضع برتر پیگیری و برای تأمین آن پافشاری کند. برخی از کارشناسان نیز در ارزیابی موفقیت ایران به همین نتیجه اذعان کردند. شهرام چوبین (عضو مؤسسه بین المللی مطالعات استراتژیک لندن) در این باره گفت: «من فکر می کنم که ایرانی ها در مرحله جدیدی از جنگ قرار گرفته و به خود اعتماد پیدا کرده اند و این امر در سال ۱۹۸۵ و احتمالاً از سال ۱۹۸۴ در حملات مجنون و هویزه به چشم نمی خورد. آنها دلیلی نداشتند که فکر کنند که قادر به پیروزی می باشند. ولی عملیات های "فاو"، "مهران" و "کربلای ۵" در سال گذشته به آنها نشان داد که به این امر قادر می باشند و هم اکنون برای کسب پیروزی عجله دارند.» (۱)

۲- شکست امریکا در ماجرای نزدیک شدن پنهانی به ایران که به "ماجرای مک فارلین" و "ایران گیت" مشهور شد. امریکا که سال ها نوعی ارتباط با ایران را در سیاست هایش دنبال می کرد این بار با ابتکار عمل برخی از عوامل سیاست خارجی، در مرحله اول اقدام خود رابطه ای مخفیانه را برگزید که با افشای آن، این اقدام عملاً متوقف شد. این مسئله علاوه بر شکست تلاش های پشت پرده امریکا و انعکاس گسترده آن، عوارض متعددی را گریبانگیر هیئت حاکمه امریکا کرد که از جمله آن وارد شدن لطمه اساسی به سیاست خارجی این کشور در جوامع غربی بود؛ زیرا کشورهای غربی تصور نمی کردند که امریکا برای دستیابی به برخی منافع سیاسی دست به رابطه پنهانی با ایران بزند. در این میان نگرانی کشورهای عرب خصوصاً کشورهای حوزه خلیج فارس که هر کدام با برخورداری از پشتیبانی سیاسی امریکا به نحوی در جریان جنگ، با عراق همکاری می کردند قابل درک بود.

در این اوضاع و با توجه به موقعیتی که ایران در صحنه های نظامی و سیاسی کسب کرده بود، تلاش برای مهار ایران تشدید گردید تا از دستیابی ایران به پیروزی قطعی در جنگ جلوگیری شود. در وهله اول دو ابرقدرت توافق کردند که از اهرم شورای امنیت استفاده کنند.

از جمله عواملی که به توافق ضمنی دو ابرقدرت برای تصویب قطعنامه ای برای توقف جنگ انجامید، در موارد زیر قابل جست و جو است:

- روی کار آمدن دولت گورباچف در شوروی و تمایل این دولت برای نزدیکی به غرب و کاهش تشنجات بین دو ابرقدرت و در گام اول حل مشکل جنگ ایران و عراق.

ص: ۱۸

۱- محمد درودیان، سیری در جنگ ایران و عراق - ۴، شلمچه تا حلبچه، (تهران، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ سپاه، تابستان ۱۳۷۶)، صص ۲۴ و ۲۵.

- تلاش امریکا برای جبران شکست در ماجرای مک فارلین و جلوگیری از تبعات منفی آن در میان کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس.

- توانایی ایران برای مقابله به مثل در مقابل حملات هوایی عراق در خلیج فارس و احتمال گسترش جنگ در خلیج فارس.

- ناتوانی عراق در کسب برتری مطلق هوایی در خلیج فارس و ناتوانی در قطع کامل صدور نفت ایران.

علاوه بر عوامل فوق تجربه مشترک امریکا و شوروی در ضربات نظامی که در خلیج فارس متحمل شدند، موجب فهم مشترک این دو کشور از دیگر ابعاد گسترده جنگ شد که در هماهنگی و سرعت بخشیدن به ایجاد معادلاتی که به تصویب قطعنامه ۵۹۸ در شورای امنیت انجامید، مؤثر واقع شد. حمله قایق های تندرو به کشتی روسی ایوان کارسیف و همچنین اصابت مین به نفت کش روسی مارشال چخوف از یک طرف و از طرف دیگر حمله هواپیمای عراقی به ناو امریکایی استارک که ۲۷ تن از ملوانان آن کشته شدند نشان دهنده بخشی از آثار تشنج در خلیج فارس بر دو ابرقدرت است. البته حمله به ناو استارک نشانه بارزی از تمایل عراق به گسترش جنگ و درگیر ساختن قدرت های بزرگ در خلیج فارس است. هر چند کشوری که مین را در سر راه نفت کش روسی کار گذاشت به روشنی مشخص نشد ولی اگر طبق گزارش های رسانه های غربی، ایران را عامل حمله به این نفت کش روسی بدانیم، نشانه های بارزی از عزم ایران را در اجرای سیاست مقابله به مثل و شعار "خلیج فارس یا برای همه یا برای هیچ کس" درمی یابیم.

گفتنی است که هر چند کشورهای عضو دائمی شورای امنیت قبل از شروع دوره این کتاب (۱۲/۳-۲۹/۴/۱۳۶۶) برای تصویب قطعنامه به تصمیم جدی رسیده بودند ولی اختلافاتی در نحوه تنظیم قطعنامه، تلاش هر یک از اعضای دائمی خصوصاً امریکا و شوروی در به دست گرفتن ابتکار عمل در ایجاد و یا هدایت وقایع منطقه تا سطح بین الملل، که گاه به صورت رقابت های دو جانبه در منطقه خودنمایی می کرد، تصویب قطعنامه را به تعویق انداخت. موارد مذکور از جمله مطالبی است که در کتاب درج شده است.

هر چند همه وقایعی که گزارش آن در این کتاب آمده در جای خود دارای اهمیت است، لیکن با توجه به اهمیت خاص برخی موضوعات، در ادامه مقدمه جمع بندی کوتاهی از مهم ترین موضوعات مطرح شده در کتاب با عنوان های ده گانه زیر درج می گردد: ۱- تصویب قطعنامه ۵۹۸ در شورای امنیت ۲- اقدامات سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی ۳- عملیات ها ۴- حملات هوایی عراق ۵- اسکورت نفت کش ها ۶- روابط ایران و سوریه ۷- بحران در روابط ایران و فرانسه ۸- وخامت روابط ایران و انگلیس ۹- سازمان مجاهدین خلق در قالب یک ارتش کلاسیک ۱۰- اقدامات گروه های مسلح در کردستان.

در پی رایزنی‌ها و توافق‌های قبلی اعضای شورای امنیت سازمان ملل، اولین نشست رسمی این شورا برای بررسی طرح قطعنامه‌ای که قرار بود پایان جنگ ایران و عراق را رقم بزند، در هشتم خرداد ۱۳۶۶ برگزار شد. هر چند درباره موضوع اصلی این طرح توافق جمعی حاصل شده بود، ولی درباره برخی مفاد آن اختلاف نظرهایی وجود داشت. در آخرین روز خرداد ۱۳۶۶ "مایکل آرماکاست" معاون وزیر خارجه آمریکا ضمن اعلام توافق پنج عضو دائم شورای امنیت با مفاد طرح قطعنامه، از موافقت نکردن برخی از اعضای این شورا با تصویب طرح قطعنامه‌ای تنبیهی مبنی بر تحریم فروش تسلیحات به طرفی که از قبول قطعنامه سر باز بزند، خبر داد. البته وی بر این نکته تأکید کرد که آمریکا و شوروی در جلوگیری از پیروزی ایران دارای منافع مشترکی هستند.

امریکا هم زمان با بحث درباره طرح قطعنامه در شورای امنیت، موضوع اسکورت نفت کش‌ها را نیز دنبال می‌کرد. آمریکا همچنین به منظور متقاعد کردن شوروی و چین برای همراهی بیشتر و موافقت با بند تحریم تسلیحاتی، نماینده ویژه خود در سازمان ملل را به آن کشورها فرستاد ولی توفیق چندانی نیافت. کشورهای عضو اتحادیه عرب نیز برای تسریع در تصویب قطعنامه، هیئتی سیاسی را به چند کشور از جمله آلمان، ایتالیا، انگلیس و ... فرستادند که با توجه به توافقات قبلی بیشتر جنبه تبلیغاتی و روانی داشت.

از سوی دیگر، نمایندگان برخی کشورهای عضو غیردائم شورای امنیت از جمله آرژانتین، کنگو، غنا، امارات متحده عربی و زامبیا - که قبلاً از روند مذاکرات اعضای دائم شورای امنیت و بی‌خبر نگه داشتن آنها از مفاد مذاکرات اظهار نارضایتی کرده بودند - در ملاقاتی با رئیس شورای امنیت خواستار گنجاندن موادی از جمله محکوم شدن حملات شیمیایی در متن قطعنامه شدند که این درخواست با حداکثر ملاحظه کاری در قطعنامه گنجانده شد.

ذکر این نکته ضروری است که اغلب گزارش‌های موجود از روند پیشرفت کار و نحوه تنظیم طرح قطعنامه به وسیله آمریکا، عموماً حاکی از نارضایتی اعضای غیردائم شورای امنیت و تلاش آنها برای تعدیل مفاد قطعنامه بود. در گزارش خبرگزاری رویتر در این باره آمده است: برخی کشورهای عضو غیردائم شورای امنیت شامل آلمان غربی، غنا و ژاپن درباره لحن طرح پیشنهادی شک و شبهه دارند و پیشنهاد دیگری مطرح کرده‌اند. منابع آلمانی گفتند متن کنونی با لحنی تند تهیه شده و عمده آن توسط آمریکا تدارک دیده شده است و تدارک قطعنامه‌هایی که بر سر یکی از طرفین بکوبد، بیهوده است؛ ما مایل هستیم عناصر دیگری را نیز در قطعنامه در نظر بگیریم که ایران بتواند بگوید، مواضع ما نیز مورد توجه قرار گرفته است. (۱)

در آخرین روزهایی که کشورهای عضو شورای امنیت برای نشان دادن اهمیت موضوع در پی اعزام وزیران خارجه خود برای شرکت در جلسه تصمیم‌گیری شورای امنیت درباره طرح قطعنامه بودند، ایران که با وجود تلاش فراوان نتوانسته بود بندی را که در آن به صراحت عراق به عنوان آغازگر جنگ و به عنوان کشور استفاده‌کننده از سلاح‌های شیمیایی شناخته و محکوم شود، در طرح قطعنامه بگنجانند و قبلاً نیز نارضایتی خود را از این طرح به اطلاع دبیرکل سازمان ملل رسانده بود، از طریق "دیتریش گنشر" وزیر خارجه آلمان (۱) درخواست کرد تا تصمیم‌گیری درباره طرح قطعنامه حداقل ۶ هفته به تعویق بیفتد که با این درخواست موافقت نشد و سرانجام شورای امنیت در ۲۹ تیر ۱۳۶۶ با حضور وزیران خارجه کشورهای آمریکا، فرانسه، انگلیس، آلمان و نمایندگان سایر کشورهای عضو شورای امنیت تشکیل جلسه داد و بدون توجه به نظرهای ایران طرح قطعنامه ۵۹۸ را که الزام آور و در قالب فصل هفتم منشور سازمان ملل تهیه شده بود، به اتفاق آرا تصویب کرد.

۲- اقدامات سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی ایران

با توجه به اوج‌گیری مناقشات در خلیج فارس، ایران اقدامات خود را در دو بعد سیاسی و نظامی افزایش داد. دیپلماسی برای پایان جنگ، دیپلماسی مقابله با اقدامات آمریکا در اسکورت نفت‌کش‌های کوبیتی و دیپلماسی در مورد قطعنامه سه محور تلاش ایران در بُعد سیاسی بود.

در دیپلماسی پایان جنگ راه حل و شرط اساسی ایران برای پایان دادن به جنگ تنبیه متجاوز بود. (۲)* این شرط حتی در برخی مواقع تا حد "اعلام متجاوز بودن عراق توسط شورای امنیت" محدود شد. (۳)* ولی شورای امنیت که در آن زمان در تکاپوی تهیه طرح قطعنامه‌یی برای پایان دادن به جنگ بود و اغلب اعضای آن نیز با وجود آگاهی از متجاوز بودن عراق، به انحاء مختلف از این کشور پشتیبانی سیاسی و نظامی کرده بودند، نمی‌توانستند به محکومیت عراق رأی بدهند.

راه حل دوم ایران که به بحران در خلیج فارس پایان می‌داد، تفکیک جبهه‌های زمینی و دریایی بود بدین معنی که ایران و عراق از هر نوع حمله به تأسیسات نفتی و کشتی‌های تجاری و نفت‌کش‌ها در خلیج فارس منع می‌شدند و امنیت به طور عام برای همه کشورها در این منطقه فراهم می‌گردید. راه حل دوم نیز چون مانع تداوم برتری نسبی عراق در بخشی از جنگ می‌شد با وجود محاسن فراوان با مخالفت روبه‌رو شد.

ص: ۲۱

۱- در این زمان فرانسه ریاست دوره‌ای شورای امنیت را به عهده داشت، لیکن چون روابط ایران و فرانسه به حالت تعلیق درآمده بود، ایران از طریق وزیر خارجه آلمان درخواست خود را مطرح کرد.

۲- * آیت‌الله خامنه‌ای در دیدار با ورنتنسف قائم مقام وزیر خارجه شوروی: شرایط ما برای پایان دادن جنگ ساده و منطقی است و متجاوز باید تنبیه شود. (روزشمار ۱۳۶۶/۳/۲۳).

۳- * * آقای هاشمی رفسنجانی: شورای امنیت، عراق را به عنوان متجاوز معرفی کند تا راه برای حل قضیه باز شود. (روزشمار ۱۳۶۶/۳/۱۳).

آبزور در این باره نوشت: مشکل حفظ امنیت خطوط کشتی رانی آنجایی است که عراق مسئول آغاز جنگ و شروع کننده حمله به کشتی های تجاری بوده است، ولی فشار بین المللی متوجه ایران است. اگر اصل، حفظ آزادی کشتی رانی است باید اول عراق را وادار کرد تا به حملات خود علیه کشتی های تجاری خاتمه دهد، ولی غرب و شوروی نمی خواهند عراق به حملات خود پایان دهد زیرا نگرانند که به تضعیف موقعیت عراق در جنگ منجر شود. (روزشمار ۱۳۶۶/۴/۱۵)

در دیپلماسی مقابله با اقدامات امریکا در اسکورت نفت کش ها، تلاش اصلی ایران ترغیب کشورهای اروپایی برای همراهی نکردن با برنامه های نظامی امریکا در خلیج فارس بود. هر چند که برخی کشورهای بزرگ همچون فرانسه و انگلیس از پذیرفتن نقش مستقیم در اجرای اسکورت نفت کش های کویتی اکراه داشتند، ولی به نظر می رسد تلاش های سیاسی ایران در اعلان رسمی برخی کشورها همچون ژاپن در عدم همراهی با امریکا بی نتیجه نبود.

در بخش دیپلماسی قطعنامه، تلاش ایران در مقابل اقدامات امریکا بود که خواهان تصویب قطعنامه یی با حداکثر سخت گیری و بدون در نظر گرفتن شرایط اعلام شده ایران بود، ولی رایزنی های ایران و استفاده از نبود اجماع در میان کشورهای عضو شورای امنیت، به نحوی نتیجه داد و در طرح قطعنامه بندی که در آن خواهان معرفی متجاوز شده بود، گنجانده شد و بندی که در آن تحریم تسلیحاتی کشوری که از قبول قطعنامه سر باز بزند پیش بینی شده بود، حذف شد.

در ابعاد نظامی، نیروی دریایی سپاه برای افزایش توان دریایی و مقابله با تهدیدها، منطقه دوم نیروی دریایی سپاه را راه اندازی کرد. فرمانده نیروی دریایی سپاه هدف اصلی تأسیس این قرارگاه جدید را اجرای مأموریت های سپاه در بخش میانی خلیج فارس اعلام کرد. جانشین فرمانده نیروی دریایی نیز اعلام کرد: تمامی مناطق جنوبی خلیج فارس از جمله کویت و عربستان زیر برد موشکی نیروی دریایی سپاه قرار دارد. متعاقب آن نیز اعلام شد که سپاه پاسداران در مرداد ۱۳۶۶ مانور دریایی شهادت را در خلیج فارس و تنگه هرمز اجرا خواهد کرد که با توجه به تأثیرگذاری نیروهای سپاه در مناقشات خلیج فارس، این امر مورد توجه منابع سیاسی قرار گرفت.

همچنین برای تقویت مرزهای آبی جنوب کشور در اواخر خردادماه اعلام شد که سپاه پاسداران دور جدید نیروهای بسیج با نام "مدافعان خلیج فارس" را به مرزهای جنوبی اعزام خواهد کرد که اولین گروه از نیروهای داوطلب مردمی با نام حافظان خلیج فارس در سوم تیرماه به همراه فرمانده سپاه وارد جزیره ابوموسی و تنگه هرمز شدند و این اعزام تا آخر تیرماه ادامه یافت.

از سوی دیگر هر چه زمان به اواخر تیرماه نزدیک می شد اقدامات پیشگیرانه ایران برای هر نوع ماجراجویی امریکا شدت می گرفت از جمله در پانزدهم تیر ۱۳۶۶ سپاه پاسداران سمیناری را با نام "بررسی طرح های دفاعی خلیج فارس" در بندرعباس برگزار کرد که هدف آن بررسی راه کارهای مقابله با بحران های احتمالی و توجیه فرماندهان در این مواقع بود.

علاوه بر این، ارگان‌های مسئول امنیتی - دفاعی شهر بندرعباس در ۲۲ تیرماه یک مانور شهری به نام مانور "مقاومت هرمزگان" در بندرعباس انجام دادند که در آن نیروهای سپاه، نیروهای مقاومت بسیج، شهرداری، هلال احمر و سایر ارگان‌های ذریبیط شرکت داشتند. در همین زمینه مشاور استانداری هرمزگان به اقدامات انجام شده برای مقابله با بحران‌های احتمالی در این استان از جمله ذخیره مواد غذایی، آب، سنگ‌سازی در شهرها خصوصاً بندرعباس، گسترش استحکامات دفاعی، پیش‌بینی و آماده‌سازی اماکنی برای اسکان مردم در مواقع بحرانی و محل استقرار نیروهای نظامی اشاره کرد.

در بیست و ششم تیرماه نیز فرماندهان عالی قرارگاه خاتم و فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش و سپاه طرح‌های دفاعی خلیج فارس را تصویب کردند.

نیروی دریایی ارتش نیز مانور دریایی ۸ روزه‌ای از تاریخ ۲۴/۴/۱۳۶۶ تا ۹/۴/۱۳۶۶ در منطقه خلیج فارس و دریای عمان انجام داد. رجایی خراسانی نماینده دائمی ایران در سازمان ملل اجرای این مانور را حاوی پیام‌های بسیار عمده برای کشورهای منطقه‌ای و فرمانطقه‌ای اعلام کرد.

علاوه بر اقداماتی که گفته شد، منابع خارجی از یک اقدام دفاعی دیگر ایران یعنی استقرار موشک‌های ساحل به دریای "کرم ابریشم" در منطقه کوهستک در نقطه‌ای که اشراف کامل به تنگه هرمز دارد خبر دادند.

امریکایی‌ها که از اقدام ایران در خرید موشک‌های کرم ابریشم مطلع شده بودند، اواسط خردادماه در این باره موضع گرفتند. هاوارد بیکر رئیس کارکنان کاخ سفید استقرار موشک‌های کرم ابریشم را گسترش سیستم تسلیحاتی ایران خواند و آن را یک عمل خطرناک اعلام کرد. واینبرگر وزیر دفاع آمریکا نیز استقرار موشک در دهانه تنگه هرمز را تهدیدی علیه منافع آمریکا خواند. رادیو آمریکا نیز در گزارشی گفت: دولت ریگان سرگرم بررسی طرحی برای انجام حمله پیشگیرانه به موشک‌های ضدکشتی ایران (موسوم به کرم ابریشم) است. این موشک‌ها با تحویل گرفتن لوازم یدکی از چین، تا اواخر ماه میلادی (اوایل تیرماه) قابل استفاده خواهد بود.

در عین حال ایران بدون توجه به این گونه تهدیدها و اظهارنظرها همچنان ایده خود برای راه انداختن سیستم موشکی در تنگه هرمز را دنبال می‌کرد.

پس از انتشار اخباری که حاکی از استقرار سایت موشکی کرم ابریشم در کوهستک بود، در اواخر خردادماه خبر فعال شدن آزمایشی رادار پرتاب این موشک‌ها منتشر شد و پس از آنکه خبرگزاری فرانسه به این موضوع اشاره کرد که سرویس‌های اطلاعاتی آمریکا از عملیات آماده به کار شدن یک موشک کرم ابریشم در منطقه کوهستک فیلمبرداری کرده‌اند بحران موجود بین دو کشور ایران و آمریکا شدت گرفت و آمریکا تهدید کرد که در صورت آماده به کار شدن موشک‌های کرم ابریشم، آنها را هدف قرار خواهد داد. مقامات ایرانی نیز اعلام کردند که در صورت حمله آمریکا به سایت موشکی، دست به اقدامات متقابل خواهند زد و این بخش از بحران بین دو دولت تا آخر تیرماه در حد کشمکش‌های لفظی و تهدیدهای ضمنی ادامه یافت.

مهم ترین عملیات های این دوره زمانی (۱۲/۳ تا ۲۹/۴/۱۳۶۶)، عملیات نصر ۴ در منطقه ماووت و عملیات نصر ۵ در منطقه سردشت به همت نیروهای خودی، و حملات نیروهای دشمن به جزیره مجنون جنوبی و منطقه سومار است. سپاه پاسداران از اوایل سال ۱۳۶۶ به طور جدی به منطقه شمال غرب روی آورد و تصمیم گرفت جبهه جدیدی علیه ارتش عراق در این منطقه بگشاید و علاوه بر تصرف ارتفاعات سرکوب و تسلط نسبی در این مناطق، زمینه تردد نیروهای معارض کرد عراقی از عمق خاک عراق به مرزهای ایران را فراهم کند تا امکان پشتیبانی بیشتر از این گروه ها و افزایش قدرت رزمی آنها فراهم شود. عملیات کربلای ۱۰ از سمت ایران و عملیات فتح ۵ از داخل عراق در ۲۵/۱/۱۳۶۶ با همین اهداف به اجرا درآمد. هر چند که نیروهای خودی در عملیات کربلای ۱۰ به موفقیت های نسبی دست یافتند ولی عدم موفقیت در عملیات فتح ۵ سبب شد اهداف کلی عملیات تأمین نشود. پس از آن، طرح ریزی در این زمینه ادامه یافت و در پی آن عملیات نصر ۴ با اهدافی از جمله اتصال عقبه نیروهای معارض کرد عراقی به نیروهای خودی، در ۳۱ خرداد ۱۳۶۶ در منطقه ماووت به اجرا درآمد. در این عملیات با وجود پیروزی های به دست آمده، امکان اتصال نیروهای خودی با نیروهای معارض کرد عراقی به طور کامل مقدور نشد. در این عملیات که حدود ۲ هفته ادامه یافت، ۵۰ کیلومتر مربع از منطقه ماووت آزاد شد و بخشی از دشت ماووت از جمله شهر ماووت و ارتفاعاتی همچون ژاژیله، شاخ قشن و بالوسه به تصرف نیروهای خودی درآمد.

در عملیات نصر ۴ تعداد ۵۶۰ تن از نیروهای دشمن اسیر و حدود ۳۰۰۰ تن نیز کشته یا زخمی شدند و ۱۸ تانک و نفربر و خودرو نظامی عراق منهدم شد و ۳۰ دستگاه نیز به غنیمت نیروهای خودی درآمد. عملیات نصر ۵ نیز در تاریخ ۳/۴/۱۳۶۶ در منطقه سردشت به اجرا درآمد. در این عملیات ۲۵ کیلومتر مربع از مناطق دشت بوجار و چند روستا از جمله روستاهای تابعه دولابی و روستای مهم قلعه رش آزاد شد و امکان دید و تیر مستقیم توپخانه عراق بر چند روستا از بین رفت. در این عملیات یک گردان از تیپ ۹۷ لشکر ۲۴، یک گروهان مکانیزه و یک گردان از نیروهای دفاع الوطنی (جاش) عراق منهدم شد و ده ها تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و ۱۰۰ تن نیز به اسارت نیروهای خودی درآمدند. با اجرای این عملیات نیروهای خودی به عقبه دشمن نزدیک تر شدند و دسترسی به ارتفاعات دوپازا و قلعه دیزه امکان پذیر گردید.

متقابلاً ارتش عراق در بیستم تیرماه به جزیره مجنون جنوبی و بیست و ششم همین ماه به منطقه عمومی سومار حمله کرد و تبلیغات فراوانی به راه انداخت. با وجود این نیروهای عراقی در عملیات اول فقط ۱۲۰ متر از پد شرقی جزیره جنوبی را به تصرف در آوردند. ارتش عراق در سومار نیز با وجود به کارگیری سه تیپ پیاده، نتوانست به هدف اصلی عملیات یعنی تصرف ارتفاع ۴۰۲ کهنه ریگ دست یابد.

۴- حملات هوایی عراق

در اواسط این دوره هم زمان با اوج گیری فعالیت های امریکا برای قانع کردن سایر کشورهای دارای حق و تو در شورای امنیت، عراق پس از ۳۳ روز بار دیگر حملات هوایی خود را علیه تأسیسات بارگیری نفتی و کشتی های حامل نفت ایران از سر گرفت. این حملات هوایی عراق چون اقدامات تلافی جویانه ایران را در پی داشت، لذا عراق درصدد بود با این حملات علاوه بر آسیب رساندن به منابع کسب درآمد ارزی ایران، دامنه بحران را گسترده کند و حضور نظامی امریکا در خلیج فارس را وسعت و شدت بخشد.

بی بی سی در این باره می گوید: «با حمله عراق موج جدید تشنج در خلیج فارس بالا- گرفته است. عراق می خواهد با برانگیختن ایران به مقابله به مثل، افراد و سازمان های مردم امریکا را متقاعد سازد که حضور امریکا در خلیج فارس کاملاً ضروری است.»

در این دوره علاوه بر مناطقی که در برد هوایماهای عراقی بود به مناطقی حمله شد که تاکنون خارج از دسترسی هوایماهای عراقی بود و لازمه این افزایش بُرد پرواز، سوخت گیری مجدد هوایماهای عراقی در آسمان بود. نشریه لویدز به صراحت اعلام کرد: "استنباط می شود که هوایماهای عراقی برای حمله به حوزه نفتی رسالت، در حین پرواز سوخت گیری مجدد کرده باشند." و این امر میسر نبود مگر با همکاری کویت که بلافاصله مورد اعتراض مقامات ایرانی قرار گرفت و به کویت هشدار داده شد.

در طول دوره ۴۹ روزه این کتاب هوایماهای عراقی ۹ بار به تأسیسات نفتی و نفت کش های حامل نفت ایران حمله کردند که ۵ بار آن حمله به تأسیسات نفتی، از جمله تأسیسات جزیره خارک و دیگر مبادی صدور نفت بود و حمله به نفت کش های حامل نفت ایران نیز در ۴ نوبت انجام گرفت. از سوی دیگر حملاتی که قایق های تندرو علیه کشتی های تجاری و نفت کش های حامل نفت کشورهای عربی جنوب خلیج فارس و خصوصاً کویت انجام دادند و خبرگزاری ها نیز این حملات را به ایران نسبت دادند ۵ مورد گزارش شد که در این میان حمله به کشتی امریکایی پیونیک که با پرچم لیبریا حرکت می کرد و حمله به کشتی کانتینربر فرانسوی ویل دانور بازتاب گسترده ای پیدا کرد خصوصاً آنکه حمله به این دو کشتی در اوج کشمکش های سیاسی بین ایران و دو کشور امریکا و فرانسه بود.

۵- اسکورت نفت کش ها

طرح اسکورت نفت کش های کویتی از جمله اساسی ترین موضوعات جنگ و منطقه خلیج فارس بود که مقدمات آن در این دوره شروع شد و اجرا و پیامدهای آن به پس از دوره زمانی این کتاب کشیده شد که مشروح آن در روزشمار جلد پنجاه درج شده است.

در اوایل سال ۱۳۶۶ کویت از شوروی و امریکا برای تأمین امنیت آمد و شد نفت کش های حامل نفت این کشور درخواست کمک کرد. امریکا ابتدا به این درخواست جواب مثبت نداد ولی شوروی از این تقاضا استقبال کرد و دو کشور درباره اجاره سه نفت کش برای انتقال نفت کویت به آن سوی تنگه هرمز بدون در اختیار گذاشتن تسهیلات بندری به توافق رسیدند. سه نفت کش روسی که به اسم فرماندهان نظامی شوروی در جنگ جهانی دوم (مارشال باگرامیان، مارشال چخوف و مارشال مایکوپ) نام گذاری شده بودند، این مأموریت را بر عهده گرفتند. ورود شوروی به صحنه خلیج فارس از یک سو و پیامدهای افشای ماجرای مک فارلین که به سیاست منطقه ای امریکا و خصوصاً در میان اعراب ضربه زده بود، سبب شد تا امریکا در تصمیم خود تجدید نظر نماید.^(۱) زیرا رقیب دیرینه او توانسته بود بدون اینکه در یک پیمان نظامی منطقه ای درگیر باشد یک نقش مهم نظامی را در خلیج فارس عهده دار شود، از این رو سیاست گذاران امریکا برای کمک به کویت اعلام آمادگی کردند. امریکا در این مسیر سه راه کار در پیش رو داشت:

۱- نفت کش در اختیار کویت بگذارد. ۲- نفت کش های کویتی را تا تنگه هرمز اسکورت هوایی کند. ۳- نفت کش ها را به وسیله ناوگان جنگی اسکورت نماید.

امریکا راه سوم را که پرهزینه تر و در عین حال متضمن حضور نظامی بیشتر بود برگزید. امریکا در ابتدا نام ۱۱ نفت کش کویتی را به نام های امریکایی تغییر داد و سپس آنها را در شرکت های امریکایی به ثبت رساند و پس از آن با ۱۵ فروند از ناوهای خود در خلیج فارس و حمایت ناو هواپیمابر کانستلیشن در اقیانوس هند و ۵۰ هواپیمای جنگنده و بمب افکن، آماده اجرای مأموریت اسکورت نفت کش ها شد. امریکا برای عملی شدن این طرح، حمایت و همراهی کشورهای متحد خود را نیاز داشت که با وجود رایزنی های فراوان هیچ کشوری حتی کشورهای عضو ناتو برای همراهی با امریکا اعلام آمادگی نکردند. دولت های فرانسه و انگلستان در مقاطع مختلف مخالفت و عدم همراهی خود را با این گونه اقدامات امریکا اعلام کردند. وزیر دفاع فرانسه در ششم تیر ۱۳۶۶ مخالفت خود را با تشکیل ناوگان دریایی جهت حفاظت از کشتی های تجاری در خلیج فارس اعلام کرد و آن را موجب افزایش تشنج در منطقه دانست. در نوزدهم تیرماه نیز یکی از مشاوران نخست وزیر فرانسه اعلام کرد فرانسه قصد ندارد برای دفاع از خلیج فارس به یک نیروی بین المللی بپیوندد.

هم زمان مقامات انگلیسی نیز با اظهار نگرانی از احتمال درگیری ایران و امریکا اعلام کردند که آنها فقط می توانند از کشتی های خود حراست کنند. حتی نخست وزیر انگلیس اعلام کرد

ص: ۲۶

۱- ریچارد مورفی معاون وزیر خارجه امریکا در این باره می گوید: افشای معامله ایران و امریکا اعتبار این کشور را در مورد جدی بودن و قابل اعتماد بودن در میان کشورهای عرب به شک انداخته است.

که از موضع ریگان در خلیج فارس حمایت می کند ولی انگلیس آماده نیست حضور خود را در خلیج فارس تقویت کند. در بیست و نهم تیرماه و در آستانه شروع عملیات اسکورت نفت کش های کویتی نیز مقامات انگلیسی و فرانسوی به رغم تشدید مناقشات سیاسی خود با ایران و قطع رابطه فرانسه با ایران، همچنان بر موضع قبلی خود تأکید کردند. وزیر دفاع فرانسه نیز اعلام کرد: هیچ نیروی ویژه ای برای نیروی دریایی فرانسه در آب های خلیج فارس در پی قطع رابطه با ایران در نظر گرفته نشده است. سفیر فرانسه در کویت نیز ضمن یادآوری معذورات آن کشور برای حمایت نظامی از نفت کش های کویت، تنها به تأمین نیازهای تسلیحاتی کویت به وسیله فرانسه تأکید کرد.

همچنین در کنفرانس سران هفت کشور صنعتی در ونیز که ریگان به حمایت سیاسی متحدان خود امیدواری هایی داشت، هیچ موفقیتی کسب نکرد، طوری که حتی در قطعنامه پایانی این نشست درباره حضور و یا تقویت نیروهای خارجی در خلیج فارس اشاره ای نشد. (۱)

اعلام اسکورت نفت کش های کویتی و تقویت نظامی امریکا در منطقه خلیج فارس، بازتاب فراوانی داشت؛ دمکرات ها یعنی جناح رقیب ریگان، مخالف جدی این امر بودند. علاوه بر آن در ساختار سیاسی امریکا نیز مخالفت هایی با این اقدام بروز کرد، از جمله در نهم تیر ۱۳۶۶ کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا با ۱۱ رأی موافق و ۸ رأی مخالف طرحی مبنی بر توقف تغییر پرچم کشتی های کویتی به پرچم امریکا و توقف عملیات اسکورت را تصویب کرد که در رأی گیری صحن مجلس سنا رأی لازم را به دست نیاورد. همچنین در هفدهم تیرماه مجلس نمایندگان امریکا (کنگره) به تأخیر ۹۰ روزه شروع عملیات اسکورت نفت کش ها رأی دادند که این طرح نیز در مجلس سنا رأی لازم را به دست نیاورد.

صاحب نظران و مسئولان سابق امریکا نیز این اقدام را علاوه بر آنکه عامل افزایش تشنج منطقه خواندند، آن را جانب داری علنی و عملی از عراق ارزیابی کردند. (۲)*

ص: ۲۷

۱- تلویزیون سی.بی.اس در این باره گفت: ریگان در ونیز موفق به هیچ کمکی از جانب هم پیمانان خود برای اقدام در خلیج فارس نشد.

۲- * در این باره به چند مورد از اظهار نظر مسئولان امریکایی و رسانه های جمعی امریکا اشاره می شود: ۱- هرالد تریبیون هدف امریکا از اسکورت نفت کش های کویتی را نجات عراق اعلام کرد. (روزشمار ۱۳۶۶/۳/۱۹). ۲- کیسینجر امریکا را به طرف داری از عراق متهم کرد. (روزشمار ۱۳۶۶/۳/۲۳). ۳- رئیس کمیته روابط خارجی سنای امریکا اعلام کرد که امریکا به سمت عراق چرخش کرده است. ۴- رئیس کمیته نیروهای مسلح سنا طرح اسکورت نفت کش ها را بیانگر متمایل شدن امریکا به سوی عراق دانست. (روزشمار ۱۳۶۶/۳/۲۵) ۵- نیویورک تایمز نوشت: تغییر پرچم نفت کش ها کلیه ادعاهای بیطرفی امریکا در جنگ ایران و عراق را از بین خواهد برد. (روزشمار ۱۳۶۶/۴/۲). ۶- جورج بال معاون وزیر خارجه امریکا در زمان ریاست جمهوری کندی و جانسون در مقاله ای نوشت: با اینکه عراق به کشتی جنگی امریکا حمله کرده است و دو سوم حملات علیه کشتی های تجاری و نفت کش ها در خلیج فارس توسط عراق صورت گرفته است ولی ریگان انگار تئاتر بازی

می کند و می گوید برای جلوگیری از کنترل ایران بر آب های خلیج فارس و آزادی رفت و آمد کشتی ها به این منطقه نیرو گسیل می دارد. (روزشمار ۲۵/۴/۱۳۶۶).

مسئولان ایران در اوایل تیرماه برای پرهیز از اوج گیری تشنج در منطقه پیشنهاد کردند تا به جای افزایش حضور ناوگان نیروهای خارجی، عراق از حمله به نفت کش ها و کشتی های تجاری در خلیج فارس خودداری کند تا این منطقه به دور از درگیری های جاری ایران و عراق امنیت خود را حفظ نماید. ایران حتی پیشنهاد آتش بس در خلیج فارس را داد که ردمن سخن گوی وزارت خارجه امریکا این پیشنهاد را رد کرد و آن را فاقد یک راه حل جامع دانست. از سوی دیگر شوروی که در پاسخ گویی به درخواست کویت و اجاره دادن سه نفت کش به آن کشور یک گام جلو افتاده بود، با مشاهده عزم امریکا در گسیل ناوگان جنگی به منطقه، در یک اقدام انفعالی پیشنهاد خروج کلیه نیروهای خارجی از منطقه را داد که این امر نیز با مخالفت مقامات تصمیم گیر امریکا مواجه شد.

در ۲۶ تیرماه رادیو امریکا از پایان تشریفات نصب پرچم امریکا روی دو نفت کش کویتی خبر داد و بریجتون و گاز پرنس اولین کشتی های بودند که قرار شد تحت اسکورت ناوگان امریکا حرکت کنند. هم زمان سخن گوی وزارت دفاع کویت اعلام کرد که اقدام مشترک مردان قورباغه ای نیروی دریایی امریکا و کویت در پاک سازی ترمینال نفتی کویت از مین ها پایان یافته است و در ۲۸ تیرماه سفیر سوئیس در ایران در دیدار با یکی از مقامات وزارت خارجه ایران، پیام امریکا را درباره شروع عملیات اسکورت نفت کش های کویتی اعلام کرد. در قسمتی از پیام آمده بود: وقتی پرچم امریکا روی نفت کش های کویتی نصب شد نیروی دریایی امریکا این کشتی ها را اسکورت خواهد کرد، آنها دارای وضعیتی شبیه کشتی های امریکایی خواهند بود و ...

بدین ترتیب امریکا خود را آماده کرد تا هم زمان با تصویب قطعنامه ۵۹۸ در شورای امنیت سازمان ملل، اسکورت نفت کش های کویتی را آغاز نماید.

۶- روابط ایران و سوریه

در اواخر خرداد ۱۳۶۶ چارلز گلاس خبرنگار شبکه امریکایی ان.بی.سی به همراه علی عسیران فرزند وزیر دفاع لبنان در منطقه شیعه نشین شرق بیروت که تحت حاکمیت سوری ها بود، ربه شده شدند. طبق معمول رسانه ها این اقدام را به نیروهای طرف دار ایران نسبت دادند. در پی آن حزب الله لبنان هرگونه دخالت در این ماجرا را تکذیب کرد و اصل ماجرا را نیز محکوم کرد. عالمان صاحب نام شیعه لبنان همچون علامه فضل الله نیز این اقدام را محکوم کردند، ولی سوریه به دلیل تصور دخالت ایران در این ماجرا، محدودیت هایی را برای نیروهای سپاه در داخل لبنان و همچنین مسافرت آنها از سوریه به لبنان اعمال کرد. حتی خبرهایی نیز درباره محاصره نیروهای سپاه در دره بقاع به دست نیروهای سوری، در رسانه ها منتشر شد.

وقوع این مشکلات در روابط دو کشور فرصت مناسبی را برای رسانه ها و خصوصاً رسانه های غربی فراهم آورد تا بار دیگر همچون دفعات قبل مشتاقانه از تجدید قریب الوقوع رابطه عراق و

سوریه خیر بدهند و حتی منافع بازگشایی لول-ه نفتی عراق به بندر بانیاس سوریه را برای دو کشور بررسی کنند. دیدار صدام حسین و حافظ اسد نیز موضوعی بود که رسانه های عربی آن را حتمی قلمداد می کردند ولی با فروکش نکردن خصومت های قدیمی دو کشور عراق و سوریه و ادامه تبلیغات منفی دو کشور علیه یکدیگر این موضوع رنگ باخت. تا جایی که در ۱۵/۴/۱۳۶۶ زیدالرفاعی نخست وزیر اردن که از جمله فعالان در امر آشتی دو کشور عراق و سوریه بود و از مسائل سیاسی پشت پرده روابط خصمانه دو کشور آگاهی داشت، اعلام کرد که هیچ دیداری بین صدام حسین و حافظ اسد صورت نخواهد گرفت. پس از آن سفر فاروق الشرع وزیر امور خارجه سوریه به ایران و اعلام تداوم همکاری ها بین ایران و سوریه، بار دیگر داستان تکراری تجدید رابطه سوریه و عراق را پایان داد. در این حال چارلز گلاس امریکایی همچنان در بند گروه های ناشناخته باقی ماند.

۷- بحران در روابط ایران و فرانسه

در زمانی که دستگاه دیپلماسی ایران به جد درگیر حل مشکلات و اختلافات با کشور انگلستان بود، ناگاه دولت فرانسه یکی از دیپلمات های ایران (وحید گرجی) را مورد اتهام قرارداد و این در حالی بود که مذاکرات دو دولت ایران و فرانسه برای عادی سازی روابط سیاسی ادامه داشت.^(۱)

دولت فرانسه اصرار داشت که وحید گرجی باید در دادگاه حاضر شود و به سؤالات قاضی دادگاه که مسئول رسیدگی به پرونده چندین بمب گذاری در سپتامبر ۱۹۸۶ (شهریور ۱۳۶۵) بود، جواب دهد. ایران نیز ضمن بی ارتباط دانستن وحید گرجی در این ماجرا،^(۲) * مصونیت دیپلماتیک وی را نیز (طبق کنوانسیون ژنو) مجوزی برای عدم حضور وحید گرجی در دادگاه مزبور اعلام کرد. دولت فرانسه ضمن رد هویت دیپلماتیک گرجی، به بهانه جلوگیری از فرار وی اقداماتی را آغاز کرد که از جمله آن محاصره و کنترل ورود و خروج سفارت ایران بود که ایران نیز عمل متقابلی را در سفارت فرانسه در تهران انجام داد. در همین زمان رسانه های فرانسه اعلام کردند که گرجی با توجه به اطلاعاتی که برخی از رابطین وی در وزارت

ص: ۲۹

۱- در ششم تیر ۱۳۶۶ کاردار ایران در فرانسه با هدف عادی سازی روابط دو کشور با وزیر امور خارجه فرانسه دیدار کرد. در دوازدهم خردادماه نیز رئیس کمیسیون دفاع مجلس فرانسه و کاردار ایران با هم دیدار و درباره عادی سازی روابط دو کشور گفت و گو کردند. رئیس کمیسیون دفاع مجلس فرانسه عراق را به عنوان آغازگر جنگ معرفی کرد.

۲- * ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه در پنجم مهر ۱۳۶۵ در مصاحبه با شبکه امریکایی ای.بی.سی ضمن رد اتهام حمایت ایران در بمب گذاری های پاریس در آن ایام، وارد کردن تهمت حمایت از تروریسم به ایران را نوعی تروریسم خوانده بود و در این مصاحبه به صراحت اعلام کرد که عاملین بمب گذاری های پاریس دوستان و خانواده ژرژ عبدالله (که در فرانسه می باشند) هستند. [رک به روزشمار ۵/۷/۱۳۶۵، کتاب چهل و چهارم]

خارج‌ه فرانس‌ه در اختیارش گذاشته اند، قبل از اقدامات پلیس فرانس‌ه از خاک فرانس‌ه خارج شده است. به دنبال انتشار این گونه اخبار، وی در مصاحبه کاردار ایران که در داخل سفارت برگزار شده بود به عنوان مترجم حاضر شد و علاوه بر اعلام عدم فرار از خاک فرانس‌ه، مدارک دیپلماتیک خود را نیز در اختیار رسانه های همگانی قرار داد.

از این پس پلیس فرانس‌ه بر اقدامات کنترلی خود بر سفارت ایران افزود و در انتظار نابجای انعطاف ایران در مقابل فشارهای سیاسی خود بود ولی ایستادگی ایران مانع تحقق خواسته های دولت فرانس‌ه شد. این دولت به جای رفع معقولانه این مشکل گامی دیگر در افزایش تنش برداشت و در ۲۱ تیرماه، در یک اقدام بی سابقه یکی دیگر از دیپلمات های ایرانی را در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو مورد ضرب و شتم قرار داد و اسناد همراه وی را به سرقت برد. در پی این عمل، ایران برای جلوگیری از بحرانی تر شدن روابط دو کشور دست به اقدام متقابل نزد، ولی "ژان پل توری" کنسول فرانس‌ه را که متهم به ارتباط با ضد انقلاب و ایجاد تسهیلات برای خروج آنها و فعالیت جاسوسی و فعالیت در شبکه های قاچاق و خروج اشیاء عتیقه و ارز بود به دادستانی فراخواند. دولت ایران همچنین در یک ضرب العجل سه روزه خواستار توضیح رسمی دولت فرانس‌ه در این باره شد.

یک روز پس از صدور اعلامیه ایران، دولت فرانس‌ه در تشدید بحران جاری پیش قدم شد و روابط سیاسی خود را با ایران قطع کرد.

علت سماجت و پافشاری فرانس‌ه برخواسته های نامتعارف و دست زدن به اقدامات مغایر قوانین و عرف بین المللی هیچ گاه به طور رسمی اعلام نشد ولی به نظر می رسد چند عامل در این ماجرا نقش اصلی را داشتند:

۱- تداوم حمایت همه جانبه فرانس‌ه از عراق و اعلام رسمی این سیاست از یک سو و انتظار آنان از ایران مبنی بر کمک به آزادی گروگان های فرانسوی در لبنان و شرط ایران برای قطع کمک های فرانس‌ه به عراق. وال استریت ژورنال در باره حجم کمک های فرانس‌ه به عراق و نقش این کمک ها در بقای دولت عراق می نویسد: طی ۸ سال از ۱۹۷۷ تا ۱۹۸۵ (۱۳۵۶ تا ۱۳۶۴) فرانس‌ه تقریباً ۱۲ میلیارد دلار سلاح های پیشرفته به عراق فروخت. فرانسوی ها دست کم ۱۱۳ فروند هواپیمای جنگنده میراژ اف - ۱ که می توانست موشک های "اگزوسه" ساخت فرانس‌ه را حمل و پرتاب کند به عراق تحویل دادند. این کشور همچنین تانک های ویژه عملیات خشکی و آبی، رادارهای بسیار پیشرفته، هلی کوپتر، سیستم های دفاع هوایی و گلوله های توپ موشکی از نوع "هاوزر" به عراق فروخته است. وال استریت ژورنال می افزاید: در سال ۱۹۸۳ فروش سلاح های فرانسوی به عراق بیشتر از ارزش سلاح هایی بود که شوروی به عراق می فروخت. این برتری فرانس‌ه در معاملات اسلحه با عراق تا سال ۱۹۸۶ (۱۳۶۵ - ۱۳۶۴) ادامه یافت. یک فرودگاه نظامی در مرکز فرانس‌ه تماماً به حمل اسلحه به مقصد عراق به وسیله

هوایماهای باری روسی اختصاص یافته است. یک تحلیل گر فرانسوی می گوید: اگر فرانسه سه هفته به عراق اسلحه تحویل ندهد، عراق شکست خواهد خورد.

۲- نفوذ صاحبان قدرت های سیاسی و دارندگان صنایع نظامی مرتبط با عراق که به نحوی محسوس بر سیاست خارجی فرانسه سایه انداخته بود. اعمال فشار این گروه ها به حدی بود که مطبوعات فرانسه علناً به وجود دوگانگی در تصمیم گیری های سیاسی و هدف قراردادن شخص وحیدگرگی اشاره کردند و صریحاً از این امر انتقاد کردند. "لویی عراق" اصطلاح معناداری بود که روزنامه لیبراسیون از این گروه نام برد، این روزنامه در تشریح اقدامات این گروه که حتی گاهی برخلاف منافع ملی فرانسه و صرفاً در جهت دوری این کشور از ایران صورت می گرفت، نوشت: لویی عراق از صاحبان صنایع یا بهتر است گفته شود "مجتمع پیچیده نظامی صنعتی" و سیاست مردان متعددی تشکیل می شود. این لویی همچنین در سرویس های اطلاعاتی فرانسه ریشه های بسیاری دارد. هر بار که قدمی در جهت نزدیکی به تهران حتی در زمان دولت سوسیالیست برداشته شده هواداران رژیم عراق از هر کوششی برای جلوگیری از عادی سازی روابط با جمهوری اسلامی کوتاهی نکرده اند.

البته از این نکته حساس نباید غافل بود که ایران در صورت داشتن رابطه عادی سیاسی با دولت فرانسه به عنوان یکی از پنج کشور دارنده حق وتو در شورای امنیت می توانست قدرت چانه زنی خود را بالا-ببرد و برای تأمین نظراتش در تنظیم قطعنامه ۵۹۸ تا حدی مفید واقع شود. موضوع قابل توجه آنکه فرانسه در زمان تصمیم گیری نهایی کشورهای عضو شورای امنیت سازمان ملل برای تصویب قطعنامه ۵۹۸ ریاست این شورا را بر عهده داشت.

۸- وخامت روابط ایران و انگلیس

وخامت روابط سیاسی ایران و انگلیس نیز (همانند فرانسه) در پی بروز یک واقعه که در حقیقت یک بهانه گیری سیاسی بود در اوایل خرداد ۱۳۶۶ شروع شد. دولت انگلیس در یک اقدام بی سابقه یکی از دیپلمات های ایرانی را به جرم سرقت از یک فروشگاه متهم و بازداشت کرد. در پی جواب ندادن انگلیسی ها به پرسش های وزارت خارجه ایران، ایران به اقدام متقابل ناچار شد و یکی از افراد سفارت انگلیس به نام ادوارد چاپلین را که در زمینه قاچاق ارز و اشیاء عتیقه و مسائل اخلاقی دارای پرونده قضایی بود دستگیر و اعلام کرد که چاپلین را محاکمه خواهد کرد. دولت انگلستان که خود بحران را آغاز کرده بود درصدد بود تا آن را از موضع قدرت به نفع خود پایان دهد. تیموتی رنتون معاون وزیرخارجه این کشور آرزومندانه گفت اگر قاسمی در دادگاه حاضر می شد و چاپلین هم دستگیر نمی شد این مشکلات به وجود نمی آمد. پس از آن دولت انگلیس اقدام به تعطیلی کنسولگری ایران در منچستر کرد و رنتون بار دیگر گفت: امیدوارم ایران دست به اقدام متقابل نزنند، ولی اخراج پنج تن از کارکنان

سفارت انگلیس که دبیر اول بازرگانی و دبیر اول سیاسی سفارت انگلستان جزء آنان بودند، پاسخ ایران به اقدام دولت انگلیس بود. ادوارد چاپلین نیز که قبلاً بازداشت شده بود از جمله آنها بود. صرف نظر کردن ایران از محاکمه چاپلین به عنوان یک نرمش سیاسی مورد توجه محافل سیاسی انگلیس قرار گرفت. بی.بی.سی این اقدام ایران را تمایل برای پایان دادن به بحران موجود تفسیر کرد. اکونومیست آن را یک پیروزی برای میانه رویهای ایران خواند. گاردین نیز از اخراج چاپلین به عنوان رفع کننده نگرانی و تسکین دهنده مقامات انگلیسی یاد کرد و ساندی تایمز نیز در این باره نوشت: اقدام ایران از آنچه انتظار می رفت ملایم تر بود. با وجود این دیدگاه ها درباره عملکرد ایران در قبال بحران به وجود آمده، دولت انگلیس نه تنها در رفع تشنج موجود حرکت مثبتی انجام نداد بلکه با اعلام اینکه دفاتر شرکت نفت ایران را به علت امکان تبدیل شدن آن به محل خرید سلاح، تحت کنترل دارد؛ حالت بحرانی را همچنان حفظ کرد. تا آخر تیرماه روابط دو کشور قطع نشد و طرفین با حداقل نفرت (یک نفر) روابط سیاسی را تداوم دادند.

۹- سازمان مجاهدین خلق در قالب یک ارتش کلاسیک

سازمان مجاهدین خلق از جمله تشکیلات سیاسی و نظامی بود که همانند و هماهنگ با گروه های ضد انقلاب دیگر همچون کومه له و حزب دمکرات کردستان ایران با هدف گشودن جبهه داخلی و درگیر ساختن بخشی از قوای نظامی ایران در مناطق کردنشین و در برخی مواقع در داخل شهرها فعالیت های چریکی انجام می داد. در این دوره با توجه به رویکرد ایران به اجرای عملیات در شمال عراق و فعال تر شدن گروه های معارض عراقی علیه حکومت آن کشور - که لزوم به کارگیری نیروهای نظامی فراوان تری را به حاکمان عراق دیکته می کرد - و کمبود محسوس نیروهای نظامی عراق برای مقابله با این اقدام جدید ایران، سازمان مجاهدین خلق در ۲۸ خرداد ۱۳۶۶ اعلام کرد که خط مشی عملیاتی خود را تغییر داده و از این پس به جای عملیات چریکی، در قالب یک ارتش کلاسیک منظم علیه نیروهای ایرانی وارد عمل خواهد شد. نشریه آلمانی فرانکفورتر روندشاو درباره تأثیرات این اقدام سازمان نوشت: امید می رود که سازمان مجاهدین خلق بتواند در مناطق مرزی ایران و عراق، نیروهای نظامی ایران را به درگیری دائمی نظامی وادار سازد. (روزشمار ۱۸/۴/۱۳۶۶) صدام حسین نیز چند روز پس از این تغییر خط مشی، در دیدار با مسعود رجوی ضمن تبریک اعلام تشکیل ارتش آزادی بخش ملی ایران، آن را ارتش مبارز در راه صلح خواند. (روزشمار ۱۷/۴/۱۳۶۶)

پنج روز بعد از این تغییر خط مشی، با حمله عناصر مجاهدین خلق به یک پاسگاه ژاندارمری در دهلران، اولین عملیات این سازمان در وضعیت تازه شکل گرفت.

در طول دوره ۴۹ روزه این کتاب گروه های مسلح ضد انقلاب فعالیت خود را در مناطق کوهستانی کردنشین ادامه دادند و ۱۵ عملیات علیه پایگاه ها و محل عبور نیروهای خودی انجام دادند. اغلب این عملیات ها که با موفقیت نسبی ضد انقلاب همراه بود، در مناطق مرکزی کردستان اجرا شد و نسبت به عملیات های پیشین این گروه ها برتری کیفی و کمی محسوسی داشت.

اغلب اقدامات مذکور به طور سازمان یافته، چریکی و در مقیاس گروهانی یا گردانی انجام می شد و در اجرای عملیات، وارد کردن تلفات سنگین مد نظر گروه های عمل کننده بود و اقدامات ایزدایی چون مین گذاری و اجرای آتش از دور در سرلوحه اقدامات گروه های مهاجم قرار نداشت. در عملیات هایی که حزب دمکرات کردستان ایران و سازمان کومه له انجام دادند جمعاً ۱۹۴ تن از نیروهای جمهوری اسلامی شهید یا مجروح و ۶۳ تن نیز اسیر شدند که اغلب آنها به فاصله چند روز آزاد شدند.

در جلسه بررسی چگونگی اجرای عملیات در منطقه ماؤوت (۱) که امروز با حضور فرمانده کل سپاه (محسن رضایی) و جانشین فرمانده نیروی زمینی (رحیم صفوی) و فرمانده قرارگاه نجف (۲)* (نورعلی شوشتری) تشکیل گردید، درباره کلیات طرح مانور تصرف شهر ماؤوت بحث شد. با توجه به حساسیت نظامی و به خصوص اهمیت سیاسی و تبلیغاتی تصرف شهر ماؤوت، محسن رضایی تأکید کرد که به هر نحو ممکن باید ماؤوت آزاد شود. وی حتی پیشنهاد کرد: «عملیات را محدود کنیم و از چپ و راست باریک شویم، برویم داخل شهر و از پشت آنجا را تدارک کنیم.» وی افزود: «البته ممکن است عراقی ها از طرف چپ یا [ارتفاعات] قشن و دولبشک دید داشته باشند، چه کنیم؟ این شهر مورد خوبی است، به درد تبلیغات می خورد.» در این جلسه همچنین درباره حساسیت های عراق در منطقه، اوضاع نظامی منطقه، نقش ارتفاعات همجوار در اجرای عملیات و نحوه همکاری با نیروهای معارض عراقی خصوصاً اتحادیه میهنی کردستان عراق بحث و تبادل نظر شد. (۳)

فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز در ابلاغیه ای به تیپ ۴۰ سراب مأموریت داد که فردا ضمن پدافند در منطقه میمک با اجرای عملیاتی، یال های غربی ارتفاعات مرکزی میمک را تصرف کند. (۴)

امروز بین نیروهای خودی و گروه کومه له در حوالی گردنه خان از توابع شهرستان بانه درگیری رخ داد. در این درگیری شماری از نیروهای این گروه زخمی شدند و باقی مانده آنها به

-
- ۱- موقعیت منطقه عملیاتی، ارتفاعات، جاده های مواصلاتی و ... در ضمیمه گزارش ۱، در صفحه ۴۶ درج شده است.
 - ۲- * در هفتم خردادماه ۱۳۶۶ فرمانده کل سپاه، نورعلی شوشتری و مهدی کیانی را به ترتیب به فرماندهی قرارگاه نجف و جانشین فرمانده این قرارگاه منصوب و آنها را به اجرای عملیات در منطقه ماؤوت توجیه کرد. (سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف، عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ص ۵)
 - ۳- ۱. سند شماره ۱۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی ستاد کل علی رضا لطف الله زادگان، ۲/۳/۱۳۶۶ تا ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۷. و - سند شماره ۴۱۷، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف، عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ص ۵.
 - ۴- ۲. سید علی اکبر اشکانفر و عبدالله هادیان، دفاع مقدس، (معاونت طرح و برنامه نژاجا، مدیریت پژوهش و تحقیقات، اسفند ۱۳۷۱)، صص ۲۷۵ و ۲۷۶.

محاصره نیروهای اسلام در آمدند. همچنین در درگیری دیگری با عناصر گروه کومه له در حوالی روستای "زیویه" در شمال بانه، این عناصر متحمل خساراتی شدند.^(۱)

۴۱

در نشست امروز فرمانده کل سپاه با مسئولان قرارگاه حمزه و حاکم شرع کردستان برخی مسائل سیاسی و امنیتی منطقه بررسی شد. در این جلسه ضمن تأکید بر ضرورت همکاری بیشتر میان نیروهای نظامی، امنیتی و مردم در مناطق کردنشین، از فعالیت عناصر ضد انقلاب در برخی مناطق که موجب سلب امنیت از نیروهای وفادار به انقلاب می شود، اظهار نارضایتی شد و برای فعالیت بیشتر در جهت تأمین امنیت شهروندان مناطق مرزی و برخورد قاطع با عناصر ضد انقلاب تصمیماتی اتخاذ شد. در این نشست حاکم شرع کردستان نیز با اشاره به هماهنگی های انجام گرفته با دادستانی و وزارت اطلاعات، بر ضرورت هماهنگی اقدامات نظامی، سیاسی و تبلیغی تأکید کرد.^(۲)

۵۲

در ادامه حملات ارتش عراق به مناطق کردنشین این کشور، امروز نیز ۱۲۴ تن از مسلمانان کرد عراقی به جمهوری اسلامی ایران پناهنده شدند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، با ورود این عده، جمع پناهندگانی که از صبح دیروز به اردوگاه های استان باختران انتقال داده شده اند، به ۳۶۱۵ تن رسیده است.^(۳)

با ورود ۱۲۴ تن از مسلمانان کرد عراقی، جمع پناهندگان اردوگاه های استان باختران به ۳۶۱۵ تن رسید.

با ورود ۱۲۴ تن از مسلمانان کرد عراقی، جمع پناهندگان اردوگاه های استان باختران به ۳۶۱۵ تن رسید.

ص: ۳۶

۱۲/۳/۱۳۶۶.

- ۲-۴. سند شماره ۱۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی ستاد کل علی رضا لطف الله زادگان، ۲/۳/۱۳۶۶ تا ۱۴/۳/۱۳۶۶، صص ۱۰ تا ۱۲ (نوار شماره ۲۵۴۱۱).
- ۳-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

کمیته هماهنگی سازمان ها و احزاب کرد در "هلند" اطلاعیه ای درباره اقدامات سرکوب گرانه حکومت عراق علیه مردم کرد این کشور انتشار داد و در آن با اشاره به یکی از اقدامات حکومت صدام علیه شماری از کودکان کرد عراقی، خواسته هایی را برای جلوگیری از تکرار چنین وقایعی اعلام کرد. در این اطلاعیه آمده است: «گزارش های رسیده از کردستان عراق مبنی بر اینکه صدها خردسال کرد به دست رژیم صدام حسین تیرباران شده اند، اکنون مورد تأیید قرار گرفته است. این خردسالان در اکتبر ۱۹۸۵ (مهر - آبان ۱۳۶۴) در "سلیمانیه" کردستان عراق دستگیر و زندانی شدند. اواخر ژانویه ۱۹۸۷ (بهمن ۱۳۶۵) به خانواده های آنان اطلاع داده شد که به زودی می توانند فرزندانشان را ملاقات کنند. این دیدار وحشتناک بود چون اجساد این قربانیان [در حالی] به خانواده ها تحویل داده شد که چشمان آنها در آمده و آثار شکنجه بر بدن های آنها مشخص بود. سن زندانیان خردسال کرد بین ۱۰ تا ۱۴ سال است و بنا به گزارش های رسیده از کردستان عراق، تاکنون بیش از صد تن از آنان، پس از اینکه رژیم صدام سن آنان را روی کاغذ بالا برده بود، اعدام شده اند.

ما سازمان ها و احزاب کرد همچنان به مبارزه خود علیه رژیم عراق ادامه می دهیم و تقاضای های زیر را داریم:

۱- این مسئله جدی گرفته شود و بر رژیم صدام حسین در عراق فشار آورده شود تا از اعدام، شکنجه و دستگیری خردسالان کرد خودداری نماید.

۲- به رژیم عراق فشار آورده شود تا اجازه دهد یک هیئت خارجی مستقل به محل رفته و درباره قتل و دستگیری خردسالان کرد تحقیق نماید.

۳- از رژیم عراق خواسته شود تا خردسالانی را که در حال حاضر در زندان هستند بلافاصله آزاد نماید.

۴- موضوع پایمال شدن حقوق بشر در عراق در سطح بین المللی مورد مذاکره قرار داده شود.

ما سازمان ها و احزاب کرد تقاضای حمایت بیشتر برای مبارزه مردم مان داریم و امیدواریم که "یونیسف" این درخواست ما را مورد بررسی قرار دهد. (۱)

۶۱

امروز اعلام شد، ارتش عراق روستاهای کردنشین باليسان، شیخ واسان، کانی برو و وزینه در استان اربیل را بمباران شیمیایی کرده است. روزنامه کیهان به نقل از منبعی آگاه در کردستان عراق گزارش داد که در این حمله بیش از ۳۸۰ تن از اهالی بینایی خود را از دست دادند و تعداد زیادی نیز مجروح یا شهید شدند. این منبع، خود ناظر دفن دسته جمعی ۳۸ تن از شهیدان بمباران در گورستان "شیخ احمد" در "برایتی محله" در شهر اربیل عراق بوده است. (۲) بر اساس گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی گروهی از مجروحان بمباران را بستگانشان به پیرانشهر و از آنجا به ارومیه انتقال داده اند که تاکنون چهار تن از این مجروحان به شهادت رسیده اند. ارتش عراق در این حمله از عوامل شیمیایی خردل، فوسژن و دی فوسژن استفاده کرده است. (۳)

۱-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۳/۱۲، ص ۹.

۲-۷. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۳/۱۲، ص ۱۸.

۳-۸. روزنامه کیهان، ۱۳۶۶/۳/۱۳، ص ۳.

روزنامه کیهان همچنین درباره اقدامات محدودکننده حکومت عراق علیه مردم استان اربیل نوشت: «مناطق آزاد شده استان اربیل عراق در محاصره اقتصادی رژیم بغداد قرار گرفته است. این محاصره در حالی آغاز شد که روستاهای کردنشین شمال عراق همچنان هدف حملات شیمیایی قرار دارند. بسیاری از این مناطق به علت فاسد شدن برخی از مواد غذایی، با کمبود شدید مایحتاج عمومی مواجه شده اند.»^(۱)

۷۱

هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل امروز با ارسال دو نامه به دبیرکل سازمان ملل، تهدید یک هواپیمای مسافری ایران به وسیله ناو امریکایی و حمله شیمیایی عراق به دو روستای بانه را به اطلاع وی رساند.

در نامه اول آمده است که در ساعت ۱۹:۴۰ مورخ ۲ می ۱۹۸۷ (۱۲ اردیبهشت ۱۳۶۶) یک هواپیمای مسافری ایران در مسیر شیراز به دوحه قطر، مورد تهدید یک ناو امریکایی قرار گرفت، طوری که هواپیما ناچار به تغییر مسیر شد. در این نامه ضمن اعتراض به این تهدید، اقدام ناو امریکایی نقض آشکار قوانین حقوق بین المللی بر شمرده شده و هشدار داده شده است که حضور قدرت های خارجی در خلیج فارس و دخالت آنها در امور منطقه ای، انعکاس فاجعه آمیزی خواهد داشت که مسئول آن همان قدرت های خارجی هستند.^(۲)

در نامه دومِ کاردار موقت هیئت نمایندگی ایران (محمدجواد ظریف) آمده است: رژیم جنایتکار عراق در مورخ ۷ می ۱۹۸۷ (۱۷ اردیبهشت ۱۳۶۶)، با هواپیماهای جنگی روستاهای سرسول و بوالحسن بانه را بمباران شیمیایی نمود که بر اثر آن ۹۲ غیرنظامی مجروح شدند که در میان مجروحان کودک ۲ ساله تا پیرزن ۸۰ ساله دیده می شود.^(۳)

۸۲

امام خمینی با درخواست مسئولان حزب جمهوری اسلامی برای توقف فعالیت های این حزب موافقت کردند. متن نامه حضرت امام به این شرح است:

«بسمه تعالی - جنابان حجت الاسلام آقای خامنه ای و آقای هاشمی، دام توفیقهما؛ موافقت می شود. لازم است تذکر دهم که حضرت آقایان مؤسسين محترم حزب مورد علاقه اینجانب می باشند. امیدوارم همگی در این موقع حساس با اتفاق و اتحاد در پیش بُرد مقاصد عالیة اسلام و جمهوری اسلامی کوشا باشید. ضمناً تذکر می دهم که اهانت به هر مسلمانی چه عضو حزب باشد یا نه بر خلاف اسلام و تفرقه اندازی در این موقع، از بزرگ ترین گناهان است.»^(۴)

در پی انحلال حزب جمهوری اسلامی، از امروز عنوان "ارگان حزب جمهوری اسلامی" که در صفحه اول در زیر نام روزنامه جمهوری اسلامی درج می شد و همچنین در صفحه آخر در ستون شناسنامه روزنامه حذف شد. گفتنی است این روزنامه از سال ۱۳۵۸ به عنوان "ارگان حزب جمهوری اسلامی" فعالیت خود را آغاز کرده است.^(۵)

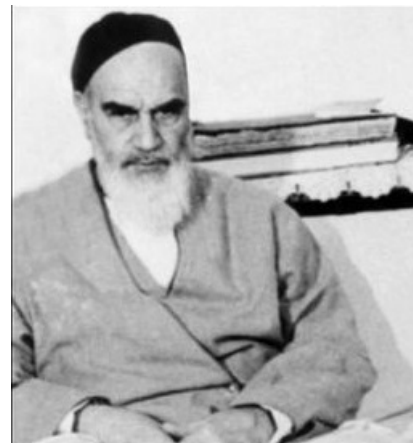
۱-۹. مأخذ، ص ۷، ص ۱۸.

۲-۱۰. سند شماره S/۱۸۸۸۹ شورای امنیت سازمان ملل متحد، ۲ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۳-۱۱. سند شماره S/۱۸۸۹۰ شورای امنیت سازمان ملل متحد، ۲ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۴-۱۲. مأخذ، ص ۳.

۵-۱۳. مأخذ، ص ۳.

پاسخ امام خمینی: موافقت می‌شود.

نامه مسئولان حزب جمهوری اسلامی به امام: احساس می‌شود که وجود حزب، دیگر آن منافع و فوائد آغاز را ندارد... مصلحت کنونی انقلاب در آن است که حزب جمهوری اسلامی تعطیل گردد.

نامه مسئولان حزب جمهوری اسلامی به امام: احساس می‌شود که وجود حزب، دیگر

آن منافع و فوائد آغاز را ندارد... مصلحت کنونی انقلاب در آن است که حزب جمهوری

اسلامی تعطیل گردد.

پاسخ امام خمینی: موافقت می‌شود.

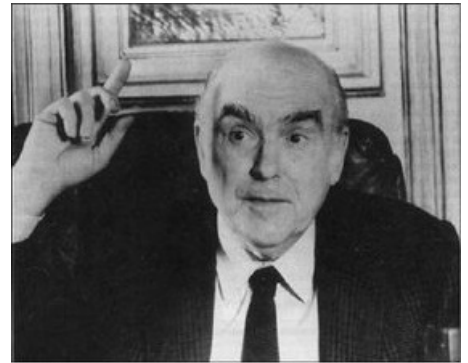
در نامه مسئولان حزب جمهوری اسلامی به حضرت امام نیز آمده است: «اکنون به فضل الهی نهادهای جمهوری اسلامی تثبیت شده و سطح آگاهی و درک سیاسی آحاد ملت، انقلاب را از جهات عدیده آسیب ناپذیر ساخته و روشن بینی و توکل و قوت اراده آن رهبر عالی قدر و فداکاری و آمادگی مردم حزب الله، توطئه های ضد انقلاب داخلی و استکبار جهانی را بی اثر و کم خطر نموده است. لذا احساس می‌شود که وجود حزب، دیگر آن منافع و فوائد آغاز را نداشته و به عکس، ممکن است تحزب در شرایط کنونی بهانه ای برای ایجاد اختلاف و دو دستگی و موجب خدشه در وحدت و انسجام ملت گردد و

حتی نیروها را صرف مقابله با یکدیگر و خنثی سازی یکدیگر کند. لذا، همان طور که قبلاً نیز کراراً عرض شده [است]، شورای مرکزی پس از بحث و بررسی مبسوط و مستوفی با اکثریت قاطع به این نتیجه رسید که مصلحت کنونی انقلاب در آن است که حزب جمهوری اسلامی تعطیل و فعالیت های آن به کلی متوقف گردد.»^(۱)

۹۱

"فرانسوا میون"، رئیس کمیسیون دفاع مجلس ملی فرانسه امروز در دیدار با کاردار سفارت ایران در این کشور، عراق را به عنوان متجاوز و آغازگر جنگ معرفی کرد. در ابتدای این دیدار "غلامرضا حدادی"، کاردار ایران در پاریس به تشریح آخرین تحولات در امر عادی سازی روابط دو کشور و همچنین اوضاع فعلی خلیج فارس و نقش جمهوری اسلامی ایران به عنوان مهم ترین قدرت در این منطقه پرداخت. بر اساس این گزارش، آقای "میون" با تأکید بر اینکه فرانسه نیز مانند جمهوری اسلامی ایران به استقلال در مقابل دو ابرقدرت پای بند است، اظهار داشت: «عادی سازی روابط ایران و فرانسه با توجه به تاریخ غنی دو کشور، مسئله حائز اهمیتی است.» رئیس کمیسیون دفاع در مجلس ملی فرانسه ضمن تصدیق این موضوع که ایران در جنگ با عراق مورد تجاوز قرار گرفته است، افزود: «از آن جایی که فرانسه در طول تاریخ خود بارها مورد

ص: ۳۹

آندریاس پاپاندرو نخست‌وزیر یونان: بیش از این نمی‌توان دستیابی به توافق میان دو کشور را به تعویق انداخت.

"آندریاس پاپاندرو" نخست وزیر یونان آمادگی کشورش را برای میانجیگری در جنگ ایران و عراق اعلام کرد. آقای پاپاندرو گفت: «یونان آماده است برای برقراری آتش بس بین ایران و عراق و انجام مذاکرات به منظور دستیابی به صلح، کمک‌های لازم را معمول دارد.» نخست وزیر یونان افزود که بیش از این نمی‌توان دستیابی به توافق میان دو کشور را به تعویق انداخت. در این حال بی.بی.سی اعلام کرد که "کارلوس پاپولیس"، وزیر خارجه یونان نیز برای گفت و گو با رهبران ایران رهسپار تهران شد.^(۲)

وزیر خارجه آمریکا و رئیس بخش خلیج فارس وزارت خارجه شوروی مواضع متفاوت آمریکا و شوروی را درباره بحران جاری خلیج فارس، نحوه برقراری صلح و نقش کشورهای فرامنطقه‌ای و برقراری امنیت در این منطقه بیان کردند.

وزیر خارجه آمریکا از تصویب نشدن طرح تحریم تسلیحاتی علیه ایران و عراق در شورای امنیت سازمان ملل ابراز ناخشنودی کرد و بر پای بندی آمریکا برای تلاش بیشتر در این زمینه تأکید نمود.^(۳) به گزارش خبرگزاری کویت از واشنگتن، جرج شولتز وزیر خارجه آمریکا اعلام کرد که ایالات متحده در شورای امنیت سازمان ملل موفق به تصویب قطعنامه‌ای برای اعمال تحریم‌های اجباری علیه ایران و عراق نشده است. شولتز گفت: «ما در سازمان ملل کاملاً موفق نبوده ایم اما خواهان تصویب شدن قطعنامه‌ای برای اعمال تحریم‌های اجباری علیه کشور هستیم که از قبول آتش بس در مرزهای بین‌المللی امتناع می‌کند.» وی افزود: «کشورهای عضو شورای امنیت توافق کرده‌اند که طرفین را به آتش بس دعوت کنند اما ایالات متحده برای تصویب این تحریم‌ها با مشکلاتی مواجه است. همان‌گونه که قبلاً نیز این موانع وجود داشته است.» شولتز افزود: «دیپلماسی در جنگ ایران و عراق نقش بزرگی می‌تواند ایفا کند و در سازمان ملل ما قادر هستیم، البته پیشرفت‌ها و ناکامی‌هایی نیز وجود داشته است. امّا به هر حال ما در فعالیت برای صورت دادن هر اقدامی برای خاتمه دادن فوری به جنگ ایران و عراق هستیم و این راه حل اساسی بحران است.»

۱-۱۵. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۲-۱۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲، رادیو بی.بی.سی، ۱۲/۳/۱۳۶۶.

۳- اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل در ۸/۳/۱۳۶۶ درباره جنگ ایران و عراق تشکیل جلسه دادند و درباره کلیاتی از یک طرح صلح به توافقاتی دست یافتند ولی درباره چگونگی اجرای بندهای آن در بین اعضای این شورا اختلاف نظرهایی وجود داشت. تحریم تسلیحاتی یکی از دو طرف در گیر که حاضر به پذیرفتن قطعنامه نشود از جمله موارد اختلاف بود. لازم به یادآوری است که این طرح پس از سیر مراحل در شورای امنیت به نام قطعنامه ۵۹۸ تصویب شد.

وی درباره تضمین های لازم برای اجرای این طرح گفت: «حضور یک نیروی کامل در خلیج فارس جهت "بازداشتن از توسل به زور" یک امر لازم است، لیکن این مطلب الزاماً یک حضور نظامی عظیم را ایجاب نمی کند.» وی افزود که انگلیس و فرانسه پیش از این در منطقه خلیج فارس حضور داشته اند.

ایراز ناخندودی وزیر خارجه امریکا از تصویب لندن قطعنامه تحریم تسلیحاتی؛ ما خواهان تصویب قطعنامه علیه کنوری هسبم که از قبول آتش بس امتناع می کند.

شولتز همچنین گفت: «تقویت نیروهای متحدین امریکا در خلیج فارس برای حفاظت از کشتی ها امری حیاتی نیست، اما احتمال مشارکت متحدین امریکا باید بررسی شود.» (۱)

در این حال "الکساندر ایوانف" رئیس بخش خلیج فارس در "اداره خاورمیانه و شمال آفریقای وزارت خارجه شوروی"، حفظ امنیت منطقه خلیج فارس را جزو مسئولیت کشورهای این منطقه دانست و گفت: «کشورهای منطقه قادرند از امنیت منطقه حمایت کنند.» با این حال وی گفت: «کشورهای بزرگ می توانند به کشورهای خلیج [فارس] در حمایت از منطقه کمک کنند نه اینکه آنها را تهدید نمایند، آن طوری که الان از سوی امریکا و برخی از کشورها به عمل آمده است.» ایوانف گفت: «اصرار امریکا بر اینکه منطقه خلیج [فارس] یک منطقه حیاتی برای منافع امریکا محسوب می شود، اوضاع منطقه را به سوی بحران سوق می دهد.» ایوانف افزود: «شورای امنیت سازمان ملل با همکاری کشورهای مختلف جهان قادر است، آتش بس را بر طرفین (ایران و عراق) تحمیل کند و امنیت گذرگاه های آبی و خطوط کشتی رانی را از طریق تشکیل یک نیروی بین المللی تأمین کند.»

وی در پاسخ به این پرسش که شورای امنیت از چه طریقی می تواند آتش بس را برقرار نماید، گفت: «شورای امنیت بر طبق ماده ۲۵ منشور سازمان ملل می تواند با استفاده از زور، طرف رد کننده مصوبات شورای امنیت را مجازات کند و آن را مجبور به اجرای مفاد این مصوبات نماید.»

ایوانف با ستایش از سیاست موازنه مثبت کویت در قبال قدرت های جهانی گفت: «شوروی تنها خواستار تسهیلات غیرنظامی برای کشتی های خود در کشورهای منطقه خلیج فارس می باشد و چشم داشتی به حصول پایگاه ها و جزایر از کشورهای عربی حوزه خلیج فارس ندارد.»

وی افزود: «شوروی ناوگان دریایی خود را به منطقه اعزام نداشته و تنها دو فروند کشتی جنگی برای حمایت از نفت کش ها در منطقه مستقر کرده است.» وی ادامه جنگ میان ایران و عراق را علت اصلی حضور ناوگان های خارجی در منطقه دانست و

گفت: «سودمندترین راه برای توقف جنگ میان ایران و عراق، برقراری مذاکرات صلح میان طرفین درگیر از طریق شورای امنیت سازمان ملل محسوب می شود.» ایوانف امریکا را مسئول اصلی تشنج در خلیج فارس خواند و گفت: «امریکا با پیاده کردن طرح "کارتتر" در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۸ - ۱۳۵۷) صلح و

ص: ۴۱

۱-۱۷. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۱، ۱۵/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶؛ و - مأخذ، ص ۲۰؛ و - مأخذ، ص ۱۵، ص آخر.

ثبات را در منطقه خلیج فارس و در جهان مورد تهدید قرار داده است.» ایوانف اوضاع منطقه خلیج فارس را بسیار متشنج خواند و اظهار کرد: «حمله به کشتی های جنگی امریکا و شوروی و برخی از کشتی های دیگر، گام های تحرک آمیزی هستند که موجب افزایش سطح تشنج و تشدید حضور نظامی کشورهای بیگانه می شود.» (۱)

۱۲۱

در پی بروز برخی مشکلات در طرح اسکورت نفت کش ها، امروز ریگان پیام هایی برای رهبران بحرین و قطر - که امریکا در آنجا پایگاه نظامی دارد - ارسال کرد که به نظر می رسد برای حل مشکلات امریکا در اسکورت نفت کش ها باشد. رادیو دویی درباره موضوع این پیام ها گفت: «پیام های کتبی که در زمینه تحولات اخیر منطقه خلیج فارس، کوشش های بین المللی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق، روابط دوجانبه و تشکیل کنفرانس بین المللی صلح خاورمیانه است، توسط سفرای امریکا در منامه و دوحه تسلیم "شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه" امیر بحرین و "شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی" امیر دولت قطر گردید.» (۲)

۱۳۲

مسائل خلیج فارس و اقدامات آینده امریکا در این منطقه را رادیو بی.بی.سی و روزنامه های جمهوریت (ترکیه)، البیان (دویی) و کیهان بررسی کرده اند. درخواست امریکا از کشورهای بزرگ صنعتی برای همکاری بیشتر در تشنجات خلیج فارس، بازتاب طرح اسکورت نفت کش های کوییتی در میان مقامات سیاسی امریکا، واکنش وزیر خارجه ایران در این باره و نحوه برخورد کشورهای اروپایی و عرب حاشیه خلیج فارس با درخواست همکاری امریکا، از محورهای اصلی گفتار رادیو بی.بی.سی به این شرح است: «ظرف چند روز آینده دیپلمات های امریکایی به طور رسمی از متحدان امریکا مانند انگلیس، فرانسه، آلمان غربی، ایتالیا و ژاپن خواهند خواست که برای حفظ امنیت خلیج فارس با امریکا همکاری کنند. همچنین انتظار می رود که امریکا از کشورهای عرب حوزه خلیج [فارس] مانند عمان و عربستان سعودی بخواهد که تسهیلاتی برای فرود آمدن هواپیما و سوخت گیری در اختیار نیروی هوایی امریکا قرار دهند. به دنبال حمله عراق به ناو استارک و انتقاد نمایندگان کنگره از سیاست امریکا در خلیج [فارس]، ریگان عملاً ناچار شده است که از متحدانش درخواست کمک و همکاری کند.

نمایندگان کنگره عقیده دارند که طرح هایی مانند طرح رفت و آمد ۱۱ نفت کش کوییتی با پرچم امریکا در خلیج فارس اشتباه است و می تواند به درگیری و برخورد مستقیم امریکا با ایران بینجامد اما متحدان امریکا تاکنون اشتیاق چندانی به درگیری بیشتر نظامی در خلیج فارس یعنی گسترش حضور نیروی دریایی، تسهیلات نظامی و دفاعی خود در این منطقه نشان نداده اند.

دولت بریتانیا می گوید درخواست امریکا برای همکاری با این کشور و حفظ آزادی کشتی رانی در خلیج [فارس] را بررسی خواهد کرد اما در عین حال بریتانیا عقیده دارد از آنجا که سه کشتی بریتانیا

١-١٨. روزنامه اطلاعات، ١٣٦٦/٣/١٢، ص آخر، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه کویتی الرأی العام.

٢-١٩. مأخذ، ص ٢٠.

هم اکنون در بخش جنوبی خلیج فارس مستقرند این کشور اکنون نیز در حفظ امنیت خلیج فارس برای کشتی رانی نقش دارد. ایتالیا هم می گوید نیروی دریایی آن [کشور که] کاملاً درگیر تعهداتش در منطقه مدیترانه است، صرفاً برای دفاع از خود است. در مورد اینکه واشنگتن تا چه حد عواقب درگیری نظامی در خلیج فارس را پیش بینی و ارزیابی کرده [است]، شک و تردیدهایی وجود دارد به خصوص این مسئله که اگر ایران در خلیج فارس دست به حمله بزند و این حمله، حمله متقابل به خاک اصلی ایران را به دنبال بیاورد، چه خواهد شد؟ به علاوه در مورد اینکه آیا محافظتی دائمی از تمام کشتی های دو طرف در خلیج [فارس] واقعاً عملی است نیز تردیدهایی وجود دارد.

واینبرگر گفت که او عقیده دارد که کشورهای عرب حوزه خلیج [فارس] تسهیلاتی در اختیار هواپیماها قرار خواهند داد؛ پس این به هیچ وجه قطعی نیست. کشورهای حوزه خلیج [فارس] با این تقاضا مخالفت کرده اند و ممکن است بخواهند از همکاری آشکار با امریکا اجتناب کنند.

رادیو بی.بی.سی افزود: «علی اکبر ولایتی در این هفته از چند کشور حوزه خلیج [فارس] دیدار کرد و به آنها هشدار داد که با طرح های امنیتی امریکا در خلیج [فارس] فاصله بگیرند. با اینکه امریکا تنها کشور غربی است که می تواند به نحو مؤثری قدرت خود را در منطقه به نمایش بگذارد، کمکی هرچند جزئی از طرف متحدانش از نظر سمبولیک برای امریکا بسیار مهم است زیرا هم به حفظ انسجام و وحدت قدرت های غربی کمک خواهد کرد و هم به شوروی و کشورهای منطقه نشان داده خواهد شد که غرب در این راه متحد است و هم افکار عمومی در امریکا و کنگره امریکا خواهند پذیرفت که امریکا به تنهایی و بدون همکاری متحدانش اقدام نمی کند.» (۱)

روزنامه "جمهوریت" چاپ ترکیه نیز در این باره نوشت: «واشنگتن در ارتباط با تحولات اخیر منطقه از متحدان خود در پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) درخواست کمک نمود. "کاسپر واینبرگر" وزیر دفاع امریکا نیز اوایل هفته گذشته در مصاحبه ای در بروکسل اقدامات کشورهای عضو پیمان ناتو را این گونه به اطلاع رساند: ۱- استقرار یک نیروی دریایی ویژه در خلیج [فارس]. ۲- انجام همکاری نظامی در عملیات پشتیبانی هوایی. ۳- به کارگیری تمامی امکانات اساسی موجود در منطقه.» (۲)

برخلاف نظر مسئولان کشورهای منطقه و رسانه های این کشورها روزنامه "البیان" چاپ دوبی درباره امنیت منطقه و دوری از تشنجات روزافزون و همچنین طرح های آینده شورای همکاری خلیج فارس نوشت: «حفاظت از کشتی رانی بین المللی در خلیج فارس فقط تشنج بیشتر در این منطقه را به همراه خواهد داشت. ... کشورهای عضو سازمان ملل در برابر تحولات اخیر که می تواند جنگ جهانی سوم را شعله ور سازد - که عواقب آن دامن همه را خواهد گرفت - مسئولیت دارند. ما از ابرقدرت ها خواستاریم که از دامن زدن بیشتر به آتش خودداری کنند. مبارزاتشان را از منطقه دور سازند و افکار خود درباره لزوم باقی ماندن در این ناحیه تحت بهانه دفاع از خود، حفاظت از منافع و باز نگه داشتن تنگه هرمز بر روی کشتی رانی بین المللی را کنار بگذارند.» (۳)

- ۱- ۲۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷۵، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، رادیو بی بی سی، ۱۲/۳/۱۳۶۶.
- ۲- ۲۱. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۴۴، ۱۳۶۶/۴/۸، صص ۱۷ و ۱۸، روزنامه جمهوری چاپ ترکیه، ۱۲/۳/۱۳۶۶.
- ۳- ۲۲. مأخذ، ص ۳، دویی - روزنامه البیان.

روزنامه کیهان نیز با توجه به اختلافات موجود در هیئت حاکمه امریکا، طی مقاله ای عملکرد دو گانه دولت و کنگره این کشور را بررسی کرده است. در این مقاله آمده است: گرچه مقامات کنگره امریکا می کوشند با وادار ساختن دولت ریگان به توضیح و تبیین سیاست های خود در قبال خلیج فارس، ضریب خطرات و صدمات سیاسی - نظامی این سیاست ها را کاهش دهند، اما به نظر می رسد دولت ریگان و به ویژه وزارت دفاع این کشور تحت تصدی واینبرگر قصد دارد با توسعه و تحکیم حضور نظامی در خلیج فارس و با گسترش دامنه دخالت نظامی در مناسبات، منازعات و سیر طبیعی تحولات، نقش بیشتری در سمت گیری روند حوادث به عهده گیرند. همچنین به نظر می رسد تقویت ناوگان نظامی امریکا که در واشنگتن از آن به عنوان یک حرکت مهم یاد می شود، تشنج موجود در خلیج فارس را افزایش داده و ضریب احتمال وقوع حوادث غیرقابل کنترل را بالا برده است... ریگان، واینبرگر و شولتز از یک سو با تهدید ایران به عنوان قدرت برتر در خلیج فارس و برشمردن خطرات ناشی از تفوق نظامی ایران، می کوشند در این حوزه شکست بزرگ و رسوایی کاخ سفید برای ترمیم روابط با تهران را جبران کنند و از سوی دیگر، مستمراً می کوشند با اظهارات ملایم و آرام بخش خود به کنگره و جامعه امریکا اطمینان دهند که قصد ماجراجویی و درگیر شدن در جنگ علیه ایران را ندارند. این تناقض بزرگ که یا از یک آشفتگی سیاسی - نظامی عمیق و یا از یک تزویر بزرگ و دوگانگی در حرف و عمل نشئت می گیرد و باعث شده است ریگان، شولتز، واینبرگر و دیگر مقامات امریکا در روزهای اخیر آشکارا از پاسخ دادن به این سؤال اساسی که در صورت حمله به ناوگان جنگی امریکا و یا نفت کش های تحت حمایت این ناوگان، عکس العمل واشنگتن چه خواهد بود؟ طفره برونند. (۱)

۱۴۱

حادثه حمله هواییمای عراقی به ناو استارک امریکا (۲) به همکاری بیشتر دو کشور در زمینه تبادل اطلاعات نظامی انجامید. در پی پایان یافتن کار هیئت تحقیق وزارت دفاع امریکا درباره چگونگی حمله هواییمای عراقی به ناو استارک، روزنامه کوییتی "القبس" درباره توافقات به عمل آمده بین این هیئت و مقامات عراق نوشت: «امریکا و عراق با تشکیل کمیته نظامی مشترک به تبادل اطلاعات نظامی در زمینه فعالیت های هواپیماهای عراقی و تحرکات ناوهای جنگی امریکا در خلیج فارس خواهند پرداخت.» این روزنامه افزود: «بر طبق یک توافق اصولی میان امریکا و عراق، دو کشور به طور شبانه روزی اطلاعات به دست آمده در زمینه شناسایی هویت کشتی ها و هواپیماها در خلیج فارس و همچنین گزارش های اطلاعاتی واصله از رادارهای منطقه را مبادله خواهند کرد.» (۳)

ص: ۴۴

۱- ۲۳. مأخذ ۷، ص ۱.

۲- در ۲۷ اردیبهشت سال جاری، در حالی که ناو استارک امریکایی در ۴۰ مایلی شمال بحرین مشغول گشت زنی بود هدف حمله یک جنگنده عراقی قرار گرفت. با شلیک یک موشک اگزوسه فرانسوی به این ناو، ۳۷ تن از خدمه این ناو امریکایی کشته شدند.

۳- ۲۴. مأخذ ۲۰، ص ۱۳، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۳/۱۳۶۶.

دستگیری و آزاد شدن دیپلمات ایرانی در لندن و دیپلمات انگلیسی در تهران و بروز بحران در روابط بین دو کشور را آسوشیتدپرس در گزارش کوتاهی بررسی کرده و به پیش بینی واکنش احتمالی انگلیس پرداخته است: «انتظار می رود که انگلیس امروز عکس العمل خود را نسبت به ربودن و کتک زدن یک دیپلمات این کشور در ایران اعلام کند و پیش بینی می شود که انگلیس نوعی تحریم های سیاسی را علیه ایران اعمال نماید. مشاوران "جفری هاو"، وزیر امور خارجه انگلیس اظهار داشتند که تجارت، مسافرت و روابط سیاسی دو کشور ممکن است تحت تأثیر این مسئله قرار گیرد مگر آنکه ایران ضمن عذرخواهی و ارائه توضیحات، اتهامات وارده علیه ادوارد چاپلین دیپلمات ۳۶ ساله انگلیس را لغو کند.

اتهامات وارده افشا نشده، اما "مارگارت تاچر"، نخست وزیر انگلیس، این واقعه را نوعی بی حرمتی دانسته است. جفری هاو، وزیر خارجه انگلیس گفته است اتهامات، غیر منطقی و غیر قابل تحمل خواهد بود. مطبوعات لندن بدون ذکر منابع خاطر نشان کرده اند که اتهامات وارده به مواد مخدر، فساد، دزدی و نادیده گرفتن مصالح اقتصادی ایران در زمان جنگ مربوط می باشد. اعمال تحریم های دیپلماتیک علیه ایران، قطع بخشی از مناسبات سیاسی خواهد بود. قطع کامل رابطه به خاطر موازنه تجاری مثبت انگلیس با ایران غیرمحمتمل خواهد بود. صادرات انگلیس به ایران در سال ۱۹۸۵ (۱۳۶۴ - ۱۳۶۳) به ارزش ۵۲۵ میلیون پوند (۷۳۵ میلیون دلار) بود در حالی که ارزش واردات از ایران ۶۲ میلیون پوند (۸۸ میلیون دلار) بوده است. تحریم ها می تواند ممنوعیت مسافرت را در بر گیرد؛ سال گذشته ۲۶۰۰۰ ایرانی از انگلیس دیدار داشتند در حالی که ۲۵۲ انگلیسی به ایران مسافرت نمودند. (۱)(۲)

در حالی که همکاری همه جانبه کویت با عراق همچنان ادامه دارد و در مطبوعات این کشور از کویت به عنوان هم سنگر عراق نام برده می شود، وزارت امور خارجه کویت در اطلاعیه ای دستگیری چند نفر از اتباع این کشور را به جرم جاسوسی در آب های "خور عبدالله" تقبیح کرد. در این اطلاعیه آمده است: «اطلاعیه ایران درباره فعالیت کشتی ها [ی توقیف شده] بی اساس است و این کشتی ها در این مناطق به روال عادی دست به صید ماهی می زده اند. چیزی که تعجب کویت را برمی انگیزد این است که تصرف این کشتی ها به اتهام جاسوسی بوده و این ادعاها در زمانی اعلام می شود که کویت علاقه مند است با تلاش های مخلصانه به این جنگ پایان داده شود تا این منطقه و ملل مسلمان و ... از آثار زیان آور این جنگ دور بمانند. (۳)

۱- چندی پیش علی قاسمی یکی از کارکنان سفارت ایران در منچستر انگلیس در یک اقدام غیرمعقول به اتهام سرقت از یک فروشگاه توسط پلیس آن کشور دستگیر و سپس آزاد شد. پس از این واقعه در ۷/۳/۱۳۶۶ ادوارد چاپلین دبیر اول و مرد شماره ۲ هیئت دیپلماتیک انگلستان در تهران به جرم اقدامات خلاف عرف دیپلماتیک (فحشا و مواد مخدر) دستگیر و پس از ۲۴ ساعت بازداشت آزاد شد. این امر مورد اعتراض شدید دولت انگلیس واقع شد و سرآغاز یک بحران دیپلماتیک بین دو

کشور شد.

۲-۲۵. مأخذ ۲۰، لندن - خبرگزاری آسوشیتد پرس، ۱۲/۳/۱۳۶۶.

۳-۲۶. مأخذ ۲۰، صص ۹ و ۱۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۳/۱۳۶۶، رادیو کویت.

منطقه عملیاتی نصر ۴ در غرب شهر بانه و در استان سلیمانیه عراق قرار دارد. شهر ماؤوت بزرگ ترین آبادی این منطقه و از قدیمی ترین شهرهای کردنشین این استان است. پس از عملیات کربلای ۱۰، ماؤوت در فهرست اهداف عملیات های جبهه شمال غرب قرار گرفت و در پی آن بود که به صورت یک شهر نظامی در آمد. این شهر دارای دو خیابان و یک بازارچه است و خانه های آن روی ارتفاعات ساخته شده است. ارتفاعات و جاده های مواصلاتی این منطقه به شرح زیر است:

۱- گامو و یال های عمده آن: ارتفاع گامو از شمال به رودخانه چومان، از جنوب به ارتفاع هزارکانیان، از شرق به یال ارتباطی و از غرب به ارتفاعات سرگلو، بردهوش و یال میراوه محدود می شود. این ارتفاعات به صورت شرقی - غربی گسترش یافته است. بلندترین قله گامو ۲۳۸۵ متر ارتفاع دارد.

یال های مهم این ارتفاع عبارتند از: یالی که از قله اصلی شروع شده و پس از در بر گرفتن قله ۱۸۴۰ به سمت جنوب غربی امتداد می یابد، یالی که از قله اصلی در جهت شمال به غرب امتداد می یابد و یال انگشتی.

۲- یال میراوه - بردهوش: این یال از قله بردهوش در شمال آغاز و در جنوب به دهکده میراوه ختم می شود و ۵ کیلومتر طول دارد. این یال دارای دو ارتفاع ۱۵۹۵ و ۱۴۴۰ می باشد. این یال از غرب به شیخار خدام و یال بالوکاوه، از شرق و جنوب به چم میراوه و روستای میراوه و از شمال به قله بردهوش محدود می گردد.

۳- یال بالوکاوه (ارتفاعات مهم یال): یال بالوکاوه با طول حدود ۵ کیلومتر در غرب یال میراوه قرار دارد و امتداد آن همچون یال میراوه شمالی - جنوبی است و در جنوب به یال آمدین محدود می شود. قله های یال بالوکاوه عبارتند از: قله ۱۶۲۰، قله ۱۵۳۵ و قله ۱۵۱۴.

یال بالوکاوه در انتها به ۳ قله مهم محدود می شود که دو قله آن به تپه دوقلو معروف است. این ۳ قله عبارتند از: قله ۱۵۳۰، قله ۱۵۲۰ و قله ۱۴۸۰.

۴- یال غربی دوقلو (قلمی): از تپه دوقلو (۱۵۲۰ و ۱۵۳۰) یالی به سمت غرب با امتداد شرقی - غربی جدا می شود که در انتها به تنگه بین قشن و آمدین ختم می شود. تپه های شاخص این یال تپه های ۱۳۴۰، ۱۲۰۰، ۱۱۲۰ و ۱۱۱۴ می باشد.

۵- کوه شوشو: کوه شوشو به بلندی ۱۶۹۵ متر، یکی از ارتفاعات شاخص منطقه محسوب می شود. یال این ارتفاع به صورت شرقی - غربی گسترش یافته است. این کوه از شرق به بالوکاوه - بردهوش و از غرب به اسپیدار محدود است.

۶- قله اسپیدار: قله اسپیدار ۱۶۹۸ متر ارتفاع دارد و در غرب کوه شوشو قرار دارد. یال اسپیدار (قشن) به صورت شمالی - جنوبی امتداد دارد و یکی از مهم ترین یال های منطقه محسوب می شود.

۷- یال قشن (یال اسپیدار): یال قشن با طول ۴ کیلومتر از قله اسپیدار شروع شده و از شمال به جنوب گسترش یافته است و به شیاری در جنوب منتهی می گردد. قله اصلی این یال ۱۶۰۹ متر ارتفاع دارد و ۳ قله دیگر نیز پس از قله اصلی در امتداد یال به

سمت جنوب قرار گرفته اند: قلّه ۱ (شاخ قشن)، قلّه ۲ و قلّه ۳ (به ارتفاع ۱۴۰۳ متر). قسمت غربی یال قشن نسبت به قسمت شرقی آن دارای شیب ملایمی می باشد. این یال از غرب به دشت و از شرق به تپه ماهورهایی منتهی به یال میراوه محدود می شود.

۸- ارتفاعات گلان: ارتفاعات گلان در سمت غرب و شمال غربی اسپیدار قرار دارد و دارای دو قلّه اصلی به نام های گلان کوچک (۱۶۲۳ متر) و گلان بزرگ (۱۶۸۰ متر) می باشد. گلان در امتداد شمالی - جنوبی واقع شده است و از غرب به دهکده و ارتفاع ژاژیله، از شمال به رودخانه گلان، از شرق به ارتفاع اسپیدار و از جنوب به دشت (شهر مأووت) محدود می شود. یال مهم این ارتفاع یال کشیده و ممتدی است که از گلان بزرگ به سمت غرب امتداد یافته است (یال غربی گلان) و به دشت ختم می شود.

۹- ژاژیله: بلندی های ژاژیله از سمت شرق به دشت و ارتفاعات گلان و از شمال غرب و جنوب به رودخانه قلعه چولان و ارتفاعات گرده رش و قمیش محدود می شوند. اصلی ترین قله این ارتفاعات، قله ۱۲۴۰ می باشد. این ارتفاع در قسمت غربی (کنار رودخانه قلعه چولان) شیبی تند دارد، ولی قسمت شرقی آن دارای شیب ملایمی است.

۱۰- بالوسه: ارتفاع بالوسه به طول تقریبی ۱۷۰۰ متر در کناره شرقی و جنوبی رودخانه قلعه چولان قرار دارد و قله اصلی آن، ارتفاع ۹۶۰ است. شیب این ارتفاع در ناحیه شمالی و غرب آن بسیار تند و بعضاً دیواره ای است در حالی که قسمت شرقی آن دارای شیب نسبتاً ملایمی است.

۱۱- دشت ماؤوت: مابین ارتفاعات گلان، یال قشن و ارتفاعات ژاژیله و بالوسه زمین نسبتاً همواری است که دشت ماؤوت نام دارد و شهر ماؤوت نیز در این دشت واقع شده است. در دشت ماؤوت چند تپه مهم و سوق الجیشی وجود دارد که از مشخصه های مهم این منطقه محسوب می شود، که عبارتند از:

تپه ۹۴۵: این تپه در جنوب ارتفاع ژاژیله قرار دارد و از غرب به رودخانه قلعه چولان محدود می شود و ۹۴۵ متر ارتفاع دارد.

تپه ۸۸۲ (تپه سوخته): این تپه در قسمت غربی جاده آسفالت ماؤوت قرار دارد و از شمال به شهر ماؤوت محدود می شود. تسلط کافی این تپه بر زمینی که آن را احاطه کرده است، به آن اهمیت خاصی بخشیده است.

تپه ۸۶۴: این تپه از شمال به پادگان قشن، از غرب به ارتفاع بالوسه و از شرق به دامنه غربی قشن محدود می شود. این تپه در امتداد شمال غربی - جنوب شرقی قرار دارد.

تپه تخم مرغی: این تپه در شرق تپه ۸۶۴ واقع شده است و از غرب به یال غربی قشن محدود می شود.

جاده های منطقه عملیاتی

کلیه جاده های منتهی به خط مقدم دشمن از جاده آسفالت سلیمانیه - چوارتا منشعب می شوند. این جاده از ناحیه شمال شهر سلیمانیه در جهت شمال شرقی خارج شده و به سمت چوارتا امتداد می یابد. به طور کلی از این جاده سه جاده منشعب می گردد.

۱- جاده خاکی کاریزه - ماؤوت: این جاده با عرض تقریبی ۶ متر در جهت شمال از جاده چوارتا - سلیمانیه جدا شده و پس از رسیدن به کناره رودخانه گرکور در امتداد رودخانه پیش رفته و از کنار روستاهای موکبه و کاریزه می گذرد. این جاده پس از عبور از دره میان کوه های دولبشک و الاغلو، از پل بالوسه عبور کرده و به ماؤوت منتهی می گردد. از انشعابات این جاده می توان جاده قمیش - گرده رش - ژاژیله و جاده بالوسه - ژاژیله را نام برد.

۲- جاده آسفالت قلعه چولان - سورقلا - ماؤوت: این جاده از روستای قلعه چولان از جاده اصلی منشعب می شود و در کنار شرقی رودخانه گرکور امتداد می یابد. جاده مذکور پس از عبور از روستای سورقلا به شهر ماؤوت ختم می شود. از این جاده انشعاباتی به سمت آمدین، تپه دوقلو، میراوه و شاخ قشن وجود دارد که عقبه آنها محسوب می شود.

۳- جاده ماؤوت - پاسگاه پلیس: این جاده آسفالت امتداد جاده سورقلا به ماؤوت می باشد که در حاشیه پایین ارتفاع گلان قرار دارد. انشعابات این جاده به سمت ارتفاعات گلان و ارتفاعات ژاژیله می باشد.

جاده های خودی برای رسیدن به این منطقه عبارتند از: جاده بانه - بوالحسن که اصلی ترین جاده عقبه خودی است. قسمت اعظم این جاده آسفالت است. این جاده پس از عبور از پل زلی به روستای شانخسه می رسد و پس از عبور از این روستا به دو جاده عمده منتهی می شود. یک جاده پس از عبور از ارتفاعات سرگلو به سمت ارتفاعات گلان و اسپیدار امتداد می یابد. جاده دیگر نیز با گذر از سرگلو به شوشو و اسپیدار می رسد و به جاده اول متصل می گردد. از انشعابات این دو جاده می توان جاده اسپیدار - یال قشن، جاده پاسگاه پلیس - یال گامو و جاده بردهوش را نام برد. (۱)

ص: ۴۸

۱- ۲۷. سند شماره ۴۱۷، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، صص ۱۳ تا ۲۳.

در اولین ساعات بامداد امروز تیپ ۴۰ سراب - از یگان های ارتش جمهوری اسلامی ایران - با پنج گردان، عملیات نصر ۲ را با رمز "یا حسین مظلوم" (ع) در یال های غربی ارتفاعات مرکزی "میمک" اجرا کرد. طی این عملیات که تا ساعت ۸ صبح امروز ادامه یافت، نیروهای خودی ضمن تصرف ارتفاعات ۴۰۴، ۴۰۰ و ۳۹۶، بیست کیلومتر مربع از خاک عراق را تصرف کردند و تا یک کیلومتری پاسگاه مرزی "نی خزر" پیش رفتند و این پایگاه را زیر دید خود قرار دادند. (۱) بنابر اطلاعیه قرارگاه خاتم الانبیاء (ص)، در این عملیات بیش از ۸۰۰ تن از نیروهای دشمن کشته یا زخمی شدند و شماری نیز به اسارت درآمدند که ۲۵ تن از آنها به پشت جبهه ها انتقال داده شده اند. (۲) مدیریت پژوهش و تحقیقات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی درباره اهمیت و جایگاه این عملیات نوشته است:

«ارتفاعات میمک چون دید و تیر و کنترل عمیق را روی زمین های اطراف و در داخل خاک عراق و خصوصاً روی محور ارتباطی مندلی - زرباتیه و بدره ارائه می دهد، از نظر نظامی بسیار حساس و دارای اهمیت می باشد، از طرف دیگر به لحاظ سوابق تاریخی از قدیم الایام یکی از موارد اختلاف بین دو کشور را به وجود آورده، لذا تصرف و اشغال آن یکی از اهداف اولیه و مهم عراق بوده است.

در دست داشتن این بخش از ارتفاعات میمک سبب می شود که اولاً دشمن دید نسبی روی مواضع نیروهای خودی داشته [باشد] و بالعکس از دید و کنترل کامل نیروهای خودی روی جاده های نظامی غربی - شرقی منتهی به خط الرأس میمک ممانعت به عمل آورد و ثانیاً، این منطقه را به عنوان یک مبدأ و مبنای اساسی عملیات آتی خود برای تصرف کامل و مجدد میمک مورد استفاده احتمالی قرار دهد. (۳)

یونایتد پرس درباره این عملیات گزارش داد: «نیروهای ایران حمله جدیدی علیه عراق در بخش مرکزی جبهه جنگ انجام دادند و ۸۰۰ تن از نیروهای عراقی را کشته یا زخمی کردند و سه موضع واقع در ارتفاعات را به تصرف درآوردند. خبرگزاری ایرنا اعلام کرد عملیات نصر ۲ به تلافی حمله هوایی روز سه شنبه (دیروز) عراق نزدیک سردشت در شمال غرب ایران انجام گرفت که در جریان آن شش نفر کشته شدند.

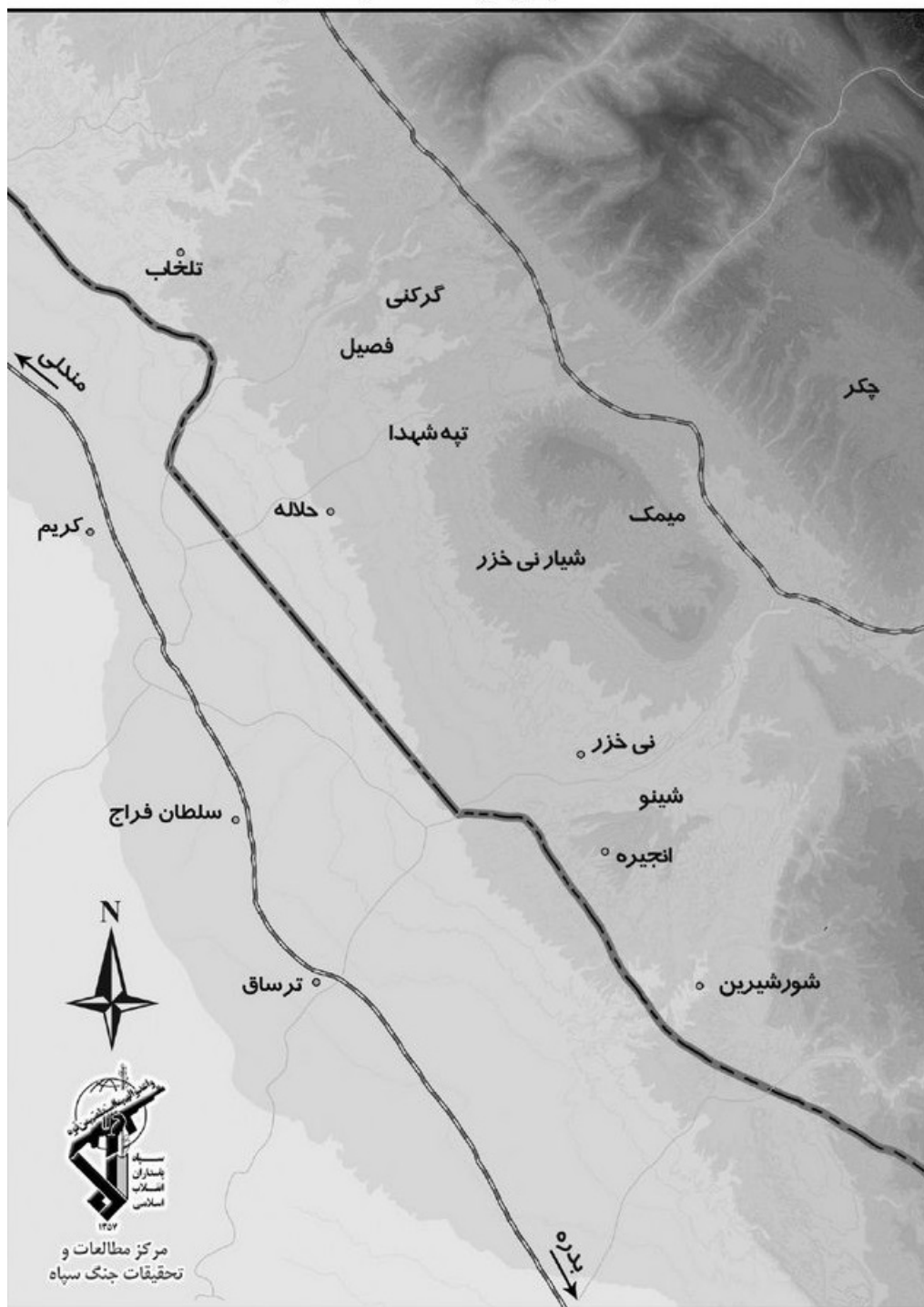
ص: ۵۰

۱- ۱. سیدعلی اشکانفر و عبدالله هادیان، "دفاع مقدس"، معاونت طرح و برنامه نزا، (مدیریت پژوهش و تحقیقات، اسفند ۱۳۷۱)، ص ۲۷۵ و ۲۷۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه کیهان، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۳. مأخذ ۱، ردیف ۱، ص ۲۷۵.

منطقه عملیاتی میمک - عملیات نصر ۲

از طرف منابع بغداد مطلبی درباره این عملیات اعلام نشده است. در بیانیه نظامی که در تهران صادر شده است، گفته می شود که اراضی به تصرف درآمده بیست کیلومتر مربع وسعت دارد. نیروهای عراقی پنج ضد حمله انجام دادند اما تمام این حملات با وارد شدن تلفات سنگین بر دشمن، دفع شدند. بنا بر گزارش ایرنا نیروهای ایران در ناحیه میمک - نزدیک منطقه ایلام - دست به حمله زدند و نیروهای عراقی را غافل گیر نموده و ضربات سنگینی بر آنها وارد کردند.^(۱)

۱۸۱

نیروهای سازمان کومه له در یک عملیات کمین در یکی از روستاهای مریوان، سه تن از رزمندگان ایران را به شهادت رساندند، هشت تن را مجروح کردند و دو تن را نیز به اسارت درآوردند. در این عملیات یک تن از نیروهای کومه له کشته و چند تن دیگر زخمی شدند.^(۲)

در عملیاتی متقابل، نیروهای خودی در حوالی روستای "گل چیدر" از توابع مریوان پنج تن از نیروهای سازمان کومه له را کشتند و شماری را نیز مجروح کردند.^(۳)

۱۹۲

درباره همکاری نظامی ایتالیا با عراق در واگذاری ناوچه های رزمی و همچنین مشخصات فنی و توانایی های عملیاتی این ناوچه ها، یکی از پناهندگان عراقی - که از نیروهای این ناوچه ها بوده - اطلاعاتی را ارائه کرد. در بخشی از اظهارات این پناهنده آمده است: «عراق در سال ۱۹۷۹ (۱۳۵۸ - ۱۳۵۷) قرارداد خرید یازده فروند ناوچه را با ایتالیا منعقد ساخته است و در سال ۱۹۸۴ (۱۳۶۳ - ۱۳۶۲) یک فروند از این ناوچه ها به عراق تحویل داده شده که هم اکنون در یکی از بنادر مصر پهلو گرفته است. اخیراً توافق گردیده است که کل ناوچه ها در سال جاری ۱۹۸۷ (۱۳۶۶ - ۱۳۶۵) به عراق تحویل داده شود. این مجموعه ناوچه ها متشکل از چهار فروند ناوچه جنگی بزرگ موسوم به "فرقاطه"، چهار فروند ناوچه موشکی، دو فروند ناوچه پشتیبانی حامل هلی کوپتر توپدار و یک ناوچه تدارکاتی می باشد. علاوه بر سیستم راداری برای کشف اهداف زیردریایی (بنام الدرادو)، سیستم راداری دیگری به نام "IPN ۱۰" بر روی هر ناوچه بزرگ وجود دارد که دارای یک رادار اصلی و چهار رادار فرعی برای کشف هدف، یک ایستگاه "الکونسل" برای مراقبت و هوشیاری و نیز یک کامپیوتر پیشرفته برای هماهنگی کلیه رادارهای ناوچه می باشد. طرز عمل آن بدین صورت است که قبلاً کامپیوتر از نظر اطلاعات راجع به تجهیزات طرف مقابل تغذیه می شود، در زمانی که فرضاً هواپیمایی به ناوچه نزدیک می شود و یکی از موشک هایی را که کامپیوتر در مورد آنها اطلاعات کافی در اختیار دارد، شلیک کند، سیستم موشکی و رادار که توسط کامپیوتر هدایت می شوند، موشک مهاجم مذکور را هدف قرار می دهند. در ضمن مجموعاً ۱۶۰۰ تن جهت آموزش به کشورهای ایتالیا، فرانسه و آلمان غربی اعزام شده اند؛ از این تعداد، احتمالاً ۷۰۰ تن افسر و بقیه ستوانیار در حال خدمت و یا آموزش می باشند.»^(۴)

ص: ۵۲

جمهوری اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از یونایتدپرس.

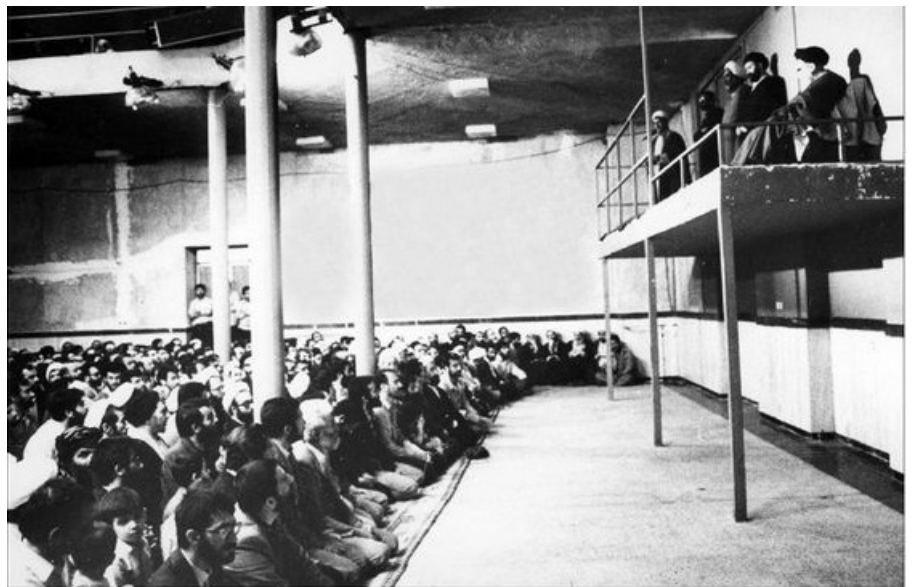
۲-۵. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، "نشریه رویدادها"، شماره ۱۵۰، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.

۳-۶. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "نشریه گزارش روزانه"، شماره ۲۳۰، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱.

۴-۷. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، "نشریه رویدادها"، شماره ۱۴۷، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۹.

امروز حضرت امام خمینی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی با ایشان به مناسبت هفته مجلس و روز قانون بیاناتی را ایراد کردند که مضمون اصلی این سخنان درباره تذکرات اخلاقی و ملکات نفسانی بود: «من بنا ندارم که امروز صحبت کنم، لکن دعا منافات ندارد با بنا. من همیشه دعاگوی همه اقشار ملت بوده ام خصوصاً آن جمعی که ارزشمندند در این نظام. من امیدوارم که خدای تبارک و تعالی به شما آقایانی که عمرتان را دارید صرف می کنید برای اسلام و پیشبرد اسلام، توفیق بیشتر عنایت کند و امیدوارم که در این مجلس و در مجلس های آتیه مسائل، مسائل اسلامی باشد و روش، روش اخلاقی و اسلامی.»

البته من نباید نصیحت کنم شما را، شما به حمدالله خودتان همه چیز را می دانید، لکن در این زمان باید فکر کنید که مجلس اگر یک خدشه پیدا بکند، چه خواهد شد؟ کوشش کنید خدشه ای پیدا نشود در مجلس. کوشش کنید که همان طوری که اسلام این مسائل را پیش آورده و ما در سایه اسلام توانستیم این مسائل را حل کنیم، این مسئله محفوظ بماند و همه چیز در سایه اسلام محفوظ بماند. البته من مشکلات مجلس را، مشکلات دولت را می دانم، از این جهت توقع ندارم که همه امور همین طوری حل بشود لکن در عین حال چون اتکاء شما آقایان به خدای تبارک و تعالی است، امیدوارم که خداوند هدایت کند شما را و راه حقیقی ای که اسلام می خواهد، شما در آن راه باشید و خواهید بود و امیدوارم که همیشه کوشا باشید در اینکه این ملتی که زیر بار ظلم بوده است، از این به بعد این ملت، سرفراز باشد و نمایندگان اینها که خلاصه ملت و عصاره ملت اند، سرفراز باشند و قوی دل مشغول خدمت باشند.

امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس: «ما چه بیروز شویم چه نشویم، کارمان برای خداست، ما تکلیف ادا کردیم ... ما می دانیم که از عهده شکر خدا نمی توانیم به در آیم ... اتکال به خدا بنان زیاد بشود هر چه دارید از خداست.»

این هیاهوها که در عالم هست، اینها همیشه بوده و همیشه هم خواهد بود لکن اینکه باقی است، خداست و اعتماد به خدا. شما این اعتماد را حفظ کنید و مشکلات را با تدبیر هایی که دارید، حل کنید و امیدواریم که خداوند همه را تأیید کند. وقتی برای خدا باشد، تأیید می کند. وقتی کار برای خدا باشد، ما چه پیروز بشویم و چه نشویم، کارمان برای خداست. ما تکلیف ادا کردیم، ما می خواهیم تکلیف مان ادا بشود. دنبال این نیستیم که یک منصبی به دست بیاوریم. شماها نیستید. و ما می دانیم که از عهده شکر خدا نمی توانیم به در بیایم. من خودم را عرض می کنم. من شهادت می دهم که خودم تاکنون دو رکعت نماز برای خدا نخوانده ام. هر چه بوده برای نفس بوده. دلیلش هم این است که اگر چنانچه جنت و ناری نباشد، آیا ما باز همان طور مشغول می شویم به دعا یا خیر؟ دعای ما آنی که هست برای این است که خدای تبارک و تعالی به ما عنایت کند و به ما روزی کند بهشت را و محترز کند از جهنم. آنی که عنایت آماست، همین است و **إِلَّا** برای خدا آن وقت معلوم می شود که اگر کلید بهشت و جهنم را به شما بدهند و بگویند که شما مختارید و هیچ کس از شما به جهنم نمی رود، هیچ کس از شما هم از بهشت محروم نیست، آن وقت آیا ما باز قیام می کردیم به دفع شهوات؟ قیام می کردیم به خواندن نماز؟ اینها پیش خود ماست. من خودم می دانم که نیست این جور. نیستم این طور. امیدوارم که خداوند به شما توفیق بدهد، اتکال به خدایتان زیاد بشود. و هرچی دارید از خداست و از خدا بخواهید و من دعاگوی شما هستم. در مواقعی که وقت دعاست، به شما دعا می کنم و امیدوارم خداوند مستجاب کند.» (۱)

۲۱۱

اکبر هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی در گفت و گویی مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی شرکت کرد و به پرسش خبرنگاران درباره تصمیم ایران برای مقابله به مثل در خلیج فارس، دلایل افزایش نیروهای امریکایی در خلیج فارس، حمایت امریکا از نفت کش های کوییتی، احتمال دخالت ایران در حمله هواپیماهای عراقی به ناو "استارک"، شرایط ایران برای پذیرش آتش بس، نحوه کمک ایران به کردهای معارض عراقی، تلاش های مجلس برای تصویب قوانین مورد نیاز جامعه و پشتیبانی از جنگ پاسخ داد.

رئیس مجلس شورای اسلامی در پاسخ به پرسش خبرنگار نشریه "الثوره الاسلامیه" - چاپ لندن - گفت: «اگر کشتی ما را در خلیج فارس مورد حمله قرار دهند، در مقابلش یک کشتی زده می شود و اگر به مرکزی از ما در خلیج فارس حمله شود، نیز به مرکزی از دشمن حمله خواهد شد.» وی افزود: «در مورد تنگه هرمز نیز اگر روزی ما نتوانیم از این منطقه استفاده کنیم، نخواهیم گذاشت کس دیگری نیز از آن استفاده کند.» وی ادامه داد: «در مورد کشتی های کویت که با پرچم امریکا حرکت بکنند، این کار ممکن است صورت بگیرد و اگر شرارتی از طرف عراق صورت نگیرد، مسئله ای پیش نخواهد آورد. این کار فقط

ص: ۵۴

به عنوان کاری زشت آبروی کویت را می برد و ما از این کار کویت عصبانی هستیم ولی اگر عراق شرارت بکند، کارهای مقابله به مثل هم انجام می شود. حالا فرقی نمی کند که پرچم چه کشوری بالای کشتی باشد.»

هاشمی رفسنجانی درباره موضع ایران در برابر حمایت آمریکا و سایر قدرت ها از کشتی های کویتی در خلیج فارس گفت: «البته اینکه کشتی ها با پرچم آمریکا به منطقه بیایند و ما آنها را هدف قرار دهیم، مسئله نیست، مثل سایر کشتی های آمریکا که از قبل در منطقه حضور داشتند. البته ما اصولاً موردی را نپذیرفتیم که به کشتی ای حمله کرده باشیم. اگر عراق به کشتی ها در خلیج فارس حمله کند، باید یک کشتی از حامیان عراق زده شود و اگر روزی آمریکا هم کشتی هایش با پرچم خودش به بنادر کویت بیایند و کشتی ما در آن روز هدف قرار گیرد، ممکن است کشتی امریکایی هم هدف قرار گیرد.» هاشمی رفسنجانی همچنین تأکید کرد که ایران با مسئله درخواست کویت از آمریکا همچنان مبارزه سیاسی خواهد کرد.

وی درباره احتمال عدم همکاری سایر کشورهای غربی با آمریکا گفت: «بسیار بعید است که کشورهای دیگر با آمریکا در منطقه هماهنگی داشته باشند و خود را به مسائل خلیج فارس آلوده کنند. به تازگی فرانسه به شدت با این کار مخالفت کرده است. آلمان و ژاپن هم از طریق قانون اساسی شان ممنوع از این نوع دخالت ها هستند. انگلیس و دیگران هم بعید است که خود را آلوده کنند ولی ما فرض را بر این گذاشته ایم که اینها با کمک آمریکا وارد ماجرا بشوند و برای آن آمادگی داریم و از این بابت نگرانی نداریم.»

هاشمی رفسنجانی: اگر روزی ما توانیم از تکه هرمز استفاده کنیم، نخواهیم گذاشت کس دیگری نیز از آن استفاده کند. شورای امنیت منجواز را معرفی کند راه برای حل فتنه باز است. اگر به عراق اسلحه ندهند جنگ عادلانه تمام می شود.

وی همچنین در پاسخ به نشریه "کيهان عربی" گفت: «تدارک نیروهای امریکایی در خلیج فارس بسیار دشوار است. اگر بخواهند از پایگاه های جنوب خلیج فارس استفاده کنند، این کشورها موافق نیستند چون در بُرد آتش موشک های ما قرار دارند و این فایده ای برای آنها ندارد. ناو هواپیمابر هم نمی تواند وارد خلیج فارس شود چون در برد توپ و موشک و قایق های ما قرار می گیرند. از مناطق دورتر هم ناوگان هوایی نمی تواند به طور مؤثر از کشتی ها پشتیبانی کند، چون باید بیش از هزار کیلومتر پرواز کند. اصولاً به نظر ما کار نظامی در خلیج فارس از راه دور دشوار است مگر اینکه امریکا کشورهای جنوبی خلیج فارس را اشغال نظامی بکند که باز هم مشکل خواهد داشت. به هر حال ما در این مورد نگران نیستیم.»

در ادامه این گفت و گوی مطبوعاتی یکی از خبرنگاران از هاشمی رفسنجانی پرسید: «اخیراً امیر کشور امارات متحده عربی اعلام کرده که کویت بدون مشورت با اعضای شورای همکاری خلیج فارس، از امریکا و شوروی برای حمایت از کشتی های نفت کش خودش دعوت به عمل آورد. آیا به نظر جناب عالی این حرکت می تواند نشانه وجود یکی از موارد اختلافات و تشتت آرا در شورای همکاری خلیج فارس باشد؟» هاشمی رفسنجانی پاسخ داد: «همین طور است. برای ما مسلم است که اعضای شورای همکاری خلیج فارس راضی به این عمل کویت نبوده اند. اعتراض دارند زیرا او تک روی کرده و موارد دیگری هم هست که اینها با هم اختلاف نظر دارند.»

یک خبرنگار ژاپنی نیز از هاشمی رفسنجانی پرسید: «به نقل از "برژینسکی" گفته شده است که احتمال دخالت ایران و یا شوروی در سیستم رادار هواپیمایی عراقی به صورت الکترونیکی در حمله به ناو امریکایی استارک وجود دارد. این خبر تا چه حد صحت دارد؟» وی پاسخ داد: «شوروی را نمی دانم آیا مؤثر بوده یا نه، اما من گفتم که مأمورین ما یک تدبیری اندیشیدند که توطئه مشترکی که بین عراق و امریکا و عربستان علیه کشتی های ما بود، دچار مشکل شد و ناو استارک هدف موشک عراق قرار گرفت. منتهی این سرّ نظامی دارد که من نمی توانم فاش کنم. گفتم اگر یک روزی دادگاه صالحی برای رسیدگی تشکیل شود، ما نشان خواهیم داد که امریکایی ها خودشان مقصرند.»

از آقای هاشمی سؤال شد، اخیراً امریکا اعلام کرده است که برای آتش بس بین ایران و عراق، نیروهای امریکایی مانند حائل بین دو کشور قرار خواهند گرفت و با توافق هایی که بین اعراب منطقه و حزب بعث انجام شده است مناطق اشغالی در دست ایران خواهد ماند تا تکلیف روشن شود، موضع ایران چیست؟ هاشمی رفسنجانی پاسخ داد: «من که چنین ادعایی را ندیدم که کسی اعلام کرده باشد. فقط یک حرفی زدند، پیشنهادهایی دادند و یکی از طرح های آنان این بوده که وقتی تصمیم گرفتند آتش بس اجباری باشد، نیروهایی بیایند حائل باشند. خوب این یک حرف تقریباً ابلهانه ای است که مطرح می شود؛ چون با ۱۲۰۰ کیلومتر مرز مگر می شود این مقدار نیرو مستقر کرد. بیش از ۳۰، ۴۰ لشکر مجهز باید مستقر بشود و چنین چیزی

امکان پذیر نیست و اصلاً عملی نیست.» وی افزود: «شورای امنیت باید اول متجاوز را که از نظر همه روشن است که صدام و حزب بعث عراق می باشد، معرفی بکند. وقتی این شرط قبول شد، راه برای حل قضیه باز می شود. ما بارها گفته ایم اگر دادگاهی بر اساس آغازگر جنگ بودن عراق، تشکیل شود و دادگاه مورد قبول ما باشد و خواست های ما را تأمین بکند، اگر شورای امنیت از این راه پیش بیاید، مسئله حل می شود. اما اگر همان حرف های قبلی باشد، به نتیجه ای نخواهد رسید. ... قدرت ها هم مخالف تمام شدن جنگ هستند. اگر آنها به عراق اسلحه ندهند، جنگ، عادلانه تمام می شود. اینکه می گویند به هر دو طرف اسلحه ندهند، صحیح نیست. چه کسی به ما اسلحه می دهد؟ ما خودمان اسلحه خود را تأمین می کنیم این عراق است که به اسلحه آنها وابسته است.»

رئیس مجلس شورای اسلامی ایران درباره همکاری ایران با کردهای معارض عراق گفت: «میزان این کمک ها مشخص نیست. ما هر مقداری که نیروهای مردمی عراق آماده جنگیدن باشند، به آنها امکانات خواهیم داد و قرارگاه رمضان نیز برای مسائل داخل عراق تأسیس شده است.» وی افزود: «هرجا که نیروهای رزمنده در داخل خاک عراق باشند، نیازهای آنها را تأمین خواهیم کرد و در ایران نیز مراکزی تهیه شده که به مجروحان آنها و به کارهای پشت جبهه آنها رسیدگی می شود. سایر مناطق هم به هر اندازه بخواهند علیه رژیم عراق بجنگند و ما به آنها دست رسی داشته باشیم، کمک خواهیم کرد.» حجت الاسلام هاشمی تأکید کرد: «به اعتقاد ما، نتیجه اساسی را در جنگ این طور باید گرفت که مردم عراق را در مبارزاتشان مورد حمایت قرار دهیم.»

هاشمی رفسنجانی در پاسخ به خبرنگار روزنامه "رسالت" درباره هماهنگی شورای نگهبان و مجلس در تصویب قوانین گفت: «مجلس با شورای نگهبان هماهنگی دارد و این حق شورای نگهبان است که در مسائل مختلف از دیدگاه اسلامی و قانون اساسی نظر بدهد. البته گاهی اختلاف دیدگاهی در مسائل اقتصادی و قضایی ممکن است وجود داشته باشد.» رئیس مجلس درباره جلسه اخیر رؤسای سه قوه اظهار کرد: «جلسه اخیر مؤثر بود چرا که لازم است برای نزدیک کردن پیشنهادات و ضرورت های کشور، با شورای نگهبان بیشتر نزدیک باشیم تا آنها هم مثل دولت بیشتر در جریان امور کشور قرار بگیرند.»

هاشمی رفسنجانی در ادامه این گفت و گوی مطبوعاتی در پاسخ به پرسش خبرنگار نشریه "هدف" درباره تأثیر انحلال حزب جمهوری اسلامی در انتخابات آینده مجلس گفت: «این مسئله در انتخابات بی تأثیر نیست. چنانچه [این] حزب در انتخابات گذشته - غیر از انتخابات آخری - تقریباً فعال ترین عنصر انتخابات بود.» وی افزود: «در انتخابات گذشته، حضرت امام دستور دادند از حوزه ای برای حوزه دیگر نماینده تحمیل نشود تا مردم برای انتخابات آزاد باشند. اگر حزب تعطیل نشده بود، این بار هم کاندیدا داشت، اما افرادی که با حزب فعالیت می کردند، می توانستند در انتخابات شرکت کنند ولی امکانات حزب دیگر وجود ندارد.» (۱)

ص: ۵۷

مشاور عالی ریاست جمهوری، "مصطفی میرسلیم"، برای گفت و گو درباره اوضاع منطقه، امروز به پاکستان سفر کرد. وی در دیدار با "محمد ضیاء الحق"، رئیس جمهور پاکستان و همچنین وزیر امور خارجه این کشور درباره لزوم برقراری امنیت در خلیج فارس گفت: «با توجه به اینکه افزایش تشنج و بحران در خلیج فارس باعث پیچیده تر شدن و طولانی تر شدن جنگ خواهد گردید و خطر گسترش آن به کشورهای منطقه را نیز به دنبال خواهد داشت، لذا تشنج زدایی و مقابله با بحران در خلیج فارس گامی در جهت محدود ساختن جنگ و خاتمه آن است. بر این اساس جمهوری اسلامی ایران تلاش های سیاسی خود را جهت نیل به راه حلی که متضمن عدم حمله به کشتی ها و نفت کش ها در خلیج فارس و خروج ابرقدرت ها باشد، شدت خواهد بخشید.»^(۱) در این دیدار ضیاء الحق نیز ضمن تقدیر از سیاست ایران در کاهش دادن بحران منطقه گفت: «اقدامات جمهوری اسلامی ایران بیانگر این واقعیت است که ایران خواهان کاهش تشنج در منطقه خلیج فارس در چارچوب پیشنهاد های دبیرکل سازمان ملل متحد می باشد.»^(۲) وزیر امور خارجه پاکستان نیز در ملاقات با میرسلیم گفت: «پاکستان مایل نیست شورای امنیت بدون توجه به منافع جمهوری اسلامی ایران اقدام به تصمیم گیری نماید.»^(۳)

نماینده گی ایران در سازمان ملل متحد، در نامه ای به دبیرکل این سازمان ضمن رد ادعای بدرفتاری ایران با اسیران عراقی و هشدار درباره رفتار وحشیانه با اسیران ایرانی در عراق، آماری از وضعیت آزادی اسیران معلول ارائه داده است. متن نامه چنین است:

«بنابه اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه سراسر لجاجت نمایندگی دائمی عراق که طی سند S/۱۸۸۷۱ منتشر شد، احتراماً توجه شما را به حقایق ذیل جلب می نمایم که قبلاً نیز برای مقامات مربوطه در جامعه بین المللی روشن شده است.

در بررسی یافته های نمایندگان کمیته بین المللی صلیب سرخ که نتیجه گیری کرده بودند که رفتار و شرایط زندگی اسیران عراقی جنگ در جمهوری اسلامی ایران رضایت بخش بوده است، به وضوح نشان دهنده ماهیت کذب ادعاهای بی اساس رژیم عراق می باشد. این گزارش ها که اساس آن بر مشاهدات شخصی و نه ادعاهای صرف است، توسط حکام عراق با متحدان تروریست خود جعل شده است که می تواند توسط جناب عالی و سایر مجامع بین المللی مربوطه و جمعیت های علاقه مند مورد مشورت قرار گیرد تا از سوء استفاده عراق از دستگاه سازمان ملل جهت پخش این قبیل شایعات بی اساس جلوگیری کند. از سوی دیگر، با نظر اجمالی به گزارش های کمیته بین المللی صلیب سرخ و با توجه به وخامت شرایط اسیران جنگی ایران در عراق و رفتار ضدانسانی و وحشیانه که زندان بانان علیه آنها مرتکب می شوند، به وضوح نشان دهنده نیت شیطانی رژیم عراق در ایجاد شایعات بی اساس می باشد که طی سند S/۱۸۸۷۱ منتشر شد.

۲-۱۱. پیشین.

۳-۱۲. مأخذ، ردیف ۴، اسلام آباد پاکستان - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

یکی از اردوگاه‌های اسیران ایرانی در عراق

یکی از اردوگاه‌های اسیران عراقی در ایران
نمابندگی ایران در سازمان ملل در نامه‌ای به دبیرکل این سازمان ضمن رد ادعای عراق در بدرکناری با اسیران عراقی
و همدار درباره رفتار و حشانه با اسیران ایرانی در عراق، آعاری از وضعیت آزادی اسیران معلول ارائه داد.

جمهوری اسلامی ایران از مقامات مطلع بین المللی به ویژه کمیته بین المللی صلیب سرخ که شرایط رضایت بخش اسیران عراقی جنگ را گزارش کرده است، انتظار دارد شرایط وحشتناک اسیران ایرانی را به خاطر جلوگیری از سوء استفاده سیاسی بیشتر در مورد این امور بشردوستانه، منتشر سازند.

جمهوری اسلامی ایران در بیست و پنجمین جلسه سالیانه جمعیت های صلیب سرخ و هلال احمر که در پاییز ۱۹۸۶ در ژنو تشکیل گردید، چند پیشنهاد سیاسی مطابق با کنوانسیون سوم ژنو جهت مبادله اسیران جنگی ارائه کرد که تماماً توسط رژیم عراق رد گردید.

به علاوه، علی رغم اعلام کمیته بین المللی صلیب سرخ و مقامات عراقی، رژیم عراق طی سال گذشته کوتاهی کرده است که ۲۰ معلول و نیز اسیران ایرانی به شدت بیمار را آزاد کند. این در حالی است که جمهوری اسلامی ایران به طور یک جانبه در طی همین دوره صدها اسیر عراقی معلول جنگ را بر طبق اصول انسانی و اسلامی حتی قبل از پیشنهاد کمیته بین المللی صلیب سرخ آزاد کرده است. به علاوه جمهوری اسلامی ایران حدود ۶۰۰ اسیر عراقی را آزاد کرده، در حالی که رژیم عراق ۶۱۳ شهروند ایران را که ۴۱۰ نفر از آنها غیرنظامی و تحت بازداشت به طور غیرقانونی و مغایر با اصول جهانی شناخته شده جنگ می باشند، آزاد کرده است. بنابراین در پاسخ به آزادی ۶۰۰ اسیر عراقی جنگ، رژیم عراق در واقع تنها ۲۰۳ اسیر ایرانی را آزاد کرده است.

جمهوری اسلامی ایران در حالی که انتظار خود را تکرار می کند، به مجامع بین المللی به ویژه صلیب سرخ اطلاع داده که آنها براساس یافته های خود در مورد ادعاهای عراق، موضع خود را رسماً بیان کنند و ایران آمادگی دارد جهت تحقیق در مورد شرایط اسیران جنگی در دو کشور در چارچوبی مشابه با ابتکار ۱۹۸۵ دبیرکل، همکاری کامل نماید.

محمدجواد ظریف - کاردار موقت هیئت نمایندگی دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل»(۱)

۲۴۱

در پی نشست اخیر اعضای شورای امنیت سازمان ملل برای تصویب قطعنامه ای درباره پایان دادن به جنگ ایران و عراق، اخبار منتشر شده حاکی از آن است که اقدامات انجام گرفته با پیشرفت مثبتی همراه بوده است. "چارلز ردمن"، سخنگوی وزارت خارجه امریکا در این باره گفت: «پیشرفت مهمی تا این تاریخ در مورد عناصر یک قطعنامه صورت گرفته است.» "ردمن" گزارش روزنامه امریکایی "نیویورک تایمز" را که نوشته است: "این تلاش به بن بست رسیده است" تا حدودی نادرست خواند ولی گفت که هنوز کار زیادی باید انجام شود. وی افزود: «اما ما مطمئن هستیم که شورای امنیت کمک مهمی به پایان دادن این مناقشه خطرناک خواهد کرد.» "ردمن" از بیان جزئیات قطعنامه پیشنهادی خودداری کرد و تنها گفت: «چنین قطعنامه ای باید خواستار پایان

ص: ۶۰

۱-۱۳. سند شماره S/۱۸۸۹۵ شورای امنیت سازمان ملل، ۴ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

جنگ از طریق مذاکره باشد و تدابیر مجبور کننده را در مورد هر طرف که به این فرمول کردن نهد اعمال کند.»^(۱)

خبرگزاری رویتر نیز از قول منبعی آگاه در سازمان ملل درباره روند اجرایی تصویب این قطعنامه گزارش داد: «پنج عضو دائمی شورای امنیت در مورد چند نکته در طرح متوقف ساختن جنگ ایران و عراق به توافق رسیده اند که نسبت به هر دو طرف جنگ عادلانه محسوب می شود. این مقام گزارشی دایر بر اینکه این کوشش که چندین هفته جریان داشته، به بن بست رسیده است را تکذیب کرد، اما تأکید کرد پیش از طرح هر نوع قطعنامه ای در این شورا کارهای ضروری بیشتری باید انجام داد.» رویتر در گزارش خود می افزاید: «نمایندگان درگیر در این مذاکرات فشرده که گفته شده در یک روند بدون توقف جریان دارد، از کشورهای آمریکا، شوروی، انگلیس، فرانسه و چین هستند. هر یک از این کشورها در شورای (پانزده نفره) امنیت دارای حق و تو هستند بنابراین هرگونه کوشش برای تحقق آتش بس در جنگ که حدود هفت سال ادامه دارد، به توافق نظر این پنج کشور بستگی دارد. در حالی که این گروه توافق کرده اند تا حصول توافق نهایی، جزئیات طرح مورد بررسی اعلام نشود، یک مطلب انتشار یافته در رابطه با این مذاکرات، پیشنهادات مطروحه در این جلسه را به عنوان "شدیداللعن ترین موضع گیری ها از آغاز جنگ ۱۹۸۰-۱۳۵۹" توصیف کرده است. در عین حال یک منبع آشنا به متن مسائل مورد بررسی گفت: مطلب یاد شده اغراق آمیز است. این منبع گفت: هرگونه پیش نویس قطعنامه ای باید از نظر جمله بندی با دقت تهیه شود به طوری که نسبت به دو طرف عادلانه باشد و از زمان ابتکار طرح این قضیه توسط آمریکا از ژانویه گذشته (دی/بهمن) تاکنون، این موضوع هدف شرکت کنندگان در این مذاکرات بوده است.»^(۲)

رادیو بی.بی.سی نیز در این زمینه گفت: «گفته می شود که پنج کشور عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل به توافقی نزدیک می شوند که می تواند به جنگ ایران و عراق پایان دهد. از فوریه (بهمن/اسفند) به این طرف، این پنج کشور مشغول بررسی و تهیه چنین طرحی هستند... طرح مشترک این پنج کشور ظاهراً اکنون در مرحله پیش نویس قطعنامه ای به منظور واداشتن ایران و عراق به صلح تنظیم شده است، در واقع این تنها ایران است که برای پایان دادن به جنگ احتیاج به ترغیب دارد. از این رو کوشش ها متوجه دولت ایران است که هنوز در مورد کناره گیری صدام حسین رئیس جمهوری عراق پافشاری می کند و نیز خواستار قطعنامه ای برای آتش بس و بازگشت نیروهای دو طرف به مرزهای قبل از جنگ گشته است. تفاوت این قطعنامه با قطعنامه های قبل آن است که این بار شورای امنیت خواستار تحریم اجباری فروش اسلحه توسط همه کشورهای جهان شده است تا مانع فرستادن اسلحه به کشوری که قطعنامه را نادیده بگیرد و یا به هر دو کشور متخاصم گردد.»^(۳)

ص: ۶۱

۱-۱۴. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر.

۲-۱۵. روزنامه کیهان، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی. به نقل از خبرگزاری رویتر.

۳-۱۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۷، رادیو بی.بی.سی، ۱۳/۳/۱۳۶۶.

روزنامه ایندپندنت نیز ضمن اعلام خبر توافق شوروی و امریکا در این باره به برخی مشکلات موجود در این راه از جمله متضرر شدن عراق بر اثر تحریم تسلیحاتی پیش بینی شده در قطعنامه اشاره کرده و نوشته است: «تفاوت (این قطعنامه با قطعنامه های پیشین) در این است که ایالات متحده و شوروی ظاهراً توافق کرده اند که قطعنامه جدید باید نه تنها خواهان پایان خصومت و خروج نیروهای دو طرف از سرزمین های اشغالی یکدیگر باشد، که باید در مقابل امکان بی اعتنایی به قطعنامه شورای امنیت، با تهدید و تحریم تسلیحاتی همراه باشد. یکی از مشکلاتی که شورای امنیت با آن روبه روست، آن است که

تحریم تسلیحاتی دست کم به عراق بیشتر از ایران صدمه می رساند. در مورد تحریم تسلیحاتی علیه ایران، سال هاست که در جریان است و وسیعاً نادیده گرفته می شود. در هر صورت، عراق بدون تردید با چنین قطعنامه ای موافقت خواهد کرد.

تهیه کنندگان پیش نویس قطعنامه امیدوارند که با آوردن ماده ای در قطعنامه که متضمن تحقیق درباره شناسایی طرف آغازکننده جنگ و تشکیل یک کمیسیون بین المللی برای تعیین میزان غرامت پرداختی دو طرف باشد، ایران به قبول این قطعنامه تشویق شود. اما قبلاً باید این کشور نسبت به قبول درخواست سازمان ملل مبنی بر خاتمه جنگ تشویق شود و این کار آسانی نیست. تصور آنکه نوعی تحریم تسلیحاتی رهبران ایران را ناچار به عملی طبق میل شان کند نیز مشکل است. تنها امیدی که باقی می ماند این است که همکاری های تازه امریکا و شوروی سرآغاز مرحله پایانی جنگ باشد. اما تصور اینکه این همکاری ها به نوعی آتش بس فوری بینجامد، بیش از حد خوش بینانه است.»^(۱)

از سوی دیگر، براساس اسناد سازمان ملل متحد، شوروی اعلام کرد که تنش در خلیج فارس به مرحله خطرناکی افزایش یافته است و تعداد ناوهای که در آب های بین المللی تردد می کنند، افزایش زیادی یافته است. طبق این سند شوروی ایالات متحده را متهم کرده است که از اوضاع فعلی برای ایجاد برتری سیاسی و نظامی در منطقه بهره برداری می کند.^(۲)

۲۵۱

خبرگزاری فرانسه از بیت المقدس به نقل از "ژان برنارد ریمون"، وزیر خارجه فرانسه موضع این کشور را در خصوص بحران خلیج فارس - که در یک مصاحبه مطبوعاتی اظهار شد - به این شرح اعلام کرد:

«۱- عدم اسکورت کشتی های بازرگانی فرانسوی توسط کشتی های جنگی جز در موارد استثنایی.

۲- هماهنگی با سیاست کشورهای ساحلی خلیج فارس در جهت تضمین کشتی رانی کشورهای منطقه در خلیج فارس.»

این خبرگزاری می افزاید در پی حادثه استارک و ابراز امیدواری دولت ریگان برای مشارکت کشورهای غربی متحد امریکا و به ویژه اعضای ناتو در یک فعالیت دریایی مشترک برای تضمین

ص: ۶۲

آزادی و امنیت کشتی رانی در خلیج فارس، اعضای ناتو خلیج فارس را خارج از حوزه فعالیت پیمان قلمداد کرده و بدین ترتیب پیشنهاد امریکا را رد کردند.»^(۱)

۲۶۱

امروز، وزارت دفاع امریکا آخرین یافته های گروه تحقیق درباره حمله به ناو استارک را منتشر کرد. به گزارش یونایتد پرس، پنتاگون با انتشار گزارشی در این باره اعلام کرد: «عراقی ها به تیم تحقیق امریکا از بغداد به ریاست دریادار "دیوید راجرز" گفته اند که سیستم ناوبری خودکار "میراژ اف - ۱"، ناو استارک را داخل منطقه ممنوعه جنگی ایران در خلیج فارس نشان داده است اما اطلاعات ضبط شده توسط یک هواپیمای رادار آواکس امریکا، ناوشکن موشک انداز "یو.اس.اس. کونتر" و استارک نشان می دهد که کشتی (استارک) ۱۲ مایل دریایی با منطقه مزبور فاصله داشته است. عراقی ها به راجرز گفته اند، خلبان اف - ۱ فکر می کرد که به یک کشتی ایرانی شلیک کرده است و تا روز بعد که از طریق رسانه های خبری فهمید آنچه را مورد حمله قرار داده استارک بوده است این موضوع را نمی دانست.»^(۲)

۲۷۲

"شولتز"، وزیر خارجه امریکا در خلیج فارس یک مصاحبه مطبوعاتی در پاسخ به پرسشی درباره احتمال افزایش نیروهای آن کشور در منطقه گفت: چنین ضرورتی وجود ندارد. آنچه که لازم است وجود یک نیروی کافی برای از بین بردن احتمال به کار گرفته شدن زور علیه امریکا است، چرا که وقتی دیگران بدانند در خلیج فارس [نیروی وجود دارد که با تهدیدها مقابله می کند، آگاهی از این امر یک حالت بازدارنده خواهد داشت، و امروز ما به چنین حضوری در آن منطقه نیاز داریم].^(۳)

در این حال یکی از سخن گویان پنتاگون از تقویت ناوگان امریکا در منطقه سخن گفت. روزنامه نیویورک تایمز به نقل از این مقام امریکایی نوشت: «در حال حاضر "فاکس" بزرگ ترین کشتی امریکایی در خلیج فارس است. همچنین پنج ناوشکن امریکایی و ناوچه موشک انداز دیگر نیز در آنجا حضور دارند. به علاوه، امریکا تصمیم دارد طی چند هفته آینده تعداد دو یا سه فروند ناوچه موشک انداز دیگر، همچنین یک رزم ناو سنگین با یک سیستم دفاع هوایی به این نیروها اضافه کند. بنابر طرح های پنتاگون، یک نیروی عمده دریایی امریکا به رهبری یک ناو هواپیما بر هم زمان در دریای عرب حضور خواهد داشت.»^(۴)

۲۸۳

روزنامه نیویورک تایمز درباره تجهیزات نیروی دریایی سپاه پاسداران و کیفیت به کارگیری آنها نوشته است: «مقامات ایرانی حدود ۴۰ فروند کشتی توپدار سریع السیر در

ص: ۶۳

- ٢-٢٠. روزنامه جمهوری اسلامی، ١٦/٣/١٣٦٦، یونایتد پرس.
- ٣-٢١. مأخذ، ص ٣، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ١٣/٣/١٣٦٦.
- ٤-٢٢. روزنامه اطلاعات، ١٣/٣/١٣٦٦، ص ١٦، نیویورک تایمز.

اختیار سپاه پاسداران انقلاب گذاشته اند که می توانند برای حمله به کشتی های تجاری در تنگه هرمز و خلیج فارس [مورد استفاده قرار گیرند. به دلیل کوچکی و قابلیت تحرک زیاد، این کشتی ها می توانند تلاش امریکا برای حفظ تردد کشتی های غیرنظامی در خلیج فارس را با مشکل جدی روبه رو سازند.» این روزنامه می افزاید: «پاسداران انقلاب حتی می توانند برای یک مأموریت شهادت طلبانه علیه نفت کش ها، این کشتی ها را از مواد منفجره انباشته سازند. از طرفی می توان بر روی این کشتی ها موشک های دریا به دریا نصب کرد که آنها را بیش از پیش وحشتناک تر می سازد.» (۱)

۲۹۱

شیخ زاید بن سلطان آل نهیان

سناتورهای امریکایی - "جان گلن" و "جان وارنر" - که به منظور ترغیب کشورهای عربستان، کویت، بحرین، قطر و امارات برای استفاده هواپیماهای امریکایی از پایگاه های هوایی این کشورها و تبادل نظر در این باره به منطقه سفر کرده بودند، در پایان مأموریت خود، امارات متحده را ترک کردند. به گزارش یونایتدپرس این دو سناتور امریکایی پیش از عزیمت به واشنگتن با "شیخ زاید بن سلطان آل نهیان"، رئیس امارات متحده عربی ملاقات کردند. در این دیدار رئیس دولت امارات متحده عربی تأکید کرد: «ادامه جنگ عراق و ایران یک عامل خطرناک برای امنیت و آرامش جهان می باشد.» وی خواستار تشریک مساعی برای پایان دادن به این جنگ ویرانگر منافع دو ملت عراق و ایران شد. وی منطقه خلیج فارس را منطقه ای استراتژیک و حساس خواند و گفت که امنیت و آرامش این منطقه دو عنصر اساسی برای برقراری صلح هستند و تمام کشورهای جهان باید برای حفظ آرامش در این منطقه با یکدیگر همکاری کنند، و آزادی کشتی رانی نیز جزو امنیت جهانی به شمار می رود.» (۲)

۳۰۲

روزنامه کویتی "القبس" درباره تلاش سوریه برای رفع اختلاف میان ایران و شوروی نوشته است: «سوریه تلاش های گسترده و محرمانه ای به منظور کاهش سطح تشنج میان ایران و شوروی و جلوگیری از وقوع یک برخورد نظامی میان دو کشور در آب های خلیج فارس به عمل می آورد.»

-
- ۱- ۲۳. مأخذ ۴، ص ۱۹، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۱۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از نیویورک تایمز.
- ۲- ۲۴. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، یونایتد پرس؛ و - روزنامه رسالت، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن "راديوهای بیگانه"، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۶ و ۷، به نقل از تلویزیون ابوظبی، ۱۳/۳/۱۳۶۶.

"القبس" بدون اشاره به جزئیات این خبر می افزاید: «حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه در سفر اخیرش به شوروی با اشاره به لزوم باز بودن کانال های گفت و گو و ارتباط با ایران، تأکید کرده است که نباید گذاشت ایران مجدداً در دامن امریکا سقوط کند.» این روزنامه ادامه می دهد: «اسد در گفت و گو با مقامات شوروی گفته است که قرار دادن ایران در انزوای سیاسی کامل، به پایان دادن جنگ خلیج فارس کمک نخواهد کرد بلکه اوضاع منطقه را متشنج تر خواهد ساخت.» (۱)

۳۱۱

پلیس فرانسه ۵۷ تن از اتباع ایرانی، لبنانی، مراکشی و الجزایری را به اتهام نگه داری اسلحه و جعل مدارک دستگیر کرد. بیشتر این دستگیری ها در شهرهای پاریس، لیون، مarse و تولوز انجام شد. وزارت کشور فرانسه با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد، دستگیری این ۵۷ تن در راستای تحقیقات پلیس و کشف مواد منفجره در جنگل "فونتن بلو" در هفت کیلومتری جنوب پاریس و در رابطه با تهدیدهای تازه "کمیته همبستگی با زندانیان سیاسی عرب خاورمیانه" - که خواستار آزادی سه زندانی در فرانسه شده بودند - انجام گرفته است. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی در بین دستگیر شدگان دست کم شش مرد و دو زن ایرانی وجود دارند. (۲)

۳۲۲

روزنامه "هرالدتریبیون" در مقاله ای به بررسی رفتارهای سیاسی ایران و عراق در گذشته و تغییر این رفتارها پس از انقلاب اسلامی پرداخته و به تقابل فرهنگ انقلاب اسلامی و امریکا اشاره کرده است. همچنین در این مقاله به رویکرد عراق از سیاست رادیکالی به غرب گرایی پس از انقلاب اسلامی و هم سویی سیاست های دو کشور عراق و امریکا توجه شده است: «در عراق زمانی رژیم روی کار بود که خود را انقلابی می خواند و از امریکا به عنوان یک دشمن یاد می کرد. بغداد در آن زمان می خواست رهبری جهان عرب را به دست گیرد و پیش قراول جنگ با اسرائیل و درگیری با امریکا شود. اما امروز به نظر می رسد که سران بغداد منافع و سیاست های هم سو و هم جریان با غرب پیدا کرده اند. و اما در ایران همه چیز تغییر یافته است؛ روابط هفتادساله ایران و امریکا اینک به پایان رسیده و آیت الله خمینی فرهنگ امریکایی را تنها مانع موجود بر سر راه تشکیل یک جامعه اسلامی می داند. آیت الله خمینی از فرهنگ امریکایی نفرت دارد و به هر کس که با امریکا رابطه داشته باشد نظر خوشی ندارد.» هرالدتریبیون می افزاید: «ایران امروز منافع امریکا را در سراسر خاورمیانه مورد تهدید قرار داده و توازن موجود بین اعراب و اسرائیل را بر هم زده است. اینک امریکا منافع خود را در بغداد جست و جو می کند.» این روزنامه در ادامه می نویسد: «عراق جنگ را آغاز کرده و از سلاح شیمیایی علیه ایران

ص: ۶۵

-
- ۱- ۲۵. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، بولتن "رویدادها"، شماره ۱۴۸، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۳۵، روزنامه کویتی القبس؛ و - مأخذ، ص ۴۲، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه کویتی القبس.
- ۲- ۲۶. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، "نشریه بررسی"، شماره ۱۲، ۲۹/۳/۱۳۶۶، ص ۱۹.

استفاده کرده است. در سال ۱۹۸۰-۱۳۵۹- هنگامی که عراق جنگ را آغاز کرد، سیاست واشنگتن با سال ۱۹۸۲-۱۳۶۱- ۱۳۶۰- تفاوت داشت. زیرا در سال ۱۹۸۲ عراق در موضع دفاعی قرار گرفته بود و امریکا به طرف داری از بغداد برخاست. امروز همه می دانند که عراق در حال باختن جنگ است و هیچ امیدی به پیروزی ندارد و امریکا می کوشد به عراق اطمینان دهد که بتواند در برابر ایران روی پای خود بایستد.»(۱)

روزنامه ژاپنی "آساهی شیمبون" نیز در سرمقاله خود درباره احتمال تأثیر فشارهای سیاسی بر معادلات جنگ ایران و عراق نوشته است: «اگر ابرقدرت ها همانند عراق امیدوار هستند که حضور نظامی آنها در خلیج فارس، ایران را به پذیرش مذاکرات صلح مجبور نماید، بیش از اندازه خوش بین هستند؛ چرا که حرکت های اخیر امریکا و شوروی به مراتب امکان بالاگیری جنگ در منطقه را افزایش می دهد. تا آنکه به قبول صلح توسط ایران منتهی شود.» این روزنامه می افزاید: «ایران قصد دارد که نسبت به تقویت حضور نظامی و یا دخالت امریکا و یا هر قدرت متخاصم دیگری در خلیج [فارس] شدیداً واکنش نشان دهد.»(۲)

ص: ۶۶

۱- ۲۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

۲- ۲۸. مأخذ ۴، ص ۱۶، توکیو خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه ژاپنی آساهی شیمبون.

در پی عملیات روز گذشته تیپ ۴۰ سراب (عملیات نصر ۲) و تصرف سه ارتفاع در منطقه میمک، امروز نیروهای عراقی برای بازپس گیری این ارتفاعات اقدام کردند که پاتک سنگین آنها سرکوب شد. به گزارش واحد مرکزی خبر، در ساعت ۴:۱۵ بامداد ارتش عراق برای بازپس گیری مناطق آزاد شده، با جمع آوری باقی مانده گردان های شکست خورده لشکر ۲۲، اقدام به پاتک کرد. این حمله در دقایق نخست عملیات با آتش سنگین و به موقع نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران ناکام ماند و نیروهای دشمن با دادن تلفات مجبور به عقب نشینی از منطقه عملیاتی شدند.

بنا بر این گزارش، در پاتک ناموفق دشمن بیش از ۲۵۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا زخمی شدند و ۱۴ دستگاه تانک و نفربر به آتش کشیده شد و ۵ تن از نیروهای دشمن نیز به اسارت درآمدند. (۱)

نمایش سلاح های شنیمنی عملیات نصر ۲ در منطقه میمک

ص: ۶۸

رئیس مجلس شورای اسلامی پس از عملیات نصر ۲:
«ما تشکر می‌کنیم از رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی که
عملیات بسیار خوب، سریع، قاطع و مهمی را انجام داده‌اند.»

آقای هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی درباره عملیات نصر ۲ در منطقه میمک، طی سخنانی گفت: «ما تشکر می‌کنیم از رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی که عملیات بسیار خوب، سریع و قاطع و مهمی را انجام داده‌اند. منطقه ای که از دست ارتش عراق گرفته شد، آخرین ارتفاعات غرب میمک است که عراق را از نقطه سوق الجیشی به یک دشت وسیع غیرقابل دفاع عقب راند و نقطه حساس میمک را از نفوذ احتمالی عراقی‌ها حفاظت می‌کند.»^(۱)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز گزارش داد، روزنامه‌ها و رادیو و تلویزیون الجزایر امروز با انتشار خبر حمله جدید ایران اعلام کردند: «پس از چند هفته آرامش نسبی که جنگ عراق و ایران شاهد آن بود، نیروهای ایران حمله جدیدی موسوم به نصر ۲ را در ایالت ایلام ایران آغاز کردند که در نتیجه آن، سه ارتفاع مهم را آزاد کردند.»^(۲)

۳۵۲

پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق با اجرای عملیاتی در منطقه "شیلادزه" پاسگاه‌های نظامی "گری باوان"، "اقامتگاه" و "شیف چنارکی" را تصرف کردند. در این عملیات، فرمانده گروهان پایگاه "شیف چنارکی" به نام "شابندر" به شدت مجروح شد و چهارده تن از افراد ارتش عراق نیز به هلاکت رسیدند.^(۳)

کیهان هوایی نیز گزارش داد: نیروهای مبارز "سازمان عمل اسلامی" عراق به چند عملیات چریکی دست زدند. به گزارش هفته نامه "العمل الاسلامی"، این نیروها با حمله به مقر حزب بعث عراق در بخش "الکمیته" استان العمارة موفق شدند "عبدالکریم مرادی" یکی از مسئولان عالی رتبه حزب بعث در این استان و تمامی محافظان وی را به هلاکت برسانند. در این عملیات متهورانه، مقر حزب بعث منهدم شد و چند قبضه سلاح سبک و تجهیزات دیگر به غنیمت نیروهای مبارز درآمد. نیروهای این سازمان در عملیات دیگری با حمله به مقر حزب بعث و ساختمان سازمان امنیت در شهر "سماوه" (مرکز استان "مثنی") موفق شدند شماری از عناصر عراقی را به هلاکت رسانده یا مجروح کنند. در بین کشته شدگان سروان "جواد

کاظم"، یکی از مسئولان امنیتی عراق و "جاسم محمد" مسئول حزب بعث در شهر سماوه عراق به چشم می‌خورند. رژیم بعثی این دو تن را به دلیل کینه توزی شدید با مسلمانان عراق و به شهادت رساندن چند تن از مجاهدان نهضت اسلامی عراق، چندین بار تشویق کرده بود. (۴)

ص: ۶۹

-
- ۱ - ۲. اداره کل تندنویسی مجلس شورای اسلامی، نشریه "روزنامه رسمی" (مشروح مذاکرات جلسه علنی مجلس)، شماره: ۱۲۳۹۹، جلسه ۴۱۳، ۱۴/۳/۱۳۶۶، صص ۲۰ و ۲۱.
 - ۲ - ۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، "نشریه گزارش های ویژه"، شماره ۷۷، ۱۵/۳/۱۳۶۶، صص ۳ و ۴، الجزایر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶.
 - ۳ - ۴. روزنامه کیهان، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - روزنامه رسالت، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۴ - ۵. هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۵، ۳۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳۲، به نقل از هفته نامه العمل الاسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ادامه عملیات و بازرسی در خلیج فارس، یازده کشتی تجاری و نفت کش خارجی را شناسایی و بازرسی کرد ولی در هیچ یک از آنها کالایی که به مقصد عراق بارگیری شده باشد، مشاهده نشد. (۱)

درباره موضع ایران در قبال بحران خلیج فارس رئیس جمهوری اسلامی ایران در چهارمین کنگره بزرگداشت قیام پانزده خرداد درباره تأثیر معکوس دخالت قدرت های بزرگ در خلیج فارس گفت: «هرگونه حرکتی از سوی امریکا و یا هر قدرت دیگری در خلیج فارس به معنای تهدید منافع غرب است و اگر قدرت های بزرگ بخواهند خشونت کنند و جنگ ناخواسته ای را به راه بیندازند، آتش آن آن چنان برافروخته خواهد شد که تمام منافع ابرقدرت ها را در این منطقه ذوب می کند.»

آیت الله خامنه ای افزود: «راه حل بحرانی که در منطقه بروز کرده است، در خروج قدرت های بزرگ و واگذاری حفظ امنیت به کشورهای منطقه خلاصه می شود.» (۲)

وزیر خارجه یونان (کارلوس پاپولیس) امروز در تهران با آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، رئیس مجلس شورای اسلامی و نخست وزیر به طور جداگانه به مذاکره پرداخت. وی در دیدار با رئیس جمهور درباره استفاده عراق از سلاح شیمیایی گفت: «ما بمباران مناطق مسکونی و حمله به مردم بی دفاع و بمباران شیمیایی را محکوم می کنیم. به نظر ما استفاده از سلاح شیمیایی عملی غیرانسانی و وحشیانه است و باید جلو کاربرد آن گرفته شود.»

وزیر خارجه یونان در دیدار با رئیس جمهور: حضور ابرقدرت ها و ناوگان های شان وضع را متشنج خواهد کرد.

۱-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۷. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

وی افزود: «در مورد خلیج فارس نیز ابرقدرت ها می خواهند از اوضاع به نفع خودشان استفاده کنند و این فاجعه ای برای صلح جهانی خواهد بود و حضور ابرقدرت ها و ناوگان هایشان هیچ کمکی به حل مسائل منطقه ننموده و وضع را متشنج خواهد کرد.» (۱)

آیت الله خامنه ای نیز درباره عدم مداخله سایر کشورهای منطقه در جنگ ایران و عراق اظهار کرد: «عراق اصرار دارد که با وارد کردن کشورهای خلیج فارس و بعضی از کشورهای دیگر به منطقه، جنگ را بین المللی کند و ما به شدت از این پرهیز می کنیم و به کشورهای همسایه در خلیج فارس و کشورهای دیگر توصیه کرده ایم که به این بازی خطرناک تن ندهند.» (۲)

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نیز در دیدار با وزیر خارجه یونان، توجیه امریکا برای اعزام نیرو به این منطقه را رد کرد و گفت: «امریکا شش درصد نفت خود را از این منطقه می برد و اینجا را به عنوان منطقه حیاتی می خواهد برای خود حفظ کند ولی می خواهد ما را که صددرصد منافع مان اینجاست و صاحب خانه هستیم از حقوق مان محروم سازد.» (۳)

آقای میرحسین موسوی، نخست وزیر نیز در دیدار با این مقام یونانی، با اشاره به اینکه در چند هفته اخیر بر اثر قطع حملات عراق به کشتی های ایران، حادثه ای در خلیج فارس روی نداده است، اظهار داشت: «بحران از جانب عراق به خلیج فارس تحمیل شده است. ما حامی امنیت خطوط کشتی رانی در این منطقه هستیم ولی اجازه نخواهیم داد از خلیج فارس به عنوان اسلحه ای علیه ما استفاده شود.» (۴)

۳۹ ۱

نمایندگان ایران و عراق در سازمان ملل امروز (۱۴/۳/۱۳۶۶) در دو نامه به دبیرکل این سازمان، خبر از حمله به نقاط غیرنظامی دادند.

محمدجواد ظریف کاردار موقت هیئت نمایندگی ایران در نامه خود آورده است که در حمله هوایی عراق به روستای شلماش آذربایجان غربی در ساعت ۴ روز اول ژوئن ۱۹۸۷ (۱۱ خرداد ۱۳۶۶) دو غیرنظامی شهید و ۴ تن دیگر به شدت مجروح شدند.» (۵)

عصمت کتانی نماینده دائمی عراق نیز در نامه خود آورده است که نیروهای ایران در غروب ۲ ژوئن ۱۹۸۷ (۱۲ خرداد ۱۳۶۶) ناحیه القرنه (در استان بصره) را با توپخانه گلوله-باران کردند که خساراتی به اموال و خانه های غیرنظامیان وارد شد.» (۶)

۴۰ ۲

آقای خرازی سرپرست ستاد تبلیغات جنگ درباره تناقض و عملکرد دولت کویت اعلام کرد: «ادعای کویت در مورد بی طرفی در جنگ تحمیلی تمسخرآمیز است و افکار عمومی منصف جهانی هرگز این ادعا را باور نخواهند کرد.» وی که با خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت و گو می کرد، اظهار کرد: «اینک بر همه جهانیان آشکار است که حکام کویت شریک رژیم عراق در جنگ تحمیلی هستند. شیخ نشین کویت تا آنجا که

-
- ۱-۸. روزنامه کیهان، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۹؛ و - مأخذ ۱، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۲-۹. مأخذ ۱، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۳-۱۰. مأخذ ۸، ردیف ۱، ص ۱۹.
 - ۴-۱۱. مأخذ ۱، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۵-۱۲. سند شماره S/۱۸۸۹۶ شورای امنیت سازمان ملل، ۴ ژوئن ۱۹۸۷ ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
 - ۶-۱۳. سند شماره S/۱۸۸۹۷ شورای امنیت سازمان ملل، ۴ ژوئن ۱۹۸۷ ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

توانسته امکانات در اختیار رژیم جنگ افروز عراق گذاشته است. اینک خطوط ارتباطی هوایی و دلارهای نفتی کویت در خدمت بغداد است با وجود این، ادعای بی طرفی حکام کویت واقعاً جای استهزا دارد.»

وی واکنش حکام کویت به اعلام خبر جاسوسی قایق های این کشور برای عراق را غیراخلاقی خواند و افزود: «در حالی که فعالیت های کویت به نفع عراق، به ویژه در هفته های اخیر افزایش یافته است هیچ گونه جای تردید در همکاری کویت با رژیم عراق باقی نمی ماند.»^(۱)

۴۱۱

در پی ایجاد بحران در روابط ایران و انگلیس، امروز به دستور وزیر امور خارجه انگلیس، کنسول گری ایران در شهر "منچستر" تعطیل گردید و پنج دیپلمات ایرانی شاغل در آن کنسول گری اخراج شدند. به گزارش بی.بی.سی، وزیر خارجه بریتانیا علت دستور تعطیل شدن سرکنسول گری ایران در منچستر را انتظار یک هفته ای دولت بریتانیا برای دریافت توضیحات و پوزش خواهی دولت ایران در رابطه با بازداشت و بدرقتاری شدید با یک دیپلمات بریتانیایی در تهران خواند و اعلام کرد چون دولت ایران واکنش لازم را از خود نشان نداد دولت بریتانیا این تصمیم جدی ولی محدود را اتخاذ کرد.^(۲)

دکتر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان در گفت و گویی با خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره روابط ایران و انگلیس پس از بازداشت و ضرب و شتم وابسته سیاسی کنسول گری ایران در منچستر و مسائل مربوط به بازداشت "چاپلین"، کارمند دفتر حفاظت منافع انگلیس در تهران گفت: «جار و جنجال های تبلیغاتی که به دنبال اتهامات واهی و بی پایه دولت انگلیس به یک دیپلمات جمهوری اسلامی ایران در منچستر ایجاد شده است، نشان می دهد که انگلیسی ها تصور می کنند هنوز هم خورشید امپراتوری انگلیس غروب نمی کند.»

وی افزود: «تاکنون دولت انگلیس در مورد بازداشت بدون دلیل دیپلمات ایرانی که برخلاف همه موازین دیپلماتیک و اصول انسانی مورد ضرب و شتم و شکنجه قرار گرفته، توضیح قانع کننده ای ارائه نداده است و جمهوری اسلامی ایران نمی تواند چنین اهانتی را تحمل نماید. برداشت ما از این گونه هیاهوها این است که انگلیس می خواهد پوششی برای رفتار زننده و غیرانسانی پلیس خود که نشان دهنده تشدد در تصمیم گیری و عدم امنیت دیپلماتیک در آن کشور است، به وجود آورد و لذا رفتاری را که می بایست با عذر خواهی از جانب آنان و قول عدم تکرار آن در آینده همراه باشد، با مسئله بازداشت کارمند خود در تهران مرتبط ساخته است.»^(۳)

ص: ۷۲

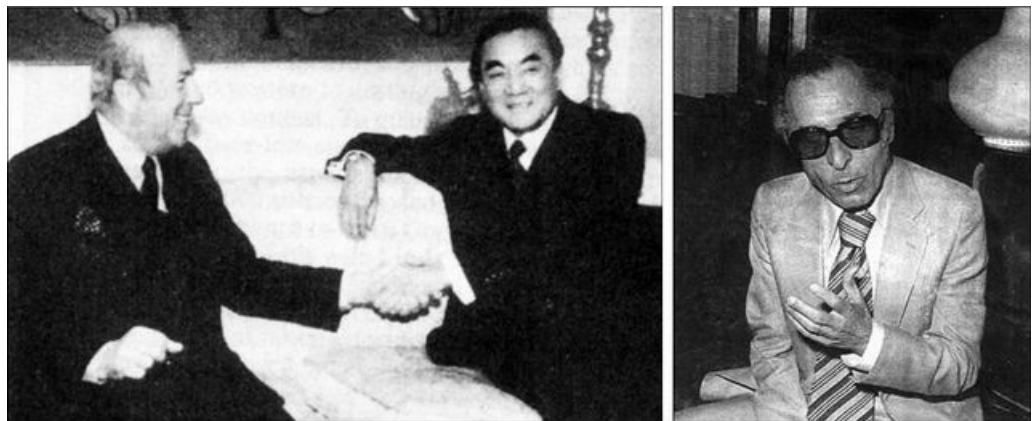
۱-۱۴. مأخذ ۱، ص ۱۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۱۵. واحد مرکزی خبر، صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "راديوهای بیگانه"، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲۳، به نقل از راديو بی.بی.سی، ۱۴/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

درباره اقدامات شورای امنیت سازمان ملل و امریکا در تصویب قطعنامه ای برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و مشکلاتی که در این زمینه وجود دارد، رادیو اسرائیل گزارش داد: «سخن گوی وزارت خارجه امریکا گفت: در تلاش های شورای امنیت سازمان ملل به منظور پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق پیشرفت محسوسی حاصل گردید ولی هنوز راه درازی در پیش است. با این همه وی تأکید کرد که گزارش های اخیر روزنامه ها در این باره دقیق نمی باشد، در حالی که نیویورک تایمز امروز می نویسد که پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت پیرامون طرح ایالات متحده دایر بر اینکه صدور اسلحه به هر دو کشور ایران و عراق ممنوع گردد به توافق نرسیده اند، سخن گوی امریکایی با تکذیب این خبر گفت: تلاش برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق ادامه دارد.» رادیو اسرائیل می افزاید: «آقای "جورج شولتر" وزیر خارجه ایالات متحده امروز گفت: دولت امریکا در کنفرانس عالی و نیز پیشنهاد خواهد کرد در صورتی که ایران یا عراق پیشنهاد برقراری آتش بس و بازگشت به مرزهای بین المللی را رد کند، مورد تحریم و مجازات قرار گیرد. وی افزود: ایالات متحده در تلاش های خود در چارچوب سازمان ملل برای نیل به این هدف، دستاورد چندانی نداشته است. منابع آگاه در نیویورک گفتند پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت موافقت کرده اند که در مرحله اول، ایران و عراق را به برقراری آتش بس دعوت کنند و اگر یکی از آنها این دعوت را نپذیرد مورد مجازات قرار گیرد.» (۱)

رادیو کویت نیز در این زمینه گفت: «امریکا می گوید این کشور در تلاشش برای متقاعد کردن شورای امنیت جهت موافقت با طرحی به منظور خاتمه دادن به جنگ عراق و ایران به پیشرفت های بزرگی دست یافته است.» (۲)

ياساهيرو ناکازونه - جورج شولتز

سادی قلیبی

واکنش ها به اقدامات شورای امنیت برای تصویب قطعنامه
دیپراکل جامعه عرب: دوستان امریکایی ما فهمیده اند که وضعیت تا چه اندازه ای جدی است.
وزیر خارجه امریکا: ایالات متحده در تلاش های خود، دستاورد چندانی نداشته است. نخست وزیر ژاپن: ژاپن تلاش خود را برای حل بحران خلیج فارس به عمل می آورد.

ص: ۷۳

۱- ۱۷. مأخذ ۱۵، ص ۱۲، رادیو اسرائیل، ۱۴/۳/۱۳۶۶.

۲- ۱۸. مأخذ ۳، ص ۱۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، رادیو کویت به نقل از رادیو امریکا.

"شاذلی قلیبی" دبیرکل جامعه عرب نیز ضمن تمجید از امریکا به دلیل تقویت حضور نظامی این کشور در خلیج فارس، درباره توافق دو قدرت بزرگ برای تصویب قطعنامه گفت: «امیدوارم که این نخستین قدم در راه رسیدن به توافقی توسط نیروهای هر دو قدرت جهانی برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق باشد.» او گفت: «دوستان امریکایی ما فهمیده اند که وضعیت تا چه اندازه ای جدی است و می دانند که ادامه جنگ در این ناحیه می تواند خطرات فراوانی به همراه داشته باشد.» (۱)

"یاساهیرو ناکازونه"، نخست وزیر ژاپن نیز درباره امکان کمک این کشور برای پایان دادن به جنگ گفت: «کشور متبوعش نهایت تلاش خود را جهت حل بحران خلیج فارس از طریق کانال های دیپلماتیک به عمل می آورد.» وی افزود: «توکیو می خواهد با به کارگیری موضع منحصر به فرد خود یعنی داشتن روابط دیپلماتیک با هر دو کشور متخاصم ایران و عراق، در جهت پایان بخشیدن سریع به جنگ خلیج فارس کمک کند.» (۲)

۴۳۱

بررسی راه های قانونی برای آغاز اسکورت نفت کش های کویتی، مأموریت ناوهای اسکورت کننده، اظهارنظر سخن گوی وزارت دفاع امریکا درباره اقدامات اخیر ناوهای جنگی امریکا در خلیج فارس، درخواست تهدیدآمیز امریکا برای همراهی عربستان سعودی در امر اسکورت نفت کش ها، چگونگی حضور ناوگان امریکایی در خلیج فارس و برنامه های آتی این کشور برای افزایش توان نظامی در منطقه خلیج فارس، موضوعاتی است که منابع و خبرگزاری های مختلف در این باره اطلاعاتی ارائه داده اند.

درباره آماده سازی بستر قانونی برای اسکورت نفت کش های کویتی، آسوشیتدپرس به نقل از یک مقام گارد ساحلی امریکا گزارش داد: «شرکتی به منظور ثبت مالکیت یازده نفت کش کویتی با پول این کشور (کویت) تأسیس شده است که هدف اصلی این اقدام، به اهتزاز در آوردن پرچم امریکا بر فراز این کشتی ها می باشد. طبق قوانین امریکا، هر کشتی که پرچم این کشور را حمل کند، بایستی متعلق به یک شرکت امریکایی باشد.» آسوشیتدپرس می افزاید: «مقام مذکور گفت: یک شرکت مستقر در کالیفرنیا موسوم به شرکت بین المللی "ساتته فه" در جهت اداره و گرداندن شرکت کشتی رانی "چسپایک" کمک می کند. به گفته یک مقام رسمی این شرکت که خواست نامش فاش نشود، شرکت "ساتته فه" نیز در مقابل به کویت تعلق دارد. مقام رسمی گارد ساحلی امریکا گفت: کشور کویت برای تأسیس شرکت "چسپایک" سرمایه گذاری کرده است و این شرکت سرگرم استخدام امریکایی هایی است که ناخدایی این نفت کش ها را برعهده گیرند.» (۳)

در خصوص موضوع حمایت از کشتی های در حال تردد در خلیج فارس، پنتاگون اعلام کرد: «نیروهای نظامی امریکا در خلیج فارس دستور دارند که تنها از کشتی های تحت پرچم امریکا و نیز کشتی های دیگر که گاه تسلیحات امریکایی را به کشورهای غیرمتخاصم در منطقه تحویل می دهند حفاظت کنند.» (۴)

- ۱- ۱۹. مأخذ ۱۵، ص ۱۶، رادیو بی.بی.سی، ۱۴/۳/۱۳۶۶.
- ۲- ۲۰. مأخذ ۳، ص ۲، توکیو - خبرگزاری آلمان غربی، ۱۴/۳/۱۳۶۶.
- ۳- ۲۱. مأخذ ۳، ص ۱۹ و ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۴- ۲۲. مأخذ ۷، ص آخر.

به گزارش خبرگزاری رویتر، "رابرت سیمز"، سخن‌گوی پنتاگون در این باره گفت: «هیچ کس تاکنون سیاست حفاظت از تمام کشتی‌ها در آن آب‌ها را اعلام ننموده و از آن حمایت نکرده است.» وی گزارش‌های منتشر شده را دایره‌براینکه وزیر دفاع آمریکا در پی ایجاد پوشش هوایی برای حفاظت از تمام کشتی‌های بی‌طرف در غرب خلیج فارس در مقابل تهاجمات هوایی عراق است، تکذیب کرد. دو هفته پیش کشتی‌های جنگی آمریکا یک کشتی کویتی را که حامل اسلحه آمریکا برای بحرین و کویت بود حفاظت کردند. "سیمز" گفت: «واشنگتن این اطمینان را کسب کرد که سلاح‌ها در جای دیگر به کار نمی‌رود.» وی گفت: «کویت که خواستار حفاظت یازده نفت‌کش خود شده است، جناح متخاصم محسوب نمی‌شود، هرچند ایران کویت را به حمایت از عراق در جنگ متهم می‌کند و کشتی‌های کویت هدف تهاجمات مکرر ایران قرار داشته است.» سیمز گفت: «سه کشتی اسکورت ناو "ساراتوگو" در چارچوب یک برنامه معمول تعویض کشتی‌ها، جایگزین سه کشتی جنگی در خلیج فارس خواهد شد و یکی از کشتی‌ها به جای ناو صدمه‌خورده استارک خواهد بود.» (۱)

در این حال، خبرگزاری رویتر درباره درخواست آمریکا برای همکاری عربستان سعودی با این کشور در خلیج فارس گزارش داد: «مقامات آمریکا انتظار دارند "کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع آمریکا در ملاقات امروز با همتای سعودی خود در فرانسه خواستار کمک بیشتر عربستان سعودی در حفاظت از کشتی‌های آمریکایی در خلیج فارس شود. یک مقام آمریکایی گفت: مطمئن باشید که راه‌های مختلف مورد بحث قرار خواهد گرفت. همچنین یک مقام دولت آمریکا گفت: انتظار دارد واینبرگر مسئله فرود هواپیماهای آمریکایی در عربستان را مطرح کند. یک مقام پنتاگون نیز گفت: احتمال دارد آمریکا بخواهد حداقل تعدادی از چهار هواپیمای آواکس مستقر در عربستان سعودی را به جنوب کشور منتقل کند تا دهانه خلیج فارس را نیز زیر نظر داشته باشد. در حال حاضر آواکس‌ها از شمال شرقی عربستان، ایران و عراق را زیر نظر دارند.» از سوی دیگر، برخی از اعضای کنگره تهدید کرده‌اند که اگر عربستان سعودی با همکاری نزدیک‌تر حفاظت از کشتی‌رانی آمریکا موافقت نکند، با پیشنهاد فروش ۳۶۰ میلیون دلار موشک هوا به زمین "ماوریک" به عربستان مخالفت خواهند کرد.» (۲)

یونایتدپرس به نقل از مقامات پنتاگون درباره چگونگی حضور ناوگان آمریکا در خلیج فارس و برنامه آتی این کشور برای افزایش توان دریایی در این منطقه اعلام کرد: «در حال حاضر هفت کشتی جنگی آمریکا شامل کشتی فرماندهی نیروی خاورمیانه ای به نام "لاسال" سرگرم گشت‌زنی در خلیج فارس هستند. این ناوگان شامل ناو "استارک" و ناوشکن "تندر" که در بحرین لنگر انداخته‌اند، نمی‌شود. قرار است سه کشتی طی چند روز آینده برای جایگزین شدن به جای دو کشتی دیگر که هم‌اکنون در خلیج فارس هستند، به این منطقه اعزام شوند. یکی از این سه کشتی، ناوشکن موشک‌انداز "کید" است. این کشتی اولین کشتی

ص: ۷۵

۱- ۲۳. مأخذ ۷، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

۲- ۲۴. مأخذ ۷، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

است که در سال های ۱۹۷۸ و ۱۹۷۹ توسط ایران قبل از سقوط شاه سفارش داده شده [بود ولی] امریکا تحویل این کشتی ها را به ایران لغو کرد. نیروی دریایی امریکا تا قبل از مطلع کردن خانواده های بیش از ۶۰۰ خدمه سه کشتی از عزیمت آنها به منطقه خطر، از اعلام نام کشتی ها خودداری کرده است. طبیعتاً خانواده ها نگران کشتی هایی هستند که به خلیج (فارس) می روند. برنامه ریزی جاری برای نیروی دریایی امریکا در خلیج (فارس) عبارت است از افزایش تعداد کشتی ها به ۹ فروند قبل از شروع اسکورت یازده نفت کش کویتی تحت پرچم امریکا. تاریخ شروع این برنامه هنوز مشخص نشده است. (۱)

۴۴۱

روزنامه "ایندپندنت" طی تفسیری درباره بحران خلیج فارس و زمینه های موجود برای پرهیز از افزایش تنش در این منطقه نوشت: «کشورهای منطقه خلیج فارس با تفکر سیاسی فعلی امریکا در زمینه مسائل منطقه مخالف اند. عربستان، عمان و کویت می دانند ایران دیر یا زود باید به عنوان یک عضو مهم در جمع غیررسمی کشورهای منطقه قرار گیرد. ایران که تمامی نفت خود را از طریق دریا صادر می کند، منافع واضحی در باز نگه داشتن خطوط کشتی رانی دارد و ظاهراً زمینه انجام دیپلماسی سازنده وجود دارد. با وجود این در حال حاضر امنیت کشتی های تجاری از بیشترین اهمیت برخوردار است و متحدین امریکا باید برای محافظت از آزادی کشتی رانی آماده باشند.» (۲)

سخن گوی کاخ سفید در ونیز ایتالیا اعلام کرد: امریکا به دلیل فروش موشک های زمین به دریا از نوع "سیلک ورم" به ایران، به چین اعتراض کرده است. "مارلین فیتز واتر" سخن گوی ریاست جمهوری امریکا افزود که این اعتراضیه چندی پیش تسلیم چین شده است. وی گفت که واشنگتن همچنان به اجرای طرح "استانچ"، که مربوط به جلوگیری از دستیابی ایران به تسلیحات است، ادامه می دهد. خبرگزاری فرانسه که این خبر را اعلام کرده است، می افزاید: «امریکا اخیراً اعلام کرد که وجود موشک های سیلک ورم در نزدیکی آب راه هرمز در ورودی خلیج فارس در ایران، تهدیدی به شمار می آید که امریکا باید آن را در طرح های حمایتی خود از یازده فروند نفت کش کویتی که با پرچم امریکا تردد خواهند کرد، بگنجانند.» (۳)

در این حال مشاور امنیت ملی ریگان طی سخنانی اعلام کرد: «ایران بیست پایگاه موشکی ساخت چین در آب های ساحلی خود دارد، اما وجود این پایگاه های موشکی به معنای ارسال مستقیم آنها از سوی پکن به تهران نیست.» (۴)

۴۵۲

شوروی از مشارکت در اسکورت نفت کش های کویتی منصرف شد. روزنامه رسالت به نقل از آگاهان سیاسی با اعلام این خبر افزود: اولویت سیاست خارجی شوروی دوری از مناقشات جاری و نزدیکی با مواضع سوریه و ایران برای پرهیز از بین المللی کردن بحران خلیج فارس

ص: ۷۶

۱-۲۵. مأخذ ۴، ردیف ۱، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری یونایتدپرس.

۲-۲۶. مأخذ ۳، ص ۱۴، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه انگلیسی ایندپیندنت.

۳-۲۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، "نشریه گزارش های ویژه"، شماره ۷۸، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۰، و خبرگزاری فرانسه، ۱۵/۳/۱۳۶۶.

۴-۲۸. مأخذ ۳، ص ۲، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه هندی تایمز.

است. این روزنامه می نویسد: «براساس اخبار متداول در کویت، پس از آنکه دو کشتی روسی در خلیج فارس دچار حادثه شدند، احتمال دارد مسکو از حمایت کشتی های تجاری کویتی منصرف شود و قرارداد متضمن اجاره دادن سه کشتی تجاری حامل پرچم شوروی را فسخ نماید. آگاهان سیاسی معتقدند: شوروی این تصمیم را بنا به علل مختلف اتخاذ خواهد کرد که از آن جمله موافقت امریکا با تأمین حمایت از چند کشتی نفت کش کویتی و تمایل شوروی در بهبود بخشیدن روابط خود با تهران می باشد.»

روزنامه رسالت می افزاید: «نشانه های به دست آمده حاکی است روس ها به این نتیجه رسیده اند که شاید کشاندن آنها به منطقه خلیج فارس بر طبق نقشه امریکایی بوده تا درگیری منطقه را بین المللی کرده و به بحران جهانی دامن زده شود و مسکو را عامل آن معرفی کنند. گزارش های دیگر حاکی است، در تماس های بین شوروی - ایران و ایران - سوریه که در ظرف دو هفته گذشته انجام شد، سه کشور بر این موضوع تأکید کرده و با یکدیگر پیرامون نقشه امریکا در منطقه که هدفش قانونی کردن حضور نظامی خود در خلیج فارس و مشروعیت دادن به اشغال نظامی این منطقه حیاتی است تبادل نظر کردند و حمله به ناو امریکایی استارک بخشی از این نقشه که هدفش بر هم زدن امنیت منطقه است، فاش گردید.»^(۱)

در این حال "ولادیمیر پتروفسکی" معاون وزارت خارجه شوروی در مصاحبه با هفته نامه "اخبار مسکو" گفت: «چنانچه اقدامات تحریک آمیز علیه کشتی های شوروی تکرار شود این کشور حق عکس العمل منطبق بر قوانین بین المللی را برای خود محفوظ می دارد.» پتروفسکی سپس اظهار کرد: «حمله علیه کشتی های خارجی از موارد نقض آشکار قوانین بین المللی در زمینه کشتی رانی می باشد.» وی افزود: «منطقه خلیج فارس در نزدیکی مرزهای جنوبی شوروی قرار دارد و ما نمی توانیم در قبال تحولات اوضاع بی تفاوت بمانیم.»

پتروفسکی که اخیراً از چهار کشور حاشیه خلیج فارس دیدن کرده، معتقد است، که این اعمال (راهزنی دریایی)، اوضاع را بیش از پیش انفجارآمیز کرده و راه را برای افزایش حضور نظامی امریکا در این منطقه هموار می کند.

وی در این مصاحبه می افزاید: «خلیج فارس بخش جدا نشدنی اقیانوس هند است، پس در چارچوب طرح برگزاری یک کنفرانس بین المللی جهت تبدیل این اقیانوس به یک منطقه صلح قرار می گیرد.» پتروفسکی تأکید کرد که شوروی از پیشنهاد برگزاری یک چنین کنفرانسی در سال ۱۹۸۸ جانب داری می کند.^(۲)

۴۶۱

ناظران متخصص در امور خلیج فارس از سردی روابط عراق و امارات متحده عربی خبر دادند. روزنامه رسالت به نقل از این ناظران گزارش داد: روابط بین عراق و امارات متحده عربی به ویژه در هفته های اخیر سرد شده است و علت آن بهبودی روابط بین تهران و ابوظبی در پی دیدارهای

۱- ۲۹. مأخذ، ردیف ۲، ص ۱۳.

۲- ۳۰. مأخذ، ص ۲۰، مسکو. خبرگزاری فرانسه به نقل از هفته نامه اخبار مسکو.

اخیر مقام های دو کشور است. عراق، امارات را متهم می کند که برای بهبود روابط بین تهران و واشنگتن به ضرر عراق تلاش می کند. از سوی دیگر، امارات در ارتباط با سطح تولید نفت مانند بیشتر اعضای اوپک با نظر عراق مخالف است. امارات در گذشته به منظور پایان دادن به جنگ برای میانجیگری بین عراق و ایران تلاش کرد اما تلاش هایش با شکست مواجه شد. (۱)

۴۷۱

رادیو امریکا امروز از ماجرای پرده برداشت که می تواند یکی از دلایل حمله عراق به ایران و دخالت پنهانی امریکا در این حمله باشد. هرچند که در این گفتار رادیویی از عبارت مجعول "تحركات مرزی ایران علیه عراق" استفاده شده است. "جیمز ای کینز" سفیر سابق امریکا در عربستان سعودی در کنفرانس "جوامع اسلامی" که در دانشگاه ویلونوا در ایالت پنسیلوانیا برگزار شده بود در این باره گفت: «در سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۹ - ۱۳۵۸) سازمان سیا (CIA) تحقیقاتی درباره متلاشی شدن و درهم فرو ریختن جامعه ایران و نیروهای مسلح ایران پس از انقلاب انجام داد که نسخه ای از گزارش آن را در اختیار عربستان سعودی قرار داد و سعودی ها ظاهراً آن را به عراق دادند. این اطلاعات سبب شد که صدام حسین به تحریکات شدیدی که رژیم جمهوری اسلامی ایران در مرزهای عراق علیه آن کشور انجام می داد، پاسخ بدهد و از مرز ایران بگذرد. رهبر عراق گمان می کرد که مانند جنگ قادسیه، اعراب بر ایرانیان به سرعت پیروز می شوند. موقعی که دنیا فکر می کرد آتش این جنگ دامنه پیدا نمی کند و دامن گیر سایر کشورها نمی شود و همچنین با وجود درگیری ایران و عراق نفت کافی به بازارهای جهان خواهد رسید، دنیا جنگ ایران و عراق را یک بازی جالب توجه تلقی کرد. گمان می شد که (امام) خمینی و یاران بنیادگرایش در داخل مرزهای ایران سرگرم خواهند بود و عراق هم از ادعای رهبری جهان عرب و گرفتن جای "جمال عبدالناصر" دست برخواهد داشت.» (۲)

ص: ۷۸

۱- ۳۱. مأخذ ۴، ردیف ۲، ص ۱۳.

۲- ۳۲. مأخذ ۲۷، ص ۱۸، رادیو امریکا، ۱۴/۳/۱۳۶۶.

در نشست امروز قرارگاه نجف که با حضور فرماندهان سپاه و مسئولان قرارگاه نجف و قرارگاه رمضان برگزار شد، مانور عملیات تصرف شهر مأوت (نصر ۴) بررسی شد. در این نشست، تصرف قلّه "گامو" به دلایل کمبود نیرو، وجود مشکلات نظامی، هوشیاری دشمن و نبود راه کار مناسب، از برنامه این عملیات حذف شد. رحیم صفوی درباره مشکل کمبود نیرو گفت: «گامو مسئله دار است، ممکن است بچه ها به این ارتفاع برسند ولی نگه داریش مشکل است، اینجا هدف خوبی را می توانیم بگیریم ولی استعداد لازم را [برای حفظ آن] نداریم.»

یکی دیگر از عوامل چشم پوشی از تصرف قلّه گامو هوشیاری دشمن و بسته شدن راه کارهای اصلی وصول به این قلّه و یال های آن بود. این قلّه یکی از حساس ترین نقاط کلیدی منطقه است که برای دشمن بسیار اهمیت داشت، لذا سعی می کرد کلیه معابر وصولی به آن را سد کند. راه کارهای باقی مانده برای نیروهای خودی جهت فتح این قلّه بسیار مشکل بود و ضریب اطمینان دستیابی به گامو را به حداقل رسانده بود به طوری که رحیم صفوی با اشاره به قابلیت های گسترده واحدهای گشتی شناسایی لشکرهای ۵۷ ابوالفضل و ۱۱ امیرالمؤمنین گفت: «ما به گامو راه کار نداریم. ما که در حال حاضر یگان هایی بهتر از ۵۷ ابوالفضل و ۱۱ امیرالمؤمنین نداریم. شناسایی هایی که آنها کرده اند هر کسی نمی توانست انجام دهد. آنها دست به کارهای خیلی عجیب و غریبی زده اند ولی همه راه کارهای گامو بسته شده است.» با این حال، فرماندهان یگان ها با توجه به اهمیت سیاسی و نظامی شهر مأوت، بر طرح ریزی مانوری که امکان تصرف این شهر را فراهم کند، تأکید می کردند.

راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در قرارگاه نجف (احمد نیک روش) در جمع بندی نتایج این جلسه می نویسد: «در شرایطی که کمبود نیرو محسوس بود، انجام عملیات بر روی شهر مأوت در مقایسه با ارتفاع گامو از درجه اعتبار و اهمیت بیشتری برخوردار بود؛ چرا که اطمینان برای پیروزی در محور گامو وجود نداشت یا کم بود. از طرفی کمبود توان حکم می کرد که عملیات با تلفات کم و بهره برداری تبلیغاتی انجام گیرد. در مجموع سیر تحولات نظامی منطقه از اهمیت و

تأثیر گامو در ذهن مسئولین می کاست. نداشتن عقبه، فراز و نشیب های متنوع، قله ای بودن گامو و... در تحقق چنین تصمیم گیری مؤثر بود. نکته دیگر وجود نظرهای متفاوتی بود که در طرح ریزی عملیات وجود داشت؛ یک نظریه معطوف به ادامه عملیات تا دستیابی به وراز (وارس) بود و نظریه دیگر، عملیات تا آزادسازی "آسوس" و ایجاد اتصال به منطقه آزاد شده طالبانی ها را توصیه می کرد که پس از انتخاب راه دوم، خود به خود از اهمیت گامو کاسته شد. (۱)

۴۹۱

امروز نیز دشمن در منطقه عملیاتی "میمک" (نصر ۲) دو بار دست به پاتک زد؛ یکی از پاتک ها در ساعت ۵ بامداد و دیگری در آخرین ساعات امروز انجام شد، ولی با مقاومت نیروهای خودی تحرکات دشمن ناکام ماند. (۲)

آقای هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه امروز درباره اهمیت نظامی و تاریخی منطقه میمک و عملیات ارتش جمهوری اسلامی ایران گفت: «عملیات نصر ۲ گرچه عملیات محدودی بود ولی از لحاظ محتوا بسیار پراهمیت است. کسانی که با نقشه ایران آشنایی دارند و مرزها را می شناسند، می دانند که در غرب ایلام یک سلسله ارتفاعات وجود دارد که از لحاظ نظامی، استراتژیک محسوب می شود و آن طرف این ارتفاعات دشت است؛ یعنی عراق بعد از این ارتفاعات کاملاً در دشت و بیابان قرار دارد. حتی وقتی پیمان الجزایر در سال ۱۹۷۵ (۵۴ - ۱۳۵۳) انجام شد و شاه بخشی از این ارتفاعات را بخشید - و عراقی ها در مقابل شط العرب، اروندرود را که بر سر آن دعوا داشتند، آنجا آنها به نفع شاه کوتاه آمدند و اینجا شاه حاتم بخشی کرد و این ارتفاعات مهم را داد - بعضی ها نظرشان این بود که اهمیت این نقطه بیشتر از آنجا بوده است زیرا این محل صد کیلومتری بغداد است و از لحاظ نظامی اگر یک تهاجمی از این سلسله جبال به پایین شروع بشود، جلوگیری این تهاجم برای عراق بسیار دشوار است. آخرین نقطه ای که در دست عراقی ها باقی مانده بود، همین ارتفاعات بود که ارتش چند روز پیش آن را گرفت.»

فرمانده عالی جنگ افزود: «عملیات مذکور ثابت کننده قابلیت اعتماد به اقشار مختلف ارتش می باشد که این امر بسیار با اهمیت و با ارزش است. دشمنان انقلاب در تفسیرهای خود همواره عنوان می کردند که ارتش مورد قبول و اعتماد نظام نیست، که این نمونه عملیات ها تمام تفسیرهای آنها را درهم کوبید و دشمن ما را نیز در جبهه جنگ کاملاً غافل گیر کرد.» (۳)

۵۰۲

در ادامه اعزام نیروهای دواطلب به مناطق جنگی، ۱۰ گردان نیرو از شهرستان های لوشان، تبریز، اصفهان، خمینی شهر، جویبار، همدان، تنکابن، نوشهر، ساوه، تالش، علی آبادکتول و استان های مرکزی و گیلان روانه جبهه ها شدند. همچنین پنج گردان از نیروهای بسیجی قم، یک گردان از لارستان و پانزده گردان از شهرهای استان های مازندران، فارس، کردستان و آذربایجان غربی به مناسبت ۱۵ خرداد عازم میدان های نبرد شدند. (۴)

- ۱-۱. سند شماره ۰۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴ (احمد نیک روش)، ۲۸/۳/۱۳۶۶ تا ۵/۴/۱۳۶۶، ص ۹ تا ۱۱.
- ۲-۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۳-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۶۶ ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۳.
- ۴-۴. پیشین، ردیف ۱، ص ۷؛ و - روزنامه رسالت، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

امروز فرمانده یکی از گروهان های محلی (جاش) در "ناودشت" و "دره شهر" در منطقه "زاخو" ی عراق به همراه ۵۴ تن از نیروهای تحت امرش و به همراه ۳۰ قبضه کلاشینکف و تعدادی سلاح نیمه سنگین خود را به پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق (گروه بارزانی) تسلیم کردند. همچنین، "شریف احمد" از گردان "محمد کله" به همراه ۳۰۰ تن از عشایر "ریکانی" خود را به نیروهای حزب دمکرات تسلیم کردند. (۱)

نشریه "پیام دعوت"، وابسته به انقلابیون مسلمان عراقی درباره اوضاع مناطق کردنشین کردستان عراق نوشت: «قیام مردم شمال عراق همچنان با شدت ادامه دارد و اخیراً در "سلیمانیه" و "ارییل" به طور مکرر درگیری هایی رخ داده است. بسیاری از روستاها توسط عمال بعثی بمباران شده و افراد زیادی از مردم به ویژه زنان و کودکان جان خود را در نتیجه این بمباران ها از دست داده یا مجروح شده اند. بسیاری از راه ها هم اکنون توسط انقلابیون مسلمان کرد عراقی تحت کنترل است و عمال رژیم بعثی صهیونیستی حاکم بر عراق مواضع خود را در شمال، هر روز بیش از پیش از دست می دهند.» (۲)

رئیس مجلس شورای اسلامی نیز در خطبه های نماز جمعه در این باره گفت: «برخلاف سکوت رسانه های گروهی دنیا، در کردستان عراق خبرهای زیادی وجود دارد که بیانگر حرکت های مردمی در استان های کردنشین شمال عراق می باشد. مشکلی که عراقی ها در این زمینه دارند، از دست دادن نیروهای حفاظتی رژیم در کردستان عراق می باشد که تحت عنوان "جاش" فعالیت می کردند و اکنون گروه گروه به مردم می پیوندند. رژیم عراق اکنون دیگر قادر نیست که نیروهای منظم ارتش خود را برای سرکوب مردم کرد به منطقه شمال اعزام کند. مهاجرین کرد عراقی که اخیراً به ایران پناهنده شدند، عنوان می کنند که جنبه اسلامی بودن نهضت اخیر کردستان جنبه اصلی حرکت مردم کردستان این کشور می باشد.» وی اظهار امیدواری کرد که ملت عراق در سایر نقاط این کشور نیز به حرکت اسلامی مردم کردستان پیوندند. (۳)

ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در اجرای مأموریت بازرسی کشتی های عبوری از تنگه هرمز، امروز بیست فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی را در تنگه هرمز شناسایی و بازرسی کرد. (۴)

همچنین یک کشتی دیگر از دو کشتی مشکوکی که نیروی دریایی کشورمان آنها را برای بازرسی دقیق تر از روز دهم خرداد ماه در سواحل ایران متوقف کرده بود، پس از پایان بازرسی و حصول اطمینان از عدم حمل کالا برای عراق، اجازه یافت به حرکت خود در آب های بین المللی ادامه دهد. (۵)

راديو امريکا نيز گزارش داد، يک ناوشکن نيروی دریایی ایران یک کشتی باری امریکایی را که به وسیله یک ناو جنگی امریکایی به نام "تانینگ هام" در خلیج فارس همراهی می شد،

۱-۵. روزنامه رسالت، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۶. مأخذ ۳، ردیف ۱، ص ۲، تهران - واحد مرکزی خبر.

۳-۷. مأخذ ۳، ردیف ۲، ص ۳.

۴-۸. مأخذ ۲، ص ۲.

۵-۹. مأخذ ۲، ص ۲.

متوقف کرد، اما پس از آنکه این ناوشکن امریکایی با بی سیم خود را معرفی کرد به دو کشتی اجازه داده شد که بدون حادثه سوئی از تنگه هرمز عبور کنند. کشتی باری امریکایی راهی بحرین بود. به گزارش این رادیو، نیروی دریایی ایران معمولاً برای بازرسی کشتی هایی که حامل کالا برای عراق هستند، آنها را در خلیج فارس متوقف می کند. (۱)

خبرگزاری فرانسه نیز در این باره گزارش داد: «یک کشتی جنگی ایران روز جمعه به کنترل هویت یک کشتی تجاری امریکایی که توسط ناوشکن امریکایی اسکورت می شد، اقدام کرده است. این کنترل بدون بروز حادثه انجام شد. مقامات پنتاگون گفتند این نخستین برخورد مستقیم میان نیروهای ایرانی و امریکایی در خلیج فارس است که از زمان حمله عراق به ناو استارک صورت می گیرد. کشتی جنگی ایرانی از طریق رادیو از کشتی باری امریکایی خواست تا هویت، نوع محموله و مقصد خود را اعلام کند. [ولی] ناوشکن یو.اس.اس. تانینگ هم به جای کشتی باری پاسخ داد که این یک کشتی تجاری امریکایی است که توسط یک کشتی جنگی امریکایی اسکورت می شود و ایرانی ها با دریافت این پیام محل را ترک کردند.» (۲)

۵۳۱

خطیب جمعه تهران؛ ما باید آمادگی داشته باشیم
نیروهای امریکا را از منظره بیرون برانیم.

آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع در خطبه های نماز جمعه امروز تهران درباره اوضاع خلیج فارس، عدم موفقیت امریکا در همراه کردن دولت های اروپایی عضو ناتو با خود در بحران خلیج فارس، اهداف امریکا از ایجاد تشنج بیشتر در خلیج فارس و آمادگی ایران برای رویارویی با نیروهای امریکایی در خلیج فارس سخنانی بیان کرد. وی گفت: «از دو هفته قبل منطقه خلیج فارس آرام است و علی رغم ادعای امریکا و شوروی، حضور آنها در خلیج فارس کم شده و قضیه را آنها جدی گرفته اند. در این راستا سنای امریکا دست دولت امریکا را برای حضور در خلیج فارس باز نگذاشته است.» وی افزود: «در کنار آن، کشورهای خلیج فارس عدم تمایل خود را نسبت به این قضیه عنوان کرده اند و ابرقدرت ها متوجه تنهایی خود در قضایای خلیج فارس شده اند. در این حال، دولت کویت به خاطر دعوت خود از ابرقدرت ها شرمسار می باشد و کشورهای شورای همکاری خلیج فارس این اقدام کویت را نپذیرفته اند.»

رئیس شورای عالی دفاع سپس گفت: «همچنین کشورهای عضو ناتو به شکل های گوناگون عدم همکاری خود را با امریکا در زمینه حضور در خلیج فارس عنوان کرده اند و امریکا بعید به نظر می رسد به تنهایی جرئت داشته باشد که وارد این جریان

شود. امریکا به دنبال آن است که ادعاهای خود را بدون ایجاد فضاقت پس بگیرد. بروز چنین وضعیتی در خلیج فارس

ص: ۸۳

۱ - ۱۰. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، رادیو امریکا، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۲ - ۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۲، ۲۰/۳/۱۳۶۶، خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

آبروی اجتماعی امریکا را برد و در کل جریان، امریکا به فکر فرار آبرومندانه از منطقه می باشد.» امام جمعه موقت تهران ادامه داد: «در این جهت شنیده می شود که امریکایی ها در فکر ایجاد حادثه ای مشابه ناو امریکایی برای ناوگان شوروی هستند و این امر نیز موجب احتیاط شوروی در منطقه شده است.»

آقای هاشمی درباره اهداف امریکا از این اقدامات و واکنش احتمالی ایران گفت: «هدف چنین اقداماتی ضعیف کردن منابع مالی ایران بود که خوشبختانه با شعور انقلابی مردم ایران این اقدامات تا حدودی خنثی شده است. البته ما باید آمادگی داشته باشیم که ضمن حضور در صحنه، نیروهای امریکا را از منطقه بیرون برانیم. در این جهت هر پایگاه، پادگان، بندر و اسکله که در منطقه مورد تهاجم و استفاده امریکا قرار گیرد را تصرف کرده و امریکایی ها را اخراج کنیم و در این راستا مردم باید آمادگی هرگونه ایثاری را داشته باشند.»

وی اقدامات امریکا را در منطقه مستکبرانه خواند و گفت: «امریکا که تنها شش درصد از نفت مورد نیازش را از خلیج فارس تأمین می کند، به چه دلیل به خودش حق می دهد که ناوگان بیاورد و اوضاع را متشنج کند در حالی که ما صددرصد نفت مان اینجاست؟ چگونه است وقتی نخست وزیر لبنان کشته می شود کسی برای او گریه نمی کند؟ چرا وقتی مسلمانان را در هند زنده زنده در خاک می کنند، کسی صدایش در نمی آید؟ چرا وقتی این قدر کشتی در خلیج فارس مورد تهاجم قرار گرفت، هیچ کس اعتراضی نکرد، ولی وقتی یک ناو امریکایی مورد هجوم قرار گرفت و ۳۷ امریکایی کشته شدند، این همه سروصدا شد؟ اینها ناشی از روحیه استکباری است.»^(۱)

۵۴۱

درباره استقرار موشک های ایران در حاشیه تنگه هرمز و تلاش امریکا برای مقابله با آنها، رادیو امریکا گزارش داد: «دولت ریگان سرگرم بررسی طرحی برای انجام حمله پیشگیرانه به موشک های ضد کشتی ایران در خلیج فارس است. بنا به گزارش های خبری، موشک های "سیلک ورم" ایران با تحویل گرفتن لوازم یدکی از چین، تا اواخر ماه میلادی جاری قابل استفاده خواهد بود. دولت ریگان معتقد است، موشک های ضد کشتی ایران در تنگه هرمز تهدیدی علیه خطوط کشتی رانی خلیج فارس به شمار می رود که محل رفت و آمد نفت کش ها از جمله ناوهای جنگی امریکا است که قرار است طی سه هفته آینده نفت کش های کویتی را در خلیج فارس همراهی کنند.»^(۲)

در همین حال، "سناتور جان گلن" نیز گفت: «کاخ سفید حمله پیشگیرانه ای علیه موشک های ایران در مدخل خلیج [فارس] را مورد ملاحظه قرار داده است.» وی طی مصاحبه ای در این باره گفت: «من فکر می کنم راه حل های بسیاری مورد ملاحظه قرار گرفته است و حمله پیشگیرانه علیه موشک های کرم ابریشم به طور روشن یکی از آن راه حل ها بوده است.» گلن با

ص: ۸۴

۱-۱۲. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۱؛ و - مأخذ ۳، ردیف ۲، ص ۳.

۲-۱۳. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۶/۳/۱۳۶۶، صص ۱۴ و ۱۵،

اعتراف به اینکه ایران هنوز این موشک ها را مستقر نکرده است، گفت: «امریکا صبر نخواهد کرد که ایران این موشک ها را کاملاً مستقر نماید و سپس پیشنهاد حمله پیشگیرانه را دهد.» وی افزود: «اگر ایران شروع به استقرار موشک ها نماید، ما نمی توانیم در رابطه با بسته شدن تنگه هرمز ریسک نماییم.» وی گفت: «نگرانی عمده من این است که ایران قادر شود جنگ را به غرب خلیج [فارس] بکشانند و سپس به نحوی مؤثر، جریان خروج نفت را از منطقه تحت کنترل بگیرد.» (۱)

۵۵۱

موشک ضدکشتی جینی موسوم به کرم ابرنیم (سینک ورم)
رادبو امریکا؛ دولت ریگان در حال بررسی طرح حمله بسکروانه
به موشک‌های ضدکشتی ایران در خلیج فارس است.

"نیک ساندى فر"، سخن گوی گارد ساحلى امریکا درباره جزئیات اقدامات قانونی کشتی های کویتی برای فراهم کردن اسکورت ناوگان امریکایی گفت: «۹ نفت کش کویتی را که قرار است با نصب پرچم امریکا و تحت حفاظت کشتی های جنگی امریکا در خلیج فارس رفت و آمد کنند، بازرسی کرده است.» به گزارش رویتر نیک ساندى فر گفت: «دو نفت کش دیگر که در کویت و اروپا هستند، قرار است به زودی مورد بازرسی قرار گیرند.» وی افزود: «نمی داند کشتی های کویتی چه قدر کار دارند تا واجد شرایط ثبت نام گردند و یا چه مقدار وقت برای کارهای ترمیمی و بازرسی مجدد پیش از نصب مجدد پرچم صرف خواهد شد. این کشتی ها باید به استانداردهای دریانوردی و امنیتی درآیند، اما کنترل های ضد آلودگی و اقدام های امنیتی ضروری نیست زیرا آنها به بنادر امریکا وارد نخواهند شد. گارد ساحلى مسئول گواهی کردن کشتی های تجاری و تضمین این مسئله است که کشتی ها معیارهای دریانوردی را تأمین می کنند. منابع نیروی دریایی گفتند که فکر می کنند ظرف چند هفته کشتی ها پرچم گذاری مجدد شوند و آماده برای رفت و آمد زیر اسکورت امریکا شوند.»

ساندى فر گفت: «یازده کشتی کویتی به شرکت کشتی رانی "چاپیک" واقع در "داور دلاویر" منتقل شدند ... این یازده کشتی در منطقه خلیج فارس باقی می ماند. این اعتقاد وجود دارد که آنها حامل یک مخزن فوق العاده بزرگ با بیش از ۳۲۰ هزار تن نفت خام و دو مخزن بزرگ با ۱۶۰ هزار تا ۳۲۰ هزار تن نفت خام باشند.»

سخن گوی گارد ساحلى امریکا اضافه کرد: «این کشتی ها اگر به بنادر امریکا نروند فقط احتیاج به یک ناخدای امریکایی دارند و اگر به بنادر امریکا بروند، ۷۵ درصد خدمه آنها باید شهروند امریکایی باشند.» یک مقام اتحادیه گفت: «انتظار می رود خدمه کشتی ها بیشتر انگلیسی و فلیپینی باشند.» (۲)

- ۱- ۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷۸، ۱۶/۳/۱۳۶۶، صص ۶ و ۷، واشنگتن -
خبرگزاری رویترا، ۱۵/۳/۱۳۶۶.
- ۲- ۱۵. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری رویترا.

در این حال، "ویلیام کراو" رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا درباره حضور نیروهای آمریکایی در خلیج فارس و خطرات ناشی از این اقدام گفت: «نیروی دریایی آمریکا می تواند به تعهد ریگان دایر بر باز نگه داشتن خلیج [فارس] عمل کند، اما این امر می تواند به قیمت تلفات بیشتر آمریکایی ها و تهاجم به کشتی های آمریکا توسط ایران تمام شود.» وی ضمن ابراز اینکه آمریکا می تواند از نفت کش های کوییتی حفاظت کند، افزود: «البته هیچ تضمین منطقی وجود ندارد که چنین عملیاتی بدون تلفات برگزار شود و یا اینکه ایران به جنگ دریایی - که ما را با تصمیم گیری های مشکل تری روبه رو خواهد ساخت - دامن نزند.» (۱)

۵۶۱

اتحادیه بین المللی صاحبان مستقل نفت کش ها، امروز در نشست سالیانه خود در نروژ با توجه به ناامنی موجود در خلیج فارس، اطلاعیه ای صادر کرد. روزنامه "لویدزلیست" در گزارشی از این نشست نوشته است: «اتحادیه بین المللی صاحبان مستقل نفت کش ها "اینتر تانگو" در اجلاس سالانه خود در اسلو، پایتخت نروژ اعلام کرد که در صورت ادامه این حملات، جریان حیاتی نفت به کشورهای مصرف کننده مورد تهدید قرار خواهد گرفت. این اتحادیه که نمایندگی ۷۵ درصد از ناوگان مستقل نفت کش ها در جهان را بر عهده دارد، در شدیدالحن ترین بیانیه خود خواستار اقدام دولت های جهان برای متوقف ساختن حملات انهدامی شد. این اتحادیه هشدار داد که این حملات نقض آشکار موازین بین المللی است و تهدیدی غیرقابل قبول علیه آزادی خطوط دریانوردی و بازرگانی محسوب می شود. اینتر تانگو همچنین اعلام کرد: یک اقدام فوری و قدرتمند برای حراست از نفت کش ها در این حملات نیاز است و این اتحادیه خواستار برخورد جدی دولت ها با درخواست های خود است.» (۲)

گفتنی است که "جیمز رند" رئیس این اتحادیه روز گذشته مطالبی درباره ضرورت حمایت دولت ها از کشتی رانی آزاد در خلیج فارس بیان کرده بود.

۵۷۲

عمان درخواست یونان را که خواسته بود به کشتی هایش اجازه داده شود به منظور دور شدن از ساحل ایران، از نزدیکی سواحل عمان حرکت کنند، رد کرده است. "اولارو"، از مسئولان گارد ساحلی آمریکا گفت: «یونان که بسیاری از کشتی هایش از تنگه جنگ زده هرمز استفاده می کنند، از سازمان بین المللی امور دریایی خواسته بود که قوانین عبور و مرور خود را ارزیابی مجدد کند، به طوری که کشتی های در حال ورود به خلیج فارس بتوانند نزدیک تر به ساحل عمان حرکت کنند.»

اولارو که رابط با گروه کشتی رانی مرکز لندن است، گفت: «عمان که بر اساس مقررات این سازمان حق حاکمیت نهایی را بر آب های ساحلی خود دارا می باشد، این درخواست یونان را رد کرده است. درخواست یونان در اواخر آوریل (اردیبهشت) در کمیته ایمنی دریایی این سازمان مورد

۱-۱۶. مأخذ ۱۴، ص ۱۲ و ۱۳، واشنگتن - آسوشیتد پرس، ۱۵/۳/۱۳۶۶.

۲-۱۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷۹، ۱۷/۳/۱۳۶۶، صص ۱۵ و ۱۶، لندن خبرگزاری کویت، ۱۶/۳/۱۳۶۶. به نقل از روزنامه لویذلیست.

بررسی قرار گرفته است. یونان درخواست تغییر مسیر را به خاطر دور شدن کشتی هایش از ساحل ایران که بیش از شش سال است با عراق در حال جنگ می باشد، مطرح کرده است.» خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر افزود: «کشتی های بی طرف تاکنون اغلب به صحنه خصومت ها کشیده می شده اند. براساس مقررات سازمان بین المللی امور دریایی، کشتی های ورودی به تنگه ۵۰ کیلومتری هرگز از یک خط هشت کیلومتری در طرف ایران استفاده می کنند و کشتی های خروجی از تنگه از یک خط هشت مایلی در طرف عمان بهره می گیرند. یونان از این سازمان خواسته بود که موضوع اجازه دادن به کشتی های ورودی به استفاده از یک خط ویژه در ساحل عمان را که در حال حاضر مورد استفاده رفت و آمدهای محلی است، مورد بررسی قرار دهد. به گفته اولارو، یونان گفته است که به دلیل جنگ ایران و عراق استفاده از یک خط دور از ایران یک اقدام محتاطانه ایمنی بخش است. عمان گفته است که دلیلی برای تغییر مقررات سازمان مزبور وجود ندارد.» (۱)

۵۸۱

در پی اقدام دولت انگلیس در تعطیل کردن کنسولگری ایران در "منچستر" و دستور اخراج پنج دیپلمات ایرانی از این کنسول گری، امروز "تیموتی رنتون"، معاون وزیر خارجه انگلیس در مصاحبه ای اعلام کرد: «هرگونه اقدام متقابل از سوی ایران به کلی غیرقابل توجه خواهد بود و تنها به بروز عواقب جدی تری برای مناسبات بین دو کشور منجر خواهد شد.» رنتون بار دیگر جمهوری اسلامی را مسئول بحران سیاسی بین دو کشور خواند و افزود: «اگر آقای "قاسمی"، دیپلمات ایرانی در دادگاه حاضر می شد و آقای "چاپلین"، دیپلمات انگلیسی در تهران به طور غیرقانونی و با اجبار دستگیر نشده بود، این مسائل پیش نمی آمد.» رنتون در پاسخ به این پرسش که تصمیم انگلیس مبنی بر تعطیل کردن کنسول گری ایران در منچستر و اخراج پنج دیپلمات ایرانی چه تأثیری بر موقعیت چاپلین خواهد داشت؟ گفت: «تصمیم انگلیس هیچ ارتباطی به موقعیت دیپلمات انگلیسی ندارد و ارتباط دادن این دو موضوع به کلی اشتباه خواهد بود.» وی افزود: «آنچه ما را به اتخاذ این تصمیم کشاند، عدم دریافت هرگونه توضیح در مورد دستگیری چاپلین بوده است. من و دیگر مقامات وزارت امور خارجه پنج بار کاردار ایران، آقای "آخوندزاده" را به وزارت خارجه خواستیم و جمعاً بیش از پنج ساعت با ایشان صحبت کردیم، اما هیچ توضیح یا عذرخواهی از جانب ایشان نشد. سرانجام صبر ما به آخر رسید و این تصمیم قاطع و در عین حال حساب شده را اتخاذ کردیم.» معاون وزیر خارجه انگلیس از پیش بینی اقدام متقابل ایران خودداری کرد و در برابر اصرار گزارشگر بی.بی.سی پاسخ داد: «من دلیل طرح این سؤال را درک می کنم اما هرگونه حدس و گمان در مورد اقدام احتمالی ایران به نفع مردم ما نخواهد بود.» (۲)

در این حال، وزارت خارجه انگلیس از خروج دو دیپلمات انگلیسی از تهران خبر داد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، وزارت خارجه انگلیس تأیید کرد که دو دیپلمات انگلیس

ص: ۸۷

۱- ۱۸. مأخذ ۱۲، ردیف ۱، ص ۱۶، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

۲- ۱۹. مأخذ ۱۴، ص ۲۵، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۳/۱۳۶۶.

همراه با اعضای خانواده خود امروز تهران را به مقصد لندن ترک کردند. یک سخن گوی این وزارت خانه گفت: «با توجه به جو سیاسی بین دو کشور، خروج این افراد از تهران احتیاط معقولانه است.» وی افزود: «جمعاً ده انگلیسی از تهران خارج شدند.» (۱)

از سوی دیگر، کشورهای عضو بازار مشترک اروپا خود را در مناقشه دیپلماتیک ایران و انگلیس درگیر کردند. به گزارش بی.بی.سی کشورهای عضو بازار مشترک اروپا از مقامات ایران خواسته اند که در رفتار با دیپلمات های خارجی قوانین بین المللی را رعایت کنند. این اولین بار است که بازار مشترک اروپا در موضوع ادوارد چاپلین، دیپلمات انگلیسی و بدرفتاری با او در ایران اظهار نظر می کنند. وزیر خارجه بلژیک این درخواست بازار مشترک را به محمدجواد لاریجانی، معاون وزارت خارجه ایران ابلاغ کرد. (۲)

۵۹۱

رئیس کل بانک مرکزی ایران اعلام کرد که این بانک در طول سال مالی جاری ۳/۱۳ درصد به حجم پول در گردش خواهد افزود. از این مقدار، ۳/۱۰ درصد آن برای تأمین کسری بودجه دولت خواهد بود که در حال حاضر ده ها میلیارد ریال به بانک مرکزی مقروض است. رادیو بی.بی.سی که خبر مذکور را نقل کرده افزوده است: «این تصمیم بانک مرکزی که ظاهراً برای تشویق فعالیت اقتصادی اتخاذ شده [است]، در حقیقت سیاست چند سال اخیر بانک مرکزی ایران برای مبارزه با تورم را که نرخ فعلی آن بین ۲۰ تا ۳۰ درصد در سال تخمین زده می شود، به کلی از بین خواهد برد و به احتمال قوی باعث افزایش بیشتر نرخ تورم پولی در ایران خواهد شد. مجمع عمومی بانک مرکزی در اقدام دیگری که به منظور جلب سرمایه مردم به بانک ها صورت می گیرد، تصمیم گرفته است نرخ بهره یا به عبارت اسلامی آن، تقسیم سود بانکی به سپرده های ثابت یا درازمدت را که تا پایان سال شمسی گذشته پس انداز شده بود، افزایش دهد. بر اساس این تصمیم سود سپرده های کوتاه مدت اکنون به ۶ درصد و برای سپرده های بلند مدت به ۵/۸ درصد رسیده است. با این حساب نرخ بهره سپرده های بانکی در ایران در ۱۱ ماه گذشته سال شمسی در مجموع به ترتیب ۳۰ درصد و ۵/۱۷ درصد افزایش داشته است.» (۳)

۶۰۲

یک روزنامه اقتصادی ایتالیا مدعی شد که یک کنسرسیوم مشترک ایتالیایی - ژاپنی به زودی کار تأسیس یک پالایشگاه نفت در جنوب ایران را آغاز خواهند کرد. روزنامه اقتصادی "سوله" در این باره نوشته است: «این پالایشگاه ۵/۱ میلیارد دلار هزینه در بر خواهد داشت و ظرفیت آن نیز ۲۵۰ هزار بشکه در روز خواهد بود.» روزنامه سوله این اقدام را نشانه بازگشایی دروازه های ایران به روی طرح های بزرگ توصیف کرده است. ظرفیت فعلی پالایشگاه های ایران ۶۰۰ هزار بشکه در روز است. این روزنامه مدعی شده است که در پی بمباران های عراق، توان تولید پالایشگاه های ایران حدود ۲۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یافته است. (۴)

- ۱- ۲۰. مأخذ ۱۴، ص ۳۰، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۳/۱۳۶۶.
- ۲- ۲۱. مأخذ ۱۳، ص ۲۵، رادیو بی.بی.سی، ۱۵/۳/۱۳۶۶.
- ۳- ۲۲. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، "نشریه بررسی"، شماره ۱۱، ۱۵/۳/۱۳۶۶، ص ۳۵، رادیو بی.بی.سی.
- ۴- ۲۳. پیشین، ص ۳۶، ایتالیا - روزنامه اقتصادی "سوله".

در جلسه امروز فرمانده کل سپاه و برخی فرماندهان محورهای عملیاتی قرارگاه رمضان، موضوع حمایت سپاه از گروه های کرد معارض عراقی و نحوه ارتباط بیشتر با آنها بحث شد. در این جلسه ضمن تأکید بر حمایت سپاه از گروه های عمده معارض عراقی همچون اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها) و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها)، نحوه پشتیبانی آموزشی از گروه های معارض نوپای اسلامی و سازمان دهی مردم ناراضی کردستان و نیز جذب سران گروه های "خفیه" بررسی شد. در ادامه این جلسه محسن رضایی در دیدار با سران یکی از گروه های اسلامی کردستان عراق درباره سیاست آتی سپاه در منطقه کردستان گفت: «ما قصد داشتیم با بسیج نیرو و امکانات، جنگ را به سرعت پایان دهیم ولی با توجه به یک سری محدودیت ها مثل خلیج فارس و جنگ شهر ها این امکانات همیشه به طور یک جانبه به دست نمی آید. امسال می خواهیم روی جنگ نامنظم بیشتر سرمایه گذاری کنیم. خواست ما از شما راه انداختن نهضت مردمی و کمک به جنگ نامنظم است و مأموریت اصلی شما برنامه ریزی برای سقوط رژیم عراق است.» (۱)

نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان و تیپ ۷۵ ظفر در دو عملیات پارتیزانی به یک پادگان نظامی تازه تأسیس در دو کیلومتری غرب شهر "خرمال" از توابع استان سلیمانیه که محل استقرار نیروهای اردنی بود، حمله کردند. در این حملات ۴۵ تن از نیروهای اردنی کشته یا مجروح شدند و هجده خودرو نظامی، سه لودر و دو ساختمان این پادگان منهدم شد. در پی این عملیات، کلیه نیروهای مستقر در پادگان متواری شدند و ساعت ها در جاده سید صادق - خرمال ترافیکی سنگین ایجاد شد. (۲)

در عملیات دیگری در استان "دهوک" جاده ترانزیتی عراق - ترکیه، به فاصله ۱۶ کیلومتر در حد فاصل دهوک - زاخو - موصل تحت کنترل موقت پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق درآمد. به گزارش قرارگاه رمضان در این عملیات ده دستگاه تریلر که حامل محصولات حیاتی برای ارتش عراق بودند، به آتش کشیده شدند. (۳)

۱ - ۱. سند شماره ۱۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی ستاد کل سپاه (علی رضا لطف الله زادگان)، ۱۴/۳/۱۳۶۶ تا ۱۸/۳/۱۳۶۶، صص ۲۴ تا ۲۷.

۲ - ۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳ - ۳. پیشین.

روزنامه "ترجمان" ترکیه نیز گزارش داد: در جاده کرکوک - دهوک پیش مرگان کرد به شماری از تریلرهای ترکیه که تحت حمایت نیروهای عراقی از مناطق تحت کنترل مبارزین کرد عراقی (۷۰ کیلومتری مرز ترکیه) به سوی ترکیه در حرکت بودند، حمله مسلحانه کردند. در این حمله شش سرباز عراقی و هفت راننده ترک کشته شدند. (۱)

۶۳۱

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، پیش مرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق با اجرای چند عملیات در روزهای گذشته به مقر تیپ ۴۱ جیش الشعبی به نام "ابوجعفر المنصور" واقع در سه راهی کرکوک به اربیل و چهار پایگاه تحت امر این تیپ به نام های سیناوه، قلانه، شیراوه و شامیزیناوه که مسئولیت حفاظت از منطقه نفتی "چندیناوه" را برعهده داشتند، یورش بردند و ضمن تصرف این پایگاه ها، خساراتی را به آنها وارد کردند. به گزارش قرارگاه رمضان، در این عملیات بیش از هشتاد تن از نیروهای عراقی به هلاکت رسیدند که در میان آنها فرمانده تیپ ۴۱ جیش الشعبی به نام "حسن علی ناج" از اهالی بغداد که مدیرکل امور نفت در منطقه بغداد نیز بوده است، رئیس ستاد تیپ ۴۱ جیش الشعبی به نام "طارق عدنان سعدون" و معاون خطوط لول-نفت منطقه کرکوک به نام "سلیمان عیسی سلیمان" به چشم می خوردند. در این عملیات همچنین بیش از چهارده تن از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند و مقر تیپ و چهار پایگاه حفاظتی و آسایشگاه تیپ ۴۱ جیش الشعبی منهدم گردید. در این عملیات یک فرمانده گروهان از گردان ۹۹ "افواج خفیفه" به نام "جوهر امین محمد" با نیروهای تحت امر خود، تسلیم پیش مرگان شدند. (۲)

۶۴۲

امروز عناصر حزب دمکرات کردستان در حوالی پیرانشهر علیه نیروهای خودی عملیات کمین اجرا کردند. در این کمین با اصابت یک گلوله-آر.پی.جی به خودرو نیروهای خودی، هفت تن از آنان به شهادت رسیدند. نیروهای حزب دمکرات در اقدامی دیگر در اطراف مهاباد، دو گلوله-آر.پی.جی به پایگاه شهید رجایی شلیک کردند که بر اثر آن دو تن از نیروهای خودی مجروح شدند. (۳)

۶۵۳

امروز سه فروند هواپیمای عراقی در ساعت ۱۰ به حریم هوایی شهرهای سنندج و مریوان تجاوز کردند و دیوار صوتی را در آسمان این شهرها شکستند. (۴)

۶۶۴

در ادامه عزیمت نیروهای مردمی به جبهه های جنگ، امروز پانزده گردان از نیروهای تازه نفس رزمی تخصصی استان مازندران در قالب کاروان ویژه یوم الله پانزده خرداد و سومین کاروان لشکریان صاحب الزمان (عج) از بهشهر عازم جبهه های نبرد شدند. (۵)

۱-۴. روزنامه کیهان، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۲، آنکارا - روزنامه ترجمان.

۲-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۶. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۲، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۴-۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۷۹، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری

اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۶۶.

۵-۸. روزنامه اطلاعات، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴.

در پی اظهارات روز گذشته آقای هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران که گفته بود: "هر پایگاهی که امریکا از آنجا به ایران حمله نماید، مورد هجوم نیروهای ایرانی قرار خواهد گرفت"، ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در حمایت از اظهارات هاشمی رفسنجانی اطلاعیه ای منتشر کرد. در این اطلاعیه آمده است: «نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آمادگی کامل دارد در زمان مقتضی سخنان نماینده محترم حضرت امام در شورای عالی دفاع را تحقق بخشد و چنانچه امریکا قصد داشته باشد به نفع رژیم متجاوز و جنگ افروز عراق علیه جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس وارد عمل شود، نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با رزمندگان جان بر کف سپاهی و بسیجیان قهرمان کلیه پایگاه ها و بنادر مورد استفاده امریکا را مورد حمله قرار داده و تلخی ذلت و شکست را یک بار دیگر به سردمداران کفر جهانی خواهد چشانند.»(۱)

انجمن های اسلامی سراسری دانشجویان (دفتر تحکیم وحدت) نیز در جهت مقابله با قدرت های بین المللی در دامن زدن به بحران خلیج فارس، در خصوص راه پیمایی دانشجویان دانشگاه های تهران اطلاعیه ای منتشر کرد. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «ناوگان های دریایی امریکا و شوروی در پی دعوت دولت مزدور و خائن کویت حضور خویش در آب های خلیج فارس را گسترده تر کرده اند تا به خیال خود امت اسلامی را مرعوب سازند. دانشجویان دانشگاه های تهران فردا ۱۷/۳/۱۳۶۶ بعد از ظهر پس از راه پیمایی به سوی سفارت کویت با به آتش کشیدن پرچم امریکا، آمادگی خود را برای انجام هرگونه عملیات شهادت طلبانه اعلام می کنند.»(۲)

مجله "امل"، نشریه سازمانی جنبش "امل" در لبنان به نقل از یک منبع آگاه مخالف با رژیم عراق در بیروت، درباره اقدام رژیم عراق برای محاکمه برخی از افسران عراقی نوشت: «رژیم صدام به زودی شصت تن از افسران عالی رتبه سپاه سوم عراق را به اتهام کوتاهی در انجام مأموریت های نظامی در میدان جنگ، در دادگاه نظامی محاکمه خواهد کرد.» به گفته این منبع، از جمله افسرانی که محاکمه و اعدام می شوند "خلیل الدعوی" فرمانده سابق سپاه سوم ارتش عراق است. سپاه سوم عراق در عملیات کربلای ۵ در مقابله با سپاهیان اسلام عاجز ماند. این نشریه می افزاید: «دادگاه ویژه ای به ریاست "عبدالجبار محسن" وزیر بخش آموزش سیاسی نیروهای مسلح عراق برای محاکمه افسران مذکور تشکیل شده است.»(۳)

امروز اجلاس وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس در "جده" برگزار شد. بحث درباره پیشنهاد اعزام هیئتی از شورای همکاری خلیج فارس به ایران و عراق برای پایان دادن به جنگ و همچنین تلاش برای همکاری جهت مهار تحولات اخیر در منطقه

١-٩. پيشين.

٢-١٠. روزنامه كيهان، ١٦/٣/١٣٦٦، ص ٢.

٣-١١. پيشين، ص ٨، بيروت - مجله امل.

خلیج فارس از موضوعاتی است که در دستور کار این اجلاس قرار دارد. روزنامه "البیان" با بیان این مطلب می نویسد: "عبدالله بشاره"، دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس پیش از افتتاح این شورا با انتشار بیانیه ای اعلام کرد که کشورهای عضو این شورا مصمم هستند ثبات و امنیت منطقه خلیج فارس را تضمین کنند. این اجلاس در حالی برگزار می شود که منطقه در شرایط حساسی قرار دارد و عقل و درایت این شورا در آزمون قرار می گیرد.^(۱)

"راشد عبدالله"، وزیر امور خارجه امارات متحده عربی که ریاست فعلی شورای وزیران کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس را بر عهده دارد نیز در سخن رانی افتتاحیه خود ضمن اشاره به بحرانی بودن منطقه، درباره برقراری امنیت و آزادی کشتی رانی گفت: «خلیج فارس شاهد بحران ادامه داری بوده است. به ویژه تهدیدات نسبت به کشتی رانی آزاد که منجر به حضور نیروهای خارجی در این منطقه شده است.» وی افزود: «ما هنوز مشتاق خالی نگاه داشتن منطقه خود از هر مناقشه بین المللی یا دخالت خارجی هستیم.»

وزیر خارجه امارات بر لزوم پشتیبانی از تلاش های شورای امنیت سازمان ملل متحد برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تأکید کرد و اظهار امیدواری کرد که امریکا، شوروی و سه عضو دائم دیگر شورای امنیت برای تضمین حقوق هر یک از دو طرف جنگ، جدی و هماهنگ باشند.^(۲)

"شیخ صباح الاحمد"، معاون نخست وزیر و وزیر خارجه کویت نیز که تلاش کشورش در فراخوانی امریکا به منطقه با نارضایتی برخی کشورهای عضو این شورا مواجه شده است، در آستانه برگزاری شورا درباره احتمال واگذاری پایگاه به نیروهای نظامی امریکا گفت: «کویت هرگز به فکر آن نیفتاده است تا تقاضای امریکا مبنی بر در اختیار گذاشتن تسهیلات نظامی و یا پایگاه هایی برای امریکا در خاک این کشور را بپذیرد.» وزیر خارجه کویت افزود: «حفاظت از خطوط کشتی رانی در خلیج فارس یک مسئولیت بین المللی است و این اقدام نباید تنها بر دوش کشورهای منطقه باشد.»^(۳)

در این حال، روزنامه کویتی "الرأی العام" پیشاپیش از موضع گیری شورای همکاری خلیج فارس اظهار نارضایتی کرد. این روزنامه نوشت: «معقول نیست که با تحولات ناشی از جنگ ایران و عراق با این ایده که این گونه تحولات از یک جنگ فراموش شده هفت ساله نشئت گرفته است، با احتیاط برخورد کنیم.» الرأی العام نقش ایران در منطقه خلیج فارس را یک نقش اخلاصگرانه خواند و افزود: «شورای همکاری باید به نقش ایران در اخلاص در امنیت منطقه و تهدید مستمر (ثبات کشورهای منطقه) پی ببرد. ما به شورای همکاری احترام می گزاریم و خواهان آن نیستیم که روزی از این احترام کاسته شود و یا به درخشندگی آن آسیبی وارد آید.»^(۴)

ص: ۹۳

۱- ۱۲. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، ابوظبی - خبرگزاری امارات متحده عربی، به نقل از روزنامه البیان چاپ امارات.

۲- ۱۳. مأخذ، ص ۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از آسوشیتدپرس.

۳- ۱۴. مأخذ، ص ۳، خبرگزاری کویت.

۴-۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۰، ۱۸/۳/۱۳۶۶، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه کویتی الرأی العام.

"جان کلاک" وزیر خارجه کانادا در یک سخن رانی در مجلس عوام این کشور، شورای امنیت سازمان ملل را به صدور قطعنامه ای برای جلوگیری از جنگ ایران و عراق دعوت کرد. وی گفت: «عقب نشینی دو کشور به مرزهای خویش همراه با اعمال اقدامات الزام آور برای دو طرف، از جمله تحریم فروش تسلیحات به هر دو کشور در حال حاضر اقدام مناسبی به شمار می آید.»^(۱)

"جولیو آندرئوتی" وزیر خارجه ایتالیا ضمن مخالفت دولت خود با تقاضای کمک امریکا مبنی بر افزایش حضور نظامی غرب در خلیج فارس برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق گفت: «این جنگ یکی از نگرانی های بزرگ ماست و نهایت تلاش خود را برای یافتن یک راه حل عادلانه جهت این مناقشه باید به کار بندیم.»^(۲)

جولیو آندرئوتی
وزیر خارجه ایتالیا مخالفت دولت خود
با تقاضای کمک امریکا در خلیج فارس
را اعلام کرد.

تصویر

ناساهيرو ناکازونه
نخست وزیر ژاپن؛ ژاپن مایل است در طرح
تضمین امنیت رفت و آمد کشتی های تجاری
در خلیج فارس مشارکت کند.

"یاساهيرو ناکازونه"، نخست وزیر ژاپن نیز درباره تلاش این کشور برای تضمین امنیت رفت و آمد کشتی های تجاری در منطقه خلیج فارس گفت که ژاپن مایل است در این طرح مشارکت داشته باشد. وی افزود: «منطقه خلیج فارس شصت درصد

نیازمندی های نفتی ژاپن را تأمین می کند. قانون اساسی صلح ژاپن که پس از جنگ جهانی دوم تدوین شد، آن کشور را از استقرار نیروی نظامی در خارج از ژاپن منع می کند.» یاساهیرو ناکازونه ضمن یادآوری موضع ویژه ژاپن درباره داشتن روابط نزدیک با هر دو کشور ایران و عراق، تأکید دارد که توکیو باید دامنه تلاش های دیپلماتیک خود را برای پایان بخشیدن به جنگ خلیج فارس گسترش دهد. (۳)

۷۲۳

با نزدیک شدن زمان گردهمایی سران هفت کشور صنعتی در شهر "ونیز" ایتالیا، روزنامه "فایننشال تایمز" درباره اقدامات جانب دارانه اخیر امریکا از عراق و پی آمدهای آن در نشست سران هفت کشور صنعتی جهان نوشت: «امریکا با دست برداشتن از موضع بی طرفانه خود در جنگ ایران و عراق و تمایل به سوی عراق، اسباب نگرانی سایر دولت های شرکت کننده در گردهمایی سران جهان سرمایه داری در ونیز را فراهم آورده است.» (۴)

"شاذلی قلیبی"، دبیرکل اتحادیه عرب نیز با صدور بیانیه ای کشورهای شرکت کننده در

ص: ۹۴

-
- ۱- ۱۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۶، رادیو کویت، ۱۶/۳/۱۳۶۶.
 - ۲- ۱۷. مأخذ ۱۰، ص ۲۰.
 - ۳- ۱۸. مأخذ ۱۲، ص ۱۶، رادیو امریکا.
 - ۴- ۱۹. مأخذ ۱۶، ص ۸، رادیو بی.بی.سی، ۱۶/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه فایننشال تایمز.

کنفرانس "ونیز" را به اتخاذ گام‌های عملی و قاطع برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق دعوت کرد. در این بیانیه با دعوت از کشورهای صنعتی به تضمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، آمده است: «مسئله برقراری صلح یک مسئولیت دسته جمعی و بر عهده کشورها و سازمان‌های بین‌المللی که دارای توانایی و امکانات مادی و سیاسی جهت برقراری صلح هستند می‌باشد.» شاذلی قلیبی در بیانیه خود اهمیت نشست سران هفت کشور صنعتی جهان را به عنوان فرصتی مهم برای بررسی ایده‌ای مناسب به منظور پایان دادن به این کشمکش - که نتیجه‌ای جز خرابی و خطر بیشتر ندارد و احتمالاً به خارج از این منطقه نیز سرایت خواهد کرد - تأکید کرده است. (۱)

در آستانه برگزاری کنفرانس هفت کشور صنعتی جهان که قرار است دو روز بعد در ونیز برگزار شود تلاش برای بهره‌گیری سیاسی از این نشست با اظهار نظر مسئولان کشورهای شرکت‌کننده و اعلام موضع آنها برای طرح برخی مباحث شدت گرفته است.

روزنامه اطلاعات درباره موضوعات احتمالی این اجلاس نوشت: «در جریان نشست ۴۸ ساعته اجلاس سران، رهبران هفت کشور (صنعتی جهان) پیرامون موضوع‌های سیاسی و در رأس همه بحران خلیج فارس از نقطه نظر "ریگان" بحث خواهند کرد. ریگان خواهد کوشید متحدان امریکا را به کمک در امر حفظ آزادی کشتی رانی و عاری ساختن منطقه از نفوذ شوروی وادارد. انگلیس و فرانسه کشتی‌هایی در منطقه دارند و آلمان و ژاپن از داشتن نیروهای نظامی در سایر مناطق جهان محروم هستند. جورج شولتز، وزیر خارجه امریکا در پاسخ به این سؤال که آیا حضور وسیع تر نظامی "ناتو" در خلیج فارس ضروری است؟ گفت: نه الزاماً.» (۲)

۷۳۱

راديو بي.بي.سى در تحلیلی از اوضاع خلیج فارس و ارتباط ابرقدرت‌ها با جنگ ایران و عراق گفت: «در واقع هر دو ابرقدرت می‌خواهند این موضوع را به ایران تفهیم کنند که اگر به کشتی‌هایی که با پرچم و در حفاظت امریکا یا شوروی حرکت می‌کنند، حمله بشود، این امر پیامدهای وخیمی خواهد داشت. صحبت از اینکه ممکن است امریکا موضوع نابود کردن محل استقرار موشک‌های ایران را مورد بررسی قرار دهد، انعکاس زیادی پیدا کرده است. از طرف دیگر، هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس ایران در برابر موضوع حمله پیشگیرانه امریکا، به این ترتیب واکنش نشان داده که گفته است: ایران باید برای نبرد با امریکا در خلیج فارس آماده باشد و افزوده است که ایران به هر پایگاهی در منطقه که مورد استفاده امریکا قرار گیرد، حمله خواهد کرد.» (۳)

نشریه "وال استریت ژورنال" نیز در مقاله مفصلی درباره بحران خلیج فارس، نقش ابرقدرت‌ها و وضعیت تسلیحاتی دو کشور در حال جنگ نوشته است: «دولت ریگان در هفته‌های اخیر در ماجرای خلیج فارس در دو جبهه مشغول بوده است جبهه نظامی و جبهه سیاسی. در مورد فراهم ساختن اسکورت برای نفت‌کش‌های کوییتی فعالیت‌های دولت ریگان زیر

- ١- ٢٠. مأخذ٧، ص٥، بخش عربي راديو صوت الجماهير، ١٦/٣/١٣٦٦.
- ٢- ٢١. مأخذ١٢، ص١٦، ايتاليا - ونيز.
- ٣- ٢٢. مأخذ١٦، ص١٠، ١٧/٣/١٣٦٦، راديو بي.بي.سي، ١٦/٣/١٣٦٦.

ذره بین افکار عمومی بوده است. اما در پشت صحنه سیاسی، دولت او به تلاش پرداخته است تا برای ایجاد مانع در ارسال تسلیحات برای طرف های تجاوزطلب در منطقه، قطعنامه ای را در شورای امنیت به تصویب برساند. در حالی که اتحاد جماهیر شوروی ممکن است نوعی توافق در مورد ایران را دستاوردی برای خود تلقی کند، چین در دفاع از مناسبات نظامی خود با ایران منافع قابل توجهی دارد. به علاوه، حتی اگر تحریم تسلیحات به رغم شکست های قبلی سازمان ملل در این زمینه به نتیجه ای برسد و به گونه ای مؤثر به اجرا درآید و در مورد هر دو طرف درگیر در جنگ به کار گرفته شود، عراق بیش از ایران صدمه خواهد دید. حجت الاسلام رفسنجانی در مصاحبه ای تصدیق کرد که ایران دو هزار موشک ضدتانک "تاو"، ساخت آمریکا و قطعات موشک های "هاوک" (هاک) را خریداری کرده است، اما [وی] افزود که "ما هر دو را در ایران می سازیم." گزارش حاکی از تولید محلی موشک های زمین به زمین، گویای آن است که ایران اکنون از توانایی تولید موشک های زمین به دریا نیز به منظور تکمیل و افزودن به ۲۰ موشکی که از چین خریداری کرده است، برخوردار است. ایران با تأکید بر اینکه امنیت خلیج فارس مسئولیت مستقیم کشورهای منطقه است، سعی بر آن دارد نفوذ ابرقدرت ها را تضعیف کند و این موضعی است که به خوبی با استراتژی کلی چین مطابقت دارد. بر این اساس، اینکه چین هرگونه قطعنامه پیشنهادی آمریکا و شوروی را در شورای امنیت وتو کند، احتمالی است که نمی توان آن را منتفی شده تلقی کرد. ایران با استقرار موشک های چینی زمین به دریا در تنگه هرمز امیدوار است مانع از آن شود که عراق بتواند شش ناوچه و کشتی جنگی ساخت ایتالیا را که از چندماه پیش برای تحویل آماده شده است، وارد عملیات کند. تقویت واحدهای دریایی پاسداران انقلاب در شمال خلیج فارس و نواحی دیگر طی ۱۸ ماه گذشته که به بی نظمی در سلسله مراتب فرماندهی و بدعت گذاری در تاکتیک ها شهرت دارند، بخشی از استراتژی ایران برای جلوگیری از دسترسی عراق به خلیج فارس و مجازات کردن کویت به خاطر فروش نفت برای عراق و مجاز شناختن عراق برای استفاده از تأسیسات بندری و جاده های کویت به منظور نقل و انتقال تقریباً نیمی از واردات نظامی و غیرنظامی عراق محسوب می شود.» (۱)

۷۴۱

در ادامه بروز بحران در روابط سیاسی ایران و انگلیس، امروز پنج تن از دیپلمات های انگلیس از جمهوری اسلامی ایران اخراج شدند. اسامی این افراد: پتر جیتیرز (دبیر اول بازرگانی)، راجر کرشا (دبیر دوم بازرگانی)، کریستوفر جیمز ویگن تن (دبیر سوم بازرگانی)، کلمنتس (دبیر دوم مطبوعاتی)، ادوارد گراهام چاپلین (دبیر اول سیاسی، نفر دوم دفتر حفاظت منافع انگلستان) اعلام شده است.

روزنامه کیهان با درج این خبر می افزاید: «با توجه به اینکه سه تن از پنج دیپلمات اخراجی انگلیس، مسئولان امور بازرگانی دفتر حفاظت منافع انگلیس در تهران بودند، پیش بینی می شود روابط بازرگانی انگلیس با ایران در حال تزلزل و فروپاشی است.» (۲)

ص: ۹۶

بی.بی.سی نیز در این باره گفت: «بنابر گزارشات رادیو ایران، مقامات کشور تصمیم گرفته اند که اتهامات وارده علیه ادوارد چاپلین را معلق سازند. گزارش رادیو ایران به وضوح نشان می دهد که این تصمیم ایران مستقیماً در تلافی اقداماتی بوده است که این رادیو آن را اخراج غیرمنصفانه پنج دیپلمات ایرانی از انگلیس و بستن کنسول گری ایران در منچستر خوانده است. وزارت خارجه انگلیس از پیش هشدار داده بود که هرگونه حرکت تلافی جویانه تهران می تواند عواقبی نامطلوب به دنبال داشته باشد. این امکان نیز وجود دارد که قصد دولت ایران از معلق ساختن اتهامات علیه "ادوارد چاپلین" و اخراج او از کشور آن بوده که مناقشه را پایان دهد. در هر حال، واکنش دولت انگلیس در این زمینه هنوز مشخص نیست. ولی اکنون سؤالی که در برابر دولت بریتانیا قرار دارد آن است که آیا خویشتن داری بهتر از شدت عمل نیست؟ و آیا موضوع را پایان یافته تلقی کردن بهتر از آن نیست که اقدامات متقابل همچنان ادامه یابد و احیاناً به قطع کامل روابط، اقدام علیه اتباع بریتانیا و از دست رفتن بازارهای ایران بینجامد که سالیانه چهارصد میلیون لیره برای صادرات بریتانیا ارزش دارد؟» (۱)

این رادیو در برنامه دیگری در این باره گفت: «ظرف چند ماه گذشته ایران تعدادی از دیپلمات های کشورهای غرب از جمله ایتالیا، هلند، آلمان غربی و استرالیا را اخراج کرده است. اخراج این دیپلمات ها بیشتر به علت شکایات تندروها از برنامه شبکه تلویزیونی غرب پیرامون انقلاب اسلامی ایران انجام گرفته است و در نتیجه تعداد دیپلمات های غربی در ایران شدیداً کاهش یافته و اسباب نگرانی وزارت خارجه ایران را فراهم ساخته است. در حال حاضر، نوبت ایران است که از ادامه مشاجرات دیپلماتیک خود با انگلستان دست بردارد زیرا تاکنون انگلیس از درخواست امریکا مبنی بر افزایش حضور نظامی در خلیج فارس استقبال بسیار گرمی به عمل نیاورده است. احتمالاً میانه روهی رژیمن ایران از آن بیم داشتند که هرگونه عکس العمل شدید از جانب ایران، باعث شود که انگلیس به جانب داری امریکا در مورد افزایش حضور نظامی در خلیج فارس برخیزد.» (۲)

۷۵ ۱

درباره تلاش عربستان سعودی برای بهبود در روابط سوریه با عراق، "سعدون حمادی" رئیس مجلس ملی رژیم عراق گفت: «کشورهای عربی به ویژه اردن و عربستان سعودی سخت در تلاش اند که روابط میان سوریه و عراق را بهبود بخشند.» به گزارش رادیو جده، حمادی که سرگرم دیدار از آلمان غربی است در مصاحبه ای با روزنامه "الشرق الاوسط" چاپ سعودی افزود: «هر قدر موضع عراق یکپارچه و هماهنگ باشد آنان می توانند منافع خود را تضمین کنند.» وی در مورد جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت که کوشش های کشورش روی پایان گرفتن جنگ متمرکز است و آن را مسئله اساسی می داند اما جنگ نفت کش ها یک موضوع دیگری است.» (۳)

ص: ۹۷

-
- ۱- ۲۵. مأخذ ۱۶، ص ۱۵ و ۱۶، رادیو بی.بی.سی، ۱۶/۳/۱۳۶۶.
۲- ۲۶. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، "نشریه رویدادها"، شماره ۱۴۸، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۳۱، رادیو بی.بی.سی.
۳- ۲۷. مأخذ ۷، ص ۳۹، شیراز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۶۶.

در پی تلاش عراق برای افزایش تولید و صادرات نفت، "ایلوانو لقمان" رئیس نیجریه ای اجلاس اوپک در مصاحبه ای با روزنامه "داگنس نیهر" گفت: «برای افزایش تولید نفت عراق حدی وجود دارد و عراقی ها نمی توانند هرچه مایل هستند نفت تولید کنند بدون اینکه بر قیمت ها تأثیر بگذارد.» "لقمان" همچنین اظهار کرد که تقاضا برای نفت روندی فزاینده دارد و در اوپک هیچ مسئله ای که بر نرخ های کنونی تأثیر گذارد، وجود ندارد. به گفته لقمان، اوپک از امکان افزایش تولید نفت برخوردار است ولی می تواند در صورت نیاز، سقف تولید خود را کاهش دهد. وی مهم ترین موضوع دستور کار اجلاس آینده اوپک را بحث پیرامون سقف تولید مورد توافق کلیه اعضا اعلام کرد.^(۱)

ص: ۹۸

۱- ۲۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۳/۱۳۶۶، ص ۷، روزنامه داگنس نیهر چاپ سوئد.

در جلسه ای که امروز با شرکت فرمانده کل سپاه و مسئولان قرارگاه رمضان برگزار شد، ضمن بررسی مشکلات اجرای عملیات در منطقه غرب کشور، درباره برخی کاستی‌ها از قبیل ضعف آتش توپخانه، کافی نبودن آموزش نیروها و کمبود سوخت و آذوقه بحث شد. در این جلسه بر به کارگیری نیروهای معارض عراقی و به ویژه نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی‌ها) برای اجرای عملیات در شمال عراق و مزایای تداوم عملیات‌های نامنظم در منطقه "قلندر" در غرب استان اربیل تأکید شد. (۱)

همچنین در جلسه دیگری با حضور مسئولان قرارگاه نصر (از قرارگاه‌های تابع قرارگاه رمضان) و مسئولان حزب دمکرات کردستان عراق، یکی از مسئولان این حزب راه کارهای عملیات در منطقه "دیانا" و ورود نیروهای مشترک قرارگاه رمضان و حزب دمکرات کردستان عراق به منطقه "دهوک" را تشریح کرد. (۲)

درباره قیام مردم کردستان عراق و گسترش و استمرار آن در شهرهای این منطقه، قرارگاه رمضان اعلام کرد: «به دنبال نهضت مردم مسلمان شمال عراق اوضاع شهر "عقره" از توابع استان "دهوک" همچنان ناآرام است و رژیم بعثی حاکم بر عراق با به کارگیری تجهیزات و نیروهای تازه نفس قصد داشت گروهی از مردم را از شهر عقره به شهر موصل منتقل کند و اوضاع شهر را به دست گیرد که با مقابله مردم روبه رو شد و در پی آن شش تن از نیروهای ارتش عراق با سلاح‌های خود به مردم پیوستند. بنا بر این گزارش، مردم قهرمان شهر "دهوک" نیز طی روزهای اخیر با تظاهرات و فریاد شعارهای کوبنده انزجار خود را از رژیم صدام اعلام کردند که مأموران رژیم با حمله به مردم و ضرب و شتم آنها، گروهی را دستگیر و بازداشت کردند.» (۳)

سازمان "عمل اسلامی" عراق نیز با انتشار اطلاعیه‌ای درباره وضعیت نیروهای عراقی اعلام کرد که رژیم عراق معلولان جنگی را به جبهه‌ها اعزام می‌کند. در بخشی از این اطلاعیه آمده است: «به دنبال کمبود شدید نیروی انسانی در جبهه‌ها، رژیم عراق ۱۲۰ هزار تن از مجروحین

۱-۱. سند شماره ۱۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی ستاد کل (علی رضا لطف الله زادگان)، ۱۴/۳/۱۳۶۶ تا ۱۸/۳/۱۳۶۶، صص ۳۰ و ۳۱، نوار شماره ۲۵۴۲۶؛ و - سند شماره ۱۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نصر در عملیات فتح ۶ (حسین شفیعی)، ۷/۳/۱۳۶۶ تا ۱۹/۳/۱۳۶۶، صص ۸۲، ۸۳، ۸۸ و ۸۹، نوار شماره ۲۵۹۰۰.

۲-۲. مأخذ ۱، ردیف ۲، صص ۹۴ و ۹۵، نوار شماره ۲۵۹۰۱.

جنگی را که به معلولیت های مختلف دچار شده اند، مجدداً به جبهه ها اعزام کرد و در این زمینه دستوری مبنی بر معاینه مجدد معلولین جنگی صادر کرده است. بر این اساس، ۱۲۰ هزار تن پس از انجام تشریفات معاینه و در حالی که کلیه افراد مدارک دال بر معلول بودن در اختیار داشتند به جبهه اعزام شده اند. این حکم تنها در مورد کسانی که فاقد اعضای اصلی از جمله دست یا پا هستند استثنا قائل شده است.» (۱)

۷۹ ۱

امروز سومین کاروان سپاهیان صاحب الزمان (عج) استان یزد متشکل از نیروهای رزمنده آموزش دیده و اعزام مجدد فنی تخصصی و مهندسی رزمی به استعداد ۳ گردان عازم جبهه های نبرد شدند. (۲)

۸۰ ۲

بازرسی از کشتی ها در دهانه خلیج فارس امروز نیز ادامه یافت و نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در تنگه هرمز شش فروند کشتی و نفت کش خارجی را بازرسی کرد. (۳)

۸۱ ۳

در ادامه تلاش های جمهوری اسلامی ایران برای جلوگیری از حملات شیمیایی عراق به مناطق مسکونی و غیرمسکونی، امروز نیز ستاد تبلیغات جنگ اعلام کرد به منظور انعکاس پیروزی های رزمندگان اسلام در عملیات های مختلف و افشای جنایات رژیم عراق در کاربرد سلاح شیمیایی و نقض مقررات بین المللی، فیلم هایی را در این باره تهیه و به نمایندگی های سیاسی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور ارسال کرده است. به گزارش روابط عمومی ستاد تبلیغات جنگ، فیلم های مجروحان شیمیایی مناطق مسکونی، عملیات های کربلای ۵، کربلای ۸ و کربلای ۱۰ و اقدامات عراق در نقض مقررات بین المللی، به نمایندگی های ایران در سازمان ملل، دهلی نو، لندن، ماناگوا، پکن، آنکارا، فرانکفورت، آتن، دوحه، کویت، الجزایر، بیروت، خارطوم، عدن، دمشق، رباط، صنعا و ابوظبی ارسال شده است. (۴)

۸۲ ۴

امروز دانشجویان دانشگاه های سراسر کشور به دعوت انجمن های اسلامی سراسری دانشجویان کشور (دفتر تحکیم وحدت) در حمایت از سیاست های اعلام شده برای مقابله با بحران جاری در خلیج فارس و جنگ تحمیلی، راه پیمایی کردند. به گزارش روزنامه کیهان، راه پیمایان هم زمان با انجام راه پیمایی در شهرهای مختلف با ابراز تنفر از سیاست های شیوخ منطقه به ویژه زمام داران کویت، اخطار کردند که برای مقابله با هرگونه دخالت ابرقدرت های استکباری جهان در خلیج فارس آماده حملات شهادت طلبانه و انتحاری هستند. راه پیمایان همچنین به شورای امنیت سازمان ملل هشدار دادند که ملت ایران جز به سقوط صدام و حزب بعث نمی اندیشد و راه حل های پیشنهادی شورای امنیت که حافظ منافع جهان امپریالیستی است، قابل پذیرش نیست.

۱-۴. هفته نامه کیهان هوایی، شماره ۷۳۰، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۳۲.

۲-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۷.

۳-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۴-۷. روزنامه رسالت، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱.

در بخشی از قطعنامه راه پیمایی دانشجویان در تهران آمده است: «ما اعلام می کنیم که دولت کویت در مقابل نیروهای مردمی و مسلح ایران شدیداً آسیب پذیر است و جزایر و بنادر و تأسیسات و کشتی های کویت به راحتی می تواند مورد هجوم نظامی قرار گیرد. به دولت کویت اخطار می کنیم که بیش از این به ذلت و حقارت و اسلام فروشی خویش ادامه نداده و با ادامه حمایت خود از صدام، راه حل آخر را که همانا راه حل خشونت آمیز و جنگی می باشد در پیش پای ملت مبارز ایران باز نکند و بداند که دولت کوچک کویت با هجومی کوچک ساقط خواهد شد.»^(۱)

دانشجویان در مقابل سفارت کویت در تهران
قطعنامه بانای راه پیمایی: ما به دولت کویت اخطار می کنیم راه حل آخر را در پیش پای ملت مبارز ایران باز نکند. دولت کوچک کویت با هجومی کوچک ساقط خواهد شد.

خبرگزاری آسوشیتدپرس طی گزارشی از این مراسم اعلام کرد: «صدها دانشجوی ایرانی شامل جوانان ریش دار و دختران از سر تا پا پیچیده در چادر سیاه، امروز در تظاهرات پر سر و صدایی در تهران علیه دخالت قدرت های بیگانه در خلیج [فارس] شرکت کردند. تلویزیون ایران که تصویر آن در "نیکوزیا" دریافت شد، نشان داد که دانشجویان پرچم امریکا را در محوطه دانشگاه تهران به آتش کشیدند. آنها سپس با دادن شعارهای ضد امریکایی به سمت سفارت کویت و دفتر سازمان ملل در تهران راه پیمایی کردند. در مقابل سفارت خانه کویت آنها در محکوم نمودن دولت کویت به خاطر حمایتش از عراق در جنگ با ایران شعارهایی سر دادند. در مقابل دفتر سازمان ملل متحد یکی از رهبران دانشجویان با قرائت قطعنامه ای به امریکا و شوروی در مورد مداخله آنها در خلیج [فارس] هشدار داد. در این قطعنامه به ملت امریکا در مورد "استراتژی های دیوانه وار و هیستریک ریگان" هشدار داده شد. این قطعنامه می افزاید: برداشتن یک گام خطا از سوی ریگان در خلیج [فارس] می تواند آب های خلیج را تبدیل به گورستان دسته جمعی امریکایی ها بنماید. در این قطعنامه به شوروی نیز اخطار شده تا از افتادن در دامی که از سوی امریکا گسترده شده است، بپرهیزد.»^(۲)

۱-۸. روزنامه کیهان، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

۲-۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۱، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۳/۱۳۶۶.

"میرحسین موسوی"، نخست وزیر در دیدار با "عزوز الطلحی"، دبیر کمیته مردمی روابط خارجه "لیبی" درباره سیاست های تشنج زای امریکا و همچنین موقعیت صدام در داخل عراق گفت: «استکبار جهانی باید بداند در صورت هرگونه دخالت در خلیج فارس نه تنها در همان منطقه به شدت آسیب پذیر است بلکه دامنه آشوبی که ایجاد می کند به هیچ وجه محدود به خلیج فارس نخواهد شد. ... امروز وضعیت صدام شبیه یک مار زخمی است و اگر فرصت عمل پیدا کند، برای تمام منطقه مضر است و با کمک امریکا باز به آتش افروزی خود ادامه خواهد داد. و بهترین شاهد ما این است که در شرایطی هیاھوی استکبار جهانی برای صلح بلند شده که رژیم صدام از شمال عراق تا شهر فاو و حتی در داخل شهرها در ضعیف ترین وضعیت خود قرار گرفته است. به نحوی که ظرف یک روز دو توبه نامه به همراه دسته گل برای ریگان می فرستند.»^(۱)

الطلحی در دیدار با هاشمی رفسنجانی، حمایت لیبی از انقلاب اسلامی را اعلام کرد و گفت: «موضع لیبی نسبت به انقلاب اسلامی ایران موضعی نیست که با آن سازش یا داد و ستد کنیم.» وی با اشاره به علاقه ملت و دولت لیبی برای گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران در تمام زمینه ها اظهار کرد: «ما پیروزی انقلاب اسلامی را پیروزی برای خود و همه مسلمین جهان می دانیم و این پیروزی نمایانگر فرصتی است برای به وجود آمدن خیزش دوباره اسلامی. ما ایمان داریم که این خیزش و تحرک اسلامی جدید چیزی است که کل جهان اعم از مسلمین و غیرمسلمین به آن نیاز دارند. لذا ما آمادگی کامل خود را برای مقابله با دشمنان این انقلاب و هر خطری که آن را تهدید کند، اعلام می داریم.»^(۲)

علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه در دیدار با "کاندمیر" و "عبدالستار"، قائم مقامان وزارت خارجه ترکیه و پاکستان، سیاست ایران در بحران جاری خلیج فارس و مقابله به مثل ایران در صورت اقدام نظامی امریکا را تشریح کرد.

اجلاس مشترک وزیر خارجه ایران و قائم مقامان وزیران خارجه ترکیه و پاکستان

دکتر ولایتی در دیدار با آقای کاندمیر گفت: «در سفری که اخیراً به کشورهای منطقه خلیج فارس داشتم، کلیه این کشورها از حضور نظامی ابرقدرت‌ها و نیز دعوت دولت کویت از امریکا و شوروی جهت دخالت در منطقه ابراز نگرانی کرده و موافق بودند که امنیت کامل منطقه خلیج فارس باید حفظ شود و آزادی کشتی رانی در منطقه نیز تأمین گردد.» وی افزود: «ما به عنوان جمهوری اسلامی ایران به هیچ ابرقدرتی اجازه دخالت در این منطقه حساس را نخواهیم داد.» (۱) وزیر خارجه کشورمان همچنین در دیدار با عبدالستار، قائم مقام وزیر امور خارجه پاکستان گفت: «ما نمی‌توانیم دخالت هیچ قدرتی را در خلیج فارس تحمل کنیم. امنیت در خلیج فارس یا باید برای همه باشد، یا هیچ کس.» (۲)

حسین شیخ الاسلام معاون وزیر خارجه، در صورتی که امریکا به خاکه ایران حمله کند، ما هم در داخل خاکه امریکا دست به حمله خواهیم زد.

حسین شیخ الاسلام، معاون وزیر امور خارجه ایران نیز طی مصاحبه‌ای در "وین" درباره گزارش روزنامه واشنگتن پست در خصوص تصمیم امریکا برای حمله به ایران در صورت استقرار موشک‌های "کرم ابریشم" در تنگه هرمز گفت: «در این صورت ما هم حمله خواهیم کرد. اگر امریکا چنین اشتباهی مرتکب شود، ما مطمئناً آن را بی‌جواب نخواهیم گذاشت.» وی افزود: «در صورتی که امریکا به خاک ایران حمله کند، ما هم در داخل خاک امریکا دست به حمله خواهیم زد.» شیخ الاسلام همچنین گفت: «اگر ما نتوانیم نفت خود را صادر کنیم، به هیچ کشوری بدون در نظر گرفتن اینکه کشتی‌هایش با پرچم چه قدرتی یا ابرقدرتی حرکت می‌کند، اجازه صدور نخواهیم داد.»

خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر، درباره صدور بیانیه‌ای که سفارت ایران در "اتریش" درباره مسائل اخیر خلیج فارس انتشار داده است، گزارش داد: «یک بیانیه سفارت خانه ایران در "وین" دیروز تأکید کرد که دعوت کویت از ابرقدرت‌ها برای گسترش حضورشان در خلیج فارس تشنج را افزایش داده است. کشورهای ساحلی خلیج فارس و به ویژه کویت خسارات ناشی از حضور نظامی وسیع را بیشتر متحمل خواهند شد. ایران همچنین افزوده است: صاحبان قدرت در کاخ سفید آماده‌اند تا برای منحرف کردن نظرها از مشکلات داخلی‌شان، منافع هم‌پیمانان خود را که آنها نیز خواستار امنیت در خلیج فارس هستند، قربانی کنند. تهران در پایان [این بیانیه] تأکید کرد که گمان نمی‌کند که حضور ابرقدرت‌های خارجی در خلیج فارس به معنی امنیت برای منطقه باشد بلکه برخلاف آن، معتقد است که تشنج در خلیج فارس افزایش خواهد یافت.» (۳)

درباره اقدامات و مذاکرات شورای امنیت سازمان ملل متحد برای پایان دادن به جنگ و همچنین تلاش دولت امریکا به منظور

استفاده از موقعیت ویژه کنفرانس "ونیز" برای گنجاندن ماده ای برای تحریم تسلیحاتی در قطعنامه آتی این شورا، رادیو امریکای گزارشی گفت: «تقریباً همه درباره تبادل

ص: ۱۰۳

-
- ۱-۱۲. مأخذ ۱۰، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۲-۱۳. مأخذ ۴، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۳-۱۴. مأخذ ۴، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری فرانسه - وین.

نظریه‌های شورای امنیت گفت و گو می‌کنند و خبرنگاران برای کسب اطلاع و خبر از پیشرفت مذاکرات به اعضای شورای امنیت مراجعه می‌نمایند. پرزیدنت ریگان می‌خواهد حمایت شورای امنیت را با صدور قطعنامه‌ای در کنفرانس عالی "ونیز" مبنی بر اینکه اگر ایران و عراق از مذاکرات درباره پایان دادن به جنگ سر باز زنند، با تحریم ارسال تسلیحات مواجه خواهند شد، کسب نماید. مسئله‌ای که روزهای اخیر مطرح است این است که پنج قدرت عمده عضو دائمی شورای امنیت تا چه حدی به اتفاق نظر به رأی نزدیک شده‌اند. به پیشنهاد دکوئیار، ایالات متحده، بریتانیا، فرانسه، چین و اتحاد شوروی از ماه فوریه گذشته تلاش (خود) را برای تدوین یک طرح صلح آغاز کردند. پنج کشور بزرگ عضو دائمی شورای امنیت اخیراً گزارشی را به دبیرکل سازمان ملل ارائه کردند [که] به گفته منابع دیپلماتیک، به موجب آن از ایران و عراق خواسته شده است که آتش بس و بازگرداندن اجباری سربازان را به پشت مرزهای خود بپذیرند، حال اینکه شورای امنیت با اجرای تدابیر مجاز به موجب منشور سازمان ملل از جمله تحریم معامله بتواند یا نتواند به توافقی در این باره دست یابد مسئله جداگانه‌ای است. به گفته یکی از ناظران امور سازمان ملل متحد، اقداماتی چون تحریم فروش و تحویل اسلحه نیاز به همکاری‌های سیاسی ویژه‌ای دارد که شورای امنیت با آن آشنا نیست» (۱)

همچنین در آستانه برگزاری نشست سران هفت کشور صنعتی جهان در ونیز، امریکا برای تحمیل شرایط خود به سایر کشورهای شرکت کننده دست به اقداماتی تبلیغاتی زد. در این زمینه "هوارد بیکر"، رئیس ستاد کاخ سفید و "فرانک کارلوجی"، مشاور امنیتی ریگان در مصاحبه تلویزیونی مشترکی در ونیز، ایران را به استقرار موشک‌های "سیلک ورم" (کرم ابریشم) متهم کرده و آن را اقدامی تهاجمی خواندند. آسوشیتدپرس، خبرگزاری جمهوری اسلامی و رادیو امریکا از این مصاحبه گزارش‌هایی تهیه کردند.

آسوشیتدپرس گزارش داد: «"هوارد بیکر"، رئیس کارکنان کاخ سفید امروز به ایران هشدار داد که قبل از تصمیم به استقرار موشک‌های چینی ضدکشتی در خلیج فارس، نهایت تعمق را به کارگیرد. بیکر که بدون برنامه قبلی در خارج از هتل محل اقامت خود در ونیز با خبرنگاران سخن می‌گفت، افزود: استقرار موشک‌ها در محلی نزدیک تنگه هرمز یک گسترش سیستم تسلیحاتی و یک عمل خطرناک است که ایران بهتر است از آن اجتناب کند» (۲). به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، وی این عمل را یک اقدام تهاجمی خواند و ادعا کرد که این امر می‌تواند موجب اقدام متقابل امریکا شود. وی با لحن تهدید آمیزی اضافه کرد: «بهتر خواهد بود که ایرانی‌ها موشک‌های ساخت چین را در این منطقه مستقر نسازند» (۳)

بیکر به خبرنگاران گفت: «خرید موشک‌های "سیلک ورم" توسط ایران و تدارک استقرار آنها، سطح تخریب سیستم‌های تسلیحاتی در خلیج فارس را افزایش خواهد داد.» وی افزود: «که این مسئله هم برای ایران، هم برای تمام جهان خطرناک است و این به نفع ایران است که از استقرار و به کار انداختن این موشک‌ها صرف نظر کند.» رئیس دفتر کاخ سفید استقرار

ص: ۱۰۴

۲- ۱۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۰، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۷، ونیز - خبرگزاری
آسوشیتدپرس، ۱۷/۳/۱۳۶۶.

۳- ۱۷. روزنامه رسالت، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

موشک های سیلک ورم را تهدیدی برای تمام جهان توصیف کرد و گفت: «این موشک ها از توانایی غرق کردن کشتی ها برخوردارند.» وی افزود: «موشک سیلک ورم هرچند پیشرفته ترین موشک در جهان نیست ولی از موشک "آگزوسه" که به ناو امریکایی "استارک" اصابت کرد، خطرناک تر و مخرب تر می باشد.»^(۱)

فرانک کارلوچی، مشاور امنیت ملی ریگان نیز در این برنامه تلویزیونی گفت: «موشک های سیلک ورم اگرچه هنوز به مرحله عملیاتی نرسیده اند ولی در هر حال بردی حدود ۵۰ مایل دارند و به آسانی می توانند فاصله ۳۰ مایلی (۵۰ کیلومتری) گلوگاه تنگه هرمز، مدخل ورودی خلیج فارس را مورد تهدیدات جدی قرار دهند.»

در این مصاحبه از هوارد بیکر سؤال شد که آیا شما اطمینان دارید که ایران کشتی های ما را بمباران نخواهد کرد؟ رئیس ستاد کاخ سفید پاسخ داد: «امکان هر چیزی وجود دارد... اما چنین امری به آسانی به وقوع نمی پیوندد، به ویژه در این زمان که ما در حال آماده باش کامل به سر می بریم. از زمان حمله ماه گذشته جت های جنگنده عراقی به ناو جنگی استارک، کلیه نیروهای امریکا در خلیج فارس و منطقه در آماده باش کامل به سر می برند.» هوارد بیکر افزود: «ایالات متحده امریکا در قبال حفظ امنیت جریان نفت به طور جدی متعهد می باشد. امریکا هرگز به هیچ کشوری نه ایران و نه عراق و نه هیچ کشور دیگری اجازه نخواهد داد تا مانع دستیابی دنیا به منابع نفتی در خاورمیانه گردند؛ به نظر من ایرانی ها نادان نیستند.» رئیس کارکنان کاخ سفید همچنین گفت: «آنها متوجه هستند که ایالات متحده در تصمیم خود دایر بر بازنگه داشتن مسیر رفت و آمد کشتی ها در خلیج فارس [قاطع و سرسخت است].»

فرانک کارلوچی، مشاور امنیت ملی امریکا نیز سخنان بیکر را تکرار کرد و به خبرنگاران گفت: «ایالات متحده قصد ندارد عامل تحریک باشد ولیکن مصمم است که از کشتی های امریکایی و آن کشتی هایی که با ناوگان ایالات متحده در خلیج فارس اسکورت می شوند، دفاع کند.» وی افزود: «اگر ایرانی ها به این کار اقدام کنند، کار عاقلانه ای نخواهد بود.»^(۲)

در این حال، رادیو بی.بی.سی در گزارشی از مناقشه چین و امریکا برای فروش موشک های سیلک ورم (کرم ابریشم) به ایران گفت: «بر سر قضیه فروش یا عدم فروش موشک های ضد کشتی موسوم به سیلک ورم به ایران، بین امریکا و چین مشاجره در گرفته است. چین فروش این موشک ها را به ایران تکذیب کرده است اما مقامات امریکایی به علاوه شخص رئیس جمهور امریکا که فعلاً برای شرکت در کنفرانس سران کشورهای صنعتی در ونیز به سر می برد، ادعای چین را نمی پذیرند.» دیوید مک نیل، خبرنگار بی.بی.سی در ونیز طی گزارشی می گوید: ایالات متحده امریکا فروش موشک های سیلک ورم را یک خطر جدی در برابر کشتی رانی تجاری و به ویژه نفت کش های کوییتی می پندارد که قرار است به زودی تحت حمایت کشتی های جنگی امریکایی در خلیج فارس رفت و آمد کنند. به گفته مقامات امریکایی، ایران بیش از بیست موشک سیلک ورم خریداری کرده و به زودی

ص: ۱۰۵

۱- ۱۸. مأخذ ۱۶، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو امریکا، ۱۷/۳/۱۳۶۶.

۲- ۱۹. مأخذ ۱، صص ۲۰.

قرار است حداقل بیست موشک دیگر تحویل بگیرد. امریکا گفته است که چین این موشک ها را در اختیار ایران قرار داده است و واشنگتن رسماً اعتراض خود را در این مورد تسلیم نکن کرده است. اما چین در پاسخ به اعتراض امریکا، فروش این موشک ها را به ایران تکذیب کرده است. آقای کارلوجی، مشاور امنیت ملی پرزیدنت ریگان که به اتفاق رئیس جمهوری به منظور ملاقات و گفت و گو با "پاپ اعظم" رهسپار "رم" شده بود طی سخنانی گفت: امریکا تکذیب چین را در این مورد نمی پذیرد. او به خبرنگاران حاضر گفت که این موشک ها از چین خریداری شده است.»^(۱)

۸۶۱

اجلاس وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس امروز پایان یافت. "راشدعبدالله النعیمی"، وزیر امورخارجه امارات متحده عربی درباره دستور کار این اجلاس گفت: «وزرای شرکت کننده در کنفرانس دو روزه جده، استراتژی امنیتی و همکاری های نظامی میان اعضا را در اجلاس افتتاحیه کنفرانس مورد بحث و تبادل نظر قرار دادند.» وی افزود: «نمایندگان کشورهای عربستان سعودی، کویت، قطر، بحرین، امارات متحده عربی و عمان تلاش های خود را از طریق شورای امنیت سازمان ملل برای صدور قطعنامه ای جهت پایان بخشیدن به جنگ عراق و ایران از سر خواهند گرفت.»^(۲)

رادیو مسقط نیز درباره نتایج مذاکرات این اجلاس گفت: «در بیانیه نهایی کنفرانس، پای بندی شورای همکاری به قطعنامه های شماره ۵۴۰ سال ۱۹۸۳ و شماره ۵۵۲ سال ۱۹۸۴ شورای امنیت اعلام گردیده است، در این دو قطعنامه موضع جامعه بین المللی در مورد آزادی کشتی رانی در آبراه های بین المللی و آزادی رفت و آمد کشتی های بازرگانی به بنادر کشورهای عضو شورای همکاری خلیج [فارس] ذکر گردیده است. شورای همکاری خلیج [فارس] قدردانی خود را از اهتمام جامعه بین المللی به حفظ آزادی کشتی رانی در آب های بین المللی خلیج [فارس] به عنوان اینکه این منطقه شریان حیاتی سهیم در توسعه بازرگانی و تقویت مناسبات اقتصادی میان دولت های جهان و تأمین منافع ملت ها است، اعلام نمود. شورای وزیران مقرر نمود که این اجلاس به منظور پیگیری تحولات جاری، در حال انعقاد باقی بماند. شورای وزیران، جنگ عراق و ایران را مورد بررسی قرار داد و ملاحظه نمود که علی رغم کوشش های سازمان های بین المللی و تعداد زیادی از دولت ها و علی رغم تلاش های جامعه جهانی به منظور رسیدن به یک راه حل بین المللی برای پایان دادن به آن، این جنگ هنوز ویرانی های وسیع به بار می آورد و باعث افزایش قربانیان می شود و صلح و امنیت جهانی را در معرض خطر قرار می دهد و ادامه آن هنوز منبع نگرانی برای جامعه بین المللی می باشد.»^(۳)

یونایتد پرس نیز درباره تصمیمات گرفته شده در این اجلاس و بیانیه پایانی آن گزارش داد: «وزرای خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس به مذاکرات خود در مورد افزایش تشنج در منطقه خلیج فارس پایان داده و ضمن صدور بیانیه ای، از توجه جامعه بین المللی به آزادی دریانوردی در خلیج فارس استقبال کردند. کویت نیز که در تلاش است رضایت امریکا را برای

ص: ۱۰۶

بی.بی.سی، ۱۷/۳/۱۳۶۶.

۲-۲۱. مأخذ ۱۰، ص ۱۶، خبرگزاری رویتر.

۳-۲۲. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۱۹/۳/۱۳۶۶، صص ۱۰ و ۱۱، رادیو

مسقط، ۱۸/۳/۱۳۶۶.

محافظت از نفت کش های کویت در این منطقه به دست آورد، در این اجلاس از سوی پنج کشور دیگر حمایت شد. وزرای خارجه کشورهای عضو شورای همکاری در این بیانیه اعلام کردند: این شورا حمایت خود را از کویت و اقداماتی که جهت محافظت از امنیت و ثبات خود و تضمین منافع اقتصادی و بازرگانی خود انجام داده، مورد تأیید قرار می دهد. این شش کشور با وجود حمایت کلی خود از عراق، اعلام کردند شورای همکاری از هر گونه تلاشی که شرایط مناسبی را برای استقرار صلح بین ایران و عراق فراهم آورد، حمایت می کند.»^(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز درباره نوع حمایت این کشورها از عراق گزارش داد: «شش کشور شورای همکاری خلیج فارس در مورد جنگ ایران و عراق از ارسال هر گونه پیام به طرفین متخاصم یا تمجید از روش عراق که موافق صلح است، اجتناب کرده اند که آشکارا نشان می دهد که ایران را ملحوظ می دارند. در عوض اعلام نموده اند که آماده انجام مساعی زیاد جهت ایجاد جوی برای حل مسالمت آمیز جنگ هستند. در پایان، شش کشور شورای همکاری خلیج فارس بار دیگر حمایت خود را از مساعی انجام گرفته در شورای امنیت برای دستیابی به پایان جنگ ابراز داشتند.»^(۲)

۸۷۱

در پی اخراج پنج تن از دیپلمات های انگلیس از ایران، روزنامه جمهوری اسلامی درباره اتهامات یکی از دیپلمات های این کشور که اخیراً نیز به مدت دو روز بازداشت شده بود، نوشت: «اتهامات "ادوارد چاپلین"، دیپلمات انگلیس در تهران قاچاق مواد مخدر و قاچاق ارز و سکه است.» به نوشته این روزنامه پرونده اتهامی چاپلین از مدت ها پیش تحت بررسی بود ولی اقدام نادرست و غیرقابل توجیه مقامات انگلیسی علیه دیپلمات ایرانی موجب تسریع در پیگیری پرونده اتهامی نامبرده شد.

این روزنامه می افزاید: «به دنبال موضع گیری ایران در برابر بازداشت غیرقانونی و شکنجه دیپلمات ایرانی در "منچستر"، دولت انگلیس دستور اخراج پنج دیپلمات ایرانی را از انگلستان صادر کرد. ایران نیز با احضار سفیر "سوئد" و سرپرست دفتر حفاظت منافع انگلیس در تهران، به پنج دیپلمات انگلیس یک هفته فرصت داد تا خاک ایران را ترک کنند. ادوارد چاپلین نیز یکی از پنج دیپلماتی است که دستور اخراج وی از ایران صادر شده است.»^(۳)

رادیو بی.بی.سی نیز در بازتاب نوشته های روزنامه جمهوری اسلامی گفت: «یکی از روزنامه های ایران به نام جمهوری اسلامی می گوید که اخراج دیروز پنج نفر از دیپلمات های بریتانیا از ایران، اول کار است. این روزنامه می گوید: مردم ایران مدتی دراز نیز از انگلیسی ها نفرت داشتند و آنها معتقدند انگلیسی ها از امریکایی ها بدترند و اگر آنها روبه خود را تغییر ندهند اقدامات تلافی جویانه بیشتری در انتظارشان خواهد بود. این روزنامه همچنین جزئیات اتهاماتی را فاش ساخت که دولت ایران به یکی از دیپلمات های اخراجی بریتانیا - آقای ادوارد چاپلین - وارد آورده است. یک هفته پیش آقای چاپلین را ۲۴ ساعت بازداشت کردند و کتک زدند. جمهوری اسلامی ادعا کرد که

ص: ۱۰۷

- ۲-۲۴. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، "نشریه بررسی"، شماره ۱۲، ۲۹/۳/۱۳۶۶، خیرگزاری فرانسه.
- ۳-۲۵. روزنامه کیهان، ۱۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲، به نقل از روزنامه جمهوری اسلامی.

آقای چاپلین در قاچاق مواد مخدر و... دست داشته است. اخراج دیپلمات های بریتانیایی از تهران به دنبال تصمیم دولت بریتانیا دایر بر اخراج پنج مأمور ایرانی می باشد که در کنسول گری ایران در شهر منچستر در شمال انگلستان کار می کرده اند.»^(۱)

۸۸ ۱

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، کار ساختمانی نیروگاه اتمی بوشهر ادامه می یابد. براساس این گزارش، سازمان انرژی اتمی ایران از شرکت آلمانی "کرافت ورک یونیون" خواسته است تا با همکاری شرکت های اسپانیایی و آرژانتینی ساخت نیروگاه ۱۳۰۰ مگاواتی بوشهر را به پایان برسانند. البته شرکت آلمانی هنوز با این درخواست موافقت نکرده است ولی شرط آغاز کار را پایان جنگ اعلام کرده است. این روزنامه می افزاید: «خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی در تماسی با مقام مطلع در سازمان انرژی اتمی ایران کسب اطلاع کرد که خبر مذکور تأیید می شود و یک گروه شش نفری متشکل از شرکت های اسپانیایی و آرژانتینی به سرپرستی شرکت آلمانی جهت اجرای ساختمان نیروگاه ۱۳۰۰ مگاواتی بوشهر روز گذشته وارد ایران شده اند.»^(۲)

ص: ۱۰۸

۱- ۲۶. مأخذ ۲۰، ص ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۱۷/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه جمهوری اسلامی.

۲- ۲۷. مأخذ ۱۶، ص ۳۴، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۳/۱۳۶۶.

در جلسه هماهنگی و توجیهی فرماندهان سپاه با آقای هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، امروز رحیم صفوی جانشین فرماندهی نیروی زمینی سپاه، غلامعلی رشید مشاور عملیاتی فرمانده کل سپاه، ابراهیم سنجقی رابط سپاه و قرارگاه خاتم الانبیا، احمد غلامپور فرمانده قرارگاه کربلا، عزیز جعفری فرمانده قرارگاه قدس، مرتضی صفاری مسئول عملیات نیروی دریایی سپاه (قرارگاه نوح) و نورعلی شوشتری فرمانده قرارگاه نجف، گزارشی از اقدامات آتی سپاه برای فعال کردن جبهه شمال غرب و همچنین برخی مشکلات سپاه در امور بودجه و پشتیبانی را به اطلاع آقای هاشمی رفسنجانی رساندند. در آغاز این جلسه رحیم صفوی موقعیت جغرافیایی منطقه شمال غرب و میزان آمادگی نیروها برای اجرای عملیات در محور ماؤوت را تشریح کرد. وی دلیل تأخیر در عملیات آتی (نصر ۴) را هوشیاری و آماده باش صددرصد دشمن، کامل نشدن ظرفیت گردان های عمل کننده و وضعیت نامناسب نور ماه اعلام کرد. رحیم صفوی هدف از اجرای عملیات را دستیابی به خط پدافندی بهتر برای آزاد کردن یگان های در خط فعلی و گرفتن اسیر اعلام کرد. وی اهداف این عملیات را تصرف کامل ارتفاعات قشن و ژاژیه و دشت و شهر ماؤوت و رسیدن به رودخانه قلعه چولان برشمرد.

در ادامه این نشست آقای هاشمی درباره عملیات در غرب رودخانه قلعه چولان و روی ارتفاعات "گرده رش" و امکان الحاق با نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها) پرسش هایی مطرح کرد که در پاسخ به آن، رحیم صفوی گفت: پرآب بودن رودخانه، بالا بودن سطح آب و میسر نبودن عبور از آن مانع اساسی عبور نیروهای خودی است. غلامعلی رشید نیز ناتوانی نیروهای طالبانی را در اجرای عملیات گسترده و حفظ مناطق تصرف شده، از مشکلات این کار برشمرد. پس از آن نورعلی شوشتری درباره مانور عملیات و یگان های موجود و محورهای عملیاتی هر یگان توضیحاتی داد.

در این جلسه آقای هاشمی بار دیگر ابهامات خود را درباره مشکلات و حفظ مناطق تصرف شده با توجه به عدم الحاق با نیروهای معارض عراقی مطرح کرد. در پاسخ به این ابهامات

رحیم صفوی طرح دیگر سپاه را برای اجرای عملیات در غرب سردشت و شمال ماؤوت تشریح کرد. عزیز جعفری، فرمانده قرارگاه قدس نیز درباره طرح مانور این عملیات در "دوپازا"، "تپه جنگلی" (تپه منافقین) و ارتفاعات "بلفت" و چگونگی رسیدن به رودخانه "زاب" و الحاق از طریق این رودخانه با نیروهای طالبانی، توضیحاتی ارائه داد.

در ادامه این جلسه احمد غلامپور و مرتضی صفاری گزارشی از وضعیت خط پدافندی، نحوه استقرار و کمبود توپخانه و همچنین فعالیت مهندسی عراق در منطقه عملیاتی فاو ارائه دادند که آقای هاشمی با نتیجه گیری از گزارش آنها گفت: پس ما در فاو تهدید می شویم. وی افزود: عراق بعد از عملیات کربلای ۵ نیروهایش را آماده تر کرده است. غلامعلی رشید نیز در پایان صحبت های آقای هاشمی گفت: باید برای از دست دادن فاو خوفناک باشیم چون اگر عراق فاو را پس بگیرد وضع جنگ تغییر خواهد کرد. در ادامه جلسه کمبود بودجه، ناهماهنگی و تبعیض در پرداخت حقوق و مزایا بین نیروهای نظامی، یادآوری برخی مشکلات مالی و پشتیبانی سپاه و درخواست تخصیص امکانات و بودجه به سازمان های درگیر در جنگ با در نظر گرفتن مقدار و نوع فعالیت و توانایی اجرای عملیات از جمله مطالبی بود که رحیم صفوی و غلامعلی رشید به آن پرداختند.

هاشمی رفسنجانی در پاسخ به این درخواست ها اظهار کرد: امسال بودجه دفاعی از ۴۳۰ میلیارد ریال به ۷۰۰ میلیارد ریال افزایش یافته و در این باره مشکل حادی وجود ندارد. وی افزود: در این شکی نیست که سپاه با ایثار می جنگد و اصلاً با دیگران قابل مقایسه نیست. من این را می دانم که حقوق یک فرمانده سپاه مثل حقوق یک درجه دار ارتش است و این روشن است. (۱)

۹۰۱

در منطقه عملیاتی "نهر عنبر" در جنوب "موسیان" در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز، یک واحد گشتی رزمی ارتش جمهوری اسلامی - تحت امر تیپ ۱ همدان از لشکر ۱۶ زرهی قزوین - با استفاده از شناسایی های قبلی، از موانع دشمن عبور کردند و به سنگرهای تأمین آنها یورش بردند و با غافل گیر کردن نیروهای تأمین در خاکریزهای اول و دوم، تا عمق ۱۵۰۰ متری منطقه دشمن نفوذ کردند. در این حمله تعدادی از نیروهای دشمن کشته یا زخمی شدند و سه تن نیز اسیر شدند. در این عملیات همچنین چند سنگر اجتماعی و دیده بانی دشمن منهدم شد و تعدادی از وسایل و ادوات جنگی به غنیمت نیروهای خودی درآمد. (۲)

۹۱۲

به گزارش واحد اطلاعات سپاه، در درگیری بین نیروهای خودی با نیروهای هیز "زمزیران" و هیز "پیشوا" وابسته به حزب دمکرات ایران، در محور مهاباد - سردشت دو تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و تعدادی نیز مجروح شدند. همچنین در این درگیری هفت تن از نیروهای خودی که پنج تن از آنان سپاهی بودند، به اسارت

ص: ۱۱۰

- ۱ - ۱. سند شماره ۱۴۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه خاتم، حسین اردستانی، ۱۴/۳/۱۳۶۶ تا ۱۸/۳/۱۳۶۶، صص ۳۹ تا ۴۸؛ و - سند شماره ۱۴۷۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نصر در عملیات فتح ۶، حسین شفیعی، ۷/۳/۱۳۶۶ تا ۱۹/۳/۱۳۶۶، صص ۱۰۳ تا ۱۱۶، نوار شماره ۲۵۹۰۴.
- ۲ - ۲. سند شماره ۲۸۳۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای و اطلاعاتی شماره ۱۲، نیروی زمینی ارتش، قرارگاه عملیاتی جنوب (کربلا)، رکن ۲، ۲۳/۳/۶۶، ص ۱.

نیروهای حزب دمکرات در آمدند. عناصر حزب دمکرات پس از اسیر کردن این هفت تن، آنان را با انواع شکنجه ها از قبیل کندن پوست صورت، فرو کردن سرنیزه به بدن، سوراخ کردن پاها و... به شهادت رساندند. گفتنی است که در این درگیری چهار تن از افراد حزب دمکرات نیز کشته شدند.^(۱)

بر اساس گزارش مذکور در پیرانشهر نیز یک خودرو سپاه که در حال تردد بین "سیلو" و "خالددار" بود، به کمین افراد ضد انقلاب برخورد کرد. در این درگیری هفت تن از نیروهای خودی شهید و دو تن دیگر مجروح شدند.^(۲)

۹۲۱

هم زمان با افزایش حضور نظامی امریکا و امنیتی تر شدن منطقه خلیج فارس، نیروهای نظامی ایران نیز در این باره موضع گیری کرده و برخی اقدامات مقدماتی را آغاز کردند. نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز در قبال احتمال استفاده امریکا از پایگاه های کشورهای منطقه موضع گرفت و استفاده امریکا از این پایگاه ها در مناقشات جاری را تحریک کننده خواند و آمادگی این نیرو را برای مقابله با اقدامات نامعقول امریکا اعلام کرد: «استفاده نیروهای امریکایی از پایگاه های نظامی خلیج فارس و اشغال خاک کشورهای اسلامی یک عمل تحریک آمیز علیه استقلال و تمامیت ارضی کشورهای منطقه و منافع جمهوری اسلامی ایران تلقی می شود. جمهوری اسلامی ایران به طور طبیعی بیشترین سهم را در دفاع از خلیج فارس و دریای عمان به عهده دارد و پرسنل نیروی دریایی با عزمی راسخ تر از همیشه دفاع در مقابل تجاوزات دشمن اصلی ملل منطقه را وظیفه خود دانسته و آماده اند تا توانایی های رزمی خود را در مقابله با حضور نظامی امریکا با تصرف پایگاه های نظامی در منطقه ثابت کنند.» در ادامه این بیانیه آمده است: جهانیان در صورت اقدام نامعقول امریکا، یک بار دیگر شاهد شکست سیاست های جنگ طلبانه دولت ریگان خواهند بود.^(۳)

نیروی دریایی سپاه نیز اقدامات تأمینی خود را برای مقابله با هر گونه حادثه نظامی در آب های خلیج فارس افزایش داد. در این زمینه امروز ده ها تن از فرماندهان نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در واحدهای این نیرو در سراسر کشور به منظور بررسی و ارزیابی موقعیت سنگرها و مناطق جزایر استراتژیک حوزه خلیج فارس و تنگه هرمز، از این مناطق دیدار کردند. خبرنگار روزنامه کیهان در این باره گزارش داد: «فرماندهان نیروی دریایی سپاه پاسداران سراسر کشور در سفر به مناطق یاد شده ضمن برخورداری از آموزش های لازم در آشنایی با آب های جنوب کشور و بررسی موقعیت نظامی و استراتژیکی جزایر، در جریان چگونگی فعالیت و نحوه تأمین نوار ساحلی از سوی پاسداران که حفظ و حراست از آب های خلیج فارس، دریای عمان و تنگه هرمز را برعهده دارند، قرار گرفتند.»^(۴)

ص: ۱۱۱

۱-۳. واحد اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۷، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۲-۴. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۴۹، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۰.

۳-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۱۱.

۴-۶. روزنامه کیهان، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

به گزارش روزنامه کیهان، در گردهمایی دو روزه مسئولان واحد بسیج مستضعفین تشکیل ۱۵۰۰ گردان از نیروهای آموزشی برای حضور در جبهه ها و مقابله با شرارت های اخیر استکبار جهانی در خلیج فارس بررسی شد. (۱)

در ادامه اعزام نیرو به جبهه های نبرد، امروز چهارمین کاروان سپاهیان صاحب الزمان (عج) از استان فارس و نیروهای رزمنده شهرهای اردبیل، مرند، کوهبنان، شفت، اهر، کرج، ساوجبلاغ و شهریار به جبهه های نبرد روانه شدند. (۲)

امروز نیروهای "سازمان عمل اسلامی" - از گروه های مبارز عراقی که با قرارگاه رمضان همکاری می کند - به یک مرکز پلیس امنیت عراق در منطقه "الدورین الکرخ" بغداد حمله کردند. در این حمله یک افسر پلیس به نام "احمد سالم" کشته شد و چند تن زخمی شدند. (۳)

همچنین "شیخ عمر نقشبندی" یکی از رهبران جاش های عراق به همراه ۶۰۰ تن از نیروهای تحت فرماندهی اش تسلیم قرارگاه رمضان شدند. (۴)

رئیس جمهوری اسلامی ایران و رئیس شورای عالی دفاع که برای بازدید از نوشهر و پایگاه دریایی آن و شرکت در مراسم پایان دوره افسران فارغ التحصیل نیروی دریایی ارتش به این شهر سفر کرده است، امروز در مصاحبه ای مطبوعاتی در فرودگاه این شهر، درباره تشتت آرا در اجلاس هفت کشور صنعتی جهان در مورد مناقشه خلیج فارس و عدم پشتیبانی این کشورها از برنامه های امریکا در خلیج فارس مطالبی اظهار کرد.

رئیس جمهور ضمن تأکید بر مواضع ایران در این منطقه، گفت: «ملت ایران و جمهوری اسلامی زیر بار تحمیل زور نخواهد رفت و از حقوق خود در منطقه دفاع می کند.» وی افزود: «دنیا نیز این قاطعیت ایران را در منطقه متوجه شده و این احساس بر جوّ اجلاس مذکور سایه افکنده است.» رئیس شورای عالی دفاع همچنین گفت: «در داخل اجلاس اتفاق نظر در مورد خلیج فارس نیست. امریکا می خواهد متحدان اروپایی را به این میدان خطرناک بکشاند، لیکن طبق اطلاعات موجود اکثر آنها در این زمینه توافق ندارند. ما اخیراً تماس هایی در سطح وزارت خارجه با برخی از این کشورها داشته ایم و اکثر این کشورها گفته اند حاضر نیستند زیر بار امریکا بروند و مایل هستند در این منطقه امنیت با حضور خود کشورهای منطقه وجود داشته باشد.» رئیس جمهوری تأکید کردند: «حضور امریکا در منطقه نتیجه ای جز ایجاد اغتشاش و ناامنی نخواهد داشت و اجلاس هفت کشور صنعتی نیز در این زمینه نتیجه ای در بر ندارد.» (۵)

آیت الله خامنه ای همچنین در مراسم فارغ التحصیلی افسری نیروی دریایی درباره استقلال نظامی ایران، ایستادگی مردم ایران در برابر قدرت های جهانی به ویژه امریکا و علاقه ایران به

۱-۷. پیشین.

۲-۸. مأخذ ۵ ص ۵.

۳-۹. سند شماره ۰۲۸۸۲۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان معاونت اطلاعات، به

فرماندهی نیروی زمینی سپاه معاونت اطلاعات، ۱۲/۵/۱۳۶۶.

۴-۱۰. روزنامه اطلاعات، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۵-۱۱. روزنامه کیهان، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۱۷.

داشتن رابطه حسنه با کشورهای حاشیه خلیج فارس گفت: «امروز در دنیا کسی نیست که ادعا کند برای مقابله ملت ایران با قدرت های زورگو این ملت را حمایت کرده و تسلیحات نظامی در اختیار ما قرار داده باشد، زیرا همه دنیا قبول دارد ملت ایران در سایه اسلام و قرآن فداکاری می کند و در دفاع از حق خود و حقوق ملت های مستضعف تلاش می کند.» رئیس جمهور تأکید کرد: «ما برای تحقق این اهداف تمامی ابزار لازم را در اختیار داریم.» وی افزود: «در روزهای اول جنگ، فرستادگان کشورهای عربی از ما می خواستند که آتش بس را بپذیریم. آنها به ما می گفتند شما نمی توانید خاک خود را از عراق پس بگیرید، اما دیدید که به برکت ایمان و مقاومت مردم به پیروزی دست یافتیم. اکنون نیز می گوئیم که به برکت همین ایمان و مقاومت، متجاوزان را تنبیه خواهیم کرد.» آیت الله خامنه ای در ادامه اظهارات خود بیان کرد که حضور ناوگان امریکایی در کنار ناوگان انگلیسی، فرانسوی و روسی در خلیج فارس حتی دل یک کودک را در ایران نلرزاند.

رئیس جمهور سپس با اشاره به عدم استقبال کشورهای حاشیه خلیج فارس از واگذاری پایگاه نظامی به ابرقدرت ها که باعث نابودی منافع این کشورها می شد، گفت: «بارها گفته ایم اگر این کشورها در کنار ما باشند بهتر از این است که با دشمن ما هم پیمان شوند. ملت ما نمی تواند نسبت به دفاع دریایی خود بی تفاوت باشد. ملت ما هیچ مانعی را در مقابل خود به حساب نمی آورد و گستاخی و شجاعت ملت، امروز سردمداران قدرت های جهانی را متوحش کرده است.» وی اضافه کرد: «در منطقه خلیج فارس از یک حق مشروع بین المللی و انسانی و قابل قبول برای همه انسان های با انصاف دفاع می کنیم.» رئیس جمهور تأکید کرد که امنیت در خلیج فارس تجزیه پذیر نیست. (۱)

محسن رفیق دوست، وزیر سپاه نیز در اجتماع دانشجویان دانشگاه صنعتی شریف گفت: «نیروهای اسلام آماده اند در خلیج فارس شیطنت های استکبار جهانی و [در رأس آن] امریکا را قاطعانه پاسخ دهند.» وی از کلیه نیروهای متخصص خواست برای پیوستن به صنایع خودکفایی وزارت سپاه به دفتر جذب نیروهای متخصص این وزارت خانه مراجعه کنند. وی در اظهارات خود به توطئه های قدرت های جهانی در خلیج فارس اشاره کرد و گفت: «ابرقدرت ها در صدد از بین بردن اقتصاد کشورمان بودند که با شکست قطعی مواجه شدند.» رفیق دوست درباره نقش نیروهای بسیج در ریا اظهار کرد: «همبستگی نیروی دریایی سپاه پاسداران و ارتش جمهوری اسلامی باعث گردید که شوروی عقب نشینی کند و امریکا این چنین ذلیل و خوار گردد.» وی همچنین گفت: «ما آماده ایم که با مسائل بسیار بزرگ تر در خلیج فارس برخورد کنیم و نیروهای اسلام و بسیجیان دوره دیده و زبده دریایی با هر گونه شیطنت و توطئه، قاطعانه مقابله خواهند کرد.» (۲)

ص: ۱۱۳

۱- ۱۲. مأخذ ۶، ص ۲.

۲- ۱۳. مأخذ ۱۰.

جلسه غیررسمی سران هفت کشور صنعتی امروز در ونیز ایتالیا تشکیل شد. در این جلسه کشورهای شرکت کننده موظف به تهیه چهار پیش نویس درباره مسائل بین المللی از جمله آزادی کشتی رانی در خلیج فارس شدند.^(۱)

یونایتدپرس درباره تلاش های امریکا برای بهره برداری سیاسی از این گردهمایی گزارش داد: «امریکا یک قطعنامه عمومی را برای تصویب در کنفرانس سران ونیز توزیع کرد که در آن به جزئیات اقدامات پیشنهادی اشاره نشده است، اما از اروپا و ژاپن خواسته شده است که برای اعاده صلح در خلیج فارس یاری کنند. یک مقام بلندپایه امریکایی گفت: دولت امریکا امیدوار است اتفاق نظر شرکت کنندگان در مورد انجام یک تلاش دسته جمعی با هدف پایان بخشیدن به جنگ پنج شش ساله میان ایران و عراق به اندازه ای باشد که تلاش بعد از اتمام این کنفرانس را برای اتخاذ تدابیری از جمله تحریم در مورد دو کشور متخاصم و مجازات های اقتصادی علیه کشورهای نقض کننده این تحریم میسر سازد. مقام یاد شده گفت: ما سرگرم تنظیم پیش نویس قطعنامه ای هستیم که حمایت گسترده ای جلب کند. وی اضافه کرد: ما انتظار نداریم قطعنامه ای حاوی جزئیات تدابیر در این زمینه در کنفرانس ونیز مطرح شود. به گفته مقامات مرتبط با کنفرانس سران ونیز که مایل نبودند نامشان فاش شود، در پیش نویس قطعنامه ای که از سوی امریکا برای تصویب در کنفرانس توزیع شده است، دفاع مشترک از کشتی رانی در خلیج فارس مطرح نشده اما در آن، پایان سریع جنگ ایران و عراق، به رسمیت شناختن لزوم امنیت کشتی رانی و همکاری ممالک غربی در این زمینه خواسته شده است.»^(۲)

در این حال، یونایتدپرس از اختلاف نظر میان امریکا و کشورهای اروپایی خبر داد. این خبرگزاری درباره وجوه مختلف این اختلاف نظر گزارش داد: «کشورهای اروپایی در کنفرانس سران کشورهای صنعتی غرب نسبت به صحبت های احتمالی تند "رونالد ریگان" و مشاوران او درباره حملات ایران به کشتی ها در خلیج فارس واکنش هشداردهنده نشان دادند. انگلیس، فرانسه، ایتالیا و آلمان غربی نسبت به هرگونه حمله بدون مقدمه امریکا به موشک های "سیلک ورم" ساخت چین در صورت مستقر شدن آن از طرف ایران، هشدار دادند. مقامات اروپایی هیچ گونه مقایسه مستقیم میان این تصمیم و حمله امریکا به لیبی در آوریل ۱۹۸۶ به عمل نیاوردند اما گفتند نتایج حمله ممکن است مانند آن باشد. یک سخن گوی هیئت نمایندگی انگلیس گفت: ایرانی ها به آسانی می توانند در اقدام تلافی جویانه اروپایی ها را گروگان بگیرند. یک مقام فرانسوی گفت: فرانسه نیز در رابطه اش با ایران با مسائلی روبه رو است؛ غیر از اتباع امریکا عده ای از اتباع انگلیس و فرانسه نیز در لبنان توسط رادیکال های تحت حمایت ایران به گروگان گرفته شده اند. انگلیس و ایران همچنین اخیراً در اقدام تلافی جویانه، دیپلمات های یک دیگر را اخراج کرده اند. انگلیس، فرانسه و ایتالیا - قدرت های دریایی اروپا - از پیوستن به امریکا برای اسکورت تانکرها

ص: ۱۱۴

۱- ۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۲، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۵، خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۲- ۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۱، ۱۹/۳/۱۳۶۶، صص ۳ و ۴، خبرگزاری

توسط کشتی های جنگی خود در خلیج [فارس] امتناع کرده اند. یک سخن گوی فرانسوی گفت: ما باید محتاط باشیم. کشتی های جنگی نباید تانکرها را اسکورت نمایند بلکه باید دور بمانند. سخن گوی هیئت فرانسه مانند مقامات انگلیسی نسبت به خطر گروگان گرفته شدن اروپایی ها در ایران هشدار داد. سخن گوی هیئت نمایندگی آلمان گفت: دولت آلمان عقیده دارد که هرگونه تشدید وخامت اوضاع برای کوشش های صلح زیان بخش خواهد بود.

رونالد ریگان و مشاوران بلندپایه او در حالی که در حاشیه کنفرانس و نیز راجع به خلیج فارس به تندی صحبت کرده اند، انتظار نمی رود که به قدرت های دریایی اروپا برای اقدام، فشار وارد نیاورند. مقامات سایر هیئت های نمایندگی کنفرانس و نیز گفتند: در اشاره ای که به خلیج فارس در بیانیه آماده شده کنفرانس سران شده، موضوع تدابیر ویژه مطرح نگردیده است و به جای آن، درخواست پایان جنگ خلیج [فارس] از طریق صلح آمیز شده و از کوشش های سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ حمایت شده است. (۱)

نشریه امریکایی "سانفرانسیسکو اگزیمیز" نیز پیشاپیش برای کنفرانس و نیز تعیین تکلیف کرد و نوشت: «گردهمایی هفت قدرت صنعتی جهان در اجلاس اقتصادی و نیز بدون شک، حفاظت از کشتی رانی در خلیج فارس را مصراانه مورد بحث قرار می دهد و این بدان خاطر است که چنین موضوعی رگ حیات اقتصادی اکثر آنان به حساب می آید. اجلاس باید بیانیه ای قوی در حمایت از قطعنامه شورای امنیت جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق منتشر نماید. گفته می شود که ریگان و دیگر سران متحدین در و نیز بر چنین نکته ای تأکید دارند.» (۲)

۹۷۱

درباره تلاش برای پایان دادن به جنگ، "کلادیس مقصود"، نماینده "اتحادیه عرب" در سازمان ملل متحد در مصاحبه ای با رادیو امریکا گفت: «به جای تمرکز برای رفع تنش از خلیج فارس باید سعی کرد به فشار این تنش یعنی درگیری میان ایران و عراق پایان داد.» وی افزود: «از نظر اتحادیه عرب سیاست کویت مبنی بر درخواست حمایت کشتی هایش در آب های خلیج فارس از کشورهای عضو شورای امنیت و پاسخ مثبت شوروی و امریکا به این درخواست، نشان دهنده سیاست غیرمتعهد کویت است. این بدان معنی است که هدف کویت و سایر کشورهای عرب جلوگیری از تبدیل شدن خلیج فارس به صحنه درگیری میان دو ابرقدرت است.»

مقصود گفت: «ممکن است حضور ابرقدرت ها در خلیج فارس باعث رقابت شود ولی باعث درگیری نخواهد شد.» وی درباره واگذاری پایگاه های نظامی به کشورهای خارجی اظهار داشت: «حضور پایگاه های نظامی و لجستیکی کشورهای خارجی در کشورهای خلیج فارس از نظر اتحادیه عرب جنبه موقتی و غیردائمی دارد و این پایگاه ها نباید دائمی تلقی شوند. اتحادیه عرب وجود پایگاه های نظامی خارجی در منطقه را تنها به عنوان پیش درآمدهای برای مسئولیت بین المللی می داند و نه ویژه قدرت های بزرگ.»

ص: ۱۱۵

۱-۱۶. پيشين، صص ۲۰ و ۲۱، خبرگزارى يونائٽڊ پرس، ۱۸/۳/۱۳۶۶.

۲-۱۷. سند شمارہ ۲۲۰۴۳۱، مقالات ترجمہ شدہ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ. روزنامہ سانفرانسیسکو اگزمیز، ۱۷/۳/۱۳۶۶.

کلادیس مقصود درباره نقش شورای امنیت در حل مسائل خلیج فارس گفت: «من معتقدم اکنون پنج عضو دائمی شورای امنیت و به ویژه دو ابرقدرت تمایل بسیار بیشتری در به کار انداختن مکانیزم شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ دارند ولی از طرف دیگر، امریکا تمایل آن چنانی در به کار انداختن این مکانیزم برای حل مسئله اعراب و اسرائیل ندارد.» مقصود در پاسخ به این پرسش که از نظر اتحادیه عرب شانس موفقیت شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق چه مقدار است؟ گفت: «کلیه اعضای شورای امنیت تمایل آشکاری برای پایان دادن به جنگ دارند و تصمیمات شورا این بار قابل اجرا خواهد بود. ناهماهنگی ها نیز در حال حل شدن است. این بار اگر یکی از دو طرف متخاصم از تصمیمات شورای امنیت پیروی نکند، هدف تحریم اقتصادی بین المللی خواهد بود.»^(۱)

۹۸۱

روزنامه ملی "گازته"، چاپ ترکیه در تفسیری از اوضاع خلیج فارس و برخورد امریکا و ایران نوشت: «توطئه های امریکا در برابر ایران همواره به شکست انجامیده است و چنین به نظر می رسد که سران فعلی امریکا در انتظار سرنوشتی نظیر آنچه برای "کارت" رئیس جمهور اسبق این کشور رخ داد، به سر می برند.» این روزنامه می نویسد: «حوادث اخیر خلیج فارس این واقعیت را اثبات می کند که تکنولوژی برتر امریکا همیشه کارساز نبوده و حتی ماهواره های جاسوسی و هواپیماهای آواکس نیز سودی به حال آن کشور ندارند. ریگان نخواهد توانست به آسانی از مشکلاتی که در خلیج فارس گریبانگیرش شده است، رهایی یابد و علی رغم آنکه رئیس جمهور امریکا همواره از اهمیت برقراری امنیت در خلیج فارس سخن به میان می آورد، ولی هرگز قادر به توجیه این موضوع در نزد افکار عمومی امریکا نمی باشد و تابوت های سربازان امریکایی به عنوان سؤالی در افکار عمومی امریکا مطرح و باقی است.»

نویسنده روزنامه گازته سپس چنین نتیجه می گیرد که ریگان برای رهایی از معضلاتی که با آن روبه روست، قصد دارد با شرکت دادن کشورهای حوزه خلیج فارس و در زیر پرچم متفقین خود در سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو)، وارد عمل شود. این نشریه ادامه می دهد: «بدون شک توطئه اخیر امریکا موجبات تشدید بحران در منطقه را فراهم خواهد ساخت و ترکیه به عنوان عضو پیمان ناتو باید هشیارانه عمل کرده و از شرکت در ماجراهای امریکا خودداری کند.»^(۲)

۹۹۲

در پی اوج گیری تنش سیاسی میان ایران و انگلیس و آخرین اقدام ایران در اخراج پنج تن از دیپلمات های این کشور، خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازتاب این اقدام ایران در مطبوعات انگلیس گزارش داد: «به نوشته مطبوعات لندن، تصمیم ایران مبنی بر اخراج ادوارد چاپلین، دیپلمات متهم انگلیسی و چهار دیپلمات دیگر دفتر حافظ منافع انگلیس در تهران نگرانی دولت این کشور را تسکین داده و امیدوار است بحران بین دو کشور فروکش کند. در همین حال،

ص: ۱۱۶

امریکا، ۱۸/۳/۱۳۶۶.

۲-۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۳، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، روزنامه ملی "گازته"
چاپ ترکیه.

برخی از مطبوعات نیز اشاره کرده اند که اقدام متقابل ایران علیه انگلیس کلاً شدیدتر بوده است زیرا انگلیس پنج دیپلمات عالی رتبه اش را از دست داده در حالی که تنها پنج مقام کنسولی ایران از انگلیس اخراج شده اند.

"گاردین" می نویسد: چنین برداشت می شود که قرار داشتن نام آقای چاپلین در لیست دیپلمات های اخراجی نگرانی وزارت خارجه انگلیس را تسکین داده است و معنای آن این است که دیگر لازم نیست وی در دادگاه حاضر شود.

"جورج جاف"، تحلیل گر امورخاورمیانه نشریه "اکنونیست" تصمیم متقابل ایران را پیروزی میانه روها توصیف کرد و "ساندی تایمز" نیز نوشت: اقدام ایران از آنچه انتظار می رفت، ملایم تر بود.

به نوشته ساندی تایمز، در صورتی که انگلیس واکنشی نسبت به عمل متقابل ایران نشان ندهد، بحران سیاسی بین دو کشور ظاهراً به پایان می رسد. دولت انگلیس احتمالاً محاسبه کرده است که بعد از خروج چاپلین بهتر است مسئله به فراموشی سپرده شود.

"تایمز مالی" می نویسد: دولت انگلیس به طور خصوصی از اینکه ایران در برابر تعطیل کنسول گری منچستر و اخراج پنج دیپلمات ایرانی واکنش شدیدتری نشان نداد، آسوده خاطر شده است. این روزنامه می افزاید: یک مقام دولت انگلیس یکشنبه (دیروز) گفت: اولویت نخست ما این است که موج کنونی اخراج ها خاتمه یابد. وی اضافه کرد: ما برای انجام یک واکنش سریع در برابر اقدام تازه ایران تحت فشار جدی نیستیم.

وزارت خارجه که در مورد هرگونه اقدام متقابل به ایران هشدار داده بود، بلافاصله اقدام ایران در اخراج پنج دیپلمات انگلیس را رسماً "غیرمنصفانه و غیرقابل قبول" خواند. تایمز مالی در ادامه می نویسد: مقامات انگلیسی اشاره می کنند اکنون ایران ۱۹ دیپلمات در لندن دارد در حالی که تعداد دیپلمات های انگلیسی در تهران به شدت کاهش یافته است.

در همین حال، "ساندی تلگراف" ضمن پرداختن به جوانب مختلف اخراج دیپلمات های انگلیسی و ایرانی نوشت: "سرپاتریک رایت"، معاون دائمی وزارت خارجه این کشور و گروه مشاورینش به دولت توصیه خواهند کرد که تلاش کند بحران بین دو کشور را تحت کنترل در آورد و احتمالاً ظرف چندماه آینده دیپلمات های جدید را به تهران اعزام کند.

"ایندپندت" نیز اظهار عقیده کرده است که دولت انگلیس مایل است مسئله سیاسی دو کشور به منظور حفظ مبادلات اقتصادی ایران که در سال گذشته ۳۰۰ میلیون پوند برای انگلیس سود داشت، کنار گذاشته شود.

از سوی دیگر، ساندی تلگراف و ساندی تایمز خاطر نشان ساخته اند که "مارگارت تاچر" در حین مبارزات انتخاباتی نمی تواند خود را در صحنه سیاست خارجی ضعیف نشان دهد.^(۱)

ص: ۱۱۷

نشریه "میدل ایست اکونومیک" در گزارشی از وضعیت صدور نفت ایران و درآمدهای آن نوشت: «میانگین تولید نفت خام ایران در ماه آوریل سال جاری (دوازدهم فروردین تا دهم اردیبهشت) روزانه بین ۲/۲ تا ۴/۲ میلیون بشکه بوده است و درآمد حاصل از صدور نفت کشور در سه ماهه اول امسال به ۱۸۰۰ میلیون دلار رسید.» این نشریه به نقل از تحلیل گران نفتی غربی می افزاید: «کل تولید نفت خام ایران در آوریل ۱۹۸۷ (فرودین - اردیبهشت ۱۳۶۶) در سطح مارس همین سال (اسفند ۱۳۶۵ - فروردین ۱۳۶۶) بوده است. این در حالی است که سهمیه تعیین شده این کشور از سوی اوپک برای نیمه اول سال جاری (دی ۱۳۶۵ - تیر ۱۳۶۶) روزانه ۲/۲ میلیون بشکه است.» (۱)

خبرگزاری "آنا تولی" نیز از بهره برداری آزمایشی خط جدید صدور نفت عراق خبر داد. به گزارش این خبرگزاری دومین خط لول-نفتی عراق به ترکیه که تأسیسات نفتی "کرکوک" را به ترمینال نفتی "یومورتالیک" واقع در جنوب ترکیه متصل می سازد، روز شنبه (پریروز) به طور آزمایشی گشایش یافت. با راه اندازی این خط، حجم نفت صادراتی عراق به یک میلیون و پانصد هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت. (۲)

ص: ۱۱۸

-
- ۱- ۲۱. هفته نامه کیهان هوایی، شماره ۷۳۰، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۳، نشریه "میدل ایست اکونومیک"، ۱۸/۳/۱۳۶۶.
 ۲- ۲۲. مأخذ ۱۹، ص ۹، خبرگزاری نیمه رسمی آنا تولی.

در ادامه تلاش های سپاه برای اجرای سلسله عملیات های چریکی و پارتیزانی در کردستان عراق، امروز، قرارگاه نصر - یکی از قرارگاه های تابعه قرارگاه رمضان - دستور عملیاتی "فتح ۶" را صادر کرد. در این دستور عملیاتی چهار محور برای اجرای عملیات در استان "کرکوک" در نظر گرفته شده است:

الف: محور "حیات"؛ با هدف تصرف و تا حد امکان، استقرار در ارتفاعات "ایل - کورت"، "سلیم خانی" و مقرها و میدان "مکولیکان".

ب: محور "شیروان - مازین"؛ با هدف تصرف و آزادسازی شهر شیروان، پدافند در شهر و انهدام مقر گردان.

ج: محور "مرگه سور"؛ با هدف تصرف موقت شهر مرگه سور و انهدام مقر توپخانه، مقر سازمان امنیت شهر، مقر گردان، بستن جاده مرگه سور - دیانا و کند کردن مسیر حرکت دشمن به سمت "شیروان".

د: محور "قلندر"؛ با هدف انهدام نیرو و قطع ارتباط مواصلاتی دشمن، ایجاد تأخیر و کندی در کمک رسانی دشمن به محوره های مرگه سور - شیروان و دیانا و انهدام رادار رازیت "قلندر". (۱)

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ادامه اجرای عملیات "نصر ۲" در منطقه "میمک" که از چند روز گذشته آغاز شده است، امروز دو ارتفاع دیگر از ارتفاعات غرب میمک را به تصرف درآورد و هفت کیلومترمربع از اراضی عراق را آزاد کرد. بدین ترتیب در این عملیات اراضی آزاد شده به ۳۰ کیلومترمربع رسید. (۲)

یک گروه ۶۰ نفره از سازمان مجاهدین خلق و یک گردان از لشکر ۳ ویژه عراق با پشتیبانی آتش سنگین توپخانه به یک پایگاه ارتش در منطقه مرزی "صالح آباد" ایلام در محور "شور شیرین" حمله کردند. در این حمله شش تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند، سیزده تن مجروح شدند و پنج تن از آنان نیز به اسارت نیروهای دشمن درآمدند. از تلفات نیروهای مهاجم آمار دقیقی در دست نیست ولی جسد سه تن از آنها در منطقه عملیاتی باقی مانده است. (۳)

۲-۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها" شماره ۱۵۰، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸؛ و - سیدعلی اشکانفر و عبادالله هادیان، دفاع مقدس، معاونت طرح و برنامه نزاجا (مدیریت پژوهشی و تحقیقاتی، اسفندماه ۱۳۷۱)، ص ۲۷۸.

همچنین یک گروه شانزده نفری از نیروهای سپاه "باینگان" باختران در کوه "گزنه" به کمین عوامل حزب دمکرات برخورد کردند و به مدت چند ساعت با آنها درگیر شدند. در این درگیری تمام افراد خودی به شهادت رسیدند؛ به همین دلیل از تلفات نیروهای حزب دمکرات اطلاعات دقیقی در دست نیست. (۱) از سوی دیگر، شماری از عوامل سازمان کومه له در منطقه "کومالی" از توابع مریوان با نیروهای خودی به زد و خورد پرداختند که طی آن یک تن از افراد خودی به شهادت رسید و دو تن دیگر مجروح شدند. (۲)

۱۰۴۱

"شیخ عمر نقشبندی"، سرپرست ۶۰۰ تن از جاش های عراقی که دیروز با افراد تحت فرمانش و همراه با تسلیحات تسلیم نیروهای خودی شده بود، امروز در مصاحبه ای اقدامات اخیر عراق در بمباران شیمیایی شمال این کشور را تلاش برای نابودی روستاها و انهدام سیستماتیک مراتع و مزارع مناطق شمالی عراق اعلام کرد و آن را بخشی از یک طرح فاشیستی خواند. (۳)

در چند روز گذشته نیز ۱۱۹ تن دیگر از افراد مسلح، شامل نیروهای نظامی و جیش الشعبی و دیگر عواملی که در خدمت حکومت عراق در مناطق شمال این کشور بودند، صفوف خود را ترک کرده و به مبارزان کرد عراقی پیوسته اند. خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر می افزاید: «این عده در مناطق "شیلاذزه" و "دیرلوک" از گردان های ۵۲ و ۸۸ متواری شده و به همراه هفتاد قبضه سلاح و بیش از چهارده هزار عدد فشنگ به پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق ملحق شده اند. در میان فراریان "عبدالله رحمن شیناوی"، فرمانده گروهان و یکی دیگر از سران افراد مسلح، به نام "شریف احمد بیوه ای" دیده شده اند.» (۴)

۱۰۵۲

در ساعت ۳۰:۲۰ امروز یک نفت کش یونانی به نام "اتنیک" (Ethnic) با ظرفیت ۲۷۴ هزار و ۶۰۰ تن هدف یک موشک قرار گرفت و آسیب دید. در این حادثه به خدمه کشتی آسیبی نرسید. این کشتی که به شرکت کشتی رانی یونانی "آن لایت" (on light) تعلق دارد، پس از بارگیری از کویت عازم یونان بود. (۵) (۶)

در این باره خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از روزنامه "میدل ایست اکونومیک" گزارش داد: مدیرعامل شرکت "اینتر تانکر" که در منطقه خلیج فارس فعالیت دارد، گفته است: «به اعتقاد ما افرادی که کشتی ها را مورد تهاجم قرار می دهند، تحت فرماندهی نظامی نبوده بلکه از فرماندهی سیاسی دستور می گیرند.» (۷)

یک منبع آگاه در نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران نیز به خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: «ساعت ۱۰:۲۱ دقیقه سه شنبه شب پیام درخواست کمک این نفت کش به عنوان

ص: ۱۲۰

۲-۵. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۵، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳-۶. روزنامه کیهان، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

۴-۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۵- برخی منابع علت حادثه را برخورد مین به کشتی یونانی ذکر کرده اند.

۶-۸. Tanker War Aspect of Iraq - Iran War (۱۹۸۰-۸۸) New Delhi, ABC Publishing House,

۱۹۸۹.

۷-۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۲، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۸، نیکوزیا - آسوشیتدپرس،

۱۹/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه میدل ایست اکونومیک.

اولین اطلاع از این حادثه دریافت شد.» وی افزود: «برای ما نیز مشخص نیست که کیفیت وقوع حادثه در این نفت کش که در ۲۲ مایلی (مینا سعود) کویت و ۱۵ مایلی جزیره "کبار" دچار حادثه شده است، چه بود.»

در این حال گفته می شود احتمالاً این حمله را عراق انجام داده است. سخن گوی ستاد تبلیغات جنگ به خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: «آرامشی که طی چند روز گذشته در خلیج فارس وجود داشت، با سیاست های عراق که قصد دارد با ایجاد حادثه، دامنه جنگ را توسعه داده و پای قدرت های خارجی را به منطقه باز کند، مغایرت دارد و احتمالاً این نفت کش از سوی رژیم عراق مورد حمله قرار گرفته است.»^(۱)

۱۰۶۱

کنفرانس سران هفت کشور صنعتی که در "ونیز" برگزار شده است، امروز درباره جنگ ایران و عراق بیانیه ای صادر کرد. در این بیانیه برخلاف تلاش های فراوان آمریکا درباره حضور و یا تقویت نیروهای دریایی کشورهای غربی در خلیج فارس مطلبی اظهار نشده است. در بخشی از بیانیه که به امضای آمریکا، کانادا، انگلیس، فرانسه، آلمان غربی، ایتالیا و ژاپن رسیده آمده است: «ما موافق هستیم که تلاش های جدید هماهنگ شده از نقطه نظر بین المللی برای کمک به پایان بخشیدن به جنگ عراق و ایران ضرورت فوری دارند. ما فکر می کنیم که هرچه زودتر باید از طریق مذاکرات و ضمن رعایت تمامیت ارضی و استقلال ایران و عراق به جنگ پایان داده شود. دو کشور طی این جنگ دردناک و طولانی به شدت رنج برده اند. کشورهای همسایه نیز در معرض تهدید گسترش جنگ هستند. یک بار دیگر از طرفین می خواهیم تا هرچه زودتر از طریق مذاکرات به جنگ پایان دهند. ما فعالانه از تلاش های میانجیگرانه که توسط دبیر کل سازمان ملل انجام گرفته است، حمایت می کنیم و مصرانه خواستار تصویب تدابیر مؤثر و عادلانه توسط شورای امنیت هستیم.»^(۲)

خبرگزاری فرانسه درباره این بیانیه گزارش داد: «منابع دیپلماتیک اشاره کردند که هفت کشور صنعتی جهان در خصوص جنگ ایران و عراق با یک حرکت کوچک به سود تهران، محتاطانه بی طرف باقی ماندند.»^(۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در ارزیابی نتایج کنفرانس ونیز اعلام کرد: «رئیس جمهور آمریکا در نشست سران هفت کشور صنعتی تنها موفق به کسب یک کمک دیپلماتیک و صوری شد، اما در مورد تلاش های آمریکا جهت حفاظت از کشتی رانی در خلیج [فارس] از رهبران کشورهای متحد نه درخواستی صورت گرفت و نه هیچ گونه تعهد نظامی دریافت شد.»^(۴)

از سوی دیگر، خبرگزاری ایتالیایی "آنسا" سفر معاون بین المللی وزیر خارجه ایران را از عوامل مهم بروز نرزش در دیدگاه کشورهای شرکت کننده در کنفرانس ونیز خواند: «ملاقات های هفته گذشته هیئت سیاسی ایران به ریاست محمدجواد لاریجانی، معاون امور اقتصادی و بین الملل

ص: ۱۲۱

آتن؛ و - خیرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۳، ۲۱/۳/۱۳۶۶، صص ۱۵ و ۱۶، توکیو - خیرگزاری رویترا، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

۲-۱۱. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۲، ۲۹/۳/۱۳۶۶، ص ۶، خیرگزاری فرانسه.

۳-۱۲. مأخذ ۹، ص ۳، خیرگزاری فرانسه، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۴-۱۳. مأخذ ۱۱، ص ۶، خیرگزاری آسوشیتدپرس.

وزارت خارجه با مقامات آلمان غربی، ایتالیا و بلژیک عوامل جدیدی در تحولات اخیر خلیج فارس به وجود آورده است.» این خبرگزاری به نقل از محافل بلندپایه اروپایی می افزاید: «این مقام ایرانی حامل پیام هایی بوده است که نمایانگر تمایل تهران به جلوگیری از بروز درگیری در خلیج فارس است. این منابع خاطر نشان ساختند که این نکته جدید در رأس مذاکرات روز جاری سران و وزیران امور خارجه هفت کشور حاضر در اجلاس قرار خواهد داشت.»^(۱)

راديو بي.بي.سي نیز در این باره گفت: «سران هفت کشور اظهار داشته اند که باید تلاش های دسته جمعی جدیدی به منظور یافتن راه حلی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق از طریق مذاکره به عمل آید. در این بیانیه از تلاش های میانجیگری سازمان ملل متحد در این مورد قویاً حمایت به عمل آمده و بر این موضوع نیز تأکید شده است که اصل آزادی کشتی رانی در خلیج فارس از اهمیت فوق العاده برخوردار بوده و باید حفظ شود و رهبران غربی تصمیم گرفتند که دامنه اقدامات ضد تروریستی را که در جلسات قبلی سران اتخاذ کرده بودند، گسترش دهند. آنان اکنون می گویند که به هیچ وجه نباید به تروریست ها و یا رهبران آنان امتیازاتی داد و به همین منظور اقدامات ویژه ای را برای تقویت اعلامیه ۱۹۷۸ بن در نظر گرفته اند. اعلامیه یاد شده ناظر به تحریم کشورهای است که ربایندگان هواپیماها را مجازات نمی کنند.»^(۲)

"برنارد ریمون"، وزیر خارجه فرانسه نیز با اظهار رضایت از این بیانیه گفت: «کسی مایل نیست که مسئله آزادی کشتی رانی در خلیج [فارس] به افزایش خطر در منطقه بینجامد به طوری که به جنگ عراق و ایران بُعد جدیدی در چارچوب روابط دو بلوک شرق و غرب بدهد.» وی پشتیبانی کشورش از کوشش های سازمان ملل در هم یاری برای دستیابی به راه حلی سیاسی برای جنگ عراق و ایران را اعلام کرد.^(۳)

۱۰۷۱

سخن گوی وزارت خارجه شوروی با توجه به عدم موفقیت امریکا در همراه ساختن سایر کشورهای شرکت کننده در کنفرانس ونیز، در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: «متحدان امروز واشنگتن نه در تمام مسائل و نه در همه موارد حاضر نیستند از سیاست امریکا پیروی کنند.» وی گفت: «بسیار غم انگیز و مایه نگرانی می بود هرگاه واشنگتن موفق می شد اراده خود را مثلاً در مورد مسئله ای مانند مسئله شدید دخالت نظامی در خلیج فارس به متحدان خود تحمیل کند.» وی افزود: «وضع و موقعیتی که در خلیج فارس تکوین می یابد، مایه نگرانی ماست ... چنانچه دولت امریکا چنین نقشه ای را عملی سازد، این کار موقعیت این منطقه را از کنترل خارج می سازد که با ریسک و خطر غیرقابل پیشگویی همراه خواهد بود.»^(۴)

در این حال، "امینتوره فانفانی"، نخست وزیر ایتالیا گفت: «موضع ایتالیا این است که سازمان ملل محل مناسبی برای بررسی مسئله امنیت خلیج فارس است. انگلیس و فرانسه به هر حال اکنون دارای کشتی هایی در منطقه هستند که در جهت تکمیل حضور دریایی امریکا عمل

ص: ۱۲۲

۲-۱۵. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "راديوهای بيگانه"، ۲۰/۳/۱۳۶۶، صص ۲ و ۳، راديو بي.بي.سي، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۶. پيشين، ص ۴، راديو رياض، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۴-۱۷. مأخذ ۱۵، ص ۱۵، راديو مسکو، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

می کنند. ژاپن و آلمان فدرال براساس قانون اساسی خود از اعزام نیروهای نظامی به منطقه معذورند اما ممکن است از آنها خواسته شود مقداری از هزینه اقدامات امنیتی امریکا را تقبل کنند.» وی در مورد اینکه چرا ایتالیا در جهت باز ماندن مسیر خلیج (فارس) برای کشتی رانی، کمک و یا کشتی جنگی در اختیار نمی گذارد، گفت: «ما برای بحث و گفت و گو پیرامون موضوع های دیگر در اینجا هستیم.» (۱)

"لئوتیندمان"، وزیر خارجه بلژیک و رئیس ادواری بازار مشترک اروپا نیز درباره سطح تصمیم گیری برای حل بحران جاری خلیج فارس گفت: «در صورت وقوع برخورد در خلیج فارس مسئله حمایت از امنیت کشتی رانی در این منطقه باید در سطح مسئولین پیمان ناتو بررسی شود.» (۲)

در همین حال، گزارش رادیو بی.بی.سی حاکی از عدم علاقه دو حزب کارگر و لیبرال انگلیس برای ورود به بحران خلیج فارس است. به گفته این رادیو، امروز "دیوید هیلی"، سخن گوی امور خارجی حزب اقلیت کارگر و "دیوید استیل"، رهبر حزب لیبرال بریتانیا به طور جداگانه دولت خانم "تاچر" را از هرگونه درگیری مستقیم بریتانیا در امر حفاظت از آب راه خلیج فارس برحذر داشتند و گفتند امر حفاظت امنیت کشتی رانی در خلیج فارس باید تحت سرپرستی سازمان ملل متحد انجام گیرد. (۳)

۱۰۸۱

رونگان رئیس جمهور امریکا:
تهدیدات امریکا نسبت به ایران "بلوف" نیست.

ریگان، رئیس جمهور امریکا، در "ونیز" بر عزم این کشور برای تحریم تسلیحاتی ایران تأکید کرد و فشارهای سیاسی به ایران را واقعی خواند. وی گفت: «تهدیدات امریکا نسبت به ایران "بلوف" نیست. از زمانی که در این سمت هستم حتی یک بار هم بلوف نزده ام.» وی در پاسخ به این پرسش که "آیا مقصود، یک تهدید واقعی علیه ایران است"، گفت: «نه، تنها یک اعلامیه واقعی است.» (۴)

روزنامه واشنگتن تایمز نیز از فشار دولت امریکا به چین برای توقف معاملات تسلیحاتی با ایران به ویژه موشک های کرم ابریشم خبر داد. این روزنامه نوشت: «امریکا از بیم آنکه ایران احیاناً از موشک های ساخت چین برای حمله به ناوهای امریکایی در خلیج فارس استفاده کند، بر فشار خود به چین افزود تا آن کشور را از فروش اسلحه به رژیم آیت الله خمینی

منصرف کند.» واشنگتن تایمز می افزاید: «امریکا از سیاست رسمی خود که کاربرد دیپلماسی آرام در برابر چین در مورد این مسئله بوده است، عدول کرده و مقامات امریکا اکنون درباره ارتباط سلاح های چینی با جنگ ایران و عراق علناً به بحث پرداخته اند. امریکا می کوشد شورای امنیت سازمان ملل متحد را

ص: ۱۲۳

-
- ۱- ۱۸. مأخذ ۷، ص ۱۱، خبرگزاری آسوشیتدپرس؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۹/۳/۱۳۶۶، ص ۲۰، خبرگزاری یونایتدپرس.
 - ۲- ۱۹. مأخذ ۹، کویت خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۳/۱۳۶۶، به نقل از یک روزنامه چاپ کویت.
 - ۳- ۲۰. مأخذ ۱۵، ص ۱۳، رادیو بی.بی.سی، ۱۹/۳/۱۳۶۶.
 - ۴- ۲۱. مأخذ ۱۸، ردیف ۲.

تشویق کند دستور آتش بس در جنگ هفت ساله ایران و عراق را بدهد و تحویل اسلحه را به هر یک از دو کشور متخاصم که ترک مخاصمه را نپذیرد، منع کند.» در ادامه گزارش این روزنامه آمده است: «دیروز یک مقام امریکایی گفت: چین بزرگ ترین فروشنده اسلحه به ایران شده است. او گفت: موشک های ضد دریایی چین به اسم کرم ابریشم که اکنون در دست دولت ایران است، تنها نوک کوه یخ است. چین سرگرم فروختن مقادیر هنگفتی سلاح های دیگر به حکومت آیت الله خمینی است.»^(۱)

۱۰۹۱

"فرانک کارلوچی"، مشاور امنیت ملی ریگان خواستار حمایت معنوی و هماهنگی متحدان امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی شد: «نیروی دریایی ایالات متحده کاملاً قادر به اسکورت یازده نفت کش کویتی و دفاع از آنها می باشد. در حال حاضر، برنامه و نقشه این عملیات نیز طرح ریزی شده است. چیزی که ما به دنبال آن هستیم حمایت دیپلماتیک، حمایت معنوی، همکاری و هماهنگی متحدین خود از طرق مختلف می باشد.»^(۲)

۱۱۰۲

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره بهره برداری امارات متحده عربی از میدان نفتی مشترک این کشور با ایران به نام "ابوالخوش" و تأثیر بمباران هواپیماهای عراقی در محدود ساختن ایران در بهره برداری از این حوزه نفتی گزارش داد: «دو سکوی بهره برداری نفت در میدان نفتی "ابوالخوش" امارات که با ایران مشترک است، پس از ماه ها وقفه مجدداً مورد بهره برداری قرار گرفت. این میدان نفتی با میدان نفتی "سلمان" - متعلق به ایران - مشترک است. علت تأخیر در بهره برداری از این دو سکوی پافشاری شرکت فرانسوی "توتال" در تأمین امنیت کاری می باشد. ابوظبی که در سال های گذشته بسیار کمتر از ایران از این میدان نفت برداشت می کرد، اخیراً - به ویژه پس از آغاز جنگ تحمیلی - با افزایش حجم سرمایه گذاری و نصب تأسیسات بهره برداری در این میدان توان تولید نفت خود را تا حد زیادی بالا برد.

هم زمان با این امر، عراق با انجام یک سری عملیات تهاجمی به میادین مشترک نفت ایران در خلیج فارس، فشار شدیدی را بر میزان بهره برداری نفت ایران از مناطق ساحلی وارد آورده است.

با کاهش میزان برداشت نفت از سوی ایران و همچنین افزایش ظرفیت تولید نفت از سوی ابوظبی، نفت موجود در این میدان مشترک به تدریج از سمت ایرانی به سمت ابوظبی سرازیر می گردد و بدین ترتیب ضربه غیرقابل جبرانی به منابع نفتی ایران وارد می نماید.

برخی از تحلیل گران می گویند بی تردید حملات عراق به میدان نفتی مشترک سلمان و همچنین یک حمله به احتمال زیاد برنامه ریزی شده به سکوی نفتی ابوالخوش در آب های ابوظبی، حادثه ای عادی و ناشی از جنگ نبوده بلکه این حملات تحت برنامه ای خاص و حساب شده صورت گرفته است. آنها استدلال می کنند که جمهوری اسلامی میادین نفت زیادی در

- ۱- ۲۲. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه" ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۸ رادیو امریکا، ۲۰/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه واشنگتن تایمز.
- ۲- ۲۳. مأخذ، ص ۲۰، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

خلیج فارس دارد که اهداف مناسب تری برای رژیم عراق می تواند باشد زیرا به لحاظ فاصله بیشتر آنها با میادین نفتی کشورهای عرب، امکان خسارت دیدن تأسیسات نفتی اعراب در حمله به آنها بسیار کمتر است.»^(۱)

ص: ۱۲۵

۱- ۲۴. مأخذ ۹، ص ۲۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

امروز مبارزان کرد عراقی با حمله به یک مرکز نظامی عراق در شهر "عربت" از توابع "سلیمانیه"، آن را منهدم کردند. در این عملیات پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق یازده تن از افراد مستقر در این مرکز نظامی را به اسارت گرفتند. همچنین در عملیاتی دیگر در منطقه "عقره" و در جاده "شیلادزه" به "دیرلوک" دو خودرو نظامی و یک زره پوش منهدم شد و یکی از فرماندهان نظامی عراق به نام "جیحی طاهریانی" به هلاکت رسید. (۱)

درباره عملیات و اقدامات نیروهای مبارز شیعی عراق در جنوب و مرکز عراق، هفته نامه "العمل الاسلامی" وابسته به "مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق" گزارشی از سلسله عملیات نیروهای انقلابی مسلمان عراق به نام گروه شهید "سمیر جلالی" که در دو ماه نخست سال جاری علیه نیروهای بعثی عراق انجام شده است، منتشر کرد. در این هفته نامه گزارش هایی از حمله به مقر حزب بعث در بخش "الطار" استان سلیمانیه، حمله به منطقه "الفضیله" در بغداد، بمب گذاری در مقر حزب بعث در منطقه "الشوصه" در شهر کاظمین، حمله به مقر حزب بعث در شهرک "الشعله" بغداد، عملیات بمب گذاری در مرکز تولید برق در منطقه "الکراده" بغداد و مخازن مرکزی ایستگاه برق فرات الاوسط در جاده نجف و همچنین ترور دو مقام امنیتی در شهر "علی غربی" و "ابوغریب" درج شده است. (۲)

کاردار موقت نمایندگی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل امروز در نامه ای به دبیرکل سازمان ملل نوشت: بنا به اطلاع دولت متبوعم، در ساعت ۲۳ مورخ ۲۴ می ۱۹۸۷ (۳/۳/۱۳۶۶) توپخانه عراق یک گردان از تیپ مستقر در بانه را مورد حمله شیمیایی قرار داد. (۳)

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در ادامه اجرای مأموریت نظارت بر کشتی رانی در محدوده آب های تنگه هرمز، هشت کشتی تجاری و نفت کش خارجی را شناسایی و بازرسی کرد که به دلیل مشاهده نشدن موارد مشکوک در این کشتی ها، به آنها اجازه ادامه مسیر داده شد. (۴)

۱- ۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۲. روزنامه رسالت، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲، هفته نامه العمل الاسلامی.

۳- ۳. سند شماره S/۱۸۹۱۰ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۰ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۴- ۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

در ادامه اعزام نیروهای رزمنده به جبهه های نبرد، امروز نیز چند گردان بسیجی از تهران راهی جبهه های نبرد شدند.^(۱)

در واکنش به حمله روز گذشته به نفت کش یونانی، یکی از مقام های بنگاه روابط کارگری مالکین کشتی های ژاپنی گفت: «دریافت گزارش های مربوط به حمله به نفت کش یونانی ما را بر آن داشت تا از سرگیری زودرس سفر کشتی هایمان به شمال خلیج فارس را تحت بررسی جدی قرار دهیم. تنها امیدواری ما این است که "کوراناری"، وزیر خارجه ژاپن در جریان دیدارش از ایران، بتواند ایران را به توقف حملات خود به نفت کش ها متقاعد سازد.»^(۲)

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع در گفت و گویی با روزنامه "آساهی" ژاپن، درباره شرایط پایان جنگ، عملکرد شورای امنیت سازمان ملل و ژاپن در تعدیل بحران جاری، سیاست قدرت های بزرگ و به ویژه امریکا در افزایش تشنج، سیاست ایران در دور نگاه داشتن منطقه از دخالت قدرت های بزرگ و ... مطالبی بیان کرد.

رئیس شورای عالی دفاع درباره پایان دادن به جنگ و انتظارات ایران گفت: «بیشترین تکیه ما در این مورد تنبیه متجاوز است. این مسئله بسیار مهمی است زیرا اگر متجاوز تشویق شود، این در حقیقت تشویق "تجاوز" است و این بدان معناست که برای همیشه صلح و امنیت را در این منطقه فراموش کنیم. همه کمک هایی که تاکنون به رژیم عراق شده است، به منزله تشویق متجاوز بوده است و اگر جنگ با همین وضع تمام شود، متجاوز احساس می کند که ضرری نکرده است. روی این اصل، ما بر روی تنبیه متجاوز تأکید بسیاری داریم و این امر به خاطر این است که بدون تنبیه متجاوز، صلح و امنیت در مرزهای ما و عراق و در کل منطقه فکری خام و آرزویی دست نیافتنی خواهد بود و شرط اصلی ما تنبیه متجاوز است.»

آیت الله خامنه ای در پاسخ به خبرنگار روزنامه آساهی که درباره وجود برخی مشکلات در بین مردم و راه حل آن سؤال کرد، اظهار داشت: «ما تلاش زیادی می کنیم. البته اگر قرار بود ما آغازگر جنگ باشیم و به استقبال این مشکلات برویم، یقیناً این کار را نمی کردیم، اما جنگ و مشکلات بر ما تحمیل شده است. ما حداکثر تلاش مان را برای بسیج امکانات کشور و نیروهای موجود در کشور برای حل این مشکلات کرده ایم ولی مطمئنیم بسیاری از این مشکلات تا پایان جنگ باقی خواهند ماند و تنها پس از پایان جنگ است که ما فرصت خواهیم کرد برخی از این مشکلات را حل کنیم.»

رئیس جمهور درباره عملکرد شورای امنیت و نقش ژاپن در این شورا گفت: «ژاپن در شورای امنیت سازمان ملل متحد می تواند نقش بسیار مفیدی را ایفا کند. شورای امنیت متأسفانه تجربه

۱-۵. روزنامه رسالت، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۰، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، توکیو - خبرگزاری رویتر، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

تلخی را در طول چندساله جنگ برای ملت ما باقی گذاشته است. ... روی این اصل، مردم ما نسبت به شورای امنیت مایوس هستند و از آن خاطره خوبی ندارند. ژاپن که در حال حاضر عضو شورای امنیت است، باید روی این شورا تأثیر بگذارد تا مواضع درست، واقع بینانه و توأم با حق بگیرد و کوتاهی های گذشته را جبران کند. فکر می کنم این خدمت ژاپن پیش از آنچه که به ایران و سرانجام جنگ باشد، خدمتی است که در حق شورای امنیت و سازمان ملل کرده است و بنابراین نقش ژاپن نقشی مؤثر است.» آیت الله خامنه ای در پاسخ به پرسش دیگر خبرنگار این روزنامه که پرسید، آیا فکر نمی کنید تحرکات امریکا و شوروی منجر به انزوای ایران شود؟ گفت: «اگر از دیدگاه ابرقدرت ها نگاه کنیم، یقیناً آنها به قصد فشار بر جمهوری اسلامی این اقدامات را انجام می دهند و یکی از مقاصد آنان ممکن است همین امر باشد، لکن برخورد ما با مشکلات برخوردی فعال و علاج جویانه است و فکر می کنیم دولت ها و به خصوص ملت ها وضع ما را به خوبی درک می کنند. ما در خلیج فارس در حقیقت از منافع عمومی ملت های این منطقه و با دیدی گسترده تر از منافع جهانی کشورها دفاع می کنیم و این نقش، خود موجب این می شود که کشورها در صورتی که واقع بینانه به مسائل خلیج فارس نگاه کنند، این نقش را نقشی مفید و ارجمند بدانند.» رئیس شورای عالی دفاع همچنین درباره اقدام احتمالی ایران در بستن تنگه هرمز اظهار کرد: «نمی توان این احتمال را نفی کرد، لکن چیزی هم نیست که به آسانی در مورد آن اقدام کنیم. البته روزی که راه تجاری ما به کلی بسته شود و تصمیمی همه جانبه علیه رفت و آمد تجاری و نفتی ما اتخاذ شود، آن وقت طبیعتاً تنگه هرمز برای همه، منطقه ناامنی خواهد بود.»

ایشان درباره افزایش حضور امریکا در منطقه و امکان درگیری بین ایران و امریکا گفت: «حضور نظامی امریکا در خلیج فارس مشکلاتی را با خود دارد و به همین دلیل، ما همواره اصرار داشته و داریم که حضور نظامی ابرقدرت ها به خصوص در خلیج فارس کاهش یابد و از بین برود. خلیج فارس منطقه ای تجاری است و با اقتصاد بسیاری از کشورها و از جمله ژاپن سروکار دارد و علت این امر که ما از آغاز با حضور نظامی امریکا در خلیج فارس مخالفت کرده ایم، همین بوده که ابرقدرت ها هر جا حضور نظامی داشته باشند، ناامنی و ترس از درگیری نظامی در آن منطقه ایجاد می شود. البته ما تا آنجا که مجبور نشویم، اقدام نخواهیم کرد لکن هیچ گونه تحمیلی را نیز قهراً قبول نخواهیم کرد.»

رئیس جمهور درباره حضور شوروی در منطقه، چنین اظهار نظر کرد: «ما نظرمان را نسبت به حضور نظامی (ابرقدرت ها) در خلیج فارس صریحاً اعلام کرده ایم و معتقدیم که حضور نظامی شوروی نیز مانند حضور امریکا و دیگر قدرت ها در خلیج فارس موجب ناامنی است. البته در یکی دو هفته اخیر هم ناوگان های شوروی و هم برخی ناوگان های دیگر در خلیج فارس کاهش یافته است.»

آیت الله خامنه ای درباره نحوه تأثیر اجلاس و نیز در کاهش بحران خلیج فارس گفت: «به نظر ما عامل اصلی ناامنی در خلیج فارس باید شناخته و علاج شود. عامل اصلی، رژیم عراق است که

حمله به خطوط کشتی رانی و نفت کش ها را آغاز کرد و موجب ناامنی شد. من فکر می کنم اگر در سطح کشورهای بزرگ دنیا بنا باشد که نقشی در مسئله خلیج فارس ایفا شود، این نقش باید فشار بر رژیم عراق باشد تا از حمله به نفت کش ها و آتش افروزی در خلیج فارس خودداری کند و ژاپن هم می تواند نقش مؤثری را در این زمینه ایفا کند.» (۱)

۱۱۷۱

اظهارات آقای هاشمی رفسنجانی، سخن گوی نمایندگی ایران در سازمان ملل و مسئول ستاد تبلیغات جبهه و جنگ درباره تلاش ایران برای استقرار موشک های کرم ابریشم در سواحل خلیج فارس و اقدامات تبلیغاتی و تهدیدات امریکا در این زمینه.

آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع درباره چگونگی به دست آوردن این موشک ها گفت: «همه از جمله امریکا و روس ها می دانند که ما سال گذشته در عملیات والفجر ۸ یک سایت موشک عراقی را در فاو گرفتیم. تا آن زمان هیچ کس به عراق اعتراض نکرده بود که چرا این موشک ها را دارد و چه کسی به او داده است. عراق لااقل دویست موشک به بنادر ماهشهر و خورموسی هر روز شلیک می کرد و آنها قدرت او را به رخ ما می کشیدند. ولی الان به چین اعتراض می کنند که او اینها را به ما داده است ولی خود آنها می دانند که ما این موشک ها را غنیمت گرفته و از عراق مصادره کرده ایم.» وی افزود: «قدرت های بزرگ، قدرت کپی سازی ما را دریافته اند و از طرفی می دانند که در ایران تکنولوژی ساخت موشک وجود دارد و با توجه به دست یابی ایران به این موشک ها در یک سال ونیم پیش، امکان کپی سازی و تولید آنها برای ما در این مدت بسیار زیاد بوده است.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع:
ما این موشکها را (کرم ابریشم) غنیمت گرفته و از عراق
(در عملیات والفجر ۸) مصادره کردیم ... امکان کپی سازی و
تولید آنها برای ما در این مدت بسیار زیاد بوده است.»

آقای هاشمی همچنین در خصوص اظهارات برخی مقامات امریکایی درباره حمله به محل استقرار این موشک ها گفت: «اگر امریکا فکر می کند که می تواند این موشک ها را بزند، باید بداند که این موشک ها چیزی نیست که در جای ثابتی نصب شود بلکه بر روی کامیون متحرک قرار دارد و حمله به یک کشتی که با سرعت محدود در تنگه هرمز در تردد است توسط این موشک ها مشکل نیست و باید اذعان کرد که مرکزی برای این موشک ها وجود ندارد و از سوی دیگر، با توجه به امکانات ما انواع و اقسام راه های استفاده از این موشک ها برای جمهوری اسلامی وجود دارد.» وی با تأکید بر حوادث اخیر در خلیج فارس گفت: «ابرقدرت ها واقعاً در حوادث یک ماه گذشته تحقیر شدند و دو ابرقدرت روس و امریکا علی رغم

وحدت عمل در خلیج فارس، هم اکنون در حال بازگشت و عقب نشینی هستند.» (۲)

ص: ۱۲۹

۱-۷. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - مأخذ ۲، ص ۳؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۸. پیشین، ردیف ۳؛ و - مأخذ ۴.

سخن گوی هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل متحد (امیر زمینی) نیز در گفت و گو با یونایتد پرس گفت: «... نمونه اولیه موشک های مورد بحث، در هجوم ایران در هجده ماه پیش از عراق به غنیمت گرفته شدند و ایران پس از به دست آوردن نمونه اصلی، شروع به ساختن موشک های مشابه کرد.» وی در پاسخ به این پرسش که چگونه کشوری که دانش شناخته شده ای از ساختن موشک ندارد، پس از هجده ماه توانسته است از روی یک سلاح پیچیده با برد ۵۰ مایل نمونه برداری کند؟ گفت: «احتیاج مادر اختراع است.» او افزود: «ایران همچنین موشک دیگری می سازد که یک اسلحه زمین به زمین به نام "عقاب" است.» (۱)

صنول سناد تبلیغات جنگ در واکنش به تهدید امریکا مبنی بر حمله به بانکهای موشک های گرم ابریشم ایران: «حرکت های امریکا ... یک تبلیغات عوام فریبانه است.»

کمال خرازی، مسئول ستاد تبلیغات جبهه و جنگ نیز درباره اظهارات برخی مقامات امریکا مبنی بر حمله به پایگاه های استقرار موشک های سیلک ورم (کرم ابریشم) گفت: «حرکت های امریکا و اظهارات روزهای اخیر مقامات آن کشور در مورد خلیج فارس پیش از هر چیز یک تبلیغات عوام فریبانه است و همه می دانند دادن این گونه هشدارها یک کار تبلیغاتی روانی است و تنها برای صفحات اول روزنامه ها مفید است.» وی انگیزه امریکا از ایجاد هیجانات سیاسی تبلیغاتی در روزهای اخیر را جبران شکست سیاست های خاورمیانه ای دولت ریگان توصیف کرد و گفت: «هدف جنجال های عوام فریبانه امریکا در روزهای اخیر جلب افکار عمومی مردم امریکا و کسب مجدد اعتماد حکام منطقه است. این نمایش هم بستگی، بدون شک ترغیب دولت های کوچک منطقه خلیج فارس را به خرید تولیدات مازاد صنایع نظامی امریکا به دنبال خواهد داشت.» وی همچنین در جواب اظهارات برژینسکی که خروج امریکا را از منطقه به منزله پیروزی ایران خوانده بود، گفت: «چه امریکایی ها خوششان بیاید و چه بدشان بیاید، این امروز یک واقعیت است و همان گونه که برژینسکی در مقاله خود کنترل ایران بر خلیج فارس را ده برابر سخت تر از دست دادن ایران در پی انقلاب اسلامی توصیف کرده است، ما در انتظار شکست ها و شرمندگی های بیشتری برای امریکایی ها در این منطقه هستیم.» (۲)

۱۱۸۱

علی اکبر ولایتی، وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران در دیدار با وزیران خارجه نیکاراگوئه و گینه گفت: «ما مخالف هر گونه تشنج و حمله به کشتی ها در خلیج فارس هستیم و به نظر ما کشورهایی که مخالف این تشنجات هستند، باید به رژیم عراق فشار بیاورند تا دست از شرارت در خلیج فارس بردارد. ما اگر بخواهیم راه حل مطمئن و دائمی برای جنگ داشته باشیم، باید منطقه آرام باشد.» (۳)

- ۱- ۹. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، تهران - واحد مرکزی خبر، به نقل از خبرگزاری یونایتد پرس.
- ۲- ۱۰. مأخذ ۷، ردیف ۳؛ و - مأخذ ۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳- ۱۱. مأخذ ۱، ص ۱۰.

میرحسین موسوی نخست‌وزیر؛
«بررسی نظری جنگ در دانشگاه‌ها باید نقش بالایی را برای
حرکت‌های سیاسی و اجرایی دانشجویان داشته باشد.»

میرحسین موسوی، نخست‌وزیر جمهوری اسلامی ایران درباره ارتباط مجامع دانشگاهی با جنگ و جهاد و فعالیت بیشتر دانشگاه‌ها در زمینه‌های علمی و توجه به ابعاد تأثیرگذار جنگ ایران در جوامع دیگر و تقویت شاخه‌های علوم انسانی در این زمینه طی سخنانی گفت: «در چنین شرایطی در کنار همه کارهایی که صورت می‌گیرد، بررسی نظری جنگ در دانشگاه‌ها باید نقش بالایی را برای حرکت‌های سیاسی و اجرایی دانشجویان داشته باشد.» وی افزود: «دانشجویان و دانشگاهیان باید دائماً در حال گسترش آگاهی‌های خود از رویدادهای جهان، مبارزات حق و باطل تاریخ کشور خود و حرکت‌های گروه‌های مختلف فکری جامعه بوده و آنها را به نقد بکشند.» ایشان همچنین گفت: «تحقیقات در دانشگاه‌ها نباید به شاخه‌های فنی مهندسی و تجهیزات و ابزارسازی محدود گردد. گرچه این ابداعات و ابتکارات در این زمینه برای مقاومت ما در جنگ تحمیلی مهم است، اما تحقیقات در زمینه علوم انسانی نیز به همان اندازه برای کشور ما حیاتی و در آینده انقلاب اسلامی مؤثر است و کار در این دو زمینه مکمل یکدیگرند.» وی ادامه داد: «گرچه از سوی گروه‌های چپ و راست در زمینه جامعه‌شناسی جنگ تحقیقاتی صورت گرفته است که در تحلیل‌ها علیه مقاومت مردم مسلمان ما به کار می‌رود، اما از دانشگاه‌ها در مورد اثرات جنگ در اقتصاد و آگاهی ملت ما و ملت‌های دیگر و موضع‌گیری در جهان، تحقیقات زیادی نمی‌یابیم و این در حالی است که مهم‌ترین مسئله ما جنگ است. هیچ چیز به اندازه آن در سرنوشت و آینده انقلاب اسلامی تأثیر نخواهد داشت.»

مهندس موسوی همچنین بر لزوم تغییر و تحول در نیروهای دانشگاهی با استفاده از جنگ اشاره کرد و گفت: «از جنگ تحمیلی باید به عنوان یک ابزار کارآمد برای بسیج همه نیروها در دانشگاه‌ها و جامعه استفاده کرد و با ایجاد تغییر و دگرگونی در نیروهای نامحدود آن، برای حفظ شعارهای اصلی انقلاب اسلامی و پیروزی در جنگ و نظام از آنها بهره‌برداری کامل کرد.» وی افزود: «حرکت دانشجویان و دانشگاهیان به سوی جنگ یک حرکت آگاهانه و ناشی از درک آنان بر اثر گذاری ابعاد مختلف این جنگ در سرنوشت انقلاب اسلامی در سطح جهان است و آنچه امروز در خلیج فارس می‌گذرد، نشان می‌دهد که این جنگ چقدر می‌تواند در سرنوشت اسلام در جهان مؤثر باشد.» (۱)

به گزارش رادیو بغداد، صدام حسین، رئیس جمهوری و فرمانده کل نیروهای مسلح عراق، امروز در هنگام اعطای نشان شجاعت به گروهی از نیروهای برگزیده نظامی عراق تأکید کرد: «نیروهای مسلح دلاور و قهرمان و عظیم عراق نه فقط برای عراقی ها در زمان حال و گذشته کهن آنها نمونه ای از قهرمانی و دلاوری و عظمت می باشد، بلکه برای امت پرافتخار عرب در طول تاریخ نمونه ای از قهرمانی و دلاوری و عظمت است.» صدام حسین افزود: «در زندگی برای ما هیچ چیز از این یقین، یقین تر نیست که به یاری خداوند پیروز خواهیم شد و بیش از آنچه که در نبردهای "روز عظیم" و "درو بزرگ" - که نبرد "میلاد" جزئی از نبرد "درو بزرگ" بود - به دست آمد، به شرافت و پرچم برافراشته نصیب شما خواهد کرد.» (۱)

آسوشیتدپرس: صدام حسین امروز به ملت عراق قول داد که کلیه سرزمین های تحت اشغال ایران را بازپس گیرد.

آسوشیتدپرس نیز درباره سخنان صدام گزارش داد: «صدام حسین روز چهارشنبه (امروز) به ملت عراق قول داد که کلیه سرزمین های تحت اشغال ایران را بازپس گیرد. صدام در حالی که به افسران و سربازان عراقی نشان شجاعت در جنگ می داد، گفت: هر ارتفاعی و یا هر تپه شنی و بیابانی را که دشمن اشغال کرده، از مردمک چشم شان بیرون خواهیم کشید. ایران از انجام هر نوع پیشروی مهمی در جنگ عاجز بوده و شکست خورده است. صدام با اشاره به تاکتیک های ایرانیان در شمال مبنی بر انجام حملات کوچک، افزود: ایرانی ها یک گلوله به اینجا و آنجا شلیک می کنند، فقط به خاطر اینکه ادعا کنند به پیروزی بزرگی دست یافته اند. صدام افزود: شما شاهد خواهید بود ایران چگونه درهم خواهد شکست و ما طرف برنده جنگ خواهیم بود.» (۲)

با وجود آنکه محافل سیاسی به عدم موفقیت امریکا در همراه ساختن کشورهای صنعتی جهان برای اعمال فشار بیشتر به ایران و به ویژه اعمال تحریم تسلیحاتی علیه این کشور اعتقاد دارند، امروز ریگان از بیانیه روز گذشته اجلاس سران هفت کشور صنعتی جهان اعلام رضایت کرد. به گزارش یونایتدپرس، رونالد ریگان، رئیس جمهوری امریکا از جانب داری متحدان این کشور از پیشنهاد های مربوط به خلیج فارس در سیزدهمین اجلاس اقتصادی در "ونیز" ابراز خشنودی کرد و گفت: «بازنگه داشتن این آب راه حیاتی از هدف های مهم و استراتژیک ما است. شما می دانید که متحدان امریکا از هم اکنون نیروی قابل توجهی در خلیج فارس دارند. انگلستان ۱۸ درصد نیروی دریایی خود را در آن منطقه مستقر کرده است. این نیرو در سال

جاری بیش از یک صد کشتی بازرگانی را در خلیج فارس و تنگه هرمز اسکورت کرده است. حضور نیروی دریایی فرانسه نیز در منطقه قابل توجه است.»

ص: ۱۳۲

-
- ۱-۱۳. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۴، رادیو صوت الجماهير (عربی)، ۲۰/۳/۱۳۶۶.
- ۲-۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۳، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۶، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.

وزیر خارجه امریکا (جورج شولتز) نیز گفت: «ما آنچه که فکر می‌کنیم لازم و ضروری است، به دست آوردیم.»^(۱) شولتز در مصاحبه با تلویزیون ای.بی.سی امریکا، درباره سایر نتایج کنفرانس گفت: «از نتایج مذاکرات کنفرانس سران در مورد جنگ ایران و عراق این است که ژاپنی‌ها مایل‌اند پرداخت هزینه‌هایی را در این باره مورد بررسی قرار دهند. همچنین اگر جنگ پایان یابد و یک دوران بازسازی آغاز شود، آنها آماده‌اند تا دست به کار شوند. ژاپن تصمیم گرفته است وزیر خارجه اش را به ایران گسیل دارد.»^(۲)

"فرانک کارلوچی"، مشاور امنیت ملی ریگان نیز در مصاحبه با رادیو امریکا درباره رضایت کشورش از بیانیه ونیز، عدم نگرانی هم‌پیمانان امریکا از اقدام نظامی یک‌جانبه این کشور در خلیج فارس و اطمینان از رفت و آمد بی‌خطر کشتی‌های امریکایی در خلیج فارس مطالبی بیان کرد. وی گفت: «ایالات متحده از بیانیه کنفرانس هفت کشور صنعتی غرب درباره اوضاع خلیج فارس بسیار خرسند است.» وی افزود: «بیانیه کنفرانس اقتصادی "ونیز" همان چیزی است که امریکا از شش کشور دیگر شرکت‌کننده در کنفرانس انتظار داشت. بیانیه کنفرانس اقتصادی هفت کشور صنعتی غرب در ونیز از جمله بر اصل آزادی کشتی‌رانی در خلیج فارس تأکید می‌کند و قرار می‌گذارد که در مورد چگونگی اطمینان از این امر مشورت‌های لازم بیشتری انجام گیرد.» رادیو امریکا درباره اظهارات کارلوچی افزود: «مشاور امنیت ملی کاخ سفید گفت: ایالات متحده در پی جلب حمایت نظامی متحدان خود نبود. وی این گزارش‌هایی را که برخی از متحدان امریکا این کشور را جنگ طلب خوانده و ابراز نگرانی کرده‌اند، تکذیب کرد و گفت: متحدان امریکایی نه در جلسات رسمی و نه در جلسات چندجانبه و نه در گفت‌وگوهای غیررسمی خود که در سطح من یا مدیرکل وزارت امور خارجه انجام گرفته، از توسل یک‌جانبه به زور در خلیج فارس ابراز نگرانی نکرده‌اند بلکه تا آنجایی که من پیوسته شنیده‌ام، آنان از آنچه که من در خلیج فارس انجام می‌دهم، ابراز حمایت کرده‌اند. فرانک کارلوچی گفت، بیانیه کنفرانس ونیز تنها پس از ۴۵ دقیقه بحث به تصویب رسید. وی گفت، در این زمینه هماهنگی بسیاری وجود دارد.»^(۳)

کارلوچی در پاسخ به این پرسش که آیا اجرای حمله‌ای علیه ایران در صورت استقرار موشک‌های کرم ابریشم امکان‌پذیر است یا خیر؟ گفت: «ما راه‌های نظامی را در نظر نداریم زیرا کشتی‌های ما به خوبی می‌توانند از خود و همچنین از کشتی‌هایی که آنها را اسکورت می‌کنند، دفاع کنند.»^(۴)

از سوی دیگر، به گزارش روزنامه‌های واشنگتن پست و هرالده تریبون، "زیگنیو برژینسکی"، مشاور امنیت ملی سابق امریکا تأکید کرد: «خروج امریکا از خلیج فارس نشان خواهد داد که آیت‌الله خمینی و هواداران وی اکنون کنترل خلیج فارس را در اختیار گرفته‌اند و برای امریکا این شکست ده بار سخت‌تر از دست رفتن ایران خواهد بود.» وی خواستار کاهش

ص: ۱۳۳

۱- ۱۵. مأخذ ۱۳۶۶، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲۴، رادیو بی.بی.سی، ۲۱/۳/۱۳۶۶؛ و - مأخذ ۷، ردیف ۳، ص ۲۰، یونایتد پرس، ایتالیا.
۲- ۱۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش ه-ای ویژه"، شماره ۸۴، ۲۲/۳/۱۳۶۶، ص ۶، خ-برگزاری کویت، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۷. مأخذ ۱۳، ص ۱۱، رادیو امریکا، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

۴-۱۸. مأخذ ۱۴، ص ۱۶، خبرگزاری یونایتد پرس - ونیز، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

نیروهای امریکایی در کشورهای اروپایی عضو سازمان ناتو و افزایش نیروهای آن کشور در خلیج فارس شد. برژینسکی با تأکید بر رقابت همیشگی شرق و غرب گفت: «کنترل ایران بر این منطقه موقت خواهد بود و عقب نشینی امریکا از خلیج فارس نهایتاً به سود شوروی تمام خواهد شد.» وی افزود: «امریکا هیچ راهی جز ایستادگی در برابر تهدید علیه منافع غرب در خلیج فارس ندارد. چنانچه امریکا طبق پیشنهاد برخی از نمایندگان کنگره از منطقه خارج شود، معنای آن این خواهد بود که طی ده سال آینده موقعیت امریکا در منطقه سقوط خواهد کرد.» (۱)

خبرگزاری فرانسه نیز از بازتاب بیانیه کنفرانس ونیز در مطبوعات عراق گزارش داد: «رسانه های عراقی ضمن انتشار متن اعلامیه کنفرانس سران هفت کشور صنعتی در مورد جنگ ایران و عراق و خلیج فارس، در حقیقت اولین واکنش موافق مقامات عراقی با موضع گیری هفت کشور را نشان دادند.» این خبرگزاری می افزاید: «درخواست کنفرانس ونیز جهت پایان گرفتن جنگ از راه مذاکره، ضمن محترم شمردن تمامیت ارضی و استقلال دو کشور متخاصم، کاملاً منطبق با نظرگاه های عراقی است.» (۲)

۱۲۲۱

در پی درخواست کویت از امریکا برای حفاظت از کشتی های کویتی در منطقه خلیج فارس، امروز رادیو بی.بی.سی از اقدام این کشور برای توسعه طرح اسکورت خبر داد. این رادیو به نقل از منابع وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: کویت از انگلیس، فرانسه، هلند و چین درخواست کرده است که برای حفاظت از کشتی رانی در آب های خلیج فارس یک طرح بین المللی را به اجرا بگذارند. (۳)

بی.بی.سی افزود: «وزارت دفاع انگلیس تماس کویت را تکذیب کرده است اما به نظر می رسد که کویت از طریق شرکت نفت کش خود با شرکت های کشتی رانی انگلیس تماس گرفته باشد. قصد کویت از این کار برافراشتن پرچم انگلیس بر فراز کشتی هایی است که برای آن کشور نفت حمل می کنند. چین نیز ظاهراً کاملاً دست رد بر سینه کویتی ها نزده است. شواهد نشان می دهد که کویت با این طرح خود قصد دارد تا حد امکان پای کشورهای بیشتری را به منظور بین المللی کردن جنگ عراق و ایران، باز کند.» (۴)

سخن گوی دولت چین نیز امروز در تأیید این خبر گفت که کویت خواهان حفاظت چین از نفت کش های کویتی شده است. رادیو امریکا ضمن اعلام این خبر افزود: «به گفته این سخن گو، دولت چین سرگرم بررسی این درخواست کویت است. امروز یک دیپلمات کویتی در پکن مسئله درخواست کویت را برای حراست چین از نفت کش های کویتی تکذیب کرد. دیپلمات های غرب در پکن می گویند: درخواست کویت واکنشی به داد و ستد اسلحه و نفت بین ایران و چین است که بنا به گزارش ها در ۲۳ مه به امضا رسیده است.» (۵)

ص: ۱۳۴

- ۲-۲۰. مأخذ ۱۴، ص ۳، خیرگزاری فرانسه - بغداد، ۲۰/۳/۱۳۶۶.
- ۳-۲۱. مأخذ ۱۴، ص ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۲۰/۳/۱۳۶۶، به نقل از نشریه ایندپندنت.
- ۴-۲۲. مأخذ ۱۴، ص ۱۰، رادیو بی.بی.سی، ۲۰/۳/۱۳۶۶.
- ۵-۲۳. مأخذ ۱۳، ص ۱۰، رادیو امریکا، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

سخن گوی وزارت خارجه چین گزارش های متعدد محافل غربی به نقل از مقامات امریکایی درباره انجام گرفتن یک معامله نفتی بین ایران و چین که بر اساس آن، چین در مقابل دریافت نفت از جمهوری اسلامی ایران یک کارخانه تولید سلاح در این کشور تأسیس خواهد کرد، را تکذیب کرد. وی همچنین از اظهارات برخی از مقامات امریکایی درباره تلاش چین برای تأمین اسلحه ایران - از جمله تحویل موشک های کرم ابریشم - ابراز شگفتی نمود و آن را رد کرد.^(۱)

در این حال، خبرگزاری یونایتدپرس از اختلاف نظر میان مقامات امریکایی در این باره گزارش داد: «هاوارد بیکر»، رئیس ستاد کاخ سفید با گفتن اینکه وی تکذیب چین را در مورد فروش یا تحویل سیلک ورم به ایران باور دارد، در این باره با «فرانک کارلوچی» مشاور امنیت ملی ریگان اختلاف دارد. بیکر به تلویزیون «ای.تی.سی» در ونیز گفت: من بیانیه دولت چین را در مورد اینکه آنها موشک ها را به ایران نفروخته یا تحویل نداده اند، می پذیرم. اما یک مقام بلندپایه امریکایی در ونیز و یک مقام وزارت خارجه در واشنگتن فوراً سخنان بیکر را رد کردند و گفتند: تردیدی در مورد تحویل این موشک ها از سوی چین وجود ندارد.»^(۲)

از سوی دیگر، کره شمالی این ادعا را که آن کشور موشک های ساخت چین را در اختیار ایران گذاشته است، یک «دروغ شاخ دار» خواند که برای ضربه زدن به اعتبار کره شمالی طرح ریزی شده است. خبرگزاری رسمی کره شمالی با انتقاد شدید از امریکا و کره جنوبی، این دو کشور را متهم کرد که با انتشار این گونه گزارش های دروغ، می کوشند تا توجه عمومی را از بی نظمی شدید سیاسی در کره جنوبی منحرف کنند. این خبرگزاری درباره موضع کره شمالی در ارتباط با بحران خلیج فارس اعلام کرد: «موضع ثابت و پایدار جمهوری کره شمالی این است که نه تنها در جنگ خلیج فارس [مداخله نکند، بلکه از هرگونه اقدامی که ممکن است باعث تشدید اوضاع در منطقه شود، دوری گیرند.»^(۳)

به گزارش خبرگزاری تانیوگ، «یاساهیرو ناکازونه»، نخست وزیر ژاپن درباره برقراری صلح بین ایران و عراق گفت: «در صورتی که ایران و عراق به مخاصمات خود پایان دهند، ژاپن آماده است برای بهبود اوضاع اقتصادی دو کشور کمک کند.» وی افزود: «ژاپن به کوشش های خود برای برقراری آتش بس بین دو کشور متخاصم خلیج فارس ادامه خواهد داد.»^(۴)

در این حال، رادیو امریکا گزارش داد: «چین نیز مصرّاً از ایران و عراق خواست از حمله به نفت کش ها در خلیج فارس خودداری کنند. وزارت خارجه چین اعلام کرد که دولت چین درباره ایمنی کشتی رانی بین المللی در خلیج فارس به شدت نگران است. سخن گوی وزارت خارجه چین در یک کنفرانس مطبوعاتی در پکن گفت: «چین امیدوار است طرف های درگیر خویشتن داری پیشه کنند و از تهدید و حمله به نفت کش ها و کشتی های بازرگانی در خلیج فارس دست

- ۱-۲۴. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، تهران - واحد مرکزی خبر به نقل از خبرگزاری کویت.
- ۲-۲۵. مأخذ ۹، ص ۱۴، تهران - واحد مرکزی خبر، به نقل از یونایتدپرس.
- ۳-۲۶. مأخذ ۱۴، ص ۵، خبرگزاری آسوشیتدپرس - توکیو، ۲۰/۳/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری رسمی کره شمالی.
- ۴-۲۷. مأخذ ۱۶، ص ۷، خبرگزاری تانیوگ، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

بردارند". سخن گوی وزارت خارجه چین افزود: دولت چین از هر دو کشور ایران و عراق می خواهد که هرچه زودتر به جنگ خلیج فارس خاتمه دهند.»(۱)

در این حال، خبرگزاری رویتر از همکاری چین با شورای امنیت خبر داد. این خبرگزاری به نقل از منابع دیپلماتیک اعلام کرد: «چین که به ندرت از ابتکارات ابرقدرت ها راضی می باشد، در مورد طرح صلح خلیج فارس که مورد حمایت امریکا و شوروی قرار گرفته، استثنا قائل شده است. به گفته این منابع، بعید به نظر می رسد که چین درخواست پیشنهادی شورای امنیت را برای آتش بس بین ایران و عراق و تو کند. در این طرح پیش بینی شده است که چنانچه به این درخواست اعتنایی نشود، می توان دست به اقداماتی عملی زد. تردید و دودلی این کشور [چین] می تواند هرگونه اقدامی را به تأخیر اندازد. امریکا، شوروی، چین، فرانسه و انگلیس پنج عضو دائمی شورای امنیت چندین ماه به طور خصوصی درباره یک راه حل توأم با تهدید برای پایان دادن به جنگ خلیج فارس [فارس] مذاکره کرده اند.»(۲)

۱۲۵۱

علل گرایش امریکا به بین المللی کردن بحران خلیج فارس و زمینه سازی برای اقدامات آتی، طی مقاله ای در نشریه دفتر سیاسی سپاه مورد بحث قرار گرفته است. در این مقاله آمده است: «عواملی که منجر به بی اثر شدن اقدامات انفرادی واشنگتن گردید، امریکا را در جهت گزینش استراتژی بین المللی کردن بحران خلیج فارس سوق داد. به همین دلیل می توان از قبل دریافت که با این حساب، دامنه معضلات امریکا در تحقق این استراتژی گسترده بوده و به عوامل متعددی بستگی پیدا کرده است. ... این هدف استراتژیک واشنگتن به نقل از اکثر استراتژیست های غرب بر سه پایه زیر استوار است:

۱- جلوگیری از رشد رادیکالیسم اسلامی در منطقه.

۲- جلوگیری از نفوذ شوروی و تقویت نیروی دریایی این کشور در آب های خلیج فارس.

۳- حفظ امنیت کشتی رانی در آب راه بین المللی هرمز برای غرب.

لذا عواملی که می تواند به تحقق استراتژی بین المللی کردن بحران خلیج فارس کمک نماید، نمی بایست با سه هدف فوق در تعارض باشد. لکن اینک شاهدیم که واشنگتن برای تحقق این استراتژی با دست خود پای مسکو را به منطقه باز کرده است.»

در ادامه این مقاله درباره اقدامات شوروی و مواضع اخیر این کشور آمده است: «موضع شوروی در قبال جنگ ایران و عراق و بحران خلیج فارس تابعی از سایر بحران ها و مشکلات بین این کشور با غرب است. به دنبال دیدارها و گفت و گوهای بین "ریچارد مورفی" و "پتروفسکی" همکاری هایی میان شوروی با غرب مشاهده می شود که دلایل آن را می توان از یک سو اولویت های حل بحران جنگ و بحران افغانستان و از سوی دیگر افزایش آرام حضور نیروی دریایی و نفوذ سیاسی اقتصادی مسکو در کشورهای خلیج فارس و کسب امتیازاتی از غرب در

۱- ۲۸. مأخذ ۱۳، ص ۱۰، رادیو امریکا، ۲۰/۳/۱۳۶۶.

۲- ۲۹. مأخذ ۱۶، ص ۸ و ۹، خبرگزاری رویتر - سازمان ملل، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

زمینه حل مناقشات اعراب و اسرائیل در قالب کنفرانس بین المللی صلح قلمداد نمود. از این رو، مسکو برای اینکه میزان صداقت و اشنگتن را در دیگر زمینه ها آزموده باشد، مشارکت با طرح بین المللی کردن بحران خلیج فارس را به طور محتاطانه ای برگزیده است. زیرا این طرح که در ظرفیت محدودتری امکان پیاده شدن احتمالی داشته و آزمون عملی طرفین را نیز به همراه دارد، می تواند الگوی مناسبی برای شکل گیری یک توافق بین المللی پیرامون جنگ گردد.»^(۱)

ص: ۱۳۷

۱- ۳۰. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل" شماره ۳۲، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸ تا ۲۰.

عزیز جعفری فرمانده قرارگاه قدس

تصویر

رحیم صفوی جانسین فرمانده نیروی زمینی

در پی نشست چند روز گذشته برخی مسئولان سپاه که با حضور آقای هاشمی رفسنجانی درباره برنامه های آتی سپاه تشکیل شد، امروز هم جلسه ای با حضور رحیم صفوی، قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه و عزیز جعفری، فرمانده قرارگاه قدس برگزار شد. در این جلسه میزان آمادگی قرارگاه و یگان های عملیاتی، هوشیاری دشمن و مشکلات عملیات در منطقه سردشت (نصر ۵) بحث شد و مسئولان قرارگاه قدس با ارائه گزارش هایی درباره نوع فعالیت دشمن از جمله افزایش نیرو و شلیک منور، بر هوشیاری نسبی دشمن تأکید کردند. در این نشست همچنین در دیدن بودن تردد نیروهای خودی در جاده های سردشت و کمبود نیرو از جمله مشکلات این عملیات ذکر شد. (۱)

۱۲۷۲

در یک عملیات کمین در منطقه "جناح" از توابع پیرانشهر، نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران هفت تن از نیروهای خودی را شهید کردند و هفت تن را نیز به اسارت در آوردند. (۲)

در گردنه "صلوات آباد" در ده کیلومتری غرب سنندج نیز نیروهای مسلح غیرقانونی با اجرای کمین علیه نیروهای ژاندارمری،

در جریان تخریب مناطق کردنشین، حکومت عراق ۱۵۰۰ واحد مسکونی را در یکی از محلات شهر "حلبچه" با خاک یکسان کرد. این خبر را یک مهاجر عراقی فاش کرد. (۴) در استان دهوک نیز یازده روستا به وسیله هواپیماهای عراقی بمباران شدند. در این حمله شمار زیادی از

ص: ۱۳۸

-
- ۱-۱. سند شماره ۱۴۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر ثبت جنگ راوی قرارگاه قدس در عملیات نصر ۵، علی مژدهی، از ۱۳/۳/۱۳۶۶ تا ۱/۴/۱۳۶۶، صص ۱۰ تا ۱۳.
 - ۲-۲. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، "نشریه رویدادها"، شماره ۱۵۰، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.
 - ۳-۳. واحد اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۸، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
 - ۴-۴. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، سند ج - واحد مرکزی خبر.

منازل مسکونی ویران شد و عده ای از اهالی روستاها نیز مجروح شدند. این روستاها به نام های خورت بزرگ، خورت کوچک، سرکانی، شکفتی، میرسیدا، بیساد، کانی مازی، کارافا، کفرگی، نسرا و زنبگی، در بخش های مریدا، سرسنگ و اتروش قرار دارند.^(۱)

در این حال، رادیو امریکا گفت: «بنا به گزارش های خبری، نیروهای عراقی در عملیاتی علیه کردهای شورشی صدها روستای کوهستانی شمال کشور عراق را ویران کردند. ساکنان روستاهای ویران شده به شهرهای اطراف و یا دیگر مناطق کشور منتقل شدند. به گفته دیپلمات های مستقر در بغداد، عملیات نظامی عراق علیه کردهای شورشی در پی شدت یافتن حملات کردها به مناطق کوهستانی شمال کشور با پشتیبانی نیروهای رژیم اسلامی ایران انجام گرفته است و هدف آن تأسیس منطقه ای امنیتی و مجازات روستاییانی است که به شورشیان یاری می دهند.»^(۲)

۱۲۹۱

خریدهای تسلیحاتی عراق از مصر و شیلی موضوعی است که روزنامه "لایوکا"، چاپ شیلی و روزنامه کویتی "الرأی العام" به آن پرداخته اند. لایوکا درباره خرید بمب های خوشه ای عراق نوشته است: «هوایماهای "جمبوجت ۷۴۷" عراق محموله بمب های خوشه ای را از آسمان کشورهای آرژانتین و پاراگوئه عبور داده و قبل از ادامه سفر خود به بغداد، در فرودگاه "ریودورثانیرو" برزیل به زمین می نشینند.» این روزنامه می افزاید: «تا پایان ماه ژوئن جاری (اواسط تیر) دو پرواز و در ماه بعد چهار پرواز حامل بمب های خوشه ای از شیلی به مقصد عراق برنامه ریزی شده است. یک مقام عالی رتبه دولت آرژانتین انتقال محموله های بمب خوشه ای از شیلی به بغداد و پرواز هوایماهای حامل آن بر فراز خاک آرژانتین را مورد تأیید قرار داد.»^(۳)

روزنامه الرأی العام نیز درباره کمک های تسلیحاتی مصر به عراق نوشته است: «بر اساس یک معامله تسلیحاتی، رژیم مصر مقادیر زیادی سلاح و مهمات به عراق صادر می کند.» این روزنامه با اعلام این خبر به نقل از مقامات مصری می افزاید: «این معامله بزرگ ترین معامله فروش اسلحه و مهمات مصر به عراق محسوب می شود.» بر اساس این گزارش، صدور محموله های سلاح طی هفته های آینده از بنادر مصر به عراق انجام خواهد گرفت. الرأی العام اضافه می کند: «محموله کشتی های باری از طریق "بندر عقبه" و از طریق خاک اردن به عراق حمل خواهد شد.» به نوشته این روزنامه، در چارچوب همکاری های نظامی میان مصر و عراق به تازگی بنا به درخواست عراق هیئتی متشکل از کارشناسان نظامی ارتش مصر راهی بغداد شده است.^(۴)

۱۳۰۲

"حمید شعبان"، فرمانده نیروی هوایی عراق امروز جمهوری اسلامی را تهدید کرد که با تسلیحات جدید به ایران حمله خواهد کرد. وی در مصاحبه با روزنامه "البعث"، ارگان حزب بعث عراق گفت: «رهبران ایران باید در انتظار فاجعه های بیشتری در آینده نزدیک باشند. ایرانی ها به یاد داشته باشند که ضربات بعدی محکم تر، نیرومند تر و با تسلیحات جدید صورت خواهد گرفت.»^(۵)

-
- ۱-۵. روزنامه کیهان، ۲۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۷.
 - ۲-۶. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، رادیو امریکا.
 - ۳-۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۳/۱۳۶۶، شیلی - روزنامه "لایوکا".
 - ۴-۸. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه کویتی "الرأی العام".
 - ۵-۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۴، ۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳، بغداد - خبرگزاری رویترا، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

سیدمحمد خاتمی وزیر ارشاد:
تجاوزگری و ارتکاب جنایات جنگی جوهر رژیم عراق
است و دروغ گویی و قلب واقفیت ابزار بنای آن.

در اجلاس وزیران اطلاعات و جهانگردی کشورهای عضو عدم تعهد در "هراره" پایتخت زیمبابوه، سیدمحمد خاتمی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی طی نطقی خواستار اخراج عراق از اجلاس عدم تعهد شد. وی که در رأس هیئتی در نخستین اجلاس وزیران اطلاعات کشورهای غیرمتعهد در هراره شرکت کرده بود، طی سخنانی درباره ماهیت و اقدامات حکومت عراق در طول جنگ تحمیلی گفت: «تجاوزگری و ارتکاب جنایات جنگی جوهر رژیم عراق است و دروغ گویی و قلب واقفیت ابزار بقای آن». وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی با اشاره به توطئه دستگاه های خبری امپریالیستی گفت: «تحریف واقعیات موجود مبارزات حق طلبانه تا به آنجا پیش می رود که عدالت خواهی کشورهای ضعیف را خراب کاری و جنایات قدرت های بزرگ و تجاوزگر را دفاع از حقوق بشر قلمداد می کنند. مظلومان امریکای لاتین، آسیا و آفریقا بی تمدن و تروریست می شوند و زورگویان، متمدن و با فرهنگ معرفی می شوند». آقای خاتمی در نطق خود درباره دخالت و تحریکات امریکا در خلیج فارس گفت: «ایران اسلامی مصمم است تا با حضور غیرقانونی قدرت های بزرگ در خلیج فارس مقابله کند. اولین قربانی توطئه امریکا در منطقه خلیج فارس کسانی هستند که به چنین دخالتی مهر تأیید بزنند».

گفتنی است که نماینده عراق در این اجلاس به هنگام نطق وزیر ارشاد اسلامی و زمانی که وی در باره تجاوز و جنایات حکومت عراق در حمله به مناطق مسکونی و بمباران شیمیایی سخن رانی می کرد، با اعتراض شدید (دور از عرف) ضمن قطع سخنان وی، تهدید کرد که در صورت ادامه سخن رانی به ارباب متوسل خواهد شد. این تهدید هیئت عراقی علاوه بر اینکه تمسخر شماری از هیئت های نمایندگی وزیران اطلاعات کشورهای غیرمتعهد را در پی داشت، با اعتراض شدید وزیر اطلاعات زیمبابوه، (شمیراویرا) که ریاست جلسه را به عهده داشت، روبه رو شد. (۱)

میرحسین موسوی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران در مصاحبه ای با روزنامه "ملت" چاپ ترکیه بر امکان کاربرد موشک و پایداری در برابر امریکا تأکید کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی خلاصه ای از این مصاحبه را به شرح زیر گزارش کرده است: «آقای میرحسین موسوی خطاب به سران هفت کشور سرمایه داری جهان که اخیراً در ونیز ایتالیا گرد هم آمده

بودند، به ویژه ریگان، رئیس جمهور امریکا اعلام داشت: ایران آماده است تا خلاف گفته های امریکا را عملی سازد.

ص: ۱۴۰

۱- ۱۰. مأخذ، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روابط عمومی وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی.

به نوشته ملیت، میرحسین موسوی در بخش دیگری از این گفت و گو در زمینه مخالفت ریگان با استقرار موشک های ایران در خلیج فارس اظهار داشت: حق با ماست و تا رسیدن به حقوق حقه خود به مبارزه ادامه می دهیم. بنا به نوشته ملیت، نخست وزیر کشورمان همچنین در رابطه با شایعه خرید موشک های ساخت چین اظهار داشته است: ما قبل از هر چیز از موشک های ساخت خودمان استفاده می کنیم. البته از کشورهای دیگری نیز موشک خریداری کرده ایم اما محل استقرار آنها سری است. امریکا ما را مستقیماً تهدید می کند و هرگاه که منافع ما در منطقه به خطر افتد، از این موشک ها استفاده خواهیم کرد. به نوشته ملیت، میرحسین موسوی در پاسخ به این سؤال که آیا در صورت مسدود شدن تنگه هرمز فکر نمی کنید ایران به عنوان بیشترین صادرکننده نفت بیش از دیگران متضرر خواهد شد؟ اظهار کرد: ما خود را برای هر چیزی آماده کرده ایم. این روزنامه ادامه می دهد: هم زمان با نخست وزیر ایران مقامات دیگر ایرانی به دعوت ریگان و تلاش های وی برای برقراری صلح در منطقه خلیج فارس با تردید نگریسته، با طرح این مطلب که تلاش های سازمان ملل و شورای امنیت در جهت نجات عراق صورت می پذیرد، اظهار می دارند در صورتی که حق ما را بدهند، قبول می کنیم ولی در غیر این صورت اگر تمام دنیا یکی شوند، نخواهند توانست به زور چیزی به ما بقبولانند» (۱)

۱۳۳۱

"کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع امریکا درباره موضع ایران در برابر تلاش های نظامی امریکا در خلیج فارس گفت: «ایران در گذشته دقیقاً از هرگونه تهدیدی برای کشتی های امریکایی، چه جنگی یا تجاری پرهیز کرده است. ما فکر نمی کنیم این شرایط تغییر کند. جنگ روانی ایران تداوم ندارد. ما معتقدیم آنان به کشتی های امریکایی به هیچ وجه حمله نمی کنند» (۲)

وزیر دفاع امریکا یک بار دیگر به ایران هشدار داد: «امریکا استقرار موشک های زمین به دریای کرم ابریشم از جانب ایران را یک تهدید جدی تلقی می کند.» وی افزود: این موشک ها به محض آنکه آماده شلیک شوند، کشتی رانی در خلیج [فارس] را تهدید خواهند کرد» (۳)

"ریچارد آرمیتاژ" معاون وزارت دفاع در امور امنیت بین المللی امریکا نیز درباره افزایش نیروهای امریکایی در خلیج فارس و امکان پایان مأموریت این نیروها گفت: «ایالات متحده در پی افزایش حضور نیروی دریایی خود در آب های خلیج فارس تا هشت کشتی می باشد. این حضور به خاطر اسکورت نفت کش های کویتی با پرچم امریکا می باشد. یک هواپیمای ترابری حامل یک گروه افراد جنگ جو در اکثر مواقع در شمال دریای عمان حاضر خواهد بود» (۴) وی درباره تاریخ آغاز عملیات اسکورت نفت کش های کویتی گفت: «کار اسکورت نیروی خاورمیانه ای امریکا ممکن است از ماه آتی مسیحی آغاز شود و به مدت نامحدود تا خاتمه جنگ کشتی ها ادامه یابد.» وی افزود: «اگر جنگ کشتی ها پایان پذیرد، به ماندن ما نیازی نخواهد بود.» وی ادامه داد: «حمله هوایی عراق در هفدهم مه (۲۷ اردیبهشت) علیه ناوچه امریکایی "استارک"

ص: ۱۴۱

- ۲-۱۲. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ. سند شماره ۲۲۱۳۸۰، مقالات ترجمه شده، روزنامه سان فرانسیسکو کرونیکل، ۲۱/۳/۱۳۶۶.
- ۳-۱۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۴، ۲۲/۳/۱۳۶۶، ص ۱۵، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۱/۳/۱۳۶۶.
- ۴-۱۴. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سند شماره ۲۲۱۳۷۹، مقالات ترجمه شده، روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

که در جریان آن ۳۷ ملوان امریکایی کشته شدند، موجبات نگرانی کنگره را دایر بر آنکه اسکورت یازده کشتی کوییتی برای رزم ناوهای نیروی دریایی امریکا خطرات را افزایش خواهد داد و امریکا را به این جنگ می کشاند، فراهم آورده است.» (۱)

نیویورک تایمز نیز به نقل از منابع دولتی امریکا درباره افزایش تدابیر امنیتی نیروهای امریکا و افزایش توان هوایی این کشور در خلیج فارس نوشت: «پتتاگون امیدوار است که گشت هواپیماهای جاسوسی آواکس را بر فراز تمامی منطقه خلیج فارس [فارس] قبل از شروع اسکورت به وسیله ناوها در ماه آینده افزایش دهد. افزایش گشت توسط هواپیماهای جاسوسی پیشرفته به علت آنکه این هواپیماها در عربستان مستقر هستند و باید بر فراز کشورهای که در طول ساحل خلیج (مقابل ایران) می باشند پرواز نمایند، احتیاج به جواز پرواز از جانب کشورهای عربی دارد.» (۲)

۱۳۴۱

خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل:
« مشکل خلیج فارس نه از طریق زور بلکه از طریق قدرت معنوی حل خواهد شد... آغاز مذاکرات در مورد جنگ، ابتکار عمل شخص من بود.»

"خاویر پرز دکوئیار"، دبیرکل سازمان ملل طی نشستی مطبوعاتی درباره چگونگی برقراری صلح در خلیج فارس، امکان پیش بینی تحریم تسلیحاتی در قطع نامه آتی شورای امنیت و تأثیر همکاری کشورها در تصویب این قطع نامه سخن گفت. به گفته رادیو صدای امریکا، وی اظهار کرد: «به عقیده من مشکل خلیج فارس نه از طریق زور بلکه از طریق قدرت معنوی حل خواهد شد. باید اضافه کنم که پنج عضو دائم و ده عضو غیردائم شورای امنیت باید با یک قطعنامه جامع به این جنگ پایان دهند.» رادیو امریکا افزود: «در مورد اینکه آیا شورای امنیت در آینده نزدیک به این نتیجه خواهد رسید، دبیرکل سازمان ملل گفت: همان طور که می دانید، آغاز مذاکرات در مورد جنگ، ابتکار عمل شخص من بود ولی باید اضافه کنم که این کار من نیست که متن قطعنامه را بنویسم ولی امیدوارم که شورای امنیت به زودی به نتیجه برسد. درباره اینکه آیا دبیرکل سازمان ملل از فرانسه و چین خواهد خواست که به ایران و عراق اسلحه ن فروشند، دبیرکل سازمان ملل گفت: مایل هستم بینم که هیچ کشوری به دو طرف متخاصم اسلحه نمی فروشد. وی اضافه کرد: یکی از روش های پیش بینی شده احتمالاً تحریم ارسال اسلحه خواهد بود. در پاسخ به این سؤال که آیا تحریم ارسال اسلحه علیه هر دو کشور در حال جنگ و یا یکی از طرفین خواهد بود، خاویر پرز دکوئیار گفت: اگر شورای امنیت تصمیم بر تحریم بگیرد، باید برای هر دو طرف متخاصم باشد ولی مسئله تحریم اسلحه دو جنبه دارد؛ یک جنبه پیش گیرنده چون در این صورت برای هر دو طرف خواهد بود، جنبه دیگر حالت تحریم دارد که برای کشوری است که از قطعنامه شورا پیروی نکند.» (۳)

۱- ۱۵. مأخذ ۴، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری یونایتد پرس.

۲- ۱۶. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: سند شماره ۲۲۱۳۷۸، مقالات ترجمه شده، روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

۳- ۱۷. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۷، رادیو امریکا، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

رادیو بی.بی.سی نیز در خصوص اقدامات شورای امنیت سازمان ملل برای تصویب قطع نامه ای درباره جنگ ایران و عراق پس از نشست اخیر "ونیز" گفت: «فعالیت هنوز ادامه دارد و مرحله دوم کار به زودی آغاز خواهد شد، اما به گزارش خبرنگار بی.بی.سی در مقر سازمان ملل، همه اذعان می کنند که پیشرفت همچنان به کندی صورت می گیرد. "ریک فانتن" در گزارش خود می گوید: طرح پایان دادن به جنگ خلیج فارس آن قدر محرمانه است که هیچ یک از پنج عضو شورای امنیت علناً درباره آن چیزی نمی گویند، اما طرح به صورت پیش نویس یک قطعنامه شکل محکمی به خود گرفته است و حالا پنج عضو دائمی شورای امنیت مقدمات مرحله بعدی یعنی ارائه آن به ده عضو غیردائم شورا را فراهم می کنند. حال که پس از زحمت فراوان میان امریکا، شوروی، بریتانیا، فرانسه و چین اتفاق نظر پیدا شده، در هفته آینده اعضای غیردائم پیش نویس قطعنامه ای را که بر سر آن توافق شده است، مطالعه خواهند کرد تا اتفاق نظر در سطح وسیع تری به دست بیاید. در این مرحله دیپلمات ها ابداً مطمئن نیستند که مشورت هایی که احتمالاً چندین هفته طول خواهد کشید به موافقت همه اعضای شورا منجر شود.» (۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری یونایتدپرس درباره علت ناموفق بودن مصوبات قبلی شورای امنیت سازمان ملل در پایان دادن به جنگ ایران و عراق گزارش داد: «مذاکرات در مورد ارائه قطعنامه ای در زمینه جنگ عراق و ایران بیش از پنج ماه است که در شورای امنیت سازمان ملل در جریان است ولی به علت اختلافات بین اعضا، شورا تاکنون به نتیجه ای نرسیده است. سه قطعنامه قبلی سازمان ملل درباره آتش بس نتوانسته است به جنگ ایران و عراق پایان بخشد.» (۲)

در این حال، خبرگزاری رویتر درباره احتمال همکاری چین در تصویب قطع نامه و اقدامات تضمینی برای قبول این قطع نامه اعلام کرد: «منابع دیپلماتیک گفتند، بعید به نظر می رسد که چین درخواست پیشنهادی شورای امنیت را برای آتش بس بین ایران و عراق وتو کند. در این طرح پیش بینی شده است که چنانچه به این درخواست اعتنایی نشود، می توان دست به اقداماتی عملی زد. در حالی که در آغاز، صحبت از اعمال تحریم فروش سلاح به هر طرف که درخواست آتش بس را رد کند در میان بوده است. منابع دیپلماتیک گفتند که یک فرمول بیهوده چون "اقدامات مقتضی" در چارچوب سازمان ملل ممکن است جایگزین آن تهدید شود. ضمناً به هر دو طرف بایستی یک مهلت مثلاً شش ماهه داده شود تا اگر بخواهند، اعتراض کنند و این موضوع بیش از پیش قطع نامه را بی اثر خواهد کرد.» (۳)

۱۳۵۱

هم زمان با اقدامات شورای امنیت و طرح مباحثی درباره پایان جنگ، "لطیف نصیف جاسم"، وزیر اطلاعات عراق اصول اعلام شده صدام حسین را که سال پیش به عنوان اصول اساسی عراق برای صلح اعلام کرده بود، بار دیگر تکرار کرد. نصیف جاسم بدون اشاره به کشور حمله کننده و یا تأمین خسارت کشور آسیب دیده، گفت: «ما به مبادی و اصول صلح طبق پیام حضرت

ص: ۱۴۳

۲-۱۹. هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۰، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۵، ونیز - یونایتد پرس، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

۳-۲۰. مأخذ ۱۳ ص ۸، خبرگزاری رویتر، ۲۱/۳/۱۳۶۶.

رئیس جمهور رهبر، صدام حسین برای حکام ایران در دوم اوت ۱۹۸۶ (۱۱ مرداد ۱۳۶۵) پای بند هستیم، که عبارتند از:

۱- عقب نشینی کامل و جامع و نامشروط به مرزهای شناخته شده بین المللی. ۲- مبادله جامع و همه جانبه اسرا. ۳- امضای قرارداد صلح و عدم تجاوز بین دو کشور. ۴- عدم دخالت در امور داخلی و احترام هر یک به اختیارات کشور دیگر. ۵- برای تحقیق استقرار و امنیت منطقه و منطقه خلیج عرب [فارس] باید ایران و عراق دو عنصر مثبت باشند. بدون این پایه ها و اصول راه دیگری را برای حل و فصل نزاع بین ما و ایران - هرچند که جنگ به طول بکشد - نمی یابیم، زیرا هرگونه امور خارج از این مبادی یعنی زیان رساندن به تمامیت ارضی و مبادی ما و تهدید استقلال سیاسی ماست.» (۱)

۱۳۶۱

ناکامی امریکا در اجلاس سران هفت کشور صنعتی در ونیز دستمایه سیاسی برخی رسانه ها شده است. شبکه تلویزیونی "سی.بی.اس" امریکا در یک جمع بندی از تصمیم اجلاس "ونیز" اعلام کرد که دولت ریگان موفق به کسب هیچ گونه کمکی از هم پیمانان خود برای اقداماتش در خلیج فارس نشد. این شبکه تلویزیونی افزود: «هم پیمانان امریکا تنها طی یک بیانه سیاسی از لزوم جریان آزاد نفت خلیج فارس و اقدامات شورای امنیت سازمان ملل جهت یافتن "یک راه حل مؤثر و عادلانه" برای ختم جنگ ایران و عراق حمایت کردند.» این شبکه می افزاید: در واقع عراقی ها بیشترین حملات را در خلیج فارس علیه کشتی های تجاری مرتکب شده اند. آنچه که دولت ریگان در اجلاس ونیز به ویژه در رابطه با مسئله خلیج فارس کسب کرد، تقریباً هیچ است. مقامات امریکایی می دانستند که در رابطه با مسئله خلیج فارس کمک زیادی از متحدین دریافت نخواهند کرد. بنابراین چیز زیادی از آنها نخواستند و سپس موقعی که مقامات امریکایی در این اجلاس به نتیجه ای نرسیدند، گفتند: "ما دقیقاً آنچه را که می خواستیم کسب نمودیم." انتظار می رود عدم آمادگی هیچ یک از متحدین جهت کمک به امریکا در خلیج فارس، جنجال جدیدی را میان دولت جمهوری خواه ریگان و کنگره دمکرات این کشور بیافریند.» (۲)

رادیو بی.بی.سی نیز درباره نتایج اجلاس "ونیز" و احتمال همکاری متحدان امریکا برای همراهی با این کشور در بحران خلیج فارس گفت: «در میان مفاد مهم اعلامیه سران هفت کشور غربی در ونیز ماده ای است که مربوط به وضعیت خلیج فارس می شود. ماده ای که خواستار همکاری بین المللی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و حمایت از اصل آزادی کشتی رانی در خلیج فارس می شود.»

ریگان در هنگام ترک کنفرانس صریحاً اشاره کرد که از دوستان و متحدان امریکا برای امنیت خلیج فارس درخواست کمک خواهد کرد. اما اگر ریگان در کنفرانس ونیز رسماً درخواست چنین کمکی می کرد، آشکارا از این بابت جواب منفی قاطعی می گرفت. واقعیت این

ص: ۱۴۴

۲ - ۲۲. مأخذ ۱۳، صص ۱۶ و ۱۷، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۳/۱۳۶۶، به نقل از شبکه تلویزیونی سی.بی.اس. امریکا.

است که در میان دوستان امریکا این احساس عمومیت داشته که امریکا بدون توجه به پیامدهای امر، در خلیج فارس خود را به ورطه تعهداتی سنگین انداخته است. این احساسی است که بسیاری از سیاستمداران امریکا نیز دارند.»^(۱)

نشریه "تایمز مالی" نیز تلاش ریگان را در اجلاس ونیز ناکام ارزیابی کرده است. این روزنامه می نویسد: «ریگان نفع چندانی از اجلاس ونیز نبرده است و قطع نامه صادره در زمینه آزادی کشتی رانی در خلیج فارس حداقل انتظار وی بود.» این روزنامه می افزاید: «قطع نامه مذکور خواستار اقدامات فوری و هماهنگ به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق شد. در حالی که امریکا بر اعمال آتش بس و عقب نشینی نیروهای دو کشور تأکید کرده بود. هفت کشور غربی به بی طرفی رسمی خود پای بند ماندند زیرا هراس داشتند دنباله روی از سیاست امریکا موضع ایران را سخت تر کند.»^(۲)

روزنامه فرانسوی "لوماتن" نیز به زمینه سازی های ریگان در اجلاس ونیز اشاره کرده است: «ایران میهمان غیرمنتظره کنفرانس عالی ونیز بود. به محض گشایش این کنفرانس، ریگان تهدیدهای جمهوری اسلامی ایران در مورد آزادی کشتی رانی در خلیج فارس را همچون موضوع مهم قابل بحث بر حاضران تحمیل و سعی کرد متحدانش را در راه حفظ امنیت آن منطقه علیه تهران بسیج کند.» این روزنامه می افزاید: «رهبران اروپایی در برابر انتظار امریکا از آنها برای شرکت بیشتر در مراقبت نظامی از خلیج فارس رویه احتیاط آمیزی از خود نشان دادند.»^(۳)

۱۳۷۱

روزنامه انگلیسی "گاردین" در مقاله ای به مشکلات فراروی دولت کویت در همکاری با امریکا پرداخته و به حمایت همه جانبه این کشور از عراق اشاره می کند. در این مقاله آمده است: کویت که به امریکا روی آورده است اینک از این وحشت دارد که اگر اوضاع وخیم تر شود، ریگان همان طور که در لبنان عقب نشینی کرد، دست از حمایت از کویت هم بردارد و کویت را تنها بگذارد. در کویت شیعیانی زندگی می کنند و آماده اند علیه دولت کویت وارد عمل شوند.» این روزنامه می نویسد: «کویت از دوستان و متحدان عراق است و اکثر مایحتاج دولت عراق را شب ها از طریق خاک خود به عراق می رساند. میراث های عراق بر فراز خاک کویت پرواز می کنند تا نفت کش های عازم ایران را مورد حمله قرار دهند و رسانه های دولتی این کشور شدیداً به ایران و ارزش های مورد احترام این کشور حمله می کنند. یک مقام کویتی می گوید: ایرانیان خواستار سقوط صدام هستند و ما می دانیم اگر صدام برود، ما هم خواهیم رفت.»^(۴)

۱۳۸۲

دکتر "جوزف اولسن" از کارشناسان نظامی امریکا در یک سخن رانی در مرکز مطالعات استراتژیک پاکستان در جمع نظامیان این کشور گفت: «انقلاب اسلامی ایران شکست ناپذیر شده است و اکنون فقط جمهوری اسلامی ایران توانایی بستن تنگه هرمز را دارد. پیروزی

ص: ۱۴۵

- ۱-۲۳. مأخذ ۱۳، ص ۲۵، رادیو بی.بی.سی، ۲۱/۳/۱۳۶۶.
- ۲-۲۴. روزنامه رسالت، ۲۱/۳/۱۳۶۶، روزنامه تایمز مالی.
- ۳-۲۵. مأخذ ۷، ص ۸، روزنامه فرانسوی لوماتن دوپاری.
- ۴-۲۶. مأخذ ۷، ص ۳، لندن - روزنامه گاردین.

انقلاب اسلامی ایران باعث شد تا ایران که یک متحد امریکا به شمار می رفت، به دشمن شماره یک واشنگتن بدل شود.» وی اظهار کرد: «در حالی که عراق فاقد توانایی های لازم برای بستن تنگه هرمز می باشد ایران می تواند این تنگه را مسدود نماید. دکتر اولسن افزود: «سرنگونی جمهوری اسلامی در ایران حتی بعد از [امام] خمینی نیز امکان پذیر نیست و ما اطمینان داریم، اشخاصی در آن کشور هستند که انقلاب اسلامی را توسعه و تداوم خواهند بخشید.»^(۱)

ص: ۱۴۶

۱- ۲۷. مأخذ ۴، ص ۱۸، اسلام آباد - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۱۳۹ ۱

امروز نیز جلسه ای با حضور رحیم صفوی، قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه، عزیز جعفری و نورعلی شوشتری، فرماندهان قرارگاه های قدس و نجف برای بررسی عملیات آتی در منطقه مرزی سردشت برگزار شد. در این جلسه با توجه به مشکلات موجود در زمینه حفاظت، کمبود نیرو و... تصمیم گرفته شد که با حذف برخی محورها از جمله "نپه جنگلی"، عملیات به صورت محدودتری طرح ریزی شود و با توجه به محدود شدن عملیات، قرارگاه نجف نیز از این منطقه رها شده و اجرای عملیات تنها به قرارگاه قدس واگذار شود. (۱)

۱۴۰ ۲

در ارتفاعات جنوب غربی مریوان نیروهای سازمان مجاهدین خلق با همکاری ارتش عراق به یک پایگاه نیروهای خودی حمله کردند و با آنها درگیر شدند. در این درگیری که چند ساعت طول کشید پنج تن از نیروهای خودی شهید و مجروح شدند و یازده تن از آنان نیز به اسارت دشمن درآمدند. از تلفات وارد شده به نیروهای مهاجم آماری در دست نیست. (۲)

۱۴۱ ۳

ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در تنگه هرمز، امروز یازده فروند کشتی عبوری را شناسایی و بازرسی کرد که پس از اطمینان از نداشتن محموله ای برای کشور عراق، به آنها اجازه ادامه مسیر داده شد. (۳)

۱۴۲ ۴

در پی اعزام نیروهای رزمی و تخصصی به جبهه های نبرد، خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: امروز دو گردان از نیروهای رزمی و تخصصی جهاد سازندگی استان بوشهر تحت عنوان "پیش گامان گردان های انصار" رهسپار صحنه های نبرد شدند. (۴)

۱۴۳ ۵

محور اصلی سخنان امروز خطیب نماز جمعه تهران درباره مسائل جنگ و به ویژه بحران اخیر خلیج فارس بود. آیت الله خامنه ای در مباحث سیاسی نماز جمعه به نتایج اجلاس "ونیز"،

ص: ۱۴۷

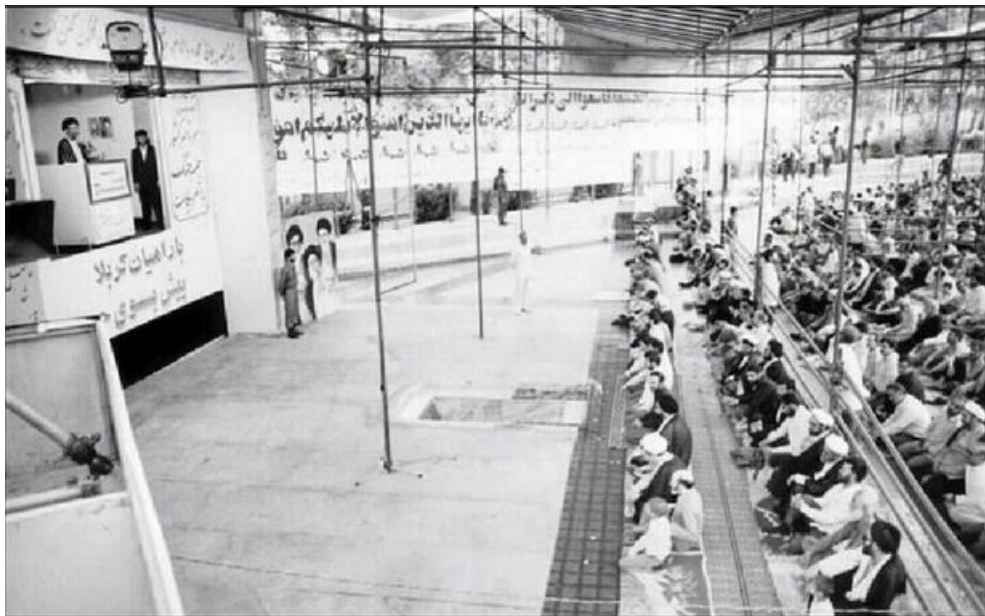
- ۲-۲. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۴، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۹.
- ۳-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۴-۴. روزنامه رسالت، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

عدم کارایی نیروی نظامی امریکا در خلیج فارس، پیش قدم نشدن ایران برای درگیری نظامی با امریکا، تفکیک ناپذیر بودن امنیت در خلیج فارس و توجه شورای امنیت برای بازداشتن عراق از آتش افروزی بیشتر در خلیج فارس اشاره کرد. گزیده ای از سخنان ایشان چنین است: «همان وقتی که این آقایان مشغول جنجال و تهدید بودند ما حرف و موضع خودمان را صریحاً گفتیم و الآن آن جو جنجال فرو نشست. با رفتن ریگان به اجلاس هفت کشور صنعتی با امیدها و آرزوهای زیاد و دست خالی برگشتن ایشان از آن اجلاس که علت آن این بود که کشورهای صنعتی بزرگ غربی حاضر نشدند منافع شان را وجه المصالحه مسائل داخلی امریکا قرار دهند، چون همه می دانند که این جنجال و هیاهوی دار و دسته ریگان برای این است که مشکلات داخلی خودشان را حل کنند، زیرا آنها در داخل کشور امریکا به شدت زیر سؤال هستند. ... این درست است که امریکا یک قدرت نظامی برتر است و بعضی خواسته اند این را به رخ بکشند که ناوگان امریکایی چنین مجهز است، چنان موشک دارد و چنان وسایل الکترونیکی دارد، یا نیروی هوایی آن کشور چنین و چنان است، اینها همه معلوم، امریکایی ها سال هاست دنیا را می چاچند تا به حجم نظامی خود اضافه کنند و توانسته اند و اضافه هم کرده اند، در این حرفی نیست اما مسئله این است که خلیج فارس جای مانور یک نیروی عظیم دریایی نیست، نیروی دریایی امریکا اگر چندین ناوگان هم در خلیج فارس بیاورد، جز اینکه دست و پای خودشان را تنگ بکنند و آسیب پذیری شان را بیشتر کنند، هیچ هنر و غیرتی نخواهند داشت...

اگر ما می خواستیم در اقیانوس ها جنگ دریایی با امریکایی ها بکنیم، ما هم ناوگان مان را ببریم، او هم ناوگانش را بیاورد، اینجا ممکن بود که بگویند که ما (امریکایی ها) ناوگان مان مجهز تر است. مسئله این نیست. مسئله خلیج فارس است. در خلیج فارس امریکا به شدت آسیب پذیر است. ناو هواپیما بر امریکایی با چند ده فروند هواپیما اگر در داخل خلیج فارس، با وسایل گوناگونی که به حمدالله جمهوری اسلامی در اختیار دارد و خیلی از آنها را هنوز آنها کشف نکرده اند، مورد آسیب قرار گرفت و یک ناو هواپیما بر غول پیکر امریکایی به وسیله جمهوری اسلامی ضربه خورد و آسیب دید، دیگر ملت های منطقه و ملت های جهان کمترین محل برای امریکا نمی گذارند و هیچ گونه هیبتی دیگر برای آنها باقی نخواهد ماند و آبرویش خواهد رفت. خلیج فارس منطقه ای محدود است. در اینجا معلوم نیست قدرت امریکا کارایی لازم را داشته باشد و ما امکانات فراوانی داریم. ما قبلاً هم می گفتیم، امکاناتی داریم که در دریا می توانیم شما را مورد آسیب قرار بدهیم، باور نمی کردند، یا اگر بعضی ها باور می کردند، دلشان نمی خواست به روی خودشان بیاورند. الآن هم داریم می گوئیم غیر از موشک هایی که شما اطلاع پیدا کردید که ما داریم و هنوز هم نمی دانید که این موشک ها به چه نحوی تولید شده و کی تولید شده و چگونه در اختیار ما قرار گرفته است، غیر از این موشک ها باز هم ما وسایلی

داریم که یقیناً اگر آن وسایل در خلیج فارس به کار گرفته شود، باز هم دستگاه امریکایی و ناوگان امریکایی به همان اندازه که در مقابل این موشک ها آسیب پذیر است، در مقابل آنها آسیب پذیر خواهد بود.

ما اعلام می کنیم در خلیج فارس برای آتش افروزی، ما پیش قدم نخواهیم شد. ما مایل نیستیم در خلیج فارس آتش روشن بشود، اگر شما خودتان به دست خودتان این آتش را روشن نکنید. کشورهای صنعتی دنبال این هستند که امنیت در خلیج فارس تأمین بشود و دلواپس امنیت خلیج فارس هستند. بله، حق هم دارند دلواپس باشند. خلیج فارس منطقه بسیار مهمی است؛ هم از لحاظ تجاری هم از لحاظ استراتژیک فوق العاده حساس است. واقعاً هم کشورهای صنعتی دنیا که چشم شان به نفت اینجا دوخته شده است، هم از لحاظ اقتصادی و هم از لحاظ سیاسی باید دلواپس باشند. این بجاست. اما اگر واقعاً دلواپس امنیت هستند و یک مقصد سیاسی و ضد اسلامی توی کارشان نیست، راه آن خیلی آسان است که ایجاد امنیت بکنند. ناامنی در خلیج فارس از ناحیه عراق است، عراق این منطقه را ناامن کرد. ما در مرزهای خشکی با عراق جنگ داریم. این رژیم چرا تعرض در دریا را راهزنانه شروع می کند؟ خوب، این آغاز جنگ است عراق را زیر فشار بگذارند و اجازه ندهند که عراق این کار را انجام بدهد.»

رئیس جمهور در خطبه های نماز جمعه:
«خلیج فارس جای مانور یک نیروی عظیم دریایی نیست ... جز اینکه ... آسیب پذیری شان را بیشتر کنند هیچ هنر و شجرتی نخواهند داشت ... در خلیج فارس برای آتش افروزی، پیش قدم نخواهیم شد ... ناامنی در خلیج فارس از ناحیه عراق است ... عراق را زیر فشار بگذارند و اجازه ندهند که عراق این کار را انجام بدهد ... امنیت در خلیج فارس تفکک پذیر نیست. اگر برای ما ناامن است، برای دیگران هم ناامن خواهد بود ... در صورتی که شورای امنیت یک جانبه تگری خود را از دست ندهد، مصوبات او را قبول نخواهیم کرد.»

رئیس جمهور در خطبه های نماز جمعه:

«خلیج فارس جای مانور یک نیروی عظیم دریایی نیست ... جز اینکه ... آسیب پذیری شان را بیشتر کنند هیچ هنر و غیرتی نخواهند داشت ...»

در خلیج فارس برای آتش افروزی، پیش قدم نخواهیم شد ... ناامنی در خلیج فارس از ناحیه عراق است ... عراق را زیر فشار بگذارند و اجازه ندهند که عراق

این کار را انجام بدهد ... امنیت در خلیج فارس تفکیک پذیر نیست. اگر برای ما ناامن است، برای دیگران هم ناامن خواهد بود ...

در صورتی که شورای امنیت یک جانبه نگری خود را از دست ندهد، مصوبات او را قبول نخواهیم کرد.»

ص: ۱۴۹

رئیس جمهور تأکید کرد: «اگر کشتی های ما به وسیله رژیم عراق هدف قرار نگیرد، در خلیج فارس امنیت کامل برقرار خواهد شد و به هیچ کشتی دیگری حمله نخواهد شد. این نکته اول، یعنی توجه بکنند که راه امنیت این است، اما اگر بخواهند دست عراق را باز بگذارند که هر کاری و هر شیطنت و هر شرارتی که بخواهد، انجام دهد و کشوری مثل کشور کویت هم مثلاً فضایش، آبراهش، بندرش و امکاناتش را در اختیار عراق بگذارد تا عراق از این آبراه، مثلاً موشک برای خودش ببرد، از آن فضا هواپیما به داخل خلیج فارس بفرستد و از آن راه و جاده امکانات برای ادامه جنگ ببرد، یعنی در حقیقت در کنار عراق و پشت سر عراق بایستند، اما در عین حال نفت عراق را هم از منطقه بی طرف صادر کنند و آزادانه کشتی های آنها رفت و آمد کند، یک چنین چیزی ممکن نیست. گفته ایم و باز هم خواهیم گفت که امنیت در خلیج فارس تفکیک پذیر نیست. اگر برای ما ناامن است، برای دیگران هم ناامن خواهد بود. اگر بنا شد ناامنی وجود داشته باشد و کشتی های نفتی کویتی در درجه اول به خاطر اینکه در کنار عراق قرار دارند راه امن نداشته باشند، این را هم امریکا بداند و هم شوروی بداند که پرچم امریکا و پرچم شوروی هم نخواهد توانست نفت کش کویتی را از ناامنی که دچار آن هست، نجات دهد. البته سازمان ملل جای خوبی است برای حل و فصل امور در صورتی که وقتی بناست یک مسئله مهمی را که بین دو کشور است حل و فصل کند، نشان بدهد که بی طرف است. اما سازمانی که از اول که دهن باز می کند، معلوم است که دارد علیه یک طرف و به نفع یک طرف دیگر حرف می زند، شما نمی توانید از آن کسی که علیه او حرف زده می شود و قضاوت می شود، انتظار داشته باشید او هم مثل بزه رام و مطیع شما باشد. خوب، ما در صورتی که شورای امنیت سازمان ملل این وضع یک جانبه نگری خود را از دست ندهد، مصوبات او را به چیزی نخواهیم گرفت و قبول نخواهیم کرد. فشار می آورند روی شورای امنیت که تحریم تسلیحاتی و غیره را نسبت به ایران اعمال کند، این بی فایده است. اگر تحریم تسلیحاتی نسبت به هر دو کشور باشد، ما حرفی نداریم، زیرا کشور عراق الآن مدرن ترین سلاح ها را از متحدین امریکا و اعضای خود شورای امنیت می گیرد، برای اینکه شهرها و کشتی ها را مورد تعرض قرار دهد. این یک روش بی طرفانه نیست که شورای امنیت اتخاذ کرده و تاکنون کرده بوده مگر اینکه این دفعه واقعاً عاقلانه با مسئله برخورد کند و اگر اظهار نظری خواهند کرد، یک اظهار نظر قابل قبولی برای ما باشد و الا اگر مثل اظهار نظرهای قبلی باشد، این را ما صریحاً اعلام می کنیم و به طور قطع می گوئیم که ما سخنی را و قطعنامه ای را که از سوی شورای امنیت صادر بشود و به نفع عراق باشد و یک جانبه باشد و در آن بی طرفی ملاحظه نشده باشد، آن را به هیچ وجه قبول نخواهیم کرد.»

امام جمعه تهران همچنین گفت: «شنیده ام یکی از کشورها پیشنهاد کرده است که از هر دو کشور ایران و عراق خواسته شود که کشتی ها در خلیج فارس زده نشود. این خوب است. آنها از عراق هم بخواهند و فشار بیاورند که کشتی ها زده نشود.»^(۱)

ص: ۱۵۰

در این حال، خبرگزاری یونایتد پرس در این باره گزارش داد: «[آیت الله] خامنه ای از پیشنهاد رهبران هفت کشور صنعتی برای کوشش شورای امنیت جهت پایان دادن به جنگ خلیج فارس استقبال کرد. وی گفت: به هر حال شورای امنیت باید بی طرفی خود را هنگام اتخاذ تدابیر مربوط به این مسئله حفظ کند در غیر این صورت، تصمیمات آن مؤثر نخواهد بود. وی همچنین مفاد بیانیه را مبنی بر اینکه جریان نفت از تنگه هرمز باید بدون وقفه ادامه یابد و تانکرهای حامل نفت نباید مورد حمله قرار گیرند، پیشنهاد خوب خواند. اظهارات رئیس جمهور ایران نخستین عکس العمل ایران نسبت به بیانیه صادر شده از طرف کنفرانس رهبران کشورهای صنعتی (ونیز) است که در آن خواستار اتخاذ تدابیر عادلانه و مؤثر از طرف شورای امنیت برای برقراری یک آتش بس شده است. (۱)

۱۴۴۱

با آنکه امریکا موفق نشد هفت کشور صنعتی جهان را در ونیز برای دخالت نظامی بیشتر در بحران خلیج فارس با خود همراه کند، ولی امروز مقامات نظامی امریکا جزئیات طرح اسکورت نفت کش ها را اعلام کردند که حاکی از عزم این کشور برای گسترش حضور نظامی خود و ایفای نقش اصلی در مناقشه ایران و عراق است.

کاسپار واینبرگر وزیر دفاع امریکا امروز در جلسه کمیته امور خارجه مجلس نمایندگان امریکا جزئیات طرح اسکورت نفت کش ها را اعلام کرد.

"کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع امریکا اعلام کرد: «وزارت دفاع این کشور قصد دارد پیش از آغاز اسکورت نظامی نفت کش های کویتی در خلیج فارس، مساحت تحت نظر هواپیماهای اطلاعاتی آواکس را از عربستان سعودی به سراسر طول خلیج فارس گسترش دهد.» وی در جلسه کمیته امور خارجه مجلس نمایندگان امریکا که درخصوص اوضاع خلیج فارس تشکیل شده بود، درباره این عملیات اطلاعاتی اعلام کرد که امریکا از کمک برخی از کشورهای ساحلی خلیج فارس بهره مند خواهد شد. روزنامه "نیویورک تایمز" با اعلام این خبر به نقل از یک مقام امریکایی می افزاید: «علاوه بر اعزام هواپیماهای آواکس به منطقه خلیج فارس، نیروی دریایی امریکا نیز تناوب پروازهای هواپیماهای اطلاعاتی دریایی (پی - ۳) خود از عمان را افزایش خواهد داد.» (۲)

این روزنامه همچنین به نقل از مقامات دولت ریگان نوشت: «از آنجایی که پایگاه هواپیماهای آواکس در عربستان سعودی قرار داشته و جهت انجام عملیات مذکور باید از آسمان دیگر کشورهای عرب منطقه عبور کند، گسترش عملیات گشت

آواکس ها باید مورد تأیید تمام کشورهای عرب منطقه قرار گیرد. همچنین وزارت دفاع امریکا اعلام کرده است که در طول عملیات اسکورت در خلیج فارس، این کشور تعداد کشتی های جنگی خود در این منطقه را به بیش از ده کشتی افزایش خواهد داد و به احتمال قوی یک ناو هواپیمابر و کشتی های جنگی

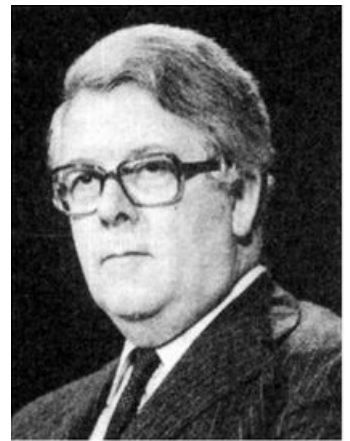
ص: ۱۵۱

۱- ۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۵، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۸، خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۲/۳/۱۳۶۶.

۲- ۷. پیشین، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

دیگری را نیز در بیرون از خلیج فارس مستقر خواهد ساخت. رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا نیز اعلام کرد که این کشور احتمالاً شکاری بمب افکن های عمودپرواز "هاریر" را روی کشتی های تجاری و کشتی های نیروی دریایی آمریکا که مأمور حفظ ترافیک دریایی در خلیج (فارس) هستند، مستقر خواهد ساخت.»(۱)

"مایکل آرماکاست" معاون وزیر خارجه آمریکا در توجیه اعلام تصمیم این کشور در اسکورت نفت کش های کوییتی گفت: «محافظت از نفت کش های کوییتی تصمیمی تحریک آمیز بوده است. علی رغم این واقعیت که جریان نفت از خلیج فارس هنوز ادامه دارد، کوییتی ها به دنبال راهی بودند که طی آن یک نقش حفاظتی مهم از نفت را به شوروی ها بدهند.» وی گفت: «تصمیم ما با توجه به این نکات و ایجاد محدودیت و جلوگیری از بسط نفوذ احتمالی شوروی با بهانه حفاظت از خلیج فارس اتخاذ گردید.» وی افزود: «به اهتزاز درآمدن پرچم آمریکا بر عرشه کشتی های کوییتی فقط توسعه ای محدود از نقش آمریکا در منطقه است.» این مقام امریکایی گفت: «دخالت آمریکا در خصومت های خلیج فارس قریب الوقوع نخواهد بود.»(۲)

جفری هاو وزیر خارجه انگلیس ضمن حمایت از آمریکا از عدم استقبال کشورهای اروپایی برای ورود به بحران خلیج فارس انتقاد کرد.

"جفری هاو"، وزیر خارجه انگلیس نیز در حمایت از عملکرد آمریکا و انتقاد از استقبال کشورهای اروپایی برای ورود در بحران خلیج فارس گفت: «دول غربی به جای اینکه نگران این باشند که پایشان به جنگ خلیج فارس کشیده شود، بایستی در جهت پایان دادن به جنگ عراق و ایران کوشش نمایند.» وی افزود: «این واضح است که غرب به آزادی کشتی رانی در خلیج [فارس] و کاهش تشنج در منطقه و ایجاد پایانی برای جنگ ایران و عراق اهمیت بدهد.» وزیر خارجه انگلیس گفت: «غرب باید هوشیار باشد و باید امور را در جهت صلح پیش ببرد. دول غربی باید از احتمال در معرض حمله قرار گرفتن کشتی هایشان در خلیج [فارس] نگران باشند. بنابراین کشتی های جنگی بریتانیایی و امریکایی و فرانسوی برای حراست از آزادی رفت و آمد کشتی هایشان در این معبر آبی گشت می زنند.»(۳)

این در حالی است که به گزارش نشریه "سافرانسیسکو کرونیکل" شماری از نمایندگان مجلس آمریکا با طرح به زیر پرچم درآوردن یازده کشتی کوییتی در خلیج فارس مخالفت کرده و دولت را متهم کردند که در پی بهانه جویی برای درگیری با ایران است. این نشریه می افزاید: «این عملیات که باید در ماه آینده به اجرا درآید، موجب انتقادات فزاینده ای پس از تهاجم عراقی ها به ناو استارک در هفدهم ماه مه که ۳۷ کشته بر جای گذاشته، شده است. بعضی اعضای کنگره دولت را متهم کردند که به دنبال کسب وجهه در منطقه، در پی ایجاد درگیری با ایران می باشد.»(۴)

-
- ۱- ۸. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۴۹، ۲۶/۳/۱۳۶۶، صص ۵ و ۶، روزنامه نیویورک تایمز.
- ۲- ۹. سند شماره ۲۲۱۴۴۲، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مقالات ترجمه شده، روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۲۲/۳/۱۳۶۶؛ و - مأخذ ۶، ص ۱۶، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۲/۳/۱۳۶۶.
- ۳- ۱۰. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۳، رادیو کویت، ۲۲/۳/۱۳۶۶.
- ۴- ۱۱. سند شماره ۲۲۱۴۴۴، مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مقالات ترجمه شده، روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۲۲/۳/۱۳۶۶.

دکتر "رابرت هانتز" مشاور سابق دولت "کارتر" نیز به دولت ریگان توصیه کرده است که تب بحران خلیج فارس را پایین آورد و از تشدید آن خودداری کند. وی تأکید کرد که آمریکا باید سیاست درهم ریخته خود در خاورمیانه را منسجم و هماهنگ سازد.^(۱)

از سوی دیگر، روزنامه "پراودا"، ارگان رسمی حزب کمونیست شوروی با انتقاد از عملکرد آمریکا در خلیج فارس، با تأکید بر نقش شورای امنیت اعلام کرد که شوروی برای حل مشکلات موجود این منطقه با محوریت این شورا، آماده است.

پراودا می نویسد: «حوادث کنونی در خلیج فارس این منطقه را به کشاندن کشورهای همسایه ایران به جنگ و مداخله مسلحانه مستقیم آمریکا بیش از هر وقت دیگری نزدیک کرده است. این وضعیت که پنتاگون نیروهای نسبتاً بزرگی را در منطقه خلیج فارس متمرکز ساخته و به این نیروها دستور داده شده با مشاهده آماج های مشکوک در گشودن آتش پیش دستی کنند، خطرات خاصی در بر دارد. برای کاهش تشنج منطقه خلیج فارس در وهله اول پایان دادن به جنگ طولانی ایران و عراق ضروری است. اتحاد شوروی برای کوشش های مشترک در این جهت مثلاً در چارچوب شورای امنیت که قادر است ایران را به آغاز مذاکره با عراق متقاعد سازد، آماده است.»^(۲)

۱۴۵۱

هم زمان با جدی تر شدن مباحث شورای امنیت درباره طرحی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق، "خاویر پرز دکویار"، دبیرکل سازمان ملل متحد در مصاحبه ای درباره افزایش نیروها در خلیج فارس، اقدامات اعضای اصلی شورای امنیت و احتمال دخالت نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد در جنگ ایران و عراق اظهار نظر کرد. وی گفت: «حضور نیروهای دریایی و هوایی سازمان ملل در منطقه خلیج فارس باعث حل و فصل جنگ عراق و ایران نخواهد شد.» وی همچنین افزود: «مهم ترین مسئله در حال حاضر دست یابی به یک توافق در میان پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ عراق و ایران است. اعزام نیروهای سازمان ملل به خلیج فارس به مکانیزم فوق العاده عظیمی نیاز دارد که سازمان ملل توانایی آن را ندارد و مطمئن نیستم کشورهای عضو سازمان ملل بتوانند بودجه این عملیات را تأمین کنند.»^(۳)

در این حال، "مارتین ادوکی"، رئیس ادواری شورای امنیت سازمان ملل از روش کشورهای دارای حق و تو در بررسی طرح قطع نامه جنگ ایران و عراق انتقاد کرد. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «مارتین ادوکی، نماینده "غنا" در سازمان ملل و رئیس ادواری شورای امنیت سازمان ملل از اعضای دائمی این شورا که از چند ماه پیش تاکنون سرگرم مذاکراتی به منظور پایان دادن به جنگ عراق علیه ایران می باشند، آشکارا انتقاد کرد.» این

ص: ۱۵۳

۱- ۱۲. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۲، ۲۹/۳/۱۳۶۶، ص ۸.

۲- ۱۳. مأخذ، ص ۱۷، رادیو مسکو، ۲۲/۳/۱۳۶۶، روزنامه پراودا ارگان رسمی حزب کمونیست شوروی.

۳- ۱۴. مأخذ، ص ۳، ابوظبی - خبرگزاری امارات، ۲۲/۳/۱۳۶۶؛ و - هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۰، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

خبرگزاری می افزاید: «ده عضو غیردائمی شورای امنیت تاکنون از جریان کارهای پنج عضو دائمی این شورا مطلع نشده اند که این امر موجب خشم روزافزون بعضی از آنان شده است؛ زیرا آنان از این بیم دارند که این نحوه کار جنبه رسمی سازمانی به خود بگیرد. در همین زمینه "خاویر پرز دکوئیاریا"، دبیرکل سازمان ملل ضمن اعلام این مطلب که توافق میان اعضای برخوردار از حق وتوی سازمان ملل بیش از آغاز هرگونه فعالیتی ضروری است، هماهنگی پنج عضو دائمی شورای امنیت را توصیه کرد. وی در این حال احتمال وجود یک بحران سازمانی در شورای امنیت را رد کرد.»(۱)

خبرگزاری "تانیوگ" نیز در این باره گزارش داد: «محافل دیپلماتیک گفتند که شرایط برای مداخله شورای امنیت جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق مساعدتر از هر زمان دیگر شده است. این نظر بر اساس ملاقات های اعضای شورای امنیت با کمیته هفت نفری اتحادیه عرب و بر اساس اظهارات نمایندگان ابرقدرت ها که از پایان جنگ طرف داری می کنند، و بر اساس نظرات کشورهای صنعتی در کنفرانس "ونیز" و با توجه به نتیجه گیری های اخیر شورای همکاری کشورهای خلیج (فارس) می باشد.»(۲)

۱۴۶۱

خاویر پرز دکوئیاریا دبیرکل سازمان ملل

تصویر

طارق عزیز وزیر خارجه عراق

هم زمان با فعالیت شورای امنیت سازمان ملل برای تصویب قطع نامه ای درباره جنگ ایران و عراق، امروز "طارق عزیز"،

معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق با خاوير پرز دكوئيار، دبیرکل سازمان ملل و "ریچارد مورفی"، معاون وزیر امور خارجه امریکا دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری کویت موضوع گفت و گوها را در جریان قرار گرفتن از نتایج دیدار دكوئيار با کشورهای عضو شورای امنیت و بررسی اوضاع منطقه و مسائل دو جانبه و اقدامات اخیر شورای امنیت ذکر کرد. به گزارش خبرگزاری کویت، "شاذلی قلیبی"، دبیرکل اتحادیه عرب، "طارق عزیز" را در دیدار با "ریچارد مورفی" همراهی کرده است. (۳)

خبرگزاری فرانسه نیز موضوعات گفت و گوی طارق عزیز با مورفی را ریزنی درباره اوضاع خلیج فارس و مساعی دیپلماتیک سازمان ملل برای یافتن راه حلی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق عنوان کرد. (۴)

ص: ۱۵۴

۱- ۱۵. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری فرانسه - نیویورک.

۲- ۱۶. مأخذ ۶، ص ۷، بغداد - خبرگزاری تانیوک، ۲۲/۳/۱۳۶۶.

۳- ۱۷. مأخذ ۱۰، ص ۱۶، رادیو امارات متحده عربی - دبی، ۲۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری کویت.

۴- ۱۸. مأخذ ۲، خبرگزاری فرانسه.

روزنامه "البیان" چاپ امارات طی گزارشی اعلام کرد: سوریه و امارات متحده عربی در نظر دارند برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق به طور مشترک میانجیگری کنند. در این زمینه قرار است به زودی دیدار مهمی بین "حافظ اسد"، رئیس جمهور سوریه و "شیخ زاید بن سلطان"، حاکم امارات در دمشق انجام شود تا طرح میانجیگری در این کشور تهیه شود. دو کشور سوریه و امارات در این باره با شماری از کشورهای عرب ذی نفع در این مسئله مشورت هایی انجام داده اند.

البیان می افزاید: «قرار است یک مسئول بلندپایه ایرانی برای دیدار و گفت و گو با حافظ اسد، رئیس جمهور سوریه و شیخ زاید، حاکم امارات راهی دمشق شود تا در این خصوص تبادل نظر صورت گیرد. روزهای گذشته دیدارهایی بین فرستادگان و تبادل پیام ها و یک رشته تماس های سرّی و علنی میان دمشق و تهران و ابوظبی صورت گرفته است.»^(۱)

ص: ۱۵۵

۱- ۱۹. مأخذ، صص ۶ و ۷، الجزیره - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه البیان چاپ امارات.

در جلسه امروز که با شرکت فرمانده کل سپاه (محسن رضایی)، فرمانده نیروی زمینی سپاه (علی شمخانی)، جانشین فرماندهی نیروی زمینی سپاه (رحیم صفوی)، فرمانده قرارگاه نجف (نورعلی شوشتری) و فرماندهان یگان های شرکت کننده در عملیات منطقه ماؤوت تشکیل شد، طرح دو مرحله ای شدن عملیات مورد بحث و تصویب قرار گرفت به این ترتیب که ادامه یال قشن، شهر ماؤوت، یال میراوه -۱۵۱۴-، یال بالوکاوه (ارتفاع دو قلو) و محدوده دشت ماؤوت (بالوسه تا یال غربی قشن) در مرحله اول عملیات تصرف شود و در مرحله دوم عملیات آزادسازی ارتفاعات ژاژیله به اجرا درآید. اصلی ترین دلیلی که باعث بررسی مجدد طرح عملیات شد، احتمال عدم موفقیت یگان های مأمور در ارتفاعات ژاژیله (لشکر ۱۰۵ قدس و لشکر ۳۲ انصارالحسین) در دستیابی به اهداف خود با توجه به دوری راه این دو یگان از مبدأ به مقصد و پیچیدگی مانور بود.

راوی قرارگاه نجف (احمد نیک روش) نظرهای ارائه شده برای دو مرحله ای شدن عملیات را در شش بند به شرح زیر جمع بندی کرده است:

۱- توان و میزان آمادگی دشمن برای نیروهای خودی ناشناخته است. در صورت دو مرحله ای شدن عملیات، پس از مرحله اول امکان بررسی و ارزیابی دقیق توان دشمن مقدور خواهد شد.

۲- با توجه به نبودن یگان احتیاط و همچنین استعداد کم یگان های عمل کننده، در صورت اجرای عملیات در دو مرحله از به کارگیری یک باره همه نیروهای خودی جلوگیری می شود و در صورت بروز مشکلات پیش بینی نشده پیامدهای بعدی بهتر قابل کنترل است.

۳- ایجاد شرایط بهتر برای یگان های عمل کننده پس از موفقیت در مرحله اول و احداث جاده های مواصلاتی به ارتفاعات ژاژیله.

۴- تصرف ارتفاعات مسلط قشن و یال غربی گلان در مرحله اول موجب بسته شدن عقبه دشمن منتهی به ژاژیله می شود و امکان دید و تیر بهتری به نیروهای خودی می دهد.

۵- با توجه به اینکه عملیات در محور یال غربی گلان و ژاژیله وابستگی مستقیمی به هم دارد لذا آسیب پذیری هر کدام از محورها در صورت عدم موفقیت یکی دیگر از محورها باعث تزلزل کل عملیات شده و با دو مرحله ای شدن عملیات این خطر رفع می شود.

۶- تعداد یگان ها و دشواری هماهنگی آنها در یک محور در شب عملیات از مسائل مورد بحث بود. در صورت یک مرحله ای شدن عملیات یگان های ۱۴ امام حسین (ع)، ۳۵ امام حسن (ع) و ۱۰۵ قدس می باید پس از پشت سر گذاشتن خط پدافندی دشمن بدون درگیری به محل مأموریت خود روانه شوند و این امر دارای مشکلات و پیچیدگی هایی بود که خطرپذیری بالایی داشت و در صورت دو مرحله ای شدن این مشکل نیز به نحوی حل می شد.

در این جلسه تاریخ اجرای عملیات ۲۹/۳/۱۳۶۶ تعیین شد ولی فرمانده لشکر ۵۷ ابوالفضل درخواست ۲۴ ساعت تعویق کرد. وی تغییرات مانور و آماده نبودن یگان خود را از دلایل تقاضای خویش اعلام کرد ولی مسئولان عملیات با این درخواست موافقت نکردند. (۱)

۱۴۹۱

در جلسه دیگری که امروز با حضور فرمانده کل سپاه، فرماندهان قرارگاه رمضان، نمایندگان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" و "حزب الله کردستان عراق" برگزار شد، گزارشی از آخرین وضعیت مناطق عملیاتی و اقدامات انجام گرفته برای آمادگی نیروها ارائه شد. در این جلسه درباره حضور و فعالیت بیشتر نیروهای معارض در منطقه "ارییل"، گسترش بُعد تبلیغاتی و نحوه همکاری بیشتر بین قرارگاه رمضان و گروه های معارض عراقی مباحثی انجام گرفت. (۲)

۱۵۰۲

امروز نیروهای سازمان مجاهدین خلق با هدف تصرف منطقه "بموک" در منطقه مرزی باویسی در استان باختران، به یکی از واحدهای سپاه در این منطقه حمله کردند ولی با مقاومت نیروهای خودی، مهاجمان موفقیتی به دست نیاوردند. در این حمله پنج تن از نیروهای خودی شهید و چهار تن زخمی شدند. از نیروهای مهاجم نیز چهار تن کشته یا زخمی شدند. (۳)

۱۵۱۳

پس از گذشت حدود سه هفته از توقف حملات هوایی عراق، امروز هواپیماهای این کشور چند منطقه در کردستان را بمباران کردند. در این بمباران ها روستاهای برلیسو، نیسک آباد، زرآب و برسیورا از توابع سردشت، بانه و مریوان و یک پایگاه نظامی هدف قرار گرفتند که بر اثر آن، چهار تن از روستاییان شهید و بیش از بیست تن نیز مجروح شدند و چند خانه روستایی نیز ویران شد. (۴)

۱۵۲۴

سرپرست ستاد تبلیغات جنگ، کمال خرازی، ادعای حکومت عراق درباره گلوله-باران روستاها و مناطق مرزی استان

-
- ۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، صص ۱۱۹ تا ۱۳۱.
- ۲-۲. سند شماره ۱۴۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه رمضان در عملیات فتح ۶، حسین شفیعی، ۳۰/۳/۱۳۶۶ تا ۳/۵/۱۳۶۶، ص ۱۹.
- ۳-۳. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۵، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
- ۴-۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱۷؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۰، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۶، شهربانی جمهوری اسلامی؛ و - سند شماره ۲۸۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه ای شماره ۱۳"، (نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات)، ۲۳/۳/۱۳۶۶، صص ۷ و ۸.

وی گفت: «مسلمانان کرد این مناطق از طرف داران جمهوری اسلامی ایران هستند و بنابراین ادعای گلوله-باران روستاهای آنها توسط رزمندگان سپاه اسلام به روشنی مردود است.» وی افزود: «رژیم عراق در عکس العمل نسبت به مبارزات و قیام مردمی افراد مسلمان در شمال عراق، بارها به گلوله-باران و حتی حملات شیمیایی علیه مناطق و روستاهای این منطقه اقدام کرده است و اکنون با متهم کردن ایران در صدد مبرّا ساختن خود از جنایات گذشته می باشد.» سخن گوی ستاد تبلیغات جنگ ادامه داد: «به راستی بجاست که سازمان ها و بنیادهای بین المللی که خود را حامی حقوق بشر می دانند، از شمال عراق و روستاهای ویران و مناطق بمباران شده، مجروحین و مصدومین حملات شیمیایی و بمباران های رژیم بعثی بازدید کرده و به حداقل وظایف خود در انعکاس واقعیات تلخ جاری عمل نمایند.» (۱)

۱۵۳۱

یک مین شناور دریایی در چهار مایلی جزیره "خارک" به وسیله ناوچه های گشت نیروی دریایی سپاه پاسداران کشف شد که نیروهای مستقر در جزیره بلافاصله آن را به ساحل منتقل کردند. این دومین مینی است که در ده روز گذشته نیروهای دریایی سپاه پاسداران در اطراف جزیره خارک کشف کرده اند. (۲)

درباره آمادگی رزمی نیروی دریایی سپاه برای رویارویی با تحرکات امریکا در خلیج فارس، علی رضا افشار، سخن گوی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی گفت: «قایق های مجهز به موشک سپاه پاسداران قادرند هر شناوری که قصد تعرض به ایران را داشته باشد، از فاصله بسیار دور هدف قرار دهند.» وی ادعای ریگان را درباره حمله امریکا به پایگاه های موشکی ایران در حاشیه تنگه هرمز، یک "بلوف سیاسی محض" توصیف کرد و افزود: «نیروی دریایی سپاه با برخورداری از قدرت رزمی بالا، در صورتی که امریکایی ها بخواهند در جزایر ایرانی خلیج فارس و پایگاه های ایرانی نیرو پیاده کنند با قدرت تمام و بهره گیری از سیستم های موشکی، تمامی امکانات آنان را نابود خواهد کرد.» (۳)

۱۵۴۲

در ادامه اعزام نیروهای آماده خودی به میادین نبرد، در این روز نیروهای رزمی تخصصی از هفت شهر راهی جبهه های نبرد شدند: از رودسر، یک گروه امدادی؛ از اسلام شهر، گروهی از نیروهای رزمی - تخصصی و پشتیبانی و اعزام مجدد؛ از مشهد، یک گردان از نیروهای رزمی تخصصی؛ از همدان، گروهی از کارکنان نهضت سوادآموزی؛ از قم، گروهی از نیروهای فنی - تخصصی ستاد پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی؛ از نقاب جوین، کاروان کارگران کارخانه قند جوین تحت عنوان کاروان فوق العاده سپاه حضرت صاحب الزمان (عج)؛ از کاشان، نیروی رزمی - تخصصی و امدادگری رزمی سپاه. (۴)

ص: ۱۵۸

۱-۵. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۶. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۵، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۳-۷. روزنامه کیهان، ۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در حالی که تبلیغات کشورهای غربی و به ویژه امریکا درباره اقدام چین برای تحویل موشک کرم ابریشم به ایران یکی از مباحث اساسی در مناقشات خلیج فارس است، علی اکبر ولایتی برای تقدیم پیام رئیس جمهور و مذاکره با سران چین به پکن رفت. وی در دیدار با "لی"، رئیس جمهور چین پیام آیت الله خامنه ای را به اطلاع وی رساند. در پیام رئیس جمهور با اشاره به تشنج آفرینی های عراق و قدرت های بزرگ در خلیج فارس و سکوت محافل بین المللی در ابتدای تجاوز عراق به ایران و هیاهوی آنان در حال حاضر، آمده است: «ما نمی توانیم یک حکومت متجاوز و بی اعتنا به موازین انسانی را در منطقه تحمل کنیم و معتقدیم باید با ریشه تجاوز مقابله کرد تا صلح با ثبات در منطقه حاکم شود. ما مخالف حضور قدرت های خارجی در خلیج فارس هستیم و معتقدیم که امنیت منطقه خلیج فارس باید توسط خود این کشورها حفظ شود. ابرقدرت ها در خلیج فارس مداخله کردند و لذا در اثر این مداخله، خساراتی به آنها وارد شد و طبیعی است اگر به دخالتشان ادامه دهند، ضررهای بیشتری به آنها وارد خواهد شد.»(۱)

رادیو بی.بی.سی در این باره گزارش می دهد: «رئیس جمهوری چین نیز در این دیدار مخالفت کشورش با دخالت ابرقدرت ها را اعلام کرد. وی گفت: چین نمی خواهد ابرقدرت ها در خلیج فارس مداخله کنند و جنگ ایران و عراق بین المللی شود. وی خواستار قطع عملیات نظامی در خلیج فارس شد. "لی" ایالات متحده امریکا و اتحاد جماهیر شوروی را متهم کرد که از اوضاع متشنج خلیج فارس به نفع خود بهره برداری کرده و میزان تشنج در آن منطقه را افزایش داده اند. رئیس جمهور چین از ایران و عراق خواست که هرچه زودتر به جنگ پایان دهند تا از درگیری ابرقدرت ها جلوگیری شود.»(۲)

امروز "یولی وروننتسف (Yuli Vorontsov)"، قائم مقام وزیر خارجه شوروی در رأس یک هیئت سیاسی وارد تهران شد و به طور جداگانه با علی محمد بشارتی، قائم مقام وزیر خارجه، جواد لاریجانی، معاون امور بین الملل و اقتصادی وزیر خارجه و همچنین جواد ایروانی، وزیر امور اقتصادی و دارایی دیدار و گفت و گو کرد. وی در دیدار با علی محمد بشارتی گفت: «ما هیچ گاه در هیچ موضوعی با امپریالیسم امریکا منافع و خط متوازی نداریم و در حال حاضر امریکایی ها طرح هایی را در خلیج فارس علیه ایران و شوروی در دست تدارک دارند.» وی افزود: «اتحاد شوروی از ابتدا همواره از انقلاب ایران پشتیبانی کرده و برای آن احترام بزرگ و عمیقی قائل است.»(۳) وروننتسف در دیدار با جواد لاریجانی نیز ضمن بیان تحرکات امریکا در خلیج فارس، اهداف آن کشور را در منطقه تشریح کرد و آخرین نظرهای رهبری شوروی را به آگاهی وی رساند.(۴) وی همچنین در دیدار با وزیر امور اقتصاد و دارایی ضمن تأکید بر لزوم گسترش همکاری های اقتصادی بین دو کشور گفت: «شوروی کماکان بر گسترش روابط با جمهوری اسلامی ایران ارجح می گذارد و در این رابطه از هیچ کوششی فروگذار نخواهد کرد.»(۵)

- ۲-۱۰. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۳، رادیو بی.بی.سی، ۲۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری چین.
- ۳-۱۱. روزنامه کیهان، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۴-۱۲. پیشین.
- ۵-۱۳. پیشین.

روزنامه "کریستین ساینس مانیتور" در مقاله ای با بیان خبر تلاش اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل برای تهیه قطع نامه ای به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق، نوشته است: حمله عراق به ناو امریکایی استارک و تهدید امریکا برای ایجاد یک چتر حمایتی از کشتی رانی در خلیج فارس موجب سرعت بخشیدن به این تلاش جمعی شورای امنیت شده است. این روزنامه در بررسی قطع نامه شورای امنیت، به ماده ای که در آن - برای نخستین بار - به تعیین کشور متجاوز و پرداخت غرامت به کشور آسیب دیده توجه شده، اشاره کرده است. کریستین ساینس مانیتور در این باره می نویسد: «پنج کشور بزرگ که عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد هستند، سرگرم تهیه قطع نامه ای برای پایان دادن به جنگ شش سال و نیمه ایران و عراق هستند که هم جنبه های ترغیبی و هم جنبه های تنبیهی دارد. سال ها کوشش های انفرادی، ملی و بین المللی نتوانسته است طرفین مخاصمه در جنگ خلیج فارس را بیش از آنچه که در سپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹) یعنی در آغاز حمله عراق به ایران مصداق داشت، به میز مذاکره نزدیک کند. اما حمله موشکی اشتباهی ولی در هر حال مهلک عراق به ناو امریکایی استارک در ماه گذشته، فوریت تازه ای به مباحثات شورای امنیت سازمان ملل متحد در این مورد بخشید. تصمیم اعلام شده پرزیدنت ریگان در مورد فراهم ساختن یک چتر نظامی حمایتی برای کشتی رانی کشورهای مختلف جهان در خلیج فارس که به نظر اکثر دیپلمات های سازمان ملل متحد یک اقدام مقابله آفرین است، بر ضرورت اقدام در این جهت افزوده است.»

این روزنامه می افزاید: «کشورهای بزرگ شورای امنیت سازمان ملل متحد در جلسات غیررسمی کوشیده اند اختلافات را برطرف کنند. آنها ظاهراً می کوشند قطع نامه واحدی که در عین حال حاوی روش آشتی جویانه و از سوی دیگر در برگیرنده شیوه تنبیهی است، تنظیم بشود.» این روزنامه سپس به جنبه های گوناگون تلاش شورای امنیت سازمان ملل متحد پرداخته و نوشته است: «خاویر پرز د کوئیار، دبیرکل سازمان ملل متحد کوشیده است ایران را از تحریم شورای امنیت سازمان ملل متحد باز دارد. ایران از مشارکت در مباحثات شورای امنیت سازمان ملل متحد یا پای بند شدن به قطع نامه های آن خودداری می کند، زیرا معتقد است هم بحث ها و هم تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل متحد تبعیض آمیز و یک طرفه است. سازمان ملل متحد، عراق را به خاطر حمله اولیه اش به ایران هرگز متجاوز نشناخته است. اقدام دیگر ملایم تر ساختن لحن قطع نامه سازمان ملل متحد در مورد برقراری تحریم بین المللی ارسال اسلحه به ایران است در قطع نامه پیشنهادی امریکا قید شده بود که اگر ایران یا عراق از مراعات قطع نامه سازمان

ملل متحد خودداری کنند، همه کشورها باید خودبه خود واکنش نشان بدهند و از تحویل اسلحه به هر یک از این دو کشور منصرف بشوند. طرح اولیه صلح سازمان ملل متحد که نخستین بار در سال ۱۹۸۵ (۱۳۶۴ ش) به این دو کشور درگیر در جنگ ارائه شد^(۱) خواستار اجرای این موارد بود:

آتش بس فوری، قطع حملات به غیرنظامیان، متوقف ساختن کاربرد سلاح های شیمیایی، آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، خودداری از حمله به بنادر، اسکله ها، لنگرگاه ها و سایر تأسیسات دریانوردی، مصونیت هواپیمایی دو کشور، مبادله اسیران جنگی، عقب نشینی به مرزهای بین المللی، اجرای برنامه نوسازی در هر دو کشور جنگ زده حاوی اشاره ضمنی به پرداخت غرامت جنگی، تحریم یکسان تحویل اسلحه به ایران و عراق و تشکیل یک کمیته ویژه برای بررسی علل بروز جنگ بین این دو همسایه مسلمان. نکته اخیرالذکر که غرض از آن بررسی متجاوز است به منظور باز آوردن ایران به شورای امنیت سازمان ملل متحد در جهت جست و جوی ختم مسالمت آمیز جنگ است.^(۲)

۱۵۸۱

"کلودیس مقصود"، سخن گوی "جامعه عرب" که همراه با یک هیئت هفت نفره از جامعه عرب، با خاویر پرز دکوئیار ملاقات کرده بود، پس از دیدار با وی درباره تدابیر پیش بینی شده در قطع نامه آتی شورای امنیت گفت: «در حال حاضر در شورای امنیت تلاش های جدی برای خاتمه دادن به جنگ به وجود آمده است. امریکا، انگلیس، فرانسه، چین و اتحاد جماهیر شوروی پنج عضو دائم شورای امنیت سرگرم بررسی پیش نویس قطعنامه ای هستند که در آن، برقراری آتش بس درخواست شده و در صورت تخطی هر یک از طرفین درگیر در جنگ از این آتش بس، اقداماتی تنبیهی برای آنها پیش بینی شده است.»^(۳)

۱۵۹۲

نخست وزیر ژاپن، "یاساهیرو ناکازونه"، در باره اقدامات آتی کشورش برای میانجیگری در جنگ ایران و عراق گفت: «ژاپن به منظور شرکت در برقراری صلح می-ان ایران و عراق ابتکاری اتخاذ خواهد کرد.» ناکازونه گفت: «به سود کشورهاست که هرچه زودتر به این جنگ پایان داده شود.» وی اعلام کرد که وزیر امور خارجه ژاپن به ایران عزیمت خواهد کرد و سپس یک مقام عالی رتبه دولت ژاپن به عراق خواهد رفت. ناکازونه اظهار داشت: «ما امیدواریم که این اقدام به برقراری صلح در این منطقه کمک کند.»^(۴)

ص: ۱۶۱

۱- ظاهراً منظور طرحی بوده که پس از مدتی در ۲۴ فوریه ۱۹۸۶ (۵/۱۲/۱۳۶۴) با عنوان قطع نامه ۵۸۲ در شورای امنیت به تصویب رسید.

۲- ۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۷، ۲۵/۳/۱۳۶۶، صص ۴ و ۵، بخش فارسی رادیو امریکا، ۲۳/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه کریستین ساینس مانیتور.

۳-۱۵. مأخذ ۱۰، ص ۲، رادیو بی.بی.سی، ۲۳/۳/۱۳۶۶.

۴-۱۶. مأخذ ۵، ص آخر، توکیو - واحد مرکزی خبر.

به گزارش رادیو کلن، کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس با هرگونه مداخله کشورهای خارجی در منطقه خلیج فارس مخالف هستند. شش کشور عضو این شورا نظر خود را به آگاهی پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد رسانده اند. بدین منظور نمایندگان چین، فرانسه، انگلستان، آمریکا و شوروی به وزارت خارجه امارات متحده عربی که در حال حاضر ریاست شورای همکاری خلیج فارس را به عهده دارد، احضار شدند.^(۱)

"هنری کیسینجر"، نظریه پرداز سیاست خارجی آمریکا، اقدامات این کشور را در منطقه خلیج فارس شتاب زده، منفعلانه و در حمایت از عراق خواند. وی در مصاحبه با شبکه تلویزیونی سی.ان.ان گفت: «امریکا باید در سیاست خارجی خود نسبت به ایران و خلیج فارس بسیار هوشیارانه عمل کند.» کیسینجر درباره حضور نیروی دریایی آمریکا در آب های خلیج فارس و حمایت از کشتی های کویتی گفت: «اگر هدف آمریکا از حمایت کشتی های کویتی افزایش حضور نیروهای خودی در آب های خلیج فارس و بازنگه داشتن خطوط کشتی رانی در آب های خلیج فارس است، پس چرا فقط طرف عراق را گرفته و جمهوری اسلامی ایران را مورد حمله قرار داده است؟ اگر منظور جلوگیری از افزایش قدرت نظامی ایران به حدی که قادر باشد تنگه هرمز را ببندد، است که ایران هنوز دست به چنین کاری نزده و تنگه هرمز را نبسته است.» وی افزود: «به نظر من سیاست ریگان در خلیج فارس به همین دلیل بوده و ترس این کشور از اینکه ایران قادر شود در آینده با قدرت خود تنگه هرمز را ببندد، آمریکا را وادار به افزایش حضور در خلیج فارس کرده است.» کیسینجر اضافه کرد: «اگر صدور نفت به خارج به خصوص کشورهای غربی و دولت آمریکا قطع بشود، آن وقت لازم است که آمریکا به اقدامات ضروری برای بازنگه داشتن تنگه هرمز دست بزند، ولی تا آن وقت، این کشور باید بسیار هوشیارانه عمل کند و نتایج حضور و یا حملات خود را به ایران کاملاً بسنجد، چرا که ممکن است عواقب وخیم و خطرناکی برای این کشور در بر داشته باشد.»^(۲)

رادیو کلن نیز در تفسیری با رد ادعاهای شوروی و آمریکا که خود را در جنگ ایران و عراق بی طرف اعلام کرده اند، فعالیت های دیپلماتیک شوروی را در منطقه به ویژه در زمینه انتقال نفت بررسی کرده است: «امریکا و اتحاد جماهیر شوروی رسماً در جنگ ایران و عراق اعلام بی طرفی کرده اند ولی هر دو ابرقدرت جهانی به دلایلی از عراق حمایت می کنند. مسکو از سال ۱۹۷۲ از طریق عقد یک قرارداد دوستی، متحد بغداد محسوب می شود ولی دیپلماسی شوروی در خاورمیانه با توجه به اهداف گوناگون و در درجه اول در زمینه نفت، فعال است. اتحاد جماهیر شوروی سه کشتی نفت کش در اختیار کویت قرار داده و آنها را با ناوهای جنگی خود اسکورت می کند، ولی هم زمان برای

۱- ۱۷. مأخذ، ص آخر، رادیو کلن.

۲- ۱۸. مأخذ، ص آخر، توکیو - واحد مرکزی خبر به نقل از تلویزیون سی.ان.ان. ژاپن.

محکم کاری بیشتر و جبران این اقدام، کشتی های نفت کش بلغارستان نفت ایران را در جزیره "خارک" بارگیری کرده و به نقاط دیگر جهان منتقل می سازند. شوروی فروش نفت خام خود در بازارهای آزاد ممالک غربی را به سود کشورهای عرب تولیدکننده نفت روزانه یک صد هزار بشکه تقلیل داده است تا از تلاش های سازمان "اوپک" جهت تثبیت قیمت نفت در جهان حمایت کند و این اقدام به معنای کسری در آمدی به میزان پانصد میلیون دلار در سال برای اتحاد جماهیر شوروی خواهد بود.»^(۱)

۱۶۲۱

آسپین رئیس کمیته نیروهای مسلح کنگره امریکا:
«حمله به استارک به دلیل حضور آن در محل اشتباه بوده است.»

امروز نخستین گزارش مقدماتی هیئت تحقیق کنگره امریکا درباره حادثه ناو "استارک" منتشر شد. خبرگزاری یونایتدپرس در این باره گزارش داد: «رئیس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا (آسپین) گفت: حمله موشکی هفدهم مه (۲۷ اردیبهشت) به ناوچه استارک امریکا، حاصل خطای ناشی از غفلت خدمه ناوچه و خلبان عراقی که به سوی آن شلیک کرده، می باشد. "آسپین" به هنگام انتشار گزارش کمیته مقدماتی درباره این فاجعه گفت: ناوچه استارک کلیه اقدام های لازم و توصیه ها را برای محافظت از خود به عمل نیاورده است. در این گزارش، خلبان عراقی نیز متهم به قصور در زمینه کنترل بصری هدف شده است و نیز به خاطر عدم تلاش جدی در زمینه توجه به فرکانس های اضطراری که طی آن دو هشدار از ناوچه پخش شده بود، مورد سرزنش قرار گرفته است. "آسپین" می افزاید: این فاجعه به خاطر حضور استارک در محل اشتباه بوده است و شواهدی دال بر نقض تجهیزات وجود ندارد. نتیجه ای که از بررسی در این مورد گرفته شده حاکی است، این حادثه به سبب غفلت از سوی خدمه استارک و غفلت از سوی عراقی ها صورت گرفته است. وی افزود: با توجه به نقطه نظرهای ما در قبال عراق و در قبال هواپیماهای عراقی و با توجه به عملکرد هواپیماهای عراقی، وقوع این حمله جای شکفتی ندارد، بلکه شکفتی در آن است که حادثه ای از این نوع چگونه پیش از این صورت نگرفته است. آسپین تأکید کرد که گزارش کمیته درباره استارک صرفاً گزارشی مقدماتی است زیرا این هیئت هنوز نتوانسته است با افسران ارشد ناوچه استارک گفت و گو نماید.»^(۲)

ص: ۱۶۳

۲-۲۰. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۳/۱۳۶۶، واشنگتن - یونایتد پرس.

حجت الاسلام مهدوی، سفیر جمهوری اسلامی ایران در "کنیا" و نماینده دائمی ایران در سازمان محیط زیست جهانی، در چهاردهمین اجلاس شورای "یونپ" طی سخنانی با تأکید بر تلاش جمهوری اسلامی ایران برای حفظ محیط زیست منطقه ای، از اینکه برخی از اعضای این سازمان آشکارا مقررات انسانی بین المللی را نقض و با استفاده از سلاح های شیمیایی و حمله به نفت کش ها زمین و دریا را آلوده می کنند، اظهار نگرانی کرد. آقای مهدوی با اشاره به گزارش هیئت اعزامی دبیرکل سازمان ملل مبنی بر استفاده عراق از سلاح های شیمیایی گفت: «این گونه جنایات نه تنها برای محیط زیست خطرناک بوده بلکه سلامتی و جان انسان ها را هم در این زمان و هم تا نسل های آینده به خطر می اندازد.» وی ضمن اشاره به جنایات رژیم بعثی در حمله به بیش از سیصد کشتی از سال ۱۹۸۳ میلادی و آسیب رساندن به بیش از ۲۷ هزار تن از انسان ها با سلاح های شیمیایی، افزود: «وظیفه ما در این اجلاس بررسی این جنایات و محکوم نمودن متخلفین می باشد.»^(۱)

ص: ۱۶۴

۱۶۴۱

در جلسه ای که امروز برای هماهنگی یگان های سپاه و یگان های ارتش با شرکت رحیم صفوی (جانشین فرماندهی نیروی زمینی سپاه)، هدایت (هدایت الله لطفیان) فرمانده قرارگاه حمزه سپاه، سرهنگ جمالی و سرهنگ ظهوری از مسئولان عملیات نیروی زمینی ارتش و قرارگاه حمزه ارتش جمهوری اسلامی ایران و چند تن دیگر برگزار شد، آخرین هماهنگی های پیش از اجرای عملیات آتی در غرب سردشت انجام شد. واگذاری برخی پایگاه های ارتش به سپاه، تقویت نیروهای ارتش در برخی مناطق و ایجاد هماهنگی بین نیروهای گشت سپاه و ارتش، تأمین هلی کوپتر های هوانیروز و پشتیبانی از مبارزین کرد عراقی از جمله موضوعاتی بود که در این جلسه درباره آنها توافق شد. (۱)

۱۶۵۲

نیروهای تیپ ۷۵ ظفر نیروی زمینی سپاه - تحت امر قرارگاه رمضان - با همکاری پیش مرگان حزب سوسیالیست شاخه سلیمانیه عراق در عملیاتی مشترک که با پشتیبانی آتش توپخانه نیروی زمینی ارتش همراه بود، موفق شدند از حمله نیروهای عراق به روستای "گردگاو" از توابع شهرستان "زور" کردستان عراق جلوگیری کرده و با وارد آوردن تلفات و ضایعاتی به دشمن آنها را مجبور به عقب نشینی کنند. (۲)

۱۶۶۳

در ادامه جنگ شهرها، در ساعت ۱۲:۱۰ امروز نیز مناطق مسکونی روستای "زراب" از توابع بانه به وسیله هواپیماهای عراقی بمباران شد. (۳)

۱۶۷۴

خبرگزاری آسوشیتدپرس در مقاله ای به اقدامات نیروهای مبارز کرد عراقی، تأثیر این اقدامات در ارتش عراق و توان نظامی این نیروها در آزادسازی بخش قابل توجهی از مناطق کردنشین و همچنین موفقیت بیشتر ایران نسبت به عراق در به کارگیری نیروهای رقیب کرد اشاره کرده است: «حدود سی هزار تن از نیروهای عراقی هم اکنون در شمال شرقی این کشور

ص: ۱۶۵

-
- ۱-۱. سند شماره ۱۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، دفتر ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی در عملیات های نصر ۴ و ۵، مجید نداف، ۲۳/۳/۱۳۶۶ تا ۳۰/۳/۱۳۶۶، صص ۱۴ تا ۱۷ و ۲۰، نوار شماره ۲۵۳۶۲.
 - ۲-۲. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، قرارگاه رمضان.
 - ۳-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

سرگرم جنگ کوهستانی با چریک های کرد می باشند و چنین تحولی تأثیر روزافزونی بر کشمکش میان ایران و عراق دارد. یک مقام ارشد عراقی که نخواست نامش فاش شود، جنگ در کردستان عراق را یک امر جزئی و کوچک که در آن فقط برخوردهایی با راهزنان و مأمورین ایرانی صورت گرفته، توصیف نمود. دیپلمات های غربی و مهندسين خارجی که در منطقه کار می کنند و نیز مسافرینی که از کردستان می آیند، گزارش می دهند که چریک های کرد هم اکنون کنترل نزدیک به ۲۵ هزار و ۸۰۰ کیلومترمربع منطقه را در دست دارند و در هفته های اخیر بیش از دو هزار عراقی را کشته یا زخمی کرده اند. هر دو کشور درگیر در جنگ خلیج فارس گروه های رقیب کرد را تشویق به مبارزه با گروه دیگر می کنند، اما به نظر می رسد ایرانیان در این کار موفقیتی بهتر از عراق داشته اند. حزب دمکراتیک کردستان ایران به رهبری "عبدالرحمن قاسملو" مورد حمایت عراق و علیه ایران فعالیت دارد، اما فعالیت های آن برعکس فعالیت های گروه های هوادار ایران هیچ جا مشهود نیست.

این خبرگزاری به روی گردانی برخی از گروه های محلی کرد از حکومت عراق اشاره می کند و می افزاید: «کلیه واحدهای کرد که قبلاً با وعده و وعیدهای ماشین و پول نقد دولت عراق به خدمت گرفته شده بودند، هم اکنون به حزب دمکرات کردستان [عراق] به رهبری "مسعود بارزانی" و یا اتحادیه میهنی کردستان به فرماندهی چریک کهنه کار، "جلال طالبانی" پیوسته اند.» (۱)

۱۶۸۱

سازمان عفو بین المللی در گزارشی از رفتار دولت عراق با نوجوانانی که به نوعی در مسائل سیاسی فعالیت می کردند، اعلام کرد: «بر اساس اطلاعات رسیده به سازمان عفو بین المللی، اجساد تعدادی از نوجوانان عراقی که در فاصله ماه های سپتامبر و اکتبر ۱۹۸۵ (شهریور، مهر و آبان ۱۳۶۴) بازداشت شده بودند، در اواخر ژانویه ۱۹۸۷ (بهمن ۱۳۶۵) به خانواده هایشان تحویل داده شده است.» بر اساس گزارش سازمان عفو بین المللی، تعداد کودکان و نوجوانان بازداشت شده سیصد تن بوده است. به گزارش واحد مرکزی خبر و بولتن سازمان عفو بین المللی این کودکان و نوجوانان در اوایل ژانویه ۱۹۸۷ (دی ۱۳۶۵) بدون محاکمه اعدام شده اند. هنوز از سرنوشت و محل بازداشت بقیه کودکان و جوانان بازداشت شده در سال ۱۹۸۵-۱۳۶۴- اطلاعی در دست نیست. (۲)

۱۶۹۲

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از مطبوعات بحرین، گارد ساحلی این کشور یک مین شناور را در سواحل بحرین و در فاصله هشت کیلومتری این جزیره کشف و آن را منفجر کرد. این مین شبیه مین هایی بوده است که چندی پیش در نزدیکی سواحل برخی از کشورهای خلیج فارس یافت شده بود. (۳)

ص: ۱۶۶

- ۱۲ و ۱۳، آسوشیتدپرس؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۷، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۷ و ۸،
بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۴/۳/۱۳۶۶.
- ۲-۵. مأخذ ۲، ص ۱۸.
- ۳-۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۹، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۳۷، الجزیره - خبرگزاری
جمهوری اسلامی، ۲۶/۳/۱۳۶۶، به نقل از مطبوعات بحرین.

در پی نشر برخی اخبار درباره تلاش چین برای تأسیس کارخانه های اسلحه سازی در ایران، امروز روزنامه سوئسی "نویه زوریخر" در این باره نوشت: «چین موافقت کرده است چهار کارخانه بزرگ تولید اسلحه در ایران برپا سازد و در مقابل سالی چهار میلیون تن نفت دریافت کند. توافق مزبور چندی پیش در پکن حاصل شده است.» بر اساس این گزارش در کارخانه هایی که چین برای سپاه پاسداران برپا خواهد ساخت، انواع خمپاره، قطعات یدکی تانک و حتی موشک تولید خواهد شد. (۱)

علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه ایران که در پکن به سر می برد، درباره شایعات اخیر رسانه های جمعی به ویژه مطبوعات غرب در خصوص اقدام ایران در استقرار موشک های چینی در حاشیه خلیج فارس گفت: «ما بارها این مطلب را قویاً تکذیب کرده ایم ولی این بدان معنا نیست که امکانات لازم را در حاشیه خلیج فارس و در نقاط دیگر کشورمان برای مقابله با تهدیدات احتمالی فراهم نکنیم.» وی درباره نحوه تأمین سلاح مورد نیاز ایران گفت: «تاکنون جمهوری اسلامی ایران سلاح هایی که خواسته، تهیه کرده است و این نوع تهدیدات ما را نمی ترساند و این موضوعی نیست که ما اساساً در مورد آن با دوستان چینی مان صحبت بکنیم، و آنچه که ما داریم سلاح های متنوعی است که از جاهای مختلف دنیا تهیه شده است. بخشی از سلاح هایمان از رژیم سابق مانده و بخشی از آنها را از عراقی ها به غنیمت گرفته ایم. بخشی از آنها را هم در بازار آزاد تهیه کرده و بخشی را هم در داخل کشورمان می سازیم.» وی افزود: «به همین دلیل است که تا به حال نشان داده ایم که قادریم سلاح های مورد نیاز خودمان را تأمین بکنیم و این ربطی به رابطه ما و چین ندارد.»

علی اکبر ولایتی وزیر خارجه: ما قادریم سلاح های مورد نیاز خودمان را تأمین بکنیم و این ربطی به رابطه ما با چین ندارد.

علی اکبر ولایتی درباره پیشنهاد اخیر مقامات چینی مبنی بر قطع حمله به کشتی ها در خلیج فارس گفت: «این پیشنهاد مقامات چینی مورد تأیید جمهوری اسلامی ایران است و این یک موضع اصولی است که ابرقدرت ها و کشورهای منطقه و همه کشورهای خلیج فارس نظر دارند و می خواهند صلح واقعی در منطقه برقرار باشد، باید دنبال این نظریه باشند که هیچ کشتی ای در خلیج فارس مورد حمله قرار نگیرد.» وزیر امور خارجه تأکید کرد: «این کار ابتدا توسط عراق صورت گرفت و آنچه که متعاقب آن انجام شد، در حقیقت پاسخی بود به این حرکت عراق و من بار دیگر اعلام می کنم که اگر عراقی ها حمله به کشتی ها را متوقف نکنند، دیگر هیچ حمله ای در خلیج فارس صورت نخواهد

۱-۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۷، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۲۲، رادیو اسرائیل، ۲۴/۳/۱۳۶۶،
به نقل از روزنامه "نوبه زوربخر" سوئیس.

گرفت.» وی همچنین درباره دعوت کویت از چین برای اسکورت نفت کش ها گفت: «کویتي ها به واسطه سوء تدبیری که در اداره کشورشان دارند، از این دسته پیشنهادات زیاد مطرح می کنند و در بسیاری از مواقع هم مورد بی اعتنائی قرار می گیرند و این موجب نمی شود آنچه که کویتی ها انجام می دهند ما به دنبال آن برویم بینیم پاسخ طرف های مقابل چیست. آنچه که مسلم است رابطه بین ما و چین یک رابطه دوستانه است و دوستان چینی ما کاملاً از نقطه نظرات ما در رابطه با امنیت خلیج فارس مطلع اند و چنین چیزی مورد بحث ما با مقامات چینی قرار نگرفته است.»^(۱)

۱۷۲۱

در ادامه دیدارهای "یولی وروننتسف"، قائم مقام وزیر خارجه شوروی از ایران، وی امروز با هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی و نماینده امام در شورای عالی دفاع دیدار کرد. هاشمی رفسنجانی در این دیدار درباره تجاوز عراق به خاک ایران و همچنین اقدام شوروی در پذیرفتن اسکورت نفت کش های کویتی گفت: «عراق جنگ را علیه ایران با حمایت امریکا آغاز کرد و خاک کشور ما را اشغال نموده و ما مصمم هستیم تا سقوط این رژیم جنگ را ادامه دهیم.» وی سپس تأکید کرد: «تشنجات اخیر در خلیج فارس برای حضور بیشتر نظامیان امریکاست و امریکا با همان حرکت کوچک شما بهانه ای برای ماجراجویی به دست آورد و آن را در بین افکار عمومی کشورش توجیه کرد.» وی با اشاره به ضرباتی که انقلاب اسلامی ایران بر امریکا وارد ساخته است، گفت: «ملت ما مصمم است که در خلیج فارس نسبت به هرگونه مداخله بیگانگان به مقابله جدی پردازد.»

یولی وروننتسف قائم مقام وزیر خارجه شوروی در دیدار با رئیس مجلس شورای اسلامی؛ شوروی نمی خواهد که بیگانگان در منطقه خلیج فارس حضور داشته باشند.

یولی وروننتسف قائم مقام وزیر خارجه شوروی در دیدار با رئیس مجلس شورای اسلامی؛ شوروی نمی خواهد که بیگانگان در منطقه خلیج فارس حضور داشته باشند.

۱ - ۸. روزنامه کیهان، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ ۲، ص ۳؛ و - روزنامه رسالت، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص آخر، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در این مذاکرات آقای ورونسلف نیز با بررسی تحولات اخیر منطقه، نگرانی مسئولان کشور را از تحریکات و مانورهای سیاسی نظامی امریکا در خلیج فارس ابراز داشت و گفت: «اتحاد جماهیر شوروی نمی خواهد که بیگانگان و نیروهایی که متعلق به کشورهای منطقه خلیج فارس نیستند، در اینجا حضور داشته باشند و حضور آنها را تهدیدی بر منافع کشورهای منطقه می داند.»^(۱)

۱۷۳۱

در پی تلاش هایی که برای پایان دادن به جنگ انجام می شود، دبیرکل سازمان ملل متحد (خاویر پرز دکوئیار) در دیدار با وزیر خارجه هلند، طی سخنانی اعلام کرد: «به نظر من طرح تحریم فروش تسلیحات به ایران و عراق می تواند به پایان جنگ میان دو کشور کمک کند.» وی همچنین گفت: «بر عهده شورای امنیت سازمان ملل است که تصمیم بگیرد آیا تحریم تسلیحاتی را بر طرفی که حاضر به قبول مذاکرات صلح نباشد، اعمال بکند یا نه.»^(۲)

رادیو "صوت الجماهیر" درباره دیدار دکوئیار از هلند و گفت و گوهای وی با وزیر خارجه این کشور گزارش داد: «خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل سازمان ملل متحد امروز در آمستردام با وزیر خارجه هلند درباره تحولات جنگ عراق و ایران و کوشش های جاری بین المللی برای پایان دادن به آن مذاکره کرد. دکوئیار امروز در راه خود به "بن" برای دیدار رسمی از "آلمان غربی"، وارد آمستردام شد. وزیر خارجه هلند بعد از مذاکراتی که با دکوئیار به عمل آورد، طی مصاحبه ای با روزنامه نگاران، تأیید کشورش را از تلاش های جاری برای پایان دادن به جنگ و حل نزاع عراق و ایران از راه های مسالمت آمیز اعلام کرد.»^(۳)

شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی، ولیعهد و وزیر دفاع "قطر" در مصاحبه با خبرگزاری فرانسه، صلح بین ایران و عراق را ضروری خواند. وی همکاری سازمان های بین المللی با سازمان ملل را از عوامل اصلی این امر خواند و گفت: «پایان دادن به جنگ در حال حاضر آسان تر از کنترل اوضاع در زمانی است که ابرقدرت ها مداخله نمایند. تلاش واحد سازمان ملل، سازمان های عرب و اسلامی و اروپایی ضروری است. اکنون این امر امکان پذیر است که سران کشورهای عربی به منظور دست یافتن به حداقل توافق و تفاهم در برابر تحریکات و خطراتی که ملت عرب با آن مواجه است، یک کنفرانس در سطح سران تشکیل دهند.»^(۴) وی افزود: «ادامه جنگ باعث می شود کشمکش ها در منطقه تشدید یابد و ابرقدرت ها را وادار به دخالت و اعمال نفوذ و تسلط خود در منطقه نماید تا به منافع شخصی خود تحقق بخشند.» شیخ حمد خواستار آن شد که برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق در کوتاه ترین زمان ممکن کوشش های فشرده ای انجام شود تا منطقه به صحنه درگیری های بین المللی تبدیل نشود.^(۵)

ص: ۱۶۹

۱-۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲.

۲-۱۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱، تایمز لندن.

۳-۱۱. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۳، رادیو صوت

الجماهير (عربي)، ٢٤/٣/١٣٦٦.

٤-١٢. مأخذ، ٧، ص ٦، دوحه - خير گزارى فرانسه، ٢٤/٣/١٣٦٦.

٥-١٣. مأخذ ١٠.

روزنامه "اکنونومیست" نیز در بررسی توافق اخیر امریکا و شوروی در جنگ ایران و عراق نوشته است: «امریکایی ها و شوروی ها نمی خواهند چنین به نظر برسد که در عملیات یکپارچه ای با هم متحد می شوند هرچند شرایط تازه ممکن است برقراری نوعی ارتباط های پنهانی را بین دو ابرقدرت لازم سازد، اما رقابت آنها برای نفوذ در پایتخت های کشورهای عرب منطقه به جای یک همکاری آشکار، فضا را برای مناسبات رقابت آمیز آماده می سازد.»^(۱)

۱۷۴ ۱

مانع سعید العتیه وزیر نفت امارات:
امارات به کشتی های جنگی امریکایی اجازه
نخواهد داد وارد آب های ساحلی اش بنوند.

با قوت گرفتن حضور نظامی بیشتر امریکا در خلیج فارس و امکان استفاده این کشور از پایگاه های نظامی کشورهای منطقه، "مانع سعید العتیه"، وزیر نفت "امارات متحده عربی" درباره امکان واگذاری پایگاه نظامی به امریکا گفت: «امارات متحده عربی به کشتی های جنگی امریکایی اجازه نخواهد داد وارد آب های ساحلی اش بشوند. حضور نظامی در آب های بین المللی حقی است که ما نمی توانیم در آن دخالت کنیم، اما باید از ورود کشتی های جنگی به آب های ساحلی خود جلوگیری به عمل آوریم.»^(۲)

۱۷۵ ۲

روزنامه وال استریت ژورنال دخالت نظامی امریکا در خلیج فارس را خلاف اهداف اعلام شده این کشور خواند. نیویورک تایمز نیز این اقدام امریکا را به نفع عراق و خلاف سیاست اعلام شده بی طرفی امریکا اعلام کرد و روزنامه پاکستانی "مسلم" نیز تصمیم اخیر امریکا را برای توسعه نظامی در منطقه خلیج فارس ناموفق خواند.

روزنامه امریکایی "وال استریت ژورنال" اقدام نظامی امریکا را تنها راه برای باز نگاه داشتن صدور آزادانه نفت از منطقه نمی داند و درگیری نظامی را در راستای این اهداف ارزیابی نمی کند. این روزنامه می نویسد: «برای جلوگیری از قطع تدارکات نفتی جهان - اگر هدف امریکا به راستی چنین چیزی باشد - ایالات متحده نه تنها باید حمله های ایران را به نفت کش ها متوقف کند، بلکه همچنین باید از حمله های عراق به طرف های ثالث و به کشتی های حامل نفت ایران جلوگیری به عمل آورد، در غیر این صورت اقدامات امریکا به جای آنکه حرکتی در جهت حفاظت از رسیدن تدارکات نفتی به جهان آزاد یا حفظ اصل آزادی کشتی رانی باشد، یک درگیری مستقیم نظامی در جنگ ایران و عراق تلقی خواهد شد.» وال استریت ژورنال سپس به سیاست ایران و عربستان در جذب سوریه اشاره کرده و می نویسد: «عربستان سعودی و ایران در کوشش برای جلب حمایت سوریه به طور جداگانه

۱-۱۴. مأخذ، ص ۲۳، رادیو امریکا، ۲۴/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه اکونومیست.

۲-۱۵. مأخذ، ص ۲۴، رادیو امریکا، ۲۴/۳/۱۳۶۶، خبرگزاری آلمان.

نفت خام به آن کشور پیش کش می کنند. ایران پس از قطع چندماهه نفت به سوریه، چند روز پیش ارسال نفت رایگان را به سوریه از سر گرفت و عربستان سعودی پیشنهاد کرده است که اگر سوریه از حمایت ایران در جنگ با عراق دست بردارد، نفت مجانی و حتی بیشتری در اختیارش خواهد گذاشت.»^(۱)

روزنامه "نیویورک تایمز" نیز اقدامات اخیر آمریکا را جانب داری این کشور از عراق ارزیابی کرده است. رادیو آمریکا به نقل از این روزنامه می گوید: «به نظر می رسد آمریکا در جنگ قاطعانه تر طرف عراق را گرفته است. دلیلش هم این است که پرزیدنت ریگان تصمیم گرفته است نیمی از ناوگان نفت کش های کویت را زیر حمایت پرچم آمریکا قرار دهد. آنها می گویند ایالات متحده در سراسر منطقه به ناچار یک متحد عراق در جنگ تلقی خواهد شد، زیرا کویت یکی از نیرومندترین حامیان عراق بوده است. این نشریه می نویسد: ریگان می تواند با انجام حرکات مختلف، سر و صدا راه بیندازد، لیکن کنگره و مردم آمریکا تا زمانی که متقاعد نشوند رئیس جمهور آنها در حال انجام چه کاری است، اجازه نمی دهند خطراتی که متوجه منافع امریکاست افزایش یابد. از نظر این روزنامه، با وجودی که دولت اقدامات دیپلماسی جهت فعال کردن سازمان ملل انجام داده، ولی شانس استقرار صلح همچنان ناچیز است و شانس افزایش ناآرامی هر روز بیشتر می شود.» رادیو آمریکا می افزاید: «این روزنامه بیم دارد که سرانجام آمریکا مجبور به انجام نوعی عملیات مسلحانه علیه ایران شود که این کار دست مسکو را در محکوم کردن این اقدام و جلب نظر ایران باز می گذارد. "نیویورک تایمز" می نویسد: تا زمانی که دولت یک سیاست منطقی عرضه نکرده و حمایت لازم را جلب ننموده، افزایش تعهدات آمریکا در قبال کشتی های دیگران با مداخله در عملیات نظامی، بیشتر غیرعقلانه است.»^(۲)

روزنامه "مسلم" چاپ پاکستان نیز تصمیمات اخیر آمریکا برای حضور بیشتر در منطقه خلیج فارس را با توجه به عدم استقبال اجلاس "ونیز"، سازمان "ناتو" و کشور انگلیس، ناموفق خوانده و می نویسد: «تلاش های ریگان در کسب حمایت اعضای کنفرانس "ونیز" شکست خورد و شرکت کنندگان در این اجلاس کوشش های آمریکا در خلیج فارس را فعالانه تأیید نکردند و این در حالی است که قبل از این نیز ناتو پاسخ رضایت آمیزی به برنامه های ریگان ارائه نداده بود.» این روزنامه اضافه می کند: «حتی "تاچر" نیز که از حامیان مهم سیاست های ریگان به شمار می رود، روی خوشی به سیاست های واشنگتن در خلیج فارس نشان نداد و با توجه به اینکه کنگره آمریکا نیز ریگان را در خلیج فارس تنها گذاشت، می توان پیش بینی کرد که تحرکات رئیس جمهور آمریکا در خلیج فارس محدود شده است.»^(۳)

ص: ۱۷۱

۱- ۱۶. مأخذ ۷، ص ۲۵، رادیو آمریکا، ۲۴/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.
۲- ۱۷. مأخذ ۱۱، صص ۶ و ۷، رادیو آمریکا، ۲۴/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز؛ و - مأخذ ۱۰، ص ۳، نیویورک تایمز.

۳- ۱۸. روزنامه اطلاعات، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، به نقل از روزنامه پاکستانی "مسلم" ۲۴/۳/۱۳۶۶.

روزنامه "کریستین ساینس مانیتور" در بررسی سیاست امریکا در واقعه "ایران گیت"^(۱) به بازتاب این واقعه در کشورهای عربی پرداخته و رویکرد کویت به شوروی را واکنشی به این سیاست امریکا خوانده است. این روزنامه می نویسد: «اخبار کمک نظامی امریکا به ایران از نظر کشورهای عربی بدین معنی بود که اگرچه امریکا رسماً ایران را بایکوت کرده است، اما در حقیقت از ایران که دشمن اعراب است، حمایت مهم نظامی می کند. واکنش کویت این بود که یک حرکت منطقی در آن زمان انجام دهد که از دید آنها این حرکت عبارت بود از تمایل به سمت مسکو و دعوت از این کشور برای اجاره کردن نفت کش هایش برای حمل نفت کویت و نیز اسکورت این نفت کش ها توسط نیروی دریایی شوروی در خلیج (فارس). به زبان دیگر، شوروی نقش نظامی تازه ای را در خلیج (فارس) ایفا می کند که حاصل مستقیم فروش سلاح های امریکایی از تاریخ ۱۹۸۵-۱۳۶۴- تا نوامبر ۱۹۸۶ (آبان ۱۳۶۵) از سوی امریکا به ایران - دشمن کویت - است.»^(۲)

در آستانه سفر میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران به ترکیه، برخی مطبوعات این کشور برای بی تأثیر کردن این سفر تلاش هایی را آغاز کرده اند. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره موضع گیری این دسته از روزنامه های ترکیه گزارش داده است: «روزنامه های کثیرالانتشار "حریت"، "گونش" و "گون آیدین" در شماره صبح امروز خود عدم بازدید آقای میرحسین موسوی از مقبره "آتاتورک" در سفر آتی وی به آنکارا را بهانه قرار داده و مطالبی که نشان دهنده موضع کینه توزانه این دسته از مطبوعات ترکیه علیه انقلاب اسلامی ایران می باشد، انتشار داده اند.» به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه گونش در مطلبی با عنوان "چنین دوستی (منظور ایران) اصلاً نباشد بهتر است"، می نویسد: «در حالی که ناسزاگویی های رادیو ایران به آتاتورک ادامه دارد، موسوی در دیدارش از آنکارا از ادای احترام به روح پرفتح آتاتورک خودداری خواهد کرد.» گونش در ادامه با طرح این ادعا که جمهوری اسلامی ایران پس از پیروزی انقلاب، سیاست صدور انقلاب اسلامی به دیگر کشورها را در پیش گرفته است

۱- این رویداد سیاسی که به ماجرای مک فارلین و نیز به ماجرای ایران گیت مشهور شد ماجرای سیاسی پیچیده ای بود که تاکنون تمامی ابعاد آن مشخص نشده است، ولی خلاصه آن چنین بود که از سال ۱۳۶۴ تا آبان ۱۳۶۵ مذاکراتی بین مقامات دولت امریکا و برخی مسئولان ایرانی در جریان بود که در ازای کمک ایران به آزادی امریکایی های گروگان گرفته شده در لبنان، متقابلاً برخی اقلام تسلیحاتی همچون موشک های ضدهوایی هاوک و موشک های ضدزره تاو به ایران ارسال گردد. با افشاگری روزنامه لبنانی الشراع درباره ارتباطات پشت پرده ایران و امریکا در دوازدهم آبان ۱۳۶۵، عملاً این ماجرا خاتمه یافت و روز بعد از آن نیز آقای هاشمی رفسنجانی در نمازجمعه تهران گزارش این موضوع را ارائه داد. افشای این ماجرا بازتاب وسیعی یافت و امریکا از نظر سیاسی در انفعال قرار گرفت و دولت ریگان مورد هجوم افکار عمومی امریکا و سیاست مداران داخل و خارج واقع شد و ... کلیات و جمع بندی این موضوع در مقدمه کتاب ۴۴ روز شمار جنگ (ماجرای مک

فارلین) درج شده است و در متن کتاب نیز وقایعی که مربوط به دوره این کتاب است، آمده است.

۲- ۱۹. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۴۶، ۱۳۶۶/۴/۱۶، ص ۱۱، روزنامه کریستین ساینس مانیتور چاپ اروپا، ۱۸ تا ۲۴ خرداد ۱۳۶۶.

می‌افزاید: «امروزه تأثیر تلاش‌های ایران در ترکیه ابعاد گسترده‌تری یافته و سیاست آن کشور براساس سرنگونی رژیم ترکیه و برقراری یک حکومت اسلامی در این کشور استوار گردیده است که خود خطری جدی برای ترکیه محسوب می‌شود.»

گوش ادعا کرده است: ایران خواهان تشکیل یک سازمان طرف‌دار امام خمینی در ترکیه می‌باشد و دیپلمات‌های ایرانی در اروپا به اتحادیه جماعت اسلامی "گروه جمال‌الدین کاپلان" کمک می‌کنند. این روزنامه همچنین مدعی شده است که جمهوری اسلامی ایران به سازمان کمونیستی "پ.ک.ک." (حزب کارگران کرد ترکیه) یاری می‌دهند و این سازمان دارای بیست خانه تیمی و پایگاه در داخل خاک ایران است.

روزنامه گون آیدین نیز در مطلبی تحت عنوان "این چه بی‌احترامی است؟"، ضمن انتقاد از خودداری نخست‌وزیر ایران برای دیدار از قبر آتاتورک می‌نویسد: «دشنام‌های رادیو ایران به آتاتورک کافی نبود که دامنه این بی‌احترامی با رد بازدید از قبر آتاتورک به آنکارا کشانیده می‌شود؟!»

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه حریت نیز با انتخاب تیتیر "اختلاف در مذاکرات حل اختلاف"، با اشاره به اینکه نخست‌وزیر ایران با استناد به دیدارهای قبلی خود برنامه رسمی وزارت امور خارجه ترکیه برای بازدید از قبر آتاتورک را به طور یک‌جانبه رد کرده است، می‌نویسد: «علی‌رغم این موضوع، مقامات ایرانی خواستار استقبال ترکیه از نخست‌وزیر جمهوری اسلامی در سطح یک رئیس‌جمهور شدند که این تقاضا نیز مورد قبول مقامات ترکیه قرار گرفته است.» حریت از مقامات ترک به دلیل قبول خواسته ایران و به اصطلاح دادن امتیاز به تهران انتقاد کرده است. (۱)

رادیو بی.بی.سی نیز در تفسیری با سرد توصیف کردن روابط دو کشور به بررسی علل این امر پرداخته است. این رادیو همچنین علاقه مندی "تورگوت اوزال"، نخست‌وزیر ترکیه برای حفظ و گسترش روابط سیاسی با ایران را ارزیابی کرده است: «آقای موسوی در حالی به ترکیه سفر می‌کند که جو نسبتاً سردی در روابط دو کشور حکم فرما است. برخی محافل نظامی، دولتی و مطبوعاتی در آنکارا حتی به طور علنی رویه تورگوت اوزال نسبت به ایران را مورد سؤال قرار دادند. آخرین گزارش که در مورد وقایع اخیر در رابطه با ترکیه و ایران رسیده، حاکی است که روز دوشنبه بیست پاسدار ایرانی در یک دهکده مرزی در ترکیه یک نفر را کشته و چهار نفر را زخمی کرده‌اند. روز پنجشنبه گذشته (۲۱/۳/۱۳۶۶) ترکیه به این اقدام اعتراض کرد. انتظار می‌رود در ملاقات‌هایی که قرار است بین نخست‌وزیران ایران و ترکیه انجام شود، آقای تورگوت اوزال در مورد برخی تحولات اخیر به مقامات ایران به شدت اعتراض کند. یکی از مسائل بسیار مهم از نظر ترکیه حفظ امنیت مرزهای این کشور است. احتمال دارد که دولت ترکیه از ایران بخواهد که اطمینان خاطر بدهد که به جدایی طلبان حزب کارگران کردستان که با دولت ترکیه مخالف هستند، اجازه نخواهد داد که در خاک ایران پایگاه ایجاد کنند، زیرا

ص: ۱۷۳

چریک های این گروه می توانند از این محل به هدف هایی در شرق ترکیه حمله کنند. اخیراً ایران بمباران پایگاه های کردها را توسط ترکیه علناً محکوم کرده و افزوده است که گروه های کرد در عراق به علت آنکه با نیروهای عراق درگیری دارند، به ایران در جنگ با عراق کمک می کنند ولی ترکیه می گوید که هیچ گونه چشم داشتی به خاک شمال عراق و حوزه نفت "کرکوک" ندارد و سیاست ترکیه نسبت به کردها صرفاً برای حفظ امنیت داخلی ترکیه است. منابع نزدیک به نخست وزیر ترکیه می گویند که آقای تورگوت اوزال به دو دلیل؛ یکی به دلیل اقتصادی و دیگری استراتژیک، می خواهد روابط کشورش با ایران را حفظ کند.»

رادیو بی.بی.سی می افزاید: «ایران بازار مهم برای کالاهای ساخت ترکیه به شمار می آید و ابراز امیدواری می شود که صادرات دو کشور به یکدیگر در سال جاری هر کدام به حد یک میلیارد دلار برسد. ولی در عین حال، ترکیه مانند امریکا از آن نگران است که عدم ثبات سیاسی در دوران پس از آیت الله خمینی باعث افزایش نفوذ شوروی در ایران شود. ترکیه طرف دار غرب اما در عین حال، کشوری مسلمان و همسایه ایران است. ترکیه به اشاره گفته است که به علت موقعیت خاصی که دارد می تواند بین تهران و واشنگتن نقش میانجی و واسطه را ایفا کند، اما ناظران می گویند که در حال حاضر دو عامل مانع از پیشرفت در جهت بهبود روابط امریکا با ایران می شود؛ یکی تحقیقات جاری کنگره امریکا در مورد ماجرای "ایران گیت" و دیگری نفوذ عوامل تندرو در ایران تحت رهبری آیت الله خمینی.» (۱)

۱۷۸ ۱

در پی انتشار گزارش مقدماتی هیئت تحقیق کنگره امریکا از علت حمله هواپیمای عراقی به ناو امریکایی "استارک" (در ۲۷/۲/۱۳۶۶)، رادیو دویی و رادیو امریکا به اظهار نظر در این باره پرداخته و جزئیات بیشتری را اعلام کردند.

رادیو دویی با استناد به گزارش مزبور گفت: «در میان نیروهای امریکایی یک نگرش مبتنی بر سهل انگاری وجود داشت، زیرا در مقایسه با ایران، عراق را یک کشور دوست می دانستند. فرمانده کشتی نیز با آنکه هواپیماهای آواکس به وی حضور یک هواپیمای جنگی عراق در نزدیکی کشتی را اطلاع داده بودند، عرشه کشتی را ترک کرده و به کابین خود رفت. عراق عادت داشته پس از آنکه روی رادار حضور یک کشتی مشخص می شده، بدون شناسایی آن (به ویژه با موشک) شلیک می کرده است. حمله به ناو استارک در شب انجام شد ولی در روز نیز خلبانان عراقی هدف های دریایی خود را شناسایی نمی کنند. رئیس کمیته تسلیحاتی کنگره امریکا گفت: نکته تعجب آور این نیست که یک موشک عراقی به سوی یک هدف ناخواسته شلیک شده، بلکه این است که چرا چنین حادثه ای زودتر رخ نداده بود.» (۲)

رادیو امریکا نیز در این باره گفت: «گزارشی که از سوی کنگره امریکا تهیه شده است، می گوید حمله هوایی عراق به یکی از رزم ناوهای امریکا در خلیج فارس در ماه گذشته یک واقعه

ص: ۱۷۴

تصادفی بود. گزارش کنگره امریکا صحبت از نبود مقررات و انضباط دقیق در هر دو کشور به میان می آورد. گزارش کمیته نیروهای مسلح کنگره امریکا از سوی "لس آسپین" رئیس دمکرات کنگره و مسئول هیئت تحقیق انتشار یافته است. وی روش نیروی هوایی عراق را در مورد شلیک کردن به سوی تصویرهای رادار بدون اینکه هدف مستقلاً از طرف خلبان هواپیما شناسایی و رؤیت شده باشد، مورد انتقاد قرار می دهد. لس آسپین می گوید: خلبانان عراقی به صورتی منظم و پیوسته کانال های ارتباطی رادیویی را که به منظور مخابره پیام های هشداردهنده کشتی ها اختصاص یافته است، گوش نمی کنند. یکی از رزم ناوهای امریکا در خلیج فارس به نام ناو استارک (Stark) روز هفدهم ماه مه گذشته با موشک های اگزوسه عراق، ساخت فرانسه مورد حمله قرار گرفت و به کشته شدن ۳۷ ناوی امریکایی منتهی شد. لس آسپین می گوید: ناو امریکایی نیز در این ماجرا مقصر به شمار می رود. وی می افزاید: واضح است که ناو استارک می اندیشید که هواپیمای عراقی اگر متعلق به یک کشور دوست نباشد، حداقل به اندازه هواپیماهای ایرانی نمی تواند خطرناک باشد.»^(۱)

ص: ۱۷۵

در جلسه ای که امروز با شرکت محسن رضایی، فرمانده کل سپاه، رحیم صفوی، جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه، مسئول اطلاعات قرارگاه رمضان و فرماندهان قرارگاه های تحت امر قرارگاه رمضان برگزار شد، درباره موضوعات زیر و راه کارهای آن بحث و بررسی شد: ۱- سه محور اساسی منطقه عملیاتی و نحوه اجرای عملیات ها. ۲- حمایت از معارضین حکومت عراق. ۳- اقدام برای فریب و تفرقه دشمن.

همچنین در این جلسه چگونگی جذب و گسترش همکاری با گروه های معارض عراق و اقدامات هم زمان سیاسی و نظامی در مناطق کردنشین عراق و افزایش توان به کارگیری بیشتر مردم عراق بررسی شد. عملیات آتی در محور "ژاژبله" برای تصرف ماؤوت (عملیات نصر ۴) نیز از دیگر مباحث این جلسه بود. (۱)

امروز یگان هایی از ارتش عراق مجهز به انواع وسایل و ماشین آلات تخریب برای ویران کردن روستاهای اطراف "بازیان" در کردستان عراق، به این روستاها یورش بردند ولی نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق که از قبل این حمله را پیش بینی کرده بودند، با اجرای عملیات کمین علیه نیروهای عراقی، آنها را با تحمل تلفات و ضایعاتی وادار به عقب نشینی کردند. (۲)

از سوی دیگر، هواپیماهای عراقی به چهار روستای گوفکی کارتز، گه لنا، نماسیاس و ملازاده در شمال این کشور حمله کردند. (۳) همچنین هواپیماهای عراقی با حمله به مناطق مریوان و هرزینه (سردشت)، این مناطق را بمباران کردند که در منطقه مریوان سه تن مجروح شدند. (۴)

در این حال، نیروهای معارض عراقی تحت امر "قوات سیدالشهدا(ع)" با حمله به مرکز پلیس راه بغداد - مقصدیه با به آتش کشیدن تأسیسات این مرکز و منهدم کردن سه دستگاه خودرو مجهز به بی سیم، سه تن از نیروهای عراقی از جمله یک افسر پلیس را به هلاکت رسانده و شماری از آنان را نیز مجروح کردند. (۵)

۱- ۱. سند شماره ۱۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر ثبت جنگ راوی نیروی زمینی در عملیات های نصر ۴ و ۵، مجید نداف، ۲۳/۳/۱۳۶۶ تا ۳۰/۳/۱۳۶۶، صص ۳۷، ۴۴ تا ۴۶، نوار شماره ۲۵۳۶۸.

۲- ۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۳. روزنامه کیهان، ۲۵/۳/۱۳۶۶ ص ۲.

۴- ۴. سند شماره ۲۸۴۶۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه ای و اطلاعاتی" شماره ۱۳، نزاجا، معاونت اطلاعات و عملیات، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۸؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۴۹، ۲۶/۳/۱۳۶۶،

ص ۶.

۵-۵. روزنامه اطلاعات، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴.

همچنین امروز اعلام شد که سرهنگ دوم "صدیق خالد" از واحد پدافند هوایی ارتش عراق در پالایشگاه شمال عراق در "بیجی"، چند روز پیش در منطقه شمال عراق به مبارزین کرد عراق پیوسته است.^(۱)

۱۸۱ ۱

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در اجرای مأموریت جلوگیری از حمل کالاهای نظامی برای دولت عراق، امروز ۹ کشتی بازرگانی و نفت کش خارجی را شناسایی و بازرسی کرد که پس از اطمینان از نبودن کالای مشکوک به آنها اجازه عبور داده شد.^(۲)

۱۸۲ ۲

راديو امريكا با استناد به اظهارات تحليل گران نظامی، وضعیت فعلی جبهه های جنگ را بررسی کرده است. از نظر این تحلیل گران، عراق قصد دارد "فاو" را تصرف کند، ولی فاقد توانایی کافی برای این کار است و هرچند ایران جنگ را در مناطق شمالی و کوهستانی عراق توسعه داده است، ولی جبهه جنوب و منطقه بصره همچنان اصلی ترین منطقه نبرد در این جنگ است. متن زیر خلاصه ای از این تفسیر راديو امريكا است: «سکوت و آرامش تابستانی در جبهه جنوب بصره در اطراف شبه جزیره فاو آشکار است. هر دو طرف قدرت نیروهای خود را در آن مناطق کاهش داده اند. در حالی که صدام حسین بار دیگر قول داده است که اراضی اشغال شده توسط ایران را پس خواهد گرفت، اما کارشناسان نظامی می گویند نشانه ای از اقدام فوری عراق در این زمینه به چشم نمی خورد. اراضی آن منطقه برای نقل و انتقال واحدهای زرهی عراق مناسب نیست. فرماندهان عراقی می دانند که حمله برای پس گرفتن فاو می تواند به قیمت کشته و زخمی شدن قریب ده هزار از نیروهای عراقی تمام شود. از دیدگاه فرماندهان عراقی، چنین حمله ای در شرایط کنونی قابل توجیه نیست. در حال حاضر، نبرد واقعی در جبهه های شمالی و مرکزی محدود شده است. پستی و بلندی های زیاد در آن منطقه هر دو طرف را با دشواری های بسیار مواجه ساخته است. تحلیل گران نظامی می گویند: ایران حمله آوریل (فروردین - اردیبهشت) گذشته را در منطقه ای موسوم به "پنجوین" دنبال می کند. این تحلیل گران معتقدند نبرد در جبهه های جنوبی به ویژه در اطراف بصره در این جنگ، قاطع ترین زمینه های درگیری است. به گفته یکی از تحلیل گران اگر در اوضاع تغییر عمده ای پیدا نشود، ایران اقدامات خود را برای تقویت نیروها با پایان رسیدن تابستان آغاز خواهد کرد.»^(۳)

۱۸۳ ۳

همانند دفعات قبل که عراق شروع حملات هوایی در خلیج فارس را با بهانه هایی آغاز می کرد، این بار نیز در حال زمینه سازی برای حملات خود در خلیج فارس است. امروز "عصمت کتانی"، نماینده دائمی عراق در سازمان ملل در نامه ای به دبیرکل این سازمان اعلام کرد: «نیروهای ایرانی در تاریخ ۱۰ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۰ خرداد ۱۳۶۶) شهر بصره را با توپخانه گلوله-باران کردند و

ص: ۱۷۷

۱-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۳/۱۳۶۶، صص ۲ و ۴.

۲-۷. مأخذ ۲، ص ۲، اطلاعیه نظامی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۳-۸. خیرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۸، ۲۶/۳/۱۳۶۶، صص ۱۷ تا ۱۹، رادیو امریکا، ۲۵/۳/۱۳۶۶.

روستای "کرداسیوان" در ناحیه "بشدار" (از بخش های سلیمانیه) را با آتش توپخانه هدف قرار دادند. همچنین در تاریخ ۱۴ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۴ خرداد ۱۳۶۶) ناحیه "القرنه" را با توپخانه گلوله-باران کردند که در نتیجه این گلوله-باران یک نفر کشته و سه نفر مجروح شدند و به اموال و منازل غیرنظامیان خسارت وارد شد.»(۱)

۱۸۴۱

امروز دو رسانه انگلیسی با استناد به اخبار رسیده از کشتی های بازرگانی مستقر در خلیج فارس، از استقرار موشک های "کرم ابریشم" ایران در تنگه هرمز خبر دادند.

روزنامه "تایمز" در این باره گزارش داده است: «علی رغم تهدیدات دولت ریگان، ایران در مورد استقرار موشک های مذکور در تنگه هرمز، در مرحله بسیار پیشرفته ای است.» این نشریه می افزاید: «صاحبان نفت کش هایی که در نزدیکی ابوظبی و دوبی فعالیت می کنند، گفتند: هفته پیش ناخداهای چندین کشتی صدای پرتاب آزمایشی یک موشک را شنیدند. امریکایی ها اکنون نسبت به عاقلانه بودن تهدیدات اولیه خود در حمله پیش دستی علیه موشک های ایران تردید نشان می دهند. با این حال، دستپاچگی آنها در خلیج فارس کاملاً مشهود است و رزم ناوهای امریکایی لحظاتی پس از به پرواز درآمدن جنگنده های ایرانی، به آنها هشدار می دهند. از سوی دیگر، ایرانی ها به بهره برداری از نگرانی های امریکا ادامه می دهند. ایرانی ها علاقه مندی خود را به باز نگاه داشتن تنگه هرمز ابراز داشته اند زیرا در هر حال، این تنها راه صادرات نفت ایران است. در عین حال، ایران هشدار داده است هر حمله امریکا علیه تأسیسات ایران تلافی خواهد شد.»(۲)

رادیو بی.بی.سی نیز گزارش داده است: «ناخدای چند کشتی نفت کش توانسته اند علائم رادیویی را که ظاهراً از نقاطی در امتداد خط ساحلی ایران در نزدیکی بندرعباس پخش می شد، توسط دستگاه های گیرنده خود دریافت کنند. این گونه امواج رادیویی می تواند برای راهنمایی موشک به سوی هدف مورد استفاده قرار گیرد. در صورت صحت این گزارش، ایران احتمالاً در شرف بهره برداری کامل از موشک های ضد کشتی موسوم به "کرم ابریشم" است. ولی کارشناسان در لندن و خلیج فارس بعید می دانند که کشتی های بازرگانی در آن منطقه قابلیت ردگیری و شناسایی امواج رادیویی را که از ایران پخش می شود داشته باشند، زیرا تنها کشتی های جنگی از چنین توانایی یی برخوردارند. مفسرین نظامی اشاره کرده اند که بین استقرار موشک های کرم ابریشم در اطراف تنگه هرمز و بهره برداری کامل از آن تفاوت زیادی وجود دارد. موشک های کرم ابریشم به موشک های "اگزوسه" ساخت فرانسه شباهت دارد. بُرد موشک های مزبور در حدود ۸۰ کیلومتر است. با وجود این، گمان نمی رود که موشک های کرم ابریشم به پیشرفتگی و دقتی موشک های اگزوسه باشد. اکثر کارشناسان نظامی معتقدند که با کار گذاشتن وسائل پیشرفته ضد موشکی بر روی کشتی های جنگی می توان آنها را برای مقابله با تهدید این موشک ها مجهز کرد.»(۳)

ص: ۱۷۸

۱- Security council documents/N:18748 S/18924, 1987/6/16 (1366/3/26) ۹-۱

۲- ۱۰. مأخذ، ص ۶، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه تایمز لندن.

٣-١١. مأخذ صص ١١ و ١٢، راديو بي.بي.سي، ٢٥/٣/١٣٦٦.

وزیر خارجه ژاپن که به ایران آمده است، امروز با آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع دیدار و درباره مسائل جنگ ایران و عراق و اوضاع منطقه گفت و گو کرد.

رئیس جمهور در این دیدار درباره مرزبندی جنگ ایران و عراق و بحران خلیج فارس و همچنین اقدامات عراق در آغاز تجاوز و شرایط ایران برای صلح گفت: «امنیت خلیج فارس باید از مسئله جنگ جدا شود، چون کشانیده شدن جنگ به منطقه خلیج فارس قدمی در راه بین المللی کردن آن است.» رئیس جمهور افزود: «توسعه جنگ به اندازه ایجاد آن جرم است و عراق مرتکب هر دو جرم شده است؛ چون دنیا جرم اول را تحمل کرد و در مقابل آن عکس العمل لازم را نشان نداد، لذا عراق با ایجاد تشنج در منطقه و توسعه جنگ مرتکب دومین جرم می شود. هم اکنون نیز اگر دنیا دومین جرم عراق را تحمل کند، جهان به مشکلات و بحران های بیشتری دچار خواهد شد. شرط ما برای پایان جنگ یک شرط منطقی و ساده ای است، زیرا ما گفته ایم متجاوز به خاطر تجاوزش باید تنبیه شود و این در همه جای دنیا قابل قبول است.» آیت الله خامنه ای درباره سابقه اقدامات شورای امنیت سازمان ملل در زمینه جنگ تحمیلی گفت: «این نهاد در حالی که هزاران کیلومتر از خاک ما در اشغال عراق بود، تنها به ما توصیه کرد که آتش بس را قبول کنیم. آیا این مسئله یک پیشنهاد خصمانه و حاکی از دشمنی نیست؟ و آیا به نظر شما این مسئله صادقانه است؟» رئیس جمهور در پایان سخنان خود درباره مسائل دوجانبه و مناسبات دو کشور ایران و ژاپن با استقبال از گسترش این مناسبات گفت: «زمینه های بسیار وسیعی به ویژه پس از پایان جنگ در میان مدت و بلند مدت وجود دارد که دو کشور با یکدیگر همکاری های اقتصادی و فنی زیادی داشته باشند که در این خصوص ژاپن در صورت داشتن عکس العمل مناسب می تواند بر دیگران ارجح باشد.» (۱) تاداشی کوراناری نیز در این دیدار با اظهار امیدواری کاهش تشنج و برقراری امنیت در منطقه، درباره جنگ ایران و عراق گفت: «مسئولین ژاپن از موضع جمهوری اسلامی ایران مبنی بر خاتمه شرافتمندانه و عادلانه جنگ آگاهی دارند و امیدوارند که این مناقشه خاتمه یابد.» (۲)

در این حال، خبرگزاری ژاپنی "کیودو"

با اعلام برنامه سفر "تاداشی کوراناری"، وزیر خارجه ژاپن به ایران به طور تلویحی وی را نماینده اعزامی اجلاس هفت کشور صنعتی جهان - که چندی پیش در "و نیز" تشکیل شده بود - معرفی کرد. این خبرگزاری همچنین مذاکره کوراناری و مقامات ایران را درباره مفاد قطع نامه پایانی اجلاس و نیز درباره جنگ ایران و عراق محتمل دانست. خبرگزاری کیودو در گزارش خود آورده است: «کوراناری به منظور گفت و گو با رهبران ایران برای بررسی و چگونگی پایان دادن به جنگ ایران و عراق در رأس هیئتی سیاسی وارد تهران شد. وی در یک گفت و گوی کوتاه در فرودگاه و هنگام ورود به تهران، به مأموریت

ص: ۱۷۹

۱- ۱۲. روزنامه کیهان، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۱۳. پیشین.

خود در زمینه برقراری صلح میان دو کشور ایران و عراق اشاره کرد. وزیرخارجه ژاپن در این گفت و گو اظهار کرد: به مذاکره منصفانه و صریح با رهبران ایران در زمینه تشنجات جاری در خلیج فارس در جریان دیدار ۳۶ ساعته خود از این کشور تمایل دارد. وزیرخارجه ژاپن پیش از سفر به ایران، از مراکش دیدار به عمل آورده و همچنین در کنفرانس سران هفت کشور صنعتی در ونیز شرکت جسته بود. وزیرخارجه ژاپن نخستین عضو کابینه کشورهای صنعتی است که پس از کنفرانس هفت کشور صنعتی به ایران سفر کرده است. انتظار می رود وزیرخارجه ژاپن در زمینه مفاد بیانیه پایانی درباره پایان دادن به جنگ ایران و عراق با رهبران ایران به مذاکره بپردازد. ژاپن با دو کشور ایران و عراق روابط نزدیک دارد.» (۱)

۱۸۶۱

آیت الله خامنه ای در دیدار ورونسلف قائم مقام وزیرخارجه شوروی با ایشان، ضمن اشاره به ضعف حکومت عراق گفت: «از نخستین روزی که جنگ بر ما تحمیل شد، جمهوری اسلامی ایران تصمیم گرفت در هر شرایطی از خود دفاع کند. هرچه از آن روزها گذشته است، بر اعتقاد راسخ ما مبنی بر اینکه باید متجاوز را تنبیه کنیم، افزوده شده است.» ایشان درباره اهداف سیاسی عراق در بحرانی کردن منطقه گفت: «رژیم عراق اصرار دارد که جنگ را به منطقه خلیج فارس بکشاند، ولی ما طرف دار امنیت خلیج فارس هستیم.» (۲)

ورونسلف در دیدار با رئیس جمهور:
«به اعتقاد ما افغانستان بایستی کشوری غیرمتعهد و مستقل باشد و تنها به وسیله مردم خود افغانستان اداره شود.»

ورونسلف در دیدار با رئیس جمهور:

«به اعتقاد ما افغانستان بایستی کشوری غیرمتعهد و مستقل باشد و تنها به وسیله مردم خود افغانستان اداره شود.»

ص: ۱۸۰

١-١٤. مأخذ، ص ١٥ و ١٦، توكيو - خبرگزاری كیودو، ٢٥/٣/١٣٦٦.

٢-١٥. روزنامه اطلاعات، ٢٦/٣/١٣٦٦، ص ٣.

ورونتسف نیز با اشاره به اوضاع خلیج فارس گفت: «امریکا نباید هیچ گونه دخالتی در این منطقه بکند و ادعای امریکا که با این مداخله خود می خواهد منافعش را در این منطقه حفظ کند، غیرمنطقی است. امریکا تنها در مرزهای خود می تواند منافع خودش را حفظ کند، زیرا تجربه نشان داده است که ورود امریکا به هر منطقه، آن منطقه را به تشنج کشیده است.» قائم مقام وزیر خارجه شوروی در بخش دیگری از سخنان خود درباره مسئله افغانستان بر تصمیم قاطع کشورش برای خروج نیروهای شوروی از افغانستان و قطع هرگونه مداخله ای در امور داخلی این کشور تأکید کرد و گفت: «به اعتقاد ما کشور افغانستان بایستی کشوری غیرمتعهد و مستقل باشد و تنها به وسیله مردم خود افغانستان اداره شود.» وی درباره جنگ تحمیلی گفت: «ما از قهرمانی مردم ایران که توانستند تجاوزکار را از سرزمین خود بیرون کنند تجلیل می کنیم.»^(۱)

رادیو بی.بی.سی در گزارشی درباره سفر ورونسف قائم مقام وزیر خارجه شوروی به ایران، استقبال گرم مقامات ایرانی از وی را مورد توجه قرار داده است. این رادیو معتقد است که مسئله جنگ در گفت و گوهای این مقام شوروی و طرف های ایرانی جنبه حاشیه ای داشته است. بی.بی.سی می افزاید: «ورونتسف در تهران با استقبال گرم مقامات جمهوری اسلامی روبه رو شد و ظاهراً دو طرف در خلال گفت و گوهایشان به این تفاهم رسیده اند که افزایش تشنج در خلیج فارس به نفع هیچ یک از آنان نخواهد بود. استقبال گسترده از یولی ورونسف بعد از چند هفته درگیری لفظی بین دو کشور به دنبال برخورد یک کشتی شوروی به مین در خلیج فارس، تا حدی دور از انتظار بود. دو طرف بر سر یک مسئله توافق نظر دارند و آن این است که کشورهای خارج از حوزه خلیج [فارس] حق دخالت در امور این منطقه را ندارند و مسائل کشورهای حاشیه این خلیج [فارس] باید توسط خود آنان حل شود. به نظر می رسد که در مذاکرات چند روز گذشته در تهران، مسئله جنگ یکی از مسائل جانبی بوده و در گفت و گوهای رسمی چندان انعکاسی نداشته است. از این مذاکرات چنین به نظر می رسد که در مجموع دو طرف نسبت به آینده روابط ایران و شوروی خوش بین هستند. با وجود این، دو مسئله عمده یعنی جنگ ایران و عراق و مسئله افغانستان همچنان بر روابط این دو کشور سایه انداخته است.»^(۲)

۱۸۷۱

میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران امروز به ترکیه سفر کرد و با "ژنرال کنعان اورن" رئیس جمهوری و "تورگوت اوزال"، نخست وزیر این کشور ملاقات کرد. وی در این دیدار با اشاره به تحولات و امنیت منطقه، رابطه ایران با کشورهای همسایه، اقدامات عراق در خلیج فارس، حمله این کشور به ایران و تأثیر سکوت کشورهای جهان در برابر این تجاوز گفت: «همان طوری که بارها اعلام کرده ایم خواستار حفظ امنیت و عبور و مرور آزاد در آب های خلیج فارس، عدم حمله

ص: ۱۸۱

۱-۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲.

۲-۱۷. مأخذ، ص ۲۵، رادیو بی.بی.سی، ۲۵/۳/۱۳۶۶.

زئوال کئوان اورن رئیس جمهور ترکیه

به کشتی‌ها و همچنین دور نگه داشتن ابرقدرت‌ها و دیگر قدرت‌های خارج از منطقه، از این منطقه حساس و استراتژیک جهان هستیم. رژیم متجاوز عراق به منظور نجات خود از زوال قطعی، کوشش دارد تا با حمله به کشتی‌ها و نقض امنیت خلیج فارس دامنه جنگ را گسترش دهد و پای قدرت‌های بزرگ را به منطقه بکشاند، و ما در یک جمله راه خاتمه عدم امنیت در خلیج فارس را وادار ساختن رژیم متجاوز عراق به پایان حملات خود به کشتی‌های تجاری می‌دانیم.»

مهندس موسوی افزود: «ایران با بیشتر کشورهای حوزه خلیج فارس روابط خوبی دارد و تنها با کویت به دلیل کمک‌های مستقیم و متعدد این کشور به عراق، از جمله قرار دادن بنادر و فضایش در اختیار رژیم حاکم بر عراق، روابط خوبی نداریم.» وی تأکید کرد: «حضور ابرقدرت‌ها و به خصوص آمریکا در منطقه خلیج فارس به نفع هیچ یک از کشورهای منطقه نیست و امنیت منطقه تنها توسط کشورهای منطقه قابل تأمین است.» آقای موسوی افزود: «اگر ابرقدرت‌ها جنگ را در منطقه خلیج فارس گسترش دهند، دامنه آتش آن دیگر کشورها را خواهد گرفت و یک حالت غیرقابل پیش‌بینی را در منطقه به وجود خواهد آورد.» نخست‌وزیر گفت: «اگر عراق شرارت نکرده و به کشتی‌ها حمله نکند، ما مطمئن هستیم، در خلیج فارس امنیت و آرامش برقرار خواهد بود.»

تورگوت اوزال در ملاقات با میرحسین موسوی؛ ترکیه احترام به تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی دیگر کشورها را شرط برقراری آرامش می‌داند.

تورگوت اوزال در ملاقات با میرحسین موسوی: ترکیه احترام به تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی دیگر کشورها را شرط برقراری آرامش می‌داند.

نخست وزیر در این دیدار اظهار کرد: «هدف عراق از تجاوز به خاک ما چیزی جز سرنگون کردن دولت اسلامی و انقلاب ما و فراهم ساختن اسباب آسودگی قدرت های سلطه گر و دست نشانده آن نبوده است. ملت ما طی هفت سالی که از جنگ می گذرد، مظلومی را که در شرایط عادی خارج از تحمل ملت هاست تحمل کرده است و به جرئت می توان گفت کمتر ملتی تاکنون چون ملت ما قربانی نقض تعهدات بین المللی از جمله در مورد استفاده از سلاح های شیمیایی، حمله به مناطق مسکونی، حمله به کشتی ها و هواپیماهای تجاری و غیره شده است.» نخست وزیر ضمن محکوم کردن سکوت مجامع بین المللی در برابر جنایات وحشیانه نیروهای عراقی گفت: «ما معتقدیم چنانچه کشورهای مختلف به نوبه خود متجاوز را معرفی می کردند و مجامع بین المللی جهت اجرای عدالت، متجاوز را تنبیه می کردند، ریشه تجاوز در منطقه از بین می رفت و مشکلاتی که هم اکنون ما در منطقه شاهد آن می باشیم، به وجود نمی آمد.» (۱)

"تورگوت اوزال" نیز در این ملاقات درباره تشنجات موجود در منطقه گفت: «مسائل بزرگی که صلح و امنیت منطقه را به خطر انداخته است، همه ما را تهدید می کند و ترکیه که اهمیت زیادی به ایجاد آسایش و آماده سازی زمینه های همکاری کشورهای منطقه قائل است، شرط برقراری آرامش را منوط به احترام به تمامیت ارضی و عدم مداخله در امور داخلی دیگر کشورها می داند.» (۲)

در این حال دولت تورگوت اوزال، نخست وزیر ترکیه، برای هم گرایی بیشتر با ایران، می کوشد. روزنامه "جمهوریت"، چاپ استانبول در این باره نوشت: «ژنرال "کنعان اورن" رئیس جمهور ترکیه [که در جناح مخالف دولت اوزال است] قبل از آغاز سفر نخست وزیر ایران به ترکیه، طی دستوری به بخش برون مرزی رادیو صدای ترکیه، خواهان تشدید تبلیغات منفی در این رادیو علیه جمهوری اسلامی ایران شده بود، اما تورگوت اوزال از اجرای این دستور جلوگیری کرد.» روزنامه حریت نیز دلیل رفتار بسیار خوب مقامات ترکیه در برابر هیئت جمهوری اسلامی و اقدام اوزال در به آغوش گرفتن نخست وزیر ایران را ناشی از دو علت اساسی دانست و نوشت: «اوزال از یک سو قصد دارد در صحنه سیاسی خود را به عنوان عامل مهمی در ارتباط بین شرق و غرب و کشورهای خاورمیانه مطرح کند و از سوی دیگر، در بعد اقتصادی نیز بر تحقق صادرات یک میلیارد دلاری ترکیه به ایران در سال جاری میلادی اصرار دارد.» (۳)

در همین حال، "اینال باتو"، سخن گوی وزارت امور خارجه ترکیه در گفت و گویی تلویزیونی با اشاره به رشد روابط اقتصادی و مناسبات تجاری این کشور با ایران گفت: «ترکیه اهمیت ویژه ای برای داشتن روابط با جمهوری اسلامی ایران قائل است. ... مبادلات تجاری ایران و ترکیه تا پایان سال جاری به بیش از دو میلیارد دلار خواهد رسید. مبادلات مرزی فی مابین نیز طی ماه های گذشته افزایش چشمگیری داشته است.» وی گفت: «این کشور حاضر است در صورت تمایل یکی از طرفین در حال جنگ ایران و عراق، در راه پایان دادن به جنگ دو کشور نقش فعال داشته باشد.» وی درباره احتمال دخالت نظامی ترکیه در شمال عراق گفت: «ترکیه به حق تمامیت ارضی کشورهای همسایه احترام می گذارد.» (۴)

ص: ۱۸۳

روزنامه.

۲- ۱۹. مأخذ ۱۵، ص ۲، آنکارا - خبرنگار اعزامی روزنامه.

۳- ۲۰. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۱۳۶۶/۴/۱۲، ص ۲۲ و ۲۳، مطبوعات ترکیه.

۴- ۲۱. مأخذ ۵.

وزیر سپاه:
ما به امریکایی‌ها در خلیج فارس رحم نخواهیم کرد.

محسن رفیق دوست وزیر سپاه در گردهمایی نیروهای جهاد سازندگی درباره آمادگی ایران برای مقابله با دخالت‌های امریکا در خلیج فارس گفت: «خلیج فارس یا برای همه امن است یا برای هیچ کس. ما به امریکایی‌ها در خلیج فارس رحم نخواهیم کرد و اگر ناوهای امریکایی تحرک نشان دهند، با حرکت انتحاری و غیرانتحاری پاسداران انقلاب اسلامی آن ناوها از بین خواهند رفت.» (۱) وی همچنین درباره اهمیت جهاد سازندگی گفت: «جهاد سازندگی علاوه بر مبارزه و پیکار در میادین جنگ تحمیلی و جبهه نظامی، در روستاهای سراسر کشور نیز فعالیت‌های چشمگیری دارد و شما نه تنها در آنجا می‌جنگید بلکه کارهایی که در گسترش کشاورزی و غیره در روستاها انجام می‌دهید کمتر از جبهه نظامی نیست.» (۲)

۱۸۹۲

امروز صدام حسین رئیس جمهور عراق در مصاحبه با روزنامه بوربا چاپ یوگسلاوی به عوامل مؤثر در پایان دادن سریع جنگ اشاره کرد و شرایط فعلی بین‌المللی و نظامی را به نفع عراق خواند. خبرگزاری رویتر درباره اظهارات رئیس جمهور عراق در این مصاحبه گزارش داده است: «به اعتقاد صدام حسین، ابرقدرت‌ها مایل به مشاهده یک جنگ بین‌المللی در خلیج [فارس] نیستند و به همین جهت به طور جدی در صدد متوقف کردن جنگ ایران و عراق می‌باشند. وی افزود: علی‌رغم جناح‌های مختلف بین‌المللی ما معتقدیم که در حال حاضر چارچوبی وجود دارد که بر اساس آن ابرقدرت‌ها به طور جدی تر قطع‌نامه‌هایی را در رابطه با تلاش برای متوقف کردن جنگ تدارک می‌بینند. وی اضافه کرد: ابرقدرت‌ها خواهان درگیر شدن در یک جنگ بین‌المللی در خلیج [فارس] نیستند، زیرا در صورت وقوع آن بر مشکلات بغرنج منطقه افزوده خواهد شد.» (۳)

خبرگزاری تانیوگ (خبرگزاری رسمی یوگسلاوی) نیز در گزارش خود بخش دیگر سخنان صدام را در این مصاحبه به شرح زیر نقل کرده است: «صدام حسین، رئیس جمهوری و فرمانده شورای عالی عراق در مصاحبه با روزنامه "بوربا" گفته است: تمام عواملی که ممکن است در راه پایان جنگ هفت ساله خلیج [فارس] عمل کنند، اخیراً در یک روند رضایت‌بخشی برای کشور ما پیشرفت کرده‌اند. از میان این عوامل، صدام حسین به اوضاع جهان عرب، روابط بین‌المللی، افکار عمومی ایران و آنچه که بر آن تأکید داشت؛ یعنی روح مبارزه‌گری قوی‌تر در عراق نسبت به ایران اشاره کرد.

۱- ۲۲. روزنامه رسالت، ۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۲۳. پیشین.

۳- ۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۷، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۵، بغداد - خبرگزاری رویترا، ۳/۴/۱۳۶۶.

صدام حسین با تأکید بر اینکه مسئله جنگ و صلح در دنیای امروز نمی تواند مستقیماً به طرف های درگیر گره بخورد، گفت: پایان جنگ خلیج [فارس] به نحو مطلوبی تحت تأثیر بهبود روابط بین اعراب، بین ملت ها و بین ابرقدرت ها قرار خواهد گرفت. وی همچنین به ویژه با محکوم کردن اسرائیل به خاطر دست زدن به هرکاری جهت طولانی کردن جنگ، گفت: این جنگ شرکت کنندگان غیرمستقیمی دارد. اما وی در عین حال گفت که دلیل اصلی که چرا این جنگ جریان دارد، این است که رهبری ایران ابتکارات صلح عراق را رد می کنند. وی افزود که هیچ کس نمی تواند در صورتی که بغداد و تهران تصمیم بگیرند که از جنگ پرهیز کنند، آن را طولانی کند. صدام حسین درباره تلفات عراق در جنگ گفت که شمار تلفات انسانی "وخیم" است، اما در مقایسه با شمار جمعیت های دو کشور، این بسیار کمتر از تلفات در ایران است. صدام حسین گفت: هفت سال جنگ، بدون احتساب آنچه بر سر نیروها آمده، لطامات مادی "بسیار کوچکی" بر عراق وارد آورده است. وی گفت: نیروی هوایی ایران پروژه های اقتصادی حیاتی عراق را منهدم نکرده است در حالی که نیروی هوایی عراق ضربه سنگینی بر پروژه های ایران وارد آورده است. (۱)

۱۹۰۱

درباره تلاش های دولت کویت برای ترغیب کشورهای غربی برای وارد شدن به صحنه منازعات منطقه خلیج فارس، روزنامه کویتی "البیان" نوشت: «دولت کویت با همکاری کشورهای عضو شورای همکاری و هم پیمان خود، پیرو تصمیمات اتخاذ شده در اجلاس اخیر وزرای خارجه شورای همکاری در "جده" به تلاش هایش به منظور جلب حمایت کشورهای بزرگ و مجامع بین المللی جهت یافتن راه حلی برای پایان دادن هرچه سریع تر به جنگ ایران و عراق، ادامه خواهد داد.» روزنامه اطلاعات با درج این خبر به نقل از روزنامه البیان می افزاید: «منابع دیپلماتیک به این روزنامه گفته اند که امیدوارند تلاش دولت کویت و هم پیمانانش به منظور تشکیل اجلاس شورای امنیت سازمان ملل در سطح وزرای خارجه کشورهای عضو این شورا در آینده نزدیک، نتایج سازنده و مفیدی دربرداشته باشد و به دگرگونی عمده ای در رابطه با مشکلات موجود منجر شود. همین منابع همچنین معتقدند که با توجه به تلاش های جاری کویت و نتایج حاصل از اجلاس اخیر وزرای خارجه شورای همکاری در جده و حمایت مجدد آنها از کویت، دیدگاه مجامع بین المللی نسبت به جنگ ایران و عراق و تحولات جاری خلیج فارس دچار تغییرات عمده ای خواهد شد. در خاتمه این گزارش آمده است: قائم مقام وزارت خارجه کویت احتمالاً با سفرای کشورهای خارجی در این کشور نشست می خواهد داشت و آنان را از تصمیمات اتخاذ شده در اجلاس اخیر وزرای خارجه شورای همکاری مطلع خواهد ساخت.» (۲)

روزنامه "واشنگتن پست" نیز با ارائه تحلیلی در این باره نوشته است: «کویت با دعوت از مسکو و واشنگتن برای حفاظت از نفت کش های کویتی به این امید که دو ابرقدرت به جنگ خلیج فارس پایان بخشند، دست به قمار زده است. دیپلمات ها و تحلیل گران منطقه می گویند،

ص: ۱۸۵

این قمار بر اساس این ارزیابی و فرضیه ناگفته ای است که اگر جنگ خلیج فارس ادامه پیدا کند دیر یا زود ابرقدرت ها با ایران روبه رو خواهند شد.»^(۱)

روزنامه "نیویورک تایمز" نیز خبر از نگرانی کشورهای منطقه داده است: «درخواست دولت کویت مبنی بر حفاظت نفت کش های آن کشور توسط ابرقدرت ها و افزایش حضور نظامی خارجی ها در خلیج فارس باعث نگرانی ممالک عرب خلیج فارس شده است.» این روزنامه می افزاید: «همسایگان کویت در قبال مسئله حفاظت نفت کش های آن کشور توسط امریکا و شوروی در خلیج فارس واکنش های ضد و نقیضی داشته و هیچ یک از آنها با اشتیاق کامل از موضوع استقبال نکردند.» نیویورک تایمز به نقل از یک دیپلمات غربی می نویسد: «عربستان سعودی و بحرین دوپهلو حرف می زنند و امارات متحده عربی، قطر و عمان هم نگرانی هایی دارند.»^(۲)

۱۹۱۱

سیاست کلی امریکا در جنگ ایران و عراق در حال حاضر پایان دادن به جنگ، حفظ منافع امریکا در منطقه و حفاظت از کشتی های نفت کش کویتی است. نویسنده کتاب "جنگ خلیج" (Gulf War) در تشریح چگونگی اجرای این سیاست می نویسد: «"کاسپر واینبرگر"، وزیر دفاع و "مایکل آرماکاست"، معاون وزیر امور خارجه در امور سیاسی اظهار داشتند که منافع اقتصادی، استراتژیکی و سیاسی امریکا با تشدید جنگ ایران و عراق تهدید می شود. این منافع شامل حفظ اصل آزادی دریانوردی در آب های بین المللی و عدم قطع جریان نفت از طریق خلیج [فارس] و نیز دفاع از ثبات امنیت و همکاری کشورهای میانه روی عرب منطقه و محدود نمودن نفوذ اتحاد شوروی و حضور این کشور در خلیج فارس می باشد. جهت حفظ این منافع از سوی دولت، دو محور زیر را مطرح ساخته اند: ۱- تلاش های دیپلماتیک در سازمان ملل جهت برانگیختن فشار بین المللی برای ترغیب نمودن ایران و عراق جهت مذاکره پیرامون پایان بخشیدن به جنگ. ۲- اقدامات فعال جهت حفظ منافع امریکا و کمک به حفظ امنیت دولت های عرب دوست میانه روی در خلیج (فارس). محور دوم این سیاست اساساً پرچم گذاری و حفاظت از یازده نفت کش کویتی می باشد.»^(۳)

در همین حال، برخی سیاست مداران امریکا از سیاست این کشور در زمینه دخالت بیشتر نظامی و اسکورت نفت کش های کویتی انتقاد کردند. "الکساندر هیگ"، نخستین وزیر خارجه دولت ریگان اعلام کرد: «امریکا با تهدید دخالت نظامی خود به طور غیرمستقیم به اتحاد با رژیم خون خوار عراق کشیده می شود.» وی پیش بینی کرد: «اگر این طرح به اجرا در آید، امریکا با تصمیمات تأسف آوری در قبال ایران روبه رو خواهد شد.» وی گفت: «این کار درستی نیست زیرا اگر نیروهای ایران به ما حمله کنند ما با یک سلسله تصمیم گیری هایی مواجه خواهیم شد، از جمله اینکه وارد جنگ با ایران شویم و یا در مقابل ایران کوتاه بیاییم که هر دوی این تصمیمات تأسف آور خواهد بود.» وی طرح ریگان برای حفاظت از نفت کش های کویتی را اقدامی علیه ایران توصیف کرد.^(۴)

ص: ۱۸۶

۲۵/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲، به نقل از روزنامه واشنگتن پست.

۲۸-۲. همان، ص ۱۳ و ۱۴، رادیو امریکا، ۲۵/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

Christophe c.joyher, the persoil Golf war: lessons for strategy, low, and . ۲۹ - ۳

.D.plamay, U.S.A Green wood Press, ۱۹۹۰, P.۱۵, ۱۹۸۷/۶/۱۵

۳۰-۴. روزنامه کیهان، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۲۰، خبرگزاری یونایتدپرس.

هنری کیسینجر وزیر خارجه سابق امریکا:
«ما با دخالت کردن به نفع عراق یک تعهد
خصوصیت آمیز را در جنگ می پذیریم که
روشن نیست چگونه خاتمه خواهد یافت.»

"کیسینجر"، وزیر خارجه سابق و نظریه پرداز سیاست خارجی امریکا که همواره به سیاست این کشور در حمایت از نفت کش های کویتی انتقاد کرده است، امروز نیز در همین باره به اظهار نظر پرداخت. سهم بیشتر عراق در ایجاد بحران خلیج فارس، توصیه به عدم رویارویی با ایران و احتمال دخالت شوروی، محورهای اصلی سخنان امروز کیسینجر است.

وی گفت: «هیچ تهدیدی جدید علیه جریان نفت در خلیج فارس به چشم نمی خورد و دو سوم تهاجمات بر علیه نفت کش ها از جانب عراق صورت می گیرد، نه از جانب ایران، ولی ما با دخالت کردن به نفع عراق، یک تعهد خصوصیت آمیز را در جنگ می پذیریم که روشن نیست چگونه خاتمه خواهد یافت.» وی گفت: «علاقه مند به حفظ آزادی کشتی رانی در خلیج فارس هستیم ولی متقاعد نشده ام که ما در حال حاضر با تهدید آزادی کشتی رانی روبه رو هستیم.» کیسینجر ادامه داد: «اگر یک کشتی امریکایی هدف تهاجم قرار بگیرد، ما می بایست تلافی کنیم و امریکا باید آماده یک جنگ طولانی با ایران بشود. اگر منافع ملی امریکا مطرح باشد، البته باید آماده جنگ با ایران باشیم، اما این چیزی نیست که کسی بخواهد وارد آن شود. در حالی که کسی نمی تواند هدف جنگ را تعریف کند و اینکه تحت چه شرایطی می خواهیم این جنگ خاتمه یابد.» وی اظهار کرد: «این ایده بدی است که نقشی برای شوروی در کمک به حل و فصل جنگ ایران و عراق قائل شویم.» وی گفت: «نفع ما در جلوگیری از پیروزی ایران در جنگ است، اما به نفع ما نیست که جلوگیری از پیروزی ایران به استقرار شوروی در خلیج فارس بینجامد.» (۱)

سناتور "کلیبورن پل" رئیس کمیته روابط خارجی سنای امریکا نیز در این باره می گوید: «دولت ریگان نباید سیاستی را انتخاب کند که به درگیری نظامی ایران و امریکا منتهی شود.» وی می افزاید: «با طرح ریگان برای محافظت از نفت کش های کویتی، امریکا با خطر برخورد با ایران روبه رو است. امریکا به جای اتخاذ این سیاست ها، باید در جست و جوی راه های پایان جنگ باشد.» (۲)

وی همچنین گفت: «این به مصلحت امریکا نیست که دنباله رو کویت که تصمیم به کشاندن قدرت های بزرگ به جنگ خلیج فارس دارد، باشد.» وی هشدار داد: «ایران در وضعیتی قرار دارد که می تواند ما را از خلیج فارس بیرون براند، مگر اینکه

امریکا بخواهد بهای ماندن خود در خلیج فارس را به قیمت تلفات جانی و از دست دادن کشتی‌ها بپردازد.» وی خواستار اتخاذ سیاستی با هدف متوقف ساختن جنگ از طریق سازمان ملل به ویژه با تشویق و حمایت از مسئله تحریم ارسال سلاح برای ایران شد. (۳)

ص: ۱۸۷

۱- ۳۱. مأخذ ۲۲، ص آخر، واشنگتن - خبرگزاری رویتر.

۲- ۳۲. مأخذ ۳، ص ۲۰.

۳- ۳۳. مأخذ ۲۲، ص آخر، واحد مرکزی خبر، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

از سوی دیگر، سناتور "سام نان" رئیس کمیته نیروهای مسلح در سنای امریکا اظهار می دارد: «طرح اسکورت نفت کش های کویتی نشانه بی سیاستی و بیانگر متمایل شدن امریکا به سوی عراق است و باید به تأخیر بیفتد.»^(۱)

وی همچنین گفت: «تصمیم نصب پرچم امریکا بر فراز یازده فروند از سی و دو فروند نفت کش کویتی و پیشنهاد حفاظت دریایی امریکا در خلیج فارس به آنها، نشان دهنده آن است که به طور اساسی چرخشی قوی به سوی عراق انجام داده ایم.»^(۲)

۱۹۳۱

سخن گوی وزارت امور خارجه آلمان غربی درخواست ریگان در مورد کمک به نیروی دریایی امریکا برای حضور در خلیج فارس را به طور تلویحی رد کرد. وی گفت: «امکانات نیروی دریایی آلمان بسیار محدود است. نیروی دریایی آلمان غربی تنها ۱۶ ناوچه دارد که اکثر آنها به علت عمر طولانی و فرسودگی قادر به عملیات در نقاط دور دست نیستند.» خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر، درباره سابقه این امر گزارش داد: «دولت آلمان چندی پیش پیشنهاد کرده بود که نیروی دریایی این کشور با جایگزین شدن در مناطق استقرار ناوگان امریکا در اقیانوس اطلس و آب های اروپا، نیروی دریایی امریکا این فرصت را به دست آورد تا حضور خود در خلیج فارس را افزایش دهد.»^(۳)

۱۹۴۲

در پی اظهارات روز گذشته "سعید مانع العتیبه"، وزیر نفت امارات متحده که گفته بود امارات متحده پایگاه نظامی در اختیار امریکا قرار نمی دهد، امروز طارق المؤید، وزیر اطلاعات بحرین نیز گفته های العتیبه را تکرار کرد. وی گفت: «هیچ گونه پایگاه نظامی در هیچ کجای منطقه خلیج فارس به امریکا داده نخواهد شد و امریکا نیز چنین تقاضایی را مطرح نکرده است.» وزیر اطلاعات بحرین با اعلام این مطلب که عدم واگذاری پایگاه های نظامی به شوروی و تمام قدرت های شرق و غرب نیز صدق می کند، تأکید کرد: «خیلی ساده است؛ ما نمی خواهیم خلیج فارس به صورت صحنه درگیری های بین المللی درآید.» وی افزود: «علاوه بر این، در اختیار قراردادن پایگاهی با تمامی تأسیسات فیزیکی هم مسئله ای مربوط به زمان های قدیم و گذشته است. بنابراین کار به لحاظ فیزیکی عملی نیست و این در حالی است که به لحاظ سیاسی نیز امکان پذیر نمی باشد.»^(۴)

۱۹۵۳

راديو بي.بي.سى مطالب روزنامه "الثوره"، ارگان حزب بعث عراق را نشانه نارضایتی این کشور از بیانیه پایانی اجلاس "ونیز" می داند. بی.بی.سى در این باره می گوید: «عراق بیانیه پایانی کنفرانس ونیز در مورد خلیج (فارس) را مورد انتقاد قرار داد و گفت که این بیانیه به اندازه ای ضعیف است که نمی تواند مؤثر باشد.» این راديو می افزاید: «هفت کشور شرکت کننده در کنفرانس سران ونیز در پایان هفته گذشته درخواست کرده بودند تا با بذل کوشش های بین المللی فوری به جنگ خلیج (فارس) و پایان دادن به این کشمکش، با هم به گفت و گو پردازند. در چارچوب نخستین عکس العمل رسمی در

١- ٣٤. مأخذ، ص ٢٠.

٢- ٣٥. مأخذ، ص آخر، نيويورك تايمز.

٣- ٣٦. معاونت سياسى سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ١٢، ٢٩/٣/١٣٦٦، ص ٥ و - مأخذ، ص ٣.

٤- ٣٧. مأخذ، ص ٣، منامه - آسوشيتدپرس، ٢٥/٣/١٣٦٦.

بغداد، روزنامه الثورة، ارگان حزب بعث حاکم بر عراق گفت: کنفرانس سران و نیز نتوانست تصمیمی اتخاذ کند که دارای قدرت کافی برای برقراری صلح در برابر تجاوز ایران باشد.»(۱)

۱۹۶۱

در حالی که محافل سیاسی تصمیم اخیر امریکا و شوروی را برای پایان دادن به جنگ جدی تلقی می کنند، رادیو اسرائیل در تفسیری، تلاش های دو کشور را تنها برای ادامه جریان صدور نفت از منطقه خلیج فارس خواند: «از روزی که ناو استارک هدف موشک قرار گرفته، عراق به ناچار بمباران های خود را علیه نفت کش ها و مراکز نفتی ایران متوقف ساخته است، خواه این توقف جنبه تاکتیکی داشته و از ملاحظات جنگی ناشی شده باشد و یا عراق با فشار ایالات متحده و کشورهای عرب حوزه خلیج فارس ناچار از این شیوه جنگی دست کشیده باشد. به هر حال، نتیجه به سود ایران بوده و صدور آزاد نفت آن کشور ادامه یافته است. ولی معلوم نیست که اگر ایران همچنان اصرار داشته باشد با لطمه زدن به نفت کش های کویتی خاندان آل صباح را از کمک به عراق بازدارد و تهدید خود را جدی بگیرد، ابرقدرت ها چه واکنشی نشان خواهند داد و روند جنگ بر چه منوال قرار خواهد گرفت. شاید ماحصل فعل و انفعالات هفته های اخیر پیرامون بحران خلیج(فارس) آن باشد که گرچه عراقی ها دست از حملات خود کشیده اند و ایران از این راه سودی حاصل کرده، ولی به موازات آن دولت تهران ناچار شود حمله به نفت کش های کویتی و دیگر کشتی هایی را که از خلیج فارس می گذرند، متوقف سازد؛ یعنی امنیت برای صدور نفت ایران تأمین گردد و به موازات آن کویت و دیگر امیرنشین ها نیز در صدور نفت خویش و حمل کالاهای وارداتی از امنیت لازم برخوردار گردند. بی تردید در هفته های اخیر بین شوروی و ایالات متحده برای حفظ آزادی کشتی رانی در خلیج(فارس) سلسله همگامی هایی به وجود آمده که گرچه هنوز هماهنگ نیست، ولی در یک جهت قرار دارد. اما این همکاری در جهت تأمین منافع ابرقدرت ها در منطقه صورت گرفت و در جهت پایان بخشیدن به آتش جنگ نمی باشد. تلاش مسکو و واشنگتن در حال حاضر بر آن است که صدور نفت بی وقفه ادامه یابد و شوروی از آب گل آلود خلیج[فارس] بتواند در راه گسترش و تحکیم نفوذ سیاسی خویش بهره بگیرد. هیچ یک از دو ابرقدرت پایان بخشیدن به جنگ را یک ضرورت فوری و حیاتی تلقی نمی کند و گفت و گوهای محرمانه ای که در پشت پرده های بسته شورای امنیت بین نمایندگان دائمی شورای امنیت جریان دارد، هنوز به نتیجه نرسیده و حتی اگر هم پیامد مثبتی و تصمیم و قطع نامه ای به دنبال داشته باشد، معلوم نیست که چه ضمانت اجرایی خواهد داشت و چگونه به فروکش کردن آتش جنگ خواهد انجامید.»(۲)

۱۹۷۲

وضعیت فعلی صدور نفت ایران و جبران صدمات وارد شده به سیستم صدور نفت موضوعی است که نشریه شرکت " بیمه لویدز " به آن پرداخته است. در این نشریه آمده است: «در پی قطع حملات عراق به نفت کش های ایرانی، تعداد نفت کش های به کار گرفته شده در سرویس انتقال نفت از جزیره " خارک " به جزیره " لارک " افزایش یافته است. در مارس گذشته (اسفند)

١- ٣٨. مأخذ ٢٧، ص ١٠، راديو بي.بي.سي، ٢٥/٣/١٣٦٦.

٢- ٣٩. مأخذ ٨، ص ٢٢، راديو اسرائيل، ٢٥/٣/١٣٦٦.

حملات عراق توانایی این سرویس را کاهش داده و ایران در جانشین کردن نفت کش های آسیب دیده دچار مشکلاتی شده بود.» این نشریه می افزاید: «اما اکنون با تعمیر نفت کش های آسیب دیده و پیوستن آنها به این سرویس، توانایی ایران در صدور نفت افزایش یافته است. چهار نفت کش که در اواخر سال ۱۹۸۶ و اوایل سال ۱۹۸۷ در حملات عراق صدمه دیده بودند، اکنون به این سرویس پیوسته اند.» به گزارش لویدز لندن، ایران صادرات نفت خود را در ماه های اخیر به طور قابل ملاحظه ای افزایش داده است و احتمالاً سهمیه تولید نفت این کشور در پی اجلاس آینده سازمان اوپک در ماه جاری افزایش می یابد. (۱)

ص: ۱۹۰

۱- ۴۰. مأخذ، ص ۷ و ۸ لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۳/۱۳۶۶، لویدز لندن.

فرمانده کل سپاه پاسداران امروز در حکمی مأموریت کلی نیروی زمینی سپاه را برای اجرای عملیات با به کارگیری قرارگاه نجف و قدس در منطقه ماؤوت (نصر ۴) و سردشت (نصر ۵) ابلاغ کرد. در این حکم آمده است: «نیروی زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با توکل به عنایات الهی و امدادهای غیبی، با به کارگیری قرارگاه های قدس و نجف اشرف در منطقه عمومی گناو - ماؤوت تک نموده، ضمن انهدام و تجزیه قوای دشمن، نسبت به تصرف تپه جنگلی، جکوان، ژاژیله، قشن و شهرک ماؤوت اقدام می نماید و آماده می شود بنا به دستور، عملیات را به طرف شمال و جنوب و غرب ادامه دهد. قرارگاه قدس در شمال منطقه عملیاتی قرارگاه نجف اشرف تک نموده، ضمن تصرف اهداف خود، خط تعیین شده را تأمین نماید. نیروی هوایی سپاه پاسداران با به کارگیری عناصری از نیروی هوایی ارتش و گروه هوانیروز باختران و یگان هوانیروز سپاه پاسداران، عملیات را پشتیبانی می نماید.»

در این حکم درباره مأموریت قرارگاه نجف آمده است: «قرارگاه نجف اشرف در ساعت (س) روز (ر) در منطقه عمومی ماؤوت طی سه مرحله تک نموده، ضمن انهدام دشمن در یال میراوه و بالوکاوه، ارتفاعات قشن، یال گلان، ژاژیله، دشت و شهرک ماؤوت را تصرف می کند و در مواضع احدائی مستقر می گردد و آماده می شود، بنا به دستور، تک را به سمت جنوب و غرب ادامه دهد.» (۱)(۲)

امروز حدود یک گردان از نیروهای عراقی به همراه عناصر سازمان مجاهدین خلق به پایگاه های شهید فولادی و شهید خلیفه در منطقه "صالح آباد" حمله کردند که با هوشیاری نیروهای ژاندارمری و تیپ ۴۰ سراب ارتش - مستقر در منطقه - از نفوذ آنان به منطقه

۱ - ۱. سند شماره ۰۲۸۵۳۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش "عملیات نصر ۴"، تیپ مستقل ۳۱۳ حر، معاونت اطلاعات قرارگاه نجف، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۹.

۲- طرح مانور یگان های عمل کننده مراحل مختلف عملیات، عناصر پشتیبانی کننده (زرهی، توپخانه، ادوات، پدافند هوایی، ش.م.ه-) مهندسی، دستورات هماهنگی و سازمان رزم در ضمیمه این خبر درج شده است.

جلوگیری به عمل آمد. در این درگیری پنج سرباز و یک درجه دار ژاندارمری و سه سرباز تیپ ۴۰ سراب مجروح و سه سرباز ژاندارمری مفقود الاثر شدند. تعدادی از افراد دشمن نیز در این حمله زخمی شدند یا به هلاکت رسیدند. (۱)

در منطقه لالان سردشت نیز نیروهای سازمان مجاهدین خلق با پشتیبانی ارتش عراق قصد داشتند ارتفاع ۲۳۵۴ را تصرف کنند ولی با مقاومت نیروهای تیپ ۳ همدان، نیروهای مهاجم با تحمل تلفاتی مجبور به عقب نشینی شدند. در این درگیری شش تن از نیروهای خودی شهید و شش تن مجروح شدند. از تلفات نیروهای مهاجم آمار دقیقی به دست نیامده است. (۲)

۲۰۰۱

در منطقه شیخان و عقره از استان "دهوک" عراق، نیروهای ارتش عراق به روستاهای کردنشین "کفریکی" و "دیرلوش" حمله کردند و روستای "دیرلوش" را به آتش کشیدند. در پی این حملات، نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) به مقابله با آنها پرداختند و پس از هفت ساعت درگیری موفق شدند نیروهای ارتش عراق را به عقب برانند. در این درگیری هجده تن از نیروهای عراقی به اسارت درآمدند و شماری از آنان نیز کشته شدند. (۳)

همچنین در شدیدترین و خونین ترین درگیری مسلحانه میان اهالی شهرک "الثوره" بغداد و نیروهای عراق، بیش از سی تن از مأموران امنیتی عراق کشته یا زخمی شدند. یک سخن گوی "مجاهدین عراقی" در گفت و گویی با خبرنگار جمهوری اسلامی - مرکز اهواز - در تشریح جزئیات مربوط به قیام خونین اهالی الثوره گفت: «به دنبال حمله هواپیماهای رژیم بعثی عراق به روستاهای مناطق کردنشین شمال عراق و بمباران شیمیایی این مناطق که منجر به شهادت ده ها تن از کودکان و زنان مسلمان کرد عراقی شد، ساکنین شهرک ۵۰ هزار نفری الثوره عراق که عمدتاً از مهاجران کرد عراقی تشکیل می شوند، در اعتراض به عمل وحشیانه رژیم صدام در ماه جاری، دست به تظاهرات گسترده ای زدند.» (۴) «متعاقباً مأموران امنیتی عراق که در میان آنها تعدادی مأمور امنیتی مصری و اردنی مشاهده می شدند، مردم بی گناه را مورد حمله مسلحانه خود قرار دادند که در پی آن درگیری خونینی میان اهالی الثوره و مأمورین امنیتی در گرفت. طبق برآوردهای اولیه، حداقل سی تن از مزدوران صدامی در این درگیری کشته و زخمی شدند و ده ها تن از مردم مسلمان شهرک الثوره نیز به شهادت رسیدند و تعدادی دیگر مجروح شدند.» (۵)

۲۰۱۲

علی رضا افشار، سخن گوی سپاه پاسداران، امروز در مصاحبه ای درباره جذب نیرو برای مقابله با تحریکات امریکا اعلام کرد: «ثبت نام نیروهای بسیجی و پاسدار جهت اعزام به خلیج فارس برای مقابله با تحرکات استعماری امریکا، از امروز در کلیه پایگاه های سپاه و نواحی مقاومت

ص: ۱۹۲

معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۸/۳/۱۳۶۶.

۲-۳. سند شماره ۲۲۷۷۶۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "گزارش روزانه" شماره ۲۳۶، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۳-۴. روزنامه رسالت، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴-۵. هفته نامه کیهان هوایی، شماره ۷۳۱، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳۲.

۵-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲، اهواز - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

بسیج آغاز شد. این نیروها تحت عنوان "مدافعان خلیج فارس" از سراسر کشور و هم زمان در سال روز شهادت ۷۲ تن از یاران امام امت (هفتم تیر) راهی منطقه فوق خواهند شد. (۱)

ح-جت الاسلام رحمانی، مسی-ول واحد بسی-ج سپاه نیز درباره آمادگی نیروهای این واحد گفت: «۵۰۰ گردان بسیج آماده اند در خلیج فارس علیه امریکا وارد عمل شوند.» وی گفت: «در حال حاضر ۱۵۰ هزار نفر نیروی بسیجی آشنا به فنون رزم در دریا آماده اند در صورت هر نوع تحرک ابرقدرت ها، در قالب ۵۰۰ گردان به خلیج فارس اعزام شوند و جوابی دندان شکن به متجاوزین بدهند.» (۲)

۲۰۲۱

سعید رجایی خراسانی، نماینده دائمی ایران در سازمان ملل در یک سخن رانی در جمع چند تن از فرماندهان و پرسنل نیروی دریایی سپاه، درباره نقش و میزان تأثیرگذاری نیروی دریایی سپاه در مناقشات خلیج فارس گفت: «با توجه به تحولاتی که اخیراً در خلیج فارس به وجود آمده و انعکاسی که در جوامع بین المللی داشته است، ما می توانیم بفهمیم که همین نیروی دریایی جوان چه نقشی در دفاع از انقلاب اسلامی و حریم اسلام ایفا می کند. میزان توانایی شما به قدرت ایمان و آمادگی شما برای مبارزه بستگی دارد. شما به تکنولوژی یی که در اختیارتان است، آن قدرها بستگی ندارید، اما به صرف آمادگی، همان مقدار تکنولوژی و امکاناتی را که دارید، به این ترتیب متحول کرده اید.» (۳)

هفته نامه "میدل ایست"، چاپ لندن نیز درباره توانایی های نیروی دریایی سپاه نوشت: «ناوگان دریایی سپاه پاسداران در آب های خلیج فارس شامل صدها و شاید هزاران شناور تندرو است که با تجربه های خود علیه عراق، اینک امنیت آب های ایران را تأمین می کند. ایران راه های فراوانی برای مقابله با امریکا دارد و باید دید از کدام راه بیشتر استفاده خواهد کرد.» (۴)

۲۰۳۲

توان ایران در تولید سلاح و تأثیرات مثبت اقتصادی این اقدام، موضوع اصلی گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس است: «تحلیل گران نظامی اظهار می دارند، کالج ها و کارخانه های ایران سرگرم تولید سلاح از تفنگ گرفته تا موشک برای جنگ با عراق می باشند و این امر موجب شده است که این کشور بتواند یک میلیارد دلار از خریدهای تسلیحاتی خود را پس انداز کند. "هانس هیتوکوپیتز" از انستیتوی مطالعات بین المللی لندن اظهار کرد: "در عرض دو سال گذشته، آنان (ایرانیان) بین دو تا دو و نیم میلیارد دلار در سال از واردات نظامی خود کاسته اند. آنان واردات تسلیحاتی خود را به میزان قابل ملاحظه ای کاهش داده اند و در حال حاضر خودشان سلاح و لوازم یدکی تولید می کنند. گرچه آنان هنوز بایستی تجهیزات پیشرفته تر نظیر هواپیماهای جنگنده را خریداری نمایند." کاهش قیمت نفت در سال گذشته درآمد ایران را از نفت به نصف کاهش داد. تحلیل گران غربی تخمین زده اند که جنگ با عراق بین هفت تا ده میلیارد دلار برای این کشور هزینه در بر

ص: ۱۹۳

- ۱-۷. روزنامه کیهان، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۲-۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲.
- ۳-۹. روزنامه اطلاعات، ۲۶/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸.
- ۴-۱۰. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۳/۱۳۶۶، مجله میدل ایست اکونومیست چاپ لندن.

داشته است. جنگ و سقوط قیمت نفت ایرانیان را مجبور نمود که از واردات خود بکاهند و به منظور رفع نیاز به خودکفایی بکوشند. اظهارات مقامات ایرانی و نیز کارشناسان غربی حاکی از این است که ایرانیان در حال حاضر سرگرم تولید و ایجاد موشک های زمین به زمین و پایگاه های پرتاب موشک می باشند. آنان همچنین سرگرم ساختن موشک های ضدتانک، هواپیماهای شناسایی بدون خلبان، توپخانه و سلاح های خودکار می باشند. "رفیق دوست" که سپاه پاسداران تحت فرمان وی نقش اساسی را در تهیه و تولید اسلحه بازی کرده است، مدعی است که ایران در حال حاضر هشتاد درصد مهمات مورد نیاز خود را از هر کالیبر تولید می کند. اما "کوپیتز" تخمین زده است که رقم مذکور احتمالاً بین شصت تا پنجاه درصد می باشد. دانشگاه فنی تبریز در کارگاه ماشین سازی خود خمپاره و پل های موقت برای سپاه پاسداران تولید می کند. منابع غربی اظهار داشته اند که سپاه پاسداران، (توپ) "هویتزر" را در بخش جنوبی جبهه آزمایش کرده است و انتظار می رود که سلاح های مزبور به زودی وارد مرحله تولید گردد.

دیپلمات ها و تحلیل گران غربی اظهار می دارند: ایرانیان سرگرم تولید موشک های ابتدایی زمین به زمین موسوم به "عقاب" می باشند که کپی موشک های "اسکاد - بی" ساخت شوروی می باشد و ایرانیان آنها را از لیبی دریافت داشته اند. تحلیل گران می گویند: موشک های مزبور از سیستم هدایت داخلی دقیقی برخوردار است. ایرانیان ادعا می کنند که ده ها فروند از آن موشک ها را در جریان عملیات خونین "کربلای ۵" به شهر بصره شلیک نموده اند. آمار و ارقام تولیدات هنوز معلوم نیست، اما منابع دیپلماتیک گزارش داده اند که ایرانیان در سال گذشته تولید موشک را آغاز کرده اند. همین منابع گزارش داده اند که پنج سال طول کشیده تا سلاح مزبور تهیه شود. در سال ۱۹۸۳ در جریان سقوط یک نمونه از این موشک ها در پایگاه کنترل در شرق ایران، یکی از طراحان و تنی چند از تکنیسین های ایرانی کشته شدند.

ایرانیان همچنین سرگرم ساختن هواپیماهای بدون خلبانی که از دور کنترل می شوند و مجهز به دوربین های تلویزیونی هستند، می باشند. این هواپیماهای کوچک به منظور انجام مأموریت های شناسایی بر فراز خاک دشمن، به پرواز درمی آیند. عراقی ها ادعا نموده اند که چندین فروند از این هواپیماهای کوچک را بر فراز بصره سرنگون ساخته اند.

گزارش شده است که طراحان ایرانی سرگرم ساختن نمونه های دو هلی کوپتر می باشند. درباره این هلی کوپتر ها اطلاعات زیادی در دست نمی باشد، لیکن دیپلمات ها گفته اند نمونه های آنها در تهران دیده شده اند. کمال خرازی، سخن گوی ستاد تبلیغات جنگ اخیراً ادعا نموده که ایران تکنولوژی ایجاد و تولید سلاح های شیمیایی از جمله گاز سمی را تهیه دیده است. وی اخیراً به خبرنگاران در تهران اظهار کرد: اگر عراقی ها ما را مجبور نمایند که از چنین سلاح هایی استفاده نمایم، برای شروع تولیدات همه چیز آماده است. تحلیل گران غربی معتقدند ایرانیان قادرند گاز خردل و سلاح های شیمیایی محتوی ترکیبات کلر را تولید نمایند. (۱)

ص: ۱۹۴

۱- ۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۸۹، ۲۷/۳/۱۳۶۶، صص ۱۶ و ۱۷، نیکوزیا، قبرس -
خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶/۳/۱۳۶۶.

آسوشیتدپرس در گزارش دیگری چین را به عنوان یکی از اصلی ترین منابع تأمین سلاح های مورد نیاز ایران معرفی کرده است. این خبرگزاری همچنین ادعا کرده است که چین هواپیماهای میگ ۱۹ و میگ ۲۱ به ایران تحویل داده است. گزیده ای از گزارش آسوشیتدپرس چنین است: «علی رغم تکذیب های مکرر ایران و چین، گزارش ها در واشنگتن و خاورمیانه حاکی است که چین تهیه کننده عمده اسلحه برای جنگ ایران علیه عراق شده است. آخرین اقلام صادراتی اسلحه از سوی چین به ایران که ضمناً ممکن است بی ثبات کننده ترین اقلام بوده باشد، ارسال موشک های موسوم به "کرم ابریشم" بوده که قادر است کشتی هایی را که از تنگه هرمز عبور می کنند، هدف قرار دهد. قبلاً چین جت های جنگنده میگ ۱۹ و میگ ۲۱ و تانک های تی - ۵۹، مهمات، خمپاره و سلاح های سبک به ایران صادر کرده است. دیپلمات های خارجی مقیم پکن ارزش فروش تسلیحاتی چین به ایران را در سال های ۱۹۸۵ و ۱۹۸۶ (۱۳۶۴ و ۱۳۶۵) دو میلیارد دلار برآورد کرده اند، گرچه برخی از برآوردها خیلی بیش از این میزان می باشد. انستیتو مطالعات استراتژیک بین المللی مستقر در لندن، میزان فروش تسلیحاتی چین به ایران را تنها در سال ۱۹۸۵ معادل ۶/۱ میلیارد دلار برآورد کرده است.»^(۱)

۲۰۴۱

درباره وجود مین های دریایی در خلیج فارس، هدف مین گذاری و قابلیت این مین ها، خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از مدیران شرکت نجات دریایی گزارش داده است: «پاسداران انقلاب با هدف خنثی کردن حرکت کاروان گونه رزم ناوها، سرگرم کار گذاشتن مین در راه های باریک منتهی به ترمینال نفتی "الاحمدی" در کویت هستند. به گفته این مدیران، برخی از مین ها در داخل گل در بستر دریا کار گذاشته شده اند. منابع دیپلماتیک غربی و عرب ضمن تأیید این مین گذاری ها، گفتند: چون این مین ها از لاستیک ساخته شده اند، حتی ماشین های مین روب نیز به سختی می توانند محل این مین ها را شناسایی کنند. مدیران شرکت فوق افزودند، به اعتقاد آنها مین های کارگذاشته شده از سوی ایران با دستگاه های کنترل از راه دور منفجر می شوند و یا آنکه نسبت به صدا حساس بوده و به هنگام شنیدن سر و صدای کشتی به طور اتوماتیک منفجر می شوند. یک دیپلمات عرب در ابوظبی گفت: به نظر می رسد که ایرانیان به یک سری تجهیزات نظامی بسیار مدرن دست یافته اند. این مین ها جدیدترین تحول در جنگ نفت کش ها می باشند. همچنین به گفته مطبوعات بحرین، یک مین شناور در مقابل سواحل بحرین کشف شد و منفجر گردید. مین مذکور شبیه مین هایی بوده که اخیراً در مقابل سواحل برخی از کشورهای خلیج فارس یافت شده بود. لازم به تذکر است که اخیراً چندین مین شناور در مقابل سواحل کشورهای کویت، عربست-ان و قطر پیدا شد-ده است.»^(۲)

ص: ۱۹۵

۱- ۱۲. پیشین ص ۱۸، پکن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۶/۳/۱۳۶۶.

۲ - ۱۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۳، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰، به نقل از آسوشیتدپرس.

امروز وزیر اطلاعات عراق اعلام کرد که نیروی هوایی این کشور به منظور بازداشتن ایران از تأمین هزینه های جنگی اش از طریق خلیج فارس، حمله به کشتی ها در این آب راه را ادامه خواهد داد. خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر می افزاید: «اظهارات "جاسم"، نخستین بیانیه بغداد در مورد این موضوع پس از حمله موشکی عراق به ناو امریکایی استارک است. هواپیماهای عراقی پس از این حمله که به گفته بغداد حادثه بوده، به هیچ کشتی یی حمله نکرده اند. "اینا"، خبرگزاری رسمی عراق از این وزیر نقل کرد که به خبرنگاران سازمان ملل متحد گفته که عراق مصمم است ایران را از استفاده از این آب راه برای تأمین مالی ماشین جنگی خود محروم کند و عراق می خواهد به هر کشتی که وارد منطقه ممنوعه شود، حمله کند.» (۱)

جاسم وزیر اطلاعات عراق و طارق عزیز وزیر خارجه امروز اعلام کردند که این کشور حمله به کشتی ها در خلیج فارس ادامه خواهد داد.

طارق عزیز، وزیر خارجه عراق نیز در این باره گفت: «هر کشتی در داخل منطقه ممنوعه و جنگی اعلام شده ایران از نقطه نظر حقوق بین الملل، یک کشتی ایرانی محسوب می شود و ما حق کامل و مشروع حمله به آن را تا زمانی که ایران علیه کشور من جنگ می کند، داریم.» وی افزود: «عراق هیچ چاره ای غیر از حمله متقابل به ایران ندارد، چون ایرانیان مصالحه ناپذیر بوده و نمی خواهند به راه حلی صلح آمیز برسند.» وی گفت: «حملات عراق به کشتی های ایرانی یک مسئله دفاعی است. ما در جنگ هستیم. آنها نمی خواهند این جنگ را بس کنند و ما مجبوریم آنها را بزنیم، همان طور که آنها علیه منافع ما در خلیج [فارس] و دیگر بخش های جبهه عمل می کنند.»

طارق عزیز درباره آمارهای سازمان ملل و دیگر آمارها که نشان می دهند بیشترین حملات به کشتی های ثالث در خلیج فارس مربوط به عراق است، گفت: «نفت کش هایی که توسط عراق زده شده اند، ایرانی بوده اند، ولی آنهایی که ایران زده، به کشورهای غیرمتخاصم تعلق داشته اند.» وی همچنین درباره پایان جنگ گفت: «اگر این جنگ پایان گیرد، هیچ تنش در خلیج (فارس) نخواهد بود و دلیلی وجود نخواهد داشت که هیچ طرفی نگران باشد.» طارق عزیز هشدار داد: «اگر این جنگ ادامه یابد، تنش و نگرانی در مورد درگیری ابرقدرت ها و هر نوع خطری که بتوان پیش بینی کرد، وجود خواهد داشت.» وزیر خارجه عراق درباره آتش بس در خلیج فارس گفت: «هر گونه قطع نامه

شورای امنیت نباید بر جنبه خاصی از مناقشه متمرکز باشد، بلکه باید شامل فراگیری آتش بس، عقب نشینی نیروها به مرزهای رسمی بین المللی و مبادله اسرا باشد.»(۱)

۲۰۶۱

در پی انتشار اخبار روز گذشته روزنامه تایمز و رادیو بی.بی.سی دربارۀ اقدام ایران در استقرار موشک های کرم ابریشم در تنگه هرمز، امروز روزنامه "نیویورک تایمز" نیز به نقل از دیپلمات های مقیم کویت دربارۀ استقرار این موشک ها در منطقه "فاو" نوشت: «ایرانی ها واحد دیگری از موشک های کرم ابریشم را در نزدیکی شبه جزیره فاو واقع در منتهی الیه خلیج فارس که در حمله سال گذشته متصرف شده اند، نصب کرده اند که بدین ترتیب کویت در تیررس این موشک ها قرار گرفته است. موشک های نصب شده در فاو می توانند کشتی های عراقی را در پایگاه دریایی "ام القصر" مورد تهدید قرار دهند. مقام های امریکایی برای نخستین بار در مارس گذشته (اسفند - فروردین) از وجود موشک های کرم ابریشم خبر دادند و اعلام کردند که این سیستم موشکی را از ماه قبل مورد بررسی قرار داده اند.» نیویورک تایمز می افزاید: «بُرد موشک های کرم ابریشم ساخت چین ۸۰ کیلومتر است و پایگاه ام القصر در ۵۰ کیلومتری فاو قرار دارد. مقام های امریکایی می گویند، ایران به زودی ترتیب استقرار یک واحد دیگر از موشک های ضد کشتی را در دهانه خلیج فارس تکمیل خواهد کرد.»(۲)

۲۰۷۲

روزنامه "دیلی تلگراف" دربارۀ چگونگی عملیات پروازی هواپیماهای جنگی ایران در خلیج فارس پس از حادثه ناو استارک، نوشت: «جت های ایرانی که ظرف سه سال گذشته به خطوط کشتی رانی خلیج (فارس) حمله می کردند، اکنون فقط در محدوده قلمرو هوایی خود پرواز می کنند. این تغییر روش در پی حمله اتفاقی ماه گذشته عراق به ناو استارک روی داده است. در چندین مورد که جنگنده های ایرانی به هنگام حرکت به سوی خطوط کشتی رانی خلیج [فارس] در دید رادار رزم ناوهای امریکایی در منطقه قرار گرفتند، پس از اخطار این رزم ناوها به پایگاه هایشان بازگشتند. از زمان حمله اتفاقی به ناو استارک تاکنون، هیچ حمله ای علیه خطوط کشتی رانی خلیج [فارس] انجام نگرفته است. با توجه به اینکه تا قبل از حمله به استارک، هر روز حملاتی علیه خطوط کشتی رانی انجام می گرفت، این تحول بزرگی به شمار می رود.»(۳)

۲۰۸۳

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور در گردهمایی ائمه جمعه استان تهران دربارۀ حوادث اخیر خلیج فارس، اراده ایران برای مقابله با امریکا و عدم استقبال کشورهای صنعتی جهان از سیاست های امریکا در کنفرانس "ونیز" گفت: «کویت به تصور واهی خود، فکر می کرد که برای رساندن کمک های بی حد خود به رژیم عراق با کمک گرفتن از ابرقدرت ها و یا استفاده از پرچم آنها در کشتی های خود، می تواند دست به یک حرکت سیاسی تندی بزند، اما با تفضل الهی و

ص: ۱۹۷

۱-۱۵. مأخذ ۱۱، صص ۴ تا ۶، سازمان ملل - خبرگزاری کویت، ۲۶/۳/۱۳۶۶.

۲-۱۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۷/۳/۱۳۶۶، رادیو امریکا، ۲۶/۳/۱۳۶۶، صص ۱۰ و ۱۱، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز؛ و - مأخذ ۱۱، ص ۲۷، رادیو امریکا، ۲۶/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

۳-۱۷. مأخذ ۱۱، صص ۲۷ تا ۳۶، خبرگزاری کویت، ۲۶/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه دیلی تلگراف.

قاطعیت جمهوری اسلامی ایران، این حرکت به ناکامی و سرشکستگی کویت و طرف داران او منجر شد.» رئیس شورای عالی دفاع با اشاره به این مطلب که آنچه تاکنون در قضیه خلیج فارس واقع شده از معجزات الهی است، گفت: «اگر امروز هم امریکا بخواهد با ناوهای خود به منطقه خلیج فارس تعرض کند، قطعاً آسیب پذیر خواهد بود، زیرا ما از چنان قدرتی در خلیج فارس و تنگه هرمز برخوردار هستیم که می توانیم مانع تحرکات نظامی آنان شویم.» رئیس جمهور افزود: «دولت امریکا آن استحکام لازم را ندارد که بتواند حرکتی در منطقه خلیج فارس انجام دهد، زیرا سیاست های اتخاذ شده امریکا برای حامیانش نیز بی اعتبار شده است و شما در کنفرانس سران هفت کشور صنعتی دنیا در ونیز، مشاهده کردید که امریکا چگونه سرشکسته از این کنفرانس بازگشت و دقیقاً عکس آن چیزی را که تصور می کرد، برای او واقع شد.» (۱)

۲۰۹۱

در دومین روز از سفر "تاداشی کوراناری"، وزیر خارجه ژاپن به ایران، وی امروز با آقای هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی و همچنین با علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه جمهوری اسلامی ایران دیدار کرد.

اکبر هاشمی رفسنجانی در این دیدار با توجه به دیدگاه های جمهوری اسلامی ایران برای پایان دادن به جنگ و نقش شورای امنیت، گفت: «مردم ما بدون اجرای عدالت اجازه نمی دهند که این جنگ پایان پذیرد.» وی افزود: «اگر شورای امنیت سازمان ملل اعلام کند که عراق متجاوز است و دادگاهی برای بررسی این تجاوز و تنبیه متجاوز تشکیل شود، ما حکم آن دادگاه را قبول خواهیم کرد.» رئیس مجلس شورای اسلامی در ادامه با بیان این مطلب که ما نمی دانیم چرا کشورهای بزرگ اصرار دارند که در این زمینه مانع اجرای عدالت شوند، افزود: «عاقلاً نه ترین راه این است که حامیان صدام و کشورهای منطقه کمک های خود به عراق را قطع کنند تا مسئله حل شود.» وی گفت: «ما بیشتر از همه خواهان امنیت در منطقه هستیم و این را عملاً ثابت کرده ایم، ولی برای ملت ما این مسئله مطرح است که چطور وجدان کسانی که آرایشان در دنیا مؤثر است، در قبال قانون شکنی های مکرر و تجاوزات آشکار رژیم عراق آرام است، و چرا اینها ساکت اند؟ به نظر ما این یک رسوایی بزرگ تاریخی است و تاریخ این را ثابت خواهد کرد.» (۲)

علی اکبر ولایتی نیز در دیدار با وزیر خارجه ژاپن، با بررسی نقش کشورهای منطقه در تأمین امنیت منطقه و تلاش های شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق، گفت: «مسئله امنیت خلیج فارس از آن چنان اهمیتی برای دنیا برخوردار است که لازم است جدای از جنگ مورد بررسی قرار گیرد.» وی افزود: «امنیت خلیج فارس منحصراً مربوط به کشورهای منطقه است و اهمیت امنیت آن و جدا بودن سرنوشت آن از جنگ، مورد اتفاق نظر اغلب کشورهای منطقه است و اکثریت آنها با دخالت قدرت های خارجی در منطقه مخالف اند و کویت در این باره مورد انتقاد بقیه کشورهاست.» دکتر ولایتی گفت: «شورای امنیت در قطع نامه های قبلی خود واقع گرایانه برخورد نکرده است و ما

ص: ۱۹۸

چه الزامی داریم که طرحی را که دیگران بدون نظر ما و حتی بدون مشورت اعضای غیردائم می خواهند ارائه بکنند، بررسی کنیم؟» وی تأکید کرد: «ما نه ترسی از شورای امنیت داریم و نه از اجلاس ونیز و نه از امریکا. ما خود به امنیت خلیج فارس اعتقاد داریم و تخلیه نظامی این منطقه را از نیروهای ابرقدرت‌ها در جهت آرام تر شدن منطقه می دانیم.»^(۱)

در این دیدار، وزیر خارجه ژاپن نیز درباره موضع کشورش در بحران فعلی خلیج فارس و جنگ ایران و عراق و نقش این کشور در تهیه بیانیه کنفرانس ونیز توضیح داد: «ما مسائل و امور ایران را مسائل خودمان تلقی می کنیم و قصد داریم تا جایی که ممکن است در سازندگی ایران همکاری داشته باشیم. اگر همان طور که از اول خردادماه جاری حمله به کشتی‌ها در خلیج فارس صورت نگرفته است، این عمل ادامه یابد، فکر می کنم که به آرام شدن اوضاع کمک کند. من می دانم که ایران تمایل دارد که این جنگ به طور شرافت‌مندانه خاتمه یابد و به دنبال صلحی عادلانه و شرافتمندانه است.» وی افزود: «ژاپن از اوضاع متشنج خلیج فارس خیلی نگران است و حمله به کشتی‌های تجاری در هر شرایطی و به هر عنوانی که مطرح شود، قابل توجه نیست.» وی اضافه کرد: «در اجلاس ونیز من و آقای ناکازونه (نخست وزیر ژاپن) سعی زیادی کردیم تا لحن بیانیه صادره درباره جنگ ملایم تر باشد. باید بگویم ژاپن عضو غیردائم شورای امنیت است و اعضای دائم درباره طرحی که در دست دارند، هیچ مشورتی با ما نکرده اند. در شرایط فعلی بهتر است جمهوری اسلامی ایران پیشنهادات جدیدی برای خاتمه جنگ ارائه دهد که مورد قبول جامعه بین‌المللی هم باشد.»

کورناری با ابراز خوش بینی درباره حضور امریکا در خلیج فارس، گفت: «حضور نیروی دریایی امریکا عامل بازدارنده است و قصد خصمانه‌ای در قبال ایران ندارد. امریکا برای جمهوری اسلامی ایران در ازمدت اهمیت قائل است و ادامه وضعیت فعلی در روابط دو کشور، در بلندمدت به نفع ثبات این منطقه نیست. آینده روابط ایران و امریکا که فعلاً به خاطر مسئله خلیج فارس در اوج تشنج است، موجب نگرانی ماست.» وزیر خارجه ژاپن در پایان اظهارات خود گفت: «من به عنوان وزیر خارجه ژاپن، فرصت‌های زیادی برای بحث با رهبران امریکا دارم. اگر شما برای آنها حرف و پیامی داشته باشید، می توانم آن را منتقل کنم. مثلاً چند روز دیگر با آقای "شولتز" در سنگاپور ملاقات خواهم کرد.»^(۲)

"کوریره دلا سرا"، روزنامه پرتیراژ ایتالیایی سخنان هاشمی رفسنجانی در دیدار وزیر خارجه ژاپن را نشان دهنده انعطاف ایران برای پایان دادن به جنگ دانست و از آن به عنوان یک موضع جدید نام برد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی مطالب این روزنامه را چنین آورده است: «به عقیده روزنامه ایتالیایی کوریره دلا سرا، اظهارات حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی به وزیر امور خارجه ژاپن بیسازگار ایجاد نرشد در مواضع قبلی ایران برای خاتمه جنگ تحمیلی است. این روزنامه با ذکر قسمتی از اظهارات رئیس مجلس شورای اسلامی دال بر اینکه شورای امنیت اگر عراق را به عنوان متجاوز شناسایی نماید و یک دادگاه برای محاکمه متجاوز تشکیل شود، ایران

ص: ۱۹۹

۱- ۲۰. مأخذ ۶، ص ۱۱.

۲- ۲۱. مأخذ ۷، ص ۲، خ-ب-رگزاری جمه-وری اس-لام-ی؛ و - مأخذ ۹، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - دفتر

سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۳۶۴/۴/۱۰، ص ۴.

رأی داوری را خواهد پذیرفت، اضافه نمود این موضع در مقایسه با نظرات قبلی مقامات تهران از انعطاف بیشتری برخوردار بوده و یک حرف جدید می باشد. کوریره دلاسترا اضافه کرد: در حال حاضر به نظر می رسد که موضع تهران عوض شده است، اما در عین حال، می بایست منتظر بیانیه های بعدی ایران بود تا ارزیابی نهایی پیرامون واقعی بودن این تغییر موضع میسر گردد. روزنامه "اوانتی"، ارگان حزب سوسیالیست ایتالیا نیز در شماره امروز خود، طی گزارشی تحت عنوان آیا تهران یک دریچه جدید می گشاید؟ به ملاقات روز گذشته آقای هاشمی با وزیر خارجه ژاپن اشاره کرده و کم و بیش تحلیل مشابهی ارائه داده است. (۱)

۲۱۰۱

آقای میر حسین موسوی در دومین روز از سفر به ترکیه در ضیافت نهار "تورگوت اوزال" حضور یافت و سخن رانی کرد. رادیو بی.بی.سی در این باره می گوید: «میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران که سرگرم دیدار از ترکیه است، از امریکا و شوروی خواسته است که از خلیج فارس کناره بگیرند. میرحسین موسوی در ضیافت ناهاری که به افتخار او از طرف تورگوت اوزال، نخست وزیر ترکیه ترتیب داده شده بود، گفت که ایران از اصل آزادی کشتی رانی در خلیج فارس حمایت می کند. در ضمن، جنجال دیروز بر سر عدم تمایل نخست وزیر ایران به دیدار از آرامگاه کمال آتاتورک، بنیان گذار جمهوری ترک همچنان ادامه دارد و تصمیم نخست وزیر ایران که به طور غیرمنتظره ای امروز خواست از آرامگاه عارف بزرگ، مولا جلال الدین مولوی دیدن کند، به این جنجال دامن زده است.»

میرحسین موسوی نخست وزیر ایران امروز در ضیافت نهار تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه شرکت کرد. حضور نیافتن مهندس موسوی در آرامگاه آتاتورک سبب بروز جنجال در محافل سیاسی ترکیه شد.

میرحسین موسوی نخست وزیر ایران امروز در ضیافت نهار تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه شرکت کرد.

حضور نیافتن مهندس موسوی در آرامگاه آتاتورک سبب بروز جنجال در محافل سیاسی ترکیه شد.

۱- ۲۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۰، ۲۸/۳/۱۳۶۶، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶، به نقل از مطبوعات ایتالیا.

این رادیو به نقل از "دیوید نیفورد"، گزارشگر خود در آنکارا می افزاید: «آقای میرحسین موسوی گفت که مردم ایران از اصل آزادی حرکت کشتی ها در خلیج فارس دفاع می کنند، اما افزود: این موقعیت که عراق حاضر به حمله به کشتی رانی در خلیج فارس است، بدان معنی است که ابرقدرت ها باید از این ناحیه حساس دوری جویند. وی عراق را متهم کرد که عمداً به ناو امریکایی استارک حمله کرده است تا بدین وسیله ابرقدرت ها را وارد جنگ ایران و عراق کند و از این طریق عراق را از شکست در جنگ نجات دهد. آقای موسوی گفت: تنها راه پایان بخشیدن به ناامنی در ناحیه خلیج فارس، وادار کردن رژیم عراق به خاتمه حملاتش به کشتی های تجارتي است. اما نخست وزیر ایران اشاره ای به حملات ایران به کشتی رانی در خلیج فارس نکرد. او گفت: با تشکیل جامعه اقتصادی اسلامی موافق است و اساس یک چنین جامعه ای را رشد روابط اقتصادی میان ترکیه، ایران و پاکستان می داند.»(۱)

۲۱۱۱

ریگان در یک پیام تلویزیونی بر اجرای طرح اسکورت نفت کش های کویتی تأکید کرد و اقدامات خود در این زمینه را توجیه نمود.

در پی انتقادات روز گذشته عده ای از سیاست مداران و نمایندگان کنگره امریکا از تصمیم دولت امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی، امروز ریگان در یک پیام تلویزیونی با تأکید بر اجرای این طرح، اقدامات خود را در خلیج فارس توجیه کرد. رادیو بی.بی.سی درباره این پیام تلویزیونی گزارش داده است: «ریگان در دفاع از تصمیمات خود اظهار داشت: امریکا برای منافع خود در خلیج فارس و همچنین برای کمک به دوستانش در آن منطقه برای قادر ساختن آنها به محافظت از منافع خود، نقش پراهمیتی بر عهده دارد. رئیس جمهوری امریکا در ادامه پیام خود گفت: اگر تهدیدات ایران مانع از آن شود که ایالات متحده طرح خود برای محافظت و حمایت از نفت کش های کویتی را پیاده کند، وظایف امریکا به عنوان یک قدرت مهم دریایی انجام نشده خواهد ماند و راه ورود نیروهای شوروی به خلیج فارس باز خواهد شد. پرزیدنت ریگان گفت که اگر امریکا وظیفه حمایت از نفت کش های کویت را به عهده نگیرد، شوروی برای انجام آن پا به پیش خواهد گذاشت و این به نوبه خود باعث خواهد شد که امنیت ملی ایالات متحده و کشورهای متحد با آن، در معرض خطر قرار گیرد. ریگان گفت که وی از حمایت متحدان امریکا از سیاست های آن کشور در خلیج فارس سپاس گزار می کرده است ولی با توجه به آخرین گزارشات رسیده از خلیج فارس، بعید به نظر می رسد که به امریکا اجازه داده شود تا ناوهای نیروی دریایی و هواپیماهای نظامی خود را در خاک کشورهای عرب منطقه خلیج فارس مستقر سازد.» بی.بی.سی می افزاید: «در هر حال، بعید است که

دفاع

١-٢٣. مأخذ ١١، ص ٥٠، راديو بي.بي.سي، ٢٦/٣/١٣٦٦.

شدید پرزیدنت ریگان از سیاست خود در خلیج فارس باعث افزایش اطمینان خاطر کنگره امریکا شود. بیش از یک صد نماینده کنگره امریکا یادداشتی را به امضا رساندند و در طی آن خواستار تجدید نظر در سیاست امریکا در خلیج فارس شدند.»^(۱)

در این حال، "کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع امریکا نیز زمان مقابله نیروهای امریکایی در خلیج فارس را تشریح کرد. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داده است: «واینبرگر در کمیسیون امور خارجه مجلس نمایندگان که پشت درهای بسته تشکیل شد، اعلام کرد که کشتی های امریکایی در خلیج فارس مجاز خواهند بود در صورت وقوع حمله یا قصد خصمانه ای که حاکی از یک تهاجم قریب الوقوع باشد، به شدت عمل متوسل شوند. در گزارش واینبرگر آمده است: هر کشتی یا شیئی پرنده در شرایطی قرار گیرد که یک موشک یا بمب شلیک کند و یا از توپخانه خود استفاده کند، این حرکت به عنوان یک قصد خصمانه تلقی خواهد شد.»^(۲)

از سوی دیگر، روزنامه "نیویورک تایمز" در مقاله ای تصمیم ریگان برای حمایت از نفت کش های کویتی را سیاسی و برای جبران شکست وی در ماجرای "ایران گیت" خواند. این روزنامه تداوم و افزایش حضور نظامی امریکا در خلیج فارس را گریزناپذیر توصیف کرد و نوشت: «طرح واشنگتن برای حفاظت و حراست از نفت کش های کویتی بیش از آنکه از عزم ایران در نصب موشک ها ناشی شده باشد، تابع یک سری عوامل پیچیده است. حداقل بخشی از این طرح از سوی دولت ریگان فرصتی است که اثرات فروش مخفیانه اسلحه به ایران (بی اعتمادی اعراب به امریکا) را از سوی واشنگتن خنثی می کند. چندجانبگی سیاست ریگان در حمایت از نفت کش های کویتی و افزایش حضور نظامی امریکا در خلیج فارس، او را در تنگنایی قرار داده است که علی رغم فشارها و انتقادات داخلی و کنگره امریکا، جز ادامه سیاست نظامی گری در خلیج فارس و حمایت از کویت نمی تواند به اقدام و تصمیم دیگری دست بزند. عقب نشینی از این سیاست، ضررها و لطمات گوناگونی خصوصاً در رابطه با شوروی بر امریکا وارد خواهد ساخت... بنابراین، مهم ترین مشکل دولت ریگان در هفته های جاری تنگنایی است که با آن رو در روست. از طرفی، نمی تواند از حضور خود در خلیج فارس بکاهد و زمینه های درگیری و تشدید جو نظامی گری در این منطقه مهم را از بین ببرد و به ناچار باید ایستادگی کند. اما از طرف دیگر، تحت فشار مخالفان خود و سیاست مداخله گری نظامی قرار دارد که قانوناً می توانند در برابر تصمیمات او موانعی را به وجود بیاورند.»^(۳)

ص: ۲۰۲

۱- ۲۴. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۶/۳/۱۳۶۶، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۲۶/۳/۱۳۶۶.

۲- ۲۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۳/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری فرانسه.

۳- ۲۶. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ص ۱۲، ۱۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه نیویورک تایمز.

هم زمان با جدی تر شدن طرح صلح شورای امنیت سازمان ملل، وزیر خارجه بلژیک که کشورش ریاست ادواری جامعه کشورهای اروپایی را بر عهده دارد، از یک طرح صلح اروپایی که مورد نظر ایران نیز هست، سخن گفت. خبرگزاری رویتر در این باره گزارش داده است: «لئو تیندمان»، وزیر خارجه بلژیک گفت: مقامات ایران ظاهراً یک حرکت جدید برای مذاکرات صلح در جنگ خلیج فارس ارائه کرده اند که می تواند مشتمل بر یک ابتکار سیاسی اروپایی باشد. وی درباره دیدار دو هفته پیش خود با محمدجواد لاریجانی، معاون وزیر خارجه ایران گفت: فکر می کنم وی برای گفتن مطلبی تازه آمده بود. تیندمان در یک کنفرانس خبری گفت: به نظر می رسد که وی ابتکارات تازه ای را در مورد مذاکرات پیشنهاد می کند. وی پیشنهاد تماس و گفت و گو با برخی کشورهای خلیج فارس را مطرح می کرد.

وزیر خارجه بلژیک این امکان را مطرح کرد که دوازده کشور عضو جامعه کشورهای اروپایی می توانند یک ابتکار عمل سیاسی را با کمک کشورهای ساحل خلیج فارس برای کمک به رفع تنش در منطقه صورت دهند. رویتر می افزاید: «لاریجانی دو هفته پیش قبل از اجلاس سران کشورهای صنعتی در ونیز ایتالیا، از بن، بروکسل و رم دیدن کرد و نسبت به دخالت خارجی در خلیج فارس هشدار داد.» (۱)

"ژاک شیراک"، نخست وزیر فرانسه در ملاقات با ولی عهد قطر، جنگ ایران و عراق را خطرناک خواند و گفت: «برای پایان دادن به جنگی که امنیت منطقه و آزادی کشتی رانی را به خطر انداخته است، باید همه کوشش های لازم به عمل آید.» رادیو اسرائیل که این خبر را پخش کرد، افزود: «جنگ ایران و عراق مهم ترین موضوعی است که ولی عهد قطر در دیدار کنونی خود از پاریس با مقامات فرانسوی در میان می گذارد.» (۲)

"ژان برنارد ریمون" وزیر خارجه فرانسه نیز در اظهاراتی - که با رفتارهای سیاسی این کشور کاملاً در تعارض است - جنگ ایران و عراق را نکوهش کرد؛ وی جنگ ایران و عراق را ویرانگرترین مناقشه جهان از زمان جنگ جهانی دوم به بعد و جنگی که به طور مستقیم، امنیت و ثبات منطقه خلیج فارس را به مخاطره افکنده است، توصیف کرد و گفت: «فرانسه باید از کاری که وضعیت فعلی را مخدوش می کند، به ویژه هر اقدامی که احتمالاً از جانب طرفین مخاصمه به عنوان یک دخالت خارجی تلقی شود، احتراز کند.» وی افزود: «این خطرناک است که احساس شود ما در حال تشکیل یک نیروی دریایی چندملیتی برای حفاظت از کشتی های تجاری هستیم. چنین اقدامی می تواند واکنش زنجیره ای ایجاد کند و خلیج فارس را به محلی برای مقابله قدرت های خارجی تبدیل نماید.» وی گفت: «گشت زنی در خلیج فارس می تواند جان ۶ گروگان فرانسوی در لبنان را به مخاطره افکند.» (۳)

٢-٢٨. مأخذ ١١، ص ١٠، راديو اسرائيل، ٢٦/٣/١٣٦٦.

٣-٢٩. مأخذ ٢٥، ص ٣، باريس - آسوشيتد پرس.

در این حال، خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارشی با دست مایه قراردادان اظهاراتی از مقامات فرانسوی، به رابطه گسترده فرانسه با عراق پرداخته و به نقش فرانسه در تأمین نیازمندی های عراق و ارسال سلاح های جدید به این کشور، توجه کرده است. در این گزارش آمده است: فرانسه که به عنوان تأمین کننده اصلی تجهیزات عراق در کنار شوروی است، یک عامل پویا در پشت تلاش های بغداد برای پیروزی در این جنگ ۶ سال و نیمه محسوب می شود. کشور فرانسه برای عراق - که آن نیز همچون کشور دشمن خود، ایران، در جنگ به آموزش و کالای از موشک و جنگنده گرفته تا کیسه های خواب نیاز دارد - یک نقش حیاتی را ایفا می کند. به هر حال، این اتحاد گسترده و محکم بین فرانسه و عراق که در سال ۱۹۷۵ توسط ژاک شیراک، نخست وزیر وقت فرانسه بنیان نهاده شد، با تغییر واقعیت های سیاسی و به گروگان گرفته شدن اتباع فرانسوی در لبنان توسط گروه های طرف دار ایران به طور فزاینده ای رشد پیدا کرد.

معاون مدیر کل مؤسسه روابط بین المللی فرانسه گفت: استدلال اولیه برای روابط نزدیک با عراق ترکیبی از جاه طلبی سیاسی، اقتصادی و طرح استراتژیک می باشد. دیگر کارشناسان معتقدند در حال حاضر دلایل اقتصادی در این رابطه ارجحیت دارد.

آسوشیتدپرس در ادامه گزارش خود می افزاید: «شکست عراق نیز می تواند به مثابه یک ضربه مالی واقعی به فرانسه محسوب شود؛ دیون عراق به فرانسه در آغاز سال ۱۹۸۶ قریب به ۳ میلیارد دلار تخمین زده شده است که نزدیک به نیمی از آن - حدود ۳/۱ میلیارد دلار - مربوط به فرآورده های تسلیحاتی است. "رابرت الیوت"، سخن گوی مؤسسه بین المللی مطالعات استراتژیک در لندن گفت: فرانسوی ها چنین خود را به مخمصه انداخته اند. تنها راهی که آنها می توانند پول های خود را مجدداً به کشور بازگردانند این است که جان سالم به در بردن عراق را تضمین نمایند. طارق عزیز، معاون نخست وزیر عراق در جریان دیدار سال گذشته خود از پاریس گفت: همواره مذاکراتی بین فرانسه و عراق در مورد قراردادهای تسلیحاتی جریان دارد. الیوت همچنین گفت: عراق در ظرف ۳ سال گذشته ۹۰ فروند بمب افکن میراژ اف.۱، هواپیماهای ره گیری و آموزشی، حداقل ۶۰ فروند موشک "رولاند" و تعداد غیرقابل شمارشی موشک "اگزوسه" دریافت کرده است. عراق همچنین ۳۰ فروند از هلی کوپترهای حمل و نقل، خودروهای ضدتانک، مهمات، کامیون و دیگر تجهیزات نظامی از فرانسه دریافت کرده است. روزنامه "وال استریت" در شماره ۲۷ ماه مه خود نوشت: یک هواپیمای نظامی در مرکز فرانسه روزانه تجهیزات نظامی برای عراق حمل می کند. وزارت دفاع فرانسه این گزارش را مورد تأیید قرار نداد.»

آسوشیتدپرس در گزارش خود ادامه می دهد: «توماس السون» از مؤسسه بین المللی تحقیقات صلح در استکهلم گفت: بین سال های ۱۹۸۱ تا ۱۹۸۵ (۱۳۶۰ تا ۱۳۶۴)، فرانسه

قریب به ۲۲ درصد از تسلیحات عمده انتقالی به عراق را تأمین کرده و این در حالی است که شوروی قریب به ۵۵ درصد آن را تأمین کرده است. السون افزود: لکن تسلیحات فرانسوی اختصاصاً برای انجام حملات در مسافت های دور علیه تأسیسات نفتی و نفت کش ها مورد استفاده قرار می گیرند.»

در این گزارش آمده است: «از آغاز جنگ نفت کش ها در اوایل سال ۱۹۸۴ (دی ماه ۱۳۶۳) عراق قریب به ۱۵۰ کشتی از ۲۵۰ کشتی را که در آب های خلیج فارس از کار افتاده اند، مورد حمله قرار داده است. تیره شدن روابط ایران و فرانسه در سال ۱۹۸۳-۱۳۶۲- در رابطه با اجاره دادن پنج فروند جنگنده "سوپر اتاندارد" به عراق که موجب گردید ترمینال نفتی ایران در "خارک" در تیررس حملات عراق قرار گیرد، از سوی تهران به عنوان یک نشانه سمبلیک از خصومت فرانسه علیه ایران تلقی گردید. "مواری"، معاون مدیرکل روابط بین المللی فرانسه گفت: روابط فرانسه با عراق علاوه بر ملاحظات اقتصادی، بر اصل تمایل به نفوذ در داخل کشوری که عمده‌تاً توسط شوروی کنترل می شود، و تمایل به برقراری یک توازن متقابل، بنیان نهاده شده است. وی افزود: این احساس نیز وجود داشت که سیاست فرانسه در امور کشورهای عربی می توانست تقویت گردد. به گفته کارشناسان، انقلاب سال ۱۹۷۹-۱۳۵۷- ایران و خطر گسترش بنیادگرایی اسلامی این نظریه را تقویت کرد.»(۱)

۲۱۴۱

درباره آخرین تحولات سیاسی بین ایران و انگلیس پس از ایجاد بحران در روابط دو کشور، خبرگزاری رویتر گزارش داد: «انگلستان در ادامه منازعه دیپلماتیک با ایران دو تن از نمایندگان خود را از تهران فراخواند و سه زن انگلیسی ساکن تهران نیز به عنوان اقدامی احتیاطی به انگلستان بازخواهند گشت. این اقدام به دنبال اخراج دیپلمات های انگلیسی از تهران صورت می گیرد. یک سخن گوی وزارت خارجه انگلیس به خبرگزاری رویتر گفت که همسران دو دیپلمات و یک منشی شاغل در بخش حافظ منافع انگلیس در سفارت سوئد در تهران، به زودی به کشورشان بازخواهند گشت. وی این کار را به عنوان یک اقدام احتیاطی خواند و افزود: در شرایط فعلی، اقدامات احتیاطی عادی مقتضی است. این سخن گو گفت: دو نماینده انگلستان نیز که مأموران روادید در بخش منافع هستند، چون با توجه به اوضاع فعلی بین دو کشور کار چندانی برای انجام دادن نداشتند، به کشور فراخوانده شده اند.»(۲)

روزنامه "ایندیپندنت" در بررسی این تحولات، درباره ناتوانی سیاست خارجی انگلستان در اتخاذ یک تصمیم قاطع، می نویسد: «مقامات انگلیس در اخذ تصمیم در زمینه چگونگی مقابله با اقدام ایران مبنی بر اخراج دیپلمات های انگلیسی از تهران دچار تردید هستند و مطالب محدودی که در رسانه های گروهی سه شنبه لندن منعکس شد، از سردرگمی وزارت خارجه انگلیس در این زمینه خبر می دهد. حدس عمومی بعضی از خبرنگاران این است که ویزای

ص: ۲۰۵

۱- ۳۰. مأخذ ۱۱، ص ۱۰ تا ۱۳، پاریس - آسوشیتدپرس، ۲۶/۳/۱۳۶۶.

۲- ۳۱. مأخذ ۱۱، صص ۵۸ و ۵۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۳/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری رویتر.

کارکنان ساختمان شرکت نفت [ایران] لغو شود، اما ترس از این است که ایران نسبت به این اقدام واکنشی شدید نشان دهد. مقامات دولت از این می ترسند که ایران ممکن است به سمت قطع کامل روابط سیاسی خود با انگلیس حرکت و اقدام کند و این چیزی نیست که لندن خواستار آن باشد. سردبیر خاورمیانه این روزنامه نیز معتقد است: «ممکن است لغو ویزای پرسنل ایرانی شاغل در ساختمان شرکت نفت جزء راه هایی باشد که انگلستان برای مقابله با ایران به آن دست زند.» این روزنامه به نقل از "کریستو"، خبرنگار تلویزیون بی.بی.سی می افزاید: «قطع کامل روابط سیاسی یکی از مواردی است که تحت بررسی است، اما عواقب اقتصادی این اقدام، ناگوار و شدید است؛ زیرا انگلیس سال قبل ۴۰۰ میلیون پوند به ایران کالا صادر کرد و تنها ۱۰۰ میلیون پوند واردات کالا داشت. وی افزود: هدف محتمل دیگر که بیشتر ممکن است انتخاب شود، تعطیل اداره خرید اسلحه ایران در لندن است. هر تصمیم دولت [انگلیس] برای لغو اعتبار ویژه برای ۸۰ تن پرسنل شرکت نفت [ایران]، تعطیلی این دفتر را به همراه خواهد داشت.» (۱)

۲۱۵۱

"چارلز گلاس" روزنامه نگار ۳۶ ساله امریکایی و "علی عسیران" فرزند وزیر دفاع لبنان، امروز در یک محله شیعه نشین بیروت که تحت کنترل نیروهای سوریه بود ربوده شدند. چگونگی این اقدام و اولین پیامدهای سیاسی و امنیتی آن، موضوع گزارش خبرگزاری فرانسه است:

«به گزارش شاهدان عینی، روزنامه نگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان که پس از یک شب توقف در خانه عسیران در سی و هفت کیلومتری جنوب بیروت با اتومبیلی به پایتخت باز می گشتند، ساعت سه بعدازظهر در ۴۵۰ متری یک موضع ارتش سوریه ربوده شده اند. ربایندگان گلاس را ناچار کرده اند که از اتومبیل عسیران پیاده شده و سوار یک ب.ام.و. بشود و پس از آن دو اتومبیل به سوی برج البراجنه به راه افتاده اند.

وزیر دفاع لبنان پس از آگاهی از ماجرا بی درنگ با عبدالحلیم خدام معاون رئیس جمهوری سوریه و سرهنگ علی حمود رئیس ناظران نظامی سوریه در بیروت، تماس می گیرد و ماجرا را به آگاهی شیخ محمدحسین فضل الله رهبر روحانی شیعیان و مفتی جعفری لبنان می رساند.

در واشنگتن یک سخن گوی وزارت خارجه امریکا خبر ربوده شدن روزنامه نگار امریکایی همراه با علی عسیران را تأیید کرد و گفت: ما ربایندگان را مسئول امنیت این دو نفر می دانیم و درخواست آزادی فوری آنها را داریم.

وی افزود: ما هنوز نمی دانیم کدام یک از سازمان های لبنانی مسئولیت ربودن این دو نفر را به عهده گرفته اند. وزارت امور خارجه امریکا نیز با انتشار اعلامیه ای ربوده شدن چارلز گلاس و علی عسیران را محکوم کرد و اعلام داشت که امریکا تسلیم شانناژ تروریستی نخواهد شد.

ص: ۲۰۶

۱-۳۲. مأخذ ۱۱، صص ۵۹ و ۶۰، لندن - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۳/۱۳۶۶، روزنامه ایند پیندنت.

در این حال، دانی شمعون یکی از رهبران جامعه مسیحی لبنان اعلام کرد که سوریه دست کم از جنبه اخلاقی مسئول ر بوده شدن روزنامه نگار امریکایی در بیروت است.

از سوی دیگر، شورای عالی شیعه در بیروت از ربایندگان روزنامه نگار امریکایی و فرزند عادل عسیران درخواست کرد که بی درنگ این دو گروگان را آزاد کنند.

شورای عالی شیعه در اعلامیه ای که در بیروت انتشار یافت، ربودن خارجیان و لبنانی ها را مخالف اصول اسلام توصیف کرده و خواستار آزادی هر چه زودتر این دو نفر شده است.

پیتر گالینز رئیس انستیتوی بین المللی مطبوعات در لندن نیز ضمن پیامی خطاب به رئیس جمهوری سوریه درخواست کرده است که بی درنگ برای آزادی روزنامه نگار امریکایی مداخله کند. گالینز در نامه خود به حافظ اسد تأکید کرده است که ر بوده شدن چارلز گلاس یک اقدام تأسف آور علیه آزادی مطبوعات و حقوق بشر است.»^(۱)

ضمیمه گزارش ۱۹۸: طرح مانور عملیات نصر ۴

قرارگاه نجف اشرف به ترتیب از راست با به کارگیری تیپ ۳۵ امام حسن (ع)، لشکر ۱۰۵ قدس، لشکر ۱۴ امام حسین (ع)، لشکر ۵۷ ابوالفضل (س)، لشکر ۲۵ کربلا، لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع)، لشکر ۳۲ انصارالحسین، لشکر ۴۱ ثارالله، لشکر ۳۳ المهدی (عج)، تیپ ۵۹ مسلم بن عقیل و لشکر ۱۵۵ ویژه شهدا تک نموده و خط مدینه، منا و حج^(۲) را تصرف و تأمین می کند و در مواضع احدائی مستقر گردیده و آماده می شود تا بنا به دستور تک را به سمت جنوب و غرب ادامه دهد.

مرحله اول

لشکر ۱۴ امام حسین (ع):

- به امید خدا تک کنید و خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.
- جاده یال گلان را پاک سازی و نسبت به تغییر مسیر آن اقدام نمایید.
- خاکریز جلوی جاده آسفالت را از انتهای یال گلان تا ابتدای شهر ماؤوت ایجاد و با خاکریز لشکر ۵۷ الحاق نمایید.
- تطبیق کمک مستقیم قرارگاه را در جناح راست با توپخانه لشکرهای ۱۰۵، ۳۳، ۴۱ و تیپ ۳۵ تشکیل دهید.
- در منطقه تصرف شده پدافند نمایید.
- آماده باشید به عبور از خط لشکر ۱۰۵ قدس و تیپ ۳۵ کمک نمایید.
- آماده باشید بنا به دستور تک را به سمت جنوب و غرب ادامه دهید.

- آماده باشید بنا به دستور به پدافند از منطقه عملیاتی لشکر ۳۳ و ۴۱ کمک کنید.

لشکر ۵۷ ابوالفضل (ع):

- به امید خدا تک کنید و خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.

- شهرک ماؤوت را پاک سازی نمایید.

- جاده جدید از تپه کمین به طرف شهرک ماؤوت احداث نمایید.

- خاکریز جلوی شهرک ماؤوت را احداث و با خاکریز لشکر ۱۴ الحاق نمایید.

ص: ۲۰۷

۱- ۳۳. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری فرانسه.

۲- در این طرح مانور از اسامی متبرکه مدینه، منا و حجج به عنوان اسم رمز استفاده شده است و برای نامیدن اهدافی در منطقه عملیاتی ماؤوت به کار رفته است.

- به پدافند از منطقه محوله ادامه دهید و آماده باشید بنا به دستور تک را به سمت جنوب ادامه داده و به عبور از خط لشکر ۳۳ و لشکر ۴۱ کمک نمایید.

- آماده باشید بنا به دستور به پدافند از منطقه عملیاتی لشکر ۳۳ و ۴۱ کمک کنید.

لشکر ۲۵ کربلا:

- به امید خدا تک کنید و خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.

- به پدافند از منطقه تصرف شده ادامه دهید و آماده باشید بنا به دستور تک را به سمت جنوب ادامه داده و تطبیق کمک مستقیم قرارگاه را در جناح چپ با توپخانه لشکرهای ۱۱، ۵۷ و ۳۲ تشکیل دهید.

لشکر ۱۱ امیرالمومنین(ع):

- به امید خدا تک نمایید و ضمن انهدام دشمن روی تپه های دوقلو، خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.

- به پدافند از منطقه محوله ادامه دهید و آماده باشید تا بنا به دستور تک را به سمت جنوب ادامه دهید.

لشکر ۳۲ انصارالحسین:

- به امید خدا تک نمایید و ضمن انهدام دشمن در تپه جنگلی (انتهای یال میراوه) خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.

تیپ ۵۹ مسلم بن عقیل:

- به امید خدا تک نمایید و ضمن انهدام دشمن، خط مدینه را تصرف و تأمین نمایید.

- نسبت به احداث جاده درژورو به تپه سبز و یال ارتباطی و احداث جاده یال ارتباطی به پاسگاه سوره دیزه عراق اقدام نمایید.

- از مواضع تصرف شده پدافند نمایید و آماده باشید تا بنا به دستور به ارتفاع گامو تک نمایید.

مرحله دوم

تیپ ۳۵ امام حسن(ع):

- آماده باشید با شروع عملیات، غرب جاده پاسگاه پلیس به ژائیله کوچک را خاکریز بزنید.

- آماده باشید ان شاء الله ضمن عبور از خط لشکر ۱۴ تک کنید و خط منا را تصرف و تأمین نمایید.

- جناح راست عملیات را تأمین و نسبت به الحاق با لشکر ۱۰۵ اقدام نمایید.

- ادامه جاده آسفالت پاسگاه پلیس به شهر مأووت را پاک سازی و در غرب آن خاکریز بزنید.

- آماده باشید بنا به دستور تک را به سمت غرب ادامه دهید.

لشکر ۱۰۵ قدس

- در جناح راست با تیپ امام حسن (ع) الحاق نمایید.

- نسبت به ایجاد خاکریز از انتهای ژاژ یله به انتهای یال گلان اقدام نمایید.

- آماده باشید به عبور از خط لشکرهای ۴۱ و ۳۲ کمک نمایید.

- به پدافند از مواضع تصرف شده اقدام نمایید و آماده باشید تا بنا به دستور به سمت جنوب یا غرب تک نمایید.

- آماده باشید بنا به دستور به پدافند از منطقه عملیاتی لشکرهای ۳۳ و ۴۱ کمک کنید.

مرحله سوم

لشکر ۴۱ ثارالله و ۳۳ المهدی:

- آماده باشید ان شاءالله ضمن عبور از خط لشکرهای ۴۱ و ۵۷ تک کنید و خط حج را تصرف و تأمین نمایید.

- از منطقه تصرف شده پدافند نمایید و آماده باشید تا تک را به سمت جنوب ادامه دهید.

تبصره: لشکر ویژه شهدا و تیپ ۴۸ فتح احتیاط مرحله سوم عملیات می باشند.

ص: ۲۰۸

● زرهی:

تیپ ۳۸ ذوالفقار در مختصات (۷۳۴ - ۳۸۹) و (۷۲۵ - ۳۹۵) و (۷۲۷ - ۲۹۳) و (۷۵۶ - ۳۷۹) و

(۷۸۷ - ۳۷۴) و (۷۸۳ - ۳۷۴) و (۷۸۸ - ۳۷۳) جهت پشتیبانی عملیات گسترش یافته و آماده شوید تا بنا به دستور در مراحل عملیات با استقرار در خاکریزهای ایجاد شده در دشت ماؤوت، یگان های تک و را پشتیبانی نمایید.

● توپخانه:

تیپ ۶۱ محرم

- عمل کلی قرارگاه را انجام دهید.

- تطبیق کمک مستقیم لشکر ۱۴ و لشکر ۲۵ را زیر پوشش قرار دهید.

- با اجرای آتش، یگان های مانوری را پشتیبانی نمایید.

- تقدم آتش با لشکر ۲۵ در مرحله یکم،

- با لشکر ۱۰۵ در مرحله دوم،

- با لشکرهای ۴۱ و ۳۳ در مرحله سوم خواهد بود.

● ادوات:

- با ایجاد تطبیق جهت به کارگیری صحیح و تمرکز آتش ادوات، یگان های قرارگاه نجف را پشتیبانی نمایید.

- با گردان ضدزره قرارگاه نجف، لشکرهای ۱۴ و ۲۵ را در مرحله یکم،

- لشکر ۴۱ و ۳۳ را در مرحله سوم پشتیبانی نمایید.

● پدافند هوایی:

تیپ ۶۷ امام جعفر صادق(ع)

- منطقه عملیاتی قرارگاه نجف اشرف را پوشش دهید.

- با یگان های مانوری هماهنگی های لازم را به وجود آورید.

● ش.م.ه.:

تیپ ۲۳ نصرت

- با هماهنگی ش.م.ه. کلیه یگان های مستقر در منطقه عملیات نسبت به پوشش منطقه عمومی قرارگاه نجف اشرف اقدام نمایند.

● مهندسی

- لشکر ۴۳ امام علی (ع) نسبت به احداث جاده بردهوش به یال میراوه تحت امر عملیاتی لشکر ۳۲ اقدام نمایند.

- جهاد مازندران تحت امر تیپ ۳۵ در مرحله اول و دوم عملیات نسبت به زدن خاکریز در غرب جاده پلیس به شهرک ماؤوت اقدام نمایند و در مرحله دوم تحت امر لشکر ۱۰۵ نسبت به ایجاد خاکریز از انتهای ژاژیله به یال گلان اقدام نمایند.

- جهاد اصفهان تحت امر لشکر ۱۴ نسبت به تعریض مسیر جاده یال گلان، ایجاد جاده جنوبی و احداث خاکریز اقدام نمایند (جلوی جاده آسفالت از یال گلان تا ابتدای شهر ماؤوت)

- جهاد فارس تحت امر لشکر ۵۷ نسبت به ایجاد جاده جدید از تپه کمین به ماؤوت و احداث خاکریز مقابل شهرک ماؤوت اقدام نمایند.

- جهاد همدان نسبت به مرمت جاده ایجاد شده اقدام نمایند.

کلیه یگان های مهندسی و جهاد آماده باشند تا بنا به دستور در مرحله سوم تحت امر لشکرهای ۳۳ و ۴۱ قرار بگیرند.

ص: ۲۰۹

- این طرح به محض دریافت قابل طرح ریزی و بنا به دستور قابل اجرا است.

- ساعت (س) متقابلاً ابلاغ می گردد.

- یگان ها به شرح زیر، مورخ ۲۷/۳/۱۳۶۶ اقدام به جابه جایی بنمایند.

لشکر ۵۷ یال کمین را از لشکر ۲۵ تحویل بگیرید، به مختصات (۷۳۴ - ۳۸۸) نقشه ماؤوت.

لشکر ۴۱ تپه های صخره ای را از لشکر ۱۴ تحویل بگیرید، به مختصات (۷۴۶ - ۳۹۵) نقشه ماؤوت.

لشکر ۱۴ تپه گلان را از قدس تحویل بگیرید، به مختصات (۷۵۵ - ۳۸۳) نقشه ماؤوت.

لشکر ۱۰۵ قدس گلان (قله اصلی) را از لشکر ۱۵۵ تحویل بگیرید، به مختصات (۷۵۵ - ۳۷۵) نقشه ماؤوت.

لشکر ۳۳ یال اصلی گلان تا گلان ۲ را از ویژه شهدا تحویل بگیرید، از مختصات (۷۶۳ - ۳۷۵) تا مختصات (۷۷ - ۳۷۶).

تیپ ۳۵ خط پدافندی تیپ ۵۹ را تحویل بگیرید، از مختصات (۷۷ - ۳۷۶) تا مختصات (۸۰۵ - ۳۶۵).

تیپ ۵۹ خط پدافندی لشکر ۱۱ را تحویل بگیرید، حوالی مختصات (۷۵۵ - ۴۹) نقشه گرماب.

نسبت به تشکیل قرارگاه عاشورا ۱ توسط (لشکرهای ۱۴ و ۱۰۵ و تیپ ۳۵) نقشه ماؤوت،

عاشورا ۲ توسط (لشکرهای ۲۵ و ۵۷) نقشه ماؤوت،

عاشورا ۳ توسط (لشکرهای ۴۱ و ۳۳) جهت کنترل و هدایت عملیات اقدام نمایید.

- یگان ها نسبت به تکمیل شناسایی ها دقت لازم را به عمل آورید.

- یگان ها حداکثر تا تاریخ ۲۸/۳/۶۶ طرح مانور خود را تعیین و به قرارگاه ارسال نمایید.

- یگان ها با جهادهای مأمور همکاری لازم را به عمل آورید.

- یگان ها به علت دید گامو - گرده رش به منطقه عملیاتی، نیروهای عمل کننده را از ساعت یک شب به بعد از منطقه زیر دید تا صبح عبور دهند.

- یگان ها کلیه موارد حفاظتی را رعایت نمایید.

- تا قبل از عملیات سکوت رادیویی را رعایت نمایید.

- فرماندهان از همراه داشتن وسایل (ش.م.ه) افراد اطمینان حاصل نمایند.

با توجه به محدود بودن عقبه یگان ها از اورژانس بهداری و ش.م.ه. مشترک استفاده نمایید.

فرماندهی:

پاسگاه اصلی در گردنه سر گلو به مختصات (۷۹۶ - ۴۳۸) نقشه ماؤوت.

پاسگاه تاکتیکی در قله اسپیدار به مختصات (۷۵۱ - ۳۹۶) نقشه ماؤوت.

سازمان رزم:

لشکرهای ۱۴ امام حسین (ع)، ۲۵ کربلا، ۱۰۵ قدس، ۵۷ ابوالفضل (ع)، ۴۱ ثارالله، ۳۳ المهدی (عج)، ۱۵۵ ویژه شهدا، ۴۳ امام علی (ع)، ۱۱ امیرالمومنین (ع)، ۳۲ انصارالحسین و تیپ های ۳۵ امام حسین (ع)، ۵۹ مسلم بن عقیل، ۶۱ توپخانه، ۲۳ نصرت، ۶۷ امام صادق (ع)، ۳۸ ذوالفقار و ۳۱۳ حُر. (۱)

ص: ۲۱۰

۱-۳۴. سند شماره ۰۲۸۴۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزیده اسناد عملیات نصر ۴، تابستان ۱۳۷۸، صص ۲۵ تا ۲۹.

امروز عملیات "نصر ۳" با شرکت واحدهای گشتی رزمی لشکر ۲۱ حمزه ارتش جمهوری اسلامی ایران و با همکاری نیروهای ژاندارمری جمهوری اسلامی ایران در منطقه "نهر عنبر" در بخش مرزی "زیبدات" در شمال "فکه" اجرا شد. هدف از این عملیات بر هم زدن سازمان رزم و انهدام نیروهای دشمن و تصرف تعدادی از ارتفاعات منطقه بود. در این عملیات با وجود آمادگی قبلی دشمن، نیروهای خودی موفق شدند اهداف از پیش تعیین شده را تأمین کنند. در جریان عملیات نصر ۳، یک گردان دشمن منهدم شد و حدود ۱۰۰۰ تن از نیروهای عراقی نیز کشته یا مجروح شدند و ۶۱ تن نیز به اسارت درآمدند. همچنین ۳۰ دستگاه تانک، نفربر و خودروهای نظامی دشمن به آتش کشیده شد و تعدادی ادوات و تسلیحات نظامی نیز به غنیمت نیروهای خودی درآمد. (۱)

منطقه عملیات نصر ۳

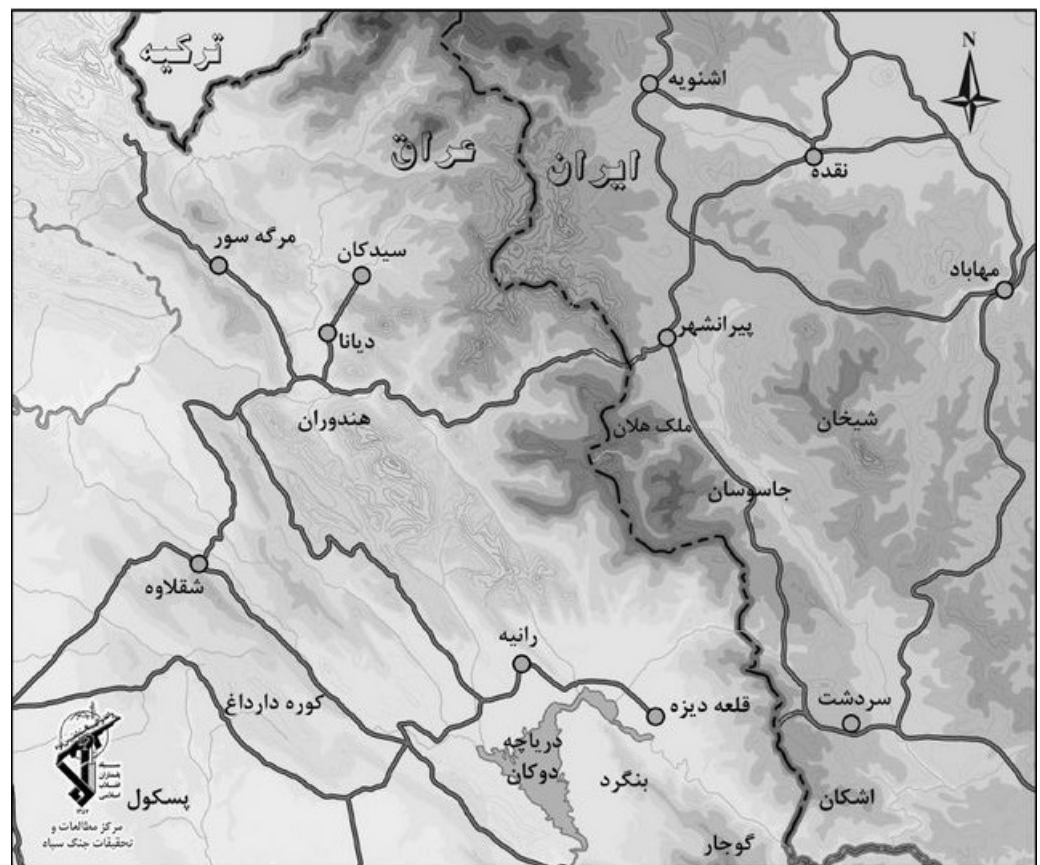

ص: ۲۱۲

۱-۱. سند شماره ۱۶۵۸ - ۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اطلاعاتی شماره ۹۱، نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، معاونت عملیات و اطلاعات، ۲۹/۳/۱۳۶۶؛ و - سند شماره ۱۶۵۷ - ۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اطلاعاتی شماره ۹۲، نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، معاونت عملیات و اطلاعات، ۳۰/۴/۱۳۶۶؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان امروز در عمق خاک عراق عملیات نفوذی "فتح ۶" را اجرا کردند. در این عملیات که در غرب استان "ارییل" و در دو محور انجام شد، تیپ مالک اشتر، تیپ ۶۵ هجرت، گردان ویژه شهادت، نیروهایی از حزب دمکرات کردستان عراق، حزب الله کردستان عراق و حزب الدعوة عراق شرکت داشتند. در محور اول این عملیات، ارتفاعات "کورت"، "سلیم خان" و "شیخان" سقوط کردند و در محور دوم عملیات (محور مرگه سور - دیانا) نیز ارتفاع "قلندر" به تصرف نیروهای معارض درآمد و پل مواصلاتی "خرند" به آتش کشیده شد. در ادامه این عملیات نیروهای خودی با نفوذ به داخل شهر "مرگه سور" این شهر را حدود ۱۰ ساعت تصرف کردند و در این مدت به پایگاه نظامی، ساختمان های دولتی و مراکز پلیس و استخبارات این شهر حمله کردند. در این عملیات ۲۰ تن از نیروهای دشمن کشته یا زخمی شدند و ۱۰۰ تن از آنان نیز به اسارت نیروهای معارض درآمدند. همچنین ۶ قبضه توپ دوربرد دشمن در این حملات منهدم شد. (۱)

منطقه عملیات فتح ۶

ص: ۲۱۳

۱-۲. سند شماره ۴۹۵۷ - ۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه رمضان، عملیات فتح ۶، ۲۷/۳/۱۳۶۶؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۸/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در جلسه ای که امروز در قرارگاه نجف با حضور مسئولان این قرارگاه و با شرکت فرمانده نیروی زمینی سپاه و جانشین وی تشکیل شد، اخبار رسیده درباره وضعیت استقرار و اقدامات دشمن در منطقه مائوت (نصر ۴) بررسی شد که حاکی از هوشیاری دشمن بود. در این جلسه "حسین الله کرم" از تقویت نیروهای دشمن در منطقه خبر داد. (۱) احمد نیک روش، راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در قرارگاه نجف درباره هوشیاری دشمن در این منطقه می نویسد: «به دنبال شدت گرفتن فعالیت های خودی در روزهای آخر قبل از عملیات، حساسیت دشمن نیز افزایش یافته است. عمده حساسیت دشمن متوجه ارتفاعات "فشن" و "گلان" است و از آمار روزانه شلیک منورها و آتش منحنی او کاملاً مشخص است که این هوشیاری هم زمان با افزایش تردهای خودی در منطقه صورت پذیرفته است. گزارش های دید بان های اطلاعات عملیات قرارگاه نجف حاکی از این هوشیاری دشمن است. در این جلسه رحیم صفوی به عنوان یک آرزو با اشاره به اهمیت ارتفاع گرده رش (۲) تصرف این ارتفاع را ارزشمند خواند.» (۳)

امروز نماینده ایران در سازمان ملل دو نامه و نماینده عراق یک نامه درباره حوادث جنگ برای دبیرکل این سازمان ارسال کردند.

محمدجواد ظریف کاردار موقت هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل، در اولین نامه امروز خود آورده است که جنگنده های عراقی در ساعت ۹:۵۰ روز ۱۶ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۶ خرداد ۱۳۶۶) روستای بوئین سفلی در پنج کیلومتری جنوب شرقی بانه را بمباران کردند. (۴)

در نامه دوم ظریف به دبیرکل سازمان ملل آمده است: نیروهای عراقی در تاریخ ۱۴ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۴ خرداد ۱۳۶۶)، منطقه عملیاتی حسینی در جبهه جنوبی را با توپخانه مورد حمله شیمیایی قرار دادند که بر اثر آن تعدادی از رزمندگان ایران مجروح شدند. (۵)

عصمت کتانی نماینده عراق در سازمان ملل نیز امروز با ارسال نامه ای برای دبیرکل، ادعا کرد که نیروهای ایران در ۱۶ ژوئن ۱۹۸۷ با توپخانه مناطق مسکونی شهر ابوالخصیب را گلوله باران کردند که خساراتی به تعدادی از منازل مسکونی و واحدهای تجاری وارد شد. (۶)

در پی دفاع روز گذشته ریگان رئیس جمهور آمریکا از تلاش نیروهای آمریکایی برای اسکورت نفت کش های کویتی، امروز پنتاگون (وزارت دفاع آمریکا) ضمن اعلام خبر اعزام ناوگان آمریکایی به خلیج فارس، مأموریت های کلی این ناوگان را نیز اعلام کرد. رادیو آمریکا در این باره گزارش داد: «در خصوص مسئله حمایت از کشتی های کویتی از سوی آمریکا، وزارت دفاع آمریکا

-
- ۱-۳. سند شماره ۱۴۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نیروی زمینی در عملیات های نصر ۴ و ۵، مجید نداف، ۲۳/۳/۱۳۶۶ تا ۳۰/۳/۱۳۶۶، صص ۹۲، ۱۰۱ و ۱۰۲، نوارهای شماره ۲۵۳۷۴ و ۲۵۳۷۵.
- ۲- تصرف این ارتفاع در طرح عملیات نصر ۴ نبود و نیروهای خودی در عملیات نصر ۸ در ۲۹/۸/۶۶ این ارتفاع را تصرف کردند.
- ۳-۴. سند شماره ۱۴۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ۲۸/۳/۱۳۶۶ تا ۵/۴/۱۳۶۶، صص ۱۶۱ و ۱۶۲.
- ۴-۵. سند شماره S/۱۸۹۲۵ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۵-۶. سند شماره S/۱۸۹۲۸ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۶-۷. سند شماره S/۱۸۹۲۶ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

گزارشی آماده کرده و به کنگره تقدیم داشته است که در آن آمده است: هنگامی که کشتی های نیروی دریایی امریکا همراه با نفت کش های کوییتی با پرچم ایالات متحده امریکا از تنگه هرمز عبور می کنند، در حداکثر آمادگی قرار خواهند داشت و هنگامی که کشتی ها از این آب راه باریک دهانه خلیج فارس عبور می کنند، کلیه سیستم های تسلیحاتی آنها تحت اختیار افراد مسئول در حال آمادگی خواهد بود. فرماندهان نیروی دریایی امریکا اختیار خواهند داشت در صورتی که مورد حمله قرار گیرند و یا اگر مقاصد خصمانه مشاهده کنند، از خود دفاع نمایند.

تعریف عبارت "مقاصد خصمانه" چنین است: تهدید به استفاده قریب الوقوع از قوه قهریه علیه نیروهای کشورهای دوست و همچنین هر هواپیما و کشتی که به مانورهایی که حالت حمله داشته باشد، دست بزند، واجد تعریف مقاصد خصمانه خواهد بود. علاوه بر آن، اگر کشتی های نیروی دریایی امریکا و یا نفت کش های تحت اسکورت آنها در حیطه شلیک و تمرکز سیستم های رادار کنترل کننده شلیک هر کشتی و یا هواپیما و یا پایگاه های موشکی کشور خارجی قرار گیرند، این اقدام نیز مقاصد خصمانه تلقی خواهد شد. رادیو امریکا می افزاید: «هنوز مشخص نیست که کشتی های نیروی دریایی امریکا چگونه با موشک های ایران موسوم به کرم ابریشم یا سیلک ورم ساخت جمهوری خلق چین - که انتظار می رود به زودی آماده عملیات شوند، ولی فاقد رادار کنترل کننده شلیک هستند - مقابله خواهند کرد؟» (۱)

این رادیو در برنامه دیگری در بررسی بیانیه وزارت دفاع امریکا می گوید: «سنجش احتمال دست زدن به اقدام خصمانه از سوی ناخدایان، به نحوه مانور هواپیماها و یا کشتی های مهاجم بستگی خواهد داشت، و یا آنکه موشک های هواپیما و یا کشتی به سوی نفت کش ها و یا ناوها هدف گیری شده باشد. موشک های زمین به دریای سیلک ورم (کرم ابریشم ایران) با رادار هدایت نمی شوند، به این خاطر، هنوز روشن نیست که آیا ناوهای امریکا قادر به تشخیص هدف گیری و یا شلیک فوری موشک های ایرانی به جانب آنها خواهند بود یا خیر؟ گزارش پنتاگون حاکی است که موشک های کرم ابریشم در صورت استقرار، تهدیدی بالقوه محسوب خواهد شد. مقامات پنتاگون در پیامی آشکار به ایران می گویند: نفت کش های کوییتی تحت لوای امریکا کالای غیرقانونی حمل نخواهند کرد. مقامات پنتاگون نمی گویند که در صورت نادیده گرفتن موضوع از جانب ایران و یا بازرسی نفت کش ها توسط آن کشور، چه خواهد شد.» (۲)

در این حال، "توماس اولی"، رهبر اکثریت دمکرات ها در مجلس نمایندگان امریکا درباره خطرات تاکتیکی این اقدام امریکا گفته است: «اگر یک موشک کرم ابریشم شلیک شود و به یک کشتی امریکایی اصابت کند و یا قبل از اصابت به هدف متوقف شود، اتخاذ تصمیمی فوری واجب خواهد شد و به نظر من احتمالاً تصمیم قطعی آن خواهد بود که به واحدهای موشکی حمله کند. فکر نمی کنم که احتمال این وجود داشته باشد که پس از شلیک یکی از

ص: ۲۱۵

۱- ۸. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۸/۳/۱۳۶۶، صص ۵ و ۶، رادیو امریکا، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

۲- ۹. پیشین، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو امریکا، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

موشک های کرم ابریشم به سوی کشتی های امریکایی یا کشتی های تحت حمایت نیروی دریایی امریکا، ایالت متحده اجازه دهد که موشک ها همچنان فعال بمانند. بنابراین، احتمال وخیم تر شدن اوضاع وجود دارد.» وی افزود: «در کنگره امریکا از قانونی برای به تعویق انداختن طرح ایالات متحده در حمایت از کشتی رانی در خلیج فارس جانب داری زیادی می شود.»^(۱)

۲۲۱۱

"ادوارد جورجیان" مدیرکل وزارت امورخارجه امریکا درباره دلایل این کشور برای اسکورت نفت کش های کویتی و همچنین اقدامات آتی این کشور در شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق مطالبی بیان کرده است. رادیو امریکا به نقل از وی می گوید: «ایالات متحده با رد تقاضای کویت، فقط ایران را به ترساندن نه تنها کویت، بلکه دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس تشویق می کرد.» این رادیو می افزاید: «وی گفت: سیاست ایالات متحده در خلیج فارس سیاست بازدارنده است. این سیاست، تحریک کننده هیچ کشوری از جمله ایران نیست. امریکا فعلاً نه در جست و جوی راه حلی مسالمت آمیز برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق است. جورجیان افزود: نمی توان امنیت خلیج فارس را از پایان گرفتن جنگ ایران و عراق جدا کرد. وی گفت: ایالات متحده طرحی را در شورای امنیت سازمان ملل مطرح کرده که هر پنج عضو دائمی آن شورا از آن حمایت می کنند. هدف از این قطعنامه پیشنهادی، تشویق ایران و عراق به نشستن بر سر میز مذاکره و گفت و گو برای پایان دادن به جنگ است. این قطعنامه خواهان آتش بس اجباری و بازگشت نیروهای هر دو کشور به مرزهای بین المللی است. این قطعنامه همچنین خواستار ایجاد یک محکمه بین المللی برای تعیین دلایل آغاز جنگ و همین طور ایجاد یک صندوق بین المللی برای بازسازی خرابی ها و برطرف سازی مشکلات اقتصادی شدیدی است که از جنگ ناشی شده است.»^(۲)

۲۲۲۲

خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع پنتاگون گزارش داد: «واشنگتن در نظر دارد یک کشتی زره پوش را به خلیج فارس اعزام و یک فروند ناو هواپیمابر را نیز به آبراه هرمز نزدیک کند. کارشناسان اظهار عقیده کردند اعزام کشتی زره پوش که احتمالاً از ماه اوت (مرداد) به بعد انجام خواهد گرفت، افزایش قابل توجه توان آتش امریکا در خلیج فارس را به دنبال خواهد آورد. به گفته منابع نزدیک به پنتاگون، فرماندهی امریکا در نظر دارد تا ناو هواپیمابر "کانستلیشن" را که هم اکنون با گروه دریایی همراه خود در شمال اقیانوس هند قرار دارد، به مدخل خلیج فارس نزدیک کند به طوری که هواپیماهایش بتوانند آب راه هرمز را در شعاع عمل نزدیک خود داشته باشند.»^(۳)

از سوی دیگر، مجله "میدل ایست اکونومیست دایجست" طی مقاله ای درباره هماهنگی عراق با اقدامات امریکا نوشته است: «عراق دست از حمله به نفت کش ها برداشته، اما مشخص است

ص: ۲۱۶

۲-۱۱. مأخذ، ص ۱۲، به نقل از رادیو امریکا، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۰، ۲۸/۳/۱۳۶۶، صص ۲۰ و ۲۱، خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

که این آتش بس موقتی است و بغداد می کوشد دست ریگان را در کنگره باز بگذارد و با حملات خود، مشکلی برای ریگان به وجود نیاورد، اما از روزی که نفت کش های کویتی پرچم امریکا را سپر حرکت خود در منطقه قرار دهند، حملات عراق به نفت کش ها شروع خواهد شد تا ایران را وادار به حمله تلافی جویانه بکند.»^(۱)

در این حال، هفته نامه میدل ایست طی تفسیری به بررسی عملکرد ایران در بحران خلیج فارس و نوع مقابله با امریکا پرداخته و سیاست خارجی امریکا در مقابله با ایران را نقد کرده است. این هفته نامه می نویسد: «ایران انقلابی خود را آماده کرده است تا با شیطان بزرگ رویارویی و مقابله کند و در چنین صورتی، ایران با کوچک ترین خطر، به بزرگ ترین امتیازات سیاسی دست خواهد یافت.» مفسر این هفته نامه می افزاید: «اخیراً فعالیت دیپلماتیک ایران افزایش یافته و فرستادگانی از تهران با سفر به اکثر کشورهای منطقه خلیج فارس و اروپا، مواضع ایران را تشریح کرده اند. امروز در ایران کسی تهدیدات ریگان را جدی نمی گیرد و آن را بیش از یک تبلیغات روانی نمی داند و همه دریافته اند که در جهان حمایتی از طرح های ریگان برای گام برداشتن به نفع عراق وجود ندارد.» این نشریه اضافه می کند: «دخالت امریکا برای ایفا کردن نقش فعال در خلیج فارس بهترین سلاح روانی را در اختیار ایران قرار داده است، به طوری که در تهران سؤال می شود که سیاست ریگان چرا غیرعقلانه است؟ او یک روز پیک به تهران می فرستد و روز دیگر تهدید به حمله نظامی می کند.»^(۲)

۲۲۳ ۱

در پی اعلام تصمیم ریگان برای حمایت از نفت کش های کویتی در خلیج فارس، امروز سخن گوی وزارت خارجه چین اعلام کرد که این کشور سرگرم بررسی درخواست مشابهی از کویت است که به موجب آن، کشتی های جنگی چین تعدادی از کشتی های کویتی را اسکورت کنند. بی.بی.سی با اعلام این خبر می افزاید: «به اعتقاد تحلیل گران چینی، با توجه به آنکه چین بارها مدعی بی طرفی کامل در جنگ ایران و عراق بوده و از مداخله ابرقدرت ها انتقاد کرده است، محتمل به نظر نمی رسد که با درخواست کویت موافقت کند.»^(۳)

۲۲۴ ۲

"فلیپس اوکلی"، معاون سخن گوی وزارت خارجه امریکا ادعا کرد که میان ایران و چین روابط تسلیحاتی وجود دارد. وی با تأکید بر تلاش چین برای فروش موشک های کرم ابریشم به ایران، گفت: «امریکا تابستان گذشته متوجه شد که ایران در پی خرید این موشک ها (کرم ابریشم) از چین است و از پاییز ۱۹۸۶-۱۳۶۵ اقدامات دیپلماتیک برای جلوگیری از این معامله صورت داد. زمانی که از علاقه مندی ایران به موشک های سیلک ورم اطلاع حاصل کردیم، به دولت های ایران و چین نگرانی جدی خود را ابلاغ کردیم. ما در اوایل پاییز ۱۹۸۶-۱۳۶۵ فعالیت های شدید سیاسی را برای متقاعد کردن چین به خاتمه بخشیدن به فروش این

ص: ۲۱۷

۲-۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۳، هفته نامه میدل ایست چاپ لندن.

۳-۱۵. مأخذ ۱۲، صص ۲۷ و ۲۸، رادیو بی.بی.سی، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

موشک ها به ایران آغاز کردیم. کوشش های دیپلماتیک با نام رمزی "عملیات استانچ" پیش از برملا شدن قضیه نوامبر گذشته (آبان ۱۳۶۵) دایر بر شرکت امریکا در معامله اسلحه در مقابل گروگان، با ایران آغاز شده بود. «خبرگزاری آسوشیتدپرس با اعلام خبر فوق می افزاید: «وی در توضیح این مطلب که به چه دلیل امریکا پیش تر درباره این موشک ها توضیحی نداده است، گفت: «مقامات امریکایی می دانستند ایران می کوشد این موشک ها را از چین بخرد اما عملاً چنین کاری تحقق نیافته بود. در حالی که چین به نگرانی ما توجهی ابراز ننموده است، امریکا به کوشش هایی برای قطع فروش سلاح چینی به ایران ادامه می دهد.»(۱)

۲۲۵۱

در پی سفر "یولی ورونسلف"، معاون اول وزیر خارجه شوروی به تهران و ملاقات با مقامات ایرانی، وی امروز در بغداد با صدام حسین دیدار کرد. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «صدام حسین، رئیس حاکم بر عراق ضمن ملاقات با یولی ورونسلف، معاون اول وزارت خارجه شوروی، مدتی با وی مذاکره کرد. در این گفت و گو ها تلاش های به عمل آمده توسط سازمان های بین المللی و منطقه ای در جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق مورد بحث قرار گرفت. صدام حسین در این ملاقات تأکید کرد که عراق همچنان به اصولی که در ماه اوت گذشته برای پایان جنگ ارائه داد، پای بند است.» خبرگزاری فرانسه می افزاید: «در این پیشنهاد که از جانب ایران رد شده، به ویژه قطع جنگ، عقب نشینی نیروهای دو کشور تا مرزهای بین المللی، مبادله زندانیان و تعهد دو کشور مبنی بر کمک به برقراری صلح در منطقه گنجانیده شده است.»(۲)

صدام حسین

یولی ورونسلف

یولی ورونسلف پس از سفر به تهران، امروز در بغداد با صدام حسین دیدار کرد.

راديو امریکا نیز درباره این ملاقات گزارش داد: یولی ورونسلف، معاون اول وزارت خارجه شوروی در مذاکراتش با صدام حسین بار دیگر خواستار پایان دادن به جنگ هفت ساله دو کشور شد ... ورونسلف حامل طرح تازه شوروی برای پایان دادن مرحله به مرحله جنگ دو کشور است. نخستین مرحله شامل متوقف کردن حملات دو کشور درگیر به کشتی ها در خلیج فارس است. در این مرحله از سازمان ملل متحد درخواست خواهد شد که حمایت های مالی برای بازسازی دو کشور را در نظر گیرد و از اوپک درخواست خواهد شد که به ایران و عراق اجازه دهد، سهمیه تولید نفت خود را افزایش دهند.»(۳)

ص: ۲۱۸

- ۱-۱۶. مأخذ ۱۲، صص ۱۵ و ۱۶، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۷/۳/۱۳۶۶.
- ۲-۱۷. روزنامه رسالت، ۲۸/۳/۱۳۶۶، ص آخر، بغداد - خبرگزاری فرانسه.
- ۳-۱۸. مأخذ ۸ ص ۴، رادیو امریکا، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

روزنامه کویتی "الرأى العام" نیز در گزارشی به نقل از منابع وزارت امور خارجه شوروی، با بیان جزئیات بیشتری از تلاش های شوروی درباره صلح و سفر ورونسلف نوشته است: «اتحاد جماهیر شوروی هم اکنون میانجی گری گسترده ای را میان عراق و ایران جهت پایان بخشیدن به جنگ خلیج انجام می دهد. شوروی ها در طرح حل و فصل خود به طرفین توصیه می کنند که در جنگ نفت کش ها که از ماه فوریه ۱۹۸۴ (بهمن ۱۳۶۳) ادامه دارد، آتش بس اختیار نمایند تا بدین ترتیب خطر یک مداخله بیگانه در خلیج (فارس) منتفی گردد و پس از آن، مذاکرات دوجانبه ای را در مسکو ترتیب دهند تا بدین ترتیب نقطه نظرهایشان پیرامون شرایط توقف جنگ به یکدیگر نزدیک گردد. طبق طرح مزبور، به دنبال موافقت بغداد و تهران در خصوص نکات مذکور (آتش بس در جنگ نفت کش ها و مذاکرات دوجانبه در مسکو)، دو کشور طرحی را درباره درخواست حمایت مالی بین المللی برای بازسازی نقاطی که به واسطه جنگ خسارت دیده اند، به سازمان ملل ارائه خواهند کرد.» (۱)

رادیو بی.بی.سی نیز به مناسبت سفر ورونسلف به بغداد، سیاست خارجی شوروی درباره ایران و عراق را بررسی کرده و اهداف سفر وی به دو کشور متخاصم را توسعه روابط شوروی با ایران و عراق خوانده است: «دیدار آقای ورونسلف از ایران و عراق در چارچوب تلاش هایی انجام می گیرد که از جانب شوروی برای حفظ رابطه دوستانه با هر دو کشور درگیر جنگ به عمل می آید و حفظ تعادل در این میان برای شوروی کار سهلی نیست. شوروی امیدوار است که بتواند با حمایت از عراق به بسط رابطه خود با جهان عرب به ویژه کشورهای منطقه خلیج فارس دست یابد. ظرف چندسال اخیر شوروی تلاش های زیادی به عمل آورده است تا رابطه دیپلماتیک و اقتصادی خود را در این منطقه توسعه دهد، اما در عین حال مسکو مایل است که کماکان رابطه خود را با ایران حفظ کند. از این رو با وجود اینکه ایران با ایدئولوژی الحادی کمونیسم عناد می ورزد و علی رغم اشغال افغانستان، اتحاد جماهیر شوروی سعی فراوان به کار برده که رابطه دیپلماتیک خود را با اعزام وزرایش به ایران حفظ کند و زمینه رابطه اقتصادی را نیز فراهم آورد.» این رادیو می افزاید: «آقای ورونسلف در گفت و گوهایی خود با هاشمی رفسنجانی، موسوی، نخست وزیر و خامنه ای، رئیس جمهور ایران به ستایش از انقلاب ایران پرداخت و درگیری امریکا در منطقه را محکوم کرد و به خواسته ایران در مورد عدم درگیری قدرت های خارجی در منطقه صحه گذارد. خواسته ای که حضور رزم ناوهای شوروی را به کلی نادیده گرفته است. اما ایران هنوز متقاعد نشده است و به خاطر بلندپروازی های شوروی، به این کشور اعتماد نمی کند.» (۲)

۲۲۶۱

"طارق عزیز"، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه عراق برای دیداری سه روزه از آرژانتین در رأس هیئتی وارد "بونیوس آیرس" شد. "شاذلی قلیبی"، دبیر کل جامعه عرب وی را در این

ص: ۲۱۹

۱- ۱۹. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۲۹/۳/۱۳۶۶، ص ۳، روزنامه کویتی الرأى العام.

۲- ۲۰. مأخذ، صص ۱۴ و ۱۵، رادیو بی.بی.سی، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

دیدار همراهی می کند. دیدار طارق عزیز از آرژانتین (۱) در پی دیدار از نیویورک و کاراکاس انجام می گیرد. هیئت عراقی می کوشد نظر موافق اعضای شورای امنیت سازمان ملل را به نظریه "محکوم کردن ادامه دهنده جنگ" جلب کند. (۲)

۲۲۷۱

امروز میرحسین موسوی، نخست وزیر جمهوری اسلامی ایران و تورگوت اوزال، نخست وزیر ترکیه در آنکارا در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کردند. میرحسین موسوی در پاسخ این پرسش که آیا ایران میانجیگری ترکیه را برای تضمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس می پذیرد؟ گفت: «جمهوری اسلامی ایران از یک چنین ابتکاری استقبال خواهد کرد.» وی اضافه کرد: «اگر در خلیج فارس به هیچ کشتی تجاری حمله نشود، مسئله حل خواهد شد.» وی همچنین در تشریح سیاست ایران برای اقدامات مقابله به مثل در برابر حمله هواپیماهای عراقی به کشتی های حامل نفت ایران گفت: «آزادی دریانوردی در منطقه به طور کلی یا برای همه خواهد بود یا برای هیچ کس. از حمله ماه گذشته به کشتی استارک، عراق به هیچ کس حمله نکرده و بنابراین، ایران نیز از چنین اقدامی خودداری کرده است.» وی افزود: «در صورت مداخله ابرقدرت ها در خلیج فارس، ایران مسئول عواقب آن نخواهد بود.»

مهندس موسوی در پاسخ به پرسش خبرنگاری که پرسید آیا تماس و ملاقات غیرعلنی مقامات سوریه و رژیم عراق صحت دارد؟ گفت: «من درباره این خبرها نمی توانم قضاوت کنم. آنچه از سوری ها شنیده ایم این است که آنها روی اصول خود ایستاده اند و برداشت ما این است که آنها موضع سختی در برابر رژیم صدام داشته اند.» وی افزود: «در منطقه تلاش هایی از سوی کشورهای گوناگون از جمله عربستان برای نزدیکی دو کشور سوریه و عراق صورت گرفته است و ما می بینیم که ابرقدرت ها در این زمینه سهیم هستند تا آشتی میان سوریه و عراق به وجود آورند و چه بسا ملاقات هایی در این رابطه صورت گرفته باشد ولی مهم این است که سوریه روی اصول خود محکم ایستاده است. آنچه برادران سوری به ما گفته اند، این است که روابط ما جنبه استراتژیک دارد و ما به این مسئله اعتقاد داریم.» (۳)

تورگوت اوزال نیز در این مصاحبه مطبوعاتی - با وجود فشارهای فراوان جناح رقیب علیه وی - در گفت و گو با خبرنگاران ایرانی از سیاست هم گرایی با ایران دفاع کرد و از دخالت قدرت های بزرگ در خلیج فارس انتقاد کرد و احتمال دخالت ناتو در بحران خلیج فارس و شرکت ترکیه به عنوان یک عضو ناتو در این بحران را منتفی دانست. روزنامه اطلاعات درباره مصاحبه اوزال گزارش کرده است: «وی در مورد مواضع ترکیه در قبال تشنج آفرینی و دخالت ابرقدرت ها در خلیج فارس اظهار کرد: ما مایلیم ابرقدرت ها در خلیج فارس دخالت نکنند و کشتی رانی در

ص: ۲۲۰

۱- آرژانتین در حال حاضر عضو غیردائمی (ادواری) شورای امنیت می باشد.

۲- ۲۱. مأخذ ۱۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۳/۱۳۶۶.

۳- ۲۲. روزنامه رسالت، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۲۷/۳/۱۳۶۶، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۳/۱۳۶۶، ص ۱۰.

این منطقه مانند دیگر آب های بین المللی آزاد باشد، چرا که تنها در این صورت منطقه خلیج فارس آرام خواهد بود. اوزال در پاسخ به این سؤال که گفته می شود صهیونیست ها و گروهک های ضد انقلاب ایران و مخالفان دولت ترکیه سعی دارند در روابط کشورهای ایران و ترکیه مشکلاتی ایجاد کنند، گفت: من نمی دانم این تلاش توسط صهیونیست ها و یا چه کسانی صورت می گیرد، ولی می دانم در هر دو کشور ایران و ترکیه گروه هایی وجود دارند که می خواهند در روابط دو کشور مشکلاتی ایجاد کنند. این مطلب واضح است اما بعضی وقت ها مشکل است که بفهمیم آنها کیستند. فقط می توانیم بگوییم نیروهای مخالف که در روابط دو کشور مشکلاتی ایجاد می کنند، در ایران خود را بیشتر اسلامی معرفی می کنند و در ترکیه به اصطلاح حالت متجدد و امروزی به خود می گیرند. در جواب سؤال در صورت رودررویی مستقیم ایران با امریکا، آیا ترکیه پایگاه هایش را در اختیار امریکا قرار خواهد داد؟ وی گفت: پایگاه ها در ترکیه متعلق به نیروی هوایی ترکیه هستند و تنها بعضی از آنها را برای کارهای ناتو به امریکا اجاره داده ایم. وی افزود: پایگاه های مذکور صرفاً در چارچوب اهداف ناتو فعالیت دارند نه غیر آن. اوزال در این مورد که اگر ناتو به این نتیجه رسید که باید از پایگاه هایش در ترکیه علیه ایران استفاده کند، آن وقت چگونه خواهد شد؟ گفت: فکر نمی کنم ناتو این کار را انجام دهد زیرا مسئولیت محدود خودش را دارد.»(۱)

۲۲۸۱

روزنامه کیهان درباره تلاش دانشگاه شیراز برای تأمین اقلام مورد نیاز جبهه های جنگ نوشته است: «متخصصین و اساتید و دانشجویان گروه تحقیقاتی پژوهشی مهندسی جنگ دانشگاه شیراز مشغول تهیه طرح و ساخت موشک زیردریایی هستند. یکی از مسئولان این دانشگاه با اعلام این خبر افزود: ساخت پماد محافظت کننده در برابر عوامل شیمیایی تاول زا و چسب دوقلو برای بند آوردن خون ریزی ها و قرص کلر جهت ضدعفونی آب و سنگرهای بتونی با استحکام زیاد و طراحی پل های عریض و طویل بر روی رودخانه کارون، تیربار و دیگر افزار و ادوات جنگ از فعالیت های تحقیقاتی و پژوهشی این دانشگاه بوده است.»(۲)

ص: ۲۲۱

۱- ۲۳. مأخذ ۱۳، ص ۲، آنکارا، خبرنگار اعزامی روزنامه.

۲- ۲۴. روزنامه کیهان، ۲۷/۳/۱۳۶۶، ص ۱۷، شیراز.

به دنبال تصمیم روز ۲۳/۳/۱۳۶۶ برای اجرای عملیات نصر ۴ در دو مرحله، امروز آخرین جلسه هماهنگی با شرکت جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه (رحیم صفوی)، مسئولان قرارگاه نجف و فرماندهان یگان های مجری عملیات برگزار شد. در این جلسه نظرهایی ابراز شد که حاکی از ابهام در موفقیت عملیات در صورت اجرا در دو مرحله بود؛ مرتضی قربانی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا و مصطفی ایزدی مسئول معاونت عملیات نیروی زمینی از جمله این افراد بودند که به رغم نظرهای قبلی خود، اجرای عملیات در یک مرحله را پیشنهاد می کردند. اصلی ترین زمینه برای به وجود آمدن این دیدگاه از جنبه روانی، موافقت فرماندهان یگان های عمل کننده در ژاژیه (لشکر ۱۰۵ قدس و تیپ ۳۵ امام حسن (ع)) برای اجرای عملیات در مرحله اول بود و از جنبه تاکتیکی، باقی ماندن نیروهای عراقی در ارتفاعات ژاژیه و تسلط دید و تیر آنها به نیروهای خودی خصوصاً نیروهای عمل کننده در ارتفاعات گلان (لشکر ۱۴ امام حسین (ع)) موجب افزایش تلفات نیروهای خودی و آمادگی و هوشیاری دشمن در صورت دو مرحله ای شدن عملیات بود. (۱)

خلاصه ای از جمع بندی راوی قرارگاه نجف درباره دلایل تغییر مجدد مانور از دو مرحله ای به یک مرحله ای چنین است:

۱- تصمیم به گرفتن اسیر از دشمن، که لازمه دستیابی به این هدف یک مرحله ای شدن عملیات بود. (۲)*

ص: ۲۲۳

۱- در صورت دو مرحله ای شدن عملیات، پس از پایان مرحله اول آن یک تحلیل نظامی دشمن را منطقاً به این نتیجه می رساند که گام بعدی نیروهای خودی تصرف ارتفاع ژاژیه است و لذا دشمن در مرحله دوم عملیات آماده تر و هوشیارتر به مقابله برمی خاست.

۲- * همه فرماندهان بر این نکته اذعان داشتند که در صورت دو مرحله ای شدن عملیات، به علت هوشیاری دشمن امکان گرفتن اسیر به حداقل خواهد رسید و اعتقاد داشتند که در صورت دو مرحله ای شدن، نیروهای دشمن را به اصطلاح "کیش" خواهیم داد.

۲- موفقیت چشمگیر عناصر اطلاعاتی در یافتن راه کارهای جدید به نحوی که ضریب موفقیت عملیات، در صورت یک مرحله ای شدن، بسیار افزایش می یافت.

۳- افزایش امیدواری لشکر ۱۴ امام حسین (ع) برای اجرای بهتر عملیات پس از آخرین شناسایی این یگان در شب گذشته.

۴- جدی تر شدن این احتمال که با توجه به هوشیاری دشمن تأخیر در اجرای مرحله دوم عملیات، تلفات خودی را افزایش می داد.

همچنین اجرای عملیات در روز ۲۹ خرداد که قبلاً درباره آن تصمیم گیری شده بود، امروز بار دیگر پس از بررسی طرح مانور و درخواست فرمانده لشکر ۵۷ ابوالفضل مورد بحث قرار گرفت. هر چند درخواست تعویق قبلی وی در ۲۳/۳/۱۳۶۶ را رحیم صفوی و مسئولان قرارگاه نجف رد کرده بودند، ولی با توجه به تغییرات پیش آمده در طرح مانور و لزوم برنامه ریزی جدید یگان های ۱۰۵ قدس، ۳۵ امام حسن (ع) و ۱۴ امام حسین (ع) برای تطبیق خود با طرح جدید و هماهنگی بیشتر فرماندهان گردان ها و ...، با این درخواست موافقت گردید و روز سی ام خرداد برای اجرای عملیات در نظر گرفته شد. (۱)

۲۳۰ ۱

امروز سه عملیات علیه نیروهای نظامی عراق در داخل این کشور اجرا شد. به گزارش قرارگاه خاتم الانبیا در ادامه عملیات فتح ۶ در استان کردنشین "اربیل" عراق، نیروهای مردمی با پشتیبانی آتش دقیق توپخانه سنگین نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان، پادگان آموزشی "قصر" واقع در منطقه عمومی استان اربیل را منهدم کردند. (۲)

همچنین در ادامه اقدامات تأمینی نیروهای خودی در شهر مرگه سور عراق که روز گذشته به مدت ده ساعت به تصرف نیروهای مشترک معارض عراقی و قرارگاه رمضان درآمده بود، امروز ارتش عراق یک گردان نیرو به این شهر اعزام کرد. ولی این گردان در جاده دیانا - مرگه سور به کمین نیروهای معارض برخورد کرد و صدمات جدی به آن وارد شد. (۳)

پیش مرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق در منطقه "شقلاره" حیران در استان اربیل، با یورش به یک پایگاه نیروهای گردان ۱۲۰ خفیفه عراق، ضمن تصرف این پایگاه، شش تن از نیروهای مستقر در پایگاه را به اسارت درآوردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این حمله، پنج قبضه کلاشینکف، یک قبضه آر.پی.جی. ۷ و یک خودرو، سالم، به غنیمت پیش مرگان درآمد. (۴)

۲۳۱ ۲

درباره بمباران مواضع دشمن، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران گزارش داد: در ساعت ۸:۲۷ صبح، جنگنده های نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، محل تجمع و مواضع نیروهای دشمن را در منطقه "میمک" (منطقه عملیاتی نصر ۲) به شدت بمباران کردند و پس از وارد آوردن خسارات سنگینی به دشمن، همگی به پایگاه های خود بازگشتند. (۵)

- ۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف از عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ص ۱۳۲ تا ۱۴۱.
- ۲-۲. روزنامه رسالت، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از قرارگاه خاتم الانبیاء.
- ۳-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۴-۴. مأخذ ۲، ص ۲.
- ۵-۵. مأخذ ۳، ص ۲، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی.

نماینده دائمی عراق در سازمان ملل متحد، در نامه ای به دبیرکل این سازمان، ادعا کرد که توپ خانه های ایران در روزهای ۲۳، ۲۴، ۲۶ و ۲۸ خرداد، شهر بصره و مناطق "ابوالخصیب" و "القرنه" و اطراف آن را گلوله باران کرده اند که طی آن، هشت تن مجروح شده و به چند منزل مسکونی نیز خساراتی وارد شده است.^(۱)

عملیات عناصر مسلح حزب دمکرات کردستان ایران و سازمان مجاهدین خلق در دو منطقه از فرمانداری اورامانات و پاوه و بخش "ثلاث باباجانی" و منطقه "بمو" با اقدامات پاسداران انقلاب اسلامی و مقاومت پاسداران بومی درهم شکسته شد. در این درگیری شماری از نیروهای مهاجم کشته و یا مجروح شدند.

فرمانده سپاه چهارم بعثت در گفت و گویی با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی، ضمن اعلام این خبر گفت: «در نخستین درگیری که با هدف تخریب در منطقه اورامانات و پاوه صورت گرفت، ۲۵۰ نفر از عناصر مسلح دمکرات شرکت داشتند که بر اثر هشیاری پاسداران انقلاب اسلامی، نیروهای مهاجم مضمحل و در حالی که متحمل تلفات شدند، مجبور به ترک منطقه شدند.»

این فرمانده سپاه می افزاید: «در دومین درگیری که توسط منافقین و به قصد تصرف دو پایگاه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در منطقه مرزی "بمو" در غرب "ازگله" و در شمال قصرشیرین صورت گرفت، نیروهای پاسدار با حمایت هلی کوپترهای "کبری" مهاجمین را مجبور به عقب نشینی کردند. در عملیات نخست، هفت نفر از ضد انقلابیون کشته شدند و سه نفر دیگر به اسارت درآمدند، و در دومین عملیات نیز، دشمن متحمل تلفات زیاد شد. در این درگیری ها چهار نفر از نیروهای خودی نیز شهید و سه نفر مفقودالثر شده اند.»^(۲)

سازمان مجاهدین خلق با دگرگونی در سازمان رزم خود، از یک گروه چریکی به یک نیروی نظامی کلاسیک تغییر ماهیت داد. در پی اتخاذ سیاست جدید عراق برای فعال کردن گروه های معارض ایرانی، مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق، امروز اعلام کرد که از این پس این سازمان تحت عنوان "ارتش ملی رهایی بخش" فعالیت خواهد کرد. روزنامه "ایندیپندنت" در تفسیر این اقدام سازمان مجاهدین خلق، طی مقاله ای نوشته است: «تغییر نام این سازمان ناشی از آن است که نیروهای تحت رهبری مسعود رجوی از قالب یک سازمان چریکی درآمده و صورت ارتش منظم را پیدا کرده اند.» ایندیپندنت می افزاید: «حرکتی سیاسی نیز در این تغییر نام نهفته است؛ سازمان مجاهدین مدعی است که در عرض یک هفته گذشته پانصد سرباز و

- ۱-۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۶، رادیو قاهره (عربی)، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از رادیو بغداد؛ و - P.۲۲۳، ۱۹۸۷، vol ۴۱، U.N year book،
- ۲-۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۹۱، ۲۹/۳/۱۳۶۶، صص ۲۸ و ۲۹، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۳/۱۳۶۶.

پاسدار ایرانی را در نبردهایی در امتداد مرز ایران و عراق، به هلاکت رسانده است. البته ارتباط سازمان مجاهدین با عراق، اشکالاتی را برای این سازمان به وجود آورده است، چرا که علی رغم تکذیب مکرر مسعود رجوی، مجاهدین به منظور تأمین وسایل مورد نیاز خود، به عراق متکی اند و هر حمله سازمان مجاهدین علیه ایران در امتداد مرز ایران و عراق، مستلزم کسب اجازه از عراق است.» "جان پولاک"، دبیر بخش خاورمیانه این روزنامه و نویسنده مقاله، تغییر نام این سازمان را نشانه ای از جدیت آن سازمان برای شرکت در دور بعدی رقابت به منظور کسب قدرت در ایران تلقی کرده است. (۱)

۲۳۵۱

نماینده امام در شورای عالی دفاع در پاسخ به وزیر دفاع امریکا؛ راه تأمین امنیت خلیج فارس این است که رژیم عراق شرارت نکند.

در پی گزارش روز گذشته "کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع امریکا درباره حضور نظامی این کشور برای تأمین آزادی تردد کشتی های تجاری در خلیج فارس، اکبر هاشمی رفسنجانی ضمن رد ادعای واینبرگر، هدف امریکا را ایجاد بحران در منطقه اعلام کرد. وی گفت: «ما از ابتدای جنگ تاکنون خواستار حفظ امنیت خلیج فارس بوده ایم و نیروی زیادی در این مهم گماردیم. آنهایی که به ادعای حفظ امنیت می خواهند در منطقه حضور داشته باشند، تحقیقاً بر خلاف ادعاهایشان، قصد ایجاد بحران در منطقه دارند. راه تأمین امنیت خلیج فارس این است که رژیم عراق شرارت نکند. آنها (نیروهای خارجی) برخلاف ادعاهای خود عمل می کنند. ورود نیروهای بین المللی و کشورهای خارجی به منطقه، کاری از پیش نخواهد برد.» (۲) هاشمی رفسنجانی همچنین درباره نتایج سفر "ورونتسف" به ایران گفت: «بعد از گفت و گوهایی که روس ها با ما داشتند، به نظر می رسد که آنها راه عاقلانه ای را انتخاب کرده اند. شوروی ها متوجه شده اند که اقدام اولیه آنها (حمایت از پیشنهاد کویت برای اسکورت نفت کش ها) کار جالبی نبوده است و قاطعانه به ما گفتند که با حضور امریکا در منطقه مخالف اند و حضور نظامی امریکا را در خلیج فارس تحمل نمی کنند.» (۳)

در این حال، نشریه "اشپیگل" با اشاره به مقاله ای که در روزنامه جمهوری اسلامی چاپ شده است، اعلام کرد: «ایران همچنان جمهوری های شوروی مثل تاجیکستان، ترکمنستان، ازبکستان و بخشی از گرجستان را مانند گذشته، به عنوان بخشی از قلمرو خود که باید آزاد شوند، تلقی می کند. به عقیده تهران، این جمهوری ها به وسیله روسیه تزاری از پادشاهی ایران جدا شده اند. ظاهراً تهران با طرح این ادعای به دور از واقع، قصد دارد دلتنگی خود را نسبت به مسکو نشان دهد. کرملین می کوشد سوریه را تشویق کند کمک های خود را به ایران در جنگ با عراق قطع کند.» (۴)

-
- ۱-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۲، ۳۰/۳/۱۳۶۶، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو بی.بی.سی، ۲۹/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه ایندیندنت.
 - ۲-۹. روزنامه کیهان، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۳/۱۳۶۶.
 - ۳-۱۰. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
 - ۴-۱۱. مأخذ ۷، ص ۲۲، نشریه اشپیگل، به نقل از روزنامه جمهوری اسلامی.

راديو "صوت الجماهير" درباره مناسبات ميان شوروی با عراق اعلام کرد: «نتایج همکاری شوروی و عراق به وضوح آشکار است. همکاری دوجانبه در زمینه اکتشاف نفت، یکی از محورهای اساسی این همکاری می باشد. همکاری دو کشور دارای افق های روشنی است؛ مثلاً در سال جاری دو موافقت پنج ساله برای همکاری اقتصادی و تجاری امضا شده که این دلیل روشنی بر گسترش روابط دو کشور می باشد. اجلاس آینده کمیته مشترک همکاری که اولین اجلاس آن در سال ۱۹۷۰ تشکیل شد، می تواند گام مثبتی در تحکیم امکانات همکاری دو کشور باشد. تشکیل اجلاس در این شرایط که اوضاع منطقه خلیج [فارس] به خاطر ادامه جنگ بحرانی شد، از اهمیت خاصی برخوردار است.» (۱)

در این حال، راديو "بی.بی.سی" طی گزارشی درباره سفر قائم مقام وزارت خارجه شوروی به ایران و عراق، با اشاره به اینکه دیدار ورونسلف از ایران و عراق، در چارچوب تلاش های شوروی برای حفظ روابط دوستانه با هر دو کشور درگیر در جنگ انجام می گیرد، افزود: «رهبران عراق نسبت به کوچک ترین نشانه ای که حاکی از گرایش شوروی به سود ایران باشد، شدیداً از خود حساسیت نشان می دهند.» (۲)

در پی اظهارات دو روز پیش "لئو تیندمان"، وزیر خارجه "بلژیک" درباره تمایل ایران برای فعال شدن اتحادیه اروپا در مناقشه ایران و عراق، روزنامه "گاردین" درباره این موضوع نوشته است: «دولت ایران با جامعه اروپا تماس حاصل کرده است تا این جامعه به عنوان یک میانجی احتمالی در برقراری مذاکرات درباره امنیت در خلیج فارس و حتی یک آتش بس و حدود احتمالی آن، عمل کند. آقای لئو تیندمانز، وزیر خارجه بلژیک و رئیس کنفرانس شورای جامعه اقتصادی اروپا که دوره ریاستش به پایان رسیده است، خبر تماس ایرانیان را فاش ساخت. وی به خبرنگارانی که در پارلمان اروپا حضور داشتند، گفت: تهران نشانه یک تماس جدید که احتمالاً حائز اهمیت است، از خود بروز می داد. وی با اشاره به سیاست ریگان گفت که هر تحولی که تلاش های دیپلماتیک را دشوارتر سازد، تأسف بار خواهد بود.» این روزنامه می افزاید: «منابع دیپلماتیک بلژیک تأیید می کنند که تا چند ماه قبل، تهران حتی در گفت و گو با دیپلمات ها و سیاست مداران غربی، از صحبت درباره جنگ با عراق خودداری می کرد. علاوه بر این، آقای "لاریجانی" گفت: ایران دیگر طالب "سر صدام حسین"، رهبر عراق به عنوان بهای لازم برای هر گونه صلح با عراق نیست.» (۳)

هم زمان با جدی تر شدن طرح دخالت نظامی امریکا در خلیج فارس، روزنامه "واشنگتن پست" اعلام کرد: «ایران گذرگاه های اصلی آبی منتهی به بندر نفتی "الاحمدی" در کویت را

۱- ۱۲. مأخذ، ص ۲۰، رادیو صوت الجماهير، ۲۸/۳/۱۳۶۶، خبرگزاری نووستی.

۲- ۱۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۰، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۴۵، رادیو بی.بی.سی.

۳- ۱۴. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۴۷،

۲۳/۳/۱۳۶۶، ص ۲۲، روزنامه گاردین، ۲۸/۳/۱۳۶۶.

مین گذاری کرده است. این مین گذاری ها ظاهراً در داخل آب های کویت، جایی که رزم ناوهای امریکا به طور معمول نمی توانند نفت کش های کویتی را همراهی کنند، کار گذاشته شده اند.» این نشریه می افزاید: «امریکا علاوه بر کشتی های تدارکاتی، تعداد کشتی های نیروی دریایی خود در خلیج فارس را به هشت فروند افزایش داده است، لیکن قصد ندارد در این گذرگاه آبی واقع در قلب حوزه های نفتی خاورمیانه، از ماشین های مین روب استفاده کند.» (۱)

در همین حال، شرکت بیمه "لویدز" در برخوردی طنزآمیز با ادعای روزنامه واشنگتن پست، اعلام کرد: «این شرکت در موقعیتی نیست که "خبرهای روزانه" واشنگتن پست را مبنی بر اینکه ایران در آب های شمال خلیج (فارس) در مسیر کشتی هایی که به کویت می روند، مین کار گذاشته باشد، تأیید کند. خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر می افزاید: «دو کشتی در ماه مه (خرداد) در سواحل کویت بر اثر برخورد با مین، خسارت دیدند، لیکن غیرممکن است بتوان ثابت کرد، چنین مین هایی در این محل ها کار گذاشته شده باشد.» (۲)

از سوی دیگر، "مارلین فیتز واتر"، سخن گوی کاخ سفید گفت: «این مین ها یک مسئله در دسر دهنده هستند، چون آنها می توانند در کشتی هایی که عازم کویت هستند، بدون ایجاد هیچ گونه درگیری مستقیم، خراب کاری کنند و دست یابی به اینکه کدام کشور در این رابطه مسئول بوده است، مشکل خواهد بود. افزایش نگرانی مقامات امریکایی به گونه ای است که یکی از سران نظامی سابق امریکا گفت: اگر ایران به کشتی های کویتی تحت حفاظت امریکا حمله کند، واشنگتن باید اطراف ترمینال نفتی جزیره "خارک" را مین گذاری کند. وی افزود: دولت امریکا در حال بررسی اقداماتی است که این کشور باید در صورت برخورد مین های ایرانی کار گذاشته شده در خلیج (فارس) با کشتی های امریکایی به عمل آورد.» (۳)

در همین حال، خبرگزاری یونایتد پرس به نقل از مقامات نظامی امریکا گزارش داد: «به کارشناسان خنثی سازی مین در نیروی دریایی دستور داده شده راهی کویت شوند و بررسی کنند که ایران در نزدیک سواحل این کشور مین گذاری کرده یا نه. مقامات دولت ریگان قبلاً گفته بودند که واشنگتن با تهدیدات بالقوه از این نوع، جدی برخورد خواهد کرد. با این حال، این مقامات این امکان را که مین های کار گذاشته شده توسط ایران، در منطقه شمال خلیج فارس به ویژه نزدیک عراق، ممکن است از جای خود رها شده و در جهت غرب به طرف کویت حرکت کرده باشند، رد نکردند. مقامات مزبور گفتند: تیمی متشکل از حدود بیست کارشناس که در بحرین توفقی خواهند داشت، دستور یافته اند به کویت بروند تا در صورت وجود مین در داخل یا نزدیک آب های کویت، نوع آنها را تعیین کنند.» (۴)

۲۳۹ ۱

انتقاد یا جانب داری از تصمیم امریکا و ورود به مناقشه خلیج فارس موضوع مقالاتی است که در ۴ نشریه امریکایی به چاپ رسیده است.

ص: ۲۲۸

- ۲-۱۶. روزنامه اطلاعات، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری فرانسه، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از شرکت بیمه لویڈز لندن.
- ۳-۱۷. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، (ویژه نامه جنگ تحمیلی و بحران خلیج فارس)، شماره ۱۳، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴؛ و - مأخذ ۸، ص ۶، واشنگتن - خبرگزاری آلمان، ۲۸/۳/۱۳۶۶.
- ۴-۱۸. مأخذ ۱۰، ص ۴، یونایتد پرس.

نشریه "دندی هرالده" از جمله مطبوعاتی به شمار می آید که سیاست امریکا در خلیج فارس را به نقد کشیده است؛ به عقیده این نشریه، امریکا نظامی گری را بر دیپلماسی ترجیح داده است، که این امر مصیبت بار خواهد بود. رادیو امریکا در این باره می گوید: «دندی هرالده، ادعا می کند که امریکا در خلیج فارس قدم در راه پرخطری گذاشته است و به نظر می رسد که دولت به جانب رویارویی نظامی با ایران گرایش یافته است. عواقب چنین درگیری یی می تواند مصیبت بار، جهانی و درازمدت باشد. ابراز نگرانی شدید در زمینه چنین نمایش قدرتی، به منزله انکار اهمیت هدف های دولت در خلیج فارس نیست. حق عبور از آب های بین المللی یک اصل اساسی در صلح جهانی است. مسئله، حق انتخاب دولت است که یک بار دیگر رویارویی را بر دیپلماسی ترجیح داده است و به نظر می رسد که واشنگتن در برابر درس های اخیر تاریخ کشور و در برابر هشدارهای متحدانش، کر شده است. خلیج فارس نباید به "بیروت" دیگری تبدیل شود؛ محلی که امریکاییان به صورت هدف های "فنا تیک" درآیند. دندی هرالده چنین اظهار نظر می کند که دولت ریگان هنوز سیاست مشخصی در رابطه با خلیج فارس ندارد.»^(۱)

به گزارش این رادیو، نشریه "بوستون کلوب" نیز در انتقاد از سیاست دولت امریکا نوشته است: «دولت ریگان در خلیج فارس روشی بی باکانه در پیش گرفته است. فقدان یک سیاست منسجم در رابطه با مناقشه درهم پیچیده خلیج فارس، دولت ریگان را با شتاب در مسیری انداخته است که هم زمان با ایجاد خطراتی جانی برای امریکاییان، امید اندکی را برای یافتن یک راه حل نهایی نوید می دهد. تصمیم پرزیدنت ریگان در برافراشتن پرچم امریکا بر فراز نفت کش های کویتی و افزایش حضور نظامی نیروی دریایی امریکا، تنها بهبود اندکی در شرایط کشتی رانی به وجود خواهد آورد و فقط می تواند آنچه را که نهایتاً یک راه حل سیاسی خواهد بود، به تأخیر بیندازد. امریکا در یک رویارویی فیزیکی با ایران، احتمالاً به یک خشنودی کوتاه مدت از طریق لطمه زدن به ایرانیان دست خواهد یافت، ولی حتی یک قدم به یک راه حل سیاسی ناگزیر، که تنها راه رهایی است، نزدیک نخواهد شد.»^(۲)

در این حال، روزنامه "شیکاگو تریبون" در دفاع از سیاست های امریکا در خلیج فارس، ضمن برترین خواندن قدرت نظامی و اقتصادی امریکا، مخالفان افزایش حضور امریکا در خلیج فارس را به بزدلی متهم کرده است. این روزنامه می نویسد: «ایالات متحده برای حفظ و حراست کشتی رانی در خلیج فارس تعهداتی دارد و هرکس که بخواهد تلاش های دولت ریگان را در حفظ خطوط نفتی در خلیج فارس به باد انتقاد بگیرد، باید عواقب بی تحرکی و دست روی دست گذاشتن را متحمل شود و یا راه دیگری برای اجتناب از آنها پیشنهاد کند. مسئله ناراحت کننده درباره کسانی که با قدرت نمایی در خلیج فارس مخالفت می کنند، این است که این چنین طرز تفکری، نشان دهنده نوعی بزدلی و یا حتی انزوای طلبی است که با مسئولیت های ایالات متحده که این کشور به عنوان برترین قدرت نظامی و اقتصادی غرب بر عهده دارد، مغایر است. این

ص: ۲۲۹

۱- ۱۹. مأخذ ۶، ردیف اول، ص ۱۸، رادیو امریکا، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از نشریه دندی هرالده.

۲- ۲۰. مأخذ ۶، ردیف اول، ص ۱۷، رادیو امریکا، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از نشریه بوستون کلوب.

کشور اگر در شرایطی که پرستیژ بین المللی و منافع ملی با یکدیگر هم خوانی دارند، قدم پیش نگذارد، آنگاه باید از خود پرسید که تحت چه شرایطی وارد عمل خواهد شد؟»^(۱)

روزنامه "کریستین ساینس مانیاتور" نیز افزایش ناوگان آمریکا در خلیج فارس، عملی کردن اسکورت نفت کش های کویتی، دور کردن سوریه از ایران و تصمیم دسته جمعی کشورهای عضو شورای امنیت برای تحت فشار قرار دادن ایران و... را از جمله اقداماتی دانسته است که باید برای پایان دادن به مناقشه ایران و عراق انجام شود. این روزنامه می نویسد: «یک رشته اقدامات سیاسی و نظامی از سوی چندین کشور، فشار بیشتری به رژیم اسلامی ایران وارد می کند تا به جنگ ایران با عراق از راه مذاکره پایان بدهند. هرچند دیپلمات ها و منابع دولتی در کشورهای خلیج فارس [خوش بین نیستند که رژیم ایران با برداشتن گام در جهت صلح، به این اقدامات بین المللی پاسخ بدهد. این اقدام ها از جمله شامل افزایش حضور ناوگان آمریکا در آب های خلیج فارس بر طبق نقشه است. یک اقدام دیگر، ثبت کشتی های کویتی زیر پرچم سایر کشورهاست. اقدام سوم، کوشش های دیپلماتیک کشورهای عرب است برای دور کردن رژیم سوریه از رژیم ایران. اقدام دیگر، کوشش های قدرت های بزرگ در شورای امنیت، برای وادار کردن ایران به پایان دادن به حمله به کشتی ها در خلیج فارس و موافقت با آتش بس در جنگ است. برخی از تحلیل گران مسائل خاورمیانه معتقدند، مادامی که (امام) خمینی زنده یا بر سر قدرت است، صلح از راه گفت و گو تحقق نمی پذیرد؛ او همان لجاجتی را که برای مقابله با شاه به خرج داد، برای سرنگونی صدام حسین هم به خرج می دهد. مقامات آمریکا در روزهای اخیر، شائق بودند که بر کوشش های آمریکا برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تأکید کنند. این کوشش ها در جهت احیاء اعتبار آمریکا در منطقه، در پی فروش اسلحه و قطعات یدکی نظامی آمریکا به رژیم اسلامی تهران است. حمله اشتباهی یک هواپیمای عراقی به ناو استارک، بر شتاب این روند افزوده است. آن اقدامات سیاسی - که اگر موفق بشود، ممکن است بیش از همه بر ایران اثر بگذارد - اقداماتی است که کویت در سازمان ملل خواهان برخورداری از کمک چین جهت فشار آوردن به رژیم جمهوری اسلامی است. ضمناً در شورای امنیت کوشش می شود قطع نامه جدیدی برای پایان دادن به جنگ خلیج فارس تنظیم شود. مشکل این است که اگر رژیم ایران با درخواست آتش بس موافقت نکند، چه تحریم هایی علیه ایران اعمال شود؟ چین اکنون رأی حساس را در این مورد در اختیار دارد.»^(۲)

۲۴۰ ۱

وزیر سپاه پاسداران محسن رفیق دوست، که به سوریه سفر کرده است، امروز با فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه ملاقات کرد. وی همچنین در یک کنفرانس مطبوعاتی در دمشق شرکت کرد و به سؤالات خبرنگاران درباره جنگ ایران و عراق و اوضاع منطقه، حضور روزافزون آمریکا در خلیج فارس، روابط ایران و سوریه و ... پاسخ گفت.

ص: ۲۳۰

۱- ۲۱. مأخذ، صص ۱۶ و ۱۸، رادیو آمریکا، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه شیکاگو تریبون.

۲- ۲۲. مأخذ، صص ۱۲ تا ۱۴، رادیو آمریکا، ۲۸/۳/۱۳۶۶، روزنامه کریستین ساینس مانیاتور.

رفیق دوست در پاسخ به سؤالی درباره جنگ گفت: رژیم عراق اکنون از هر زمان ضعیف تر است، اوضاع داخلی عراق خوب نیست و شمال آن کشور در کنترل صدام نمی باشد. رژیم بغداد اخیراً مجبور شده به حدود ۷ هزار افسر دانشکده ندیده درجه بدهد. وی درباره تحولات اخیر در خلیج فارس گفت: در صورتی که آنها جنگ نفت کش ها را مجدداً در خلیج فارس آغاز کنند، برای ما ابرقدرت و غیر ابرقدرت تفاوتی نمی کند و این نقطه را برای همه ناامن می کنیم. وزیر سپاه در پاسخ به سؤالی درباره روابط سوریه و عراق گفت: روابط میان ایران و سوریه موقت و گذرا نیست بلکه استراتژیک و پایدار است و دو کشور به خوبی یکدیگر را درک می کنند و این شایعات دروغ است، زیرا هوشمندی و سیاست مداری رهبران سوریه نشان داده است که آنها روابط استراتژیک را جایگزین روابط با یک رژیم جنایتکار که کارش رو به پایان است نمی کنند.^(۱)

۲۴۱ ۱

درباره آخرین تحولات در روابط ایران و انگلیس، رادیو بی.بی.سی از یک اقدام دیگر وزارت خارجه انگلیس خبر داد: «به کاردار ایران در لندن اعلام شد در میهمانی سالیانه وزیر خارجه که به افتخار سفرای خارجی در لندن، امشب برگزار می شود، مورد استقبال قرار نخواهد گرفت.» رادیو بی.بی.سی می افزاید: «آخوندزاده» چند هفته قبل، دعوت به شرکت در این مراسم را به عنوان سرپرست هیئت ایران پذیرفته بود، اما وزارت خارجه امروز اعلام کرد، حضور او مطبوع نخواهد بود.»

این رادیو ادامه می دهد: «در یک تحول دیگر، آخوندزاده امروز به صورتی غیرمترقبه، با یک مقام عالی رتبه وزارت خارجه انگلیس دیدار کرد. در این دیدار، او روابط ایران و انگلیس را مورد مذاکره قرار داد. سخن گوی وزارت امور خارجه [انگلیس]، بعد از این ملاقات که یک ساعت به درازا کشید، گفت: آقای آخوندزاده چیز جدیدی برای گفتن نداشت.»^(۲)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز در این باره مطالب برخی منابع خبری انگلیس را بررسی کرده است: «در برنامه های خبری ساعت ۱۳ تلویزیون دولتی بی.بی.سی و تلویزیون غیردولتی "ای.تی.ان" اعلامیه ایران مبنی بر فراخوانی کلیه دیپلمات ها از لندن به جز یک دیپلمات، منعکس شد. اما در برنامه خبری بعدی ای.تی.ان این گونه گزارش شد که انگلیس پانزده دیپلمات ایرانی را اخراج کرده است. در اخبار بی.بی.سی نیز اشاره ای به این موضوع خاص نشد. وزارت خارجه انگلیس در اعلامیه امروز خود مدعی شد کاردار این کشور در لندن دو روز قبل وزارت خارجه ایران را از تصمیم انگلیس مبنی بر لزوم کاهش حضور دیپلماتیک ایران در لندن به یک نفر، مطلع ساخت. بنا بر اعلام وزارت خارجه انگلیس، این موضوع روز گذشته به کاردار ایران در لندن نیز اعلام شد. یک سخن گوی سفارت ایران از این موضوع اظهار بی اطلاعی کرد.

"جان سیمپسون"، سردبیر سیاسی تلویزیون بی.بی.سی طی تفسیری گفت: سفارت (دفتر حافظ منافع) انگلیس در تهران، به چند دلیل مفید می باشد؛ یکی اینکه در انجام مبادلات اقتصادی بین دو کشور که شدیداً به نفع انگلیس است، کمک می کند. همچنین با داشتن روابط، می توان از افرادی

ص: ۲۳۱

٢-٢٤. مأخذ٧، ص ٣٣، لندن، ١٣٦٦/٣/٢٨، راديو بي.بي.سي.

مانند "راجر کوپر"، بازرگان و خبرنگار انگلیسی که به اتهام جاسوسی در تهران زندانی شده است، حمایت کرد. علاوه بر این، داشتن سفارت به انگلیس امکان می دهد با دولت ایران که ممکن است بتواند برای آزادی گروگان های انگلیسی در لبنان - مانند "تری ویت" - کمکی ارائه کند، در تماس باشد. سیمسون افزود: مهم تر از همه، کاهش سطح تماس با کشورهای قابل توجهی مانند ایران به نفوذ انگلیس در جهان کمک نمی کند. هم اکنون روابط انگلیس با آرژانتین، سوریه و لیبی قطع شده و اکنون روابطش با ایران به شدت کاهش یافته است. اما در انگلیس این رضایت درونی وجود دارد که یک اصل دیپلماتیک تقویت شده و در عین حال، مشکل قطع رابطه کامل بروز نکرده است. از سوی دیگر، گزارشگر امور دیپلماتیک شبکه ای. تی. ان در این زمینه تصدیق کرد به نظر می رسد ایران و انگلیس هیچ کدام واقعاً نمی خواهند قطع رابطه کنند. (۱)

در این حال، روزنامه کیهان روند جاری در روابط دو کشور را وضعیت "در آستانه قطع کامل" توصیف کرده است؛ این روزنامه می نویسد: «در پی ضرب و شتم یک دیپلمات ایرانی در "منچستر" انگلیس و عدم رعایت کنوانسیون وین توسط لندن، وزارت امور خارجه کشورمان کلیه اعضای سفارت خود در لندن - به جز یک نفر - را فراخواند. آگاهان سیاسی معتقدند، اخراج و فراخوانی های پی در پی دیپلمات ها، احتمال قطع کامل روابط میان دو کشور را افزایش داده است. پس از بحران اخیر در روابط دو کشور و ضرب و شتم دیپلمات ایرانی در منچستر و اخراج های متقابل دیپلمات های دو کشور، قرار است اعضای هیئت نمایندگی سیاسی جمهوری اسلامی ایران در لندن ظرف دو هفته آینده به تهران بازگردند.» (۲)

۲۴۲ ۱

در راستای سیاست های جمهوری اسلامی ایران امروز صد اسیر معلول عراقی به طور یکجانبه آزاد شدند.

مدیرعامل جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران، وحید دستجردی، آزاد شدن یک جانبه یک صد تن از اسیران معلول عراقی را اعلام کرد. وی در مصاحبه ای با اشاره به اینکه تاکنون دولت عراق جز شماری اندک، اسرای معلول ایرانی را آزاد نکرده است، گفت: «جمهوری اسلامی مصمم است به طور یک جانبه کلیه اسرای معلول عراقی را آزاد کند.» وی اظهار کرد: «در ادامه این سیاست صد تن دیگر از اسرای معلول عراقی از ایران آزاد خواهند شد.» مدیرعامل جمعیت هلال احمر گفت: «این عده از اسرا آماده شده اند تا به محض پذیرش عراق، از طریق صلیب سرخ جهانی به کشورشان بازگردانده شوند.» (۳)

ص: ۲۳۲

۱-۲۵. مأخذ، ص ۳۴ و ۳۵، لندن، خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۳/۱۳۶۶، به نقل از شبکه های تلویزیونی انگلیس.

۲-۲۶. روزنامه کیهان، ۲۸/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۳-۲۷. هفته نامه "کیهان هوایی" شماره ۷۳۱، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱، تبریز، ۲۸/۳/۱۳۶۶.

"رابرت جینگ"، خبرنگار امور خاورمیانه ای روزنامه "تایمز" لندن، طی گزارشی ادعا کرده است که ایران هر ماه ۲۵۰ میلیون دلار اسلحه خریداری می کند. وی می افزاید: «به گفته دلان اسلحه آلمانی و اتریشی، این مبلغ با کمک دولت های شوروی، چین، انگلیس، ایتالیا، اسپانیا، یونان، کره جنوبی و شمالی، تایوان، پاکستان، دبی، سوریه، لیبی، چکسلواکی، آلمان شرقی، ژاپن، برزیل، آرژانتین، هلند، اسرائیل، پرتغال، هند، عربستان سعودی و بلژیک خرج می شود.»^(۱)

رادیو عربی "ندای اسلام" نیز اعلام کرد: «عراق وامی به مبلغ ۷/۷۱ میلیون دلار از صندوق پول عربی دریافت خواهد کرد. این وام، یکجا پرداخت و در خلال ۴ سال در ۴ قسط بازپرداخت می شود. اولین قسط آن، ۳۰ ماه بعد از دریافت وام بازپرداخت خواهد شد. قرارداد وام تازه، توسط "طه رجب"، سفیر عراق در امارات و "عبدالله القویص"، مدیرعامل صندوق پول عرب امضا شده است.»^(۲)

ص: ۲۳۳

۱- ۲۸. مأخذ ۱۷، ص ۱۷، روزنامه تایمز لندن.

۲- ۲۹. مأخذ ۶، ردیف اول، ص ۱۶، رادیو ندای اسلام، ۲۸/۳/۱۳۶۶؛ و - مأخذ ۱۶، ص ۱۴، ابوظبی - خبرگزاری آلمان فدرال.

در حالی که پس از تصویب یک مرحله ای شدن طرح مانور و تعیین روز ۳۰/۳/۱۳۶۶ برای اجرای عملیات نصر ۴، مسئولان قرارگاه نجف و فرماندهی نیروی زمینی پیگیر آمادگی و منتظر اجرای عملیات در زمان مقرر بودند، صبح امروز مسئولان لشکر ۱۰۵ قدس با مراجعه به قرارگاه نجف در مورد آماده شدن یگان خود و موفقیت عملیات در روز مقرر با توجه به طرح مانور تصویب شده اظهار تردید کردند. احتمال درگیری زود هنگام با کمین های دشمن در یکی از یال های گلان (۱) و برخی مشکلات دیگر از جمله نبود راه کار مناسب برای عبور گردان و ... از دلایل مسئولان این یگان برای این تردید بود. بحث در این باره در جلسه مسئولان قرارگاه نجف و مسئولان لشکر ۱۰۵ قدس به نتیجه نرسید، لذا مهدی کیانی معاون قرارگاه نجف مأمور شد تا این موضوع را با فرماندهی نیروی زمینی مطرح کند. در گفت و گوی وی با فرمانده نیروی زمینی بر اجرای به موقع عملیات تأکید شد ولی با توجه به مانور لشکر ۲۵ کربلا که موقعیت و سرعت آن در متزلزل کردن دشمن روی ژاژپله نقش حیاتی داشت، فرماندهی نیروی زمینی در نامه ای به مرتضی قربانی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا از وی خواست تا با پوشش دادن یال های غربی قشن به نحوی به لشکر ۱۰۵ قدس در اجرای عملیات کمک کنند.

در بخشی از این نامه آمده است: «لازم دیدم که نقش و اهمیت اساسی مانور واگذار شده به لشکر شما را در این مقطع زمانی حساس مجدداً تأکید کنم. ... از جانب دیگر همان طور که شما نیز در جلسات مانور ملاحظه کردید، مانور لشکر ۱۰۵ قدس و ۳۵ امام حسن (ع) بسیار پیچیده و خطرناک و اجتناب ناپذیر است. راه نجات دادن و به ثمر رساندن این مانور در این است که شما با قاطعیت کامل از ارتفاعات قشن پایین بیایید و مواضع تصرفی را جانانه و با اتکاء به خداوند

ص: ۲۳۴

۱- مأموریت درگیری با این کمین دشمن به عهده لشکر ۱۴ امام حسین (ع) بود. نیروهای لشکر قدس می باید بدون درگیری و در عین غافلگیری از این خط کمین دشمن عبور کرده و خود را برای درگیری با پایگاه دشمن روی ارتفاعات ژاژپله می رسانند.

تبارک و تعالی و همت رزمندگان اسلام حفظ نمایند که در این صورت هم لشکر قدس و هم لشکر امام حسن (ع) را کمک اساسی کرده و هم کلید فتح و پیروزی را خوب چرخانیده اید.»^(۱)

۲۴۵ ۱

گزارش امروز دید بان های منطقه عملیاتی منطقه نصر ۴ حاکی از افزایش هوشیاری دشمن و اجرای آتش روی خطوط مقدم خودی بود. راوی قرارگاه نجف در جمع بندی این گزارش ها می نویسد: «در پی گسترده شدن فعالیت نیروهای خودی و افزایش تحرکات خودروها و نقل و انتقال یگان ها، عکس العمل دشمن نیز شدید تر شد، طوری که امروز فعالیت توپخانه دشمن به صورت تصاعدی افزایش پیدا کرد. در این روز دشمن ۵۵۰ گلوله- توپ روی ارتفاعات قشن (۲۴۷ گلوله-ه)، گلان و اسپیدار شلیک کرد^(۲) که نسبت به شلیک ۳۱ گلوله-منور در روز ۲۷/۳/۶۶ روی این سه ارتفاع، افزایش زیادی داشته است.» وی نتیجه می گیرد: «از این سلسله اقدامات مشخص بود که دشمن نه تنها نسبت به تحرکات خودی هوشیار شده بلکه محورهای اصلی عملیات را نیز تشخیص داده است طوری که حتی در صبح این روز دشمن در وضعیت عادی به سر می برد، با این حال از اجرای آتش روی قشن غافل نبود.»^(۳)

۲۴۶ ۲

رزمندگان در کنار رودخانه در بلدی خان.
قرارگاه خاتم الانبیا نتایج عملیات فتح ۶ را اعلام کرد.

با پایان یافتن عملیات فتح ۶، قرارگاه خاتم الانبیا (ص) طی اطلاعیه ای نتایج این عملیات را اعلام کرد: «نیروهای قرارگاه رمضان، حزب الله، حزب دمکرات کردستان عراق و حزب الدعوة الاسلامی، در ساعات اولیه بامداد چهارشنبه، عملیات فتح ۶ را در دو محور، در منطقه عمومی شمال "ارییل" عراق آغاز کردند. محور اول، ارتفاعات استراتژیک و حساس "کورت" و "سلیم خان" بود که در آن یک گردان از مزدوران عراقی به میزان هفتاد درصد منهدم گردید. در محور دوم، با نفوذ به شهر "مرگه سور" عراق، رزمندگان موفق شدند علاوه بر پاک سازی ارتفاعات استراتژیک "قلندر"، جاده مرگه سور - دیانا را مسدود نمایند. در این عملیات، مرکز سازمان امنیت دشمن و ساختمان های فرمانداری و ژاندارمری در این شهر منهدم گردید.»^(۴)

ص: ۲۳۵

۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، صص ۱۴۴ تا ۱۴۸.

۲- از آنجایی که نیروهای خودی مستقر در ارتفاعات قشن به نحوی در محاصره دشمن بودند و ارتفاعات در دست خودی نیز جاپایی برای عملیات آینده تصور می شدند، دشمن به این محور حساس بود و گلوله-ه باران این ارتفاعات نیز ناشی از همین حساسیت بود.

۳-۲. پیشین، صص ۱۶۱ تا ۱۶۴.

۴-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

در جلسه فرماندهان عمل کننده قرارگاه رمضان در عملیات فتح ۶، نتایج این عملیات و عملکرد نیروها بررسی شد و نقاط ضعف و قوت عملیات و تجربیات به دست آمده در آن، ارزیابی گردید. در این جلسه، مطالب جالبی از عملیات عنوان شد که به بخشی از این مطالب، به نقل از راوی قرارگاه اشاره می شود: «حرکت نیروها از نقطه رهایی تا رسیدن به پای اهداف، بی سابقه بود؛ تمام نیروها با همت بالا در این زمینه تلاش کردند و مردم کرد عراق نیز همکاری خوبی با نیروها به عمل آوردند. راه پیمایی [نیروها برای رسیدن به هدف] در حفاظت کامل و بدون درگیری و بدون شلیک حتی یک گلوله، انجام گرفت. در شهر مرگه سور، تمامی پایگاه های شهر سقوط کرد. فقط سه پایگاه - که دو تای آنها خانه رؤسای جاش ها و یکی دیگر یک پاسگاه ژاندارمری بود - مقاومت کردند. درگیری برای تصرف این سه مکان، تا روشن شدن هوا به طول کشید و نیروهای فراوانی از دشمن در این سه نقطه کشته شدند. با توجه به عملکرد خوب نیروها در تصرف شهر، مقداری از مهمات حمل شده به شهر استفاده نشد و نیروهای خودی پس از حدود هشت ساعت که شهر را در دست داشتند، هنگام عقب نشینی از شهر، به ناچار مهمات استفاده نشده را آتش زدند. عملکرد نیروها در داخل شهر خیلی خوب بود و نیروهای نظامی داوطلب عراقی که تحت فرماندهی مجلس اعلی، هم گام با سایر نیروها در عملیات شرکت کرده بودند، با آمادگی کامل وارد عملیات شدند. برخی از اسرا به لحاظ اینکه با نیروهای عمل کننده قرابت فامیلی داشتند، با وساطت آنها آزاد شدند.» (۱)

۲۴۷۱

آیت الله موسوی اردبیلی، رئیس شورای عالی قضایی در نماز جمعه این هفته عملکرد نیروهای خودی در عملیات فتح ۶ و نتایج آن را تشریح کرد. وی ضمن بیان ابتکارات نیروهای عمل کننده در این عملیات، گفت: «قبلاً، در مناطق شمالی، وقتی به نقطه ای حمله می شد، رزمندگان اسلام وارد شهر می شدند و ضربه ای به دشمن وارد می آوردند و برمی گشتند. اما اکنون، افواج پارتیزانی به منطقه فرستاده می شود؛ آنها وارد شهری می شوند و ضمن انهدام مراکز دولتی، اسناد آنها را نیز بررسی می کنند.» وی همچنین گفت: «یکی از ابتکارات عملیات فتح ۶ این بود که رزمندگان اسلام پس از ورود به شهر مرگه سور، چون می دانستند نیروی کمکی از سوی دشمن فرستاده خواهد شد، در هفت، هشت کیلومتری خارج از شهر، کمینی را انجام دادند که طی آن، حدود بیست نفر بر دشمن را به آتش کشیدند و گروهی از نفرات آنان را نیز به هلاکت رساندند.» (۲) آیت الله موسوی اردبیلی، درباره گروه های مختلفی که در شمال عراق، با رژیم عراق در ستیزند، گفت: «چهار جریان در این منطقه با رژیم عراق مبارزه می کردند که اکنون نیز گروهی از نیروهای محلی که قبلاً با رژیم عراق همکاری می کردند، به نیروهای ما پیوسته اند و علیه عراق می جنگند.» وی

ص: ۲۳۶

۱ - ۴. سند شماره ۱۴۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفتر ثبت جنگ راوی در عملیات فتح ۶، حسین شفیعی، ۲۰/۳/۱۳۶۶ تا ۳/۵/۱۳۶۶، صص ۵۵ و ۶۲ تا ۶۵، نوارهای شماره ۲۵۹۱۶ و ۲۵۹۱۷.

۲ - ۵. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

افزود: «علمای شمال عراق نیز که به ایران آمده بودند، اکنون جوانان خود را تسلیح می کنند و برای مبارزه به شمال عراق می روند.» وی ادامه داد: «این جریان موجب شد، رژیم عراق مردم خود را بمباران کند و طی آن نیز، حتی از بمب های شیمیایی استفاده کرد.» (۱)

۲۴۸ ۱

در پی تشدید عملیات های نفوذی در کردستان عراق، روزنامه "واشنگتن تایمز" درباره فعالیت اکراد معارض عراقی در منطقه کردنشین این کشور نوشت: «چریک های کرد که در شمال خاوری عراق جبهه دومی گشوده اند، بخشی از نیروهای عراق را که وجودشان برای دفاع از کشورشان در برابر نیروهای مهاجم ایرانی بسیار مورد نیاز است، به خود مشغول می دارند. منابع آگاه می گویند حدود پنجاه هزار سرباز عراقی مأمور نبرد علیه بیست هزار شورشی کرد تحت الحمايه رژیم جمهوری اسلامی ایران شده اند. جنگ کوهستانی کردها علیه عراق، در وضعیت جنگ شش و نیم ساله ایران و عراق اثر فزاینده ای می گذارد. عراقی ها پادگان های خود را در کردستان تقویت کردند. به گفته سازمان های اطلاعاتی غرب، در زمانی که ایران در بخش های مرکزی و جنوبی، جبهه ۱۲۰۰ کیلومتری جنگ ایران و عراق را تقویت می کند، واحدهایی از نیروهای عراقی اجباراً به کردستان فرستاده می شوند. منابعی می گویند، عراقی ها در ناحیه "سلیمانیه"، "کرکوک" و "اربیل" علیه روستاهای کردنشین که ظن می رود چریک های موسوم به پیش مرگ ها را پناه می دهند، به حمله های تنبیهی دست زده اند. به عقیده یک تحلیل گر نظامی غربی، روحیه سربازان عراق ضعیف است. گروه های شورشی می گویند هزاران کرد که با وعده دادن اتومبیل و پول از سوی دولت عراق، به خدمت واحدهای شبه نظامی عراق درآمده بودند، با سلاح های خود از خدمت فرار کرده و به شورشیان کرد پیوستند.» (۲)

۲۴۹ ۲

فرمانده سپاه شهرستان "بانه" در کمین نیروهای گروه کومه له در محور سقز - بانه، به شهادت رسید. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، شهید "غلام الهی" در حالی که نیروهای ژاندارمری را برای مقابله با افراد ضد انقلاب به منطقه "صیدلو" هدایت می کرد، به دست عناصر گروه کومه له به شهادت رسید. (۳)

۲۵۰ ۳

در ادامه عملیات بازرسی کشتی ها در خلیج فارس، ستاد مشترک ارتش اعلام کرد: «ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز هم زمان با انجام مأموریت های مخصوص دریایی در آب های جنوب کشور و کنترل شناورهای عراقی در سکوهای "البکر" و "العمیه"، تعداد هشت فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی را در آب راه تنگه هرمز شناسایی کردند و به موارد مشکوکی دال بر حمل کالا برای عراق برخورد نکردند.» (۴)

ص: ۲۳۷

۱-۶. پیشین.

۲-۷. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۳۰/۳/۱۳۶۶، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو امریکا به نقل از روزنامه واشنگتن تایمز، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

۳-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۳، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۲۵، سندج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

۴-۹. روزنامه رسالت، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

قائم مقام نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران، در مراسم بزرگداشت سالگرد شهادت "رئیس علی دلواری" در زادگاه وی، درباره مین گذاری جزایر خلیج فارس، هشدار داد. حسینی تاش با تأکید بر اینکه امنیت کامل در خلیج فارس یا برای همه خواهد بود و یا اینکه ناامنی مطلق گریبان همه را خواهد گرفت، گفت: «اگر بخواهیم، هر رزمنده بسیجی یک شناور را هدایت می کند و با آن یک ناو را نابود خواهد کرد.» وی اضافه کرد: «سردمداران امریکا می دانند که سرتاسر تنگه هرمز زیر پوشش موشکی ما است. علاوه بر این، ما قادریم تمام جزایر را از طریق مین ریزی محاصره کنیم.»^(۱)

جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی با حضور در جزیره "لارک" و "تنگه هرمز"، از تشکیلات و توانایی رزمی نیروهای حافظ تنگه هرمز و منطقه یکم دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بازدید کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داده است: «در این بازدید که به وسیله چند فروند از شناورهای منطقه یکم سپاه پاسداران انقلاب اسلامی انجام شد، یک سلسله عملیات نمایش محدود دریایی توسط شناورهای نیروی دریایی سپاه پاسداران به اجرا درآمد که طی آن گوشه ای از قدرت و توانایی رزمی و دفاعی دلاوران حافظ خلیج فارس و تنگه هرمز برای مقابله با هرگونه توطئه ای، به نمایش گذاشته شد.»^(۲)

روزنامه کیهان گزارش داد: «مانور نیروهای نمونه سپاه یکم "ثارالله" به منظور دفاع از حریم آب های خلیج فارس، انجام شد و نیروهای شرکت کننده، با انجام عملیات رزمی و تدافعی، توان خود را به نمایش گذاشتند. به گزارش روزنامه کیهان در این مانور که بیش از پنجاه گردان از نیروهای نمونه سپاه یکم ثارالله استان های تهران و مرکزی و شهر قم شرکت کرده بودند پس از راه پیمایی، به طرف میعادگاه های نماز جمعه حرکت کردند و یک بار دیگر با رهبر کبیر انقلاب و امت حزب الله میثاق بستند تا آخرین قطره خون از اسلام و حریم میهن اسلامی دفاع کنند. نیروها طی این مانور، آمادگی خود را برای مقابله با توطئه ابرقدرت ها و انجام هرگونه عملیات شهادت طلبانه و دفاع از حریم آب های خلیج فارس اعلام کردند.»^(۳)

در قسمتی از قطع نامه سپاه یکم ثارالله که به همین منظور صادر شد، آمده است: «رزم آوران لشکر توحید با حضور در مانور مدافعان خلیج فارس، ضمن لبیک گویی به ندای مسئولین جمهوری اسلامی، اعلام می دارند ما کفن پوشان ارتش اسلام ضمن بیعت مجدد خود با امام امت، آمادگی خود را جهت دفاع از اهداف انقلاب اسلامی با شرکت در مانور مدافعان خلیج فارس و آمادگی خود را در انجام هرگونه عملیات شهادت طلبانه اعلام می داریم. ما ضمن هشدار به حکام کشورهای مرتجع منطقه خصوصاً کویت، قاطعانه می خواهیم، با واقع بینی نسبت به عوامل ایجاد بحران در خلیج فارس، از فرجام بد و عواقب ناگوار هم دستی با امریکا بر حذر بمانند.»^(۴)

ص: ۲۳۸

۱- ۱۰. روزنامه کیهان، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۱۱. مأخذ، ص ۳، بندرعباس - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۱۲. مأخذ، ص ۳.

امروز یک فروند نفت کش لیبریایی که از کویت نفت خام بارگیری کرده بود، در آب های نزدیک کویت با یک مین برخورد کرد. خبرگزاری آسوشیتدپرس در این باره گزارش داده است: «سازمان های نجات دریایی مستقر در خلیج فارس که خواستند نامشان فاش نشود، گفتند که نفت کش ۲۷۳ هزار تنی "استنا" (Stena Explover) در مسیر اصلی حرکت کشتی های حامل نفت کویت واقع در ۵۴ کیلومتری خاک کویت، با مین برخورد کرد. این منابع افزودند: به نفت کش مذکور خسارات جزئی وارد شد و احتمالاً برای بازرسی به کویت باز خواهد گشت. نفت کش "استنا" چهارمین کشتی می باشد که از ۱۶ مه (۲۶ اردیبهشت) در نزدیکی کویت با مین برخورد می کند. این منابع افزودند که نفت کش مذکور هنگام وقوع این حادثه در ساعت ۱۸ به وقت محلی (۱۵ به وقت جی. ام. تی)، از بندر "الاحمدی" دور می شد. مقصد این نفت کش هنوز مشخص نشده است.» (۱)

در این حال، "رابرت سیمز"، سخن گوی وزارت دفاع امریکا درباره مین گذاری در خلیج فارس و توانایی های ایران گفت: «پنتاگون هنوز از خطر تازه ای که ممکن است از ناحیه مین گذاری متوجه کشتی های نیروی دریایی امریکا و یا کشتی های نفت کش کویتی با پرچم امریکا و کشتی های محافظ آنان شود، آگاهی ندارد.» سیمز افزود: «نظر بر این است که توانایی ایران برای انجام عملیات مین گذاری بسیار محدود است، با این همه، وزارت دفاع هر خطر نظامی بالقوه ای را که ممکن است از جانب ایران ایجاد شود، با دیده ای جدی می نگرد.» (۲)

رادیو امریکا نیز گزارش داد: «دولت امریکا نمی تواند گزارش هایی را که از مین گذاری های ایران در گذرگاه های آبی کشور کویت حکایت دارد، تأیید کند. ولی "وین کری"، خبرنگار صدای امریکا اعلام کرد که وزارت دفاع این کشور سرگرم بررسی و مطالعه تهدید بالقوه ای است که از مین گذاری احتمالی ایران ممکن است متوجه کشتی های امریکایی به هنگام نگهبانی از نفت کش های کویتی گردد.» (۳)

از سوی دیگر، سخن گوی کاخ سفید با وجود هشدار سازمان سیا درباره تلاش احتمالی ایران برای حمله علیه کشتی های امریکایی، خطر این حمله را کم تا متوسط خواند. "مارلین فیتزواتر" این امر را منتفی دانست و گفت: «گزارش سیا به امکان تروریسم علیه کویت مربوط می شود که این با ریسک در مورد اشخاص نظامی ما فرق دارد.» وی افزود: «کاخ سفید هنوز این ریسک را نسبت به افراد نظامی کم تا متوسط می داند.» (۴)

"توماس مورو"، رئیس پیشین ستاد مشترک ارتش امریکا نیز گفت: «اگر حکومت اسلامی ایران به نفت کش های کویتی که با پرچم ایالات متحده رفت و آمد می کنند، آسیبی برساند، ارتش امریکا متقابلاً اطراف جزیره خارک را مین گذاری خواهد کرد تا صدور نفت ایران را متوقف سازد.» دریادار مورو افزود: «امریکا به این ترتیب، اراده راسخ خود را در حفظ آزادی کشتی رانی به اثبات خواهد رساند. در غیر این صورت، رژیم ایران خواهد توانست، از ایالات متحده باج گیری کند.» (۵)

۱-۱۴. مأخذ، ص ۱۶، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۲-۱۵. مأخذ، ص ۲۰، رادیو امریکا، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۲، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۶ و ۷، رادیو امریکا، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

۴-۱۷. پیشین، ص ۵، آسوشیتدپرس، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

۵-۱۸. مأخذ، ص ۲۶، رادیو اسرائیل، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

ژنرال "چین"، فرمانده کل نیروهای استراتژیک آمریکا در گفت و گو با رادیو آمریکا، درباره وضعیت، مأموریت و شرایط زمانی و مکانی درگیری این نیروها در خلیج فارس و... مطالبی اظهار داشت. وی درباره ویژگی ها و مأموریت این نیرو گفت: «واحد فرماندهی نیروهای هوایی استراتژیک ایالات متحده، واحدی است که تسلیحات و تجهیزات و مهمات اتمی در هواپیما را در اختیار و در رده مقدم مسئولیت خود دارد. این واحد مجهز به حدود یک هزار هواپیما شامل بمب افکن و هواپیماهای مخصوص شناسایی و ردیابی و گردآوری اطلاعات، هواپیماهای مخصوص انتقال سوخت و سوخت رسانی است که اساساً به نحوی با تسلیحات اتمی مربوط می شود. نیروی هوایی استراتژیک آمریکا همچنین به حدود یک هزار موشک بالستیک قاره پیما مجهز است و در سراسر جهان، ۵۵ پایگاه دارد و تعداد نفراتش به ۱۳۴ هزار تن می رسد.» ژنرال "چین" افزود: «مسئولیت نهایی ستاد هماهنگی ویژه هدف گیری های اتمی استراتژیک نیز با اوست و این همان رکنی است که در مورد نحوه تجهیز هواپیماها، موشک های بالستیک قاره پیما و نیز زیردریایی های آمریکا به تسلیحات هسته ای، تصمیم می گیرد.»

"چین" احتمال درگیری این نیروها در خلیج فارس را رد نکرد و گفت: «نیروهای مورد بحث، اتمی اند و چنان جنگی در خلیج فارس جریان ندارد. البته، واحد تحت فرمان من دارای نفت کش های هوایی مخصوص انتقال سوخت به هواپیماهای بمب افکن و جنگنده است و احیاناً اگر لازم باشد این گونه هواپیماهای سوخت رسان به خدمت گرفته خواهند شد. همچنین اگر هواپیماهای بمب افکن به کار گرفته شوند، بدیهی است که به تسلیحات غیراتمی مجهز خواهند بود.» ژنرال "چین" تأکید کرد: «در ارتباط با اوضاع در خلیج فارس، مسئولیتی به وی محول نشده است.»

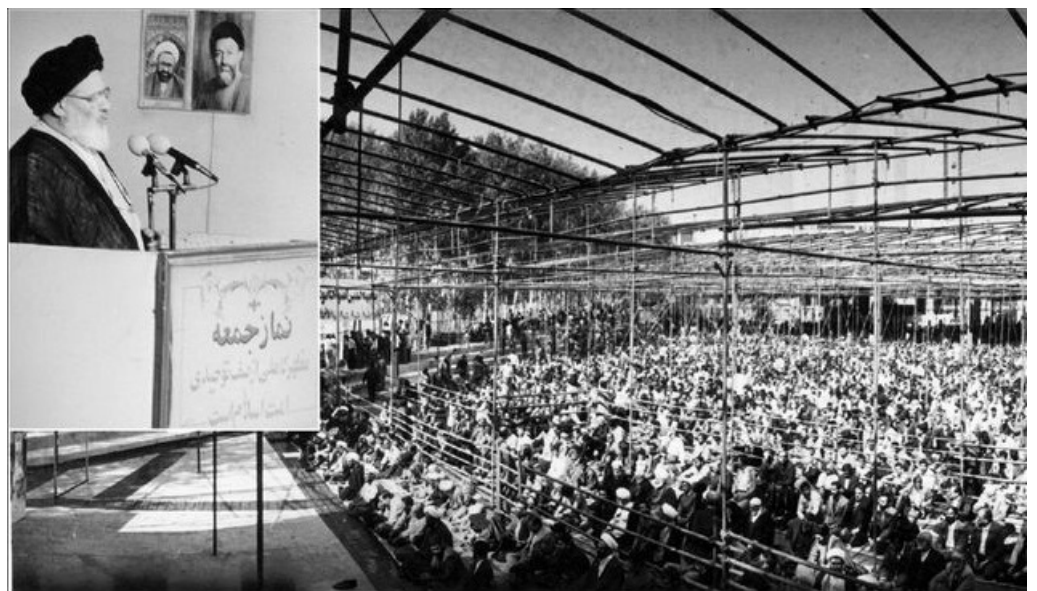
فرمانده نیروهای استراتژیک آمریکا درباره موقعیت زمانی درگیری احتمالی در منطقه گفت: «ایالات متحده دارای منافع ملی حیاتی در خلیج فارس است، همچنان که دارای چنین منافع در تمامی جهان آزاد است. ایالات متحده مدیون خود و متحدانش می داند که بکوشد در کشتی رانی آزاد در خلیج فارس، صرف نظر از اینکه مبدأ و مقصد چه کشوری باشد، وقفه ای ایجاد نگردد. ما نمی توانیم اجازه دهیم که آزادی عبور و مرور در خلیج فارس مختل گردد؛ خواه عامل بروز چنان وضعی، ایران باشد، عراق باشد یا از ناحیه کشور دیگری. کشتی ها حق رفت و آمد به خلیج فارس را دارند چرا که این خلیج، بستر آب های بین المللی است.» (۱)

آیت الله موسوی اردبیلی، رئیس شورای عالی قضایی در نماز جمعه امروز تهران، سیاست ایران در خلیج فارس، مقابله با تجاوز، امکان درگیری با آمریکا، تلاش برای حفظ تمامیت ارضی، دوگانگی سیاست اعلام شده آمریکا و عملکرد این کشور در منطقه خلیج فارس و شرایط ایران برای قبول صلح را تشریح کرد.

وی با اشاره به تحولات اخیر در منطقه خلیج فارس گفت: «ما به عنوان یک وظیفه انسانی و اسلامی، از وجب به وجب خلیج فارس به قیمت قطرات خونمان دفاع خواهیم کرد.» وی افزود: «سیاست ایران در این منطقه همان گونه که بارها اعلام شده، حفظ امنیت خلیج فارس توسط کشورهای منطقه است و ما در قبال هر گونه توسعه طلبی غرب، آماده هستیم.»

امام جمعه موقت تهران با تشریح سابقه تشنجات در خلیج فارس، به شکست امریکا در جلب توافق هم پیمانانش برای همکاری اشاره کرد و گفت: «بر خلاف سیاست اعلام شده امریکا مبنی بر بی طرفی در جنگ تحمیلی، اقدام این کشور برای حضور نظامی در خلیج فارس، وارد شدن در جنگ به نفع رژیم عراق است و ما با هر کشوری که به نفع رژیم عراق وارد جنگ شود، می جنگیم.» وی همچنین به سیاست شوروی در این زمینه و تجدید نظر مقامات این کشور پرداخت و احتمال ایجاد درگیری نظامی به دست امریکا را ضعیف توصیف کرد. آیت الله اردبیلی گفت: «اگر امریکا فکر کند که با آوردن نیروی عظیم دریایی خود به خلیج فارس، ما را خواهد ترساند، این یک حماقت آشکار است.»^(۱)

وی افزود: «اگر اینها در خلیج فارس با ما درگیر بشوند، اولاً، ما امنیت خلیج را می خواهیم و این سیاست را هم اعلام کرده ایم و گفته ایم جز شرارت صدام هیچ چیز امنیت خلیج را به هم نمی زند. ما سیاستمان را در خلیج اعلام کردیم: "فقط امنیت خلیج فارس به دست نیروهای منطقه". این سیاست ماست و راه حفظ امنیت برای اینهایی که امنیت می خواهند. صدام اگر شرارت می کند، جوابش را می دهیم. اگر ریگان به این حرف منطقی قانع نشد و آمد و درگیر شد و سیاست اعلام شده جهانی خود را زیر پا گذاشت و اهمیت هم نداد و گفت: ما از این کارها زیاد کردیم، حرف را می زنیم، بعد هم بر ضدش عمل می کنیم؛ اگر این کار را کرد، اسم کار او چیست؟»^(۲)

آیت الله موسوی اردبیلی امام جمعه تهران:
«حضور نظامی امریکا در خلیج فارس وارد شدن در جنگ به نفع رژیم عراق است و ما با هر کشوری که به نفع رژیم عراق وارد جنگ شود، می جنگیم.»

آیت الله موسوی اردبیلی امام جمعه تهران:

«حضور نظامی امریکا در خلیج فارس وارد شدن در جنگ به نفع رژیم عراق است و ما با هر کشوری که به نفع رژیم عراق وارد جنگ شود، می جنگیم.»

١- ٢٠. مأخذ.

٢- ٢١. روزنامه رسالت، ٣٠/٣/١٣٦٦، ص ١٠.

امام جمعه موقت تهران همچنین گفت: «ما جنگ آفرین نیستیم و با خاک و آب دیگر کشورها کاری نداریم، اما اعلام می کنیم که به قیمت قطرات خونمان، از شرافت و استقلالمان دفاع خواهیم کرد.» آیت الله موسوی اردبیلی گفت: «مگر می شود ایرانی بنشیند و ببیند در خلیج فارس ابرقدرتی به طور نامشروع یکه تاز میدان شده است؟» وی ادامه داد: «به احتمال ضعیف، اگر چنین اتفاقی بیفتد، مسئولیت عواقب آن به عهده کسانی است که تشنج آفرینی می کنند و امنیت منطقه را بر هم می زنند.» وی افزود: «ملت انقلابی ما به عنوان دفاع شرافت مندانه و مشروع از کیان خود، دفاع می کند و عاقبت کار نیز همان طور که در جبهه های زمینی ثابت شد، مشخص است.»^(۱) آیت الله موسوی اردبیلی در ترسیم جدی بودن ایران برای مقابله با تشنج آفرینی امریکا گفت: «کار ما، دفاع مشروع شرافت مندانه است، که جزء وظایف اولیه انسانی و اسلامی ماست. از وجب به وجب این خلیج فارس به قیمت قطرات خون قلبمان دفاع خواهیم کرد. اما ریگان فکر کند، روزی که جنازه های مرده تفنگ داران دریایی را می خواهد به امریکا ببرد، در آنجا به خانواده هایشان چه می خواهد بگوید؟ می خواهد بگوید من چون در قضیه مک فارلین فضاحت بار آورده بودم، بچه های شما را بردم آنجا برای اینکه مشکلات داخلی خودم را حل کنم؟ بچه های شما را به مردن دادم؟ مگر ملت امریکا این را می پذیرد؟ مگر دنیا این را می پذیرد؟ آنها بدانند که ما آماده شهادتیم. دلیلش، مانور امروز بود. اعزام هفت تیر است. هفت تیر، اعزام داریم. ما احتمال ضعیف ضعیف می دهیم، او چنین بی عقلی بکند. رزمنده های ما سلاح به دست گرفته اند و مدافعان خلیج فارس آماده هستند.»^(۲)

وی همچنین با اشاره به درخواست های صلح گفت: «به ما می گویند صلح کنید. اما ما می گوئیم شما متجاوز را محکوم کنید و دادگاه تشکیل دهید، اما آنها انگار کر هستند و گوش شنوا ندارند.»^(۳)

آیت الله موسوی اردبیلی درباره بی رغبتی نظام بین الملل برای برقراری صلح گفت: «ما حاضریم صلح کنیم، اما اینها مثل اینکه دهانشان بسته است یک کلمه بگویند صدام متجاوز است، صدام جنگ را تحمیل کرده است، جنگ را شروع کرده و توسعه داده است، خلیج فارس را وارد منطقه جنگ کرده، از مواد شیمیایی استفاده کرده، بمباران شهرها را شروع کرده، مناطق غیرنظامی را کوبیده؛ هنوز هم متجاوز معلوم نیست. باید بنشینید ببینید، چه کسی متجاوز است؟ دیرکل سازمان ملل گفته بود که به ایران و به عراق اسلحه ندهند. ما باید بگوئیم به ما چرا؟ آیا ما مواد شیمیایی استفاده کردیم؟ عراق می گوید من این طرح را رد می کنم. این، منطق دنیاست. جوان ها! ای آنهایی که امروز مانور می دادید! کفن پوشان و رزمندگان! بدانید عزت اسلام در زیر شمشیرهای شماست. شماها اگر در این اعزام ها شرکت کنید، بسیج شوید و جبهه ها را پر کنید، مقاومت کنید، با فتح و پیروزی نهایی ان شاء الله جز چند قدمی فاصله نمانده است.»^(۴)

ص: ۲۴۲

۱- ۲۲. مأخذ ۵.

۲- ۲۳. مأخذ ۲۱.

۳- ۲۴. مأخذ ۵، ص ۱۳.

۴- ۲۵. مأخذ ۳، ص ۱۰.

دبیرکل سازمان ملل با بیان سیاست آتی شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق، اعمال خشونت را برای پایان دادن به آن، رد کرد.

خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل با بیان سیاست آتی شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق، اعمال خشونت را برای پایان دادن به جنگ، رد کرد. وی همچنین درباره ابتکار خود برای پیشبرد صلح بین دو کشور، مطالبی اظهار کرد. به گزارش خبرگزاری کویت "دکوئیار" در نظر دارد ایران و عراق را ابتدا برای پایان دادن به جنگ و سپس به منظور پیدا کردن راه حلی برای مسائلشان، تحت فشار قرار دهد. از این رو، وی از نزدیک با شورای امنیت همکاری می کند. (۱) دکوئیار درباره اسکورت نفت کش ها گفته است: «برخی از اعضای شورای امنیت سازمان ملل به تقاضای کویت، چنین تصمیمی را اتخاذ کرده اند، اما به اعتقاد من با توسل به زور این مشکل را نمی توان حل کرد. آنچه لازم است مذاکره بیشتر و تصویب یک قطع نامه عادلانه و متعادل از سوی شورای امنیت سازمان ملل است که روندی را به وجود آورد که به پایان این مناقشه منجر شود.» دکوئیار می افزاید: «پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل در پی تقاضای وی در ژانویه (دی و بهمن) گذشته، سعی کرده اند قطع نامه را تنظیم کنند و ظرف یکی دو هفته آینده، مشورت با دیگر اعضای شورای امنیت را پیرامون پیش نویس این قطع نامه آغاز خواهند کرد.» (۲)

در این حال، روزنامه اطلاعات به نقل از منابع آگاه، درباره اقدامات شورای امنیت سازمان ملل برای تصویب قطع نامه و همچنین محتوای این قطع نامه نوشت: «آغاز مذاکرات میان پانزده عضو شورای امنیت پیرامون این پیش نویس به حالت تعلیق در آمده است، زیرا چین از هفته پیش اعلام موافقت نهایی خود با متن تهیه شده را به زمان دیگری موکول کرد. چین قرار است در آینده بسیار نزدیک، موضع خود را در قبال این پیش نویس اعلام نماید. به گفته منابع آگاه، پیش نویس قطع نامه ای که تهیه شده است، شامل ۹ ماده می باشد. در این پیش نویس، پایان هرگونه خصومت و بازگشت سریع نیروهای دو طرف متخاصم به پشت مرزهایشان خواسته شده است. در این پیش نویس، همچنین پیش بینی شده است که شورای امنیت، چنانچه یکی از طرفین متخاصم از به مورد اجرا گذاردن قطع نامه این شورا سر باز زند، تدابیری را اتخاذ نماید. لکن به نوع این تدابیر اشاره ای نشده است.» (۳)

"جفری هاو"، وزیر امور خارجه انگلیس نیز گفته است: «کشورش برای دست یابی به راه حلی جهت پایان دادن به درگیری

میان عراق و ایران، سخت تلاش می کند و با ارسال اسلحه به هر یک از دو کشور درگیر، مخالف است.» وی همچنین بر حضور آرام و فعال رزم ناوهای بریتانیایی در آب های خلیج فارس و بی طرفی کامل بریتانیا در تأمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس و

ص: ۲۴۳

۱-۲۶. مأخذ، ص ۱۶، خبرگزاری کویت.

۲-۲۷. مأخذ، ص ۱۲، واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری کویت.

۳-۲۸. مأخذ، ص ۱۶.

لزوم عدم افزایش تشنج و همچنین به وجود آوردن امنیت، بدون صدمه زدن به آزادی کشتی رانی، تأکید کرده است. وزیر امور خارجه بریتانیا گفته است: «در صورتی که تهران، بازگشت به مناسبات سالم و صریح را تضمین کند، بریتانیا نیز آماده است که مناسبات خود را با ایران تجدید نماید.»^(۱)

وزیر خارجه ژاپن نیز در دیدار با وزیر خارجه آمریکا، "جورج شولتز"، گفت: «ژاپن، از امکان مداخله نظامی آمریکا در خلیج فارس نگران می باشد و معتقد است که متحدین غربی باید کاری کنند که صلح و امنیت خلیج فارس محفوظ بماند.»^(۲)

۲۵۶۱

نماینده گی ایران در سازمان ملل امروز در نامه ای به دبیرکل سازمان ملل نوشته است: بنا به اطلاع دولت متبوعم، احتراماً تخلفات بیشتر عراق از اصول و قوانین بین المللی را به اطلاع می رسانم: نیروهای عراق در تاریخ ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۷ خرداد ۱۳۶۶) شهرهای بندری جنوب ایران، آبادان و خرمشهر را گلوله باران کردند که به خسارت به واحدهای مسکونی منجر شد. این اقدامات حاکی از آن است که این رژیم به سیاست جنایتکارانه خود در حمله به مناطق غیرنظامی ادامه می دهد.^(۳)

۲۵۷۲

در ادامه تحریک سیاسی جدید عراق، "شاذلی قلیبی"، دبیرکل اتحادیه عرب و "طارق عزیز"، معاون نخست وزیر و وزیر خارجه عراق، در پی سفر روز گذشته به آرژانتین، امروز از "ونزوئلا"

- یکی دیگر از اعضای ادواری شورای امنیت - دیدار کردند. قلیبی در دیدار با "سیمون آلبرتو کونسالنفی"، وزیر خارجه ونزوئلا گفت: «ما امیدواریم ونزوئلا با رأی خود در شورای امنیت، نقشی در پایان دادن به جنگی که تاکنون بیش از هفتصد هزار کشته داده است، داشته باشد.» طارق عزیز نیز گفت: «شرط های قبلی ایران برای پایان دادن به جنگ، چه از سوی بغداد و چه از طرف قوانین بین المللی، قابل قبول نیست.»^(۴)

شاذلی قلیبی

طارق عزیز

در ادامه تحریک سیاسی جدید عراق، امروز دبیرکل اتحادیه عرب و وزیر خارجه عراق در ونزوئلا با وزیر خارجه این کشور دیدار کردند.

طارق عزیز

شاذلی قلیبی

در ادامه تحرک سیاسی جدید عراق، امروز دبیرکل اتحادیه عرب و وزیرخارجه عراق در ونزوئلا- با وزیرخارجه این کشور دیدار کردند.

ص: ۲۴۴

۱- ۲۹. مأخذ ۷، ص ۳۳ و ۳۴، رادیو کویت، ۲۹/۳/۱۳۶۶.

۲- ۳۰. مأخذ ۱۰، ص ۲۰، خبرگزاری فرانسه.

۳- ۳۱. سند شماره S/۱۸۹۳۳ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۹ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۴- ۳۲. مأخذ ۵، ص ۱۶.

"کاسپار واینبرگر"، وزیر دفاع امریکا سفر ۱۲ روزه خود به استرالیا، تایلند، هنگ کنگ و ژاپن را آغاز کرد. وی امیدوار است دولت ژاپن را به حمایت از حمل نفت در خلیج فارس تشویق کند. به گزارش خبرگزاری رویتر واینبرگر فردا وارد سیدنی در استرالیا خواهد شد و درباره اتحاد استرالیا، زلاندنو و امریکا، با وزیران خارجه و دفاع استرالیا گفت و گو خواهد کرد. این خبرگزاری می افزاید: «واینبرگر قبل از عزیمت به توکیو، در روز ۲۷ ژوئن (۶ تیر) در "بانکوک" و "هنگ کنگ" توقف خواهد کرد. وی در توکیو در خصوص اوضاع خلیج فارس، معاملات کمپانی "توشییا" با شوروی و سایر موضوعات گفت و گو خواهد نمود. به گفته مقامات نظامی امریکا که نمی خواستند هویتشان فاش شود، واینبرگر در توکیو امکان دریافت کمک مالی و سایر کمک ها از ژاپن را در خصوص حمایت از حمل نفت در خلیج فارس، مورد بحث و بررسی قرار خواهد داد. یک مقام امریکایی گفت: ما انتظار نداریم ژاپنی ها هیچ نوع کمک نظامی یا امثال آن در خصوص حمل نفت از خلیج فارس بدهند، لیکن شاید یک مقدار کمک مالی بتوان از آنها گرفت، چون ژاپن مقدار زیادی از نفت مصرفی خود را از منطقه خلیج فارس تهیه می کند.» (۱)

وزیر بازرگانی فرانسه امروز به بغداد سفر کرد. خبرگزاری آسوشیتدپرس هدف "میشل نوار" از این سفر را گسترش تبادلات بازرگانی بین دو کشور خواند. این خبرگزاری می افزاید: «اعتقاد بر این است که عراق خواهان خرید میراژهای پیشرفته ۲۰۰۰ از فرانسه می باشد. عراقی ها در بازپرداخت قروض خود به فرانسه، به شکل وخامت باری عقب مانده اند.

برآورد می شود که عراق بین سی تا پنجاه میلیارد دلار بدهی خارجی داشته باشد و علاوه بر این، از کمبود ارزی شدیدی رنج می برد. اما با افزایش صادرات نفت عراق، به نظر می رسد که اقتصاد این کشور، دورنمای رو به بهبودی در پیش داشته باشد.» (۲)

دهمین گروه از نیروهای فنی و تخصصی ارامنه برای کمک رسانی به جبهه های جنگ طی مراسمی در محل کلیسای سرکیس مقدس تهران و با حضور مسئولان خلیفه گری ارامنه و خانواده های شهدا، مفقودین، اسرا و جانبازان ارمنی، به مناطق جنگی اعزام شدند.

در این مراسم نائب خلیفه ارامنه، کمک رسانی به جبهه ها را اصلی ترین کار هر ایرانی اعم از مسلمان و اقلیت های مذهبی خواند و برای پیروزی رزمندگان دعا کرد. وارطان نماینده ارامنه در مجلس شورای اسلامی نیز طی سخنانی توطئه های ابرقدرت ها در خلیج فارس را محکوم و بر وحدت و انسجام مردم ایران تأکید کرد. (۳)

امروز ۷۴ تن از عناصر سازمان مجاهدین خلق، در جبهه گیلان غرب - محور "تاجیک" - با حمله به یک پایگاه نیروهای خودی، ۶ تن را اسیر کردند و یکی از آنها را نیز سر بریدند. (۴)

ص: ۲۴۵

۱- ۳۳. مأخذ ۲۱، ص آخر.

۲- ۳۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۹، ۶/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۵/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳۵. مأخذ ۱۰.

۴- ۳۶. واحد اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۲، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲.

به دنبال ربوده شدن یک خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان، امروز عاصم قانصوه رئیس شاخه لبنانی حزب بعث سوریه، حزب الله لبنان را به ربودن این دو تن متهم کرد. او گفت که می داند این دو تن در حومه بیروت جنوبی نگهداری می شوند اما از مکان دقیق آنها اطلاع ندارد. وی گفت ربودن فرزند عسیران یک بازی نیست بلکه ضربه شدیدی به نقش سوریه در لبنان است. این در حالی است که هنوز هیچ گروهی مسئولیت ربودن این افراد را به عهده نگرفته است. (۱)

از سوی دیگر، حزب الله لبنان در بیانیه کوتاهی که انتشار داد هرگونه دخالت این سازمان را در این آدم ربایی رد کرد. سیدمحمدحسین فضل الله نیز در این باره گفت ما آدم ربایی را از طرف هر کس باشد محکوم می کنیم. ما مخالف چنین روش هایی هستیم. (۲)

ص: ۲۴۶

۱- ۳۷. مأخذ ۱۰، ص آخر، بیروت - یونایتدپرس.

۲- ۳۸. مأخذ ۱۰، ص آخر، بیروت - خبرگزاری فرانسه.

از مشکلات مهمی که یگان های عمل کننده روی ارتفاعات ژاژیله با آن روبه رو بودند زمان بندی حرکت و هماهنگی این یگان ها، خصوصاً لشکر ۱۰۵ قدس، با دیگر یگان ها بود. بدین صورت که وقتی سایر یگان ها با دشمن درگیر می شدند نیروهای لشکر ۱۰۵ باید مسافتی را که حدوداً ۳ ساعت طول می کشید در بحران اولیه عملیات به سمت هدف طی کنند که با توجه به خطرات در پیش روی، این امر موجب نگرانی فرماندهی لشکر ۱۰۵ قدس و فرماندهی نیروی زمینی و مسئولان قرارگاه نجف شده بود. راوی قرارگاه نجف در این باره می نویسد: «تنها یگانی که در آستانه عملیات فکر و توجه مسئولان قرارگاه را بیش از همه به خود معطوف کرده بود، لشکر ۱۰۵ قدس بود. خطری که این لشکر را تهدید می کرد وجود پایگاه های دشمن در حوالی جاده آسفالت بود که این یگان مجبور به پشت سر گذاشتن بدون درگیری و بدون هوشیاری آنان بود. نیروهای این لشکر برای رسیدن به جاده آسفالت (نقطه درگیری احتمالی) از هنگام رهایی، نیازمند بیش از سه ساعت زمان بودند، لذا می بایست در زمان بندی تدبیری اندیشیده شود که در صورت درگیری ناخواسته و احتمالی با دشمن در آن نقطه، یگان های عمل کننده در دیگر محورها نیز عملیات خود را آغاز کنند تا بدین ترتیب از هوشیاری کامل دشمن و فراهم ساختن اقدامات پیشگیرانه برای مقابله با تک نیروهای خودی جلوگیری لازم به عمل آید. برای تحقق این امر لازم بود که نیروهای دیگر یگان ها در زمانی که نیروهای لشکر قدس به جاده آسفالت نزدیک می شوند حداقل فاصله ممکن را با دشمن داشته باشند تا اگر این یگان به طور ناخواسته درگیر شد سایر یگان ها نیز در یک جبهه سراسری درگیر شوند و این حداقل به معنای قرار گرفتن نیروهای لشکر قدس در زیر پای دشمن بود؛ زیرا با توجه به فرصت دو ساعته ای که لشکر ۱۰۵ برای رسیدن نیروهایش از جاده آسفالت تا ژاژیله نیازمند آن بود، نگه داری نیروهای سایر یگان ها نیز در زیر پای دشمن به مدت ۲ ساعت عاقلانه نبود، لذا فرماندهی نیروی زمینی چند ساعت قبل از عملیات ابلاغ کرد تا ساعت ۲۴ روز ۳۰/۳/۶۶ کلیه یگان ها غیر از لشکر ۱۰۵ قدس، در نزدیک ترین فاصله ممکن تا هدف خود قرار گیرند و

یگان ۱۰۵ قدس نیز تا این ساعت خود را به جاده آسفالت رسانده باشد و بنابر نیاز این یگان به دو ساعت راه پیمایی از جاده آسفالت تا رسیدن به نزدیکی اهداف خود (پای کار)، ساعت ۲ بامداد ۳۱/۳/۶۶ برای انجام تک همگانی تعیین می گردد.

به بیانی دیگر، آمادگی یگان ۱۰۵ قدس برای شروع درگیری، مبنای ساعت درگیری سایر یگان ها قرار گرفت.

علاوه بر این، علی شمشانی و رحیم صفوی در یک جلسه کوتاه به فتح الله جعفری مسئول زرهی سپاه ابلاغ کردند که یک دسته تانک در دشت پایین دست ژاژیه وارد کند تا موقع لزوم لشکر ۱۰۵ قدس را با مانور و تیر تانک حمایت کند.

همچنین با توجه به احتمال عدم موفقیت لشکر قدس در تصرف ارتفاعات ژاژیه، رحیم صفوی قائم مقام نیروی زمینی سپاه، طرح جایگزینی را در نظر گرفت و آن اینکه اگر این یگان موفق به تصرف ژاژیه نشد با الحاق به یگان همجوار خود (لشکر ۱۴ امام حسین (ع)) در پایین ارتفاعات گلان، یک خط موقت تشکیل دهد و در صورت امکان در همان روز برای تصرف ژاژیه اقدام کند. (۱)

۲۶۴ ۱

با توجه به همه پیش بینی ها و احتمالات برای اجرای عملیات نصر ۴، نیروهای عمل کننده "تیپ ۳۵ امام حسن (ع)" و "لشکر ۱۰۵ قدس" که مسیرشان تا نقطه درگیری طولانی تر از سایر یگان ها بود، در ساعت ۲۰:۳۰ پیش از همه، حرکت خود را به سوی خطوط دفاعی دشمن آغاز کردند. پس از آن، سایر یگان ها نیز با توجه به فاصله شان با خط مقدم دشمن، به ترتیب حرکت کردند. (۲)

۲۶۵ ۲

در طرح مانور عملیات نصر ۴ پیشروی یگان ها از چهار محور طرح ریزی شده بود: ۱- یال غربی ارتفاع گلان (بزرگ) و ارتفاع ژاژیه. ۲- ادامه یال ارتفاع قشن تا آخر قله های ۱، ۲ و ۳. ۳- شهر ماؤوت، یال میراوه و یال بالوکاوه (ارتفاعات دوقلو). ۴- از "بالوسه" تا یال غربی قشن. اجرای این عملیات بر عهده قرارگاه نجف شامل ۹ یگان پیاده از نیروی زمینی سپاه بود. تیپ ۳۸ زرهی ذوالفقار سپاه نیز مأموریت پشتیبانی و اجرای تیر تانک را بر عهده داشت. (۳)

هدف از اجرای این عملیات، گشودن جبهه جدیدی در برابر دشمن و پیشروی گام به گام به سمت استان "سلیمانیه" و همچنین تسلط بر ارتفاع "ژاژیه" و تصرف شهر ماؤوت بود. (۴) همچنین تصرف ارتفاع گرده رش در غرب رودخانه قلاچولان (قلعه چولان) و ایجاد ارتباط آسان تر با گروه های معارض، از برنامه های آتی و در تداوم این عملیات به شمار می رفت. (۵)

منطقه عملیاتی، در منطقه ماؤوت در شمال سلیمانیه عراق قرار دارد و از ارتفاعات بلند و پیوسته ای تشکیل شده است که عبارتند از: گامو، هزارکانیان، بالوکاوه (ارتفاع بالوکاوه دارای دو تپه است که دو تپه آن به "دوقلو" معروف است)، قشن (با سه قله)، ارتفاعات گلان، ژاژیه و بالوسه.

-
- ۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، صص ۱۴۹ تا ۱۵۴.
- ۲-۲. سند شماره ۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش اجمالی عملیات نصر ۴، داوود ریاحی، ص ۱.
- ۳-۳. سند شماره ۸۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات نصر ۴، حسین اردستانی، به نقل از راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، صص ۲.
- ۴-۴. همان، صص ۳، ۴، ۶ و ۷.
- ۵-۵. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۱۳۶۶/۴/۱۲، ص ۴.

این ارتفاعات در شرق رودخانه واقع شده اند. در غرب رودخانه نیز شش ارتفاع مهم گرده رش، ویولان، قمیش، دولبشک، الاغلو و گوجار قرار دارند. رودخانه مهم منطقه با نام قلاچولان (قلعه چولان)، منطقه ماؤوت را به دو قسمت شرقی و غربی تقسیم می کند. چند جاده ارتباطی نیز در منطقه خودی و دشمن، زمین منطقه ماؤوت را به عقبه شهرهای چوارتا، سلیمانیه، سردشت و بانه متصل می کنند و خطوط مواصلاتی عقبه و خط را تشکیل می دهند. (۱)

مسئولیت پدافند منطقه ماؤوت، به عهده لشکر ۳۹ از سپاه یکم عراق است. این لشکر، علاوه بر تیپ های خود، چهار تیپ پیاده: تیپ های ۶۵، ۶۶ و ۶۸ نیروهای مخصوص (گارد ریاست جمهوری)، تیپ کماندویی سپاه ششم (یک گردان) و گردان های ۶۷، ۶۹ و ۷۷ توپخانه را تحت امر دارد. (۲)

۲۶۶۱

احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف در جلسه امروز به تشریح دلایل محدود شدن عملیات نصر ۵ پرداخت.

برای اجرای عملیات روی ارتفاعات فرفری در غرب سردشت (ضمیمه دارد) (۳)، امروز احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف در جلسه ای طرح مانور نیروهای عمل کننده را به آنها ابلاغ کرد. در ابتدای جلسه وی در توجیه محدود شدن عملیات نسبت به طرح قبلی گفت: ابتدا قرار بود به صورت گسترده تر وارد عمل شویم ولی به دلیل هوشیاری و تقویت نیروهای دشمن در این منطقه، تاکتیک را تغییر دادیم و قرار شد عملیات گام به گام صورت گیرد. ابتدا آرایش در خط دشمن را به هم بزنیم و سپس با توجه به وضعیت، عملیات را ادامه بدهیم تا چنانچه شرایط مساعد نبود حداقل یک خط مناسب و یک جا پایی برای عملیات داشته باشیم. همچنین چون منطقه کوهستانی است لذا نیاز به جاده دارد و باید با تصرف هر تپه جاده ای هم به آنجا بکشیم. وی در ادامه، طرح مانور را که اجرای آن را گردان امام حسین (ع) بر عهده داشت تشریح کرد. طبق طرح سه گروهان هر کدام با دو دسته ضمن عبور از موانع و پاک سازی ارتفاع فرفری، یال دوپازا، ارتفاع کله قندی و یال کله قندی را تصرف می نمایند.

۱-۶. مأخذ ۳، ص ۳ و ۴.

۲-۷. مأخذ ۳، ص ۱۰.

۳- در ضمیمه اول این گزارش وضعیت جغرافیایی و نظامی منطقه عملیات نصر ۵ آمده است.

طبق تدبیر فرماندهی لشکر ۸ نجف قرار شد نیروهای عمل کننده صبح قبل از روشنایی هوا از مقر خود حرکت کرده و در کنار رودخانه مستقر شوند و پس از تحویل گرفتن مهمات و لوازم ضروری دیگر، با تاریک شدن هوا حرکت خود را به سوی هدف آغاز کنند.

احمد کاظمی در این جلسه به نقش مهم و حیاتی آتش (توپخانه و خمپاره) و مهندسی اشاره کرد و ضمن تأکید بر به کارگیری آتش دقیق و منسجم و استفاده کمتر از نیرو برای سقوط پایگاه های دشمن در ارتفاعات و نقش اصلی دیده بانی در هدایت آتش، گفت: نقش دیده بانی گردان ذوالفقار (خمپاره) و گردان بدر (توپخانه) خیلی حساس و اساسی است، در اینجا باید از امکانات و آتش زیاد و از نیروی انسانی کمتر استفاده کنیم. وی همچنین درباره اقدامات مهندسی و تدابیر خاصی که برای مهندسی در حین اجرای عملیات در نظر گرفته شده است گفت: هم زمان با تصرف پایگاه های دشمن باید جاده ها تا سینه ارتفاعات مرزی کشیده شود. (۱) برادران اطلاعات مسیریابی کنند و به مهندسی اعلام کنند تا جاده ها را بکشیم. وی پیشروی در عملیات کوهستانی را منوط به ایفای موفق نقش مهندسی دانست و گفت: اگر موفقیت ما در جنوب ۸۰ درصد وابسته به خاکریز است، ۸۰ درصد موفقیت ما در کوهستان به داشتن جاده است. (۲)

۲۶۷ ۱

به گزارش قرارگاه رمضان، تکاوران تیپ ۷۵ ظفر و پیش مرگان "حزب سوسیالیست" - شاخه سلیمانیه - امروز، عملیاتی را علیه مرکز گردان توپخانه شرق سلیمانیه، مستقر در منطقه "سیدصادق" اجرا کردند. این مرکز توپخانه مأموریت اجرای آتش روی منطقه مریوان ایران و منطقه شهر "زور" و "خرمال" عراق را بر عهده داشت. در این عملیات که دو ساعت ادامه داشت، مقر گردان توپخانه دشمن سقوط کرد و ۶۰ تن از نیروهای عراقی کشته یا مجروح شدند و ۳۰ تن از آنان نیز به اسارت نیروهای خودی درآمدند. در این عملیات، ۹ انبار مهمات و ۴ مقر حفاظتی نیز منهدم شد. (۳)

۲۶۸ ۲

در ادامه جنگ شهرها، در ساعت ۱۰:۲۰ صبح امروز، چند هواپیمای دشمن پس از تجاوز به حریم هوایی شهر "دوگنبدان" (گچساران)، دیوار صوتی را بر فراز این شهر شکستند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در ساعت ۱۶:۳۰ بعد از ظهر دیروز نیز، به وسیله هواپیماهای عراقی، دیوار صوتی در آسمان این شهر شکسته شد. (۴)

۲۶۹ ۳

پس از ۳۳ روز آرامش در خلیج فارس و در پی تهدید دو روز پیش "لطیف نصیف جاسم"، وزیر اطلاعات عراق درباره تصمیم این کشور برای آغاز مجدد حملات هوایی علیه منابع حیاتی ایران، امروز هواپیماهای عراقی به یک نفت کش حامل نفت ایران و همچنین، به جزیره خارک

ص: ۲۵۰

۱- در ضمیمه دوم این خبر اقدامات عمده مهندسی نیروهای خودی قبل از عملیات درج شده است.

۲- ۸. سند شماره ۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، گزارش راوی لشکر ۸ نجف در عملیات نصر ۵، علی ایزدی، صص ۳۳ تا ۳۷.

۳- ۹. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۸، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۴- ۱۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۳، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۴، یاسوج - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

حمله کردند. در نخستین حمله هواپیماهای دشمن، نفت کش لیبریایی "تناسیتی" که از بندرعباس عازم جزیره خارک بود، در ساعت ۴:۴۵ بامداد، در ۶۰ مایلی لنگرگاه بوشهر و ۸۰ مایلی جزیره خارک، با موشک هدف حمله قرار گرفت. (۱) در این حمله، قسمت عقب موتورخانه نفت کش آتش گرفت و خساراتی به آن وارد آمد ولی به کسی آسیبی نرسید. حریق ناشی از این حمله نیز در ساعت ۹:۱۰ کاملاً خاموش شد. (۲)

هواپیماهای عراقی در دومین اقدام خود، چند بار در ساعت ۹ صبح به آسمان جزیره خارک تجاوز کردند و دیوار صوتی را بر فراز این جزیره شکستند. این هواپیماها همچنین یک موشک اگزوسه به سوی "اسکله آذرپاد" شلیک کردند، ولی این موشک پیش از اصابت به هدف، با آتش یگان ضدهوایی نیروهای خودی منهدم شد. (۳)

عراق با صدور اطلاعیه نظامی شماره ۲۷۱۵، حمله به یک نفت کش و جزیره خارک را اعلام کرد. رادیو صوت الجماهیر در ساعت ۱۰:۳۰ امروز به نقل از این اطلاعیه گفت: «هواپیماهای نیروی هوایی قهرمان ما در ساعت ۵:۳۰ بامداد امروز، طی یک حمله متهورانه و کوبنده، جزیره خارک را هدف قرار دادند. خلبانان هواپیماهای تیزپرواز ما توانستند با شجاعت و لیاقتی که دارند، به منطقه پدافند دشمن نفوذ کنند و نیمه جنوبی قسمت غربی خارک را هدف ضربات کوبنده مستقیم و مؤثر خود قرار دهند. همچنین در ساعت ۵ بامداد امروز هواپیماهای ما یک هدف بزرگ دریایی را در نزدیکی سواحل ایران در جنوب جزیره خارک مورد اصابت مستقیم و مؤثر قرار دادند و پس از انجام این دو مأموریت، هواپیماهای ما - به حمدالله - سالم به پایگاه های خود در میهن مراجعت نمودند.» (۴)

در این حال، خبرگزاری ها اعلام کردند: عراق با حمله موشکی به یک نفت کش لیبریایی در آب های ایران، آرامش نسبی یک ماهه در خلیج فارس را بر هم زد. (۵) خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «۳۳ روز پس از حمله یک جنگنده عراقی به ناو استارک، عراق که کاملاً حملاتش به نفت کش ها در خلیج را متوقف کرده بود، سحرگاه امروز دو عملیات برق آسا را با فاصله زمانی چند دقیقه، انجام داد. حمله اخیر عراق احتمالاً تلافی ایران را به دنبال خواهد داشت.» (۶)

۲۷۰ ۱

در پی حملات هوایی امروز عراق در خلیج فارس، میرحسین موسوی، نخست وزیر گفت: «توجه اذهان بین المللی را به این نکته جلب می کنیم که آرامش یک ماهه خلیج فارس توسط رژیم عراق مجدداً شکسته شده است.» نخست وزیر افزود: «پس از این اقدام آتش افروزان، شدت ناامنی در خلیج فارس بسیار بیشتر از گذشته خواهد بود و این رژیم عراق، باید به عنوان آغازکننده ناامنی و به خاطر تمامی حوادث آتی، مورد سرزنش قرار گیرد.» وی گفت: «بر اساس شواهدی که ما در دست داریم، این حمله با استفاده از امکانات کویت صورت گرفته است. پیش از این نیز اطلاعاتی به ما رسیده بود که حاکی از تماس رژیم های کویت و عراق برای از سرگیری این حملات جهت زمینه چینی

ص: ۲۵۱

شماره ۳۳، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱؛ و - مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، جنگ عراق و ایران، ابوغزاله، ترجمه: نادر نوروزشاد، تهران، ۱۳۷۵، ص ۲۱۵ و ۲۱۶.

۲-۱۲. مأخذ ۱۰، ص ۴، تهران - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

۳-۱۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۸.

۴-۱۴. مأخذ ۱۰، صص ۱ و ۲، رادیو صوت الجماهير، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

۵-۱۵. روزنامه کیهان، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

۶-۱۶. مأخذ ۱۰، صص ۱۲ و ۱۳، خیرگزاری فرانسه، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

حضور امریکا در منطقه بود.» وی تأکید کرد: «این مدارک دلالت دارند که رژیم کویت نیازی به امنیت ندارد و هدف از جار و جنجال های تبلیغاتی، چیزی جز کشاندن پای امریکا به خلیج فارس و دخالت دادن این کشور در جنگ تحمیلی نیست. ولی همه باید بدانند که ما ابایی نداریم که حیثیت نظامی امریکا را در منطقه هدف ضربات خرد کننده خود قرار دهیم.» (۱)

نخست وزیر: «این حمله با استفاده از امکانات کویت صورت گرفته است ... کویت نیازی به امنیت ندارد. هدف ... کشاندن پای امریکا به خلیج فارس و دخالت دادن این کشور در جنگ تحمیلی است.»

خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره سخنان نخست وزیر ایران گزارش داد: «میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران، امروز در پی حمله هواپیماهای عراقی به یک تانکر نفتی عازم ایران و نیز به ترمینال جزیره خارک، تهدید کرد که ضربات خردکننده ای بر اهداف امریکایی در خلیج فارس) وارد خواهد شد. حمله عراق به تانکر فوق الذکر، آرامش یک ماهه در جنگ نفت کش ها را خاتمه داد. موسوی که سخنانش از رادیو تهران پخش شد و در "نیکوزیا" دریافت گردید، این اتهام را مطرح کرد که بر اساس شواهدی که در اختیار ایران است، کویت تسهیلاتی را برای انجام حمله هوایی علیه یک نفت کش در آب های شمالی خلیج فارس برای عراق فراهم کرده است.» (۲)

رادیو امریکا نیز گفت: «میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران این حمله را عملی تحریک آمیز توصیف کرد و هشدار داد که این حمله ناامنی را در سرتاسر خلیج فارس افزایش خواهد داد. نخست وزیر جمهوری اسلامی مدعی شد که کویت تأسیسات نامشخصی را برای این حمله عراق، در اختیار هواپیماهای جنگنده آن کشور قرار داده است.» (۳) رادیو بی.بی.سی نیز اعلام کرد: «مدتی بود که ایران تلاش می کرد که تا شاید حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس متوقف شود، اما با حمله امروز امکان درگیری های نظامی در خلیج فارس بیشتر شد... عراق از زمان حمله به کشتی جنگی امریکایی استارک تاکنون، کشتی های ایرانی را هدف حمله قرار نداده بود، ولی صبح امروز یک اطلاعیه نظامی در بغداد اعلام داشت هواپیماهای عراقی به یک هدف دریایی مهم - اصطلاحی که عراق معمولاً برای نفت کش ها به کار می برد - حمله کرده اند. درست، نیم ساعت پس از این حمله هواپیماهای عراقی تأسیسات نفتی ایران در جزیره خارک را بمباران کرده و اسکله این بندر را هدف قرار دادند. نخست وزیر ایران گفت که حمله امروز، عدم امنیت خلیج فارس را افزایش خواهد داد. حمله امروز عراق، به معنای این است که این کشور بدون توجه به خطراتی که ممکن است برای امریکا ایجاد کند، می خواهد به مؤثرترین نحو ممکن، جنگ را ادامه دهد.» (۴) مفسر این رادیو می افزاید: «ایران تهدید کرده است که اگر امریکا بخواهد علیه ایران دست به عملیات نظامی بزند، نیروهای ایران حتی با حملات انتحاری تلافی خواهند کرد. خبر می رسد که نیروهای ایران در آماده باش

-
- ۱-۱۷. روزنامه اطلاعات، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴.
- ۲-۱۸. مأخذ ۱۰، ص ۲۲، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۳۰/۳/۱۳۶۶.
- ۳-۱۹. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۶، رادیو امریکا، ۳۰/۳/۱۳۶۶.
- ۴-۲۰. همان، صص ۳ و ۴، رادیو بی.بی.سی، ۳۰/۳/۱۳۶۶.
- ۵-۲۱. مأخذ ۱۹، ص ۸، رادیو بی.بی.سی، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

اکبر هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی در سخنانی درباره عملکرد آتی امریکا در بحران خلیج فارس و لزوم هوشیاری نیروهای خودی گفت: «به نظر می رسد ریگان و امریکایی ها تظاهر به ماجراجویی می کنند و بعید است که آنها به حرف های شان عمل کنند، اما ما باید خودمان را آماده کنیم.» وی گفت: «با یک احتمال ضعیف، اگر چنین وضعی پیش بیاید، باید مواظب بود. آنها تحقیقاً بر خلاف ادعایشان، قصد ایجاد بحران در منطقه را دارند.» هاشمی رفسنجانی افزود: «راه تأمین امنیت خلیج فارس این است که رژیم عراق شرارت نکند. دشمنان ما می خواهند به صدام روحیه بدهند و به خیال خود، در روحیه و اراده رزمندگان ما خللی ایجاد کنند، اما نتیجه ای نخواهند گرفت.» (۱)

فهد شاه عربستان؛
عربستان سعودی خواهان همکاری نزدیکتر با کلیه
کشورهای عرب دوست برای رهایی از بحران های
سیاسی و نظامی در منطقه است.

هم زمان با تحرکات کویت برای فراخوانی کشورهای امریکا، انگلیس و شوروی برای حضور نظامی در منطقه، ملک "فهد" در بیانیه ای اعلام کرد: «عربستان سعودی خواهان همکاری نزدیک تر با کلیه کشورهای عرب دوست، به منظور ایجاد یک فضای مطلوب سیاسی در خاورمیانه و ایجاد شرایط لازم برای تشنج زدایی و تلاش جهت یافتن راه های رهایی از بحران های سیاسی و نظامی در منطقه است.» وی همچنین بر لزوم متوقف شدن جنگ ایران و عراق تأکید کرد. (۲)

در این حال، رادیو امریکا درباره امکان همکاری امریکا با عربستان در منطقه خلیج فارس گفت: «دولت ریگان به گفت و گوهای خود با عربستان، به منظور جلب همکاری آن کشور برای تسهیل فعالیت های نیروی دریایی امریکا در خلیج (فارس) ادامه می دهد. در این گفت و گوها، استفاده از هواپیماهای "آواکس" عربستان در جنوب خلیج (فارس) مورد بررسی قرار گرفته است، ولی گفت و گوها به آرامی جریان دارد و امریکا معتقد است، به زودی توافقی در این زمینه به دست خواهد آمد.» (۳)

در انتقاد از طرح عملیات اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله ناوگان امریکا، امروز یکی از رهبران کنگره امریکا گفت:

«دولت ریگان با حفاظت از نفت کش های کویتی در خلیج فارس موافقت کرد بدون آنکه در زمینه خطر های همراه با چنین اقدامی به بررسی بپردازد.» به گزارش رادیو امریکا "لس آسپین"، رئیس کمیته خدمات نیروهای مسلح مجلس نمایندگان به طرح برافراشتن پرچم های امریکا بر فراز کشتی های کویتی و حفاظت از آنها در برابر حمله های ایران

ص: ۲۵۳

-
- ۱- ۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۲؛ و - روزنامه کیهان، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۲.
 - ۲- ۲۳. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری تاس، به نقل از رادیو ریاض.
 - ۳- ۲۴. مأخذ ۱۰، رادیو امریکا، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

انتقاد کرد. وی گفت: «پیش از اتخاذ چنین تصمیمی در چند ماه پیش، هرگز از سازمان های اطلاعاتی خواسته نشد تجزیه و تحلیل کامل و ویژه ای از اوضاع به عمل آورند.»^(۱)

روزنامه لبنانی "السفیر" طی مقاله ای دلایل اصلی تصمیم امریکا در اسکورت نفت کش های کویته را حمایت از عراق خوانده است. این روزنامه می نویسد: «امریکا با قبول تأمین حمایت نفت کش های کویته در آب راه خلیج فارس، سعی دارد از شکست عراق در جنگ جلوگیری به عمل آورد، زیرا که کویته از حامیان پر و پا قرص عراق و یکی از منابع مهم تغذیه و سلاح رسانی به صدام محسوب می شود.» در این مقاله تأکید شده است: «خواسته حقیقی امریکا آن است که عراق در تضعیف و به تحلیل بردن قوای جمهوری اسلامی ایران موفق شود تا تز "ریچارد مورفی" مبنی بر محاصره انقلاب اسلامی در داخل ایران، تحقق یابد.» این روزنامه لبنانی می افزاید: «مقامات نظامی امریکا یقین دارند که بسیج گسترده نیروی نظامی در منطقه خلیج فارس با دشواری های غیرقابل پیش بینی مواجه بوده است، چرا که خلیج فارس ظرفیت و تحمل چنین بسیج نظامی و تحرک آزاد را ندارد و مسئله برخورد مستقیم نظامی امریکا با بحران خلیج فارس، ممکن است به جنگ سوم جهانی بینجامد.»^(۲)

خبرگزاری آلمان نیز تصمیمات و عملکرد امریکا در خلیج فارس را متأثر از منازعات داخلی این کشور دانست و اعلام کرد: «خط مشی های امریکا در قبال منطقه خلیج (فارس) در حال کشیده شدن به یک گرداب از سیاست های داخلی است که به طور فزاینده ای تحت اداره مبارزات انتخاباتی ریاست جمهوری سال آینده قرار دارد. طرح های واشنگتن برای افزایش حضور نظامی در این منطقه و قرارداد دادن یازده نفت کش کویته زیر پرچم امریکا، با مقاومت گسترده دمکرات های مخالف روبه رو شده است. دولت امریکا تلاش کرده است، درگیری های داخلی بر سر خلیج [فارس] را با بازگشت سنجیده به عقیده کارتر فرونشاند. "هاوارد بیکر"، رئیس کارکنان کاخ سفید به سنت دیپلماسی خلیج [فارس] که توسط دو هیئت حاکمه انجام شده، اشاره کرده است. "جرج شولتز"، وزیر خارجه هنگام صحبت درباره عبور و مرور نفت کش ها در خلیج [فارس]، از اصطلاح "خط حیاتی" استفاده می کند که شصت درصد از نفت ژاپن، یازده درصد از نفت اروپای غربی و چهار درصد از نفت امریکا را تأمین می کند. "کلیبورن پل"، رئیس کمیته امور خارجی سنا گفت: گاهی اوقات بهتر است قبل از قرار گرفتن در اوضاعی که زندگی ها از دست برود، عقب نشینی کرد. "رابرت بیل"، رهبر مجلس سنا گفت: انتخابات ماه نوامبر سال ۱۹۸۸ (آبان و آذر ۱۳۶۷) در رأس مباحثات سیاسی قرار دارد.»^(۳)

نشریه سوئدی "سونسکا داگبلادت" به نقل از یک سیاست مدار امریکایی، عملکرد ریگان را در خلیج فارس نقد کرد. در حالی که بیش از ده روز از گردهمایی هفت کشور صنعتی در "ونیز" می گذرد، این روزنامه ریگان را به بهره برداری نابجا از بیانیه پایانی این نشست متهم کرده است. این روزنامه می نویسد: «ریگان و دولت وی برای حمایت از عراق به بهانه جویی پرداخته و منظور

ص: ۲۵۴

۲-۲۶. مأخذ ۱۷.

۳-۲۷. مأخذ ۱۰، صص ۱۰ و ۱۱، خبرگزاری آلمان، ۳۰/۳/۱۳۶۶.

خود را تحت حمایت از آزادی کشتی رانی در آب راه خلیج فارس بیان می کند. ریگان برای نجات خود و حمایت سیاسی اش تلاش می کند، چرا که پس از افشاگری ایران از جریان سفر "مک فارلین"، ریگان به طور مستمر متحمل شکست های پیاپی سیاسی شده است. کاخ سفید بر ضرورت احیای سیاسی خود آگاه است و معتقد است برای بقای سیاسی رئیس جمهور، باید باند مقتدر و قوی معرفی گردد. ریگان در نطق خود از حربه قدیمی "تهدید شوروی" استفاده کرد و در حالی که صاحب نظران و ناظران سیاسی، اقتصادی و مطبوعاتی در جهان اجلاس و نیز را شکست خورده ارزیابی نمودند، رئیس جمهور امریکا آن را موفقیت آمیز خواند. تحلیل گر این روزنامه می نویسد: «سخنان ریگان تأثیری بر روند کنگره امریکا و بازجویی های افشاگرانه "ایران گیت" نداشت.» این روزنامه سوئدی در پایان می افزاید: «در حالی که رقبای ریگان مبارزات خود را برای انتخابات سال آینده آماده می سازند، رئیس جمهور امریکا این روزها برای حمایت سیاسی خود و بالا رفتن از یک سراشیبی سخت تلاش می کند.» (۱)

۲۷۴ ۱

وزیر خارجه چین در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: «مداخله امریکا و شوروی، اوضاع را در منطقه (خلیج فارس) پیچیده تر کرده است و چین به شدت نگران امنیت کشتی رانی در منطقه است. ما تصریح می کنیم که مسائل در خلیج فارس باید به وسیله کشورهای منطقه، از طریق مشورت های صلح آمیز حل و فصل شود.» (۲) وی افزود: «در مورد جنگ ایران و عراق و اوضاع در خلیج فارس، موضع ما پایدار و صریح و علنی است؛ چین بی طرفی کامل را در خلیج فارس حفظ کرده است. در طول جنگ ایران و عراق سیاست ما عدم فروش اسلحه به هر یک از دو طرف مخاصمه بوده است.» وی گفت: «نسبت به اظهارات "فرانک کارلوچی"، مشاور امنیت ملی امریکا در هفتم مه (۱۷ اردیبهشت) که [گفته بود] چین چهل موشک "سیلک ورم" به ایران فروخته است، شگفت زده شده ایم.» (۳)

در این حال، نشریه "السیاسه" درباره تقاضای کویت از چین برای حمایت از نفت کش های این کشور، به نقل از یک مقام عالی رتبه کویتی گزارش داد: «در صورتی که پکن درخواست اخیر کویت (اجاره کشتی های نفت کش چینی به این کشور) را رد کند، این کشور راه حل های دیگری جست و جو خواهد کرد.» این نشریه می افزاید: «این مقام از سوی دیگر، این خبر را که هدف کویت از توسل به نفت کش های خارجی، آماده کردن زمینه برای دخالت ناوگان امریکا در خلیج فارس است تکذیب کرد و تأکید کرد که هدف از این کار، صرفاً و به طور ساده، هدف تجاری است.» (۴)

۲۷۵ ۲

یک روزنامه چاپ ترکیه، بر خلاف هیاهوی مطبوعات و محافل سیاسی ترکیه در چند روز گذشته، گسترش روابط این کشور با ایران را تنها به ضرر محافل صهیونیستی خواند. روزنامه ملی "گازته" نوشته است: «مطبوعات وابسته به صهیونیسم جهانی که از گسترش

ص: ۲۵۵

۱- ۲۸. مأخذ ۲۲، ص ۳، استکهلم - سونسکا داگبلادت.

۲- ۲۹. مأخذ ۱۷.

۳- ۳۰. مأخذ ۱۷.

۴- ۳۱. مأخذ ۲۳، ص ۱۴، خیرگزاری فرانسه به نقل از روزنامه کویتی السیاسه.

روزافزون روابط جمهوری اسلامی ایران و ترکیه به وحشت افتاده اند، قصد دارند با طرح مسائل حساس، روابط دو کشور را خدشه دار نموده و در صورت امکان موجبات قطع همه جانبه این روابط را فراهم آورند.» این روزنامه می افزاید: «تنها وطن پرستان و روشن فکران واقعی ترکیه راه رشد و توسعه این کشور را در ادامه همکاری های مستمر و دوستانه ترکیه با دیگر کشورهای اسلامی می دانند.» (۱)

ضمیمه اول گزارش ۲۶۶: تشریح منطقه عملیاتی نصر ۵

منطقه عملیاتی نصر ۵ شامل ارتفاعاتی مرزی است که در امتداد میله مرزی به سمت شمال عبارتند از: ارتفاع کله قندی و یال مربوطه و پس از آن یالی که این ارتفاع را به ارتفاع بعدی وصل نموده و موسوم به یال ارتباطی می باشد. ارتفاع بعدی که در منطقه بسیار مهم و حساس است و حضور بر روی آن امکان تسلط و دید بر عقبه هر دو جبهه عراق و ایران را در پی خواهد داشت معروف به قله فرفری (شهید رفیعی - ۲۲۰۰) و یال مربوط به آن می باشد.

از یال فرفری زاویه قائمه ای تشکیل می شود که ضلع شمالی آن متصل به یال ارتفاع بسیار مهم و استراتژیک دویازا و ضلع غربی آن نیز ابتدا به یال صخره ای و سپس یال جنگلی و بعد به خود ارتفاع جنگلی وصل می گردد. پس از آن، ارتفاع کم کم به صورت شیب ملایمی امتداد یافته و به دشت نسبتاً وسیعی منتهی می گردد که شهر قلعه دیزه عراق در شمال غرب آن واقع گردیده است. حد فاصل بین خطوط خودی و دشمن نیز منطقه نسبتاً پستی قرار گرفته است که دشت "باجار" نام دارد. (۲)

ضمیمه دوم گزارش ۲۶۶: اقدامات مهندسی در منطقه عملیاتی نصر ۵

به دلیل نیاز هر عملیات به آمادگی های قبلی و ایجاد سنگر جهت واحدها و قبضه ها و احداث جاده های مواصلاتی خصوصاً جاده عقبه، مهندسی لشکر ۸ نجف از حدود ۱۰ روز قبل از عملیات وارد منطقه شد و به احداث مواضع توپخانه و خمپاره و آشیانه مهمات و سنگر فرماندهی و واحدها در شیار جنوبی یال رستم آلیان مشغول گردید.

به دلیل اهمیت و ضرورت جاده تدارکاتی و پشتیبانی و نیاز به سرعت در احداث آن، مهندسی جهاد نجف آباد نیز به لشکر مأمور گردید تا به همراه مهندسی لشکر نجف، قبل از عملیات، جاده مذکور را تا حدی که در دید دشمن قرار ندارد احداث نموده و ادامه آن پس از شروع عملیات هم زمان با شکستن خط انجام پذیرد.

ابتدا جهاد نجف آباد به تنهایی حدود ۵۰۰ متر از این جاده را از پل سه دهنه داخل شیار و از کنار نهر آبی که از دشت باجار در جریان بود شروع نمود که پس از آن مهندسی لشکر نیز یک دستگاه (بلدوز یا لودر) به کمک جهاد آورد و حدود ۳ کیلومتر جاده تا جلو کشیده شد و پس از یک روز توقف بنا به تشخیص قرارگاه و نیاز لشکر ۲۷ به کار مهندسی، جهاد نجف آباد به این لشکر مأمور گردید و قرار بر این شد که جاده مزبور را مهندسی لشکر ادامه دهد.

پس از رفتن جهاد نجف آباد حدود یک کیلومتر دیگر جاده امتداد یافت و تا عصر روز عملیات جاده تا آخرین حد قابل احداث کشیده شده بود (پشت ارتفاع ۲۰۰۰ جلوی دشت باجار) که در صورت ادامه آن در دید دشمن قرار می گرفت. (۳)

۱- ۳۲. مأخذ ۲۲، ص ۳، روزنامه ملی گزته.

۲- ۳۳. مأخذ ۸ ص ۶ و ۷.

۳- ۳۴. مأخذ ۸ ص ۱۵.

هر چند زمان شروع درگیری عملیات در منطقه مأوت (نصر ۴) به کلیه یگان ها ساعت ۲ بامداد ابلاغ شده بود، ولی در ساعت ۱:۱۰ بامداد لشکر ۵۷ ابوالفضل (ع) که مأموریت اجرای عملیات برای تصرف شهر مأوت را داشت با ارسال پیامی از قرارگاه تاکتیکی خود، درگیری زود هنگام نیروهای این لشکر را اعلام کرد. در ساعت ۱:۳۰ بامداد نیز خبر شکستن خط به دست نیروهای این یگان دریافت شد در حالی که هنوز هیچ گزارشی از درگیری سایر یگان ها به قرارگاه ارسال نشده است. همین امر نگرانی هایی را به وجود می آورد، زیرا با توجه به آمادگی های قبلی دشمن و اطلاعات او از آمادگی نیروهای خودی برای عملیات در این منطقه، در صورت درست بودن خبر درگیری زود هنگام و آگاه شدن دشمن از عملیات خودی در سایر محور ها، کل عملیات مورد تهدید قرار می گرفت. پیگیری های بعدی روشن کرد که هر چند درگیری هایی در حد خط لشکر ۵۷ صورت گرفته، ولی این درگیری ها عمده و سنگین نبوده است. با این حال جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه به فرمانده لشکر ۲۵ کربلا- که مأموریت تصرف ارتفاعات قشن را با به کارگیری ۴ گروهان بر عهده دارد و در جنوب لشکر ۵۷ (سمت چپ) عمل می کند، توصیه کرد که برای تصرف اهداف خود سریع تر عمل کند.

در ساعت ۱:۵۷ بامداد فرمانده لشکر ۲۵ کربلا خبر رسیدن نیروهایش به خط درگیری را اعلام می کند. استقرار نیروهای این لشکر در نزدیک خط درگیری و نبودن نشانه ای از هوشیاری دشمن، امیدها را در فرماندهان عملیات زنده می کند. سرانجام در ساعت ۲ بامداد فرمانده قرارگاه نجف رمز شروع عملیات به نام مبارک امام جعفر صادق (ع) را اعلام می کند. هفده دقیقه بعد از شروع درگیری سراسری، وقتی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا- تصرف قله های ۱ و ۲ قشن را به قرارگاه خبر می دهد، خوشحالی و امید به پیروزی جایگزین اضطراب و نگرانی ناشی از درگیری بی موقع لشکر ۵۷ می شود.

در ساعت ۲:۳۲ نیز فرمانده لشکر ۵۷ با بی سیم کلماتی را به رمز بیان می کند که معنی آن چنین است: عملیات یگان ما با موفقیت به پایان رسیده است و هم اکنون در صدد راه انداختن تیم های مهندسی جهاد برای احداث جاده هستیم. ساعت ۲:۴۵ نیز لشکر ۲۵ اعلام می کند که علاوه بر

قله های ۱ و ۲، قله ۳ قشن را به تصرف درآورده است و نیروهای این یگان مشغول پاک سازی هستند.

در محور عملیاتی لشکرهای ۱۰۵ قدس و ۱۴ امام حسین (ع) نیز ۴۰ دقیقه قبل از ساعت مقرر درگیری، نیروهای این دو یگان از شیارهای بین یال غربی گلان و قله کمین در حال حرکت برای رسیدن به خط درگیری در گلان و ژاژیله هستند، ولی ناهمواری زمین و تاریکی هوا ناهماهنگی ها و تأخیرهایی را به وجود آورده است.

لشکر ۳۲ انصارالحسین (با یک گردان) و لشکر ۱۱ امیرالمومنین (ع) مأمور عملیات در ارتفاع بالوکاوه (ارتفاع ۱۵۹۶) در تاریکی با انضباط کامل در حال نزدیک شدن به نقطه درگیری هستند. نداشتن دید کافی و وجود عوارض زمین باعث کندی حرکت نیروها و بریده شدن مکرر ستون شده و مشکلاتی را به وجود آورده است. نیروهای لشکر ۱۴ امام حسین (ع) (۲ گروهان پیاده و یک گروهان مکانیزه) که پس از ۳ ساعت راه پیمایی خود را به حداقل فاصله تا دشمن رسانده بودند، همانند لشکر ۵۷ ابوالفضل (ع) درگیری را زودتر از وقت مقرر آغاز می کنند ولی خبر این درگیری را به قرارگاه فرماندهی عملیات اعلام نمی کنند و این در حالی است که لشکر ۱۰۵ قدس تا ۱۰ دقیقه به ساعت ۲ هنوز خود را به پای کار رسانده و این نیز نگرانی هایی را به وجود آورده است. فرمانده عملیات با فشار بر فرمانده لشکر ۱۰۵ از وی می خواهد تا نیروهایش را سریع تر به جلو بفرستد و درگیری با نیروهای عراقی را شروع کند. بالاخره پس از ۲۰ دقیقه تأخیر، بخشی از نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس به پای کار می رسند و در حالی که هنوز اکثر نیروهای این یگان عقب مانده اند، به ناچار درگیری را آغاز می کنند. پس مدت کوتاهی از شروع درگیری، فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس خبر تصرف سه موضع دشمن روی ارتفاعات ژاژیله را به اطلاع فرمانده عملیات می رساند. در ساعت ۲:۲۰ بامداد نیروهای تیپ ۳۵ امام حسن (ع) به نقطه درگیری می رسند ولی نرسیدن همه نیروها به نقطه درگیری، هوشیاری دشمن در محور ژاژیله و عبور از میادین مین در زیر آتش از مشکلاتی است که این یگان با آن درگیر است.

در حالی که از محور عملیات لشکر ۱۴ امام حسین (ع) هیچ گونه اطلاعاتی در قرارگاه وجود ندارد و بی اطلاعی از وضعیت این یگان نگرانی هایی را به وجود آورده است، در ساعت ۲:۴۵ رضایی (۱) معاون فرمانده لشکر ۱۴، این پیام را به قرارگاه مخابره کرد: ما کارمان را انجام دادیم و الآن می خواهیم زرهی و مهندسی را روانه کنیم. دوباره تکرار می کنم ما برنامه ای را که داشتیم به حمدالله بچه ها با قوت اجرا کردند و الآن هم برنامه های عندلیب (مهندسی) و فتح الله (۲)* (زرهی) را داریم اقدام می کنیم.

با دریافت این خبر، فرمانده قرارگاه نجف به لشکر ۱۴، الحاق با لشکر ۱۰۵ قدس را تأکید

ص: ۲۵۹

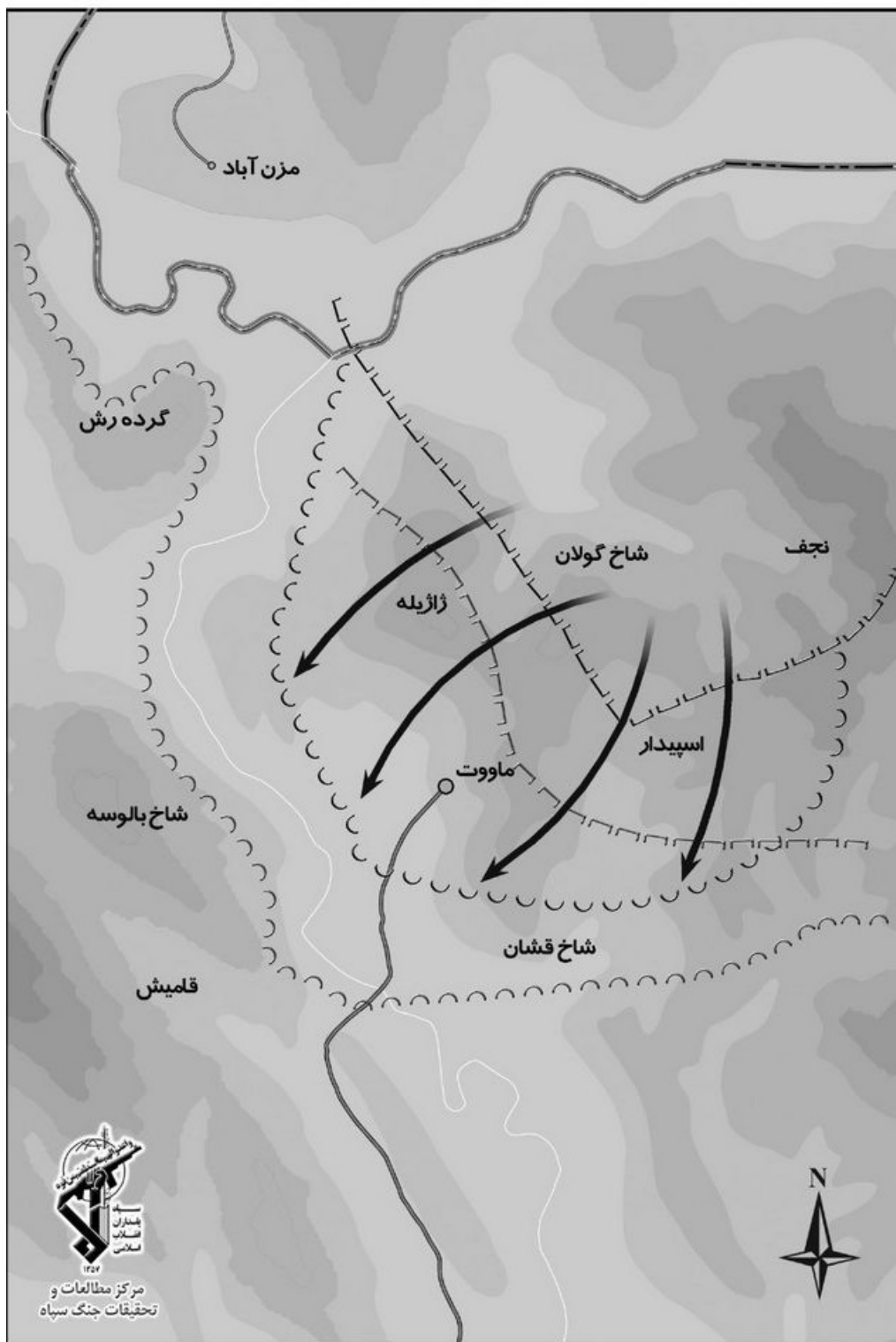
۱- احمد نیک روش راوی قرارگاه نجف درباره وضعیت جسمانی علی زاهدی فرمانده لشکر امام حسین (ع) می نویسد: برادر زاهدی از سه ساعت قبل از شروع عملیات دچار تب شدید شد. پزشک به وی استراحت در عقبه را توصیه کرد ولی او به این توصیه عمل نکرد و حاضر به ترک مقرر فرماندهی لشکر نشد.

۲- * علی رضا عندلیب و فتح الله جعفری به ترتیب مسئول مهندسی و زرهی قرارگاه خاتم سپاه بودند.

می کند. در همین حال لشکر ۱۰۵ قدس (با ۳ گردان) از تصرف ۲ موضع دیگر دشمن در دامنه ژاژیله خبر می دهد. این دستاورد در ساعات اولیه عملیات آن هم با همت رزمندگان یگانی که درباره موفقیت آن تردیدهایی وجود داشت، فرماندهی عملیات را به شگفتی واداشت و امید تصرف ژاژیله را دو چندان کرد. اما کندی تیپ ۳۵ امام حسن (ع) در تسخیر اهداف، در حالی که نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس به نقطه الحاق (یال کوتاه ژاژیله) نزدیک شده اند و نیروهای تیپ ۳۵ را در آنجا مشاهده نمی کنند، نگرانی هایی را به وجود آورده است. در ساعت ۳ بامداد، استوار، فرمانده تیپ ۳۵ امام حسن (ع) اعلام می کند که نیروهایش دو پایگاه نیروهای عراقی را تصرف کرده اند و به سمت پایگاه های دشمن در قله اصلی ژاژیله در حال پیشروی هستند، در همین حال فرمانده تیپ ۳۵ درباره الحاق با یگان جانبی خود (لشکر ۱۴ امام حسین (ع)) اظهار نگرانی می کند و در گزارش به قرارگاه می گوید که نیروهایش به نقطه الحاق با لشکر ۱۴ نزدیک می شوند ولی از نیروهای لشکر ۱۴ خبری نیست؛ این همان مشکلی است که لشکر ۱۰۵ قدس نیز با لشکر ۱۴ امام حسین (ع) دارد. در ساعت ۴ بامداد فرمانده تیپ ۳۵ امام حسن (ع) پس از یک درگیری سخت اعلام می کند که نیروهایش به نقطه الحاق با لشکر ۱۴ امام حسین (ع) رسیده و منتظر الحاق با این یگان هستند. این اظهارات مورد اعتراض فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین (ع) واقع می شود و او هم اعلام می کند که ما به نقطه الحاق با لشکر ۱۰۵ و تیپ ۳۵ رسیده ایم ولی نیروهای این دو یگان مشاهده نمی شوند و این مشکل همچنان ادامه داشت تا اینکه با روشن شدن هوا معلوم شد که گفته های فرماندهان لشکر ۱۴ و لشکر ۱۰۵ در مورد رسیدن به منطقه الحاق صحیح بوده ولی چون دو یگان در عرض هم نبوده اند امکان الحاق برای آنها فراهم نشده است. با روشن شدن هوا و مشخص شدن حد پیشروی یگان ها، لشکرهای ۱۰۵ و ۱۴ الحاق می کنند، ولی مشکل الحاق نشدن تیپ ۳۵ با دو لشکر ۱۴ و ۱۰۵ همچنان باقی است. با الحاق دو یگان ۱۴ و ۱۰۵ جاده آسفالت گلان آزاد می شود. در پی باز شدن جاده گلان، علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه و نورعلی شوشتری فرمانده قرارگاه نجف، دو اولویت را برای استفاده از این جاده در نظر می گیرند: توصیه به برادران افلاکی و حضرتی فرمانده و قائم مقام فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس برای انتقال تجهیزات و دستگاه های مهندسی به سمت ارتفاع ژاژیله و ابلاغ مأموریت به عرب نژاد مسئول زرهی قرارگاه نجف برای وارد کردن تانک به منطقه برای کمک به تیپ ۳۵ امام حسن (ع).

در ساعت ۶ بامداد دشمن هنوز در پایگاه شماره ۱۴ که نقطه الحاق لشکر ۱۰۵ و لشکر ۳۵ است، حضور دارد و نیروهای تیپ ۳۵ در ارتفاعات اصلی ژاژیله با دشمن درگیر هستند و این در حالی است که لشکر ۱۰۵ تمامی اهداف خود را تصرف کرده و در انتظار الحاق با لشکر ۳۵ امام حسن (ع) است. بالاخره نیروهای تیپ ۳۵ در ساعت ۶:۴۵ موفق می شوند مواضع دشمن در قله اصلی ژاژیله را تصرف کنند، سپس پایگاه های ۱۳ و ۱۴ دشمن را پاک سازی می کنند و در ساعت ۷ صبح بین این تیپ و لشکر ۱۰۵ قدس الحاق برقرار می شود.

محورهای عملیات نصر ۴

در محور عملیاتی لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) و لشکر ۳۲ انصارالحسین نیز که فاصله آنها از نقطه رهایی تا پای هدف طولانی نیست، نیروهای عمل کننده با اعلام رمز عملیات به سرعت به سوی هدف های خود حرکت می کنند. مدت زیادی نمی گذرد که فرمانده لشکر ۳۲ انصارالحسین اعلام می کند که نیروهایش در کمتر از نیم ساعت هدف خود را که ارتفاع ۱۵۹۶ بود تصرف کرده اند و در حال پیشروی به سوی آخرین حد مأموریت خود در انتهای یال بالوکاوه هستند. فرمانده لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) (با به کارگیری ۳ گروهان) نیز در ساعت ۳ بامداد تصرف ارتفاعات دوقلو را به قرارگاه اطلاع می دهد. در جناح چپ این یگان، لشکر ۳۲ انصارالحسین به رغم پیشروی سریع اولیه، نتوانسته است به موازات لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) در یال برده هوش پیشروی نماید (۱) و با وجود آتش شدید دشمن که از شرق ارتفاعات برده هوش روی نیروهای این لشکر اجرا می شود، در یک کیلومتری انتهای یال بالوکاوه با نیروهای دشمن درگیر است. لشکر ۳۲ انصارالحسین سرانجام با توجه به مقاومت شدید دشمن در این محور، از ادامه عملیات منصرف شده و در ارتفاع ۱۵۹۶ مستقر می گردد.

روز اول عملیات

تا ساعت ۷ صبح یگان ها تقریباً به تمام اهداف خود رسیده اند و در منطقه مأموریت خود مشغول پاک سازی هستند. عمده مشکلات باقی مانده در این ساعت عبارتند از:

۱- باقی ماندن نیروهایی از دشمن در قسمت غربی شهر ماؤوت و عدم الحاق یگان های ۱۴ و ۵۷ در این محدوده. ۲- عدم الحاق دو گردان از نیروهای لشکر ۲۵ در قله های ۱ و ۲ قشن. ۳- فشار دشمن بر لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) در ارتفاعات بالوکاوه (دوقلو).

رحیم صفوی باقی ماندن نیروهای دشمن در بخش غربی شهر را به عنوان جای پای دشمن در شهر و تهدیدی برای هدف اصلی عملیات اعلام می کند و به محمدجعفر اسدی فرمانده لشکر ۳۳ المهدی و قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله برای وارد شدن به صحنه عملیات در این محور دستور آمادگی می دهد. از سوی دیگر، مرتضی قربانی فرمانده لشکر ۲۵ کربلا نیز در تماس با قرارگاه از فشار دشمن بر حساس ترین محور عملیات خبر می دهد: «(در قشن) به ما پاتک شدید شده و دفع کردیم، اما دشمن دست بردار نیست. آتش شدید روی ما اجرا می کند، تمام فشار دشمن اینجا است.»

طبق تحلیل مسئولان عملیات، دشمن قصد دارد با وارد کردن فشار شدید به نیروهای لشکر ۲۵ و بازپس گیری ارتفاعات قشن به عنوان اولین اقدام، کل عملیات را مورد تهدید قرار دهد. با ادامه فشار دشمن در این منطقه نیروهای لشکر ۲۵ به ناچار از قله های ۲ و ۳

ص: ۲۶۲

۱- تصرف این بخش از منطقه در طرح مانور پیش بینی نشده بود و لشکر ۳۲ انصارالحسین صرفاً برای تثبیت بهتر ارتفاع ۱۵۹۶ و سهولت کار لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) در پی تصرف آن بود.

عقب نشینی می کنند و روی قله ۱ آرایش می گیرند. این خبر موجی از نگرانی را در قرارگاه سبب می شود، زیرا همه فرماندهان بر این نظر هستند که از دست دادن قشون به عنوان پیشانی عملیات کار را برای همه مشکل خواهد کرد و چه بسا کوشش های به عمل آمده را بر باد دهد.

در این موقعیت فرمانده قرارگاه نجف در توجیه فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله برای اجرای عملیات در قشون گفت: «اگر ما از (قشون) عقب بیاییم، دیگر پایین رفتن (عملیات در دشت) سودی ندارد. اگر دشمن بیاید روی شاخ قشون (قله ۱) ماوت را از ما می گیرد و ژائیله هم به سختی قابل پدافند است.» فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله به رغم میل باطنی خود، مأموریت اجرای عملیات در قشون را می پذیرد. مأموریت لشکر ۳۳ المهدی نیز پاک سازی شهر ماوت و احداث خاکریز در جلو شهر اعلام می شود. در هماهنگی های بعدی فرماندهان دو لشکر ۲۵ کربلا و ۴۱ ثارالله، قرار شد هم زمان با تاریکی هوا، لشکر ۲۵ کربلا عملیات خود را با یک گردان از قله ۱ با هدف تصرف قله ۲ آغاز کند و لشکر ۴۱ ثارالله نیز با تنها گردان خود از قله ۲ ادامه حرکت داده و قله ۳ را به تصرف در آورد. همچنین لشکر ۲۵ کربلا در زمینه پشتیبانی به لشکر ۴۱ قول مساعد داد.

در محور دشت نیز قرار شد لشکر ۳۳ المهدی بین ارتفاع ۹۴۵ و یال قشون را پاک سازی کند. سپس برای تأمین دستگاه های مهندسی، در دشت آرایش بگیرد تا خاکریز مورد نظر در جلو شهر احداث شود.

سنگرهای تصرف شده در ارتفاعات منطقه عملیاتی نصر ۴ و چند جنازه عراقی

سنگرهای تصرف شده در ارتفاعات منطقه عملیاتی نصر ۴ و چند جنازه عراقی

با فرا رسیدن تاریکی نخستین روز عملیات در حالی که نیروهای لشکر ۲۵ کربلا- برای هجوم به مواضع عراقی ها در قله ۲ قشن آماده می شوند، نیروهای عراقی با استفاده از کانال های وصولی قله ۲ به قله ۱، خود را به نیروهای لشکر ۲۵ کربلا نزدیک کرده و در یک اقدام غیرمنتظره به سمت مواضع خودی هجوم می آوردند. غافلگیری اولیه و کمبود نیرو سبب می گردد تا عراقی ها خود را تا زیر قله ۱ بالا بکشند و حتی بخشی از سمت چپ آن را نیز اشغال کنند. در این وضعیت نیروهایی که آماده عملیات برای تصرف قله ۲ شده اند، به ناچار برای دفع پاتک دشمن وارد منطقه می شوند که طی تلاشی توانستند دشمن را از دامنه سمت چپ قله ۱ به عقب برانند.

در محور لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) نیز محمد کرمی فرمانده این لشکر از پاتک شدید دشمن روی قله دوقلو خبر می دهد. وی در تماس بعدی اعلام می کند که نیروهایش در یک درگیری شدید و نبرد تن به تن موفق می شوند دشمن را به عقب نشینی وادار کنند.

عملیات شب دوم

با توجه به پاتک عراق و آسیب دیدن گردان لشکر ۲۵ کربلا (گردان حمزه) که برای اجرای عملیات در قله ۲ مأمور شده بود و تلفات و به هم ریختن سازمان رزم این گردان، نیروهای لشکر ۴۱ ثارالله به ناچار جلوتر از لشکر ۲۵ وارد عمل می شوند که در یک نبرد قاطع و سریع موفق می شوند قله ۲ را به تصرف در آورند و پس از آن با حضور گردان حمزه لشکر ۲۵، دو لشکر هماهنگ با هم عملیات تصرف قله ۳ قشن را آغاز می کنند. گزارش ادامه عملیات نصر ۴ در روز شمار ۱/۴/۱۳۶۶ درج شده است. (۱)

۲۷۷ ۱

تعدادی از اسیران عراقی عملیات نصر ۴

در اطلاعیه قرارگاه خاتم الانبیا (ص) چگونگی اجرای عملیات نصر ۴ و نتایج به دست آمده، چنین تشریح شده است: «رزمندگان اسلام با ۲۵ کیلومتر راه پیمایی، موفق شدند با آزادسازی ارتفاعات مهم و استراتژیک "ژاژیله" و "اسپی دره"، کلیه راه های منتهی به شهرک ماؤوت را مسدود نموده و ۲۰ کیلومترمربع از اراضی این منطقه را آزاد سازند. سپاهیان توحید

با کشته و زخمی کردن ۲۰۰۰ تن از نیروهای عراقی، تعدادی را نیز به اسارت خود درآوردند که تاکنون، ۱۹۵ تن

ص: ۲۶۴

۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، صص ۱۶۵ تا ۱۹۸ و - سندهای شماره ۲۵۴۶۵، ۲۵۴۶۶ و ۲۵۴۶۷ (نوار) مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: هدایت عملیات نصر ۴، راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، ۳۱/۳/۱۳۶۶.

از آنان به پشت جبهه تخلیه شده اند. در میان اسرای تخلیه شده، چندین فرمانده عالی رتبه و افسر و درجه دار به چشم می خورد. نیروهای اسلام همچنین، با انهدام تیپ های ۴۴۳ پیاده از لشکر ۲۷ - به میزان ۱۰۰ درصد - و تیپ ۶۰۳ پیاده دشمن - به میزان ۶۰ درصد - هم اکنون با دشمن بعثی در اطراف شهر مأوت مشغول نبرد می باشند.^(۱) همچنین در ساعت ۱۸:۴۰ امروز، یک فروند هواپیمای دشمن که قصد داشت مواضع نیروهای خودی را در منطقه بمباران کند، با آتش پدافند هوایی سقوط کرد.^(۲)

۲۷۸ ۱

برای اجرای عملیات در ارتفاعات فروری (نصر ۵) نیروهای عمل کننده در ساعت ۲۱ به سمت اهداف خود حرکت می کنند تا با استقرار در منطقه رهایی، پس از آخرین هماهنگی ها برای تصرف اهداف به منطقه مورد نظر اعزام شوند.

احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف نیز در سنگر تاکتیکی فرماندهی در ارتفاعات رستم آلیان مستقر می گردد. این سنگر در موقعیتی قرار دارد که کل منطقه درگیری از آنجا قابل مشاهده است.

نیروها پس از پشت سر گذاشتن حدود یک ساعت و نیم راه پیمایی به نقطه رهایی رسیده اند و پس از دقایقی در ساعت ۲۳ نیروهای اطلاعات پس از کنترل معابر^(۳) در سکوت مطلق از اولین میدان مین دشمن عبور می کنند و در ساعت ۲۴ آخرین هماهنگی ها در محورها انجام می شود تا حرکت و هجوم به سمت پایگاه های دشمن آغاز شود.^(۴)

۲۷۹ ۲

در ادامه جنگ شهرها، چهار فروند هواپیمای دشمن منطقه "سردشت" و "گرماب" را بمباران کردند که تلفات و ضایعاتی در بر نداشت.^(۵) توپخانه عراق نیز شهر آبادان را گلوله باران کرد که تلفات و خساراتی به بار آورد.^(۶)

از سوی دیگر، "حمید شعبان"، فرمانده نیروی هوایی عراق، ایران را به حملات مخرب و کشنده هوایی تهدید کرد. وی در مصاحبه با روزنامه "الثوره" عراق گفت: «چنانچه ایران به روش خود ادامه دهد، ضربات آینده، بسی کشنده تر و مهلک تر از آن چیزی است که در گذشته صورت گرفته بود.» وی با اشاره به حملات هوایی قبلی عراق به اسکله بارگیری جزیره خارک گفت: «ایران باید بداند که ضربات آینده، بسی شدیدتر و قوی تر از ضربات گذشته خواهد بود؛ زیرا با وسایل و امکانات پیشرفته تر صورت خواهد گرفت. ضربه اخیری که به خارک وارد آوردیم، یکی از آن ضربات قوی بود که از نظر دقت و هدف شایان توجه است و اینکه چند وقتی ما ضربات خود را متوقف کردیم، به خاطر این بود که روی هدف های دشمن مطالعه کنیم.»^(۷) وی افزود: «از آنجا که رهبران ایران هنوز سرسختی نشان داده و تمامی تلاش های

ص: ۲۶۵

۱- ۲. روزنامه رسالت، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۲- ۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰؛ و - روزنامه کیهان، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳- مواضع و موانع دشمن در ضمیمه این خبر درج شده است.

۴- ۴. سند شماره ۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر ۸ نجف در عملیات نصر ۵، علی ایزدی، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۲۱.

۵- ۵. سند شماره ۲۸۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۱۴، نیروی زمینی ارتش، معاونت عملیات و اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۷.

۶- ۶. سند شماره ۱۵۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوب-ه ای اطلاعاتی شماره ۵۲۲، قرارگاه کربلا (رکن ۲)، ۳۱/۳/۱۳۶۱، ص ۲.

۷- ۷. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳، رادیو بغداد، ۳۱/۳/۱۳۶۶، به نقل از نشریه "الثوره".

صلح آمیز را رد می کنند، تصمیم در مورد از سرگیری حملات علیه تمامی تأسیسات اقتصادی ایران، به ویژه تأسیسات نفتی، اتخاذ شده است.»^(۱)

۲۸۰ ۱

امروز کاروان داوطلبان بسیجی تحت عنوان سپاهیان حضرت صاحب الزمان (عج) ویژه شهادت امام جعفر صادق (ع) از استان های خوزستان، خراسان و زنجان راهی جبهه ها شدند.^(۲)

۲۸۱ ۲

مدت خدمت نیروهای وظیفه در پشت جبهه ها افزایش یافت. بر اساس مصوبه مورخ ۲۸/۳/۱۳۶۶ شورای عالی دفاع، مدت خدمت تمام نیروهای وظیفه ای که خدمت دوره ضرورت خود را در پشت جبهه می گذرانند، غیر از مواردی که شورای عالی دفاع استثنا کرده باشد، به جای ۲۴ ماه، ۳۰ ماه خواهد بود. دبیرخانه شورای عالی دفاع اعلام کرد: «این قانون به کلیه واحدها و یگان های مربوطه ابلاغ گردیده و از تاریخ تصویب، لازم الاجرا می باشد. این قانون، شامل حال آن دسته از پرسنل وظیفه ای که مدت یک سال از خدمت خود را در مناطق عملیاتی گذرانده و یا می گذرانند، نخواهد شد و مدت خدمت برای آنان، همان ۲۴ ماه است.» براساس اعلام دبیرخانه شورای عالی دفاع، این افزایش مدت خدمت، شامل افرادی که به دلیل معافیت های پزشکی، امریه های شورای عالی دفاع، سازمان ها و نهادهای مختلف، در مناطق غیرعملیاتی مشغول به خدمت هستند نیز خواهد بود.^(۳)

۲۸۲ ۳

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی درباره تناقض مواضع سیاسی و عملکرد کشورهای غربی و کشورهای منطقه در حوادث خلیج فارس، در جمع پاسداران واحد اطلاعات و عملیات سپاه گفت: «شما شاهد هستید که در خلیج فارس چقدر بی منطق با ما برخورد می کنند. رژیم بعث عراق یک ماه شرارت نکرد، جمهوری اسلامی ایران چه اقدامی کرد؟ کشور فرانسه اگر موشک اگزوسه و هواپیما در اختیار عراق قرار ندهد، آیا او می تواند در خلیج فارس شرارت بکند؟ رژیم کویت و عربستان سعودی اگر فضا، پول و اطلاعات آواکس در اختیار عراق نگذارند، آیا او می تواند از پانصد کیلومتر آن طرف بیاید و شبانه موشک بزند؟ پیداست که نمی تواند. هواپیما و موشک را فرانسه و روسیه در اختیار عراق می گذارند، آن وقت آنها می گویند شما کوتاه بیاید.» هاشمی رفسنجانی افزود: «اینها نسبت به شما بغض دارند و با اسلام مخالف هستند و ما هم با ماهیت تجاوزگری اینها مخالف هستیم.» وی با اشاره به اینکه دشمنان اسلام تمامی امکانات جاسوسی و حتی گروهک های مزدور و خودفروخته را در اختیار رژیم عراق قرار می دهند، گفت: «ما باید به روحیه و ایمان قوی متکی باشیم و کمبود امکانات خود را جبران کنیم.»^(۴)

ص: ۲۶۶

- ۱-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۴، ۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری رویتر، ۳۱/۳/۱۳۶۶.
- ۲-۹. روزنامه اطلاعات، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۷.
- ۳-۱۰. روزنامه کیهان، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۴-۱۱. مأخذ ۳، ردیف ۲، ص ۱۸.

"سازمان خلع و کنترل سلاح" گزارشی از خرید تسلیحاتی کشورهای خاورمیانه تهیه کرده است. طبق این گزارش، عراق نخستین خریدار و ایران ششمین خریدار تسلیحات در میان کشورهای خلیج فارس است. در گزارش این سازمان که سالانه منتشر می شود، آمده است: «رژیم عراق با خرید معادل ۲۴ میلیارد دلار جنگ افزار از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۴ به صورت بزرگ ترین وارد کننده تسلیحات در جهان درآمده است. (۱) عربستان سعودی نیز با خرید ۷/۱۴ میلیارد دلار جنگ افزار، در همان مدت، مقام دوم را در میان بزرگ ترین وارد کنندگان سلاح دارا می باشد.» بر اساس این گزارش، لیبی با خرید ۴/۱۰، سوریه با ۹/۸، مصر با ۱/۷، ایران با ۴/۶ و هند با ۶ میلیارد دلار خرید اسلحه، به ترتیب سومین تا هفتمین وارد کننده عمده جنگ افزار جهان می باشند. این گزارش می افزاید: «عراق در سال ۱۳۶۳، با صرف ۶/۱۴ میلیارد دلار، در میان بالاترین بودجه های نظامی دنیا، هشتمین مقام را دارا بود. ایران با ۶/۱۱ میلیارد دلار بودجه در مقام یازدهم قرار داشت.» (۲) روزنامه "فیلادفیا انیکوایر" نیز درباره کشورهای عمده فروشنده سلاح به ایران و عراق می نویسد: «به گفته مقام های دولت امریکا و کارشناسان خارج از دولت، حداقل پنجاه کشور به یک یا هر دو طرف جنگ از هنگام آغاز آن در هفت سال پیش، اسلحه فروخته اند و جریان اسلحه همچنان در سطح بالایی برقرار است. دست کم بیست و هفت کشور از جمله امریکا و اتحاد شوروی، سلاح هایی را در اختیار هر دو طرف قرار دادند. حتی کشور بی طرفی چون سوئد، پنهانی و از طریق ایتالیا، به ایران ساز و برگ جنگی ارسال داشته است. سوئیس نیز عراق را یاری داده است. این تصویر پیچیده از خلال مصاحبه هایی با مقام های وزارت امور خارجه، پنتاگون و کاخ سفید به دست آمده است.» (۳)

معاون وزیر خارجه امریکا ضمن اعلام موافقت پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل با قطع نامه صلح، از عدم موافقت برخی از اعضای شورا با تصویب قطع نامه تنبیهی تحریم تسلیحاتی خبر داد. وی به صراحت از اتحاد دو کشور امریکا و شوروی در جلوگیری از پیروزی ایران سخن گفت. نشریه "سانفرانسیسکو کرونیکل" در این باره می نویسد: «"مایکل آرماکاست"، معاون وزیر خارجه امریکا در امور سیاسی گفت: پنج عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل با قطع نامه آتش بس جنگ ایران و عراق موافقت کرده اند، ولی طرف های مذاکره نتوانستند بر سر دومین قطع نامه که موجب تحریم تسلیحاتی جهانی در مورد هر دو طرف درگیر می شود، موافقت نمایند، چون از نظر بعضی مقامات، این قطع نامه بیشتر به ضرر ایران است تا عراق. وی گفت: ایالات متحده و شوروی در جلوگیری از پیروزی ایران در خلیج (فارس) دارای منافع مشترکی هستند. پیروزی ایران از نظر شوروی، موجب تقویت قدرت بنیادگرایان اسلامی در ایران و خطر فزاینده برای کمونیست ها و دیگر گروه های چپی در ایران است. پیروزی ایران

۱- ۱۲. مأخذ ۳، ردیف ۱، ص ۳، به نقل از نیویورک تایمز

۲- ۱۳. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۱۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶.

٣-١٤. مأخذ، صص ٦ و ٧، راديو امريكا، ٣١/٣/١٣٦٦.

همچنین می‌تواند مردم مسلمان شوروی را به عنوان یک تهدید، مطرح نماید. وی افزود: شما نمی‌توانید شوروی‌ها را از خاورمیانه بیرون کنید. آنها خودشان در خاورمیانه هستند. منافع استراتژیک ما در خلیج فارس) ایجاد محدودیت برای آنها در ارتباط با نفت بوده است، چون ما برعکس آنها، به این ماده احتیاج داریم»^(۱)

در خصوص کوشش‌های طارق عزیز وزیر خارجه عراق برای ترغیب شورای امنیت به اتخاذ تدابیری در پایان دادن به جنگ ایران و عراق، رادیو امریکا گزارش داد: «وزیر امور خارجه عراق که در نیویورک مشغول ملاقات‌های خصوصی با اعضای شورای امنیت است، گفت: شوروی آماده برقراری صلح و آغاز مذاکره با ایران است و از یک راه حل جامع در شورای امنیت حمایت خواهد کرد. طارق عزیز همچنین گفت: ۱۵ عضو شورای امنیت برای پایان بخشیدن به جنگ از هر وسیله‌ای که در اختیار دارند، از جمله اعمال مجازات و تحریم‌های تسلیحاتی باید استفاده کنند. وی افزود: بغداد تحریم تسلیحاتی علیه هر دو طرف متخاصم را که زمانی از سوی دبیرکل سازمان ملل متحد پیشنهاد شد، رد خواهد کرد. عراق معتقد است که مسئله تحریم تسلیحاتی که اکنون مورد بررسی شورای امنیت قرار دارد، باید فقط در مورد ایران اجرا شود، زیرا این ایران است که از شرکت در مذاکرات صلح خودداری می‌کند»^(۲)

۲۸۵ ۱

"هنری کیسینجر"، وزیر خارجه سابق امریکا، ضمن تأیید اقدام امریکا برای آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، از سیاست اسکورت نفت کش‌های کویتی انتقاد کرد: «حمایت دولت امریکا از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، کار عاقلانه‌ای است، اما استفاده کشتی‌های کویتی از پرچم امریکا، معنی حمایت از یکی از طرفین متخاصم را پیدا می‌کند». رادیو بی.بی.سی به نقل از وی می‌افزاید: «جانب داری نظامی از عراق، فقط در صورتی درست است که تهدید آشکار و تازه‌ای از طرف ایران نسبت به کشتی رانی مشاهده شود و اقدام امریکا متضمن دست‌یابی به یک نتیجه قطعی باشد، اما کیسینجر می‌گوید که مداخله عراق در لطمه زدن به جریان کلی صدور نفت از خلیج فارس، به طور مسلم، از مداخله ایران بیشتر بوده است. میزان حملات در سال میلادی جاری -۱۹۸۷- همان منوال سال گذشته را دارد. کیسینجر در مورد خطرات قدرت‌نمایی نظامی علیه ایران، در صورتی که تحریکات آشکاری از جانب ایران صورت نگیرد، هشدار می‌دهد و می‌گوید: چنین اقدامی را تا زمانی که جنگ دریایی در خلیج فارس ادامه داشته باشد، بدون به خطر انداختن حیثیت خدشه‌دار شده امریکا، نمی‌توان به انجام رساند»^(۳)

۲۸۶ ۲

"گری سیک"، از نظریه پردازان سیاست خارجی امریکا و صاحب نظر در مسائل ایران، طی مقاله‌ای در فصلنامه معتبر "فارین افیرز" سیاست خارجی و برآیند عملکرد ایران در صحنه سیاسی بین‌المللی، معامله اسلحه با امریکا و تأثیر این اقدام در کشورهای منطقه، تأثیر پیروزی

ص: ۲۶۸

- ۱-۱۵. سند شماره ۲۲۲۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه "سانفرانسیسکو کرونیل"، ۱/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۱۶. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲۷/۳/۶۶، ص ۶ و ۷، رادیو امریکا، ۲۶/۳/۱۳۶۶.
- ۳-۱۷. مأخذ، صص ۲۰ و ۲۱، رادیو بی.بی.سی، ۳۱/۳/۱۳۶۶.

ایران در منطقه و پیامد این پیروزی در رفتار سیاسی ایران و همچنین توانایی ایران در تداوم تولید نفت را بررسی کرده است. وی در قسمت هایی از مقاله خود نوشته است: «ایران مهارت و زبردستی خود را در دیپلماسی "ضربه زدن و گفت و گو کردن" به اثبات رسانده است؛ بدین صورت که در کمال نترسی، به دشمنان خود در هر سطحی که باشند، ضربه زده و در عین حال، راجع به موافقت نامه ها و امتیازات با آنها به گفت و گو می نشیند. شهرت دولت ایران به صورتی که "بی کله" به نظر می آید، نیست. همان طوری که "ریچارد نیکسون"، رئیس جمهور امریکا تشخیص داده است، با کمی بی کله بازی، می توان دشمن را به موضع دفاعی کشاند. ایران در سال ۱۹۸۶-۱۳۶۵- با بهره برداری از همین حالت، توانسته در آزاد کردن تعداد بسیار کمی گروگان، حداکثر اسلحه را از امریکا دریافت نماید. اینکه آیا این یک واقعیت است یا یک طرح و نقشه، به هر صورت تا به حال خوب کارگر بوده است.» وی می افزاید: «تلاش ایران جهت ابرقدرت شدن در خلیج فارس، منوط به عامل غیرقابل پیش بینی جنگ با عراق می باشد. بالا و پایین رفتن این عامل، بستگی به بهتر یا بدتر شدن موقعیت ایران در جنگ دارد. اگر ایران سرانجام مجبور به قبول شرایطی نزدیک به وضع قبل از جنگ شود، در این صورت، رهبران ایران به احتمال زیاد به مسائل بی شمار داخلی متمرکز خواهند شد، اما اگر ایران در جنگ پیروز شود، معنایش تحقق اهداف افراطی خواهد بود و از ملایمت نسبی کنونی ایران، دیگر اثری به جا نخواهد ماند. در صورت پیش آمدن چنین وضعی، تغییر در مرکز ثقل کامل خواهد شد. خاورمیانه احتمالاً بین دو ابرقدرت متخاصم (اسرائیل در غرب و ایران در شرق) تقسیم خواهد شد که نتیجه خطرناک آن، غیرقابل پیش بینی است. ظاهراً امریکا و اسرائیل طی چند سال گذشته، توجه زیادی به امکان بروز چنین وضعی ننموده اند.»

گری سیک می افزاید: «اخبار مربوط به معامله اسلحه بین امریکا و ایران، مایه تعجب شدید رهبران خلیج فارس گردید، زیرا آنان را به این نتیجه گیری کشاند که گویی ایالات متحده نسبت به مسائل امنیتی ممالک مذکور حساسیتی ندارد و اینکه احتمالاً امریکا به این نتیجه رسیده است که ایران قصد پیروزی در جنگ دارد و بهتر است که از همین حالا روابط خود را با طرف پیروز ترمیم کند. ممالک مذکور سعی کرده اند که در برابر ایران، خود را وحشت زده نشان ندهند، ولی در عین حال نسبت به خطرات ناشی از ظهور ایران به عنوان یک قدرت بدون حریف در منطقه، وقوف داشته و به همین خاطر، سعی دارند روابط غیرنظامی خود را با تهران حفظ نموده و در مورد سیاست نفتی ایران تا جایی که به ضررشان نباشد، همراهی کنند. ظاهراً ایران این وضع را به عنوان بهترین حالت ممکن در شرایط فعلی جنگ پذیرفته است، ولی اگر بر عراق غلبه کند و یا رژیم صدام سقوط نماید، در این صورت خواسته ایران از همسایگان کوچک تر خود در منطقه، بیشتر از اینها خواهد بود. مقامات کشور (ایران) در فعال نگاه داشتن صنعت نفت در قبال حملات هوایی عراق، مهارت و استعداد

زیادی از خود نشان داده و علی رغم هشت سال آشفتگی، توانسته اند تعهد بدهی های خارجی خود را بپردازند. در واقع، مقامات کشور در سیاست داخلی و خارجی شعارهای بسیار افراطی را با انعطاف پذیری حساب شده و واقعیت گرایی، توأم ساخته اند. جنگ با عراق در واقع نوعی واقع بینی را بر ایران تحمیل کرده است.»^(۱)

۲۸۷ ۱

نماینده عراق در سازمان ملل (عصمت کتانی) امروز در نامه ای به دبیرکل این سازمان ادعا کرد: نیروهای ایران نواحی مسکونی شهر ابوالخصیب را در مورخ ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۷ خرداد ۱۳۶۶) با توپخانه گلوله-باران کردند که یک غیرنظامی کشته شد و به تعدادی خانه و ساختمان خسارت وارد شد.^(۲)

۲۸۸ ۲

روزنامه کویتی "القبس" در سرمقاله خود مین گذاری آب های خلیج فارس و گذرگاه های آبی منتهی به بنادر کویت را "تحولی خطرناک در روند جنگ خلیج فارس" خواند و نوشت: «تشدید اوضاع و تشنج منطقه توسط ایران، اصرار این کشور بر گسترش دامنه کانون بحران در منطقه را نشان می دهد.» القبس جنگ مین ها را پیامد جنگ نفت کش ها توصیف کرده و می نویسد: «این جنگ ها در نهایت از تبعات جنگ ایران و عراق که جرقه های آن به کشورهای اطراف رسیده است، شمرده می شود.»^(۳)

۲۸۹ ۳

رئیس اداره مطبوعات و اطلاعات وزارت خارجه شوروی درباره گفت و گوهای اخیر معاون اول وزیر خارجه شوروی با صدام حسین گفت: «در دیدار یولی ورونسوف با صدام حسین، به موقعیت خلیج فارس که اخیراً وخیم شده است، توجه خاصی مبذول گردید و ضرورت عکس العمل در برابر هرگونه تلاش های نیروهای امپریالیستی به منظور استفاده از تشنجات اوضاع منطقه، برای افزایش حضور نظامی امپریالیستی در این ناحیه، خاطر نشان شد.»^(۴) در این حال، روزنامه فرانسوی "لوموند" به بهره برداری شوروی از سیاست امریکا در خلیج فارس اشاره کرده و می نویسد: «امریکایی ها در حال حاضر بیش از هر زمان دیگری مجبورند عزم خود را ثابت کنند؛ به خصوص که شوروی منتظر مشاهده عزم راسخ امریکا نشده است. روس ها ضمن اینکه خود را مدافع یک آرامش بین المللی و رژیم های سلطنتی میانه رو خلیج (فارس) - که از عواقب جنگ ایران و عراق وحشت دارند - می دانند، بدون کوچک ترین تردیدی طرح حمایت از کنترل خلیج (فارس) توسط شوروی اغراق آمیز به نظر می رسد. مع ذلک باید گفت که شوروی مهره های خود را ماهرانه به پیش می راند و در این راستا هم از عملکرد امریکا سود می جوید و هم از نگرانی برخی کشورهای عرب.»^(۵)

ص: ۲۷۰

- ۲-۱۹. سند شماره S/۱۸۹۳۷ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۲ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۳-۲۰. مأخذ، ص ۱۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۱/۳/۱۳۶۶.
- ۴-۲۱. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۳، رادیو مسکو.
- ۵-۲۲. مأخذ، ص ۱۱.

رادیو بی.بی.سی طی گزارشی درباره تأثیر بحران جاری در روابط دیپلماتیک بین ایران و انگلیس بر روابط تجاری دو کشور، گفت: «اگرچه صادرات انگلیس به ایران در سال های اخیر کاهش یافته، ولی هنوز ایران بازار با ارزشی به شمار می رود. خصومت های دیپلماتیک برای بعضی شرکت ها کمرشکن خواهد بود، زیرا آنها می گویند به خاطر مشکلاتی نظیر تأثیرات جنگ با عراق و کنترل و محدودیت ارز خارجی، مشکلات ویزا گرفتن و کاغذ بازی در تهران - که به هر حال مشکلی برای تجارت است - وجود روابط دیپلماتیک به شرکت ها کمک می کرد بعضی از مشکلات موجود را حل کنند.»^(۱)

روزنامه اطلاعات با درج خبری از فروش اوراق قرضه در عراق، آن را حاکی از ورشکستگی اقتصادی این کشور قلمداد کرده و می نویسد: «در پی ورشکستگی مالی رژیم عراق، بانک های این رژیم طی ماه جاری، اوراق قرضه ملی با نام اوراق قرضه قادسیه صدام را عرضه و به معرض فروش گذاشته اند. رژیم حاکم بر عراق برای تشویق مردم جهت خرید اوراق قرضه یاد شده، اعلام کرد اوراق قرضه قادسیه صدام از مالیات مقرر و عوارض کنونی و آینده مستثنی می باشد. به نوشته مطبوعات بغداد، اوراق قرضه قادسیه صدام را که بانک مرکزی و بانک رافدین در سراسر شهرهای عراق به فروش می رسانند، شامل کمک های ۱۰۰ دیناری است و بانک مرکزی عراق با انتشار بیانیه ای از مردم درخواست کرده است تا به خرید این اوراق قرضه اقدام نمایند.»^(۲)

بیست و چهار تن از چته های حزب دمکرات به انتقام کشته شدن دو تن از پیش مرگان این حزب در درگیری هفته پیش با اهالی روستای "نی چلان" در منطقه "برادوست" از توابع ارومیه، به این روستا حمله کردند و ضمن انهدام پایگاه این روستا، عده ای را مجروح کردند و متواری شدند.^(۳)

روزنامه "ترجمان"، چاپ ترکیه، به نقل از یک رادیو معارض کرد، درباره تخریب روستاهای عراقی هم مرز با ترکیه نوشت: «به دنبال قیام مردم کردستان عراق، دولت عراق سی و پنج روستای مرزی ترکیه و عراق را به وسیله بولدوزر، با خاک یکسان کرد. علت تخریب این روستا ها که در نزدیکی شهرهای دهوک، اربیل و سلیمانیه واقع شده اند، همکاری روستاییان با گروه "بارزانی" اعلام شده است.» این روزنامه می افزاید: «عراق به اهالی روستاها، سه روز مهلت داده بود تا روستاها را ترک نمایند.»

همچنین به نوشته روزنامه ترجمان، در کمین نیروهای مبارز کرد در جاده خانقین - قادر، پنج تن از اعضای استخبارات عراق به نام های سرگرد جمیل نعمان، کاظم جمودی، سلمان علی، ماجد داوود و کنعان غالب، به هلاکت رسیدند.^(۴)

۱-۲۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۵۲.

۲-۲۴. روزنامه اطلاعات، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۱۴.

۳-۲۵. سند شماره ۲۲۷۷۰۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش روزانه"، واحد اطلاعات سپاه، شماره ۲۴۲،

۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۴-۲۶. روزنامه کیهان، ۳۱/۳/۱۳۶۶، ص ۳، روزنامه ترجمان ترکیه.

به علت محدود بودن شناسایی ها به شناسایی در خط و میسر نشدن نفوذ به عمق و شناسایی از پشت خط دشمن، اطلاعی از مواضع دشمن و محل های تجمع آنها در دست نبود و طبق شناسایی های انجام شده، روی ارتفاع کله قندی یک ردیف مین منور و سه ردیف مین والمر و یک رشته ۳ تایی سیم خاردار حلقوی که روی هم قرار گرفته بود، وجود داشت.

همچنین دور کله قندی و یال مربوطه و از آنجا به یال فرفری، دشمن کانالی احداث کرده و دو طرف آن را با سنگ چیده بود. کانال فوق محل عبور یک نفر بیشتر نبود و به دلیل صخره ای بودن، عمق کمی داشت که یک نفر می بایست به حالت خمیده درون آن تردد نماید.

دشمن روی این ارتفاعات حدود ۵ یا ۶ پایگاه داشت که در هر پایگاه تخمین زده شده که حدود یک دسته نیرو مستقر باشد. دور هر پایگاه را نیز با سنگ چین کانال هایی جهت تردد نیروهایش احداث کرده بود که به هم وصل نبودند. از یال فرفری به سمت یال دوپازا نیز دشمن کانال زده بود که نیروهایش از درون آن تردد می کردند.

در کل در جلو خط دشمن میدان مین و تله منور و یک رشته سیم خاردار (۳ تایی) حلقوی امتداد داشت و به یال دوپازا و قله دوپازا وصل می شد. البته بر اثر گذشت زمان و اصابت گلوله های توپ و خمپاره در برخی نقاط سیم خاردار پاره شده بود که دشمن آن را مرمت نکرده بود.

نیروهای مستقر روی این ارتفاعات آن چنان که از دیدگاه نیز مشاهده می شد به صورت مشترک (عراقی ها و جاش ها) بودند که طبق نظر نیروهای اطلاعات به دلیل حساس بودن کله قندی، این گونه اظهار می شود که دشمن بیشترین تجمع و استعداد را در پشت کله قندی مستقر نموده است. (۱)

ص: ۲۷۲

در ادامه عملیات نصر ۴، در ساعت ۴:۵۰ بامداد امروز قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله پایان مأموریت یگان خود را اعلام کرد: «ما روی قله ۲ و ۳ هستیم.»

شنیدن این خبر هر چند برای مسئولان قرارگاه خوشایند بود ولی با توجه به مشکلاتی که در راه تصرف این دو قله وجود داشت، این موفقیت باور کردنی نبود، لذا علی شمخانی، رحیم صفوی، مصطفی ایزدی و مهدی کیانی هر کدام چند بار با مقر تاکتیکی لشکرهای ۴۱ و ۲۵ کربلا تماس گرفتند تا از صحت خبر مطمئن شوند.

لشکر ۳۳ المهدی نیز باقی مانده مأموریت لشکر ۵۷ ابوالفضل را با موفقیت به پایان رساند. محمدجعفر اسدی فرمانده لشکر ۳۳ همچنین درخواست کرد تا با پیشروی به سمت چپ، ارتفاع بالوسه را نیز به تصرف درآورد که فرماندهی قرارگاه با این درخواست موافقت نکرد.

نیروهای لشکر ۳۳ پس از تصرف کامل شهر ماؤوت برای تأمین امنیت بلدوزرهای جهاد سازندگی که مأمور احداث خاکریز در جلو شهر بودند، تا یک کیلومتری جلو شهر موضع گرفتند. قبل از ظهر خاکریز مورد نظر احداث گردید و نیروهای این یگان در پشت آن موضع گرفتند. (۱)

امروز در پی کاهش درگیری های عملیاتی و تثبیت مناطق تصرف شده در منطقه عملیاتی نصر ۴ و ایجاد آرامش در قرارگاه فرماندهی عملیات، بار دیگر ارتفاع گرده رش به عنوان یک هدف استراتژیک و مورد علاقه فرماندهی عملیات و رده های مختلف قرارگاه مورد بحث قرار گرفت. گفت و گو در این باره از آنجا شروع شد که نیروهای اطلاعات قرارگاه نجف اطلاع دادند نیروهای عراقی در آن سوی (غرب) رودخانه قلاچولان (قلعه چولان) مستقر در گرده رش، مواضع خود را تخلیه کرده اند. مسئولان اطلاعات قرارگاه نجف دلیل این امر را مورد تهدید قرار گرفتن عقبه جبهه گرده رش بر اثر پیشروی نیروهای لشکر ۳۳ المهدی در دشت ماؤوت می دانستند. مصطفی ایزدی هم که از صبح برای بررسی اوضاع عمومی جبهه ها به خط رفته بود، در گزارشی به رحیم صفوی گفت: دشمن جاده ژاژیله را تا ۵۰۰ متری رودخانه کشیده است. از آن طرف (رودخانه) این جاده به سمت

۱- ۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف، در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش صص ۲۰۴ و ۲۰۶ و نوارهای شماره ۵۷ و ۶۶ هدایت عملیات قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴.

گرده رش پیش رفته است. به راحتی می توانیم با اندک کار مهندسی و اتصال جاده تا رودخانه و احداث پل، نیروها را به آن طرف منتقل کنیم و برای تکمیل عملیات، تک را ادامه بدهیم.

مسئول و معاون اطلاعات قرارگاه نجف (میرزایی و معارف) که با هلی کوپتر به شناسایی گرده رش رفته بودند نیز در گزارشی به رحیم صفوی گفتند: هیچ نیرویی از دشمن در روی گرده رش وجود ندارد، حتی یک گلوله- نیز به طرف ما شلیک نشد تا جایی که خلبان هلی کوپتر اظهار تمایل کرد روی گرده رش بنشیند.

حسین الله کرم هم اعلام کرد برای شناسایی و بررسی دقیق گرده رش، بعد از تاریکی هوا ۷ تیم شناسایی را به گرده رش خواهیم فرستاد. این مباحث که تقریباً و صرفاً از روی علاقه و اشتیاق بود به علت نبود نیروی کافی برای ادامه کار، به بن بست رسید. پیشنهاد های ارائه شده مبنی بر ورود قرارگاه قدس برای ادامه تک به سمت گرده رش نیز با مخالفت رحیم صفوی مواجه شد. (۱)(۲)

۲۹۶۱

در جلسه ای که شامگاه امروز با حضور قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه، مسئولان قرارگاه نجف و یگان های عمل کننده در عملیات نصر ۴، در قرارگاه نجف برگزار شد، فرماندهان یگان ها آخرین وضعیت خط و استقرار نیروها و اقدامات مهندسی و کمبدها و مشکلات خود را بیان کردند. ادامه کار مهندسی خصوصاً تکمیل جاده های مواصلاتی به عقبه خودی و احداث و یا تقویت خاکریزها از عمده اقدامات یگان ها و کمبود شدید نیرو از جمله مشکلات و تعویض و ترخیص از منطقه از عمده خواسته های این فرماندهان بود. سپس رحیم صفوی در سخنانی خطاب به فرماندهان یگان های عمل کننده گفت: خداوند به همه برادرها و همه ما عنایت فرمود و یک پیروزی خارج از انتظار به ملت و امام مرحمت فرمود. این پیروزی شاید هنوز هم برای خود شما معلوم نباشد و خداوند به ما نشان داد که اگر عنایت او باشد بسیاری از نشدنی ها می شود. البته حفظ این پیروزی از به دست آوردن آن مهم تر است. وی سپس ضمن پرهیز دادن فرماندهان از هرگونه سستی در کار و تأکید بر تقویت اقدامات پدافندی، گفت: حالا دشمن دارد سرمایه گذاری می کند. برداشت خوش بینانه این است که برای سد کردن پیشروی ما چندین رده پدافندی جلوی ما قرار می دهد که ما بیش از این ادامه ندهیم و بدبینانه اینکه دشمن مترصد است که حداقل دو قلو و قشن و سپس شهر مائوت را پس بگیرد. وی افزود: منطقه هنوز تثبیت نشده است، عراقی ها در حال سرمایه گذاری هستند و احتمال اینکه امروز و فردا کاری انجام بدهند هست. البته اگر ما سستی بکنیم سرمایه گذاری بیشتری می کنند و اگر قدرتمند باشیم آنها هر چه به خط بیاورند منهدم می کنیم. وی سپس مأموریت های آتی یگان ها در منطقه را که بیشتر برای استحکام اقدامات پدافندی بود به آنها ابلاغ کرد. (۳)

ص: ۲۷۴

- ۱- این مخالفت می توانست از دو جنبه باشد. ۱- آمدن قرارگاه قدس برای ادامه کار حداقل دو سه روز فرصت می خواست و این موجب هوشیاری دشمن می شد. ۲- قرارگاه قدس در گیر اجرای عملیات در ارتفاعات فروری بود.
- ۲- ۲. پیشین، صص ۲۱۱ تا ۲۱۴؛ و - نوار شماره ۴۸ هدایت عملیات قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴.

۳-۳. پیشین، صص ۲۰۴ الی ۲۱۹ و نوارهای شماره ۴۸ و ۵۷ هدایت عملیات قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴.

قرارگاه خاتم الانبیا(ص) با صدور اطلاعیه شماره ۲ درباره اجرای عملیات امروز و نتایج به دست آمده اعلام کرد: «در عملیات نصر ۴ با رشادتی که خاص جان برکفان خداجوی می باشد، شهر مهم و تاریخی ماؤوت عراق به محاصره درآمد و رزمندگان اسلام پس از شکستن آخرین مقاومت های مذبحخانه مزدوران بعثی، با سربلندی وارد شهر شده و این شهر را به تصرف خود درآوردند. آزادسازی شهر استراتژیک ماؤوت که بیش از ۱۰۰ اسیر را به دست رزمندگان غیور اسلام سپرد، یکی از پرافتخارترین اقدامات سلحشوران توحید در طول دفاع مقدس می باشد. در این عملیات که با استفاده از تاکتیک های ویژه نظامی و بهره گیری از شیوه های ابداعی جنگ های کوهستانی انجام گرفت، دلاوران سپاه اسلام موفق شدند ضمن آزادسازی ده ها روستا، ارتفاعات و جاده های مواصلاتی و استراتژیک، ده ها دستگاه تانک و نفربر و خودرو را به غنیمت گرفته و تعدادی تانک، نفربر و خودرو نظامی را منهدم سازند و بیش از ۱۵۰۰ تن از قوای دشمن را کشته یا زخمی نمایند.

همچنین ۲۶۵ تن از نفرات دشمن به اسارت رزمندگان اسلام درآمدند که در بین آنان متجاوز از یک صد تن از افسران و درجه داران عراقی مشاهده می شوند. شمار اسرای عراقی از آغاز عملیات نصر ۴ تاکنون به ۴۶۰ تن رسیده است.

در جریان این یورش غافلگیرانه و سریع، ارتفاعات مهم قشن، دوقلو، ژاژیله بزرگ و کوچک و یال میراوه و چندین پاسگاه و پادگان نظامی و همچنین چندین کیلومتر از جاده مهم و استراتژیک ماؤوت - سلیمانیه و تعدادی پل مواصلاتی آزاد شد.

رزمندگان در حال پاک سازی شهر ماؤوت.

رزمندگان در حال پاک سازی شهر ماؤوت.

در این حرکت قدرتمندانه نظامی تیپ ۱۱۵ پیاده به میزان صد درصد، گردان تانک "الکرار" به میزان صد درصد و یک گردان از تیپ ۹۴ به میزان ۵۰ درصد منهدم شد.

در این عملیات همچنین با تلاش جان برکفان و خلبانان هوانیروز و ارتش جمهوری اسلامی ایران، و اجرای آتش سنگین توپخانه و تانک نیروی زمینی سپاه، ضربات و ضایعات سنگینی به دشمن وارد آمد و قوای دشمن در منطقه عملیاتی زمین گیر شد.

همچنین با تلاش مهندسی رزمی تلاشگران جهاد سازندگی و سپاه پاسداران، رزمندگان اسلام موفق به عبور از صعب العبورترین مناطق کوهستانی شمال کردستان عراق شدند و بر ارتفاعات مهم منطقه تسلط یافتند.^(۱)

۲۹۸ ۱

به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی تخلیه اسرای عملیات نصر ۴ به پشت جبهه همچنان ادامه دارد. در میان اسرا سرهنگ خالد خریط فرمانده تیپ ۴۳۳ از لشکر ۲۷ و سه فرمانده گردان این تیپ به نام های سرهنگ دوم ماجد جاسم نصار الطالبی فرمانده گردان سوم، سرگرد سامی حماده ناصح فرمانده گردان دوم، سرگرد هانی شریف عبدالعزیز فرمانده گردان یکم و همچنین سرهنگ دوم شامر عبدالله عبد فرمانده گردان سوم تیپ کماندویی به چشم می خورد.^(۲)

۲۹۹ ۲

ساعت ۱۷ امروز ارتش عراق ۷۰ گلوله- خمپاره شیمیایی از نوع عامل اعصاب و تاول زا را در محل استقرار و عقبه لشکر های ۱۴ امام حسین (ع)، ۴۱ ثارالله و ۳۳ المهدی در دره و یال گولان و ارتفاعات اسپیدار و دامنه آن شلیک کرد. در این حمله شیمیایی ۱۱۰ تن از افراد خودی مصدوم شدند.^(۳)

در ساعت ۱۴:۱۵ نیز یک هواپیمای دشمن به وسیله سایت موشکی قرارگاه رعد در منطقه عملیاتی سرنگون شد. یک هواپیمای دیگر نیز در ساعت ۱۷ با آتش پدافند نیروهای خودی سرنگون شد.^(۴)

۳۰۰ ۳

علی زاهدی فرمانده لشکر ۱۲، راوی مرکز مطالعات و تعدادی از نیروهای لشکر ۱۲، در تپه های جنگلی ماووت.

در گزارشی که خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره موقعیت جغرافیایی طبیعی و نظامی شهر ماؤوت تهیه کرده، آمده است: شهر ماؤوت در عمق ۳۵ کیلومتری خاک عراق و در فاصله ۷۵ کیلومتری شهر بانه واقع است. ماؤوت که شهری تاریخی محسوب می شود، قبل از جنگ ۵ هزار تن سکنه داشت

ص: ۲۷۶

۱-۴. روزنامه کیهان، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۵. روزنامه رسالت، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۶. سند شماره ۲۷۴۶۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: کتاب گزیده اسناد عملیات نصر ۴، ص ۲۴۱؛ و - سند شماره ۱۴۸۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، ۲۸/۳/۱۳۶۶ تا ۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱۲.

۴-۷. سند شماره ۲۸۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزیده اسناد عملیات نصر ۴، ص ۲۸۲.

ارتفاعات مشرف بر شهر ماؤوت

ارتفاعات مشرف بر شهر ماؤوت

اما با شروع جنگ به صورت کاملاً نظامی در آمد و تبدیل به دژ مستحکم ارتشیان بعثی شد. این شهر که از مراکز مهم تدارکاتی جبهه های شمال شرقی عراق به شمار می رود در عملیات کربلای ۱۰ در تیررس رزمندگان اسلام قرار گرفت.

ماؤوت در دامنه جنوبی تپه های جنگلی گسترده شده و از سمت جنوب با جاده ای به سلیمانیه مرتبط می شود. جاده صعب العبور بخش غربی، شهر را از طریق تپه های شمالی به جاده منتهی به سلیمانیه وصل می کند و در حاشیه شرقی موانع ایدایی و استحکامات ارتش عراق دیده می شود.

بخش هایی از شهر و ارتفاعات را درختان بلوط، انجیر، انگور و انار تشکیل می دهد. درون شهر ساختمان های بزرگ بتونی به مراکز فرماندهی و دیده بانی اختصاص یافته است. جاده آسفالته شمال و جنوب شهر را طی می کند و در جنوب شهر خانه های قدیمی خشتی و گلی با باغ های میوه - که بر اثر آتش دشمن در حال سوختن است - دیده می شود. مغازه های شهر آتش گرفته، در اطراف و کناره های خیابان های شهر سنگرهای کمین و سنگرهای اجتماعی و انفرادی دیده می شود. اوراق پراکنده گروهک های ضد انقلاب در اطراف ساختمانی در شهر نشان می دهد که پیش از فتح شهر ماؤوت به وسیله رزمندگان اسلام، گروهک های ضد انقلاب در این بخش شهر مستقر بوده اند. (۱)

ص: ۲۷۷

برای اجرای عملیات تصرف ارتفاع فرفری در غرب سردشت (عملیات نصر ۵) احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف، ۱۵ دقیقه بامداد امروز را به عنوان زمان آغاز عملیات اعلام کرد و به واحدهای ادوات و توپخانه مأموریت داد تا هم زمان با شروع درگیری نیروهای پیاده، روی نقاط تعیین شده اجرای آتش کنند. (۱)

عملیات در ساعت مقرر آغاز شد و پس از گذشت دو ساعت ارتفاع کله قندی و ارتفاع فرفری سقوط کرد و رزمندگان مشغول پاک سازی شدند، ولی در یال کله قندی نیروهای عمل کننده با مقاومت و انبوه آتش دشمن مواجه شدند. فرماندهان دشمن با جمع بندی از وضعیت و در پی از دست دادن ارتفاعات کله قندی و فرفری، برای حفظ یال کله قندی تلاش می کنند. مسئول محور نیروهای عمل کننده در یال کله قندی که واحدهای متحمل تلفات زیادی شده است، درخواست واحد جایگزین می کند، لیکن فرمانده لشکر از وی می خواهد تا رسیدن نیروی جایگزین مقاومت کنند. در این وضعیت تعدادی از نیروهای جهاد نیز که برای احداث جاده به منطقه آمده اند، زخمی می شوند و کار جاده کشی نیز تعطیل می گردد. با روشن شدن هوا احمد کاظمی دستور می دهد همه قبضه های ادوات و توپخانه و تانک ها به سوی یال ارتباطی کله قندی شلیک کنند. در نتیجه این اقدام، نیروهای عراقی مجبور به ترک منطقه می شوند و نیروهای خودی در آنجا مستقر می شوند. در پی آن نیروهای مهندسی جهاد نیز دستگاه های احداث جاده را بار دیگر فعال می کنند. با پیشروی نیروهای خودی و تسلط دید و تیر در منطقه، عزیز جعفری فرمانده قرارگاه قدس و احمد کاظمی با مطالعه بیشتر زمین منطقه متوجه می شوند که بین دو ارتفاع کله قندی و فرفری یک یال ارتباطی وجود دارد که به علت وضعیت خاص استقرار و دید نیروهای خودی، تاکنون مشاهده نشده بود. روی این یال ۵ پایگاه قرار دارد و پایگاه قله سنگی اصلی ترین پایگاه دشمن در این یال است و چون امکان دارد دشمن با استفاده از این یال کل عملیات را مورد تهدید قرار دهد، لذا تصمیم گرفته می شود که شب بعد لشکر ۸ نجف با به کارگیری نیروهایی از گردان امام رضا(ع)، این یال را نیز به تصرف درآورد.

با قطعی شدن این تصمیم، فرمانده گردان امام رضا(ع) و فرماندهان گروهان های عمل کننده از بعدازظهر امروز کار شناسایی و طراحی عملیات برای تصرف یال ارتباطی را آغاز کردند.

در حال حاضر به علت نبود جاده، نیروهای خودی مستقر در ارتفاع فرفری با دشواری پشتیبانی می شوند و تنها امکان و وسیله پشتیبانی آنها افراد پیاده یا به وسیله قاطر است که هر بار رفت و برگشت پیاده یا قاطر از آخرین محل استقرار نیروهای خودی تا ارتفاع فرفری حدود ۵ ساعت طول می کشد. (۲)

ص: ۲۷۸

۱- کاستن از فشار دشمن روی یگان های عملیات نصر ۴، از جمله اهداف اجرای عملیات نصر ۵ بود.

۲- ۹. سند شماره ۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر ۸ نجف، در عملیات نصر ۵، علی ایزدی، صص ۵۲ تا ۶۲.

منطقه عملیات نصر ۵

در ساعت ۲:۳۰ بامداد امروز ۲۰۰ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق با اجرای آتش پشتیبانی به پایگاه ژاندارمری "شهید خزایی" در منطقه مرزی "دهلران" حمله کردند، ولی مقاومت نیروهای خودی مانع از سقوط پایگاه شد. در این عملیات که تا ساعت ۱۱:۳۰ ادامه یافت، ۴ تن از نیروهای مهاجم کشته شدند و ۴ قبضه تیربار و ۴ دستگاه بی سیم آنها نیز به دست نیروهای خودی افتاد. در این درگیری، از نیروهای ژاندارمری نیز ۵ تن شهید و ۴ تن زخمی شدند و ۳ تن از آنان به اسارت درآمدند. (۱)

از سوی دیگر، ۲۵ تن از افراد گروه کومه له به پایگاه مقاومت "رشنش" در محدوده پایگاه شویسه در جنوب محور سنندج - مریوان حمله کردند. در این عملیات ۲ تن از نیروهای پایگاه به شهادت رسیدند و یک تن نیز به اسارت افراد کومه له درآمد. (۲)

در سقز نیز دو پایگاه "آب باره" و "نیاوچان" مورد هجوم عناصر مسلح غیرقانونی قرار گرفت. در این حمله که با غافل گیری کامل نیروهای خودی انجام شد ۲ تن شهید شدند و ۲۴ تن نیز به اسارت مهاجمان درآمدند. (۳)

همچنین ۵ تن از افراد گروه "رزگاری" که قصد کار گذاشتن بمب در زیر یکی از پل های اطراف مریوان را داشتند، بر اثر انفجار بمب کشته شدند. (۴)

خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی وضعیت نظامی و امنیتی استان باختران را طی خرداد ماه تشریح کرده است. در این گزارش به مجموعه ای از اقدامات نظامی گروه های مسلح غیرقانونی در شهرها و محورهای مرزی این استان، به ویژه تلاش حزب دمکرات برای تصرف پاوه، اشاره شده است: «طی خرداد ماه، در مناطق جنگی استان باختران عملیات پرحجمی به چشم نمی خورد و رزمندگان اسلام تنها به عملیات گشتی رزمی و گشتی شناسایی دست زدند و در بعضی موارد، عملیات های کوچکی انجام گرفت. در این ماه، ورود اکراد مسلح از طریق مرز عراق به "اورامانات" و "پاوه" و از طرفی عملیات منافقین در استان، نشان دهنده حضور گسترده ضد انقلاب در منطقه بود. از جمله مواردی که می توان به آن اشاره کرد: حضور دمکرات ها با پشتیبانی و تجهیز کامل رژیم بعثی عراق بود، به طوری که یک گروه ۲۰۰ نفری از دمکرات های مسلح به همراه فیلمبرداران فرانسوی، به قصد تخریب و ترور و حمله به شهر پاوه، وارد منطقه شدند که در اولین مراحل عملیات، با شکست مواجه شدند. پس از آن، گروه دیگری وارد عمل شد که قبل از شروع عملیات، از طریق یکی از عوامل آنها که به جمهوری اسلامی پناهنده شده بود، نقشه عملیاتی لو رفت و افراد گروه در منطقه پخش شدند که گاه با حمله به پایگاه های سپاه و ژاندارمری، حضور خود را نشان می دهند. از سوی دیگر، منافقین نیز با حمله به پایگاه های سپاه و ژاندارمری، سرسپردگی خویش را برای تقویت بیشتر به بغداد نشان می دهند که از جمله، حمله به مقر سپاه در منطقه گیلان غرب بود.»

- ۱-۱۰. معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، بولتن "گزارش روزانه"، شماره ۲۳۹، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱؛ و- سند شماره ۲۸۴۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای و اطلاعاتی شماره ۵۸، از گردان ۱۲۴ سیدالشهدا (قرارگاه یک)، به معاونت اطلاعات قرارگاه کربلا ۳/۴/۱۳۶۶، و- خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۶، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳۳، ایلام - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۱۱. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، و- شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴؛ و- شماره ۱۵۲، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰.
- ۳-۱۲. پیشین، ردیف ۲، ص ۱۰.
- ۴-۱۳. سند شماره ۲۸۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای و اطلاعاتی شماره ۹۶، نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

این گزارش می افزاید: «همچنین مواردی از تیراندازی در شهر باختران در چند شب و دستگیری بعضی از اعضای گروهک های نجات ملی، دمکرات، منافقین و حزب سوسیالیست و کشف و خنثی سازی نقشه آنان مبنی بر ترور و خراب کاری در شهر باختران و همچنین انفجار چندین نارنجک در باختران، سنقر و ... از جمله رخدادهای سیاسی استان باختران در خردادماه گذشته بود.»^(۱)

یکی از نشریات داخلی سپاه نیز عملکرد گروه های مسلح غیرقانونی کردستان را در ماه گذشته، با تأکید بر نقش اصلی سازمان کومه له، تشریح کرده است: «طی ماه گذشته، آمار تحرکات ضد انقلاب سیری صعودی داشته که عمده آنها، از سوی گروه کومه له بوده است. منافقین نیز ۳ حرکت عمده با پشتیبانی آتش توپخانه رژیم علفی علیه پایگاه های ارتش انجام دادند که در هر ۳ مورد، خسارات و تلفاتی به همراه داشت. نتایج آماری بیش از ۴۵ مورد درگیری و کمین و ... ضد انقلاب علیه نیروهای خودی در ماه گذشته به تفکیک چنین است: ۲۷ نفر شهید، ۶۹ نفر مجروح، ۳۹ نفر اسیر (غیر از اسرای آزاد شده) و ۲ نفر مفقود. از نیروهای ضد انقلاب نیز، ۲۴ نفر کشته، ۱۸ نفر زخمی و ۲ نفر اسیر شده و ۸ نفر نیز خود را تسلیم کردند. همچنین، در این مدت، با حمله ضد انقلاب، ۶ پایگاه مقاومت روستایی در کردستان سقوط کرد.»^(۲)

۳۰۴۱

در ادامه بازرسی از کشتی های عبوری از تنگه هرمز، ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز ۷ فروند نفت کش خارجی را بازرسی کرد و سپس به آنها اجازه ادامه مسیر داد.^(۳)

۳۰۵۲

امروز سه گردان از پیش قراولان مدافع خلیج فارس، از استان خراسان عازم مناطق و جزایر استراتژیک جنوب شدند. همچنین نیروهای بسیجی چند شهر دیگر نیز عازم مناطق جنگی کشورمان شدند.^(۴)

۳۰۶۳

درباره تلاش مصر برای ایجاد اختلال در خرید های تسلیحاتی ایران، روزنامه "الوفد"، چاپ قاهره نوشت: «اطلاعاتی در دست دارد که نشان می دهد چین در پی فشار شدید مصر، تحویل سلاح - از جمله موشک های "کرم ابریشم" - را به ایران متوقف کرده است.» الوفد بدون نام بردن از منبع این خبر، می افزاید: «مصر بنا به درخواست برخی از کشورهای عربی، چین را تحت فشار قرار داده است.» این روزنامه می نویسد: «مصر از برزیل نیز درخواست مشابهی کرده و این کشور به شرط بازاریابی مصر برای سلاح ها و جنگ افزار ساخت برزیل در کشورهای عربی و افریقایی، با توقف ارسال اسلحه به ایران موافقت کرده است.» الوفد اضافه می کند: «این توافق، در طول سفر وزیر خارجه برزیل به قاهره در هفته گذشته حاصل شده است.»^(۵)

ص: ۲۸۱

جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶.

۲-۱۵. مأخذ ۱۱، ردیف ۱، ص ۹.

۳-۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۴-۱۷. پیشین.

۵-۱۸. مأخذ ۱۰، ردیف ۳، ص ۴۳، آتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه الوفد چاپ قاهره.

پانزده عضو شورای امنیت برای بررسی پیش نویس قطع نامه ای که برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تهیه شده است، فردا تشکیل جلسه خواهند داد. رادیو بی.بی.سی با بیان این سؤال که آیا این تلاش می تواند فراتر از اقداماتی که تاکنون در این زمینه صورت گرفته است، مؤثر باشد یا نه؟ می گوید: «از اطلاعات کمی که درباره پیش نویس قطعنامه به دست آمده است، چنین برمی آید که این قطعنامه طرف دار آتش بس در جنگ است و آنچه این قطعنامه را تحکیم می کند، تحریم الزامی فروش اسلحه به هر یک از دو طرف متخاصم است که حاضر نشود به این آتش بس عمل کند. همچنین گفته شده است که احتمالاً این قطعنامه شامل شرط عقب نشینی نیروها به داخل مرزهای بین المللی است که در واقع به این معنی است که ایران به داخل مرزهای خود عقب نشینی کند و ضمناً مبادله اسیران جنگی انجام بگیرد. اما این تازه ترین تلاشی است که از حمایت هر پنج قدرت بزرگ جهان برخوردار است و با توجه به اینکه کلیه تلاش های قبلی بی فایده بوده است، احتمال بیشتری برای موفقیت دارد.» این رادیو می افزاید: «مؤثر بودن تحریم الزامی فروش اسلحه مسلماً بستگی به آمادگی کشورها برای حمایت از چنین تحریمی و همچنین توانایی آنها در عمل کردن به این تحریم دارد. از این بابت، سوابق رضایت بخش نیست؛ معامله گران بین المللی اسلحه اغلب نشان دادند که می توانند ماهرانه حتی از کنار جامع ترین خط مشی های تحریم بگذرند و کار خود را انجام دهند و رفتار دولت ها در مواردی، بهتر از این نبوده است. هم انگلیس و هم امریکا اخیراً این طور نشان داده اند که حاضرند تحریم فروش اسلحه به ایران یا عراق را رعایت کنند، چون فروش اسلحه به این دو کشور می تواند در طولانی شدن جنگ تأثیر داشته باشد، اما در عین حال، انگلیس به ایران اجازه می دهد که یک مرکز خرید بین المللی اسلحه در لندن داشته باشد و خودش به ایران اتومبیل های لندروور و موتور تانک های "جیفتن" می فروخته است.»

بی.بی.سی ادامه می دهد: «در این اواخر نشانه هایی مشاهده می شود حاکی از اینکه ایران آمادگی بیشتری برای پذیرش نقش سازمان ملل متحد پیدا کرده است، اما این آمادگی صرفاً برای کمک به سازمان ملل متحد به جهت امنیت خلیج فارس محدود می شود. شواهدی مبنی بر اینکه نتیجه تحقیقات یک گروه ویژه سازمان ملل متحد در ماه گذشته می تواند عدم اعتماد کلیه مقامات ایران به سازمان ملل متحد را تغییر دهد، در دست نیست. تحقیقات این گروه ویژه تأیید کرده که عراق از سلاح های شیمیایی استفاده کرده است.»^(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز با اعلام تشکیل جلسه شورای امنیت درباره محتوای پیش نویس قطع نامه گزارش داده است: «در متن قطع نامه پیشنهادی، علاوه بر آتش بس، بازگشت فوری نیروهای متخاصم به مرزهای متبوع خود نیز خواسته شده است. در همین متن، از ایران و عراق درخواست به عمل آمده تا به مبادله اسرا اقدام کنند. متن مذکور به دبیر کل سازمان

ص: ۲۸۲

۱- ۱۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۵، ۲/۴/۱۳۶۶، صص ۱۲ تا ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۱/۴/۱۳۶۶.

ملل اختیار تشکیل یک کمیته ویژه تحقیق در خصوص مسئولیت های جنگ را می دهد و از وی می خواهد تا امکانات تحکیم امنیت در خلیج [فارس] را جست و جو نماید. به گفته ناظران، احتمال می رود که مذاکرات میان اعضای شورا، تنها به صورت فرمالیته نباشد. ده عضو غیردائمی شورای امنیت سازمان ملل که ژاپن، آلمان غربی و ایتالیا نیز در میان آنها قرار دارند، فی الواقع خود را نسبت به رازی که پنج عضو دائمی طی پنج ماه گفت و گو حفظ کرده بودند، خشمگین نشان داده اند.»^(۱)

در پی اظهارات روز گذشته "مایکل آرماکاست"، معاون وزیر خارجه امریکا درباره اقدامات سازمان ملل، وی امروز نیز درباره همکاری شوروی و امریکا در تصویب قطع نامه اخیر شورای امنیت سازمان ملل گفت: «در بحث و گفت و گوهای سازمان ملل متحد پیرامون پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق، شوروی به طرز شگفت آوری همکاری و هماهنگی نشان داد.» وی در یک مصاحبه تلویزیونی گفت: «واشنگتن و مسکو در یک هدف عمده مشترک در منطقه خلیج فارس سهیم و شریک هستند.» آرماکاست افزود: «من فکر می کنم که دست کم به طور موقت، منافعمان در منطقه در زمینه جلوگیری از پیروزی ایران در جنگ خلیج فارس، مشترک است.»^(۲)

۳۰۸۱

وزیر نفت کویت تهدید کرد که اگر امریکا به درخواست کویت برای اسکورت نفت کش هایش جواب منفی دهد، از سایر قدرت ها درخواست کمک خواهد کرد. "شیخ علی خلیفه" در این باره گفت: «اگر کنگره امریکا از تصویب طرح تغییر پرچم کشتی های کویتی امتناع کند، کویت دست به دامان سایر قدرت های بزرگ از جمله شوروی خواهد شد.» وی افزود: «کویت تاکنون با کشورهای انگلیس، فرانسه و چین در این مورد تماس گرفته است و درخواست ما از جانب کشورهای بزرگ رد نشده است، ولی هنوز پاسخی از سوی سه کشور مذکور دریافت نکرده ایم.» با این حال، وی بر سیاسی نبودن اقدام دولت کویت تأکید کرد و گفت: «ترتیبات اتخاذ شده از سوی کویت در مورد نفت کش ها، تنها یک اقدام بازرگانی محض بوده و هیچ معنی و مفهوم سیاسی ندارد.» وی افزود: «کویت از طریق دولت های شورای همکاری خلیج (فارس) و سازمان کنفرانس اسلامی و جنبش عدم تعهد و سازمان ملل متحد و دیگر سازمان ها، کوشید تا از این جنگ خانمان سوز و اسف بار بین دو کشور همسایه عراق و ایران جلوگیری و آزادی کشتی رانی را در آب های بین المللی خلیج تأمین نماید.» وی سپس ضمن اشاره به قطع نامه دو سال قبل شورای امنیت که بر آزادی کشتی رانی در آب های بین المللی خلیج (فارس) و دیگر آبراه ها تأکید داشت، گفت: «چیزی که برای کویت مهم است، آن است که نفتش به بازارهای جهانی برسد.»^(۳)

ص: ۲۸۳

۱- ۲۰. پیشین، ص ۳، نیویورک - خبرگزاری فرانسه، ۱/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۱. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۲/۴/۱۳۶۶، صص ۸ و ۹، رادیو امریکا، ۱/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰، آسوشیتدپرس؛ و - مأخذ ۱۱، ردیف ۳، ص ۱۴، رادیو کویت - ۳/۴/۱۳۶۶.

شیخ صباح الاحمد الصباح معاون نخست وزیر و وزیر خارجه کویت در نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل: بدون شک شما با ما در ارزیابی خطر ادامه جنگ برای منطقه و نیز امنیت و صلح جهانی موافق هستید.

در پی بمباران اخیر جزیره خارک و پس از آنکه آقای میرحسین موسوی، نخست وزیر، استفاده هواپیماهای عراقی را از فضای کویت در این حمله افشا کرد و به کویت در این باره هشدار داد، "محمد بوالحسن"، سفیر دائمی کویت در سازمان ملل، امروز متن نامه شیخ "صباح الاحمد الجابر الصباح"، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت را که خطاب به دبیرکل سازمان ملل بود، به دکوئیر تقدیم کرد. در این نامه آمده است: «با توجه به موقعیت فعلی این بخش مهم و حساس جهان و با درک کامل تلاش های صورت گرفته توسط شما، به طور مشخص در این زمان به گسترش رو به رشد ادامه جنگ میان دو کشور همسایه منطقه خلیج فارس، ایران و عراق، هشدار می دهیم. بدون شک، شما با ما در ارزیابی از خطر ادامه جنگ برای منطقه و نیز امنیت و صلح جهانی موافق هستید. ما در کویت در تلاش هستیم که روابطمان را با همسایه خود، ایران بهبود بخشیم. اما آن کشور متأسفانه پاسخی از خود نشان نداده است. بالعکس، عمداً جنگ تبلیغاتی خود را افزایش داده و مقامات عالی رتبه این کشور مستقیماً و به طور مکرر، کویت را تهدید می نمایند. طبیعی است که ما و جامعه بین المللی به طور کلی باید این گونه تهدیدات را به ویژه پس از اینکه ایران به تشدید جنگ و حملات پی در پی به کشتی های کویتی به هر ابزار ممکن ادامه می دهد، جدی بگیریم. با توجه به این وضعیت، کویت از جامعه بین المللی و سازمان های اصلی آن و در درجه نخست از سازمان ملل انتظار دارد که به مسئولیت های خویش مطابق با منشور سازمان ملل عمل نماید و تلاش های خود را جهت پایان بخشیدن به این درگیری خطرناک و تهدیدآمیز متمرکز سازد. درخواست ما از شخص شما و جامعه بین المللی این است که با اتخاذ موضعی صریح، تهدیدات علیه کویت را رد و تقییح نمایید که در حقیقت، نگرانی ما را نسبت به این حقیقت کاهش نخواهد داد و مایل هستیم محور توجه را به پایان بخشیدن به جنگ متمرکز کنیم و نیز خود را برای کلیه پیامدهای آن آماده سازیم.» (۱)

درباره همکاری جدید اطلاعاتی امریکا و عربستان سعودی، خبرگزاری یونایتد پرس از واشنگتن گزارش داد: «وزارت امور خارجه امریکا اعلام کرد: واشنگتن و ریاض توافق کرده اند هواپیماهای جاسوسی "آواکس" مستقر در عربستان، حاشیه جنوبی خلیج فارس را نیز تحت پوشش قرار دهند. طبق این توافق نامه، کل منطقه خلیج فارس زیر پوشش این هواپیما ها قرار

می گیرد و اطلاعات هواپیماهای آواکس در اختیار کشتی هایی که از طریق تنگه هرمز وارد

ص: ۲۸۴

۱-۲۳. سند شماره S/۱۸۹۳۸ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۲ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

منطقه خلیج فارس شوند، قرار می گیرد و هرگونه حمله احتمالی علیه کشتی ها را به اطلاع آنها خواهد رساند.»

هوابیمای آواکس
واشنگتن و ریاض توافق کرده اند که هوابیماهای جاسوسی آواکس
مسافر در عربستان، حاشیه جنوبی خلیج فارس را تحت پوشش قرار دهند.

یونایتد پرس می افزاید: «هم اکنون ۹ فروند هوابیمای "آواکس" در خاک عربستان مستقر می باشند که چهار فروند آن متعلق به ایالت متحده و پنج فروند آن متعلق به عربستان می باشد. به موجب توافق فوق، پنج فروند "آواکس" متعلق به عربستان، منطقه جنوبی خلیج فارس و چهار فروند متعلق به امریکا، منطقه شمالی خلیج فاس را تحت پوشش قرار خواهند داد. این توافق پس از هفته ها بحث و بررسی با مقامات "ریاض" حاصل شده است. گفته شده که مقامات عربستان شدیداً از پیشنهاد واشنگتن حمایت کرده اند. به گفته وزارت خارجه امریکا، جنگنده های "اف-۱۵" عربستان به حفاظت از ۹ فروند "آواکس" مستقر در این کشور ادامه خواهند داد. شروع این عملیات با اسکورت تانکرهای نفت کش کویتی توسط ناوگان دریایی ایالات متحده که قرار است در چند هفته آینده عملی گردد، هم زمان خواهد بود.»^(۱)

در این حال، "فرانس اوکلی"، سخن گوی کاخ سفید در تشریح همکاری عربستان برای اجرای این برنامه گفت: «واشنگتن و ریاض به فعالیت خود جهت آماده ساختن اجرای این توافق ادامه خواهند داد.» خبرگزاری فرانسه ضمن اعلام این خبر می افزاید: «نشریه "نیویورک تایمز" در آخر هفته گذشته نوشت، عربستان سعودی طی نامه ای از سوی "ملک فهد" برای "رونالد ریگان"، رئیس جمهور امریکا، موافقت خود را با این درخواست امریکا اعلام کرده است. سخن گوی وزارت خارجه امریکا متذکر شد، هوابیماهای آواکس عربستان در بخش جنوبی خلیج فارس پرواز خواهند نمود.»^(۲)

۳۱۱۱

معاون دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس در امور خارجه، "سیف بن هشیل المسکری" درباره موضوعات مورد نظر در گردهمایی آتی مشترک این شورا و جامعه اقتصادی اروپا گفت: «راه های خاتمه دادن به جنگ ایران و عراق مورد بررسی و تبادل نظر قرار می گیرد.» روزنامه "البیان" با درج این مطلب می افزاید: «شورای همکاری خلیج [فارس] به سرپرستی "راشد عبدالله"، وزیر خارجه امارات عربی متحده و رئیس کنونی شورا، همچنین پیرامون تحولات اخیر در منطقه و حمله به نفت کش ها در آب راه بین المللی، با مقامات بازار مشترک [اروپا] به بحث و گفت و گو خواهد پرداخت.» این روزنامه می نویسد: «درباره تلاش های انجام گرفته توسط

- ۱-۲۴. مأخذ ۴، ص آخر، واشنگتن - خبرگزاری یونایتد پرس.
- ۲-۲۵. مأخذ ۲۲، ص ۱۰، خبرگزاری فرانسه، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

کشورهای عضو شورای همکاری خلیج [فارس] جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق، "المسکری" اظهار کرد: کشورهای عضو شورا از طریق شورا و یا به صورت انفرادی سرگرم اقدامات فشرده جهت پایان دادن به جنگ می باشند و چنین کاری را برای خود در اولویت بالا قرار داده اند. وی اقدام اخیر شورای امنیت سازمان ملل به منظور متوقف ساختن جنگ و نیز پذیرفتن توقف حمله به کشتی ها در آب های بین المللی از جانب ایران را علائم مثبت توصیف نمود. وی افزود: هرچند پایان دادن به جنگ از طریق صلح جویانه مطرح نمی باشد ولی دست کم این امید وجود دارد که تشنج در منطقه کاهش یابد و نیز از بین المللی شدن کشمکش جلوگیری به عمل آید.» (۱)

ص: ۲۸۶

۱- ۲۶. مأخذ ۱۰، ردیف ۳، ص ۲۳ و ۲۴، دویی - خبرگزاری امارات عربی متحده، ۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه البيان.

امروز صبح واحدهایی از لشکر ۳۳ المهدی (عج) در یک عملیات سبک موفق شدند بخش باقی مانده قله ۲ قشن را به تصرف در آورند. در پی این عملیات تنها نیرویی که در این منطقه از دشمن باقی مانده است حدود یک گروهان روی استحکامات قله ۸۶۴ (۱) است که این استحکامات بی شباهت به یک پادگان کوچک نیست. پس از این عملیات و استقرار روی قشن ۲، نیروهای لشکر ۳۳ در هماهنگی با قرارگاه بعد از ظهر امروز عملیات دیگری را به منظور تصرف قله ۸۶۴ انجام دادند و موفق شدند این قله و استحکامات آن را تصرف کنند.

از سوی دیگر، دشمن با هدف تصرف یال قشن، از نخستین ساعات امروز، ضمن اجرای آتش تهیه پرحجم و سنگین، حملاتی را از دو جناح چپ و راست این ارتفاع آغاز و مواضع نیروهای خودی را تهدید کرد. این حمله دشمن که با یک گردان انجام گرفت، با مقاومت نیروهای لشکر ۲۵ کربلا و لشکر ۴۱ ثارالله دفع شد. در این حال، فرماندهی قرارگاه نجف برای حفظ موقعیت نیروها در این محور، به تیپ ویژه ۱۵۵ شهدا مأموریت داد تا در قله های ۲ و ۳ و یال انتهایی قشن مستقر شود. همچنین برای تقویت محور "بالوکاوه"، در قله سمت چپ این ارتفاع، نیروهای یک گردان از تیپ ۵۹ مسلم ابن عقیل به جای نیروهای لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) مستقر شدند. (۲)

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره پاتک امروز دشمن و تلفات نیروهای عراقی در این پاتک، چنین گزارش داده است: «نیروهای بعثی عراق تحت فشار فرماندهی ارتش بعث، با واحدهایی از تیپ ۶۰۸ نیروی مخصوص، بقایای تیپ ۶۰۳ و توپخانه ۲۲ لشکر ۴ اقدام به پاتک کرد. رزمندگان اسلام که با هوشیاری کامل، هرگونه حرکت دشمن را تحت کنترل دارند، با رشادت بی نظیر و آتش دقیق هدایت شده خود، شمار زیادی از قوای ارتش بعث را به هلاکت رسانده و یا زخمی کردند. همچنین تعدادی از قوای عراقی را به اسارت گرفته و بقایای یگان های عمل کننده

ص: ۲۸۷

۱- این ارتفاع در جلو ارتفاع قشن و در جنوب شهر مأوت قرار دارد و به دلیل تسلطی که به دشت مأوت دارد، از نظر نظامی ارتفاع ارزشمندی است.

۲- ۱. سند شماره ۰۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش عملیات نصر ۴"، راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، ۲/۴/۱۳۶۶، صص ۲۲۰ تا ۲۲۲؛ و - سند شماره ۸۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش اجمالی عملیات نصر ۴"، داود ریاحی، ۱/۴/۱۳۶۶، ص ۶۷؛ و - سند شماره ۰۲۱۴۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: خلاصه اطلاعاتی شماره ۲۹- ن، تیپ اطلاعاتی ۳۱۳ حر (معاونت اطلاعات نجف)، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

دشمن را تارومار ساختند. در جریان دفع این پاتک، یک گردان از تیپ ۶۰۸ نیروی مخصوص به میزان ۸۰ درصد و واحدهایی از تیپ ۶۰۳ پیاده عراق منهدم شد و سرهنگ دوم "حسن قاسم محمد"، فرمانده توپخانه ۲۲ لشکر ۴ نیز به هلاکت رسید.» (۱)

۳۱۳۱

فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس در گفت و گویی با راوی مرکز مطالعات در این لشکر، درباره اقدامات مهندسی نیروهای خودی برای تأمین شهر ماؤوت گفت: «در بازدیدی که حدود ساعت ۱۰ صبح از خط داشتیم، خط پدافندی در یک کیلومتری جنوب شهر ماؤوت تعیین شد که شب گذشته توسط جهاد اصفهان و تیپ ۱۸ الغدیر خاکریز زده شده بود. این خاکریز از سمت غربی، به شیار پای ارتفاع "احمد رومی" و از سمت شرقی، به جاده آسفالت ماؤوت - سلیمانیه وصل شده و سپس تا ابتدای یال قشن ادامه می یابد. پدافند آن در سمت شرقی تا جاده آسفالت به عهده لشکر ۳۳ المهدی (عج) و از جاده آسفالت تا شیار پای ارتفاع "احمد رومی" به گردان امام حسین (ع) از لشکر ۱۰۵ قدس واگذار شد.» (۲)

۳۱۴۲

در ادامه عملیات نصر ۵ که از بامداد روز گذشته در غرب سردشت آغاز شده است، طبق پیش بینی و طراحی از پیش تعیین شده، گردان امام رضا (ع) از لشکر ۸ نجف با ۶ دسته (حدود ۱۵۰ نفر) برای تصرف یال ارتباطی (۳) ارتفاع فروری و ارتفاع کله قندی، از سه محور اصلی و یک محور فریب (حرکت اصلی از سمت کله قندی و طرح فریب از سمت فروری) به سمت هدف حرکت کردند. نیروها همگی در ساعت مقرر به پای کار رسیدند، ولی برخورد رزمندگان در یک محور به کمین دشمن، در اجرای هماهنگ عملیات تأخیر ایجاد کرد. در ساعت ۲۲:۳۰ درگیری آغاز شد و به رغم آتش شدید دشمن، نیروها به پیشروی ادامه دادند. آتش نیروهای خودی نیز که از دقت بیشتری برخوردار بود کمک کرد تا نیروها قبل از روشنایی هوا به اهداف خود دست یابند. پس از آن دستگاه های جهاد وارد منطقه شده و اقدامات مهندسی را شروع کردند. (۴)

۳۱۵۳

اهداف و نتایج عملیات نصر ۵ را یکی از فرماندهان عملیاتی منطقه غرب در مصاحبه با خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی چنین تشریح کرد: «هدف از این عملیات تکمیل خطوط پدافندی نیروهای اسلام در منطقه، بستن معابر نفوذی ضد انقلاب و جاش های دشمن و گسترش ارتباط با نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان بود.» وی افزود: با انجام موفقیت آمیز این عملیات، هدایت و تدارک نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان توسط فرماندهان سپاه اسلام با سهولت بیشتر انجام

ص: ۲۸۸

۱- ۲. روزنامه اطلاعات، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۳. سند شماره ۱۴۹۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی لشکر ۱۰۵ قدس، عملیات نصر ۴، صادق علی تازیکی، ۲/۴/۱۳۶۶، صص ۷۰ و ۷۱.

۳- یال ارتباطی از نظر موقعیت تقریباً روبه روی قله فروری قرار دارد و از راست به یال دوپازا و از چپ به کله قندی و از جلو به یال جنگلی منتهی می شود.

۴-۴. سند شماره ۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر ۸ نجف از عملیات نصر ۵، علی ایزدی، صص ۶۵ تا ۶۹.

خواهد شد. وی استفاده از تاکتیک های ویژه جنگ های کوهستانی توسط نیروهای زمینی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به منظور رسیدن به اهداف از پیش تعیین شده را از خصوصیات بارز این عملیات برشمرد. این فرمانده با اشاره به اینکه در عملیات نصر ۵ (که هم زمان با عملیات نصر ۴ انجام گرفت) دشت "بوجار" و تعدادی از روستاهای ایران - که زیر دید و تیر مستقیم قوای دشمن بود - آزاد گردید، متذکر شد که عملیات قهرمانانه سپاه اسلام در منطقه عمومی سردشت، تکمیل کننده عملیات کربلای ۱۰ بود و طی آن، یک گردان از تیپ ۹۷ پیاده از لشکر ۲۴ ارتش عراق و یک گروهان مکانیزه از همین تیپ منهدم شد. وی افزود: در این عملیات علاوه بر به هلاکت رسیدن شماری از قوای عراقی، یک گردان از نیروهای دفاع الوطنی "جاش" نیز به کلی تار و مار گردید. این فرمانده عملیاتی با اشاره به اینکه ناحیه مذکور یکی از نواحی استراتژیک در این منطقه است، خاطر نشان ساخت: با انجام موفقیت آمیز عملیات نصر ۵، معابر ضد انقلاب در دشت بوجار مسدود و فعالیت آنان بسیار محدود خواهد شد. وی کنترل سپاهیان اسلام بر نوار مرزی را نیز یکی دیگر از نتایج این عملیات ذکر کرد.

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره نتایج عملیات اعلام کرد: در عملیات نصر ۵، ۲۵ کیلومتر مربع از مناطق مرزی سردشت و چند روستای ایرانی از جمله روستاهای تابعه دولابی و قلعه رش پس از سال ها از تصرف دشمن آزاد شدند. در این عملیات ده ها تن از افراد دشمن کشته و زخمی شدند و ۱۰۰ تن نیز به اسارت درآمدند. (۱)

با اجرای این عملیات نیروهای خودی به عقبه های دشمن نزدیک تر شدند و دسترسی به ارتفاع مهم دوپازا و شهر قلعه دیزه امکان پذیر شد. (۲)

۳۱۶۱

هوایمهای عراقی امروز سردشت و اطراف آن را دو بار بمباران کردند. هوایمهای دشمن در نخستین حمله خود در ساعت ۹:۴۰ به روستاهای "ملاشیخ" و "شینو ابراهیم" و مزارع و جنگل های اطراف سردشت با بمب های خوشه ای هجوم آوردند که در نتیجه، سه غیرنظامی شهید و دو غیرنظامی و یک سرباز نیز مجروح شدند. در ساعت ۱۱:۴۵ نیز چند فروند هوایمهای دشمن، پادگان شهید بروجردی سپاه پاسداران در سردشت را بمباران کردند. در این حمله، هشت تن به شهادت رسیدند و ۱۳۷ تن مجروح شدند. (۳) همچنین در ساعت ۱۴:۳۰، یک فروند هوایمهای عراقی که قصد بمباران مواضع نیروهای خودی را داشت، با آتش پدافند ضد هوایی مستقر در منطقه شمال پنجوین و در پانزده کیلومتری جنوب سردشت سرنگون شد. (۴)

۳۱۷۲

امروز ۷۲ تن از نیروهای گردان محرم لشکر ۵۷ حضرت ابوالفضل که پس از اجرای عملیات نصر ۴ با دو دستگاه اتوبوس قصد رفتن به مرخصی را داشتند، در کیلومتر ۳۰ جاده سنندج - دیواندره در نزدیکی روستای "مامق" (ماموخ) به کمین نیروهای گروه کومه له برخورد کردند.

ص: ۲۸۹

- ۱-۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۷، ۴/۴/۱۳۶۶، صص ۴، ۷ و ۸، منطقه عملیاتی غرب - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲ و ۳/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۶. معاونت سیاسی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۷.
- ۳-۷. سند شماره ۲۸۴۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای شماره ۶۰، نزاجا، معاونت اطلاعات و عملیات، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳؛ و - مأخذ ۲، ص ۱۸، واحد مرکزی خبر.
- ۴-۸. سند شماره ۲۸۵۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش قرارگاه رعد؛ و - روزنامه رسالت، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲، منطقه عملیاتی غرب - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در این حمله، ۶ تن از نیروهای خودی شهید و ۸ تن از آنان زخمی شدند و ۵۸ تن دیگر نیز به اسارت نیروهای کومه له درآمدند. (۱) در این درگیری به یک دستگاه خودروی تویوتای نیروهای ژاندارمری نیز حمله شد و ۲ تن از سرنشینان آن شهید شدند. (۲)

۳۱۸۱

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران مانور دریایی "ذوالفقار" را در منطقه دریای عمان، تنگه هرمز و قسمت میانی خلیج فارس آغاز کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره چگونگی اجرای این مانور - به نقل از یک منبع آگاه نظامی - گزارش داده است: «هدف این عملیات که هشت روز به طول خواهد انجامید، کسب آمادگی در اجرای طرح های از پیش تعیین شده برای مقابله با تهدیدات بالقوه و همچنین بالا بردن سطح آمادگی رزمی یگان های شناور راداری، واحدهای تکاور و تفنگ دار و اجرای عملیات مشترک ویژه دریایی به روش های رزم دریا می باشد. در این مانور عملیاتی بدین شرح به مرحله اجرا درمی آید: انجام تمرین اسکورت کاروان ها از راه دور، تمرین جنگ های الکترونیکی عامل و غیرعامل، تمرینات ویژه شامل پیاده کردن نیرو در ساحل فرضی دشمن، انجام تمرینات کشف و شناسایی کشتی های مشکوک، حمله گروه های کماندویی به یگان های فرضی مستقر در لنگرگاه های دشمن و نهایتاً، مرحله تاکتیکی شامل جنگ دریایی، نمایش قدرت و جنگ شبانه.

یگان هایی که در این مانور شرکت دارند عبارتند از: ناوشکن های سنگین و سبک، ناوهای نیروبر، ناوهای لجستیکی و ناوچه های موشک انداز که جمعاً بیست فروند می باشند؛ تعدادی هواپیمای نیروی هوایی، اسکادران های هلی کوپتر نیروی دریایی، اسکادران های B۱.۲۱۲، اسکادران زیردریایی و تجسس اس.اچ، اسکادران های مین روب و مین گذار، اسکادران های هاورکرافت، چندین واحد از گروه های آبی خاکی شامل تیپ تفنگ داران و تکاوران و اسکادران بال ثابت. (۳)

۳۱۹۲

صبح امروز گروهی از استادان دانشگاه های کشور و نیز شماری از مسئولان حوزه ستادی وزارت فرهنگ و آموزش عالی برای بازدید از مناطق جنگی و آشنایی با مشکلات و مسائل نیروهای رزمی در جبهه های نبرد، تحت عنوان "زائرین دیار نور" با همکاری روابط عمومی ستاد تبلیغات جنگ، راهی مناطق عملیاتی غرب کشور شدند. (۴)

۳۲۰۳

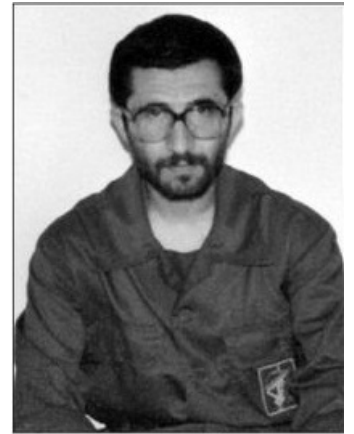
بازگشایی اردوگاه های آموزش نظامی دانشجویان عراقی، موضوعی است که خبرگزاری فرانسه درباره آن گزارش داده است: «اردوگاه های آموزش نظامی برای ده ها هزار دانشجو و شاگردان دبیرستان در تعطیلات تابستانی، در عراق گشایش می یابند. برای دانشجویان سیکل اول هفت

ص: ۲۹۰

- ۱- این افراد پس از ۲۴ ساعت آزاد شدند.
- ۲- ۹. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۱، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
- ۳- ۱۰. مأخذ، ص ۳، تهران - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۴/۱۳۶۶.
- ۴- ۱۱. روزنامه اطلاعات، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، کمیته تبلیغات جنگ وزارت فرهنگ و آموزش عالی.

دانشگاه عراق دوره آموزش از ژوئیه (مرداد) آینده به یک ماه محدود می شود. دانشجویان سیکل دوم و سوم که سال گذشته در خدمت بوده اند، به مدت سه ماه و دانش آموزان دبیرستانی که برای اولین بار آموزش می بینند، دو هفته برای آموزش اساسی اعزام خواهند شد. (۱۲)

۳۲۱۱

حسین علایی فرمانده نیروی دریایی سپاه:
رژیم کویت از آغاز جنگ تحمیلی همواره در کنار
رژیم عراق بوده ... ما نمی توانیم این همکاری
آشکار نظامی را نادیده بگیریم.

با تشدید تحرکات امریکا و کشورهای منطقه در خلیج فارس، سپاه پاسداران یک قرارگاه جدید دریایی را با نام منطقه دوم دریایی در منطقه بوشهر راه اندازی کرد. "حسین علایی"، فرمانده نیروی دریایی سپاه در این باره گفت: «منطقه دوم دریایی سپاه پاسداران در استان بوشهر تشکیل و فعالیت خود را آغاز کرد. این منطقه، مدافع بخش میانی خلیج فارس خواهد بود و موظف است، مأموریت های نیروی دریایی سپاه در این منطقه را به انجام برساند.» وی اضافه کرد: «امریکا با اسکورت چند نفت کش، موفق به کسب توان جدیدی در منطقه نخواهد شد.» وی درباره همکاری کویت با عراق گفت: «رژیم کویت از آغاز جنگ تحمیلی، همواره در کنار رژیم عراق بوده و علاوه بر تقویت بنیه دفاعی عراق و دادن امکانات هوایی به هواپیماها و هلی کوپترهای آن رژیم برای شرارت بیشتر در منطقه، اخیراً آب راه "سیه" را که بین جزیره "بویان" و بندر کویت واقع است، جهت حفظ اسکله "البکر" در اختیار آن رژیم قرار داده است.» وی همچنین افزود: «ما نمی توانیم این همکاری آشکار نظامی را نادیده بگیریم. کویتی ها در این منطقه به آسانی آسیب پذیر می باشند.» علایی گفت: «نیروی دریایی ما از توان بالایی برخوردار است و به تنهایی قادر است کویت را در محاصره کامل دریایی قرار دهد.» وی با اشاره به روحیه شهادت طلبی مردم کشورمان، افزود: «ما از حوادث استقبال می کنیم و آن را آزمایشی از جانب خدا می دانیم و مطمئن هستیم، چنانچه امریکایی ها در خلیج فارس وارد عمل شوند قادر خواهیم بود منطقه را از لوث وجود آنها پاک کنیم.» وی درباره حضور نیروی دریایی عراق در خلیج فارس گفت: «حضور نیروی دریایی عراق که با همکاری کویت انجام می گیرد، تنها به اسکله "البکر" محدود می شود و فاقد ارزش نظامی است.» (۱)

"سیدعلی حسینی تاش"، جانشین فرمانده نیروی دریایی سپاه نیز در مصاحبه ای درباره سیاست تشنج زدایی ایران در منطقه، توان نظامی نیروی دریایی سپاه، منابع تأمین نیازهای موشکی سپاه، تأمین امنیت خلیج فارس به دست کشورهای منطقه، اهداف عراق در ایجاد تشنج در خلیج فارس و نقش کویت در پشتیبانی اقتصادی، نظامی و اطلاعاتی عراق، مطالبی را بیان کرد. وی

گفت: «منافع جمهوری اسلامی در خلیج فارس اقتضا می کند که با هرگونه

ص: ۲۹۱

۱-۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - روزنامه رسالت، ۲/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

تشنج آفرینی در منطقه مقابله کند تا امنیت در این منطقه برقرار شود؛ بنابراین اگر کشورهای حوزه خلیج فارس در این جنگ موضع بی طرف پیشه کنند، جمهوری اسلامی ایران با قدرتی که دارد، قادر است امنیت منطقه و کشورهای حوزه خلیج فارس را تأمین کند.» وی افزود: «تنها کشورهای حوزه خلیج فارس هستند که می توانند امنیت خلیج فارس را تأمین کنند. امکان تردد کشتی های نفت کش در خلیج فارس آن هم با اسکورت ناوهای امریکا، غیرممکن است و حرف های امریکا فریبی است برای افکار عمومی دنیا.»

حسینی تاش اضافه کرد: «در حال حاضر تمامی مناطق حوزه خلیج فارس از جمله کویت و عربستان سعودی زیر بُرد موشکی ساحل به دریا و زمین به زمین نیروی دریایی سپاه پاسداران قرار دارد و ما قادریم در این مناطق عملیات نظامی انجام دهیم. نیروی دریایی سپاه در حال حاضر توانایی انهدام و یا اشغال تمامی مناطق حساس حوزه خلیج فارس و جزایر آن را دارد و برای همه آنها طرح ارائه کرده است که در صورت لزوم، این مناطق انهدام و یا توسط نیروهای پاسدار اشغال خواهد شد. بخشی از نیاز موشکی سپاه از خارج تأمین و بخشی دیگر نیز در داخل مملکت ساخته می شود. رزمندگان اسلام در عملیات والفجر ۸ از سه پایگاه موشکی عراق، تعداد قابل ملاحظه ای موشک به غنیمت گرفتند ... به کارگیری این موشک ها نیاز به نقطه مشخصی از زمین ندارد و در هر شرایطی به کار گرفته می شود. ضمناً آماده کردن این موشک ها برای پرتاب از یک نقطه، در کمتر از دو ساعت امکان پذیر است. برای اثبات این ادعا، حمله موشکی ایران به بغداد را مثال می زنم؛ رژیم عراق برای پیدا کردن محل پرتاب این موشک ها، تمامی امکانات خود را بسیج کرد و بالاخره موفق نشد که محل پرتاب را پیدا کند.» این مقام نظامی گفت: «یکی از طرف های ذینفع خلیج فارس، کشور عراق است. در حال حاضر این کشور از مقابله با ارتش اسلام عاجز مانده و با تشنج آفرینی در آب های خلیج فارس، قصد گسترش جنگ به دیگر کشورهای منطقه را دارد. هدف رژیم عراق از تشنج در خلیج فارس، برهم زدن توان اقتصادی جمهوری اسلامی است که به لطف پروردگار تا به امروز موفق نبوده است. کویت از ابتدای جنگ، کمک های اقتصادی خود را به عراق شروع کرد و اخیراً نیز کمک نظامی خود را آغاز کرده است و هواپیماهای عراقی برای ضربه زدن به منافع جمهوری اسلامی در خلیج فارس، از پایگاه های کویت استفاده می کنند. همچنین کویت اطلاعات نظامی - اقتصادی خلیج فارس را به عراق می دهد که ما با دستگیری سرنشینان چند شناور کویتی، به این امر دست یافتیم. سرنوشت حکام کویت در حال حاضر با سرنوشت صدام گره خورده است و در صورت سقوط صدام، حکومت کویت نیز سقوط خواهد کرد. هم اکنون به واسطه تشنج در خلیج فارس و حمایت این کشور از رژیم عراق، سرمایه داران کویتی، سرمایه های خود را از کویت خارج نموده اند.»^(۱)

۳۲۲۱

خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره افزایش ناوگان دریایی امریکا در خلیج فارس به منظور فراهم کردن اجرای برنامه اسکورت نفت کش های کویتی، گزارش داد: «سه کشتی جنگی امریکایی وارد

ص: ۲۹۲

دهانه شمالی کانال "سوئز" شدند تا از طریق دریای "سرخ" به کشتی های امریکایی مستقر در خلیج فارس بپیوندند. ناوشکن مجهز به موشک انداز "کید" و نیز دو کشتی موشک انداز "کلاکرنیک" و "فلاتل" اولین نیروی تقویتی هستند که واشنگتن برای اجرای طرح اسکورت یازده کشتی کویتی دارای پرچم امریکا، به منطقه اعزام کرده است. این سه کشتی جنگی، اقیانوس اطلس را در زمره یک گروه رزمی پشت سر گذاشتند و سپس در دریای مدیترانه از آنان جدا شده تا راهی خلیج (فارس) شوند. کشتی های مزبور به طور عادی، در مجموع هشت صد تن پرسنل در خود جای می دهند. نیروی دریایی امریکا در واشنگتن اعلام کرد که این سه کشتی از جمله هشت فروند کشتی رزمی خواهند بود که به همراه کشتی فرماندهی "لاسال"، در خلیج فارس مستقر می گردند تا عملیات اسکورت را از اوایل ژوئیه (حدود ۱۰ روز دیگر) آغاز نمایند.^(۱)

همچنین درباره تلاش هایی که برای مین یابی در خلیج فارس انجام می گیرد، خبرگزاری رویتر به نقل از منابع سیاسی گزارش داد: «دو کارشناس مین نیروی دریایی امریکا، دو روز پیش برای کمک به تحقیقات کویت، وارد این کشور شدند. در همین زمینه "شیخ علی الخلیفه"، وزیر نفت کویت گفت: شواهدی در دست است که نشان می دهد انفجار مین ها ممکن است حاصل یک خراب کاری باشد. شیخ علی افزود: ممکن است لازم شود که ما درخواست دریافت تجهیزات به خصوص برای مین یابی از جمله کشتی "مین یاب" به صورت خرید یا اجاره ارائه نماییم.»^(۲)

در این حال، "فرانک کارلوچی"، مشاور دولت ریگان در امور امنیت ملی، در توجیه حمایت از نفت کش های کویتی، امریکا را بی طرف خواند و گفت: «آیا درست است ما به کویتی ها بگوییم که آنها صرفاً به علت خطری که از جانب ایران تهدیدشان می کند، نمی توانند کشتی های شان را تحت پرچم امریکا ثبت نمایند؟» وی تأکید کرد: «دولت ریگان همچون هفت رئیس جمهور قبلی امریکا، نسبت به حفاظت از خلیج فارس تعهد دارد و نمی تواند به یک کشور بیگانه اجازه دهد شاهرگ خلیج فارس را کنترل نماید.»^(۳)

۳۲۳۱

با وجود نظر مخالف برخی از نمایندگان کنگره امریکا با اقدام دولت این کشور برای اسکورت نفت کش ها، امروز "لس آسپین"، رئیس کمیسیون نیروهای مسلح امریکا در کنگره، "داتته فاسل" رئیس کمیسیون امور خارجه و "تام فالی"، رهبر اکثریت دمکرات، که از افراد با نفوذ در کنگره امریکا به شمار می روند، اعلام کردند کنگره با تصمیم رونالد ریگان، رئیس جمهوری امریکا برای حفاظت از یازده نفت کش کویتی تحت پرچم امریکا در مقابل حملات ایران در خلیج فارس، احتمالاً مخالفت نخواهد کرد. داتته فاسل، رئیس کمیسیون امور خارجه در مجلس نمایندگان (کنگره) اظهار کرد: «ما مباحثاتی ترتیب داده و درباره این مسئله مشورت می کنیم اما هیچ اقدام عملی برای جلوگیری از به اجرا در آمدن این تصمیم اتخاذ نخواهد شد.» خبرگزاری فرانسه با اعلام این خبر می افزاید: «آنها همچنین گفتند: کنگره قادر نیست برای

ص: ۲۹۳

۱- ۱۵. مأخذ، ص ۴۱، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۴/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۶. مأخذ، صص ۱۴ و ۱۵، کویت - خبرگزاری رویتر، ۲/۴/۱۳۶۶.

ممانعت از اقدام دولت امریکا در این زمینه کاری انجام دهد. دولت امریکا پیش از اتخاذ تصمیم اسکورت نفت کش های کویتی در خلیج فارس، به عواقب این سیاست واقعاً فکر نکرده است. قدرت عمل کنگره اکنون که تصمیم امریکا اعلام شده است، نسبتاً محدود است.»^(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز در توجیه سیاست جدید کنگره امریکا گزارش داد: «دستیاران چهار نماینده مخالف دمکرات گفتند که به نظر می رسد التهاب قبلی در حال تغییر یافتن به سمت "تئوری وارنر" است؛ مبنی بر اینکه ریگان سیاست ضعیفی را در پیش گرفته است، لکن مخالفت با وی، صدمات بیشتری را متوجه سیاست خارجی امریکا خواهد کرد. به نظر می رسد کنگره امریکا بین "مخاصمه افراطی" تا "حمایت نامشتاقانه" از طرح ریگان برای اسکورت یازده تانکر نفتی کویتی در خلیج فارس، در نوسان است. یکی از حامیان اصلی ریگان به نام "جان وارنر" که یک سناتور جمهوری خواه کنگره است، می گوید: اگر قرار باشد که کنگره با ریگان به مخالفت برخیزد و مثلاً بودجه لازم و یا دیگر اقدامات ضروری را منع کند، چنین شرایطی خود به خود فصل منفی دیگری به اعتبار امریکا در خلیج فارس می افزاید.»^(۲)

۳۲۴ ۱

در یکی از برنامه های تلویزیونی شبکه بی.بی.سی، سیاست اسکورت نفت کش های کویتی به گونه ای کنایه آمیز به استهزاء گرفته شد. در این برنامه ابتدا اجساد سوخته شده امریکایی ها در صحرای "طبس" به نمایش درآمد و سپس اجساد امریکایی ها در بیروت نشان داده شد. پس از آن مجری برنامه عنوان کرد که اگر امریکایی ها قصد نبرد داشته باشند، نیروهای اعزامی آنها اندک است و اگر قصد خودکشی داشته باشند، این تعداد نیروی اعزامی زیاد است!^(۳)

روزنامه نیویورک تایمز نیز در انتقاد از تلاش امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی نوشت: «آزادی رفت و آمد دریایی نیست که حکومت ریگان را وادار کرده تا توسعه محافظت نیروی دریایی این کشور از کویت را مورد بررسی قرار دهد، بلکه جنگ ایران و عراق باعث این تصمیم شده است.» این روزنامه می نویسد: «حکومت امریکا تا زمانی که منافع این کشور به طور آشکارتری مورد تهدید قرار نگرفته و این حکومت سیاستی را که ارزش ریسک کردن داشته باشد، ارائه نداده، می باید طرح خود را مبنی بر حرکت نفت کش های کویتی با پرچم امریکا، به تأخیر اندازد.» این روزنامه می افزاید: «تغییر پرچم کشتی ها، کلیه ادعاهای بی طرفی در جنگ ایران و عراق را از بین خواهد برد. طرف داری از عراق، ممکن است به خصومت مستقیم بین امریکا و ایران منجر شود و یا حداقل فاصله عمیقی را برای دهه های آینده بین آنها به وجود آورد و شاید حتی ایران را به طرف شوروی سوق دهد.»^(۴)

۳۲۵ ۲

انگلیس سیاست جدید مقابله به مثل را به ناوگان دریایی خود تجویز کرد. روزنامه "دیلی تلگراف" در این باره نوشته است: «دولت انگلستان به فرماندهان نیروی دریایی خود دستور داده است در

- ۱-۱۸. مأخذ ۱۲، ص ۱۰، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۱۹. مأخذ ۱۳، ردیف ۱، ص ۱۱، آسوشیتد پرس.
- ۳-۲۰. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن شماره ۵/۵۲، ۶/۴/۱۳۶۶، تلویزیون بی.بی.سی.
- ۴-۲۱. مأخذ ۱۳، ردیف ۱، ص ۱۱، خبرگزاری رویتر، به نقل از روزنامه نیویورک تایمز.

صورت حمله مهاجمین ایرانی یا عراقی به طرف کشتی های تجاری انگلیس در خلیج فارس، متقابلاً آنها را مورد حمله قرار دهند.» این روزنامه می افزاید: «در چارچوب روش های اجرایی در وزارت دفاع انگلستان تاکنون تنها رزم ناوهای این کشور اجازه داشته اند که از خود دفاع کنند. وزارت دفاع انگلستان یادآور شده است: نیروی دریایی این کشور از این پس موظف است که طبق قانون (دفاع از خود) از کشتی های غیرنظامی انگلستان نیز حفاظت به عمل آورد.» (۱)

۳۲۶۱

شورای امنیت سازمان ملل امروز تشکیل جلسه داد. در این جلسه حساس که تنها ۴۰ دقیقه ادامه داشت، پنج عضو دائمی شورای امنیت به طور رسمی گزارش اقدامات پنج ماهه خود را در تهیه قطع نامه ای درباره جنگ ایران و عراق، به اطلاع ده عضو ادواری شورای امنیت رساندند. (۲)(۳) سفیر امریکا در سازمان ملل درباره تشکیل این جلسه می گوید: «در این نشست بحث هایی صورت گرفت ولی تصمیمی به جز ادامه مشورت ها اتخاذ نشد.» وی می افزاید: «این جلسه ادامه اقدامات دیپلماتیک سازنده ای است که به منظور پایان بخشیدن به این جنگ با حفظ یک پارچگی و تمامیت ارضی دو طرف صورت می گیرد.» (۴) در این حال، خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره احتمال پیروزی امریکا در گنجاندن ماده ای برای تحریم تسلیحاتی یک یا هر دو طرف درگیر در جنگ گزارش داد: «در حالی که امریکا سعی می کند حامیان فراخوان تازه شورای امنیت مبنی بر برقراری آتش بس را افزایش دهد، به نظر نمی رسد که موفقیت چندانی در اعمال تحریم اجباری اسلحه به دست آورد.» (۵)

"پیتر ویلیت"، استاد روابط بین الملل در دانشگاه "سیتی یونیورسیتی"، در پاسخ به این پرسش رادیو بی.بی.سی که چرا کشورهای خود، سال ها به طرف های درگیر اسلحه فروخته اند، حالا طرف دار تحریم تسلیحاتی شده اند؟ گفت: «فکر می کنم به خاطر آنکه هیچ کس فکر نمی کرد این جنگ این قدر طول بکشد. علی رغم شکست قطع نامه های قبلی سازمان ملل، اینک تغییرات مهمی به وقوع پیوسته است. اگر پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت قطع نامه ای را تصویب کنند، این بدان معنا است که سیاست های آنها نیز تغییر خواهد کرد. صحبت از تحریم اجباری ارسال اسلحه به طرفین درگیر در جنگ هم هست که این، خود تغییر مهمی محسوب می شود. سازمان ملل به ندرت از تحریم اجباری استفاده کرده و در این مورد می توان "رودزیا" و "آفریقای جنوبی" را نام برد. البته در چنین قطع نامه ها و تحریم هایی، سیاست های آشکار و سیاست های پشت پرده مطرح است که این دو می تواند با یکدیگر تفاوت داشته باشد و باید دید چگونه بر اجرای این قطع نامه نظارت خواهد شد؟ انستیتو بین المللی

ص: ۲۹۵

۱- ۲۲. مأخذ ۱۲، ص ۱۱، لندن - خبرگزاری آلمان غربی، ۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه دیلی تلگراف چاپ لندن.

۲- اعضای غیردائمی عضو شورای امنیت در این دوره عبارت بودند از: بلغارستان، کنگو، امارات متحده عربی، ونزوئلا، ایتالیا، ژاپن، آلمان فدرال، زامبیا، موزامبیک و کانادا.

۳- ۲۳. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۳/۴/۱۳۶۶، صص ۵ و ۶، رادیو

امریکا، ۲/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۴. مأخذ ۸ ردیف دوم، ص آخر، تهران- واحد مرکزی خبر، یونایتد پرس.

۵-۲۵. مأخذ ۱۴، ص آخر، سازمان ملل- آسوشیتد پرس.

تحقیقات صلح در "استکهلم" یکی از این نهادهای نظارت کننده است که از احترام فراوانی نیز برخوردار است. ولی من فکر می‌کنم بهترین ناظر، خود کشورهای عضو دائم شورای امنیت باشند؛ اگر آمریکا و انگلیس و فرانسه و شوروی بخواهند جنگ خلیج فارس پایان یابد، مواظب چین باشند که احیاناً سلاحی به طرفین درگیر در جنگ نفروشد.»^(۱)

در همین حال، روزنامه دولتی "الجمهوریه" چاپ بغداد اعلام کرد: «چین از تلاش شورای امنیت سازمان ملل جهت دست یابی به یک راه حل مسالمت آمیز برای جنگ ایران و عراق حمایت می‌کند.» این روزنامه به نقل از "ژوشانگ چینگ"، معاون روابط بین‌المللی حزب کمونیست چین، که سرگرم دیدار از عراق است گزارش‌های مربوط به مخالفت چین با قطع نامه پیشنهادی شورای امنیت را رد کرد. به نوشته این روزنامه، این مقام چینی گفته است: «چنین گزارش‌هایی ادعای محض است و هدف آن تحریف جدی موضع چین می‌باشد.» وی می‌گوید: «نماینده ما در شورای امنیت، همواره تلاش‌های مثبتی برای خاتمه این جنگ و برقراری صلح بین ایران و عراق مبذول داشته است.»^(۲)

۳۲۷ ۱

در پی ارسال نامه روز گذشته معاون نخست وزیر و وزیر خارجه کویت به دبیرکل سازمان ملل درباره تهدید ایران علیه این کشور، سخن‌گوی سازمان ملل امروز به این نامه پاسخ داد و در آن، به طور تلویحی، کویت را از تشدید تشنجات در خلیج فارس برحذر داشت. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داده است: «سخن‌گوی سازمان ملل متحد در پاسخ به پیام نخست وزیر کویت اعلام کرد، دکوئیار که در حال حاضر در ژنو به سر می‌برد، آن چنان هم در پایان یافتن این جنگ عجول نیست، بلکه یکی از نگرانی‌های وی طبیعتاً خطر گسترش آن است. این سخن‌گو اضافه کرد: دبیرکل به طور مداوم خواسته است از هرگونه اقدامی که موجب گسترش جنگ می‌شود، خودداری گردد.» خبرگزاری فرانسه می‌افزاید: «رهبران کویت در یک پیام اضطراری برای سازمان ملل متحد، از دبیرکل سازمان ملل خواستند تهدیدهای ایران علیه کویت را محکوم کند، لیکن نتوانستند نتیجه مثبتی از این پیام بگیرند. منابع آگاه در سازمان ملل متحد ضمن اعلام این مطلب اضافه کردند که خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل سازمان ملل متحد در پاسخ به این پیام برای شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح وزیر خارجه کویت، تأکید کرد بسیار تمایل دارد شاهد پایان سریع جنگ ایران و عراق باشد.»^(۳)

۳۲۸ ۲

نمایندگی ایران در سازمان ملل امروز با ارسال دو نامه برای دبیرکل این سازمان از بمباران یک روستا و حمله شیمیایی به منطقه عملیات نصر ۴ خبر داد.

محمدجواد ظریف در نامه اول نوشت: در تاریخ ۱۳ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۳ خرداد ۱۳۶۶)، نیروهای عراقی روستای زرآب در حومه شهر بانه را بمباران کردند که به شهادت یک غیرنظامی و جراحت هفت تن دیگر انجامید.^(۴)

ص: ۲۹۶

- ۱- ۲۶. مأخذ ۱۲، ص ۸ تهران- خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از رادیو بی.بی.سی.
- ۲- ۲۷. مأخذ ۱۲، ص ۳، بغداد- خیرگزاری رویترا، ۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه دولتی "الجمهوریه" چاپ بغداد؛ و- مأخذ ۸ ردیف دوم، ص آخر، تهران- واحد مرکزی خبر، خیرگزاری رویترا، به نقل از روزنامه دولتی الجمهوریه چاپ بغداد.
- ۳- ۲۸. مأخذ ۵، ص ۱۱، نیویورک- خیرگزاری فرانسه، ۲/۴/۱۳۶۶.
- ۴- ۲۹. سند شماره S/۱۸۹۳۹ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۳ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

کاردار موقت ایران در نامه دوم خود آورده است: نیروهای عراقی روز ۲۱ ژوئن ۱۹۸۷ (۳۱ خرداد ۱۳۶۶) دو بار در منطقه عملیاتی نصر ۴ اقدام به حمله شیمیایی کردند و با گلوله-توپخانه و راکت هلی کوپتر به "اسپی دره" در ارتفاعات گلان، قشن و حوالی شهرستان ماؤوت، عوامل شیمیایی از جمله گازهای خفه کننده و عصبی پرتاب کردند که چند رزمنده مجروح شدند.^(۱)

۳۲۹ ۱

امروز نشست مشترک شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا در "بروکسل"، پایتخت بلژیک برگزار شد. خبرگزاری فرانسه درباره نتایج این کنفرانس گزارش داده است: «شورای همکاری خلیج فارس و جامعه اقتصادی اروپا مشترکاً خواستار آزادی کشتی رانی در خلیج فارس شدند. همچنین پشتیبانی خود را از تلاش های بین المللی به ویژه دبیرکل سازمان ملل متحد و شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق اعلام کرده اند و تأکید کرده اند که آزادی کشتی رانی و ترانزیت آزاد نفت و کالاهای دیگر از خلیج فارس، برای جامعه بین المللی حائز اهمیت است.»^(۲)

۳۳۰ ۲

روزنامه "ایزوستیا" چاپ مسکو اعلام کرده است که امریکا به طور پنهانی، موشک های پدافندی "استینگر" به ایران تحویل داده است. این روزنامه می نویسد: «در ماه مه سال جاری (اردیبهشت)، "فقیر اولی"، یکی از سرکردگان بانداشرا که به گروهک "یونس خالص"^(۳) تعلق دارد، با نمایندگان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی ایران قرارداد محرمانه ای درباره فروش محمولات موشک های امریکایی استینگر به ایران - که از امریکا به افغانستان ارسال شده بود - منعقد کرد. در "فرحات" - واقع در مرز ایران و افغانستان - ۳۷ فروند موشک استینگر به نمایندگان ایران تحویل داده شد و انتقال محموله عظیم تر از موشک ها و دیگر تجهیزات، از طریق این کانال به اصطلاح نامرئی، مورد توافق قرار گرفت. حداقل دو مشاور امریکایی بر جریان این ساخت و پاخت نظارت داشتند. آنها درباره ثمربخش ترین شیوه های استفاده از موشک ها، توصیه های خود را ارائه دادند.»^(۴)

۳۳۱ ۳

تکذیب دخالت حزب الله در ربودن خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان، موضع وزیر دفاع لبنان در وارد کردن اتهام به حزب الله در این باره، گفته های فرمانده نیروهای نظامی سوریه در لبنان در رد هر نوع ضرب الاجل برای آزادی این دو نفر و نوع دخالت سوریه در این ماجرا، موضوع گزارشی است که روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری ها تنظیم کرده است:

ص: ۲۹۷

۱- ۳۰. سند شماره S/۱۸۹۴۱ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۳ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۲- ۳۱. روزنامه اطلاعات، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری فرانسه از بروکسل.

۳- یونس خالص از جمله فرماندهان خودجوش نظامی افغانستان بود که با دولت تحت حمایت شوروی و نیروهای شوروی در خاک افغانستان مبارزه می کرد.

۴- ۳۲. مأخذ ۱۲، ص ۴۱، رادیو صلح و ترقی، ۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه "ایزوستیا" چاپ مسکو.

حزب الله لبنان با صدور اطلاعیه ای در بیروت برای دومین بار هرگونه دخالت در ربودن علی عسیران فرزند وزیر دفاع لبنان را تکذیب کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه از بیروت، حزب الله لبنان ضمن اعلام این مطلب، تبلیغات سوئی را که علیه آن به عمل می آید محکوم کرده، اتهامات غیرمسئولانه ای را که این جنبش را در این ماجرا مسئول قلمداد می کند، تقبیح کرد.

حزب الله در اطلاعیه خود از جامعه مسلمانان لبنان خواست تا از توطئه ای که از لابه لای این تبلیغات متوجه آنها گردیده بر حذر باشند. حزب الله در پایان ضمن اعلام بی اطلاعی از هویت عاملان این آدم ربایی اظهار امیدواری کرد که تلاش ها به فاش شدن هویت آنها بینجامد.

عادل عسیران وزیر دفاع لبنان قبلاً حزب الله را مسئول این آدم ربایی قلمداد کرد، اما مدتی بعد تأکید کرد وی این جنبش را متهم نمی کند. وزارت خارجه امریکا نیز حزب الله را به ربودن عسیران و گلاس امریکایی متهم کرده است.

ژنرال غازی کنعان فرمانده نیروهای نظامی سوریه در لبنان به خبرگزاری فرانسه اظهار داشت که هیچ ضرب الاجلی برای آزادی چارلز گلاس و علی عسیران تعیین نشده است. کنعان تصریح کرد که از هیچ تلاشی دریغ نخواهیم کرد تا ماجرای ربودن این دو تن به خوبی پایان یابد. کنعان دیروز با شیخ محمد مهدی شمس الدین نائب رئیس مجلس عالی شیعیان لبنان دیدار و گفت و گو کرد. در شایعات دیروز خبرگزاری های غربی به نقل از منابع سوری آمده است که یکی از فرماندهان سوری تا ساعت ۷ بعدازظهر دیروز به آدم ربایان مهلت داده است تا گروهان امریکایی خود را آزاد کنند در غیر این صورت وی اقدامات لازم را برای پایان دادن به این بحران انجام خواهد داد. حتی شایعه کردند که نیروهای سوری آماده اند تا طی یک اقدام نظامی با زور وارد حومه شیعه نشین جنوب بیروت که در کنترل حزب الله است بشوند.

روزنامه لبنانی "النهار" هم دیروز نوشت: عادل عسیران وزیر دفاع لبنان تهدید کرده است که چنانچه آدم ربایان تا پایان ضرب الاجل روز سه شنبه فرزند او را آزاد نکنند او از سمت خود استعفا خواهد کرد. کیهان می افزاید: علی عسیران چهارشنبه گذشته همراه چارلز گلاس خبرنگار امریکایی و راننده خودرو ربوده شد. (۱)

علاوه بر این، اقدامات امروز عادل عسیران وزیر دفاع لبنان، آمادگی سفارت ایران برای کمک به حل این مشکل و ادعاهای مقامات امریکا در این باره مضمون خبرهایی است که یونایتد پرس مخابره کرده است: عادل عسیران وزیر دفاع لبنان از سفیر جمهوری اسلامی ایران در بیروت خواست در تلاشی برای آزادی چارلز گلاس روزنامه نگار امریکایی و فرزند عسیران که روز چهارشنبه گذشته در بیروت ربوده شدند، شرکت کند. یونایتد پرس با اعلام این خبر می افزاید: سخن گوی عسیران گفت: عسیران که قبلاً از سوریه به این منظور تقاضای کمک کرده بود، روز دوشنبه با احمد دستمالچیان سفیر ایران تلفنی گفت و گو کرد و سفیر ایران به او قول داد حداکثر تلاش خود را برای آزادی هر چه سریع تر آنها به عمل آورد. از چهارشنبه پیش که دو نفر فوق و سلیمان سلمان راننده لبنانی علی

عسیران در منطقه اوزانی در حومه جنوبی بیروت به وسیله ۱۴ مرد مسلح ربود شدند، این نخستین بار است که عسیران از ایران تقاضای کمک کرده است.

از سوی دیگر، به گزارش یونایتدپرس ژنرال غازی کنعان فرمانده نیروهای سوریه در لبنان روز یکشنبه با علامه سیدمحمدحسین فضل الله از روحانیون مبارز حزب الله لبنان در خانه اش در بیروت ملاقات و بیش از یک ربع ساعت با وی مذاکره کرد. به گزارش یونایتدپرس کنعان به دستور حافظ اسد ریاست جمهوری سوریه به ملاقات فضل الله رفت. وی با نبیه بری رئیس جنبش امل لبنان نیز گفت و گو کرد.

افراد نزدیک به محافل نظامی سوریه در لبنان گفتند کنعان از فضل الله خواست از نفوذ خود برای آزادی گروگان ها استفاده کند. حزب الله لبنان و علامه فضل الله مکرراً آدم ربایی را محکوم و دخالت حزب الله را در این آدم ربایی تکذیب کرده اند.

هیچ گروهی تاکنون مسئولیت ربودن گلاس ۳۶ ساله خبرنگار سابق امریکایی تلویزیون ای.بی.سی.ان امریکا، عسیران ۴۰ ساله و راننده آنها را به عهده نگرفته است.

به گزارش یونایتدپرس از واشنگتن وزارت خارجه امریکا روز گذشته اعلام کرد گروه مسلمان بنیادگرای طرف دار ایران یعنی حزب الله مسئول ربودن یک امریکایی و دو همراه وی در لبنان است. فیلیپس اوکلی سخن گوی وزارت خارجه امریکا گفت: ما از اطلاعات به دست آمده فکر می کنیم حزب الله مسئول این کار است. مایکل آرماکاست معاون وزیرخارجه امریکا نیز روز یکشنبه در یک برنامه تلویزیونی گفته بود به نظر امریکا حزب الله مسئول آخرین آدم ربایی در لبنان است. (۱)

احمد دستمالچیان سفیر ایران در لبنان، دیروز (دوشنبه) گفت که آماده تلاش جهت آزادسازی چارلز گلاس روزنامه نگار امریکایی و پسر وزیر دفاع لبنان است. از سوی دیگر، یک دیپلمات ایرانی در مذاکره تلفنی با عادل عسیران به علاقه شدید خود به حل موفقیت آمیز این قضیه اشاره کرد. (۲)

۳۳۲ ۱

تلاش عناصر سازمان مجاهدین خلق برای ترور حجت الاسلام اکرمی، نماینده مردم سمنان در مجلس شورای اسلامی، منجر به زخمی شدن همسر وی شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داده است: «در حمله ناموفق منافقین به منظور ترور آقای اکرمی، نماینده مردم سمنان در مجلس شورای اسلامی، همسر وی از ناحیه زانوی چپ مجروح شد. این حادثه در ساعت ۱:۳۰ بامداد رخ داد و هنگام تیراندازی منافقین به سوی منزل مسکونی آقای اکرمی، وی در جبهه به سر می برد.» (۳)

۳۳۳ ۲

امروز، چهار صد تن دیگر از مردم مسلمان عراق که پنجاه خانوار را تشکیل می دادند، با عبور از مرزهای غربی کشورمان، به جمهوری اسلامی پناهنده شدند. این عده تحت پوشش خدمات جمعیت هلال احمر قرار گرفتند. (۴)

۱- ۳۴. مأخذ ۱۴، ص آخر به نقل از یونایتدپرس

۲- ۳۵. مأخذ ۱۱، ص آخر، خبرگزاری فرانسه از بیروت.

۳- ۳۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۲، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۵۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶.

۴- ۳۷. مأخذ ۱۴، ص ۳، ارومیه.

در ادامه عملیات نصر ۵ - همان طور که در روز شمار قبل درج شد - رزمندگان لشکر ۸ نجف قبل از روشنایی هوا به اهداف خود دست یافتند و در پی آن اقدامات مهندسی شروع شد. از اوایل صبح امروز دشمن با تمرکز آتش خمپاره روی نیروهای خودی مستقر در یال ارتباطی و ارتفاع فروری سعی داشت خود را از یال صخره ای بالا بکشد و این در حالی بود که تمام تلاش های دشمن زیر دید نیروهای خودی انجام می گرفت. احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف با مشاهده این وضع، خود، دیده بانی و هدایت آتش خمپاره ها را در دست گرفت. با هدایت آتش روی تپه جنگلی و تخته سنگی کله قندی و بهره گیری از تیر مستقیم تانک روی مواضع و نفرات نیروهای مهاجم، مقداری از تحرک دشمن کاسته شد. از سوی دیگر، نیروهای مهندسی جهاد احداث جاده به نوک ارتفاع کله قندی را ادامه دادند. پس از این مراحل با وارد شدن چند تانک لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) و تیراندازی آنها به سمت دشمن، فعالیت های نیروهای مهاجم کلاً فروکش کرد. (۱)

امروز خبرنگاران از منطقه عملیاتی نصر ۵ بازدید کردند. خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی از مشاهدات خود چنین گزارش داده است: «از فراز بلندترین قله های آزاد شده در منطقه، با چشم غیر مسلح می توان قلعه دیزه را مشاهده کرد و چند رودخانه کوچک که تأمین کننده آب حوضچه "سد دوکان" می باشد نمایان است. رژیم عراق به منظور جلوگیری از نفوذ رزمندگان اسلام به این ارتفاعات حساس که به واسطه داشتن شیارهایی، معابر عوامل گروهک های ضد انقلاب را تشکیل می داد، موانع ایذایی مختلف تعبیه کرده بود. در این موانع ایذایی، علاوه بر بهره گیری از موانع طبیعی، دشمن با ایجاد میداين متعدد مین، سنگرهای کمین، کانال های مختلف و تعبیه سیم های خاردار حلقوی، خطوط دفاعی خود را محافظت می کرد. خط پدافندی مزدوران بعثی از یک رشته سنگرهای اجتماعی و انفرادی که به وسیله کانال هایی که آنها را به هم مرتبط می سازد، تشکیل می شود. این کانال ها که در بلندترین نقطه ارتفاعات احداث شده، بین ۷۵ تا ۱۰۰ سانتی متر عمق دارند. در خطوط پدافندی سپاهیان

۱-۱. سند شماره ۴۳۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی لشکر ۸ نجف در عملیات نصر ۵، علی ایزدی، صص ۷۰ تا ۷۵.

اسلام، از نکات بارزی که هر بیننده ای را تحت تأثیر قرار می دهد، روحیه بالای آنان است که هم اکنون حدود ۲۰۰ متر با خط دفاعی دشمن فاصله دارند. در طول مسیر، از ابتدای دشت بوجار تا بلندترین ارتفاعات آزاد شده، فعالیت واحد های تدارکاتی، لجستیکی، مهندسی رزمی و جهاد سازندگی چشمگیر است. ایثارگران مهندسی رزمی، بیش از ۱۰ کیلومتر جاده مواصلاتی که اهمیتی حیاتی دارد، در طول عملیات در ارتفاعات صعب العبور منطقه احداث کرده اند. این جاده هم اکنون محل عبور و مرور نیروهای اسلام است و واحدهای مهندسی برای تسطیح، تعریض و ترمیم جاده های قدیمی تلاش می کنند» (۱)

۳۳۶ ۱

صبح امروز، هواپیماهای عراقی بار دیگر روستاهای "ملاشیخ" و "شینو ابراهیم" از توابع سردشت را در دو نوبت بمباران کردند. در این حملات ۸ تن شهید و ۶۰ تن زخمی شدند. پدافند هوایی قرارگاه رعد یکی از این هواپیماها را در ساعت ۱۲:۳۷ هدف قرارداد و سرنگون کرد. (۲) در این حال، محمدجواد ظریف کاردار ایران در سازمان ملل، طی نامه ای این اقدام عراق را به اطلاع دبیرکل سازمان ملل رساند. وی همچنین در این نامه یادآور شده است که در صورت ادامه حملات ارتش عراق به مراکز غیرنظامی، ایران راهی جز مقابله به مثل نخواهد داشت. (۳)

۳۳۷ ۲

یک کشتی تجاری ترکیه به نام "هیرا"، در نزدیکی بندر بوشهر، هدف موشک های یک هلی کوپتر عراقی قرار گرفت و آسیب دید. این کشتی ۳۰ هزار و ۶۰۰ تنی که از استانبول حرکت کرده و در بندر بوشهر پهلو گرفته بود، پس از تخلیه بار خود که کود شیمیایی بود، لنگرگاه را ترک کرد، ولی در ساعت ۴۵ دقیقه بامداد در ۱۶ کیلومتری این بندر، هدف موشک های اگزوسه یک فروند هلی کوپتر "سوپر فرلئون" قرار گرفت و موتورخانه آن دچار آتش سوزی شد. در این حادثه ۷ تن از کارکنان کشتی مجروح شدند. آتش سوزی کشتی با کمک قایق های نجات ایران، مهار شد و مجروحان حادثه با هلی کوپتر های نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران به بندر بوشهر انتقال یافتند. (۴) بر اساس اطلاعیه ستاد مشترک ارتش، هلی کوپتر مهاجم عراقی، پس از این حمله، مورد شناسایی جنگنده های ارتش جمهوری اسلامی ایران قرار گرفت و در آسمان منهدم شد. (۵)

رادیو لندن نیز به نقل از سخن گوی وزارت خارجه ترکیه، اعلام کرد: حال برخی از زخمی های این حادثه وخیم است. رادیو لندن افزود: «سخن گوی وزارت امورخارجه ترکیه همچنین گفته است که یکی از هلی کوپترهای عراقی که در این حمله شرکت داشت، توسط یک هواپیمای جنگنده ایرانی که کشتی ترکیه را اسکورت می کرد، هدف قرار گرفت.» (۶) در پی حمله به کشتی هیرا، وزارت خارجه ترکیه با احضار سفیر عراق در آنکارا، اعتراض دولت ترکیه را درباره حمله عراق به کشتی هیرا، به وی ابلاغ کرد. (۷)

ص: ۳۰۲

- ۱-۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۷، ۴/۴/۱۳۶۶، صص ۶ و ۷، منطقه عملیاتی غرب - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۳. سند شماره ۲۸۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۱۴، نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۸؛ و - روزنامه رسالت، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، واحد مرکزی خبر؛ و - U.N. , year book, Vol ۴۱, ۱۹۸۷, p.۲۲۲. و کتاب گزیده اسناد عملیات نصر ۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۳-۴. سند شماره S/۱۸۹۴۵ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۴ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۴-۵. سند شماره ۰۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس؛ و - هفته نامه کیهان هوایی، شماره ۷۳۲، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری رویت، ص ۳۲، تهران؛ و - Sreedhar Kapil Kaul, - - .Tanker war Aspect of Iraq - Iran war (۱۹۸۰ - ۸۸) New Delhi, ABC Publishing House, ۱۹۸۹.
- ۵-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.
- ۶-۷. روزنامه اطلاعات، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری رویت، به نقل از رادیو لندن.
- ۷-۸. روزنامه کیهان، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

به گزارش قرارگاه رمضان، پیش مرگان "اتحادیه میهنی کردستان عراق" (طالبانی ها) با اجرای عملیات کمین در مسیر یک خودرو نظامی عراق در جاده "شقلاوله - حریر" واقع در استان اربیل، یک تن از سرنشینان این خودرو به نام سروان "ماجد خفیر کاظم"، معاون گردان ۲۰ خفیفه را از پای درآوردند و راننده وی به نام گروهان "ادهم منیر" را به اسارت گرفتند. (۱)

در ادامه اعزام نیرو به جبهه های نبرد، سومین کاروان سپاهیان صاحب الزمان (عج) شامل گروه های کثیری از نیروهای رزمی تخصصی شهرهای سمنان، تربت حیدریه، یزد، کاشان، اقلید فارس، داراب، سردشت و ارسنجان و استان مازندران در میان بدرقه مردم، عازم جبهه های نبرد شدند. (۲)

همچنین نخستین گروه از نیروهای حافظ خلیج فارس، امروز وارد جزیره "ابوموسی" شدند. محسن رضایی فرمانده کل سپاه، رئیس ستاد نیروهای سه گانه سپاه و فرماندهان نیروهای دریایی و هوایی سپاه، این گروه را همراهی می کردند. فرماندهان سپاه، ضمن ارزیابی استحکامات جزیره ابوموسی، از تنگه استراتژیک هرمز نیز بازدید کردند. (۳)

محسن رضایی فرمانده کل سپاه: تحلیل ها بیانگر نقش شوروی در حمله به ناو استارک است.

محسن رضایی در سخن رانی خود در جمع اعضای شورای اداری بوشهر، با تأکید بر اینکه کویت در کنار عراق، استقلال خود را از دست داده است، اظهار کرد این کشور به عنوان یکی از استان های عراق مطرح است. وی درباره بحران خلیج فارس گفت: «در پی برخورد کشتی شوروی با مین در خلیج فارس، رژیم عراق به خاک و آب های خلیج فارس حمله ور شد و هدف قرار گرفتن ناو امریکایی "استارک" نیز در راستای این حرکت انجام گرفته است.» محسن رضایی افزود: «تحلیل ها، بیانگر نقش شوروی در حمله به ناو "استارک" است. فرمانده کل سپاه پاسداران با اشاره به اینکه شوروی نفع زیادی از ماجرای "استارک" برده است، اضافه کرد: «شوروی در فاز جدید کمک به صدام، قصد دارد کلیه پل های پشت سرصدام به سوی غرب را ویران نماید.» (۴)

درباره فروش تسلیحات به جمهوری اسلامی ایران، فراکسیون "حزب سبزه" در مجلس اتریش ادعا کرد که دولت این کشور به ایران تعدادی توپ جنگی فروخته است. طبق اعلام حزب سبزه‌ها، کارخانه اسلحه سازی دولتی اتریش به نام "اشتایر"، در ظاهر این توپ ها را برای لیبی فرستاده، ولی مقصد اصلی آن ایران بوده است. فراکسیون سبزه‌ها از دولت

ص: ۳۰۳

۱- ۹. روزنامه اطلاعات، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، قرارگاه رمضان.

۲- ۱۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۵/۴/۱۳۶۶، ص ۴.

۳- ۱۱. مأخذ.

۴- ۱۲. روزنامه کیهان، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳، بوشهر.

اتریش خواسته است که رؤسای این کارخانه را به دلیل فروش اسلحه به یک کشور در حال جنگ، محاکمه و مجازات کند. (۱)(۲)

۳۴۲ ۱

هفته نامه نظامی "جینز دیفنس"، چاپ لندن ادعا کرد که نیروی دریایی سپاه پاسداران با استفاده از قایق های کوچک تندرو، مشغول مین گذاری خطوط کشتی رانی منتهی به یک ترمینال نفتی کویت است و این اقدام، هم زمان با آماده شدن ایران برای رویارویی با امریکا و شوروی در خلیج استراتژیک فارس انجام می گیرد.

این نشریه می نویسد: «کارشناسان امور کشتی رانی و امداد عقیده دارند، هدف مین گذاری راه های ترمینال "الاحمدی" کویت و برهم زدن طرح های ناوگان های امریکا و شوروی برای اسکورت کشتی ها، برای حمایت آنها از حملات زمینی و هوایی ایران است. مقامات کشتی رانی عقیده دارند که مین گذاری، غالباً هنگام شب، با استفاده از قایق های سریع السیر ساخت سوئد انجام می گیرد و مین های قابل کنترل از راه دور و دیگر مین هایی که به وسیله تحریک صدا منفجر می شوند، کار گذاشته می شوند. (۳) با وجود این ادعا، روزنامه تایمز چاپ لندن درباره منبع کارگذاری این مین ها می نویسد: «در حالی که عده ای می گویند مین هایی که در سواحل کویت پراکنده شده، از سوی ایران کار گذاشته شده، عده ای نیز معتقدند این مین ها، عراقی است و از نزدیکی "فاو" به سواحل کویت رانده شده است. مسئله این است که امریکا با این گونه خطرات در منطقه چه خواهد کرد، در حالی که هیچ سندی که گویای این تهدیدات از سوی ایران باشد وجود ندارد.» این روزنامه می افزاید: «این عراق بود که جنگ نفت کش ها را شروع کرد و اگرچه امریکایی ها این حقیقت را فراموش کرده اند، اما نباید فراموش کرد که این عراقی ها بودند که اکثر حملات به کشتی های تجاری را صورت دادند.» (۴)

بیمه "لویدز" نیز اعلام کرد که یک دفتر کشتی رانی امریکایی، به تمام دریانوردان امریکا که در خلیج فارس و در مسیر کویت در حرکت هستند هشدار داده است که با احتیاط کامل، مراقب مین هایی که در سواحل کویت قرار دارند، باشند. (۵)

۳۴۳ ۲

در پی انتشار اخباری در روز گذشته درباره راهی شدن سه ناوشکن امریکا به سوی خلیج فارس، امروز خبرگزاری کویت به نقل از مقامات وزارت دفاع امریکا (پنتاگون) گزارش داد: «نیروی دریایی امریکا مسئله فراهم آوردن مقدمات اعزام رزم ناو زره پوش "یو.اس.اس. میسوری"»

ص: ۳۰۴

۱- کنت آر. تیمرمن نویسنده کتاب "سوداگری مرگ"، نام این توپ جنگی را "جی.اچ.خوست - آلپاین" و بُرد آن را ۴۲ کیلومتر اعلام کرده است. تیمرمن، تعداد توپ های فروخته شده را یک صد عراده ذکر کرده است. وی معتقد است عراق نیز یک صد عراده از این توپ ها را خریداری کرده بود.

- ۲-۱۳. مأخذ ۲، ص ۱۵، رادیو اسرائیل، ۳/۴/۱۳۶۶؛ و - کنت آر. تیمرمن، سوداگرای مرگ، ناگفته های جنگ عراق و ایران، ترجمه احمد تدین (تهران: مؤسسه خدمات فرهنگی رسا، چاپ دوم، ۱۳۷۶)، صص ۲۰۲ تا ۲۰۴.
- ۳-۱۴. مأخذ ۲، ص ۳۹، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۳/۴/۱۳۶۶، به نقل از هفته نامه نظامی جینز دیفنس.
- ۴-۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰، لندن - واحد مرکزی خبر، روزنامه تایمز لندن.
- ۵-۱۶. پیشین، ص ۱۰، لندن - واحد مرکزی خبر، شرکت بیمه لویدز لندن.

و سه کشتی جنگی همراه آن به خلیج فارس را سرعت بخشیده است. این مقامات گفتند: هنوز درباره اعزام این رزم ناو به منطقه خلیج فارس تصمیم نهایی اتخاذ نشده است، اما مقدمات اعزام آن به گونه ای فراهم می شود که هر زمان که ریگان تصمیم به اعزام آن بگیرد، رزم ناو مزبور در اسرع وقت عازم منطقه خواهد شد. گفته می شود پوشش زرهی رزم ناو "یو.اس.اس میسوری" به اندازه ای است که اغلب سلاح های مورد استفاده ایران، بر روی آن اثر چندانی ندارد. همچنین کمیته نیروهای مسلح سنا با استناد به آمارهای ارائه شده "لویترز" اعلام کرده است از ماه سپتامبر گذشته تاکنون کشتی های دارای ملیت مختلف که با کویت معامله می کنند، هدف اصلی ایران بوده و ۲۶ مورد از جمع ۳۵ مورد حملات ایران به کشتی ها، متوجه کشتی های در حال تردد در سواحل کویت بوده است. ایران از اول سال ۱۹۸۶ تاکنون ۶۷ فروند و از اول سال جاری تاکنون ۲۶ فروند کشتی را مورد حمله قرار داده است و تا قبل از سال ۱۹۸۶ نیز جمعاً ۳۲ فروند کشتی را مورد اصابت قرار داده بود. (۱)

۳۴۴ ۱

"کاسپار واینبرگر" وزیر دفاع امریکا در توجیه حضور نظامی امریکا در خلیج فارس گفت: «امریکا ناگزیر است خلأ موجود در منطقه خلیج فارس را پر کند تا از سوی شوروی مورد بهره برداری قرار نگیرد.» وی افزود: «امریکا به دنبال راه حل مناسبی می گردد تا متحدان غربی را در دفاع از خلیج فارس شرکت دهد. اما اگر ضرورت ایجاب کند، خود به تنهایی اقدام به این کار خواهد کرد.» (۲)

از سوی دیگر، "هنری کیسینجر"، وزیر خارجه سابق امریکا بار دیگر در مصاحبه ای ضمن فراخوان ریگان به خودداری از دشمنی با ایران، درباره دخالت بیشتر امریکا در خلیج فارس و جانب داری از عراق هشدار داد. کیسینجر عراق را عامل اصلی جنگ نفت کش ها خواند. وی پیروزی عراق را غیرممکن و پیروزی ایران را برهم زننده ثبات جهانی دانست. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره سخنان وی گزارش داده است: «کیسینجر به ریگان هشدار داد بدون تفکر در مورد اینکه انجام اعمال خصمانه علیه ایران به چه معنی است و چه عواقبی در بر خواهد داشت، از انجام آن خودداری کند. وی ضمن بررسی دخالت روزافزون امریکا در خلیج فارس به منظور جانب داری از عراق، از عاقبت ریگان در این منطقه احساس خطر کرد و گفت: افزایش قدرت آتش در از بین بردن نگرانی های امریکا تأثیری نخواهد داشت. وی افزود: اسکورت کردن یازده کشتی کویتی، در جنگ دریایی در خلیج فارس نیز اثری نخواهد گذاشت. کیسینجر در این مصاحبه، از امریکا خواست از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس دفاع کند و علیه هر جناحی که تهدیدی نسبت به آن اعمال می کند وارد عمل شود. کیسینجر گفت: هدف اصلی امریکا، باید پایان دادن به جنگ ایران و عراق باشد. وی گفت که بعد از سقوط شاه، سردرگمی حاصل بر سر چگونگی مشخص کردن منافع حیاتی امریکا و دفاع از آنها، موجب

ص: ۳۰۵

۱- ۱۷. مأخذ ۲، ص ۴۰ و ۴۱، واشنگتن - خبرگزاری کویت، ۳/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۸. روزنامه اطلاعات، ۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، مجله عربی زبان استراتژیک.

کنار رفتن "کارت تر" و تیره شدن فضای دومین دوره ریاست جمهوری ریگان شده و ایران و خلیج فارس، برای سیاست گذاران امریکایی به صورت یک کابوس درآمده است. از نظر کیسینجر، این ادعا که تهدید جدی از جانب ایران در خلیج فارس به وجود آمده و اینکه ایران در جنگ قاطعانه عمل می کند، نمی تواند توجیهی برای تمایل نظامی امریکا به سمت عراق باشد. کیسینجر گفت: عراق عامل اصلی اکثر حملاتی بوده که به کشتی های منطقه انجام شده و در واقع هفتاد درصد از ۳۲۰ حمله به کشتی ها از آغاز نبرد دریایی، از جانب عراق انجام گرفته و عراق بیش از ایران برای جریان نفت در سطح جهان خطر دارد. از نظر وزیر خارجه اسبق امریکا، واقعیت اساسی جنگ عراق علیه ایران، این است که پیروزی هر یک در این جنگ، خلاف منافع غرب و احتمالاً شوروی است. وی معتقد است در حالی که پیروزی عراق در جنگ غیرمحمتمل است، پیروزی ایران، ثبات اقتصادی و جهانی را بر هم خواهد زد.»(۱)

۳۴۵ ۱

در پی تشکیل جلسه روز گذشته شورای امنیت که در آن پنج عضو دائم، نتایج مذاکرات طولانی خود را درباره جنگ ایران و عراق به آگاهی ده عضو غیردائم رساندند، آقای "پیر لیبلان"، سفیر فرانسه در سازمان ملل که نقش سخن گوی پنج عضو دائم را بر عهده دارد، به خبرنگاران گفت: «در آینده نزدیک، شورای امنیت در مورد روش اجرای قطعنامه مذاکره خواهد کرد.» رادیو امریکا قطعنامه جدید را شامل ۹ بند اعلام کرد: «شورای امنیت:

۱- به عنوان اولین قدم در راه مذاکرات صلح، خواستار آتش بس فوری و بازگشت بدون تأخیر کلیه نیروها به مرزهای شناخته شده بین المللی است.

۲- اصرار بر تبادل اسرای جنگی بلافاصله پس از آتش بس، با همکاری صلیب سرخ بین المللی دارد.

۳- از ایران و عراق می خواهد که با دبیرکل سازمان ملل همکاری کنند و به راه حلی که قابل قبول هر دو طرف باشد، دست یابند.

۴- از سایر کشورها می خواهد که از اعمالی که شاید باعث گسترش جنگ شود، خودداری کنند.

۵- از دبیرکل سازمان ملل تقاضا دارد که با همکاری ایران و عراق، کمیته بی طرف تشکیل دهد که مسئول آغاز جنگ را معین کنند و به شورای امنیت گزارش دهند.

۶- میزان خسارت وارده جنگ را تشخیص داده و خواستار کمک بین المللی برای بازسازی دو کشور است.

۷- از دبیرکل تقاضا دارد که با مشورت با ایران و عراق و سایر کشورهای منطقه، اقدامی در جهت بازگرداندن صلح و ثبات به منطقه انجام دهد.

۸- از دبیرکل تقاضا دارد که شورای امنیت را در جریان اجرای قطعنامه قرار دهد.

۹- تصمیم گرفته است که بار دیگر جلسه تشکیل دهد تا در حدود اجرای این قطعنامه مذاکره کند.»

ص: ۳۰۶

۱-۱۹. پیشین، ص ۲۰، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه لوس آنجلس تایمز.

به گزارش رادیو امریکا در بخش دیگری از این قطعنامه آمده است: «شورای امنیت:

۱- نگرانی شدید خود را در مورد ادامه جنگ به رغم درخواست آتش بس، ابراز می دارد.

۲- بسیار نگران است که جنگ گسترش یابد.

۳- مُصر است که به فعالیت نظامی پایان دهد.

۴- طبق مفاد ۳۹ و ۴۰ فصل هفتم منشور سازمان ملل عمل خواهد کرد.» (۱)(۲)

رادیو بی.بی.سی نیز به نکته تازه ای درباره پیش نویس قطع نامه جدید شورای امنیت که به اجرای مفاد ۳۹ و ۴۰ فصل هفتم منشور سازمان ملل مربوط می شود، اشاره کرده است: «اگر قطع نامه شورای امنیت اجرا نشود، این شورا اقدامات دیگری انجام خواهد داد و این، بدان معنا است که اگر تلاش ها با عدم موفقیت مواجه شود، تحریم اجباری فروش اسلحه اعمال خواهد شد. منابع دیپلماتیک می گویند که نماینده فرانسه به قسمت اخیر اشاره ای نکرد، اما پنج عضو دائمی شورا، تحریم اجباری فروش اسلحه را وسیله برحقی برای اجرای خواست جمعی شورای امنیت می دانند. اکنون احتمال دارد که وقفه ای در شورا به وجود آید تا کشورهای دیگر، آنچه را که شنیده اند، بررسی کنند و ببینند که چگونه می توانند در پیشبرد این امر مهم، سهیم شوند. اظهار امیدواری شده است که در چند هفته آینده و احتمالاً پس از آنکه نماینده فرانسه ریاست شورای امنیت را برعهده گرفت، جریان صدور قطع نامه سریع تر شود.» (۳)

نخست وزیر در واکنش به تلاش های اخیر شورای امنیت:
تا زمانی که شورای امنیت مواضع غیراصولی خود را
حذف ننماید جمهوری اسلامی ایران هیچ ارزشی
برای تصمیمات این شورا قائل نیست.

در این حال، میرحسین موسوی نخست وزیر، موضع ایران را درباره تلاش جاری شورای امنیت اعلام کرد. وی در پایان جلسه امروز هیئت دولت گفت: «شورای امنیت در آن زمان که خاک کشور ما در اشغال صدام بود و شهرهای ما را ویران می کرد، هیچ اظهار نظر و برخوردی راجع به این قضیه نکرد و الآن که ما در آستانه پیروزی نهایی هستیم، دست به فعالیت زده است.» نخست وزیر افزود: «تا زمانی که شورای امنیت با تحریک قدرت های بزرگ، مواضع غیراصولی خود را حفظ نماید، جمهوری اسلامی ایران هیچ ارزشی برای تصمیمات این شورا قائل نیست و این از مواضع اعلام شده ماست.» مهندس موسوی تأکید کرد: «ما معتقدیم شورای امنیت که در مقابل جنایات رژیم صدام هیچ نوع موضع روشنی اتخاذ نکرده، طبیعی است که

حق ندارد نسبت به سرنوشت جنگ اظهار نظر کند؛ مگر اینکه این سازمان ها خصوصاً شورای امنیت، دست از مواضع خود بردارند و متجاوز را معرفی و محکوم نمایند تا راهی برای محاکمه متجاوز پیدا شود.»

ص: ۳۰۷

-
- ۱- مفاد ۳۹ و ۴۰ از فصل هفتم منشور سازمان ملل درباره تحریم اقتصادی و قطع روابط دیپلماتیک است.
 - ۲- ۲۰. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران، نشریه "رادیوهای بیگانه"، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۴ و ۵، رادیو امریکا، ۳/۴/۱۳۶۶.
 - ۳- ۲۱. پیشین، ص ۲ و ۳، رادیو بی.بی.سی، ۳/۴/۱۳۶۶.

نخست وزیر در پایان تصریح کرد: «در چنین صورتی، شورای امنیت می تواند آبرویی برای خود پیدا کند و برای ملت ما مطرح باشد. در غیر این صورت، طبیعی است که نظرات این شورا ارزشی نخواهد داشت.» (۱)

۳۴۶ ۱

روزنامه "وال استریت ژورنال" از طرح جدید وزارت خارجه امریکا برای پایان جنگ نفت کش ها و برقراری آتش بس در محدوده خلیج فارس، خبر داد. این روزنامه نوشته است: «وزارت خارجه امریکا مشغول مطالعه و بررسی راه هایی است که بتواند دورانديشانه ترين و کم خطر ترين راه مقابله با بحران خلیج فارس را به دولت پرزیدنت ریگان ارائه دهد. چنین طرحی، از خطر افزایش نقش شوروی در خلیج فارس خواهد کاست، احتمال مقابله نظامی با ایران را بعید خواهد ساخت و از برخورد دولت ریگان و کنگره این کشور جلوگیری خواهد کرد. راه کار وزارت خارجه امریکا، خواستار استقرار نوعی توافق امنیتی در منطقه خلیج فارس است به صورتی که کشورهای منطقه خلیج فارس، از ایران و عراق خواهند خواست تا پایان جنگ نفت کش ها را اعلام کنند. هم زمان با این مسئله و در حالی که خطر تمایل غیرقابل تغییر امریکا به سوی عراق برای واشنگتن وجود دارد، ایالات متحده موضع بی طرفی خود را بار دیگر اعلام کرده و تعهد خود را به آزادی کشتی رانی تجدید خواهد کرد.»

راديو امریکا ضمن اعلام این خبر به نقل از وال استریت ژورنال می افزاید: «هفته گذشته میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران در ترکیه اعلام کرد اگر عراق از حمله به کشتی ها خودداری کند، ایران نیز از این کار دست خواهد کشید. کویت و عربستان سعودی که بیش از هر کس دیگری از ادامه جنگ نفت کش ها متضرر خواهند شد، باید با توسل به قدرت اقتصادی خود بر عراق فشار وارد سازند. در حقیقت عراق بزرگ ترین مانع در راه پایان جنگ نفت کش هاست؛ زیرا بغداد به ادامه جنگ اقتصادی علیه تهران تمایل نشان می دهد. عربستان و کویت باید عراق را قانع سازند که حمله به تأسیسات تولید و بارگیری نفت ایران در مقایسه با حمله به کشتی ها، صدمات عمیق تری وارد خواهد ساخت. به نوشته وال استریت ژورنال، پیشنهاد وزارت خارجه امریکا در پیچ و خم اداری گرفتار است و احتمال دارد که هرگز جامه عمل نپوشد. حتی سرسخت ترین طرف داران این طرح نیز می گویند ممکن است که دیر شده باشد. این گروه مدعی هستند که مقامات بلندپایه دولت ریگان، خلاقیت و استقامت لازم را برای دنبال گیری طرح مزبور ندارند. نظرسنجی محدود کارمندان کنگره و دیپلمات های منطقه در واشنگتن مبین علاقه و توجه شدید آنها به طرح یاد شده است. طرح جدید در عین سادگی، بسیار هوشمندانه است؛ البته چون دیگر طرح ها در خاورمیانه، جلب نظر مساعد تمامی جناح های درگیر به ویژه عراق، بسیار دشوار خواهد بود. چند روز قبل عراق به وقفه یک ماهه خود در حمله به کشتی ها پایان داد و با افتخار اعلام کرد که به یک نفت کش لیبرایی حمله

ص: ۳۰۸

کرده است. ولی به هر صورت، مقامات وزارت خارجه امریکا می گویند هنوز احتمال تغییر نظر عراق وجود دارد. به گفته مقامات وزارت خارجه امریکا، عراق مسئولیت ۶۱ درصد از حمله به نفت کش ها را به گردن دارد. به علاوه، برقراری آرامش در خلیج فارس، از نقش نظامی ابرقدرت ها خواهد کاست و به نفوذ ایران در منطقه کمک خواهد کرد. ولی به هر حال، اگر طرح وزارت خارجه بی ثمر بماند، از نگرانی های کنگره مبنی بر اینکه دولت ریگان در جهت حفاظت از کشتی های کویت به فکر راه چاره دیگری نیفتاده خواهد کاست. وال استریت ژورنال می نویسد: طرح وزارت خارجه امریکا از تمایل امریکا به جانب عراق و عواقب آن که بر موضع امریکا در قبال ایران پس از [امام] خمینی لطمه وارد خواهد ساخت، جلوگیری خواهد کرد و امکان نخواهد داد که کویت منافع خود را بر منافع این کشور تحمیل کند. اینکه امریکا دلیل موجه دارد که بگوید چرا امریکا از کشتی های کویت حمایت کند ولی کویت و دیگر ممالک خلیج فارس، از دادن تأسیسات و پایگاه به امریکا برای دفاع از کشتی هایش امساک کنند؟» (۱)

۳۴۷۱

در آستانه تشکیل هشتاد و یکمین کنفرانس اوپک که موضوع اصلی آن بررسی تحولات بازار نفت در نیمه دوم سال جاری است، وزیر نفت عراق که پیشاپیش، جنگ روانی را آغاز کرده است، خواستار سهمیه فروش نفت به میزان سهمیه ایران، برای عراق شد. به گزارش خبرگزاری اوپک، وزیر نفت عراق گفت: «کشورش همچنان برای به دست آوردن سهمیه تولیدی مساوی با ایران بر اوپک فشار خواهد آورد و هیچ راه دیگری را نخواهد پذیرفت.» خبرگزاری رسمی عراق نیز گزارش داد که "الچلبی"، وزیر نفت عراق پیش از عزیمت به "وین" و شرکت در اجلاس روز پنجشنبه وزرای اوپک، گفت: «عراق در این اجلاس، با توافق جهت دستیابی به ثبات در بازارهای نفت موافق است.» عراق، از پذیرفتن سهمیه یک میلیون و ۴۶۶ هزار بشکه در روز برای نیمه اول سال جاری مسیحی - که در اجلاس دسامبر گذشته اوپک مورد توافق قرار گرفته بود - امتناع کرد. سهمیه در نظر گرفته شده برای ایران، ۲ میلیون و ۲۵۵ هزار بشکه در روز بوده است. آخرین آمار نشان می دهد که عراق طی ماه های آوریل و مه حدود دو میلیون بشکه در روز تولید داشته است.» (۲)

در این حال، آقازاده وزیر نفت ایران درباره تلاش عراق در افزایش تولید نفت و تأثیر آن در کاهش قیمت نفت، گفت: «افزایش تولید بیش از حد عراق، بازار فروش نفت بسیاری از کشورهای دیگر عضو اوپک را تحت فشار قرار داده است و اعضا باید با تجربه سقوط قیمت نفت به زیر ده دلار، رژیم عراق را در مورد رعایت سهمیه تولید و قیمت، تحت فشار سیاسی قرار دهند. به نظر ما، عربستان سعودی و آن دسته از کشورهایی که امکانات صادراتی در اختیار عراق قرار می دهند، باید برای جلوگیری از ضربه زدن به منافع سازمان، دست از حمایت تسهیلاتی نسبت به این کشور بردارند. وی تأکید کرد: «انتظار ما این است که عربستان به عنوان یکی از اعضای مؤثر اوپک و عضوی که تعهدات خود را مراعات می کند، عراق را در تخلف از سهمیه ها یاری ننماید.» (۳)

ص: ۳۰۹

۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.

۲-۲۴. مأخذ، ص ۱۷، خبرگزاری رسمی عراق.

۳-۲۵. روزنامه اطلاعات، ۳/۴/۱۳۶۶، تهران، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ، ص ۱۰.

پس از گذشت ۹ روز از ماجرای آدم ربایی در لبنان، امروز ربایندگان، علی عسیران فرزند ۴۰ ساله وزیر دفاع لبنان را آزاد کردند اما چارلز گلاس امریکایی همچنان در بند گروگان گیران باقی مانده است. (۱)

از سوی دیگر، سوریه در تبلیغات سیاسی مواضع خود را تندتر کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه در این حال رادیو دمشق به آدم ربایان در لبنان هشدار داد و تأکید کرد: کسانی که دست به گروگان گیری می زنند از کیفر در امان نخواهند بود. رادیو رسمی سوریه در تفسیر روزانه خود گفت: آدم ربایان می اندیشیدند که از تعقیب و مجازات در امان خواهند بود، باید گفت که اشتباه می کنند و اکنون هنگام آن رسیده است که نیروهای ضدصهیونیستی و ضد امپریالیستی با جنایتکاران و کسانی که به آتش خشونت و هرج و مرج در منطقه آرام لبنان دامن می زنند، مقابله کنند. رادیو دمشق اضافه کرد: کسانی که می خواهند صهیونیسم و امپریالیسم را شکست دهند، نباید به مردمان بی گناه و بی دفاع که به لبنان می آیند، حمله ور شوند.

رادیو دمشق در پایان، تروریسم و به ویژه ربودن بی گناهان، دیپلمات ها و روزنامه نگاران را تقبیح کرد. در این حال، یک منبع نزدیک به شورای عالی شیعه در بیروت گفت که فرماندهی نیروهای سوریه در لبنان مصمم است برای آزادی روزنامه نگار امریکایی از تمام امکانات استفاده کند. به گفته این منبع، مسئولان سوریه به شورای عالی شیعه اطلاع داده اند که نمی توانند سرنوشت چارلز گلاس را به سرنوشت گروگان های غربی دیگر تشبیه کنند و از دید فرماندهی نیروهای سوریه این آدم ربایی که در محله شیعه نشین جنوب بیروت روی داده، مخالف طرح امنیتی سوریه است که از چند ماه پیش در بیروت به اجرا در آمده است. (۲)

از سوی دیگر، شورای عالی شیعه لزوم آزادی فوری چارلز گلاس را تأکید کرد. شورای عالی شیعه در یک گردهمایی پنج ساعته که به ریاست محمدمهدی شمس الدین برگزار شد، اعلام کرد که با آزادی علی عسیران و راننده اش ماجرای آدم ربایی روز ۱۷ ژوئیه پایان نیافته است و تنها با آزادی روزنامه نگار امریکایی که مهمان خانواده عسیران بود، پایان خواهد یافت. (۳)

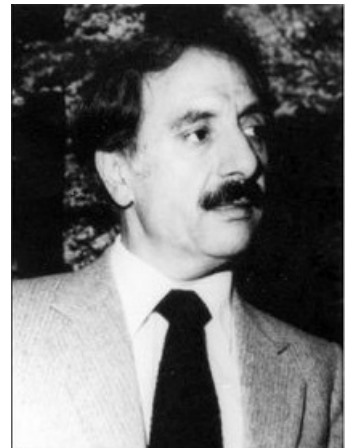
"عبدالرحمن قاسملو"، رهبر حزب دمکرات کردستان در سفری به "اسپانیا" که به منظور هماهنگ کردن جریان های مخالف نظام جمهوری اسلامی ایران انجام گرفته است، بدون در نظر گرفتن اقداماتی که عناصر این حزب همه روزه در غرب ایران انجام می دهند، در نقش یک سیاست مدار، با روزنامه "ال پائیس" به گفت و گو نشست. وی در این گفت و گو، استراتژی این حزب

۲- سوریه از ۲۲ فوریه سال جاری سربازان خود را برای پایان بخشیدن به قانون شکنی در غرب بیروت در این قسمت پایتخت مستقر کرده است.

۳-۲۷. مأخذ، ص آخر.

در اقدامات مسلحانه را، به دست آوردن خودمختاری ذکر کرد، ولی توان فعلی حزب را برای برآورده شدن این خواسته، ناکافی خواند: «ما یک کشور کرد نمی خواهیم، همه خواسته های ما در چارچوب کشور ایران ممکن است. آنچه با مبارزه خود می خواهیم، خودمختاری است. ما تنها دوازده هزار پیش مرگ در اختیار داریم و برای به هدف رسیدن، کافی نیست. همکاری خود را با محافظه کاران فرانسوی نیز حفظ کرده ایم و آنها اجازه می دهند تا زخمی های شدید برای معالجه، در بیمارستان های فرانسه بستری گردند و در سوئد و اتریش هم موقعیت مشابهی داشته ایم و چنین هدفی را در اسپانیا نیز دنبال می کنیم. تا این لحظه احتیاج به کمک مادی و سلاح نداریم. آنچه تقاضا می کنیم، کمک روحی و سیاسی است.»^(۱)

۳۵۰

عبدالرحمن فاسملو رهبر حزب دمکرات:
ما یک کشور کرد نمی خواهیم همه خواسته های ما
در چارچوب کشور ایران ممکن است!

امروز یک دیپلمات ایرانی در بیمارستان "هولی فامیلی" در محله نیوفرنندز کلونی دهلی نو، هدف حمله سه عضو سازمان مجاهدین خلق قرار گرفت و مصدوم شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داده است: «در حالی که "بهنام بهروز"، یکی از کارمندان بخش سیاسی سفارت جمهوری اسلامی ایران در هند به همراه کارمند دفتری سفارت، از عیادت یکی از دوستانشان بازمی گشتند، با سه منافق مواجه شدند که پس از اهانت به مقام رهبری و دیگر مقدسات انقلاب اسلامی مان، آنها را مورد هتاکی و حمله قرار دادند و کارمند سفارت را از پله های بیمارستان به پایین پرت کردند که در نتیجه، منجر به پارگی لب، آسیب دیدن دندان ها و در رفتن قوزک پای وی شد.» بر پایه این گزارش، پلیس هند دو تن از این افراد مهاجم را با همکاری سفارت ایران، بازداشت کرد، اما از دستگیری نفر سوم به بهانه بستری بودن زن همراه وی خودداری کرد.^(۲)

ص: ۳۱۱

۱- ۲۸. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن شماره ۵۲/۵، ۱۳۶۶/۴/۱۵، ص ۸.

۲- ۲۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۸، ۱۳۶۶/۴/۵، ص ۳۸، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۴.

باقی ماندن نیروهایی از دشمن در بخش غربی دشت ماؤوت - که جای پایی برای دشمن محسوب می شود - همچنان یکی از دغدغدهای فرماندهی عملیات نصر ۴ و مسئولان قرارگاه نجف است. در این باره نورعلی شوشتری در گفت و گویی با رحیم صفوی گزارش بازدید خود از اوضاع عمومی دشت ماؤوت و خط خودی و دشمن را به شرح زیر توضیح داد: «دیروز که با مرتضی قربانی و اسدی و قاسم (سلیمانی) از دیدگاه به دشت نگاه می کردیم به این نتیجه رسیدیم که اگر خودمان را به گوشه بالوسه وصل نکنیم این دشت خیلی مشکل خواهد شد، چون دشمن تسلط خوبی بر روی دشت دارد و نگه داری خط فعلی با مشکلات و خطراتی همراه است.»

هر چند لشکر ۳۳ المهدی دو روز قبل آمادگی خود برای اجرای عملیات از آخرین حد خط خودی تا بالوسه را اعلام کرده بود ولی امروز با درخواست مسئولان لشکر ۱۰۵ قدس برای اجرای این عملیات موافقت شد و اجرای عملیات مهندسی نیز به لشکر ۳۳ المهدی واگذار گردید.

به رغم پیش بینی های قبلی، با گلوله-باران محل استقرار نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس و زخمی شدن تعدادی از نیروهای عمل کننده و به هم خوردن سازمان رزم این لشکر، عملیات با ۴ ساعت تأخیر آغاز شد و در ساعت ۳:۳۰ بامداد لشکر ۱۰۵ قدس به کلیه اهداف خود دست یافت و پس از استقرار نیروهای این یگان در محدوده یال قشن تا تپه بالوسه، تیم های مهندسی لشکر ۳۳ خاکریز مورد نظر را که در برگیرنده تپه تخم مرغی و تپه ۸۶۴ پادگان قشن نیز بود، احداث کردند. (۱)

ارتش عراق نیز در طول روز آتش پرحجمی را علیه نیروهای خودی در ارتفاع قشن و تپه دوقلو اجرا کرد که تلفات نسبتاً فراوانی برجا گذاشت. (۲)

هواپیماهای عراقی در ادامه حملات شیمیایی خود، بار دیگر با ۲۴ بمب از نوع عامل اعصاب، منطقه عملیات نصر ۴ را بمباران شیمیایی کردند که به دلیل آمادگی نیروهای خودی، تنها شمار اندکی از نیروها مجروح شدند. (۳)

۱- ۱. سند شماره ۰۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش عملیات نصر ۴"، راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، ۳/۴/۱۳۶۶، صص ۲۲۲ تا ۲۲۵؛ و - نوار شماره ۵۱. ۲۵۴۲۱، ۳/۴/۱۳۶۶، قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴.

۲- ۲. سند شماره ۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: مجموعه ای از اطلاعات مربوط به عملیات انجام شده توسط سپاه از بدر تا نصر، ص ۹۲.

۳- ۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۹؛ و - سند شماره ۲۸۵۰۶ مرکز

مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش هاشم صدری مدیریت ش.م.ر.

از سوی دیگر، کاردار ایران در سازمان ملل، امروز با ارسال نامه ای برای دبیرکل این سازمان، جزئیات بیشتری از حمله شیمیایی روز ۳۱/۳/۱۳۶۶ ارتش عراق به منطقه عملیاتی نصر ۴ را اعلام کرد. در این نامه آمده است: در این حمله عراق که از گاز اعصاب، خردل و دیگر مواد شیمیایی ناشناخته استفاده شد، حدود ۱۲۰ تن مجروح شدند. (۱)

امروز همچنین هواپیماهای دشمن پارک موتوری یکی از یگان های لشکر ۲۸ کردستان را در حوالی مریوان بمباران کردند. این حمله یک شهید و یک زخمی بر جا گذاشت. (۲)

۳۵۳ ۱

به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، از ساعت ۱۴ تا ۱۷ امروز، شش فروند از هواپیماهای دشمن در منطقه عملیاتی شمال پنجوین، با آتش پر حجم پدافند هوایی نیروهای اسلام سرنگون شدند که یکی از خلبانان هواپیماهای سرنگون شده، به اسارت رزمندگان اسلام درآمد و جنازه یک خلبان دیگر عراقی در منطقه یافت شد. تلاش برای یافتن لاشه سایر هواپیماها و خلبانان آنها ادامه دارد. (۳) عراق در اطلاعیه شماره ۲۷۲۱ نظامی خود، تنها به سقوط یک فروند از این جنگنده ها اعتراف کرد. (۴)

۳۵۴ ۲

امروز هم هواپیماهای عراقی پنج روستای کردستان عراق را در دو نوبت بمباران کردند. در نخستین حمله، روستای "نازین" به وسیله شش هواپیما بمباران شد و در حمله دوم، چهار هواپیمای عراقی علاوه بر روستای نازین، روستاهای "گول گوش"، "گماسک"، "گونه" و "خوسه" را با بمب هدف قرار دادند. (۵)

همچنین به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، عراق در ادامه تخریب روستاهای مناطق کردنشین، در هفته گذشته ده روستای دیگر از روستاهای کردنشین منطقه سلیمانیه را به وسیله لودر و بلدوزر با خاک یکسان کرده است. خبرگزاری جمهوری اسلامی اسامی روستاهای ویران شده را گله زده، شپیلکه، پاسداریاوا، شیخ ملّا، احمداوا، گویی تک، شیخ وسان، داروغان، حباشانه و هزارمرد اعلام کرد. (۶)

۳۵۵ ۳

به گزارش قرارگاه رمضان، در چند روز گذشته، نیروهای تحت امر این قرارگاه به همراه پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق، وارد شهر "شقلاوله" از توابع استان "اربیل" عراق شدند و بخشی از نقاط حساس این شهر را در اختیار خود گرفتند. در این عملیات، یک افسر رژیم عراق به نام سرهنگ ستاد "جاسم محمد خضر" و یک سرباز به نام "جلال الدین کاظم مهدی" به اسارت نیروهای خودی درآمدند.

خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد در هفته گذشته سیزده تن از نیروهای ارتش عراق به همراه سلاح و مهمات آن، در مناطق چمچال، مرگه سور، زاخو و سلیمانیه خود را تسلیم پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق کردند. (۷)

-
- ۱-۴. سند شماره S/۱۸۹۴۷ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۵ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
 - ۲-۵. سند شماره ۲۸۵۴۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۱۴"، نزاجا، معاونت عملیات و اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۸.
 - ۳-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی.
 - ۴-۷. روزنامه رسالت، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۵-۸. روزنامه اطلاعات، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴.
 - ۶-۹. روزنامه رسالت، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۷-۱۰. روزنامه اطلاعات، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، قرارگاه رمضان و خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در اعتراض به اقدامات ارتش عراق در مناطق کردنشین این کشور، امروز عده ای از دانشجویان عراقی مقیم فرانسه، در مقابل مقر سازمان یونسکو در پاریس، دست به تحصن زدند. دانشجویان در طول چند ساعت تحصن خود، با پخش اعلامیه هایی ضمن اشاره به بستری شدن اکراد عراقی مصدوم شده بر اثر بمباران شیمیایی عراق در شهر "لیون"، سکوت مجامع بین المللی در برابر جنایات صدام را محکوم کردند. نماینده این دانشجویان با معاون مدیرکل یونسکو ملاقات کرد. معاون مدیرکل یونسکو در این ملاقات، عراق را به دلیل استفاده از سلاح شیمیایی، محکوم کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره این تحصن گزارش داده است: «متحصنین که اکراد عراقی نیز در میان آنها بودند، خواستار گفت و گو با مدیرکل یونسکو در رابطه با جنایات صدام به ویژه استفاده عراق از سلاح شیمیایی شدند، که به جای "احمد مختار امبو"، مدیرکل یونسکو که در مأموریت به سر می برد، نماینده دانشجویان عراقی با آقای "کوشبه"، معاون اداری وی ملاقات کردند. در این دیدار، دانشجویان نامه ای را که خطاب به آقای "مختار امبو" در اعتراض به استفاده عراق از سلاح شیمیایی نوشته شده بود، به وی تحویل دادند.»

خبرگزاری جمهوری اسلامی افزوده است: «تحصن دانشجویان عراقی در مقر یونسکو و اعتراض آنان نسبت به جنایات رژیم عراق، در حالی صورت می گیرد که سه تن از اکراد عراقی (دو زن و یک کودک هفت ساله) به علت جراحات ناشی از سلاح شیمیایی مورد استفاده رژیم عراق، از ده روز پیش در بیمارستان "سن لوک" در شهر "لیون" فرانسه تحت مداوا هستند.» (۱)

یک سخن گوی نظامی عراق اعلام کرد: واحدهایی از نیروی دریایی این کشور به یک هدف دریایی که قصد ورود به بندر امام خمینی - در منتهی الیه شمال شرقی خلیج فارس - را داشت، حمله کرده اند. این سخن گو افزود: «این هدف دریایی، پس از اصابت گلوله و موشک های عراقی، در ساعت ۲۰:۳۴ به وقت محلی غرق شده است.» این منبع نظامی گفت: «عملیات براساس حقوق قانونی عراق مبنی بر قطع راه های تأمین احتیاجات دشمن انجام شده است.» خبرگزاری فرانسه که این خبر را منتشر کرده است، می افزاید: «منابع مستقل دریایی در خلیج فارس هنوز این خبر را تأیید نکرده اند.» (۲)

از سوی دیگر، در ادامه بازرسی کشتی های عبوری در تنگه هرمز، نیروی دریایی ارتش دو فروند کشتی تجاری خارجی را در این تنگه مورد شناسایی قرار داد. (۳)

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی در مراسم سالگرد تشکیل سازمان تبلیغات اسلامی طی سخنانی درباره نقش طلاب و روحانیون در جنگ گفت: «اگر میدان جنگ را پس از هفت سال توانستیم بر اساس اسلام اداره کنیم و مردم از جنگ خسته نشده اند و

۱- ۱۱. مأخذ، ص ۳، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۹، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۸، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۵/۴/۱۳۶۶.

۳- ۱۳. مأخذ، ص ۲.

ایثار می کنند، به این خاطر است که طلبه های ما در جبهه ها همگام با رزمندگان اسلام به رزم با دشمن مشغول اند و روحانیون بسیجی نیز در میادین رزم، به خون رنگین می شوند. اما اگر روحانیت بنشیند و شعار بدهد، اما عملی در کار نباشد، این موفقیت ها حاصل نمی شود.»^(۱)

۳۵۹ ۱

در حالی که موضوع حضور نظامی امریکا در خلیج فارس روز به روز جدی تر مطرح می شود، مسئله مقابله با مین هایی که ادعا می شود در سواحل کویت وجود دارد، ابعاد گسترده تری پیدا کرده است. سفیران کویت در امریکا و سازمان ملل و همچنین رادیوی بی.بی.سی در این باره به اظهار نظر پرداخته اند.

"شیخ مسعود ناصر الصباح"، سفیر کویت در واشنگتن در مصاحبه ای با روزنامه سعودی "الشرق الاوسط" در این باره گفت: «نظامیان و کارشناسان برای بررسی مسئله مین هایی که کشتی رانی در اطراف بنادر کویتی را تهدید می کند، در کویت به سر می برند.» وی تصریح کرد: «اوضاع در خصوص مسئله مین ها هنوز روشن نشده است.»^(۲)

نماینده کویت در سازمان ملل نیز به روزنامه "الاتحاد" گفت: «کویت به پاک سازی سواحل خود از مین های دریایی موجود ادامه خواهد داد.» وی اظهار کرد: «پاره ای از این مین ها توسط ایران کاشته شده و برخی نیز در نتیجه حرکت باد و امواج دریا به کویت رسیده است.» وی به احتمال تقاضای دولت کویت از مصر برای کمک به این کشور در پاک سازی سواحل خود از مین های موجود، اشاره کرد. این مقام کویتی تأکید کرد: دولت ریگان در اجرای برنامه خود برای حمایت از کویت و برافراشتن پرچم خود بر فراز نفت کش های کویت، مصمم و جدی است. وی افزود: هم اکنون سرگرم تماس های فشرده ای با کشورهای مختلف جهان می باشد. وی اعلام کرد که هدف از این تماس ها جلب توجه اذهان عمومی کشورها به پیامد تهدیدات جاری ایران علیه کویت است.^(۳)

رادیو بی.بی.سی نیز طی گزارشی در این باره گفت: «اگر واقعاً ساحل کویت مین گذاری شده باشد، ممکن است عملیات امریکا برای حفاظت از نفت کش ها بی اثر شود. ممکن است نفت کش های کویتی صدها کیلومتر راه با بهره مندی از حمایت رزم ناوهای امریکایی طی کنند، ولی در آستانه ورود به کویت، دچار انفجار شوند. به این سبب، ناوگان کویت تصمیم گرفته است یک گروه کارشناسان نظامی امریکا را برای ارزیابی وضعیت به کار بگیرد. کویت به اقدام احتیاطی دیگری نیز دست زده است و فعلاً از صدور گاز مایع خودداری می کند. طی روزهای آینده، ناوگان کویت از کمک نیروی دریایی عربستان سعودی که به دستگاه های مین جمع کن مجهز است، بهره مند خواهد شد.»^(۴)

۳۶۰ ۲

"ریچارد مورفی"، مدیرکل بخش خاورمیانه وزارت خارجه امریکا، امروز در اجتماع اعضای انجمن سیاست خارجی امریکا به پرسش های حاضران درباره تأثیر تصویب قطع نامه اخیر در

- ۱-۱۴. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۴، ۲۵/۵/۱۳۶۶، ص ۶.
- ۲-۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۸، ۵/۴/۱۳۶۶، صص ۴ و ۵، ریاض - خبرگزاری فرانسه، ۴/۴/۱۳۶۶، به نقل از الشرق الاوسط.
- ۳-۱۶. پیشین، صص ۱۷ و ۱۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۴/۱۳۶۶، به نقل از الاتحاد چاپ امارات.
- ۴-۱۷. مأخذ ۱۵، صص ۱۳ و ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۴/۴/۱۳۶۶.

بین مقامات ایران، روابط امریکا و عراق، نقش شوروی در معادلات نظامی منطقه و راه کارهای امریکا برای کاهش مشارکت شوروی در منطقه، شرایط همکاری بیشتر امریکا با شوروی و آینده سیاست امریکا با ایران، پاسخ داد. وی در پاسخ به این پرسش که آیا ایران به کشتی های کویتی با پرچم امریکا حمله خواهد کرد؟ گفت: «ایرانی ها نسبت به امریکا و شوروی خیلی عصبانی هستند ولی تمام رهبران ایران در سخنرانی های خود دقت کرده اند که به طور مستقیم نگویند که به پرچم امریکا حمله خواهند کرد. منتها ما می دانیم که چنانچه آنها فرصت دیگری بیابند، برای تحقیر امریکا و حمله به یک کشتی امریکایی، بدشان نمی آید که از آن فرصت استفاده کنند.»

مورفی در جواب این سؤال که روابط امریکا با عراق چگونه است؟ اظهار کرد: «روابط هنوز خیلی وسعت پیدا نکرده است. آنها از ماجرای "ایران گیت" خیلی عصبانی بودند. ولی رهبر عراق گفت که داشتن روابط خوب با امریکا به نفع عراق است و شنیدن این حرف مرا خوشحال کرد.» وی درباره روابط امریکا با ایران در آینده گفت: «با رفتن (امام) خمینی، همه مشکلات حل نخواهد شد همان طور که با تمام شدن جنگ، همه مشکلات تمام نخواهد شد. ما امیدواریم که هرچه زودتر روابط با ایران بهتر شود، ولی این زمانی خواهد بود که ایران دست از حمایتش از تروریسم در کشورهای مختلف بردارد.» مورفی درباره همکاری امریکا و شوروی در خلیج فارس اظهار کرد: «منافع امریکا و شوروی در پایان دادن به جنگ، یکی است. ما حاضریم در مورد سیاست های مربوط به خلیج فارس همکاری کنیم، ولی حاضر نیستیم روی آب های خلیج فارس با آنها همکاری کنیم و برای شوروی جای پای در خلیج فارس باز کنیم.» وی درباره شرایط همکاری بیشتر با شوروی گفت: «اگر مسکو می خواهد کمک کند، باید متحدان خود را در اروپای شرقی و کره شمالی متقاعد سازد که فروش اسلحه را به ایران متوقف کنند و به نظر می رسد که مسکو برای اقدام در این زمینه آمادگی دارد.» مورفی همچنین درباره سیاست امریکا در ارتباط با ایران گفت: «ایالات متحده خواهان رویارویی با جمهوری اسلامی نیست.» وی افزود: «ایالات متحده از طریق شورای امنیت سازمان ملل متحد در تلاش است قطع نامه ای را تهیه کند که هم برای ایران و هم برای عراق قابل قبول باشد.» (۱)

لس اسپین، رئیس کمیسیون نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا نیز درباره توانمندی های عملیاتی امریکا در خلیج فارس گفت: «ایران خلاقیت عظیمی در حمله به امریکا نشان داده و این نبوغ و قوه ابتکار باید هشدار می باشد در مورد قول ریگان به حفاظت از نفت کش های کویتی در خلیج فارس. ما در پاسخ به خلاقیت آنها، تنبلی نشان داده ایم و در حقیقت آنها یک قدم جلوتر از ما هستند و تا زمانی که ما با نبوغ آنها برخورد مناسب نکنیم، چنین خواهد بود. سه فروند از یازده نفت کش کویتی که ریگان قول حفاظت از آنها را داده است، طی جنگ نفت کش ها، هدف حمله ایران قرار گرفته اند.» (۲)

ص: ۳۱۷

۱-۱۸. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن شماره ۵۴/۵، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۶ و ۷؛ و - مأخذ ۱۲، ص ۳۴، رادیو امریکا، ۵/۴/۱۳۶۶.

۲-۱۹. مأخذ ۱۰، ص ۲۰، آسوشیتد پرس.

لس آسپین همچنین در مقاله ای درباره حجم حملات ایران به نفت کش ها در منطقه خلیج فارس نوشته است: «از سپتامبر گذشته تا به حال، کشتی هایی که به دیگر ملیت ها تعلق داشته و به سوی کویت می رفته اند نیز هدف حمله ایران قرار گرفته اند. از آن هنگام ۲۶ کشتی از ۳۵ کشتی مورد حمله ایران، به سوی کویت در حرکت بوده اند. دولت ریگان در دفاع از طرح حفاظت از نفت کش های کویت، خاطر نشان ساخته است که ایران در حمله به کشتی هایی که با پرچم امریکا حرکت می کنند احتیاط نشان می دهد.» وی می افزاید: «هرچند ایران هرگز به کشتی های امریکایی حمله نکرده است، ولی در یک مورد نشان داده که قادر به اشتباه در تشخیص هدف هایش است. یک سال پیش کشتی لیبریایی "سوپریف" که نفت ایران را حمل می کرد و در اجاره ایران بود، هدف حمله عراق قرار گرفت و به دویی یدک کشیده شد. ماه ژوئن گذشته (خرداد گذشته) همان کشتی، هدف حمله ایران قرار گرفت و به کلی از کار افتاد.» لس آسپین می نویسد: «از آغاز سال ۱۹۸۶ (دی ۱۳۶۵) ایران به ۶۷ کشتی حمله کرده و در بیست ماه قبل از آن نیز به ۳۲ کشتی حمله کرده است. امسال، ایران ۲۶ کشتی را هدف قرار داده است. عراق که پیش تر در جنگ نفت کش ها نیروی برتر بود نیز در سال جاری، به همان تعداد کشتی حمله کرده است.» (۱)

۳۶۱ ۱

"طاهر المصری" وزیر خارجه اردن درباره همبستگی اعراب در حمایت از کویت گفته است: «کویت در صدد دستیابی به یک فرمول عملیاتی عربی است و پاسخ مساعد اعراب به تلاش های کویت، راه گشای اقدام مشترک اعراب در جهت پرهیز از حضور ابرقدرت ها در خلیج [فارس] و بازداشتن ایران از انجام تجاوز خواهد بود. با توجه به تهدیدات واضح و خصمانه ای که متوجه کویت شده است و همچنین انفجار آمیز بودن اوضاع در خلیج فارس، تشکیل اجلاس سران عرب، امری بسیار ضروری به نظر می رسد.» وی درباره تصمیم جدید نظام بین الملل برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق می گوید: «اعضای شورای امنیت سازمان ملل اگرچه به دلیل برخی منافع اقتصادی و سیاسی خود، دارای اختلافات شدیدی در زمینه جنگ ایران و عراق هستند، ولی دیگر حاضر نیستند نسبت به یافتن راهی برای پایان بخشیدن به این جنگ، بی تفاوت باشند.» المصری می افزاید: «رویدادهای جاری خلیج [فارس] دلیل دیگری بر اهداف ایران در جهت گسترش خصومت های خود به دیگر کشورهای منطقه خلیج فارس است و به همین جهت لازم است تمامی اعراب از مواضع روشن و متعادل کویت حمایت کنند.» (۲)

۳۶۲ ۲

هفته نامه العمل الاسلامی درباره دخالت عراق در کودتای نظامی هفته گذشته شارجه نوشت: منابع آگاه دیپلماتیک در امارات عربی متحده اظهار کردند رژیم بغداد در کودتای نظامی، که هفته گذشته در شارجه به وقوع پیوست، دست داشته است. خاطر نشان می شود فرمانده گارد سلطنتی

ص: ۳۱۸

۱- ۲۰. مأخذ ۱۵، صص ۶ تا ۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۴/۱۳۶۶، به نقل از نیویورک تایمز.

۲- ۲۱. مأخذ ۱۵، ص ۳۸، خبرگزاری آلمان غربی، به نقل از روزنامه الخلیج چاپ شارجه؛ و صص ۱۰ و ۱۱، امان - خبرگزاری

"شیخ عبدالعزیز القاسمی" رهبری کودتا علیه برادرش سلطان القاسمی را به عهده داشته است. منابع مذکور تأکید کردند رژیم بغداد کودتاچیان را به انجام کودتا تشویق کرده است. کودتاچیان در بیانیه شماره ۱ خود خواستار آزادی مشروبات الکلی و توزیع و پخش آن در سراسر امارات شدند و رکود اقتصادی در این امیرنشین را به ممنوعیت مشروبات الکلی مربوط دانستند.

کیهان با نقل این خبر از آسوشیتدپرس، درباره سرانجام این کودتا نوشت: "عبدالعزیز محمد القاسمی" رهبر کودتای شارجه با برادرش شیخ سلطان حاکم شارجه دیداری مصالحه جوینانه داشتند و بر اساس این دیدار، شیخ سلطان کماکان حاکمیت شارجه را به عهده خواهد داشت و رهبر کودتای اخیر نیز به عنوان ولی عهد و مدیر هیئت اجرایی شارجه برگزیده شده است. شارجه سومین امارت بزرگ از هفت امارت کشور امارات متحده عربی است. (۱)

۳۶۳ ۱

"عبدالله البشاره"، دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس که امروز به ترکیه سفر کرده است، در دیدار با "تورگوت اوزال"، نخست وزیر ترکیه، خواهان دخالت این کشور در مسائل خلیج فارس شد. با این حال، به نظر می رسد جلب رضایت مقامات آنکارا که از حمله هواپیماهای عراقی به یک کشتی ترکیه ناخشنود هستند، از دیگر محورهای گفت و گوهای وی با مقامات آن کشور باشد (البته در این باره مطالبی منتشر نشده است). البشاره در مصاحبه با خبرگزاری "آنا تولی" درباره موضوعات مورد بحث اظهار کرد که در گفت و گو با مقامات ترکیه، به ویژه نخست وزیر آن کشور، خواهان حمایت ترکیه از مواضع شورای همکاری خلیج فارس در قبال جنگ ایران و عراق شده است. دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس با تأکید بر این درخواست شورا، گفت: «ما در قبال مسائل جنگ ایران و عراق به کمک های ترکیه نیاز داریم». خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن مخابره این خبر می افزاید: «این اولین بار است که شورای همکاری خلیج فارس، آشکارا خواهان جانب داری ترکیه از رژیم متجاوز عراق و حامیان وی در منطقه خلیج فارس می شود.» (۲)

۳۶۴ ۲

"معمر قذافی"، رهبر لیبی در مصاحبه با روزنامه کویتی "الرأی العام"، درباره برخی مسائل بین المللی از جمله جنگ و تلاش های صلح سخن گفت. اظهارات وی هرچند نشان دهنده دفاع بی منطق او از ملیت عرب است، ولی هنگامی که از انقلاب اسلامی و سرنگونی شاه سخن می گوید، ناگزیر از انقلاب اسلامی تمجید می کند. قذافی در این گفت و گو درباره تلاش های خود برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق گفت: «من تصمیم دارم کلیه کوشش های ممکن برای پایان دادن به جنگ را مبذول دارم.» قذافی ایالات متحده و اسرائیل را متهم ساخت که مایل به ادامه جنگ هستند. وی انگلستان را آلت دست امریکاییان خواند و بر پشتیبانی خود از برقراری دوستی میان سوریه و عراق تأکید کرد. وی افزود: «جنگ ایران و عراق جنگ بی معنایی شده است، زیرا نه امت عرب در نظر دارد ایران را به خود ملحق کند و نه ایران تمایل دارد عراق را جزو قلمرو خود کند.»

ص: ۳۱۹

- ۱-۲۲. روزنامه کیهان، ۴/۴/۱۳۶۶، ص آخر، به نقل از هفته نامه العمل الاسلامی و به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۲-۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۰، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶.

معمر قذافی رهبر لیبی:
جنگ ایران و عراق جنگ بی‌معنایی شده است ... چرا
پس از سرنگونی شاه جنگ آغاز شد؟ ... کویت برای
حمایت از نفت‌کش‌های خود، حق دارد به دور
از فشار، به هر اقدامی دست بزند.

قذافی با اشاره به سفر یک فرستاده لیبیایی به ایران برای مذاکره درباره پایان دادن به جنگ گفت: «ایرانی‌ها علی‌رغم اینکه تاکنون در مذاکرات خود با فرستاده لیبیایی سرسخت بودند، اما با ادامه گفت‌وگو میان لیبی و ایران برای خاتمه دادن به جنگ، موافقت کرده‌اند.»

قذافی با اشاره به تصمیم لیبی برای اعزام وزیر خارجه این کشور به عراق در آینده گفت: «وزیر خارجه لیبی به منظور آشنا شدن با نظرات مقامات عراقی در مورد جنگ و انتقال نظرات مقامات ایرانی به آنان، راهی بغداد خواهد شد.» رهبر لیبی همچنین از تحمیل جنگ علیه انقلاب اسلامی ایران، ابراز تأسف کرد و گفت: «ای کاش، این جنگ علیه رژیم شاه صورت می‌گرفت در آن صورت، ما اولین کشوری بودیم که در کنار عراق علیه شاه می‌جنگیدیم اما در این شرایط، سؤال اینجاست که چرا با انقلابی که بر شاه، این دشمن اعراب و دست‌نشانده آمریکا و هم‌پیمان اسرائیل پیروز شد، می‌جنگیم؟ چرا پس از سرنگونی شاه و تبدیل شدن ایران به یک کشور انقلابی، جنگ آغاز شد؟» قذافی پیروزی انقلاب ایران علیه رژیم شاه را مرهون تشویق و حمایت لیبی از مبارزات مردم ایران اعلام کرد و افزود: «سرنگونی رژیم شاه، خدمت بزرگی به امت عرب بوده است.» وی در ادامه اظهارات خود با اشاره به اینکه ادامه جنگ خطرات حقیقی برای عراق در پی خواهد داشت، گفت: «ما به عنوان یک انقلاب، در برابر عراق عربی و انقلاب ایران، در یک وضع دشواری قرار گرفته‌ایم.»

قذافی همچنین از سیاست دولت کویت برای برافراشتن پرچم‌های آمریکایی بر نفت‌کش‌های خود و اجاره کردن نفت‌کش‌های روسی ستایش کرد و افزود: «کویت برای حفظ منافع و حمایت از نفت‌کش‌های خود، حق دارد به دور از فشار، به هر اقدامی دست بزند.» رهبر لیبی در پاسخ به این سؤال که ایران می‌کوشد دامنه جنگ را به خاک کویت بکشد، گفت: «من این نظر را ندارم و امیدوارم که دامنه جنگ گسترش نیابد بلکه باید آن را به پایان برسانیم...» قذافی درباره هشدارهای ایران به کویت گفت: «ایرانیان کویت را متهم به تلاش برای بالا بردن توانایی نظامی عراق می‌کنند. آنان گفته‌اند، مادامی که صدور نفتشان در معرض حملات عراق قرار گیرد، صدور نفت عراق را نیز قطع خواهند کرد.» قذافی افزود: «ما بیش از یک بار به حملات ایران علیه اهداف کویتی و نفت‌کش‌های سعودی، به ایرانیان اعتراض کردیم.» (۱)

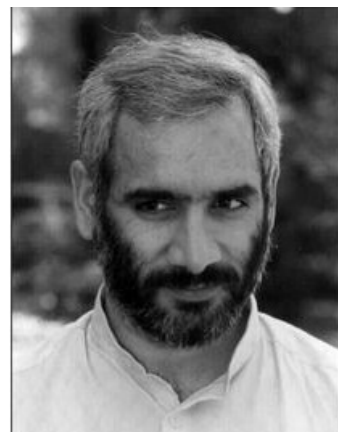
۱-۲۴. واحد مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۴/۴/۱۳۶۶، ص ۴۴، به نقل از رادیو بی.بی.سی (عربی)؛ و - مأخذ ۱۵، ص ۱۸ و ۱۹، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۴/۱۳۶۱.

بهره برداری از صدور نفت عراق از دومین خط لول-ه عراق به ترکیه آغاز شد. روزنامه "گونش" چاپ آنکارا در این باره نوشته است: «این خط لول-ه با یک ماه تأخیر، تحویل مقامات ترکیه شد. طول این خط لول-ه که ۹۸۶ کیلومتر و ۱۲۰ کیلومتر کوتاه تر از مسیر خط لوله اول است، با هزینه معادل ۲۶۲ میلیون دلار احداث شده است، و نفت عراق را از "کوکوک" به منطقه "آریان" ترکیه انتقال خواهد داد.»^(۱)

هشتاد و یکمین اجلاس وزیران نفت کشورهای عضو اوپک امروز در "وین" آغاز به کار کرد. روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری رویتر و خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره موضوعات بحث شده در این نشست و مواضع کشورهای عضو و همچنین سخنان "لقمان" وزیر نفت "نیجریه" و رئیس این اجلاس، گزارش داده است: «در اولین نشست هشتاد و یکمین اجلاس وزیران اوپک، افزایش تولید اعضا به ۳/۱۸ میلیون بشکه در روز مطرح گردیده است. وزیر نفت جمهوری اسلامی در این جلسه اعلام کرد که ایران با طرح افزایش تولید اوپک مخالف است. ... وزیر نفت لیبی نیز در گفت و گو با خبرنگاران، اظهار امیدواری کرد که طرح افزایش تولید اوپک با مخالفت اعضا مواجه گردد. در گفت و گوهای اجلاس اوپک، مسئله افزایش تولید تدریجی این سازمان توسط عربستان و سایر کشورهای میانه رو عضو اوپک، مطرح شد. کشورهای مذکور خواهان افزایش تولید و تثبیت سطح قیمت های جاری گردیده اند. به گزارش خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی از وین، لقمان، وزیر نفت نیجریه و رئیس اجلاس اوپک نیز نسبت به خطر تضعیف وضع بازار نفت طی نیمه دوم سال جاری، هشدار داد. وی در سخنان افتتاحیه اجلاس هشتاد و یکم وزیران نفت سیزده کشور عضو اوپک، ضمن ابراز رضایت از نتایج شش ماهه ناشی از بازگشت سازمان به قیمت رسمی و تعیین سقف تولید، هشدار داد بی ثبات شدن فوری بازار به صورت یک خطر دائمی درآمده است. لقمان تقویت واقعی وضع بازار را ناشی از رضایت اعضا نسبت به توافق اجلاس گذشته اوپک در دسامبر ۱۹۸۶ (دی ۱۳۶۵) دانست. به گفته وی، جلوگیری از بی ثباتی بازار نفت، نیاز به ادامه فداکاری در آینده خواهد داشت. وزیر نفت نیجریه، عرضه بیش از حد نفت را عامل اصلی سقوط قیمت نفت در سال گذشته ذکر کرد. وی بار دیگر تولیدکنندگان غیرعضو سازمان را به همکاری در تثبیت وضع بازار نفت دعوت کرد. لقمان خاطر نشان ساخت بسیاری از این کشورها علی رغم قول های خود مبنی بر همکاری با اوپک در دفاع از قیمت و ثبات بازار، با افزودن به سطح تولیداتشان طی چهار ماه اول سال جاری، بر خلاف آن عمل نموده اند. وی از سیاست نفتی کشورهای مصرف کننده نفت انتقاد کرد و گفت: آنها برخلاف ادعای حمایت از بازار آزاد نفت، همچنان به سیاست های حمایتی خود ادامه می دهند.»^(۲)

۱- ۲۵. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن شماره ۶۷/۵، ۴/۵/۱۳۶۶، ص ۲ و ۳، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه گونش چاپ ترکیه.

۲- ۲۶. روزنامه کیهان، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی - وین به نقل از خبرگزاری رویتر.

غلامرضا آقازاده وزیر نفت:
با اینکه شعار عربستان رعایت سهمیه بندی بوده است،
با این حال به قول خود عمل نکرده است.

"غلامرضا آقازاده"، وزیر نفت جمهوری اسلامی ایران درباره تأثیر عملکرد عراق در ناپایداری بازار نفت گفت: «به غیر از ایران که هم اکنون درگیر یک جنگ تحمیلی با این کشور است، بقیه اعضا نیز به عدم رعایت سهمیه توسط عراق معترف اند. چرا که این کشور هر نوع زمینه بهبودی بازار را از بین می برد.» وی با اشاره به کمک کشورهای مختلف به ویژه عربستان، به عراق در عدم رعایت سهمیه خود، گفت: «با اینکه شعار عربستان، رعایت سهمیه بندی بوده است و به ما قول داده بود که در این مورد کمکی به عراق نکنند با این حال، به قول خود عمل نکرده است.»^(۱) خبرگزاری رویتر به نقل از وزیر نفت ایران، درباره سیاست آینده اوپک با توجه به کاهش قابل پیش بینی قیمت نفت، اعلام کرد: «جمهوری اسلامی ایران مصرانه خواستار کاهش سقف تولید سه ماهه آخر سال طبق قرارداد ماه دسامبر سال گذشته (دی ۱۳۶۵) اوپک (۱۸ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز) است، زیرا در صورت صدور این مقدار توسط اوپک، سقوط قیمت نفت حتمی به نظر می رسد.» رویتر می افزاید: «جمهوری اسلامی ایران در اجلاس اوپک پیشنهاد کرده است که به منظور کاهش ارزش دلار، در حدود ۲۵/۱ دلار به قیمت ثابت نفت که هجده دلار است، افزوده شود.»^(۲)

۳۶۷۱

در پی حمله روز گذشته سه تن از اعضای سازمان مجاهدین خلق به یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران در هند، امروز دادگاه ناحیه "دهلی نو" با تشکیل جلسه ای، دو تن از این افراد را به ۲۲ روز زندان محکوم کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر درباره تلاش های انجام شده برای آزادی افراد مهاجم، می افزاید: «معاون دادگاه ناحیه ای دهلی نو امروز این حکم را هنگامی صادر کرد که شخصی به نام "کاشی رام"، رهبر حزب کوچک "باهوجان سماج" که یکی از گردانندگان غیرمستقیم تظاهرات منافقین در هند محسوب می شود، یک ضمانت هشت هزار روپیه ای برای آزادی "اردشیر اراکی" و دختر همراهش به دادگاه ارائه کرد. رئیس پلیس محله "نیوفرنندز کلونی" دهلی به خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی گفت: این افراد که شب گذشته در حمله مذکور، یک دیپلمات ایرانی را از ناحیه صورت مجروح کردند، از پناهندگان به شعبه سازمان ملل در هند می باشند.»^(۳)

۱-۲۷. مأخذ ۹، ص ۱۱، واحد مرکزی خبر.

۲-۲۸. مأخذ ۶، خبرگزاری رویتر.

۳-۲۹. مأخذ ۱۵، ص ۳۹، دهلی نو - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۴/۴/۱۳۶۶.

در حالی که ۵ روز از آغاز عملیات نصر ۴ می گذشت و منطقه عملیاتی رو به آرامش و ثبات می رفت، در ساعت ۱ بامداد امروز نیروهای عراقی با اجرای پاتک در سه محور دشت ماؤوت، ارتفاعات قشن و ارتفاعات دوقلو، وضعیت جدیدی را در منطقه به وجود آوردند.

دشمن در محور قشن از دو سمت شرق و جنوب توانست در ساعات اولیه حمله، نیروهای خودی را از قسمت انتهایی یال قشن تا قله ۲ درگیر سازد و تقریباً آنها را محاصره کند. نیروهای لشکر ۱۵۵ مستقر در قله های ۲ و ۳ قشن پس از سه ساعت درگیری مجبور به عقب نشینی شدند. فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله با مشاهده این وضع اندک نیروی باقی مانده لشکر خود را به قله ۱ اعزام کرد و با این ابتکار مانع سقوط آن شد. کیانی معاون قرارگاه نجف در این باره می گوید: «فشار دشمن مستمر بود؛ اگر حاج قاسم سلیمانی خودش نمی رفت خط، دشمن همه قشن را می گرفت. دشمن فشار زیادی را گذاشته بود. این بنده خدا قاسم پا برهنه رفته بود و ایستاده بود آنجا تا خط را سر و سامان داد.»

در دشت ماؤوت نیز نیروهای دشمن پادگان قشن، تپه ۸۶۴ و تپه بالوسه را به تصرف خود درآوردند و نیروهای خودی به ناچار با عقب نشینی در پشت خاکریز دوم مستقر شدند. با روشن شدن هوا و درک بهتر فرماندهی لشکر ۴۱ از وضعیت جدید، وی اقدام به یک ضدحمله علیه نیروهای عراقی مستقر در قله ۲ کرد.

در مرحله اول نیروهای عمل کننده که از پشتیبانی آتش تانک برخوردار بودند، به رغم فشار دشمن به خوبی پیش رفتند، ولی با انهدام این تانک که تأثیر بسزایی در پیشروی نیروهای خودی داشت، نیروها از پیشروی بازماندند و به ناچار در بین قله ۱ و قله ۲ مستقر شدند.

حمله وسیع و شدید دشمن موجی از نگرانی را در میان مسئولان به وجود آورد. تصمیم

جدی دشمن برای بازپس گیری مناطق آزاد شده و کمبود شدید نیرو در جبهه خودی، از عوامل اصلی این نگرانی بود.^(۱)

تقویت خاکریزها و احداث چند رده خاکریز از جمله تدابیری است که رحیم صفوی اجرای آن را به مسئولان مربوطه ابلاغ می کند. همچنین وارد کردن یگان جدید از جمله راه کارهایی است که مد نظر فرماندهان عملیات است و این در حالی است که دشمن مبادرت به اعزام نیرو کرده است.^(۲)

طبق گزارش اطلاعات قرارگاه نجف ستون های خودرویی دشمن در حال ورود به منطقه هستند و تجمع دشمن در بخش یال شرقی قشن و روی یال قشن زیاد است و لحظه به لحظه به تعدادشان افزوده می شود. نامه مهدی کیانی از اوضاع عمومی نیروها و خط خودی نیز که ساعت ۵ به دست نورعلی شوشتری که در قرارگاه نیروی زمینی حضور داشت، رسید، بر نگرانی ها می افزود: بخش هایی از این نامه چنین است:

«خداوند خیلی تفضل کرده که بدون نیرو خط فعلی تاکنون نگه داری شده است. اگر چه به دشمن تلفات سنگینی وارد آمده است، لکن امکان نگه داری خط با فشار دشمن دیگر میسر نیست. ... خط در حال حاضر با حرف و شعار نگه داری شده است. آتش خودی نامرتب و غیر مؤثر است. ... استعدادی که دشمن وارد منطقه کرده حدود ۲ تیپ است و از ما کاری ساخته نیست؛ البته لطف خدا چیز دیگری است. نیروی جدیدی همین امشب وارد منطقه کنید، اگر شده شبانه و با هلی کوپتر.»

جواب نامه را رحیم صفوی نوشت که توصیه به اقدامات پدافندی و مهندسی و استفاده از تانک و همچنین تعیین فرماندهی موقت برای دشت ماؤوت و تأکید بر حفظ این شهر با تمام توان، از جمله مفاد این نامه بود.

با توجه به نگرانی های موجود در این باره که دشمن در شب، عملیات گسترده ای را آغاز خواهد کرد، مسئولان یگان های مستقر در قشن، در قرارگاه نجف حضور یافتند تا با هم فکری یکدیگر راه کاری برای مقابله با حملات دشمن تا رسیدن یگان جدید^(۳)* به منطقه، دست پیدا کنند. در گفت و گوها و بررسی ها این نتیجه حاصل شد که لشکرهای ۴۱، ۱۵۵ و ۲۵ هر کدام با یک دسته نیرو به قله ۲ قشن حمله کنند.

ص: ۳۲۵

۱- گفت و گوی کوتاه رحیم صفوی و روح الله نوری فرمانده لشکر ۵۷ ابوالفضل را که حاکی از کمبود شدید نیرو در یگان های عمل کننده است به عنوان نمونه می آوریم: «رحیم صفوی: آقای نوری شما هر چقدر نیرو دارید بیاورید تا دشمن را از قشن پایین بیاوریم. ما در این فشارها فرماندهانمان را می شناسیم. با توکل به خدا نیروهایتان را پای کار بیاورید. روح الله نوری: خدا شاهد است هیچ نداریم. خدا شاهد است آن نیرویی هم که از اینجا آزاد کردم و تپه گامو را پس گرفتم، پریشب عوض کردم. رحیم صفوی: حتی دو دسته هم نداری؟ نوری: خدا شاهد است ندارم.»

۲- ۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش عملیات نصر ۴، راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، ۱۳۶۶/۱۰/۲۷، صص ۲۳۵ تا ۲۴۷.

۳- * قرار بود لشکر ۷ ولی عصر (عج) روز ۶/۴/۶۶ وارد منطقه شود که به روزهای بعد موکول شد.

مطالب زیر بخشی از گفت و گوهایی است که به دلیل کمبود نیرو از یک طرف و اجبار برای اجرای عملیات از سوی دیگر، تنها برای به کار گرفتن چند دسته نیرو در بین فرماندهان یگان‌ها صورت گرفته است.

محمدجعفر اسدی فرمانده لشکر ۳۳ المهدی: «اگر ما در شاخ قشن پدافند کنیم دشمن آن را از ما خواهد گرفت و پس از گرفتن آن، از دشت می آید و کار ما را تمام می کند.»

نورعلی شوشتری: «ما باید با این توان نیروهای مان را بچینیم تا نیروهای لشکر ۷ به منطقه برسند.»

اسدی: «تا فردا نمی شود شاخ قشن را نگه داشت.»

قاسم سلیمانی فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله: «دشمن الان فشار آورده و می خواهد تا شب نشده (کار را) تمام کند. ما باید به دشمن حمله کنیم. اگر حمله کنیم احتمال گرفتن قله ۲ هست. اگر این کار را بکنیم بقیه را می گذاریم برای لشکر ۷ که فردا شب عمل کند.»

در حالی که نیروهای عمل کننده ساعت ۱۰ شب آماده حرکت به خط درگیری بودند، خبر حضور ۳۰۰ نیروی عراقی زیر قله دوم گزارش شد و به پیش بینی حمله دشمن در این شب قوت بخشید.

حدود ساعت ۲۳:۳۰ نیروهای خودی با دشمن درگیر و بعد از حدود ۵/۱ ساعت درگیری شدید، روی قله دوم قشن مستقر شدند ولی به علت خستگی شدید و تلفات، تمامی مواضع تصرف شده را تخلیه کردند و به عقب بازگشتند. اما در دشت ماؤوت اوضاع نیروهای عمل کننده بهتر بود؛ در این محور نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس ارتفاع ۸۶۴ و پادگان قشن را بازپس گرفتند و با نیروهای لشکر ۳۳ الحاق کردند و مجدداً در خط سابق مستقر شدند. (۱)

۳۶۹ ۱

یک نشریه داخلی سپاه آخرین وضعیت منطقه عملیاتی نصر ۴ را این چنین تشریح کرده است: «فشار دشمن تا جمعه شب (امشب) ادامه داشت ولی از آنجایی که نیروهای خودی روی پایگاه اول قشن حضور دارند، تأمین دشت ماؤوت همچنان برقرار است. دشمن تاکنون هفت بار پاتک کرده است و تلفات فراوانی را متحمل شده است به طوری که در امتداد قشن و شاخ آمدین، جنازه های بسیاری از دشمن بر روی هم انباشته شده است. بنا به اقرار اسرا و مشاهدات برادران، حداقل سه هزار نفر از افراد دشمن در پاتک های چند روز اخیر کشته یا مجروح شده اند.» (۲)

خبرگزاری عراق نیز از پاتک امروز نیروهای عراقی علیه نیروهای ایران خبر داد. در این گزارش بدون اشاره به نام منطقه عملیاتی و با اغراق در شمار تلفات ایران، آمده است: «واحدهایی از سپاه اول عراق که در جبهه های شمال فعالیت دارند، موفق شده اند حدود چهل گردان نیروهای ایران را که در نبردهای کردستان عراق شرکت داشتند، نابود [کنند] و ارتفاعات استراتژیک واقع در شمال عراق را آزاد سازند. نیروهای عراقی شرکت کننده در این نبردها، تحت فرماندهی ژنرال "حسین رشید محمد"، فرمانده نیروهای "الفارس" گارد زرهی شخصی صدام حسین، به این پیروزی ها دست یافته اند.» خبرگزاری

عراق می افزایش: «در پایان این نبردهای سرسختانه، قوای عراق در این ارتفاعات مستقر شده است.»^(۳)

ص: ۳۲۶

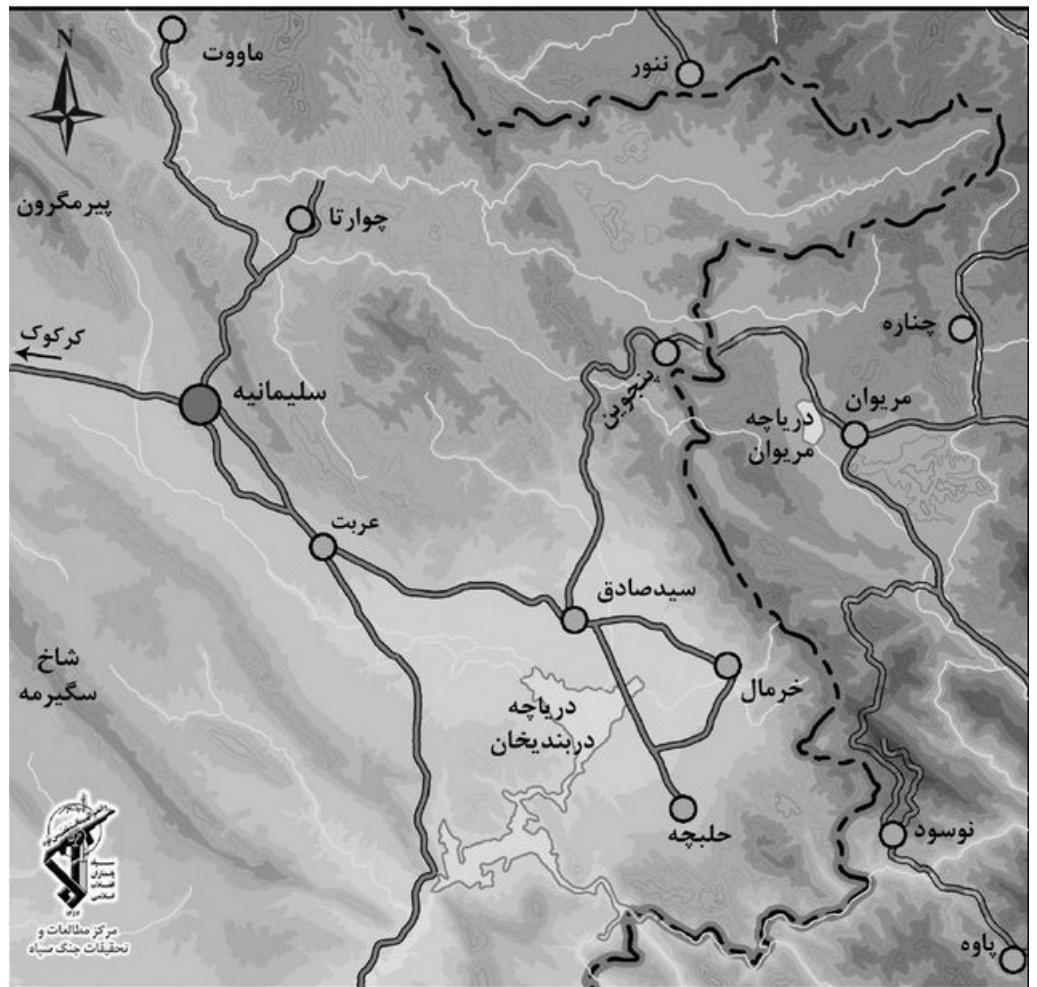
۱-۲. همان.

۲-۳. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۱۲/۴/۱۳۶۶، صص ۵ و ۶.

۳-۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۹۹، ۶/۴/۱۳۶۶، صص ۷ و ۸، بغداد، خبرگزاری فرانسه، ۵/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری عراق.

در ساعت ۲۳ امشب عملیات انهدامی فتح ۷ به فرماندهی قرارگاه رمضان و با شرکت تیپ ۷۵ ظفر و پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق در منطقه "حلبچه" به اجرا درآمد. (۱) این عملیات در ۴۰ کیلومترمربع از اراضی دشمن و در ۱۰ محور اجرا شد. منطقه عملیاتی، از شمال به منطقه "شاندری" و از شرق به شهر "عربت" منتهی می شد. در این عملیات بیش از ۱۵۰۰ تن از نیروهای دشمن کشته یا زخمی شدند و ۴۵ تن از آنان به اسارت درآمدند. همچنین ۶۰ دستگاه انواع خودرو، ۳۰ دستگاه تانک، ۶ قبضه توپ صحرایی، ۴ قبضه توپ ضد هوایی و مقادیری انواع سلاح و مهمات نیز در این حمله منهدم شد.

منطقه عملیات فتح ۷

ص: ۳۲۷

۱- طبق اسناد موجود در مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، تاریخ اجرای عملیات فتح ۷ در روز ۵/۴/۱۳۶۶ بوده است ولی برخی منابع، از جمله روزنامه ها که به اطلاعیه قرارگاه خاتم الانبیاء (ص) استناد کرده اند، تاریخ عملیات را ۷/۴/۱۳۶۶ ذکر کرده اند.

در این عملیات نیروهای خودی شهر سیدصادق را به مدت ۴ ساعت به تصرف درآوردند و طی این مدت برخی از مراکز دولتی و قسمتی از پادگان شهر را منهدم کردند. شهر حلبچه نیز به مدت ۵ ساعت در دست نیروهای خودی بود که طی آن به برخی از مراکز دولتی و امنیتی و پادگان این شهر - به نام "زمقی" - خساراتی وارد گردید و ساختمان مرکزی پارازیت عراق در این شهر به میزان ۵۰ درصد تخریب شد و مرکز برق "چناقچیان" به کلی از بین رفت. نیروهای خودی همچنین با تخریب ۵۰ درصد از پادگان "دفاع الوطنی" - بین شهر سیدصادق و "عرب" - انبارهای مهمات، پادگان "کانی پانکه" در شرق شهر عربت را نیز منهدم کردند. در این عملیات به مقر تاکتیکی پادگان آموزش لشکر ۲۷ ارتش عراق و مقر این لشکر در شرق سلیمانیه و مرکز لجستیک و آمادگاه این یگان در جنوب عربت آسیب هایی وارد گردید. انهدام مرکز گردان توپخانه "دولیت" در شرق سلیمانیه - که مأموریت اجرای آتش روی شهر مریوان و منطقه شهر "زور" را بر عهده داشت - و تصرف کامل مقر گردان پیاده کوهستانی در شرق شهر سیدصادق از دیگر نتایج این عملیات بود. (۱)

۳۷۱ ۱

درباره حملات هوایی امروز عراق، خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: «عراق که احتمالاً از جریان تشکیل شورای تأمین شهر مریوان مطلع بود، با ۶ فروند هواپیما، یک مقر ارتش را که محل تشکیل این جلسه بود، بمباران کرد که طی آن تعدادی شهید و مجروح شدند. در این بمباران دو هزار گلوله-توپ نیز از بین رفت.» (۲)

همچنین امروز دشمن به تقاطع "پل شکسته" (داخل خاک عراق) در منطقه عملیاتی نصر ۴ حمله شیمیایی کرد که در این حمله ۶۰ تن مجروح شدند. هواپیماهای عراقی در این حمله، ۱۴ راکت حاوی گاز اعصاب پرتاب کردند و ۲۴ گلوله توپ حاوی گاز خردل نیز پرتاب شد. (۳)

۳۷۲ ۲

مانور دریایی "ذوالفقار" که از سه روز پیش در آب های خلیج فارس آغاز شده است، امروز نیز ادامه یافت. روزنامه کیهان در این باره گزارش داده است: «اجرای مانور بزرگ دریایی "ذوالفقار" در آب های دریای عمان تا بخش میانی خلیج فارس همچنان ادامه دارد. در این مانور که واحدهایی از نیروهای هوایی و دریایی ارتش جمهوری اسلامی شرکت دارند، مراحل مختلف مانور برای نمایش نحوه مقابله با تهاجم احتمالی دشمن در خلیج فارس، به اجرا درمی آید.» (۴) خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز گزارش داد: «مانور ذوالفقار که تا سه شنبه (۹/۴/۱۳۶۶) ادامه خواهد داشت، از این نظر اهمیت فوق العاده ای یافته است که با ورود ناوهای امریکایی که قرار است کشتی های نفتی کویت را با پرچم امریکا اسکورت کنند، مقارن می باشد.

از سوی دیگر، محسن رضایی، فرمانده سپاه پاسداران و فرماندهان نیروهای سه گانه سپاه و همچنین علی رضا افشار، سخن گوی سپاه پاسداران؛ محمد بشارتی، قائم مقام وزیر امور خارجه؛

ص: ۳۲۸

- ۱-۵. سند شماره ۴۹۵۷ - ۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: قرارگاه رمضان، تیپ ۷۵ ظفر، عملیات فتح ۷، ۵/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۳، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰، باخترا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.
- ۳-۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۰، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳، باخترا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶؛ و - واحد اطلاعات سپاه پاسداران بولتن "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۰، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
- ۴-۸. روزنامه کیهان، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

فروزش، فرمانده پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی و برخی مقامات مسئول از خطوط پدافندی، سنگرهای بتونی، جاده های مواصلاتی و انبارهای مهمات در جزیره ابوموسی و جزایر هم جوار بازدید کردند.»(۱)

۳۷۳ ۱

فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که برای بازدید از تجهیزات نیروی دریایی سپاه و امکانات دفاعی مناطق ساحلی و جزایر خلیج فارس، در این منطقه به سر می برد، در یکی از پایگاه های نیروی دریایی سپاه درباره وضعیت نیروهای ایران در خلیج فارس گفت: «اگر دشمن همه نیروهایش را وارد خلیج فارس کند ما آن قدر نیروی شهادت طلب داریم که می توانیم علاوه بر وارد آوردن ضرباتی به وسایل مدرن آنها، تعدادی از ناوهای امریکایی را نیز به غنیمت بگیریم.» وی امسال را سال ورود رزمندگان اسلام به مرحله تعیین آینده عراق دانست.

آقای رضایی همچنین اعلام کرد که رزمندگان اسلام با بهره گیری از امکانات موشکی و شناورها و عملیات پدافندی قادر هستند اگر دشمن مخفیانه هم از چنگمان فرار کند، در چند نقطه از خلیج فارس او را بیابند و ضربات خود را وارد کنند. فرمانده کل سپاه پاسداران همه کسانی را که امکاناتی چون لنج و قایق دارند، دعوت به همکاری کرد.(۲) وی اضافه کرد: اینک سلاح های رزمندگان اسلام در خلیج فارس آماده نشانه روی به سوی متجاوزین است. وی تأکید کرد: رزمندگان ما تصمیم گرفته اند در ادامه این پیروزی ها با ورود به مرحله حساس تاریخی جنگ، آینده عراق را در میدان های نبرد تعیین کنند. وی همچنین خطاب به مردم مرزنشین سلحشور هرمزگان گفت: همان گونه که گذشته نیز ثابت کرده است مردم کرانه های خلیج فارس آماده نبرد با دشمنان بوده و اینک نیز نیروهای بسیجی خود را در جزایر مختلف و منطقه استراتژیک تنگه هرمز مستقر کرده اند.(۳)

۳۷۴ ۲

در ادامه بازرسی کشتی ها در خلیج فارس، ناوهای نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز چهار فروند کشتی بازرگانی و نفت کش خارجی را در تنگه هرمز شناسایی کردند و پس از بررسی محموله های آنها و اطمینان از نوع کالا و مقصد کشتی ها، به آنها اجازه دادند به حرکت در مسیر خود ادامه دهند.(۴)

۳۷۵ ۳

افراد "هیز پیشوا" از حزب دمکرات کردستان، امروز به پایگاه "آغوظمان" از توابع "بوکان" حمله کردند. در این حمله نیروهای مهاجم ابتدا با غافل گیر کردن نیروهای خودی، بخشی از این پایگاه را تصرف کردند، ولی با مقاومت نیروهای خودی، مهاجمان مجبور به عقب نشینی شدند. در این عملیات، سه تن از مهاجمان کشته و شماری از آنان زخمی شدند. از نیروهای خودی نیز یک تن به شهادت رسید و پنج تن زخمی شدند.(۵)

ص: ۳۲۹

۱- ۹. مأخذ، ص ۶، بندرعباس، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۰. مأخذ، صص ۱ و ۲.

۳- ۱۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴- ۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۵- ۱۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴؛ و - شماره ۱۵۲،

۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.

از سوی دیگر، عناصر سازمان کومه له با حمله به پایگاه مقاومت "الی بیتک" در محور "صلوات آباد" سندج، این پایگاه را ساعاتی در اختیار خود گرفتند. از میزان تلفات و خسارات احتمالی در این حمله، گزارشی مخابره نشده است. (۱) در این حال، رادیو کومه له درباره انگیزه این سازمان برای اجرای عملیات در محورهای مختلف منطقه گفت: «امسال رژیم کوشید تا از یک طرف با گسترش جنگ در مرزهای کردستان و از طرفی با جمع آوری نیرو و ازدیاد ضربت در داخل کردستان، از نفوذ و حضور پیش مرگان در اطراف و داخل شهرها جلوگیری کرده و با تحت فشار قرار دادن نیروهای پیش مرگ، آنها را از این نقاط دور نگه دارد. با این عملیات ها، پیش مرگان کومه له نشان دادند که نه تنها آمادگی خنثی کردن را داشته، بلکه قادرند تا در محل های مورد نظر استقرار یابند.» (۲)

روزنامه هرالد تریبون درباره اقدامات حزب دمکرات کردستان ایران و هم سویی این حزب با رژیم عراق نوشته است: «در حالی که ایران و عراق در باتلاق خلیج فارس به جان یکدیگر افتاده اند، جنگ دیگری در کوهستان های شمال جریان دارد. در منطقه ای که در آن پیش مرگان حزب دمکرات کردستان توانسته اند طی دو سال گذشته، پاسداران انقلاب را در یک حالت دفاعی نگاه دارند.» این روزنامه می افزاید: «عبدالرحمن قاسملو، رهبر پیش مرگ ها که در فرانسه و در رشته اقتصاد تحصیل کرده است، تعداد افراد خود را بین ده تا دوازده هزار نفر می داند. پیش مرگ ها از سال ۱۹۸۰ که ارتش ایران آنان را از شهرهای اصلی کردستان بیرون راند، با استفاده از تاکتیک های چریکی، به جنگ و گریزهای بی امان پرداخته اند؛ با این هدف که کردستان را عملاً به یک ناکجاآباد تبدیل سازند.» (۳)

۳۷۶ ۱

در ادامه نارضایتی مردم مناطق کردنشین عراق و پناهنده شدن آنان به جمهوری اسلامی ایران، امروز نیز هفتصد تن از آنان در دو گروه، وارد ایران شدند. علی رضا افشار سخن گوی سپاه با اعلام این خبر افزود: «پناهندگان از ما می خواهند آنان را مجهز به سلاح کنیم تا به خاک عراق برگردند و به مبارزاتشان ادامه دهند.» (۴)

۳۷۷ ۲

رادیو امریکا درباره اقدامات دفاعی ایران برای استقرار موشک های کرم ابریشم، به نقل از وزارت دفاع امریکا گفت: «ایران ممکن است امکان استفاده خود از موشک های کرم ابریشم را برای حمله به کشتی های حامل پرچم امریکا مورد تجدید نظر قرار داده باشد. مقامات وزارت دفاع امریکا می گویند عملیات ساختمانی سیلوهای بتون آرمه ایران برای حفاظت از موشک های کرم ابریشم، رو به کندی گذاشته است. کاربرد سیلوه ها و سنگرهای حفاظتی مورد بحث، برای زمانی است که ایران بخواهد موشک های خود را از عملیات انتقامی امریکا - در صورت حمله به کشتی های امریکایی و یا نفت کش های کویتی با پرچم امریکا که به وسیله نیروی دریایی این کشور اسکورت می شوند - مصون بدارد. کار ساختمانی هیچ یک از سیلوه ها به پایان نرسیده است و عملیات ساختمانی سنگرهای محافظ، به هیچ صورت در حال پیشرفت سریع نیست. با توجه به این رویداد، مقامات

ص: ۳۳۰

- ۱-۱۴. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۲، ۱۳۶۶/۴/۱۸، ص ۱۰.
- ۲-۱۵. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۶/۴/۲۴، ص ۱۵.
- ۳-۱۶. مأخذ ۳، ص ۴۳، بخش فارسی رادیو امریکا، ۱۳۶۶/۴/۵.
- ۴-۱۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳۶۶/۴/۶، ص ۱۴.

دولتی این کشور می اندیشند ایران ممکن است در اندیشه تجدید نظر در حمله خود به کشتی های امریکایی با استفاده از موشک های "کرم ابریشم"، باشد.» رادیو امریکا می افزاید: «ایران بین بیست تا پنجاه موشک متحرک کرم ابریشم از چین خریداری کرده است، ولی هنوز موشک های خود را در سواحل تنگه هرمز مستقر نساخته است. با این همه، مقامات وزارت دفاع می گویند ایران می تواند موشک های خود را در ظرف چند ساعت برای شلیک آماده سازد.»(۱)

۳۷۸ ۱

هاشمی رفسنجانی در نماز جمعه تهران: عملیات نصر ۳ و نصر ۵ آن چنان به دهان آنها زد که اینها متحیرند... امر چنگی در خلیج فارس بشود، شروع در اختیار آنها است، ولی با آن چنگ در اختیار آنها نیست.

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، نماینده امام در شورای عالی دفاع، در خطبه های نماز جمعه تهران با اشاره به تناقضات موجود در سیاست های اعلام شده امریکا با عملکرد این کشور در برخورد با جمهوری اسلامی ایران، اقدامات جاری امریکا را تلاشی برای کسب وجهه در میان کشورهای عربی خواند و با توجه به مقدمه سازی این کشور برای حضور نظامی در خلیج فارس، اعلام کرد ایران برای رویارویی با هرگونه برخورد نظامی آماده گی دارد. هاشمی رفسنجانی با تأکید بر عدم تمایل ایران برای آغاز درگیری نظامی با امریکا، پیامدهای بحران نظامی در خلیج فارس را برای دنیای عرب غیرقابل تحمل خواند: «امریکایی ها روی اصولی که رویش تکیه کرده بودند، پا گذاشتند و همراهان اروپایی شان در صداقت امریکایی ها شک کردند. امریکا به آنها می گفت اسلحه به ایران ندهید، یک روز کشف شد که خودش به ایران اسلحه می دهد. می گفت به گروگانگیرها باج ندهید، یک دفعه دیدند که خودش دارد باج می دهد. به عرب ها می گفت "من طرف دار شما هستم و بود، ولی یک دفعه دیدند که از پشت پرده دستش را به سوی جمهوری اسلامی ایران دراز کرده است، که دل عرب ها لرزید.

همه این

۱-۱۸. واحد مرکزی خبر صدا و سیما جمهوری اسلامی، بولتن "رادیوهای بیگانه"، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹ و ۲۰، رادیو امریکا، ۵/۴/۱۳۶۶.

چیزهایی که ادعا می کردند محور سیاست امریکاست مخدوش شد. یک آدمی که این جوری است، حالا می خواهد آب رفته را به جوی باز گرداند. آب که نمی شود سربالا برگردد. آنها گفتند: ما ایران را قبول داریم و در جنگ بی طرف هستیم. چطور می شود امریکای آن چینی، یک دفعه کارش به اینجا برسد. به بهانه اینکه روی یازده کشتی می خواهند پرچم بگذارند، بیاید در خلیج فارس نیروهای هوایی و ناوها و رزم ناوها را بیاورد، تقاضای پایگاه هوایی در کشورهای جنوب خلیج (فارس) بکند و فشار بیاورد روی کشورهای دیگر که بیایند شریک بشوند، و بعید نیست که با او شریک بشوند. این وضع چرا این جوری پیش می آید؟ برای اینکه اینها احساس کرده اند عراق شکننده است. در شرایطی که تهاجم تبلیغاتی و تهدید و ارباب علیه ما بود، عملیات نصر ۴ و نصر ۵ آن چنان به دهان اینها زد و آن چنان اینها را سرجایشان میخکوب کرده که اینها متحیرند و از برون گرفتار تحیر و سرگیجی هستند و لذا این اقدامات نامعقول را دارند انجام می دهند.»

هاشمی رفسنجانی افزود: «الان امریکا و شخص آقای ریگان، گرگ تیرخورده ای هستند. از گرگ تیرخورده نمی شود انتظار داشت که عاقلانه حرکت کند؛ دندان و پنجه اش به هرچه بند باشد، خواهد زد و هرگونه تهدیدی که به زبانش بیاید، می کند ولو اینکه بدانند نمی توانند انجام بدهند. خلیج فارس یک جایی نیست که در آن بشود زیاد جنگید. ما که نمی خواهیم بجنگیم. ما می خواهیم در آنجا جنگ نشود. آنهایی که می خواهند در خلیج فارس که به عنوان شریان حیات دنیای صنعتی غرب است امنیت باشد، در خلیج فارس جنگ طولانی برای شان قابل تحمل نیست. در آنجا اگر سه ماه چهارماه جنگ باشد، قیمت نفت در دنیا به بشکه ای پنجاه، شصت دلار کشیده خواهد شد و کشورهای جنوب خلیج فارس که نوکر آنها هستند، به خاطر آنکه متکی به بنادرشان هستند، متکی به منابع نفت هستند. کشورهای جنوب خلیج فارس اگر فقط آب شیرین کن هایشان از کار بیفتند، مردم از تشنگی می میرند و اگر اسکله های انتقال دهنده نفتشان منهدم بشود، کشتی نمی تواند به آنجا بیاید و اینها فاصله کمی با ما دارند. در میدان جنگ اسکله های نفتی و چاه نفت و لول-نفت و این چیزها را نمی شود حفظ کرد. بنابراین اگر در خلیج فارس جنگ شود، این جنگ طولانی خواهد بود، زیرا یک طرفش ایران است. ایران ثابت کرده که از میدان به در نمی رود. دشمنان ما بدانند حساب ما فقط روی پیروزی نیست. پیروزی در تحلیل ما این است که وظیفه مان را انجام دهیم، اگر موفق شدیم پیروز هستیم. مردم اگر در میدان باشند، پیروز هستند، وقتی تحلیل ما از پیروزی این است، ما که این جوری فکر نمی کنیم که حتماً به دست ما برای همیشه دین اسلام باید رواج پیدا کند، خیلی از ما بهترها بودند، حضرت علی (ع) بود، امام حسین (ع) بود، شخص پیغمبر (ص) بودند، انبیاء دیگر بودند. ما راهی را می رویم که جهاد برای ما انجام وظیفه است و پیروزی مال خداست. اگر خداوند بخواهد دینش در ظرف یک روز بر کل عالم احاطه کند، از خداوند ساخته است. دشمنان ما که با ما طرف هستند، اول بفهمند که با چه مردمی طرف هستند! جنگی را که می خواهند با ما شروع کنند، با کی وارد جنگ می خواهند بشوند! طرفشان در جنگ چه چیزی را تعقیب می کند!

طرفشان پیروزی را در چه چیزی می بیند! شکست را در چه می بیند! و بعد وارد جنگ شوند. و دلیل ما هم همین تاریخ هفت ساله جنگ است که بهترین دلیل برای ماست.»

امام جمعه موقت تهران ادامه داد: «ما فکر می کنیم اگر جنگی در خلیج فارس درگیر بشود، به این زودی خاتمه نیابد. مردم دنیا بدانند! امریکا و شرق بدانند! اگر یک گلوله از طرف امریکا در خلیج فارس شلیک بشود، شروعش در اختیار آنهاست، ولی پایان جنگ در اختیار آنها نیست. پایان جنگ با آنها نیست. واقعاً می گوئیم. حتی با رفتنشان، با فرارشان تمام نمی شود. ما تعقیبشان خواهیم کرد. دوستان ما در کل دنیا تعقیبشان خواهند کرد. اگر یک قطره خون در خلیج فارس به دست امریکا ریخته شود، در مقابلش جوی خون در دنیا به راه خواهد افتاد. بنابراین، اگر فکر می کنند که به مصلحتشان است، وارد این ماجرا شوند ولی من عرض کردم، آنها الآن آن قدر تیر خورده و عصبانی هستند، و آن قدر گیج هستند، و ممکن است که دست به همین کار خطرناک بزنند. ما هم مایل نیستیم چنین اتفاقی بیفتد. ما از یک چنین جنگی گریزان هستیم ولی اگر چنانچه پیش بیاید، قطعاً می ایستیم و قطعاً مقابله می کنیم، و قطعاً پیروز خواهیم بود. البته آنها الآن تهاجمشان را شروع کرده اند.» (۱)

۳۷۹ ۱

در پی تحرکات اخیر دولت کویت، "سعید محمد العصیمی" وزیر مشاور در امور خارجه این کشور، امروز اعلام کرد که کویت اقداماتی را برای کاهش تنش موجود در منطقه، در دست اجرا دارد. وی گفت: سفر "شیخ صباح الاحمد"، معاون نخست وزیر و وزیر خارجه کویت به پنج کشور عضو شورای همکاری خلیج فارس و همچنین دیدار وی از "امان" و "دمشق"، بخشی از این تحرکات است که امیر کویت دستور آن را صادر کرده است. این مقام کویتی افزود: «امیر کویت فرستادگان ویژه ای را با پیام هایی به تعدادی از کشورهای عرب و اسلامی اعزام خواهد کرد؛ "خالد احمد الجمار"، وزیر اوقاف و امور اسلامی، امروز عازم مراکش و موریتانی می شود. "راشد عبدالعزیز الرشید"، وزیر مشاور در امور کابینه نیز امروز راهی تونس، الجزایر و جماهیر لیبی خواهد شد.» العصیمی گفت: «پایتخت های عرب دیگری، علاوه بر ترکیه و پاکستان نیز از اوایل هفته آینده، مورد دیدار برخی وزرا و "عبدالرحمن سالم العتیقی"، مشاور دیوان امیری خواهد بود.» (۲)(۳)

در این حال، آقای خرازی با اشاره به حمایت کویت از عراق در مناقشات منطقه، از این کشور خواست تا منافع ملی و منطقه ای را بر منافع دولت عراق مقدم بدارد. وی گفت: «کویت اینک یکی از عوامل عمده گسترش تشنج در خلیج فارس شناخته می شود و جمهوری اسلامی ایران همان گونه که

ص: ۳۳۳

۱- ۱۹. مأخذ ۱۱، صص ۱۰ و ۱۱.

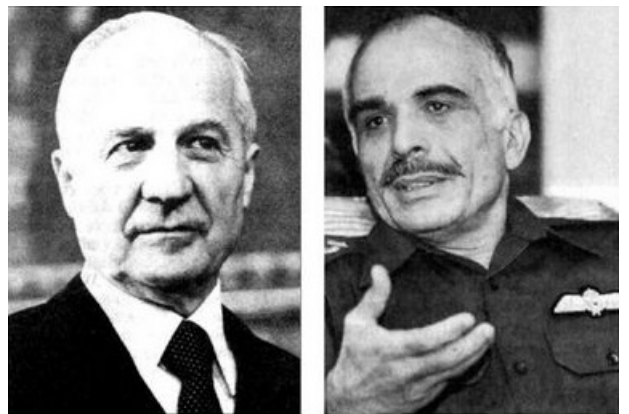
۲- با آنکه العصیمی هدف کویت از این اقدامات را تشنج زدایی در منطقه اعلام کرده است، ولی با توجه به تحرکات اخیر جهان عرب و با توجه به کشورهایایی که کویت برای رایزنی برگزیده است، به نظر می رسد تحرکات کویت، با هدف تحت

فشار قرار دادن ایران و برای هماهنگی بیشتر با ایالات متحده و زمینه سازی ورود ناوگان امریکایی به منطقه انجام می شود.
۳-۲۰. مأخذ، ص ۱۱، کویت، خبرگزاری کویت، ۵/۴/۱۳۶۶.

بارها اعلام کرده، خواهان حفظ ثبات و آرامش در خلیج فارس است و در این راستا، به کزات از کویت خواسته که از عراق در حمله به شناورهای دریایی حمایت نکند؛ لیکن زمام داران این کشور، بی توجه به مصالح خود و منطقه، حتی فضای هوایی کویت را نیز در اختیار هواپیماهای مهاجم عراقی قرار دادند تا ارتش بعث با سهولت بیشتری به زدن کشتی و نفت کش ها در خلیج فارس ادامه دهد.»(۱)

۳۸۰۱

"ملک حسین"، پادشاه اردن که در حال دیدار رسمی چهار روزه از ترکیه است، در ضیافت شامی که کنعان اورن، رئیس جمهور ترکیه ترتیب داده بود، خواهان پافشاری ترکیه برای راضی کردن جمهوری اسلامی ایران به منظور پایان دادن به جنگ با رژیم عراق شد. وی گفت: «حکومت عراق به کلیه اقداماتی که در جهت تضمین حقوق مشروع طرفین می باشد، پاسخ داده است و ما امیدواریم ترکیه در زمینه قبولاندن نظرات خود به ایران در جهت پایان بخشیدن به این جنگ که یک تراژدی بوده و ضمن تضعیف و نابودی منابع دو کشور اسلامی، منطقه را با خطرات خارجی نیز مواجه ساخته است، اصرار ورزد و ایران نیز به قوانین الهی گوش فرا دهد.»

کنعان اورن
ملک حسین
پادشاه اردن در ضیافت شام رئیس جمهور ترکیه؛ ما امیدواریم ترکیه در زمینه قبولاندن نظرات خود به ایران در جهت پایان بخشیدن به جنگ اصرار ورزد.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از آنکارا، در این مراسم ابتدا کنعان اورن، رئیس جمهور ترکیه در سخنانی ضمن ابراز تأثر و نگرانی از ادامه جنگ ایران و عراق، خواهان خاتمه هرچه سریع تر جنگ و برقراری صلحی شرافتمندانه و پایدار در منطقه شد. وی سپس خطاب به دو طرف درگیر جنگ گفت: ترکیه آماده است تا برای برقراری صلح، هرگونه کمکی که لازم باشد ارائه کند.»(۲)

روزنامه جمهوریت، چاپ آنکارا با اشاره به دیدار شاه حسین از ترکیه نوشته است: «این دیدار، آخرین حلقه از زنجیره پیشنهادات پی در پی کشورهای عربی مبنی بر اعمال فشار ترکیه علیه جمهوری اسلامی ایران می باشد.»(۳) رادیو بی.بی.سی نیز درباره اهداف سفر ملک حسین به ترکیه گفت: «درباره موضوعات مورد بحث وی با مقامات ترکیه، جزئیاتی در دست نیست ولی قویاً گمان می رود که این دیدار، با جنگ ایران و عراق بی ارتباط نباشد. در این میان، سفارتخانه اردن در آنکارا، این را هم افشا کرده است که ملک حسین پس از بازگشت به اردن، میزبان "کورت والدهایم"، رئیس جمهور اتریش خواهد بود. سفر ملک حسین تنها ده روز پس از سفر میرحسین موسوی، نخست وزیر ایران به ترکیه صورت می گیرد.»(۴)

- ۱- ۲۱. روزنامه رسالت، ۵/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲- ۲۲. مأخذ ۳، صص ۱۶ و ۱۷، آنکارا، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۴/۱۳۶۶.
- ۳- ۲۳. مأخذ ۱۳، ردیف ۲، ص ۴۶.
- ۴- ۲۴. مأخذ ۳، ص ۱۵، رادیو بی.بی.سی، ۵/۴/۱۳۶۶.

سردبیر روزنامه "وال استریت ژورنال" در مقاله ای حضور نظامی امریکا در منطقه را ناموفق و همراه با شکست ارزیابی کرده است. "کارن هاوس" نویسنده این مقاله، با توجه به خروج امریکا از ایران و لبنان، عقب نشینی از منطقه خلیج فارس را نیز بعید نمی داند: «هدف ریگان برای دفاع از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، بدون توافق عام اعضای دولت متفرق وی، عملی نخواهد شد. دلایل بسیاری بر این باور وجود دارد که تلاش قابل توجه و آشکار امریکا برای نشان دادن قدرتش در خلیج فارس، نتیجه معکوس خواهد داد و به عقب نشینی از این آب راه و واگذاشتن آن به زورمندان منطقه و شوروی خواهد انجامید. این کشور یک بار دیگر در حالی پرچم خود را با هیجان تکان می دهد که احتمال زیادی وجود دارد چندی بعد، آن را پایین بکشد و از میدان بیرون برود. در صورتی که آیت الله خمینی موفق بشود امریکا را به وحشت اندازد و از خلیج فارس بیرون کند، وی در بیرون راندن امریکا از ایران و لبنان و اکنون از منطقه ای که به خاطر ذخائر عظیم نفت، احتمالاً حیاتی ترین منافع ملی امریکا را در خارج از مرزهایش در بر می گیرد، توفیق به دست آورده است و البته هدف ایران دقیقاً همین است.» کارن هاوس در پایان مقاله خود، تغییر رفتار ریگان در خروج نیروهای امریکایی از لبنان را به عنوان شاهد مدعی خود ارائه می کند: «بد نیست جملات پرزیدنت ریگان در رابطه با تفنگداران امریکایی در لبنان را به خاطر بیاوریم؛ وی گفت: "شاید رئیس مجلس نمایندگان امریکا حاضر به تسلیم باشد، اما من نیستم." (ولی) روز بعد، ریگان دستور عقب نشینی از لبنان را صادر کرد.» (۱)

روزنامه کیهان درباره نشست امروز وزیران نفت عضو اوپک گزارش داد: «مذاکرات خصوصی دو و یا چند جانبه وزیران نفت سیزده کشور اوپک همچنان در محل اقامت آنان در جریان است. برخی از گزارش های تأیید نشده حاکی از دستیابی به نوعی توافق بین آنان در زمینه میزان سقف تولید برای دو سه ماهه آینده از سال جاری می باشد.» این گزارش می افزاید: «به دنبال اظهارات وزرای نفت عضو اوپک که سازنده تلقی شده است، بازار جهانی نفت ثبات یافته است.» (۲)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز در باره موضوعات بحث شده در دومین روز نشست وزیران نفت کشورهای عضو اوپک گزارش داد: «محور اصلی گفت و گوهای امروز وزرای نفت سیزده کشور عضو اوپک در وین، به بررسی دقیق میزان عرضه و تقاضای واقعی در طول سال جاری و به ویژه مدت باقی مانده از آن اختصاص داده خواهد داشت. نشست امروز در پشت درهای بسته و فقط با شرکت وزرای نفت به همراه یک مشاور، برگزار خواهد شد. نیاز وزرا به مطالعه مقدار عرضه و تقاضای جهانی نفت، بیش از همه، از اختلاف نظر بین آنان پیرامون نیاز به تعدیل سقف تولید پیش بینی شده در اجلاس گذشته برای سه ماه سوم و چهارم سال جاری، ناشی شده است.» (۳) (ضمیمه دارد)

۱- ۲۵. مأخذ ۱۷، ص ۱۶، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.

۲- ۲۶. مأخذ ۱، ص ۱۷.

۳-۲۷. مأخذ، صص ۳۹ و ۴۰، وین، خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۴/۱۳۶۶.

در پی اظهارات دو روز گذشته "عصام عبدالرحمان الجلبی"، وزیر نفت عراق درباره افزایش تولید نفت عراق و با توجه به پایان یافتن احداث دومین خط لول-ه نفتی این کشور به ترکیه، روزنامه امریکایی "وال استریت ژورنال" درباره تأثیر افزایش صدور نفت عراق در بازار جهانی نوشته است: «تصمیم رژیم عراق مبنی بر افزایش سهمیه تولید نفت خود نزدیک به سه میلیون بشکه در روز، تلاش اوپک جهت تثبیت بهای نفت از قرار بشکه ای هجده دلار را به مخاطره خواهد انداخت.» این نشریه افزوده است: «رژیم عراق در پی افزایش حجم صادرات نفت خود از ۲/۲ میلیون بشکه فعلی به ۷/۲ میلیون بشکه در روز می باشد. این طرح در صورت عملی شدن، رژیم عراق را بعد از عربستان سعودی، دومین صادر کننده نفت در جهان خواهد ساخت.» این روزنامه خاطر نشان ساخت که سهمیه صادراتی ایران طبق توافق اوپک، ۲/۲ میلیون بشکه و سهمیه عراق ۶/۱ میلیون بشکه در روز می باشد. (۱)

روزنامه پاکستانی "مسلم"، درباره تأثیر جنگ در اقتصاد عراق می نویسد: «عملیات نظامی ایران، عراقی ها را در جنگ خود علیه ایران، بیش از پیش به ضعف کشانده است و این در حالی است که هیچ نشانه ای مبنی بر اینکه در تصمیم ایران برای کسب پیروزی تغییری پیدا شده باشد مشاهده نمی شود.» مسلم می افزاید: «مسکو و پاریس که تأمین کنندگان اصلی [تسلیمات] عراق هستند، از وضع وحشتناک مالی عراق نگرانند.» این روزنامه ادامه می دهد: «ذخیره ارز خارجی ۳۵ میلیارد دلاری عراق که تا سال ۱۹۸۰-۱۳۵۹- در اختیار داشت، تمام شده و با وجود اینکه حدود ۳۵ میلیارد دلار دیگر از کشورهای همسایه عرب خود به ویژه عربستان سعودی و کویت دریافت داشته است، عراق به مجمع بدهکاران جهان که بالاترین بدهی ها را دارند پیوسته است.» (۲)

"میشل نوار"، وزیر بازرگانی فرانسه، امروز وارد بغداد شد تا درباره گسترش تبادلات بازرگانی، با مقامات عراقی گفت و گو کند. خبرگزاری آسوشیتدپرس، با نقل این خبر، درباره همکاری های تسلیحاتی فرانسه با عراق می افزاید: «فرانسه، بزرگ ترین تأمین کننده تسلیحات عراق پس از شوروی می باشد. از هنگام شروع جنگ در سپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹)، فرانسه حدوداً شش میلیارد دلار از تسلیحات پیچیده از جمله، میزهای F-۱، موشک های ضد کشتی "اگزوسه" و بمب های لیزری در اختیار عراق گذاشته است. اعتقاد بر این است که عراق اکنون خواهان خرید میزهای پیشرفته ۲۰۰۰ از فرانسه می باشد. عراقی ها در بازپرداخت قروض خود به فرانسه به شکل وخامت باری عقب مانده اند. برآورد می شود که عراق بین سی تا پنجاه میلیارد دلار بدهی خارجی داشته باشد و علاوه بر این از کمبود ارزی شدیدی رنج می برد. اما با افزایش صادرات نفت عراق، به نظر می رسد که اقتصاد این کشور دورنمای رو به بهبودی در پیش داشته باشد.» (۳)

- ۱- ۲۸. روزنامه رسالت، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.
- ۲- ۲۹. مأخذ ۲۱، واحد مرکزی خبر، به نقل از روزنامه انگلیسی زبان مسلم.
- ۳- ۳۰. مأخذ ۳، ص ۴۶، نیکوزیا - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۵/۴/۱۳۶۶.

درباره روابط سوریه با ایران و موضع گیری این کشور در قبال جنگ، خبرگزاری آلمان غربی گزارش داده است: «حافظ اسد در پاسخ به نامه محرمانه ریگان که روز گذشته انتشار یافت در مورد گفت و گو پیرامون مسئله گروگان ها و چگونگی بهبود روابط بین دو کشور، موافقت کرده است. مقامات حکومت امریکا می گویند در نامه مذکور از گروگان های امریکایی که به وسیله گروه های مختلف در لبنان نگه داری می شوند نام برده نشده است.» این خبرگزاری می افزاید: «امریکا سوریه را به عنوان یک کلید اصلی در تلاش های خود جهت آزادسازی ده گروگان امریکایی در لبنان می داند.» (۱)

روزنامه "تایمز"، چاپ لندن نیز درباره تیرگی روابط سیاسی ایران و سوریه نوشته است: «ادامه بازداشت امریکایی ها در لبنان که به نظر می رسد توسط گروه های طرف دار ایران صورت گرفته است، موجب ایجاد تیرگی های جدید در روابط متزلزل بین سوریه و ایران گردیده است.» روزنامه تایمز می افزاید: «گزارش ها حاکی است که تهدید سوریه برای استفاده از زور علیه ربایندگان گروگان ها، بحران تازه ای در روابط بین دمشق و تهران - که در حال حاضر به دنبال دیدار غیرمنتظره "حسین" شاه اردن با حافظ اسد در روز چهارشنبه، تیره شده - به وجود آورده است.» در گزارشی که خبرنگار این روزنامه در پایتخت لبنان تهیه کرده، آمده است: «حافظ اسد در دمشق خشم خود را نسبت به ادامه بازداشت گروگان ها در لبنان به اطلاع دیپلمات ها رسانده است.» این روزنامه می نویسد: «اینک، دمشق معتقد است که گروگان گیر های بنیادگرا در حومه جنوبی بیروت که از سوی ایران حمایت می شوند مسئول این بازداشت ها در بیروت می باشند.» (۲)

در این حال علامه سید محمدحسین فضل الله از علمای با نفوذ شیعیان لبنان در نماز جمعه امروز بیروت اعلام کرد: ربودن چارلز گلاس روزنامه نگار امریکایی به هیچ وجه در آرمان اسلامی نیست. به نوشته روزنامه کیهان وی در خطبه نماز جمعه خود در حومه جنوبی بیروت بار دیگر ربودن افراد بی گناه را به شدت محکوم کرد و از رسانه های گروهی که به طور نادرست جنبش های اسلامی را متهم می کنند، انتقاد کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه وی سپس افزود: عملیات آدم ربایی آثار و نشانه های یک اتحاد نامقدس و پلید بین المللی علیه جنبش اسلامی است. علامه فضل الله همچنین از دولت فرانسه به خاطر انحلال اتحادیه اسلامی اهل البیت به شدت انتقاد کرد و افزود این انجمن صرفاً عقاید اسلامی را نشر می داد و هیچ نوع خصلت سیاسی ندارد.

فرانس پرس یادآور شد دولت فرانسه روز چهارشنبه این انجمن را با این دلیل که بعضی اعضای آن در ماجراهای تروریستی شرکت داشته اند منحل کرد.

به نوشته روزنامه الخلیج چاپ شارجه، چارلز گلاس روزنامه نگار امریکایی که هفته گذشته

ص: ۳۳۷

۱- ۳۱. مأخذ، صص ۴۹ و ۵۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۵/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری آلمان غربی.

۲- ۳۲. مأخذ، ص ۴۵، لندن، خبرگزاری کویت، ۵/۴/۱۳۶۶، روزنامه تایمز لندن.

در بیروت ربوده شد در منطقه "مادی" در حومه جنوبی بیروت نگه داری می شود و تا زمانی که محاکمه "محمدعلی حمادی" در آلمان خاتمه نیافته است، وی نیز آزاد نخواهد شد.

لازم به یادآوری است که حمادی به اتهام شرکت در ربودن یک هواپیمای خطوط هوایی امریکا در سال ۱۹۸۵ در آلمان غربی تحت محاکمه قرار دارد.

محافل غرب سعی کرده اند حزب الله را مسئول ربودن گلاس قلمداد کنند حال آنکه حزب الله مکرراً دخالت خود را در این ماجرا انکار و هرگونه آدم ربایی را محکوم کرده است. (۱)

ضمیمه گزارش ۳۸۲

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره وضعیت تولید نفت، تأثیر میزان تولید بر قیمت نفت، علل بروز اختلاف در سران اعضای اوپک، تأثیر کشورهای تولید کننده نفت غیر اوپک بر بازار نفت و... گزارشی تهیه کرده است: «اجلاس هشتاد اوپک در ژنو، سقف تولید برای سال جاری را معادل روزانه ۶۳۲/۱۶ میلیون بشکه پیش بینی کرد. سقف تولید سه ماه اول و دوم سال، هر یک ۸/۱۵ میلیون و سه ماه سوم ۶/۱۶ و سه ماهه چهارم معادل ۳/۱۸ میلیون بشکه در روز در نظر گرفته شد. بنابر توافق به دست آمده در اجلاس مذکور، در شرایطی که اوضاع بازار نفت در پایان نیمه اول سال از ثبات لازم برای دفاع از قیمت رسمی حداقل هجده دلار برای هر بشکه سبب شاخص اوپک برخوردار نگردید، در آن صورت مقدار سهمیه های تولیدی پیش بینی شده برای مدت باقیمانده از سال، باید مورد تجدید نظر قرار گیرد. سبب شاخص نفتی اوپک متشکل از هفت نوع نفت خام سنگین و سبک می باشد. بسیاری از کشورهای عضو اوپک بر این عقیده اند که علی رغم نتایج مثبت به دست آمده از توافق اجلاس گذشته، خطر بازگشت بی ثباتی به بازار نفت و کاهش مجدد قیمت آن در نیمه دوم سال، همچنان به قوت خود باقی مانده است. لذا، به نظر کشورهای مذکور، فراتر رفتن سقف تولید اوپک از ۸/۱۵ میلیون بشکه در روز طی نیمه اول سال، امکان افزایش سقف تولید در سه ماهه سوم و چهارم از سال که سقوط قیمت نفت را به دنبال نداشته باشد، از بین برده است. علاوه بر تخلفات آشکار و پنهان تعدادی از اعضای اوپک در رعایت سهمیه های تولید خود، بسیاری از کشورهای تولید کننده نفت غیر عضو اوپک نیز به مقدار تولیدات خود طی نیمه اول سال افزوده اند.

افزایش عرضه نفت در نیمه اول سال، موجب کاهش تقاضا برای مدت باقی مانده و در نتیجه، ضرورت تعدیل در سقف تولید پیش بینی شده به ویژه، برای سه ماهه چهارم سال می گردد. در همین حال بنا بر محاسبه کمیته اقتصادی اوپک، تقاضای جهانی نفت در سال جاری، معادل روزانه ۳۳/۴۷ میلیون بشکه تخمین زده شده است. این مقدار حدود ۹۶ درصد نسبت به میزان تقاضا در سال گذشته میلادی افزایش نشان می دهد. مقدار تقاضای جهانی بنا بر همین محاسبه، برای سه ماه اول و دوم سال، به ترتیب ۹۵/۴۷ و ۱۰/۴۶ میلیون بشکه در روز بوده است. در همین حال، میزان عرضه جهانی نفت با افزایش مقدار عرضه نفت از سوی کشورهای غیر اوپک، از ۷۱/۲۹ میلیون بشکه در روز طی سال گذشته به روزانه ۷۷/۲۹ میلیون بشکه ترقی خواهد داشت. تخمین اوپک از تولید کشورهای غیر عضو طی سه ماهه اول و دوم سال جاری، به ترتیب معادل ۱۰/۲۹ و ۸۳/۲۹ میلیون بشکه در روز می باشد.

با احتساب ارقام مذکور مقدار عرضه نفت اوپک و نیز برداشت از انبارهای نفتی طی سه ماهه اول و دوم به ترتیب برابر با ۸۵/۱۸ و ۲۷/۱۶ میلیون بشکه در روز بوده است. در صورت قابل قبول بودن آمار فوق و پذیرش گزارش دبیرخانه [اوپک] مبنی بر تولید روزانه ۷۹/۱۵ و ۳۳/۱۶ میلیون بشکه ای اوپک در سه ماهه اول و دوم، بنابراین مقدار برداشت از انبارهای نفتی برای سه ماهه اول، معادل ۰۶/۳ میلیون بشکه در روز بوده در حالی که در سه ماهه دوم، حدود روزانه ۶۰ هزار بشکه بر میزان انبارهای نفتی اضافه گردیده است. تعدادی از اعضای اوپک با استناد به همین منابع و مآخذ ثانوی، صحت آمار سازمان در زمینه تولیدات واقعی اعضا به ویژه در سه ماهه دوم سال را مورد سؤال قرار داده و معتقد به بیشتر بودن مقدار تولیدات واقعی اوپک از ارقام ارائه شده می باشند.

ص: ۳۳۸

۱- ۳۳. روزنامه کیهان، ۶/۴/۱۳۶۶، ص آخر.

براساس محاسبه اوپک، مقدار تقاضای نفت کشورهای جهان (بدون احتساب کشورهای کمونیستی) برای سه ماهه سوم و چهارم سال جاری، به ترتیب معادل ۹۹/۴۹ و ۳۰/۴۸ میلیون بشکه در روز خواهد بود. تولید نفتی کشورهای غیر عضو اوپک طی دو دوره یاد شده، برابر با ۱۷/۳۰ و ۹۷/۲۹ میلیون بشکه در روز تخمین زده شده است. با احتساب ارقام فوق و سپس کسر سقف تولید پیش بینی شده در اجلاس گذشته از آن، مقدار برداشت از انبارهای نفتی معادل ۲۲/۰ و ۰۳/۰ میلیون بشکه در روز طی دو دوره سه ماهه پایانی سال خواهد بود که در نهایت مقدار متوسط برداشت از انبارهای نفتی طی سال جاری را با ۸/۰ میلیون بشکه در روز برابر می سازد. کشورهای صنعتی مصرف کننده نفت و شرکت های بزرگ نفتی چندملیتی، به منظور جلوگیری از افزایش قیمت نفت نسبت به ارزش واقعی آن، با انبار نمودن مقادیر زیادی نفت و عرضه آن به بازار در مواقع آغاز روند بهبود بازار نفت، همواره اوپک را تحت فشار قرار داده اند.»(۱)

ص: ۳۳۹

پس از رخدادهای روز گذشته در منطقه عملیاتی نصر ۴، رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه در تماس با علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی سپاه اوضاع نامناسب جبهه ماؤوت را به اطلاع وی رساند و با اشاره به اینکه کلیه اهداف عملیات نصر ۴ به دلیل کمبود نیرو در معرض تهدید جدی قرار داد، از فرماندهی نیروی زمینی خواست تا عملیات در محور قرارگاه قدس (عملیات نصر ۵) را فعلاً به تعویق اندازد و یگان های عمل کننده در آن منطقه را به ماؤوت اعزام کند. وی گفت: «اگر آنها (یگان های قرارگاه قدس) را بیاوریم اینجا می توانیم ادامه کار بدهیم و حتی به سمت گرده رش برویم، با توجه به اینکه عقبه هایمان هم آماده است ... من فکر می کنم اگر اینجا را محکم نکنیم ممکن است از دست برود.» در ادامه این تماس فرمانده قرارگاه نجف هم به فرمانده نیروی زمینی تأکید کرد: «اینکه برادر رحیم گفت ممکن است از دست برود، حتماً از دست می رود.» وی درباره وضعیت یگان ها افزود: «وضعیت نیروی لشکر ۴۱ ثارالله، لشکر ۱۵۵ ویژه شهدا و لشکر ۲۵ کربلا در حد صفر است. لشکر ۳۳ المهدی هم نیروهایش تمام شده، لشکر ۱۰۵ قدس هم اهدافش را گرفته ولی مشکل نیرو دارد.»

علی شمخانی
 رحیم صفوی
 نورعلی شوشتری
 رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی و نورعلی شوشتری فرمانده قرارگاه نجف در تماس با علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی اوضاع نامناسب جبهه ماؤوت را به اطلاع وی رساندند.

نورعلی شوشتری رحیم صفوی علی شمخانی

رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی و نورعلی شوشتری فرمانده قرارگاه نجف در تماس با علی شمخانی فرمانده نیروی زمینی

اوضاع نامناسب جبهه ماؤوت را به اطلاع وی رساندند.

سرانجام پس از بحث و بررسی طولانی در این باره و همچنین مشورت با محسن رضایی فرمانده کل سپاه، تصمیم گرفته شد که لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) و لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) به منطقه عملیات نصر ۴ اعزام شوند.

البته در این فاصله لشکر ۷ ولی عصر (عج) عملیاتی را با ۲ گروهان برای تصرف مجدد قله ۲ قشن انجام داد، ولی با وجود تلاش فراوان موفق نشد به اهدافش دست یابد و به عقب بازگشت. (۱)

۳۸۸ ۱

در پی حمله روز گذشته دشمن در محور قشن و بازپس گیری دو قله ۲ و ۳ ارتفاعات قشن و پادگان قشن، امروز نیز نیروهای دشمن پس از اجرای آتشی شدید روی مواضع خودی، به تپه های ۱۵۳۳ و ۱۵۳۰ (تپه دوقلو) در سمت چپ ارتفاع قشن حمله کردند. در پی این حمله نیروهای خودی به ناچار، تا ارت-فاع ۱۵۱۴ "بالوکاوه" عقب نشستند. دشمن با تصرف این دو تپه، جناح راست خود در قشن را تأمین کرد و امکان مناسبی برای تثبیت مواضع خود در یال قشن و ادامه پیشروی در آنجا فراهم آورد. (۲)

۳۸۹ ۲

امروز بار دیگر هواپیماهای دشمن منطقه عملیاتی نصر ۴ را بمباران شیمیایی کردند، ولی به دلیل آمادگی نیروهای خودی و پاک سازی سریع منطقه آلوده شده، خسارت های وارده ناچیز بود. (۳)

۳۹۰ ۳

چهارمین مرحله مانور دریایی ذوالفقار امروز در خلیج فارس و دریای عمان اجرا شد. به گزارش روزنامه کیهان، در این مانور نیروهای مشترک هوایی - دریایی ارتش جمهوری اسلامی با ده ها فروند ناوشکن رزمی نیروبر، لجستیکی، ناوچه های موشک انداز، هلی کوپترهای توپ دار، هواپیماهای شکاری بمب افکن و هاورکرافت شرکت داشتند. این روزنامه می افزاید: «در نخستین مرحله از مانور، غواصان مجرب، به عمق آب های منطقه اعزام شدند. نیروهای مستقر در ناوها بسیج شده و به عملیات تجسسی به منظور اطمینان از آسیب نرسیدن به ناوها و تأمین امنیت زیرآبی با استفاده از دستگاه های بسیار مجهز دست زدند. در دومین مرحله، کلیه ناوها و واحدهای شناور نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی وارد آب های منطقه مانور شدند. سومین مرحله از مانور ذوالفقار، عملیات بسیار دشوار سوخت رسانی در دریا بود که تاکنون تنها از عهده کشورهای بسیار پیشرفته برآمده است. این عملیات به همراه جابه جایی نیروها در شرایطی بسیار رضایت بخش، انجام شد. چهارمین مرحله مانور دریایی ایران نیز امروز با اجرای آرایش های نظامی واحدهای رزمی دریایی، تحت عنوان "عملیات تاکتیکی دریایی" با بهره گیری از سیستم های پیشرفته مخابراتی، انجام شد.» (۴)

از سوی دیگر، ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی در اطلاعیه ای اعلام کرد: «نیروی دریایی ارتش در ادامه مأموریت کنترل تردد شناورهای دشمن، یک فروند کشتی تجاری خارجی را در حوالی سکوهای "البکر" و "العمیه" که حامل کالا به مقصد عراق بود، به علت مشکوک بودن [به حمل سلاح] به طور دقیق شناسایی و بازبینی کرد.» (۵)

-
- ۱-۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش عملیات نصر۴"، راوی قرارگاه نجف، احمد نیک روش، ۶/۴/۱۳۶۶، صص ۲۵۳ الی ۲۵۸.
 - ۲-۲. پیشین، ص ۲۵۱.
 - ۳-۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۰، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶.
 - ۴-۴. روزنامه کیهان، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳.
 - ۵-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

نیروهای معارض عراقی، امروز یک خلبان عراقی را به نام سرهنگ دوم "طارق سعدون"، ترور کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، سرهنگ طارق سعدون به هنگام خروج از محل کارش، به دست نیروهای ویژه "حضرت ابوالفضل" جمعی "قوات سیدالشهدا" هدف قرار گرفت و به هلاکت رسید. وی فرماندهی خلبانان منطقه "ناصریه" عراق را به عهده داشت و به دلیل اجرای مأموریت های هوایی و بمباران شهرهای ایران پنج بار از صدام مدال گرفته بود. (۱)

در این روز، "سرحد خلیفه یونس"، رئیس عشایر "روغزابی" استان سلیمانیه همبستگی خود را با مبارزان کرد اعلام کرد و به جمع آنان پیوست. روزنامه اطلاعات با اعلام این خبر می افزاید: «رژیم عراق از مدت ها قبل وی را در بغداد تحت نظر داشت و تلاش وسیعی را برای جلب نظر او به پیوستن و حمایت از رژیم این کشور به عمل آورد که توفیقی در این زمینه به دست نیاورد. رئیس عشایر "روغزابی" پس از بازگشت به منطقه، به همراه شصت تن از افراد مسلح خویش، به صف مبارزین شمال عراق پیوست.» (۲)

همچنین در منطقه "زاخو" چهل تن از نیروهای بومی که توسط عراق مسلح شده بودند، همراه با سلاح های انفرادی و مهمات خود، به نیروهای مبارز کرد پیوستند. (۳)

در پی حملات هواپیماهای عراقی به نفت کش های حاوی نفت ایران و جزیره "خارک"، امروز دو نفت کش در سواحل عربستان سعودی مورد حمله قایق های توپ دار قرار گرفتند. "میامارگارت" نخستین نفت کشی بود که در ۱۲۰ مایلی بندر "الاحمدی" کویت به آن حمله و خسارات سنگینی به آن وارد شد. این کشتی ۲۲۴ هزار و ۶۰۰ تنی، از کویت بارگیری کرده بود که موتورخانه آن مورد اصابت راکت، قرار گرفت. در این حمله، یک تن کشته و دو تن مجروح شدند. یک ساعت بعد، یک نفت کش سوئدی نیز به نام "استنا کنکورديا" با ۱۲۲ هزار تن ظرفیت و با پرچم "لیبریا" مورد حمله قایق های توپ دار قرار گرفت که دو تن از ملوانان نفت کش زخمی شدند. (۴)

خبرگزاری رویتر ایران را مسئول این حملات معرفی کرد و آن را آغازی بر وقفه پنج هفته ای حملات ایران خواند. خبرگزاری فرانسه نیز با نسبت دادن این اقدام به نیروهای ایران، درباره انگیزه این حملات اعلام کرد: «حمله مضاعف به دو کشتی نفت کش، نخستین پاسخ به از سرگیری حمله شب گذشته عراق به نفت کش های ایرانی است و گفته می شود که این، اولین بار است که ایران به کمک ناوچه های سریع خود، به طور هم زمان به دو نفت کش حمله می کند.» (۵)

هفته نامه "جینز دیفنس" نیز درباره مشخصات قایق های مهاجم، نحوه عمل آنها و شرایط زمانی این اقدام می نویسد: «مقصود از ناوچه های سریع، قایق هایی هستند که عملاً برای رادار غیرقابل ردیابی بوده و حداقل، در پنج جزیره و همچنین چندین سکوی نفتی فلات قاره در خلیج (فارس) مستقر شده اند. ناوچه های سریع، توسط پاسداران انقلاب که ترجیحاً شب هنگام به

۱-۶. روزنامه اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از گزارش های رسیده از داخل خاک عراق.

۲-۷. مأخذ؛ و - روزنامه اطلاعات، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۸. مأخذ؛ و - به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴-۹. سند شماره ۰۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حمله به کشتی های تجارتي در خليج فارس؛ و - Sreedhar Kapil Kaul. Tanker war Aspect of Iraq - Iran war (۱۹۸۰ - ۸۸) New Delhi ABC Publishing House, ۱۹۸۹

۵-۱۰. واحد مرکزی خبر صدا و سيمای جمهوری اسلامی ایران، بولتن "راديوهای بيگانه"، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۵، راديو بی.بی.سی (عربی)، ۶/۴/۱۳۶۶؛ و - مأخذ؛ صص ۹ و ۱۰، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۶/۴/۱۳۶۶؛ و - مأخذ؛ صص ۱۳ و ۱۴، بحرين - خبرگزاری رویتر، ۶/۴/۱۳۶۶.

کمک موشک انداز و مسلسل اقدام به انجام حملات برق آسا می کنند، هدایت می شوند. این استراتژی جدید در روز ششم مه گذشته (۱۶ اردیبهشت) در حمله به نفت کش شوروی به نام "ایوان کوروتیف" و سپس دو هفته بعد از آن، در حمله به یک کشتی باری "قطری" به نام "رشیدیه" که مورد اصابت سیزده راکت و چند صد گلوله قرار گرفت، به اجرا درآمد. گفته شده از سرگیری حملات ایران به نفت کش هایی که با کویت داد و ستد می کنند در حالی انجام گرفت که این کشور فرستادگانی را جهت دستیابی به حمایت کشورهای عرب و مسلمان، به این کشورها اعزام داشت و این اقدام نیز خود در لحظه ای انجام گرفت که ناوگان امریکا می رود تا یازده فروند نفت کش کویتی را با پرچم امریکا، در خلیج [فارس] اسکورت کند» (۱)

۳۹۳۱

وزارت دفاع امریکا اعلام کرد: «رزم ناو "یو.اس.اس. میسوری" برای حراست از نفت کش های کویت، به خلیج فارس اعزام می شود. این رزم ناو با دو ناو و یک ناوشکن مجهز به موشک های هدایت شونده تا چهار هفته دیگر "کالیفرنیا" را ترک می کنند و در اواخر ماه اوت وارد خلیج فارس می شوند. میسوری در خارج مدخل خلیج فارس، در نزدیکی تنگه هرمز عملیات گشتی انجام خواهد داد. ناو هواپیمابر "کنستالیشن" نیز از جزیره "دیگو گارسیا" در اقیانوس هند، عازم خلیج فارس شده است و از هفته اول ژوئیه (حدود نیمه مرداد)، دست کم هشت کشتی جنگی امریکا در خلیج فارس آماده انجام عملیات هستند» (۲) رادیو امریکا نیز گزارش داد: «یازده فروند نفت کش کویتی که قرار است تحت حمایت ناوگان دریایی امریکا قرار گیرند، هم زمان با نصب پرچم این کشور بر فراز عرشه خود، نام های عربی خود را نیز به نام های انگلیسی تغییر خواهند داد» (۳)

رزم ناو میسوری
وزارت دفاع امریکا، رزم ناو یو.اس.اس. میسوری برای حراست از نفت کش های کویت به خلیج فارس اعزام می شود.

رزم ناو میسوری

وزارت دفاع امریکا: رزم ناو یو.اس.اس. میسوری برای حراست از نفت کش های کویت به خلیج فارس اعزام می شود.

- ۱- ۱۱. مأخذ ۳، ص ۱۱، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۶/۴/۱۳۶۶، به نقل از هفته نامه نظامی جینز دیفنس.
- ۲- ۱۲. مأخذ ۴، ص ۳، رادیو دولتی انگلیس.
- ۳- ۱۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳، رادیو بی.بی.سی.

درباره مین های موجود در خلیج فارس، خبرگزاری رویتر به نقل از خبرگزاری "خلیج" گزارش داد: «کارشناسان خنثی سازی مین، یک مین دریایی شناور را که در سواحل شمال شرقی جزیره "بحرین" پیدا شده بود، خنثی کردند. در هفته گذشته نیز یک مین دریایی در شمال جزیره بحرین منفجر شد. مین هایی که در سواحل بحرین پیدا می شود، از منطقه جنگی شمال خلیج فارس به سمت جنوب شناور شده اند.»^(۱) این خبرگزاری می افزاید: «امریکا، هجده کارشناس مین را به کمک کویت فرستاده است. کارشناسان امریکایی تعدادی مین کشف کرده اند، اما گزارشی در مورد نوع این مین ها و اینکه ساخت کجا هستند، منتشر نشده است.»^(۲)

نشریه "لویدز" نیز درباره تأثیر مین های موجود در آب راه های منتهی به کویت و تغییر مسیر کشتی ها می نویسد: «به خاطر وجود مین در کانال منتهی به بندر الاحمدی کویت، کشتی هایی که از این مسیر به کویت رفت و آمد می کنند، از یک آب راه کم عمق دیگر استفاده می نمایند و برای جلوگیری از به گل نشستن کشتی، تنها به اندازه یک سوم ظرفیت خود بار حمل می کنند.» نشریه لویدز ادامه می دهد: «کانال باریکی که خلیج فارس را به بنادر سه گانه نفتی کویت در منطقه بندر الاحمدی منتقل می کند، از سوی اکثر صاحبان نفت کش ها به عنوان یک مسیر خطرناک تلقی می شود، زیرا مین های زیادی در این آب راه کار گذاشته شده و آن را به صورت یک تله مین بزرگ در آورده است. انفجار این مین ها از شش هفته قبل تاکنون به چهار نفت کش عازم کویت خسارات جدی زده است.» این نشریه که اخبار مربوط به پوشش های بیمه ای در سطح بین المللی را منتشر می کند، می افزاید: «تشنج در خلیج فارس و به خصوص در کویت، باعث افزایش نرخ حق بیمه ج-نگی بدنه کشتی هایی که به کویت رفت و آمد می کنند، از ۳۷۵ هزارم درصد به نیم درصد شده است.»^(۳)

"ارنست زوروف"، سفیر شوروی در کویت در مصاحبه با روزنامه کویتی "الوطن"، از انعقاد قرارداد اجاره نفت کش های شوروی به کویت و همچنین از تمایل مسکو برای مین رویی سواحل کویت خبر داد. وی گفت: «بر اساس قرارداد اجاره نفت کش ها با کویت، شوروی هیچ گونه امتیازات سیاسی و غیرسیاسی در مقابل حمل نفت کویت، دریافت نکرده است. قرارداد تجاری مذکور که مدت آن یک سال است، حاوی هیچ گونه شرایط سزای نمی باشد.» وی با اعلام آمادگی کشورش برای جمع آوری مین های دریایی موجود در آب های کویت، اعلام کرد که کویت در این باره تاکنون از شوروی هیچ گونه درخواستی نکرده است. "زوروف" در دفاع از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس گفت: «مسئله آزادی کشتی رانی در خلیج فارس با تحولات جنگ ایران و عراق کاملاً مرتبط است. مسئله تأمین آزادی کشتی رانی در آب های بین المللی در خلیج فارس، یکی از مأموریت های اساسی سیاست خارجه شوروی به شمار می رود.»^(۴)

۱- ۱۴. روزنامه رسالت، ۷/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر، به نقل از خبرگزاری خلیج.

۲- ۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۱، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، قاهره - خبرگزاری رویتر،

- ۳-۱۶. مأخذ، ص ۹، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶، به نقل از نشریه لویدز چاپ لندن.
- ۴-۱۷. روزنامه اطلاعات، ۷/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه کویتی الوطنی.

"حسین علایی"، فرمانده نیروی دریایی سپاه در مراسم معرفی فرمانده منطقه سوم دریایی سپاه، درباره تمهیدات امریکا برای حضور در خلیج فارس و آمادگی نیروهای خودی و سازمان دهی سپاه برای رویارویی با تهدیدات احتمالی امریکا گفت: «... افزایش پوشش اطلاعاتی آواکس های مستقر در عربستان سعودی، واگذاری بیمارستان به امریکا و واگذاری بعضی از پایگاه های نظامی در عربستان سعودی به امریکا، نشان دهنده تدارک امریکا برای حضور نظامی در خلیج فارس می باشد.» فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران با اشاره به آمادگی بیش از پیش نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در خلیج فارس برای رویارویی با امریکا گفت: «نیروی دریایی سپاه، تشکیلاتی را سازمان دهی کرده و سلاح هایی را در اختیار دارد که در صورت تهاجم امریکا، آن را علیه شیطان بزرگ به کار خواهد گرفت.» آقای علایی درباره پاسخ به تهدیدات امریکا در خلیج فارس و گسترش حضور نظامی این کشور در منطقه گفت: جمع کثیری از نیروهای اسلام در جزیره استراتژیکی "ابوموسی" مستقر شده اند. استقرار این نیروها در جزیره ابوموسی، برای کنترل هرچه بیشتر جزایر منطقه یکم دریایی سپاه و جزایر تنگه هرمز می باشد. وی افزود: سپاه جهت رویارویی با امریکا برنامه ریزی کرده و در حال پیاده کردن طرح های لازم در این زمینه است تا در صورت انجام هرگونه اقدامی از سوی امریکا در خلیج فارس و تهاجم ناوهای امریکا در تنگه هرمز، ضربه های کاری و خرد کننده خود را بر پیکر شیطان بزرگ فرود آورد. وی درباره تشکیل مناطق دریایی سپاه گفت: «هدف از تشکیل منطقه دوم دریایی سپاه، دفاع از کشتی هایمان در مقابل حملات رژیم بعثی عراق و هدف از تشکیل منطقه سوم دریایی سپاه، مقابله با نیروی دریایی عراق می باشد.» فرمانده نیروی دریایی سپاه افزود: «عمده ترین مأموریت منطقه سوم دریایی سپاه، اجرای عملیاتی خواهد بود که در رابطه با حضور امریکایی ها در خلیج فارس است.» وی در این باره گفت: «اگر امریکا بخواهد به بهانه اسکورت کشتی ها در خلیج فارس، خود را به مرزهای عراق و ایران برساند، یکی از مناطق درگیری با ناوهای امریکایی، منطقه سوم ما خواهد بود.» (۱)

در این حال، رادیو لندن درباره توان دفاعی سپاه پاسداران برای رویارویی با نیروهای امریکایی گفت: «بسیاری از صاحب نظران نظامی می گویند اگر ایران تاکتیک جدید خود را به اجرا درآورد، موفق خواهد شد. ایران در واکنش به جنگ طلبی های امریکا، یک سپاه دویست هزار نفری کماندویی برای دفاع از منافع خود در خلیج فارس تشکیل داده و قادر است با قایق های تندرو که توانایی مانور بسیار بالایی دارند، در صورت لزوم، دست به حملات شهادت طلبانه بزند.» این رادیو افزود: «برخی صاحب نظران نیروی دریایی حاضر در منطقه معتقدند ایران و امریکا عملاً در حالت جنگ قرار دارند.» (۲)

ص: ۳۴۵

۱- ۱۸. مأخذ ۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۱۹. مأخذ ۱۷، رادیو لندن، ۶/۴/۱۳۶۶.

روزنامه "ایندیپندنت" نیز با اینکه به انعطاف امریکا در مقابل ایران اشاره می کند، ولی درگیری بین دو کشور را محتمل می داند. این روزنامه می نویسد: اکنون آشکارا به نظر می رسد که در رابطه با موشک های موسوم به "کرم ابریشم"، امریکا از خط مشی ملایم تری در مقابل ایران پیروی می کند. با وجود این، انتظار می رود که با رسیدن سه کشتی جنگی دیگر امریکا به منطقه، کار به رویارویی بینجامد. در نظر مقامات عرب، امریکا ممکن است پس از رسیدن کشتی های بیشتر خود به خلیج فارس، در جستجوی بهانه ای باشد که علیه ایران عمل کند، ولی با توجه به نظرات مخالفین این طرح امریکا در واشنگتن و همچنین وجود شواهدی حاکی از آنکه واکنش ایران در مقابل عملیات امریکا، احتمالاً عملیات تروریستی خواهد بود و نه برخورد و درگیری مستقیم نیروها، این موقعیت امکان پذیر می شود که اوضاع در بن بست جاری باقی بماند. «ایندیپندنت با اشاره به مانور سپاه در خلیج فارس می افزاید: «گزارش شده است که کماندوهای غواص ایرانی، هم اکنون آماده اند که حملات انتحاری علیه کشتی های امریکایی متخاصم در خلیج فارس را به مرحله اجرا درآورند. این کماندوهای غواص، در یک رشته مانورهای گسترده دریایی در تنگه هرمز شرکت خواهند کرد.»^(۱)

۳۹۷۱

درباره همکاری تسلیحاتی کشورهای انگلستان و چین با عراق، خبرگزاری آسوشیتدپرس و وزارت دفاع امریکا مطالبی منتشر کرده اند.

خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره قرارداد فروش برخی اقلام تسلیحاتی انگلیس از جمله، موتورهای قایق به عراق گزارش داده است: «عراق در حال پیشنهاد قراردادهایی برای برقراری یک خط حمل و نقل هواپیما بین لندن و بغداد جهت انتقال حداقل ۹ میلیون پوند لوازم و تجهیزات، از جمله یک مجموعه بزرگ موتورهای قایق جهت استفاده در جبهه های باتلاقی می باشد. این قراردادها، پنج میلیون دلار ارزش دارد و شامل سی پرواز می باشد.»^(۲)

روزنامه "واشنگتن پست" نیز به نقل از منابع وزارت دفاع امریکا، درباره تحویل سلاح های ساخت چین به عراق نوشته است: «یک محموله عظیم شامل سلاح های ساخت چین از جمله بمب افکن های سبک و موشک های هوا به دریای "کرم ابریشم" اخیراً وارد عراق شده است. این منابع افزودند ارسال این محموله، بخشی از یک سفارش مهم اسلحه از جانب عراق به چین است که طی ماه های اخیر، در چند نوبت به عراق تحویل شده است. از جمله سلاح های ارسالی اخیر، چهار فروند بمب افکن "بجر" و سی فروند موشک کرم ابریشم را می توان نام برد. همین گزارش حاکی است موشک های کرم ابریشم (سیلک ورم) هوا به دریا برای تعبیه در این هواپیماها در نظر گرفته شده اند. این موشک ها که از نوع موشک های سیلک ورم زمین به دریای تحویلی به ایران می باشد، دارای بردی برابر ۹۰ کیلومتر می باشند.»^(۳)

ص: ۳۴۶

۱- ۲۰. مأخذ ۳، ص ۱۵، رادیو بی.بی.سی، ۶/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه انگلیسی ایندیپندنت.

۲- ۲۱. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۲، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۶، خبرگزاری آسوشیتدپرس،

۳-۲۲. مأخذ ۳، ص ۳۰، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۶/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه واشنگتن پست.

در پی انتشار خبر ارسال نامه ریگان به حافظ اسد از رادیو آلمان که حاوی مطالبی درباره اظهار رضایت ریگان از تلاش های سوریه برای آزاد کردن گروگان های امریکایی در لبنان بود، خبرگزاری رویتر نیز امروز در این باره گزارش داد: «ریگان نامه ای برای حافظ اسد فرستاده و در آن پیشنهاد مذاکرات با هدف بهبود مناسبات دو کشور را نموده است و به گفته سخن گوی کاخ سفید و وزارت خارجه امریکا، اسد به این نامه پاسخ داده و پاسخ وی کلاً مثبت بوده است... سخن گوی کاخ سفید گفت: پیشنهاد اخیر ریگان بخشی از سیاست جدید امریکا در خاورمیانه است و نیز نتیجه اقدامات سوریه از جمله کمک آن کشور به مقابله با تروریسم می باشد. وی گفت: از جمله تغییرات خط مشی سوریه، در رابطه با لبنان و فعالیت های تروریستی در آن کشور است.»^(۱)

در این حال، رادیو بی.بی.سی به بررسی تحولات اخیر در روابط ایران و سوریه پرداخته است: «دولت ایران بر روابط سوریه با بعضی از دول غربی و برخی از سایر دول عربی، با دقت می نگرد و چنین به نظر می رسد که بعضی از مقامات ایران شک دارند که سوریه به توافق های خود با ایران پای بند بماند.... مقامات ایرانی همچنین تماس های سوریه با اردن و عراق را تحت نظر دارند. با وجود این، نگرانی های ایران از این تماس ها، صورت آشکار به خود نگرفته است. مقامات ایران مایل نیستند اظهارات شتاب زده ای در این مورد بنمایند، زیرا هنوز امیدوارند که مذاکرات محرمانه ایران با سوریه نتیجه بخش باشد. نخست وزیر ایران در نظر داشت که در اوایل ماه جاری، پس از سفر به ترکیه، توقف کوتاهی نیز در سوریه داشته باشد، ولی برنامه این دیدار لغو شد. اکنون از نخست وزیر ایران مجدداً برای سفر به دمشق دعوت به عمل آمده است و انتظار می رود در آینده نزدیک، این سفر انجام پذیرد.»^(۲)

هم زمان با تشدید تلاش های امریکا برای حضور نظامی در منطقه خلیج فارس، "آندره ژيرو"، وزیر دفاع فرانسه درباره موضع کشورش در قبال حضور نیروهای نظامی در بحران خلیج فارس گفت: «فرانسه با کشتی رانی در خلیج فارس از طریق تشکیل ناوگان های حراست غربی، مخالف است و این اقدام، تشنج نظامی در منطقه را افزایش خواهد داد.» وی افزود: «ما ترجیح می دهیم تنها در صورت لزوم، مداخله کنیم.» "ژيرو" گفت: «اوضاع در منطقه خلیج فارس خطرناک است و ما را نگران کرده است. پاریس خواهان پایان جنگ ایران و عراق از طریق تلاش های سازمان ملل است.» وی افزود: «فرانسه همچنان یک فروند ناو جنگی خود را در تنگه هرمز در تمام وقت حفظ کرده است و گه گاه، این ناو برای تأیید حضور فرانسه در منطقه، دست به عملیات نظارت می زند.»^(۳)

۱- ۲۳. مأخذ ۳، ص ۵۸، واشنگتن - خبرگزاری رویتر، ۶/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۴. مأخذ ۳، ص ۴۷ و ۴۸، رادیو بی.بی.سی، ۶/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۳، رویتر، به نقل از هفته نامه المجله چاپ لندن.

کاردار ایران در فرانسه، امروز با وزیر امور خارجه فرانسه دیدار کرد و با وی درباره چگونگی پیشرفت روند عادی سازی روابط دو کشور، به گفت و گو پرداخت. خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داده است: «اگرچه از محتوای مذاکرات هیچ گونه اطلاعاتی در دست نیست، ولی به عقیده ناظران، طرفین مسئله حل اختلافات مالی بین دو کشور و موضع فرانسه در قبال جنگ تحمیلی را مورد بررسی قرار داده اند. به گفته کارشناسان، میزان بدهی های فرانسه به جمهوری اسلامی ایران بالغ بر دو میلیارد دلار است که عدم پرداخت آن، مانعی بر سر راه عادی سازی روابط دو کشور می باشد. منابع آگاه گفتند به نظر نمی رسد مسئله اخراج هشت دانشجوی ایرانی از فرانسه و جوسازی های رسانه های گروهی این کشور علیه جمهوری اسلامی ایران، در این مذاکرات مطرح شده باشد.» (۱)

نشریه "اوپک"، ارگان خبری سازمان کشورهای صادر کننده نفت (اوپک) درباره نتیجه اجلاس هشتادویکم این سازمان در "وین" گزارش داد: «کنفرانس رضایت خود را از نتایج مثبت توافق نامه امضا شده دسامبر ۱۹۸۶ که در آن اوپک سیستم قیمت ثابت را در سطح هجده دلار برای هر بشکه بنا نهاده بود و نیز حمایت از سقف تولید اوپک در توزیع سطوح تولیدات ملی ابراز نمود. کنفرانس متذکر شد کلیه شاخص های بازار از جمله قیمت های روز بازار و قیمت تمام شده نفت خام اوپک به طور قابل ملاحظه ای ثابت شده و بنابراین، همبستگی در ساختار قیمت اوپک به صورتی که در توافق مشخص شده، صورت گرفته است. کنفرانس، چشم انداز عرضه و تقاضا را برای نیمه دوم سال بررسی کرده و جهت تضمین ثابت نگه داشتن قیمت در بازار، تصمیم گیری کرد که تولیدات اوپک در سه ماهه چهارم سال ۱۹۸۷، با سه ماهه سوم برابر باشد؛ یعنی ۶/۱۶ میلیون بشکه نفت در روز... به علاوه، کنفرانس تصمیم گرفت کمیته ای مرکب از سران هیئت نمایندگی پنج کشور، جهت نظارت بر تغییر تدریجی قیمت در بازار در ارتباط با قیمت های رسمی اوپک، به خاطر تضمین ثبات قیمت اوپک، تشکیل شود.» (۲)

خبرگزاری رویتر از وین گزارش داد که ایران بر کاهش سقف تولید اوپک در سه ماهه آخر سال اصرار می ورزد. گفتنی است که بر اساس قرارداد ماه دسامبر سال گذشته، سقف تولید نفت اوپک ۱۸ میلیون و ۳۰۰ هزار بشکه در روز بوده است و در صورت تحقق این مقدار تولید، سقوط قیمت نفت حتمی به نظر می رسید. در گزارش رویتر آمده است: «کاهش ارزش برابری دلار، یکی از مسائلی است که درباره آن میان اعضای اوپک به طور جدی بحث و مذاکره شد و پیشنهاد شد که گروهی آماده شوند تا در این مورد، روش و طرح مشخصی را ارائه دهند. ایران پیشنهاد کرد که به منظور جبران کاهش ارزش دلار، حدود ۲۵/۱ دلار به قیمت نفت (که

۱-۲۶. روزنامه کیهان، ۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۲۷. OPEC, Pn.ss releas no ۳/۸۷. Vinnd, ۲۷ Jun ۱۹۸۷.

هجده دلار است) افزوده شود. پیشنهاد دیگری در میان اعضای اوپک مطرح است که باید سبدی از ارزشهای مختلف تشکیل شود و ارزشهای معتبر دنیا مانند دلار آمریکا، ین ژاپن، مارک آلمان فدرال، فرانک فرانسه و پوند انگلیس در یک مجموعه قرار گیرد و فروش نفت بر اساس این مجموعه در نظر گرفته شود تا در صورتی که دلار سقوط کند، در مقابل، افزایش ارزش ین و مارک جایگزین آن شوند و قیمت نفت در هجده دلار ثابت بماند. این امر جهت مطالعه بیشتر و تصمیم گیری به اجلاس آینده موکول شد.»(۱)

۴۰۳۱

"حسینی"، معاون امور جنگ شهرداری تهران در گفت و گویی مطبوعاتی، فعالیت های این سازمان در پشتیبانی از جنگ را بیان کرد. وی از واگذار شدن خدمات شهری "فاو" به این شهرداری خبر داد و گفت: «از اوایل سال ۶۵، بعد از بازدید وزیر کشور و شهردار از شهر "فاطمیه" یا فاو، کلیه خدمات شهری آنجا به شهرداری تهران محول شد و در حال حاضر از نظر خدماتی و تأمین نیرو، زیر نظر شهرداری تهران اداره می شود و شهرداران مناطق مختلف تهران هر یک به مدت سه ماه به عنوان شهردار شهر فاطمیه یا فاو انجام وظیفه کرده که در حال حاضر شهردار منطقه هفت تهران به عنوان شهردار مشغول به کار است.» آقای حسینی با اشاره به کمک های نقدی شهرداری تهران به جبهه، درباره اعزام نیرو از این سازمان به میدین نبرد، گفت: «از ابتدای جنگ تاکنون، اعم از رزمی، خدماتی، پشتیبانی و تخصصی، بیش از ۱۴ هزار و ۴۰۳ نفر اعزام شده اند که از این تعداد، ۸ هزار نفر نیروی تخصصی بوده اند.» وی همچنین درباره احداث پناهگاه و جان پناه گفت: «مسئولیت کلیه امور پناهگاه ها و جان پناه سازی به شهرداری تهران محول شده است که از بهمن ماه سال گذشته تاکنون، شورای عالی پناهگاه ها اولویت را به مدارس داده است. در حال حاضر، در بیش از ۱۰۸۵ مدرسه تهران، کارهای پناهگاه سازی انجام می شود که بیش از ۸۰ درصد کارهای پناهگاه ها انجام شده و مساحت کل آنها ۸۷۷۵۳ مترمربع بوده است. علاوه بر اینها، پناهگاه های عمومی توسط شهرداری در معابر عمومی احداث شده که در برخی مناطق، در محاسبات اولیه زیر گذرها، پیش بینی احداث پناهگاه به عمل آمده است.» وی در پایان افزود: «تعداد ۴۰۰ هزار کیسه گونی به مناطق شهرداری جهت تحویل به ارگان ها و سازمان ها در امر پناه گاه سازی تحویل شده است.»(۲)

۴۰۴۲

خبرگزاری یونایتدپرس در گزارشی از بصره، به موضوع کشته شدگان عراقی در جنگ، تسهیلات دولت عراق برای خانواده های این کشته شدگان و چگونگی پذیرش صدمات جنگ در میان این خانواده ها پرداخته است. این گزارش به گونه ای غیرمستقیم، همبستگی مردم بصره با حکومت عراق را القا می کند. با این حال، گزارش این خبرگزاری نشان دهنده برخی واقعیت ها از جمله وفاداری قشرهایی از مردم عراق در حمایت از حکومت آن کشور می باشد. در این گزارش آمده است:

ص: ۳۴۹

۱- ۲۸. هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۲، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲، وین - خبرگزاری رویتر؛ و - مأخذ ۲۶.

۲- ۲۹. مأخذ ۴، ص ۳.

«با گذشت شش سال و نیم از جنگ عراق با ایران، هر شهروند عراقی عملاً با روشی که این کشور در قبال کشته شدگان اعمال می کند، روبه رو شده است و این قضیه به راحتی حساس ترین مسئله بین دولت بغداد و خانواده های ۸۰ هزار کشته و ۲۵۰ هزار مجروح می باشد. دیپلمات ها و تحلیل گران نظامی می گویند مقامات دولتی مشکل کشته شدگان و مجروحین را به دقت و با پرداختن بهای گزاف، کنترل و اداره می کنند، زیرا در غیر این صورت، این قضیه به راحتی می تواند موجبات سرنگونی سریع آنها را فراهم سازد. یک دیپلمات غربی گفت: مگر آنکه بتوان تعداد قربانیان را در یک میزان حداقل حفظ کرد و با افراد بدشانسی که عزیز خود را از دست داده اند نیز به خوبی رفتار شود، زیرا حتی سیستم دولتی سرسخت و انعطاف ناپذیر در عراق نیز به این مسئله پی برده است که کنترل مردم کاری بس دشوار می باشد. در زمان اوج تهاجم ایران از جبهه های جنوب، بیم آن می رفت که تعداد کشته شدگان عراقی، سبب تضعیف روحیه در میان مردم عراق شود. گفته می شد ارتش تعداد کشته ها را مخفی نگاه می داشت و اجساد را در گروه های کوچک تحویل می داد و تا کسی های ویژه حمل اجساد نیز شبانه اجساد را به منازل شان حمل می کردند تا به این ترتیب، تنها تعداد محدودی شاهد حمل این اجساد باشند.»

یونایتد پرس می افزاید: «دولت همچنان تدابیر گوناگون را برای کاستن ضربه ناشی از این قضیه (مسئله کشته شدگان و مجروحان) به کار می گیرد. سرباز کشته شده که به عنوان "شهید" از وی یاد می شود، به مقام قهرمان ملی ارتقا می یابد. حداقل یکی از اعضای خانواده و یا بستگان شهید در مراسم تدفین شرکت دارد. به بستگان این قهرمان، پول نقد و هدایایی دیگر داده می شود که این هدایا با دادن یک پلاک زراندود که بر روی آن نوشته هایی از قرآن حک شده است، شروع می شود. بر روی یکی از این پلاک ها نوشته شده است: به آنهایی که به خاطر خداوند کشته شده اند، نگویید که مرده اند، آنها در بهشت زندگی می کنند، آنها زنده هستند. بر روی یک پلاک دیگر که زیر آن امضای صدام حسین دیده می شود، نوشته شده است: شهدا بخشنده تر از همه ما هستند. اگر فرد کشته شده، سرباز صفر باشد، به خانواده وی ۲۳ هزار دینار عراقی معادل با حدود ۷۵ هزار دلار به نرخ دولتی جهت خرید منزل داده می شود. به مادر این شهید، ماهانه حدود ۷۲۰ دلار و به همسرش، کمی بیش از این مبلغ داده می شود. علاوه بر این، دولت به هر یک از بچه های شهید، تا سن ۱۸ سالگی یک مستمری ماهانه به میزان ۲۸۰ دلار می دهد. بسیاری از مردم می گویند، با توجه به نرخ برابری غیررسمی یک دینار عراق در برابر یک دلار آمریکا، مبلغ واقعی این پرداخت ها حدود ۳۰۰ درصد کاهش می یابد. خانواده های افسران کشته شده در جنگ، معمولاً پول بیشتری و همچنین یک اتومبیل "فولکس واگن" ساخت برزیل به ارزش حدود ۵۵۰۰ دلار - که عراق در چارچوب معاملات تهاتری خود در ازای صدور نفت، این اتومبیل را از کشور برزیل وارد می کند - دریافت می کنند. این اتومبیل به خانواده های درجه داران و یا سربازان شهید (سرباز صفر) نیز داده می شود. خانواده یک افسر

بلندپایه شهید و یا سرباز شهیدی که رشادت های بسیاری انجام داده باشد، یک "تویوتا" و یا یک اتومبیل ژاپنی مشابه با آن، به ارزش حدود ۱۱۵۰۰ دلار دریافت می کند. علی رغم آنکه آمار کشته شدگان و مجروحین ایران در جنگ، بسیار بیشتر از آمار قربانیان در عراق است، این کشور در رابطه با این قضیه، با مشکلی بس دشوارتر روبه رو می باشد. ...»

در ادامه گزارش یونایتدپرس آمده است: «"کریمه جلیل" که پسر سی ساله وی "حسن"، دسامبر گذشته (دی ۱۳۶۵) در شرق بصره کشته شده است، گفت: کشته شدن پسر من در راه وطن برای من افتخار بزرگی است. وی افزود: من پسر من را خیلی زیاد دوست داشتم لکن زمانی که جسد وی را آوردند، اشک نریختم. کریمه جلیل که چادر سیاه بر سر دارد و در منزلش در ناحیه "المستل" در حومه بغداد سخن می گفت، افزود: ما به دولت احترام می گذاریم، از دولت و صدام حسین بسیار سپاسگزار و ممنون هستیم. ما از جنگ هراسی نداریم، من پسران دیگر خود را برای رفتن به جبهه و دفاع از وطن ترغیب کرده ام. یک مادر دیگر به نام "نعیم نایف" که پسر ۱۹ ساله و ستوان خود را در شرق بصره در ژوئن ۱۹۸۳ (تیر ۱۳۶۲) از دست داده است، گفت: من به شهادت پسر من افتخار می کنم. من فکر می کنم که نام پسر من وارد تاریخ کشور شده و بنابراین، برای از دست دادنش هیچ گاه گریه نخواهم کرد. ...»

این خبرگزاری در گزارش خود اضافه می کند: «امروز مشکلات و سختی به میزان مشکلات در سه ماه پیش، یعنی آغاز تهاجم ۴۵ روزه ایران که قریب به پانزده هزار قربانی در میان عراقی ها بر جای گذاشت، نمی باشد. در نتیجه، بازار درست کنندگان تابوت در بصره واقع در ۵۵۰ کیلومتری جنوب شرق بغداد که بخش اعظم نبردها در آنجا جریان داشت، رونق سابق را ندارد. یک نجار می گوید: ما در حال حاضر هیچ گونه تابوتی درست نمی کنیم. وی یکی از یک میلیون مصری است که برای جایگزینی جوانان عراقی - که برای انجام خدمت نامحدود به ارتش اعزام شده اند - به این کشور آمده اند. این نجار مصری گفت: الآن، هیچ گونه نیازی به ساخت "تابوت" نیست و ما همه این را خیلی بیشتر دوست داریم. وی با یک پوزخندی گفت: در عوض اکنون به ساخت کابینت آشپزخانه مشغول هستیم.» (۱)

۴۰۵۱

حزب الله لبنان، تبلیغات جناح های فالانژ و رسانه های غربی را که برای متهم ساختن حزب الله به ربودن چارلز گلاس خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان به عمل می آید به عنوان یک توطئه محکوم کرد و مروجین آن را از ادامه این توطئه بر حذر داشت.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بیروت، روزنامه "العهد" ارگان حزب الله در سرمقاله دیروز (شنبه) خود تحت عنوان گروگان های واقعی نوشت: در واقع گروگان های حقیقی مردم لبنانند که در ترندهای سیاسی رژیم این کشور گرفتار آمده اند و هر روز به نحوی بازپچه سلطه جویان واقع می شوند. لذا گروگان گیری اخیر که با ربودن فرزند وزیر دفاع لبنان و میهمان

ص: ۳۵۱

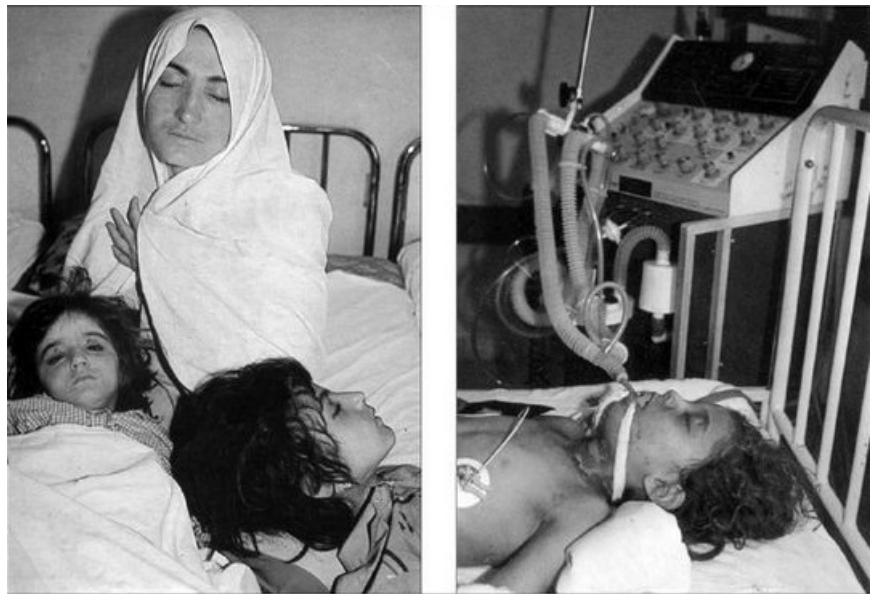
١- ٣٠. مأخذ٣، ص ٢٦، بصره - يونائٲد پرس، ١٣٦٦/٤/٦.

امریکایی اش صورت گرفت، تنها در جهت اجرای یک طرح صهیونیستی و امریکایی برای لکه دار نمودن چهره حزب الله - که بزرگ ترین ضربه را بر اشغالگران اسرائیلی وارد نموده - صورت گرفته است. روزنامه العهد ادامه داد که این بار طرح استکبار به وسیله ملی نمایان انجام شده است و گرنه چگونه ممکن است که ربودن یک امریکایی در لبنان به عنوان بزرگ ترین مسئله روز درآید، ولی قتل آشکار "رشید کرامی" نخست وزیر لبنان به وسیله نیروهای فالانژ به دست فراموشی سپرده شود.

العهد در پایان سرمقاله خود با یادآوری مبارزات حزب الله در میدان های نبرد، از همه علاقه مندان به مبارزه با اسرائیل خواست تا در کشف عوامل و اهداف واقعی آدم ربایی اخیر تلاش کنند و عاملان آن را به افکار عمومی معرفی کنند. (۱)

ص: ۳۵۲

امروز هواپیماهای عراق در اقدامی هولناک، با بمب های شیمیایی، مناطق مسکونی "سردشت" را بمباران کردند. در این حمله، ده فروند هواپیمای دشمن در ساعت ۱۶، به چهار منطقه شهر سردشت از جمله بازار این شهر با بمب های حاوی گاز "خردل" هجوم آوردند. شدت بمباران به حدی مردم را غافل گیر کرده بود که در لحظات نخست حمله، ۳۰ تن از اهالی شهر شهید و ۳۵۰۰ تن نیز مصدوم شدند. ۶۰۰ تن از مصدومان این حمله به مراکز درمانی خارج از استان از جمله تبریز، شیراز و تهران اعزام شدند. ۲۰ تن دیگر از این مجروحان این حمله به علت شدت صدمات وارده، در بیمارستان های تبریز به شهادت رسیدند. (۱)(۲)

چند تن از مصدومان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت

چند تن از مصدومان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت

ص: ۳۵۳

۱- از میان مصدومان اعزام شده، تا چهاردهم تیرماه ۳۰ تن شهید شدند و احتمال می رود، ۲۲ تن دیگر از آنان نیز که حالشان وخیم گزارش شده بود، شهید شده باشند. (دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۷)

۲- ۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۱، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶؛ و - همان، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶؛ و - معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۱۲/۴/۱۳۶۶، ص ۸؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۱، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۹؛ و - شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۷.

چند تن از مصدومان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت

چند تن از مصدومان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت

در پی این اقدام عراق، ستاد تبلیغات جنگ از نمایندگان رسانه ها و کارشناسان سازمان ملل دعوت کرد تا از آثار بمباران شیمیایی عراق در شهر سردشت بازدید کنند. در بخشی از اطلاعیه ستاد تبلیغات جنگ آمده است: «مردم جهان باید بدانند که جنایت کاران جنگی حاکم بر عراق در وحشی گری و رذالت، گوی سبقت را از "هیتلر" و سران ارتش نازی ربوده اند و این وظیفه، بر عهده ارگان های بین المللی و رسانه های گروهی است که افکار عمومی را از عمق این جنایات آگاه سازند.»^(۱)

۴۰۷۱

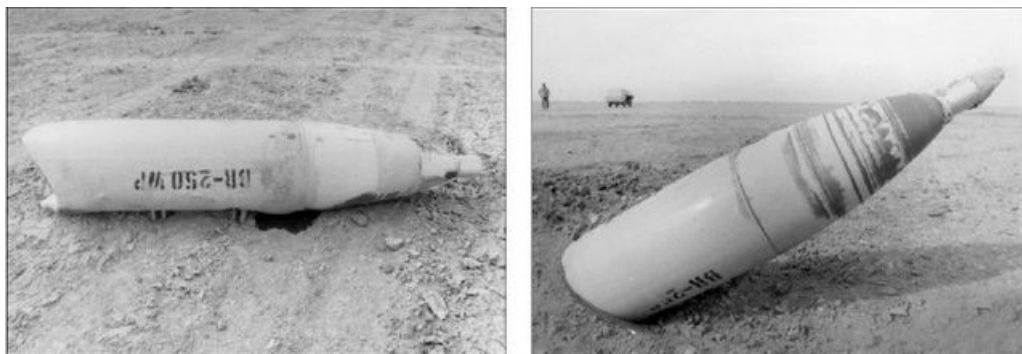

راديو بي.بي.سى با بيان اين موضوع كه گفته مى شود شوروى گازهاى شيميايى را در اختيار عراق گذاشته است، سخنان يك كارشناس سلاح هاى شيميايى را - كه تلاش مى كرد نقش كشورهاي غربى در تجهيز عراق به سلاح هاى شيميايى را كم رنگ جلوه دهد - پخش كرد. اين كارشناس كه "جولى اند رابينسون" معرفى شد، گفت: «اين سلاح ها فى الواقع ساخت داخل عراق بوده. عراقى ها خودشان اينها را بر اساس اطلاعات تكنولوژيكي و اجزاي وارداتي، فراهم کرده بودند. حالا اين سؤال مطرح است كه تأمين كننده اين مواد و اجزاء، کدام كشورها بوده اند؟ هنوز اطلاعات در اين زمينه تكميل نشده است، اما يكي از عوامل اصلى اين معامله، شركت هاى خصوصى غربى هستند كه سفارشي براى فلان مقدار از فلان ماده شيميايى

دریافت می کنند و بدون تأمل در این گونه سفارشات، مواد درخواستی را برای مقام وزارتی امور دفع آفات عراق می فرستند. این یک شیوه از تولید و بسط این نوع سلاح ها است که کنترل آن بی نهایت دشوار است و قراردادهای هم به هیچ وجه نمی تواند آن را مشمول ممنوعیت بکند، چون درست همین مواد شیمیایی، موادی است که واقعاً می توان از آنها برای مقاصد سودمند در دفع آفات استفاده کرد.» (۲)

ص: ۳۵۴

-
- ۱-۲. روزنامه اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.
 - ۲-۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۱، ۸/۴/۱۳۶۶، صص ۷ و ۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶، به نقل از رادیو بی.بی.سی.

راديو بي.بي.سى و مجله ژون آفريك به برسى چگونگى تأمين سلاح‌هاى شيميايى عراق و سابقه به كارگيرى اين سلاح‌ها در ارتش عراق پرداختند.

راديو بي.بي.سى و مجله ژون آفريك به برسى چگونگى تأمين سلاح‌هاى شيميايى عراق و سابقه به كارگيرى اين سلاح‌ها در ارتش عراق پرداختند.

مجله "ژون آفريك" نيز با بيان سابقه ارتش عراق در به كارگيرى سلاح‌هاى شيميايى، سكوت مجامع بين‌المللى را در توسعه اين روند مؤثر مى‌داند. ژون آفريك مى‌نويسد: «از ماه مارس گذشته (فروردين)، رژيم بغداد براى اولين بار، در مقابله با عمليات روزافزون پيش مرگان كرد در كردستان عراق، از سلاح‌هاى شيميايى استفاده كرد.» اين نشريه مى‌افزايد: «بغداد نه تنها واحدهاى مسلح مخالف خود، بلكه روستاهايى را كه رزمندگان كرد عراقى ممكن است در آنجا پناه يابند، هدف بمباران‌هاى شيميايى قرار مى‌دهد و چون جوامع بين‌المللى اين رفتارهاى غيرانسانى را نكوهش نمى‌كند و فشارهاى مؤثرى وارد نمى‌شود، بيم آن مى‌رود كه چنين عملياتى گسترش و فرونى يابد، به ويژه آنكه نيروهاى مسلح صدام در شمال كشور، زير ضربات مداوم پيش مرگان كرد عراقى و نيروهاى جمهورى اسلامى، در تنگنا قرار دارند.»^(۱)

۴۰۸۱

ارتش جمهورى اسلامى ايران در ادامه اجراى مانور "ذوالفقار ۲" در منطقه خليج فارس، امروز نيز پنجمين مرحله از اين مانور را با حضور ميرحسين موسوى نخست وزير، چند تن از وزيران و فرماندهان نظامى، در منطقه حساس و استراتژيك خليج فارس برگزار كرد.

خيرگزارى جمهورى اسلامى در اين باره گزارش داد: «در اين مانور يگان‌هاى مختلف نيروى دريائى با بهره گيرى از پيشرفته ترين تكتيك‌هاى نظامى، قدرت و آمادگى خود را در مقابله با توطئه‌هاى استكبار جهانى و حفاظت از آب‌هاى ميهن اسلامى بر پهنه آب‌هاى نيلگون خليج فارس به نمايش گذاشتند. در مانور بزرگ ذوالفقار، ابتدا ده‌ها فروند از واحدهاى شناور رزمى از برابر نخست وزير كه بر عرشه ناوشكن "البرز" مستقر بود، رژه رفتند و سپس با حركت به سوى اهداف از پيش تعيين شده، قدرت آتش آفندى و پدافندى خود را به نمايش گذاشتند.»^(۲)

ص: ۳۵۵

۱-۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶، نشریه ژون آفریک چاپ فرانسه.

۲-۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

حضور نخست‌وزیر و تعدادی از وزیران در جریان اجرای مانور ذوالفقار ۲ در منطقه خلیج فارس

حضور نخست‌وزیر و تعدادی از وزیران در جریان اجرای مانور ذوالفقار ۲ در منطقه خلیج فارس

میرحسین موسوی نخست‌وزیر در گفت و گویی با خبرنگار واحد مرکزی خبر، درباره برگزاری این مانور گفت: «این مانور یک مانور نمایش قدرت بود که در یک موقعیت حساس و منطقه حساس برگزار شد و یک هشدار سیاسی نظامی به کسانی است که دنبال تشنج آفرینی در منطقه هستند. ما شاهد بودیم که ۲۴ شناور جنگی ما در بهترین شرایط، اقدام به مانور کردند و ناوهای جنگی و هلی‌کوپترها نیز وارد عمل شدند و از همه مهم‌تر، احساس روحیه قوی در میان دریادلان بود.» وی افزود: «این مانور نشان می‌دهد، در حالی که یک توطئه علیه کشور ما و حمایت از صدامیان در حال انجام است، به خیال آنکه ما را عقب بکشانند و دچار سازش کنند، هیچ گاه توطئه‌گران نمی‌توانند از این منطقه سالم بیرون بروند.»^(۱)

۴۰۹۱

روابط عمومی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با انتشار اطلاعیه‌ای ضمن دعوت از کلیه نیروهای داوطلب بسیجی، برن-امه اعزام "مدافع-ان خلیج فارس" را از استان‌ها و نواحی سراسر کشور اعلام کرد.^(۲)

بر اساس این برنامه، نیروهای استان‌های تهران، مرکزی، آذربایجان غربی و شرقی، لرستان، خوزستان، گیلان، ایلام، همدان، کرمان و باختران در هفتم تیر، نیروهای استان زنجان در نهم تیر، نیروهای استان‌های یزد و فارس در دهم تیر، نیروهای استان‌های سمنان و مازندران در پانزدهم تیر، نیروهای استان کردستان در شانزدهم تیر، نیروهای استان خراسان در هفدهم تیر و نیروهای استان سیستان و بلوچستان در بیستم تیر اعزام خواهند شد.^(۳)

- ۱-۶. پیشین، ص ۲.
- ۲-۷. مأخذ ۴، ص ۱۲.
- ۳-۸. روزنامه کیهان، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

دفاع در برابر اقدامات زورمندانه ابرقدرت‌ها، پیش قدم نبودن ایران در ایجاد بحران و ناامنی در منطقه، مقابله به مثل در صورت شرارت عراق در خلیج فارس و خروج نیروهای بیگانه از این منطقه، محورهای بیانات آیت الله خامنه‌ای در جمع داوطلبان بسیجی عازم به خلیج فارس بود. به گزارش روزنامه کیهان، رئیس جمهور ایران در جمع مدافعان خلیج فارس گفت: «اگر ابرقدرت‌ها بخواهند به صورت متجاوزانه در منطقه دخالت کنند و در مقابل سخن عادلانه جمهوری اسلامی ایران متوسل به فشار شوند، یقیناً ضربه سختی را از سوی ما متحمل خواهند شد. ما هیچ وقت در ایجاد بحران و ناامنی در خلیج فارس پیش قدم نبوده و نخواهیم بود و اگر ناامنی ایجاد نشود، ما هرگز پیش قدم نخواهیم شد. ولی اگر رژیم عراق بخواهد با حمایت و اتکا به ناوهای امریکایی، به شرارت در منطقه پردازد، ما اقدام به مقابله به مثل خواهیم کرد و آن زمان، مهم نیست که هدف، تحت چه پرچمی قرار دارد.» آیت الله خامنه‌ای افزود: «زمان قلدری‌های بزرگ گذشته است. ما به هیچ کشوری در منطقه اجازه نخواهیم داد تا از قدرت‌های بیگانه برای حضور در خلیج فارس دعوت کنند.» (۱) رئیس جمهوری گفت: «ما بارها گفته ایم که امنیت در خلیج فارس تجزیه ناپذیر است. اگر قرار است خلیج فارس امن باشد، تأمین آن و بهره برداری از آن، متعلق به کشورهای منطقه است و اگر قرار است ناامن باشد، این ناامنی برای همه است... ما می‌گوییم که خلیج فارس متعلق به کشورهای منطقه است و تأمین امنیت آنان به عهده مردم منطقه خواهد بود و قدرت‌های بیگانه که با خود همیشه فتنه و جنگ به ارمغان می‌آورند، باید از منطقه خارج شوند و این مطلب، حرف قطعی ماست.» (۲)

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار با نیروهای "لشکر بدر"، (۳) عملکرد این لشکر در یک سال اخیر را موفقیت آمیز خواند و نقش این یگان را در آینده عراق و همچنین رسالت دو کشور ایران و عراق را پس از سرنگونی رژیم صدام، تشریح کرد: «لشکر بدر و به خصوص گردان "حمزه"، در یک سال اخیر و در عملیات کربلای ۴ و ۵ و همچنین مکان‌های حساسی مانند جزیره "صالحیه"، پایداری و مقاومت شایسته‌ای از خود نشان دادند و حادثه‌ای در تاریخ ثبت شد که نشان دهنده قدرت و ایمان شماس است.» وی افزود: «جایز نیست که بالای سر مردم عراق، پرچم کفر افراشته باشد. مردم عراق، مسلمان و با فرهنگ هستند. تحقیقاً در این برهه تاریخ که حزب بعث حاکم بر عراق است، به لحاظ ماهیت این حزب، مردم عراق از صمیم دل با این جریان کفر و طاغوت مخالف هستند.» رئیس مجلس

۱- ۹. روزنامه کیهان، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۲- ۱۰. مأخذ، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - پیشین.

۳- نیروهای لشکر بدر از معاودین عراقی و افراد فراری از ارتش عراق و همچنین برخی اسیران عراقی که داوطلبانه آمادگی خود را برای خدمت در این لشکر اعلام کرده بودند، تشکیل شده بود.

اظهار کرد: «این ملت به هر حال آزاد خواهد شد. امروز برادران ما که نمونه هایشان اینجا هستند و بقیه جوان های رزمنده ایرانی که داوطلب برای نجات مردم عراق هستند، باید دست در دست هم، عراق را نجات دهند. اگر روزی عراق مثل ایران زیر پرچم اسلام اداره شود و با هم به جنگ کفار بروند، شرّ صهیونیست ها را از منطقه خواهند کند و کسی جرأت نخواهد کرد که در منطقه علیه اسلام اقدام کند...» هاشمی رفسنجانی در ادامه گفت: «از این پس ما باید برای آزادی مردم در درون عراق بجنگیم و پس از آزادی عراق، به خاطر عظمت اسلام و شکستن دست صهیونیست ها و استکبار از این منطقه، مردم ما با ملت عراق همکاری خواهند کرد.» وی افزود: «من شک ندارم که دو ملت ایران و عراق اگر با هم در میدان سیاسی، نظامی و فرهنگی همکاری داشته باشند، عظمت حکومت جهانی اسلام پایه ریزی می شود و در این دو کشور ثروت، ایدئولوژی قوی، فرهنگ غنی و انسان های نیرومند وجود دارند. و ان شاء الله، این حرکت لش-کر بدر بتواند هسته خوبی برای آزادی و نجات و نهایتاً ارتش اسلامی عراق باشد.» (۱)

۴۱۲۱

در پی حمله روز گذشته قایق های توپدار به نفت کش "میامارگارت"، خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره آخرین وضعیت این نفت کش و جزئیات حمله به آن گزارش داد: «کشتی غول پیکر میامارگارت که اصابت سه موشک قایق های توپ دار ایران، موجب از کارافتادگی آن شده است، امروز به سوی سواحل بحرین یدک کشیده شد. منابع کشتی رانی گفتند این نفت کش نوژی قرار است از بحرین عازم دوبی شود و ضمن تخلیه یک صد هزار تن محموله نفتی خود، مورد ارزیابی کارشناسان قرار گیرد.» (۲) آسوشیتدپرس افزود: «کارکنان نفت کش میامارگارت گفتند سه موشک کوچک ایرانیان، مستقیماً به موتورخانه نفت کش اصابت کرد و آن را به آتش کشید. قایق های سعودی به خدمه نوژی نفت کش کمک کردند و پس از چند ساعت تلاش، آتش را خاموش نمودند. هنوز ساعتی از حمله به میامارگارت نگذشته بود که قایق های توپ دار ایران، به نفت کش "استنا کنکور دیا" که در حدود ۳۲ کیلومتری سعودی، عازم کویت بود، حمله کردند. یدک کش های امدادی که به استناکنکور دیا کمک می کنند، گزارش دادند که این کشتی نیز دچار خسارت وسیعی شد، گرچه پس از توفیق خدمه اش در خاموش کردن حریق کوچک در عرشه، درخواست کمک را لغو کرد. مسئولین اجرایی کشتی رانی در خلیج گفتند این نفت کش از ناحیه بریج "سکوی کاپیتان"، اطاق مخابرات و فرمان، صدمه دیده و کشتی اکنون در محل حمله، به انتظار یدک کش، لنگر انداخته است. مقامات امدادی دریایی عقیده دارند که قایق های توپ دار از جزیره کوچک ایرانی "فارسیان" در بخش مرکزی خلیج [فارس]، عازم این حملات شده اند. این نخستین بار از آغاز جنگ به اصطلاح نفت کش ها است که ایرانیان به فاصله یک ساعت، دو کشتی را زده اند.» (۳)

ص: ۳۵۸

۱- ۱۱. مأخذ ۲، ص ۳.

۲- ۱۲. مأخذ ۳، ص ۳۸ تا ۴۰، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۷/۴/۱۳۶۶.

۳- ۱۳. مأخذ ۳، ص ۱۱، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس.

سخنان روز گذشته "حسین علایی"، فرمانده نیروی دریایی سپاه درباره ایستادگی در مقابل تهدیدات امریکا و مقابله به مثل در صورت حمله به کشتی های ایرانی، بازتاب هایی در رسانه های غرب داشت.

راديو امریکا در این باره گفت: «یک فرمانده ارشد نظامی جمهوری اسلامی ایران بار دیگر به ایالات متحده هشدار داده است که خود را از منطقه جنگی خلیج فارس دور نگه دارد. آخرین هشدار را حسین علایی، فرمانده نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب صادر کرده است. وی گفت: تقویت نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس، معادل اعلام جنگ علیه جمهوری اسلامی است. وی افزود: ایران قادر است درسی تلخ و فراموش نشدنی به ایالات متحده بیاموزد. حسین علایی گفت: طرح امریکا برای اسکورت کشتی های نفتی کویتی که با پرچم امریکا حرکت خواهند کرد، تنها مقدمه ای برای دخالت در امور خلیج فارس به شمار می رود. وی اعلام کرد که نه امریکا و نه شوروی، قادر به حفظ و تضمین امنیت در منطقه نیستند.»^(۱)

خبرگزاری فرانسه نیز در این باره گزارش داد: «آقای حسین علایی، فرمانده واحدهای دریایی پاسداران انقلاب ایران، روز گذشته گفت که اگر عراق به تأسیسات نفتی ایران حمله کند، مشابه این تأسیسات در خلیج [فارس] مورد حمله قرار خواهد گرفت. وی هشدار داد در صورتی که کشتی های ایرانی طی روزهای آینده، توسط رژیم عراق هدف قرار گیرند، به کشتی های متحدان عراق نیز حمله خواهد شد. آقای علایی همچنین به کویت هشدار داد که اگر علاقه مند به امنیت خلیج [فارس] است، از حمایت عراق چشم پوشد.»^(۲)

روزنامه کویتی "الاتحاد" از تلاش جدید "خاویر پرز دکوئیار" برای متوقف ساختن جنگ ایران و عراق و ایجاد ناوگان دریایی بدین منظور خبر داد. به نوشته این روزنامه، دبیرکل سازمان ملل متحد در سفر جاری خود به شوروی، طرح جدیدی را به منظور متوقف ساختن جنگ ایران و عراق، به مقامات این کشور ارائه خواهد کرد. الاتحاد ضمن اعلام این مطلب به نقل از منابع سیاسی نزدیک به دکوئیار، می افزاید: «مذاکرات وی با مقامات شوروی، به طور کلی در اطراف دو مسئله مهم بین المللی یعنی جنگ ایران و عراق و برگزاری کنفرانس بین المللی صلح در خاورمیانه دور خواهد زد. منابع مذکور گفته اند که دکوئیار در این سفر، حامل طرحی جدید در مورد جنگ ایران و عراق است که متضمن ایجاد ناوگان جنگی با پرچم سازمان ملل و با مشارکت کشورهای عضو غیردائمی شورای امنیت به منظور مراقبت از اوضاع در منطقه خلیج فارس و همراهی کشتی های تجاری به ویژه نفت کش هایی خواهد بود که مرتباً مورد حمله قرار می گیرند.»^(۳)

در این حال، پنج عضو غیردائمی و غیرمتعهد شورای امنیت سازمان ملل پیش نویس قطع نامه ای را به اعضای دائم شورای امنیت این سازمان پیشنهاد دادند. اولین بند این پیشنهاد،

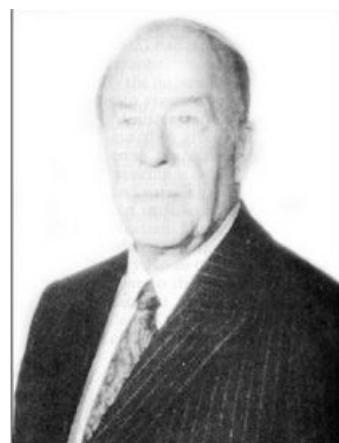
۱-۱۴. مأخذ، ص ۲۰، رادیو امریکا، ۷/۴/۱۳۶۶، خبرنگار صدای امریکا.

۲-۱۵. مأخذ، ص ۱۹، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۷/۴/۱۳۶۶.

۳-۱۶. مأخذ، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه کویتی الاتحاد.

تشکیل کمیته ویژه برای بررسی مسئولیت‌ها در جنگ است. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داده است: «کشورهای عضو جنبش عدم تعهد که در شورای امنیت نیز عضویت دارند، در قبال طرح پیش نویس قطع نامه ای که توسط پنج کشور بزرگ اعضای دائمی شورای امنیت به منظور تسریع در خاتمه جنگ ایران و عراق تهیه شده است، تا حدودی با احتیاط برخورد کرده اند. نمایندگان آرژانتین، کنگو، امارات متحده عربی، غنا و زامبیا که پنج عضو جنبش عدم تعهد در شورای امنیت سازمان ملل هستند، روز جمعه (۵/۴/۱۳۶۶)، در نخستین نشست خود، بحث پیرامون این طرح را آغاز کردند. یکی از این نمایندگان در این باره اظهار کرد: طرحی که به ما ارائه شده است، طرح پیشنهادی کشورهای عضو دائمی شورای امنیت، بیش از آنکه مسائلی را حل کند، سؤالاتی را پیش آورده است. وی خاطر نشان کرد برای کشورهای جنبش عدم تعهد، مشکل خواهد بود که بدون روشن شدن چند نکته در این طرح، از ایده های مطرح شده توسط پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت، حمایت کنند. اعضای جنبش عدم تعهد در شورای امنیت به ویژه مایل اند جزئیاتی در مورد مسائلی که تاکنون در قطع نامه های قبلی گنجانده نشده بود، ارائه شود؛ مسائلی از قبیل: ۱- ایجاد یک ارگان مسئول برای بررسی مسئولیت‌ها در جنگ. ۲- تهیه یک طرح برای بازسازی، به محض پایان یافتن جنگ. ۳- تحکیم ثبات و امنیت در خلیج فارس.» (۱)

۴۱۵۱

جرج شولتز وزیر خارجه امریکا؛ بدترین چیزی که ممکن است روی دهد، این خواهد بود که شوروی‌ها تأمین نفت مورد نیاز دنیای آزاد را به دست گیرند.

"جرج شولتز"، وزیر امور خارجه امریکا درباره عملیات محافظت از کشتی های کویتی گفت: «عملیات محافظت از نفت کش های کویتی احتمالاً در نیمه اول ژوئیه (اواخر تیر) آغاز خواهد شد و به تأخیر انداختن این عملیات ناگوار خواهد بود.» (۲) وی اضافه کرد: «تاریخ دقیق این عملیات بستگی به آن دارد که چه وقت نیروی دریایی امریکا برای حفاظت از نفت کش ها، آمادگی لازم را داشته باشد. کشتی های امریکا، در خارج از تنگه هرمز مستقر می شوند، اما مناطق اطراف این تنگه را که ایران سرگرم استقرار موشک های "سیلک ورم" (کرم ابریشم) در آنجاست، در تیررس خواهند داشت.» (۳) شولتز در پاسخ به این سؤال که آیا امریکا در نظر دارد نصب پرچم خود روی کشتی های کویتی و همچنین مأموریت اسکورت نفت کش ها را به تعویق بیندازد؟ گفت: «من تصور می کنم از نظر امریکا این یک چیز خیلی بدی خواهد بود. بدترین چیزی که می تواند در جهان برای امریکا اتفاق بیفتد، عقب راندن این کشور از خلیج فارس است.» (۴) شولتز افزود: «بدترین چیزی که ممکن است روی دهد، این خواهد بود که شوروی ها تأمین نفت مورد نیاز دنیای آزاد را به دست گیرند.» (۵)

- ۱-۱۷. روزنامه رسالت، ۷/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری فرانسه.
- ۲-۱۸. روزنامه رسالت، ۸/۴/۱۳۶۶ ص آخر.
- ۳-۱۹. مأخذ ۹، واشنگتن - رادیو دولتی امریکا.
- ۴-۲۰. مأخذ ۲، امریکا - شبکه تلویزیونی ان.بی.سی.
- ۵-۲۱. مأخذ ۱۸، ص آخر.

علاوه بر اظهارات شولتز که نشان دهنده نگرانی مقامات امریکا از حضور شوروی در خلیج فارس است، "رابرت هانتز"، مدیر بخش مطالعات اروپا در مرکز مطالعات بین المللی و استراتژیک دانشگاه "جورج تاون" نیز با ابراز این نگرانی، درباره سابقه تلاش شوروی برای ورود به عرصه خلیج فارس و لزوم هوشیاری امریکا برای دور نگاه داشتن شوروی از خلیج فارس، گفت: «دو قرن است که روس ها کوشیده اند دست کم دامنه نفوذشان را به کرانه های خلیج فارس بکشانند و طی چند هفته گذشته، آنها حتی بیش از همیشه، به واقعیت بخشیدن به این رؤیا نزدیک شده اند و عملکرد امریکا، این فرصت لازم را برای روس ها فراهم کرده است و سیاست امریکا نیز باید از آن جلوگیری کند. فرصت زمانی پیدا شد که کویت دریافت نیاز دارد از نفت کش هایش در برابر حمله های ایران محافظت کند. وقتی شوروی پذیرفت که تعدادی از نفت کش های خود را با پرچم های سرخ، به کویت اجاره دهد، زنگ های خطر در واشنگتن به صدا درآمد. دولت ریگان شتاب زده، طرحی را تهیه کرد که بر اساس آن، امریکا به تغییر پرچم یازده نفت کش کویتی می پرداخت و به این ترتیب، آنها را در پناه حفاظت پرچم های امریکا قرار می دهد. اما آن گونه که در حمله عراق به ناو استارک آموختیم، به نظر می رسد که در این روند، هیچ کس به خطر ها و پیامدهای احتمالی کار، نیندیشیده است. ... امریکا به اندازه کافی در مورد نقش محدود مسکو سر و صدا به راه انداخته است و شوروی نیز نمی خواهد خطر ناراحتی ناشی از حمله به کشتی های دیگرش را بپذیرد. همانند امریکا، مسکو وضعیتی را برگزیده است که کم خرج، کم خطر و بسیار پرسود است. شوروی در انتظار اشتباه امریکاست. امریکا که خود را آماده مبارزه ساخته است، نمی تواند به آسانی از صحنه خارج شود، اما می تواند کارش را با بررسی دقیق تر مشکل آغاز کند.»^(۱)

رادیو بی.بی.سی نیز درباره تلاش های اخیر شوروی برای حضور در خلیج فارس و اقدام عجولانه و منفعلانه امریکا در این زمینه گفت: «ظرف چند هفته گذشته، نیروی دریایی شوروی به آرامی واحدهایی را به آب های خلیج فارس اعزام داشته است و اسباب ناخشنودی پرزیدنت ریگان را که از کم شدن نفوذ امریکا در منطقه هراس دارد، فراهم آورده است. یک ناو تدارکاتی عظیم شوروی مدت حداقل دو هفته است که در "فجیره" از امارات متحده عربی در خلیج "عمان" که چند کیلومتر از تنگه هرمز و مدخل خلیج فارس بیشتر فاصله ندارد، پهلو گرفته است. هفته پیش، یک ناوچه یدک کش اقیانوس پیما، یک نفت کش و سه روز پیش نیز سه فروند مین یاب به آنها پیوستند. این کشتی ها را نیروی دریایی بریتانیا از نزدیک کنترل می کند. دو مین یاب نیز در حال حاضر، داخل آب های خلیج فارس هستند و حرکات نفت کش های کویتی را که با پرچم شوروی به حرکت در آمده اند، تحت نظارت قرار می دهند. نفت کش های شوروی نیز به طور مستقیم، در آب های خلیج فارس مشغول رفت و آمدند. ... گفته می شود که پرزیدنت ریگان از ازدیاد نفوذ شوروی در منطقه نگران شده است و می خواهد که طرح افزایش پرچم امریکا بر فراز کشتی های کویتی را علی رغم مخالفت کنگره امریکا، به اجرا

ص: ۳۶۱

گذارد. در حال حاضر، امریکا صاحب شش رزم ناو در آب های خلیج فارس است و قرار است ظرف هشت هفته دیگر، سه رزم ناو و یک ناو موشک انداز نیز به آنها پیوندند. ناوهای نیروی دریایی بریتانیا و فرانسه نیز در حال حاضر، به گشت در آب های خلیج فارس مشغول اند.»(۱)

۴۱۶۱

امروز در بغداد، صدام حسین در دیدار با وزیر مشاور در امور خارجه کویت، پیام امیر کویت را دریافت کرد. رادیو "صوت الجماهير" در این باره گفت: «صدام حسین در این دیدار موضع اصولی عراق را مبنی بر اینکه هدف تجاوز ایران، امت عربی و تمامی منطقه خلیج است، مورد تأکید قرار داد و گفت: عراق در راستای موضع قومی و ثابت خود و همچنین، به خاطر مناسبات برادرانه و نزدیک خود با کویت، از برادران خویش در این کشور برادر، در دفاع از امنیت و منافع خود، به طور مطلق جانب داری می کند.»(۲)

از سوی دیگر، رادیو امریکا با چشم پوشی از جزئیات کمک های تسلیحاتی، مالی، سیاسی و سایر کمک های کویت به عراق، تلاش های اخیر این کشور در جلب حمایت بین المللی در خلیج فارس و همچنین طرح جدید سیاسی این کشور را مورد توجه قرار داده است. رادیو امریکا می گوید: «دولت کویت برای جلب حمایت جهانی در برابر تهدیدهای فزاینده ایران، دست به یک رشته اقدامات عمده سیاسی زده است. جمهوری اسلامی ایران در اوایل ماه جاری میلادی، حملات تند خود را علیه کویت در رسانه های گروهی ایران از سر گرفت، اما سابقه تشنج میان این دو کشور، به آغاز جنگ خلیج فارس و تقریباً، هفت سال پیش بازمی گردد. در این حال، دولت تهران از چندین طرف اقداماتی را پشت بند حملات لفظی علیه کویت، اجرا کرده است؛ طی سه سال گذشته، ایران به بیش از پنجاه کشتی که یا به سوی کویت حرکت می کردند و یا مبدأشان کویت بود، حمله کرده است. منابع دیپلماتیک در کویت معتقدند که پاسداران انقلاب ایران به مین گذاری آب راه های منتهی به ترمینال نفتی کویت اقدام کرده اند. کویت یکی از چند کشور عرب است که از آغاز جنگ، از عراق پشتیبانی مالی کرده اند. عراق همچنین به بنادر کویت شدیداً متکی است.» این رادیو می افزاید: «دولت کویت در تلاش برای جلب حمایت بین المللی، فرستادگانی به کشورهای اروپایی، آسیایی و آفریقایی اعزام داشته است. هدف دیگر کویت از اعزام این فرستادگان آن است که در مورد تصمیم خود در زمینه استمداد از نیروهای دریایی خارجی برای محافظت از صادرات نفتی اش، توضیح بدهد. کویت سه نفت کش شوروی را اجاره کرده است و همچنین مالکیت یازده نفت کش خود را در یک شرکت امریکایی به ثبت رسانده است تا این نفت کش ها بتوانند با اهتزاز پرچم امریکا در خلیج فارس، حرکت کنند. ایران این اقدام کویت را محکوم کرده و هشدار داده است که این کار، سبب افزایش تشنج در منطقه خواهد شد. اما مقامات کویتی می گویند در پی افزایش حملات ایران به کشتی هایی که مقصد یا مبدأشان این شیخ نشین نفت خیز است، راهی دیگر برای شان باقی نمانده است.»(۳)

ص: ۳۶۲

٢-٢٤. مأخذ، ص ٣٢، راديو صوت الجماهير، ٧/٤/١٣٦٦.

٣-٢٥. مأخذ، صص ٣٨ تا ٤٠، راديو امريكا، ٧/٤/١٣٦٦.

نیروهای عراقی امروز شهر مریوان را زیر آتش توپخانه دوربرد قراردادند. طی این گلوله-باران که به طور متناوب از ساعت ۱۷:۵۰ تا ساعت ۲۲ ادامه یافت، حدود ۲۰ گلوله-به داخل و اطراف شهر اصابت کرد و خساراتی وارد شد. همچنین بر اثر اصابت یکی از این گلوله-ها به یک دستگاه آمبولانس، دو تن از سرنشینان آن مجروح شدند.^(۱)

در ادامه عملیات فتح ۷، امروز نیروهای حزب "پارتی" عراق (حزب دمکرات کردستان عراق - بارزانی‌ها)، به "ریشن" (مقر گردان ریشن) حمله کردند و توانستند آنجا را به مدت چند ساعت تصرف کنند. در این عملیات، نیروهای معارض کرد پارتی، مقر گردان ریشن را منهدم کردند و پانزده تن از افراد عراقی را به اسارت درآوردند. در این عملیات، مقادیر فراوانی سلاح و مهمات به دست نیروهای عمل کننده افتاد.^(۲)

اتحادیه میهنی کردستان عراق و قرارگاه رمضان، از حمله گسترده نیروهای عراقی به بخشی از مناطق کردنشین در استان اربیل خبر دادند: «ارتش عراق با استفاده از چهار فروند هواپیمای "پیلاتوز"، شش فروند هلی کوپتر، هشت عراده توپ و ماشین آلات تخریب، در هفته گذشته به قصد تخریب چهار روستای "بجکه"، "زیارت"، "خوران" و "حاجی احمد" واقع در استان اربیل، دست به یک تعرض شدید خصمانه زد. در این نبرد، مبارزین کرد به مقابله شدید برخاستند. نبرد که از جاده "مصیف صلاح الدین" شروع شد، از ساعت ۷:۳۰ بامداد تا ساعت ۱۶ ادامه داشت. در این حمله، تعداد سی نفر از نظامیان عراق کشته شدند و عده ای نیز به اسارت درآمدند.»^(۳)

در پی فعال شدن نیروهای معارض عراقی در محورهای مختلف مناطق کردنشین عراق، روزنامه "جمهوریت"، چاپ ترکیه درباره تأثیر این اقدامات در حمل و نقل کالاهای بازرگانی بین عراق و ترکیه، می نویسد: «رانندگان تریلرهای ترک که برای حمل کالا به کشورهای عراق و عربستان سعودی، ناچار به عبور از جاده ترانزیتی عراق - ترکیه می باشند، می گویند که جاده مذکور اخیراً به شدت از سوی نیروهای مخالف رژیم عراق مورد تهدید قرار گرفته است و رانندگانی که در این مسیر جاده ترانزیتی ترکیه به عراق تردد می کنند، از هیچ گونه امنیت جانی و مالی برخوردار نیستند. رانندگان ترکیه از ترس حملات نیروهای مخالف رژیم عراق، تمایلی به عبور از جاده ترانزیتی ترکیه به عراق که تنها راه ارتباطی زمینی دو کشور می باشد، ندارند و می گویند هر روز تعداد بسیاری از تریلرهای ترکیه در مسیر جاده مذکور، مورد حمله قرار می گیرند و وسایل نقلیه آنان به آتش کشیده می شود.»^(۴)

اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

۲-۲۷. سند شماره ۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش عملیات فتح ۷"، راوی تیپ ۷۵ ظفر، محمدرضا افخم، ۷/۴/۱۳۶۶، صص ۳۰ و ۳۲.

۳-۲۸. روزنامه کیهان، ۱۴/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی، باختران.

۴-۲۹. روزنامه اطلاعات، ۷/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه جمهوری چاپ آنکارا.

خبرگزاری جمهوری اسلامی از ارومیه گزارش داد: «طی چند روز گذشته، ۳۲ تن دیگر از فریب خوردگان صدامی در مناطق شیخان، عمادیه، دهک و مرگه سور، تسلیم نیروهای "حزب دمکرات کردستان عراق" شدند و به نهضت مردم شمال کردستان عراق ملحق گردیدند.»^(۱)

درباره آخرین تلاش های سوریه برای محدود کردن اتباع ایرانی که از سردی روابط سیاسی با ایران ناشی شده است، خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: «به دنبال تحولات اخیر که در رسانه های خبری از آن به عنوان سردی مناسبات میان ایران و سوریه یاد می کنند، هم اکنون بعضی از نشانه های این بحران تازه ظاهر شده است. در این باره به دنبال لغو کارت عبور ویژه افراد سپاه توسط سوریه که به توقف رفت و آمد اعضای سپاه از مرز سوریه و لبنان منجر شد، پست های بازرسی سوریه در مرز لبنان طی دو روز گذشته، از رفت و آمد کارمندان ایرانی و خانواده هایشان از طریق مرز زمینی سوریه به لبنان و بالعکس، جلوگیری می کنند. در این راستا، رفت و آمد مأمورین ایرانی از دمشق به بیروت کاملاً متوقف شده است. قبلاً عبور اتومبیل های سفارت ایران که دارای شماره سیاسی است، از سوریه به لبنان مجاز بود.»^(۲)

روزنامه "النهار" نیز در سرمقاله ای با اشاره به تماس های جاری میان آمریکا و سوریه، نقش سفر اخیر "شاه حسین" به دمشق را در تصمیم گیری نهایی سوریه در این باره مؤثر می داند و می نویسد: «تجدید مناسبات سوریه با آمریکا، بدون شک ضربه شدیدی بر هم پیمانی سوریه با ایران خ-واهد زد.»^(۳)

النهار می افزاید: «سوریه ربودن فرزند وزیر دفاع لبنان و خبرنگار آمریکایی را ضربه ای علیه طرح امنیتی خود تلقی می کند، زیرا ورود نیروهای سوریه به داخل بیروت، هرچند نتوانست باعث آزادی گروگان ها شود، ولی حداقل به متوقف شدن جریان آدم ربایی انجامیده بود. لذا بازگشت مناسبات سوریه و آمریکا را می توان آغاز مرحله دور شدن سوریه از ایران توصیف کرد.» این روزنامه ادامه می دهد: «با توجه به حضور سیاسی و نظامی ایران در صحنه لبنان، در صورتی که اختلافی میان سوریه و ایران بروز کند، احتمال آزادی گروگان ها بسیار ضعیف خواهد بود، چرا که مخالفان سوریه با یکدیگر متحد خواهند شد و ایران نیز مشکلات زیادی برای سوریه به وجود خواهد آورد که در آن صورت، این تغییر استراتژی برای سوریه گران تمام خواهد شد.»^(۴)

النهار در پایان مقاله خود، نتیجه گیری کرده است: «سوریه، قبل از اطمینان یافتن از موضع مشترک آمریکا و شوروی در رابطه با مسائل ذیل، اقدام به چنین حرکتی نخواهد کرد:

- ۱- تلاش دو ابرقدرت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق از طریق نزدیک شدن سوریه به عراق. ۲- مهار جنبش های اصولی و تندرو اسلامی که شوروی را نگران و منافع آمریکا را نیز تهدید می کند. ۳- تأکید کنفرانس بین المللی صلح در منطقه خاورمیانه. ۴- پشتیبانی و تلاش در مورد بحران لبنان، مشروط بر حفظ استقلال و تمامیت ارضی آن کشور.»^(۵)

-
- ۱- ۳۰. روزنامه اطلاعات، ۷/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی - ارومیه.
 - ۲- ۳۱. مأخذ، ص ۳۱، بیروت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶.
 - ۳- ۳۲. مأخذ، صص ۳۳ و ۳۴، بیروت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶.
 - ۴- ۳۳. مأخذ، ص ۳۳ و ۳۴، بیروت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶؛ و - واحد اطلاعات سپاه پاسداران، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۲، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۶.
 - ۵- ۳۴. مأخذ، ص ۳۳ و ۳۴، بیروت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶.

تشنج در روابط سیاسی ایران و انگلیس، امروز با خروج کاردار انگلیس از ایران وارد مرحله تازه ای شد. خبرگزاری فرانسه در گزارشی با اعلام این خبر و بیان پیامدهای اجرایی خروج این دیپلمات انگلیسی، به سابقه این موضوع نیز اشاره کرده است: «وزارت امور خارجه انگلیس اعلام کرد " کریستوفر مک ری"، کاردار انگلیس در تهران، امروز تهران را ترک کرد و بدین ترتیب به دنبال بحران اخیر میان دو کشور، تنها نماینده انگلیس که در تهران باقی ماند " پل رامسی" ۳۱ ساله است. وی از این پس تنها دیپلمات در بخش حافظ منافع انگلیس در سفارت سوئد در تهران خواهد بود. وزارت امور خارجه انگلیس تصریح کرد که نقش وی عمدتاً نقش یک "نگهبان" مأمور حفظ اماکن به استثنای هرگونه وظایف دیپلماتیک تجاری یا کنسولی خواهد بود. لندن و تهران نمایندگی های خود را به یک تن کاهش دادند. مقامات ایرانی تا روز سه شنبه آینده فرصت دارند تا انتقال پانزده تن از شانزده عضو سفارت خود را - که در اواسط ماه ژوئن، هنگامی که بحران توأم با یک سلسله اخراج و انتقال داوطلبانه به اوج خود رسید و تا به حال در لندن بوده اند - انجام دهند. اختلافی که به انسداد روابط دوجانبه انجامید، به دنبال بازداشت نایب کنسول ایران در "منچستر"، به خاطر [ادعای] سرقت از فروشگاه به وجود آمد. این حادثه فوراً در قلب تهران با بازداشت یک دیپلمات انگلیسی دنبال شد.» (۱)

در این حال، "جفری هاو"، وزیر خارجه انگلیس در این باره گفت: «کشورش مایل است روابط سازنده ای با ایران داشته باشد.» وی افزود: «حضور کشتی های جنگی انگلیس تنها به منظور حمایت از منافع این کشور می باشد.» وی ضمن خودداری از قبول هرگونه مسئولیت درباره تیرگی روابط دو کشور، تأکید کرد: «ایران این وضع را انتخاب کرده است، نه ما.» وزیر خارجه انگلیس در پاسخ به نگرانی های یکی از اعضای عالی رتبه حزب کارگر درباره خطرات موجود در خلیج فارس و حضور ناوگان انگلیس در منطقه گفت: «نیروی دریایی این کشور دنبال ایجاد درگیری نیست.» وی افزود: «حضور ناوگان انگلیس به منظور حمایت از منافع مشروع انگلیس می باشد.» (۲)

به نوشته روزنامه جمهوری اسلامی، سناتور "جولیو اورلاندو"، مسئول روابط بین الملل حزب حاکم دمکرات مسیحی ایتالیا طی تفسیری، ضمن تأکید بر این واقعیت که عراق آغازگر جنگ تحمیلی است، مانع اصلی در عملی شدن طرح های میانجی گرانه برای پایان جنگ را عدم تعیین متجاوز خواند. اورلاندو در مقاله خود تصریح کرده است: «به نظر ما، مانعی که همواره در این راه وجود داشته است، شناسایی کشور متجاوز می باشد. تا زمانی که قسمت اعظم دول جهان بر عناد خود با دولت جمهوری اسلامی ایران غلبه نکنند و نپذیرند که مخاصمات، توسط بغداد علیه تهران آغاز شده است، به وجود آوردن شرایط برقراری آتش بس میان طرفین درگیر، بسیار دشوار خواهد بود.» (۳)

۱- ۳۵. مأخذ ۳، ص ۳۵، لندن - خبرگزاری فرانسه، ۷/۴/۱۳۶۱.

۲- ۳۶. مأخذ ۴، ص ۳.

کشور افریقایی و مسلمان نشین موریتانی به هواخواهی از دولت عراق، رابطه سیاسی خود را با ایران قطع کرد.^(۱) به گزارش خبرگزاری فرانسه منابع رسمی در نواکشوت اعلام کردند: موریتانی در اعتراض به موضع ایران در جنگ با عراق و ممانعت سرسختانه این کشور از انجام دادن هر گونه مذاکره، تصمیم به قطع روابط دیپلماتیک خود با ایران گرفت.

ایران و موریتانی هر دو جمهوری اسلامی اند و از ۲۰ سال پیش روابط دیپلماتیک دارند، لیکن روابط تجاری میان دو کشور عملاً وجود نداشته است. این خبرگزاری می افزاید در اطلاعیه وزارت امور خارجه موریتانی آمده است: تقریباً از ۷ سال پیش جنگی بیش از پیش مرگبار در منطقه خلیج (فارس) جریان دارد که در آنجا هر روز زیان های انسانی و مالی متعددی بر جای می گذارد. در همین اطلاعیه گفته شده است: در مقابل این جنگ که دو کشور مسلمان را با یکدیگر روبه رو ساخته، جمهوری اسلامی موریتانی همواره توقف فوری خصومت ها را توصیه کرده و برای یک حل و فصل مبتنی بر مذاکره فعالیت می کند... ایران همیشه تلاش هایی را که برای یک حل و فصل مبتنی بر مذاکره توسط سازمان ملل، غیر متعهدها و سازمان کنفرانس اسلامی انجام گرفته با شکست مواجه ساخته است.^(۲)

با پایان یافتن هشتادویکمین اجلاس وزیران نفت کشورهای عضو اوپک، محافل سیاسی و اقتصادی نتایج این اجلاس را یک پیروزی برای ایران توصیف کردند. خبرگزاری رویتر در این باره گزارش داده است: «برای تهران که خواهان افزایش شدید بهای نفت است، تصمیم اوپک مبنی بر محدودیت تولید نفت کشورهای میانه رو نظیر عربستان که طرف دار کاهش بهای نفت و افزایش تولید است، یک پیروزی محسوب می شود. "غلامرضا آقازاده"، وزیر نفت ایران به خبرنگاران گفته است: اثر کوتاه مدت توافق اجلاس هشتادویکم اوپک بر قیمت نفت، افزایش قیمت تک محموله ای در بازار، بر قیمت رسمی (۱۸ دلار برای هر بشکه) خواهد بود. آقازاده از نتایج اجلاس به عنوان تفاهم بسیار خوب یاد کرد و آن را موفقیت آمیز خواند. آقازاده پیش بینی کرد که قیمت نفت در سه ماهه چهارم سال به دلیل کاسته شدن سقف تولید، از مرز بشکه ای ۲۰ دلار تجاوز نماید. وزیر نفت ایران در عین حال گفت: در صورت افزایش سریع و بی رویه قیمت نفت تا قبل از اجلاس آتی اوپک، وزرای نفت کشورهای عضو اوپک، احتمالاً با برگزاری اجلاس فوق العاده، اتخاذ اقداماتی جهت تحکیم بخشیدن به بازار نفت را در نظر خواهند گرفت.»

در این حال، عراق آشکارا اعلام کرد که خود را ملزم به تصمیمات اوپک نمی داند. خبرگزاری رویتر در این باره می افزاید: «وزیر نفت عراق پس از شرکت در کنفرانس اوپک در وین گفت:

۱- به عقیده برخی کارشناسان تشویق های مالی و سیاسی کویت به موریتانی از عوامل اصلی این اقدام دولت موریتانی است.
۲- ۳۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۰۱، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲۹، نواکشوت - خبرگزاری

عراق علی رغم نتایج حاصل از این کنفرانس، به موضع خود ادامه خواهد داد و تولید نفت خود را خارج از مصوبات توافق اخیر اوپک - که طی آن، سقف تولید این سازمان را در نیمه دوم سال جاری به میزان ۶/۱۶ میلیون بشکه در روز تعیین کرده است - ادامه می دهد. به گفته [راديو] صوت الجماهير، وی افزود، این موضع عراق از نظر اغلب کشورهای عضو اوپک، قابل درک بوده است، لذا تولید نفت عراق بر طبق تصمیمات این کشور، در چارچوب سیاست صادراتی خود که در مدت اخیر شاهد افزایش مستمری بوده است، خواهد بود.»(۱)

۴۲۶۱

بازنگری های اقتصادی عراق برای بهبود اوضاع اقتصادی و تأثیر کاهش و افزایش قیمت نفت در ساختار اقتصادی این کشور، موضوع گزارش امروز خبرگزاری رویتر است. این خبرگزاری درباره تصمیمات اخیر دولت عراق، به نقل از دیپلمات های مقیم بغداد گزارش داده است: «اولین تصمیمات دولت عراق در زمینه گسترش بخش خصوصی، لغو مالیات هایی است که بر روی کالاهای وارداتی بخش خصوصی مثل مواد خام و اولیه و قطعات یدکی ماشین آلات بسته شده است. طرح های تحت مطالعه نیز شامل فروش بعضی از مراکز صنعتی و سازمان های تعاونی کشاورزی به بخش خصوصی و همچنین لغو محدودیت هایی است که برای میزان سرمایه گذاری بخش خصوصی وجود دارد. ... سقوط بهای جهانی نفت که در آغاز سال ۱۹۸۶ (حدود بهمن ۱۳۶۴) قیمت یک بشکه نفت خام را از ۲۸ دلار به حدود ۸ دلار تقلیل داد، درآمد عراق از راه صدور نفت را از ۱۱ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار در سال ۱۹۸۵ (۶۴ - ۱۳۶۳) به ۷ میلیارد و ۵۰۰ میلیون دلار در سال ۱۹۸۶ (۶۵ - ۱۳۶۴) تقلیل داد. به تخمین دیپلمات های مزبور، درآمد امسال عراق از نفت صادراتی با توجه به افزایش نسبی بهای نفت و همچنین افزایش حجم صادرات نفت عراق، باید به حدود ۱۱ میلیارد دلار افزایش یابد. کاهش درآمد نفت و نزول ارزش دلار، دولت عراق را مجبور کرده است تا از میزان واردات خود کاسته و سررسید قروض ۵۵ میلیارد دلاری خود را پس از مذاکره با بانک های طلب کار در فرانسه، ژاپن، ایتالیا و اتریش تمدید کند.»(۲)

۴۲۷۲

یک نشریه نفتی از تلاش ایران به منظور احداث یک خط لول-ه برای انتقال نفت به خارج از منطقه خلیج فارس خبر داد. خبرگزاری فرانسه به نقل از نشریه "پترو استراتژی"، چاپ پاریس گزارش داد: «ایران برای اجتناب از صادرات نفتی اش از طریق خلیج فارس، به طور کاملاً محرمانه ای اقدام به احداث یک خط لول-ه نفت شمال - جنوب به طرف دریای عمان کرده است. این روزنامه خاطر نشان کرد که کارهای این خط لول-ه بهار گذشته شروع شده و قرار است اوایل سال ۱۹۸۸ (بهمن ۱۳۶۶) به پایان رسد. در این کار، پنج هزار نفر شرکت دارند. به نوشته "پترو استراتژی"، این خط لول-ه نفت به ظرفیت یک میلیون بشکه در روز، از منطقه "گچساران" به طرف دریای عمان کشیده می شود. این نشریه به شرکت کمپانی های خارجی در این عملیات اشاره نکرده ولی افزوده

ص: ۳۶۷

۲-۴۰. روزنامه اطلاعات، ۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری رویترا.

است که لوله های آن از آلمان غربی، ژاپن و کره جنوبی خریداری شده است. ایران طی سال های اخیر، برای آنکه به تنها ترمینال نفتی اش در "خارک" وابسته نباشد، در مورد احداث این خط لول-ه مطالعاتی انجام داده بود. ترمینال خارک و همچنین نفت کش های مورد اجاره ایران برای انتقال نفت خارک به جزیره "لارک" نیز مرتباً مورد حمله قرار می گیرند.»(۱)

ص: ۳۶۸

۱- ۴۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۲، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۶۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۸/۴/۱۳۶۶، به نقل از نشریه پترو استراتژی.

در پی بمباران شیمیایی روز گذشته "سردشت"، امروز نیز هواپیماهای عراقی به روستای "گله وش" از توابع این شهرستان با پرتاب شش بمب شیمیایی حاوی گاز خردل، حمله کردند. در این حمله چند تن از روستاییان شهید و مجروح شدند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی در میان شهیدان و مجروحان، چند کودک و زن باردار نیز وجود دارد. (۱) افزون بر این، هواپیماها و هلی کوپترهای عراقی منطقه عملیاتی فتح ۷ و همچنین یک پایگاه سپاه در سردشت را با بمب های شیمیایی هدف قرار دادند که بر اثر آن، ۲ تن شهید و ۱۴ تن مجروح شدند. (۲)

از سوی دیگر، در ادامه بمباران شهرهای ایران به وسیله هواپیماهای عراقی، امروز نیز چند هواپیمای دشمن در ساعت ۱۱ صبح به حریم هوایی شهرستان "بانه" تجاوز کردند و روستای "کوخان" از توابع بخش "قمشیر" را بمباران کردند. در این بمباران یک تن شهید و یک تن مجروح شد. (۳)

به دنبال بمباران شیمیایی روز گذشته شهر سردشت، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران یادداشت اعتراضی برای "خاویر پرز دکوئیار" ارسال کرد. در این یادداشت، با اشاره به پافشاری عراق بر استفاده از بمب های شیمیایی، سوابق اقدامات این کشور در کاربرد سلاح های شیمیایی و تأیید گروه های متخصص اعزامی سازمان ملل درباره استفاده عراق از مواد شیمیایی، به عملکرد ضعیف سازمان ملل اعتراض شده است. در این بیانیه آمده است: «کاربرد وسیع و مجدد سلاح های شیمیایی توسط عراق در شهر سردشت و اطراف آن که به شهادت و مجروح شدن عده ای از هم وطنان عزیز منجر شد، جنایت فجیع دیگری است که رژیم عراق در غیاب اقدام مؤثر سازمان های بین المللی، به ویژه شورای امنیت سازمان ملل متحد، مرتکب شده است. پس از گزارش تیم متخصصین در اردیبهشت ماه گذشته که طی آن توسل به انواع سلاح های شیمیایی و کاربرد این سلاح ها علیه غیرنظامیان تأیید شده بود، دبیرکل سازمان ملل به شورای امنیت اعلام کرد که از لحاظ فنی، آنچه که مورد نیاز شورا است، انجام گردیده و تنها یک اقدام

۱- ۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۲، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۸، تبریز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۳، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶؛ و - "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۴، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۰/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳. پیشین، ردیف ۱، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

دسته جمعی سیاسی مؤثر می تواند به کاربرد سلاح شیمیایی توسط رژیم عراق خاتمه دهد. متأسفانه شورای امنیت با صدور بیانیه ۱۴ مه ۱۹۸۷ (۲۴ اردیبهشت ۱۳۶۶) خود، علی رغم هشدارهای دبیرکل، تنها به یک موضع گیری بی اثر که در واقع، چیزی جز تکرار موضع گیری های گذشته شورا و بیانیه ۲۶ مارس ۱۹۸۶ (۶ فروردین ۱۳۶۵) نبود، اکتفا کرد. در همان زمان، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران طی یک بیانیه رسمی و همچنین از طریق نامه، به دبیرکل سازمان ملل اعلام نمود که موضع گیری ضعیف شورای امنیت، نتیجه ای جز تشویق رژیم عراق به کاربرد مجدد سلاح های شیمیایی در بر نخواهد داشت، مگر آنکه شورای امنیت، مجدداً به بررسی فوری موضوع پرداخته و اقداماتی اساسی را پیش بینی نماید. جای تأثر است که عدم توجه شورای امنیت، باعث آن شد که عده ای دیگر از افراد نظامی و غیرنظامی، قربانی کاربرد سلاح های شیمیایی شوند. وزارت امورخارجه جمهوری اسلامی ایران ضمن محکوم کردن این جنایات رژیم عراق، بار دیگر مسئولیت خطیر و حساس سازمان های بین المللی به ویژه سازمان ملل متحد را در قبال این تجاوزات و جنایات جنگی، یادآوری نموده و از همه کشورهای امضا کننده پروتکل ۱۹۲۵ ژنو می خواهد تا برای پایه ریزی یک اقدام جمعی مؤثر، تلاش های خود را به کار گیرند.»(۱)

۴۳۰ ۱

نماینده گی ایران در سازمان ملل متحد امروز سه نامه درباره حملات شیمیایی عراق به مناطق شمال غرب کشور و سردشت برای دبیرکل سازمان ملل ارسال کرد. نماینده گی عراق نیز با ارسال نامه ای برای دبیرکل ادعا کرد که ایران چند منطقه مسکونی را گلوله باران کرده است.

در نامه اول کاردار ایران آمده است: رژیم عراق در ادامه اقدامات ضد انسانی خود، بار دیگر در تاریخ ۲۶ ژوئن ۱۹۸۷ (۵/۴/۱۳۶۶) در منطقه شمال غربی ایران با استفاده از هلی کوپتر گازهای عصبی و خفه کننده شلیک نمود که به مجروح شدن بیش از ۶۰ تن از مردم انجامید.»(۲)

نامه دوم محمدجواد ظریف به این شرح است: «بنابه اطلاع دولت متبوعم و پیرو نامه های قبلی خود، احتراماً و با کمال تأسف به اطلاع می رساند که در ساعات ۱۶:۲۵ و ۱۶:۳۰ مورخه ۲۸ ژوئن ۱۹۸۷ (۷ تیر ۱۳۶۶)، جنگنده های متجاوز عراقی به مناطق غیرنظامی شهر سردشت حمله هوایی نمودند. در این جدیدترین اقدام در بی اعتنائی کامل به مهم ترین اصول بشریت، نیروهای عراقی متجاوز از ۲۰ راکت شیمیایی به چهار نقطه مختلف شهر پرتاب کردند که به قتل عام غیرنظامیان بی گناه منجر شد. این جنایات ددمنشانه به صورتی که اکنون مطلع شده ایم به کشته شدن ۱۰ تن و مجروح شدن ۶۵۰ نفر از مردم بی گناه منجر شد و اغلب قربانیان را کودکان و مردان و زنان سالخورده تشکیل می دهند. جزئیات بیشتر گزارش در مورد آمار تلفات به محض دریافت به اطلاع جناب عالی خواهد رسید.

ص: ۳۷۰

۱-۴. روزنامه اطلاعات، ۹/۴/۱۳۶۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۵. سند شماره S/۱۸۹۵۲ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

از سرگیری استفاده گسترده از تسلیحات شیمیایی طی چند روز گذشته توسط رژیم عراق که از جمله آن متوسل شدن اخیر آن رژیم به جنگ افزار شیمیایی علیه مناطق غیرنظامی است، یک بار دیگر هیچ تردیدی برای جامعه بین المللی نه تنها نسبت به جنایات جنگی ضدانسانی عراق بر جای نگذاشت بلکه آنچه حائز اهمیت است بی اعتنایی کامل این رژیم را به تعهدات بین المللی اش و نیز احساسات جامعه بین المللی نشان داد. پرواضح است که قصور شورای امنیت در محکومیت اقدامات تجاوزگرانه رژیم ضدقانونی عراق از ابتدا و اکراه شورا جهت طرح آن به طور جدی و مؤثر، بر گستاخی عراق در نقض متداول ترین اصول پذیرفته شده حقوق بشردوستانه بین المللی افزود و تنها به جسارت حکام بغداد جهت ادامه جنایات جنگی خود کمک کرد. بنابراین یقیناً شورا در مسئولیت آلام غیرنظامیان و سایر قربانیان تسلیحات شیمیایی عراق، سهیم است. جامعه بین المللی و شورای امنیت علی الخصوص می بایست با دقت سیاست های حکام عراق را در شروع کردن جنگ مورد توجه قرار دهند و به ژست های صلح جویانه و مایوسانه بغداد به صورتی که اکنون شاهد رفتار واقعی گروه حاکم بر بغداد هستیم، واقعی ننهد. با توجه به ماهیت خطرناک جدیدترین اقدام عراق در استفاده از تسلیحات شیمیایی ممنوعه و روند رو به رشد استفاده از آن، ضرورت دارد که مجامع بین المللی و به ویژه ارگان های مربوطه سازمان ملل تلاش های واقعی انجام دهند و با تحقیقات لازم و اقدامات بازدارنده و تنبیهی، اقتدار سازمان بین المللی موجود را حفظ کرده و جنایات جنگی عراق را متوقف سازند. در این باره جمهوری اسلامی ایران درخواست می نماید که تیم کارشناسان جهت تحقیق درباره موارد اخیر استفاده عراق از جنگ افزار شیمیایی فوراً اعزام شود.»^(۱)

محمدجواد ظریف در نامه سومی که امروز برای دبیرکل ارسال کرد، آورده است: علاوه بر حملات شیمیایی عراق به شهر سردشت در مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۷ (۷ تیر ۱۳۶۶)، در ساعت ۱۱ امروز (۸ تیر ۱۳۶۶) نیز جنگنده های عراقی بمب های شیمیایی در حومه سردشت پرتاب کردند که به مجروح شدن تعدادی از روستاییان انجامید ... شورای امنیت تا چه زمانی می خواهد در مورد این تجاوزات عراق و اقدامات ضد قانونی و ضد بشری آن بی تفاوت باشد.^(۲)

از سوی دیگر، عصمت کتانی نماینده عراق در سازمان ملل، در نامه امروز خود به دبیرکل ادعا کرده است که ایران دست به اقدامات زیر زده است: ۱- در ۲۳ ژوئن ۱۹۸۷

(۲ تیر ۱۳۶۶) نواحی مسکونی شهر قرنه هدف توپخانه قرار گرفت که به خانه و اموال غیرنظامیان خسارت وارد شد. ۲- در ۲۴ ژوئن ۱۹۸۷ (۳ تیر ۱۳۶۶) مناطق مسکونی شهرستان ابوالخصیب هدف توپخانه قرار گرفت که به تعدادی خانه و مغازه خسارت وارد شد. ۳- در ۲۷ ژوئن ۱۹۸۷ (۶ تیر ۱۳۶۶) مناطق مسکونی شهر بصره گلوله باران شد و به تعدادی خانه و اموال غیرنظامی خسارت وارد شد.^(۳)

ص: ۳۷۱

- ۱-۶. سند شماره S/۱۸۹۵۳ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۲-۷. سند شماره S/۱۸۹۵۵ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۳-۸. سند شماره S/۱۸۹۵۴ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

راوی مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ در تیپ ۷۵ ظفر سپاه پاسداران از ادامه عملیات فتح ۷ نیروهای سپاه و نیروهای معارض عراقی علیه ارتش بعثی چنین گزارش داده است: در ادامه عملیات فتح ۷، اجرای آتش توپخانه (مینی کاتیوشا) روی مقر افسران در شهرک جنوبی حاجی نامق واقع در ۲ کیلومتری شمال سیدصادق به آتش سوزی شدید و تلفات و خسارات زیادی منجر گردید، به نحوی که کمتر کسی موفق به فرار شد (۷۰ درصد منهدم گردیدند). پادگان سیدصادق نیز هدف چند موشک کاتیوشا قرار گرفت و خسارت زیادی به آن وارد شد.

همچنین با آتش توپخانه ۱۳۰ میلی متری روی مقر تیپ دفاع الوطنی و اصابت چند گلوله به ساختمان های این مقر، خسارات و تلفات بسیاری به آن وارد گردید. میزان خسارات طبق گزارشی که از داخل عراق ارسال شده ۶۰ درصد می باشد. ضمناً این ساختمان ها مملو از نیروهای نظامی بوده که اکثر این نیروها کشته یا زخمی شدند. (۱)

ارتش عراق با جمع آوری نیروهای پیاده خود در منطقه عملیاتی نصر ۵، در ساعت ۱:۳۰ بامداد امروز پاتک سنگینی را علیه نیروهای خودی آغاز کرد. در این پاتک که تا ساعت ۸:۳۰ ادامه داشت، نیروهای دشمن توانستند بخشی از یال ارتباطی را تصرف کرده و نیروهای خودی را تحت فشار قرار دهند. (۲) گفتنی است که عملیات نصر ۵ با همت رزمندگان لشکر ۸ نجف در بامداد ۱/۴/۱۳۶۶ در غرب سردشت آغاز شد که تا روز بعد به اهداف خود دست یافتند. (ر.ک. روزشمارهای ۱ و ۲/۴/۱۳۶۶)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی در سومین عملیات کمین نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق در سه روز گذشته در منطقه "شقلوه" - "حریر" در استان اربیل عراق، سه نظامی عراقی به نام های "جاسم محمد محمد"، "اسد ندره" و "صدر ابراهیم حسن" که سرنشین یک خودروی سواری ارتش بعث بودند، به اسارت نیروهای این حزب درآمدند. همچنین در کمین دیگری که در منطقه "حریر استیلک" انجام گرفت، یک دستگاه خودروی عراقی منهدم شد و سرنشین آن به نام "محمد علوی" به اسارت درآمد. (۳)

در این روز نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی در منطقه پنجوین چندین عملیات هوایی انجام داد. به گزارش روزنامه کیهان، منطقه عملیاتی شمال پنجوین در ساعات ۱۱، ۱۲، ۱۴:۴۰ و ۱۸:۵۳ به وسیله جنگنده های ایرانی به شدت بمباران شد. در جریان این بمباران موانع و مراکز تجمع دشمن مورد حمله قرار گرفت. گفتنی است که روز گذشته در ساعت ۱۷:۵۰ در جبهه پنجوین یک هواپیمای عراقی سرنگون شد. (۴)

-
- ۱- ۹. سند شماره ۲۹۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی تیپ ۷۵ ظفر در عملیات فتح ۷، محمدرضا افخم، صص ۳۴ و ۳۵.
- ۲- ۱۰. سند شماره ۱۵۰۰/د مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: دفترچه ثبت جنگ راوی قرارگاه قدس در عملیات نصر ۵، علی مژدهی، ۱/۴/۱۳۶۶، ص ۴۹.
- ۳- ۱۱. روزنامه اطلاعات، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۴- ۱۲. روزنامه کیهان، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

امروز عراق ادعا کرد که به یک نفت کش حامل نفت ایران حمله کرده است. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «دولت عراق اعلام کرد که به یک نفت کش در نزدیکی سواحل ایران حمله کرده است. یک سخن گوی نظامی در بغداد خاطر نشان نمود که جنگنده های عراقی در ساعت ۵:۳۹ به وقت گرینویچ، هدف خود را مورد حمله قرار داده اند و پس از آن، همگی سالم به پایگاه های خود بازگشتند. وی اضافه کرده است که عراق بر اساس حق قانونی خویش برای دفاع و محروم نمودن رژیم ایران از تمامی منابعی که کمک به ادامه جنگ علیه عراق می نماید، به حملات خود ادامه می دهد. این در حالی است که قبل از آن، ایران تهدید نموده بود که چنانچه نفت کش های ایرانی توسط جنگنده های عراقی مورد حمله قرار گیرد، این کشور نیز نفت کش های هم پیمانان عراق را مورد حمله قرار می دهد.»^(۱)

نشریه سانفرانسیسکو کرونیکل نیز ضمن انعکاس این ادعای عراق نوشت: «این حمله به کشتی، پنجمین تهاجم عراق پس از ۲۰ ژوئن (۳۰ خرداد) یعنی زمانی که هواپیماهای عراقی به یک نفت کش ایرانی بعد از یک وقفه ۳۴ روزه آتش گشودند، به حساب می آید. این وقفه، در پی تهاجم هوایی و موشکی عراق به ناو "استارک" در ۱۷ مه (۲۷ اردیبهشت) که موجب کشته شدن ۳۷ آمریکایی گردیده پدید آمد.»^(۲)

کمیته هم یاری ملت عراق در سوئد طی بیانیه ای، اقدام یک شرکت سوئدی به نام "لیرکسون" در فروش تجهیزات کامپیوتری و دستگاه های ردیاب هوایی به نیروی هوایی عراق را محکوم کرد. به گزارش مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، این کمیته در بیانیه خود، دیدارهای اخیر هیئت نظامی عراق از سوئد و بازدید از کارخانجات تسلیحاتی و منطقه نظامی این کشور را نیز افشا کرده و خطاب به محافل جهانی اعلام کرده است که فروش این سلاح ها به رژیم صدام، برخلاف مقررات انسانی و بین المللی است. در این بیانیه از ملت سوئد خواسته شده است از مردم عراق حمایت کنند و در مقابل بمباران شیمیایی روستاهای کردنشین شمال عراق، سکوت نکنند.^(۳)

هفته نامه "آبزور" ادعا کرد که ایران تسلیحات عمده ای را از چین خریداری کرده است. این نشریه می نویسد: «قرارداد فروش ۲۰۰ فروند موشک چینی موسوم به "کرم ابریشم" به ارزش ۲۵۰ میلیون دلار در سال ۱۹۸۵، به هنگام بازدید هاشمی رفسنجانی از چین، به امضا رسیده است. چین همچنین ۱۲۰ موشک زمین به هوا به ایران تحویل داده است که از آنها می شود در حمله به کشتی ها استفاده نمود.» این هفته نامه می افزاید: «ارسال اسلحه از چین به ایران، از طریق کره شمالی انجام گرفته است. ایران در سال ۱۹۸۵ ابتدا ۴۰ پرسنل نظامی و سپس ۳۰ خلبان را جهت آموزش خلبانی، به چین اعزام داشته است. ... ایران علاوه بر موشک های کرم ابریشم،

۱-۱۳. روزنامه رسالت، ۹/۴/۱۳۶۶، ص آخر، بغداد، خبرگزاری فرانسه.

۲-۱۴. سند شماره ۲۲۳۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه سانفرانسیسکو کرونیکل، نیکوزیا - قبرس، ۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۱۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰.

جنگنده های جی.ایکس - ۷ را از چین دریافت داشته است. جنگنده های مزبور، مشابه جنگنده های میگ ۲۲ شوروی است. (۱)

۴۳۸ ۱

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران در گفت و گویی با روزنامه کیهان، درباره طرح های دریایی سپاه برای رویارویی با حضور نظامی قدرت های بزرگ، نحوه به کارگیری انواع موشک های ایرانی مستقر در منطقه خلیج فارس برای کنترل تنگه هرمز، نقش مردم در جنگ تحمیلی، تشکیل نیروهای آزادی بخش عراق و نقش آنها در سرنگون ساختن دولت عراق و کمک به مردم عراق برای نیل به این هدف و عملکرد نظامی ایران در سال گذشته، مطالبی بیان کرد که بخش های مهم این گفت و گو را می خوانید. وی درباره موشک های ایرانی مستقر در خلیج فارس گفت: «ما در خلیج فارس سه نوع موشک داریم: یکی موشک های زمین به زمین که تمام بنادر احتمالی که ممکن است ناوهای امریکا آنجا بروند، این موشک ها آماده هستند که از آنها پذیرایی کنند. موشک های دیگری که داریم ساحل به دریا است، یعنی در سواحل نصب می شوند و علیه شناورها و ناوهای جنگی به کار برده می شوند که تقریباً می شود گفت به دلیل خاصیت هایی که در تنگه هرمز است و فاصله کم تنگه نقش مؤثری می توانند داشته باشند. ضمن اینکه ما چند نقطه دیگر را به صورت تنگه هرمز در آورده ایم. یک کارهای دفاعی دیگری هم کرده ایم که در حقیقت، تنگه هرمز در چند نقطه دیگر خلیج فارس، تکرار شده است و اگر امریکایی ها و یا هر قدرت دیگری از تنگه هرمز از دست ما فرار کنند در تنگه دیگری که در جای دیگری از خلیج فارس است آنها را به چنگ خواهیم انداخت. یکی هم موشک های زمین به هوا است که چون احتمال بمباران های دشمن در سواحل و جزایر خیلی زیاد است، لذا ما موشک های زمین به هوا تهیه کرده ایم.»

وی درباره وضعیت فعلی جنگ گفت: «در کنار جبهه های مرزی و برون مرزی، امروز جبهه دیگری در خلیج فارس باز شده است که ما خودمان را آماده کرده ایم که عراق را کاملاً در محاصره نگه داریم و نمی گذاریم که امریکا و شوروی، محاصره عراق را بشکنند. ... یک استراتژی برای خلیج فارس تعیین کرده ایم، زیرا که خلیج فارس نه الان، که برای همیشه به عنوان یک مرکز اصلی و سرنوشت ساز انقلاب محسوب می شود و یکی از نقاطی است که بسیار با سرنوشت انقلاب گره خورده است. این استراتژی نظامی در خلیج فارس که اشاره کردم، به شورای عالی دفاع ارائه شده است. بر اساس این استراتژی، یک طرح اساسی برای دفاع از خلیج فارس ریخته شده است که شامل دفاع از سواحل، جزایر، تنگه هرمز و منطقه آبی خلیج فارس و دریای عمان می شود. اینها محورهای اصلی دفاع ما را تشکیل می دهند.»

فرمانده سپاه پاسداران درباره نقش مردم در جنگ گفت: «از آنجایی که محور اصلی دفاع در اسلام، مردم هستند، انتظار داریم امت همیشه در صحنه و مقاوم ایران، مثل سال های گذشته

ص: ۳۷۴

جنگ و سال‌های انقلاب، در این مراحل حساس و سرنوشت‌سازی که سال‌های نتیجه‌گیری، سال‌های بهره‌برداری و سال‌های رسیدن به اهداف اصلی و نهایی است، ان شاء الله خیلی جدی و با نشاط، در صحنه حضور داشته باشند و رزمندگانشان را پشتیبانی معنوی، سیاسی و پشتیبانی انسانی و اقتصادی بکنند.» وی افزود: «پایه اصلی دفاع را ما بر نیروهای مردمی گذاشته ایم و یکی از این نیروها، نیروهای داوطلب شهادت هستند که دنیا هیچ راهی هم برای مقابله با آن نتوانسته است بشناسد. از این گرفته تا حملات گسترده و وسیع که باز دنیا قادر به خنثی کردن اینها نیست. مورد دیگر، استفاده از سلاح‌هایی است که ما از خود دنیا گرفته ایم. ما سلاح‌های خیلی خوبی داریم. حتی از سلاح‌های غربی هم ضدهوایی‌های خیلی خوبی داریم که اگر در آینده به نمایش در بیاید، شاید بار دیگر آبروی امریکایی‌ها را در منطقه بریزد.»

محسن رضایی همچنین درباره نیروهای آزادی‌بخش عراق گفت: «تشکیل نیروهای آزادی‌بخش عراق شامل گروه‌های مردمی می‌شود، مانند روحانیت مبارز عراق، چه گروه‌های عشایر عراق و آنهایی که مستقل مانده‌اند و به سمت ما آمده‌اند و در حال مسلح شدن هستند و چه عشایری که عراق مسلح کرده و الان، با اسلحه و مهمات به ما می‌پیوندند. تاکنون سه هزار نفر نیروهای عشایری عراق به ما پیوسته‌اند و مرتب حجم آنها زیاد می‌شود. خود نیروهای عشایری، نیروی عظیمی است که در کنار گروه‌های مردمی، یک اطمینان بزرگی را برای ما به وجود آورده‌اند. گروه سوم، گروه‌های سیاسی سابق عراق هستند که اینها مورد حمایت ما قرار گرفته‌اند و در آینده هم توسعه پیدا می‌کند. گروه چهارم، گروه‌هایی هستند که با شیوه‌های خاصی از تأثیرات انقلاب اسلامی، به وجود آمده‌اند. گروه‌های حزب الله که در شمال عراق عمل می‌کنند و گروه قوات سیدالشهدا که در جنوب عراق عمل می‌کنند. اینها باز امسال گسترش پیدا می‌کنند و تعداد زیادی از آنها مسلح شده، سازمان‌دهی می‌شوند و آموزش‌های لازم را می‌بینند. گروه پنجم هم برخی ارتشی‌های عراق هستند، آنهایی که پناهنده هستند، که عده‌ای از اینها جزو تأمین می‌باشند. به هر حال، در سال جاری گروه‌های زیادی از قوات آزادی‌بخش عراق سازمان‌دهی می‌شوند که مجموعه‌ای از این پنج گروه است و در حقیقت، نظام آینده و انقلابی عراق از درون همین گروه‌ها به وجود می‌آید. همان‌طور که امروز اکثر مسئولین جمهوری اسلامی از کسانی هستند که در نظام، قبل از سقوط شاه شکل گرفته‌اند، مانند اکثر استاندارها، فرماندارها، فرماندهان سپاه و...» وی تأکید کرد: قوات آزادی‌بخش عراق امسال توسعه عظیمی پیدا خواهد کرد. فرمانده سپاه افزود: «... مرحله فعلی ما، تعیین آینده عراق است (مرحله جدید جنگ) و همه نیرهایمان باید روی این محور بسیج شوند و همه توانایی‌های خود را برای تعیین آینده عراق بسیج نمایند و ما اکنون وارد این مرحله شده ایم و منتظر نخواهیم ماند تا ابرقدرت‌ها صدام را تشییع جنازه بکنند. ... ما مرحله اول کار خودمان را پشت سر گذاشته ایم و امروزه باید بدون معطلی، با تمام قدرت، به مرحله دوم پردازیم که تعیین آینده عراق است.»

محسن رضایی سال ۱۳۶۵ را به عنوان یکی از سال های مهم و سرنوشت ساز در جنگ تحمیلی خواند و درباره اقدامات نظامی ایران و پیروزی های به دست آمده گفت: «در سال گذشته ۱۳۶۵-، میزان عملیات انجام شده، چهار برابر کل عملیات های سال های قبل و یا به تعبیری دیگر، میزان عملیات در سال گذشته، با چهار سال جنگ برابری می کرد. ما در سال گذشته، ضمن تلفات سنگینی که بر دشمن وارد کردیم، میزان زیادی از تجهیزات نظامی دشمن را از بین بردیم و تقریباً بیش از ۹ هزار نفر به اسارت رزمندگان درآمدند و مناطق بسیار مهم و حساسی هم از دست دشمن آزاد شد، از جمله منطقه استراتژیک "فاو" و نقش این منطقه در خلیج فارس، منطقه "شلمچه" و نقش آن در نزدیک شدن ما به استان "بصره" و همچنین راه جنوبی عراق و [نقش آن در] نزدیک شدن ما به راه مواصلاتی کویت، آزادسازی مهران و شکست طرح جدید عراق در هجوم به کشورمان، آزادسازی ارتفاعات مهم شمال غرب و همچنین پایه ریزی جنگ های نامنظم در داخل عراق از اقدامات مهم نظامی در سال ۶۵ بود.» (۱)

۴۳۹ ۱

محسن رفیق دوست:
ما اعلام می کنیم که به هر کس ایران آسیب برسد، معادل آن، کشتی های دیگر گرفتار تیر غیب خواهند شد.

"محسن رفیق دوست"، وزیر سپاه پاسداران در یک سخن رانی، درباره منازعات داخلی هیئت حاکمه آمریکا و آمادگی ایران برای مقابله با ماجراجویی آمریکا در خلیج فارس اظهاراتی بیان کرد. وی با اشاره به تجهیز عراق برای تداوم حمله به کشتی ها در خلیج فارس، بر آمادگی ایران برای اجرای هر نوع عمل متقابل در برابر تحرکات عراق و آمریکا در خلیج فارس تأکید کرد. وزیر سپاه گفت: «... اکنون جنگ به عنوان معضلی برای حکومت آمریکا درآمده است. کنگره آمریکا امروز دعوا دارد که به خلیج فارس بیایند یا نه. اگر بیایند (که ما همین را می خواهیم)، ملت ما تا به حال با یکی از ایادی آنها می جنگید و این گونه حماسه آفرید، حال چه رسد به اینکه بخواهد با آمریکا بجنگد. و اگر هم نیاید، با این همه تبلیغات آبرویش می رود.» رفیق دوست افزود: «ما گفتیم که به عراق فشار بیاورید تا جنگ را به خلیج فارس نکشاند، ولی آنها به او تسلیحات پیشرفته دادند تا عراق به شرارت خود ادامه دهد. ما در ارتباط با خلیج فارس، اعلام می کنیم که به هر کشتی ایرانی آسیب برسد، معادل آن، کشتی های دیگر گرفتار تیر غیب خواهند شد. مسئولان نظام جمهوری اسلامی به ما ابلاغ کرده اند تا اگر آمریکا وارد خلیج فارس شد، با او درگیر شویم و ما می گوئیم، ما منتظر آمریکا در خلیج فارس هستیم تا ناوهایش را به قعر دریا بفرستیم. ما از ناوهای شرق و غرب هراسی نداریم و در صورت شرارت آماده مقابله با آنها هستیم و جنگ واقعی را آن موقع، به آمریکا

نشان خواهیم داد.» وی گفت: «اگر عراق دوباره شرارت نماید و جنگ شهرها را شروع کند، با حمله موشک هایمان به بغداد، با قدرت چند برابر گذشته، مقابله به مثل خواهیم کرد.»^(۲)

ص: ۳۷۶

۱-۱۷. روزنامه کیهان، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۱۸. مأخذ ۱۱، ص ۳.

امروز "ورنون والترز"، نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل به مسکو سفر کرد. خبرگزاری رویتر درباره اهداف این سفر گزارش داده است: «والترز که مأموریت یافته است حمایت سازمان ملل متحد را نسبت به پیشنهاد جدید صلح خلیج فارس جلب کند، امروز عازم مسکو شد. مشاورین "ورنون والترز" ضمن اعلام این خبر افزودند: برنامه سفر سرپرست نمایندگی امریکا در سازمان ملل متحد به مسکو برای گفت و گو با مقامات شوروی درباره مسائل سازمان ملل متحد، از چندی قبل طرح ریزی شده بود و اینک بحران خلیج فارس بر این موضوعات مقدم خواهد بود. بر اساس اعلامیه کاخ سفید، وی برای جلب حمایت بعضی از کشورهای مهم از تلاش های دیپلماتیک امریکا در سازمان ملل متحد جهت متوقف ساختن جنگ ایران و عراق، از پایتخت های چند کشور نیز دیدن خواهد کرد.»^(۱)

در این حال ویلیام کوانت مشاور امور خاورمیانه ای شورای امنیت ملی امریکا تغییر در موازنه قوا و جلوگیری از پیروزی ایران را از جمله اهداف تلاش های دو قدرت بزرگ جهانی اعلام کرد. وی گفت: «کاملاً واضح است که دو ابرقدرت علی رغم مبارزه ای که انجام می دهند، برای یک تغییرات کلی در مورد توازن قوا در این منطقه، توافق دارند و به عبارت دیگر، آنها نمی خواهند شاهد پیروزی عظیم ایران باشند.» کوانت همچنین از طرح حمایت از کشتی های کویتی قاطعانه پشتیبانی کرد و گفت: «همان طور که امریکا پذیرفته است حمایت نفت کش های کویتی را به عهده گیرد، بایستی این امکان را که کشتی های جنگی امریکا، احتمالاً هدف موشک های ایران قرار گیرد نیز بررسی و پاسخ لازم و مؤثر در این مورد آماده کند.» وی از سیاست امریکا در این منطقه از جهان مانند عقب نشینی از لبنان، اظهار نگرانی کرد و گفت: «امریکا باید یک سیاست پاسخ گویی مؤثر را در پیش گیرد.»^(۲)

راديو كويت به نقل از مقامات رسمی امریکا اعلام کرد: «امریکا پیشنهاد ایران مبنی بر پایان دادن به بحران خلیج فارس از طریق ممنوعیت حمله دو کشور درگیر ایران و عراق به کشتی های نفت کش و تجاری را رد کرد.» این راديو گفت: «گفته می شود ایالات متحده امریکا از انجام معامله ای با دولت ایران به منظور خاتمه جنگ نفت کش ها در خلیج فارس به دلیل آنکه این طرح به گسترش جنگ زمینی میان ایران و عراق منجر می شد، خودداری نموده است. مقامات رسمی در واشنگتن فاش ساختند که مقامات ایرانی، پیشنهاد خود در این زمینه را در دیدارهایی از چند کشور از جمله بلژیک، ژاپن، چین و شوروی مطرح ساخته بودند. اهداف طرح ایران، برقراری آرامش در منطقه خلیج فارس] و اجتناب از رویارویی با امریکا است.»

خبرگزاری کوییت به نقل از ورنون والترز سفیر دائمی امریکا در سازمان ملل می افزاید: «موضع دولت امریکا کاملاً روشن است؛ ما مایل نیستیم جنگ نفت کش ها را به دلایل

۱-۱۹. روزنامه اطلاعات، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر.

۲-۲۰. روزنامه اطلاعات، ۹/۴/۱۳۶۶، قاهره - خبرگزاری فرانسه.

روشنی مبنی بر اینکه این طرح، مسئله جنگ را حل نمی کند، جدا از جنگ زمینی تلقی کنیم. پیشنهاد ایران شامل خاتمه دادن به حمله به کشتی رانی تجاری در خلیج [فارس] و رسیدن به توافق های امنیتی دوجانبه یا چندجانبه میان ایران و کشورهای حوزه خلیج فارس و تضمین جریان آزاد نفت در این آب راه استراتژیک می باشد. ولی در این پیشنهاد، ایران بر حق مسلم خود برای انجام حملات زمینی بیشتر علیه عراق به منظور حل این درگیری در میدان نبرد تأکید دارد.» (۱)

۴۴۲ ۱

درباره اقدامات تازه کشورهای عضو جامعه اروپایی برای بررسی وضعیت جدید جنگ، خبرگزاری کویت به نقل از سخن گوی وزارت خارجه آلمان گزارش داد: «رهبران جامعه اروپایی درباره تازه ترین تحولات در منطقه خلیج فارس و تلاش های به عمل آمده جهت پایان دادن به جنگ عراق و ایران، به مبادله نقطه نظرات سیاسی خواهند پرداخت. رهبران دوازده کشور جامعه اروپایی، مسئله جنگ را در حاشیه اجلاس خود در چارچوب آنچه همکاری سیاسی اروپا خوانده شد، در "بروکسل" مورد بحث قرار خواهند داد. به گفته این سخن گو اطلاعیه ای در خصوص جنگ خلیج فارس صادر نخواهد شد.» (۲)

در این حال روزنامه انگلیسی تایمز انگیزه اصلی تلاش های جدید برای برقراری صلح را ترس از پیروزی احتمالی ایران می داند. این روزنامه با استقبال از تلاش های سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق، نتیجه گیری می کند که ایران، تنها زمانی دست از جنگ برمی دارد که دیگر سلاحی برای جنگیدن در اختیار نداشته باشد. این روزنامه دست راستی انگلیس می افزاید: «به همین دلیل است که هرگونه ابتکار جدید صلح، زیر نظر سازمان ملل و یا هر طرف دیگری، می بایست اجباری باشد و در آن، تهدید به اعمال تحریم که ضامن حمایت از آن ابتکار است، وجود داشته باشد.» تایمز می افزاید: «احساس نگرانی از پیروزی احتمالی ایران پس از تهاجم ایران در جبهه جنوبی که در اوایل سال جاری میلادی دوباره پدیدار گردید، عامل اصلی تلاش های مصممانه تر اخیر می باشد.» به نوشته این روزنامه، اسرائیل کشوری است که از پیروزی ایران، بیشترین خسارت را متحمل خواهد شد.» (۳)

۴۴۳ ۲

دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، درباره سابقه فعالیت اتحادیه عرب برای تصویب قطع نامه مورد نظر خود در شورای امنیت؛ عملکرد وزارت خارجه جمهوری اسلامی برای مقابله با این تلاش ها؛ مواضع دبیرکل سازمان ملل در این باره؛ همکاری و هماهنگی امریکا و اتحادیه عرب برای تغییر دادن ساختار قطع نامه جدید شورای امنیت و مواضع کشورهای چین، انگلستان، فرانسه و شوروی درباره تحریم تسلیحاتی طرف های درگیر، مطالبی را به شرح زیر ارائه کرده است: «شورای امنیت که به مدت دو سال پس از شروع جنگ،

ص: ۳۷۸

۱- ۲۱. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، بولتن "بررسی"، ۱۲/۴/۱۳۶۶، صص ۸ و ۹، خبرگزاری کویت؛ و- مأخذ ۱، ص ۲۸، واشنگتن، خبرگزاری کویت، ۹/۴/۱۳۶۶.

٢-٢٢. روزنامه جمهوری اسلامی، ٩/٤/١٣٦٦، ص ٣، خبرگزاری کویت.

٣-٢٣. مأخذ ١، ص ٣٩، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ٨/٤/١٣٦٦، روزنامه تایمز.

از صدور قطع نامه در مورد جنگ احتراز کرده بود و تنها در چند مورد، بیانه هایی راجع به ابعاد مختلف رعایت مقررات بین المللی مربوط به جنگ صادر نموده بود، پس از عملیات والفجر ۸ (تصرف فاو)، با فعالیت گروه هفت کشور اتحادیه عرب، قطع نامه ۵۸۲ را صادر کرد. محورهای اصلی این قطع نامه شامل آتش بس فوری، بازگشت به مرزهای بین المللی و مبادله اسیران است که منطبق با مواضع عراق برای خاتمه جنگ می باشد. سال گذشته هم زمان با اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل، گروه هفت کشور اتحادیه عرب، تصویب یک قطع نامه دیگری را پیگیری کرد. "شاذلی قلیبی" دبیرکل اتحادیه عرب، ایران را عامل ادامه جنگ معرفی نمود و تقاضای استفاده از مواد ۳۹ و ۴۰ فصل هفتم منشور (۱) برای وادار نمودن این کشور به پذیرش قطع نامه کرد. به همین مناسبت، بندی در قطع نامه اولیه گنجانده شده بود که با تلاش هیئت ایرانی شرکت کننده در مجمع، این بند از قطع نامه جدید حذف و قطع نامه ۵۸۸، تنها به تأیید قطع نامه قبلی اکتفا نموده و از دبیرکل خواست تا موضوع را پیگیری نماید. در مکاتباتی که با دبیرکل [سازمان ملل] انجام گردید، جمهوری اسلامی ایران مواضع خود را به دقت و با استناد به موازین حقوقی بیان نمود. دبیرکل در گزارش خود به شورا، این مواضع را به تفصیل منعکس کرد و پس از آن، ابتکار عمل را خود به دست گرفت و ایده هایی را در شش ماده مطرح نمود که شامل تعیین مسئول جنگ و پرداخت غرامت، قبل از اجرای آتش بس بود. عراق با این طرح موافقت نداشت. طارق عزیز در مذاکرات خود با دبیرکل در کویت، اعلام کرد تنها به این شرط با طرح موافق است که در قالب قطع نامه ۵۸۲ و برای تسریع در آتش بس پیاده شود. گروه هفت کشور اتحادیه عرب، بار دیگر به فعالیت پرداخت تا از مطرح شدن طرح دبیرکل به شکل اولیه خود، جلوگیری به عمل آورده و در عوض، موضوع اجرای فصل هفتم منشور را دنبال نماید. در این میان، امریکا که پس از علنی شدن مسئله "مک فارلین"، به جانب داری از ایران متهم بود، پس از سفر "ریچارد مورفی" به کشورهای منطقه، به حمایت از موضع عراق پرداخت و با درخواست کویت به استفاده از پرچم دو ابرقدرت برای حمل نفت خود، امریکا در بحران خلیج فارس نیز مستقیماً درگیر شد. بدین ترتیب، امریکا با حرکت گروه هفت کشور عرب برای صدور یک قطع نامه جدید توسط شورای امنیت، هماهنگ گردید. آنچه که امریکا و گروه هفت کشور اتحادیه عرب در قطع نامه جدید به آن تأکید دارند، عبارت است از:

ص: ۳۷۹

۱- ماده ۳۹ منشور به شورای امنیت اختیار می دهد که موارد "تهدید علیه صلح"، "نقض صلح" و "تجاوز" را تعیین نماید. بر همین اساس، قطعنامه جدید، جنگ ایران و عراق را نقض صلح خوانده است تا مواد اجرایی فصل هفتم منشور را جاری نماید. ماده ۴۰ منشور اقدامات موقت را برای اعاده صلح پیش بینی کرده است که بر این مبنا، آتش بس فوری و بازگشت به مرزهای بین المللی مطرح گردیده است. عدم اجرای این اقدامات، می تواند زمینه را برای اقدامات بعدی که در مواد ۴۲ به بعد در منشور مطرح شده و شامل تحریم اقتصادی و اقدامات نظامی علیه کشور متهم می باشد، فراهم نماید.

- تغییر ماده چهارم طرح دبیرکل که در آن بر عدم صدور تسلیحات به طور یکسان به طرفین جنگ تأکید شده بود، و جایگزین ماده ای مبنی بر تحریم تسلیحاتی طرفی که قطع نامه را نپذیرد.

- بی محتوا کردن ماده دوم طرح دبیرکل مبنی بر عدم حمله به کشتی های تجاری و نفت کش ها توسط طرفین جنگ با طرح این موضوع که برای پایان جنگ در خلیج فارس، می باید کل جنگ را خاتمه داد.

همچنین در نشریه دفتر مطالعات وزارت امور خارجه درباره اقدامات جمهوری اسلامی ایران در این زمینه آمده است: «از میان اعضای غیردائم، با کشورهای آلمان غربی، ایتالیا، ژاپن، آرژانتین، ونزوئلا، غنا و کنگو مذاکره شده است و در بین اعضای دائم نیز چین و شوروی طرف های اصلی گفت و گو بوده اند. چین تا به حال بیشتر از همه کشورها در مقابل یک قطع نامه تهدیدآمیز مقاومت کرده است. انگلستان نیز با چنین قطع نامه ای موافق نیست، ولی به لحاظ وضعیت متشنج فعلی در روابط دو کشور، امکان گفت و گو و تبادل نظر فراهم نبوده است. فرانسه با قطع نامه ای که تحریم تسلیحاتی را علیه ایران اعمال نماید، موافقت داشته است و به احتمال قوی، تصویب نهایی قطع نامه به ماه آینده که فرانسه ریاست شورا را بر عهده خواهد گرفت، موکول خواهد شد. شوروی نیز پس از سفر ورونسلف، طرحی جدید را در رسانه های خبری مطرح نمود که مرحله اول آن، خاتمه حملات علیه کشتی های جنگی است. ترغیب شوروی به پیگیری این طرح، می تواند متن قطع نامه فعلی را کاملاً تضعیف نماید.»^(۱)

۴۴۴ ۱

در حالی که امریکا در تدارک اعزام ناوگان دریایی به خلیج فارس است، وجود ابهام در برخی جزئیات، پرسش هایی را حتی در بالاترین سطوح رهبری امریکا، بی پاسخ گذاشته است که از آن جمله، پرسش "جیم رایت"، رئیس مجلس نمایندگان این کشور است. وی در مصاحبه ای اعلام کرد ریگان را درباره طرح های استفاده از کشتی های جنگی امریکا برای حفاظت از نفت کش های کویت مورد سؤال قرار خواهد داد. رایت اضافه کرد: «دولت ریگان، طرح نصب پرچم بر فراز یازده نفت کش کویتی را بدون مشورت با رهبران کنگره اتخاذ کرده است.» وی گفت: «ما کوشش نمی کنیم که رئیس جمهور را آشفته و پریشان کنیم، بلکه می کوشیم که به وی در احتراز از آشفتهگی کمک کنیم.» وی ادامه داد: «می خواهم در دیدار با ریگان، از وی سؤال کنم مأموریت کشتی ها چه خواهد بود و آیا حفاظت از کشتی ها محدود به نفت کش های کویت است و یا دیگر کشتی ها را نیز در خلیج فارس شامل خواهد شد؟ سؤال دیگر این است که آیا امریکا به تنهایی به این کار اقدام خواهد کرد و یا از کمک دیگر کشورها سود خواهد جست؟»^(۲)

روزنامه وال استریت ژورنال نیز در مقاله ای تحلیلی، ضمن اشاره به تلاش های ایران برای رویارویی با نیروهای امریکایی، برخورد دو کشور در خلیج فارس را (هرچند کنترل شده) بعید

ص: ۳۸۰

می‌داند. به نظر می‌رسد این مقاله در صدد تصحیح موضع چهار روز پیش (۱) این روزنامه است که در آن سردبیر بخش خارجی روزنامه، ورود امریکا در بحران خلیج فارس را با توجه به عقب نشینی این کشور از لبنان، ناموفق برآورد کرده بود. در این مقاله، نویسنده ضمن تبلیغاتی خوانندن اقدامات ایران در بحران جاری، به برخی دیگر از اقدامات ایران که آنها را تروریستی خوانده، اشاره کرده است: «در حالی که ایالات متحده بر سر طرح دولت ریگان برای تأمین حفاظت نظامی نفت کش های کویت در پیچ و تاب است، در ایران، مدافعین خلیج فارس خود را آماده عملیات می‌کنند. به گزارش رادیو تهران، در حدود یک هفته قبل، پنجاه گردان از این مدافعین، ۲۰ هزار مرد جنگ غیرحرفه‌ای، با سر و صدا در خیابان های تهران رژه رفتند و عازم منطقه خلیج فارس شدند. علی رضا افشار، سخن گوی پاسداران انقلاب اسلامی بدون ذکر جزئیات، ادعا کرد که این مردان قدرت آن را دارند که جزایر خلیج فارس را به آسانی به رزم ناوهای عظیم بدل کنند که تمامی کشتی ها و تأسیسات نیروی دریایی دشمن را شکار کنند. هرچند، نواختن طبل جنگ در واشنگتن انعکاس چندانی نداشته است، ولی این حرکت نمایان گر شتابی است که ایالات متحده و ایران در گذشتن از مرحله رجزخوانی و رسیدن به آستانه درگیری نشان می‌دهند که در درازمدت به نفع هیچ یک از طرفین نیست. تنها، شمار اندکی از کارشناسان بر این گمان اند که ایران به کشتی های ایالات متحده در خلیج فارس حمله آشکار خواهد کرد، ولی بررسی تاریخچه جنگ اخیر، گویای آن است که ایران پس از تهدید ها و سر و صداهای بسیار، معمولاً دست به اقدام می‌زند، هرچند این اقدامات، اغلب غیرمستقیم یا نامناسب و یا برخلاف مصالح و منافع ایران است. ایران خود را ناچار به دست زدن به اقدامی می‌داند، حتی اگر این اقدام صرفاً برای حفظ آبرو باشد.»

در بخش دیگری از این گزارش آمده است: «یک جنگ تمام عیار، احتمالاً-خواست ایران نیست و می‌تواند برای ایالات متحده یک فاجعه استراتژیک باشد. تحلیل گران اطلاعاتی امریکا بر این باورند که ایران احتمالاً در صدد دست زدن به حملاتی است که آشکارا پای تهران را در میان نکشد ولی هم زمان، حامل این پیام ایران است که آن کشور نمی‌تواند حضور رو به گسترش ایالات متحده در خلیج فارس را دست کم بگیرد. بدین ترتیب، مقامات امریکایی از اقدام احتمالی ایران در کار گذاشتن مین های شناور بیشتر بر سر راه کشتی های ایالات متحده در خلیج فارس، نگرانند. این احتمال نیز وجود دارد که برخی از تأسیسات متعلق به امریکا در منطقه، هدف حملات تروریستی قرار گیرد، مثل بندری در بحرین که کشتی فرماندهی نیروی استقرار سریع ایالات متحده در خلیج فارس در آن پهلو گرفته است و همچنین کمپانی نفتی مشترک اعراب و امریکا در عربستان سعودی و سفارت خانه های ایالات متحده در عربستان و بحرین.» (۲)

ص: ۳۸۱

۱- روزشمار ۵/۴/۱۳۶۶، گزارش شماره ۳۸۱، ص ۳۳۵.

۲- ۲۶. مأخذ ۱، صص ۳۴ تا ۳۶، رادیو امریکا، ۸/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه وال استریت ژورنال.

"شیخ صباح الاحمد"، وزیر خارجه کویت درباره پاسخ مثبت کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و دولت عراق به نامه امیر کویت گفت که آنان حمایت مطلق خود را از کویت اعلام کرده اند. به نوشته مطبوعات کویت، وزیر خارجه کویت در جلسه شورای وزیران کویت اظهار کرد: «سران کشورهای شورای همکاری، اقدامات کویت در رابطه با تحولات اخیر منطقه را کاملاً تأیید کرده اند.» وزیر خارجه کویت هفته گذشته، پیام امیر این شیخ نشین را تسلیم سران کشورهای عربستان، قطر، امارات متحده عربی، بحرین و عمان کرد.^(۱)

خبرگزاری "آنا تولی" نیز درباره تلاش کشور کویت برای توجیه و جلب نظر ترکیه گزارش داد: «وزیر برنامه ریزی کویت نامه ای را از جانب امیر این شیخ نشین تسلیم "کنعان اورن" کرد که در آن، اوضاع منطقه خلیج فارس و مشکلات کشورش توضیح داده شده است. "سلیمان سعید علی" وزیر برنامه ریزی کویت درباره برنامه دیدار خود از ترکیه گفت: در ملاقاتش با رئیس جمهوری ترکیه، تهدیداتی را که کویت با آن مواجه است، همچنین اقدامات فزاینده تروریستی و حملات علیه تانکرها را برای وی توضیح داده است. وی افزود: امیر کویت درخواست خاصی از ترکیه نکرده است، بلکه یادآور شد که جامعه بین المللی مسئولیت هایی در تضمین آزادی رفت و آمد در خلیج فارس بر عهده دارد. وی گفت: ما انتظار پاسخ فوری را از سوی ترکیه نداریم، بلکه انتظار پاسخی نه به کویت، بلکه مؤثر در صحنه بین الملل از این کشور داریم. وی ادامه داد: شاید هم ترکیه خواهان مذاکره با ایران درباره این موضوع باشد و از آنجا که ترکیه دارای پیوندهای محکمی با دو کشور درگیر جنگ است، به نظر کویت در روند ترغیب آنان به ممانعت از اوج گیری جنگ، بسیار ذی نفوذ خواهد بود.»^(۲)

در ادامه این تحرکات، امیر کویت نامه ای نیز به رئیس جمهور لبنان ارسال کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «منابع رسمی در لبنان گفتند جابرا احمد الصباح، امیر کویت طی نامه ای که روز دوشنبه تسلیم "امین جمیل"، رئیس جمهوری لبنان شد، خواستار موضع گیری علیه تهدید اوج گیری جنگ ایران و عراق شد. به گزارش رویتر، در این نامه آمده است در قبال اهمیت استراتژیک منطقه خلیج فارس، موضع گیری، امری ضروری است.»^(۳)

در حالی که کویت برای جلب حمایت قدرت های بزرگ و سایر کشورهای منطقه برای همکاری با این کشور در بحران خلیج فارس تلاش می کند، خبرگزاری رویتر به نقل از برخی دیپلمات های غربی، اعلام کرد: «خواسته کویت از حمایت دو قدرت بزرگ دریایی دیگر یعنی انگلیس و فرانسه، برآورده نشده است.» بر اساس گزارش این خبرگزاری، یک دیپلمات غربی گفت: «تا آنجا که به افزایش حضور حقیقی قدرت دریایی و کمک های تبعی مربوط می شود، تنها امریکا و شوروی خود را به میان افکنده اند.» در این گزارش آمده است: «به گفته دیپلمات ها، دولت کویت از موضع کشورهای فرانسه و انگلیس در مورد به کار گیری پرچم این دو

ص: ۳۸۲

۱- ۲۷. مأخذ ۱، صص ۱۰ و ۱۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۸. مأخذ ۲، ردیف ۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳، به نقل از خبرگزاری آنا تولی ترکیه.

۳-۲۹. مأخذ ۲، ردیف ۱، ص ۶، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

کشور بر فراز نفت کش ها پرس وجویی هایی به عمل آورده، لکن لندن و پاریس اعلام کردند که کشتی لازم را برای تأمین یک قدرت دریایی بزرگ در خلیج فارس در اختیار ندارند.»^(۱)

۴۴۶ ۱

در پی بازگشت کاردار انگلیس به لندن، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از ورود وی به لندن و اقدام ایران در بازگرداندن دیپلمات های ایرانی از لندن گزارش داده است: «کریستوفر مک ری»، مسئول دفتر حافظ منافع انگلیس در تهران به هنگام بازگشت به لندن، در فرودگاه "هیث رو" به خبرنگاران گفت: روابط سیاسی انگلیس با ایران قطع نشده، اما به پایین ترین سطح ممکن تنزل یافته است و تنها، "پل رمزی"، یکی از اعضای عادی نمایندگی به عنوان نگهبان، در دفتر حفاظت منافع انگلیس در تهران باقی مانده است.»^(۲) همچنین به نوشته مطبوعات انگلیس، "کریستوفر مک ری" روز ۲۰ ژوئن (۱۶ خرداد) در ملاقات با مسئولان وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران در تهران، تصمیم دولتش را برای تنزل سطح روابط دو کشور به حداقل یک تن، به طور رسمی به اطلاع مقامات ایرانی رسانده بود.

از سوی دیگر، به جز یک تن، همه دیپلمات های ایرانی مقیم لندن نیز این کشور را ترک خواهند کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داده است: «تعدادی از دیپلمات های ایرانی مقیم لندن و اعضای خانواده هایشان ظرف چند روز گذشته، انگلیس را ترک کرده اند و قرار است بقیه جز یک نفر، فردا (سه شنبه) لندن را به قصد تهران ترک نمایند. "آخوندزاده"، کاردار جمهوری اسلامی ایران در لندن اظهار داشت بنا به تصمیم وزارت امور خارجه کشورمان وی به عنوان تنها فرد در دفتر نمایندگی در لندن باقی خواهد ماند. در حالی که مطبوعات انگلیس ادعا می کنند دیپلمات های ایرانی با دستور وزارت خارجه انگلستان این کشور را ترک کرده اند، کاردار ایران در لندن طی گفت و گو با خبرگزاری جمهوری اسلامی ضمن تکذیب دریافت هرگونه دستور از سوی انگلیس مبنی بر اخراج پانزده دیپلمات ایرانی از لندن، اعلام کرد: تأکید بر اخراج شدن دیپلمات های ایرانی از لندن، صرفاً ساخته و پرداخته رسانه های گروهی انگلیس است. وی افزود: دیپلمات های ما به درخواست تهران، لندن را ترک می کنند و مطلقاً موضوع اخراج در میان نیست.»^(۳)

۴۴۷ ۲

در حالی که تشنج سیاسی بین ایران و انگلیس به اوج خود رسیده است، پلیس فرانسه نیز اقداماتی را شروع کرده است که به نظر می رسد سرآغاز یک بحران سیاسی بین دو کشور ایران و فرانسه باشد. خبرگزاری جمهوری اسلامی از فرانسه در این باره گزارش داده است: «پلیس فرانسه از صبح امروز (دوشنبه)، با استقرار در مقابل سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس، هویت تمامی افراد اعم از دیپلمات، کارمند رسمی و یا ارباب رجوع را که قصد ورود و یا خروج از سفارت خانه را دارند، کنترل می نماید.»

ص: ۳۸۳

- ۲-۳۱. مأخذ ۱، لندن - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶، ص ۶۰.
- ۳-۳۲. مأخذ ۱، صص ۶۰ و ۶۱، لندن - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶.

خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی که خود شاهد این اقدامات بوده، گزارش داده است: «حدود بیست تن از مأموران پلیس تا بعدازظهر امروز، همچنان به کنترل هویت افراد و حتی تفتیش بدنی بعضی از آنها ادامه دادند.» در این گزارش آمده است: «مقامات رسمی سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس در حال حاضر از هرگونه اظهار نظر رسمی در رابطه با این اقدام پلیس خودداری می کنند، مع ذلک به گفته منابع نزدیک به دیپلمات های ایرانی، سفارت جمهوری اسلامی ایران یادداشت اعتراضی در این رابطه به وزارت خارجه فرانسه ارسال داشته است.» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «کنترل هویت در اماکن عمومی طبق قوانین فرانسه، مجاز و رایج است، اما این اولین بار است که پلیس بدین شکل و به صورتی تحریک آمیز، در مقابل سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس اقدام به چنین عملی می کند.»^(۱)

۴۴۸ ۱

در ادامه تلاش های آمریکا برای نزدیک شدن به سوریه، امروز اعلام شد "ورنون والترز"، نماینده دائمی آمریکا در سازمان ملل متحد در چند روز آینده به همراه پیام کتبی ریگان برای حافظ اسد، از دمشق دیدار خواهد کرد. روزنامه "الاتحاد"، چاپ ابوظبی با اعلام این خبر افزود: «این فرستاده ویژه آمریکا به سوریه، پس از دیدار از اتحاد جماهیر شوروی که امروز آغاز خواهد شد، راهی دمشق می شود. این اقدام آمریکا در چارچوب تماس های بین المللی دو کشور طی هفته های اخیر صورت می گیرد و هدف از آن، بهبود روابط سیاسی میان واشنگتن و دمشق است.»^(۲)

هم زمان با این تلاش ها روزنامه الثورة چاپ دمشق که به منزله سخن گوی غیررسمی دولت سوریه به شمار می رود، در یک موضع گیری جهت دار علیه آمریکا اعلام کرد: «استقرار ناوگان آمریکا به بهانه تضمین امنیت خلیج فارس از تمایل آمریکا برای اعمال سلطه و حفظ منافع این کشور سرچشمه می گیرد. این سیاست مانند سیاست توسعه طلبانه و تجاوزکارانه اسرائیل نمی تواند کمکی به برقراری صلح در خاورمیانه بنماید.» الثورة در پایان افزود: «امریکا و اسرائیل چطور می توانند به مسئله صلح کمک کنند در حالی که آنها نه تنها در تلاش برای تقویت امپراطوری خود در سرزمین های اشغالی اعراب هستند بلکه کوشش می کنند تا سایر سرزمین های عربی را اشغال کنند.»^(۳)

ص: ۳۸۴

۱- ۳۳. مأخذ ۱، ص ۶۸، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۸/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۴. مأخذ ۴، ص ۱۶.

۳- ۳۵. مأخذ ۱۴، ص ۳.

نیروهای لشکر ۷ ولی عصر (عج) شب هنگام عملیات محدودی را برای تصرف دو ارتفاع ۲ و ۳ قشن به اجرا درآوردند. با توجه به ابتکار عمل نیروهای عمل کننده و غافل گیری دشمن، در این عملیات قله ۲ قشن که مهم ترین و مستحکم ترین قله ارتفاعات قشن بود، تصرف شد، اما در ادامه عملیات با توجه به هوشیار شدن دشمن و اجرای آتش انبوه روی محورهای مواصلاتی منتهی به قله ۳ و همچنین تلفاتی که به نیروهای خودی وارد آمد، تصرف قله ۳ قشن امکان پذیر نشد.

در پی روشن شدن هوا، با توجه به تسلط دید و تیر دشمن از قله ۳ روی جاده های خودی در ارتفاعات قشن، نیروهای عراقی آتش سنگینی را آغاز کردند که در طول روز به طور مستمر ادامه یافت. شدت و دقت این آتش به گونه ای بود که طبق اظهار فرمانده نیروهای عمل کننده خودی، امکان تدارک نیروهای مستقر روی قله ۲ مقدور نبود.

پس از این، نیروهای دشمن سه بار به قصد تصرف قله ۲ با پشتیبانی آتش توپخانه و هلی کوپتر به مواضع خودی هجوم آوردند ولی به دلیل اجرای آتش مؤثر ادوات و توپخانه خودی و تسلط و هوشیاری نیروهای لشکر ۷ ولی عصر (عج) با شکست مواجه شدند.

بلافاصله پس از پایان فشار دشمن، علی فضلی فرمانده لشکر ۱۰ سیدالشهدا که برای اجرای عملیات، از منطقه عملیاتی قرارگاه قدس به قرارگاه نجف آمده بود در مورد مأموریت واگذار شده به لشکر ۱۰ توجیه شد. وی سپس برای شناسایی و یافتن راه کار مناسب و طراحی مانور عملیات لشکر، قرارگاه را ترک کرد. (۱)

هوایمها و توپخانه ارتش عراق، امروز هم منطقه سردشت را هدف قرار دادند که خساراتی به مردم اطراف شهر، به ویژه روستای "ژازوکه" وارد آمد. (۲) نیروهای عراقی همچنین روستاهای "زورآتا"، "بی زمقی" و "دولا" در منطقه "مام یزدنیا" در کردستان عراق را با هلی کوپتر و توپخانه مورد هجوم قرار دادند. در این حمله چند باب منزل و سه دستگاه تراکتور منهدم و چند رأس از احشام روستاییان نیز تلف شد. (۳)

۱- ۱. سند شماره ۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ، "مجموعه ای از اطلاعات مربوط به عملیات های انجام شده توسط سپاه از بدر تا نصر"، ۱۹/۱۲/۱۳۶۳ تا ۳۱/۲/۱۳۶۵، ص ۲۵؛ و - سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف، عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ۲۷/۱۰/۱۳۶۶، صص ۲۶۷ تا ۲۷۳.

۲- ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۰۳، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳ و ۱۴، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی از ارومیه، ۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۳. روزنامه اطلاعات، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

از سوی دیگر، نمایندگی ایران در سازمان ملل در نامه ای به دبیرکل این سازمان، آمار خسارات انسانی حمله شیمیایی عراق به سردشت را اعلام کرد. در نامه محمدجواد ظریف آمده است: حمله شیمیایی عراق به مناطق غیرنظامی سردشت [روزهای ۷ و ۸ تیر ماه]، براساس جدیدترین گزارش ها، بیش از ۲۰۰۰ تن تلفات داشته است که ۱۲ تن شهید شده اند و ۶۵۰ تن به شدت مجروح و در بیمارستان بستری شده اند و ۱۴۰۰ تن نیز درمان سرپایی شده اند. این حملات شیمیایی عراق نشانه تشدید بسیار خطرناک جنگ تحمیلی عراق می باشد که کاربرد جنگ افزار شیمیایی، بعد جدیدی به آن داده است ... بعضی اعضای شورای امنیت با تلاش برای مخفی ساختن جنایات رژیم عراق، مشوق جنایات این رژیم هستند ... در موقعیت کنونی لازم است شورای امنیت بیش از این چشم خود را به واقعیت ها و نقض آشکار فزاینده و مکرر حقوق بشر دوستانه بین المللی به وسیله عراق نبندد و فوراً با تلاش مؤثر، این اقدامات ضد بشری را متوقف سازد. (۱)

۴۵۱۱

امروز سه درگیری نسبتاً سنگین بین نیروهای خودی و عناصر حزب کومه له رخ داد. در روستای "جعفرآباد" منطقه "خورخوره" از توابع سقز، نیروهای کومه له با اجرای عملیات کمین، ده تن از نیروهای خودی را شهید و شش تن را مجروح کردند. در این عملیات، سه تن از نیروهای خودی نیز به اسارت نیروهای مهاجم درآمدند. از خسارت های وارد شده به مهاجمان، آماری در دست نیست. (۲) نیروهای کومه له در کمین دیگری در محور کامیاران - سنندج، دو تن از نیروهای سپاه را شهید و یک تن را مجروح کردند. (۳) از سوی دیگر، نیروهای خودی در روستای "داورخان" بانه، عملیاتی علیه گروه کومه له اجرا کردند. در این عملیات هفت تن از افراد این گروه کشته و هفت تن مجروح شدند. در این حمله، چهار تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند. (۴)

۴۵۲۲

دربادار ملکزادگان فرمانده نیروی دریایی ارتش
نتایج مانور ذوالفقار را رضایت بخشی توصیف کرد.

امروز آخرین مرحله مانور "ذوالفقار" با اجرای عملیات رزم دریایی، جنگ الکترونیک، به کارگیری سیستم های پیشرفته موشکی و اجرای مأموریت های ویژه هوا دریا، تفنگ داران، غواصان و تکاوران به پایان رسید. به گزارش روزنامه کیهان، در مرحله نهایی مانور بزرگ دریایی ذوالفقار سرتیپ سهرابی، رئیس ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و دریادار ملک زادگان، فرمانده نیروی دریایی ارتش حضور داشتند.

دریادار ملک زادگان، فرمانده نیروی دریایی ارتش پس از اتمام مانور هشت روزه ذوالفقار، در جلسه ای با حضور فرماندهان یگان های عمل کننده در مانور، در پایگاه یکم دریایی بندرعباس، نتایج آموزشی - عملیاتی مانور را رضایت بخش توصیف کرد. وی مانور ذوالفقار را یکی از عظیم ترین مانورهای

ص: ۳۸۷

-
- ۱-۴. سند شماره S/۱۸۹۵۶ شورای امنیت سازمان ملل، ۳۰ ژوئن ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
 - ۲-۵. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴.
 - ۳-۶. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۴، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳۵؛ و - مأخذ ۴.
 - ۴-۷. مأخذ ۵، ص ۱۳.

نیروی دریایی خوانند و افزود: «یگان‌های عمل‌کننده در این مانور از آمادگی رزمی و دفاعی بیشتری نسبت به گذشته برخوردار هستند و برای رویارویی با هر گونه تهدیدات در خلیج فارس و دریای عمان آمادگی کامل دارند.» روزنامه کیهان در گزارش خود می‌افزاید: «طی دو روز گذشته، بخش‌های مختلف دفاعی و استحکامات نظامی جزایر ابوموسی، سیری، تنب بزرگ و کوچک مورد بازدید سرتیپ سهرابی، رئیس ستاد مشترک ارتش و دریادار ملک زادگان، فرمانده نیروی دریایی قرار گرفت. در این دیدار چگونگی استقرار و به‌کارگیری ادوات و تجهیزات نظامی در مناطق یادشده، بررسی شد.» (۱)

۴۵۳۱

امروز یک کشتی حمل و نقل کویت به نام "المرکب"، در ۳۰ کیلومتری ساحل عربستان هدف حمله قایق‌های توپ‌دار قرار گرفت و موتورخانه آن دچار حریق شد. این کشتی ۳۲۵۰۰ تنی که متعلق به شرکت کشتی‌رانی "متحده عربی" بود، در مسیر بندر "شعیبه" و بحرین در حرکت بود و قصد داشت از آنجا به دوبی و خاور دور سفر کند. خبرگزاری یونایتدپرس ضمن اعلام اینکه حمله به این کشتی تلفات جانی نداشته است، عاملان این حمله را نیروهای ایرانی معرفی کرد. (۲)

خبرگزاری فرانسه نیز در بررسی این حادثه، اعلام کرد که حملات ایران در خلیج فارس، به منظور پاسخ‌گویی به اقدامات عراق است: «بر اساس مختصاتی که توسط شرکت صاحب کشتی اعلام شد، حمله به المرکب کمی پس از نیمه شب در ۶۰ کیلومتری شرق پایانه نفتی سعودی در "رأس سفائیه" واقع در جنوب کویت، انجام گرفت. شرکت مزبور تصریح کرد که موشک یاد شده از یک ناوچه ایرانی شلیک شده و بدنه کشتی را بدون اینکه قربانی بر جای گذارد، شکافت. ناظران خاطر نشان کردند که این حمله در همان منطقه ای انجام گرفت که ناوچه‌های سریع ایران دو روز پیش به طور هم‌زمان، به یک فروند کشتی نوژی به نام "میامارگارت" و یک فروند کشتی لیبریایی به نام "استنا کنکوردا" حمله کردند. گفته شد به احتمال زیاد این حمله‌ها به تلافی حمله روز گذشته نیروی هوایی عراق به یک فروند نفت‌کش در نزدیکی سواحل ایران انجام گرفت. ایران، روز یکشنبه تهدید کرده بود که حملات عراق را با حمله به کشتی‌های کشورهای عرب خلیج [فارس] به ویژه کشتی‌های کویتی، تلافی خواهد کرد. حسین علایی فرمانده یگان‌های دریایی سپاه پاسداران انقلاب ایران فی الواقع اعلام کرده بود در صورتی که یکی از کشتی‌های ایرانی هدف رژیم عراق قرار گیرد، کشتی‌های متعلق به هم‌پیمانان عراق نیز مورد حمله قرار خواهند گرفت. ایران از ماه سپتامبر گذشته (شهریور - مهر) به طور سیستماتیک به نفت‌کش‌هایی که با کویت معامله کنند و به کشتی‌های باری کویتی حمله می‌کند تا این کشور را از ادامه کمک به بغداد بازدارد. این حملات، برعکس، کویت را بر آن داشت تا با اجاره سه فروند نفت‌کش شوروی و درخواست به ثبت رساندن یازده فروند از نفت‌کش‌هایش در امریکا، به دو ابرقدرت متوسل شود تا کشتی‌هایش بتوانند بدین ترتیب از

ص: ۳۸۸

۱-۸. روزنامه کیهان، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۲-۹. مأخذ ۲، ص ۲۷، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۹/۴/۱۳۶۶.

حمایت ناوگان امریکا برخوردار شوند. این تمهیدات که با تقویت نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس [توأم بوده، به طور روزمره توسط ایران که حال، تهدید به رهگیری کشتی های جنگی امریکا می کند، محکوم می شوند. (۱)]

۴۵۴۱

آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور و رئیس شورای عالی دفاع از مانور یگان "تبوک ۳۱۳" تیپ مستقل موشکی سپاه بازدید کرد. در این دیدار که محسن رضایی، فرمانده سپاه؛ رفیق دوست، وزیر سپاه پاسداران؛ سرتیپ ستاری، فرمانده نیروی هوایی ارتش؛ سرتیپ سلیمی، مشاور نظامی رئیس جمهور و سرتیپ صیاد شیرازی، عضو شورای عالی دفاع شرکت داشتند (۲) مسئولان یگان های مختلف درباره توان موشکی سپاه و مشخصات موشک های موجود، توضیحاتی بیان کردند. (۳) در این دیدار، رئیس جمهور توان موشکی ایران را قدرتی تعیین کننده، مستقل و مستغنی توصیف کرد و کاربرد توان موشکی را دفاعی خواند. وی گفت: «در طول این بازدید می توانم بگویم که مجموعه ای از تلاش دلسوزانه جمعی از برادران را مشاهده کردم.» رئیس شورای عالی دفاع درباره نقش یگان موشکی در جنگ احتمالی گفت: «اساساً، موشک ها در جنگ های دنیا نقش تعیین کننده و مؤثری دارند و ما همواره از این موشک ها به عنوان عاملی بازدارنده استفاده کرده ایم یعنی همان طور که در جنگ احتمالی آغاز گر نبودیم، از این موشک ها هم که حالت تهاجمی دارد، کمتر استفاده می کردیم.» (۴)

رئیس جمهور افزود: «امروز به خاطر موقعیت حساس انقلاب، لازم است که تمامی ابتکار، تلاش و ذوق نیروهای انقلابی به کار بیفتد. من، میدان نبردی را در ذهن خود می بینم که نیروی باطل می خواهد با سخت جانی در این میدان، مقاومت کند و تمام امکانات خود را وارد صحنه نماید.» (۵) رئیس جمهور ایران درباره نتیجه حضور امریکا در خلیج فارس گفت: «امریکا ضربه خواهد خورد و همه مردم امریکا و کنگره امریکا این امر را نخواهند بخشید، چرا که ما در باب مسائل خلیج فارس بسیار حساس هستیم.» (۶) رئیس شورای عالی دفاع در پاسخ به سخنان دو روز پیش "جورج شولتز" وزیر امور خارجه امریکا که گفته بود برای امریکا خفت بارتر از ترک خلیج فارس نیست، اظهار کرد: «خفت بارتر از آنچه که شولتز گفته، این است که امریکا حضور پیدا کند و ضربه بخورد. امریکا در صورتی که خلیج فارس را تخلیه کند، کاری منطقی کرده است. اگرچه این امر در افکار و احساسات کاذب برخی از مردم امریکا، ممکن است خفت بارتر باشد.» (۷)

آیت الله خامنه ای افزود: «طبیعی است هرچه که مدت این درگیری به طول بینجامد، میزان امکانات دشمن بیشتر می شود اما به هر حال، این عرصه نبرد، پایانی دارد و ما هم اکنون به پایان این صحنه وارد شده ایم.» رئیس شورای عالی دفاع گفت: «علی رغم جنجال تبلیغاتی، عربده های تهدید کننده و ارباب های دشمن، ما به پایان این صحنه نبرد و مبارزه نزدیک شده ایم. پایان به معنای وارد آوردن ضربه قاطع بر دشمن است و این دشمن دشمنی نیست که در مرزها با ما بجنگد،

ص: ۳۸۹

۱- ۱۰. مأخذ ۲، صص ۲۹ و ۳۰، منامه، خبرگزاری فرانسه، ۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۱. روزنامه رسالت، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۱۲. سند شماره ۱۵۴۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نیروی هوایی سپاه، ، راوی: مهدی انصاری (بدون نوار)، ۱۸/۳/۶۶

تا ۵/۸/۱۳۶۶، صص ۱۵ و ۱/۱۵.

۴-۱۳. مأخذ ۱۱.

۵-۱۴. روزنامه کیهان، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۶-۱۵. همان.

۷-۱۶. مأخذ ۱۱.

بلکه دشمن بزرگ جانی است که پشت سر رژیم متجاوز قرار دارد.» رئیس جمهور با بیان این مطلب که استکبار در بن بست و تناقضی بزرگ قرار گرفته است و در محاصره عوامل منفی است، تأکید کرد: «ما درست بالعکس استکبار، در یک فرصت و گشایش همه جانبه قرار داریم و دشمن که تجسم آن در حال حاضر، امریکا و ایادی و اذنباش است، هم در برخورد با جمهوری اسلامی و هم در برخورد نکردن با کشورمان، خسارت می بیند. استکبار این همه انسان ها را قربانی می کند و این چنین، پول ها را خرج می کند تا کسب حیثیت کند و در چنین وضعی، ما باید تلاش کنیم.»^(۱)

آیت الله خامنه ای همچنین درباره سفر دکوئیار به شوروی و گفت و گوی وی با مقامات این کشور درباره طرحی که طرح جدید دبیرکل برای توقف جنگ ایران و عراق خوانده شده است، گفت: «این طرح، با ما به طور رسمی در میان گذاشته نشده و طبیعی است، مادامی که چیزی مطرح نشده باشد، اعلام موضع رسمی نخواهیم کرد؛ اما موضع ایران روشن است و ما مواضع خود را به طور قاطع اعلام کرده ایم و در مواضع ما که همه دنیا آن را می داند چیزی تغییر نیافته است.»^(۲)

۴۵۵ ۱

امروز علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه با مقامات اتریش دیدار و گفت و گو کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی از این دیدارها گزارش داد: "فرانز فراتیزکی"، نخست وزیر اتریش در ملاقات با ولایتی، اظهار امیدواری کرد این دیدار بتواند در گسترش مبادلات و تحکیم روابط دو کشور مؤثر باشد. در این دیدار ولایتی گفت: «ما بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، سیاست مستقل ملی خود را به طور جدی دنبال کرده و می کنیم و با تأکید بر عدم وابستگی به شرق و غرب، توسعه روابط با اکثر کشورها مورد توجه ماست.» "لئوپولد گراتس"، رئیس مجلس ملی اتریش نیز در دیدار با ولایتی، ضمن اظهار نگرانی از اوضاع خلیج فارس، گفت: «حمله عراق به ایران، مسئله ای است که در سازمان ملل به عنوان یک واقعیت تاریخی ثبت شده است.» در این ملاقات دکتر ولایتی ضمن تشریح موضع ایران درباره جنگ تحمیلی گفت: «ما از ابتدای جنگ تلاش کردیم که ابعاد آن گسترش نیابد و منطقه در آرامش باقی بماند، اما این سیاست عراق است که برای نجات خود تلاش می کند جنگ را به دیگر کشورهای منطقه گسترش دهد.» وی افزود: «اکنون نیز حضور ابرقدرت ها در خلیج فارس به مصلحت منطقه نیست و سبب افزایش تشنج خواهد شد.» وزیر خارجه تأکید کرد: «راه حل مسئله این است که جلوی جنایات جنگی عراق گرفته شود و رژیمی که عامل تشنج در منطقه است، از بین برود.» وزیر خارجه همچنین در یک مصاحبه ای مطبوعاتی، با تأکید بر تلاش ایران برای احداث یک خط لوله انتقال نفت به دریای عمان، اعلام کرد: «برای تسهیل در صدور نفت، به طرق مختلف متوسل شده ایم.» وی درباره حمایت امریکا از کشتی های کویتی در خلیج فارس گفت: «ایران با توجه به منافع ملی خود و منافع منطقه عمل خواهد کرد، چه کشتی های امریکا در آنجا حاضر باشند، چه نباشند.» وی اظهار کرد: «میان حضور شوروی و حضور امریکا در خلیج فارس فرقی نیست و هر دو کشور، بی ثباتی را افزایش می دهند.»^(۳)

ص: ۳۹۰

۱- ۱۷. مأخذ ۱۴، ص ۲.

۲- ۱۸. مأخذ ۱۴، ص ۲.

محمدجواد لاریجانی معاون بین الملل وزیر خارجه؛
اسم عراق حمله به کشتی‌ها را در خلیج فارس
متوقف کند، ما نیز چنین خواهیم کرد.

محمدجواد لاریجانی، معاون بین الملل وزیر امور خارجه که برای شرکت در اجلاس خلع سلاح، در "ژنو" به سر می برد، در سخنانی، از اعضای این کنفرانس خواست برای مقابله با جنایات جنگی عراق، موافقت نامه ۱۹۲۵ ژنو را که درباره منع کاربرد سلاح های شیمیایی است، قوت بخشند. وی افزود: «کاربرد سلاح شیمیایی از سوی عراق در چهار سال گذشته، ابعاد وسیع تری به خود گرفته است.» لاریجانی با اعلام خبر حمله شیمیایی دو روز پیش عراق به "سردشت"، گفت: «بر اثر حمله شیمیایی عراق با گاز خردل به چهار منطقه مسکونی در شهر سردشت، حداقل یازده غیرنظامی کشته و گروه کثیری که اکثر آنها را کودکان تشکیل می دادند، مجروح شدند.»^(۱) وی همچنین در مصاحبه با خبرنگاران، حملات ایران در خلیج فارس را تنها به منظور پاسخ گویی به اقدامات متقابل عراق اعلام کرد و گفت: «اگر عراق حمله به کشتی ها را در خلیج فارس متوقف کند، ما نیز چنین خواهیم کرد.» وی درباره نقش کویت در جنگ ایران و عراق گفت: «کویت در جنگ دخالت دارد، زیرا از ترمینال های کویت سالانه سی میلیارد دلار [پول] نفت به عراق می رود.»^(۲)

آقای لاریجانی در حاشیه این اجلاس با "یولی ورونسلف"، معاون اول وزارت خارجه شوروی دیدار کرد. خبرگزاری "تاس" درباره موضوعات مورد بحث در این دیدار گزارش داد: «دو مقام مزبور، در ادامه تبادل نظرهای خود که اخیراً در تهران صورت گرفته بود، درباره گسترش بیشتر مناسبات دو کشور ایران و شوروی، جنگ ایران و عراق و دخالت در اوضاع خلیج فارس به گفت و گو پرداختند.»^(۳) روزنامه "نیویورک تایمز" به بهانه این دیدار، در مقاله ای با عنوان "مانورهای دیپلماتیک شوروی در ایران" نوشته است: «شوروی مانورهای دیپلماتیک خود در ایران را جهت برانگیختن این کشور به قطع هرگونه حمله به نفت کش هایش در خلیج [فارس]، افزایش داده است.» این روزنامه می افزاید: «یولی ورونسلف، معاون وزیر امور خارجه شوروی در اوایل ماه به مقامات ایرانی پیشنهاد کرده است در صورتی که تهران از حمله به کشتی های شوروی خودداری ورزد، این کشور برای تحریم ابتکار امریکا مبنی بر محاصره صادرات تسلیحات به ایران در شورای امنیت سازمان ملل، دست به هر کاری خواهد زد.»^(۴)

از سوی دیگر، نشریه "سانفرانسیسکو کرونیل" که عقیده دارد ورونسلف این پیشنهاد را در دیدار قبلی خود از ایران در ۲۳ خرداد مطرح کرده است، می نویسد: « ورونسلف در دیدار از ایران (در ۲۳ خرداد سال جاری) به مقامات آن کشور گفته

است اگر آنان حمله به کشتی های روسی را متوقف نمایند، مسکو از رأی دادن به طرح امریکا در شورای امنیت سازمان ملل که موجب

ص: ۳۹۱

۱- ۲۰. مأخذ ۱۴، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از آسوشیتدپرس از ژنو.

۲- ۲۱. مأخذ ۲، ص ۳۲، ژنو - خبرگزاری یونایتدپرس، ۹/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۲. مأخذ ۲، ص ۳۶، ژنو - خبرگزاری تاس، ۹/۴/۱۳۶۶.

۴- ۲۳. مأخذ ۲، صص ۳۳ و ۳۴، نیویورک خبرگزاری فرانسه، ۹/۴/۱۳۶۶.

تحریم تسلیحاتی ایران می شود، امتناع خواهد کرد.»^(۱) در این حال، نیویورک تایمز در ارزیابی موضع شوروی در تحریم تسلیحاتی ایران می نویسد: «برخی از مقامات دولت ریگان به طور علنی، از تمایل شوروی در همکاری جهت تنظیم قطع نامه شورای امنیت برای پایان جنگ ستایش نموده اند. اما برخی دیگر از این مقامات و دیپلمات های خارجی اظهار می دارند که موضع شوروی در مورد اعمال تحریم نظامی علیه ایران، همواره مبهم بوده است. این مقام می افزاید تا هنگامی که چین و تا حدودی فرانسه، در مورد تحریم نظامی ایران تردید می کنند، روس ها می توانند طوری وانمود سازند که از آن حمایت می کنند.»^(۲)

۴۵۷ ۱

مقامات وزارت دفاع امریکا از پیدا شدن ده مین در سواحل کویت خبر دادند. خبرگزاری یونایتدپرس در این باره گزارش داده است: «مقامات پنتاگون گفتند حداقل ده مین که احتمالاً به وسیله ایران کار گذاشته شده است، در خارج بندر اصلی نفتی کویت یافت شده است و امکان دارد امریکا برای پاک نگاه داشتن منطقه از مواد منفجره، چند هلی کوپتر و دو یست پرسنل پشتیبانی نیروی دریایی خود را به کویت گسیل دارد. نظر به اینکه این مین ها در زیر کانالی به عرض سی مایل در آب های بین المللی منتهی به بندر الاحمدی متصل شده بودند و به طور آزاد به روی آب شناور نبودند، مشخص می کند آنها به طور عمد در آنجا کار گذاشته شده بودند و از طرف آب های ساحلی عراق به طرف غرب شناور بودند. این مقامات گفتند کویت به شرکت های کشتی رانی هشدار داده است تا زمانی که مسیر بین خلیج [فارس] و بندر الاحمدی از مین ها پاک سازی نشده است از نزدیک شدن به کانال خودداری کنند. آنها افزودند: حداقل ده مین طرح شوروی که به گفته یک منبع، امکان دارد در کره شمالی ساخته شده باشد، به وسیله یک تیم هجده نفره از کارشناسان نیروی دریایی امریکا که به دستگاه های "سونار"^(۳) مجهز بودند، کشف شده اند. تمام این مین ها بدون حادثه ای خنثی شده اند.»^(۴)

۴۵۸ ۲

هم زمان با شدت گرفتن منازعات سیاسی ایران و امریکا، خبرگزاری آسوشیتدپرس توانایی ایران برای رویارویی با امریکا در خلیج فارس را مورد ارزیابی قرار داده است. این خبرگزاری طی تفسیری، در بررسی توان نیروهای کلاسیک دریایی ایران، استفاده از این نیروها را در جنگ دریایی بنابر دلایلی بعید می داند، ولی توان دریایی سپاه پاسداران را کم حجم اما کارا توصیف کرده و آن را اصلی ترین تهدید برای امریکاییان ارزیابی می کند. گزیده ای از مطالب خبرگزاری آسوشیتدپرس به این شرح است:

ص: ۳۹۲

۱- ۲۴. سند شماره ۲۲۳۶۵۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه سانفرانسیسکو کرونیل، ۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۴، ۱۱/۴/۱۳۶۶، صص ۳۰ و ۳۱ واشنگتن، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۰/۴/۱۳۶۶.

۳- سونار دستگاهی الکتریکی است که روی تجهیزات ناوبری دریایی (کشتی، ناو و ...) نصب می شود و با ارسال امواج

صوتی به هدف فرضی و دریافت امواج منعکس شده از هدف، بزرگی و فاصله آن مشخص می شود.

۴-۲۶. مأخذ ۲۵.

«در حالی که امریکا، ناوهای بیشتری روانه منطقه کرده است، نیروی دریایی و شاخه دریایی پاسداران انقلاب ایران از روز شنبه (۶/۴/۱۳۶۶) با مانورهای جهت بالا بردن آمادگی رزمی خود در آب های خلیج فارس، دست به قدرت نمایی زده اند. ... انتظار می رود کشتی های جنگی بزرگ نیروی دریایی ایران با اجتناب از درگیری با کشتی های امریکایی، در نقش دفاع ساحلی باقی بمانند. سرگرد "رابرت ایوت" از مؤسسه بین المللی مطالعات استراتژیک لندن می گوید که انتظار نمی رود ناوچه ها و ناوشکن های ایرانی مسلح به موشک، غیر از مقدار قابل توجهی مزاحمت، خطری برای امریکا فراهم کنند. اما ناوهای سریع الحمله کلاس "کامان"، مسلح به موشک های کشتی به کشتی "هارپون"^(۱) می توانند در صورت یک رویارویی با ناوها و ناوچه های امریکا، سلاح های مهلکی باشند. ایرانیان زمانی که جنگ در سپتامبر ۱۹۸۰ شروع شد، هشت فروند از این ناوها داشتند، ولی مؤسسه استراتژیک عقیده دارد که اکنون، تنها سه فروند از آنها کاملاً عملیاتی هستند. ایوت گفت: واحدهای عمده نیروی دریایی ایران شامل سه ناوشکن ساخت امریکا و چهار ناوچه کلاس "سام" ساخت انگلیس، مجهز به موشک های "سی کیلر"^(۲)* احتمالاً به حفاظت از بنادر و پایگاه های ایران گمارده خواهند شد. وی گفت: آنها هدف خیلی بزرگی هستند و احتمال نمی رود ایرانیان در رویارویی خلیج[فارس]، یک نیروی دریایی بزرگ را به کار گیرند. آنچه ممکن است در آنجا روی دهد، یک جنگ چریکی دریایی است. عقیده بر این است که در حال حاضر، دو فروند از ناوچه های ایران عملیاتی هستند. این دو، در ماه های اخیر با حمله به کشتی های باری و نفت کش های غیرمسلح در خلیج، با موشک های ایتالیایی سی کیلر، فعال بوده اند. یک تحلیل گر دیگر غربی که به شرط معرفی نشدن صحبت می کرد، گفت: بزرگ ترین تهدید احتمالاً حملات انتحاری با قایق های کوچک و از این قبیل خواهد بود. پاسداران انقلاب، پیروان پرشور آیت الله خمینی، نیرومندترین تهدید به شمار می روند. آنها قول انجام حملات انتحاری علیه کشتی های جنگی امریکا را داده اند. این پاسداران، با قایق های سریع السیر ساخت سوئد و با استفاده از چهار جزیره کوچک و یک سکوی نفتی متروکه، به حملات شبانه علیه کشتی ها و مین گذاری مشغول بوده اند. به گفته پنج افسر نیروی هوایی ایران که از اوایل امسال به لندن پناهنده شدند، خلبانانی از پاسداران انقلاب نیز برای انجام مأموریت های انتحاری، تربیت شده اند. آنها گفتند که این گروه ها، در پایگاه دریایی بزرگ ایران در بندرعباس، واقع در تنگه هرمز مستقر هستند. ... این قایق های کوچک با وجود داشتن بدنه ظریف که آنها را آسیب پذیر می کند، می توانند فرار باشند. آنها اغلب در میان ناوگان های ماهی گیری پنهان و سپس عازم حمله می شوند. با این خصوصیات، هدف قراردادن آنها در حمله هوایی یا با آتش توپ کشتی های جنگی دشوار است. پاسداران انقلاب، مسئول حداقل

ص: ۳۹۳

Harpoon -۱

Sea Killer * -۲

بعضی از موشک‌های ضد کشتی ساخت چین، موسوم به "کرم ابریشم" هستند که در "جزیره قشم" و نزدیک "کوهستک" در تنگه هرمز مستقر شده‌اند. طراحان دفاع آمریکا این موشک‌ها را که هشتاد کیلومتر بُرد دارند و کلاهکشان به وزن ۴۵۰ کیلوگرم است، تهدید عمده‌ای برای کشتی‌ها می‌دانند.»^(۱)

۴۵۹۱

خاویر پرز دکوئیار، دبیرکل سازمان ملل متحد در بازگشت از شوروی، اعلام کرد که این سازمان امکان ایجاد نیرویی برای حفظ امنیت کشتی‌رانی در خلیج فارس را دارد. وی که برای گفت‌وگو با مقامات شوروی به مدت هفت روز به مسکو رفته بود، در مصاحبه‌ای گفت: «اگر شورای امنیت برای چنین عملیاتی حکم دهد البته من آن را انجام خواهم داد.» دکوئیار یادآور شد که سازمان ملل تنها نهادی است که در عملیات حفظ صلح، تجربه دارد. او گفت که انجام چنین عملیاتی در خلیج فارس، بسیار پیچیده خواهد بود. دکوئیار افزود: «این به عهده شورای امنیت خواهد بود که در این مورد رأی خود را اعلام کند.» دبیرکل سازمان ملل متحد، سپس اظهار کرد: «شورای امنیت ظاهراً پیشنهادش را برای تشکیل یک کمیسیون کارشناسی به منظور تعیین مسئول شروع جنگ میان ایران و عراق پذیرفته است.»^(۲)

هرچند، سفر هفت روزه دکوئیار به شوروی به پایان رسید ولی محرمانه بودن مذاکرات، موجب محدودیت درباره این موضوع شده است. در این میان، تنها منابع خبری شوروی مطالبی را در این باره منتشر کردند. از جمله به گفته رادیو مسکو، وزیر خارجه شوروی در دیدار با دکوئیار، به صورت نه‌چندان روشنی، به کارگیری قدرت شورای امنیت را یادآور شد: «ادوارد شوارد نادزه، وزیر امور خارجه اتحاد شوروی هنگام دیدار و گفت‌وگو با پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل متحد، این موضع را تأکید کرد. در جریان دیدار و گفت‌وگوهای آنها، اقداماتی که می‌بایست انجام گیرد و به خصوص اقداماتی که باید با کمک سازمان ملل متحد انجام شود تا اینکه از گسترش دامنه جنگ ایران و عراق پیش‌گیری شود و سرانجام به قطع خون‌ریزی بی‌معنی حاصل گردد، با علاقه‌مندی مورد بحث و بررسی قرار گرفت و در این باره امکان بهره‌گیری از قدرت بالقوه شورای امنیت خاطر نشان گردید.»

رادیو مسکو می‌افزاید: «پرز دکوئیار در کنفرانس مطبوعاتی در مرکز مطبوعاتی وزارت امور خارجه شوروی، اضطراب و تشویش عمیق خود را از چگونگی تکامل روند رویدادهای خلیج فارس ابراز داشت و خاطر نشان کرد که من در دیدارهایم با رهبران اتحاد شوروی، فهمیدم که اتحاد شوروی نیز به همین اندازه نگران چگونگی تکامل روند رویدادها و موقعیت اضطراب‌انگیز در خلیج فارس است. دیدارهای پرز دکوئیار، دبیرکل سازمان ملل متحد با رهبران شوروی و گفت‌وگوهایی که میان آنها برگزار گردید، تمایلات و کوشش‌های اتحاد شوروی را به اینکه در آینده نیز در عمل، سهم خود را در قطع جنگ ایفا کند و نگذارد که منازعات مسلحانه

ص: ۳۹۴

۱- ۲۷. مأخذ ۲۵، صص ۲۳ تا ۲۵، نیکوزیا، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۸. مأخذ ۱۴، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.

در این منطقه دامنه گسترده تری به خود بگیرد، به روشنی نشان داد.»^(۱)

در این حال، معاون سیاسی دبیرکل جامعه عرب نیز در گفت و گویی با رادیو لندن کوشش های سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ عراق و ایران را با اهمیت خواند و آنها را جدی توصیف کرد. "عدنان عمران"، طرح مسئله جنگ ایران و عراق در اجلاس اخیر وزیران امور خارجه عرب را در راستای کمک به تلاش های انجام گرفته برای پایان دادن به این جنگ - که آن را فاجعه آمیز خواند - ذکر کرد. وی افزود: «تمامی کشورهای عرب متفقاً عقیده دارند که این جنگ می بایست در اسرع وقت پایان یابد و روابط حسن هم جواری، میان دو کشور متخاصم بر اساس قانون و عدالت برقرار شود.»^(۲)

۴۶۰ ۱

رونالد ریگان به منظور پاسخ گویی به برخی ابهامات درباره اسکورت نفت کش های کوییتی، امروز با رهبران دو حزب دمکرات و جمهوری خواه ملاقات و گفت و گو کرد. هرچند که متن این مذاکرات محرمانه بود، ولی "مارلین فیتز واتر"، سخن گوی کاخ سفید بیانیه ریگان درباره موضوعات مطرح شده در این ملاقات را برای خبرنگاران قرائت کرد. در بخشی از این بیانیه آمده است: «استراتژی ایالات متحده برای حفظ منافع امریکا در خلیج فارس باید همچنان بر ضرورت فوری پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق که هم اکنون هفتمین سال خونین خود را می گذراند، از طریق مذاکره و بدون اینکه غالب و مغلوبی در کار باشد، ادامه یابد. ایالات متحده اصرار دارد که شورای امنیت قبل از اواسط ژوئیه (اواخر تیر) برای تدوین یک قطع نامه جامع و سریع که در آن، آتش بس فوری و بازگشت به مرزهای بین المللی، استرداد زندانیان، استقرار یک مرجع بی طرف برای تعیین مسئول مناقشه و یک تلاش بین المللی برای بازسازی پس از جنگ پیش بینی شده باشد، تشکیل جلسه دهد. رئیس جمهوری، جرج شولتز وزیر خارجه را مأمور کرد که شخصاً، در این اجلاس شرکت کند و اداره تلاش های دیپلماتیک را به طور کلی، به عهده بگیرد. خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل متحد از این تلاش حمایت می کند. هم زمان، ایالات متحده درباره قطع نامه ای با ضمانت اجرا - که در آن، اعمال تحریم های مؤثر علیه هر کشوری که از اجرای مفاد قطع نامه های آتش بس و عقب نشینی به مرزها سر باز زند، گنجانده خواهد شد - به رایزنی خواهد پرداخت... هدف های عمده دولت در خلیج فارس، کمک به دوستان عرب میانه رو در دفاع از خویش، بهبود فرصت های صلح و نشان دادن این مسئله است که سیاست ارباب ایران کارگر نخواهد بود؛ همچنین یافتن یک راه حل عادلانه برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق که ضامن تمامیت ارضی و حاکمیت هر دو طرف باشد و نیز محدود کردن گسترش حضور و نفوذ شوروی در این منطقه استراتژیک و پیش گیری از بروز اختلال در جریان نفت می باشد. دولت امریکا در هفته های آتی با دیپلماسی فعال و نیرومند، به پیگیری این هدف ها ادامه خواهد داد.»^(۳)

ص: ۳۹۵

۱ - ۲۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۵، ۱۲/۴/۱۳۶۶، صص ۸ و ۹، رادیو مسکو، ۱۱/۴/۱۳۶۶.

۲ - ۳۰. مأخذ ۲، ص ۷، الجزیره - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

٣-٣١. مأخذ٢٥، ص ٢١، راديو امريکا، ١٣٦٦/٤/٩.

"ریچارد مورفی"، معاون وزیر خارجه امریکا که در کنگره این کشور حاضر شده بود درباره تأثیر حمله هواپیماهای عراقی به ناو "استارک" در تصمیم گیری های اخیر امریکا و کوشش های بین المللی این کشور برای پایان دادن به جنگ و تأثیر حضور نیروهای امریکایی در خلیج فارس مطالبی بیان کرد. رادیو امریکا درباره اظهارات این مقام امریکایی می گوید: «ریچارد مورفی، معاون وزارت امور خارجه امریکا، در کمیته روابط خارجی سنای امریکا و کمیته فرعی امور اروپا و خاورمیانه در مجلس نمایندگان امریکا، در مورد ادامه جنگ ایران و عراق، خطرات جنگ خلیج فارس، کشتی رانی آزاد در این آب ها و سیاست امریکا در قبال این مسائل سخنانی ایراد کرد که نمایانگر طرز تلقی و سیاست رسمی امریکا در برابر تحولات خلیج فارس است. مورفی با اشاره به حمله اشتباهی یک هواپیمای عراقی به ناو امریکایی استارک، گفت: این حادثه فاجعه آمیز، خطر فزاینده جنگ ایران و عراق و ضرورت پایان فوری جنگ خلیج فارس را نمایان ساخت. وی گفت افشاگری های اخیر در مورد معامله پنهانی اسلحه امریکا و اسرائیل با حکومت جمهوری اسلامی ایران، سبب شد که رهبران کشورهای عرب خلیج فارس در مورد قوام و انسجام سیاست خارجی امریکا و جدی و قابل اعتماد و ثابت قدم بودن سیاست امریکا در خلیج فارس، شک و تردید به خود راه بدهند. مورفی اذعان کرد که قرار گرفتن کشتی های کوییتی تحت حمایت پرچم امریکا، امری غیرعادی است که اوضاعی غیرعادی، آن را ایجاد کرده است. اما فقط ناخدای این کشتی ها، امریکایی و بقیه کارکنان آنها، غیر امریکایی خواهند بود. او یادآور شد که تاکنون، ایران مراقب بوده از مقابله با کشتی هایی که پرچم امریکا را در عرشه خود در اهتزاز دارند، احتراز کند و حضور ناوهای جنگی امریکا در نزدیکی این کشتی ها، آنها را از مزاحمت های ایران مصون داشته است.» (۱)

"ال.ریچ وی"، یکی از معاونان وزارت خارجه امریکا نیز در توجیه اقدامات این کشور در خلیج فارس گفت: «متحدین امریکا، تهدید در خلیج فارس را زیاد جدی نمی گیرند و فکر می کنند، غرب باید با این مسئله از طریق دیپلماتیک برخورد نماید و برای خاتمه آن، به دنبال قطع نامه های سازمان ملل و تلاش های میانجی گرانه باشد.» وی پیشنهاد بعضی چهره های کنگره، برای انتقال ۱۰۰ هزار از ۳۵۰ هزار نیروی موجود در اروپا را برای مجبور کردن متحدان اروپایی "ناتو" به افزایش سهمیه پشتیبانی خود در خلیج [فارس]، "غیر مسئولانه" خواند و گفت: ایالات متحده یک قدرت جهانی با منافع جهانی است و ملت های دیگر همیشه حاضر نیستند برای آن، پاشنه های کفش خود را بالا بکشند.» وی افزود: «ژاپن، در صورتی که جنگ ایران و عراق خاتمه یابد، حاضر به کمک مالی جهت طرح بازسازی می باشد. هلندی ها نیز به امریکا گفته اند در صورت نیاز ممکن است کشتی هایی را به خلیج [فارس] اعزام نمایند.» (۲)

ص: ۳۹۶

۱- ۳۲. مأخذ ۲۵، صص ۹ و ۱۰، رادیو امریکا، ۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۳. سند شماره ۲۲۳۶۳۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه سانفرانسیسکو کرونیل، ۹/۴/۱۳۶۶.

در این حال، آسوشیتدپرس از مخالفت کمیته روابط خارجی سنای امریکا با طرح اسکورت نفت کش های کویتی خبر داد. به گزارش این خبرگزاری، کمیته روابط خارجی سنای امریکا امروز با ۱۱ رأی موافق در مقابل ۸ رأی مخالف طرحی را که تغییر پرچم کشتی های کویتی به امریکایی و عملیات اسکورت آنها را متوقف می کند، تصویب کرد. اما سرنوشت این طرح در صحن مجلس سنا، مشخص نیست. کمیته روابط خارجی سنا همچنین با ۱۰ رأی موافق در برابر ۹ رأی مخالف، اجرای قانون اختیارات جنگی را خواستار شد.^(۱)

کاسپار واینبرگر، وزیر دفاع امریکا در هشدار به کنگره این کشور گفت: «در صورت تلاش کنگره برای بستن راه بر روی طرح ریگان در استفاده از نیروهای امریکایی جهت حمایت از کشتی های کویتی در خلیج فارس»، احتمال بروز رویارویی بین ریگان و کنگره وجود دارد.» واینبرگر در یک گفت و گوی تلویزیونی گفت: «تلاش برای اعمال تأخیر یا بستن راه بر توانایی رئیس جمهوری جهت اجرای سیاست خارجی، به نظر من بسیار نامطلوب خواهد بود.»^(۲)

۴۶۲ ۱

در پی افزایش مخالفت جناح های سیاسی، شخصیت ها و رسانه های امریکایی با اجرای عملیات اسکورت نفت کش های کویتی، امروز نزار حمدون سفیر عراق در امریکا با انتشار مقاله ای، ضمن تشویق امریکا برای ایفای نقش فعال تر در خلیج فارس، خواهان اقدامات همه جانبه این کشور در جنگ ایران و عراق شد. حمدون ضمن بازداشتن امریکا از به کارگیری سیاست محدود کردن جنگ در خلیج فارس، آن کشور را به توسعه اقدامات خود در تمام زمینه های درگیری بین ایران و عراق، فراخواند. خبرگزاری کویت درباره متن این مقاله گزارش داده است: «سفیر عراق در امریکا اعلام کرد توجه جدید به مسئله جنگ ایران و عراق، اگر تنها روی گسترش آن متمرکز گردیده و اصل جنگ به فراموشی سپرده شود، می تواند برای منطقه زیان آور باشد. حمدون با ارسال مقاله ای برای روزنامه "وال استریت ژورنال" تأکید کرده است که هشدار شدید در مورد گسترش جنگ، در صورتی که تنها توجه به گسترش ابعاد جنگ و لزوم یافتن راهی برای جلوگیری از بروز آن را در بر داشته باشد و ریشه اصلی جنگ را نادیده بگیرد می تواند برای منطقه زیان آور باشد نه سودبخش. وی اضافه کرده است اگرچه آزادی کشتی رانی و ادامه عبور نفت از خلیج فارس مسئله مهمی به شمار می رود، ولی اگر طرح ها به پیش بینی راه هایی برای محدود کردن جنگ به جبهه های مرزی ایران و عراق ختم شوند، شانس دستیابی به این آزادی کشتی رانی و ادامه عبور نفت، اندک خواهد بود. ... وی ضمن پشتیبانی از طرح های امریکا برای افزایش حضور نظامی در خلیج فارس گفت: تلاش برای متوقف کردن یا تضعیف تلاش های امریکا برای تأمین صلح در منطقه، می تواند به اعتبار امریکا ضربه بزند و تأثیرات منفی در منطقه خلیج فارس و فراسوی آن به بار آورد و بدتر از همه، این مسئله سبب تشویق ایران به تشدید جنگ و گسترش

ص: ۳۹۷

۱- ۳۴. روزنامه اطلاعات، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر، به نقل از آسوشیتدپرس از واشنگتن.

۲- ۳۵. مأخذ ۱۴، ص آخر.

تهدیدات خود علیه همسایگان و صدور انقلاب به منطقه و تعمیق دخالت در اعمال تروریستی در خاورمیانه و اروپای غربی خواهد شد. وی تأکید کرد: عراق حمله به کشتی های ایران یا دیگر کشتی های در حال تجارت با ایران را قطع نخواهد کرد، مگر اینکه ایران با آتش بس و توقف حملات علیه کشتی ها در خلیج فارس، موافقت کند»^(۱).

نزار حمدون همچنین در مصاحبه با رادیو امریکا در اظهارات مشابهی گفت: «امریکا و کشورهای ابرقدرت باید نقش وسیع تری در این زمینه داشته باشند.» وی افزود: «امریکا باید به عنوان یک قدرت جهانی، نقش فرماندهی را در این منطقه داشته باشد و این فرصت مناسبی است برای ایجاد تفاهم بیشتر بین امریکا و شوروی.»^(۲)

۴۶۳ ۱

با وجود حمایت های بی دریغ هیئت حاکمه کویت از عراق و دعوت این کشور از قدرت های بزرگ برای حضور در منطقه، روزنامه های کویت ضمن ابراز نگرانی شدید از تحولات آتی خلیج فارس، اوضاع منطقه را خطرناک توصیف کرده اند. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره مطالب برخی از این روزنامه ها گزارشی تهیه کرده است.

به گزارش این خبرگزاری، روزنامه "القبس" در سرمقاله خود با ذکر این مطلب که منطقه خلیج فارس در یک دوراهی قرار گرفته است، اوضاع منطقه را دردناک توصیف می کند: «چند روز دیگر، منطقه خلیج [فارس] وارد مرحله جدیدی از تشنج می شود مرحله ای که بسیار دشوار و دقیق است و مستلزم حفظ آرامش و برخوردار بودن از قدرت فائق برای دریافت هرگونه صدمه پیش بینی نشده می باشد.» القبس، اوضاع منطقه را به هواپیمایی که یکی از موتورهای آن در هوای طوفانی از کار افتاده است، تشبیه می کند و می افزاید: «منطقه، در یک آزمایش سرنوشت ساز به سر می برد.» این روزنامه، ضمن اعلام آمادگی کویت برای همکاری بیشتر با شوروی برای حضور فعال تر این کشور در آب های خلیج فارس، از تلاش روس ها برای حمل نفت کویت قدردانی می کند. القبس، جمهوری اسلامی ایران را به کشاندن ناوگان ابرقدرت ها به منطقه از طریق ایجاد درگیری نظامی با کشورهای بزرگ، متهم کرده و ادامه می دهد: «دوست داران صلح در منطقه امیدوار هستند، بازی جنگ اعصاب که در منطقه جریان دارد، به طور عمد و یا غیرعمد تبدیل به برخوردهایی میان کشتی های جنگی و توپخانه ها نشود و راهی برای نجات منطقه از مخاصمه و تشنج پیدا شود.»^(۳) این روزنامه همچنین، به نقل از منابع وزارت دفاع امریکا می افزاید: «ایران با آموزش مردان قورباغه ای و غواصان دریایی، خود را برای انجام عملیات انتحاری در قعر آب های خلیج فارس و مقابله با نفت کش های کویت و کشتی های جنگی امریکا آماده می کند.» به نوشته این روزنامه، مسئولان وزارت دفاع امریکا با اظهار نگرانی از آمادگی های رزمی ایران در خلیج فارس، تحقیقات گسترده ای را آغاز کرده اند.^(۴)

ص: ۳۹۸

۱- ۳۶. مأخذ ۲، صص ۶ و ۷، واشنگتن، خبرگزاری کویت، ۹/۴/۱۳۶۶، روزنامه وال استریت ژورنال.

۲- ۳۷. مأخذ ۳۴، ص ۲۰، به نقل از رادیو امریکا.

۳- ۳۸. مأخذ ۲، ص ۳۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶، روزنامه القبس.

۴- ۳۹. مأخذ ۳۴، ص ۱۸، به نقل از روزنامه کویتی القبس.

الرأى العام، روزنامه دیگر کویت در سرمقاله امروز خود، اوضاع منطقه را بسیار خطرناک و پیچیده توصیف می کند و می نویسد: «با تحولات جاری، نمی توان تنها با کلمات و سخن برخورد کرد، بلکه باید وارد مرحله عمل شد و نظاره گر نبود.» این روزنامه با اشاره به هشدارهای ایران از دخالت ابرقدرت ها در امور منطقه، جمهوری اسلامی ایران را مسئول کشاندن ناوگان های جنگی به منطقه معرفی می کند و می افزاید: «کویت که از سیاست و روش تهدید دیگران تبعیت نمی کند، با حفظ آرامش و متانت خود، برای مقابله با هیاهو و تحریکات ایران به کانال های سیاسی و دیپلماتیک بین المللی متوسل می شود.» (۱)

در این حال، روزنامه "الانباء" در سرمقاله امروز خود، اعراب را به اجرای پیمان دفاع عربی مشترک و حمایت از کویت در برابر ایران دعوت می کند: «آیا حق نداریم بپرسیم که اعراب در شرایط کنونی درگیری کویت، چه کاری کرده اند؟» الانباء با این درخواست که اعراب باید بر دیگران فشار وارد آورند تا قضایا حل شود نه بالعکس، از مواضع کشورهای عربی در قبال تحولات جاری در خلیج فارس، انتقاد کرده و می افزاید: «فرستادگان کویت به کشورهای عربی با دست خالی به کشور باز خواهند گشت، زیرا رژیم های حاکم بر کشورهای عربی توانایی آن را ندارند که فشار بر دیگران وارد آورند.» الانباء می نویسد: «هربار که عراق، ایران را در شمال شکست می دهد ایران در جنوب بر کویت فشار می آورد به طوری که در حال حاضر، کویت با محاصره دریایی مواجه می باشد و این در حالی است که همسایگان عرب ما تماشاچی هستند و اگر خواستند کمک کنند تنها برای ما دعا می خوانند و این، مراد ما نیست.» (۲)

۴۶۴ ۱

شاذلی بن جدید رئیس جمهور الجزایر
امروز بیانی برای صدام حسین ارسال کرد.

هم زمان با فشارهای سیاسی - تبلیغاتی به ایران و طرح قطعنامه برای پایان دادن به جنگ در شورای امنیت سازمان ملل، امروز پیام های رؤسای جمهور الجزایر و نیکاراگوئه به صدام حسین و پیام رئیس جمهور مصر - درباره جنگ ایران و عراق - به پادشاه اردن تسلیم شد.

"شاذلی بن جدید" رئیس جمهور الجزایر امروز در مراسم گشایش هجدهمین دوره کمیته مرکزی حزب "جبهه آزادی بخش ملی الجزایر" که وی دبیر کلی آن را بر عهده دارد، ایران و عراق را به بازگشت به مرزهای بین المللی دعوت کرد. وی گفت: «الجزایر با نگرانی و ناراحتی، جنگ میان برادران در عراق و ایران را دنبال می کند.» وی اضافه کرد که این کشور با کوشش

های مستمر خود برای رسیدن به یک راه حل صلح آمیز برای این جنگ و بازگشت دو طرف به مرزهای بین المللی، ادامه می دهد. (۳)

ص: ۳۹۹

-
- ۱- ۴۰. مأخذ ۲، ص ۳۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه الرأى العام.
 - ۲- ۴۱. مأخذ ۲، ص ۳۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه الانباء.
 - ۳- ۴۲. مأخذ ۲، ص ۸، الجزیره - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

در این حال، "فیصل بوطهر" وزیر صنایع سنگین الجزایر امروز برای رساندن پیام کتبی "بن جدید" وارد بغداد شد. خبرگزاری عراق، موضوع این پیام را تنها درباره روابط دو جانبه و تحولات خاورمیانه اعلام کرد. گفتنی است که بوطهر، رئیس هیئت اقتصادی الجزایر در مذاکرات کمیته همکاری اقتصادی تجاری و فنی دو کشور است. (۱)

خبرگزاری عراق نیز اعلام کرد: معاون رئیس جمهور "نیکاراگوئه" که برای دیداری رسمی وارد بغداد شده است، از مواضع عراق برای پایان یافتن جنگ حمایت کرد. خبرگزاری عراق در این باره گزارش کرده است: «سرجیو رامیرز مرکادو معاون رئیس جمهوری نیکاراگوئه، امروز برای یک دیدار رسمی چند روزه وارد بغداد شد. وی که هنگام ورود مورد استقبال "طه محی الدین معروف"، همتای عراقی خود قرار گرفت، اظهار کرد که حامل پیامی از جانب "دانیل اورتگا"، رئیس جمهور نیکاراگوئه برای صدام حسین است. "مرکادو" اضافه کرد کشور متبوعش از پیشنهاد عراق مبنی بر پایان گرفتن جنگ با ایران حمایت می کند. در این سفر، وی که سرپرستی یک هیئت رسمی را عهده دار است، قرار است با مسئولان عراقی، زمینه های مختلف همکاری های میان دو کشور را مورد بررسی قرار دهد.» (۲)

همچنین "حسنی مبارک" رئیس جمهور مصر نامه ای درباره پایان دادن به جنگ برای شاه اردن فرستاد. "اسامه الباز"، مشاور سیاسی رئیس جمهوری مصر گفت که در ملاقات با حسین پادشاه اردن، چگونگی پایان دادن به جنگ ایران و عراق و پیشبرد تلاش های صلح خاورمیانه را مورد بحث و گفت و گو قرار داده است. "الباز" به خبرگزاری رویتر گفت: «پیام حسنی مبارک را که عمدتاً پیرامون جنگ بوده است، نیز تسلیم شاه حسین نموده است.» وی افزود: «در این ملاقات همچنین توانایی کشورهای عمده عرب جهت متوقف ساختن این اوضاع نابسامان، مورد بررسی قرار گرفته است.» (۳)

حسنی مبارک رئیس جمهور مصر درباره پایان دادن به جنگ نامه ای برای ملک حسین شاه اردن ارسال کرد.

حسنی مبارک رئیس جمهور مصر درباره پایان دادن به جنگ نامه ای برای ملک حسین شاه اردن ارسال کرد.

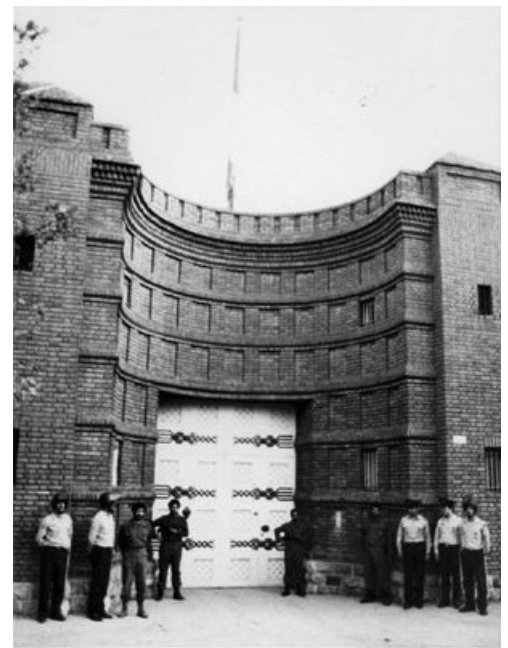
ص: ۴۰۰

۱- ۴۳. مأخذ ۲، ص ۴۵، بغداد - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۹/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری عراق.

۲- ۴۴. مأخذ ۲، ص ۶، بغداد - خبرگزاری عراق، ۹/۴/۱۳۶۶.

۳- ۴۵. مأخذ ۲، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

"ورنون والترز"، نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل و فرستاده رئیس جمهور این کشور که برای انجام دادن مأموریتی ویژه به سفری دوره ای دست زده است، امروز وارد مسکو شد. خبرگزاری یونایتدپرس درباره اهداف و انگیزه های سفر وی گزارش داد: «فردنگم»، سخن گوی سفارت امریکا در مسکو به خبرنگاران گفت: والترز، هر سال قبل از تشکیل مجمع عمومی سازمان ملل، به پایتخت های کشورهای مهم جهان سفر می کند. مجمع عمومی امسال سازمان ملل، در سپتامبر (مهر) و با شرکت ۱۵۹ کشور جهان تشکیل خواهد شد. والترز حداقل چند روز در مسکو خواهد ماند. سخن گوی سفارت امریکا از تأیید موضوع گفت و گوهای والترز و مقامات شوروی پیرامون جنگ عراق و ایران خودداری کرد. وی گفت: طی اقامت والترز در مسکو، بدون شک مسائلی مورد بحث و تبادل نظر قرار خواهد گرفت که احتمالاً، انتظار آن را نخواهیم داشت. منابع دیپلماتیک عقیده دارند سفر والترز، اتفاقی و یا به روال جاری هر ساله نیست، بلکه بدون شک برای مذاکره به منظور خاتمه جنگ و پایان حملات علیه کشتی ها و نفت کش ها در خلیج فارس، وی عازم مسکو شده است.» (۱)

سفارت فرانسه در تهران
در پی اقدامات روز گذشته پلیس فرانسه علیه سفارت ایران در پاریس، امروز
سفارت فرانسه در تهران تحت نظر پلیس قرار گرفت.

در پی اقدامات روز گذشته پلیس فرانسه علیه سفارت ایران در پاریس، امروز سفارت فرانسه در تهران تحت نظر پلیس قرار گرفت. به گزارش خبرگزاری فرانسه، ده ها تن از جمله اعضای کمیته وابسته به وزارت کشور ایران (نیروهای انتظامی) شب هنگام، به محل سفارت فرانسه اعزام شدند. این خبرگزاری به نقل از منابع دیپلماتیک می افزاید: «مقامات ایرانی به وضوح به "پیر لافرانس"، کاردار سفارت فرانسه گفته اند که تدابیر امنیتی مزبور که عملاً فعالیت های سفارت را مختل کرده است، جهت مقابله با اقدامات پلیس فرانسه است که جهت کنترل اطراف سفارت ایران در پاریس انجام گرفته است که به محض برچیده شدن آن در پایتخت فرانسه، در تهران نیز هم زمان برچیده خواهد شد. منابع دیپلماتیک گفتند: ایرانی ها امروز، به ویژه از ورود و یا خروج افراد به درون سفارت فرانسه جز در موارد اکیداً ضروری ممانعت به عمل آوردند.» (۲)

١-٤٦. مأخذ ١٤، ص آخر، نيويورك - سازمان ملل متحد، يونائتد پرس.

٢-٤٧. مأخذ ٢٥، ص ٥٦، پاریس، خبرگزاری فرانسه، ١٠/٤/١٣٦٦.

در این حال، اخبار رسیده از پاریس حاکی از افزایش مراقبت های پلیس فرانسه در اطراف سفارت ایران است. خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران طی گزارشی به بررسی نحوه برخورد پلیس فرانسه با مراجعه کنندگان به سفارت ایران، علت بروز این اختلاف و برخورد جناح های مختلف دولت فرانسه با این امر، پرداخته است: «کنترل هویت افرادی که قصد ورود و یا خروج از سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس را دارند، امروز با شدت بیشتری از سوی پلیس فرانسه همچنان ادامه داشت. چندین دستگاه اتومبیل پلیس از صبح امروز برای دومین روز متوالی در مقابل سفارت و کنسول گری جمهوری اسلامی ایران در پاریس مستقر گشته و ده ها تن از مأموران پلیس هویت تمامی افراد اعم از دیپلمات، کارمند رسمی و یا ارباب رجوع معمولی که قصد ورود و یا خروج از سفارت جمهوری اسلامی ایران را دارند، کنترل می نمایند. به گفته شاهدان عینی بعضی از افراد حتی مورد تفتیش بدنی نیز واقع می شوند. کانال های رادیو و تلویزیون فرانسه که از بعدازظهر امروز این مسئله را در صدر اخبار خود قرار داده اند، مدعی هستند که پلیس با این اقدام قصد دارد "وحید گرجی" نفر دوم سفارت را که احتمالاً در داخل سفارت خانه پنهان شده، دستگیر و از فرار وی جلوگیری نماید.

یادآوری می شود، بازپرس مسئول رسیدگی به پرونده بمب گذاری های سال گذشته در پاریس، قصد دارد در این رابطه از آقای گرجی به عنوان "شاهد"، بازجویی نماید و به همین منظور، حکمی نیز مبنی بر بازداشت وی صادر نموده است. پلیس قضایی فرانسه با استناد به همین حکم، در تاریخ ۳ ژوئن گذشته (۱۳ خرداد) برای بازداشت وحید گرجی، به منزل وی می رود، ولی موفق به دستگیری او نمی شود. در واقع، پلیس ضمن تفتیش از منزل وحید گرجی در حضور همسر و پدرش که موقتاً در پاریس به سر می برند، مطلع می شود که وحید گرجی شب قبل از این ماجرا، پاریس را به مقصد "زنو" ترک کرده است. برخی از محافل مطبوعاتی فرانسه معتقدند وحید گرجی به احتمال قوی توسط افرادی که مایل نیستند روابط ایران و فرانسه در پس این ماجرا و بازداشت نفر دوم سفارت جمهوری اسلامی ایران تیره تر گردد، در جریان آنچه که در انتظارش بوده قرار گرفته و توانسته است خاک فرانسه را به موقع ترک نماید. در همین حال از چندی پیش، شایعاتی مبنی بر "پنهان شدن" گرجی در محل سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس رواج یافته و گفته می شود اقدامات پلیسی نیز که از دیروز در مقابل سفارت خانه و کنسول گری جمهوری اسلامی ایران انجام می گیرد در چارچوب همین شایعات و به اصطلاح دستگیری گرجی باشد.

مع ذلک ناظران که روند عادی سازی روابط بین پاریس و تهران را تعقیب می کنند با فرضیه فوق کاملاً مخالف بوده و معتقدند اقدامات چشمگیر و تحریک آمیز پلیسی ظرف ۴۸ ساعت گذشته در مقابل سفارت جمهوری اسلامی ایران بر اثر فشارهای مستقیم افراد هوادار رژیم عراق در داخل دولت فرانسه و به منظور هرچه کندتر نمودن روند عادی سازی روابط بین تهران و پاریس انجام می گیرد. همین ناظران در جهت اثبات گفته خویش خاطر نشان می سازند چنانچه منظور

واقعی دولت فرانسه، دستگیری احتمالی گرجی بود، وجود چند مأمور مخفی فرانسوی که همواره سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس را تحت نظر داشته و دارند، کفایت می نمود و نیازی به این چنین اقدامات شدید پلیسی و محاصره عملی سفارت نبود.» خبرگزاری جمهوری اسلامی در پایان این گزارش، تا اندازه ای خوش بینانه به اقدامات و تصمیم گیری های فرانسه در سیاست خارجی برخورد می کند و این گونه نتیجه گیری می کند: «آیا ژاک شیراک و دیپلماسی فرانسه اجازه خواهند داد که کوشش هایی که ظرف یک سال گذشته در جهت بهبود روابط با جمهوری اسلامی ایران انجام داده اند، بدین سان مورد سؤال واقع شود؟ ناظرین معتقدند چنانچه فرانسه به حضور فعال در صحنه سیاسی خاورمیانه پای بند است بایستی از ایجاد مشکلات جدید در راه روند عادی سازی روابط خود با جمهوری اسلامی ایران احتراز نماید.» (۱)

۴۶۷ ۱

در پی ربه شدن چارلز گلاس خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان در منطقه تحت کنترل ارتش سوریه، تشنجاتی در روابط ایران و سوریه روی داده است و این تشنج بر رفتار نیروهای سوریه در لبنان و نوع رفتار آنها با نیروهای سپاه و شیعیان لبنان تأثیر گذاشته است. خبرنگار آسوشیتدپرس در این باره گزارش داد که در لبنان اظهار می دارند نیروهای سوریه، سپاه پاسداران ایران را در دره بقاع محصور نموده و از نقل و انتقال آنان جلوگیری به عمل می آورند و فشار بر شیعیان تندرو را که گفته می شود بیشترین خارجیان ناپدیده شده را در اختیار دارند، تشدید نموده اند.

منابعی که به فرماندهی نیروهای سوریه در لبنان نزدیک هستند روز دوشنبه اظهار کردند در حدود ۳ هزار تن از پاسداران ایران در دره بقاع شرقی از استفاده از جاده های نظامی در مرز سوریه و لبنان منع شده اند. این منابع که نخواستند نامشان فاش شود همچنین گفتند که این ممنوعیت، سپاه پاسداران را از مزایای مسافرت در داخل و خارج دره بقاع بدون اینکه در مراکز بازرسی و یا ایستگاهی گمرک مرزی متوقف گردند محروم می سازد. (۲)

خبرگزاری فرانسه نیز قبلاً در گزارشی مشابه اعلام کرده بود: خبرنگاران مستقر در دره بقاع لبنان گزارش می دهند، ارتش سوریه طی سه روز اخیر بنیاد گرایان شیعه طرف دار ایران در دشت بقاع لبنان را تحت مراقبت شدید قرار داده است. منابع مذکور می افزایند: سربازان سوریه مستقر در منطقه بعلبک (۸۳ کیلومتری جنوب شرقی بیروت) گواهی حمل اسلحه اعضای حزب الله را ضبط می کنند و اتومبیل های افراد ریش دار - علامت ویژه بنیاد گرایان - را به دقت مورد بازرسی قرار می دهند. (۳)

۴۶۸ ۲

با توجه به تشکیل اجلاس اخیر اوپک و تلاش جمهوری اسلامی ایران در این اجلاس، خبرگزاری آسوشیتدپرس خبر داد قیمت های نفت، سیر صعودی خود را آغاز کرده است. به گزارش این خبرگزاری، قراردادهایی که برای تحویل محموله های نفت خام تگزاس غربی در ماه اوت (شهریور) منعقد شده بودند، بر اساس هر بشکه ۴۱/۲۰ دلار امضا شده اند. این میزان، ۱۷

۱- ۴۸. مأخذ ۲، صص ۳۶ تا ۳۸، پاریس خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶.

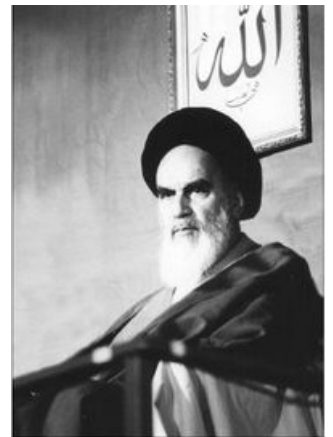
۲- ۴۹. مأخذ ۲، ص ۴۴، بیروت - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۹/۴/۱۳۶۶.

۳- ۵۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۲، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۷۶، دمشق - خبرگزاری فرانسه.

سنت از نرخ های روز جمعه بیشتر است. این خبرگزاری می افزاید: «وزرای نفت کشورهای عضو اوپک که سرگرم اجلاس در وین بودند روز شنبه تصمیم گرفتند تا سقف تولید کنونی را اندکی افزایش دهند، لکن افزایش پیش بینی شده بعدی برای فصل پاییز را ملغی کردند. بدین ترتیب، تا پایان سال جاری مسیحی، سقف تولید اوپک ۶/۱۶ میلیون بشکه در روز خواهد بود. به نقل از تحلیل گران نفتی، گزارش می شود که این اقدام اوپک، می تواند قیمت های نفت خام را از سطح ۱۸ دلار کنونی بالا-تر ببرد. همچنین دلالاتی نفتی پیش بینی می کنند که قیمت های نفت حرارتی در سه ماهه آخر سال جاری میلادی یعنی زمانی که تولید نفت خام اوپک به سطح یاد شده (۶/۱۶ میلیون بشکه در روز) تنزل خواهد کرد باز هم افزایش خواهد یافت. قبل از این، قرار بود در سه ماهه چهارم، اوپک روزانه ۳/۱۸ میلیون بشکه در روز تولید کند.»(۱)

از سوی دیگر، روزنامه سوئدی "سونسکا داگلادت" نقش ایران در افزایش بهای نفت و سیاست های نفتی ایران و عربستان سعودی را مورد بررسی قرار داده است. مفسر اقتصادی این روزنامه، ایران را پیروز اجلاس اخیر اوپک خوانده و ابراز عقیده می کند: «عربستان سعودی را که بزرگ ترین صادرکننده نفت است، می توان تحمل کننده دشواری ها ارزیابی نمود.» این روزنامه می افزاید: «اگرچه معماران توافق بر سر کاهش سقف تولید را ایران و عربستان تشکیل می دادند، لیکن این دو کشور دارای سیاست های نفتی متفاوتی می باشند.» این نشریه می نویسد: «سیاست نفتی ایران برای افزایش قیمت نفت، کاهش مجموعه تولید نفت می باشد و این در حالی است که خط سیاست نفتی عربستان، بر افزایش حجم تولید و عرضه ارزان نفت برای کسب درآمد بیشتر استوار می باشد.» این روزنامه سوئدی ادامه می دهد: «کارشناسان امور نفتی عقیده دارند توافق روز گذشته اوپک نهایتاً موجب افزایش قیمت نفت خواهد گردید.»(۲)

۴۶۹ ۱

امام خمینی یا دستورالعمل چهار ماده ای دبیرخانه ائمه جمعه درباره انتخابات مجلس موافقت کردند.

امروز، دبیرخانه ائمه جمعه دستورالعمل چهار ماده ای را تنظیم کرد و برای ابلاغ آن به ائمه جمعه، از امام خمینی کسب تکلیف کرد که امام با مواد چهارگانه پیشنهاد شده موافقت کردند. در این دستورالعمل، ائمه جمعه و ستادهای نماز جمعه از موضع گیری له یا علیه کاندیداها منع شده اند و در ضمن به باقی ماندن ائمه جمعه در سنگرهای نماز جمعه توصیه شده و از آن دسته از ائمه جمعه که در صدد ثبت نام برای راهیابی به مجلس شورای اسلامی هستند خواسته شده است تا در مهلت قانونی از منصب امامت جمعه استعفا دهند.(۳)(ضمیمه دارد)

-
- ۱- ۵۱. مأخذ ۱۱، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از آسوشیتدپرس - نیویورک.
 - ۲- ۵۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.
 - ۳- ۵۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، متن استجازه دبیرخانه سراسری ائمه جمعه و متن پاسخ حضرت امام به این شرح است: «بسم الله الرحمن الرحيم - محضر مبارک بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران، حضرت آیت الله العظمی امام خمینی مدظله العالی؛

پس از عرض سلام و تحیات، دبیرخانه مرکزی ائمه جمعه سراسر کشور پس از شور و مشورت، بدین نتیجه رسیده است که از حضور مبارک‌کنان استجازه نموده، در صورتی که موافقت فرمایید، تذکرات برادرانه ذیل به ائمه جمعه محترم سراسر کشور و ستادهای نماز جمعه داده شود:

۱- بر اساس تجربیات حاصله از انتخابات دور اول و دوم مجلس شورای اسلامی و بروز اختلافات در پاره ای از شهرها، بدین وسیله به آقایان محترم ابلاغ شود، از معرفی افراد به عنوان کاندیدا و موضع گیری له یا علیه اشخاص و استفاده انتخاباتی از تریبون نماز جمعه خودداری کنند.

۲- در صورتی که برخی از عزیزان ائمه محترم جمعه تصمیم دارند در انتخابات آینده خود را کاندیدا نمایند، لازم است از سه ماه قبل از انتخابات، از سمت امامت جمعه استعفا نمایند تا دبیرخانه جهت جایگزینی افراد واجد شرایط، تصمیمات مقتضی را اتخاذ و اقدامات لازم را معمول دارد.

۳- ستادهای نماز جمعه در سراسر کشور از سه ماه قبل از انتخابات، حق ندارند از کسانی که می خواهند خود را کاندیدا کنند، به عنوان سخنران قبل از خطبه ها استفاده کنند. بدیهی است، ستاد باید از شخص دعوت شده قبلاً سؤال کند.

۴- دبیرخانه، دوستانه و خاضعانه از آن دسته از ائمه محترم جمعه مایل به شرکت در انتخابات مجلس شورای اسلامی می خواهد تا سنگر امامت جمعه را رها نکرده در حوزه مسئولیت خود، کما فی السابق به خدمات و تلاش های صادقانه خویش ادامه دهند و بدانند که ثمرات وجودی آقایان در سنگر امامت جمعه از سنگر مجلس شورای اسلامی کمتر نبوده و موجبات خرسندی خداوند متعال و امت حزب الله را فراهم می سازد.

بدیهی است، در صورت تخلف از موارد فوق، امام جمعه از امامت جمعه عزل و ستاد نماز نیز منحل خواهد شد. چنانچه موافقت فرمایید امام جمعه و ائمه جمعه موقت تهران از این حکم مستثنی باشند. - دبیرخانه مرکزی ائمه جمعه.»

متن پاسخ حضرت امام چنین است: «بسمه تعالی - با تشکر از زحمات ارزنده دبیرخانه ائمه جمعه و ائمه جمعه محترم بلاد و درخواست از محضر مقدس خداوند متعال برای توفیق هرچه بیشتر به همه نهادها و ملت شریف، موافقت می شود. روح الله الموسوی الخمینی» (۱)

۱- ۵۴. وزارت ارشاد اسلامی، مرکز مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، "صحیفه نور" مجموعه رهنمودهای امام، جلد ۲۰، ص ۱۰، ۹/۴/۱۳۶۶.

دشمن در نخستین ساعات امروز، بار دیگر برای تصرف قله ۲ ارتفاع قشن، روی مواضع نیروهای خودی در این ارتفاع و محورهای مواصلاتی آتش سنگینی اجرا کرد. واحدهای ارتش عراق در این اقدام علاوه بر گلوله‌های تخریبی، به میزان فراوانی از گلوله‌های دودزا نیز برای غافل‌گیر کردن نیروهای خودی استفاده کردند، سپس هجوم نفرات پیاده به سمت مواضع خودی شروع شد. به کارگیری گلوله‌های دودزا چنان گسترده بود که نیروهای خودی متوجه هجوم دشمن نشدند و ناگهان نیروهای عراقی را در مقابل خود دیدند و در نتیجه، نبردی سنگین و تن به تن بین نیروهای دو طرف در گرفت. با این حال، نیروهای لشکر ۷ ولی عصر (عج) موفق شدند، دشمن را به عقب برانند.

با توجه به اقدامات و استمرار فشار دشمن برای تصرف کامل ارتفاع قشن، فرماندهی قرارگاه نجف فوریت اجرای عملیات در این منطقه را به علی فضل‌ی فرمانده لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) ابلاغ کرد. این لشکر که از ۲ روز پیش در منطقه عملیاتی مستقر شده است و از آمادگی کافی برخوردار نیست، به رغم وجود برخی مشکلات همچون انبوه آتش دشمن، کامل نبودن شناسایی‌ها، محدود بودن راه کارهای عملیاتی و ... عملیات خود را برای عقب راندن دشمن و تصرف قله ۳ قشن آغاز کرد. نیروهای این یگان در کمترین زمان، موفق به تصرف کامل این ارتفاع شدند، ولی دشمن در اقدامی متقابل قله ۳ را باز پس گرفت. با این حال، نیروهای خودی توانستند دشمن را به عقب برانند. نیروهای عراقی در ساعت ۶ بار دیگر برای تصرف قله ۳ دست به حمله زدند ولی با مقاومت نیروهای خودی، این حمله نیز ناکام ماند. بلافاصله پس از این حمله عراق، با تدابیر فرماندهی لشکر ۱۰ و وارد کردن نیروهای تازه نفس، باقی مانده نیروهای دشمن را تا انتهای یال‌های قله ۳ قشن عقب راندند و سپس با پاک‌سازی منطقه و ترمیم جاده ارتباطی بین قله‌های ۱، ۲ و ۳ موقعیت به دست آمده را تثبیت کردند. (۱)

از سوی دیگر، نیروهای خودی برای بازپس‌گیری تپه دوقلو چندین بار دست به عملیات زدند، ولی به دلیل خستگی نیروهای عمل‌کننده، آتش انبوه دشمن و وجود تعداد فراوانی از نیروهای عراقی در این محور، موفقیتی به دست نیامد. (۲)(۳)

ص: ۴۰۷

۱- ۱. سند شماره ۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف، عملیات نصر ۴، احمد نیک‌روش، ۱۳۶۶/۱۰/۲۷، صص ۲۷۰ تا ۲۷۸.

۲- ۲. پیشین، صص ۲۸۱ تا ۲۸۹.

۳- گزارش رادیو سوئد درباره عملیات نصر ۴ و تصرف شهر مأوت در ضمیمه خبر درج شده است.

به گزارش قرارگاه رعد، مرکز پدافند هوایی منطقه عملیاتی نصر ۴، ساعت ۹:۳۵ امروز یک فروند هواپیمای دشمن به وسیله سایت موشکی هدف قرار گرفت و منهدم شد. (۱)

امروز اعلام شد با تلاش پرسنل نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، دو فروند ناو جنگی پس از اجرای تعمیرات اساسی و آماده سازی قطعات و وسایل ویژه مورد نیاز، طی مراسمی در خلیج فارس به آب انداخته شد. (۲)

فرمانده هوانیروز ارتش نیز طی گزارشی از عملکرد آموزشی این یگان، با اشاره به خروج کارشناسان خارجی و به کارگیری نیروهای بومی در آموزش نیروها، گفت: «مرکز آموزش هوانیروز توانسته است، ۶۷۸ خلبان و ۱۴۵۰ نفر را در قسمت های فنی آموزش دهد.» وی افزود: «این مرکز قادر است آموزش کادر خلبانی کشورهای دوست ایران در خاورمیانه را به عهده بگیرد.» (۳)

امروز هم، نیروهای داوطلب بسیجی تحت عنوان "مدافعان خلیج فارس"، از استان های آذربایجان شرقی، اصفهان، همدان، یزد، بوشهر و مازندران به پایگاه های دریایی سپاه در شهرهای سواحل و جزایر خلیج فارس اعزام شدند. (۴)

در درگیری نیروهای خودی با عناصر سازمان کومه له در منطقه "دره هوان" و "اسحاق آباد" در حوالی "سقز"، هشت تن از افراد کومه له کشته شدند. در این درگیری، سه تن از نیروهای خودی نیز مجروح شدند. (۵)

درباره تلاش عراق برای فراهم کردن نیروهای لازم جهت حضور در جبهه های جنگ، خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد: «بیش از یک صد هزار دانشجوی عراقی برای کسب آموزش تاکتیک های رزمی و فنون جنگی، پیوستن به اردوگاه های نظامی را آغاز کردند. یک عضو بلندپایه حزب بعث گفت: این دانشجویان از نظر روانی و جسمی برای شرکت در هر مأموریت محوله، آماده خواهند شد.» (۶)

چهل تن از سفیران و کارداران کشورهای خارجی و گروهی از خبرنگاران خارجی، از مصدومان بمباران شیمیایی سردشت در بیمارستان بقیه الله و همچنین از منطقه بمباران شده سردشت دیدن کردند. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از این

بازدید حاکی است: «در این بازدید، رئیس بیمارستان ضمن اعلام این مطلب که مصدومین بستری شده، شامل شانزده کودک یک ماهه تا دوازده ساله، سیزده زن و بیست مرد می باشند، گفت: در جریان بمباران شهر سردشت، هواپیماهای عراقی شش بمب حاوی گاز خردل پرتاب کردند که در مناطق پرجمعیت نظیر بازار و محوطه بیمارستان فرو افتادند.

ص: ۴۰۸

۱-۳. سند شماره ۲۸۵۷۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزیده اسناد عملیات نصر ۴، ص ۲۸۲.

۲-۴. روزنامه اطلاعات، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۳-۵. پیشین، ص ۱۸، اصفهان.

۴-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۵-۷. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، بولتن "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۴، ۲۵/۵/۱۳۶۶، ص ۳۵.

۶-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۴، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۵، بغداد - آسوشیتدپرس،

۱۰/۴/۱۳۶۶.

دیدار خبرنگاران خارجی با مصدومان شیمیایی سردشت

دیدار خبرنگاران خارجی با مصدومان شیمیایی سردشت

وی افزود: یکی از زنان مصدوم که حامله بوده و دو تن از مردان بستری شده، تاکنون شهید شده اند.» بنا بر این گزارش، در بازدید دیپلمات ها از مصدومان خردسال و زنان، یک معلم دبستان که همراه دو دختر خردسال خود بستری بود، خطاب به آنها اعلام کرد: «از صدام که همواره استفاده از سلاح های شیمیایی را تکذیب کرده است نمی پرسید که چرا دست به این جنایات می زند؟ و آیا شما در مقابل ملت خود و بشریت مسئول نیستید؟» وی افزود: «چگونه می توان باور کرد که دنیا در مقابل این جنایات اقدامی نکند؟» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «دیپلمات های خارجی در جریان بازدید، از مصدومان بستری در بخش مراقبت های ویژه عیادت کردند که در شرایط وخیمی به سر می بردند و تاکنون، سه تن از آنها از جمله، یک کودک خردسال و دو مرد، در این بیمارستان به شهادت رسیده اند. به گفته رئیس بیمارستان بقیه الله، تعداد مصدومین به مراتب بیشتر از تعدادی است که در تهران بستری شده اند. وی گفت: تعدادی از مجروحین نیز در سردشت بستری گردیده و مورد مداوا قرار گرفته اند.»^(۱)

همچنین خبرنگاران خارجی در دیدار از منطقه بمباران شده سردشت، از آثار حملات شیمیایی عراق علیه منطقه مسکونی سردشت دیدار کردند.^(۲) هم زمان با این بازدید، هواپیماهای عراقی اقدام به بمباران این شهر کردند که طی آن، یکی از اهالی شهر شهید و شش تن دیگر، مجروح شدند.^(۳) در این حال، تلویزیون سوئد تصاویر پانزده کودک شیرخوار ایرانی را که در سردشت هدف حملات شیمیایی عراق قرار گرفته بودند، امروز به نمایش

۲-۱۰. پیشین، ص ۳.

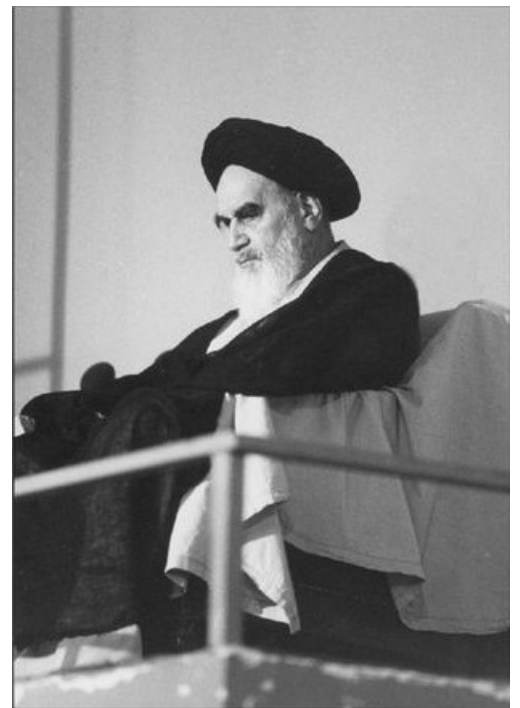
۳-۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۵، ۱۳۶۶/۴/۱۲، ص ۳، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۱.

گذاشت. تلویزیون سوئد طی گزارشی، کاربرد گاز خردل را در حمله عراق به سردشت تأیید کرد. در این گزارش تلویزیونی که در مهاباد تهیه شده بود، دکتر "گوستاو آندرسون" عضو هیئت بررسی جنایات شیمیایی سازمان ملل و محقق سازمان مطالعات وابسته به وزارت دفاع سوئد که دو بار از سوی سازمان ملل برای بررسی کاربرد سلاح شیمیایی به ایران سفر کرده، در گفت و گویی اظهار کرد: «ما می دانیم عراق سلاح شیمیایی به کار می گیرد، اما مطمئن نیستیم ایران از سلاح شیمیایی استفاده کرده باشد. در این مورد ما هیچ گونه مدرکی در دست نداریم.» در گزارش تلویزیون سوئد همچنین به بدبینی اعضای کمیسیون ویژه بررسی سازمان ملل به توانایی سازمان ملل در جلوگیری از کاربرد سلاح شیمیایی، اشاره شده است. (۱)

۴۷۷ ۱

یک نفت کش ایرانی به نام "دنا" در ۵۰ مایلی جزیره خارک در جنوب سواحل بوشهر، هدف موشک های اگزوسه هواپیماهای عراقی قرار گرفت و دچار آتش سوزی شد. در این حمله، سوراخی به قطر ۴ متر در بدنه کشتی ایجاد شد. آتش سوزی پس از حدود هشت ساعت، خاموش شد و کشتی برای انجام تعمیرات لازم، به بندرعباس رفت. (۲)

۴۷۸ ۲

امام خمینی در پاسخ به نامه ۲ تن از نمایندگان مجلس: باید مردم را برای انتخابات آزاد بگذاریم و نباید کاری کنیم که فردی بر مردم تحمیل شود.

امام خمینی در ادامه توصیه های خود برای برگزاری سالم دوره سوم انتخابات مجلس شورای اسلامی، در پاسخ به سؤال چهارتن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی، دخالت هر نوع نهاد و تشکیلاتی را خارج از حوزه انتخاباتی خود و استفاده از وجوه شرعی و بیت المال در تبلیغات انتخاباتی را غیرمجاز اعلام کردند. (۳) متن کامل پاسخ امام به نمایندگان مجلس این چنین است: «با اینکه این گونه سؤال ها اکنون زود است، مع ذلک باید مردم را برای انتخابات، آزاد بگذاریم و نباید کاری بکنیم که فردی بر مردم تحمیل شود. به حمدالله، مردم ما دارای رشد دینی - سیاسی مطلوب می باشند و خود، افراد متدین و درد مستضعفان چشیده و آگاه به مسائل دینی - سیاسی و هم گام با محرومین را انتخاب خواهند کرد و در چنین اوضاعی،

۱-۱۲. مأخذ ۹، ص ۳.

۲-۱۳. واحد اطلاعات و تحقیقات سپاه، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۴، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱؛ و - مأخذ ۱۱، ص ۴۰، لندن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۱/۴/۱۳۶۶؛ و - سند شماره ۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس، ۱۰/۴/۱۳۶۶؛ و - معاونت سیاسی سپاه، نشریه "بررسی"، شماره ۱۴، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۱۴. مأخذ ۹، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

حزب و دفتر و تجمعی نمی تواند در حوزه انتخابات دیگران، دخالت نماید و برای غیر حوزه [انتخاباتی] خود، فرد یا افرادی را کاندیدا نموده و از آنان تبلیغ نماید. در شرایط کنونی، این جانب به هیچ وجه و به هیچ کس اجازه نمی دهم تا از سهم مبارک امام(ع) و یا از اموال دولت و اموال دفاتر و سازمان ها و مجامع و اموال عمومی خرج انتخابات کند. باید مردم را برای شرکت در انتخابات تشویق کرد. ان شاءالله نظرم را در این مورد بعداً اعلام خواهم کرد. روحانیون محترم حوزه انتخاباتی سعی کنند در حوزه خود [با] افراد و گروه های مسلمان که در انتخابات کاندیدا شده و یا از کاندیداهای مورد علاقه خود طرف داری می کنند، چون پدری مهربان باشند و آنان را با دیده محبت بنگرند. از خداوند، توفیق شما را خواستارم.»(۱) (ضمیمه دارد)

۴۷۹ ۱

در پی موضع گیری روز پیش رئیس جمهور در برابر اظهارات دو روز گذشته دبیرکل سازمان ملل درباره آمادگی این سازمان برای ایجاد یک نیروی بین المللی بازدارنده، امروز میرحسین موسوی نخست وزیر نیز در واکنش به اظهارات خاویر پرز د کوئیار گفت: «طرحی که عنوان می شود سازمان ملل نیروهای حافظ صلح را در منطقه بگمارد، کار بیهوده ای است و من فکر می کنم، شورای امنیت بهتر است به جای این تصمیم، متجاوز را محکوم کند تا زودتر غائله ختم شود و جو تشنج از بین برود.» وی افزود: «سیاست خارجی ما بر اساس اصولی مشخص پایه ریزی شده است. یکی از آن اصول این است که پای ابرقدرت ها به منطقه کشیده نشود و از طرف دیگر، در رابطه با مسئله خلیج فارس، عنوان کردیم که مسئله ای وجود ندارد، تنها صدام مطرح است یعنی متجاوزی که به کشتی های نفتی حمله می کند. طبیعی است که این مسئله، امنیت منطقه را بر هم می زند و تا زمانی که این مسئله ادامه داشته باشد، امنیتی در خلیج فارس وجود نخواهد داشت.» نخست وزیر گفت: «جمهوری اسلامی ایران، بزرگ ترین و قدرتمندترین نیرو در خلیج فارس است. بنابراین نمی شود که ما در این منطقه امنیت نداشته باشیم و دیگران امنیت داشته باشند. البته، ما احساس کرده ایم که دبیرکل سازمان ملل دنبال راه حلی برای کاهش تشنج در خلیج فارس بوده است، اما فکر نمی کنیم که مسئله آوردن نیروهای قدرت های بزرگ تحت عنوان تصمیم شورای امنیت، بتواند مشکلی را در این زمینه حل کند. برای اینکه این مسئله از بین برود، باید روی رژیم عراق فشار آورد و گرنه، تحت هر شرایطی، امنیت در خلیج فارس وجود نخواهد داشت.» وی همچنین درباره اقدامات اخیر دولت فرانسه علیه دیپلمات های ایرانی مقیم این کشور گفت: «ما دنبال به دست آوردن جزئیات بیشتری از این قضیه هستیم. طبیعی است که هر نوع فشار علیه شهروندان و دیپلمات های ما در خارج از کشور، بدون پاسخ نخواهد بود و معمولاً در

ص: ۴۱۱

رابطه با چنین تصمیماتی، نیروهای مردمی ما واکنش نشان خواهند داد. و این چیزی است که دولت فرانسه باید مراقب آن باشد.»^(۱)

۴۸۰ ۱

تقدیر از اقدامات جهاد سازندگی در جنگ و نقش حیاتی نیروهای این ارگان در پیشرفت جنگ و تثبیت عملیات های جنگی خصوصاً در عملیات نصر ۴ و نصر ۵ و تشریح اوضاع سیاسی منطقه با توجه به دخالت روز افزون امریکا در منطقه از موضوعاتی بود که آقای هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع در دیدار با مسئولان پشتیبانی مهندسی جهاد سازندگی ایراد کرد. به گزارش روزنامه کیهان وی با اشاره به وسعت حضور جهاد سازندگی در جنگ تحمیلی گفت: «ما نقش شما (جهاد) را در همین عملیات های جاری نصر ۴ و ۵ به خوبی می دانیم و اگر حضور شما نبود عبور رزمندگان را از موانع تقریباً محال می دانستیم. دشمن هیچ تصور نمی کرد که نیروهای ما در مدت کوتاهی بتوانند ۲۰ الی ۳۰ کیلومتر در داخل خاک عراق که جاده ای برای عبور امکانات نبود، نفوذ کنند و سپس پیش برویم. حل این دشواری ها سرعت مهندسی زیر آتش است.» نماینده امام در شورای عالی دفاع با اشاره به فعالیت ها و فداکاری های جهاد در احداث خاکریزها و ساختن جاده ها و استحکامات و سنگرها گفت: «مردم از فعالیت های شما مطلع هستند چون فرزندان همین ملت هستند اما برای دشمنان ما این مسائل مقداری حیرت انگیز است.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع افزود: «وضعیتی که الآن در خلیج فارس وجود دارد و شرایطی که بر جو دیپلماسی بین المللی و به خصوص دنیای عرب و مخصوصاً در خود امریکا حاکم است، برای ما خیلی زیباست. در حال حاضر وقت عمده مراکز تصمیم گیری امریکا صرف همین مسئله خلیج فارس می شود که دولتشان با اشتباهات خود به وجود آورده است. کاخ سفید تصمیم عجولانه ای را اعلام کرد و عاقل ترها در امریکا می بینند که وضع بسیار خطرناک است. در هیچ زمانی دولت امریکا این چنین دچار تردید و سردرگمی نشده است. ابرقدرتی که در سراسر دنیا پایگاه دارد و امکانات سیاسی، نظامی و اعمار در اختیارش هست، در یک نقطه از جهان این طور در گل فرو می رود. ملت امریکا نگران این است که فردا چه خواهد شد. کار ریگان به جایی رسیده است که از خودش دفاع می کند. می گوید "من اردک لنگ نیستم" و حداکثر امیدش این است که باقی مانده دوران ریاست جمهوری را در پستش باقی بماند. این ضربه را چه کسی به اینها وارد کرد؟ آیا روس ها و یا انگلیسی ها و یا امریکای لاتین و یا اعراب این کار را کردند، هیچ کس غیر از جمهوری اسلامی ایران این ضربه را نزد.»^(۲)

ص: ۴۱۲

۱- ۱۶. مأخذ، ص ۲.

۲- ۱۷. مأخذ، ص ۲.

علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه در ادامه مأموریت سیاسی خود در اتریش امروز با "کورت والدهایم" رئیس جمهور و همچنین، وزیر خارجه این کشور دیدار و گفت و گو کرد. ولایتی در این دیدار، با تشکر از عملکرد والدهایم در زمان دبیر کلی سازمان ملل، درباره وضعیت عراق و لزوم رعایت قوانین بین المللی گفت: «موقعیت رژیم صدام نسبت به آغاز جنگ که شما از ایران دیدار داشته اید، تغییر زیادی کرده و رژیم متجاوز عراق، اکنون در وضعیت نظامی بسیار ضعیفی قرار گرفته است. ولی اگر به این رژیم فرصت داده شود، با تقویت خود، تجاوز دیگری را آغاز خواهد کرد. عراق خواهان تشنج و گسترش جنگ برای حفظ خویش است. ما اعتقاد داریم که در خلیج فارس به هیچ کشتی نباید حمله شود و قوانین بین المللی در جنگ، کاملاً رعایت گردد.» وی افزود: «اگر کسانی واقعاً به دنبال امنیت هستند، باید امنیت خلیج فارس را مجزا از مسئله جنگ بررسی کنند.» (۱) والدهایم نیز با استقبال از روند پیشرفت روابط دوجانبه، خواهان گسترش بیشتر ارتباط دو کشور شد.

وزیر امور خارجه اتریش نیز در گفت و گو با ولایتی، ضمن اظهار خرسندی از مواضع آگاهانه جمهوری اسلامی ایران در مسائل بین المللی، بر توسعه روابط اقتصادی و تجاری دو کشور تأکید کرد. (۲) خبرگزاری کویت درباره این ملاقات گزارش داده است: «وزیر امور خارجه اتریش در این ملاقات، ناخشنودی اتریش از جنگ بین ایران و عراق را به اطلاع وی رسانده و اظهار امیدواری کرده است که یک راه حل عادلانه برای این مناقشه ویرانگر پیدا شود.» به گزارش این خبرگزاری، ولایتی در مصاحبه با خبرنگاران، درباره پیشنهاد صلح با عراق گفت: «میانجیگری در جنگ تحمیلی عراق علیه ایران از هیچ کس پذیرفته نیست مگر اینکه قبول کنند که عراق متجاوز است.» (۳) وزیر امور خارجه همچنین درباره حضور امریکا در خلیج فارس اظهار کرد: «آنچه مسلم است ما بر مبنای منافع ملی خود و منافع مردم منطقه عمل خواهیم کرد، چه کشتی های امریکایی در آنجا باشند و چه نباشند.» وی دخالت هر یک از ابرقدرت ها را در منطقه، خطرناک خواند و گفت: «تفاوتی میان ابرقدرت ها نیست و هر کدام در هر جا دخالت کنند، تشنج را در آنجا بالا می برند.» ولایتی افزود: «امنیت خلیج فارس به عهده کشورهای منطقه است و افزایش حضور نیروهای خارجی، به حل مشکلات منطقه کمکی نمی کند بلکه مخل امنیت آن است. امنیت در خلیج فارس، تجزیه ناپذیر است. امنیت در خلیج فارس، فقط در یک صورت تحقق خواهد پذیرفت و آن اینکه هیچ کشتی ای در منطقه مورد حمله قرار نگیرد. عراق، حمله به کشتی ها را آغاز کرد و مادامی که به این کار ادامه دهد، امنیت در منطقه وجود نخواهد داشت.» (۴)

ص: ۴۱۳

-
- ۱- ۱۸. مأخذ ۹، ص ۱۹، بن - واحد مرکزی خبر؛ و - روزنامه اطلاعات، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۲، وین - واحد مرکزی خبر.
 ۲- ۱۹. مأخذ ۹، ص ۱۹، بن - واحد مرکزی خبر.
 ۳- ۲۰. مأخذ ۹، ص ۱۹، خبرگزاری کویت.
 ۴- ۲۱. مأخذ ۶، ص ۱۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی از وین.

در پی ملاقات و مذاکره روز گذشته محمدجواد لاریجانی معاون وزیر خارجه ایران با یولی ورونتسف، همتای روسی خود، وی در مصاحبه با رادیو بی.بی.سی درباره موضوعات مورد گفت و گو با ورونتسف، اقدامات تشنج آفرین عراق و دورنمای آینده منطقه خلیج فارس گفت: «ما به طور کلی در این باره صحبت کردیم که چگونه می توان یک صلح عادلانه و دیرپا را در منطقه برقرار ساخت. در این رابطه، راه های سیاسی زیادی وجود دارد که در پیش گرفتن آنها، تضمین کننده آزادی عبور جریان نفت و حفظ ثبات کشورهای منطقه خواهد بود و نیازی به درگیر شدن نظامی نخواهد بود. ما در این باره نیز بحث کردیم که چگونه می توان از بروز یک انفجار که در صورت تقویت حضور نظامی امریکا در منطقه به وجود خواهد آمد، جلوگیری کرد.»

لاریجانی در پاسخ به این سؤال که برخی از منتقدان ایران در امریکا معتقدند، ایران به افزایش تشنج در خلیج فارس کمک می کند، گفت: «من نمی دانم اساس چنین انتقادهایی چیست. ما بدون تردید از خاک کشور خود دفاع می کنیم. ما، نه جنگ را شروع کردیم و نه جنگ نفت کش ها را. این، عراق بود که در ابتدا جنگ نفت کش ها را شروع کرد و این کشور، مسئول جنگ نفت کش ها محسوب می شود.» معاون وزیر خارجه کشورمان تأکید کرد که هیچ گونه آینده روشنی برای امنیت کشتی رانی در خلیج فارس وجود ندارد و ممکن است اوضاع به سوی درگیری کامل و یا تشنج هرچه فزاینده پیش برود. وی گفت: «ما بارها اعلام کرده ایم هر لحظه که عراق حمله به نفت کش ها را قطع کند، ایران نیز عمل خصمانه ای علیه کشتی ها انجام نخواهد داد.» (۱)

روزنامه "تایمز" نیز درباره طرح ایران برای پایان دادن به جنگ نوشت: لاریجانی در مذاکراتش با مقامات شوروی و آلمان غربی و ایتالیا، یک طرح پنج ماده ای در مورد جنگ تحمیلی ارائه داده است. این روزنامه می نویسد: «فعالیت های دیپلماتیک ایران هم زمان با افزایش حضور دریایی امریکا در خلیج فارس، شدت یافته است.» (۲)

رحیم صفوی جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه، امروز در استان هرمزگان ضمن یادآوری حساسیت های فعلی این استان، با گله مندی از کارا نبودن سیستم وزارت خانه ها، فشارهای سیاسی و اقتصادی را از جمله اهرم های مؤثر فشار بر رژیم صدام برشمرد. وی گفت: «استان هرمزگان به دلیل قرار گرفتن در وضعیت خاص جغرافیایی، آسیب پذیر بوده و در بحرانی ترین دوران تاریخ خود قرار دارد و باید طرح های مناسب و جامع دفاعی برای سرتاسر استان، در صورت یک تهاجم احتمالی از جانب استکبار جهانی، تهیه شود. اینکه تصور کنیم ارتش و سپاه به تنهایی قادرند دشمن را از بین ببرند یک فکر و آرزوی عبث است. فشار نیروی نظامی بر

گرده صدام تنها یک بعد جنگ است. فشارهای سیاسی و اقتصادی، اهرم های دیگری هستند که همانند یک نیزه سه شاخه، باید بر گلوی صدام وارد شوند که این کار هم اکنون در شرف انجام است. مردم ما توانسته اند جنگ را اداره کنند ولی این سیستم وزارت خانه ها هنوز نتوانسته اند در جنگ شرکت فعال داشته باشند.»^(۱)

سخن گوی سپاه پاسداران نیز ضمن اعلام آمادگی سپاه برای هر نوع رویارویی با دشمن در سرتاسر خلیج فارس، فعالیت های فنی سپاه را در زمینه حفاظت از پایگاه های موشکی مستقر در خلیج فارس تشریح کرد. علی رضا افشار گفت: «جزایر اطراف تنگه هرمز و خلیج فارس تقویت و تجهیز شده اند که به این ترتیب، قادریم هر گونه تهاجمی را نه تنها در تنگه هرمز، بلکه در طول خلیج فارس سرکوب کنیم.» وی درباره تمهیدات اتخاذ شده برای حفاظت پایگاه های موشکی سپاه در نوار ساحلی خلیج فارس و همچنین درباره تمهیدات امریکا برای حمله به این پایگاه ها اظهار کرد: «ما تدابیری را برای حفاظت از پایگاه های موشکی اتخاذ کرده ایم که ضربه پذیری آنها را به حداقل رسانده است.» افشار افزود: «با اضافه کردن دستگاه های کامپیوتری به سیستم موشکی، برنامه پدافندی این موشک ها به میزان زیادی افزایش یافته است.» وی تأکید کرد: «پدافند ما در خلیج فارس، فقط به موشک های ساحل به دریا متکی نیست، بلکه قدرت تخریبی موشک ها توسط قایق های مجهز به موشک، افزایش یافته است و گذشته از آن، تجهیزاتی نیز در اختیار داریم که هر کدام به نوبه خود، در جهت مقابله با ناوگان های امریکایی، کارایی به مراتب بیشتر از موشک دارد.»^(۲)

۴۸۴۱

طه یاسین رمضان، معاون اول نخست وزیر عراق به منظور برخی مذاکرات با مقامات شوروی به ویژه درباره جنگ ایران و عراق، منطقه خلیج فارس و سایر مسائل اعراب به مسکو سفر کرده است. خبرگزاری رویتر امروز با اعلام این خبر، افزود: «یک مقام عالی رتبه شوروی، ماه گذشته از بغداد دیدن کرد و یک روزنامه کوییتی نوشت: وی حامل طرحی برای پایان دادن به جنگ است: رمضان گفت: کمیته مشترک عراق و شوروی طی سفر وی در مسکو تشکیل خواهد شد و گسترش روابط دو کشور را مورد بحث قرار خواهد داد.» عبدالرحمن الجلبی " وزیر نفت رژیم عراق و "ژنرال عبدالجبار شنشل" وزیر مشاور در امور نظامی، رمضان را در این سفر همراهی می کنند.»^(۳)

از سوی دیگر، "عصمت کتانی" نماینده عراق در سازمان ملل با رئیس دوره ای شورای امنیت دیدار کرد و با وی درباره اوضاع خلیج فارس و مسائلی که شورای امنیت بررسی می کند، به بحث و گفت و گو پرداخت. قرار است وی با دبیرکل سازمان ملل نیز در این باره گفت و گو کند.»^(۴)

ص: ۴۱۵

۱- ۲۴. مأخذ، صص ۳۹ و ۴۰، بندرعباس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۰/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۵. مأخذ، ص ۳.

۳- ۲۶. مأخذ، ص آخر، به نقل از خبرگزاری رویتر.

۴- ۲۷. مأخذ، ص ۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶.

در حالی که اخبار مربوط به احتمال ملاقات حافظ اسد و صدام حسین و رفع اختلافات بین دو کشور عراق و سوریه همچنان مهم تلقی می شود، خبرگزاری فرانسه با استناد به برخی نوشته های روزنامه الثورة ارگان حزب بعث عراق، احتمال نزدیکی دو کشور را بعید خواند. به گزارش این خبرگزاری، روزنامه الثورة از یک هفته پیش، ضمن حملات شدید علیه رئیس جمهور سوریه، وی را به همدستی در طرح های ایران علیه عراق متهم کرده است. الثورة ضمن نکوهش ادامه همکاری سوریه و ایران و دیدار اخیر چند وزیر ایرانی از دمشق می نویسد: «دیدارهای مقام های ایرانی از سوریه نشان دهنده اصرار دمشق بر ادامه همکاری با تهران و همدستی علیه عراق است. ناظران در بغداد معتقدند که مسئله نزدیکی میان عراق و سوریه به پیش نمی رود و عادی کردن روابط دو کشور هنوز بعید به نظر می رسد.»^(۱)

کاسپار واینبرگر وزیر دفاع آمریکا حملات عراق به کشتی های نفت کش را به دلیل ناتوانی این کشور در صدور نفت، محق جلوه داد.

"کاسپار واینبرگر" وزیر دفاع آمریکا از تصمیم دولت های کویت، عربستان و عمان برای واگذاری تسهیلات و پایگاه های بیشتر به آمریکا به منظور کمک به اقدامات نظامی این کشور در خلیج فارس خبر داد. وی همچنین حملات عراق به کشتی های نفت کش را به دلیل ناتوانی آن کشور در صدور نفت، به گونه ای تلویحی محق جلوه داد. وی گفت: «کشورهای عرب منطقه خلیج فارس در اجرای این طرح (حمایت از نفت کش ها در منطقه خلیج فارس) کمک های بسیاری به ما خواهند کرد که در این میان، عربستان موافقت کرده است که یک فروند دیگر از هواپیماهای آواکس را به پرواز در آورد که از نظر کسب اطلاعات، خیلی مهم است. کویت نیز کلیه سوخت مصرفی نیروها را تأمین خواهد کرد و پایگاهی برای هلی کوپترهایی که در پاک سازی مین ها شرکت دارند در اختیار ما خواهد گذاشت.» وی افزود: «کویت همچنین پیشنهاد کرده است تمهیدات پایگاهی خود را در اختیار هلی کوپترهای مین جمع کن امریکایی قرار دهد و اجازه فعالیت بیشتر در دریای عمان را نیز دریافت کرده ایم. علاوه بر این، فرانسه و انگلیس نیز از کشتی های خودی حمایت خواهند کرد.»^(۲) واینبرگر در پاسخ به سؤال خبرنگاری که از وی پرسید چرا ما از عراق و کویت حمایت می کنیم در حالی که عراق جنگ را آغاز کرده و در حال حاضر، بیشترین حملات را به نفت کش ها می کند که یکی از این حملات، به استارک بود؟ گفت: «عراق تنها راه صدور نفت خود را از دست داده و ایران به طور مؤثر توانسته این مسیر نفت عراق را قطع کند. پس آنها مجبور به حمله هستند، ولی

۱-۲۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۳، به نقل از خبرگزاری فرانسه.

۲-۲۹. مأخذ، ص ۲۰، لندن - واحد مرکزی خبر.

نگرفته ایم، بلکه ما منافع ملی خود را حفظ می کنیم و این جزء منافع ملی ما است که تنگه هرمز باز باشد و کشتی های غیرمتخاصم مورد حمله قرار نگیرند.»^(۱)

۴۸۷ ۱

"سعید محمد العصیمی" وزیر مشاور در امور خارجی کویت از سفر هیئت دوازده نفره گنجره آمریکا به این کشور خبر داد. وی گفت: «یک گروه دوازده نفره از اعضای کنگره آمریکا ظرف چند روز آینده، در چارچوب یک مأموریت تحقیقاتی در منطقه خلیج [فارس] وارد کویت خواهند شد.» به گفته الاسیمی این گروه که همچنین سیزده دستیار آن را همراهی خواهند کرد، شنبه وارد کویت می شوند. الاسیمی که در پی دیدار با "آنتونی کونیتون" سفیر آمریکا در کویت، خبر سفر هیئت یاد شده را اعلام کرد، افزود: درباره اهداف سفر این گروه، با سفیر آمریکا مذاکره کرده است. وی در این باره توضیح بیشتری نداد. اما خبرگزاری آسوشیتدپرس گزارش داد: «سفر این گروه در رابطه با تردید کنگره آمریکا نسبت به حمایت از طرح ریگان برای نصب پرچم های آمریکا بر روی کشتی های کویتی صورت می پذیرد.»^(۲)

۴۸۸ ۲

"ریچارد مورفی" معاون وزیر امور خارجه آمریکا در امور خاورمیانه، ضمن مخالفت با طرح ایران برای آتش بس در خلیج فارس و بیان این مطلب که آمریکا، واقعیت انقلاب ایران را پذیرفته است، از ایران خواست تا مانع اقدامات آمریکا برای تأمین منافع ملی اش در خلیج فارس نشود. مورفی که در یک برنامه زنده تلویزیونی و از طریق ارتباط ماهواره ای با خبرنگاران کشورهای عرب حوزه خلیج فارس گفت و گو می کرد، در پاسخ به سؤالی در مورد تهدیدهای ایران برای حمله به نفت کش های کویتی با پرچم آمریکا گفت: «ما می دانیم که ایران از تصمیم آمریکا در مورد جایگزینی پرچم آمریکا بر فراز کشتی های کویتی ناراضی است.» مورفی افزود: «ما پیام را دریافت کرده ایم و واقعیت انقلاب ایران را پذیرفته ایم. ایران نیز باید این واقعیت را لمس کند که آمریکا در حمایت از دوستانش در منطقه از جمله کویت، منفعی دارد.» وی اصول مشخص آمریکا را در منطقه از زمان کارتر، آزادی کشتی رانی در خلیج [فارس] و حمایت از جریان آزاد نفت اعلام کرد. مورفی افزود: «حمایت از کشتی های کویتی و افزایش حضور دریایی آمریکا در منطقه، برای تحریک ایران نبوده است.» وی گفت: «سیاست آمریکا در این مورد فقط بازدارنده است و حمایت آمریکا، شامل کشتی های حامل سلاح نخواهد بود.» مورفی ادعا کرد: «حمله به کشتی های کویتی غیرقابل قبول است زیرا این کشور در جنگ بی طرف بوده است.»^(۳) وی همچنین از تلاش جدید آمریکا برای جلوگیری از فروش تسلیحات به ایران خبر داد. مورفی گفت: «ایالات متحده آمریکا در حال انجام عملیات "منفذ گیری" است تا حمل سلاح از کشورهای غربی به ایران را به طور کامل متوقف سازد.»^(۴)

ص: ۴۱۷

۱- ۳۰. مأخذ، ص ۲۰، لندن - واحد مرکزی خبر.

۲- ۳۱. مأخذ، ص آخر.

۳- ۳۲. مأخذ، ص آخر.

۴-۳۳. مأخذ ۱۱، صص ۴ و ۵، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۱/۴/۱۳۶۶.

در این حال، رادیو بی.بی.سی ضمن یادآوری مخالفت برخی اعضای کنگره آمریکا با پافشاری مقامات این کشور برای حضور نظامی در خلیج فارس، درباره سرسختی ریگان برای اجرای طرح اسکورت نفت کش های کویتی می گوید: «کوشش های سازمان ملل به تنهایی برای متوقف کردن جنگ خلیج [فارس]، تا به حال بی نتیجه مانده است. به نظر می رسد، هر حسن نیتی هم که سازمان ملل به خرج دهد، بازهم ریگان به طرف راه حل نظامی همراه با تمام خطرهایی که در بر دارد گام برخواهد داشت.» (۱)

۴۸۹ ۱

"کریستوفر دیکی" سردبیر مجله "نیوزویک" در قاهره که برای بررسی امکان اسکورت نفت کش های کویتی، به منطقه سفر کرده است، در مقاله ای با نام "جنگ چریکی در آب"، درباره تنگناهای جدید آمریکا و توانایی های ایران در جنگ محدود دریایی می نویسد: «با به کارگیری قایق های گشت زنی کوچک و سریع السیر، ایرانیان می توانند سرتاسر خلیج [فارس] را جولانگاه خویش قرار داده و از سکوهای نفتی و جزایر به عنوان پایگاه استفاده نمایند. بر روی صفحات رادار کشتی های تجاری، تشخیص آنها از قایق های ماهی گیری عملاً غیرممکن است. کاپیتان یکی از این کشتی های تجاری می گوید: آنها می توانند حتی در پشت یک چراغ دریایی معمولی پنهان گردند. تجهیزات نظامی این قایق ها، سبک و ممکن است حتی مضحک هم به نظر آید. کاپیتان ها از مشاهده پاسداران انقلاب که توسط "آر.پی.جی. ۷" به کشتی آنها حمله می کنند، سخن می گویند: یک کشتی باری کوچک به نام "سیدرا شینی" در ماه مارس گذشته (فروردین) پس از آنکه کار خود را در کویت تمام کرده و بازمی گشت، مورد اصابت قرار گرفت و نه تن از یازده سرنشین آن در خوابگاه هایشان تبدیل به خاکستر شدند. یک کاپیتان دریایی می گوید: قایق های ایرانی خیلی کوچک اند، ولی بسیار، بسیار خطرناک اند.» (۲)

روزنامه "گاردین" نیز درباره خطراتی که ممکن است نیروهای امریکایی در خلیج فارس با آنها روبه رو شوند، می نویسد: «با افزایش خطرات در خلیج فارس، ناوهای امریکایی مجبور خواهند بود با جوخه های انتحاری ناراضیان عراقی، با جنگ اعصاب مواجه شوند. گمان می رود این عراقی ها به ۵۰ گردان دفاعی خلیج فارس ایران شامل ۲۵ هزار پاسدار انقلاب که اوایل ماه جاری به بندرعباس، واقع در نزدیکی تنگه هرمز اعزام شدند، بپیوندند. صدها قایق کوچک مجهز به مواد منفجره - که به کامیون حامل بمبی که در بیروت مقر تفنگ داران دریایی آمریکا را مورد حمله قرار داد، بی شباهت نیستند - خطر جدیدی برای ناوهای امریکایی به وجود می آورند.»

این روزنامه به نقل از ناظران می نویسد: «چنین ناوگان کوچکی که در باتلاق های مرزی با عراق موفق بوده، می تواند در انتخاب راه برای امریکا، اثر قابل ملاحظه ای داشته باشد. گفته می شود این جوخه ها در واقع، نیروی تکمیلی نیروی دریایی بیست هزار نفره ایران است که مجهز به قایق های توپ دار، ناوچه، ناوشکن و کشتی های تدارکاتی بوده و قدرت آتش قابل ملاحظه ای دارد.» گاردین می افزاید: «آمادگی های قبلی ایران برای این عملیات شامل مانورهای دریایی هشت روزه به اسم

ص: ۴۱۸

"ذوالفقار" در دریای عمان بود که از تنگه هرمز گذشته و برای آزمودن آمادگی رزمی واحدهای دریایی ایران علیه خطرات بالقوه، وارد مرکز خلیج فارس شد. این روزنامه ادامه می دهد: «علاوه بر این مانور که ناوهای جنگی واحدهای دریایی - هوایی و نیروی هوایی نیز به آن پیوسته اند، فرمانده پاسداران انقلاب و اعضای برجسته پارلمان ایران هفته گذشته را در پروازهای شناسایی بر فراز تأسیسات و استحکامات موجود در خلیج فارس گذرانده اند.»^(۱)

۴۹۰ ۱

محاصره سفارت ایران و اقدامات کنترل کننده پلیس فرانسه با به کارگیری وسایل و ادوات غیرمعارف و تحریک آمیز، در اطراف این سفارت خانه همچنان ادامه دارد. خبرگزاری فرانسه گزارش داده است: «بازجویی و کنترل کارت شناسایی مراجعین به سفارت ایران در پاریس که از چند روز پیش آغاز شده با هدف شناسایی و دستگیری "وحید گرجی"، مقام دوم سفارت ایران همچنان ادامه دارد. ... پلیس فرانسه با زره پوش های ضد گلوله و مجهز به سلاح های خود کار، در اطراف سفارت ایران در پاریس مستقر شده و طی روزهای گذشته، تعدادی از مراجعین را بازداشت کرده که پس از تحقیق آزاد شده اند.»^(۲)

در پی اقدامات پلیس فرانسه در اطراف سفارت ایران در پاریس، سخن گوی وزارت خارجه ایران مشکلات ایجاد شده برای کارکنان سفارت و مراجعه کنندگان را محکوم کرد و درباره عواقب خطیر این اقدامات به دولت فرانسه هشدار داد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، سخن گوی وزارت خارجه گفت: «از مدت ها قبل، مقامات فرانسه محدودیت هایی را برای بعضی از دانشجویان و کارمندان سفارت ایران در پاریس فراهم آوردند و این، در حالی بود که فعالیت پاره ای از کارکنان سفارت فرانسه در تهران، تحریک آمیز و دور از عرف دیپلماتیک ارزیابی می شد.» وی افزود: «متأسفانه در روزهای اخیر، دولت فرانسه علاوه بر اقدامات قبلی خود در راستای ایجاد مشکلات و تضییقات برای اتباع جمهوری اسلامی ایران، به صورتی تحریک آمیز با استقرار مأمورین پلیس در اطراف سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس، به بازرسی مراجعه کنندگان و حتی کارکنان سفارت پرداخته است. دولت جمهوری اسلامی ایران ضمن محکوم نمودن این اقدامات دولت و پلیس فرانسه، این کار را نقض آشکار عرف دیپلماتیک و قوانین بین المللی دانسته و مسئولیت عواقب این اقدامات را بر عهده آن دولت می داند و بی تردید، در دفاع از منافع کشور و اتباع خود، قاطعانه برخورد خواهد کرد.»

از سوی دیگر، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران در خبری کوتاه، درباره اعمال خلاف قانون یکی از دیپلمات های سفارت فرانسه خبر داد: «خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی کسب اطلاع کرد که یکی از کارکنان سفارت فرانسه در تهران در زمینه فعالیت های خلاف عرف دیپلماتیک، دارای اتهامات سنگینی می باشد.»^(۳) در این حال، خبرگزاری فرانسه گزارش داد: «سخن گوی وزارت خارجه فرانسه از هرگونه اظهار نظر در مورد هشدار که گویا توسط ایرانیان

ص: ۴۱۹

۱- ۳۶. مأخذ ۲۸، ص ۱، روزنامه گاردین.

۲- ۳۷. مأخذ ۲۸، ص ۱۷، به گزارش واحد مرکزی خبر، خبرگزاری فرانسه.

۳-۳۸. روزنامه کیهان، ۱۰/۴/۱۳۶۶، ص ۳، به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ ۴، ص ۲.

به یک دیپلمات فرانسوی مقیم تهران داده شده، خودداری کرد.»^(۱) این خبرگزاری از کاهش اقدامات امنیتی در مقابل سفارت فرانسه خبر داد و افزود: «منابع دیپلماتیک که در تهران با آنها تماس تلفنی گرفته شد، اظهار داشتند آرایش امنیتی ایران که از روز گذشته در اطراف سفارت فرانسه در تهران مستقر شده بود، امروز چهارشنبه کاهش یافت.»^(۲)

خبرنگار کیهان نیز به نقل از منابع موثق گزارش داد: «اقدامات مزبور احتیاطی بوده و ایران در نظر دارد، محدودیتی برای دیپلمات‌های فرانسوی ایجاد کند. در همین حال، خبرنگار ما ظهر امروز کسب اطلاع کرد که بخش کنسولی این سفارت خانه در تهران تعطیل شده است. اما هنوز از واکنش دولت فرانسه در این زمینه و همچنین جزئیات امر، اطلاع دقیقی در دست نیست.»^(۳)

۴۹۱۱

در پی خروج کادر دیپلماتیک سفارت انگلیس از ایران، دوازده تن از دیپلمات‌ها و کارکنان سفارت جمهوری اسلامی ایران در انگلستان به همراه خانواده‌های خود، امروز وارد ایران شده و مورد استقبال مقامات وزارت امور خارجه قرار گرفتند. "محمدعلی کبیر" دبیر دوم سفارت ایران در لندن درباره شکل‌گیری بحران روابط سیاسی بین دو کشور گفت: «بحران روابط ایران و انگلیس با ضرب و شتم یک دیپلمات ایرانی در شهر "منچستر" توسط پلیس آن کشور و وارد آوردن اتهامات واهی و بی‌اساس آغاز گردید و دولت انگلستان با این اقدام، مقررات کنوانسیون "وین" در مورد دیپلمات‌های خارجی را زیر پا گذاشت.» وی افزود: «عکس‌العمل قاطع و قدرتمند جمهوری اسلامی ایران و اخراج دیپلمات‌ها و کارکنان دفتر حافظ منافع انگلستان در تهران و فراخوانی دیپلمات‌های ایرانی از انگلستان، انعکاس وسیع جهانی داشت. اقدام جمهوری اسلامی ایران، به همه دولت‌های جهان نشان داد که باید حرمت نمایندگان و کارکنان جمهوری اسلامی ایران را نگاه دارند و آن زمان‌ها گذشته است که استعمارگران از امتیازات و مصونیت‌های یک طرفه و تبعیض آمیز برخوردار باشند.»^(۴) به نوشته روزنامه کیهان، یکی دیگر از دیپلمات‌های ایرانی درباره بازتاب مثبت برخورد متقابل ایران با انگلستان گفت: «دیپلمات‌های خارجی به خصوص دیپلمات‌های کشورهای جهان سوم و به ویژه آفریقایی، از اقدامات جمهوری اسلامی ایران خوشحال بوده و به برخورد تبعیض آمیز دولت انگلستان نسبت به اجرای مفاد کنوانسیون وین در مورد دیپلمات‌های جهان سوم معترض بودند.» وی افزود: «مقامات وزارت امور خارجه انگلستان از عکس‌العمل قاطع جمهوری اسلامی ایران غافل‌گیر شده و قدرت هرگونه تصمیم‌گیری را از دست داده بودند.»^(۵)

در این حال، روزنامه دست راستی "تایمز" با استناد به اظهارات مخالفان نظام جمهوری اسلامی ایران، دفاتر شرکت ملی نفت ایران در لندن را مرکز خرید تسلیحات معرفی کرده است. این روزنامه در مقاله‌ای که در آن، به نوعی "تهدید" و دعوت به انعطاف به چشم می‌خورد، به بررسی امکان تعطیلی این دفاتر و مشکلاتی که برای ایران در پی خواهد داشت، پرداخته است: «دفاتر شرکت ملی نفت ایران در لندن، مناسب‌ترین و راحت‌ترین مکان برای انجام خرید اسلحه

ص: ۴۲۰

٢-٤٠. مأخذ، ص ٥٦، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ١٠/٤/١٣٦٦.

٣-٤١. مأخذ، ص ١٧.

٤-٤٢. مأخذ، ص ٣.

٥-٤٣. مأخذ، ص ٣.

و انعقاد معاملات تسلیحاتی ایران است. با اخراج متقابل دیپلمات‌های ایرانی و انگلیسی، روابط دو کشور در خطر قطع کامل قرار دارد که نهایتاً به بسته شدن دفتر شرکت ملی نفت ایران در لندن منجر خواهد شد. این روزنامه صریحاً تصریح می‌کند: «وزارت خارجه انگلستان دستور بسته شدن این دفتر را صادر نخواهد کرد، لکن فعالیت‌های آن را کاملاً زیر نظر خواهد داشت.» تایمز به نقل از منابع رسمی می‌نویسد: «اگر تهران اختلافات دیپلماتیک بین دو کشور را شدت بخشد، انگلستان ممکن است ویزای پرسنل نظامی دفتر شرکت ملی نفت ایران در لندن را باطل نماید. با انتقال این دفتر، کار برای ایران، بس مشکل و دشوار خواهد بود و تعیین شهرهایی چون "پاریس" و "فرانکفورت" نیز برای مستقر کردن این دفتر، به دلیل اقدامات سرکوب‌گرانه فرانسه علیه ایرانیان و حضور جنبش فعال ضد ایرانی در آلمان غربی که حتی قابل مقایسه با سایر کشورهای اروپایی نیز نمی‌باشد، انتخاب‌های مناسب نخواهد بود.»^(۱)

۴۹۲۱

"اسوتوزار ریکانویچ" وزیر اقتصاد و دارایی یوگسلاوی در رأس هیئتی به منظور مذاکره با مقامات ایران وارد تهران شد. وی در دیدار با آیت الله خامنه‌ای رئیس‌جمهور، ضمن ابلاغ سلام و درودهای گرم رئیس‌جمهور کشور متبوعش و اظهار امیدواری از گسترش روابط بین دو کشور، گزارشی از نتایج مثبت مذاکرات خود با مقامات ایرانی را به آگاهی رئیس‌جمهور کشورمان رساند. رئیس‌جمهور نیز با تشکر از پیام محبت آمیز رئیس‌جمهور یوگسلاوی با اشاره به دیدار مثبت خود با هیئت بلند پایه یوگسلاوی در "هراره" (در اجلاس غیرمتعهدها) از مذاکرات انجام شده برای توسعه روابط دو کشور اظهار رضایت کرد و گفت: «ما برای توسعه روابط مان با کشورهای مترقی، تأکید داریم و احساس می‌کنیم که باید نقاط مشترک و دیدگاه‌های مشترک دو کشور به ویژه با توجه به عضویت در جنبش غیرمتعهدها تقویت شود.» "ایروانی" وزیر اقتصاد و دارایی نیز در دیدار با همتای یوگسلاو خود، اظهار امیدواری کرد که تشکیل این اجلاس، باعث همکاری و هماهنگی بیشتر و نزدیک‌تر دو کشور در مجامع و اجلاس‌های بین‌المللی شود. ایروانی همچنین، امضای موافقت‌نامه حمل و نقل جاده‌ای بین دو کشور را یک موفقیت اعلام کرد و گفت: «این موضوع، مدت‌ها مورد بررسی دو کشور بوده است.» وی خواستار افزایش میزان صادرات کالاهای غیرنفتی ایران به یوگسلاوی شد. ریکانویچ نیز اظهار داشت: «با توجه به شرایط دشوار، دو کشور می‌توانند روابط گسترده‌ای برای برطرف کردن وضعیت نامتوازن روابط بین‌المللی داشته باشند.» وی نیز از امضای موافقت‌نامه حمل و نقل جاده‌ای بین دو کشور و سایر تفاهمات، اظهار رضایت کرد و گفت که یوگسلاوی تلاش خود را برای افزایش واردات کالاهای غیرنفتی از ایران انجام خواهد داد.

وزیر دارایی یوگسلاوی با غلامرضا آقازاده وزیر نفت کشورمان نیز دیدار کرد و در این دیدار، موافقت‌نامه‌ای برای فروش پانصد هزار تن نفت خام به مدت یک سال، با یوگسلاوی به امضا رسید که

ص: ۴۲۱

این میزان تا یک میلیون تن نیز قابل افزایش است. ریکانویچ در این دیدار اظهار داشت که کشور متبوعش تلاش می کند، روابط تجاری را با ایران گسترش دهد و از این رو مصمم است، علاوه بر خرید نفت، اقلام وارداتی از ایران را متنوع سازد. وی همچنین آمادگی کشورش را برای ارائه همکاری های فنی به اطلاع وزیر نفت رساند. وزیر نفت کشورمان در این دیدار، با اظهار رضایت از توسعه مناسبات اقتصادی بین دو کشور، خواستار افزایش این همکاری ها به ویژه در زمینه برنامه های مربوط به صنعت نفت شد که مقرر گردید هیئت های کارشناسی برای شناخت هرچه بیشتر زمینه های همکاری در یوگسلاوی بررسی های لازم را به عمل آورند. (۱)

ضمیمه گزارش ۴۷۰

امروز، رادیو سوئد از شهر آزاد شده ماؤوت گزارشی پخش کرد. در این گزارش که آن را "بوریه رندال" خبرنگار اعزامی این رادیو به منطقه عملیاتی نصر ۴ تهیه کرده است، مطالبی درباره شدت نبرد و حساسیت اقتصادی و نظامی منطقه عملیاتی آمده است: «تانک ها و کامیون ها و جیپ های درهم شکسته، گویای وقوع نبردی سنگین میان نیروهای دو کشور است و وجود انبارهای رها شده و تسلیحات و مهمات فراوان در کنار جاده های منتهی به شهر ماؤوت، نشان می دهد که سربازان عراقی از وحشت پا به فرار گذاشته اند.» گزارشگر رادیو سوئد می افزاید: «هم زمان با ادامه نبردهای سنگین و شلیک توپخانه ها، قوای ایرانی کنترل کامل شهر ماؤوت در استان سلیمانیه در کردستان عراق واقع در شمال شرق این کشور را در اختیار گرفته اند و شلیک توپخانه عراق که به کوه های اطراف شهر اصابت می کند، مانع از تردد آزاد نیروهای ایران نمی شود.» وی می گوید: «نیروی هوایی عراق مستمراً با پروازهای عملیاتی خود، شهرها و روستاهای مسکونی نواحی مرزی ایران را بمباران می کند. این در حالی است که هلی کوپترهای ایرانی با پرواز در ارتفاع کم از میان کوه ها و دره های عمیق، عملاً خود را به نواحی خطوط نبرد در درون خاک عراق می رسانند و این امر، کشف آنان را برای رادار جنگنده های عراقی مشکل می سازد.» (۲)

ضمیمه گزارش ۴۷۸

متن سؤال چهارتن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از امام خمینی درباره انتخابات مجلس شورای اسلامی به این شرح است: «محضر مقدس رهبر عظیم الشان انقلاب اسلامی و بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی دام ظلّه العالی علی رئوس المسلمین. با سلام خدمت آن امام بزرگوار، در انتخابات دوره قبل، حضرت عالی نسبت به معرفی کاندیدا برای حوزه های مختلف از سوی احزاب و جمعیت های سیاسی - مذهبی اعلام مخالفت فرمودید. با توجه به نزدیکی زمان انتخابات دوره سوم مجلس شورای اسلامی، از مقام مقدس رهبر گران قدرمان تقاضا نمودیم به سؤالات ذیل پاسخ فرموده و همگان را نسبت به وظایف شرعی آگاه فرمایید:

۱- آیا در این دوره گروه ها و جمعیت های مختلف سیاسی، مذهبی می توانند از تهران و یا قم برای شهرهای مختلف ایران و یا از هر نقطه برای مناطق دیگر کاندیدا معرفی نمایند؟

۲- آیا می توان در رابطه با تبلیغ از کاندیداها، از وجوهات شرعی و بیت المال و یا از اموال دولتی و عمومی که در اختیار

نهادهای گوناگون است استفاده نمود؟»

نمایندگان سؤال کننده مهدی کروب‌بی (نائب رئیس مجلس شورای اسلامی)، عبدالله نوری (رئیس کمیسیون برنامه و بودجه)، حسین هاشمیان (رئیس کمیسیون نفت) و محمدعلی هادی (عضو کمیسیون دفاع) بودند. [\(۳\)](#)

ص: ۴۲۲

۱- ۴۵. مأخذ، ص ۱۷.

۲- ۴۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۳- ۴۷. مأخذ، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی

خبرنگار خبرگزاری جمهوری اسلامی که با شماری از خبرنگاران خارجی از شهر سردشت دیدن کرده بود، در گزارشی تصویر عمومی شهر را چنین توصیف می کند: «وارد سردشت که می شوی، بوی ناشی از بمباران شیمیایی به مشام می رسد. تعداد کمی از مردم که هنوز در شهر مانده و همچون کوه، استوار و پایدار در برابر جنایات ضد انسانی رژیم علفی ایستاده اند، در گوشه و کنار شهر به چشم می خورند. آنها برای مصون ماندن از ضایعات گاز خردل، دستمال و یا حوله آغشته به آب را در مقابل دهان و بینی خود قرار داده اند. مغازه های شهر کلاً بسته و خیابان ها خالی از اتومبیل و وسایل نقلیه است. به محض ورود خبرنگاران به شهر، گروهی از مردم کرد مسلمان در حالی که لباس های محلی بر تن دارند، در برابر خبرنگاران ظاهر شده و با شعارهای "جنگ جنگ تا پیروزی"، "بمباران شیمیایی دیگر اثر ندارد، صدام صهیونیست جز خودکشی راه دیگر ندارد"، آنان را به نقاط بمباران شده شهر راهنمایی کردند. آنها همچنین از خبرنگاران خارجی خواستند تا مظلومیت آنان را در برابر جنایات ضد انسانی صدام به گوش جهانیان برسانند و از سازمان ملل و دیگر مجامع بین المللی سؤال کنند که سکوت آنها در مقابل جنایات ددمشانه عراق تا کی ادامه خواهد داشت.»^(۱)

رادیو سوئد نیز در دومین گزارش خود درباره بمباران شیمیایی سردشت و اوضاع عمومی شهر و میزان آسیب های وارده به مردم شهر گفت: «در سردشت دلایل و مدارک زیادی مبنی بر استفاده از سلاح شیمیایی در حمله علیه مراکز جمعیت وجود دارد. لیکن برای تعیین نوع گازهای شیمیایی و یا میکروبی به کار گرفته شده، بررسی و تحقیق کارشناسان ضرورت دارد. مردم سردشت در حالی که پلاکاردی مبنی بر اینکه سازمان ملل سکوت خود را در قبال جنایات جنگی عراق چه وقت خواهد شکست، حمل می کنند، فریاد می زنند: "جنگ جنگ تا پیروزی"، "مرگ بر امریکا".» این رادیو می افزاید: «روز یکشنبه هواپیماهای عراقی چهار محل را در شهرستان سردشت بمباران کردند. بیش از ده نفر تاکنون بر اثر گازهای شیمیایی کشته شده و صدها نفر مجروح شده اند. آسیب دیدگان سطحی، در بیمارستان سردشت بستری شده و بسیاری از مجروحین

ص: ۴۲۴

۱- ۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۶، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲۶، تبریز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶.

شیمیایی، در بیمارستان های تیریز تحت مداوا قرار گرفته اند. بیشتر مجروحین شیمیایی را زنان و پیرمردان و کودکان خردسال تشکیل می دهند. مجروحین، از ناحیه چشم و دستگاه تنفسی به شدت آسیب دیده اند و بسیاری از اندامشان بر اثر گازهای شیمیایی و سمی سوخته است.»

خبرنگار رادیو سوئد به نقل از پزشکان مجروحان شیمیایی می گوید: «گازهای مختلفی علیه سکنه شهر به کار گرفته شده است و درمان آنان بسیار مشکل می باشد. بسیاری از مجروحین شیمیایی برای زنده ماندن ندارند. به کارگیری سلاح شیمیایی بر اساس موازین و مقررات بین المللی و کنوانسیون ژنو ممنوع می باشد. ایران طی سال های اخیر، همواره برای محکوم ساختن عراق از سوی سازمان ملل به دلیل نقض قوانین بین المللی، تلاش کرده است. سال گذشته، هیئت تحقیق و بررسی اعزامی از سوی سازمان ملل، به کار گرفته شدن سلاح شیمیایی در جنگ را تأیید نمود ولیکن عراق را به عنوان تنها مقصر، معین و مشخص نساخت. امروز ایران عقیده دارد دلایل و مدارک جنایات جنگی عراق در نقض قوانین و مقررات بین المللی روشن تر از گذشته و گویاتر است. ایرانی ها بار دیگر از سازمان ملل خواسته اند استفاده عراق از سلاح شیمیایی و میکروبی را مورد بررسی قرار دهد.»^(۱)

۴۹۴ ۱

"علی محمد بشارتی" قائم مقام وزارت امور خارجه، امروز در جمع سفیران، کارداران و نمایندگان سیاسی کشورهای خارجی مقیم تهران، اقدامات اخیر عراق در بمباران شیمیایی سردشت را تشریح کرد. وی گفت: «ما به صراحت اعلام می کنیم با این حرکت عراق، چیزی از اعتبار و نفوذ پروتکل ۱۹۲۵ ژنو باقی نمانده است. ما از همه کشورها می خواهیم عاجلانه، این جنایت را محکوم و یک اقدام همه جانبه را علیه این جنایت بی سابقه معمول دارند.» وی افزود: «شورای امنیت موظف است فوراً و به طور جدی و به عنوان یک موضوع کاملاً مستقل از سایر جهات جنگ تحمیلی، به این مهم بپردازد و اقدامات پیش گیرنده و بازدارنده مؤثری را معمول دارد.»^(۲)

از سوی دیگر، محمدجواد ظریف کاردار ایران در سازمان ملل، امروز در نامه ای به دبیرکل این سازمان نوشت: در پی بمباران شیمیایی شهرستان سردشت، هنگامی که نمایندگان مطبوعات خارجی در روز ۱ جولای ۱۹۸۷ (۱۰ تیر ۱۳۶۶) در حال بازدید از محل های بمباران شیمیایی سردشت بودند، تعدادی جنگنده عراقی بخش هایی از حومه سردشت را بمباران کردند.^(۳)

۴۹۵ ۲

امام خمینی در دیدار نمایندگان مجلس خبرگان با ایشان، مقصد تشکیل حکومت را بسط عرفان اسلامی دانسته و نمایندگان خبرگان را به آشنا کردن مردم به معارف اسلامی توصیه کردند. ایشان، آن دسته از اختلافات که متضمن محکوم کردن و توهین به طرف مقابل باشد را ناشی از ضعف ایمان دانستند. امام خمینی، توهین و کشف سِرّ مؤمن را از جمله کارهایی برشمردند که به اسلام مربوط نمی شود. گزیده ای از بیانات امام خمینی به شرح زیر است:

ص: ۴۲۵

- ۱-۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۵، ۱۲/۴/۱۳۶۶، صص ۱۳ و ۱۴، استکهلم - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶، رادیو سوئد.
- ۲-۳. روزنامه رسالت، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳-۴. سند شماره S/۱۸۹۶۲ شورای امنیت سازمان ملل، ۲ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

«تمام تشکیلاتی که در اسلام از صدر اسلام تا حالا بوده است و تمام چیزهایی که انبیا از صدر خلقت تا حالا داشته اند و اولیای اسلام تا آخر دارند، معنویات اسلام است، عرفان اسلام است، معرفت اسلام است. در رأس همه امور، این معنویات واقع است. تشکیل حکومت برای همین است. البته اقامه عدل هست، لکن غایت نهایی، معرفی خداست و عرفان اسلام. هیچ کتابی از کتب الهی و فلسفی، مثل قرآن نیست که حقایق معارف را به طور صریح در بعضی جاها و به طور کنایه بسیاری جاها فرموده است. و آقایان بایستی توجه به این معنی داشته باشند که مردم را آشنا به معارف الهی کنند. اسلام بسیار غنی است؛ هم از حیث جهات معنوی که در رتبه عالی است، از جهت عرفانی که بالاتر از آن است و هم غنی است از حیث تشکیلات اداری. ...

آن چیزی که من توصیه می‌کنم، به همه اهل علم و به همه آقایان، به همه دانشمندان، اینکه دنبال این بروید که معارف اسلامی را در بین مردم تقویت کنید که رأس امور این معارف اسلامی است، و اگر او درست بشود، همه کارها درست می‌شود. اگر انسان معارف اسلامی را داشته باشد و حقیقتاً مؤمن به معارف اسلامی باشد، دیگر اختلاف پیدا نخواهد شد بین دسته جات، اختلاف اساسی؛ البته اختلاف رأی هست، اما اختلاف اساسی که بخواهد این دسته، دسته دیگر را محکوم کند یا فرض کنید که توهین کند، یا آن دسته دیگر را، این برای این است که ما ضعیفیم در ایمان، اگر ما قوی در ایمان بودیم، شما ملاحظه می‌کنید اگر همه انبیا در یک روز جمع بودند، هیچ همچون اختلافاتی نداشتند. خوب، البته ما این طور نیستیم که بتوانیم اختلافات آرا را رفع کنیم، اختلافات آرا هست و باید هم باشد، اما آن چیزی که لازم است، این است که به مردم، به دسته جات مختلف، به همه ائمه جمعه، ائمه جماعات، روحانیون سراسر کشور و سایر قشرها این معنی توصیه بشود که سر چیزهایی که مربوط به نفسانیات است، نزاع نکنند. و این طور نیست که بعضی نزاع‌ها مربوط به اسلام باشد، برای خدا باشد. برای خدا، انسان نمی‌شود اهانت کند به مؤمن. برای خدا، انسان نمی‌شود که کشف سر مؤمن کند. اینها برای این است که نفسیت انسان، این جوری است و من امیدوارم که ما، همه موفق بشویم که این پرده را، این حجاب را برداریم.»^(۱)

۴۹۶ ۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع در پیامی به سمینار "بررسی طرح‌های دفاعی و جنگ تحمیلی در سال ۱۳۶۶" که در بندرعباس و با حضور فرماندهان سپاه برگزار شد، با یادآوری عزم جمهوری اسلامی ایران برای مقابله با عوامل اصلی تجاوز در منطقه، درباره هرگونه تشنج آفرینی در منطقه هشدار داد. در این پیام، ضمن تأکید بر حضور گسترده ملت ایران و حضور بی سابقه جان برکفان بسیج برای دفاع از آب‌های گرم خلیج فارس و رویارویی مستقیم با عوامل اصلی تجاوز و تشنج در منطقه اسلامی، آمده است: «جمهوری اسلامی ایران که همواره خواهان تأمین امنیت خلیج فارس و تعمیم صلح و عدالت و

ص: ۴۲۶

۱ - ۵. سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، صحیفه نور، مجموعه رهنمودهای امام خمینی جلد ۲۰ (تهران: انتشارات شرکت سهامی چاپخانه وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی)، صص ۱۰۲ و ۱۰۳.

قطع ریشه های ظلم و تجاوز و تشنج آفرینی در منطقه بوده و به شهادت تاریخ، نشان داده است که در استقبال از خطرهای بزرگ و دفاع از آرمان های به حق ملت مظلوم خویش در صحنه های نبرد با استکبار جهانی، به امتیازات بزرگ سیاسی و پیروزی های عمیق نظامی دست یافته است.» نماینده امام در شورای عالی دفاع در پیام خود، ضمن اشاره به این مطلب که هیاهوی تبلیغاتی دشمنان اسلام در منطقه خلیج فارس، برای سرپوش نهادن به شکست ها و رسوایی ها و ناتوانی های آنان در رویارویی با انقلاب اسلامی است، می افزاید: «در این برهه حساس از تاریخ انقلاب اسلامی، مجامع بین المللی، صاحب نظران و اندیشمندان منصف را در برابر تاریخ گواه می گیریم که جمهوری اسلامی ایران علی رغم آنکه هیچ گاه دست به تشنج آفرینی در منطقه نزده است و همواره مساعی خود را برای صلح و آرامش به کار برده است، به دشمنان اسلام هشدار می دهد که در مقابل هر اقدام شرورانه ای در منطقه، پاسخ پشیمان کننده ای به عاملان شرارت خواهد داد.» هاشمی رفسنجانی در پایان پیام خود، ضمن آرزوی موفقیت برای سمینار فرماندهان سپاه، اظهار امیدواری کرده است: «مردم قهرمان جنوب، خاطرات شورانگیز روزهای نبرد و حماسه و مقاومت دلیران تنگستان را زنده کنند.»^(۱)

۴۹۷۱

علی اکبر ولایتی، وزیر امور خارجه ایران، در ادامه سفر اروپایی خود، امروز وارد ایتالیا شد و با "جولیو آندرئوتی" وزیر خارجه این کشور گفت و گو کرد. در این ملاقات، آقای ولایتی ضمن تشریح تاریخچه جنگ ایران و عراق و نقش قدرت های بزرگ در به راه انداختن این جنگ، گفت: «ادعای بی طرفی برخی از کشورها، با حمایت مستمر مالی، تسلیحاتی، سیاسی و اطلاعاتی آنان از رژیم بغداد در تضاد است.» وی با بیان موضع صریح ابرقدرت ها برای جلوگیری از تحقق پیروزی ایران اظهار داشت: «ملت ایران هرگز ادعاهای بی طرفی آنان را باور نمی کند و بنابر اعتقادات خود، به این دفاع ادامه خواهد داد.» ولایتی با تأکید بر اینکه تلاش های شورای امنیت تاکنون برای نجات صدام بوده است، تصریح کرد که چنین تلاش هایی باید عادلانه باشد. وزیر امور خارجه ایران با اشاره به اهمیت موضوع برقراری امنیت در خلیج فارس، افزود: وضع جاری، به نفع مردم منطقه و جهان نیست. وی تأکید کرد: «اهمیت امنیت این منطقه بدان حد است که تحولات آن، می بایستی به طور مستقل مورد بررسی قرار گیرد.» وی گفت: «امریکا برای تأمین اغراض خود، قصد دارد که منطقه را به آتش بکشد.»

جولیو آندرئوتی نیز در این دیدار، ضمن محکوم کردن به کارگیری سلاح های شیمیایی، حضور نظامی نیروهای بیگانه در خلیج فارس را باعث افزایش تشنج در منطقه دانست.^(۲)

علی اکبر ولایتی همچنین در این سفر، طی مصاحبه ای مطبوعاتی، درباره طرح جدید شورای امنیت سازمان ملل گفت: «ایران تاکنون هیچ قطع نامه ای پیرامون این مسئله دریافت نکرده است و به هر حال، ما برای دفاع از خودمان و حفظ منافع ملی ایران، منتظر تصمیم گیری

ص: ۴۲۷

۱-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۷. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

شورای امنیت نخواهیم ماند.» وی تأکید کرد: «پذیرش هر تصمیمی که بر اساس رعایت عدالت اتخاذ نشده باشد، از نظر ما الزامی نیست.» آقای ولایتی، عراق را آغازگر و تداوم دهنده بحران خلیج فارس خواند و با اشاره به طرح ایران درباره برقراری آتش بس در خلیج فارس گفت: «رژیم عراق بر عکس ایران، دعوت دیرکل سازمان ملل متحد برای خاتمه حملات علیه کشتی های تجاری در آب راه خلیج فارس را رد کرده است.» وی همچنین در پاسخ به سؤال خبرنگار کویتی که علت حمله به کشتی های این کشور را پرسیده بود، گفت: «دولت کویت از آغاز جنگ به طور همه جانبه از بغداد حمایت کرده و طبیعتاً در هنگام اتخاذ این تصمیم، خود را برای پذیرش آثار منفی حمایت از متجاوز آماده نموده است. هرگاه کویت حمایت خود را از آغازگر جنگ متوقف سازد، ما می توانیم مشابه روابط فعلی مان با سایر کشورهای منطقه نظیر امارات، قطر، بحرین و عمان، با کویت رابطه داشته باشیم.»^(۱)

۴۹۸ ۱

خبرگزاری فرانسه درباره مذاکرات آقای لاریجانی معاون امور بین الملل وزارت خارجه با وزیران خارجه آلمان غربی، ایتالیا و بلژیک که حول محور آتش بس در آب های خلیج فارس و همکاری کشورهای منطقه در برقراری امنیت انجام شد، گزارش داد: «بر اساس طرحی که ایران به منظور پایان بخشیدن به حمله علیه نفت کش ها و سایر کشتی های بازرگانی در خلیج فارس ارائه داده است، امنیت خلیج فارس با "مذاکرات جمعی" و تنها به لطف همکاری تمامی کشورهای منطقه تأمین خواهد شد. دکتر لاریجانی معاون وزیر امور خارجه ایران اظهار کرد که کشورش نظراتی را پیرامون برقراری صلح و امنیت در خلیج فارس به مسئولین کشورهای اروپایی از جمله آلمان غربی، ایتالیا و بلژیک ارائه داده است. بر اساس این طرح، امنیت در خلیج فارس تفکیک ناپذیر بوده و حضور نظامی خارجی در این منطقه، ضرورتی ندارد. ایرانی ها پیشنهاد کرده اند که درگیری نظامی در خلیج فارس بایستی بلافاصله متوقف گردد تا تمامی طرف های ذی نفع در مسئله، بتوانند با توسل به نوعی آتش بس در خلیج فارس، برای تمامی کشتی های بازرگانی و نفت کش ها تأمین امنیت نمایند. بر پایه طرح ارائه شده از سوی لاریجانی، راه حل اوضاع خلیج فارس، جنگ اصلی را محدود می نماید و محدودیت جنگ اصلی، موجب دستیابی به یک راه حل قطعی خواهد شد. به گفته لاریجانی، "اوضاع در خلیج فارس در شرایط فعلی، بسیار ناپایدار بوده و می تواند منجر به یک جنگ تمام عیار گردد. ایالات متحده نباید گمان کند که می تواند به منطقه آمده و ضمن وارد آوردن یک ضربه، از آنجا بگریزد. ما راه دفاع از مرزهای خود را می دانیم."^(۲)

۴۹۹ ۲

با وجود هیاهوی فراوان نمایندگان سنای امریکا در مخالفت با طرح اسکورت نفت کش های کویتی، امروز "مارلین فیتز واتر" سخن گوی کاخ سفید اعلام کرد که امریکا همچنان بر تصمیم خود پابرجا است. وی گفت: «دولت مصمم است که طرح حراست از نفت کش های کویتی در

ص: ۴۲۸

پناه حریم امریکا را به اجرا درآورد. شماری از اعضای کنگره که دیروز با ریگان دیدار کردند درباره طرح حفاظت از نفت کش های کویتی ملاحظاتی ابراز داشتند، اما هیچ یک، طرح جانشین یا راه حل دیگری ارائه ندادند.» فیتز واتر گفت: «چنین احساسی نمی کنم که در کنگره تلاش چشمگیری برای پیش گیری از اقدام به اجرا در آمدن طرح دولت وجود داشته باشد.»^(۱)

نشریه "سانفرانسیسکو کرونیکل" نیز در این باره نوشت: «دمکرات های سنا دیروز سعی نمودند تا حمایت نمایندگان کنگره را برای قطع نامه ای جهت تعویق طرح خلیج فارس ریگان جلب نمایند. ولی جمهوری خواهان به طور موفقیت آمیزی، از این تلاش جلوگیری نمودند.»^(۲)

"جورج مک گاورن" سناتور دمکرات و موافق طرح اسکورت، نیز هدف اصلی امریکا از اجرای این طرح را جلوگیری از پیروزی ایران بر عراق می داند و می گوید: «اکنون زمانی است که امریکا درک کند به خاطر منافع آشکاری که در منطقه دارد، نباید بگذارد ایران در جنگ با عراق پیروز شود و خطر بزرگ در حال حاضر، تسلط کامل ایران در جنگ با عراق است.» وی می افزاید: «باید این سیاست ادامه یابد، چون افشای تلاش امریکا برای نزدیک شدن به ایران در چند ماه قبل، به چهره امریکا در منطقه لطمت جدی زده است.» وی که این مطالب را در مصاحبه با رادیو بی.بی.سی اظهار می کرد، در پاسخ به این سؤال که شمار زیادی از سیاست مداران امریکا از طرح امریکا برای حضور نظامی در خلیج فارس که ممکن است به رویارویی نظامی با ایران منجر شود، اکراه دارند، گفت: «البته، خطر هدف قرار گرفتن ناوگان امریکا به وسیله ایران وجود دارد، اما امریکا آن قدر بزرگ است که چنین مخاطره ای را بپذیرد.»^(۳)

"دانیل پاتریک موین نیهان" سناتور جمهوری خواه در مخالفت با این طرح می گوید: «کویت می خواهد ما را به نمایندگی از جانب خود، به جنگ با ایران بکشاند. ما به جنگ با ایران نیاز نداریم، همان طور که نیازی وجود ندارد که ما برای خاطر عراق یا ایران وارد جنگ شویم.»^(۴)

"سام نان" سناتور دمکرات نیز احتمال درگیری با ایران و ایجاد تشنج در منطقه را محتمل می داند و می گوید: «اگر درگیری بین ایران و امریکا در خلیج فارس روی دهد، امریکا نه تنها موقعیت استراتژیک خود را در منطقه از دست خواهد داد، بلکه شوروی فرصت خواهد یافت تا نقش و نفوذ خود را در منطقه افزایش دهد و از درگیری ایران و امریکا برای گسترش این نفوذ، حداکثر استفاده را بکند.» وی می افزاید: «تمام اظهارات و دلایل ریگان و دولت او برای حضور نیروهای نظامی خود در منطقه و درگیری احتمالی این کشور با ایران به منظور حفظ موقعیت استراتژیک امریکا در آن منطقه می باشد. اگر در حال حاضر، امکانات بسیار کمی برای بهبود روابط دو کشور وجود داشته باشد، با درگیری بین دو کشور، این امکان از بین خواهد رفت. وی ادامه می دهد: «اگر خطری برای کشتی رانی و یا نفت کش ها در منطقه وجود داشته باشد، قبل از هر چیز، شرکت های بیمه نرخ های خود را بالا- برده و خبر از وخامت اوضاع می دهند، در حالی که شرکت های بیمه تا به حال یک چنین کاری را انجام نداده اند.»^(۵)

- ۱-۱۰. روزنامه اطلاعات، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، خبرنگار صدای امریکا از کاخ سفید.
- ۲-۱۱. سند شماره ۰۲۲۳۸۶۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۱۱/۴/۱۳۶۶.
- ۳-۱۲. مأخذ ۷، ص ۱۶، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو دولتی بی.بی.سی.
- ۴-۱۳. مأخذ ۱۰، ص ۲۰، خبرگزاری رویتر.
- ۵-۱۴. مأخذ ۱۰، ص ۲۰، توکیو - واحد مرکزی خبر.

هم زمان با سفر "ورنون والترز" فرستاده ویژه امریکا به شوروی و آغاز مذاکرات وی با "ولادیمیر پتروفسکی" معاون وزیر خارجه شوروی درباره قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل، رادیو بی.بی.سی درباره موضوع اصلی سفر والترز گفت: «پیش بینی می شود که پیشنهاد تحریم فروش اسلحه، محور اصلی مذاکرات ژنرال والترز را در مسکو تشکیل خواهد داد و البته، هنوز هیچ کس دقیقاً تعیین نکرده است که موضوع تحریم اسلحه چگونه کنترل و بررسی خواهد شد و جزئیات کنترل کشورهایی که به طور مخفیانه، اسلحه در اختیار یکی از طرفین قرار می دهند، روشن نشده است.» (۱)

در این حال، سخن گوی وزارت خارجه شوروی نیز از اتفاق نظر کشورهای عضو شورای امنیت در تصویب قطع نامه شورای امنیت اظهار ناامیدی کرد. در این باره، رادیو امریکا گزارش داد: «شوروی می گوید چشم انداز دستیابی به توافقی در مورد قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل متحد که خواهان اعلام آتش بس در جنگ ایران و عراق است، چندان درخشان و امیدبخش نیست. سخن گوی وزارت امور خارجه شوروی گفت: زمان برای انجام مذاکراتی در زمینه این قطع نامه در سطح وزیران امور خارجه مناسب نیست.» (۲) خبرگزاری فرانسه نیز با اعلام حمایت تلویحی شوروی از طرح صلح ایران مبنی بر آتش بس در خلیج فارس، درباره شرایط زمانی گفت و گوهای والترز و پتروفسکی گزارش داد: «تحلیل گران بر این عقیده اند که گفت و گوهای والترز در مسکو، در شرایطی صورت می گیرد که دیپلماسی شوروی اقدامات خود را جهت برقراری مذاکرات درباره جنگ ایران و عراق به منظور پایان دادن به جنگ کشتی ها در خلیج فارس، دو برابر کرده است. از سوی دیگر، اخیراً منابع مطلع در امریکا فاش ساختند که قرار است ماه آینده مسئولان شوروی و امریکا در یک کشور اروپایی بی طرف با یکدیگر ملاقات کنند. همین گزارش خاطر نشان می سازد که خاویر پرز دکوئیار در جریان گفت و گوهایش با رهبران شوروی، امکان برقراری نیرویی جهت تأمین امنیت کشتی رانی در خلیج فارس توسط سازمان ملل متحد را مطرح کرده است.» (۳)

رادیو بی.بی.سی نیز با اشاره به مواضع اخیر شوروی، معتقد است: «این کشور تنها از قطع نامه ای حمایت خواهد کرد که به طور آشکار، جنبه های مخالفت با ایران را نداشته باشد.» این رادیو همچنین با توجه به سفر اخیر معاون نخست وزیر عراق به شوروی می گوید: «شوروی در درجه اول مایل است از متحد اصلی خود حمایت کند. به همین دلیل، اجازه نخواهد داد که قطع نامه به محکوم کردن عراق در شورای امنیت اقدام کند و جای تعجب نیست که معاون اول نخست وزیر عراق، طه یاسین رمضان، به مسکو رفت تا نظر دولت متبوع خود را نسبت به قطع نامه، به اطلاع مقامات شوروی برساند. احتمالاً عراق از پیشنهادی که به موجب آن، کمیته ویژه بین المللی برای تعیین کشور شروع کننده جنگ تشکیل خواهد شد، ابراز نگرانی می نماید و پیش بینی می شود که معاون نخست وزیر عراق در صدد جلب موافقت شوروی برای مخالفت با این پیشنهاد برآید ولی در عین حال، کمیته پیشنهادی یاد شده، تنها شانس برای جلب حمایت ایران از مفاد قطع نامه محسوب می شود.» (۴)

- ۲-۱۶. روزنامه رسالت، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص آخر، تهران - خیرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو امریکا.
- ۳-۱۷. مأخذ ۱۰، ص ۲۰، مسکو، خیرگزاری فرانسه.
- ۴-۱۸. مأخذ ۲، صص ۹ و ۱۰، رادیو بی.بی.سی، ۱۱/۴/۱۳۶۶.

چین در یک موضع گیری رسمی، مخالفت خود را با اقدامات اخیر امریکا بیان کرد. "لی زائوزینگ" سخن گوی وزارت امور خارجه چین در مصاحبه ای مطبوعاتی گفت: «چین موافق دخالت قدرت های بزرگ در امور خلیج فارس نیست و نگران تشدید بحران در این منطقه است.» وی ابراز امیدواری کرد که تلاش کشورهای ذی نفع موجب کاهش بحران در خلیج فارس شود. وی گفت: «چین با نظر امریکا برای حفاظت از کشتی های کویتی موافق نیست.» وی اضافه کرد: «ما از دخالت قدرت های بزرگ در امور خلیج فارس جانب داری نمی کنیم، ما نگران افزایش تشنج در این منطقه هستیم.» وی با اشاره به اینکه چین در کنار امریکا برای حفاظت از کشتی های کویت شرکت نخواهد کرد، افزود: «ما امیدواریم اقدامات طرف های ذی ربط به آرامش در منطقه کمک کند.» (۱)

در ادامه سفر طه یاسین رمضان معاون اول نخست وزیر عراق به شوروی، وی امروز با "آندره گرومیکو" رئیس جمهور شوروی و "ریشکف" نخست وزیر این کشور گفت و گو کرد. خبرگزاری فرانسه طی گزارشی در این باره، موضوع اصلی گفت و گوها را بحث بر سر مسائل نظامی و تسلیحاتی خواند. رمضان ریاست هیئت عراقی در جلسات کمیسیون مشترک همکاری اقتصادی علمی و فنی شوروی و عراق را به عهده دارد. در این دیدار ژنرال "دیمیتری یازوف" وزیر دفاع شوروی و "عبدالجبار شنشل" و وزیر مشاور در امور نظامی عراق شرکت داشتند. ناظران خاطر نشان می کنند که حضور این دو نشان می دهد که جنبه های نظامی همکاری دو کشور در دستور کار بوده است و جنگ ایران و عراق و اوضاع خلیج فارس در این گفت و گوها جایگاه ویژه ای داشته است. به گزارش خبرگزاری تاس، رمضان علاقه بغداد به تلاش های جاری در شورای امنیت سازمان ملل متحد را برای تدوین یک قطع نامه درباره جنگ، مورد تأکید قرار داده است. گرومیکو نیز یک بار دیگر خواستار توقف فوری جنگ و برقراری گفت و گوهای واقعی میان دو کشور شد. (۲)

در حالی که سفارت ایران در پاریس همچنان در محاصره پلیس و زره پوش های فرانسه قرار دارد، در تازه ترین اظهارنظرها درباره اختلافات ایران و فرانسه، امروز سخن گوی نخست وزیر فرانسه حضور وحید گرجی را - که وی آن را به عنوان نفر دوم سفارت ایران نام برد - در دادگاه الزامی خواند. "بودوئن" سخن گوی شیراک گفت: «گرجی زمانی در سفارت خانه بود ولی ما مطمئن نیستیم که هنوز در آنجا باشد.» وی افزود: «مسئله اخیر، مشکلات فراوانی برای ایرانیان ایجاد کرده است. هر چند که ما نمی دانیم آقای گرجی تا چه حد در قضیه سوء قصدهای سپتامبر دست داشته است.» (۳) از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه از تداوم اقدام متقابل نیروهای انتظامی ایران در مقابل سفارت فرانسه در تهران خبر داد. به گزارش این خبرگزاری، یک

منبع

- ۱-۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۷، خبرگزاری فرانسه؛ و - مأخذ ۹، ص ۲۰، خبرگزاری فرانسه.
- ۲-۲۰. مأخذ ۱۶، ص آخر، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، مسکو - خبرگزاری فرانسه.
- ۳-۲۱. مأخذ ۲، صص ۲۹ و ۳۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

نزدیک به سفارت فرانسه گفت: «اعضای سفارت فرانسه در تهران تا بامداد امروز کماکان در محل سفارت، توسط مأموران پلیس ایران مسدود شده اند. بامداد امروز، تماس حاصل کردن با نمایندگان فرانسوی از طریق تلفن، غیرممکن بوده است. مع هذا یک بازرگان فرانسوی مقیم تهران در یک تماس تلفنی با خبرگزاری فرانسه، اظهار کرد که وی دو بار، امروز صبح با دیپلمات ها - که از روحیه خوبی برخوردارند - تماس داشته و آنها اظهار نگرانی نکرده اند.»^(۱)

در این حال، علی اکبر ولایتی در اولین موضع گیری، رویدادهای جاری ایران و فرانسه را ناشی از اختلافات جناح های داخلی فرانسه خواند. به گزارش سرویس سیاسی روزنامه کیهان، دکتر ولایتی در کنفرانسی مطبوعاتی که در رم برگزار شد، مشکلات اخیر در روابط تهران و پاریس را ناشی از درگیری های احزاب سیاسی فرانسه خواند که هر کدام، جزئی از قدرت را در این کشور به دست دارند. وی افزود: «فرانسه به دلیل اختلافات داخلی خود، قادر به اتخاذ موضع در قبال مسائل مهم بین المللی نیست.» وی در پاسخ به سؤالی درباره محدودیت هایی که دولت ایران برای کارکنان سفارت فرانسه در تهران اعمال می کند، گفت: «اشتباه متوجه فرانسه است.»^(۲)

"غلامرضا حدادی" کاردار ایران در پاریس نیز در مصاحبه ای مطبوعاتی در محل سفارت ایران شرکت کرد. در این مصاحبه - که وحید گرجی به طور غیرمنتظره ای به عنوان مترجم کاردار ایران حضور داشت - تأکید اصلی آقای حدادی در اظهارات خود، نمایاندن نقش اختلافات داخلی دولت فرانسه در به وجود آوردن بحران اخیر بین دو کشور بود. وی با ارائه پاسپورت خدمت گرجی که با ویزای وزارت خارجه فرانسه، تا ژانویه ۱۹۸۸ (دی سال جاری) معتبر بود، گفت: «آقای گرجی از اعضای فعال سفارت ایران است و تاکنون تلاش های زیادی برای عادی سازی روابط بین تهران و پاریس انجام داده است.» کاردار ایران سپس با تشریح چگونگی حمله پلیس فرانسه به منزل گرجی گفت: «مأموران پلیس هنگامی که در غیاب گرجی، همسر وی را دست بند زده و به مقر پلیس می برده اند، به وی گفته اند که ما در جستجوی آقای گرجی و دستگیری وی می باشیم، زیرا از تلاش های او برای عادی سازی روابط نگرانیم.» وی افزود: «بلافاصله پس از این ماجرا، "دیدیه دسترومو" یکی از مقامات عالی رتبه وزارت خارجه فرانسه با سفارت ایران تماس گرفت و طی ملاقاتی، ضمن اظهار مخالفت با دستگیری گرجی گفت: برخی از مقامات غیرسیاسی در صدد به هم زدن روابط بین تهران و پاریس می باشند. وی گفت: بهتر است ایشان در محل سفارت باقی بماند تا اوضاع آرام شود و اختلافات داخلی بین فرانسویان حل گردد، مقامات فرانسوی در صدد حل سوء تفاهمی که در مورد آقای گرجی پیش آمده است می باشند تا روابط دو کشور خدشه دار نگردد.» کاردار ایران افزود: «آقای گرجی تا اعلام موضع جدید دولت فرانسه که حتماً بایستی در راستای موضع قبلی باشد، در سفارت به کار خود ادامه خواهد داد.» وی سپس با طرح این سؤال که من نمی دانم تا کی باید روابط بین دو کشور قربانی این اختلافات شود؟ گفت: «مذاکرات برای حل

ص: ۴۳۲

۱- ۲۲. مأخذ ۲، صص ۳۰ و ۳۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۱/۴/۱۳۶۶، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

۲- ۲۳. روزنامه کیهان، ۱۳/۴/۱۳۶۶.

اختلافات مالی در مسیر مثبت پیش می رود و روند عادی سازی روابط می تواند به دور از تشنجات و نقض قوانین بین المللی ادامه یابد.»(۱)

۵۰۴۱

هفته نامه نظامی "جینز دیفنس" در مقاله ای، به بررسی خریدهای تسلیحاتی ایران و عراق و همچنین معرفی منابع تأمین مالی و تسلیحاتی دو کشور پرداخته است. آنچه در آمارهای ارائه شده در این مقاله جلب توجه می کند، میزان فراوان خریدهای تسلیحاتی عراق نسبت به ایران است. در این مقاله آمده است:

«ادامه جنگ بین ایران و عراق در خلیج فارس، این دو کشور را به بازار عمده تسلیحات در خاورمیانه تبدیل نموده است. به طور مثال، در سال ۱۹۸۳ (۶۲ - ۱۳۶۱ ش) عراق بزرگ ترین وارد کننده تسلیحات در خاورمیانه بود، به طوری که خرید آن، بالغ بر ۵۱۰۰ میلیون دلار (پنج میلیارد و یک صد میلیون دلار) گردید که عربستان سعودی در مقام دوم قرار گرفت. عراقی ها در سال ۱۹۸۶ (۶۵ - ۱۳۶۴ ش) جزء سه کشور عمده خریدار تسلیحات در جهان بودند. از بدو شروع جنگ بین ایران و عراق، امریکا و بریتانیا از فروش جنگ افزار به هر دو طرف درگیر جنگ خودداری کردند، ولی عراقی ها برای تأمین نیازهای تسلیحاتی خود، به فرانسه، برزیل و اتحاد جماهیر شوروی روی آوردند در حالی که ایرانی ها از چین و کره شمالی نیازهای خود را برطرف می ساختند.

در سپتامبر ۱۹۸۵ (شهریور و مهر ۱۳۶۴) عراق مبلغی به میزان ۴۸۲ میلیون دلار برای خرید ۲۴ فروند میزاج جنگنده اف - ۱ از فرانسه اختصاص داد و به میزان ۱۱۳ میلیون دلار از سایر کشورهای عربی از جمله عربستان سعودی، برای خرید جنگ افزار کمک دریافت کرد. از سوی دیگر، مقامات ایرانی در اوایل سال ۱۹۸۵ (اواخر سال ۱۳۶۳) مبلغ ۱۶۰۰ میلیون دلار (یک میلیارد و ششصد میلیون دلار) جهت خرید تسلیحات به چین پرداخت کرده اند. طبق گزارش های "آژانس خلع سلاح و کنترل تسلیحات"، از ۹ کشور عمده وارد کننده تسلیحات در سال ۱۹۸۳ (۶۲ - ۱۳۶۱ ش) شش کشور آن، در خاورمیانه بوده اند. این کشورها عبارت بودند از: عراق با ۵۱۰۰ میلیون دلار؛ عربستان سعودی با ۳۳۰۰ میلیون دلار؛ لیبی با ۱۹۰۰ میلیون دلار؛ مصر با ۱۷۰۰ میلیون دلار؛ سوریه با ۱۷۰۰ میلیون دلار؛ اتحاد جماهیر شوروی با ۱۲۰۰ میلیون دلار؛ اردن با ۱۱۰۰ میلیون دلار؛ آرژانتین با ۱۱۰۰ میلیون دلار؛ هندوستان با ۱۰۰۰ میلیون دلار. خاورمیانه، با ادامه بحران و قرار گرفتن در اوج بحران بین المللی، احتمالاً کاهشی را در خرید تسلیحات در آینده نوید نخواهد داد.»(۲)

۵۰۵۲

امروز بر اثر حمله غافل گیرانه دو هیز پیشوا و قدیر "حزب دمکرات کردستان" به نیروهای ژاندارمری و سپاه در ارتفاعات "شیخ چوپان" در غرب سقز، ۳۲ تن از نیروهای خودی شهید و ۵ تن مجروح شدند و ۳ تن نیز به اسارت نیروهای ضد انقلاب درآمدند. در این درگیری ۵ تن از نیروهای مهاجم به هلاکت رسیدند.»(۳)

۱-۲۴. پیشین.

۲-۲۵. روزنامه کیهان، ۱۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، به نقل از هفته نامه جینز دیفنس چاپ لندن.

۳-۲۶. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۵؛ و - واحد اطلاعات سپاه پاسداران، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۴، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

در نماز جمعه امروز تهران، آیت الله خامنه ای رئیس جمهور و امام جمعه تهران درباره بحران زا بودن حضور امریکا در خلیج فارس، تداوم اقدامات مقابله به مثل ایران و پشتیبانی کویت از عراق مطالبی اظهار کرد. گزیده ای از بیانات ایشان به این شرح است: «دنیا خوب می داند که اگر امریکا در منطقه حرکتی را انجام دهد و این حرکت، کاری مثل حمله به یک کشتی و یا بندری باشد، با آن همه عرض و طولی که این به اصطلاح ابرقدرت برای خودش درست کرده، آبرویش خواهد رفت و دنیا به مظلومیت و حقانیت ما بیش از پیش پی خواهد برد و متقابلاً اگر ما ضربه ای به آنها وارد کنیم، ناو آنها را مورد حمله قرار دهیم و پایگاهی را هدف حمله سازیم، مردم دنیا می فهمند که این به اصطلاح ابرقدرت، چقدر پوچ بوده است. امریکایی ها الآن از اوضاعی که در خلیج فارس برایشان پیش آمده سخت ناراحت و پشیمان هستند، اما قدرت اعتراف به این اشتباه را ندارند. آنها نمی توانند شیوخی را که به آنها پشت کرده اند، به حال خود رها سازند و از سوی دیگر، از احتمال درگیری با ایران وحشت دارند.»

رئیس شورای عالی دفاع این ادعای امریکایی ها را که برای جلوگیری از نفوذ شوروی در منطقه حضور پیدا می کنند، رد کرد و گفت: «این حرف دروغ است که شما می گوئید برای جلوگیری از نفوذ روس ها قصد افزودن به حضور خودمان در خلیج فارس را داریم. حضور شما (امریکایی ها) خودبه خود باعث تشویق روس ها به حضور بیشتر در خلیج فارس می شود.»

رئیس جمهور افزود: «روس ها می گویند که برای جلوگیری از حضور امریکا به خلیج فارس می آیند و شما می گوئید برای جلوگیری از نفوذ روس ها! شما بیرون بروید، ما و مردم منطقه به روس ها خواهیم گفت که حضورشان را در منطقه کم کنند.» (۱)

آیت الله خامنه ای درباره هدف عراق از توسعه جنگ به منطقه خلیج فارس گفت: «عراق از دو سه سال قبل از این، حمله به نفت کش ها را شروع کرد. مقصود او این بوده که در خلیج فارس تردد کشتی های نفت کش ایران را مانع شود و نگذارد که نفت جمهوری اسلامی ایران به بازارهای جهانی صادر شود. تنها راهی که عراق و پشتیبانان او به نظرشان رسید که می توانند

ص: ۴۳۵

مسئله جنگ را از سرنوشت حتمی آن که شکست عراق و زوال رژیم بعثی است، منحرف کنند، همین بود. فکر کردند که جمهوری اسلامی که در میدان های جنگ می رزمد، قدرت آتش دارد، سلاح دارد، قدرت بسیج نیروها را دارد، امکانات و پشتیبانی دارد، به درآمد نفت متکی است و اگر درآمد نفت را بشود از جمهوری اسلامی باز گرفت، در جنگ ضربه خواهد خورد و توانایی بسیج نیرو و تدارک نیرو و تهیه ابزار و ساختن سلاح و بقیه چیزها را که در جنگ با همه پخرجی اش به آن احتیاج دارد، این را از اختیار ایران خارج خواهیم کرد. با این نیت، جنگ نفت کش ها را شروع کردید. ما هم تا مدتی کاری نکردیم و ندیده گرفتیم. (۱) ولی همه دیدند وقتی یک کشتی هدف حمله قرار می گیرد، بلادرنگ یک کشتی عراقی و یا در نهایت، متعلق به عراق هدف (تیر غیب) قرار می گیرد. ما شک نداریم که نفت عراق از خلیج فارس صادر می شود. ما می دانیم که نفت منطقه بی طرف بین کویت و عراق، از خلیج فارس صادر می شود و پولش یک سره به کیسه عراق واریز می شود و شکی نیز نداریم که هواپیماهایی که به کشتی ها در خلیج فارس حمله می کنند، از امکانات حاصل از صدور همین نفت و از حریم هوایی کشورهای منطقه استفاده می کنند.» رئیس جمهور ادامه داد: «حامیان عراق در این جنگ شریک جرم هستند و بنابراین کشتی کویتی که نفت منطقه بی طرف را به عراق حمل می کند، در نهایت کشتی عراقی است.» (۲)

رئیس شورای عالی دفاع در خطبه های نماز جمعه تهران: «اگر آمریکا در منطقه حرکتی را انجام دهد ... متقابلاً ما ضربه ای به آنها وارد می کنیم ... شکی نداریم که هواپیماهایی که به کشتی ها در خلیج فارس حمله می کنند ... از حریم هوایی کشورهای منطقه استفاده می کنند.»

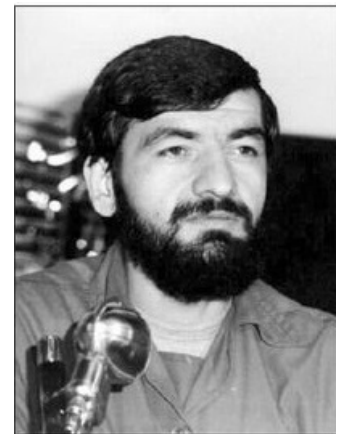
رئیس شورای عالی دفاع در خطبه های نماز جمعه تهران: «اگر آمریکا در منطقه حرکتی را انجام دهد ... متقابلاً ما ضربه ای به آنها وارد می کنیم ...

شکی نداریم که هواپیماهایی که به کشتی ها در خلیج فارس حمله می کنند ... از حریم هوایی کشورهای منطقه استفاده می کنند.»

امام جمعه تهران به اقدام اخیر امریکا در اسکورت نفت کش های کوییتی اشاره کرد و ضمن نام بردن از این اقدام به عنوان آخرین راه امریکا برای تقویت عراق و محدود ساختن ایران گفت: «آخرین راهی که برای آنها باقی ماند، بعد از همه تهدیدها و جوسازی ها و فشارهای تبلیغاتی که علیه جمهوری اسلامی ایران در این چند سال کردند، همین بود که کشتی کوییتی را که از نظر ما مثل کشتی عراقی است، اسکورت کنند، یا با پرچم خودشان [مشکل] آن را حل کنند. در حقیقت، با حضور و حائل شدن خودشان بین جمهوری اسلامی و نفت کش کوییتی یا عراقی، جمهوری اسلامی ایران را از کار بازدارند و مانع آسیب دیدن آن کشتی ها بشوند. اما از آن طرف، عراق هر کاری دلش می خواهد بکند. بیاید کشتی ها را بزند، همان طرح خائنانه را و خباثت آمیز را که علیه جمهوری اسلامی در نظر گرفتند، آن طرح را بدون مانع پیاده کنند. مسئله این است.» (۱)

رئیس جمهور در ادامه خطبه های خود به عملیات نصر ۴ اشاره کرد و با تأکید بر اهمیت منطقه عملیاتی، این منطقه را گلوگاهی خواند که با فتح آن علاوه بر بسته شدن راه ضد انقلاب و عدم دست رسی آنها به هدف هایشان در داخل ایران، موجب شد تا نیروهای خودی بر بخشی از خاک عراق در شمال این کشور تسلط کافی یابند. آیت الله خامنه ای افزود: «این سلسله عملیات از دو جنبه سیاسی و نظامی حائز اهمیت بود: از نظر نظامی چند محور در اختیار ما قرار گرفت و رزمندگان اسلام توانستند با فتح این مواضع، به بخش اعظمی از خاک عراق مسلط شوند و از نظر سیاسی نیز عملیات نصر ۴ موجب شد تا روحیه مردم عراق در ستیز با رژیم بعثی بالا رود.» (۲)

۵۰۷۱

فرمانده کل سپاه سلاح‌هایی که امروز در خلیج فارس به کار می‌بریم در کارخانه‌های خودمان ساخته می‌شود و از این نظر به هیچ کشوری وابسته نیستیم.

محسن رضایی، فرمانده کل سپاه پاسداران که به منظور بررسی امکانات دفاعی سپاه به استان هرمزگان سفر کرده است، در سخنرانی پیش از خطبه های نماز جمعه شهر بندرعباس ضمن بیان آمادگی نیروهای خودی برای دفاع از جزایر و سواحل ایرانی در برابر هرگونه اقدام تجاوزکارانه، درباره علت حضور نیروهای بیگانه در منطقه خلیج فارس گفت: «اگر پیروزی های رزمندگان اسلام در سال گذشته نبود، شوروی و امریکا این چنین سراسیمه وارد آب های خلیج فارس نمی شدند.» وی افزود: «موفقیت های جمهوری اسلامی در جبهه ها وضعیتی را به وجود آورد که دشمنان ما پی بردند با کمک های غیر مستقیم نمی توانند رژیم صدام را نجات دهند و به همین دلیل، اولین قدم خودشان را در خلیج فارس برداشتند که قدم متزلزل و موقتی بود و به شکست و رسوایی بیش از پیش قدرت های شرق و غرب منجر شد. آنها در خلیج فارس رسوا شدند و مشتکی که به این

۱-۴. مأخذ ۲.

۲-۵. مأخذ ۱.

مسلمان ایران و رزمندگان اسلام له شد.» محسن رضایی ادامه داد: «امریکا و شوروی همان روزهای نخست که در خلیج فارس حضور یافتند، فهمیدند که در اینجا خلأ قدرت نیست بلکه قدرت عظیم جمهوری اسلامی در اینجا وجود دارد که با هیچ تهدید و سلاحی نمی توان آن را شکست داد.» فرمانده کل سپاه پاسداران ضمن اعلام آمادگی نیروهای مستقر در جزایر و بنادر خلیج فارس برای نبرد با متجاوزان، آمادگی تسلیحاتی ایران برای مقابله با توطئه های ابرقدرت ها در منطقه نیز تأکید کرد و افزود: «سلاح هایی که امروز در خلیج فارس به کار می بریم، در کارخانه های خودمان ساخته می شود و از این نظر به هیچ کشوری وابسته نیستیم.» (۱)

۵۰۸۱

در ادامه جنگ نفت کش ها، امروز یک کشتی نفت کش اسپانیایی به ظرفیت ۳۱۳ هزار و ۴۰۰ تن به نام "سانتاماریا" متعلق به پالایشگاه نفت "بیلباتو" اسپانیا، در چهار مایلی بندر "صقر" امارات متحده عربی مورد حمله قرار گرفت. (۲) کشتی "سانتاماریا" که در دوبی بارگیری کرده بود، آسیب اندکی دید. به گفته سخن گوی مالک کشتی، این حمله به وسیله یک قایق انجام گرفت و طی آن، صدای شلیک پنج گلوله- شنیده شد. به نظر می رسد، این گلوله-ها تنها به منظور اخطار شلیک شده بودند. (۳) در این حال، رادیو اسرائیل، این حمله را به ایران نسبت داد و گفت: «قایق های موتوری ایران، امروز یک نفت کش غول پیکر اسپانیایی را در نزدیکی امارات متحده عربی هدف تیرباران سنگین قرار دادند. به نفت کش مزبور آسیب جزئی وارد شد، ولی کسی زخمی نشد.» (۴)

۵۰۹۲

خبرگزاری فرانسه اعلام کرد که امروز سرویس های اطلاعاتی امریکا از عملیات آماده به کار کردن یک موشک (کرم ابریشم) در منطقه "کوهستک" در جزیره "قشم" فیلم برداری کرده اند. به گزارش این خبرگزاری، این موشک روی یکی از دو آشیانه ای که ایران در نزدیکی تنگه هرمز ساخته است، نصب شده بود. همچنین یک رادار سیار نیز در عکس ها مشاهده شده است. به گفته مقامات پنتاگون، این موشک و رادار مورد اشاره صبح روز بعد ناپدید شدند. خبرگزاری فرانسه می افزاید: «آشیانه پرتاب و رادار متحرک مربوطه ظرف دو ساعت حاضر به کار خواهد شد. دو آشیانه ساخته شده در نزدیکی تنگه هرمز در کوهستک و در قشم، ظاهراً برای مقابله با حملات هوایی مستحکم شده اند.» (۵) برخی منابع خودی این موضوع را که یک سایت موشکی سپاه در نزدیکی بندر میناب به هنگام راه اندازی آزمایشی مورد رهگیری رادارهای امریکایی قرار گرفته است، تأیید کردند. (۶)

۵۱۰۳

رادیو امریکا به نقل از منابع وزارت دفاع این کشور ضمن اشاره به کشف مین در فاصله ۴۸ کیلومتری سواحل کویت گفت: «مین های ایران با استفاده از دستگاه اختصاصی صدا یا دستگاه "سونار" کشف شده اند.» رادیو امریکا افزود: «ایران مین های کار گذاشته شده در سواحل کویت

- ۱-۶. روزنامه اطلاعات، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳.
- ۲-۷. روزنامه کیهان، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری رویتر.
- ۳-۸. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری رویتر؛ و - سند شماره ۲۹۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "آمار حمله به کشتی های تجارتي در خليج فارس"، ۳۰/۲/۱۳۶۶ تا ۲۴/۷/۱۳۶۶.
- ۴-۹. خبرگزاری جمهوری اسلامي، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۹، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱، راديو اسرائیل، ۱۵/۴/۱۳۶۶.
- ۵-۱۰. خبرگزاری جمهوری اسلامي، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۰، ۱۷/۴/۱۳۶۶، ص ۷، واشنگتن، خبرگزاری فرانسه، ۱۶/۴/۱۳۶۶.
- ۶-۱۱. دفتر سياسي نمايندگی امام در سپاه، نشریه رویدادها، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۷.

را از کره شمالی خریداری کرده است. مقامات وزارت دفاع ادامه می دهند ایران علاوه بر خریداری مین از کره شمالی، خود نیز ممکن است توانایی تولید مین را داشته باشد.»

راديو امريكا در ادامه با اشاره به تمايل عربستان به اعزام كشتي هاي مین روبر خود به منطقه و اقدام كويت در اجاره كردن كشتي هاي مین روبر هلندی، می گوید: «كشتي هاي مین روبر هلندی و سعودی هر روز صبح آبراه هايی را كه منتهی به بندر نفتی كويت می شود، از مین هاي ايران خواهند روید و راه را برای ورود كشتي ها هموار خواهند ساخت.»^(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز به نقل از منابع پنتاگون اعلام کرد: «عربستان سعودی چهار مین جمع کن ساخت آمریکا در اختیار دارد و به جای آنکه مقادیر بسیار بیشتری از تجهیزات امریکایی یا غربی را وارد صحنه کند، می کوشد، نیرویی از سایر کشورهای خلیج را سازمان دهد. این در حالی است که وزارت دفاع آمریکا برنامه فرستادن هلی کوپترهای "ام.اچ.۵۳.ای" خود را به کویت برای مقابله با تهدیدات ناشی از مین به تعویق انداخته است.»^(۲)

۵۱۱۱

روند تقویت نیروهای نظامی آمریکا در خلیج فارس همچنان رو به گسترش است. خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره برنامه های آتی و اقدامات در دست اجرای امریکایی ها برای حضور هرچه بیشتر در خلیج فارس اعلام کرد: «در هفته گذشته، پنتاگون نیروی دریایی خود را در داخل و اطراف خلیج [فارس] با استفاده از كشتي هاي "ریوزوآردن" که متعلق به ناوگان اقیانوس هند بوده اند، تقویت کرده است. نیروی دریایی قصد دارد مدتی بعد، به منظور حصول اطمینان از اینکه آمریکا خواهد توانست در صورت حمله ایران به كشتي هاي با پرچم آمریکا در خلیج [فارس]، علیه این کشور دست به تلافی بزند، ناو جنگی "میسوری"^(۳) را به منطقه اعزام کند. كشتي دیگری که به منطقه می رود، ناو هواپیمابر "کانستلیشن"^(۴)* است که برای كشتي هاي نیروی دریایی که یازده كشتي كويتي با پرچم آمریکا را در تنگه هرمز اسکورت خواهند کرد، پوشش هوایی تأمین خواهد نمود. به گفته منابع پنتاگون، خلیج [فارس] برای کانستلیشن و میسوری بیش از حد کم عمق و باریک است لذا ناوهای جنگی کوچک تر نفت کش ها را تا كويت که در رأس خلیج [فارس] قرار دارد، اسکورت خواهند کرد.» این خبرگزاری می افزاید: «نیروی دریایی آمریکا قصد داشته است یک اسکادران هلی کوپترهای ام.اچ.۵۳.ای را برای مقابله با تهدیدات ناشی از مین، به كويت بفرستد در حالی که هلی کوپترهای مذکور همچنان در آمریکا هستند.»^(۵)

ص: ۴۳۹

۱- ۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۶، ۱۳/۴/۱۳۶۶، صص ۲۳ و ۲۴، راديو امريكا، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۳. مأخذ ۱۲، ص ۱۲، واشنگتن، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

۳- Missory

۴- * Constellation

۵- ۱۴. مأخذ ۱۲، ص ۱۳، واشنگتن، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

در این حال، "جرج مک گاورن"، نامزد اسبق ریاست جمهوری و سناتور بانفوذ حزب دمکرات - که به تازگی از کشورهای عرب خلیج فارس دیدن کرده است - در مصاحبه با رادیو بی.بی.سی، با اصلی خواندن خطر ایران و با توجه به رسوایی ماجرای "ایران گیت"، خواهان برخورد قدرتمندانه امریکا با ایران شد. وی گفت: «وقتی شما کشتی هایتان را وارد یک منطقه نظامی می کنید، خطر درگیر شدن در جنگ وجود دارد، اما منافع آن قدر هست که ارزش قبول چنین خطری را داشته باشد. از طرف شوروی هم نگرانی چندانی وجود ندارد. شوروی ها هم علاقه ای به پیروزی ایران ندارند. عراق به کشتی های امریکایی یا غربی حمله نکرده است، خطر عمده آنجاست که ایران احتمالاً از نظر نظامی برتری پیدا کند و لذا وقت آن رسیده است که قبول کنیم چنین چیزی به نفع ما نیست و نباید صورت گیرد. اینکه بتوانیم صدماتی را که ایالات متحده از ماجرای "ایران گیت" در جهان عرب متحمل شده است جبران کنیم، مهم است. ما باید نشان بدهیم که ایالات متحده در دفاع از یکی از کشورهای منطقه، هراسی ندارد.» (۱)

۵۱۲۱

در پی سفر "ورنون والترز"، نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل به شوروی که پس از سفر یک هفته ای خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل انجام گرفت، رادیو لندن امروز درباره محور این مذاکرات گفت: «مقامات شوروی درباره اقدام شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق با فرستادگان امریکا و عراق گفت و گو کردند.» به گزارش رادیو لندن "ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل پس از ملاقات با "ولادیمیر پتروفسکی" معاون وزیر خارجه شوروی، ابراز خوش بینی کرد که قطع نامه پیشنهادی، در شورای امنیت به تصویب برسد. در این قطع نامه اجرای آتش بس و تحریم تسلیحاتی طرفی که به آن عمل نکند، مطرح شده است.» این رادیو در ادامه گزارش خود می افزاید: «همچنین "طه یاسین رمضان" معاون نخست وزیر رژیم عراق امروز، در مسکو با "آندره گرومیکو" رئیس جمهور شوروی در این زمینه مذاکره کرد.» (۲) خبرگزاری تاس نیز در باره این دیدار گزارش داد: «رئیس جمهور شوروی در گفت و گو با مقامات عراقی در مسکو، خواستار پایان سریع جنگ ایران و عراق - که آن را خون ریزی بی معنا خواند - شد.» به گزارش این خبرگزاری، گرومیکو از اقدامات سازمان ملل برای برقراری آتش بس حمایت کرده است. (۳)

۵۱۳۲

در حالی که مذاکرات ورنون والترز نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل با مقامات شوروی همچنان ادامه دارد، امروز، "پیادیشف" معاون اداره مطبوعاتی وزارت خارجه روسیه در مصاحبه ای مطبوعاتی اظهاراتی بیان کرد که به نظر می رسد، بیان مواضع روس ها از مجاری غیررسمی است. پیادیشف گفته های مقامات و رسانه های امریکایی را که مدعی بودند افزایش حضور نیروهای آن کشور به خاطر حضور نظامی شوروی در خلیج فارس است، را رد کرد و هدف

ص: ۴۴۰

۱- ۱۵. مأخذ ۱۲، ص ۱۸، رادیو بی.بی.سی، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۶. مأخذ ۱، ص آخر.

۳-۱۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری تاس.

واقعی از این اقدام را تقویت هرچه بیشتر نیروهای امریکا در منطقه و نیز سرپوش گذاشتن بر رسوایی معامله تسلیحاتی امریکا با ایران اعلام کرد. (۱) وی به خبرنگاران گفت: «این اولین بار است که چنین تهدیدات بی اساسی از جانب امریکا برای ترساندن اعراب انجام می گیرد. ما هیچ تمایلی نداریم که نیروهای خود را به خلیج فارس انتقال دهیم. تنها سه نفت کش شوروی در خلیج فارس است که نفت حمل می کنند. شوروی ها در خانه می مانند زیرا که کارهای زیادی برای انجام شدن دارند.» وی افزود: «ما از افزایش تشنجات در خلیج فارس بسیار نگران هستیم و فکر می کنیم که دو دلیل برای بدتر شدن اوضاع وجود دارد: اول جنگ خلیج فارس؛ دوم افزایش حضور نظامی در خلیج فارس. در ارتباط با راه حل سیاسی، می توانیم بگوییم کاری که در ارتباط با شورای امنیت انجام شده است، قطع نامه توقف جنگ است که با شرکت اعضای دائمی و با حضور امریکا و شوروی انجام گرفته است.»

پیادیشف همچنین درباره پیشنهاد امریکا برای ارتقاء سطح نمایندگان کشورهای شرکت کننده در مذاکرات شورای امنیت به سطح وزیران خارجه گفت: «شوروی در اصول اولیه، با مذاکره در سطح وزیران [خارجه] در شورای امنیت در خصوص جنگ خلیج [فارس] مخالف است و مع هذا، مجدداً می گویم تنها در صورتی که ضرورت این کار باشد، ما مخالف آن نیستیم.» (۲)

وی درباره مذاکرات اخیر شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق گفت: «دولت شوروی در اصل، مخالفتی با اجلاس شورای امنیت سازمان ملل جهت بحث پیرامون جنگ ایران و عراق و یا شرکت وزرای خارجه کشورها ندارد؛ مع الوصف ما معتقدیم که در حال حاضر، شرایط برای برگزاری اجلاس شورای امنیت به منظور گفت و گو پیرامون جنگ مزبور کاملاً مهیا نشده است.» (۳)

از سوی دیگر، "تاس" خبرگزاری رسمی شوروی با متهم کردن امریکا به برتری جویی، خواهان واقع بینی سیاسی در حل مسائل خلیج فارس شد. این خبرگزاری اعلام کرد: «اگر کشوری از تمام راه های ممکن، سعی داشته باشد برتری نظامی و سیاسی در منطقه خلیج اعمال کند، این کشور امریکاست که خلیج فارس را منطقه منافع حیاتی خود خوانده است. در جست و جو برای یافتن راهی جهت از بین بردن این بحران و جست و جوی واقع بینانه صلح، دور انداختن اصول و معیارهای قدیمی و آزمودن دوباره اندیشه های سابق سیاسی خارجی و مطابقت دادن آنها با حقایق جدید، ضروری است.» (۴)

۵۱۴۱

در حالی که به نظر می رسد، شوروی در صحنه سیاسی خلیج فارس عملاً از رقیب امریکایی خود عقب مانده است، وزارت خارجه شوروی بیانه ای را درباره وضعیت خلیج فارس و راه حل های پیشنهادی این کشور منتشر کرد. این بیانه ضمن خطرناک خواندن اوضاع خلیج فارس، عملکرد امریکا در منطقه و به ویژه حضور روزافزون نیروهای نظامی این کشور را

ص: ۴۴۱

۱- ۱۸. مأخذ ۱۲، ص ۱۰، مسکو - خبرگزاری تاس، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۹. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن وزارت خارجه، شماره ۵/۵، ۱۳/۴/۱۳۶۶، صص ۲ و ۳،

مسكو - خير گزارى جمهورى اسلامى.

۳-۲۰. مأخذ، ص ۱۰، مسكو - خير گزارى تاس، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۱. مأخذ، ص ۱۶، خير گزارى تاس، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

مورد انتقاد قرار داده است. وزارت خارجه شوروی در این بیانیه خواهان خروج همه نیروهای خارجی از خلیج فارس و خویشتن داری ایران و عراق در حمله به کشتی های تجاری و نفت کش ها شده است. در این بیانیه آمده است: «اخیراً تنش در خلیج فارس به طور خطرناکی تشدید شده است. حمله به کشتی ها از جمله کشتی هایی که در فاصله هزار مایلی این منطقه مهم، از آب های بین المللی جهت حمل و نقل تجاری و صلح آمیز استفاده می کنند، گسترش یافته است. ادامه جنگ طولانی و بی معنا میان ایران و عراق در حقیقت به وخیم شدن اوضاع کمک می نماید. این حوادث خطراتی را به دنبال دارد که در ماورای این مناقشه منطقه ای، خطر گسترش آن به بحران بین المللی وجود دارد. به طور قطع، آشکار است که اگر این روندها به موقع متوقف و کنترل نشود، می تواند خطری جدی برای صلح و امنیت بین المللی به وجود آورد، حتی اگر چنین قصد و نیتی وجود نداشته باشد. این قبیل حوادث باعث نگرانی بر حق جامعه بین المللی شده است. اقدامات کاذبی فرضاً با انگیزه کشتی رانی و تضمین ثبات در خلیج فارس صورت می گیرد و در واقع، خودش علائم قدرت طلبی و ناامنی و بی ثباتی را تشدید می کند که مطلقاً قابل پذیرش نیست. دقیقاً این نوع از اقدامات، اکنون توسط ایالات متحده امریکا اتخاذ شده است که مایل به بهره برداری از وضعیت خطرناک فعلی در منطقه خلیج فارس به منظور تحقق بلندپروازی های دور و دراز خود جهت استقرار استیلای سیاسی و نظامی در این منطقه از جهان است که از نظر استراتژیکی حائز اهمیت بسیار است و واشنگتن سعی نموده آن را به عنوان منطقه منافع حیاتی امریکا نشان دهد. این توضیح واقعی از سیاست ایالات متحده در مورد ساختار حضور نظامی آن می باشد. اگرچه سعی می شود این [موضوع]، با استدلال همیشگی وجود تهدید شوروی پوشش داده شود. دولت شوروی پیشنهاد می نماید که کلیه ناوهای کشورهایهایی که متعلق به منطقه نیستند، سریعاً از خلیج [فارس] عقب نشینی نمایند و ایران و عراق به سهم خودشان از اقداماتی که کشتی رانی بین المللی را تهدید می نماید، خودداری ورزند. چنین اقداماتی به مفهوم حل و فصل کامل درگیری منطقه تلقی می گردد و به آرامش اوضاع و حذف تهدید تنش نظامی که از این منبع گسترش یافته است، کمک خواهد کرد. اتحاد شوروی بر موضع اصولی اش مبنی بر حمایت از پایان سریع جنگ ایران و عراق و حل و فصل مسائل ستیزه جویانه میان ایران و عراق در پشت میز مذاکرات سیاسی - نه میدان نبرد - مجدداً تأکید می نماید. در این ارتباط، ما اهمیت خاصی برای تلاش های سیاسی فعلی در چارچوب سازمان ملل به منظور هدایت مناقشه میان ایران و عراق به سوی راه های حل و فصل صلح آمیز قائل هستیم. به علاوه از سایر اعضای شورای امنیت سازمان ملل دعوت می کنیم اقدامات مؤثری برای خاتمه جنگ به ویژه آتش بس فوری، توقف فوری کلیه مخاصمات و عقب نشینی کلیه سربازان به مرزهای شناخته شده بین المللی بدون درنگ اتخاذ نمایند.»(۱)

ص: ۴۴۲

اسحاق رابین وزیر دفاع اسرائیل؛
یگانه نیروی خارجی که قادر است جنگ ایران و عراق
را پایان بخشد، اتحاد شوروی می‌باشد.

درباره نقش شوروی در پایان دادن به جنگ، "اسحاق رابین" وزیر دفاع اسرائیل گفت: «در دیدار اخیر "یولی ورونسفس" معاون وزیر خارجه شوروی از ایران، وی پیشنهاد کرد که دو کشور ایران و عراق برای پایان بخشیدن به جنگ، یک کنفرانس مخفی تشکیل دهند ولی ایران این پیشنهاد را رد کرده است. با این همه، یگانه نیروی خارجی که قادر است جنگ بین ایران و عراق را پایان بخشد، اتحاد شوروی می‌باشد و در این مورد امکانات گوناگونی در اختیار دارد. ایالات متحده در مقابل می‌کوشد به جنگ ایران و عراق در چارچوب تلاش‌های شورای امنیت پایان بخشد که مرحله اول طرح ارائه شده، برقراری آتش بس و مرحله دوم، جلوگیری از صدور اسلحه به دو کشور درگیر است.»^(۱)

راديو امريکا در جمع بندی از تلاش های تازه ريگان، رئيس جمهور امريکا، برای وارد ساختن فشارهای جدید به ایران برای برقراری صلح مورد نظر، گفت: «هفته گذشته، پرزیدنت ريگان يك تلاش ديپلماتيك را برای پایان دادن به جنگ آغاز کرد. رئيس جمهوری امريکا، "ورنون والترز" سفیر امريکا در سازمان ملل متحد را به مسکو فرستاد تا ضمن مذاکره درباره مسائل مختلف، علاقه امريکا را به تحریم دسته جمعی ارسال اسلحه به ایران به اطلاع مقامات کشورهای شوروی، چین و ژاپن برساند. سفیر امريکا در این سفر در دو کشور چین و ژاپن نیز توقف خواهد کرد.» این راديو می‌افزاید: «شورای امنیت سازمان ملل متحد با اصول قطع نامه شورا موافقت کرده است. در این قطع نامه، آتش بس فوری و مراجعت نیروهای طرفین متخاصم به مرزهای شناخته شده بین المللی درخواست شده است، ولی اهمیت چندانى از قطع ارسال اسلحه به منطقه - به خصوص ایران - دیده نمی‌شود و به این جهت، نمی‌توان ایران را وادار به آغاز مذاکرات صلح کرد. چین و ژاپن و حتی آن‌طور که عقیده بسیاری است، شوروی‌ها نیز با تحریم ارسال اسلحه چندان موافق نیستند. آلمان غربی و فرانسه نیز با تحریم مخالفت می‌کنند. ایالات متحده خواسته است شورای امنیت سازمان ملل متحد تا اواسط ماه جاری قطع نامه ای درباره جنگ خلیج فارس صادر نماید. هفته گذشته کاخ سفید اعلام کرد که پرزیدنت ريگان از جرج شولتر وزیر امور خارجه خود خواسته است در جلسات شورای امنیت شرکت نماید. وزرای خارجه کشورهای قدرتمند جهان به ندرت در این جلسات شرکت می‌نمایند. به باور ديپلمات‌ها، حضور جرج شولتر در این گردهمایی، ممکن است هرچه زودتر انگیزه ای برای انجام اقدامات بین المللی در

جهت پایان دادن به جنگ خلیج فارس گردد.» (۲)

ص: ۴۴۳

۱- ۲۳. مأخذ ۱۲، ص ۵، رادیو اسرائیل، ۱۳۶۶/۴/۱۲.

۲- ۲۴. مأخذ ۱۲، صص ۷ و ۸، رادیو امریکا، ۱۳۶۱/۴/۱۲.

روزنامه فرانسوی "لوماتن" در بررسی اجمالی اقدامات آتی کشورهای دارای حق و تو در شورای امنیت برای پایان جنگ، احتمال قبول پیشنهادهایی را که ممکن است به گونه ای باعث انزوای عراق شود، بعید می داند. هرچند که این پیشنهادهای باعث کاهش شدت جنگ شوند. لوماتن می نویسد: «محافل دیپلماتیک سازمان ملل به طور کلی معتقدند که طرح پنج قدرت بزرگ شاید با چند تغییر به تصویب برسد، اما هنوز معلوم نیست که شورای امنیت چه زمانی در این مورد تصمیم خواهد گرفت ... برخی محافل نزدیک به ایران گفته اند که تهران حتی ممکن است حاضر شود راه حل دیپلماسی گام به گام بر اساس برخی پیشنهادهای موجود در طرح پنج قدرت بزرگ را مدنظر قرار دهد، مشروط بر آنکه آنها در صورت عدم محکومیت عراق به عنوان آغازگر جنگ در سال ۱۹۷۹ [۱۹۸۰]، از اجرای شرط آتش بس فوری صرف نظر نمایند. اما احتمال کمی می رود چنین پیشنهادهایی که به منظور تخفیف شدت جنگ و منزوی کردن عراق ارائه می شود، واقعاً پذیرفته شود.» (۱)

در پی ظاهر شدن "وحید گرجی" در انظار عمومی فرانسه، (۲) "فرانسوا میتران" رئیس جمهور این کشور بلافاصله پس از بازگشت از فنلاند، با فراخواندن "ژاک شیراک" نخست وزیر، وزیر امور خارجه و وزیر کشور و امنیت دولت فرانسه، جلسه اضطراری تشکیل داد. (۳)

هرچند از موضوعات طرح شده در این جلسه خبری منتشر نشده است ولی بازتاب قابل توجه سخنان روز گذشته کاردار ایران در مطبوعات فرانسه و انگلیس، نشان دهنده تأثیر کارساز این گفته ها در افکار عمومی فرانسه است.

روزنامه "لوکوتیدین دوپاری" چاپ پاریس که از آن به عنوان نشریه نزدیک به نخست وزیر فرانسه نام برده می شود، در مقاله ای به بررسی اختلاف موجود بین جناح های گوناگون در فرانسه و تأثیر آن در تنش سیاسی این کشور با ایران پرداخته و می نویسد: «بر کسی پوشیده نیست که وزارت خارجه فرانسه با صف آرای پلیس در مقابل سفارت ایران، به هیچ وجه موافقت نداشته و نمی خواسته است روند عادی سازی روابط مورد سؤال و تردید قرار گیرد.» این روزنامه ایجاد بحران را به طور تلویحی به جناح مقابل نسبت می دهد و درباره آرای متفاوت در حاکمیت فرانسه برای ایجاد ارتباط نزدیک تر با ایران می نویسد: «این قبیل اختلافات مهم در درون وزارت کشور، نخست وزیری، وزارت خارجه یا وزارت اقتصاد وجود دارد.» روزنامه دوپاری سپس برای القای این نکته به ایران که سرسختی این کشور به سود مخالفان آن است می نویسد: «چانه زدن های

۲- وی به عنوان مترجم کاردار ایران در مصاحبه دیروز که در محل سفارت خانه جمهوری اسلامی ایران برگزار شد، شرکت داشت.

۳- ۲۶. مأخذ ۱۲، ص ۳۸، پاریس - خیرگزاری فرانسه، ۱۲/۴/۱۳۶۶.

بازار مآبانه ایرانیان به امید تسلیم کردن فرانسویان و تجدید نظر در مواضع آنان، برعکس، جبهه کسانی را که مخالف عادی سازی روابط با ایران بوده و هستند تقویت نموده است.»^(۱)

روزنامه چپ گرای "لیبراسیون" نیز با تأکید بر بروز اختلافات در هیئت حاکمه فرانسه در تنش های اخیر، از اطلاعاتی که وحید گرجی بر مبنای آنها توانسته بود خود را از دست رس پلیس فرانسه دور نگاه دارد، به عنوان دلیلی بر صحت سخنان روز گذشته کاردار ایران نام می برد. لیبراسیون در مقاله ای با نام "چه کسی دروغ می گوید؟" می نویسد: «قضیه گرجی به یک داستان پلیسی ناشیانه شباهت دارد که پیکارها و اختلافات درونی سرویس های مختلف دولت فرانسه را به گونه ای آشکار می سازد.» لیبراسیون ادامه می دهد: «ظاهر شدن ناگهانی وحید گرجی، تشنجات درونی دولت فرانسه را که بیشتر حاصل برخورد وزارت کشور و وزارت خارجه است، کاملاً علنی ساخته است. از این پس، تیرگی شدید روابط فرانسه و ایران که بدین سان دوباره شعله ور شد، به احتمال قوی، ممکن است به چندین تصفیه حساب بین فرانسویان منجر شود. البته، وزارت خارجه اظهارات کاردار سفارت ایران در پاریس را دایر بر اینکه این وزارت خانه به نحوی از وحید گرجی "حفاظت" کرده قاطعانه تکذیب نموده است، ولی اگر مسئولان دولتی فرانسه در مورد سیاست خاورمیانه ای خود این همه تناقض و ابهام نداشتند چنین تکذیبی بیشتر معتبر می نمود.»

روزنامه لیبراسیون می افزاید: «برخی از رهبران فرانسه، امر عادی سازی - بیش از پیش امکان ناپذیر - [ارتباط] با ایران را دنبال کرده و برخی دیگر، به مبارزه ضد تروریستی و سیاست نمایشی در این زمینه پرداخته و بالاخره، برخی که معلوم نیست چه کسانی هستند، نگران سرنوشت گروگان ها هستند، مبارزات مخفیانه بین فرانسویان طرف دار ایران و فرانسویان طرف دار عراق در داخل دولت فرانسه را نیز بایستی به این کلاف سردرگم اضافه کنیم. ولی قطعاً هواخواهان رژیم عراق در داخل دولت فرانسه از نظر قدرت و نفوذ، بر دسته اول غلبه دارند.» لیبراسیون نتیجه گیری می کند: «حتی اگر تکذیب وزارت خارجه را مبنی بر اینکه در حفاظت از گرجی نقش نداشته است، باور کنیم، باید ثابت شود گرجی چگونه توانسته است به موقع، منزل خود را ترک کند و در سفارت خود پناه یابد؟ در حالی که پلیس فرانسه با این همه سماجت، در تعقیب وی بوده است. خلاصه، حتی اگر وحید گرجی دروغ می گوید، در هر حال، دیشب در کنفرانس مطبوعاتی سفارت بمبی را منفجر نموده است! که اگر چه به اندازه بمب های سپتامبر گذشته در پاریس کشنده نیست، اما ممکن است زیان های فراوانی به بار آورد.»^(۲)

روزنامه "لوموند" نیز بدون بزرگ نمایی اختلافات داخلی در دولت فرانسه، به گونه ای تلویحی، ایران را برنده این ماجرا عنوان می کند و برای پرهیز از بهره برداری بیشتر ایران از این وضعیت، به دولت فرانسه هشدار می دهد. لوموند با یادآوری این نکته که ایرانیان با بهره گیری از مهارت سیاسی ویژه خود، از اختلاف نظر هیئت دولت فرانسه استفاده می کنند، به مسئله گروگان های

ص: ۴۴۵

۲ - ۲۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۷، ۱۴/۴/۱۳۶۶، صص ۲۳ و ۲۴، پاریس -
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه لیبراسیون چاپ پاریس.

فرانسوی در لبنان و بهره برداری ایران از این امر برای تمسخر سیاست فرانسه اشاره کرده و می نویسد: «لحظه انتخاب برای آنان که در "کاخ الیزه" و در نخست وزیری مسئول پاسداری از مصالح عالی کشور هستند، فرا رسیده است. اگر آنها - همان طوری که همه چیز امکان تصور آن را می دهد - دلایل و شواهدی مبنی بر دخالت ایران در بمب گذاری های خونین سپتامبر گذشته در دست دارند، ابتدا بایستی تصمیم بگیرند، آیا اصرار در سیاست عادی سازی روابط با ایران هنوز مفهومی دارد یا نه.» لوموند می افزاید: «خلاصه، در صورتی که میتران و شیراک به این نتیجه برسند که در شرایط کنونی، فقط رویه ای حاکی از قاطعیت و انعطاف ناپذیری باید در پیش گرفت، بایستی همه ابعاد آن را از تهدیدهای احتمالی علیه سفارت فرانسه در تهران یا سرنوشت گروگان های فرانسوی در لبنان، سنجیده و فرانسویان را به روشنی از میزان اهمیت موضوع و مخاطرات آن آگاه سازند.» لوموند سرانجام به این نتیجه می رسد: «هیچ چیز بدتر از این نیست که به حریفی که هر روز بیشتر معلوم می شود تا چه اندازه خطرناک است، اجازه داده شود تا از تردیدها و تناقضات حکومت فرانسه برای دنبال کردن تهدید و شانناژ خود بهره برداری کند.»^(۱)

در این حال، خبرگزاری جمهوری اسلامی بازتاب مصاحبه روز گذشته کاردار سفارت ایران در فرانسه و جمع بندی نظرات نشریات امروز انگلیس درباره اقدامات ایران و فرانسه را چنین عنوان کرده است: «با محاصره سفارت ایران در پاریس و مقابله به مثل ایران، سیاست های آشتی جویانه دولت ژاک شیراک در قبال جمهوری اسلامی به بن بست رسیده است. این، نظر اغلب روزنامه های انگلیسی است که امروز در پی مصاحبه مطبوعاتی کاردار ایران در پاریس، مطالب مشروحو در این زمینه نوشتند. در این مطالب، اظهارات "غلام حدادی" کاردار ایران مبنی بر اینکه وزارت خارجه فرانسه موافق دستگیری وحید گرجی دیپلمات تحت تعقیب ایرانی نیست و اینکه مقامات این وزارت خانه توصیه کرده بودند که وی تا فروکشی جنجال، از سفارت خارج نشود، انعکاس قابل ملاحظه ای داشت. همچنین ارائه گذرنامه و ویزای دیپلماتیک گرجی به خبرنگاران حاضر در مصاحبه مطبوعاتی، در برخی از گزارش ها مورد اشاره قرار گرفت و یکی از روزنامه ها عکس کاردار ایران را در حال نشان دادن گذرنامه گرجی چاپ کرد.»^(۲)

۵۱۹۱

روزنامه امریکایی "کریستین ساینس مانیتور" در مقاله ای کارشناسانه به قلم دو تن از استادان دانشگاه "جرج تاون" واشنگتن، راه حل های تازه ای را برای اجتناب از درگیری با ایران به مقامات امریکایی ارائه کرده است. نویسندگان مقاله با نقد رفتار سیاسی امریکا در مقابل ایران، زمام داران امریکا را به شناخت قواعد بازی، واقع بینی و انتخاب راه حل هایی که ناظر بر منافع دو کشور باشد، توصیه کرده اند.

در این مقاله به "علاقه مند نبودن ایران برای ایجاد درگیری با امریکا" و همچنین "مواضع استقلال طلبانه ایران در تعقیب و تنبیه رژیم عراق" به عنوان پایه های اساسی "توافق ضمنی" و

ص: ۴۴۶

۲- ۳۰. مأخذ ۱۲، ص ۳۸، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه های انگلیس.

علاقه مندی کشورهای عربی حوزه خلیج فارس برای برقراری روابط با ایران و دوری جستن از منازعات بین ایران و امریکا به عنوان زمینه های این امر، توجه شده است.

نویسندگان مقاله به این نکته مهم نیز اشاره کرده اند که دادن آزادی عمل به عراق در حمله به کشتی ها و محدود ساختن ایران در این زمینه، نمی تواند برای ایران خوشایند باشد. آنها بی طرفی امریکا را در این زمینه خواستار شده اند. در این مقاله آمده است که چنانچه ایران راضی به رعایت قواعد توافق ضمنی نباشد، نصب پرچم بر روی کشتی های کویت، آخرین راه کار است: «ایالات متحده با انتخاب درگیری با ایران، ترجیح می دهد با شانه خالی کردن از زیر بار مسئولیت هایش - آن گونه که در کنگره گرایش به آن احساس می شود - خود را گرفتار مخمصه ای دیگر بنماید. البته، راه حل دیگری نیز وجود دارد و آن، رسیدن به نوعی توافق ضمنی با ایران بر اساس شناخت قوانین بازی است. به رغم رجزخوانی های بسیار، در مورد این مسئله که ایران عمداً خواهان رویارویی با ایالات متحده باشد، جای شک و تردید است. مطمئناً ایرانیان نه میانه رو شده و نه علاقه ای به نشان دادن ژست های آشتی جویانه در برابر ایالات متحده دارند. آنان نمی خواهند که آزادی عمل خویش را در تعقیب عراق در خلیج فارس از دست بدهند. حتی اگر این امر مستلزم رویارویی و برخورد با ایالات متحده باشد. به علاوه، در مواجهه با مبارزه طلبی خشونت آمیز امریکا، این احتمال وجود دارد که ایرانیان بیزار از خارجی، صرف نظر از عواقب کار، علیه ایالات متحده و به ویژه کشورهای آسیب پذیر منطقه وارد عمل گردند. در چنین مرحله ای، تروریزم شیعه و یا همان گونه که خود خاطر نشان ساخته اند، مین گذاری پنهانی در نقاط حساس این راه آبی، اسلحه آنان خواهد بود. با این همه، بعید به نظر می رسد که ایران برای حفظ منافع خود - و نه به سبب میانه روی - از یک توافق ضمنی که در آن، موقعیت ویژه آن کشور در خلیج فارس محترم شمرده شود و هم زمان، در برگیرنده خواسته های ایالات متحده نیز باشد، حذر کند. رژیم آیت الله روح خمینی همچنان خشن و فناتیک باقی مانده است، ولی منافع اساسی ایران نوعی نفوذ محدود کننده را بر اقدامات رژیم تحمیل کرده است. ایران که خود را در آستانه یک پیروزی حماسی بر عراق می بیند، نمی خواهد خطر راندن شیطان بزرگ را به آغوش مشتاق عراقی ها که از حمایت شوروی نیز برخوردارند، موجب شود و بدین ترتیب پیامد جنگی را که ایرانیان طی آن، فداکاری های بسیار کرده اند، به خطر بیندازد. در اینجا باید خاطر نشان ساخت که اغلب حملاتی که علیه نفت کش ها به عمل آمده، از جانب عراق بوده و تهران تاکنون از حمله به کشتی های امریکایی در خلیج فارس خودداری کرده است.»

کریستین ساینس مانیفور می نویسد: «یکی از نشانه های درستی این تعبیر رفتارهای ایران، برداشت کشورهای کوچک تر حوزه خلیج فارس - به استثنای کویت - است. این کشورها با نگرانی، شاهد بالا گرفتن دامنه مناقشه در منطقه اند و رسیدن به توافق ضمنی بین ایران و

ایالات متحده را به درگیری بی که در آن، نقش سربازهای پیاده صحنه شطرنج را به عهده داشته باشند، ترجیح می دهند. به این دلیل، کشورهای حوزه خلیج فارس روابط کامل سیاسی خود را با تهران حفظ کرده اند و مایل نیستند که در درگیری ایالات متحده با ایران که به باور آنها اجتناب ناپذیر است، جهت گیری کنند. این نگرانی فراگیر، حکام منطقه را بر آن داشته است که مهارت های قابل ملاحظه خویش را در هموار ساختن راه رسیدن به توافق ضمنی ایران - امریکا درباره مقررات رفتاری در این آب راه حیاتی به کار گیرند.»

این روزنامه می افزاید: «آنچه در این میانجیگری ها به ایران عرضه می شود یک مبارزه طلبی برانگیزنده نخواهد بود بلکه یک انتخاب منطقی بین پاداش و مجازات است. بالعکس، هر گونه پیشنهادی که به بهانه تأمین آزادی کشتی رانی، پوششی برای یکی از طرفین متخاصم (عراق) به زیان طرف دیگر (ایران) باشد، بی تردید برخورد نظامی به دنبال خواهد داشت. به علاوه، اتخاذ ترتیباتی که دست عراق را در ادامه حمله به کشتی رانی کشورهای بی طرف در خلیج فارس باز بگذارد، طبعاً نمی تواند برای ایران جذابیتی داشته باشد. این، مسئله ای است که هر دو طرف متخاصم به خوبی قادر به درک آن خواهند بود، حتی اگر استراتژیست های ایالات متحده از پذیرفتن آن طفره بروند. بدین ترتیب، ایالات متحده باید ضمن تأکید مجدد بر بی طرفی خویش، موافقت کند که از هر گونه یاری به عراق در جنگ - چه مستقیم و چه غیرمستقیم - خودداری کند. نفت کش هایی که به بنادر مختلف خلیج فارس رفت و آمد دارند، باید از مسیرهای مورد توافق عبور کنند. سهم ایران در خلیج فارس باید محترم شمرده شود و ایران نیز در پاسخ، باید حمله به شناورهای غیرعراقی را متوقف سازد. این پاداش ها، مجازاتی را نیز در کنار دارند؛ اگر ایرانیان از پذیرفتن این مقررات سر باز زنند و در صدد تهدید کشتی هایی که با پرچم امریکا حرکت می کنند، برآیند باید با قاطعیت به آنها گفته شود که ایالات متحده به شدت تلافی خواهد کرد.»

نکته این است که این پاسخ، الزاماً مربوط به زمان، مکان و یا شدت حمله ایرانیان نخواهد بود. توفیق در رسیدن به یک توافق ضمنی با ایران به هیچ وجه تضمین شده نیست. در واقع، موانع بسیار در این راه وجود دارد. با این همه، اگر ایران توافق در زمینه خط قرمز را نپذیرد و به یک شناور ایالات متحده حمله کند، یک تلافی جویی شدید دریایی و هوایی، می تواند توازن جنگ را به ضرر ایران درهم بریزد. بدین سان، یک تهدید غیرآشکار از جانب امریکا را در تهران به طور جدی مورد بررسی قرار خواهند داد و از این طریق، ایالات متحده بدون یک برخورد نظامی، منافع خویش و آزادی کشتی رانی را حفظ خواهد کرد.

البته اگر در پایان کار، پاسخ ایران به یک توافق ضمنی، منفی باشد، نصب پرچم های امریکا بر فراز نفت کش های کویتی، مسئله ای ناگزیر خواهد بود و اگر این راه حل منجر به حمله ایران گردد، دولت امریکا می تواند به مردم امریکا، به کنگره و هم زمان، به متحدان ژاپنی و اروپایی

خود و کشورهای منطقه بگوید که برای پیشگیری از خون ریزی، تا حد امکان کوشیده است.

بدون چنین تلاشی، استفاده از زور تنها عامل شکست آفرین خواهد بود و همان گونه که در چندین سال قبل در لبنان شاهد آن بودیم، می تواند منجر به یک عقب نشینی تحقیرآمیز و در نتیجه، ایجاد مخالفت در داخل کشور و در میان متحدان ایالات متحده شود.^(۱)

۵۲۰۱

در اطراف روستای "قدیرآباد" از توابع "پیرانشهر" نیروهای حزب دمکرات در عملیاتی چهارتن از نیروهای بسیج را به شهادت رسانده و سه تن را مجروح کردند. در این عملیات، دو دستگاه تویوتای خودی نیز به آتش کشیده شد.^(۲) همچنین در منطقه "چاکو" از توابع "سردشت" شش تن از نیروهای خودی به کمین عناصر ضد انقلاب برخورد کردند و با آنها درگیر شدند. در این درگیری، دو تن از نیروهای خودی شهید و یک تن مجروح شدند و سه تن از آنان نیز به اسارت نیروهای دشمن درآمدند.^(۳)

در همین حال، سه تن از پیش مرگان حزب دمکرات به همراه سه قبضه اسلحه، خود را به نیروهای اسلام تسلیم کردند.^(۴)

۵۲۱۲

به گزارش روزنامه کیهان، یک لشکر از نیروهای واحد نظامی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق به منظور اعلام آمادگی خود در مقابل توطئه و حملات احتمالی امریکا در خلیج فارس، از میدان فردوسی به سوی دانشگاه تهران راه پیمایی کردند. راه پیمایان در حالی که علما و روحانیون مبارز عراقی و چند تن از اعضای مجلس اعلای انقلاب اسلامی پیشاپیش آنها در حرکت بودند، حمایت قاطع خود را از قیام اسلامی مسلمانان کویت بر علیه رژیم مرتجع این کشور اعلام کردند.^(۵)

ص: ۴۴۹

۱- ۳۱. مأخذ ۱۲، صص ۲۰ تا ۲۲، رادیو امریکا، ۱۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه کریستین ساینس مانیتور.

۲- ۳۲. واحد اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه گزارش روزانه"، شماره ۲۴۴، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۳- ۳۳. مأخذ ۱۱، ص ۱۶.

۴- ۳۴. سند شماره ۶۹۵۲۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه، به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۴/۵/۱۳۶۶.

۵- ۳۵. مأخذ ۱، ص ۲.

نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق - که با قرارگاه عملیاتی رمضان همکاری می کنند - مقر یک گروهان و دو پایگاه نیروهای جیش الشعبی عراق را در محور اربیل - کرکوک، به تصرف خود درآوردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این عملیات پانزده تن از نیروهای جیش الشعبی عراق کشته شدند و یک قبضه خمپاره ۶۰ میلیمتری، دو قبضه تفنگ قناسه، دو قبضه مسلسل بی.کی.سی و نوزده قبضه کلاشینکف نیز به غنیمت نیروهای اتحادیه میهنی کردستان درآمد. در پی این حمله، دشمن با وارد کردن نیروهای تازه نفس، با مبارزان کرد درگیر شد، ولی نیروهای عراقی با وجود برخورداری از پشتیبانی توپخانه، مجبور به عقب نشینی شدند. (۱) نیروهای اتحادیه میهنی همچنین در عملیاتی نفوذی به روستای "پاره پاره" در نزدیکی خط راه آهن کرکوک - بغداد در حوالی شهر "دوز" عراق، سه مهندس فیلیپینی را که مأمور ایجاد پارازیت در امواج رادیوی اتحادیه میهنی بودند، دستگیر کردند. (۲) در پی این اقدام، اتحادیه میهنی کردستان با انتشار بیانه ای اعلام کرد که آماده است در برابر آزادی ۲۲۸ جوان ساکن "سلیمانیه" که دو سال پیش به دلیل ارتباط والدینشان با میهن پرستان کردستان، به دست مقامات عراقی زندانی شده اند، این سه فیلیپینی را تحویل دهد. (۳)(۴)

در ادامه درگیری های میان نیروهای خودی و معارضان انقلاب اسلامی در مناطق کردنشین، امروز نیروهای مسلح غیرقانونی در سه راهی "الواتان"، در شمال سردشت، پنج تن از پیش مرگان مسلمان را به اسارت درآوردند که دو تن از آنها را شهید کردند و از سرنوشت سه تن دیگر اطلاعی در دست نیست. (۵) همچنین نیروهای سپاه در حوالی سقز با اجرای عملیات کمین، با

-
- ۱-۱. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۲-۲. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۳- *سخن گوی اتحادیه میهنی کردستان عراق در بیستم تیرماه اعلام کرد که این سه فیلیپینی در برابر آزادی تنها دو تن از جوانان درخواست شده، آزاد شدند. این سخن گو بدون اشاره به علت این امر، اضافه کرد که حکومت عراق تا کنون جنازه ۷۴ تن از این نوجوانان را به خانواده هایشان تحویل داده است و از سرنوشت افراد دیگر، اطلاعی در دست نیست.
 - ۴-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - واحد مرکزی خبر؛ و - روزنامه کیهان، ۲۱/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
 - ۵-۴. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۶، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

سه تن از افراد گروه کومه له درگیر شدند. در این درگیری یکی از افراد کومه له کشته شد و دو تن دیگر نیز مجروح شدند. (۱) از سوی دیگر، یک گروه عملیات ترور شهری گروه کومه له وارد شهر سقز شده بود، که با اقدام به موقع نیروهای سپاه، دو تن از آنان کشته شدند و فرمانده این گروه نیز دستگیر شد. (۲) در حوالی بیجار نیز شماری از نیروهای سازمان مجاهدین خلق به یک پایگاه مقاومت سپاه حمله کردند. در این حمله، دو تن از نیروهای خودی شهید و یک تن دیگر به اسارت معارضان درآمد. (۳)

۵۲۴۱

شش روز پس از بمباران شیمیایی سردشت، رادیو بی.بی.سی گزارشی در این باره پخش کرد. تعداد آسیب دیدگان و کشته شدگان این حمله، هدف عراق از این اقدام و چگونگی بمباران، محورهای اصلی این گزارش هستند: «رقم تلفات حمله هفته گذشته عراق با سلاح شیمیایی به سردشت، رو به افزایش است. عراق، اتهام به کار بردن سلاح شیمیایی را تکذیب کرده است، اما منابع موثق در تهران می گویند که رقم کشته شدگان، امروز صبح، به ۳۱ نفر رسید. وضع بسیاری از مجروحین این حادثه که تعداد آنها ۶۵۰ نفر است نیز همچنان وخیم است. برطبق آماری که جمهوری اسلامی داده، ۱۵۰۰ تن هم به عنوان بیمار سرپایی، معالجه شده اند.» (۴) بی.بی.سی دربارۀ هدف عراق از این بمباران می گوید: «هوایماهای جنگی عراق قصد داشتند با بمب های محتوی گازهای شیمیایی خردل، بزرگ ترین هتل سردشت را به نام "هتل کوهی" که ۲۲ اتاق دارد، هدف بگیرند. تصور می شد که عده ای از مقامات گروه چریکی کردهای عراق که با دولت عراق در جنگ هستند و کمک نظامی دریافت می کنند، در این هتل اقامت دارند. اما بعضی از بمب های شیمیایی با فاصله زیادی از هدف تعیین شده، به منازل مسکونی مردم اصابت کرد. در هنگام این حملات که در ساعت ۱۱ صبح و ۱۶:۳۰ صورت گرفت، خیابان های شهر، بسیار شلوغ بوده اند، چون عده زیادی از مردم برای خرید، در خیابان ها آمده بودند. بسیاری از کسانی که در این حمله مجروح شدند، بینایی خود را از دست دادند. اما اغلب آنها اینک بینایی خود را به دست آورده اند. ایرانی ها در حدود چهل نفر از دیپلمات های خارجی را برای دیدن آسیب دیدگان این حملات به دو بیمارستان در تهران برده اند که بسیاری از کسانی که به شدت مجروح شده اند، در این بیمارستان ها تحت مداوا قرار دارند. عراق تکذیب می کند که مقصر این حملات است، اما امسال، کمیته ویژه ای از متخصصان که به نمایندگی از جانب سازمان ملل از ایران و عراق دیدن کرد، عراق را به علت استفاده از سلاح های شیمیایی محکوم نمود.» (۵)

امروز دو تن از سه کرد عراقی که در بمباران شیمیایی هوایماهای عراقی به روستاهای این کشور، مجروح شده و برای مداوا، به فرانسه اعزام شده بودند، به تهران وارد شدند. خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعلام این خبر، گزارش کوتاهی از مصاحبه خبرنگار این خبرگزاری با

ص: ۴۵۲

۱-۵. پیشین.

۲-۶. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴.

۳-۷. پیشین، ص ۱۳.

۴-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۷، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص ۶، سردشت - ۱۳/۴/۱۳۶۶،

رادیو بی.بی.سی.

۵-۹. پیشین، صص ۶ و ۷، سردشت - ۱۳/۴/۱۳۶۶، رادیو بی.بی.سی.

مسئولان بیمارستان محل بستری این افراد در فرانسه ارائه کرده است که نشان می دهد مسئولان بیمارستان تلاش می کنند اخبار مربوط به جراحی این سه کرد عراقی فاش نشود. در این گزارش آمده است: «دو تن از مجروحین شیمیایی کرد عراقی که توسط ایران به فرانسه اعزام شده بودند، به تهران بازگشتند. خانم "آتیه اسماعیل رسول" و فرزند هفت ساله اش "حکمت هاشم"، هجده روز در بیمارستان "سن لوک" در شهر "لیون" فرانسه بستری بودند. در حالی که پزشکان بیمارستان سن لوک از دادن هرگونه خبری در مورد مجروحین شیمیایی کرد عراقی خودداری می کنند، پزشکان بخش سوختگی های عمیق این بیمارستان در تماسی، ارائه هرگونه توضیحی درباره علت جراحات مجروحین کرد عراقی را خلاف "رازداری پزشکی" عنوان کردند.» در ادامه این گزارش آمده است: «امتناع پزشکان فرانسوی از ارائه توضیحات در این زمینه در حالی صورت گرفته است که سایر پزشکان اروپایی، علل جراحات مصدومین شیمیایی را به صراحت اعلام کرده اند.» بنا به همین گزارش، خانم "خمسه طه" پیرزن ۶۰ ساله کرد عراقی، همچنان در بیمارستان سن لوک لیون تحت مداوا قرار دارد. (۱)

۵۲۵۱

امروز، امریکا نخستین اقدام مقدماتی را برای اجرای طرح اسکورت نفت کش های کویتی انجام داد. خبرگزاری رویتر به نقل از مقامات وزارت دفاع امریکا، گزارش داد: «هواپیماهای جنگنده نیروی دریایی این کشور از امروز، مأموریت اسکورت ناوهای جنگی امریکایی و کشتی های تجاری را که وارد خلیج فارس می شوند و از آن خارج می گردند، آغاز کرده اند. این هواپیماها برای نخستین بار، به عنوان یک اقدام احتیاطی در مقابل ایران، سه ناو جنگی از جمله، ناو آسیب دیده "استارک" را هنگام خروج از خلیج فارس در تنگه هرمز، تحت پوشش قرار دادند.» (۲) افزون بر این، در یک حرکت نمادین - که هم زمان با سالروز استقلال امریکا بود - "لارنس هاپکینز" یکی از نمایندگان کنگره، پرچم امریکا را برای نصب در عرشه نخستین نفت کش کویتی، به "عبدالفتاح البادر" رئیس شرکت کشتی رانی کویت تحویل داد.

امروز همچنین هیئت نمایندگان کنگره امریکا - که به سرپرستی "لس آسپین" رئیس کمیته نیروهای مسلح در مجلس نمایندگان امریکا، برای گفت و گو درباره جزئیات اسکورت نفت کش ها و اجرای مقدمات این عملیات، به کویت سفر کرده اند - با "شیخ علی الخلیفه" وزیر نفت کویت گفت و گو کردند. به گزارش خبرگزاری کویت، هیئت امریکایی همچنین جزئیات مربوط به نقش این نفت کش ها و کشتی های جنگی نیروی دریایی امریکا در حمل و نقل نفت خام و فرآورده های نفتی کویت تا دهانه خلیج فارس و عملیات انتقال آن به کشتی ها و نفت کش های دیگر، که این محموله ها را به خریداران در کشورهای دنیا خواهد رساند، مورد بحث قرار داد. گزارش دیگری حاکی است که هیئت امریکایی، با "شیخ صباح" ولیعهد و چند تن دیگر از مقامات کویتی دیدار و گفت و گو کرد. (۳)

ص: ۴۵۳

۱- ۱۰. روزنامه کیهان، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۲- ۱۱. مأخذ ۱، ص ۲۰، خبرگزاری رویتر.

۳- ۱۲. مأخذ ۱۰، ص آخر.

خبرگزاری رویتر درباره بازتاب این اقدام در داخل کویت، گزارش داده است: «روزنامه های کویت، اهدای پرچم امریکا به دولت کویت و برخوردار شدن این کشور از حمایت نظامی امریکا را یک موفقیت سیاسی قلمداد کرده و آن را راه رهایی از مشکلات منطقه عنوان کرده اند.»^(۱)

از سوی دیگر، خبرگزاری فرانسه درباره محدوده فعالیت نفت کش هایی که مورد حمایت ناوهای امریکایی قرار خواهند گرفت، اعلام کرد: «یازده نفت کش کویتی ثبت شده در امریکا، فقط برای حمل نفت در خلیج فارس بوده و در دهانه این راه آبی، محموله آنها به نفت کش های دیگر تحویل خواهد شد.»^(۲)

۵۲۶۱

تأخیر در اعلام رسمی تصمیم نهایی امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی و ابراز برخی انتقادات در این باره در رسانه های مختلف امریکا، باعث رنجش خاطر هیئت حاکمه کویت شده است. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره اعلام کرد: «وزیر خارجه کویت، طی اظهاراتی که در روزنامه کویتی السیاسه منتشر شد، از واکنش رسانه های خبری امریکا در مورد اختلاف نظر موجود در زمینه حمایت این کشور از نفت کش های کویتی، انتقاد کرد و گفت: شرکت "سانتافه"، متعلق به دولت کویت که در امریکا ثبت شده است، مالیات هنگفتی را به عنوان عوارض به دولت امریکا پرداخت می کند. با این حال، هیچ گونه تبلیغاتی در مورد این مسئله صورت نمی گیرد. در حالی که پیرامون برافراشتن پرچم امریکا بر نفت کش های کویتی، با راه انداختن هیاهوی تبلیغاتی، عکس العمل نشان داده شده است. وزیر خارجه کویت در اظهارات خود که نخستین واکنش این کشور در قبال مباحث جاری امریکا در زمینه خطرات ناشی از اجاره دادن نفت کش های امریکایی به کویت به حساب می آید، گفت: اجاره کردن نفت کش های امریکایی، هزینه های سرسام آوری برای کویت به دنبال دارد و در صورت عدم موافقت، بهتر است کسانی که خواهان اجاره دادن نفت کش های خود به ما نیستند این موضع خود را اعلام نمایند.»^(۳)

۵۲۷۲

با انتشار خبر عکس برداری سرویس های اطلاعاتی امریکا از نصب یک سکوی پرتاب موشک در منطقه "کوهستک" جزیره قشم، امروز یک مقام امریکایی به طور ضمنی، این موضوع را تأیید کرد، ولی اعلام کرد که این موشک ها برای اقدامات عملیاتی مستقر نشده اند. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «یک مقام دولت امریکا نسبت به اخبار منتشره مبنی بر اینکه ایران از روز جمعه موشک های ضد کشتی "سیلک ورم" ساخت چین را در نزدیکی تنگه هرمز آماده بهره برداری کرده است، ابراز تردید کرد. این مقام امریکایی که خواست نامش فاش نشود، تأکید کرد براساس اطلاعاتی که در دست دارد، این موشک ها دیروز به نحوی که آماده بهره برداری باشند، مستقر نشده اند. وی سپس افزود: من در مورد اظهار این مطلب که موشک ها مستقر شده اند، بسیار محتاط خواهم بود. وزارت امور خارجه امریکا نیز از هرگونه اظهار نظر در این مورد خودداری کرد. این در حالی است که بنابر خبرهای رسیده از بحرین که از شبکه های تلویزیونی امریکا پخش شد، ایران احتمالاً دیروز

- ۱-۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری رویتر.
- ۲-۱۴. روزنامه اطلاعات، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰.
- ۳-۱۵. مأخذ ۱۰، ص آخر.

موشک های سیلک ورم خود را بر روی سکوی پرتاب در بندرعباس، واقع در تنگه هرمز کار گذاشته و بدین ترتیب، آنها را آماده بهره برداری نموده است.»^(۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز به نقل از گروه نجات کشتی رانی در خلیج فارس، در این باره گزارش داد: «ایران، استقرار موشک های ضدکشتی ساخت چین را بر روی سکوهای پرتاب در تنگه استراتژیک هرمز آغاز کرده است. این موشک ها بر اساس گزارش ها، اولین بار در ماه فوریه (۳۰ اسفند) در منطقه، به طور آزمایشی پرتاب شده بودند. ولی به گفته گروه نجات، بعضی از این موشک ها، دیروز بر روی سکوهای پرتاب قرار گرفتند که این، آمادگی کامل آنها جهت به کارگیری علیه کشتی ها را نشان می دهد.»^(۲) در این حال، خبرگزاری فرانسه درباره حساسیت امریکا به این موضوع، اعلام کرد: «دولت امریکا، مکرراً خاطر نشان کرده است که استقرار این موشک ها را به عنوان تهدیدی مهم علیه کشتی رانی در خلیج [فارس] که واشنگتن تصمیم به اسکورت نفت کش های کویتی در آن گرفته است، به شمار می آورد.»^(۳)

۵۲۸۱

آخرین دور گفت و گوهای "ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل با مقامات شوروی برگزار شد. وی پیش از ترک مسکو، در مصاحبه با خبرنگاران، مطالبی اظهار کرد که نشان می داد شوروی با قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل موافق است. وی گفت: «پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل متحد از تصویب یک قطع نامه الزام آور که خواستار خاتمه جنگ بین این دو کشور همسایه در خلیج فارس گردد، قویاً پشتیبانی می کنند.» والترز همچنین، الزام آور بودن قطع نامه را از جمله ویژگی های آن بر شمرد و در این باره گفت: «برخلاف قطع نامه های قبلی سازمان ملل که به دفعات، در آنها حل و فصل جنگ ایران و عراق و اختلاف های دیگر در سطح بین المللی خواسته شده است، در پیش نویس قطع نامه جدید به دبیرکل سازمان ملل متحد اختیار صدور دستور به دو طرف درگیر در این جنگ برای آتش بس داده شده است و ایران و عراق نیز به عنوان دو عضو این مجمع بین المللی، مکلف به اجرای آن خواهند بود.»^(۴)

۵۲۹۲

اعلام موضع روز گذشته وزارت خارجه شوروی درباره خروج نیروهای امریکایی از خلیج فارس، مورد استقبال ایران قرار گرفت. محمدجواد لاریجانی معاون اقتصادی و بین المللی وزارت امورخارجه، امروز در دیدار با "بولدیروف" سفیر شوروی، ضمن اشاره به بیانیه روز گذشته دولت این کشور گفت: «ما از موضع اخیر دولت شوروی استقبال می کنیم و همان طور که بارها اعلام کرده ایم، به هیچ وجه، حضور و تشدید نیروهای خارجی در خلیج فارس برای ما قابل تحمل نیست. این امر، نه تنها کمکی به تأمین امنیت خلیج فارس نمی کند، بلکه باعث بروز و بالاگرفتن تشنج در منطقه خواهد شد.» وی افزود: «امریکا با افزایش ناوهای جنگی خود در خلیج فارس، قصد سلطه جویی دارد و ما نیز مصمم هستیم با این وضعیت مقابله کنیم.»^(۵)

ص: ۴۵۵

فرانسه، ۱۴/۴/۱۳۶۶.

۲-۱۷. پیشین، ص ۳، منامه - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۴/۴/۱۳۶۶.

۳-۱۸. مأخذ ۱۶.

۴-۱۹. مأخذ ۱۴، ص ۲۰، مسکو - آسوشیتدپرس.

۵-۲۰. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

یک نشریه داخلی سپاه پاسداران نیز در مقاله ای تحت عنوان "مسکو و تصحیح مواضع عجولانه"، بیانیه دیروز شوروی را گامی هوشیارانه در سر باز زدن از استمرار همکاری با امریکا خواند. در این مقاله آمده است: «کرمین، پس از مشاهده تبلیغات تحریک آمیز و فریب آلود رسانه های جمعی غرب درباره حمله به کشتی روسی که با هدف درگیر ساختن مسکو با انقلاب اسلامی و خراب کردن پل های بازگشت سیاسی شوروی در قبال ایران و در نتیجه، پیشبرد اهداف ستیزه جویانه واشنگتن در خلیج فارس (با سپر قرار دادن مسکو) دامن زده می شد، هوشیارانه، از استمرار همکاری شتاب زده با امریکا در خلیج فارس، پرهیز نمود... به همین دلیل، شوروی با اعزام معاون وزارت خارجه خود به تهران، رسماً، اشتباه و زودرس بودن توافقات جهانی در خلیج فارس را اعلام نموده و ادامه هم گرایی سیاسی خود را در این منطقه، با واشنگتن منتفی دانست. مقارن با همان سفر، سخن گوی وزارت خارجه این کشور، مواضع جدید کرمین در قبال بحران خلیج فارس را برای اولین بار چنین بیان کرد: رهبری حزب کمونیست شوروی معتقد است که اهمیت و آزادی کشتی رانی در خلیج فارس و اقیانوس هند، می بایست وجود داشته باشد و شوروی حاضر است تا در این باره مساعی خود را در قالب برقراری یک کنفرانس صلح، به کار بندد. با اعلام و افزودن این مطلب از سوی شوروی که آزادی کشتی رانی به جز در خلیج فارس، می بایست در اقیانوس هند (که حضور نیروی دریایی مسکو و هند در آن منطقه بیشتر از واشنگتن است) برقرار گردد، می توان چنین استنباط نمود که مسکو در اولین اقدام تازه دیپلماتیک خود مبنی بر جداسازی ظریف مواضع سیاسی اش از واشنگتن، قصد دارد تا با به میان کشاندن مسئله حفظ آزادی کشتی رانی در اقیانوس هند در کنار خلیج فارس، نوعی توازن در برخورد خود با امریکا برقرار سازد. در حقیقت، شوروی پس از تغییر استراتژی همکاری با واشنگتن در خلیج فارس، سعی نمود تا در عین اتخاذ مواضع جدیدی در این باره، به یک باره، خود را همگام با ایران و انقلاب اسلامی، در تحولات مزبور نشان ندهد. اما آخرین بیانیه سیاسی شوروی درباره تحولات خلیج فارس، به راحتی روشن ساخت که مسکو تا چه حد در برابر انقلاب اسلامی و بحران مزبور عقب نشینی کرده است. (۱)

۵۳۰ ۱

امروز آخرین دور گفت و گوهای اخیر هیئت عراقی به سرپرستی طه یاسین رمضان، معاون اول نخست وزیر عراق، با مقامات شوروی در مسکو به انجام رسید. رمضان درباره نتایج سفر و مذاکرات انجام شده در این سفر گفت: «مقامات شوروی تأکید کرده اند که کوشش های خود را با جدیت تمام در شورای امنیت به منظور دستیابی به قطع نامه هایی مؤثر و بازدارنده در مورد طرفی که قوانین بین المللی را نپذیرد و امنیت را در منطقه و در دنیا به خطر افکند، ادامه خواهند داد.» وی همچنین اعلام کرد که رهبران شوروی، مواضع عراق و پیشنهادهای صلح این کشور را مورد توجه قرار داده و پیشنهاد صلح پنج ماده ای صدام حسین را تحسین کرده اند. (۲)

ص: ۴۵۶

۱- ۲۱. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۳، ۲۳/۴/۱۳۶۶، صص ۱۶ و ۱۷.

۲- ۲۲. مأخذ ۱۴، ص ۲۰، عراق - خبرگزاری فرانسه.

وی افزود: «شوروی به ایران سلاح نداده است. روس‌ها در کنار ما بوده و در تحول و گسترش نیروهای مسلح ما، شرکت کرده‌اند. در حقیقت، موضع آنها مثبت است. شوروی به عنوان عضو دائمی شورای امنیت، از تصمیم‌های سازمان ملل متحد حمایت می‌کند.»^(۱)

خبرگزاری عراق نیز سفر هیئت عراقی به مسکو را موفقیت‌آمیز خواند. به گزارش این خبرگزاری "ولادیمیر کافتسیف" معاون نخست‌وزیر شوروی از روابط کشورش با عراق ابراز رضایت کرد. او مذاکرات خود با طه یاسین رمضان عضو شورای فرماندهی انقلاب را ثمربخش و سازنده خواند. وی امروز، در مسکو طی گفت‌وگویی با خبرنگار خبرگزاری عراق گفت: در جریان این مذاکرات، تحکیم همکاری بین دو کشور در زمینه‌های مختلف به شکل مستمر و بر پایه‌های استوار، مورد تأکید قرار گرفت. مقام شوروی تأکید کرد عراق و اتحاد شوروی در زمینه بین‌المللی برای تحکیم محورهای امنیت و صلح جهانی و استقرار آرامش و صلح عادلانه در منطقه، تلاش می‌کنند. کافتسیف، سپس به جنگ ایران و عراق اشاره کرد و موضع ثابت اتحاد شوروی و تلاش‌ها و کوشش‌های بسیار این کشور در زمینه متوقف کردن سریع جنگ و حل نزاع بین دو کشور ایران و عراق از راه‌های مسالمت‌آمیز را مجدداً مورد تأکید قرار داد. معاون نخست‌وزیر شوروی، تلاش و مراقبت شوروی برای دور نگه داشتن منطقه خلیج عربی [فارس] از خطر، کوشش جدی این کشور به کمک وسایل گوناگون برای متوقف کردن جنگ ایران و عراق، عقب‌نشینی نیروها به مرزهای بین‌المللی و حل نزاع از راه‌های سیاسی را مورد تأکید قرار داد.^(۲) با وجود این، مقامات رسمی شوروی هنوز درباره نتایج سفر یاسین رمضان به آن کشور، اظهار نظری نکرده‌اند.

۵۳۱۱

در پنجمین روز بحران سیاسی بین ایران و فرانسه، نخستین تحول در این بحران به وجود آمد که حاکی از گرایش ایران به حل این مشکل است. "پیر لافرانس" کاردار فرانسه، به رادیو "گزارش‌های دائمی" - که خواستار مصاحبه با وی بود - گفت که هم‌اکنون، بسیار گرفتار است زیرا تدابیری برای برچیدن محاصره پلیس در اطراف سفارت آن کشور اندیشیده شده است. وی افزود: «در حال حاضر، سرگرم گفت‌وگو (با مقامات ایرانی) در این باره هستم.»^(۳) در ساعات پایانی امروز، بیانیه وزارت خارجه فرانسه نیز منتشر شد که از نتایج مثبت گفت‌وگوهای کاردار فرانسه با مقامات ایرانی حکایت داشت. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «وزارت امور خارجه فرانسه اعلام کرد که مقامات ایرانی بعد از ظهر امروز تصمیم گرفتند که به کارمندان سفارت خانه فرانسه در تهران، اجازه دهند تا با نشان دادن اوراق هویت خود، سفارت خانه را ترک کنند و به آنجا بازگردند. این بیانیه خاطر نشان کرد که در عوض، تا دستور ثانوی، به جز برای پزشکان اجازه ملاقات داده نشده است.»^(۴)

گزارش خبرگزاری رویترز از علاقه مندی ایران برای حل این بحران خبر داد: «مقامات فرانسه،

ص: ۴۵۷

۱- ۲۳. مأخذ ۱۴، ص ۲۰، قاهره - خبرگزاری فرانسه، خبرگزاری رسمی مصر.

۲- ۲۴. مأخذ ۸، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری عراق از مسکو.

۳- ۲۵. مأخذ ۸، ص ۱۹، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۳/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۶. مأخذ، صص ۲۱ و ۲۲، پاریس - خیرگزاری فرانسه، ۱۳۶۶/۴/۱۳.

همچون ایران سکوت اختیار کرده و از هرگونه اظهار نظر پیرامون مسائل مورد بحث در اجلاس دیشب، خودداری کردند. اما در گفت و گوهای خصوصی، از اینکه [آیت الله] علی خامنه ای رئیس جمهوری ایران در جریان مراسم نماز جمعه دیروز، در تلاش برای آرام کردن اوضاع، مسئله بحران سفارت ایران در پاریس را مطرح نکرده است، ابراز رضایت کردند. فرانسه قبلاً از اینکه مطرح شدن مسئله سفارت ایران در پاریس در نماز جمعه تهران، ممکن است سرمنشأ یک تظاهرات بزرگ علیه فرانسه باشد ابراز نگرانی کرده بود.»^(۱)

۵۳۲ ۱

روزنامه "لیبراسیون" در انتقاد از سیاست دوگانه فرانسه، به نقش مثبت گرجی در عادی سازی روابط دو کشور پرداخته و به وجود آمدن بحران بین دو کشور را مبهم ارزیابی کرد. لیبراسیون می نویسد: «ادامه وضع و سیاست کنونی که از نظر ایرانیان، نمودار سیاست دوگانه پاریس بوده و قضیه گرجی، بارزترین نشانه آن می باشد، از این پس، غیرممکن به نظر می رسد. از چشم ایرانیان حضور گرجی ولو به عنوان شاهد در دفتر قاضی بازپرس، چیزی نیست جز مانوری که هدف از آن اثبات این قضیه می باشد که ایران دارای حکومتی تروریست، بمب گذار و گروگان گیر است. وانگهی، ایرانیان فرانسه را در برابر یک گزینش قرار داده و می گویند: "اگر ما مخاطبانی قابل احترام هستیم، در همین راستا با ما وارد عمل شوید." موضع ایران نه تنها از منظر برخوردار است، بلکه رویه مبهم برخی از دوایر رهبری فرانسه نیز به طور دائم، موضع ایرانیان را تقویت می کند. قضیه گرجی خود، نمونه بارزی محسوب می شود؛ این جوان مترجم که صلاحیت های متعدد او را هم محافل سیاسی و هم محافل اقتصادی و مالی تصدیق کرده اند، به زحمت می توانست از مراقبت "سرویس ها" بگریزد. به ویژه اینکه دایره امنیت کشور - سازمان ضدجاسوسی - خود، از فعالیت های گرجی آگاهی داشته و این سازمان، با گرجی توسط یکی از مسئولانش در تماس مستقیم بوده است. روابط گرجی با یکی از مقامات عالی رتبه وزارت خارجه (دیوید دسترمو) نیز اسرارآمیز نبوده است.» لیبراسیون ادامه می دهد: «اگر ملاحظه شود که سیاست فرانسه به راستی، سیاست "عادی سازی" روابط با ایران بوده است، وحید گرجی بدون شک، یکی از مهم ترین عناصر این سیاست بود و در این صورت، سماجت پلیس دادگستری علیه گرجی و مجرم دانستن او به عنوان سرپرست تروریسم خاورمیانه ای در فرانسه یا لاقول، یکی از سرکردگان اصلی تروریسم خاورمیانه ای در منطقه، قابل بحث نیست و با نقشی که به او عاریت داده اند و عملاً آن را ایفا کرده، هیچ جور در نمی آید.»^(۲)

روزنامه "لوماتن" نیز با نگاهی انتقادی و طنزآمیز به اتحاد موقت کارگزاران حکومتی فرانسه در مقابل ایران، می نویسد: «ژاک شیراک که زمانی نزدیکی روابط فرانسه و ایران را به ریاست جمهوری تحمیل کرده بود، اکنون با رئیس جمهور هماهنگ شده است. جلسه فوق العاده پنج شنبه شب گذشته در کاخ الیزه و رابطه و تماس دائمی که از این پس بین مدیران دفتر

ص: ۴۵۸

۲-۲۸. مأخذ ۱۶، صص ۳۴ و ۳۵، پاریس - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه لیبراسیون.

ریاست جمهوری و نخست وزیری - همچون به هنگام هر بحران بین المللی عمده ای از نوع بحران "چاد" یا بحران "لیبی" - برقرار شده است، گواهی بر این عقیده است. «لوماتن می افزاید: «ریاست جمهوری و نخست وزیری که تا چند روز پیش، با یکدیگر برخورد داشتند، فعلاً متارکه جنگ کرده اند. نه میتران و نه شیراک مایل نیستند نمایش اختلافات سیاسی داخلی خود را در معرض دیدگان تیزبین ایرانیان قرار دهند.» لوماتن سپس با طرح این سؤال که این صلح و آرامش خانوادگی تا کی دوام خواهد یافت؟ می نویسد: «از دیروز احزاب سیاسی وارد صحنه شده اند؛ حزب گلستیت "ا.ر.ب.ا" به رهبری ژاک شیراک، بازجویی از گرجی توسط مقامات دادگستری را طبیعی می داند. حزب سوسیالیست توقع دارد وزیر امور خارجه در برابر مجلس ملی در مورد سیاست خود نسبت به ایران و قضیه گرجی، توضیح دهد. "بیرژوکس" رئیس گروه پارلمانی سوسیالیست ضمن اشاره به شایعات اخیر درباره فرار گرجی به کمک وزارت خارجه، خواستار توضیحاتی از وزیر خارجه است. بنابراین، با وجود تصویری از وحدت و یگانگی که رهبران فرانسه از خود نشان می دهند، احتمالاً راه حل "قضیه گرجی"، منحصرأ سیاسی خواهد بود.» (۱)

روزنامه کیهان نیز در مقاله ای (۲) تحت عنوان "فرانسه، جنگ دیپلماتیک با ایران"، بحران جاری در روابط دو کشور را ناشی از درگیری جناح های داخلی دولت فرانسه و باج گیری از راه سیاسی توصیف می کند. در این مقاله با اشاره به اقدامات نظامی یک گروه زیر زمینی به نام "کمیته همبستگی با زندانیان سیاسی عرب" برای وارد ساختن فشار به دولت فرانسه جهت آزادی سه زندانی عرب از زندان فرانسه، و ناتوانی دولت فرانسه در کشف این گروه و هم زمانی برخی مسائل سیاسی در خاورمیانه را از دلایل اقدامات اخیر پاریس ذکر کرده است. (۳)

۵۳۳۱

مصاحبه دو روز پیش کاردار ایران در فرانسه، همچنان مورد توجه محافل مطبوعاتی است. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره مطالب روزنامه های ایتالیایی در این باره گزارش داد: «مطبوعات ایتالیا با اختصاص فضای قابل توجهی از مطالب خود به اختلافات دیپلماتیک پاریس با تهران، چالش های داخلی جناح های رقیب در فرانسه بر سر عادی سازی روابط با جمهوری اسلامی ایران را یک "ایران گیت جدید" خوانده اند. روزنامه پرتیراژ "ایل مساجرو" در مقاله ای تحت عنوان "رسوایی در پاریس"، به مصاحبه دو روز پیش کاردار ایران در فرانسه که به جلسه اضطراری سران دولت فرانسه منجر گردید، اشاره کرده و می نویسد: تلاش قضات فرانسوی که قصد داشتند یکی از اعضای سفارت ایران را در مورد انفجارات سال گذشته پاریس، مورد بازجویی قرار دهند، عملاً به دلیل مطلع شدن وحید گرجی از ماجرا توسط وزارت خارجه، ناکام ماند. (۴) روزنامه "لارپوبلیکا" نیز این امر را ناشی از گرایش ایران در به وجود آوردن چنین

ص: ۴۵۹

۱- ۲۹. مأخذ ۱۶، ص ۳۷، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه لوماتن.

۲- مشروح این مقاله در ضمیمه همین روزنامه آمده است.

۳- ۳۰. روزنامه کیهان، ۱۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۴-۳۱. مأخذ، ص ۲۰، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه ایل مساجرو.

مسائلی عنوان کرد و مصاحبه کاردار ایران در پاریس را که به جلسه اضطراری سران دولت فرانسه منجر شد، به عنوان یک تاکتیک شناخته شده ایران که در زمان بحران دیپلماتیک با امریکا و ماجرای "ایران گیت" نیز به کار گرفته شد، ارزیابی کرده است. این روزنامه می نویسد: جنگ سفارت خانه ها یک بار دیگر نشان داد که تهران شرایطی را ترجیح می دهد که برای پایتخت های غربی غیرقابل تحمل است.»^(۱)

۵۳۴۱

هم زمان با بازگشت ورنون والترز نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل از مسکو و احتمال سفر وی به سوریه، بار دیگر، بحث های نزدیکی سوریه و عراق و میانجیگری امریکا در این قضیه، رونق گرفت. روزنامه "الاتحاد" چاپ امارات، درباره اهمیت نزدیکی دو کشور و تلاش امریکا در این باره و همچنین همراهی چند کشور عربی با امریکا برای بهبود این رابطه می نویسد: «امریکا برای مسئله آشتی سوریه و عراق، اهمیت زیادی قائل است و بخشی از تماس های امریکا با سوریه، در رابطه با جنگ ایران و عراق است.» الاتحاد با اعلام این مطلب به نقل از منابع غربی در لندن، می افزاید: «دستگاه رهبری امریکا این موضوع را به اطلاع هم پیمانان غربی اش رسانده است و به سوریه نیز اهمیت مسئله آشتی با عراق را گوشزد کرده و گفته است که آشتی دو کشور می تواند اثرات بسیار سازنده ای بر تلاش های مسالمت آمیز جهت پایان دادن به جنگ عراق و ایران داشته باشد. منابع مذکور گفته اند واشنگتن معتقد است که آشتی سوریه و عراق، موجب خواهد شد تا رهبران ایران در موضع خود نسبت به ادامه جنگ تجدید نظر کنند و به علاوه، راه برای طرف های بین المللی، خصوصاً کشورهای غربی که سعی در خاتمه دادن جنگ از طرق مسالمت آمیز دارند، باز شود. منابع مذکور می افزایند که ریگان این نظریه خود را در اجلاس اخیر رهبران کشورهای صنعتی غرب، به اطلاع آنها رسانده است. همین منابع اضافه کرده اند که این نظر امریکا، در اجلاس کشورهای عضو بازار مشترک اروپا که هفته گذشته در "بروکسل" برگزار شد نیز مورد بحث قرار گرفته و رهبران برخی از کشورها از جمله انگلیس، با آن موافقت کرده اند.»^(۲) الاتحاد می افزاید: «رهبران سوریه و عراق در ماه جاری میلادی، در "ریاض" پایتخت عربستان سعودی، با یکدیگر ملاقات خواهند کرد. این، دومین گفت و گوی آنها پس از ملاقات در شمال اردن در ۲۶ آوریل (۱۶ اردیبهشت گذشته) می باشد. در این گفت و گو "شاه فهد" پادشاه سعودی و "شاه حسین" پادشاه اردن نیز شرکت خواهند کرد و ممکن است دیگر رهبران عرب از جمله "یاسر عرفات" رئیس "سازمان آزادی بخش فلسطین" نیز در این اجتماع شرکت کنند.» این روزنامه می نویسد: «این ملاقات که در نتیجه کوشش های آشتی جویانه شاه حسین انجام می گیرد، انتظار می رود به اختلافات عراق و سوریه پس از یک دهه قطع روابط دو کشور، پایان دهد.»^(۳)

ص: ۴۶۰

۱- ۳۲. مأخذ، صص ۲۰ و ۲۱، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه های لارپوبلیکا و ایل جورناله.

۲- ۳۳. مأخذ، صص ۴۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه الاتحاد.

۳- ۳۴. مأخذ، صص ۴۵، ابوظبی - خبرگزاری امارات عربی متحده، ۱۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه الاتحاد.

هفته نامه "نوول آبزرواتور" اقدامات غیرمنتظره و سؤال برانگیز دولت سوریه را در روزهای اخیر، برای بهبود روابط سیاسی با آمریکا و هم زمان، تلاش های برخی کشورها را برای نزدیک کردن این کشور به عراق، بررسی و ریشه یابی کرده است. این نشریه درباره علت تغییر ناگهانی مواضع سوریه می نویسد: «پیامی دوگانه از مسکو و واشنگتن، سبب چنین تغییری گردید. گورباچف در آوریل گذشته (فروردین / اردیبهشت) به وی (حافظ اسد) اطلاع داد، سیاست شوروی در خاورمیانه، دیگر به حفظ منافع سوریه اکتفا نخواهد کرد و بهتر است دمشق روابط خود را با غربی ها بهبود بخشد، به ویژه در مورد اتهامات وارده در زمینه تروریسم. ضمناً، واشنگتن حاضر شده بود، سوریه را از اتهامات خود مبرا کند، مشروط بر آنکه قضیه گروگان ها از بن بست خارج گردد. این شرطی بود که "جیمی کارتر" در برابر "اسد" در دمشق قرار داد. از آن زمان تاکنون، نام "چارلز گلاس" به فهرست گروگان های آمریکایی در بند در لبنان اضافه شده است و سوری ها از هیچ کوششی به منظور آزاد ساختن وی از چنگ حزب اللهی ها و متحدین آنها، فروگذار نکرده اند، تا حدی که ریگان نامه ای تشکرآمیز به دمشق فرستاده و سفر فرستاده دیگری که احتمالاً "ورنون والترز" نماینده ایالات متحده در سازمان ملل خواهد بود، را به اطلاع وی رسانده است. حتی "مارگارت تاچر" نیز که روابط دیپلماتیک خود را با سوریه به دنبال سوء قصد نافرجام علیه یک فروند بوئینگ [شرکت هواپیمایی] ال.آل. در اکتبر گذشته (مهر / آبان ۱۳۶۵) قطع کرده بود، اکنون در این باره تجدید نظر می نماید.»

این مجله همچنین از قول ژنرال "مصطفی طلاس" وزیر دفاع سوریه می نویسد: «ژاک شیراک نیز در ماه گذشته، به حافظ اسد مراجعه کرده و از وی خواستار آزادی گروگان های فرانسوی، قبل از انتخابات آینده شده است.» آبزرواتور می افزاید: «دمشق پس از دریافت تمام این تقاضاها، موضع خود را در برابر بنیادگرایان طرف دار ایران در لبنان، برای معامله آزادی گروگان ها سخت تر کرده است.» (۱)

روزنامه کیهان نیز با بیان اقدامات سوریه در تغییر مواضع سیاسی خود تهدید کشورهای غرب و تطمیع کشورهای عربی را در این تغییر رویه مؤثر دانسته و در مقاله ای با عنوان سکوت دمشق می نویسد: «در پی انتشار گزارش هایی مبنی بر دیدار قریب الوقوع شولتز، وزیر خارجه آمریکا، از دمشق و احتمال ملاقات اسد با ریگان، مطبوعات کویت از به بارنشستن تلاش های میانجی گرایانه شاه حسین در آشتی دادن سران سوریه و عراق و ملاقات آن دو در روزهای آینده در امان، خبر می دهند. همچنین گفته می شود شنبه گذشته عبدالحلیم خدام و طارق عزیز در خاک اردن ملاقات کرده اند. گزارش های دیگری حاکی است سوریه تضییقات و محدودیت های تازه ای در اطراف نیروهای مبارز لبنانی به ویژه در "بعلبک"، فراهم نموده است. در آخرین اقدام، شبه نظامیان لبنانی متحد دمشق، یکی از مراکز آموزش این نیروها را تصرف و

ص: ۴۶۱

تعطیل کردند. دمشق در هفته های اخیر و پس از قتل عام بیست و پنج تن از اعضا و هواداران حزب الله لبنان در غرب بیروت به دست واحدهای تحت امر "غازی کنعان" رئیس اداره اطلاعات ارتش سوریه - که با پوشش تأمین امنیت و جلوگیری از زد و خورد شبه نظامیان وارد غرب بیروت شده بودند - بارها نسبت به اقدامات نیروهای سیاسی خارج از دایره کنترل خود در لبنان، هشدار داده و حتی تهدید کرده است که گروگان گیری مهره های امریکایی را در لبنان تحمل نخواهد کرد و اگر لازم باشد، به ربایندگان این گروگان ها و مواضع شناسایی شده آنان هجوم خواهد برد.»

در ادامه این مقاله آمده است: «از سوی دیگر، پس از انتشار گزارش های اولیه مربوط به دیدار اسد و صدام در خاک اردن با حضور شاه حسین و "امیر عبدالله" ولیعهد عربستان و سکوت دمشق در این زمینه، گفته می شود، سوریه مقدمات بازگشایی خط لول-نفتی صادراتی عراق را به مدیترانه آغاز نموده است و علاوه بر آن، با استفاده از کامیون و تریلر نفت کش، سرگرم انتقال نفت صادراتی عراق از خاک خود می باشد.»

ناظران سیاسی با توجه به سکوت طولانی دمشق در قبال انتشار این گونه اخبار، معتقدند اگر سوریه وفاداری خود را به مواضع و سیاست های قبلی خویش اعلام نکند و عملاً، تبعیت از مواضع و سیاست های اعلام شده را به نمایش نگذارد، می توان نتیجه گرفت که سرانجام، سوریه در مقابل تهدیدهای غرب و تطمیع های ارتجاع عرب، ناچار از تجدید نظر در سیاست های خود شده است. مذاکرات ریگان و تاچر در حاشیه اجلاس "ونیز" در جهت بهبود روابط با سوریه و نیز، گرایش جامعه اقتصادی اروپا و از جمله انگلیس برای لغو تحریم هایی که سال گذشته به دنبال متهم کردن سوریه به دخالت در طرح انفجار یک هواپیمای خطوط ال - آل اسرائیل در لندن به عمل آمد، از نشانه های هم سویی و رضایت مندی غرب از این تجدید نظر سیاسی حکایت می کند.»^(۱)

۵۳۶۱

خبرگزاری آسوشیتدپرس در گزارشی از وضعیت عمومی عراق، مطالبی درباره وجود سانسور شدید در رسانه های این کشور، به ویژه درباره آنچه که مربوط به جنگ و تلفات عراق می شود، بررسی تطبیقی اوضاع اقتصادی و منابع ارزی این کشور از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۶۶، نحوه تأمین نیروهای نظامی در جبهه ها و راه کارهای این کشور برای جبران کمبود نیروهای مورد نیاز در امور خدماتی شهرها ارائه کرده است: «دولت عراق اطلاعات مربوط به این کشور را به شدت کنترل می کند. بسیاری از نشریات خارجی ممنوع هستند و روی بیشتر برنامه های رادیو های خارجی، پارازیت الکترونیکی انداخته می شود. رسانه های خبری دولتی از شکست ها و عقب نشینی های خود هیچ خبری نمی دهند. فقط پیروزی ها اعلام می شود. حتی گزارش وضع هوا نیز سرّی است زیرا به عقیده مقامات دولتی، انتشار آن به نفع نیروی هوایی ایران خواهد

ص: ۴۶۲

بود. ... عبدالله، حسابداری که تنها به شرط عدم افشای نام خانوادگی اش حاضر به گفت و گو با آسوشیتدپرس شد، گفت: هر خانواده ای داغ جنگ را چشیده است. مقامات عراق، شهروندان عادی این کشور را از سخن گفتن درباره جنگ، سیاست یا اقتصاد با خارجی ها منع کرده اند. آنها در عین حال، از دادن هرگونه آماری درباره تلفات عراق خودداری می کنند. اما دیپلمات های خارجی می گویند، یک صد هزار عراقی کشته، ۲۵۰ هزار نفر دیگر نیز مجروح شده اند. دولت حزب سوسیالیست بعث صدام حسین سعی می کند، بلایای جنگ را از چشم مردم عراق پنهان نگه دارد. در جریان حمله های بزرگ، که تقریباً در یک فصل هر سال به طور منظم پیش می آید و هر سال، چهار یا پنج ماه ادامه دارد، دولت عراق، اجساد کشته های خود را در تابوت های چوبی، با قطار به سردخانه هایی در حاشیه غربی بغداد منتقل می کند. جنازه های کمی به خانواده هایشان تحویل داده می شود تا میزان تلفات معلوم نشود. تشییع جنازه عمومی در عراق ممنوع است. گورستان های بغداد متعلق به مسلمان های شیعه و سنی و مسیحیان، از زمان آغاز جنگ (سپتامبر ۱۹۸۰ - شهریور ۱۳۵۹) که صدام به امید یک پیروزی سریع، به ایران حمله کرده بود، بیش از ده برابر گسترش یافته است. در عوض، ارتش عراق در بن بست که یادآور جنگ جهانی اول در اروپا است فرو رفته است. ...

عراقی ها برای ادامه حیات اقتصادی کشور، یک میلیون مصری، به علاوه کارگران خارجی دیگر را به کار گرفته اند تا شکاف های حاصله از اعزام نیروی کار به جبهه ها را در بخش صنعت و تجارت پر کنند. ... تا سال ۱۹۸۰ - ۱۳۵۹ - بغداد، سالی بیست و پنج میلیارد دلار از نفت خود به دست می آورد و از موقعیت نسبی برخوردار بود. اما جنگ، همه چیز را عوض کرد. حالا - این کشور، به شدت بدهکار است، مبلغی بین سی تا پنجاه میلیارد دلار. بر اساس برآوردهای متفاوت، استراتژی "دفاع در عمق" عراق، به سرازیر شدن پرخرج سلاح های پیشرفته از شوروی و فرانسه برای خنثی کردن برتری سه به یک ایران در نیروی انسانی، متکی است... مأموران پلیس راهنمایی، چندان به چشم نمی خورند. بیشتر آنها چند ماه پیش که پاسداران انقلابی ایران - پیروان آیت الله روح الله خمینی - به دروازه های بصره، دومین شهر بزرگ عراق در جنوب، نزدیک شده اند، به جبهه اعزام شدند. عراق، یک میلیون نفر از مردان خود را در خدمت نظام به کار گرفته و هر فرد مذکر ۱۸ تا ۴۵ ساله ای که توانایی بدنی داشته باشد، باید دو سال در ارتش خدمت کند و پس از آن تا پانزده سال، جزو نیروی ذخیره به حساب می آید که برای کشوری که تنها پانزده میلیون نفر جمعیت دارد، فشاری عظیم به حساب می آید. دیپلمات های غربی می گویند ارتش عراق از بیم حمله دیگر ایران، دانشجویان و دانشگاهی ها و اساتید آنها را مانند سال گذشته در تعطیلات تابستانی، برای آموزش نظامی احضار خواهد کرد. حتی بچه مدرسه ای ها نیز آموزش جنگی می بینند. مأموران پلیس نظامی در خیابان ها دنبال مشمولان و سربازان فراری می گردند و سربازان فراری دستگیر شده را به شهر و محله خودشان می برند و

در ملاء عام تیرباران می کنند. با این حال، دیپلمات های خارجی می گویند، بسیاری از فراریان از خدمت، از دست مأموران پلیس نظامی نیز گریخته به دسته های مسلحی که در باتلاق ها، بیابان ها و کوهستان ها پنهان شده اند، پیوسته اند، کسانی که فراری ها را پناه دهند، با خطر زندان روبه رو هستند.»^(۱)

۵۳۷ ۱

خبرگزاری جمهوری اسلامی، مطالب برخی جراید امارات متحده عربی را درباره جنگ ایران و عراق و تحولات جاری در خلیج فارس، چنین گزارش کرده است: «مطبوعات امارات کماکان با دقت و نگرانی خاصی، تحولات سیاسی و نظامی منطقه خلیج فارس را تعقیب می کنند و هرگونه گزارشی در این زمینه، در صدر اخبار جراید امارات قرار می گیرد. عمل مقابله به مثل جمهوری اسلامی ایران در برابر حملات عراق به نفت کش ها در خلیج فارس، مانور اخیر نیروی دریایی ایران (ذوالفقار ۲) در تنگه هرمز و دریای عمان، شایعه مجدد نصب موشک های موسوم به "سیلک ورم" در چند نقطه از خلیج فارس، مانور گردان موشکی سپاه پاسداران و همچنین اظهارات مسئولین جمهوری اسلامی ایران در روزهای گذشته، به ویژه سخنان ریاست جمهوری ایران در جریان مانور موشکی سپاه پاسداران و نماز جمعه تهران، مبنی بر اینکه ایران در صورت به خطر افتادن منافعش در خلیج فارس، به منطقه بی طرف بین کویت و عربستان سعودی - که نفت آن از طرف این دو کشور به سود عراق به فروش می رسد - حمله خواهد کرد، طی روزهای گذشته در مطبوعات امارات انعکاس یافته است. جراید امارات که اغلب از بدو امر، یعنی از زمان تقاضای دولت کویت از ابرقدرت ها، روی خوشی نسبت به این درخواست کویت از خود نشان نداده اند، طی دو هفته اخیر اظهار نظر مستقل قابل بحثی در این خصوص نکرده اند، ولی از نحوه برخورد آنان و درج گزارش های مربوط به اوضاع در خلیج فارس و انگشت گذاشتن بر روی نقاط حساس اظهارات مسئولین ایرانی و اقدامات جمهوری اسلامی ایران، خاصه، خبر حمله به سه فروند نفت کش در نزدیکی کویت و [عربستان] سعودی، به خوبی و آسانی می توان به عمق و شدت نگرانی آنها از پیامدهای احتمالی این وضع پی برد. از زمان حمله به سه نفت کش مذکور، جراید امارات اذعان دارند که ایران مصمم است در مقابل هر ضربه ای به دشمن ضربه وارد آورد و تلویحاً تأکید می کنند که فعل و انفعالاتی که در خلیج فارس از سوی ایران صورت می گیرد، نشان می دهد که ایران خود را برای مقابله با حمله احتمالی آمریکا آماده کرده است.»^(۲)

۵۳۸ ۲

امروز دیوان داوری لاهه درباره پرونده اختلافات ایران و آمریکا، با صدور حکم جدیدی علیه ایران، این کشور را ملزم به پرداخت غرامت به یک شرکت آمریکایی کرد. رادیو بی.بی.سی در این باره گزارش داده است: «دیوان داوری ایران و آمریکا، امروز به دولت ایران دستور داد که به کمپانی آمریکایی "ستکو" که یک شرکت حفاری نفت مستقر در "نگزاس" است، غرامتی به

ص: ۴۶۴

۲-۳۸. مأخذ ۱۶، ص ۱۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۴.

مبلغ ۱۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار بپردازد. (بالا-ترین غرامتی که تاکنون هیئت داوری، دستور پرداخت آن را صادر کرده است). ستکو، ایران و شرکت ملی نفت ایران را که با این شرکت طرح مشترک داشته اند، متهم به نقض قرارداد و تصرف تجهیزات مربوط به حفاری نفت کرده و تقاضای ۶۸ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار غرامت خسارت، به اضافه بهره آن از سال ۱۹۷۹-۱۳۵۸- نموده است. بنا به این گزارش، داوران ایرانی، اعتراض خود را نسبت به رأی دادگاه اعلام نموده و از بانک مرکزی الجزایر که مسئول رسیدگی به حساب های تضمینی است، خواسته اند از پرداخت غرامت خودداری کند. بی.بی.سی می افزاید: «با توجه به روش معمول، انتظار می رود بانک الجزایر غرامت را بپردازد. در همین حال، پیش بینی می شود که مبلغی نیز به شرکت نفتی "آموکو" که ادعای دریافت ۳۰۰ میلیون دلار خسارت برای ضبط طرح مشترک پتروشیمی با یکی از شرکت های تابعه شرکت ملی نفت ایران را نموده است، تعلق بگیرد. در پاییز آینده این شرکت دعوی دیگری را مطرح خواهد کرد که در آن، تقاضای دریافت یک میلیارد دلار غرامت از بین رفتن حقوق مربوط به اکتشافات نفتی شرکت در ایران شده است.» (۱)

ضمیمه گزارش ۵۳۲: فرانسه، جنگ دیپلماتیک با ایران

مقاله روزنامه کیهان به نام "فرانسه، جنگ دیپلماتیک با ایران" به قلم "یونس شکرخواه" که در آن، اقدام اخیر دولت فرانسه در محاصره سفارت ایران و در پی آن به وجود آوردن بحران سیاسی در روابط دو کشور بررسی گردیده به شرح زیر است:

«محاصره سفارت ایران در پاریس برای باجگیری از بطن یک رویارویی دیپلماتیک است که فرانسه آغازگر آن شده است. فرانسوی ها تلاش می کنند تا به نوعی، یکی از اعضای سفارت ایران در پاریس را به ماجرای انفجار های زنجیره ای پاریس ربط دهند. آنها گام نخست را به بهانه نیاز به نامبرده به عنوان شاهد در دادگاه، برداشته و سپس با محاصره سفارت ایران که مغایر با رسوم مسلم دیپلماتیک است، به بازجویی از ارباب رجوع و کادر دیپلماتیک پرداخته اند. سفارت ایران، کماکان در محاصره پلیس فرانسه است.

رویدادهای فوق در حالی به وقوع می پیوندند که پارلمان فرانسه، وزیر خارجه این کشور را برای دادن توضیح پیرامون این مسئله، احضار کرده است. اما در همین حال، سخن گوی ژاک شیراک اعلام کرد نخست وزیر فرانسه به احضار کادر سفارت ایران برای ادای شهادت، تأکید دارد. حقیقت ماجرا این است که یک گروه زیر زمینی موسوم به "کمیته همبستگی با زندانیان سیاسی عرب خاورمیانه" برای آزادی سه زندانی که در اسارت فرانسوی ها هستند، سال گذشته به ایجاد انفجارهایی در فرانسه اقدام ورزید که به "رویدادهای خونین سپتامبر ۸۶ پاریس" معروف شد. این گروه زیرزمینی که مخالف دیپلماسی خاورمیانه ای ریگان است، امسال نیز با ارسال یک اعلامیه به خبرگزاری ها، از وقوع "تابستانی داغ" برای فرانسه خبر داد. دولت فرانسه اکنون تلاش می کند به دنبال مسائلی که گروه فوق برای آن ایجاد کرد، پای ایران را به میان بکشد. ظاهراً، دولت مردان فرانسه هرگاه به بن بست می رسند، به این اتهامات توسل می جویند. چندی پیش بود که آقای "پاندورا" وزیر امنیت فرانسه، "بن بلا" را متهم به رهبری عملیات بمب گذاری کرد. "بن بلا" نیز صریحاً گفت حال و حوصله جدل با "دیالکتیک ارتجاع" را ندارد. ظاهراً، حالاً نوبت ایران شده است. اما زمان وقوع آنچه که اکنون غربی ها به عنوان "جنگ سفارت خانه ها" از آن یاد می کنند، درخور توجه است و همین زمان رویدادهاست که نتیجه گیری ها را آسان تر می کند. فرانسه با محاصره سفارت

ایران در پاریس، بر آن است تا توجهات جهان را از خلیج فارس - به مشابه باتلاقی گسترده بر سر راه طرح خام ریگان - منحرف کند و به این ترتیب، برای امریکا اعاده حیثیت کند.

ص: ۴۶۵

۱-۳۹. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳۲، بی.بی.سی، ۱۳/۴/۱۳۶۶.

این اقدام، از جناح میتران که تا حدودی به جانب داری منطقی تر از سایر جناح های فرانسه در قبال دیپلماسی امریکا معروف است، بعید می نماید. اما در هر حال، شیراک نخست وزیر فرانسه، ظاهراً بیشتر از سایر دولت مردان فرانسه، نگران فروپاشی ساختارهای نظامی - صنعتی و مالی فرانسه است که بیشتر از هر زمان دیگر، با ساختارهای مشابه در عراق، ادغام شده اند. معلوم نیست، شیراک با وجود تجربه شکست خورده نظامی، چگونه اکنون به مصاف دیپلماتیک دل خوش کرده است؟»^(۱)

ص: ۴۶۶

۱- ۴۰. مأخذ ۳۰.

به منظور بهبود وضعیت پدافندی منطقه و تکمیل عملیات نصر ۴، امروز نیروهای لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) پیشروی خود را برای تصرف ارتفاع دوقلو آغاز کردند و در عملیاتی غافل گیرانه در نخستین ساعات عملیات، قله شرقی و سپس قله غربی این ارتفاع به تصرف آنان درآمد. در پی این حمله، نیروهای دشمن، منطقه را به طور گسترده، زیر آتش انبوه توپخانه خود قرار دادند. شدت این آتشباری به اندازه ای بود که به دلیل آسیب های وارد شده به نیروهای خودی، تا ساعت ۱۰ صبح، نیروهای منطقه عملیاتی، دو بار تعویض شدند. سرانجام در ساعت ۱۷، در حالی که توان نیروهای خودی در قله غربی به حداقل رسیده بود و ارتباط آنها نیز با قرارگاه قطع شده بود، نیروهای دشمن، پاتک سنگینی را سازمان دادند و در یک جنگ رویاروی - و در برخی سنگرها، به صورت تن به تن - قله غربی را تصرف کردند. پس از این اقدام دشمن، نیروهای خودی چندین بار برای بازپس گرفتن منطقه تلاش کردند، ولی موفق نشدند و بدین ترتیب نیروهای خودی تنها موفق به تصرف قله شرقی شدند. (۱)

ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه، انهدام تیپ ۷۷ دشمن و کشته یا زخمی شدن هزار تن از افراد نظامی عراق و اسارت بیش از ۳۰ تن از آنان را از جمله نتایج عملیات امروز اعلام کرد. (۲)

به گزارش ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران، در اجرای مأموریت پدافند دریایی و در ادامه عملیات کنترل کشتی های عبوری از تنگه هرمز، نیروی دریایی امروز ۱۰ فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی را شناسایی و بازرسی کرد و پس از حصول اطمینان از نبود محموله مشکوک به قصد عراق، به آنها اجازه ادامه مسیر داد. (۳)

در تلاش برای جلوگیری از استفاده عراق از سلاح شیمیایی، وزارت خارجه جمهوری اسلامی ایران اقدامات متعددی را برای طرح این جنایت در صحنه بین المللی، در دستور کار خود قرار داده است. یک نشریه داخلی این وزارت خانه، این اقدامات را به شرح زیر اعلام کرده است:

۱- ۱. سند شماره ۸۶۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "مجموعه ای از اطلاعات مربوط به عملیات های انجام شده توسط سپاه از بدر تا نصر"، ص ۹۲؛ و - سند شماره ۰۴۱۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش راوی قرارگاه نجف در عملیات نصر ۴، احمد نیک روش، ۲۸/۳/۱۳۶۶ تا ۵/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، اطلاعیه ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه.

۳- ۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، اطلاعیه شماره ۲۸۸۹ ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۱- وزارت امور خارجه در یادداشت رسمی، از دبیرکل سازمان ملل خواسته است که تیم متخصصین خود را به ایران اعزام نماید. در این باره مذاکراتی با دبیرکل و نمایندگان کشورهای عضو شورای امنیت در تهران و نیویورک در دست انجام است تا اعزام تیم را میسر نماید. به اعضای شورا گفته شده است که برای رفع نقیصه قبلی، مناسب است این بار چند تن از اعضای شورای امنیت که مورد تأیید ایران باشند، نمایندگانی همراه تیم متخصصین به ایران اعزام نمایند.

۲- سفرا و کارداران مقیم تهران، به وزارت خارجه دعوت شدند و پس از استماع اظهارات قائم مقام وزیر خارجه، به بازدید از مجروحین شیمیایی در بیمارستان پرداختند. ارسال گزارشات قبلی برخی از این نمایندگان به پایتخت های خود، در موضع گیری آنها نسبت به مسئله، تأثیر داشته است.

۳- از نمایندگی های کشورهای غربی خواسته شده است با سازمان های غیردولتی تماس گرفته و آنها را ترغیب به بازدید از مجروحین شیمیایی بنمایند.

۴- قرار است عده ای از مجروحین شیمیایی غیرنظامی به کشورهای اسپانیا، کانادا، ژاپن، سوئد، بلژیک، ایتالیا، آلمان غربی، فرانسه و دانمارک اعزام شوند. با توجه به اینکه پزشک سازمان ملل اسپانیایی است، اعزام مجروحین به این کشور، اهمیت خاصی دارد، زیرا چنانچه تیم سازمان ملل به ایران نیاید، امکان بازدید مجروحین توسط وی و ارائه گزارش رسمی به دبیرکل - نظیر آنچه در سال ۱۹۸۵-۱۳۶۴- انجام گردید - وجود دارد.

۵ - جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران طی نامه ای، موضوع را به جمعیت های هلال احمر و صلیب سرخ جهانی اعلام کند و خواستار مشارکت آنها در مقابله با آثار این جنایت و معالجه مجروحین شود. (۱)

۵۴۲۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع و رئیس مجلس شورای اسلامی، با انتقاد از اسکورت نفت کش های کویتی و با تأکید بر تداوم سیاست مقابله به مثل ایران در خلیج فارس، شروع عملیات اسکورت را سرآغاز جنگ میان ایران و امریکا دانست. وی همچنین از بیانیه اخیر وزارت خارجه شوروی استقبال کرد. وی که در جمع فرماندهان نیروی زمینی ارتش سخن می گفت، اظهار کرد: «به تأیید همه سیاست مداران غربی و شرقی، این عمل، از اشتباهات فاحش ریگان به حساب می آید. در حال حاضر، رایج ترین تعبیر در جراید غربی در مورد شخص ریگان، تعبیر "سیاست مدار احمق" و "سیاست مدار سردرگم" است. به این ترتیب، برای ریاست جمهوری امریکا دیگر چه حیثیتی باقی می ماند؟ هدف ریگان، جبران قضیه رسوایی "مک فارلین" است.»

نماینده امام در شورای عالی دفاع افزود: «اگر امریکا وارد این جریان بشود و پرچمش را در اختیار کشتی های کویت قرار دهد و کشتی ها همچون گذشته، هدف قرار گیرند، برای امریکا سرافکنندگی در پی خواهد داشت و اگر امریکا با ما وارد جنگ بشود، چه کار می تواند بکند؟ به غیر از یک سری بمباران، کاری دیگر از امریک-ا بر نمی آید. ما ای-ن بمباران ه-ا را چند س-ال است که تحمل کرده ایم.

۱-۴. دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه، بولتن وزارت خارجه، شماره ۵/۵۸، ۱۳۶۶/۴/۱۴، صص ۱ و ۲ ضمیمه.

عراقی که ۸ یا ۹ پایگاه زمینی و شنود و جاسوسی دارد، می آید و این کار را می کند، چه نتیجه ای گرفته است؟ اینجا مثل ویتنام نیست که امریکا پایگاه زمینی داشته باشد، بلکه باید از درون دریا با ما بجنگند با تفاوتی که ملت ما با ملت ویتنام دارد و با توجه به اینکه دنیا به قدرت رزمی ما اعتراف دارد، امریکا خیلی ضرر می کند؛ یعنی اینکه سرافکننده و شکست خورده در جنگ، باید از منطقه خلیج فارس برود.» (۱) وی با اشاره به موضع اخیر شوروی که خواستار خروج کشتی های جنگی خارجی از منطقه خلیج فارس شده است، گفت: «موضع کنونی شوروی، موضع درستی است. آنها می گویند عراق و ایران در دریا یکدیگر را نزنند و کشتی های جنگی نیز از خلیج فارس بیرون بروند. این همان مطلبی است که ما همیشه گفته ایم و در حال حاضر، بررسی ها به این نتیجه رسیده است.» (۲)

۵۴۳ ۱

"حسین شیخ الاسلام" معاون وزیر خارجه ایران که برای شرکت در مراسم سالروز استقلال الجزایر به این کشور سفر کرده است، با مقامات برخی کشورهای شرکت کننده در این مراسم، درباره مسائل جنگ ایران و عراق گفت و گو کرد. وی در دیدار با "سلاماتی موراچف" نایب رئیس مجلس اتحادیه جماهیر شوروی، درباره حضور امریکا در خلیج فارس، تأثیر حمله عراق به کشتی ها و در انتقاد از قطع نامه، مطالبی اظهار کرد. شیخ الاسلام با اشاره به اینکه ادعای تأمین امنیت خلیج فارس، یک دروغ بزرگ است و امریکا در پی ایجاد پایگاه دائمی در منطقه، این دروغ را بافته است، گفت: «اگر از حمله عراق به کشتی ها جلوگیری شود، مشکل در خلیج فارس حل خواهد شد و این اقدام، به خودی خود، مانع حضور امریکایی ها در منطقه نیز می شود.» وی با اشاره به پیش نویس قطع نامه تهیه شده در شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق، گفت: «این پیش نویس فاقد ماده ای در محکومیت متجاوز است و روشن می شود که برای نجات رژیم صدام تهیه شده است.» نایب رئیس مجلس شوروی در این دیدار گفت: ما همیشه احساس دوستی و همسایگی خود را اعلام داشته ایم و رهبری و مردم شوروی امیدوار هستند روابط دو کشور بیش از پیش بهبود یابد.» وی با تأیید این موضوع که حضور امریکا در منطقه، به معنای جنگ افروزی است، گفت: «ما با مبارزه با دشمن مشترک یعنی امریکا، موافق هستیم.» (۳)

شیخ الاسلام همچنین در دیدار با "مسعود محمد ابراهیم" وزیر مشاور در کابینه عربستان سعودی، بدون نام بردن از کشوری خاص، کشورهای منطقه را به پرهیز از همکاری با امریکا فراخواند. وی گفت: «کسانی که به امریکا پایگاه می دهند و امکانات خود را در اختیار امریکا

ص: ۴۶۹

۱-۵. روزنامه رسالت، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۶. روزنامه کیهان، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳-۷. روزنامه کیهان، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۷.

می گذارند، عملاً منطقه را به دوره استعمار باز می گردانند و کشورهای منطقه باید مخالفت صریح خود را با این اقدام اعلام کنند. ما رسماً و صریحاً اعلام کرده ایم هر کشوری که امکانات خود را در اختیار امریکا قرار دهد، به عنوان کشور امکانات دهنده به دشمن ما تلقی خواهد شد.»(۱)

۵۴۴ ۱

امروز در پایان همایش سراسری فرماندهان سپاه و دفاتر نمایندگی های امام در سپاه، قطعنامه ای انتشار یافت. روزنامه کیهان در این باره نوشت: «... در این قطع نامه با اعلام تجدید بیعت پاسداران، بسیجیان و ارتشیان با امام امت، شرکت کنندگان آمادگی کامل خود را برای اجرای قاطع فرامین حضرت امام خمینی فرماندهی کل قوا و رهنمودهای قائم مقام رهبری در استمرار بی وقفه عملیات خردکننده در طول مرز جنگ تحمیلی تا آزادی کربلا و مردم عراق، اعلام داشتند. در همین قطع نامه سال جاری، سال تعیین آینده عراق نامیده شده و تأکید شد که خلیج فارس با دفاع مستحکم و ضربات خردکننده رزمندگان شهادت طلب، حفظ خواهد شد. فرماندهان سپاه و مسئولان دفاتر نمایندگی امام در سپاه، ضمن دعوت مردم به شرکت گسترده در آموزش های نظامی و جبهه های نبرد، دامن زدن به اختلافات را خصوصاً در جریان انتخابات مجلس شورای اسلامی، سم مهلک برای وحدت کلمه و قدرت رزمی امت حزب الله تلقی کرده، از مراجع، علما و مسئولین سراسر کشور خواستند تا با ارشاد یا ممانعت از تأثیر جریان های اختلافی، آمادگی مردم و اعزام نیروهای رزمنده را همچنان با قدرت، حفظ و تقویت نمایند. دعوت از اساتید حوزه های علمیه، ائمه جمعه و جماعات به حضور در جبهه ها و محکوم کردن قطع نامه های فرمایشی شورای امنیت که در جهت منافع نامشروع ابرقدرت ها تصویب می شود، از دیگر مفاد این قطع نامه است.»(۲)

۵۴۵ ۲

امروز در مراسم اربعین شهدای عملیات "بدرالکبری" - که به دست نیروهای "حزب الله" لبنان علیه نظامیان اسرائیل اجرا شد - "سید حسن نصرالله" از مسئولان حزب الله لبنان، هرگونه تعرض امریکا علیه ایران را اعلام جنگ علیه مسلمانان خواند. وی که در مسجد "الزهراء" در غرب بیروت سخنرانی می کرد، گفت: «امریکا جز عقب نشینی و یا تسلیم در برابر جمهوری اسلامی ایران، راهی ندارد و در صورت ادامه تجاوز خود علیه ایران، همه مسلمین را بر علیه خود به جنگ دعوت کرده است که در آن صورت، هیچ گونه امنیتی برای امریکایی ها و منافع آنها در هیچ نقطه ای از جهان باقی نخواهد ماند.»(۳)

۵۴۶ ۳

با وجود گزارش منابع موثق امریکایی درباره آزمایشی بودن استقرار موشک های "کرم ابریشم" ایران در جزیره قشم و برچیده شدن آنها، این خبر، همچنان مورد توجه رسانه های همگانی قرار دارد. خبرگزاری فرانسه در این باره اعلام کرده است: «گزارش های متناقضی در خلیج [فارس] در خصوص استقرار موشک های زمین به دریا توسط ایران - که به گفته رسانه های امریکایی روز جمعه (۱۲/۴/۱۳۶۶) در آب راه هرمز مستقر شده - دریافت شده است.»

ص: ۴۷۰

١-٨. مأخذ٢، ص٣.

٢-٩. روزنامه كيهان، ١٣٦٦/٤/١٤، ص٣.

٣-١٠. مأخذ٢، ص٢٠؛ و- مأخذ٣، ص٣.

منابع دیپلماتیک امریکایی در منطقه، استقرار این گونه موشک ها توسط ایران را مورد تأیید قرار دادند. حال آنکه منابع دریایی مستقل، اظهار کردند که تأیید وجود چنین طرحی را در دست ندارند. یک دیپلمات امریکایی در یکی از کشورهای عربی خلیج فارس اظهار داشت که موشک های "سیلک ورم" ساخت چین، دست کم در یکی از سایت ها در ساحل ایرانی آب راه هرمز، آماده به کارگیری است. به گفته این منبع، سایت یاد شده در جزیره قشم، در آب راه هرمز قرار دارد. این منبع که نخواست نامش فاش شود، اعلام کرد که نمی داند آیا سیستم پرتاب کننده موشک در بندرعباس نیز مستقر شده یا خیر، زیرا به گفته رسانه های امریکا، سیستم های مزبور از روز جمعه گذشته (۱۳۶۶/۴/۱۲)، آماده استفاده بوده اند. دیپلمات امریکایی، در این خصوص خاطر نشان کرد که اوضاع در حال حاضر، در آب راه هرمز بحرانی است، اما اعلام کرد نمی داند آیا سیستم های پرتاب کننده، برای آزمایش موشک ها مستقر شده اند یا برای یک حمله واقعی به یک نفت کش در آب راه هرمز. (۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز از "منامه" گزارش داد: «ایران، استقرار موشک های ضد کشتی ساخت چین را روی سکوهای پرتاب در تنگه هرمز آغاز کرده است. بعضی از این موشک ها روز جمعه بر روی سکوهای پرتاب قرار گرفتند که این، آمادگی کامل آنها جهت به کارگیری علیه کشتی ها را نشان می دهد. این سکوهای پرتاب، در بندرعباس و احتمالاً در جزیره نزدیکی به نام قشم قرار دارند.» (۲)

روزنامه سوئدی "سونسکا داگبلادت" نیز به نقل از این خبرگزاری نوشت: «ایران، این موشک ها را در ماه فوریه گذشته (بهمن) شلیک کرده و مورد آزمایش قرار داده است، لیکن از روز جمعه گذشته، موشک های مذکور آماده شلیک علیه کشتی ها در منطقه خلیج فارس شده اند.» (۳)

رادیو اسرائیل نیز در این باره به نقل از منابع آگاه کشتی رانی در "بحرین"، گفت: «حکومت اسلامی ایران از دو روز پیش، موشک های ساحل به دریا معروف به موشک های "کرم ابریشم" را که در نزدیکی تنگه هرمز مستقر کرده، از روز جمعه آماده پرتاب کرده است، ولی محافل مطلع امریکایی نسبت به صحت این گزارش ابراز تردید کردند. منابع خبری در بحرین گفته بودند که موشک ها از روز جمعه، در نزدیکی بندرعباس به روی برج پرتاب قرار گرفته و آماده استفاده می باشند. به گفته این منابع، احتمال دارد که در جزیره قشم نیز چند موشک مستقر شده باشد. محافل کشتی رانی در بحرین گفتند آنها اوضاع را کاملاً زیر نظر دارند تا در صورتی که یک کشتی، هنگام عبور از تنگه هرمز، هدف موشک قرار گیرد، بلافاصله به کمک آن بشتابند. موشک های ساخت چین که لقب "کرم ابریشم" بر آنها نهاده شده، هشتاد کیلومتر بُرد دارند. مقامات امریکایی گفته اند: استقرار این موشک ها در نزدیکی تنگه هرمز، آزادی کشتی رانی را شدیداً به خطر می اندازد.» (۴)

ص: ۴۷۱

۱ - ۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۸، ۱۳۶۶/۴/۱۵، ص ۴، منامه، ۱۳۶۶/۴/۱۴، خبرگزاری فرانسه.

۲ - ۱۲. پیشین، صص ۳ و ۴، آسوشیتدپرس از منامه، ۱۳۶۶/۴/۱۴.

۳-۱۳. مأخذ ۵، ص آخر، استکهلم - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه سونسکادا گیلادت، ۱۴/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری
آسوشیتدپرس از منامه.

۴-۱۴. مأخذ ۱۱، صص ۹ و ۱۰، رادیو اسرائیل، ۱۴/۴/۱۳۶۶.

در پی تحویل پرچم امریکا به رئیس شرکت نفت کش های کویتی، برای نصب بر نفت کش های این کشور، "عبدالفتاح البادر" رئیس این شرکت، در مصاحبه با روزنامه الرأی العام، ضمن اظهار رضایت از این اقدام، گفت: «پرچمی را که از هیئت امریکایی در ساختمان سفارت امریکا در کویت هم زمان با جشن های استقلال امریکا تحویل گرفته است، تنها بر یک نفت کش کویتی برافراشته خواهد شد.» وی درباره تاریخ آغاز حرکت نفت کش های کویتی با پرچم امریکا، گفت: «نفت کش های کویتی، هم زمان با آمادگی های دولت امریکا، کار خود را آغاز خواهند کرد.» وی از پاسخ به این سؤال که نظر دولت کویت درباره درخواست شوروی برای خروج تمامی ناوگان های خارجی از منطقه خلیج فارس چیست؟ خودداری کرد، اما گفت: «نیروها و ناوگان های بیگانه، از پنج سال پیش، در منطقه حضور داشته اند.» وی افزود: «تاکنون حدود ۸۵ نفت کش که به مقصد و یا از مبدأ کویت حرکت می کرده اند، مورد حمله قرار گرفته اند که در بین آنها ۲۲ نفت کش، تابعیت کویتی داشته اند.» (۱)

خبرگزاری فرانسه نیز درباره تاریخ شروع مأموریت ناوگان های امریکایی برای اسکورت نفت کش های کویتی، به نقل از مطبوعات این کشور، اعلام کرد: امضای معاهده ثبت نفت کش ها در پانزدهم ژوئیه (۲۴ تیر) انجام می گیرد و از این زمان، امریکا یازده فروند نفت کش کویتی را اسکورت می کند. (۲)

"آنتونی کونیتون" سفیر امریکا در کویت نیز آغاز اسکورت نفت کش های کویتی را در پانزده روز آینده اعلام کرد و ضمن مثبت خواندن مذاکرات روز گذشته مقامات کنگره امریکا با مقامات کویتی، گفت: «طرفین در این مذاکرات، تحولات جنگ ایران و عراق و حمایت امریکا از نفت کش های کویتی را مورد بحث قرار دادند.» (۳) وی علت حضور نظامی امریکا در خلیج فارس را تضمین کشتی رانی در آب های بین المللی خواند و افزود: «امریکا قصد هیچ گونه مداخله ای را در خلیج فارس ندارد و فقط در صدد حفظ آزادی کشتی رانی و جریان آزاد نفت از آن منطقه است. ما به عنوان یک قدرت بزرگ دریایی، مسئولیت داریم که آزادی کشتی رانی در آب های بین المللی را حفظ کنیم؛ این، مسئولیتی است که دیگر قدرت های دریایی نیز در آن سهیم هستند.» (۴) وی درباره احتمال درگیری نظامی بین ایران و امریکا گفت: «چنانچه کشتی های با پرچم امریکا، در خلیج فارس مورد حمله قرار گیرند، امریکا به آن پاسخ خواهد داد. امریکا می داند که تصمیمش جهت نصب پرچم بر فراز کشتی ها و حمایت از آنان، مستلزم خطراتی می باشد.» وی اضافه کرد: «هدف ما، ایجاد تحریکات نیست و گمان نمی کنم ایالات متحده بر اساس طرح حفاظت دریایی خود، با ایران وارد جنگ شود.» کونیتون با اشاره به نگرانی های امریکا از برخورد میان ایران و امریکا، گفت: «دلیلی وجود ندارد که میان ما و دولت ایران در مورد حفاظت از کشتی ها در آبراه های بین المللی، جنگ در گیرد.» (۵)

ص: ۴۷۲

۱- ۱۵. روزنامه اطلاعات، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، کویت خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه الرأی العام.

۲- ۱۶. همان، ص آخر، خبرگزاری فرانسه، مطبوعات کویت.

۳-۱۷. همان، ص ۱۶.

۴-۱۸. روزنامه رسالت، ۱۴/۴/۱۳۶۶، ص آخر.

۵-۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

"هوارد بیکر" رئیس کارکنان کاخ سفید نیز امکان حضور نیروهای آمریکایی در منطقه خلیج فارس را محتمل دانست؛ وی گفت: «امریکا در نظر دارد در اواخر این ماه، ناو "یو.اس.اس. میسوری" و دیگر ناوهای جنگی را برای اسکورت نفت کش های کویتی، به منطقه وارد نماید، ولی در صورتی که شوروی نیروهای خود را از منطقه خارج سازد، در تصمیم خود مبنی بر گسترش حضور دریایی در منطقه خلیج فارس، تجدید نظر می نماید.»^(۱)

بیکر شرط خروج امریکا از خلیج فارس را برقراری صلح بین ایران و عراق اعلام کرد و در این باره گفت: «یک جزء ضروری در این میان، تصویب قطع نامه ای از سوی شورای امنیت مبنی بر آتش بس در جنگ هفت ساله ایران و عراق و توافق دو کشور متخاصم، برای وفاداری به آن خواهد بود.» رئیس کارکنان کاخ سفید افزود: «چنانچه، ایران و عراق با آتش بس موافقت نموده، به مرزهای شناخته شده بازگردند، اسیران جنگی آزاد شوند و خصومت و دشمنی پایان پذیرد، در این صورت، سزاوار است انتظار داشته باشیم که همه نفس راحتی بکشند و ما آن موقع می توانیم حضور نیروهای دریایی را در آن منطقه کاهش دهیم.»^(۲) وی گفت: «با این حال، ایالات متحده دست از سیاست چهل ساله خود که شامل کشتی رانی نیروی دریایی در خلیج فارس] نیز می شود، دست نخواهد کشید. و اجازه نخواهد داد که این منطقه استراتژیک، به "دریاچه شوروی" تبدیل گردد.» وی افزود: «به نظر من اگر ما حضور تاریخی نیروی دریایی خود در خلیج فارس را خاتمه دهیم، شوروی ها جای ما را خواهند گرفت.»^(۳)

۵۴۸ ۱

در ادامه مأموریت هیئت نمایندگان کنگره امریکا، به سرپرستی لس آسپین رئیس کمیته نیروهای مسلح در کنگره، امروز اعضای این هیئت پس از گفت و گو با مقامات کویت وارد عراق شدند و با "طارق عزیز" نخست وزیر و وزیر خارجه این کشور گفت و گو کردند. خبرگزاری عراق درباره موضوع گفت و گوها، تنها به این خبر بسنده کرد که اوضاع منطقه و مسائل مورد علاقه دو طرف، در این دیدار مورد بحث قرار گرفت.^(۴) رادیو امریکا نیز کوشش های امریکا برای برقراری آتش بس بین ایران و عراق را محور مذاکرات دو طرف اعلام کرد.^(۵)

۵۴۹ ۲

انتشار بیانیه وزارت خارجه شوروی که در آن خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس پیشنهاد شده است، همچنان مورد توجه محافل سیاسی است. رادیو امریکا در گفتاری، این اقدام شوروی را گامی برای پیشی گرفتن از امریکا خواند. این رادیو گفت: «چنین به نظر می رسد که "کرمین" مشتاق است در تلاش های دیپلماتیک که به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق انجام می گیرد، ابتکار عمل را در دست گرفته و از امریکا پیشی گیرد. در بیانیه دولت شوروی، هیچ گونه جدول زمانی پیشنهاد نشده و نیز درباره شرایط خروج ناوهای بیگانه از منطقه خلیج فارس، توضیحاتی داده نشده است. انتشار بیانیه رسمی مسکو، از افزایش نگرانی این کشور نسبت به سیاست امریکا در خلیج فارس و نیز

۱- ۲۰. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص آخر، مسکو - یونایتد پرس.

۲- ۲۱. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری رویتر.

۳- ۲۲. Los Angeles time - Washington. ۱۹۸۷. Sanfrancisco chronicle; Tuesday; July ۷ - و

سند شماره ۲۲۴۲۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

۴- ۲۳. مأخذ، ص ۱۶.

۵- ۲۴. مأخذ، صص ۱۴ و ۱۵، رادیو امریکا، ۱۴/۴/۱۳۶۶.

هراس مسکو از اینکه طرح های صلح آن کشور برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق تحت الشعاع تلاش های سازمان ملل متحد قرار گیرد، حکایت دارد. (۱) در این حال، روزنامه سوئدی "داگنس نیهر" بر خلاف گفته های رادیو امریکا، موضع گیری اخیر شوروی را در راستای تلاش های شورای امنیت توصیف کرد و نوشت: «بیانیه شوروی، گویای آمادگی آن کشور برای حمایت از قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل است که در آن ممنوعیت و تحریم ارسال سلاح علیه ایران در صورت ادامه جنگ، پیش بینی شده است. بیانیه شوروی خواستار "اقدامی مؤثر" شده است، ولیکن اشاره ای به ممنوعیت و تحریم ارسال سلاح که عمده‌تاً ضربه ای به ایران در صورت امتناع این کشور از آتش بس خواهد بود، نکرده است. بدین جهت، بیانیه شوروی نشان دهنده تمایل آن کشور برای قبول پیشنهاد امریکا برای تصویب در شورای امنیت می باشد.» (۲)

۵۵۰۱

استقبال ایران از بیانیه اخیر شوروی در ارتباط با وقایع خلیج فارس مورد توجه برخی رسانه ها قرار گرفته است. رادیو بی.بی.سی در این باره گفته است: «نشانه هایی دال بر بهبود بالقوه روابط ایران و شوروی مشاهده شده است. مقامات ایران از اظهارات شوروی مبنی بر اینکه تقویت حضور نظامی امریکا در خلیج [فارس] تهدیدی برای صلح بین المللی به شمار می آید، استقبال کردند. روابط شوروی و ایران، اخیراً به تیرگی گراییده بود.» (۳)

این موضوع، در روزنامه های پاکستان نیز بازتاب داشته است. خبرگزاری جمهوری اسلامی، از مطالب مندرج در مطبوعات پاکستان، گزارشی به شرح زیر تهیه کرده است: «روزنامه پرتیراژ "جنگ"، در صفحه نخست خود نوشت: ایران جهت برقراری آرامش در خلیج فارس، از طرح خروج کلیه نیروهای خارجی از این منطقه که توسط شوروی ارائه شده است، استقبال کرد. این روزنامه، پشتیبانی ایران از پیشنهاد عدم حضور کشورهای بیگانه در این منطقه را با دید مثبتی مورد ارزیابی قرار داده و آن را گامی در جهت کاهش بحران در خلیج فارس دانسته است. روزنامه "نوی وقت" نیز ضمن اشاره به این مطلب که بر اثر ورود کشتی های جنگی امریکا به خلیج فارس، کنترل این منطقه از دست همه خارج خواهد شد، پشتیبانی جمهوری اسلامی ایران از پیشنهاد شوروی مبنی بر خروج قدرت های خارجی از خلیج فارس را به طور مشروح، به چاپ رساند. روزنامه "مشرق" نیز با درج مقاله ای در صفحه اول خود، نوشت: پیشنهاد خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس، تنها راه موجود برای خاتمه بحران روزافزون در این منطقه است. این روزنامه ضمن اشاره به پشتیبانی ایران از پیشنهاد مذکور، اضافه کرد: چنانچه این پیشنهاد به اجرا درآید بحران نگران کننده خلیج فارس و خطر توسعه جنگ به کشورهای دیگر، کاهش خواهد یافت. روزنامه انگلیسی زبان "دان" نیز با اختصاص تیتراژ اول شماره امروز خود، تحت عنوان مسکو خواستار خروج کشتی های جنگی خارجی از خلیج فارس شد، نوشت: چنین اقدامی باعث کاهش بحران در منطقه خلیج فارس خواهد شد. این روزنامه ضمن اشاره به

ص: ۴۷۴

۱- ۲۵. مأخذ ۱۱، صص ۶ و ۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۴/۱۳۶۶، رادیو امریکا، روزنامه نیویورک تایمز.
۲- ۲۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۹، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۸، روزنامه داگنس نیهر

چاپ سوئد، ۱۴/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۷. مأخذ ۱۱، ص ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو بی.بی.سی، رادیو لندن.

پشتیبانی جمهوری اسلامی از طرح مذکور، آن را تنها راهی دانسته است که در وضعیت فعلی می تواند به کاهش بحران در منطقه کمک نماید.»^(۱)

۵۵۱۱

با وجود اقدامات مسالمت جویانه ایران در بحران جاری سیاسی با فرانسه، امروز "برنارد ریمون" وزیر خارجه فرانسه مطالبی اظهار کرد که حاکی از پافشاری لجوجانه فرانسه بر مواضع گذشته است. وی با بیان این مطلب که هیچ موضوعی برای مذاکره درباره ماجرای "وحید گرجی" وجود ندارد، گفت: «تماس های فرانسه و ایران به منظور عادی کردن روابط بین دو کشور، قطع شده است و مسئله، زمانی می تواند فیصله یابد که وحید گرجی برای ادای شهادت، در دادستانی حاضر شود.» وی افزود: «پلیس فرانسه، تا زمانی که وی در مقابل دادستانی حاضر شود، بررسی اوراق شناسایی کسانی را که به سفارت رفت و آمد می کنند، ادامه خواهد داد.» ریمون همچنین شرایط عادی کردن روابط با ایران را در رعایت سه اصل زیر اعلام کرد.

«۱- فرانسه اصرار دارد در سیاست های فعلی خود در قبال خاورمیانه، تغییری ندهد.

۲- تصمیم فرانسه در عدم تغییر سیاست هایش با عراق است که بخش عمده ای از تسلیحات خود را از فرانسه خریداری می کند. ۳- فرانسه مصمم است به ایران اسلحه نفروشد.»^(۲)

هفته نامه "آبزور" چاپ پاریس، درباره برخورد دوگانه وزارت خارجه و وزارت کشور دولت فرانسه با این ماجرا، می نویسد: «وزارت خارجه برای احتراز از یک برخورد فرسایشی اصرار دارد، در حالی که وزارت کشور مصرانه خواهان آن است که تحقیقات پلیس ضد تروریستی بدون اشکال تراشی ادامه یابد.» در این حال، آبزور به راه کاری که برای حل این بحران در نظر گرفته شده است، اشاره می کند: «راه حلی برای خروج از این بحران تحت بررسی است که به موجب آن، به آقای گرجی اطمینان داده شود، در پی پاسخ گویی به سؤالات بازپرس، بازداشت نشده و پس از آن، از فرانسه اخراج خواهد شد.»^(۳)

روزنامه معتبر "لیبراسیون" که با درج مقالاتی در روزهای قبل، اقدام دولت فرانسه را در ایجاد تنش با ایران، مورد نکوهش قرار داده و آن را ناشی از اختلافات داخلی هیئت حاکمه این دولت قلمداد کرده بود، امروز نیز در مقاله ای تأثیر سیاست مداران و صاحبان صنایع فرانسوی طرف دار عراق و "سازمان مجاهدین خلق" را در به وجود آوردن این بحران، مورد توجه قرار داد و با طرح این پرسش که آیا لوئی عراقی نمی تواند در این ماجرا نقش و نفوذ داشته باشد؟ نوشته است: «لوئی عراقی، یک مانع اساسی در روند عادی سازی روابط با ایران محسوب می شود. لوئی عراقی، از صاحبان صنایع - یا بهتر است گفته شود "مجتمع پیچیده نظامی صنعتی" - و سیاست مردان متعددی تشکیل می شود. این لوئی همچنین در سرویس های اطلاعاتی فرانسه ریشه های بسیاری دارد. هر بار که قدمی در جهت تهران - حتی در زمان دولت سوسیالیست - برداشته شده، هواداران رژیم عراق از هر کوششی برای جلوگیری از عادی سازی روابط با جمهوری اسلامی کوتاهی نکرده اند.»

- ۱- ۲۸. مأخذ ۱۱، ص ۹، اسلام آباد، ۱۴/۴/۱۳۶۶، روزنامه های پاکستان.
- ۲- ۲۹. مأخذ ۷، ص ۲۰، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۳- ۳۰. مأخذ ۱۱، ص ۳۴، پاریس، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۳/۴/۱۳۶۶.

لیبراسیون می افزاید: «بدین ترتیب، تأثیر بازپس گیری هوایماهای "سوپر اتاندارد" عاریه داده شده به عراق، با اعلام پر سر و صدای امضای قراردادی در سپتامبر ۱۹۸۵ (شهریور - مهر ۱۳۶۴) مبنی بر تحویل ۲۴ میراژ به عراق، خنثی گردید. حال آنکه پیش بینی شده بود این قرارداد مخفی بماند و یا اخراج دو مخالف عراقی از فرانسه به قصد بغداد در فوریه ۱۹۸۶ (بهمن - اسفند ۱۳۶۴)، در حالی صورت می گرفت که دولت پاریس، ژست های متعددی از حسن نیت به تهران، از خود نشان می داد.» لیبراسیون تأکید می کند: «از زمانی که پاریس سعی در برقراری روابط با تهران دارد، این لویی عراقی به طور ویژه ای، به خصوص در دستگاه اداری و در سرویس های اطلاعاتی که در سطح وسیعی با سرویس های عراقی همکاری دارد، فعال شده است و امروز مجاهدین خلق و مسعود رجوی مهره اصلی لویی عراقی را تشکیل می دهند و آنها هستند که در "قضیه گرجی" با تحویل عکس، شرح حال و اظهارات متعدد، گرجی را متهم نموده اند.» لیبراسیون ادامه می دهد: «بعضی از منابع، حتی معتقدند که اعضای مجاهدین خلق، باقی ماندن در فرانسه و داشتن فعالیت های حداقل خود را به قیمت همکاری با سرویس های امنیتی فرانسه، حفظ نموده اند.» لیبراسیون به عنوان نتیجه گیری، این سؤال را مطرح می نماید که در چنین شرایطی، آیا بعضی از اخبار در رابطه با مجرم بودن گرجی، نمی تواند حاصل یک "جوسازی مسموم" و "آلت دست قرار گرفتن" بوده باشد؟ این روزنامه می افزاید: «به نظر یک مقام عالی رتبه، طرح این سؤال از خود، به منزله اقدامی در پاک سازی جو عمومی محسوب می شود.» (۱)

۵۵۲۱

امروز، "زید الرفاعی" نخست وزیر اردن، در دمشق با "حافظ اسد" رئیس جمهور سوریه دیدار و گفت و گو کرد. در حالی که اردن به عنوان یکی از اصلی ترین پشتیبانان عراق، از جمله کشورهای است که برای بهبود رابطه میان عراق و سوریه تلاش می کند، نتایج این دیدار - با توجه به سردی روابط ایران و سوریه که در حال حاضر، دست خوش تنش شده است - اهمیت ویژه ای دارد. با وجود این، خبرهای منتشر شده درباره این دیدار، نشان می دهد که پیشرفتی در راستای بهبود روابط سوریه و عراق حاصل نشده است. خبرگزاری رویتر در این باره گزارش داده است: «دیپلمات ها گفتند در جریان گفت و گوهای امروز زید الرفاعی نخست وزیر اردن و حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه در دمشق، تلاش های "شاه حسین" برای برقراری آشتی بین عراق و سوریه، موضوع اصلی مورد بحث بوده است. دیپلمات ها همچنین گفتند الرفاعی که ۲۴ ژوئن (سوم تیر) گذشته نیز به همراه شاه حسین، به دمشق سفر کرده بود، احتمالاً، حافظ اسد را در جریان نتایج مذاکرات بین شاه حسین و صدام حسین در هفته گذشته، قرار داده است. این در حالی است که یک سخن گوی کاخ ریاست جمهوری سوریه گفت الرفاعی در این دیدار، پیامی از سوی شاه حسین تسلیم حافظ اسد کرده است. وی از افشای متن پیام خودداری کرد، ولی گفت: در گفت و گوهای الرفاعی و حافظ اسد، روابط دوجانبه و تحولات خاورمیانه، مورد بحث قرار گرفته است.» (۲)

در این حال، یکی از اعضای فرماندهی محلی حزب بعث سوریه، در دیدار با "حسین شیخ الاسلام" معاون سیاسی وزیر خارجه ایران که در الجزایر انجام شد، موضع سوریه درباره

۱- ۳۱. مأخذ ۱۱، ص ۳۷ و ۳۸، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۴/۴/۱۳۶۶، روزنامه لیبراسیون.

۲- ۳۲. مأخذ ۱۱، ص ۵۳، دمشق، ۱۴/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری رویتر.

انقلاب ایران را اصولی و استراتژیک خواند. مهندس "قبلازن" در این دیدار افزود: «همکاری ما با دوستان خود در مسائل اساسی، یک همکاری پایدار و مداوم است. ما کاملاً هم عقیده هستیم که نباید به امریکا و فرانسه اجازه داد در روابط ما اختلال کنند.» وی همچنین اظهار امیدواری کرد، سفر به تعویق افتاده مهندس موسوی به سوریه، به زودی انجام شود. (۱)

۵۵۳۱

یک بمب دست ساز، در ساعت ۳:۳۰ بامداد امروز، در میدان مقدم خیابان ابوذر تهران منفجر شد. انفجار این بمب که قدرت تخریبی آن ۱۰ پوند بود، موجب شکسته شدن شیشه منازل اطراف محل حادثه و وارد آمدن خساراتی به یک مینی بوس شد. از عاملین انفجار، اطلاعی در دست نیست. (۲)

ص: ۴۷۷

۱- ۳۳. مأخذ، ص ۱۷.

۲- ۳۴. مأخذ، ص ۱۹.

لشکر ۱۰ سید الشهداء(ع) در ادامه عملیات روز گذشته خود برای تصرف کامل تپه دو قلو، در نخستین ساعات امروز، یک گردان برای تصرف قله غربی، گسیل کرد، در حالی که وضعیت نیروهای مستقر در قله شرقی، به دلیل آتش شدید دشمن و آسیب های وارد شده، چندان مناسب نبود. نیروهای عمل کننده - که برای تصرف قله غربی، بایست از محور قله شرقی عبور می کردند - وضعیت نیروهای این محور را به اطلاع فرمانده لشکر رساندند. وی نیز با اعزام نیرو، این محور را تقویت کرد. پس از آن، نیروهای عمل کننده، عملیات اصلی را برای تصرف قله غربی آغاز کردند، ولی فشار شدید دشمن و آتش انبوه توپخانه عراق، آنها را مجبور به عقب نشینی کرد. شدت فشار دشمن به حدی بود که از ده نیروی خودی که موفق به تصرف قله غربی شده بودند، ۹ تن شهید شدند. به هر صورت، به دلیل آتش سنگین و آمادگی نیروهای دشمن و همچنین کمبود توان خودی، پیشروی و تصرف مجدد قله غربی ناممکن بود و چون ادامه تصرف قله شرقی نیز مفید به نظر نمی رسید، لذا فرمانده لشکر و فرمانده قرارگاه، به نیروهای مستقر در قله شرقی، دستور عقب نشینی دادند. در این حال، دشمن که با بازپس گیری این تپه، در صدد پیشروی به سوی خط حد سابق بود، با آتش متمرکز و مؤثر نیروهای خودی، مجبور به عقب نشینی شد. (۱)

میزان انهدام یگان های دشمن در عملیات نصر ۴، در نشریه " رویدادها و تحلیل " سپاه چینی درج شده است: در عملیات نصر ۴، ارتش عراق در مجموع ۱۹ گردان پیاده و ۲ گروهان تانک وارد عمل کرد که ۱۱ گردان پیاده و یک گروهان تانک آن منهدم گردید. برخی از یگان های آسیب دیده دشمن به شرح زیر است:

گردان ۳ تیپ ۲ کماندویی سپاه ششم	٪۵۰	تیپ ۴۴۳ پیاده با ۳ گردان	٪۱۰۰
گروهان ۳ زرهی از گردان احفاء الکرار	٪۱۰۰	تیپ ۶۰۳ پیاده	٪۴۵
گردان ۴ تیپ کماندویی سپاه یکم	یک دسته کامل	تیپ ۶۵ نیروهای مخصوص	٪۳۰
تیپ ۵۰۴ پیاده	یک دسته کامل	تیپ ۶۸ نیروهای مخصوص	٪۲۰

همچنین در عملیات نصر ۴ علاوه بر سرنگونی حدود ۱۰ فروند هواپیمای دشمن، بیش از ۴۵۰۰ تن از قوای بعثی کشته یا مجروح شدند و در حدود ۶۰۰ تن از آنان به اسارت قوای اسلام درآمدند. (۱)

۵۵۶۱

به گزارش ستاد کل سپاه پاسداران، امروز در درگیری سه ساعته نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان با افراد دشمن در پایگاه "رستم بیگ" واقع در استان سلیمانیه عراق، شماری از افراد دشمن کشته یا زخمی شدند و چهار دستگاه خودروی نظامی نیز منهدم گردید. همچنین نیروهای قرارگاه رمضان در درگیری دیگری با دشمن در پایگاه "عربت" - مرکز پشتیبانی سپاه یکم ارتش عراق - خسارات فراوانی به این پایگاه وارد آمد. در پی این حملات، دشمن با جمع آوری بقایای نیروهای خود در منطقه شهر "زور"، قصد اجرای پاتک داشت که با مقاومت نیروهای خودی روبه رو شد و با تحمل ضایعات و خسارات فراوان، مجبور به عقب نشینی از منطقه عملیاتی شد. (۲)

همچنین در ادامه عملیات چریکی "فتح ۷"، نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان با همکاری پیش مرگان مبارز کرد موفق شدند محور سیدصادق - خرمال را به مدت ۱۵ ساعت در اختیار خود بگیرند. در این عملیات، تعدادی از افراد ارتش عراق کشته یا زخمی شدند. در حمله دیگری در محور کلوران - سیدصادق، ۱۲ تن از نیروهای عراقی از جمله "حسین محمد" فرمانده گردان ۱۲۰ خفیفه عراق، کشته شدند. (۳)

۵۵۷۲

در جلسه امروز علی شمخانی قائم مقام فرمانده کل سپاه و محمد جعفری مسئول قرارگاه فتح (تحت امر قرارگاه رمضان)، تحولات تشکیلاتی گروه های معارض کرد عراق، طرح های عملیاتی قرارگاه رمضان سپاه در کردستان عراق، طرح های گروه های کرد معارض و سپاه برای از کار انداختن برخی تأسیسات مهم صنعتی و نفتی در استان های کرکوک و سلیمانیه، تصرف شهر دوکان، تصرف قرارگاه نظامی چمچمال، هدف قرار دادن کاخ صدام حسین در بغداد و ... بحث و بررسی شد. محمد جعفری مسئول قرارگاه فتح درباره تصمیم جدید گروه های بزرگ معارض کرد عراق برای اتحاد و اقدامات اساسی علیه حکومت عراق گفت: «اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها)، حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها)، حزب سوسیالیست و شیوعی و برخی گروه های دیگر کمیته ای تشکیل داده اند و قصد دارند برخی از شهرها همچون حلبچه، زور، سیدصادق و ... را در استان های اربیل و سلیمانیه تصرف کنند و در آنجا حکومت تشکیل دهند. البته در بُعد نظامی با توجه به درگیری هایی که به تازگی با ارتش عراق پیدا کرده اند در این کار تأخیر افتاد، ولی به هر حال این موضوع را همچنان پیگیری می کنند.»

فرمانده قرارگاه فتح سپس با اشاره به برخی مشکلات بر سر راه گروه های معارض عراقی برای استقرار دائمی و فعالیت بیشتر و پایدارتر گفت: اگر بتوانیم جنگ را از منطقه ماوت به

۱-۲. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، بولتن رویدادها و تحلیل، شماره ۳۴، ۲۵/۵/۱۳۶۶، ص ۲۱.

۲-۳. روزنامه کیهان، ۱۸/۳/۱۳۶۶، ص ۳.

۳-۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

سورقلاط بکشیم و شهر ماؤوت از نظر نظامی امن شود، می توانیم همه گروه ها را دعوت کنیم که بیایند به شهر ماؤوت و آنجا را مرکز حکومت خودمختار قرار دهند. وی همچنین درباره برنامه های داخل عراق که با کمک نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق انجام خواهد گرفت، گفت: چند دکل انتقال برق عمده است که برق سد دوکان را به سلیمانیه و کرکوک می رساند که در یک ماه آینده برای انهدام آنها عمل خواهیم کرد. همچنین اگر موفق به انهدام تأسیسات گاز شمال شویم، گاز مصرفی ۸ نیروگاه تولید برق عراق قطع خواهد شد. تأسیسات جدیدالاحداث کرکوک هم که روزانه یک میلیون بشکه نفت تصفیه می کند، از جمله طرح های آینده است. هدف دیگر، تصرف شهر دوکان و انهدام تأسیسات سد دوکان است که البته هنوز با نیروهای اتحادیه در این باره به توافق قطعی نرسیده ایم چون این منطقه نزدیک محل استقرار ستاد و نیروهای اتحادیه میهنی است و در صورت انهدام آن ممکن است اوضاع اتحادیه به کلی به هم بریزد و لذا آنها قرار است این موضوع را در دفتر سیاسی خودشان بحث کنند.

محمد جعفری افزود: البته تصرف سیدصادق و قلعه دیزه هم طبق ابلاغ برادر ذوالقدر (فرمانده قرارگاه رمضان) در دستور کار است ولی به علت خطرپذیری بالا، فعلاً روی این طرح کار می کنیم و به مراحل اجرایی نرسیده ایم. البته تأسیسات نظامی و صنعتی سیدصادق را می شود از راه دور با توپ و خمپاره هدف قرار داد ولی تصرف آن با مشکلاتی همراه است. قلعه دیزه نیز به خاطر آنکه منطقه ای است که در آنجا نیروهای نظامی زیاد است و عقبه چندین تیپ عراقی در آنجا قرار دارد، لذا تصرف آن تلفات زیادی به همراه خواهد داشت. وی همچنین درباره موفقیت نیروهای خودی در صورت کشیده شدن جنگ به عمق خاک عراق در منطقه کردنشین آن کشور گفت: عراق در مناطق کردنشین چهار قرارگاه دارد. یکی از این قرارگاه ها در "چمچمال" بین سلیمانیه - کرکوک قرار دارد و از نیروها و ادواتی همچون جاش، جیش الشعبی، تانک، هلی کوپتر و هواپیمای تحت امر برخوردار است و مخصوص جنگ داخلی است. یک قرارگاه در "کوه سنگر" هم همین کیفیت را دارد. یک قرارگاه هم در منطقه ماؤوت قرار داشت که بعد از عملیات نصر ۴ به هم خورد. عراق در منطقه "کمپین" به پایین از لحاظ نظامی دارای یک خلاً است، یعنی اگر ما جنگ را بکشیم در یک منطقه ای پایین تر از کمپین به نام قره تپه و خالص، اگر عراق آنجا نیروهای انتظامی وارد کند نابود می شود و هیچ کاری هم نمی تواند بکند، اگر هم نیروی منظم وارد کند با توجه به اینکه در روستاها مستقر می شویم، عراق مجبور است در دشت مستقر شود و با ما بجنگد و در این صورت ما که در روستاها و پشت دیوارها هستیم موقعیت بهتری خواهیم داشت و می توانیم تا غروب با آنها بجنگیم. بعد هم که غروب می شود دشمن مجبور است عقب بکشد، چیزی که خود ما شاهد آن بودیم و تجربه داریم یعنی دیوارهای روستاها بهترین سنگر می شود و دشمن مجبور می شود در دشت بماند. دشمن از نظر نیرو هم آمادگی مقابله با ما را ندارد. البته ما یک چیزی اضافه تر داریم و اینکه اگر ما یک فلش از پشت به سمت جبهه قصر شیرین بزنیم به

راحتی می توانیم یک تیپ نیرو بگذاریم که تمام این توپخانه ها و مقر آن تیپ ها را از بین ببرد تا خود را به ارتفاع آق داغ برسانیم و از داخل عراق بیاییم به سمت مرز خودمان. به هر حال این شدنی است. البته دو موضوع هست که یکی مسئله حفاظت است یعنی به همان سبکی که حفاظت عملیات کرکوک (فتح ۱) را رعایت کردیم، این هم باید برای حفاظتش یک فکر اساسی شود. دوم موضوع نیرو است. آقای شمس (فرمانده لشکر ۹ بدر) برآورد کرده که ۲۵۰۰ نفر می خواهد ولی من به او گفتم شما ۵۰۰ نفر آماده کنید، ما می توانیم این کار را انجام دهیم.

فرمانده قرارگاه فتح همچنین درباره نگاه مردم روستاهای مناطق کردنشین عراق به حکومت این کشور و میزان علاقه آنها به جمهوری اسلامی و همکاری آنها با نیروهای خودی گفت: مردم "خالص" واقعاً انقلابی هستند و همکاری می کنند. مردم "بلد" هم خیلی انقلابی هستند. ما در روستاها پایگاه داریم، پایین تر از جاده بعقوبه ما پایگاه ثابت داریم و روستایی ها به بچه های سپاه خانه داده اند و با ما همکاری می کنند؛ و اینها از هر نظر خوب است.

وی پایگاه هوایی کرکوک را نیز از جمله اهداف عملیاتی ذکر کرد و در این باره گفت: یکی از خلبانان اسیر عراقی در اردوگاه با مسئولان دوست شد و پیشنهاد کرد که با ما همکاری کند و با توجه به اینکه شناخت خوبی از پایگاه هوایی کرکوک داشت با کمک او و نفرات خودمان در حال بررسی طرحی هستیم که ۳۰ فروند هواپیمای موجود در این پایگاه را منفجر کنیم و این کار در آخرین مراحل اجرایی قرار دارد و شاید تا ۲ ماه آینده وارد عمل شویم.

محمد جعفری همچنین در تشریح طرح عملیاتی که برای هدف قرار دادن کاخ صدام از داخل شهر بغداد انجام می گیرد گفت: با توجه به اینکه ورود هر نوع سلاح به شهر بغداد ممنوع است، در وهله اول در نظر داشتیم در بیرون از شهر بغداد مینی کاتیوشا مستقر کنیم و سپس با توجه به مختصات که به دست می آوریم کاخ صدام را هدف قرار دهیم که آنچه ما را از این کار باز داشت این بود که امکان داشت برخی گلوله-ها به کاخ صدام نرسد و به جای آن به خانه ها اصابت کند، لذا با بررسی های فراوان به این طرح رسیدیم که نفرات با اوراق شناسایی جعلی، مینی کاتیوشای یک لول را با استفاده از کامیون های حمل بار (گندم و ...) به داخل شهر بغداد ببرند و در داخل بغداد چندین محل را شناسایی کرده ایم و در روز عملیات یکی از این محل ها را که از نظر امنیتی وضع بهتری دارد انتخاب می کنیم و با کنار هم قراردادن قبضه ها و با گراهای پیش بینی شده در عرض ۸ تا ۱۰ دقیقه ۴۵ گلوله-ه به سمت کاخ صدام یا خبرگزاری عراق شلیک می کنیم. وی در پاسخ به حساسیت علی شمشخانی به جنبه های امنیتی موضوع، گفت: ما از بغداد و اطراف کاخ صدام اطلاعات و جب به جب داریم. اینکه ایست بازرسی در کجاها است، گشتی ها چه وقتی می آیند و کجا می روند و چند نفر هستند؛ پلیس کجاست و در ایست بازرسی ها چه می پرسند و روی چه مسائلی حساس هستند و ... علاوه بر آن، نیروهای ما به راحتی می توانند پس از عملیات از طریق کوچه ها و باغ های اطراف بغداد فرار کنند.^(۱)

ص: ۴۸۱

۱- ۵. سند شماره ۲۵۷۵۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: جلسه ادامه عملیات نصر ۴، مسائل محور فتح قرارگاه رمضان، قرارگاه شهید بروجردی (قرارگاه نیروی زمینی)، ۱۵/۴/۱۳۶۶، نوار ۱۵۹۹۷ (پیاده شده) صص ۱۷ تا ۲۰.

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز نیز دو فروند کشتی خارجی را در محدوده آب های تنگه هرمز، بازرسی کرد و به دلیل نداشتن محموله ای برای عراق، به آنها اجازه داد به حرکت در مسیر خود، ادامه دهند. (۱)

هوایمهای عراقی روستای کردنشین "شلماش" در ۸ کیلومتری جنوب سردشت را بمباران کردند. در این بمباران به مناطق مسکونی و مزارع این روستا خساراتی وارد آمد و یکی از اهالی نیز مجروح شد. (۲) همچنین در ساعت ۱۱:۳۰ نیز یک هوایمهای عراقی به حریم شهر تبریز تجاوز کرد و پس از شکستن دیوار صوتی، با اجرای آتش پدافند ضدهوایی مواجه شد و آسمان این شهر را ترک کرد. (۳)

در شهر ارومیه نیز ساعت ۱۱:۲۵ وضعیت قرمز اعلام شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره بازتاب اعلام وضعیت قرمز در میان مردم این شهر گزارش داد: «این وضعیت حدود بیست دقیقه به طول انجامید. اعلام وضعیت قرمز در شهرستان ارومیه، به دنبال بمباران وحشیانه در تاریخ ۱۱/۱۱/۱۳۶۵ و بمباران شیمیایی مورخ ۷/۴/۱۳۶۶ شهرستان سردشت، اضطراب زیادی در مردم ایجاد کرد که حرکت های سریع اتومبیل ها و رفتن مردم به سوی پناهگاه ها و بستن مغازه ها، از آثار این اضطراب بود.» (۴)

در ادامه اعزام نیروهای داوطلب مردمی با عنوان "مدافعان خلیج فارس" از سراسر کشور، امروز ۹ گردان نیرو از استان باختران و همچنین، شماری از نیروهای بسیجی از بیش از بیست شهر استان مازندران، برای پیوستن به مدافعان خلیج فارس، پس از تجمع در بابلسر، راهی میدان جنگ شدند. (۵)

در آخرین دقایق امروز (ساعت ۲۳:۵۵)، هوایمهای عراقی به یک نفت کش قبرسی به نام نیکوس کاز انتراکیس در حوالی جزیره خارک حمله کردند. این حمله که با "موشک اگزوسه" انجام گرفت، باعث آتش سوزی و ایجاد شکاف در قسمت بالای خط شناور این کشتی شد، ولی به هیچ یک از ۲۷ خدمه آن آسیبی وارد نیامد. (۶)

آتش سوزی این کشتی ۴۷۲۷۹ تنی با اقدام به موقع یدک کش های ایرانی، خاموش شد. نفت کش "کاز انتراکیس" پس از تخلیه نفت خام در جزیره لارک، قصد وارد شدن به محدوده جزیره خارک و بارگیری مجدد داشت. این کشتی، بخشی از ناوگان تجاری، شامل

۱-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۷. روزنامه رسالت، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۳-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۰۹، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۴، تبریز - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

۴-۹. همان، ص ۴، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

۵-۱۰. مأخذ، ص ۱۱.

۶- یکی از دو موشکی که به کشتی اصابت کرده بود منفجر نشده بود که دو روز بعد توسط متخصصان خنثی سازی ایران خنثی گردید. (خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۱۱، ۱۸/۴/۱۳۶۶، صص ۵ و ۶)

بیست فروند نفت کش است که در نقل و انتقال نفت از جزیره خارک فعال هستند. (۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره موقعیت زمانی این حمله گزارش داد: «افزایش حمله عراق علیه نفت کش های ایرانی، در پی رد هرگونه راه حل غیرجامع برای پایان دادن به جنگ خلیج [فارس] توسط صدام حسین رئیس جمهوری عراق، و نیز زمانی صورت می گیرد که نیروهای نظامی امریکا به منظور اسکورت یازده نفت کش کویتی، آماده می شوند. جنگنده های امریکایی به انجام پروازهای آزمایشی در جنوب ایران پرداخته و کشتی های جنگی نیروی دریایی ایران، در مناطق شمالی خلیج [فارس] و در اطراف ترمینال خارک، به گشت زنی مشغول هستند.» (۲)

هفته نامه آبزور چاپ لندن نیز در مقاله ای، عراق را آغازگر حملات به کشتی ها در خلیج فارس اعلام کرد و حفظ آزادی فعالیت کشتی های تجاری در این منطقه را منوط به فشار به عراق برای بازداشتن از ادامه حملات دانست. این مجله به سکوت قدرت های جهانی در برابر این اقدام عراق اشاره کرده و قطع نامه شورای امنیت را در راستای فشار به ایران، ارزیابی می کند. آبزور می نویسد: «کشتی های جنگی که اکنون در داخل و خارج خلیج فارس مستقر شده اند، بزرگ ترین تجمع نیروهای دریایی بین المللی از جنگ جهانی دوم به این طرف را ایجاد کرده اند. کشتی های جنگی، ظاهراً برای حفاظت از خطوط کشتی رانی بین المللی در این منطقه مستقر شده اند، اما مشکل چنین رقابتی در حفظ امنیت خطوط کشتی رانی آنجا است که در حالی که عراق مسئول آغاز جنگ و شروع حمله به کشتی های تجاری بوده اما فشار بین المللی متوجه ایران شده است. اگر اصل قضیه حفظ آزادی کشتی رانی بود، در آن صورت، می باید اول عراق را وادار کرد تا به حملات خود علیه کشتی های تجاری خاتمه دهد. غرب و شوروی نمی خواهند عراق به حملات خود خاتمه دهد، زیرا نگرانند که ممکن است به تضعیف موقعیت عراق در جنگ منجر شود. قطع نامه ای که هم اکنون در سازمان ملل تحت بررسی است، علیه ایران است و باید کمتر یک جانبه باشد.» (۳)

۵۶۲۱

مهندس موسوی نخست وزیر در دیدار با "ویشوفسکی" وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی، با استقبال از بیانیه اخیر وزارت خارجه شوروی، گفت: «پیشنهاد شوروی دائر بر خروج کشتی های جنگی بیگانه از خلیج فارس و عدم حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس، پیشنهاد سازنده ای است.» وی اظهار کرد: «ما اعلام کرده ایم که امنیت خلیج فارس مسئله ای مربوط به کشوره-ای منطق-ه است و نبای-د هی-چ قدرت خارجی در این زمینه دخالت کند.»

ص: ۴۸۳

۱- ۱۱. سند شماره ۰۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حمله به کشتی های تجارتی در خلیج فارس ۳۰/۲/۱۳۶۶ تا ۲۴/۷/۱۳۶۶؛ و - Sreedhar Kapil Kaul Tanker war Aspect of Iraq - Iran war (۱۹۸۰ - ۸۸) New Delhi, ABC Publishing House, ۱۹۸۹. و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۱۰، ۱۷/۴/۱۳۶۶، صص ۴ و ۵، بحرین خبرگزاری رویتر، ۱۶/۴/۱۳۶۶؛ و - همان، صص ۵ و ۶، آتن خبرگزاری فرانسه، ۱۶/۴/۱۳۶۶؛ و - همان، ص ۴، منامه، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۶/۴/۱۳۶۶.

۲-۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۰، ۱۷/۴/۱۳۶۶، ص ۴، منامه - خبرگزاری
آسوشیتدپرس، ۱۶/۴/۱۳۶۶.
۳-۱۳. روزنامه کیهان، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

میرحسین موسوی نخست‌وزیر امروز و وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی را به حضور پذیرفت.

میرحسین موسوی نخست‌وزیر امروز و وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی را به حضور پذیرفت.

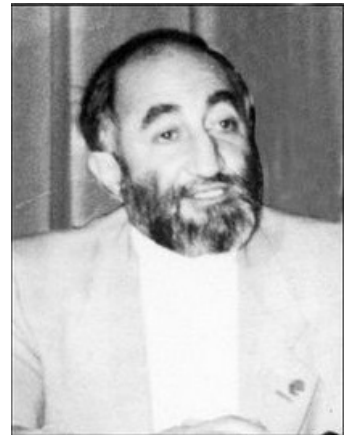
میرحسین موسوی افزود: «کشور ما برای مقابله با هر توطئه‌ای، قدرت کافی دارد و ما ثابت کرده ایم در این گونه موارد، سازش نمی‌کنیم و برخورد ما، برخوردی انقلابی با هر گونه دخالت و توطئه است.» (۱) وی اضافه کرد: «ما به منطقه خود، آشنایی کامل داشته و بومی هستیم. بنابراین، می‌توانیم با تمام قدرت و تسلط، بجنگیم. ایران معتقد است که هزینه تهیه سلاح‌های اتمی باید صرف منافع ملت‌ها شود. برای ایجاد آرامش در جهان بایستی با تشنج آفرینی‌های آمریکا در اروپا و خلیج فارس قاطعانه مقابله کرد.» نخست‌وزیر با اشاره به افزایش سفر هیئت‌های امریکایی به بغداد و نزدیکی روزافزون رژیم بغداد با آمریکا، گفت: «امریکا با همکاری بعضی از کشورهای مرتجع و وابسته به خود در منطقه، و نیز با همکاری عراق، در پی سازمان دادن توطئه و حادثه آفرینی در خلیج فارس است. ما بارها اعلام کرده ایم که در این زمینه، روی مواضع خود ایستادگی می‌کنیم.» (۲)

"غلامرضا شافعی" وزیر صنایع نیز در دیدار با ویسوفسکی، درباره زمینه‌های لازم برای حضور نیروهای خارجی در خلیج فارس گفت: «ما معتقدیم که خلیج فارس، از آن کشورهای حاشیه خلیج فارس است و هیچ قدرت خارجی حق ندارد در این منطقه قدرت‌نمایی نموده و یا به بهانه حفظ امنیت، بخواهد حضور پیدا کند.» وی همچنین با متهم کردن کویت و عراق در توسعه دادن به ناآرامی‌های منطقه، گفت: «به اعتقاد ما، عراق و کویت در فکر بین‌المللی کردن جنگ هستند و حال که وضع خود را نامطلوب دیده‌اند، از کشورهای بزرگ خواسته‌اند تا کشتی‌هایشان را به منطقه بفرستند و به آنها اجازه بدهند از پرچمشان استفاده کنند.» (۳)

۱-۱۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۵، ص ۱۲.

۲-۱۵. مأخذ ۱۳.

۳-۱۶. مأخذ ۱۳ ص ۱۷.

رجایی خراسانی؛ با ترکیبی که شورای امنیت دارد خدلی بعد است که آنها بتوانند با صراحت به حقایق اعتراف کنند.

سعید رجایی خراسانی سفیر ایران در سازمان ملل، در گفت و گویی با روزنامه رسالت، درباره اقدامات اخیر امریکا در اسکورت نفت کش های کویتی و احتراز این کشور از درگیری با ایران و نتایج مانور دریایی "ذوالفقار" مطالبی را بیان کرد. وی همچنین فعالیت شورای امنیت در جنگ تحمیلی را مورد انتقاد قرار داد و روند اقدامات این شورا را در جهت حفظ حاکمیت عراق و تثبیت شرایط موجود خواند. وی گفت: «ریگان تا الآن سعی کرده است نصب پرچم های امریکایی را بر فراز کشتی های کویتی حتی المقدور به تأخیر بیندازد و از طرف کنگره امریکا و افکار عمومی امریکا، قویاً تحت فشار است. اگر که فردا امریکا نصب پرچم ها را شروع کند، من گمان می کنم حتماً انتظارش این است که طوری عمل کند تا برخورد نظامی پیش نیاید و من اطمینان دارم که با فشارهایی که در داخل امریکا هست و جمع بندی که خود امریکا و دولت ریگان از وضع منطقه دارد، حتی المقدور از برخورد مستقیم یعنی برخورد نظامی با سپاه اسلام، در خلیج فارس اجتناب می کند، برای اینکه عواقب آن را می داند.»

وی افزود: «مسئله دوم، مانور ذوالفقار است. به نظر ما، مانور ذوالفقار یک قدرت نمایی عظیم است که سپاه اسلام برای نخستین بار عرضه می کند. الآن جمهوری اسلامی به عنوان یک قدرت مستقل منطقه مطرح است و مصالح خودش را در منطقه، خودش تعریف می کند و چون ما بیشترین مرزهای آبی را در خلیج فارس داریم، از این لحاظ، ارائه این مانور قدرتمند در هفتم تیر، یک کار بدیهی است که حامل پیام بسیار عمده ای است که هم کشورهای منطقه و هم قدرت های خارجی - که می خواهند در خلیج فارس کیا و بیایی داشته باشند - تشخیص دهند که ما، قدرت دفاع مؤثر از خودمان را داریم. قطعاً، وقتی که کشتی های حامل پرچم امریکا با نیروی دریایی جمهوری اسلامی مواجه بشوند، حتماً حرکتشان را خیلی بهتر کنترل می کنند و قبل از اینکه کارهای نسنجیده ای انجام بدهند، کمی فکر می کنند.» (۱) رجایی خراسانی ادامه داد: «به نظر من، [عملکرد سازمان ملل متحد در قبال جنگ تحمیلی ایران و عراق] عملکرد سازنده ای نبود. اولین قطع نامه ای که آنها صادر کردند، یک قطع نامه بسیار نسنجیده ای بود که از جمهوری اسلامی می خواست، وقتی که قوای صدام در خانه ما بود و اراضی ما را در اشغال خودش داشت، ما بنشینیم و با آنها مذاکره بکنیم و این مقدور نبود و خود جامعه بین المللی، افراد مختلفی، کشورهای مختلفی در جامعه بین المللی، این حرکت شورا را یک حرکت ضعیف و غیرسازنده و به ضرر جمهوری اسلامی تلقی کرده اند. در موارد بعدی هم شورا معمولاً وقتی حرکت کرده و قطع نامه ای داده است

۱-۱۷. روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۴/۱۵، ص ۲، زاهدان.

که احساس کرده صدام می خواهد به خطر بیفتد. چیزی که بیشتر از حرکت شورا استنباط می شود، این است که آنها در صدد حفظ وضع موجود هستند و همیشه هم که صحبت از حل اختلافات از طریق مذاکره و روش های دوستانه می کنند، مرادشان این است که ما بنشینیم و با نیروی متجاوز بعثی، به مذاکره مشغول شویم و این کار برای ما مقدور نیست. به نظر من، شورای امنیت باید تصمیم نهایی خودش را بگیرد که آیا می خواهد حفظ حیثیت خودش را بکند و در چارچوب منشور ملل - آن طور که وظیفه اش است - عمل بکند یا باز می خواهد به اجمال برگزار بکند و ضمن اینکه می داند صدام متجاوز است و خواسته ما حق است، باز به همین روش، حق را نگوید که صدام متضرر بشود. اگر شورا بخواهد واقعاً خط یک سره و مستقیمی را اتخاذ کند و حقایق را اعتراف کند، خواهی نخواهی صدام متضرر می شود. بنابراین آنها باید انتخاب کنند: یا محافظت از صدام و یا گفتن واقعیت از یک طرف. با ترکیبی که شورای امنیت دارد، خیلی بعید به نظر می رسد که آنها بتوانند با صراحت و قاطعیت، حقایق را بپذیرند.»(۱)

۵۶۴ ۱

نمایندگان ایران و عراق در سازمان ملل، امروز هر کدام یک نامه برای دبیرکل این سازمان ارسال کردند.

محمدجواد ظریف کاردار ایران در نامه خود با اشاره به حمله شیمیایی عراق به سردشت در ۷/۴/۱۳۶۶، اعلام کرده که شهیدان این حمله به ۳۵ تن رسیده است و افزوده است که به رغم تلفات بسیار غیرنظامیان در این حملات، دولت ایران از کوتاهی شورای امنیت در اتخاذ موضعی روشن در این باره، بسیار متعجب است.(۲)

از سوی دیگر، عصمت کتانی نماینده عراق در نامه خود، ضمن اشاره به نامه مورخ ۱۳ خرداد ۱۳۶۶ نماینده ایران (نگاه کنید به روزشمار ۱۳/۳/۱۳۶۶)، درباره وضعیت اسیران، ادعا کرده که آن نامه حاوی اکاذیب و تحریفات است و حکومت ایران هیچ پیشنهاد سازنده ای درباره مبادله اسیران مطرح نکرده است.(۳)

علاوه بر نامه مذکور، امروز نماینده شوروی در سازمان ملل طی نامه ای بیانیه دولت شوروی درباره وضعیت منطقه خلیج فارس را برای دبیرکل سازمان ملل ارسال کرد. این بیانیه در روزشمار ۱۲/۴/۱۳۶۶ درج شده است.

۵۶۵ ۲

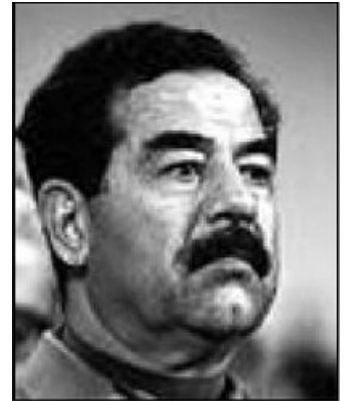
صبح امروز بر اثر انفجار یک بمب در "مادرید"، دبیر دوم سفارت جمهوری اسلامی ایران مجروح شد. در این حادثه، راننده سفارت خانه و یک عابر پیاده نیز مجروح شدند. فرماندار مادرید در اظهارات اولیه خود، انفجار اتومبیل را ناشی از انفجار باک اتومبیل عنوان کرد، ولی در اظهارات بعدی، با توجه به قرائن و شواهد موجود، مطالب خود را تصحیح کرد و اعلام نمود که انفجار بمب، عامل اصلی حادثه بوده است. در پی بستری شدن دبیر دوم سفارت ایران، مدیرکل

ص: ۴۸۶

- ۲-۱۹. سندشماره S/۱۸۹۶۶ شورای امنیت سازمان ملل، ۶ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
- ۳-۲۰. سندشماره S/۱۸۹۶۵ شورای امنیت سازمان ملل، ۶ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

سیاسی آفریقا و خاورمیانه و نیز مدیر کل تشریفات وزارت خارجه اسپانیا ضمن دیدار با "محمد رئیسی" دبیردوم سفارت ایران، این اقدام را تروریستی خواندند و آن را محکوم کردند و قول دادند که موضوع سوء قصد را با مساعی فراوان، پی گیری کنند. آقای رئیسی، عوامل سفارت عراق و عناصر سازمان مجاهدین خلق را عاملان این سوء قصد معرفی کرد. (۱)

۵۶۶ ۱

رئیس جمهور عراق باان جنگ را تنها به اجرای طرحی مشروط کرد که سال گذشته ارائه کرده بود.

صدام حسین رئیس جمهوری عراق، پایان جنگ با ایران را تنها به اجرای طرحی مشروط کرد که این کشور، سال پیش ارائه کرده بود. خبرگزاری رویتر در این باره گزارش داده است:

«صدام حسین رئیس جمهوری عراق امروز اعلام کرد که جنگ این کشور با ایران، تنها در چارچوب یک طرح پنج ماده ای که سال گذشته توسط بغداد ارائه گردید، می تواند به پایان برسد. صدام حسین طی مقاله ای امضا شده که در کلیه روزنامه های عراق به چاپ رسیده است، گفت: ما شجاعانه، آگاهانه هرگونه تصمیمی را که ناقض این اصول پنج گانه باشد، رد می کنیم. ما این پنج اصل را به عنوان راه تغییرناپذیر پایان دادن به این جنگ اعلام کرده ایم.

پنج اصلی که ماه اوت ۱۹۸۶ (مرداد - شهریور ۱۳۶۵) توسط صدام حسین اعلام شد، به شرح زیر است: استقرار یک آتش بس جامع؛ عقب نشینی جامع، کامل و بدون قید و شرط نیروها به آن سوی مرزهای بین المللی؛ تبادل کلی و جامع اسرای جنگی؛ امضای یک پیمان صلح و عدم تجاوز؛ عدم دخالت در امور داخلی یکدیگر و احترام به نحوه زندگی مردم دو کشور. صدام حسین در حالی اصول پنج گانه را مطرح و مورد تأکید قرار داده است که تلاش ها در شورای امنیت سازمان ملل، جهت توافق در مورد یک قطع نامه لازم الاجرا برای پایان دادن به این جنگ، همچنان جریان دارد. (۲)

۵۶۷ ۲

پس از اجرای نخستین دور اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله نیروی دریایی امریکا و هواپیماهای امریکایی در دو روز گذشته، امروز نیز هواپیماهای امریکایی بر فراز منطقه خلیج فارس پرواز کردند. خبرگزاری یونایتد پرس با اعلام این خبر به نقل از مقامات رسمی امریکا، اعلام کرد: «این هواپیماها که از روی ناو هواپیمابر "کانستیشن" به پرواز درآمده بودند، در صورت لزوم می توانستند موشک های سیلک ورم ایرانی را مورد حمله قرار دهند. این مقامات افزودند: تا زمانی که موشک

های ایرانی به مرحله عملیاتی نرسیده باشند، هیچ گونه خطری برای ما ایجاد نمی کنند. مارلین فیتز واتر سخن گوی کاخ سفید واشنگتن، در یک کنفرانس

ص: ۴۸۷

۱- ۲۱. روزنامه کیهان، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، مادرید، به نقل از خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۲۲. مأخذ، ص ۶، بغداد - خبرگزاری رویتر، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

مطبوعاتی گفت: پرواز جت های جنگی ما در خلیج [فارس] ربطی به موشک های سیلک ورم ایران نداشته است. ما به هیچ وجه قصد تحریک ایران را نداشتیم و حریم هوایی ایران را نقض نکردیم. این پروازها فقط در رابطه با عزیمت ناو استارک از منطقه صورت گرفت.» (۱) روزنامه "واشنگتن پست" نیز به نقل از مقامات وزارت دفاع امریکا نوشته است: «پرواز هواپیماها فقط به عنوان تدابیر احتیاطی است و هدف آن، منهدم کردن موشک ها در صورت پرتاب آنهاست و نشان دهنده تصمیم رونالد ریگان برای یک حمله پیشگیرانه نیست.» این روزنامه می افزاید: «کشتی مذکور، در حال حاضر، خارج از خلیج [فارس] در "دریای عرب" مستقر است. تصمیم پرواز هواپیماها توسط دریادار "ویلیام کراو" رئیس ستاد مشترک نیروهای مسلح اتخاذ شد. وی از هنگامی که سازمان های اطلاعاتی در ماه ژوئن گذشته، هشدار دادند که موشک های سیلک ورم در اوایل این ماه برای استفاده آماده خواهد بود، با مقامات دولت امریکا درباره امکان توصیه برای یک حمله پیشگیرانه مشغول گفت و گو بوده است.» (۲) روزنامه واشنگتن پست ادامه می دهد در حالی که دریادار ویلیام کراو با حمله پیشگیرانه علیه سکوها های پرتاب موشک سیلک ورم مخالف بوده است، تصمیم دیروز او نشان می دهد که او تمایل دارد، نیروهای امریکا را در صورتی که موشک ها آماده پرتاب شوند، به سرعت بسیج نماید. موشک انداز سیلک ورم می تواند، پیکان یک هزار پوندی (۷۸۰ کیلوگرمی) آن را تا مسافت هشتاد تا یک صد کیلومتر پرتاب کند و قادر است، خسارت شدید به یک تانکر وارد نماید.» (۳)

از سوی دیگر، اعلام شد که ناوهای امریکایی مراحل آماده سازی خود را برای اجرای مأموریت اسکورت نفت کش های کویتی آغاز کرده اند. خبرگزاری یونایتدپرس در این باره گزارش داد: «منابع کشتی رانی در خلیج فارس گفتند کشتی های جنگی امریکا خود را برای آغاز برنامه حمایت از نفت کش های کویتی آماده می کنند و به سمت داخل منطقه ای در شمال خلیج فارس که از جانب عراق منطقه ممنوعه اعلام شده، به پیش می روند. این منطقه که به میزان هفتاد مایل (۱۱۲ کیلومتر) در اطراف ترمینال نفتی خارک گسترده شده است، در گذشته به علت جنگ ایران و عراق، برای کشتی های امریکایی یک مانع محسوب می شد.» این خبرگزاری می افزاید: «نیروی خاورمیانه ای امریکا از زمان آغاز جنگ در سپتامبر ۱۹۸۰، از سه کشتی به پنج کشتی افزایش یافت و سپس به هفت فروند رسید. از زمان حمله به استارک، سه کشتی دیگر از جمله یک کشتی موشک انداز به جمع این کشتی ها افزوده شده است.» (۴)

۵۶۸ ۱

در آخرین مرحله سفر گروه دوازده نفری کنگره امریکا به خلیج فارس، امروز این گروه پس از گفت و گوهایی که جزئیات آن منتشر نشد، از عراق وارد عربستان شدند و با فهد شاه عربستان ملاقات کردند. خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره اهداف سفر و موضوع گفت و گوهای این گروه در عربستان سعودی گزارش داده است: «"لس آسپین" رئیس کمیته سرویس های مسلح مجلس

ص: ۴۸۸

۱- ۲۳. سند شماره ۲۲۴۳۶۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: نشریه سانفرانسیسکو کرونیکل، ۱۶/۴/۱۳۶۶، واشنگتن پست، و - مأخذ ۲۱، ص ۲۰. واشنگتن، خبرگزاری یونایتدپرس؛ و - Sanfrancisco chronicle. and - Tuesday. July. ۷

.۱۹۸۷, losAngles time - washington

- ۲-۲۴. مأخذ ۸ ص ۱۲، واشنگتن، خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۵/۴/۱۳۶۶، روزنامه واشنگتن پست.
- ۳-۲۵. مأخذ ۸ ص ۱۳، واشنگتن، خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۵/۴/۱۳۶۶، روزنامه واشنگتن پست.
- ۴-۲۶. مأخذ ۲۱ ص ۲۰، واشنگتن، خبرگزاری یونایتدپرس.

نمایندگان امریکا و مشاور و دستیاران، طی یک مأموریت به اصطلاح "واقعیت یابی" در رابطه با مسئله جنجال برانگیز تغییر پرچم نفت کش های کویتی به امریکایی، وارد "طائف" اقامتگاه تابستانی شاه فهد در کنار دریای سرخ شد. این تیم، از عراق، کویت و بحرین نیز دیدن کرده است. این خبرگزاری می افزاید: «منابع دیپلماتیک عرب در طائف گفتند که علاوه بر بحث در مورد جنگ ایران و عراق و وضعیت این منطقه نفت خیز در سایه عملیات اسکورت کشتی های کویتی توسط امریکا، شاه سعودی موضوع مخالفت کنگره با فروش ۱۶۰۰ موشک هوا به زمین "ماوریک" به این پادشاهی را نیز مطرح کرد و به خصوص، در این مورد از امریکا ناراضی بوده است. گسترش مناطق گشت هواپیماهای آواکس امریکا در عربستان سعودی، به واشنگتن امکان می دهد که حرکات ایران در مناطق جنوبی خلیج فارس را نیز علاوه بر منطقه شمالی نزدیک عراق، زیر نظر بگیرد.» (۱)

۵۶۹۱

در پی اعلام خروج نیروهای امریکایی از خلیج فارس در صورت خروج ناوگان شوروی از منطقه، در سخنان روز گذشته "هوارد بیکر" از مقامات ارشد کاخ سفید، وزارت خارجه شوروی - که در بیانیه دو روز پیش خود، به گونه ای دیگر، این پیشنهاد را مطرح کرده بود - از اظهارات بیکر استقبال کرد. "بوریس پیادیشف" سخن گوی وزارت خارجه شوروی درباره اظهارات بیکر گفت: «اظهارات بیکر از نظر کرملین قابل توجه است و می تواند به کاهش تشنج در منطقه بینجامد.» وی خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس را مقدم بر پایان جنگ و مقدمه صلح در منطقه دانست و اضافه کرد: «ما پیشنهاد می کنیم که هرچه زودتر، تمام کشتی های جنگی کشورهای غیربومی از خلیج فارس خارج شود و هم زمان با آن اقدامات قاطعانه ای به منظور پایان دادن به جنگ عراق و ایران به عمل آید.» وی افزود: «یک بار دیگر می خواهیم تأکید کنم که ما در مسکو، اظهارات آقای بیکر را با علاقه دریافت کردیم و اگر این اظهارات درست باشد، امکاناتی برای یک جست و جوی مشترک در جهت حل کشمکش در خلیج فارس و کاهش تشنج در آنجا، به وجود می آورد.» پیادیشف گفت: «اگر نیروهای امریکا از خلیج فارس بیرون بروند و اگر نیروی دریایی انگلیس و فرانسه نیز خارج شوند (که ما نباید آنها را فراموش کنیم) شوروی نیز بدون شک، در این اقدامات به آنها خواهد پیوست و کشتی های نیروی دریایی شوروی نیز بدون شک، از منطقه خلیج فارس بیرون خواهند رفت.» (۲)

در این حال، مقامات امریکا در برابر سخنان بیکر که خارج از سیاست کلی امریکا در توسعه نیروهای نظامی منطقه خلیج فارس اظهار کرده بود، واکنش نشان دادند. "رابرت سیمز" سخن گوی وزارت دفاع امریکا گفت: «غیر محتمل است که امریکا ناوهای جنگی خود را از خلیج فارس بیرون بکشد. ناوهای جنگی امریکا ۴۱ سال است در خلیج فارس بوده اند و فکر نمی کنم واکنش امریکا نسبت به تقاضای عقب نشینی شوروی از آنچه که در گذشته بود، تفاوتی داشته باشد.» وی اضافه کرد: «سیاست امریکا این بوده که یک نیروی خاورمیانه ای در

ص: ۴۸۹

۲-۲۸. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص آخر، یونایتد پرس از مسکو.

خلیج فارس حفظ کند تا علاقه آمریکا را در منطقه نشان دهد و از منافع آمریکا حراست کند.»^(۱) "مارلین فیتز واتر" سخن گوی کاخ سفید نیز گفت: «ما چهل سال است که در خلیج فارس حضور داریم و به حضور خود ادامه خواهیم داد.»^(۲) چارلز ردمن سخن گوی وزارت خارجه آمریکا نیز تنها به کاهش نیروهای امریکایی در منطقه اشاره کرد، آن هم در صورتی که جنگ ایران و عراق پایان یابد. وی گفت: «اگر جنگ ایران و عراق متوقف شود و تشنجات کاهش یابند، واشنگتن ممکن است، کاهش نیروی دریایی خود در خلیج فارس را مد نظر قرار دهد. تحت این شرایط، میزان حضور دریایی آمریکا می تواند مورد تجدید نظر قرار گیرد.»^(۳)

"سافرانسیسکو کرونیکل" در جمع بندی از مطالبی که در واکنش به سخنان هوارد بیکر اظهار شده است، به نقل از روزنامه "نیویورک تایمز" نوشت: «کاخ سفید و وزارت خارجه [آمریکا] در پی سخنان هوارد بیکر رئیس کارکنان کاخ سفید در آخر هفته گذشته مبنی بر اینکه کشتی های جنگی آمریکا در صورت عقب نشینی شوروی ها از خلیج [فارس]، این منطقه را ترک خواهند کرد، از خود عکس العمل نشان دادند.»^(۴) مارلین فیتز واتر سخن گوی کاخ سفید و معاون مطبوعاتی ریاست جمهوری و چارلز ردمن سخن گو و معاون روابط عمومی وزارت خارجه تأکید کردند که [سخنان] بیکر مورد سوء تفاهم قرار گرفته است. توضیح مفصل آنان به خبرنگاران، خود بیانگر آثار عمیق اشتباهات بیکر در بین دولت مردان می باشد.»^(۵) این روزنامه می افزاید: «مقامات رسمی [آمریکا] اظهار کردند که هیچ عقب نشینی کامل به وقوع نخواهد پیوست و تنها در صورتی که تشنجات بین ایران و عراق خاتمه یابد و خلیج [فارس] به منطقه امنی برای کشتی رانی آزاد تجاری تبدیل گردد - یعنی احتمالی که در حال حاضر میسر نیست - امکان کاهش نیروهای امریکایی وجود خواهد داشت.»^(۶)

تاس خبرگزاری رسمی شوروی در این باره اعلام کرد: «آمریکا با رد پیشنهادهای مسکو در رابطه با خارج شدن کلیه کشتی های جنگی خارجی از خلیج فارس، ثابت کرد که نمی خواهد به کاهش بحران در منطقه کمک کند. آمریکا می خواهد از خلیج فارس برای پابرجایی نفوذ خود در منطقه استفاده کند.»^(۷) در این حال، رادیو بی.بی.سی استیقبال ایران از پیشنهاد شوروی را مورد توجه قرار داد و در این باره گفت: «پیشنهاد دولت شوروی در مورد خروج ناوهای جنگی خارجی در خلیج فارس، به طور جدی مورد بررسی مقامات جمهوری اسلامی ایران است. مقامات ایران معتقدند که اگر این پیشنهاد به مرحله عمل برسد قدم مهمی در راه تحقق نظریات ایران برای حفظ امنیت در خلیج فارس برداشته شده است. ... ایران اکنون در انتظار آن است که شوروی، نخستین قدم را در راه تحقق طرح خود بردارد.»

روزنامه جمهوری اسلامی در تفسیری نوشته است: «شوروی برای اثبات صداقت خود، لازم است که ناوهای خود را از خلیج فارس خارج سازد تا نخستین کشور خارجی شناخته شود که عملاً اقدام به تشنج زدایی در منطقه کرده است.»^(۸)

ص: ۴۹۰

۱- ۲۹. پیشین، ص ۲۴، خبرگزاری رویتر.

۲- ۳۰. مأخذ ۲۱، ص ۲۰، واشنگتن - خبرگزاری یونایتد پرس.

۳- ۳۱. روزنامه اطلاعات، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، آسوشیتد پرس.

۴-۳۲. Sanfrancisco chronicle. ۷ July ۱۹۸۷, Newyurk Times

۵-۳۳. Sanfrancisco chronicle. ۷ July ۱۹۸۷

۶-۳۴. مأخذ ۳۲.

۷-۳۵. مأخذ ۳۱، ص ۲۰، خبرگزاری فرانسه از مسکو، تاس خبرگزاری رسمی شوروی.

۸-۳۶. مأخذ ۸، ص ۱۵، رادیو بی.بی.سی، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

"ژنرال ورنون والترز" نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل متحد، امروز از مسکو وارد دمشق شد و پس از یک دور گفت و گو با حافظ اسد رئیس جمهور سوریه، این کشور را ترک کرد. خبرگزاری رویتر درباره تأثیر این گفت و گوها در روابط سیاسی دو کشور و آزادی گروگان های امریکایی در لبنان اعلام کرد: «دیپلمات های امریکایی گفتند دیدار ورنون والترز نماینده امریکا در سازمان ملل از دمشق و دو دور گفت و گوی وی با حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه، راه را برای بهتر شدن روابط بین امریکا و سوریه هموار کرده است. این دیپلمات ها، گفت و گوهایی بین والترز و اسد را گفت و گوهایی تفاهم آمیز توصیف کردند. ولی تأکید کردند تا قبل از دیدار والترز با ریگان، تصمیمی در مورد روابط بین امریکا و سوریه اتخاذ نخواهد شد. دیپلمات های امریکا تأکید کردند، والترز در جریان دیدار با اسد، خشنودی امریکا را از تلاش های سوریه در جهت آزادی گروگان های امریکایی در لبنان، به وی ابلاغ کرده است. این دیپلمات ها گفتند والترز و اسد مسئله گروگان ها در لبنان را مورد بحث و بررسی قرار داده و هر دو، عمل گروگان گیری را محکوم کردند.» (۱)

رادیو بی.بی.سی نیز درباره خواسته های دولت امریکا از سوریه به نقل از یک کارشناس نشریه "آبزرور"، گفت: «امریکا امیدوار است سوریه در مسئله گروگان ها، به آن کشور کمک کند. سوریه نیز می خواهد وجهه خود را در غرب بهبود بخشد و ثابت کند که قادر به حفظ نظم در لبنان است و به گروگان گیری در این کشور پایان خواهد داد.» (۲)

رادیو امریکا نیز با اعلام اینکه هنوز نتایج مذاکرات والترز با حافظ اسد روشن نشده است، به نقل از چارلز ردمن سخنگوی وزارت خارجه امریکا درباره اقدامات عملی دولت سوریه برای برآوردن انتظارات امریکا و تحکیم زمینه های ارتباط سیاسی بین دو کشور گفت: «گام بعدی این است که قبل از اینکه تحریم های بیشتر در مورد سوریه لغو شود، آقای والترز گزارش امر را به ریاست جمهوری امریکا تسلیم کند. این تحریم ها به خاطر پشتیبانی سوریه از تروریست، علیه آن کشور برقرار شد. پرزیدنت ریگان ماه گذشته پیشنهاد کرد که به منظور کوشش برای بهبود روابط با سوریه، فرستاده ویژه ای به دمشق اعزام شود. ... سخنگوی وزارت امورخارجه امریکا گفت: ما تکرار می کنیم که آقای گلاس و سایر گروگان ها قربانیان بی گناهی هستند.» (۳)

از سوی دیگر، رادیو سوریه با استقبال از بهبود روابط امریکا و سوریه، خواهان انعطاف پذیری امریکا در برخورد با سوریه شد. این رادیو گفت: «امریکا می خواهد روابطش را با سوریه بهبود بخشد، بنابراین باید به تدریج یا یک باره، موانعی را که ایجاد کرده است، از بین ببرد.» این رادیو اضافه کرد: «روابط بین سوریه و امریکا عالی نیست و این، به دلیل جنگ تبلیغاتی ناحقی است که امریکا به آن دست زده بود و از هم پیمانان غربی خود نیز خواسته بود که با او همکاری کنند.» رادیو سوریه می افزاید: «دو کشور اختلاف نظر دارند، ولی روش امریکا در اتخاذ تدابیر

۱- ۳۷. مأخذ ۱۲، ص ۵۸، دمشق، خبرگزاری رویتر، ۱۶/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۸. مأخذ ۱۲، ص ۵۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، رادیو بی.بی.سی.

۳-۳۹. خیرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۱، ۱۸/۴/۱۳۶۶، صص ۴۶ و ۴۷، رادیو صدای
امریکا، ۱۷/۴/۱۳۶۶.

کهنه شده و بی فایده برای قانع کردن طرف مقابل عجیب بوده است. سوریه هیچ اشکالی در تبادل نظر با امریکا نمی بیند، ولی این به آن معنی نیست که یکی از دو طرف موفق شده باشد، کاملاً طرف دیگر را قانع کند و یا اختلافات را کاملاً از بین ببرد.»^(۱)

در این حال، هفته نامه ایتالیایی پر تیراژ "پانوراما" در مقاله ای به نام "عطر دلار"، ادعا کرد زمینه های مذاکرات امروز امریکا و سوریه، نتیجه سلسله اقداماتی است که "رفعت اسد" برادر رئیس جمهور سوریه انجام داده است و هدف اصلی این اقدام سوریه، جلب کمک های امریکا برای جبران کسر بودجه و بهبود وضع اقتصادی این کشور است. این هفته نامه می نویسد: «حضور نظامی نیروهای سوریه در بیروت، ملاقات اسد و صدام و اخراج "ابونضال" از دمشق، نتیجه مذاکرات مخفیانه رفعت اسد و واشنگتن و تعهد امریکا به کمک در رفع بحران مالی سوریه است. ... توصیه واشنگتن برای از سرگیری روابط با دمشق، به نقطه ضعف سوریه یعنی کسری تراز بازرگانی خارجی ۱۳ میلیارد دلاری، کمبود ذخایر ارزی، کاهش ۶۰ درصدی ارزش برابری لیره (پول سوریه)، تقلیل میزان کمک کشورهای منطقه و بحران سیاسی داخلی استوار بوده است.» این نشریه، دلیل دیگری که حافظ اسد را برای پذیرش اصرارهای برادر کوچک خود ترغیب کرده است، وحشت دمشق از مسلمانان افراطی - به ویژه با توجه به نزدیکی اخوان المسلمین با حزب الله لبنان - خوانده و ادعا می کند: «روابط با تهران به جز دریافت مجانی سالانه ۵/۲ میلیون بشکه نفت و دهن کجی به بغداد، نتیجه دیگری برای سوریه نداشته است.»^(۲)

۵۷۱ ۱

در حالی که روابط دیپلماتیک ایران و انگلیس همچنان دوران متشنجی را سپری می کند، "محمد مهدی آخوندزاده" کاردار ایران در لندن، در دیدار با شماری از مسلمانان ساکن انگلیس و "دکتر کلیم صدیقی" از چهره های مسلمان این کشور، درباره بازتاب بدرفتاری با دیپلمات های ایران گفت: «اگر با دیپلمات های ایرانی بدرفتاری شود، مسلمانان ایران واکنش سختی نشان خواهند داد.» وی افزود: «ما نمی خواهیم صفحات تاریخ را به عقب برگردانیم، اما در عین حال، نمی توانیم بدرفتاری علیه نمایندگانمان در خارج را تحمل کنیم.» در این دیدار، دکتر کلیم صدیقی مدیر مؤسسه اسلامی لندن، به نقش رسانه های انگلیس و سانسور برخی از نکات مهم مربوط به اخبار درگیری سیاسی ایران و انگلیس اشاره کرد و گفت: «سردبیران رسانه های مهم انگلیس در واقع توسط دولت این کشور کنترل می شوند و با اینکه رسانه ها گاهی از خود استقلال نشان می دهند، اما به طور کلی، آزادی مطبوعات در انگلیس، ادعایی مضحک بیش نیست.»^(۳)

۵۷۲ ۲

به دنبال دیدار "زید الرفاعی" نخست وزیر اردن از سوریه و ملاقات با حافظ اسد - که منابع خبری این اقدام اردن را تلاشی برای نزدیک کردن دو کشور عراق و سوریه خوانده بودند - وی امروز مطالبی را بیان کرد که حاکی از شکست تلاش های اردن در این زمینه است. وی گفت:

ص: ۴۹۲

۱- ۴۰. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خیرگزاری فرانسه.

۲- ۴۱. مأخذ ۱۲، صص ۵۸ و ۵۹، رم - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، هفته نامه پانوراما.

۳- ۴۲. مأخذ ۲۱، ص ۲۰، خیرگزاری جمهوری اسلامی.

«هیچ دیدار جدیدی میان اسد و صدام حسین در آینده نزدیک پیش بینی نمی شود اما پیشرفت هایی حاصل گردیده است... ما میانجیگر نیستیم بلکه امیدواریم به موضع مشترکی در خصوص جنگ خلیج دست یابیم؛ به همین خاطر بود که "شاه حسین" به تلاش های خود جهت نیل به این امر که سوریه و عراق بر اختلاف های خود فائق آیند، شدت بخشید تا اینکه یک اجلاس سران عرب برگزار گردد.»^(۱)

۵۷۳ ۱

"صادق المهدي" نخست وزیر سودان که برای پاره ای مذاکرات، به عراق سفر کرده بود، امروز این کشور را ترک کرد و وارد کویت شد. به گزارش رادیو بحرین، صادق المهدي ظرف سه روز اقامت خود در این کشور، با امیر، نخست وزیر و ولیعهد کویت درباره اوضاع خلیج فارس، حضور امریکا در خلیج فارس، همکاری های نظامی و مالی دوجانبه و نیز جنگ ایران و عراق مذاکره می کند.^(۲)

۵۷۴ ۲

در پایان دیدار آقای "ویشوفسکی" وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی از ایران، یک تفاهم نامه اقتصادی بین دو کشور به امضا رسید. بر اساس این تفاهم نامه، حجم مبادلات اقتصادی برای هر طرف، ۱۵۰ میلیون دلار پیش بینی شده است و جمهوری دمکراتیک آلمان معادل ۲۵ تا ۳۰ درصد صادرات خود، کالاهای غیرنفتی وارد خواهد کرد. به موجب این تفاهم نامه، حجم صادرات نفت ایران به جمهوری دمکراتیک آلمان، ۵۰۰ هزار تن تعیین شده است که تا ۱ میلیون تن قابل افزایش خواهد بود.^(۳)

ص: ۴۹۳

۱- ۴۳. مأخذ، صص ۵۳ و ۵۴، خبرگزاری فرانسه از امان، ۱۵/۴/۱۳۶۶.

۲- ۴۴. مأخذ، ص ۲۰، بحرین - رادیو بحرین.

۳- ۴۵. مأخذ، ص ۷.

ساعت ۲۱ امروز هواپیماهای عراقی به جزیره "خارک" حمله کردند. در این حمله خسارت های فراوانی به پهلوگیری شماره ۱۱ اسکله بارگیری نفت وارد شد. یک نشریه داخلی سپاه خسارت های وارد شده را به این شرح اعلام کرده است: «۱- انهدام ۵ شاخه از ستون های بازوهای بارگیری و وارد آمدن خساراتی به ۵ شاخه داخلی این ستون ها. ۲- انهدام بازوهای بارگیری شماره ۳ از قسمت پایه. ۳- آسیب به بازوی بارگیری شماره ۲ به میزان ۷۰ درصد. ۴- انهدام حاشیه سکوی اصلی پهلوگیر شماره ۱۱ از قسمت عقب در سطحی به طول ۹ متر و عرض ۲ متر. ۵- انهدام سکوی طبقه دوم بازوی بارگیری. ۶- انهدام قسمت اتاق فرمان بازوهای بارگیری. ۷- وارد آمدن خسارت به لوله ۵۰ اینچ اصلی انشعاب بازوها.» این نشریه، دلیل دقت عمل دشمن در این حمله و فراوانی خسارت های وارد شده را، استفاده از سلاح های جدید دانسته است. (۱)

رادیو صوت الجماهير عراق ساعت ۲۲:۳۰، با قطع برنامه های عادی، خبر این حمله را اعلام کرد. (۲)

جزیره خارک و ترمینال های نفتی آن در طول جنگ بارها هدف حملات دشمن قرار گرفت.

جزیره خارک و ترمینال های نفتی آن در طول جنگ بارها هدف حملات دشمن قرار گرفت.

ص: ۴۹۵

- ۱- ۱. Sreedhar Kapil. Kaul. TANKER WAR.Aspect of Iraq-Iran WAR (۱۹۸۰-۸۸). New DeLhi ABC.PubLishing House ۱۹۸۹, P.۵۶. و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰؛ و - معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۳، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۹.
- ۲- ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۱، ۱۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱، به نقل از رادیو صوت الجماهير.

به گزارش قرارگاه رمضان، در یک عملیات نفوذی در منطقه "گردگو" در سه راهی

سیدصادق - خرمال - عربت، نیروهای تحت امر این قرارگاه با حمله به پادگان این منطقه، ساختمان ها و تأسیسات آن را منهدم کردند. در این حمله، سی تن از نیروهای عراق کشته و یا مجروح شدند. (۱) امروز همچنین یک هلی کوپتر عراقی در منطقه "دهوک"، با آتش پدافند هوایی پیش مرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق سرنگون شد و خلبان آن، ستوان یکم "ماجد محمد نوروز" به اسارت پیش مرگان درآمد. (۲)

امروز اجلاس فوق العاده چهارمین مجمع عمومی دور ششم مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق با حضور نمایندگان رئیس جمهور، نخست وزیر و وزارت کشور و جمعی از مسئولان و مقامات استان کردستان و گروهی از علمای عضو هیئت روحانیت کردستان عراق و جمعی از علمای مهاجرین و فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی، در سنندج برگزار شد. در این نشست، حجت الاسلام سالک پیام شفاهی آیت الله خامنه ای را قرائت کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این پیام، رئیس جمهور ضمن ابلاغ سلام به اعضای مجمع عمومی و تأیید مجدد مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، از این مجلس خواسته است، کلیه کارها و فعالیت های سیاسی را هرچه بیشتر تقویت کنند. در ادامه برگزاری این اجلاس، تابش استاندار کردستان، حجت الاسلام موسوی نماینده امام در منطقه کردستان، حجت الاسلام حکیم رئیس مجلس اعلا، حجت الاسلام سید محمود هاشمی سخن گوی مجلس اعلای انقلاب اسلامی، محمدباقر ذوالقدر فرمانده قرارگاه رمضان و شیخ حسین حسینی مسئول دفتر سیاسی سازمان عمل اسلامی عراق سخن رانی کردند. این مجمع با تشکیل چند کمیسیون مختلف، به کار خود ادامه داد و در پایان، قطع نامه ای در پنج ماده قرائت شد. (۳)

محمدباقر ذوالقدر فرمانده قرارگاه رمضان در این جلسه، طی گزارشی درباره عملکرد این قرارگاه گفت: «سه سال از عمر قرارگاه رمضان می گذرد و ما در ۱۸ ماه اول عمر این قرارگاه به شناسایی زمینه های کار مشغول بودیم و از یک و نیم سال پیش، فعالیت ها و عملیات خود را در داخل خاک عراق آغاز کرده ایم و امروز می توانیم ادعا کنیم پایه های یک حرکت جدی را برای مردم عراق فراهم کرده ایم.» وی افزود: «تاکنون ۷ هزار تن از نیروهای دشمن در جنگ های پارتیزانی کشته شده و بیش از ۱۲۰۰ تن نیز به اسارت درآمده اند و تأثیر سیاسی حرکات ما در عمق خاک عراق، به مراتب مؤثرتر از ارزش نظامی آن است.» فرمانده قرارگاه رمضان گفت: «عملیات رزمندگان اسلام در ناصریه، کرکوک و شهرک الثوره بغداد و ترور عناصر حزب بعث، رعب و وحشت از رویارویی با عناصر بغداد را فرو ریخته است.» وی همچنین با انتقاد از عملکرد مجلس اعلا گفت: «اکنون در عراق آنچه که مسئله است، نبودن رهبری واحد در منطقه است و ما تصور می کنیم مجلس اعلا

- ۲-۴. سند شماره ۰۲۸۹۷۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان (معاونت اطلاعات) به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۳۱/۵/۱۳۶۶.
- ۳-۵. هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۴، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳۲، سندج، ۱۸/۴/۱۳۶۶؛ و - روزنامه کیهان، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲، سندج.

برای همین مسئله به وجود آمده است، اما علی رغم گذشت مدت ها از تشکیل آن، متأسفانه این خلأ را احساس می کنیم.» ذوالقدر افزود: «مردم عراق از شما انتظار دارند حضور عملی خود را در صحنه نشان دهید و این حضور را در جلسات خلاصه نکنید. من به شما و کسانی که در رابطه با عراق کار می کنید، اعلان خطر می کنم.» وی همچنین گفت: «با توجه به اینکه مناطق شمال عراق در اختیار رزمندگان اسلام و مبارزین کرد قرار دارد، تشکیل این مجمع در سنندج، هنوز با منطقه خیلی فاصله دارد، لذا ما تأکید می کنیم این جلسات باید در داخل خاک عراق تشکیل شود.» وی با اشاره به لزوم برنامه در فعالیت های مجلس اعلا گفت: تاکنون تصویر روشنی از سوی مجلس اعلا ارائه نشده است. همه شعار می دهیم که باید مبارزه کرد و شعار تمام جلسات به صحنه کشاندن مردم عراق است، اما متأسفانه برنامه ای نیست. البته نیروهای ایرانی حجت را تمام کرده اند و این مجلس اعلا است که باید فعال تر در صحنه حاضر شود. (۱)

درباره فعالیت های نظامی ایران در شمال عراق، نشریه "اخبار امریکا و گزارش های جهان" (۲) با ارائه آماری مخدوش در این باره، می نویسد: «ایران با تشکیل و اعزام گروه های انتحاری به عمق خاک عراق، در صدد ضربه زدن به تأسیسات نفتی، پایگاه های نظامی و مراکز حساس در این کشور است. افراد این گروه ها را پاسداران، چریک های کرد و نیروهای شیعه مخالف صدام در عراق تشکیل می دهند. این نیروها که تاکنون بالغ بر ۴۵۰ نفر می شوند، آمادگی خود را برای انجام عملیات انتحاری و ضربه زدن به مراکز حساس عراق اعلام کرده اند. دولت ایران در تلاش است تا با تشکیل یک تیپ ویژه، تعداد این افراد را به ۲۰۰۰ نفر افزایش دهد.» (۳)

۵۷۸ ۱

اعضای هیئت کارشناسی سازمان ملل - که به دعوت وزارت امور خارجه به ایران آمده اند - امروز از آثار بمباران شیمیایی ارتش عراق در شهر سردشت بازدید کردند. این هیئت همچنین از مجروحان شیمیایی سردشت که در بیمارستان ۲۹ بهمن تبریز بستری بودند، دیدار و گزارش تهیه کردند. (۴)

۵۷۹ ۲

نماینده گی ایران در سازمان ملل، امروز دو نامه و نمایندگی عراق یک نامه درباره حوادث جنگ ایران و عراق برای دبیرکل سازمان ملل ارسال کردند.

محمدجواد ظریف کاردار ایران، در اولین نامه خود به دبیرکل اعلام کرد که تاکنون تعداد شهیدان حملات شیمیایی عراق به منطقه سردشت به ۶۰ تن رسیده است. (۵)

کاردار ایران در نامه دوم خود اعلام کرد که نیروهای عراقی در ۲۰ ژوئن ۱۹۸۷ (۳۰/۳/۱۳۶۶) امنیت و آزادی دریانوردی را نقض کردند و یک نفت کش لیبیایی که در مسیر لارک به بوشهر در حال حرکت بود، با موشک هوا به زمین هدف قرار دادند. (۶)

ص: ۴۹۷

۱ - ۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۰، ۱۷/۴/۱۳۶۶، صص ۱۷ و ۱۸، سندج،
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶.

۲- U S News and world Reports

۳- ۷. روزنامه رسالت، ۱۶/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از نشریه اخبار امریکا و گزارشات جهان.

۴- ۸. روزنامه رسالت، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۵- ۹. سندشماره S/۱۸۹۶۷ شورای امنیت سازمان ملل، ۷ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۶- ۱۰. سندشماره S/۱۸۹۷۱ شورای امنیت سازمان ملل، ۷ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

از سوی دیگر، عصمت کتانی نماینده عراق، در نامه امروز خود ادعا کرده است که توپخانه ایران در ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷ (۸ تیر ۱۳۶۶) نقاط مسکونی شهر بصره را گلوله-باران کردند که بر اثر آن به منازل و اموال غیرنظامی خسارت وارد شد. (۱)

۵۸۰ ۱

میرحسین موسوی نخست وزیر، امروز در سمینار فرماندهان نیروی زمینی ارتش سخن رانی کرد. مقاومت در برابر مشکلات اقتصادی و اجتماعی ناشی از جنگ، تمهیدات به کار گرفته شده در این راه، علل تهاجم عراق به تأسیسات صنعتی و نفتی، هم سویی و هم زمانی بحران خلیج فارس با تشنجات موجود در روابط ایران با فرانسه و انگلیس، حضور نظامی مضاعف امریکا در خلیج فارس و مقاومت ایران در قبال این تهدیدات، استفاده ایران از اهرم های بازدارنده، پشتیبانی کشورهای مختلف از جمله امریکا و فرانسه از عراق، توافق قدرت های بزرگ در محدود کردن انقلاب و نقش نیروهای نظامی در حفظ ارزش های انقلاب، از جمله محورهای سخن رانی مهندس موسوی بود.

مهندس موسوی با اشاره به حملات هوایی حکومت بعثی عراق به شهرها و مراکز صنعتی کشور، گفت: «علی رغم حملات برنامه ریزی شده رژیم بعث به تأسیسات نفتی و صنعتی کشور، تلاش دولت در جهت حفظ ظرفیت کامل پالایشگاه ها و دیگر مراکز صنعتی متمرکز بود. چرا که هر نوع کمبودی در این زمینه ها، مشکلاتی را برای حمل و نقل و صنایع و کشاورزی در کشور ایجاد می کرد.» نخست وزیر با اشاره به تبلیغات سوء رسانه های خارجی و طرح این مطلب که ایران توانایی مقاومت در برابر مشکلات را ندارد، اظهار کرد: «علی رغم پیش بینی منابع خارجی - که ایران با چهار میلیون بیکار و مشکلات عدیده اقتصادی مواجه خواهد شد و در نتیجه، قادر به اداره کشور نخواهد بود - در سال گذشته، دولت با حرکت های گسترده در سطح کشور که به منظور مقابله با کاهش شدید درآمدهای ارزی صورت داد، علاوه بر اداره کشور، تلاش خود را در جهت رسیدن به خودکفایی و استقلال در صنایع کشور تشدید کرد.» مهندس موسوی درباره ترفند اخیر قدرت های جهانی در کاهش ارزش برابری دلار در مقابل ارزهای عمده به میزان چهل درصد در مقایسه با سال گذشته، اظهار کرد: «پس از مقابله با توطئه شکستن قیمت نفت و تلاش کشورهای عضو اوپک به منظور افزایش قیمت نفت تا سطح هجده دلار، هم اکنون این کشورها با ترفند کاهش ارزش دلار روبه رو هستند و از آنجایی که این ارز به عنوان واحد اصلی در معاملات نفتی در نظر گرفته می شود، با نزول ارزش دلار، درآمدهای ارزی کشور نیز به نوعی کاهش یافته است و قدرت خرید سابق وجود ندارد.»

نخست وزیر همچنین با اشاره به حملات عراق به کشتی های تجاری و نفت کش های ایران که با هدف جلوگیری از کسب درآمدهای ارزی انجام می گیرد، گفت: «اتخاذ تدابیر امنیتی و برنامه ریزی اصولی در این رابطه، از دیگر تلاش های دولت در سال گذشته بود. این ساده اندیشی

ص: ۴۹۸

است که فکر کنیم دشمن این حملات را بدون برنامه ریزی و طراحی انجام می داده است و یقیناً تلاش استکبار برای تحت فشار قرار دادن و به سازش کشاندن انقلاب صورت می گیرد، که مقاومت مردم، بهترین پاسخ به این توطئه هاست.» وی تأکید کرد: «ما باید دائم، متوجه اهداف کلی نظام و علل دشمنی استکبار جهانی با این انقلاب باشیم و باید برای شناخت دشمن و ابزارهای آنها همواره هشیارانه برخورد کنیم.» نخست وزیر افزود: «ما در شرایط فعلی، به موازات اوج گیری بحران در خلیج فارس، با مسئله مشکلات ایجاد شده برای نمایندگی های سیاسی خود در دیگر کشورها از جمله انگلیس و فرانسه روبه رو هستیم و مسئله حمله پلیس به یک دیپلمات ایرانی در انگلیس و حادثه دیروز در اسپانیا، همه در یک جهت هستند که باید از سوی مسئولین ما با درک و تحلیل درست و برنامه ریزی اصولی، با آن برخورد شود.»

نخست وزیر تصریح کرد: «ما در خاورمیانه، جهان اسلام و در سطح بین المللی با قدرت عمل می کنیم. ما اهرم هایی داریم که برای حفظ و حراست از ارزش های انقلاب اسلامی، از آنها استفاده خواهیم کرد و این چیزی نیست که ابایی از گفتن آن داشته باشیم.» وی گفت: «جنگ فعلی از بزرگ ترین صحنه ها برای قدرت نمایی انقلاب اسلامی است و پیروزی در این جنگ می تواند تمام منافع ابرقدرت ها را در منطقه به خطر بیندازد.» نخست وزیر افزود: «کمک های سیاسی، مالی و بین المللی که از رژیم عراق به عمل می آید و سفر هیئت های امریکایی و روسی، همه گویای حمایت های گسترده استکبار از این کشور می باشد.» مهندس موسوی با اشاره به طرح تحویل مجدد جنگنده های "سوپر اتاندارد" فرانسه به عراق، اخطار کرد که ایران در برابر این اقدام فرانسه ساکت نخواهد نشست و با این اقدام فرانسه مقابله خواهد کرد. وی با اشاره به توافق دو قدرت جهانی افزود: «با اینکه منافع ابرقدرت ها در خلیج فارس در درازمدت هم سو نیست، اما در رابطه با انقلاب اسلامی برای اولین بار بعد از جنگ جهانی دوم، دو ابرقدرت به تفاهم می رسند تا این انقلاب را به نوعی در چارچوب مرزهای خود محدود کنند.» (۱)

نخست وزیر همچنین در دیدار با اعضای تیم دو و میدانی جانبازان - که با توجه به تیرگی روابط سیاسی میان ایران و فرانسه، از حضور در مسابقات بین المللی معلولان جهان که در این کشور برگزار می شود، خودداری کرده اند - درباره علت دشمنی های فرانسه با انقلاب اسلامی و کمک این کشور به عراق گفت: «فرانسوی ها در گذشته، نفوذ بسیاری در خاورمیانه داشته اند که به عنوان مثال، وام یک میلیارد دلاری ایران به فرانسه (در زمان رژیم پهلوی)، نمونه ای از نشانه های این نفوذ است. (۲) اما یکی از ویژگی های انقلاب اسلامی این است که چنین رابطه ای را نمی پذیرد و

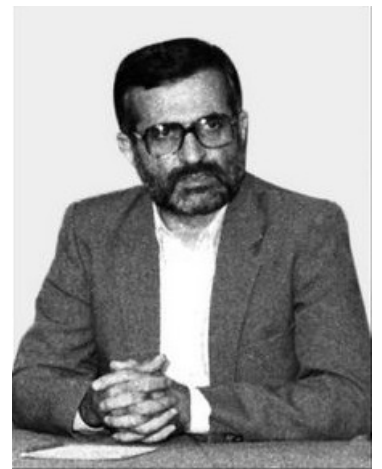
ص: ۴۹۹

۱- ۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶.
۲- کلیاتی از چگونگی سرمایه گذاری یک میلیارد دلاری رژیم سابق در فرانسه برای مشارکت در سرمایه گذاری غنی سازی اورانیوم، اقدام دولت فرانسه در ایجاد اختلال در این سرمایه گذاری پس از وقوع انقلاب اسلامی، شکایت ایران به مجامع قضایی و رأی چندین باره آنها به سود ایران، سر باز زدن فرانسه از قبول این حکم و چگونگی خاتمه این موضوع در سال ۱۳۶۵ در ضمیمه این خبر درج شده است.

این مسئله برای فرانسوی ها گران می آید. به همین دلیل، فرانسوی ها از آغاز انقلاب، علیه ما دست به شیطنت زده اند و بسیاری از جنایاتی که علیه ما صورت می گیرد و بیشترین کشتی هایی که در خلیج فارس مورد هجوم قرار می گیرند، با سلاح های فرانسوی است.» (۱)

۵۸۱۱

"کمال خرازی" سرپرست ستاد تبلیغات جنگ، امروز در جمع خبرنگاران داخلی، سیاست ایران درباره تحولات جاری خلیج فارس، پیشنهاد شوروی برای خروج نیروهای خارجی از این منطقه، عوامل بازدارنده ایران در برابر استفاده عراق از سلاح های شیمیایی، نتایج حمله شیمیایی عراق به سردشت، اهمیت شهر تصرف شده ماؤوت در عملیات نصر ۴ و مقدمه سازی تبلیغاتی عراق پیش از شروع تجاوز به ایران، مطالبی بیان کرد که گزیده ای از آن به شرح زیر است.

کمال خرازی سرپرست ستاد تبلیغات جنگ؛
ایران به پرچم هایی که توسط کشتی ها حمل خواهد شد،
توجهی ندارد و تنها محموله هایی که توسط کشتی ها به نفع
عراق حمل می شود، برای ایران مطرح خواهد بود.

«ایران به پرچم هایی که توسط کشتی ها حمل خواهد شد، توجهی ندارد و تنها محموله هایی که توسط کشتی ها به نفع عراق حمل می شود، برای ایران مطرح خواهد بود.» وی با اشاره به سیاست اعلام شده شوروی مبنی بر خروج قدرت ها از خلیج فارس، این سیاست را راه حل مشکل امریکا برای خروج از خلیج فارس خواند و گفت: «امریکا به دنبال راه گریزی در خلیج فارس می گردد و ما حاضریم راه فرار را در خلیج فارس به امریکا نشان بدهیم، اما خروج از خلیج فارس بدون آبروریزی نخواهد بود.» وی درباره احتمال مقابله به مثل شیمیایی ایران در برابر حملات شیمیایی عراق گفت: «ما آمادگی کامل برای کاربرد سلاح شیمیایی داریم، اما ملاحظات بشردوستانه جمهوری اسلامی، به خاطر اثرات ضدبشری این گونه سلاح ها، تاکنون مانع از مقابله به مثل شیمیایی ایران شده است.» وی افزود: «در جریان بمباران شیمیایی شهر سردشت، حداقل هجده کودک شیرخواره و زنان باردار کشته شده اند.» سرپرست ستاد تبلیغات جنگ سپس با اشاره به عملیات نصر ۴ که منجر به آزادسازی شهر ماؤوت شد، گفت: «ماؤوت شهر بسیار کوچکی است، اما تصرف ارتفاعات حساس منطقه، به نیروهای اسلام اجازه گسترش عملیات در سلیمانیه عراق را می دهد.» وی اظهار کرد: «ارتفاعات این منطقه پیش از عملیات اخیر جمهوری اسلامی، در اختیار گروهک های ضد انقلاب بوده است.» کمال خرازی اضافه کرد که برنامه کنونی جنگ، گسترش مبارزات مردمی در سراسر کشور عراق است و مرحله تعیین سرنوشت عراق، با اجرای وسیع این طرح همراه خواهد بود. (۲)

۱-۱۳. روزنامه کیهان، ۱۶/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۱۴. پیشین، ص ۳.

امروز اعلام شد "ریچارد مورفی" معاون وزارت امور خارجه امریکا و "ولادیمیر پولیاکف" رئیس بخش خاورمیانه ای وزارت خارجه شوروی، در ژنو با یکدیگر ملاقات و درباره مسائل منطقه خاورمیانه از جمله جنگ ایران و عراق، به گفت و گو پرداختند. جزئیات بیشتری درباره این دیدار منتشر نشده است. (۱)

"عمر غنی" سفیر عراق در کویت، در یک اقدام بی سابقه، اعلام کرد که عراق پیشاپیش، مصوبات شورای امنیت سازمان ملل را می پذیرد. وی که به نظر می رسد از مصوبه آتی شورای امنیت آگاهی و رضایت کامل دارد، درباره سیاست عراق و همکاری کشورهای عربی منطقه در این زمینه گفت: «عراق به مصوبات شورای امنیت که انتظار می رود به زودی صادر شود، پای بند خواهد بود.» وی گفت: «عراق و کویت با همکاری کشورهای منطقه، تلاش خواهند کرد از مصوبات شورای امنیت به هر نحوی پشتیبانی و حمایت کنند.» وی افزود: «عراق و کشورهای منطقه اجازه نخواهند داد ایران در مصوبات شورای امنیت کارشکنی و یا آن را بی ثمر کند. در صورتی که مصوبات شورای امنیت عملی شود، آتش بس در سرتاسر جبهه های جنگ و در هوا، دریا و زمین برقرار خواهد شد.» عمر غنی با اشاره به آتش بس در خلیج فارس - که ایران پیش تر پیشنهاد کرده و شوروی هم از آن استقبال کرده بود - گفت: «علاوه بر ایران کشورهای دیگر نیز هستند که مایل نیستند صلح در منطقه برقرار شود و لذا تلاش می نمایند توقف عملیات جنگی در خلیج فارس را از کل جبهه های دیگر جنگ مستثنی نمایند.» وی افزود: «جنگ، همه جانبه است و قابل تجزیه و تقسیم نمی باشد.» (۲)

"ماساها گوتورا" وزیر امور کابینه ژاپن از تلاش این کشور برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق خبر داد. وی گفت: «ژاپن در زمینه های غیرنظامی، جهت پایان دادن به جنگ بین ایران و عراق، نقش فعالی را ایفا خواهد کرد.» گوتورا افزود: «وزرای امور امنیتی در کابینه ژاپن تأیید کردند که این کشور به عنوان یک عضو غیردائم شورای امنیت سازمان ملل، در نظر دارد در مذاکرات مربوط به تصویب یک قطع نامه جدید برای پایان دادن به این جنگ، نقش فعالی را برعهده گیرد.» این مقام ژاپنی در پایان گفت: «وزرای کابینه موافقت کردند که توکیو بایستی پس از پایان جنگ، برای بازسازی ایران و عراق کمک هایی را در اختیار دو کشور قرار دهد و همچنین برای دستیابی به یک ثبات درازمدت در خاورمیانه، تلاش نماید.» (۳)

"الکساندر گالیدیسن" مدیر بخش خلیج فارس وزارت خارجه شوروی در مصاحبه با روزنامه کویتی "الانباء"، ضمن تأیید بهبود روابط ایران و شوروی، در واکنش به اظهارات روز گذشته مقامات امریکا، اعلام کرد که این کشور در صدد است شماری از رزم ناوهای خود را به خلیج فارس اعزام کند. وی همچنین به تداوم حمایت شوروی از عراق تأکید کرد. وی گفت: «ما بهبود قابل توجهی در رفتار ایران در روابطش با

- ١-١٥. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری رویتر.
- ٢-١٦. مأخذ، ص ١٤، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ١٦/٤/١٣٦٦.
- ٣-١٧. مأخذ، صص ١٤ و ١٥، توکیو خبرگزاری آلمان غربی، ١٦/٤/١٣٦٦.

شوروی مشاهده کرده ایم و مطمئن هستیم که رهبران ایران ضرورت یک راه حل سیاسی برای جنگ با عراق را فهمیده اند.» وی درباره سیاست کشورش در شرایط جاری گفت: «شوروی به منظور انجام یک اقدام احتیاطی، در صدد است تا چندین رزم ناو خود را برای همراهی سه نفت کش اجاره داده شده به کویت که از پرچم شوروی استفاده می کنند، به خلیج فارس اعزام کند.» گالدیسین افزود: «شوروی میان آزادی و امنیت کشتی رانی در خلیج [فارس] و جنگ ایران و عراق تمایزی قائل نیست و پیشنهاد می کند که این دو مسئله پا به پای حل شود.» وی با اشاره به منافع کشورش در خلیج فارس، تأکید کرد که این منطقه از آنجایی که در نزدیکی مرزهای جنوبی قرار دارد، برای اتحاد شوروی بسیار مهم است.»

گالدیسین درباره راه کار پیشنهادی کشورش مبنی بر کاهش تنش در خلیج فارس گفت: «شوروی برای کاهش تشنج در خلیج فارس، پیشنهاد کرده است کلیه کشتی های جنگی متعلق به کشورهای بزرگ در خلیج فارس به طور هم زمان، از این منطقه عقب نشینی کنند.» وی با اشاره به اینکه شوروی حضور نظامی کمتری در خلیج فارس دارد، اعلام آمادگی دولت امریکا را برای خارج کردن نیروهای خود از منطقه در صورت خروج نیروهای شوروی، غیرجذبی خواند. گالدیسین درباره موضع کشورش در قبال طرفین جنگ ایران و عراق گفت: «شوروی به حمایت نظامی سیاسی و اقتصادی خود از عراق ادامه خواهد داد.» وی گفت: «روابط میان مسکو و بغداد بر پایه های مستحکم و ثابت استوار است.» (۱)

روزنامه "کریستین ساینس مانیتور" در مقاله ای، علاقه شوروی به حل اختلافات بین ایران و عراق، بهره برداری از موفقیت های کنونی و بهبود مناسبات دیپلماتیک در منطقه را از محورهای اصلی سیاست شوروی در منطقه قلمداد کرده است. این روزنامه می نویسد: «به نظر می رسد دو عامل در سیاست شوروی در خلیج فارس نقش تعیین کننده دارد؛ نگرانی از بالا گرفتن دامنه جنگ ایران و عراق که به گفته کارشناسان سیاست خارجی اتحاد شوروی، به طرز خطرناکی به مناطق آسیب پذیر شوروی نزدیک است، و اشتیاق به بهره برداری هرچه بیشتر از مشکلاتی که ایالات متحده پس از ماجرای "ایران گیت" در جهان عرب با آنها دست و پنجه نرم می کند. هم ناظران غربی و هم شوروی ها، بر این باورند که مسکو در سال گذشته با سرعت و زیرکی موفق شد موقعیت خود را در میان کشورهای عرب میانه رو ترمیم کند و منابع غربی می گویند، عدم تحرک ایالات متحده، به تقویت شوروی کمک بسیار کرده است. در دوازده ماه گذشته، مسکو روابطش را با کشورهای حوزه خلیج فارس به ویژه کویت، تقویت کرده، اتحاد نزدیک خود با عراق را حفظ کرده و پیوندهای تیره خود با ایران را بهبود بخشیده است. یک دیپلمات غربی مقیم مسکو می گوید در این لحظه، شوروی ها تنها قدرت عمده ای هستند که هم با ایران و هم با عراق، به طور مستمر در گفت و گو هستند. در خلیج فارس نیز مانند اغلب مناطق جهان، سیاست شوروی بر اصل دستیابی به موقعیت مساوی با ایالات متحده استوار است. یک دیپلمات غربی می گوید شوروی ها می خواهند در صحنه سیاست های بین المللی مقامی مساوی با ایالات متحده داشته باشند و امیدوارند که در درازمدت، بتوانند حامیانی برای مواضع خود در روابط شرق و غرب بیابند.» (۲)

ص: ۵۰۲

۲-۱۹. روزنامه کیهان، ۱۸/۸/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری آلمان از کویت؛ و - مأخذ ۲، صص ۷ و ۸، رادیو امریکا، ۱۶/۴/۱۳۶۶، روزنامه کریستین ساینس مانیفور.

ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه، امروز در مصاحبه ای با روزنامه "لوموند"، سیاست این کشور در بحران جاری با ایران و پیامدهای آن را تشریح کرد. در این مصاحبه، شرایط فرانسه برای عادی سازی رابطه سیاسی با ایران، وجود مخالفان ایران در آن کشور (سازمان مجاهدین خلق)، گروگان های فرانسوی در لبنان، بازجویی از وحید گرجی، امکان عملیات نظامی پلیس فرانسه برای ورود به سفارت ایران جهت دستگیری گرجی، ریاست آتی فرانسه در شورای امنیت و چشم اندازهای این دولت درباره تصویب قطعنامه در شورای امنیت، تشریح شده است. به نظر می رسد پافشاری بر مواضع حمایت گرانه از عراق، امکان مصالحه با ایران درباره سازمان مجاهدین خلق، هماهنگی جناح های مختلف دولت فرانسه در بحران جاری و تهدید تلویحی ایران به استفاده فرانسه از اهرم ریاست ادواری این کشور در شورای امنیت از پیام های مهم این مصاحبه باشد. مشروح مصاحبه به شرح زیر است:

«سؤال: آیا گمان می کنید عادی سازی روابط ایران و فرانسه از نظر ایرانیان، بدون قطع صدور سلاح فرانسوی به عراق، قابل قبول و درک باشد؟»

ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه در مصاحبه با لوموند سیاست این کشور در بحران جاری با ایران و پیامدهای آن را تشریح کرد.

شیراک: ... سیاست عادی سازی روابط با ایران طی دیداری که با معاون نخست وزیر این کشور - آقای "معیری" - در پاریس داشتیم آغاز شد. من با روشنی تمام، قواعد بازی را به آقای معیری ذکر کرده و به او گفتم، حاضریم مذاکراتی را برای حل اختلافات مالی بین دو کشور آغاز کنیم، چون که این مسئله در واقع مطرح بود. اما همچنین گفته بودم که بایستی به خوبی درک شود که ما نه تنها به هیچ وجه حاضر نیستیم درباره سیاست فرانسه در منطقه بحث کنیم، بلکه حتی آن را مطرح نیز نخواهیم کرد. و نیز اینکه اگر رهبران ایران قصد دارند چنین مذاکره ای را با دیگر موضوعات پیوند دهند، بهتر است اصلاً در این راه (عادی سازی روابط) گامی برداشته نشود. من در آن وقت پاسخ مثبتی دریافت داشتم و بر این [موضوع] اطمینان یافتیم که سیاست ما در منطقه و به ویژه روابطمان با عراق، به هیچ عنوان [در مذاکرات] مطرح نخواهد شد. از آن وقت، ما این موضع را دقیقاً حفظ کرده ایم. مسئله مخالفان ایرانی مقیم فرانسه را حل نموده ایم. مذاکراتی درباره اختلافات مالی آغاز کرده ایم. این روند بر خلاف خواسته و انتظار ایران، به کندی پیش می رود، زیرا مسئله فوق العاده پیچیده و غامض است ولی اراده ما همواره این است که به راه حلی دست یابیم.

سؤال: آیا از چند ماه پیش تاکنون مذاکره ای بین فرانسه و ایران انجام شده است؟

ص: ۵۰۳

شیراک: آخرین جلسه در ماه دسامبر (آذر - دی ۱۳۶۵) بود. در عوض، مذاکرات با شرکت های خصوصی ادامه دارد. این یک شرط اولیه است. لازم است این مذاکرات به ثمر برسد تا امکان تجدید مذاکره بین دو دولت حاصل شود.

سؤال: سرنوشت گروگان ها چه خواهد بود؟

شیراک: ... من در هر فرصتی تکرار کرده ام که هر عادی سازی واقعی - به ویژه مبادله سفیر و دیدارهای رسمی - شرط اولیه ای دارد و آن اینکه نبایستی کمترین شکی مبنی بر اینکه مقامات ایرانی کوچک ترین هم دستی و تبانی با گروگان گیران دارند، باقی بماند. این امر مستلزم آن بود که همه گروگان های فرانسوی آزاد شوند. عقیده و موضع ما همواره این است و هیچ تغییری در آن حاصل نشده است.

سؤال: قضیه گرجی را چگونه می بینید؟

شیراک: دادگستری فرانسه مایل است از شخصی که دارای هیچ گونه مصونیت دیپلماتیک نیست و در حال حاضر در سفارت ایران است، بازجویی کند. این شخص حتماً بایستی مورد بازجویی قاضی قرار گیرد و در حوزه صلاحیت قاضی است که در کمال آزادی و بی غرضی، از این بازجویی نتیجه گیری کند و ایرانیان هم بایستی این نکته را به خوبی درک کنند.

سؤال: سابقه ای در مورد رفتار و رویه ایران وجود دارد که همانا گروگان گیری در سفارت امریکا در تهران در زمان ریاست جمهوری کارتر می باشد؟

شیراک: اگر آقای گرجی از خروج از سفارت همچنان خودداری کند، چنین رفتاری پیامدهای بسیار جدی درباره روند عادی سازی و درباره روابطمان با ایران خواهد داشت. بدیهی است که ما خیلی انتظار نخواهیم کشید و برای آنکه دادگستری بتواند وظیفه و مأموریت خود را انجام دهد، تمام امکانات لازم را مورد استفاده قرار خواهیم داد.

سؤال: آیا از یک عملیات پلیسی به منظور دستگیری گرجی در داخل سفارت کاملاً چشم پوشی کرده اید؟

شیراک: این کاملاً غیرممکن است و من به کلی آن را رد می کنم. قواعدی بین المللی وجود دارد و فرانسه کشوری دارای حقوق و حقوق شناس است و به این قواعد احترام می گذارد.

سؤال: شما می گوئید ما خیلی انتظار نخواهیم کشید پس چه خواهید کرد؟

شیراک: امکانات گوناگونی وجود دارد ما حتی می توانیم روابط دیپلماتیک خود را با ایران قطع کنیم. همه چیز بستگی به رویه خود ایران خواهد داشت. ... پیش از آنکه به بحث درباره خاورمیانه پایان دهم، میل دارم خاطر نشان کنم که ... ژوئیه جاری (تیر - مرداد) ریاست شورای امنیت سازمان ملل به عهده فرانسه است و ما امیدواریم بتوانیم نهایت کوشش را در راه پیشبرد اقدام پنج عضو دائمی شورای امنیت برای نیل به یک راه حل مسالمت آمیز انجام دهیم. اعتقاد ما بر این است که باید از یک توافق جزئی احتراز شود، زیرا چنین توافقی، فقط می تواند مشکلات پیچیده ای برای آینده ایجاد کند. باید به توافقی کلی رسید؛ یعنی در ذهن ما توافقی شامل آتش بس و در همان حال،

عقب نشینی نیروهای هر کشور به پشت مرزهایی که از نظر بین المللی شناخته شده است، مبادله اسرای جنگی و سپس، مذاکراتی برای استقرار صلح مطرح می باشد. و خلاصه در صورتی که یکی از طرفین جنگ شرایط این توافق را نپذیرد، ما معتقدیم که بایستی مجازات شود؛ یعنی صدور اسلحه به آن کشور ممنوع گردد. موضع ما چنین است و ما نهایت کوشش خود را در شورای امنیت برای پیشروی این روند به سوی صلح در زمان ریاست خود به کار خواهیم برد.»(۱)

در این حال، با شدت گرفتن بحران در روابط بین دو کشور، خبرگزاری فرانسه امروز اعلام کرد که خانواده وحید گرجی به ایران بازگشتند. این خبرگزاری گزارش داد: خانواده وحید گرجی مرد شماره دو سفارت ایران در پاریس که تحت تعقیب دادگستری فرانسه است، شامگاه امروز با یک پرواز منظم ایران ایر، رهسپار ایران شد. در فرودگاه اورلی، خبرنگار این خبرگزاری شاهد سوار شدن دکتر گرجی پدر وحید و پزشک پیشین آیت الله خمینی - طی اقامتش در "نوفل لوشاتو" - همسر، دو فرزندش، دو نوه اش و خواهر وحید بود. این خانواده به همراه شماری از کارکنان سفارت که شش پلیس با لباس شخصی آنها را اسکورت می کردند، بدرقه شدند.»(۲)

۵۸۷۱

در ادامه موضع گیری های متغیر لیبی و حمایت قذافی از تلاش کویت در فراخوانی امریکا به منطقه، امروز "عبدالله فضیل" سرپرست دفتر مردمی جماهیر لیبی در دیدار با آقای میرحسین موسوی، نخست وزیر، در انتقاد از اقدام کشورهای عربی در دعوت از امریکا برای حضور در منطقه، ضمن اعلام حمایت همه جانبه کشور لیبی از مواضع جمهوری اسلامی ایران در ارتباط با تحولات خلیج فارس، گفت: «کشورهای عربی نباید اجازه دهند امریکا در منطقه آتش افروزی کند و اگر چنین شود، لیبی در مقابل امریکا خواهد ایستاد.» عبدالله فضیل از قول مقامات کشورش، از میرحسین موسوی برای بازدید از لیبی دعوت کرد.»(۳)

همچنین هفته نامه رسمی "الزحف الاخضر" ارگان کمیته های انقلابی لیبی، در مقاله ای بدون اشاره به نقش عراق در بحران جاری در خلیج فارس، درباره علت حضور امریکا در منطقه و نکوهش کشورهای عربی منطقه نوشت: «در حالی که ایرانیان و عراقی ها در جنگ کشته می شوند و خسارت های اقتصادی وارد شده به دو کشور همچنان ادامه دارد، امریکا نتایج مثبت این جنگ را کسب می کند.» به نوشته این هفته نامه، علاوه بر اینکه اسکورت نفت کش های کویتی برای امریکا از نظر اقتصادی سود دارد، این امر بهانه بزرگی به دست امریکا می دهد تا منطقه خلیج [فارس] را با ماشین تروریستی خود پر کرده و به اصطلاح، از نفت کش ها محافظت کند. نشریه کمیته های انقلابی لیبی در پایان مقاله خود، با مطرح کردن این سؤال که چه می شد اگر نفت کش های عربی با یک پرچم که نشان دهنده "کشور عربی بزرگ" باشد، به حرکت درمی آمدند، می افزاید: «حکام عرب در زندگی ذلت بار خود غرق شده اند. [آنها] حتی توانایی این را هم ندارند که از زندگی توأم با خوش گذرانی خود دفاع کنند.»(۴)

ص: ۵۰۵

۲-۲۱. مأخذ، صص ۲۵ و ۲۶، پاریس - خیرگزاری فرانسه، ۱۶/۴/۱۳۶۶.

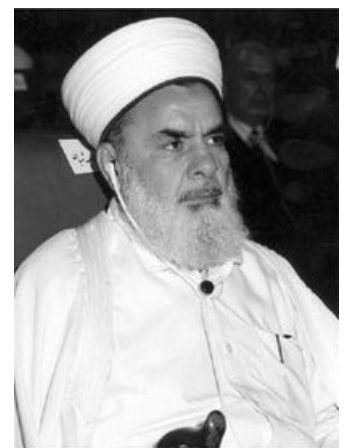
۳-۲۲. روزنامه اطلاعات، ۱۵/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۴-۲۳. مأخذ، ص ۱۵، طرابلس - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، هفته نامه الزحف الاخضر.

روزنامه پر شمارگان "کوریره دلاسرا" چاپ ایتالیا در سرمقاله امروز خود درباره تحولات جاری خلیج فارس، عراق را آغازگر تشنج در این منطقه خواند. این روزنامه نوشت: «انگیزه عراق از آغاز حملات علیه جزیره خارک و نفت کش ها، وحشت بغداد از شکست در جبهه زمینی است.» این روزنامه می افزاید: «بنا به طرح بغداد این اقدام می بایست به کاهش صادرات نفت ایران و در نتیجه تقلیل درآمدهای ارزی این کشور منجر می شد.» کوریره دلاسرا با تأکید بر اینکه نفت عراق از طریق خط لول-ه صادر می شود، به حمایت کویت از بغداد اشاره کرده و نتیجه می گیرد: «در چنین شرایطی، تنها طریق مقابله به مثل برای ایران، حمله علیه نفت کش های کویتی بوده است.» (۱)

در این حال، روزنامه سوئدی "سونسکا داگبلادت" ایران را مسبب اصلی از سرگیری جنگ نفت کش ها خواند. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از مقاله این روزنامه چنین است:

«جمعه گذشته (۱۲/۴/۱۳۶۶)، یک کشتی اسپانیایی توسط پنج قایق لاستیکی ایرانی مورد حمله قرار گرفت. حمله مذکور هفتمین حمله ایران به کشتی های تجاری طی هفته اخیر بوده است.» سونسکاداگبلادت می افزاید: ایران در ۲۷ ژوئن (ششم تیر) با حمله علیه دو کشتی نفت کش مرتبط با کویت، حمله علیه کشتی ها را از سر گرفت و در ۳۰ ژوئن (نهم تیر) نیز یک کشتی باری کویتی را مورد حمله قرار داد. به نوشته این روزنامه، عراق از ۲۰ ژوئن (۳۱ خرداد) تاکنون، سه کشتی نفت کش مرتبط با ایران را مورد حمله قرار داده است. این روزنامه علی رغم اینکه اعتراف دارد عراق از ۳۱ خردادماه جاری حمله به کشتی ها را آغاز کرده و ایران از روز ششم تیرماه، معلوم نیست چگونه نتیجه گیری کرد که ایران مسبب اصلی از سرگیری جنگ کشتی ها بوده است؟ سونسکاداگبلادت در ادامه می نویسد: تهران قاطعانه اعلام کرده است در نظر ندارد به جنگ کشتی ها تا قبل از توقف کامل آن از سوی عراق، خاتمه دهد.» (۲)

شیخ سعید شعبان رهبر جنبش توحید اسلامی لبنان
روابط ایران و سوریه را استراتژیک خواند.

"شیخ سعید شعبان" رهبر "جنبش توحید اسلامی" در مصاحبه ای با خبرگزاری جمهوری اسلامی در بیروت، ضمن استراتژیک خواندن روابط ایران و سوریه و تأیید وجود اختلاف سلیقه با دولت سوریه، اخبار منتشر شده درباره وجود

اختلافات اساسی بین حزب الله و سوریه را بی اساس خواند. وی گفت: «توطئه علیه پیمان استراتژیکی میان جمهوری اسلامی ایران و سوریه که باعث نگرانی قدرت های منطقه ای و جهانی است، بارها تکرار شده است و حزب الله نمی تواند با هم پیمان استراتژیک انقلاب اسلامی در منطقه، دشمنی کند. هرچند برای تحقق این امر نیاز به فداکاری هایی باشد.» وی اضافه کرد:

ص: ۵۰۶

۱- ۲۴. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه کوریره دلا سرا چاپ ایتالیا.

۲- ۲۵. مأخذ، صص ۹ و ۱۰، استکهلم، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶، روزنامه سوئدی سونسکادا گبلادت.

«اختلاف نظر در مورد بعضی مسائل کوچک، نمی تواند اهداف بزرگ دو هم پیمان ایران و سوریه را قربانی کند. اگرچه در بعضی مراحل، وجود برخی اختلافات تاکتیکی به خاطر موقعیت یکی از هم پیمانان، مورد نیاز باشد.» شیخ سعید شعبان افزود: «همان گونه که کشورهای مختلف خود را مجاز به بازداشت جاسوسان دشمن می دانند، ما نیز حق بازجویی و مجازات عاملان قتل و کشتار در کشورمان و آنان را که عامل ربودن فلسطینیان و آوارگی ملت آن بوده اند، داریم.»^(۱)

۵۹۰۱

روزنامه انگلیسی زبان "میدل ایست اکونومیک سروی" چاپ نیکوزیا، از افزایش میزان تولید نفت عراق با بهره گیری از خط لوله انتقال نفت که از ترکیه می گذرد، در ماه آینده خبر داد. این روزنامه نوشت: «تا پایان ژوئیه (دهم مرداد) برای اولین بار از آغاز جنگ بین ایران و عراق، تولید روزانه نفت خام عراق از ایران پیشی می گیرد.» این نشریه می افزاید: «با تکمیل کار توسعه خط لوله انتقال نفت عراق به ترکیه، میزان تولید نفت خام این کشور روزانه ۵۰۰ هزار بشکه افزایش خواهد یافت.» در ادامه این گزارش آمده است: «این خط لوله انتقال نفت اکنون در مرحله آزمایشی است و تا پایان ماه ژوئیه جاری، عملیات بهره برداری از آن آغاز خواهد شد.»^(۲)

ضمیمه گزارش ۵۸۰:

رژیم سابق ایران برای دست یافتن به مشارکت اروپایی "اوردیف" (متشکل از کشورهای فرانسه، بلژیک، ایتالیا و اسپانیا)، در زمینه غنی سازی اورانیوم و بهره برداری از آن، با دولت فرانسه وارد مذاکره شد و پس از امضای "پروتکل هایی" در سال ۱۹۷۴، یک شرکت ایرانی - فرانسوی به نام "سوفیدیف" تأسیس کرد و بدین وسیله به طور غیرمستقیم در مشارکت اوردیف وارد شد. شرکت سوفیدیف را در ۲۳ فوریه ۱۹۷۵ (اسفند ۱۳۵۳) با ۴۰ درصد سهام "سازمان انرژی اتمی ایران" و ۶۰ درصد سهام شرکت فرانسوی "سرو"، "کمیساریای اتمی فرانسه" به وجود آورد و ۲۵ درصد سهام اوردیف متعلق به طرف فرانسوی، به شرکت تازه تأسیس انتقال یافت. هم زمان طی قراردادی مستقل (در ۲۳ فوریه ۱۹۷۵)، وزارت امور اقتصاد و دارایی ایران در قالب "سازمان سرمایه گذاری و کمک های اقتصادی و فنی ایران" به کمیساریای اتمی فرانسه یک میلیارد دلار وام داد که دولت فرانسه بازپرداخت اقساط و اصل وام و همچنین بهره های آن را تضمین کرد.

معاون وزیر اقتصاد و دارایی افزود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران و تجدید نظر در برنامه های اتمی کشور، بدون آنکه سازمان های ذی ربط جمهوری اسلامی ایران در روابط قراردادی خود دچار قصور شوند و علی رغم مذاکرات جاری در آن هنگام، طرف های فرانسوی در سال ۱۹۷۹ به بهانه مطالبات ادعایی خود مبنی بر عدم استفاده سازمان انرژی اتمی ایران از خدمات غنی سازی اورانیوم و در نتیجه ایجاد خسارت به شرکت اوردیف، دعوی علیه طرف ایرانی و سازمان سرمایه گذاری، در اتاق تجارت بین المللی پاریس مطرح نمودند و با ارائه تصاویر مخدودش از روابط قراردادی، توانستند مطالبات سازمان سرمایه گذاری (وام یک میلیارد دلاری و بهره های متعلقه) را با رای دادگاه تجارت پاریس در اکتبر ۱۹۷۹ (مهر - آبان ۱۳۵۸) در دست وام گیرنده (کمیساریای انرژی اتمی فرانسه) و ضامن (دولت فرانسه) توقیف نمایند.

سازمان سرمایه گذاری به دستور توقیف اعتراض کرد ولی چون اعتراض، مورد قبول دادگاه قرار نگرفت، از حکم توقیف،

پژوهش خواهی شد و در نتیجه آن، بنا به حکم مورخ ۲۱ آوریل ۱۹۸۲ (۱/۲/۱۳۶۱)، دادگاه استیناف پاریس از وجوه مربوط به وام یک میلیارد دلاری رفع توقیف نمود، اما در این خصوص بدهکار (کمیساریای انرژی اتمی فرانسه) و ضامن (دولت فرانسه) از ایفای تعهداتشان استنکاف ورزیدند.

ص: ۵۰۷

۱- ۲۶. مأخذ، صص ۵۲ و ۵۳، بیروت، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۶/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۷. مأخذ، ص ۴۳، منامه - خبرگزاری آلمان، ۱۶/۴/۱۳۶۶، روزنامه میدل ایست اکونومیک سروی چاپ نیکوزیا.

پس از آن نیز دادگاه استیناف طی حکم مورخ ژوئن ۱۹۸۲ (خرداد و تیر ۱۳۶۱)، قرارداد وام و ضمانت آن توسط دولت فرانسه را بخشی از روابط بین المللی دولت فرانسه دانست و رسیدگی به آن را خارج از صلاحیت محاکم قضایی فرانسه اعلام نمود. فرجام خواهی شرکت های درخواست کننده قرار توقیف از دادگاه استیناف پاریس موجب شد که دیوان عالی کشور فرانسه طی حکمی در تاریخ ۱۴ مارس ۱۹۸۴ (۲۳/۱۲/۱۳۶۲) حکم دادگاه استیناف پاریس را لغو و رسیدگی به پرونده را به دادگاه "ورسای" احاله نماید. هر چند دادگاه یاد شده اعلام رأی را چند بار به تعویق انداخت، اما با درخواست داوری از سوی شرکت سرمایه گذاری در نزد دادگاه "گراندا انستانس" پاریس، این دادگاه در ۷ فوریه ۱۹۸۶ (۱۸ بهمن ۱۳۶۴) قرار توقیف اموال کمیساریای انرژی اتمی فرانسه را به نفع دولت ایران صادر نمود که بلافاصله حکم مزبور به اجرا گذاشته شد.

این موضوع تا سال ۱۳۶۵ ادامه یافت تا آنکه در تیرماه همین سال پس از چندین ماه مذاکره سیاسی بین دو دولت، سرانجام دولت فرانسه با بازپرداخت وام یک میلیارد دلاری در سه قسط موافقت کرد و اولین قسط در آذرماه همان سال به ایران بازپرداخت شد.^(۱)

ص: ۵۰۸

۱- ۲۸. مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزشمار جنگ ایران و عراق - کتاب ۴۳ - در تدارک عملیات سرنوشت ساز، علی رضا لطف الله زادگان و یحیی فوزی، ۱۳۷۸، صص ۸۴ و ۸۵.

۵۹۱۱

امروز هواپیماهای عراقی خط لوله نفتی بندر گناوه به خارک را بمباران کردند ولی به دلیل آتش پرحجم سلاح های ضدهوایی منطقه، هدف گیری آنها از دقت کافی برخوردار نبود و هواپیماهای مهاجم بدون دستیابی به موفقیتی، ناچار به بازگشت شدند.^(۱)

۵۹۲۲

در ادامه اعزام نیروهای داوطلب به میادین نبرد، امروز چند گردان از نیروهای مردمی از پنج استان کشور با کاروان های مدافعان خلیج فارس، عازم جبهه های جنگ شدند.^(۲)

۵۹۳۳

هم زمان با اوج گیری اقدامات مقدماتی امریکا برای حضور در خلیج فارس، امروز محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران اعلام کرد: «طرح های ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران برای مقابله با توطئه های امریکا در خلیج فارس آماده شده و به تصویب شورای عالی دفاع رسیده است.» وی همچنین درباره چگونگی تهیه موشک هایی که ایران در اختیار دارد و قدرت تخریبی آنها گفت: «ما از موشک های به غنیمت گرفته شده در عملیات فاو (والفجر ۸) کپی برداری کرده و آنها را با تغییراتی، تولید و تکثیر کرده ایم.» وی گفت: «اگر در روز جمعه گذشته، در جریان اسکورت ناو استارک برای خروج از آب های خلیج فارس، یکی از این موشک ها را به سوی ناو مذکور پرتاب می کردیم، آن را به دو نیم می کرد و هر نیمه، ۵۰ متر از یکدیگر فاصله می گرفتند.» فرمانده سپاه درباره توان مردمی بالقوه ایران در سایر کشور ها گفت: «نامه های بسیاری از کشور های اسلامی و مسلمانان سراسر جهان به ما رسیده که خواستار اجازه حمله به سفارتخانه ها و منافع امریکا شده اند. اما ما نجیب هستیم، دیر تصمیم می گیریم، اما وقتی تصمیم گرفتیم، طوفان و زلزله به پا می کنیم.»^(۳)

۵۹۴۴

فدراسیون بین المللی حقوق بشر که در پاریس مستقر است، عراق را به دلیل کاربرد سلاح های شیمیایی محکوم کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، دو تن از مسئولان این

ص: ۵۰۹

۱- ۱. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، شماره ۱۴، ۱۳۶۶/۴/۲۵، ص ۱۰.

۲- ۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۱، ص ۱۴؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۸، ص ۱۴.

۳- ۳. روزنامه رسالت، ۱۳۶۶/۴/۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه جمهوری اسلامی، ۱۳۶۶/۴/۱۸، ص ۱۶.

فدراسیون، در مصاحبه ای مطبوعاتی، با همکاری تنی چند از نمایندگان احزاب کرد عراقی، جنایات صدام و به ویژه استفاده این کشور از سلاح های شیمیایی علیه غیرنظامیان را تشریح کردند. "پاتریک بودون" دبیر فدراسیون بین المللی حقوق بشر، در این مصاحبه مطبوعاتی، در سخنانی، با اشاره به نقض آشکار حقوق بشر در داخل عراق و استفاده گسترده این کشور از سلاح شیمیایی، از اینکه رسانه های همگانی فرانسه در انتشار اخبار مربوط به تجاوزات حقوق بشر در کشورهای مختلف، توازن را حفظ نموده و درباره جنایات حکومت عراق و استفاده از سلاح شیمیایی، سکوت اختیار نموده اند، ابراز تأسف کرد.

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز درباره عدم استقبال رسانه های فرانسوی از این مصاحبه، اعلام کرد: «در این کنفرانس مطبوعاتی، طبق لیست تهیه شده توسط سازمان دهندگان آن، تنها سه خبرنگار از روزنامه های فرانسه حضور داشتند.»^(۱)

۵۹۵۱

در حالی که "ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل و فرستاده ویژه این کشور برای مذاکره و هماهنگی درباره قطعنامه شورای امنیت، در ژاپن به سر می برد، "چارلز ردمن" سخنگوی وزارت خارجه امریکا تصویب قطع نامه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق را در یک هفته آینده محتمل دانست. خبرگزاری فرانسه به نقل از ردمن اعلام کرد: «کشور متبوع وی در هفته آینده در انتظار صدور یک قطع نامه توسط شورای امنیت در مورد جنگ ایران و عراق می باشد. ردمن همچنین گفت که تاریخ گردهمایی اعضای شورای امنیت که "جورج شولتر" (وزیر امور خارجه امریکا) نیز از جمله شرکت کنندگان خواهد بود، هنوز تعیین نشده است.» خبرگزاری فرانسه می افزاید: «این قطع نامه در برگیرنده تدابیری است که باید علیه طرفی در جنگ که آتش بس را نپذیرد، به مرحله عمل درآید.»^(۲)

خبرگزاری رویتر نیز درباره موضوع گفت و گوهای والترز با طرف های ژاپنی اعلام کرد: «در دیدار "تاداشی کوراناری" وزیرخارجه ژاپن و دیگر مقامات عالی رتبه ژاپن با "ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل در مورد طرح پیش نویس امریکا در رابطه با مسئله پایان دادن به جنگ ایران و عراق، ژاپن توصیه کرد طرح مزبور که در حال بررسی است، تعدیل شود. وزیرخارجه ژاپن گفت: ژاپن فکر می کند این مطلب مهم است که طرح مزبور باید مواضع دو طرف را دربرداشته باشد تا برای هر دو طرف قابل قبول باشد. وی تأکید کرد که طرح پیش نویس نباید به طور یک جانبه و در حمایت از یک جناح به خصوص تدوین شده باشد یا اینکه روابط ایران - شورای امنیت را به طور قاطع، بدتر کند.» این خبرگزاری می افزاید: کوراناری به والترز گفته است که وی در جریان دیدار از ایران در ماه گذشته، سعی کرده است رهبران ایران را به پایان بخشیدن به جنگ ترغیب کند. والترز تأکید کرده است که طرح پیش نویس فعلی، نظریات ایران را نیز در بر می گیرد زیرا در آن تحقیق پیرامون تعیین آغاز کننده جنگ گنجانیده شده است.»^(۳)

ص: ۵۱۰

۱-۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۲-۵. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲۴.

۳-۶. مأخذ ۴، ص ۳، رویتر.

راديو بي.بي.سى نيز اهداف سفر ورنون والترز به ژاپن را دستيابى به اهدافى خواند كه ردمن آن را اعلام کرده است. اين راديو گفت: «فرستاده مخصوص ريگان و سفير امريكا در سازمان ملل متحد در تازه ترين مرحله از مأموريت خود براى كسب حمايت جهت اقدام هماهنگ بين المللى براى پايان دادن به جنگ خليج [فارس]، در توكيو به سر مى برد. انتظار مى رود ژنرال والترز در ژاپن و اواخر هفته جارى در چين پيش نويس يك قطع نامه در خصوص جنگ را كه هم اكنون تحت رسيدگى شوراى امنيت است، مورد مذاكره قرار دهد.» بي.بي.سى مى افزايد: «اين طرح متضمن يك تحریم اجبارى اسلحه در صورتى است كه به در خواست آتش بس توجهى نشود.» (۱)

۵۹۶۱

در اجراى نخستين گام در عمليات اسكورت نفت كش ها، نام اولين كشتى كويتى ثبت شده در امريكا كه قرار است به عنوان نخستين نفت كش، مورد حمايت ناوگان امريكايى قرار گيرد، اعلام شد. الرخاء اولين نفت كشى است كه نام جديد بريجتون بر آن نهاده شد. (۲) خبرگزارى رويتر در اين باره گزارش داد: «منابع كشتى رانى در خليج فارس مى گويند يك نفت كش بزرگ كويتى امروز در نزديك دهانه خليج فارس لنگر انداخت و در انتظار آغاز حمل و نقل نفت با پرچم امريكا در اين آب راه خطرناك است. در حالى كه نگرانى ها در كنگره امريكا درباره طرح ريگان افزايش يافته است، مقامات گارد ساحلى امريكا كشتى ۴۰۱۳۸۲ تنى "الركاء" (الرخاء) را در آبراه هاى "فجير" در خارج از تنگه هرمز بازرسى کرده اند. اين منابع گفتند يك كشتى جنگى امريكا اين كشتى را كه به رنگ سياه است، مورد بازرسى قرار داده است تا از نيمه ماه ژوئيه (اواخر تير) با انتقال صادرات حياتى نفت از كويت به آب هاى امن تر در خارج از منطقه مزبور، نقش كلىدى را عهده دار شود...» رويتر مى افزايد: «منابع نفتى در كويت گفتند "الركاء" (الرخاء) تنها كشتى از يازده نفت كش كويتى است كه قرار است در حمل و نقل واسطه اى نفت به كار گرفته شود. به گفته آنها، شش فروند از اين كشتى ها قرار است براى سفر هاى طولانى، زير پرچم امريكا قرار بگيرند كه دو نفت كش خيلى بزرگ، محصولات نفتى را به يك پالایشگاه متعلق به كويت در "هلند" منتقل خواهد كرد و چهار فروند كشتى حمل گاز، عمدتاً به ژاپن سفر خواهند نمود. چهار كشتى باقى مانده مشتقات نفتى را حمل خواهند كرد اما به طور معمول، در حمل و نقل واسطه اى كويت به كار گرفته نمى شوند زيرا صدور نفت كويت بر معامله نفت خام تمرکز يافته است. كويت، دومين کشور عرب در خليج فارس است كه اقدام به حمل و نقل واسطه اى کرده است.» (۳)

۵۹۷۲

"لس آسپين" رئيس كميته نيرو هاى مسلح مجلس نمايندگان امريكا كه در رأس هيئتى از اعضاى كنگره به خليج فارس سفر کرده بود، پس از بازگشت از اين سفر، از اختلاف برنامه آتى امريكا در خليج فارس و دولت كويت خبر داد. راديو امريكا در اين باره گفت: «لس آسپين عضو كنگره ايالات متحده امريكا در بازگشت از سفر خليج فارس، به خبرنگاران گفت: نظرات مقامات

- ۱-۷. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۱، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۱۷/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۲، ۱۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳، تهران خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، به نقل از آسوشیتدپرس.
- ۳-۹. پیشین، صص ۲۲ تا ۲۴، تهران- خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۷/۴/۱۳۶۶، رویتر.

کویتي در مورد شیوه قرار گرفتن نفت کش های آن کشور تحت پرچم ایالات متحده امریکا با نظرات واشنگتن تفاوت فاحشی دارد. اسپین همچنین گفت: مقامات کویتی انتظار دارند که ایالات متحده امریکا به جای حراست از سی و پنج درصد نفت صادراتی آن کشور که واشنگتن آن را پیش بینی کرده است، از هفتاد تا صد درصد نفت صادراتی کویت حراست کند. رئیس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا بر این باور است که فرمول مقامات کویتی برای صدور نفت آن کشور از خلیج فارس، وجود کشتی های بیشتر ایالات متحده امریکا در منطقه و آمادگی بیشتری را ایجاد می کند. اسپین می افزاید: پذیرش طرح کویت از سوی دولت ریگان، حراست از نفت کش های کویتی را در برابر حملات موشکی ایران که طبق برنامه قرار است از اواسط ماه میلادی جاری به اجرا درآید، غیر ممکن می سازد.»(۱)

خبرگزاری یونایتدپرس نیز در این باره مطالبی را انتشار داد که خبر رادیو امریکا را تکمیل می کند: «لس اسپین رئیس کمیته نیروهای مسلح در مجلس نمایندگان امریکا گفت به اعتقاد او، طرح ریگان برای محافظت از نفت کش های کویتی در خلیج فارس به تعداد بیشتری از کشتی های اسکورت امریکا نیاز دارد. وی گفت: قبلاً قرار بود در ماه، فقط پنج نفت کش کویتی در آب های خلیج فارس رفت و آمد کنند، اما در حال حاضر، کویت در نظر دارد به طور منظم و مداوم، نفت کش هایش در آب های خلیج فارس رفت و آمد کنند. در نتیجه، حداقل سه برابر نفت کش هایی که قبلاً در نظر گرفته شده بود، به حمایت و همراهی کشتی های امریکایی نیاز پیدا خواهند کرد.»(۲)

از سوی دیگر، سخن گوی کاخ سفید امریکا منکر هر گونه اختلاف نظر در این باره شد. رادیو امریکا گزارش داد: «دولت ریگان می گوید که میان امریکا و کویت هیچ گونه اختلاف نظر بر سر مسئله حفاظت از کشتی های کویتی تحت پرچم امریکا وجود ندارد. مارلین فیتز واتر سخن گوی کاخ سفید می گوید که در اجرای طرح های امریکا برای حفاظت از نفت کش های کویتی در خلیج فارس، هیچ گونه تأخیر و تغییری به دلیل گفت و گو با کویت به عمل نیامده است. این نظر، به دنبال گفته های لس اسپین رئیس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان در زمینه وجود اختلاف نظر میان کویت و امریکا ابراز می شود. آقای فیتز واتر می گوید تنها یکی از یازده نفت کش به کار انتقال نفت به دیگر نفت کش ها در دهانه خلیج فارس اختصاص خواهد یافت و این مسئله ای است که مدت ها پیش بر سر آن موافقت شده بود و از نظر امریکا اشکالی ندارد. او می گوید در زمینه روند قرار دادن نفت کش های کویتی تحت پرچم امریکا، اختلافی با کویت در میان نیست و طرح، طبق برنامه پیش می رود. انتظار می رود که این برنامه تا اواسط ماه جاری تکمیل شود.»(۳)

اسپین همچنین با درج مقاله ای در روزنامه "لوس آنجلس تایمز" در توجیه مخالفت خود با طرح اسکورت نفت کش ها، به قدرت ایران در ابداع شیوه های مختلف عملیات در صورت شروع درگیری با امریکا، اشاره کرد و آن را عاملی برای برتری ایران خواند. وی می نویسد: «ایرانی ها

ص: ۵۱۲

۱- ۱۰. مأخذ ۷، صص ۱۲ و ۱۳، رادیو امریکا، ۱۷/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۱. روزنامه کیهان، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص آخر، واشنگتن - یونایتدپرس.

٣-١٢. مأخذ، ص ١١، راديو امريکا، ١٣٦٦/٤/١٧.

ثابت کرده اند که مبتکر و خردمند هستند و شکی ندارم در همین لحظه، در چندین محل در تهران مشغول تنظیم تاکتیک های جدید هستند. مقامات ایرانی بارها به تجربه ویتنام که با حملات نظامی چریکی، جنگ روانی و دیپلماسی، امریکا را شکست داد، اشاره کرده اند و می دانند رهبران واشنگتن را چگونه تحت تأثیر قرار دهند.» وی می افزاید: «ایران در خلیج فارس شیوه های نبرد چریکی اتخاذ کرده و نیروهای امریکایی در صورت درگیر شدن با ایران به تدریج فرسوده خواهند شد. تمرکز نیروهای پیشرفته امریکایی در منطقه، نامناسب است و ایران می تواند با حملات نامنظم خود، حریف ظاهراً نیرومند خود را مغلوب کند.» (۱)

۵۹۸۱

"سایروس ونس" و "الیوت ریچاردسون" وزیران سابق خارجه و دفاع امریکا، پیشنهاد کردند که امریکا با نظارت سازمان ملل، طرح اسکورت نفت کش ها را به اجرا درآورد. نشریه "سانفرانسیسکو کرونیکل" در این باره می نویسد: «سایروس ونس وزیر امور خارجه سابق و الیوت ریچاردسون وزیر دفاع سابق که دارای تجربیات زیادی در محاسبات خارجی می باشند، گفته اند که امریکا می تواند به هدف خود مبنی بر حمایت از نفت کش های کویتی به وسیله سازمان ملل دست رسی پیدا کند. نیروهای حافظ صلح سازمان ملل عموماً محترم بوده و به ندرت در مناطق درگیری مورد حمله قرار می گیرند. چنین طرحی، تشنجات منطقه را آرام می کند.» این نشریه می افزاید: «طرح ونس - ریچاردسون، حاوی هدف نهانی ایالات متحده مبنی بر حفظ امنیت آب راه خلیج فارس می باشد. در عین حال، چنین طرحی خطر رویارویی های بیشتر را کاهش می دهد و جداً مستحق بررسی است.» (۲)

۵۹۹۲

در حالی که تلاش های امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی شتاب فزاینده ای به خود گرفته است، امروز مجلس نمایندگان امریکا با تصویب قطع نامه ای، از دولت ریگان خواست تا طرح اسکورت نفت کش های کویتی را ۹۰ روز به تأخیر بیندازد. این طرح با ۲۲۲ رأی موافق و ۱۸۴ رأی مخالف به تصویب رسید. "دیل بام گز" از نمایندگان موافق با این قطع نامه گفت: «شاید ۹۰ روز بعد من هم نظرم برگردد، اما هرگز از بحث و بررسی و اقدام بر اساس عقل سلیم زیان نبرده ایم.» "دال کوریل" از دیگر نمایندگان امریکا نیز در مخالفت با این طرح اظهار کرد: «امریکا نباید خلیج فارس را رها سازد و رأی به تعویق اسکورت نفت کش ها، رأی به ترک خلیج فارس و واگذاردن آن است، اجرای این طرح عاملی برای احیای اعتبار امریکا در خاورمیانه است.» خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره تأثیر این اقدام مجلس نمایندگان بر رفتار دولت امریکا، اعلام کرد: «احتمال نمی رود این امر موجب خارج ساختن سیاست ریگان از خط خود گردد.» (۳) این طرح برای تصویب نهایی خرداد در مجلس سنا به رأی گذاشته خواهد شد.

ص: ۵۱۳

۱- ۱۳. مأخذ، ص ۲۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۱۴. ۱۹۸۷. ۱۰. Sanfrancisco chronicle, Tuesday, July.

۳-۱۵. مأخذ، ص ۲۰، آسوشیتد پرس از واشنگتن؛ و- روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳، رادیو امریکا.

در پی شدت گرفتن اقدامات نظامی در آب های خلیج فارس، خبرگزاری آسوشیتدپرس با معرفی عراق به عنوان آغازگر دوره جدید این حملات، به حساسیت زمانی این اقدامات که هم زمان با آماده سازی ورود امریکا به خلیج فارس است، اشاره کرده و مواضع ایران را نیز مورد توجه قرار داده است. گزارش آسوشیتدپرس در این باره به این شرح است: «حملات عراق علیه کشتی های ایرانی، جنگ خلیج [فارس] را شعله ور ساخته و در حالی که امریکا خودش را آماده می کند تا محافظت از نفت کش های کویتی را آغاز کند، خطر را افزایش داده است. هواپیماهای عراقی از روز بیستم ژوئن (سی ام خرداد) - که بغداد به ۲۴ روز توقف جنگ نفت کش ها پایان داد - حداقل پنج نفت کش ایران را مورد حمله قرار داده اند. عراق ادعا کرده که سه حمله دیگر نیز انجام داده ولی هنوز تأیید نشده است. ایران تاکنون به تلافی این حملات، پنج کشتی را مورد حمله قرار داده که باعث بازگشتن تب جنگ نفت کش ها به درجه قبلی آن و افزایش بحران در خلیج [فارس] شده است. در همین حال، تهران هشدار داده است که از حمله به کشتی های تحت محافظت نیروی دریایی امریکا و یا حتی خود کشتی های جنگی امریکا درنگ نخواهد کرد. عراقی ها، مکرراً اعلام کرده اند که آنها در صدد هستند تا صادرات نفت ایران را که منبع اصلی درآمد این کشور برای پرداخت هزینه های جنگی می باشد، مسدود سازند. ایران نیز بارها اعلام کرده است که اگر عراق حمله علیه نفت کش های این کشور را متوقف کند، از حملات تلافی جویانه دست برخواهد داشت. واضح است که توقف جنگ نفت کش ها به نفع ایران است. عراق توقف جنگ نفت کش ها را علی رغم موافقت امریکا برای تعلیق حملات در این آب راه استراتژیک (که نیروی دریایی امریکا برای محافظت کشتی رانی در آن مستقر شده است)، نمی تواند برای مدتی طولانی تحمل کند.» (۱)

روزنامه "پراودا" ارگان رسمی حزب کمونیست شوروی، افزایش حضور نیروهای امریکایی و آغاز مانور نیروهای نظامی این کشور در خلیج فارس را اقدامی برای تهدید ایران و آغاز یک بحران منطقه ای خواند. این روزنامه می نویسد: «به طوری که از اظهارات اخیر نمایندگان بلند پایه دولت امریکا برمی آید، واشنگتن نه تنها قصد ندارد ناوهای نظامی خود را از خلیج فارس بیرون بکشد، بلکه درصدد است در آینده نزدیک با بهانه اسکورت نفت کش های کویتی، بر شمار آنها بیفزاید. تاکنون پانزده ناو جنگی و یازده هزار پرسنل نظامی آماده شده اند و شکاری های اف ۱۴ امریکا پروازهای نمایشی بر فراز آب های خلیج فارس را برای تمرین عملیات نظامی احتمالی در آنجا، آغاز کرده اند. واشنگتن درصدد است بدین نحو، از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس دفاع کند و به پیشنهاد اتحاد شوروی مبنی بر خروج تمام ناوهای نظامی کشورهای غیر ساحلی این منطقه از آب های خلیج فارس در کوتاه ترین زمان و خودداری ایران و عراق از

انجام عملیاتی که برای کشتی رانی بین المللی خطر دارد، بدین نحو پاسخ دهد. ... اقدامات واشنگتن و سیاست شانتاژ و تهدید، رویدادهای خلیج فارس را به مرز آخر نزدیک می کند که در آن سویس یک جنگ منطقه ای با خطر فرا روییدن یک بحران بین المللی است.» روزنامه پراودا می افزاید: «آیا نیازی به ذکر این نکته می باشد که این وضعیت تا چه حد خطرناک است؟» (۱)

۶۰۲۱

"صادق المهدی" نخست وزیر سودان، امروز در پایان سفر سه روزه خود به کویت، از اقدامات این کشور در فراخواندن نیروهای امریکا برای کمک به صدور نفت، حمایت کرد. به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، المهدی در پایان سفر خود به کویت، با امضای یک بیانیه مشترک با شیخ "سعد عبدالله الصباح" ولی عهد و نخست وزیر کویت، از فراخوانی امریکا و شوروی برای حراست از نفت کش هایش در مقابل حمله ایران حمایت کرد. در این بیانیه آمده است: «طرف سودانی حمایت خود را از اقداماتی که توسط کویت برای مطمئن شدن از بی خطر بودن حمل محموله های نفتی اش به مقصد بازارهای خارجی به عمل می آید، ابراز داشت.» در این بیانیه همچنین خواسته شده است تا تلاش هایی که برای پایان بخشیدن به جنگ خلیج [فارس] انجام می گیرد، تسریع شود. دو طرف در بیانیه مشترک خود، هر نوع تلاش را برای توسعه جنگ رد کرده اند. (۲) در این حال، روزنامه معتبر لبنانی "السفیر" در انتقاد از این اقدام کویت، با اشاره به مراسمی که در آن، "لارنس هاپکینز" نماینده کنگره امریکا پرچم آن کشور را به "عبدالفتاح البادر" رئیس شرکت کشتی رانی کویت (۳) اهدا کرد، آن را نشانه ورشکستگی کشور کویت خواند. سردبیر روزنامه لبنانی السفیر در مقاله ای تحت عنوان "پرچم دیگران" می نویسد: «خبرگزاری های بین المللی تصویری را به جهان مخابره کردند و این تصویر در صدر صفحات اول روزنامه های جهانی قرار گرفت که یک عرب با لباس عربی در حال دریافت پرچم امریکا از یک مسئول امریکایی بود و این پرچم را با احترام فوق العاده ای برای نصب بر بالای کشتی های کویتی، از مقام امریکایی تحویل می گرفت. ما تاکنون برای دوست داشتن پرچم کشور خود و احترام به پرچم کشورهای دوست تربیت شده بودیم، ولی از اینکه به آسانی بتوانیم پرچمی را که رمز دشمنی با ما و کمک های بی حساب به دشمن ما اسرائیل است، به عنوان حامی خود در بغل بگیریم، بی خبر بودیم. این اقدام کویت نه تنها نشان دهنده شهامت و شجاعت رژیم این کشور نبود، بلکه اعلان رسمی ورشکستگی سیاسی است که به نتایج زیان بار آن نمی توان دل بست.» (۴)

۶۰۳۲

در حالی که به نظر می رسد تلاش های به عمل آمده برای نزدیکی عراق و سوریه نتیجه ای در بر نداشته است، امروز، رئیس دولت امارات متحده عربی از "شاه حسین" به دلیل تلاش برای آشتی دادن اسد و صدام، قدردانی کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد:

ص: ۵۱۵

٢-١٨. مأخذ٣، رديف اول، ص آخر، كويت - خبرگزاری یونایندپرس.

٣- به روزشمار ١٣/٤/١٣٦٦ مراجعه کنید.

٤-١٩. مأخذ١١، ص آخر، روزنامه لبنانی السفیر.

«شیخ زاید» رئیس دولت امارات متحده عربی در تلگرافی که برای شاه حسین فرستاد، از وی به خاطر تلاش بی وقفه اش جهت آشتی عراق و سوریه و ترتیب ملاقات اسد و صدام در ماه آوریل (هفتم اردیبهشت) در اردن، به شدت قدردانی کرد. زاید که در این رابطه، پیام های تریک جداگانه ای نیز برای اسد و صدام فرستاده است، ضمن قدردانی از شاه اردن، این اقدام وی را یک عمل جاودانه توصیف کرده و گفته است که از آن، در تاریخ برای همیشه یاد خواهد شد. زاید در بخشی از پیام خود خطاب به شاه حسین گفته است: ما از جانب خود، کلیه طرح های شما را در این رابطه برای وحدت جهان عرب و دفاع از امت عربی و اسلامی مورد تأیید قرار داده و از آن حمایت می کنیم.» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «رسانه های امارات همیشه تأکید داشته اند، تنها راه متوقف ساختن جنگ عراق و ایران و تقویت جبهه شرقی اعراب، آشتی دولت های سوریه و عراق می باشد.»^(۱)

۶۰۴۱

در پی مصاحبه مطبوعاتی دیروز ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه و انکار هویت دیپلمات ایرانی، امروز سخن گوی وزارت خارجه ایران ضمن رد ادعا های شیراک، "وحید گرجی" را یک دیپلمات خواند و دولت فرانسه را به نقض قوانین بین المللی متهم ساخت. وی گفت: «محاصره سفارت ایران در پاریس و کنترل بدنی و بازجویی اعضای سفارت، نقض صریح کنوانسیون وین می باشد که دولت فرانسه آن را امضاء نموده است.»

وی افزود: «مواد ۲۵ و ۲۶ کنوانسیون وین صراحت دارد که دولت فرانسه موظف است، کلیه تسهیلات لازم را برای ما در پاریس فراهم نماید و از اقداماتی که آزادی رفت و آمد تمام "اعضای مأموریت"^(۲) را مختل نماید، خودداری ورزد.»

سخن گوی وزارت امور خارجه با اشاره به اظهارات رسمی مقامات دولت فرانسه درباره عدم مصونیت دیپلماتیک وحید گرجی و با تأکید بر بند ۲ ماده ۳۷ کنوانسیون وین که به صراحت اعلام شده است کارمندان اداری و حتی مأموران و همچنین، بستگان آنها از مزایا و مصونیت های مندرج در مواد ۲۹ تا ۳۵ کنوانسیون بهره مند خواهند بود، با بیان این مطلب که وحید گرجی نه تبعه دولت فرانسه بوده و نه مقیم دائم آن کشور می باشد، اظهار کرد: «حمله به منزل وحید گرجی و شکستن درب منزل و ورود به محل سکونت ایشان، خلاف نص صریح بند یک ماده ۳۰ کنوانسیون مزبور بوده و دستگیری همسر و کودک خردسال ایشان و بازداشت نام بردگان نیز با توجه به مواد ۲۹ این کنوانسیون، نشان دهنده اقدامات خلاف قانون پلیس فرانسه می باشد.»^(۳)

ص: ۵۱۶

۱- ۲۰. مأخذ ۷، ص ۴۵، ابوظبی، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۷/۴/۱۳۶۶.

۲- در تعریف دیپلماتیک به افرادی که از جانب کشور فرستنده در کشور میزبان به اجرای سیاست خارجی کشور متبوع خود می پردازند، "اعضای مأموریت" گفته می شود.

۳- ۲۱. مأخذ ۱۱، ص ۲.

امروز کلیه مقرهای تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق در شهرهای "کوئته" و "کراچی" پاکستان مورد حمله قرار گرفت و منهدم شد. در این حمله دو تن از افراد این سازمان کشته و ۳۵ تن از آنان نیز زخمی شدند. روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری ها، درباره چگونگی این حمله نوشت: «تعدادی از مردان مسلح با نارنجک و راکت به طور هم زمان، محل استقرار گروه های ضد انقلاب وابسته به "رجوی" را در دو شهر پاکستان مورد حمله قرار دادند که بر اثر آن، قسمت های عمده ای از مقر گروه های ضد انقلابیون واقع در محله اعیان نشین کراچی و همچنین، بخشی از ساختمان و مقر آنان در شهر کوئته، خراب شد. به گزارش رویترز هنوز گزارشی مبنی بر ماهیت گروه مهاجم منتشر نشده و وزارت امور خارجه پاکستان نیز در این باره، گزارشی ارائه نداده است. خبرگزاری ها اعلام کرده اند، طرفین با راکت، مسلسل و نارنجک و ... به یکدیگر حمله کرده اند و در جریان این درگیری ها، دیوار یک ساختمان در مجاورت این محل که متعلق به کارکنان کنسول گری شوروی بود نیز آسیب دید و به یک اتومبیل متعلق به پرسنل این کنسول گری نیز خساراتی وارد آمد. اما این حادثه برای کارکنان این کنسول گری تلفاتی به همراه نداشت.» روزنامه کیهان، براساس گزارش دیگری می افزاید: «پلیس پاکستان تا کنون پانزده موشک استفاده شده و یا نشده، تعدادی کلاشینکف، نارنجک دستی، کلت کمری را کشف و ضبط نموده است. بنا به اظهارات علنی و اعترافات ضمنی گروهک منافقین و همچنین به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از اسلام آباد، مطالب مندرج در روزنامه های محلی و خبرگزاری ها، شدت حمله و ضربات وارده به مقرهای تشکیلاتی این گروهک، بسیار سهمگین و گسترده بوده است. گروهک منافقین از مدت ها قبل، با استقرار در دو شهر کراچی و کوئته پاکستان، اقدام به هدایت و انجام عملیات تروریستی در داخل خاک ایران می کرد و با استفاده از مرزهای شرقی، تیم های تروریستی وارد ایران می نمود.» این روزنامه درباره علت بروز این حادثه می نویسد: «برخی از گزارش ها حاکی است علت این حادثه بروز تصفیه های خونین سیاسی و درون گروهی منافقین بوده که طی آن، عده ای از اعضای قدیمی منافقین کنار گذاشته شده اند. همین گزارش ها می افزایند هر چند گاه یک بار سازمان منافقین تحت عنوان انقلاب ایدئولوژیک، تعدادی از اعضای خود را که از رئیس منافقین انتقاد می کنند، قربانی می نماید و همین امر، به اضافه اعدام های درون گروهی آنها در عراق، موجب شده است تا نظیر درگیری های اخیر پاکستان، در شهرهای اروپایی نیز به وجود آید. در این حال، "عبدالستار" قائم مقام وزارت خارجه پاکستان درباره احتمال دخالت ایران در این ماجرا گفت: هیچ دلیلی مبنی بر اینکه دولت ایران در این ماجرا دست داشته باشد، در دست نیست و دولت پاکستان با مقصرین، طبق قوانین پاکستان عمل خواهد کرد. وی اضافه کرد: پاکستان دارای روابط بسیار حسنه ای با جمهوری اسلامی ایران است و به هیچ گروه و یا سازمانی اجازه نخواهد داد در خاک

آن کشور بر علیه جمهوری اسلامی ایران فعالیت نماید. عبدالستار ضمن اعلام این خبر افزود: پاکستان هیچ یک از گروه های مخالف جمهوری اسلامی ایران را قبول ندارد و این کشور، کسی را به عنوان پناهنده ایرانی در خاک خود نپذیرفته است. قائم مقام وزارت امور خارجه پاکستان ضمن تأیید این مطلب که دولت و مقامات ایرانی بارها از دولت پاکستان خواسته اند تا به فعالیت ضد انقلاب و دشمنان جمهوری اسلامی ایران در پاکستان خاتمه دهد، خاطر نشان ساخت که ما از حضور عناصر ضد انقلاب ایرانی در پاکستان، شدیداً نگران هستیم و هرگز در نظر نداشتیم به آنها پناهندگی بدهیم.»(۱)

در این حال، "مسعود رجوی" رهبر سازمان مجاهدین خلق در تلگرامی به ضیاءالحق رئیس جمهور پاکستان، این اقدام را به ایران نسبت داد.(۲)

امروز همچنین مسعود رجوی در بغداد با صدام حسین رئیس جمهور عراق دیدار کرد. به گزارش خبرگزاری رویتر، صدام حسین و مسعود رجوی ضمن انتقاد از ایران، لزوم صلح در منطقه را برای هر دو ملت مورد تأکید قرار دادند. در این دیدار صدام حسین ضمن تبریک به رئیس ارتش آزادی بخش ملی ایران، آن را ارتش مبارز در راه صلح خواند.(۳)

صدام حسین در دیدار با مسعود رجوی، نیروهای سازمان وی را ارتش مبارز در راه صلح خواند.

صدام حسین در دیدار با مسعود رجوی، نیروهای سازمان وی را ارتش مبارز در راه صلح خواند.

ص: ۵۱۸

۱- ۲۲. هفته نامه "کیهان هوایی"، شماره ۷۳۴، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، کراچی، ۲۰/۴/۱۳۶۶؛ و- روزنامه کیهان، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲۱.

۲-۲۳. مأخذ ۷، ص ۴۴، کراچی، خبرگزاری رویترا، ۱۷/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۴. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲۴؛ و- مأخذ ۱۱، ص آخر، تهران - واحد مرکزی خیر.

ساعت ۱۱ امروز نفت کش امریکایی "پکونیک" که در لیبریا ثبت شده بود، هدف حمله قایق های تندرو قرار گرفت و آسیب دید. این کشتی ۲۷۳ هزار تنی که به شرکت نفت کش "یونیورس" امریکا تعلق داشت، در ۱۱۰ کیلومتری بندر "الاحمدی" کویت با هجده راکت و آتش مسلسل مورد هجوم قرار گرفت و بیست حفره در بدنه آن ایجاد شد. نفت کش پکونیک، برای بارگیری عازم کویت بود و طبق برنامه، قرار بود پس از بارگیری، به سمت عربستان سعودی حرکت کند. در این حمله هیچ یک از چهل خدمه این شناور آسیب ندید، ولی نفت کش دچار آتش سوزی شد. پس از این حمله، قایق های نجات آتش را خاموش کردند و پکونیک برای انجام دادن تعمیرات، با یدک کش به بحرین انتقال داده شد. (۱)

خبرگزاری رویتر با نسبت دادن این حمله به ایران، درباره علت این اقدام گزارش داد: «حمله به پکونیک به طور وضوح، به تلاقی حداقل دو حمله عراق به نفت کش ها در هفته جاری در جزیره خارک صورت گرفته است.» (۲) خبرگزاری فرانسه نیز اعلام کرد: «این حمله ایران، احتمالاً اولین و شاید هم آخرین اخطار ایران به امریکا قبل از عبور نفت کش های کویتی تحت پرچم امریکا از خلیج فارس باشد و ظاهراً، پیش دستی ایران برای نشان دادن عزم راسخش برای پاسخ گویی "ضربه با ضربه" حملات هوایی عراق و یا حمله به صادرات نفتی کویت که یکی از متحدین عراق به شمار می آید، باشد.» (۳) خبرگزاری فرانسه درباره موقعیت مکانی و زمانی حمله گزارش داد: «این نخستین بار است که ایران یک نفت کش خارجی را که با کویت داد و ستد می کند و در فاصله ای چنین نزدیک به یک بندر کویتی، مورد حمله قرار می دهد.» این خبرگزاری سپس از قول ناظران در منطقه می افزاید: «حمله به این کشتی که در نهایت به یک شرکت امریکایی تعلق دارد، احتمالاً با نقشه قبلی ایران صورت گرفته است. ایران احتمالاً قصد داشته تا قاطعیت خود را در مخالفت با حمل نفت کویت توسط نفت کش های دارای پرچم امریکا نشان دهد.» خبرگزاری فرانسه اضافه می کند: «این حمله در حالی انجام شد که قرار است تا چند روز دیگر، یازده فروند نفت کش کویتی که در امریکا به ثبت رسیده اند، کار حمل نفت کویت با اسکورت ناوگان امریکا را آغاز کنند.» (۴)

ص: ۵۲۰

۱ - ۱. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، منامه - خبرگزاری فرانسه؛ و - روزنامه رسالت، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، خبرگزاری رویتر؛ و - سند شماره ۰۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس، ۳۰/۲/۱۳۶۶ تا ۲۴/۷/۱۳۶۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹، منامه - خبرگزاری های آسوشیتدپرس، یونایتدپرس و رویتر؛ و - - - Sanfranciscochronicle July, ۱۰, ۱۹۸۷ losangles tims; And - - - Sanfranciscochronicle July, ۱۰, ۱۹۸۷ Newyourk, Rueturs; And - Sreedhar Kapil Kaul Tanker war, Aspect of Iraq - Iran war (۱۹۸۰ - ۱۹۸۸) New Delhi, ABC Pubishing House,

- ۲-۲. روزنامه کیهان، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹، منامه - خبرگزاری های آسوشیتدپرس، یونایتدپرس، رویتر.
- ۳-۳. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۴، ۲۵/۵/۱۳۶۶، صص ۱۱ و ۱۲.
- ۴-۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۲، ۱۹/۴/۱۳۶۶، صص ۱۳ و ۱۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری فرانسه از منامه.

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز چگونگی حمله به نفت کش پکونیک را مورد توجه قرار داده و آن را نشانه موضع ضد امریکایی ایران قلمداد کرده است. این خبرگزاری در گزارش خود آورده است: «یک مدیر شرکت کشتی رانی امریکایی، در زمینه مورد هدف قرار گرفتن نفت کش امریکایی پکونیک در خلیج فارس نظر داد؛ قایق های توپ دار ایران، معمولاً در تاریکی شب به نفت کش ها حمله می کنند و این حقیقت که پکونیک در روشنی روز هدف حمله قرار گرفته و از کار افتاده است، به وضوح، روحیه ضد امریکایی ایرانیان را نشان می دهد.»^(۱) در این حال، خبرگزاری رویتر درباره موضع امریکا در ارتباط با این حمله گزارش داد: «امریکا اعلام کرد که این کشور علیه حمله به پکونیک اقدام تلافی جویانه نخواهد کرد، زیرا کشتی مذکور دارای شرایط لازم جهت حفاظت از سوی امریکا نبوده است.»^(۲)

"مارلین فیتز واتر" سخن گوی کاخ سفید نیز اظهار کرد: «حادثه روی داده (حمله به پکونیک) نمونه دیگری است که نشان دهنده لزوم پایان یافتن جنگ ایران و عراق است. تصمیم امریکا مبنی بر افزایش پرچم امریکا بر روی نفت کش های کوییتی نیز در همین راستا قرار دارد.»^(۳) "رابرت سیمز" سخنگوی وزارت دفاع امریکا هم در اظهاراتی مشابه سخنان فیتز واتر گفت: «حمله به پکونیک خطری را که متوجه کشتی های بدون اسکورت در این ناحیه است، نشان می دهد. یقیناً اگر کشتی ها تحت اسکورت نظامی باشند، احتمال اینکه مورد حمله قرار بگیرند، کمتر است. پکونیک دارای پرچم امریکا نبوده است. بسیاری از کشتی های تجاری امریکایی با پرچم کشورهای دیگر همچون "لیبریا" و "پاناما" حرکت می کنند، چون هزینه ثبت، مالیات، دستمزدها و دیگر هزینه ها در این گونه کشورها کمتر از امریکا است.»^(۴)

"لاری استوگل" دیگر سخنگوی وزارت دفاع امریکا ضمن ابراز تأسف از حمله به کشتی پکونیک گفت: «احتمالاً این حادثه در تصمیم ریگان مبنی بر نصب پرچم امریکا بر روی نفت کش های کوییت تأثیر نخواهد گذاشت.» وی افزود: «پس از این حمله، آماده باش نیروهای امریکا در خلیج فارس افزایش نیافته است.»^(۵)

۶۰۷۱

امروز شمار زیادی از داوطلبان بسیجی برای حضور در جبهه های جنگ، با کاروان های مختلف به جبهه ها اعزام شدند. به گزارش روزنامه اطلاعات، چهارمین کاروان سپاهیان صاحب الزمان (عج) استان کردستان با عنوان "کاروان مدافعان خلیج فارس"، از سنندج راهی میدین نبرد در خلیج فارس شد. در این کاروان، نیروهای داوطلب اعزام مجدد و نیروهای آموزش دیده از شهرهای سنندج، بیجار، قروه، مریوان، سقز، بانه و بخش های کامیاران، دیوان دره و دهگلان حضور داشتند که با شعارهای جنگ جنگ تا پیروزی و مرگ بر امریکا، راهی خلیج فارس شدند. همچنین چهار گردان از نیروهای اعزام مجدد و آموزش دیده از استان کهگیلویه و بویراحمد با عنوان "مدافعان خلیج فارس" از شهرهای دوگنبدان، یاسوج، دهدشت و ... به جبهه های نبرد عزیمت کردند. در

ص: ۵۲۱

۱- ۵. پیشین، صص ۱۲ تا ۱۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، آسوشیتدپرس.

۲- ۶. مأخذ ۲.

۳-۷. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری فرانسه از واشنگتن.

۴-۸. روزنامه کیهان، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۵-۹. مأخذ ۴، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، آسوشیتدپرس؛ و مأخذ ۷، ص ۱۶.

شیراز نیز کاروان "ثامن الائمة" تحت عنوان "مدافعان خلیج فارس" با شکوه خاصی به سوی میادین نبرد شتافتند. این کاروان از رزمندگان توانمند نواحی پنجگانه بسیج شیراز و شهرستان های سپیدان، فسا، داراب، نی ریز، استهبان، جهرم، لار، کازرون، ممسنی، ارسنجان، بوانات، زرقان و مناطق کوار، ده بیر، خشت و کمارج تشکیل شده بود.^(۱)

۶۰۸۱

ستاد مشترک ارتش طی اطلاعیه ای اعلام کرد: «امروز ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ضمن حراست از مرزهای دریایی کشور و انجام مأموریت های ویژه پدافندی و کنترل عبور و مرور کشتی ها، تعداد سیزده فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی را شناسایی و بعد از اطمینان از نوع محموله و مقصد، آنها را در ادامه مسیرشان هدایت کردند.»^(۲)

۶۰۹۲

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس و نماینده امام در شورای عالی دفاع پس از پایان جلسه این شورا - که برای بررسی وضعیت جنگ احتمالی و بحران جاری منطقه تشکیل شده بود - در مصاحبه ای مطبوعاتی شرکت کرد و به پرسش های خبرنگاران درباره تحولات جبهه های جنگ، هدف قرار گرفتن یک نفت کش امریکایی در خلیج فارس و بحران سیاسی ایجاد شده بین ایران با فرانسه و انگلیس، پاسخ گفت.

وی در گزارشی از جلسه شورای عالی دفاع گفت: «در این جلسه فرماندهان سپاه گزارشی در مورد عملیات نصر ۴ و ۵ دادند که نشان دهنده برتری کم سابقه ما در میدان های نبرد بود. همچنین گزارشی از وضع دفاعی ما در خلیج فارس داده شد. ... قسمت عمده بحث در شورای عالی دفاع در مورد برنامه هایی که باید در خلیج فارس و در مقابله با مداخله گری های اجنبی و احیاناً، نیروهای محلی کشورهای همسایه - اگر به نحوی بخواهند با آنها همکاری کنند - اتخاذ کنیم، دور می زد که به نتایج خوبی هم دست یافتیم.»^(۳) آقای هاشمی درباره حمله به یک نفت کش در خلیج فارس و ارتباط ایران با این مسئله گفت: «من نیز این خبر را از خبرگزاری ها دیدم و مسلماً، مسئله به همین ترتیب است، چرا که شنوهای ما در خلیج فارس این را گرفته اند که یک فروند کشتی مورد هدف قرار گرفته و استمداد کرده است و مأمورین ما نیز دیده اند که یک فروند کشتی در حال سوختن است. اینکه حالا مالکیت این کشتی امریکایی باشد، این را خبرگزاری ها ادعا کرده اند و من نمی دانم که مسئله صحیح است یا نه. در مورد اینکه پرچم آن "لیبریا" بوده است نیز شاید این طور باشد، ولی روشن نیست که چه کسی این کشتی را هدف قرار داد، و احتمال دارد عوامل ناشناسی که گاهی در خلیج فارس مسئله آفرینی می کنند، زده باشند. عراقی ها ادعا کرده اند که یک کشتی را زده اند و ممکن است این مسئله در مورد برنامه "سیاست مقابله به مثل" اتفاق افتاده باشد.»^(۴)

آقای هاشمی افزود: «ما تاکنون مسئولیت زدن هیچ کشتی یی را نپذیرفته ایم و به طور کلی، گفته ایم که اگر یک کشتی از ما زده شود، در مقابلش، یک کشتی از کشورهای حامی عراق زده

۱- ۱۰. مأخذ، ص ۱۴.

۲- ۱۱. روزنامه رسالت، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۳- ۱۲. پیشین.

۴- ۱۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲.

خواهد شد و این مواردی هم که تاکنون اعلام شده است، ممکن است خیلی از آنها مربوط به ما نباشد و دیگران زده باشند، ولی ما ابایی هم نداریم که به ما نسبت بدهند چرا که به هر حال، مقابله به مثل اتفاق می افتد و خیلی هم فرق نمی کند که کشتی متعلق به امریکا یا شوروی و دیگر کشورها باشد. و به هر حال تحقیقاً در آینده هم، سیاست مقابله به مثل بر مبنای همان ترتیب که اعلام شده ادامه خواهد داشت و این مورد را باید صبر کرد تا در آینده روشن تر شود.»^(۱)

نماینده امام در شورای عالی دفاع در پاسخ به این پرسش که اگر کشتی ها در خلیج فارس مورد حمله قرار نگیرند، ولی کشتی های کویتی با تصویب مجلس امریکا با پرچم امریکا در خلیج فارس تردد کنند، سیاست جمهوری اسلامی ایران چه خواهد بود؟ گفت: «ما البته به طور کلی، مخالفیم که یک کشوری در منطقه خود را تحت پرچم امریکا قرار بدهد. منتها، این مخالفت، نظری و سیاسی می شود. یعنی اگر عراق شرارت نکند و کشتی ما را نزند، از طرف ما هیچ تعرضی به هیچ کشتی یی نمی شود، خواه این کشتی پرچم امریکا یا پرچم کشور دیگری را داشته باشد. البته، ما این کار را کار زشتی می دانیم... ما کشوری که پرچم امریکا را بر روی کشتی هایش نصب کند، محکوم می کنیم. همچنین کشوری را که کشورهای بیگانه را به خلیج فارس دعوت کند، محکوم می کنیم. منتها، احتیاجی به دخالت ندارد و ما حق نداریم در کارهای دیگران دخالت بکنیم، در عین حالی که تحت پرچم یک کشور بیگانه رفتن، کار اشتباهی خواهد بود.»^(۲)

وی درباره طرح شوروی که موضوع آن، خروج همه نیروهای خارجی از خلیج فارس است، گفت: «موضع شوروی در این باره خیلی موضع مترقیانه ای است و هیچ کس هم نمی تواند با آن مخالفت کند. هم کشورهای منطقه و هم دنیا این را می پسندد و هر کس که با این موضع مخالف باشد، مشخص می شود که می خواهد زور بگوید. اینکه گفتند ایران و عراق هر دو کشتی های تجاری را نزنند، یک موضع عاقلانه ای است و هم فکر می کنند که اگر این مسئله اتفاق بیفتد، بحران خلیج فارس پایان پذیرد و این موضعی است که ما همیشه گفته ایم و می گوئیم که اگر عراق شرارت نکند، طبعاً ایران هم نمی زند. بنابراین، نیازی نیست که ناوگانی بیاید و کسی حضور پیدا کند. این موضعی را که روس ها گرفته اند، درست همان موضعی است که ما می خواستیم گرفته شود.»^(۳)

آقای هاشمی رفسنجانی در ارزیابی احتمال بروز بحران در منطقه با توجه به نقش مستقیم امریکا و سایر کشورهای غرب در این باره و بهره برداری بلوک شرق از این مسئله، گفت: «امریکا - به خصوص حزب جمهوری خواه - آینده اش در خطر است و ممکن است با دست زدن به ماجراجویی ها، برای مدتی از میدان سیاست طرد شود و یا تضعیف شود و به دنبال خودش، بسیاری از کشورهای غربی را هم بکشاند. چون، آنچه هم اکنون در خلیج فارس در حال اتفاق افتادن است، اگر حادثه خطرناک و بحرانی پیش بیاید و به دنیا تحمیل شود، ممکن است به حساب کل بلوک غرب گذاشته شود و در این میان، بلوک شرق و به خصوص روس ها، موضع گرفته اند که می تواند برایشان در آینده نقطه بهتری تلقی شود.»^(۴)

ص: ۵۲۳

۱- ۱۴. مأخذ ۱۱.

۲- ۱۵. مأخذ ۲، ص ۳.

۳-۱۶. مأخذ، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴-۱۷. مأخذ، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

رئیس مجلس شورای اسلامی درباره بحران دیپلماتیک به وجود آمده در روابط سیاسی ایران با فرانسه و انگلیس، این دو کشور را آغازگر بحران دانست و رفتار مأموران آن دو کشور را غیر دیپلماتیک و غیراخلاقی خواند و اعلام کرد ایران علاقه مند به حفظ حداقل روابط با این نوع کشورها است. وی گفت: «ما در این مورد از بحران‌هایی که به وجود می‌آید بدمان نمی‌آید و این سیاست ما بعد از انقلاب بوده است که حتی الامکان حضور کشورهای استعماری را که همیشه در این کشور اهداف جاسوسی و استعماری و تخم‌گذاری برای آینده را دارند، کم کنیم، منتها در حد عرف بین‌المللی. بنا نداریم که روابط خودمان با این کشورها را قطع کنیم مگر اینکه خودشان پیش قدم شوند. در این مورد که اتفاق افتاده است، خود آنها پیش قدم شده‌اند. این انگلیسی‌ها و فرانسوی‌ها بودند که ماجراجویی را آغاز کردند و طبعاً ما آن قدر از آنها موارد تخلف دیده‌ایم که هرگاه بخواهیم مقابله به مثل کنیم، دست ما باز است و نوعاً مأموران کشورهای غربی در کشورهای جهان سوم و مخصوصاً هم در کشور ما، اهداف سالمی نداشته و ندارند، بلکه افکار پلیدی دارند که البته ظواهر را هم حفظ می‌کنند. این مأموران ارتباط جاسوسی و قاچاقی دارند و ارتباط با ضد انقلاب دارند و این موارد هم از چشم مأموران ما پوشیده نیست. اما ما خیلی بنا نداریم که شلوغ بشود. وقتی که کاملاً شلوغ می‌کنند، ما هم طبعاً کاملاً آمادگی داریم و نگران این هم نیستیم که کار به جای بدی برسد یا به ضرر ما تمام بشود.» وی افزود: «فکر می‌کنم در هر حال، ما از کم کردن روابطمان با کشورهای که ماهیت استکباری دارند، ضرر نمی‌کنیم.» (۱)

۶۱۰۱

نمایندگان ایران در شوروی و بحرین در ملاقات با مقامات این کشورها، بر تداوم سیاست ایران برای مقابله با قدرت‌های جهانی در خلیج فارس تأکید کردند. آقای "نوبری" سفیر ایران در شوروی در ملاقات با "نیکلای ریشکف" نخست‌وزیر این کشور اعلام کرد: «رژیم حاکم بر عراق سعی دارد با تشنج آفرینی در خلیج فارس، راه را برای حضور بیشتر امپریالیسم امریکا در آنجا هموار سازد. جمهوری اسلامی ایران قاطعانه بر مواضع خود ایستاده و هر نوع تجاوز به منافع خود در خلیج فارس را قدرتمندانه پاسخ خواهد داد.» (۲)

کاردار ایران در بحرین نیز در دیدار با وزیر خارجه این کشور، سیاست جمهوری اسلامی ایران در مقابله با ابرقدرت‌ها را مورد تأکید قرار داد. "عباس شکوهی" در ملاقات با "شیخ محمد بن مبارک آل خلیفه"، ضمن تشریح سیاست جمهوری اسلامی ایران، آخرین تحولات جنگ تحمیلی را به اطلاع وی رساند. کاردار ایران مجازات متجاوز را شرط پایان جنگ خواند و درباره تأمین امنیت منطقه گفت: «امنیت و ثبات منطقه، تنها با همکاری کشورهای ساحلی خلیج فارس و به دور از دخالت‌های خارجی تأمین می‌شود.» وی افزود: «برای ایران مهم نیست پرچم چه ابرقدرت یا کشوری بر فراز کشتی‌های عبوری از خلیج فارس باشد، این امر تغییری در سیاست اعلام شده ما نخواهد داد.» (۳)

ص: ۵۲۴

۱- ۱۸. مأخذ ۱۳.

۲- ۱۹. مأخذ ۸.

امروز "هانس اشترگن" رئیس کمیسیون روابط خارجی پارلمان آلمان فدرال و هیئت همراه در بغداد با "طارق عزیز" وزیر خارجه عراق دیدار کردند. "راديو صوت الجماهير" در گزارشی از این ملاقات گفت: «آخرین تحولات اوضاع منطقه به ویژه تجاوز ایران علیه کشور ما و خطر ادامه این تجاوز علیه امنیت و صلح در منطقه و جهان، مورد بحث قرار گرفته است. در این ملاقات همچنین فعالیت های "اتحادیه بین المجالس" در سطح جهانی بررسی شده است.»^(۱)

در این حال، "عبدالرزاق قاسم" سفیر عراق در آلمان فدرال، در ضیافتی که به مناسبت پایان مأموریت وی در وزارت خارجه آلمان برگزار شده بود، سیاست آلمان در جنگ تحمیلی را که وی آن را بی طرفانه می خواند، مورد انتقاد قرار داد. "راديو کلن" در این باره اعلام کرد: «سفیر عراق که مدت مأموریتش در "بن" تمام شده است، از دولت آلمان غربی به طور غیر عادی و به شدت، نسبت به بی طرفی اش در جنگ خلیج فارس انتقاد کرد. وی ضمن اشاره به تخلف یک مقام بلندپایه آلمانی در عدم انجام دیدار به موقع از عراق گفت که دولتش از آلمان انتظار دارد که گامی برای انجام مذاکرات سیاسی میان دو کشور بردارد. وزیر مشاور در وزارت خارجه آلمان نیز در پاسخ به عبدالرزاق قاسم گفت: بی طرفی بن در جنگ عراق و ایران به معنی اهمیت قائل نشدن برای این جنگ نمی باشد. وی افزود: آلمان فدرال هم اکنون مانند گذشته، مایل است با عراق مذاکره کند و طرف دار ایجاد راه حل هرچه زودتر و عادلانه برای این جنگ است.»^(۲)

امروز هیئتی از اتحادیه عرب سفر دوره یی را به پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت برای رایزنی و تثبیت راه کارهای مراحل بعدی قطع نامه شورای امنیت درباره جنگ، آغاز کرد. این هیئت در نخستین مرحله رهسپار انگلستان شد و با "مارگارت تاچر" نخست وزیر و "جفری هاو" وزیر خارجه این کشور دیدار کرد. راديو امريکا در این باره گزارش داد: «دولت انگلیس هیئت عرب را مطمئن ساخته است که چنانچه کوشش هایی که برای پایان دادن به جنگ انجام می گیرد شکست بخورد، از تحریم تسلیحاتی حمایت خواهد کرد. رهبری هیئت پنج نفره اتحادیه عرب را "طاهر المصری" وزیر امور خارجه اردن بر عهده دارد. این هیئت چند بار با مارگارت تاچر نخست وزیر و سر جفری هاو وزیر امور خارجه انگلیس به گفت و گو نشست. بعد از گفت و گوها، وزارت امور خارجه انگلیس اعلام کرد که به هیئت اتحادیه عرب اطلاع داده شده که بریتانیا آماده است از تحریم فروش اسلحه علیه هر یک از طرف های جنگ خلیج فارس که از پذیرش مفاد قطع نامه سازمان ملل متحد سر باز زنند، جانب داری کند. وزارت امور خارجه بریتانیا افزود هدف از این امر آن است که ایران و عراق از جنگ دست بکشند و مذاکره را آغاز کنند. سخن گوی وزارت امور خارجه بریتانیا گفت: سر جفری هاو در گفت و گو با هیئت اتحادیه عرب تأکید کرد که حمله به کشتی ها در خلیج فارس باید متوقف شود. وی گفت: بریتانیا برای حمایت از کشتی های خود، حضور نظامی خود را در خلیج فارس حفظ خواهد کرد.»^(۳)

۲-۲۲. مأخذ، ص ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۸/۴/۱۳۶۶، رادیو کلن.

۳-۲۳. مأخذ، ص ۱۱، رادیو امریکا، ۱۸/۴/۱۳۶۶.

در این حال، "عدنان عمران" معاون سیاسی دبیرکل اتحادیه عرب، از شورای امنیت درخواست کرد تا برای متوقف کردن جنگ ایران و عراق، اقدامات سیاسی، اقتصادی و نظامی اتخاذ کند. به گزارش رادیو صوت الجماهیر، وی از شورای امنیت خواست تا به عنوان عالی ترین مرجع حفظ صلح و امنیت جهانی، مسئولیت های خود را به عهده گیرد. عدنان عمران در گفت و گویی با خبرگزاری "خلیج" گفت: «شورای امنیت باید وسایل اجرای قطع نامه قبلی که دعوت به خاتمه دادن به این جنگ را نموده است جست و جو کند.» وی افزود: «فصل ها و موادی در منشور ملل متحد وجود دارد که به شورای امنیت اجازه می دهد تدابیر سیاسی، اقتصادی و نظامی را عنداللزوم جهت خاتمه جنگ اتخاذ کند.»^(۱)

"سلطان بن عبدالعزیز" وزیر دفاع عربستان سعودی نیز از ایران خواست تا به پیام های صلح برای خاتمه جنگ ایران و عراق، پاسخ مثبت دهد. به گزارش رادیو صوت الجماهیر، وی طی اظهاراتی که امروز در "صنعا" پخش شد، ابراز امیدواری کرد که مساعی شورای امنیت، به موفقیت و تصمیمی فعال برای خاتمه دادن به جنگ برسد. سلطان بن عبدالعزیز تأکید کرد: «در سایه اوضاع فعلی و مطامع صهیونیستی است که هر کشور عربی موظف است قدرت دفاعی خود را به هر وسیله تقویت کند. وی گفت: «عربستان سعودی قدرت کافی در اختیار دارد که بتواند در صورتی که در معرض هر گونه تجاوز قرار گیرد، از خود دفاع نماید.»^(۲)

۶۱۳۱

"شیخ صباح الاحمد" نایب نخست وزیر و وزیر خارجه کویت، نقش کشورش را در بحران جاری منطقه صلح آمیز خواند. وی گفت: «کشورش با پیروی از تعالیم عالیه مبین اسلام و اصول انسانی، به اصرار و عزم خود در سعی برای پایان دادن به جنگ خانمان سوز عراق و ایران - دو کشور همسایه و هم کیش - ادامه خواهد داد.» شیخ صباح الاحمد افزود: «تصور نمی رود که کویت به خاطر ایفای این نقش، مستحق این چنین تهدیدهایی باشد.» وی سپس با اشاره به این نکته که خلیج فارس یک جزیره صلح و آرامش بوده و ملت های منطقه خواهان زندگانی آمیخته با محبت و برادری هستند، گفت: «کویت شدیداً علاقه مند است این جنگ پایان یابد و همچنین علاقه مند است که دامنه آن به نقاط دیگر خلیج فارس سرایت ننماید.»^(۳)

همکاری دولت کویت با عراق و نحوه کمک های نظامی این کشور به عراق، موضوعی است که روزنامه "تایمز مالی" به آن پرداخته است. با توجه به میزان کمک های کویت به عراق، این روزنامه معتقد است که در جنگ تحمیلی، سرنوشت این کشور با عراق گره خورده است. تایمز مالی به نقل از شخصیت های کویتی می نویسد: «کویت چاره ای ندارد جز اینکه به هواپیماهای میراث عراقی که برای انجام عملیات در خلیج فارس مأموریت دارند، اجازه دهد از فضای کویت استفاده کنند. کویت نمی تواند دستور سرنگونی هواپیماهای متجاوز عراقی را صادر کند. کویت ناگزیر است به منظور انتقال سلاح های سنگین روسی به عراق، امکانات ترانزیتی در اختیار عراق

ص: ۵۲۶

۱- ۲۴. مأخذ ۴، ص ۱۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۸/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری خلیج.

۲- ۲۵. مأخذ ۴، صص ۹ و ۱۰، بخش عربی رادیو صوت الجماهیر، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۶. مأخذ، صص ۵ و ۶، بخش فارسی رادیو کویت، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

قرار دهد.» این روزنامه می افزاید: «کویت مجبور شده است بهای سنگینی برای حمایت سرسختانه خود از عراق در جنگ علیه ایران بپردازد و سرنوشت خوب و بد این شیخ نشین با سرنوشت رژیم عراق گره خورده است. مقامات کویتی فشارهای خود را علیه شیعیان افزایش داده اند و شدت فشار را به حدی رسانده اند که شیعیان را به ایران نزدیک تر می کند و افکار انقلابی را در میان آنها رواج می دهد.»^(۱)

۶۱۴۱

در رأی گیری امروز مجلس سنای امریکا طرح تعویق افتادن اسکورت نفت کش ها به مدت ۹۰ روز به دلیل آنکه موافقین طرح نتوانستند به حد نصاب ۶۰ رأی لازم دست یابند، به تصویب نرسید. خبرگزاری آسوشیتدپرس با اعلام این خبر می افزاید: «این رأی گیری چند ساعت پس از حمله به یک نفت کش امریکایی به نام "پکونیک" در خلیج فارس، نزدیک کویت به عمل آمد. سناتور سامر گفت: "من فکر می کنم این حمله، هشدار جدی است. حمله ای جدی که نوع تهدیدی را که ما داریم به طرفش می رویم، نشان می دهد." این رأی سنای یک روز پس از اینکه مجلس نمایندگان امریکا [کنگره] تأخیری ۹۰ روزه در عملیات حفاظت را تصویب کرد، اعلام شد. مجلس نمایندگان این درخواست را مستلزم تصویب سنا کرده است.»^(۲)

۶۱۵۲

با نزدیک شدن زمان اجرای اسکورت نفت کش های کویتی، بررسی توان دفاعی ایران، موضوعی است که برخی رسانه های غربی به آن پرداخته اند. مقاله خبرگزاری فرانسه، خبر شبکه ان.بی.سی، مقاله نشریه جینز دینفس و گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس درباره احتمال درگیری ایران با امریکا، عزم راسخ و توان دریایی ایران و نحوه مقابله ایران در درگیری های آتی نظامی، حاکی از حساسیت روزافزون منطقه است.

خبرگزاری فرانسه در مقاله ای به بررسی بحران موجود در خلیج فارس پرداخته است. در این مقاله، سخنان روز گذشته محسن رضایی فرمانده کل سپاه پاسداران که برای اجرای عملیات شهادت طلبانه اعلام آمادگی کرده بود، مورد توجه قرار گرفته است. این خبرگزاری حمله قایق های تندرو به نفت کش پکونیک را به ایران نسبت داد و آن را هشدار عملی مقامات ایرانی خواند. در این مقاله آموزش دریایی نیروهای سپاه و داوطلب بسیجی و بیانیه مجلس خبرگان در تشویق نیروهای ایرانی به اقدامات مقابله به مثل در خلیج فارس، نشانه عزم ایران در وضعیت جاری قلمداد شده است: «یک مسئول نظامی ایران روز گذشته برای نخستین بار، به وضوح اعلام کرد که ایران خود را برای انجام عملیات احتمالی شهادت طلبانه در خلیج [فارس] آماده می کند و مانورهایی در این رابطه به زودی برگزار خواهد شد. محسن رضایی فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی که اظهاراتش توسط خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا) نقل شد، از مانورهای آموزشی و عملیات شهادت طلبانه در دریای عمان، آب راه هرمز و آب های خلیج [فارس] به نام

ص: ۵۲۷

۲-۲۸. مأخذ ۲، ص آخر، به نقل از خبرگزاری آسوشیتد پرس.

"مانورهای شهادت" سخن به میان آورده است. وی گفت: این مانورها به نیروهای ایرانی امکان می دهد تا تمامی تاکتیک های شهادت طلبی را به اجرا درآورند. اوج گیری کنونی جنگ نفت کش ها در خلیج [فارس]، قبلاً حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی را بر آن داشت که تلویحاً انجام عملیات با اقدام های شهادت طلبانه به کمک هلی کوپتر را مطرح کند. نماینده امام خمینی در شورای عالی دفاع، در سال ۱۹۸۵-۱۳۶۴- نیز تمسک جستن به نیروهای شهادت طلب ایرانی را بعید ندانسته بود. کارشناسان نظامی غربی با توجه به دریافت پنجاه فروند قایق تندرو ساخت سوئد از سوی پاسداران، خطر مزبور را مورد توجه قرار داده اند. قایق های مزبور می توانند در حالی که مملو از مواد منفجره شده اند، با سرعت بیش از یک صد کیلومتر خود را به بدنه نفت کش ها یا ناوهای جنگی بکوبند. ایران، امروز با یک مبارزه طلبی مضاعف مواجه شده است؛ کویت برای حمایت ترافیکی نفتی خود، دست به دامن امریکا و شوروی گردیده و عراق به حملات هوایی خود به پایانه نفتی جزیره خارک و نفت کش هایی که به آن نزدیک می شوند، شدت بخشیده است. تهران، نخست با اعلام یک تلافی با استفاده از روش ضربه با ضربه، پاسخ داد و نفت کش هایی را که صادرات نفت خام کویت را تضمین می کرد، به دنبال هر یک از حملات عراق، مورد حمله قرار می داد. هشدار ایران بی برو برگرد رعایت شده است.

بدین ترتیب، بامداد امروز یک نفت کش غول پیکر با پرچم لیبریا به نام پکونیک، مورد اصابت یک قایق ناشناس که احتمالاً ایرانی بوده، قرار گرفت. سه شنبه شب، میزبان های عراقی "خارک" را بمباران کرده بودند. تهران همچنین تأسیسات نفتی کشورهای کرانه خلیج [فارس] را تهدید کرده و سر و صدای زیادی را درباره موشک های ضد ناو که برای آنها سایت های شلیک در آب راه هرگز ایجاد شده به راه انداخته است. مانورهای آموزشی یگان های پاسداران مجهز به این گونه موشک ها، هفته گذشته در بیابان انجام پذیرفت. رهبران ایران همچنین فرصت را غنیمت شمرده و بسیج نیروها را برای جنگ آغاز کردند و داوطلبان عزیمت به جبهه ها را به "مدافعان خلیج فارس" تبدیل کردند.

حجت الاسلام رفسنجانی ضمن اطمینان دادن به واشنگتن که در صورت مداخله مسلحانه نیروی دریایی امریکا، موجی از خون در جهان به راه خواهد افتاد، اخطار کرد که جنگ طی سه ماهه آینده، حساس ترین مرحله خود را پشت سر خواهد گذاشت. این بسیج [نیرو] همچنین، جریان های گوناگونی را که مخالف ادامه جنگ تحت شکل کنونی اش بودند، ناگزیر کرد تا انتقادات خود را به نام "وحدت در مقابل دشمنان" موقتاً متوقف کنند. این امر، به ویژه مجلس خبرگان را به عنوان نهادی که با گردهم آوردن عمده ترین روحانیون که مأمور انتخاب جانشین امام خمینی می باشد، بر آن داشت تا دست به یک حرکت استثنایی بزند. مجلس مزبور در روز سوم ژوئیه با تصویب یک پیشنهاد، حمایت کامل خود را از سیاست عادلانه اقدام مقابله به مثل و تدابیر دلیرانه ای که برای تضمین امنیت خلیج [فارس] اتخاذ گردیده است، اعلام داشت. تا به امروز، این نهاد که بازگو کننده

صدای روحانیون می باشد، هرگز نظر خود را نسبت به سیاست روز ابراز نداشته بود. امروز شورای عالی دفاع بار دیگر آمادگی خود را برای سرعت بخشیدن به یک روند سیاسی ضروری - لیکن خطرناک - اعلام می دارد. رادیو تهران در تفسیری به رونالد ریگان توصیه کرد که بیش از یازده پرچم را برای پوشاندن تابوت سربازان امریکایی در خلیج [فارس] آماده کند.»^(۱)

شبکه تلویزیونی "ان.بی.سی" امریکا نیز به نقل از مقامات دولت ریگان در کاخ سفید، ضمن تأکید بر ادامه اسکورت نفت کش های کوییتی، افزود: «امریکا هنگام عبور کشتی هایش از تنگه هرمز، ایران را مطلع نموده و اخطار خواهد داد که چنانچه قایق های گشتی ایران بیش از حد لازم به آنها نزدیک شوند، خود مسئول عواقب آن خواهند بود.»^(۲)

مجله معتبر نظامی "جینز دیفنس" نیز طی مقاله ای در بررسی توان دریایی ایران، تکنیک های احتمالی درگیری ایران با نیروهای امریکایی و تجهیزات به کار گرفته شده را مورد بحث قرار داده است. در این مقاله، تأکید اصلی بر اجرای تاکتیک های ناشناخته ای است که نیروهای تازه تشکیل شده سپاه قادر به پیاده کردن آنها هستند. گزیده ای از این مقاله ارائه می شود: «اگر ایرانی ها بخواهند به یک کشتی جنگی امریکایی در خلیج [فارس] حمله کنند، آنها یا از تاکتیک جنگ و گریز چریکی استفاده خواهند نمود یا اینکه احتمالاً گروه های شهادت طلبانه با استفاده از قایق های کوچک، اقدام به حمله خواهند نمود. شدیدترین تهدید، احتمالاً می تواند حملات گروه های انتحاری توسط قایق های کوچک باشد. تحلیل گران نظامی معتقدند که نیروی دریایی ایران و جناح دریایی تازه تشکیل شده در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، اگر ضرورت انجام حرکتی علیه امریکا را احساس بکنند، به احتمال زیاد به جای انجام حملات وسیع، از تاکتیک های جنگ و گریز چریکی علیه کشتی های امریکایی استفاده خواهند نمود. ایران، سه ناوشکن در اختیار دارد که حداقل یکی از آنها مجهز به موشک های کشتی به کشتی می باشد و نیز چهار فروند ناوچه ساخت انگلیس دارد که مسلح به موشک های ضد کشتی ساخت ایتالیا می باشند. تحلیل گران معتقدند که واحدهای اصلی دریایی ایران علیه کشتی های امریکایی به کار گرفته نخواهد شد، زیرا آنها به عنوان هدف های سهل الوصول تلقی می گردند و به احتمال زیاد، ایرانی ها از قایق های سریع السیر خود که مسلح به موشک های امریکایی "هارپون" می باشند، استفاده خواهند نمود.»^(۳)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز از نگرانی مقامات کشورهای عرب در استقرار موشک کرم ابریشم در تنگه هرمز خبر داد و به نقل از برخی دیپلمات ها، به موضوع امکان مسدود ساختن تنگه هرمز و اقدامات ایران در این زمینه پرداخت: «مقامات کشتی رانی و دیپلمات های عرب اظهار می دارند، آنان به طور روزافزونی نگران استقرار موشک های ضد کشتی موسوم به کرم ابریشم در تنگه هرمز توسط ایران هستند. انتظار نمی رود ایران تنگه هرمز را مسدود سازد حتی به عنوان راه علاج آخرین؛ زیرا این کشور برعکس عراق مجبور است نفت خود را از تنگه مزبور صادر نماید.

بیشتر منابع کشتی رانی و دیپلماتیک توافق دارند که احتمال ندارد ایران اقدام به مسدود

- ۲- ۳۰. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۳، ۱۳۶۶/۴/۲۴، ص ۳.
- ۳- ۳۱. مأخذ، ص ۱۴، یونایتد پرس.

ساختن تنگه نماید مگر اینکه حملات عراق، صادرات نفت این کشور را متوقف سازد. یک دیپلمات بریتانیایی در ابوظبی تأکید نمود چنانچه تنگه هرمز برای ایرانیان از فایده بیفتد، آنان در فرو ریختن معبر "هرمز" بر سر همه کس اعم از خودشان، تردیدی نشان نمی دهند. ترس از بسته شدن تنگه هرمز به هنگام شروع جنگ ایران و عراق در ماه سپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹) وجود داشت، لیکن پس از اینکه معلوم شد بسته شدن تنگه به نفع ایران نیست نگرانی قدرت های خارجی به سرعت مرتفع شد. استقرار موشک های سیلک ورم در آتشبارهای متحرک در چندین نقطه اطراف تنگه، آن بیم و هراس را مجدداً به وجود آورد. کارشناسان دریایی اظهار می دارند به منظور بستن تنگه هرمز که در حدود نود متر عمق دارد ایران بایستی حداقل بیست و چهار کشتی را غرق سازد و این کار، بدون ردیابی شدن امکان پذیر نیست. برخلاف موشک های آگزوسه، موشک های کرم ابریشم در سطحی بالاتر پرواز می کنند و سرعت کمتری دارند و بنابراین آسان تر ردیابی می شوند. بعد از اینکه منابع اطلاعاتی امریکا روز دوشنبه گذشته دریافتند ایرانیان در حال استقرار موشک های کرم ابریشم در پایگاه های مستحکم تر خود در مقابل تنگه هرمز می باشند، هواپیماهای شکاری "ای - ۲" امریکا از ناو هواپیمابر "کانستیشن" همراه با اسکورت های خود، از دریای عرب واقع در شرق هرمز، به منطقه اعزام گردیدند. منابع پنتاگون اعلام داشتند پروازها آموزشی بوده اند لیکن روز بعد، موشک ها و رادارهایشان از محل خود برداشته شده بودند و مسلماً به پایگاه بزرگ دریایی در بندرعباس انتقال داده شده اند. دیپلمات های عربی مقیم مسقط و ابوظبی معتقدند امریکا نخواهد پذیرفت کشتی رانی بین المللی در خلیج فارس در سایه موشک های کرم ابریشم صورت پذیرد. (۱)

۶۱۶۱

روزنامه "نیویورک تایمز" در مقاله ای به تصمیم امریکا در اسکورت نفت کش های کویتی انتقاد کرد. این روزنامه با

احمقانه خواندن این تصمیم، از ابتکار دو سیاست مدار امریکایی (۲) (مبنی بر اجرای این مأموریت تحت نظارت سازمان ملل به جای امریکا) استقبال کرده است. در این مقاله آمده است: «بدترین طریقه سیاست پردازی، قاطی کردن یک اشتباه با اشتباه دیگر است، به این تصور که هیچ راه حل دیگری وجود ندارد. این، درست همان کاری است که دولت ریگان با قرار دادن نفت کش های کویتی تحت پرچم امریکا، آن را مرتکب می شود. هرچند در این مورد مهم ترین کاری که اعضای کنگره امریکا مایل به انجام آن می باشند، به تعویق افتادن این طرح است. آیا دولت امریکا به آن اندازه ابتکار و خلاقیت خود را از دست داده است که تنها راهی که می تواند انتخاب نماید، شل کن و سفت کن است؟ مطمئناً بین کورکورانه عمل کردن و کاری را اصلاً انجام ندادن، بین دست زدن به ریسک های احمقانه و حتی ریسک های احمقانه تر، راه حل های دیگری وجود دارند.

ص: ۵۳۰

۱- ۳۲. مأخذ ۴، صص ۲۴ و ۲۵، فجیره - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۱۸/۴/۱۳۶۶.

۲- نظرات سایروس ونس و الیوت ریچاردسون روز گذشته درج شده است.

"سایروس ونس" وزیر خارجه سابق و "الیوت ریچاردسون" وزیر دفاع سابق امریکا طرحی را پیشنهاد کرده اند که به موجب آن، تغییر پرچم نفت کش های کویته تحت سرپرستی سازمان ملل صورت می گیرد. این دو، استدلال می کنند که کشورهای خلیج فارس بایستی از این ایده سازمان ملل استقبال نمایند، زیرا چنین ایده ای از حمل و نقل نفت کش های آنان محافظت می کند. چنانچه کشوری نظیر کویت که هزینه های عراق را می پردازد، از آن پشتیبانی نماید، عراق هم به پیروی از کویت، طرح را قبول می کند. ایران همچنین از انگیزه لازم جهت استفاده از سازمان ملل به عنوان سپری برای جلوگیری از حملات عراقی ها، برخوردار است. راه دیگری هم وجود دارد و آن، اینکه از سعودی ها بخواهیم، با کویت گفت و گو کنند. کویت را می شود راضی کرد تا درخواست خود را از واشنگتن برای تغییر پرچم و نیز درخواست اجاره کشتی را پس بگیرد. بدون شک، وزارت خارجه می تواند راه های دیگری را بیابد؛ شاید از طریق تدارک دیدن ملاقات هایی با شوروی و نیز همکاری های بیشتر با فرانسه و انگلستان. در غیر این صورت، چنانچه امریکا راه چاره خردمندانه تری را دنبال نماید این کشور مجبور است بین راه حل های بد و بدتر، یکی را انتخاب نماید.»^(۱)

۶۱۷۱

در پی بروز برخی اختلافات در روابط سیاسی ایران و انگلیس، همان طور که انتظار می رفت، انگلستان نخستین گام را برای افزایش فشار بر ایران و بهره برداری لازم از این واقعه، انجام داد. به گزارش خبرگزاری کویت، دولت انگلیس اعلام کرد این کشور دفاتر شرکت ملی نفت ایران در لندن را - که گفته می شود مرکز خرید سلاح برای ایران می باشند - تحت نظر قرار داده است. این خبرگزاری می افزاید: «تیموتی رنتون وزیر کشور انگلیس که در کابینه قبلی تاجر، وزیر مشاور در امور خارجی (امور خاورمیانه) بود، در پاسخ به سؤال یکی از نمایندگان مجلس عوام انگلیس گفت: تاکنون هیچ گونه محدودیت در جهت صدور ویزا برای کارکنان دفاتر شرکت ملی نفت ایران اعمال نشده است، اما این مسئله تحت بررسی است. وی که در مجلس عوام و در پاسخ به سؤالات جرج رابرتسون سخن گوی امور خارجی حزب کارگر سخن می گفت تأکید کرد فعالیت ها تحت مراقبت قرار دارد.»^(۲)

۶۱۸۲

همکاری اقتصادی ایران و آلمان شرقی، امروز از محورهای اصلی گفتارهای "راديو كلن" بود. این راديو با اشاره به افزایش روابط بازرگانی بین دو کشور، این سؤال را مطرح می کند که آیا افزایش معاملات نفتی، به معنای توسعه کلی روابط بازرگانی خواهد بود؟ گزیده ای از گفتار راديو كلن به این شرح است: «در پاییز سال گذشته، وزیر نفت ایران از جمهوری دمکراتیک آلمان دیدن کرد، ولی اگرچه در آن موقع درباره موضوع مذاکرات وی و مسئولین دولت آلمان دمکراتیک، اطلاعات زیادی منتشر نشد، ولی می شد حدس زد که منظور دولت ایران از اعزام وزیر نفت خود به آلمان دمکراتیک، فروش مقدار بیشتری نفت به این کشور بوده است. این

ص: ۵۳۱

٢-٣٤. مأخذ، ص ٣٨، لندن - خبرگزاری کویٲ، ١٨/٤/١٣٦٦.

حدس، بعدها تقویت شد تا اینکه در روزهای اخیر، دلایل ثابت کننده ای برای آن ارائه شد؛ از جمله اینکه خبرگزاری رسمی ایران (ایرنا) گزارش داد که آلمان دمکراتیک قصد دارد از ایران پانصد هزار تا یک میلیون تن نفت خام، بیشتر از گذشته خریداری کند و به این ترتیب، ابعاد بازرگانی بین دو کشور، به سالانه یک میلیارد دلار افزایش خواهد یافت. این خبر، بعد از اجلاس کمیسیون مشترک بازرگانی آلمان دمکراتیک و ایران در تهران، منتشر شد و مقامات ایرانی علناً اظهار می کنند که ایران احتیاج به سرمایه گذاری بیشتر در استخراج معادن دارد و برای تجدید بنای صنایع شیمیایی خود قصد دارد از تجربیات جمهوری دمکراتیک آلمان استفاده کند. ایران که بر اثر جنگ با عراق تا حد زیادی بینه مالی خود را از دست داده، اعلام کرد که حاضر است، معامله نفت با آلمان دمکراتیک را به صورت پایاپای انجام دهد؛ یعنی در ازای نفت جنس تحویل بگیرد و این امر، منطبق با شرایط و اوضاع فعلی است. اصولاً ایران در میان کشورهای در حال توسعه، یکی از مهم ترین شرکای بازرگانی جمهوری دمکراتیک آلمان است و آلمان دمکراتیک یک چهارم از مجموع معاملات بازرگانی خود با کشورهای در حال توسعه را با ایران انجام می دهد که مساوی است با داد و ستد آلمان دمکراتیک با سوئد و یا هلند. حال، این سؤال منطقی به نظر می رسد که آیا افزایش معاملات نفتی بین ایران و آلمان دمکراتیک به معنای توسعه کلی روابط بازرگانی بین دو کشور خواهد بود؟»^(۱)

۶۱۹۱

پس از گذشت حدود ۴۵ روز از حادثه انفجار تأسیسات گاز کویت، روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از یک منبع آگاه، درباره اهداف این عملیات، میزان خسارت های وارده و اهداف کشور کویت از راه اندازی این مجتمع، مطالبی منتشر کرد. این منبع آگاه می گوید: «در روز جهانی قدس (۱/۳/۱۳۶۶)، حزب الله کویت به منظور برملا کردن جنایات و چپاول مردم کویت توسط حکام این کشور و حمایت این کشور از امریکای جهان خوار در خلیج فارس و نیز هشدار به رژیم وابسته کویت، توسط "فیصل احمد کرم الکویتی" از مهندسين شرکت نفت کویت، توانست با یک کامیون حامل تی.ان.تی، این پروژه عظیم را که قرار بود سه روز بعد افتتاح شود، نابود کند.» این منبع درباره میزان خسارات وارد شده اظهار می دارد: «در جریان انفجار پروژه عظیم گاز کویت، بیش از ۲۵۰ میلیون دلار خسارت به این کشور وارد شده است.» به گفته وی، کویت با راه اندازی این مجتمع، قصد داشت به عراق گاز ارسال کند. این مقام آگاه، هدف عالی حزب الله کویت را سرنگونی حکومت کویت و برقراری حکومت اسلامی اعلام کرده و به سران این کشور هشدار می دهد که از همراهی با دولت امریکا و حمایت از کشور عراق دست بکشند: «حزب الله کویت تا سرنگونی حکام مرتجع و حاکمیت حزب الله و برقراری حکومت عدل اسلامی، دست از مبارزه و عملیات انتحاری بر نمی دارد و ما اعلام می داریم که شهادت این برادران، هیچ خللی در اراده مصمم و راهمان که همان راه اسلام و برقراری حکومت اسلامی است، نخواهد

ص: ۵۳۲

داشت. باید حکام کویت این را بدانند و از حمایت امریکای جهان خوار و کمک به رژیم عراق دست بردارند، چون امروز مسلمانان نمی توانند ببینند که گروهی وابسته به شرق و غرب بر مسلمانان حکومت می کنند.» وی می افزاید: «اسلام حد و مرز ندارد و بر همه مسلمانان واجب است برای نجات مسلمانان در بند دیگر، علیه ظلم قیام کنند.»(۱)

۶۲۰ ۱

با تغییر استراتژی نظامی سازمان مجاهدین خلق از عملیات چریکی نامنظم به یک ارتش منظم، نشریه "فرانکفورتر روندشاو" درباره عملکرد آتی این سازمان می نویسد: «اکنون، آشکارا امید می رود که آنها بتوانند قبل از هرچیز، در مناطق مرزی ایران با عراق، نیروهای [امام] خمینی را به درگیری های همیشگی نظامی وادار سازند. "ارتش ان.ال.آ." که مسئول روابط بین الملل سازمان، حاضر به افشای تعداد نفرات آن نیست دارای پایگاه هایی در مناطق مرزی است.» این نشریه همچنین به نقل از "حمید بکایی" مسئول روابط بین الملل سازمان، درباره عملکرد این سازمان در سه ماهه آخر ۱۳۶۵ و سه ماهه اول سال ۱۳۶۶ ادعا می کند: «تاکنون در نبرد مسلحانه ارتش، از تاکتیک "نیش سوزن" استفاده می شد؛ مجاهدین، اکثر اوقات به پایگاه های نظامی رژیم ایران حمله ور می گردیدند و سپس به مناطق خود بازمی گشتند. بدین ترتیب، آنها در شش ماه اول سال ۱۹۸۷ (دی ۶۵ تا خرداد ۶۶) طی ۵۹ فقره عملیات، ۲۱۰۰ تن سرباز و نماینده رژیم را کشته و یا مجروح ساخته و ۷۴ نفر را به اسارت خود گرفتند.»(۲)

۶۲۱ ۲

در عملیات کمین نیروهای کومه له در جاده کمربندی سنندج، یک تن از نیروهای خودی شهید و یک تن نیز مجروح شد. در کمین دیگری که عوامل این سازمان در منطقه "دیواندره" اجرا کردند، یکی از نیروهای سپاه به شهادت رسید.(۳)

۶۲۲ ۳

پیش مرگان کرد مسلمان عراقی با حمله به نیروهای عراقی در منطقه "زاخو" صدمات سنگینی به نیروهای عراقی وارد کردند. در این حمله، فرزند یکی از رؤسای عشایر عراقی به نام "عبدالله بیشار"، به قتل رسید. گفتنی است که پدر عبدالله بیشار - به نام بیشار آقا - یکی از رؤسای بانفوذ در منطقه زاخو بود و با نیروهای نظامی عراق همکاری داشت.(۴)

در این حال، خبرگزاری "اوبای" ترکیه از پیوستن دو هزار تن از نیروهای عشایر بیشار به نیروهای معارض عراقی خبر داد. این خبرگزاری اعلام کرد: «دو هزار تن از چهار هزار سرباز عراقی که به منظور سرکوبی عملیات ضد دولتی کردهای شمال عراق از سوی رژیم صدام تحت امر بیشار آقا یکی از رؤسای بانفوذ عشایر آن منطقه درآمده بودند، همراه با "نظیر بیشار" پسر بیشار آقا، به صف نیروهای بارزانی پیوستند.»(۵)

ص: ۵۳۳

- ۲-۳۷. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۵۱، ۱۰/۵/۱۳۶۶، ص ۱۸، روزنامه فرانکفورتر روندشاو، ۱۸/۴/۱۳۶۶.
- ۳-۳۸. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۴، ۳۱/۵/۱۳۶۶، ص ۱۲.
- ۴-۳۹. روزنامه اطلاعات، ۱۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲۲، آنکارا - خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری "اوبا" ترکیه از زاخو.
- ۵-۴۰. مأخذ، ص ۳، خبرگزاری اوبا (ترکیه) از زاخو.

۶۲۳ ۱

در ادامه عملیات بازرسی کشتی های خارجی در تنگه هرمز، امروز هم نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی، سه فروند کشتی را بازرسی کرد و پس از اطمینان از عدم حمل کالای نظامی برای عراق، به آنها اجازه عبور داده شد. (۱)

۶۲۴ ۲

نیروهای سپاه پاسداران در عملیاتی غافل گیرکننده علیه چته های کومه له در منطقه "آویهنگ" در غرب سنندج، دو تن از نیروهای این سازمان را به هلاکت رسانده و دو تن را مجروح کردند. همچنین چند قبضه اسلحه و مقداری مهمات را به غنیمت گرفتند. یک تن از افراد کشته شده، مسئول تدارکات یکی از واحدهای نظامی کومه له بود. در این عملیات به نیروهای خودی آسیبی نرسید. (۲)

۶۲۵ ۳

امروز پنج تن از مجروحان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت، برای ادامه معالجات به "مادرید" اسپانیا منتقل شدند. (۳)

۶۲۶ ۴

به گزارش خیرگزاری جمهوری اسلامی، امروز مبارزان کرد عراقی، دو تن از عناصر حکومت عراق را در شهرهای "موصل" و "عمادیه" به قتل رساندند. این دو تن "عبدالزهره ابوزید" از سران حزب بعث در موصل و "سلیمان عیسی بریفکی" از عناصر اطلاعاتی در عمادیه بودند. (۴)

"انوشیروان امین" معاون رهبری اتحادیه میهنی کردستان عراق در مصاحبه با رادیو بی.بی.سی، درباره همبستگی جدید نیروهای معارض کرد عراقی و توافقات آنها برای تداوم حمله گفت: «ماه های اخیر فعالیت سیاسی مسلح پیش مرگ های اتحادیه میهنی کردستان با مردم کردستان عراق گسترش زیادی کرده است. از طرفی، نیروهای مسلح اتحادیه میهنی کردستان در چند جای کردستان عراق حملاتی را شروع کردند و از طرف دیگر، مردم کردستان عراق شروع به تظاهرات و مقاومت سیاسی کردند.» انوشیروان درباره همکاری های اخیر اتحادیه

ص: ۵۳۵

۱- ۱. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۲- ۲. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۹، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲، سنندج، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳. روزنامه اطلاعات، ۲۰/۴/۱۳۶۶، گزارش روابط عمومی بنیاد شهید.

۴- ۴. روزنامه کیهان، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی.

میهنی کردستان عراق (طالبانی ها) و حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) گفت: «این اتحاد یا توافق از نظر ما امری استراتژیکی است و در عمل به توافق رسیده ایم که تمام نیروهای پیش مرگ را در کردستان عراق که تابع اتحادیه میهنی کردستان هستند، در آینده نزدیک با هم تحت یک رهبری مشترک متحد کنیم. همچنین به توافق رسیده ایم که دستگاه های اطلاعاتی، دستگاه های حکم رانی، دستگاه های دارایی و دستگاه های نمایندگی در خارج از کشور، همه را با کمک های مشترک و رهبری مشترک متحد کنیم. به خاطر اینکه آرمان های خود را تحقق بخشند، باید تمام نیروها و توان مردم کردستان عراق با یکدیگر متحد شوند.»^(۱)

۶۲۷۱

خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازتاب حمله قایق های تندرو علیه نفت کش "پکونیک" در مطبوعات عمده کویت، گزارشی تهیه کرده است. تحریک امریکایی ها برای دست زدن به اقدامات مقابله به مثل، از پیام های اصلی این نشریات است: «مطبوعات کویت امروز خبر حمله قایق های موشک انداز ایرانی علیه نفت کش متعلق به امریکا را با اهمیت خاصی، در صدر صفحات اول خود منعکس کردند. در این چارچوب، روزنامه "القبس" با تیتراژی نوشتی نوشت: با حمله ایران علیه نفت کش امریکایی در نزدیکی کویت، جنگ نفت کش ها در خلیج فارس از سر گرفته شد. روزنامه مذکور ضمن تشریح نحوه حمله به نفت کش امریکایی، با عنوان درشتی نوشت: پس از گذشت چند ساعت از حمله عراق به جزیره خارک و صدور بیانیه سمبلیک مجلس نمایندگان امریکا در مورد برافراشتن پرچم این کشور بر نفت کش های کویتی، ایران با هجده موشک، نفت کش امریکایی پکونیک را مورد حمله قرار داد و آن را به آتش کشید. "الانباء" روزنامه دیگر کویت ضمن چاپ عکس قایق های تندرو نیروی دریایی سپاه در صدر صفحه اول خود نوشت: هم زمان با مخالفت سمبلیک نمایندگان امریکایی با طرح ریگان برای محافظت از نفت کش های کویتی، قایق های ایران یک نفت کش امریکایی را در خلیج فارس مورد حمله قرار دادند. در این حال، روزنامه "الوطن" با عنوان درشتی در صدر صفحه اول خود نوشت: در حالی که کویت دعوت به کاهش سطح تشنج در خلیج فارس می کند، ایران یک نفت کش امریکایی را مورد حمله قرار داد. الوطن، حمله قایق های ایرانی به نفت کش امریکایی را یک تجاوز و اقدام خصمانه علیه امریکا خواند و افزود: از آغاز جنگ نفت کش ها ظرف سه سال گذشته، این اولین باری است که ایران در فاصله نزدیک از سواحل کویت، اقدام به حمله علیه نفت کش ها می کند. الرأی العام نیز خبر حمله به یک نفت کش امریکایی را با تیتراژی درشتی منعکس کرد و نوشت: امریکا این حمله را محکوم نمود اما از دست زدن به هرگونه اقدام انتقام جویانه علیه ایران خودداری کرد. "السیاسه" در یک لحن انتقادآمیز به عکس العمل امریکا در قبال این حمله، نوشت: در حالی که ایران یک نفت کش امریکایی را با هجده موشک به آتش کشید، امریکا تنها این حمله را محکوم کرد و از انتقام گرفتن خودداری نمود.»^(۲)

ص: ۵۳۶

۱- ۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۳، ۲۰/۴/۱۳۶۶، صص ۳۷ و ۳۸، رادیو بی.بی.سی، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۶. پیشین، صص ۱۰ و ۱۱، کویت، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، مطبوعات کویت.

گروهی از علما و روحانیان معارض کرد عراقی که در ایران به سر می‌برند، امروز با آیت الله منتظری دیدار کردند. گزارش روزنامه کیهان از این دیدار به این شرح است: «جمعی از علما و روحانیون کرد عراقی که برای تداوم مبارزه خود با رژیم صهیونیستی عراق به ایران مهاجرت کرده‌اند، با آیت الله منتظری دیدار کردند. در این دیدار، قائم مقام رهبری از علما و روحانیون کرد عراقی که به حکم وظیفه الهی برای دفاع از اسلام و نجات سرزمین اسلامی عراق از دست رژیم جنایت کار عراق قیام کرده‌اند، تقدیر کردند و با اشاره به گوشه‌هایی از مسائل مربوط به هجرت رسول اکرم (ص) و اصحاب آن حضرت به مدینه، یادآور شدند: رسول الله (ص) با آن همه مشکلات، هجرت کردند و در شرایط سخت مدینه، با کمک انصار توانستند پایه‌های دو حکومت روم و ایران را متزلزل و آنها را مسخر سازند. شما هم الآن همان شرایط را دارید و رسالت شما خیلی سنگین است. کشور عراق را ملت عراق باید آزاد سازد و مسئولیت عمده به دوش علما است که بر اساس اسلام، عراق را آزاد کنند، ملت مظلوم عراق را نجات دهند و اسلام را حاکم سازند. البته، باید در ملت عراق یک تغییرات اساسی ایجاد شود و ملت عراق، حقیقتاً تحرک یابد، تا در ملت تحرک ایجاد نشود، از اوضاع نکبت بار نجات پیدا نمی‌کنند. قائم مقام رهبری یادآور شدند: من بارها گفته‌ام که نباید از قدرت‌های حاکم و سلاح و امکاناتشان خوف داشت. رژیم "محمدرضا"، در ایران خیلی قدرتمند بود، ولی بر اثر سه عامل ایمان، اتحاد مردم و رهبری قاطعانه حضرت امام خمینی (مدظله العالی)، مردم توانستند آن رژیم سفاک را که همه قدرت‌ها پشتوانه او بودند، ساقط و نظام اسلامی را حاکم سازند. شما هم در سایه همین سه عامل اساسی، حتماً پیروز می‌شوید.» (۱)

معاون سیاسی وزیر امور خارجه ایران طی مصاحبه‌ای در اسپانیا، ضمن اعتراض به کشورهای اروپایی به دلیل پناه دادن به سازمان‌های تروریستی ایرانی، خواستار پیگیری و مجازات عاملان ترور دبیر دوم سفارت ایران در مادرید شد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی "حسین شیخ الاسلام" که برای عیادت از "محمد رئیسی" دبیر دوم سفارت ایران، در مادرید به سر می‌برد، با تأکید بر این مسئله که ترورها و آدم‌کشی‌ها بر روابط ایران و اسپانیا تأثیر نخواهد گذاشت، گفت: «ایران یکی از بزرگ‌ترین قربانیان تروریسم کور بوده و سند آن، ترور بیش از پنجاه تن از مقامات عالی رتبه آن است.» وی درباره اوضاع خلیج فارس گفت: «حضور نظامی امریکا، شرایط خلیج فارس را به حد انفجار رسانیده و راه خروج از این بحران آن است که عراق جهت متوقف ساختن اقدامات غیرقانونی خود، تحت فشار قرار گیرد.» از سوی دیگر، در پی ترور نافرجام دبیر دوم سفارت ایران در مادرید "خورخه دیسکانارا" مدیر کل بخش خاورمیانه‌ای وزارت خارجه اسپانیا، در بیمارستان از محمد رئیسی عیادت کرد. وی در این ملاقات، ضمن محکوم کردن این عمل، گفت که کشورش برای جلوگیری از تکرار چنین وقایعی، دستور داده هرچه سریع‌تر اقدام لازم برای شناسایی و مجازات تروریست‌ها بعمل آید. (۲)

۲-۸. روزنامه کیهان، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

امروز سفیر ایران در "زیمبابوه" با وزیر خارجه این کشور دیدار کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «سفیر ایران در زیمبابوه، امروز با "من گودندا" وزیر خارجه این کشور ملاقات کرد و ضمن تقدیم پیام "دکتر ولایتی"، پیرامون شرایط ایران برای تحقق صلح در خلیج فارس و سیاست کشورهای عرب منطقه با وی به گفت و گو پرداخت.» به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، "شهابی" سفیر ایران در "حراره"، پس از تشریح اقدامات حکومت بعث عراق در استفاده از سلاح های شیمیایی و حمله به نقاط مسکونی گفت: «کشورهای امپریالیستی و مرتجع و نیز عدم همکاری کافی برخی از کشورها، مانع اجرای حق و عدالت و حرکت در مسیر مسالمت آمیزتر برای خاتمه جنگ است.» در این دیدار، وزیر خارجه زیمبابوه اعلام کرد در بیانیه سیاسی سران جنبش عدم تعهد، با حضور ناوگان های قدرت های بزرگ خارجی در خلیج فارس مخالفت شده است. (۱)

نشریه "سانفرانسیسکو کرونیکل" درباره آخرین اقدامات امریکا برای تقویت نیروهای نظامی خود در منطقه خلیج فارس نوشت: «نیروی دریایی امریکا حضور خود در خلیج فارس را توسعه بخشیده تا برای عملیات اسکورت نفت کش ها، کسب آمادگی نماید. به علاوه، ناو هواپیمابر کانستلیشن در اقیانوس هند مستقر می باشد و رزم ناو "میسوری"، احتمالاً آماده شده تا سواحل غربی امریکا را به قصد خلیج فارس ترک نماید.» (۲)

شبکه تلویزیونی "ای.بی.سی" امریکا نیز اعلام کرد که امریکا قصد دارد برای مقابله و خنثی کردن عملیات قایق های گشتی سپاه پاسداران در خلیج فارس، هلی کوپترهای تهاجمی به منطقه ارسال کند. این شبکه تلویزیونی در اخبار سراسری خود گفت: «یک قایق گشتی ایران به یک سوپر تانکر امریکایی ثبت شده در لیبریا در فاصله ۱۰۰ کیلومتری ساحل کویت در آب های خلیج فارس، حمله کرده است.» ای.بی.سی به نقل از تحلیل گران جاسوسی امریکا اعلام کرد: «هم اکنون، ایران دارای صدها قایق کوچک می باشد که برای اذیت و تحریک کشتی های تجاری در خلیج فارس به کار گرفته می شوند.» این شبکه با پخش تصاویر ماهواره ای از سواحل ایران در خلیج فارس، ادعا کرد که اغلب این قایق ها، در بندرعباس در حوالی تنگه هرمز مستقر هستند و واحدهای ضربت سپاه پاسداران آنها را هدایت می کنند. گزارشگر شبکه ای.بی.سی در وزارت دفاع امریکا، سپس به نقل از مقامات نظامی این کشور می افزاید که این قایق ها آن چنان در میان مقامات نگرانی آفریده اند که پنتاگون در نظر دارد برای مقابله با آنها، هلی کوپترهای تهاجمی به خلیج فارس ارسال کند. (۳)

در این حال، رادیو مسکو اوضاع منطقه خلیج فارس را متشنج و اضطراب آور خواند و سیاست نظامی امریکا در تقویت ناوگان جنگی را نه تنها اسکورت نفت کش های کوییتی، بلکه وارد کردن "ضربه پیشگیرانه" به ایران خواند. این رادیو گفت: «این اواخر خبرهای اضطراب آور تازه ای درباره افزایش تشنجات در خلیج فارس به گوش می رسد. یکی از آخرین رویدادها در این زمینه، حمله

۱- ۹. مأخذ، ۷، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۱۰. Sanfrancisco chronicle, July, ۱۰, ۱۹۸۷. Losangles tims.

۳- ۱۱. مأخذ، ۵، ص ۱۲، واشنگتن، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، به نقل از شبکه تلویزیونی ای.بی.سی.

یک ناوچه ایرانی به تانکری بود که تحت پرچم لیبریا حرکت می کرد. تشدید عملیات جنگی نیروهای دریایی ایران و عراق، در زمینه افزایش چشمگیر قدرت نظامی امریکا در خلیج فارس به عمل می آید. در حال حاضر، "ناوگروه" جدید نیروی دریایی امریکا مرکب از دو رزم ناو و یک بریگاد، به خلیج فارس نزدیک می شود. پنتاگون قصد دارد علاوه بر این ناوگروه، ناوهایی که هم اکنون بر آب های خلیج فارس رفت و آمد می کنند، رزم ناو "چیگون دروگا" [را همراه] با ناوهای بدرقه، در مدخل تنگه هرمز و یک دسته از ناوهای هواپیمابر را در بخش شمال غربی اقیانوس هند مستقر کند. ناو میسوری هم به زودی راهی آن منطقه خواهد شد. ضمناً برخی ها در واشنگتن پنهان نمی کنند که قدرت رزمی نیروی دریایی امریکا ممکن است نه تنها برای دفع حملات احتمالی ایران به تانکرها کویتی که تحت پرچم امریکا رفت و آمد می کنند، بلکه برای وارد کردن نوعی "ضربت پیشگیرانه" به ایران، هم به کار رود. در ایران، خوب می دانند که اعمال استراتژی های آن سوی اقیانوسیه (سیاست نئوگلوبالیسم) به چه وضعی می تواند منجر شود. (۱)

۶۳۲ ۱

سفیر ژاپن در کویت شرکت کشورش در منازعات منطقه در پوشش حضور نظامی را رد کرد. سخنان وی از آنجایی حائز اهمیت است که ورنون والترز فرستاده ویژه امریکا در این کشور به سر می برد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از روزنامه کویتی الوطن، "تاکیدا نوروما" سفیر ژاپن در کویت، در این باره گفت: «کشورش هرگز در اقدامات نظامی جاری در منطقه خلیج فارس شرکت نخواهد کرد. ژاپن علی رغم اینکه به شدت بر نفت خلیج فارس تکیه دارد، اما به خاطر پای بندی به قوانین، از مداخله نظامی به منظور حمایت از کشتی رانی بین المللی در منطقه خلیج فارس، خودداری می کند. قانون اساسی ژاپن به این کشور اجازه نمی دهد در اقدامات نظامی مناطق جهان شرکت کند.» وی با اشاره به وجود روابط حسنه میان کشورش با کشورهای ایران و عراق گفت: «توکیو تلاش می نماید فضای مناسبی میان ایران و عراق جهت دست یافتن به راه حلی صلح آمیز برای جنگ فراهم آورد.» (۲)

۶۳۳ ۲

"نزار حمدون" سفیر عراق در امریکا - که به تازگی به معاونت وزارت امور خارجه عراق برگزیده شده است و به گفته رادیو امریکا تا چند هفته دیگر واشنگتن را ترک خواهد کرد - امروز در مرکز مطالعات استراتژیک و بین المللی امریکا سخن رانی کرد و به پرسش خبرنگاران پاسخ گفت. محورهای سخنان حمدون عبارت بودند از: بهبود رابطه امریکا و عراق، تغییر سیاست امنیتی - نظامی امریکا به نفع عراق از سال ۱۳۶۱، واقع گرایی عراق در درک منافع امریکا در منطقه، اجتناب ناپذیر بودن گرایش عراق به سوی امریکا و نقش دو حادثه "ناو استارک" و "ایران گیت" در این گرایش. وی همچنین در پاسخ به خبرنگاران، درباره اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله ناوگان امریکا، نقش سازمان ملل در جنگ تحمیلی و پیشنهاد ایران برای توقف جنگ نفت کش ها،

ص: ۵۳۹

٢-١٣. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه کویتی الوطن.

مطالبی بیان کرد. نزار حمدون در آغاز سخنانش، با اشاره به بهبود روابط امریکا و عراق گفت: به عقیده من از دهه ۱۹۵۰ تاکنون، مناسبات ایالات متحده و عراق هیچ گاه به این گرمی نبوده است. وی خاطر نشان ساخت که هر دو کشور با دلایل خاص خود که به اوضاع امنیتی منطقه مربوط می شود، به سوی یکدیگر کشیده شدند. سفیر عراق در واشنگتن گفت: عراق بر این باور است که از ۱۹۸۲ به این سو، امریکا در ارتباط با مسائل امنیتی منطقه خلیج [فارس] و نقش عراق در منطقه، سیاست واقع گرایانه تری پیش گرفته است؛ سیاستی که جلوگیری از گسترش سلطه ایران بر تمامی منطقه و بی ثبات سازی اوضاع سیاسی کشورهای این منطقه، بخش لاینفکی از آن را تشکیل می دهد. سفیر عراق افزود: عراق نیز نقش امریکا را به عنوان یک قدرت جهانی با منافع مشروع و قابل درک و بررسی، بیش از پیش به رسمیت شناخته و دریافته است که امریکا در تعیین سرنوشت بسیاری از مسائل مبتلابه منطقه، قدرت بالقوه به شمار می رود. نزار حمدون با اشاره به اراده عراق در مورد تأثیر مثبت گذاشتن بر سیاست این ابرقدرت گفت: کشورش به همین علت، سر و کار داشتن با امریکا را اجتناب ناپذیر دانست و دریافت که باید بهترین مناسبات ممکن را با این کشور برقرار و حفظ کند. سفیر عراق در واشنگتن، سپس با اشاره به اینکه عراق هیچ گاه از طرح صریح و بی پرده نظرها و سیاست هایش ابایی نداشته، بر اهمیت دو بحران اخیر تأکید کرد که به گفته وی، شناخت بهتری از چهره عراق و دوستی میان دو کشور امریکا و عراق ارائه می دهد. این دو بحران ماجرای معامله پنهانی امریکا با ایران و حادثه حمله یک هواپیمای عراقی به ناوچه استارک در خلیج فارس است. به گفته سفیر عراق، این دو حادثه به عراق فرصت داد که موضع خویش را صادقانه و به گونه ای آشکار بیان دارد و ذهن امریکاییان را روشن سازد. سفیر عراق افزود: از هنگام این دو حادثه، آگاهی امریکاییان نسبت به ماهیت جنگ ایران و عراق و مسائل منطقه گسترش یافته و از طرفی، دولت عراق نیز با استفاده از فرصت، نظراتش را پیرامون این مسائل با مردم امریکا در میان گذاشته است. نزار حمدون آنگاه یاد آور شد که به رغم فراز و نشیب های بسیار، مناسبات امریکا و عراق بسیار محکم و پابرجاست. وی به مبادله نامه میان رؤسای جمهوری دو کشور در پی حادثه ناوچه استارک اشاره کرد و گفت: گرچه این حادثه خوشایند نبود، اما پایه های مناسبات دو کشور را مستحکم تر و زمینه را برای گفت و گوهای سازنده آماده کرد. سفیر عراق در واشنگتن اضافه کرد که مناسبات تجاری و اقتصادی دو کشور نیز گسترش یافته است. وی خاطر نشان ساخت که حجم مبادلات بازرگانی میان دو کشور در سال گذشته، به یک میلیارد دلار بالغ شد و انتظار می رود که در سال جاری، حتی از این مبلغ فراتر رود. سفیر عراق گفت: یکی از اهداف عراق از هنگام مناسبات با ایالات متحده، جلب اعتماد مردم امریکا بوده است که حیثیت و اعتبار یک کادر دیپلماتیک برایش حائز اهمیت بسیار است. در ارتباط با احساس امریکاییان نسبت به جنگ ایران و عراق و حکومت آیت الله خمینی، سفیر عراق گفت: به دلایل گوناگون سیاسی، بیش از هر جای دیگر، در واشنگتن نسبت به [امام] خمینی احساس هم دردی وجود دارد. در خارج از

محدوده واشنگتن، ملت امریکا برداشتی کاملاً متفاوت از [امام] خمینی و حکومت او دارند و تجزیه و تحلیل سیاست مدارانی را که معتقدند باید با ایران از در مصالحه در آمد یا سیاست مدارانی که فکر می کنند برای حفظ جان گروگان ها، باید به ایران امتیاز داد، قابل پذیرش نمی دانند.

سفیر عراق در پایان سخنانش در مرکز مطالعات استراتژیک و بین المللی، به پرسش های خبرنگاران که بیشتر درباره نظر عراق در مورد طرح امریکا برای برافراشتن پرچم امریکا بر فراز نفت کش های کویتی بود، پاسخ داد. یک خبرنگار پرسید: در پی اجرای این طرح، آیا بیم آن نمی رود که حادثه استارک تکرار شود؟ نزار حمدون گفت، تصور نمی کند که چنین حادثه ای تکرار شود، زیرا دو کشور تدابیری برای جلوگیری از وقوع آن اتخاذ کرده اند. وی افزود: البته این خطر همیشه از جانب ایران که از حمله به کشتی رانی در آب های بین المللی ابایی ندارد، وجود دارد. حمله های عراق همواره به آمد و شد کشتی ها در قلمرو آب های ساحلی ایران محدود بوده اند. در پاسخ به اینکه آیا دولت امریکا نظر عراق را درباره نفت کش های کویتی جویا شده یا نه؟ حمدون گفت: من اطلاعی ندارم، اما تصور نمی کنم که در این زمینه با عراق مشورت شده باشد. درباره اینکه آیا عراق این اقدام امریکا را ضروری می داند، سفیر عراق گفت: این امر به نیازهای امنیتی کویت مربوط می شود و اینکه آن کشور چه اقداماتی را برای حفاظت از منافع خود ضروری تشخیص می دهد. عراق مانع از هیچ اقدامی که برای حفظ این منافع ضروری باشد، نخواهد شد. در پاسخ پرسشی درباره نقش سازمان ملل در حفاظت از کشتی رانی در خلیج فارس، نزار حمدون گفت: به عقیده من، سازمان ملل باید در این زمینه و زمینه های دیگر مانند پایان دادن به جنگ و مقابله با تهدیدهای ایران در منطقه، عزم و اراده بیشتری از خود نشان دهد. درباره پرسشی درباره پیشنهاد ایران که می توان به جنگ نفت کش ها پایان داد اما نبرد زمینی باید همچنان ادامه یابد، سفیر عراق گفت: موضع ایران نباید مورد پذیرش قرار گیرد. وی افزود: پیشنهاد پایان دادن به جنگ نفت کش ها در خارج از چارچوب راه حلی برای خاتمه دادن به کل نبرد، پیشنهادی عبث و مسخره است. سفیر عراق آنگاه گفت: هیچ قانون بین المللی کشوری را از یاری دادن به کشوری دیگر منع نمی کند. وی افزود: اگر چه کویت در جنگ ایران و عراق از عراق حمایت معنوی و مالی کرده است، اما درگیر جنگ نیست و از این رو، کمک به کویت نباید به منزله گرایش به سوی عراق تلقی شود. امریکا محق است که از منافع خود حفاظت کند و این اقدام، نباید متمایل شدن این کشور به سوی عراق تعبیر گردد. (۱)

۶۳۴ ۱

امریکا بار دیگر پیشنهاد ایران را برای توقف حملات به کشتی های در حال آمد و شد در خلیج فارس، رد کرد. به نوشته روزنامه انگلیسی گاردین، "چارلز ردمن" سخن گوی وزارت امور خارجه امریکا درباره این پیشنهاد که روز گذشته اکبر هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع بار دیگر آن را مطرح کرد، گفت: «این پیشنهاد فاقد یک راه حل جامع است و انحراف از ابتکارات سازمان ملل می باشد.» وی گفت: «ما به تلاش های غیرجامع علاقه مند نیستیم. این حضور نیروی دریایی امریکا نیست که در منطقه ایجاد تشنج می کند، بلکه جنگ

ص: ۵۴۱

۱-۱۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۶، ۲۳/۴/۱۳۶۶، صص ۱۴ تا ۱۷، رادیو امریکا،
۲۲/۴/۱۳۶۶.

میان ایران و عراق است.» وی تأکید کرد که حضور امریکا باید به عنوان یک نیروی بازدارنده قلمداد شود. روزنامه گاردین که این خبر را منتشر کرده است، در ادامه می‌افزاید: «اعلام مجدد ایران مبنی بر اینکه حملات تلافی جویانه در خلیج فارس در صورت توقف حملات علیه نفت کش‌های عازم ایران، متوقف خواهد شد، کاخ سفید را به موضع تدافعی کشانده است.»^(۱)

۶۳۵ ۱

هم‌زمان با اوج‌گیری تلاش کشورهای عضو شورای امنیت و به ویژه امریکا، به منظور تصویب قطع‌نامه‌ای برای پایان دادن به جنگ تحمیلی - بدون در نظر گرفتن حقوق قانونی ایران - "محمدحسین عادل" سفیر جدید ایران در ژاپن، یکی از اصلی‌ترین شرایط ایران برای ترک محاصمه را اعلام کرد. رادیو ژاپن در این باره گفت: «سفیر جدید ایران در ژاپن می‌گوید در صورتی که سازمان ملل متحد عراق را به شروع جنگ خلیج متهم کند، کشور وی مذاکرات مستقیم با سازمان ملل را آغاز خواهد کرد. محمدحسین عادل که اخیراً در توکیو سمت خود را پذیرفت، در یک کنفرانس خبری به تلاش‌های میانجیگری سازمان ملل متحد برای پایان دادن به جنگ که مستلزم عقب‌نشینی سربازان دوطرف و مبادله اسرا می‌شود، اشاره کرد و گفت: سازمان ملل باید عراق را نصیحت کند تا حمله به کشتی‌های نفت‌کش را در خلیج فارس متوقف سازد. وی گفت اگر اول عراق به کشتی‌ها حمله نکند، ایران هیچ کشتی‌یی را مورد حمله قرار نخواهد داد.»^(۲)

روزنامه آلمانی "فرانکفورتر آلگماینه" نیز شرایط ایران برای پایان دادن به جنگ را چنین بیان می‌کند: «هیچ کس در کادر رهبری تهران (به فرض آنکه توازن قدرت در ایران تغییر نکند) حاضر نیست تا زمانی که بغداد به چیزی شبیه به اعتراف به گناه علنی نپرداخته، در مورد صلح اقدامی نماید. تهران همچنین مایل است شخص‌پرزیدنت صدام حسین مسئول شناخته شود.»^(۳)

۶۳۶ ۲

"یاسر عرفات" در مصاحبه‌ی مطبوعاتی، به کشورهای عضو سازمان کنفرانس اسلامی پیشنهاد کرد که درباره ارائه یک پیشنهاد صلح، به گفت‌وگو بنشینند. وی در یک اظهار نظر غیرمترقبه، کشور کویت را برای میزبانی این اجلاس پیشنهاد کرد. گزارش خبرگزاری فرانسه در این باره چنین است: «عرفات که امروز وارد بنگلادش شد، طی یک گفت‌وگوی مطبوعاتی گفت: چهل و شش کشور عضو سازمان کنفرانس اسلامی باید یک یا دو روز را وقف بررسی و مطالعه نزاع ایران و عراق کنند. وی پیشنهاد کرد که این کنفرانس در کویت برگزار شود. پایان دادن به جنگ ضروری است زیرا با این کار، از یک مصیبت در خلیج فارس جلوگیری خواهد شد. حضور ابرقدرت‌ها در خلیج فارس، باعث گسترش جنگ ایران و عراق می‌شود.»^(۴)

۶۳۷ ۳

در حالی که مشکلات سیاسی ایران و فرانسه همچنان دچار بن‌بست است، سخن‌گوی وزارت امور خارجه فرانسه امروز اعلام

-
- ۱-۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۴، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳، لندن - روزنامه انگلیسی گاردین، ۲۰/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۱۶. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۳۵، ۱۱/۵/۱۳۶۶، ص ۵۵، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۰/۵/۱۳۶۶؛ و - مأخذ ۵، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، رادیو ژاپن.
- ۳-۱۷. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۴۸، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، روزنامه فرانکفورتر الگماینه چاپ آلمان، ۱۹/۴/۱۳۶۶.
- ۴-۱۸. مأخذ ۷، داکار - خبرگزاری فرانسه.

ایرانی تماس‌هایی در مورد وضعیت وحید گرجی وجود دارد و آخرین تماس، روز پنج‌شنبه برقرار شده است. وی افزود که تماس‌ها تا اندازه‌ای فنی و درباره وضعیت وحید گرجی، مترجم سفارت‌خانه ایران در پاریس بوده است. وی گفت: «توضیحات ما برای ایرانی‌ها در مورد کنوانسیون وین بوده و یکی از مخاطبین اصلی کاردار فرانسه، آقای "ابوطالبی" مدیر بخش اروپایی وزارت امور خارجه ایران است.»^(۱)

راديو فرانسه نیز به نقش میانجی‌گرانه یک کشور ثالث اشاره کرد و گفت: «دولت فرانسه در تلاش برای حل بحرانی که در سفارت ایران در پاریس به وجود آمده، با دولت‌های خارجی در تماس است. یک سخن‌گویی وزارت امور خارجه فرانسه گفت: تماس‌ها در جریان است ولی نام کشورهای ثالث را ذکر نکرد. منابع آگاه اظهار می‌دارند ممکن است این کشور، الجزایر باشد که قصد دارد در بحران ایران - فرانسه، نقش میانجی را ایفا کند.»^(۲)

در این حال، "مارک کروات" سردبیر بخش خاورمیانه‌ای روزنامه "لیبراسیون" در مصاحبه با راديو امریکا، به بررسی عملکرد دو کشور ایران و فرانسه در بحران اخیر پرداخت و سوابق تلاش‌های دو کشور را برای عادی‌سازی روابط در سال‌های اخیر برشمرد. وی همچنین اطلاعاتی را درباره نقش وحید گرجی در بهبود روابط ایران و فرانسه و میزان نفوذ وی در سطوح تأثیرگذار در وزارت خارجه این کشور بیان کرد. وی عمل کرد ایران را در این ماجرا منطقی و قانونی و سیاست فرانسه را بی‌منطق خواند. گزیده‌ای از اظهارات وی به نقل از راديو امریکا به این شرح است: «مارک کروات گفت: شباهت این دو ماجرا، سیاست دولت‌های امریکا و فرانسه برای بازپس گرفتن گروگان‌هایشان در لبنان است. جمهوری اسلامی ایران به هر دو کشور گفته که اگر مایل اند که تهران برای آزادی گروگان‌ها تلاش کند، متقابلاً شرایطش باید پذیرفته شود. این شرایط، باعث مشکلاتی در سیاست داخلی واشنگتن و پاریس می‌شود. سردبیر امور سیاسی روزنامه لیبراسیون افزود: حدود یک سال است که فرانسه تصمیم به عادی‌سازی روابط با تهران گرفته است. برای عادی‌سازی، جمهوری اسلامی سه شرط داشت: بازپرداخت وام پروژه "اوردیف"، اخراج مخالفین رژیم تهران از فرانسه و مهم‌تر از همه تغییر سیاست فرانسه در جنگ پاریس، تا به حال یک سوم از وام یک میلیارد دلاری را بازپرداخته است و سال گذشته، "مسعود رجوی" را از فرانسه اخراج کرده است و دیدیم که به طور معجزه‌آسا، دو گروگان فرانسوی آزاد شدند. ولی از یک سال پیش تاکنون، خبر دیگری از گروگان‌ها نیست و فرانسه بارها نارضایتی خود را ابراز داشته است. تهران به فرانسه گفت که شما بازپرداخت بخش کوچکی از طلب ما را به عنوان پول برای آزادی گروگان‌هایتان به حساب می‌آورید، در صورتی که شرط مهم ما، تغییر سیاست فرانسه در جنگ است. جمهوری اسلامی سپس به فرانسه پیشنهاد کرد که پاریس یا به هیچ‌یک از دو طرف متخاصم اسلحه نفروشد و یا به هر دو طرف بفروشد. در این مذاکرات، وحید گرجی نقش اصلی را به عهده داشت. مارک کروات افزود: به نظر می‌رسد که وحید گرجی از طرف داران با قدرتی در دولت و پلیس فرانسه برخوردار است. باید ببینیم چرا؟»

ص: ۵۴۳

۱- ۱۹. مأخذ، ص ۲۴، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۰. مأخذ، ص ۲۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

راديو امريكا مي افزايد: «از مارک کروات سردبير امورسياسي روزنامه ليبراسيون نظرش را در مورد عكس العمل جمهوري اسلامي در اين ماجرا سؤال مي كنيم. وي مي گويد: عكس العمل ايران در اين ماجرا بسيار تعجب انگيز است. به جرئت مي توان گفت كه ايران در اين ماجرا با مهارت و هوشياري تمام، از تناقض در سياست فرانسه استفاده کرده است. تهران امروز مي گويد: شما بارها با گرجي ملاقات کرده ايد چون مايل بوديد راه حلي براي عادي سازي پيدا كنيد. پس اگر امروز گرجي را تروريست مي ناميد، واضح است كه عناصری در دولت فرانسه مخالف عادي سازي روابط با ايران هستند. اينجاست كه سياست تهران بر پايه منطق و سياست فرانسه بر بي منطقي است. مارک کروات مي افزايد: بنا بر اطلاعات ما، در اواخر زمستان گذشته، وحيد گرجي در مذاكراتي طولاني با صاحبان صنايع اسلحه در فرانسه، پيشنهاد کرده است كه اگر فرانسه از فروش اسلحه به عراق خودداري كند و يا راضي شود كه به ايران نيز اسلحه بفروشد تا جنگ تمام شود، جمهوري اسلامي ايران كليه بدهي هاي عراق به فرانسه را خواهد پرداخت. مارک کروات افزود: با توجه به اين واقعيّت و همچنين با توجه به نقش وحيد گرجي در مذاكرات پيشرفته فروش اسلحه فرانسوي به ايران در ازاي آزادي گروگان ها، بديهي است كه لابي عراق نگران شود. ماه ها است كه لابي عراق بسيار فعال است، چون نگران فروش اسلحه فرانسوي به ايران هستند. در دولت فرانسه طرف داران عراق و ايران، هم از حزب سوسياليست و هم از حزب گليست ها مي باشند. همچنين بنا به گفته منابع پليس، از فعال ترين افراد لابي عراق، اعضاي سازمان مجاهدين خلق و مسعود رجوي هستند. بنا بر اين، طبيعي است كه وزارت امور خارجه فرانسه در حال حاضر مايل نيست كه گرجي به دادگاه كشيده شود، چون در اين صورت، ماجراي فروش احتمالي اسلحه فرانسوي به ايران نيز افشا خواهد شد.» (۱)

۶۳۸۱

در حالي كه روابط سياسي ايران و انگليس به پايين ترين سطح خود رسيده است، دولت انگليس در دومين اقدام اخلاص گرانه (۲) خود، يك نفت كش ايراني را به بهانه شكايّت دولت "نروژ"، توقيف كرد. خبرگزاري جمهوري اسلامي در اين باره گزارش داد: «توقيف نفت كش ۲۸۴۶۳۲ تني "خارک ۵" - متعلق به شركت ملي نفت ايران - توسط مقامات انتظامات دريائي انگليس، هنگامي صورت گرفت كه در حال تخليه نفت در اسكله "شركت تكراكو" در بندر "ميلفورد هيون" واقع در جنوب غربي اين كشور بود. به گزارش روزنامه لويديز لندن، خارک ۵ در ارتباط با شكايّت يك شركت نروژي عليه شركت ملي نفت كش ايران توقيف شده است. اين نفت كش، خود عمل خلافي انجام نداده است. وكلاي شركت "اس.اس.بي. اينوست"، كه دفتر مركزي آن در اسلو مي باشد، مدعي اند كه شركت ملي نفت كش ايران در سال ۱۹۸۵ از پرداخت هزينه

ص: ۵۴۴

۱- ۲۱. مأخذ، صص ۲۵ تا ۲۷، راديو امريكا، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۲- وزير كشور انگليس دو روز قبل اعلام کرده بود كه مركز خريد شركت ملي نفت ايران را تحت نظر مي گيرد.

سوخت کشتی که از این شرکت اجاره کرده بود، سر باز زده است. یک مقام مسئول انگلیسی اعلام کرده است مدارک ارائه شده نشان می دهد زمینه کافی برای محاکمه شرکت ایرانی وجود دارد و "خارک ۵" تا زمان ارائه اسناد مربوط به دادگاه، آزاد نخواهد شد.»^(۱)

۶۳۹ ۱

روزنامه امریکایی "نیویورک تایمز" در مقاله ای به بررسی عملکرد و دیدگاه های فرانسه و انگلیس در خلیج فارس پرداخت. اسکورت اعلام نشده نفت کش های انگلیسی به وسیله ناوگان نظامی این کشور در خلیج فارس و پرهیز از هیاهوهای تبلیغاتی در این مورد و همچنین عملکرد فرانسه - در ابعاد محدودتر و محتاطانه تر - برای اجتناب از درگیری با ایران محور اصلی این مقاله است. روزنامه نیویورک تایمز می نویسد: «فرانسه و بریتانیا که در خلیج فارس بسیار تجربه دارند، تا حدی با نگرانی، مراقب فعالیت های دولت پرزیدنت ریگان در خلیج فارس هستند. اما ضمناً از قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل متحد که به منظور وارد کردن فشار بیشتری به ایران برای رضایت دادن به صلح است، پشتیبانی می کنند. بریتانیا و فرانسه، هر دو در خلیج فارس واحدهای دریایی دارند اما فقط ناوگان بریتانیا است که کشتی های تجاری را در این آب راه همراهی می کند. یک ناو و یک ناوشکن انگلیسی پیوسته نفت کش هایی را که در بریتانیا ثبت شده اند و نیز سایر کشتی های تجاری را در خلیج فارس همراهی می کنند و یک ناو دیگر و یک کشتی ویژه تجدید مهمات و ملزومات، در خلیج "عمان" خارج از تنگه هرمز هستند.»

روزنامه نیویورک تایمز می افزاید: «افسران نیروی دریایی بریتانیا، مطمئناً به وسیله بی سیم با افسران نیروی دریایی ایران در تماس هستند و حرکات کاروان های دریایی را به آگاهی همتایان ایرانی خود می رسانند. در کنفرانس اقتصادی سران کشورهای صنعتی بزرگ جهان آزاد که ماه گذشته در شهر "وینز" در ایتالیا برگزار شد، "جرج شولتر" وزیر امور خارجه امریکا افشا کرد که تنها در سال میلادی جاری - یعنی در شش ماه اخیر - ناوهای انگلیسی یک صد و چهل کاروان تجاری دریایی را در خلیج فارس همراهی کرده اند. در حالی که انگلیس برای اینکه حضورش در این منطقه جنگی چندان به چشم نخورد، درباره این ارقام سکوت اختیار کرده بود. اما مقامات انگلیسی از افشاگری وزیر امور خارجه امریکا در رد ادعاهای مخالفان در امریکا - که می گفتند کشورهای اروپای غربی برای تضمین جریان محصولات نفتی خود در خلیج فارس کاری نمی کنند - ناخشنود نبوده اند.»

نیویورک تایمز ادامه می دهد: «اخیراً مقامات بریتانیا در داخل کشور تا حدی درباره عملیات خود در خلیج فارس تبلیغاتی به راه انداخته اند و روزنامه نگاران و گروه های تلویزیونی را به وسیله ناو ۳۵۰۰ تنی بریتانیایی به نام "برود اسویت" در خلیج فارس گردش دادند. اما هدف این برنامه، آگاه ساختن مردم بریتانیا از اقدامات دولتشان بود، بدون اینکه کشورهای خلیج فارس را برنجانند. حتی پیش از آغاز جنگ ایران و عراق در هفت سال پیش، ناوگان فرانسه در خلیج فارس روش بسیار احتیاط آمیزتری در پیش گرفته بود. این احتیاط تا حدی به این دلیل

۱-۲۲. مأخذ، صص ۳۴ و ۳۵، لندن - خیرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، روزنامه نیویورک تایمز، ص ۱۵ تا ۱۷.

بود که تعداد نفت کش هایی که دارای پرچم فرانسه هستند و از خلیج فارس عبور می کنند، نسبتاً کمتر است. پس از آنکه ایران به دو کشتی تجاری فرانسه در خلیج فارس حمله کرد، روش ناوگان فرانسه در آب های خلیج فارس محتاطانه تر شد.»

روزنامه نیویورک تایمز می افزاید: «ناوهای فرانسوی کشتی های تجاری را در خلیج فارس همراهی نمی کنند. این ناوها که در "جیوتی" پایگاه دارند، معمولاً در خاور تنگه هرمز باقی می مانند و فقط گاهی، پرچم خود را در خلیج فارس به اهتزاز درمی آورند. کشتی های تجاری فرانسه هنگامی که از خلیج فارس بیرون می روند و وارد اقیانوس هند می شوند، تحت حمایت ناوگان فرانسه قرار می گیرند. چون فرانسه تأمین کننده اصلی تجهیزات جنگی عراق است، مقامات نظامی فرانسه می کوشند از حضور نظامی آشکارتر فرانسه در خلیج فارس اجتناب کنند تا به برخورد ناوگان بزرگ تر ایران با ناوگان فرانسه که در خلیج فارس کوچک تر است، منجر نشود.» روزنامه نیویورک تایمز اظهار عقیده می کند که بر اساس تجربه فرانسوی ها و انگلیسی ها در خلیج فارس، این دو کشور در مورد تأثیر و عقلانی بودن تصمیم امریکا دایر بر قرار دادن یازده نفت کش کویتی زیر پرچم امریکا و تحت حمایت ناوگان امریکا، شک و تردید دارند. اما مقامات پاریس و لندن مواظب بودند که علناً از امریکا انتقاد نکنند. یکی از مشاوران "مارگارت تاچر" نخست وزیر بریتانیا، می گوید: ما فکر می کنیم اقدام برای اینکه رژیم ایران را سر جای خود بنشانیم، اقدامی منطقی است اما خالی از خطر هم نیست. خشم ایران نسبت به کویت، ممکن است به درگیری و برخورد امریکا با ایران منجر بشود، در حالی که بریتانیا تنها کاری که می کند، این است که مراقب کشتی های خودش باشد. روزنامه نیویورک تایمز می افزاید: «یکی از مشاوران ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه هم می گوید: فرانسه قصد ندارد برای دفاع از خلیج فارس به یک نیروی بین المللی پیوندد و نمی خواهد پایش به سیاستی کشیده بشود که خود فرانسه، آن سیاست را پیش نگرفته است.» (۱)

۶۴۰ ۱

مجله لبنانی الشراع از مذاکرات ایران و سوریه برای آزادی گروگان های فرانسوی خبر داد. این هفته نامه نوشت: «سوری ها و ایران در مذاکرات سختی وارد شده اند که امکان دارد موجب آزادی شش گروگان فرانسوی شود که در لبنان در اختیار مسلمانان بنیادگرا هستند.» الشراع می افزاید: «به دنبال درخواست "ژاک شیراک" نخست وزیر فرانسه از "حافظ اسد"، رئیس جمهوری سوریه در رابطه با انجام این مذاکرات پیش قدم شد.» خبرگزاری آسوشیتدپرس که این خبر را گزارش کرده است، می افزاید: «مجله مزبور بدون استناد به هیچ منبعی، در گزارش خود افزود: مذاکرات سختی در حال انجام است و امکان دارد منجر به آزادی گروگان های فرانسه شود. الشراع نوشت: اسد در این رابطه، دستوراتی به "فاروق الشرع" وزیر خارجه این کشور داد که وی، بعداً برای انجام مذاکرات، از تهران دیدن خواهد کرد.» (۲)

ص: ۵۴۶

۱- ۲۳. مأخذ، صص ۱۵ تا ۱۷، رادیو امریکا، ۱۹/۴/۱۳۶۶، روزنامه نیویورک تایمز.

۲- ۲۴. مأخذ، صص ۳۹، بیروت - خبرگزاری یونایتدپرس، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

در این حال، رادیو اسرائیل از دیدار نخست وزیر سوریه از اردن خبر داد. این رادیو زمینه اصلی این سفر را مذاکره سوریه ها با مقامات اردن درباره موضوع آشتی میان سوریه و عراق اعلام کرد. رادیو اسرائیل گفت: «آقای عبدالرئوف الکسم» نخست وزیر سوریه فردا برای بازدید رسمی از "امان"، در رأس هیئت نمایندگی به منظور شرکت در اولین جلسه کمیسیون مشترک بین دو کشور، وارد اردن خواهد شد و مسئله آشتی بین سوریه و عراق، در مرکز این مذاکرات قرار خواهد داشت. محافل موثق امان پایتخت اردن، دیروز اظهار داشتند که وزیران خارجه سوریه و عراق که یک ماه پیش، محرمانه در فرودگاه نظامی شمال اردن با یکدیگر ملاقات کرده اند، به زودی علناً به گفت و گو خواهند پرداخت. از قرار معلوم، اولین جلسه کمیسیون مشترک بین سوریه و اردن، راه را برای ملاقات پرزیدنت حافظ اسد و صدام حسین باز خواهد کرد.»(۱)

۶۴۱ ۱

در پی حمله به یک نفت کش لیبیایی متعلق به یک شرکت امریکایی، قیمت نفت در بازارهای جهانی افزایش یافت. نشریه "سانفرانسیسکو کرونیکل" در این باره نوشت: صاحبان شرکت های نفتی اظهار داشته اند که در پی خبر حمله قایق توپدار به نفت کش امریکایی، قیمت نفت به بالاترین سطح خود ظرف ۱۹ ماه گذشته رسید. صاحب نظران مسائل اقتصادی و تحلیل گران بازار نفت نیز گفتند که این قیمت ها با افزایش تشنجات خلیج فارس صعود می کند. "کارل دی نیکولو" از شرکت "GPR" در این باره گفت: قیمت نفت خام به وسیله خبرهای خاورمیانه که به یک نفت کش حمله شد، تعیین می گردد. "دیوید نیر راهی" نویسنده روزنامه میدل ایست رویورتنس هم گفت: قیمت ها تا یکی دو روز آینده به علت واکنش ایجاد شده، افزایش خواهد یافت و تا ۲۲ دلار در هر بشکه - تا آخر هفته - خواهد رسید، و [قیمت ها] در صورتی که تشنجات در خلیج فارس افزایش یابد، در همین سطح خواهند ماند.»(۲)

در این حال، عربستان سعودی نیز خواهان افزایش قیمت نفت از سال آینده میلادی شد. به گزارش خبرگزاری آلمان به نقل از خبرگزاری کویت، عربستان سعودی برای توافق به منظور افزایش بهای نفت خام، به جناح تندرو اوپک پیوست و پیشنهاد کرد که از آغاز سال ۱۹۸۸ میلادی

(دی ۱۳۶۶) بهای هر بشکه نفت خام پایه اوپک، دو دلار افزایش یابد. بر اساس این گزارش، پس از طرح مسئله سهمیه بندی تولید نفت که عمده ترین مسئله اوپک می باشد، اعضای اصلی سازمان، ضرورت افزایش بهای نفت خام سازمان به بیست دلار در هر بشکه را احساس کرده اند.»(۳)

۶۴۲ ۲

رادیو امریکا از گشایش خط جدید انتقال نفت عراق از خاک ترکیه خبر داد. این رادیو گفت: «یک مقام بلند پایه ترک می گوید دومین خط لول-نفت عراق به ترکیه، تا اواخر ماه میلادی جاری (اوایل دی ماه) قابل بهره برداری خواهد بود. اظهارات امروز وزیر دارایی ترکیه در پی دیدار روز گذشته وی با وزیر نفت عراق در شهر "آدانا" در جنوب ترکیه، ایراد شد. وزیر نفت عراق

۱- ۲۵. دفتر مرکزی خبر صدا و سیمای جمهوری اسلامی، بولتن "رادیه‌های بیگانه"، ۲۰/۳/۱۳۶۶، ص ۱۱، رادیو امریکا، ۱۹/۳/۱۳۶۶.

۲- ۲۶. Sanfrancisco chronicle. July, ۱۰, ۱۹۸۷, Newyourk, Reuters.

۳- ۲۷. مأخذ، ص ۲۰، خبرگزاری آلمان از کویت، خبرگزاری کویت.

به همراه هیئتی از کارشناسان نفتی آن کشور، امروز وارد ترکیه شد تا از این خط لول-ه دیدن کند. از آغاز جنگ ایران و عراق در سال ۱۹۸۰-۱۳۵۹- تاکنون، عراق برای صدور نفت خود، به خط لول-ه زمینی از طریق ترکیه متکی است.»^(۱)

خبرگزاری آلمان نیز وضعیت صدور نفت عراق را با توجه به فعال شدن خط جدید انتقال نفت، بررسی کرده است. به گزارش این خبرگزاری، تا پایان جولای (اوایل مرداد)، عراق ظرفیت صادرات نفت خام خود را از طریق خط لول-ه ای که از ترکیه می گذرد تا یک و نیم میلیون بشکه در روز، خواهد رساند. خط لول-ه دیگری که از عربستان می گذرد، در حال حاضر با ظرفیت نیم میلیون بشکه در روز کار می کند و عراق در حال مذاکره برای توسعه ظرفیت این خط لول-ه تا یک میلیون و ششصد بشکه در روز تا سال ۱۹۸۹-۱۳۶۸- است. خبرگزاری آلمان می افزاید: «همچنین عراقی ها در حال صدور چیزی در حدود روزانه ۱۳۵ هزار بشکه نفت با استفاده از کامیون از طریق ترکیه و اردن می باشند و حدود ۴۳۰ هزار بشکه در روز نیز تصفیه می کنند و نزدیک به یک سوم محصولات نفتی تصفیه شده خود را از طریق دو کشور مزبور صادر می کنند. بنابراین، جمع استخراج نفتی عراق در طول سال جاری با احتساب ۳۱۰ هزار بشکه در روز که به عنوان کمک های جنگی از سوی عربستان و کویت برای عراق صادر می شود، به ۳ میلیون بشکه در روز بالغ می شود. این رقم را باید با رقم ۳/۲ میلیون بشکه در روز که ایران بهره برداری می کند مقایسه نمود. به علاوه اینکه، تأسیسات نفتی ایران بار دیگر تحت حملات شدید نیروی هوایی برتر عراق قرار گرفته است.»

این خبرگزاری به تخطی آشکار عراق از مقررات اوپک اشاره کرده و اعلام می کند: «استراتژی "گوش کر" صدام در زمینه صادرات نفتی، موفق بوده و این کشور در صادرات خود تا آنجا پیش رفته است که در حال حاضر، دو برابر سهمیه تعیین شده از سوی اوپک را صادر می کند. در حالی که سایر اعضای اوپک مجبور شده اند تا با صاحبان قیمت نفت (تعیین کنندگان اصلی قیمت نفت) همراهی کرده و از تولیدات خود بکاهند.»^(۲)

۶۴۳۱

خبرگزاری رویتر از رویکرد جدید اقتصادی دولت عراق برای جذب سرمایه های خارجی به منظور بازسازی اقتصاد این کشور خبر داد. رویتر به نقل از روزنامه "الجمهوریه"، ارگان رسمی دولت عراق اعلام کرد: «عراق از سرمایه گذاران عرب خواست تا با اقدام به سرمایه گذاری های مشترک در این کشور که بر اثر جنگ با ایران شدیداً آسیب دیده است، وضعیت اقتصادی آن را بهبود بخشند. الجمهوریه افزود: عراق در زمینه پیاده کردن ۲۲۹ طرح صنعتی که هزینه اجرایی آن به ۷۵۰ میلیون دلار بالغ می شود، نیازمند مشارکت سرمایه گذاران عرب است. الجمهوریه، به طرح اخیر صدام که به منظور رفع بحران فزاینده اقتصادی عراق ارائه شده، اشاره کرده و ادعا کرده است، رئیس رژیم عراق در این طرح، بخش خصوصی عراق و نیز سرمایه گذاران سایر کشورهای عرب را

ص: ۵۴۸

۱- ۲۸. مأخذ، رادیو امریکا، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۹. مأخذ، صص ۲۸ تا ۳۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری آلمان.

به ایفای نقش هرچه فعال تر در اقتصاد عراق تشویق کرده است. این نشریه، حذف عوارض گمرکی بر روی واردات ماشین آلات و تجهیزات صنعتی و همچنین، مواد خام را از جمله اقداماتی ذکر کرده است که در راستای طرح تازه برای رفع بحران کنونی اقتصاد عراق، انجام شده است.»^(۱)

تغییر استراتژی اقتصادی حکومت عراق مورد توجه خبرگزاری آلمان نیز قرار گرفته است. این خبرگزاری درباره سازمان دهی جدید سیاست اقتصادی عراق گزارش داد: «عراق با افزایش میزان تولید نفت خود و رساندن آن به فراسوی میزان تولید قبل از جنگ، به آرامی در حال حرکت به سوی سیاست های آزاد اقتصادی است که می تواند هم شامل مفاهیم استراتژیک بلندمدت باشد و هم اینکه به جنگ هفت ساله خود با ایران، ادامه دهد.» خبرگزاری آلمان می افزاید: «دیپلمات های منطقه خلیج فارس و صاحبان صنایع اظهار می دارند انتظار می رود یک تغییر جهت شدید در قوانین و مقررات مربوط به فعالیت های اقتصادی در عراق به وجود آید که برخی از این تحولات به منظور مقابله با مشکلات مالی کوتاه مدت تنظیم شده است، ولی در اصل برای نشان دادن اهمیت عراق به کشورهای جهان آزاد می باشد. یک دیپلمات که نخواست نامش فاش شود، گفت: آنچه که به وقوع می پیوندد، چیزی کمتر از یک کودتای اقتصادی در کشور سوسیالیستی عراق نیست. صدام حسین در این اواخر، جلسات مشورتی بیشتری با برنامه ریزان اقتصادی برگزار می کند تا مشاوران نظامی.»

خبرگزاری آلمان ادامه می دهد: «صدام، اخیراً تحت عنوان اعطای حقوق اجتماعی به کارگران، معادل با کارمندان، تشکیل اتحادیه های کارگری را آزاد نمود. وی بعداً به مقامات اجرایی عراق گفت: در جهت تشویق بخش خصوصی، باید اقداماتی انجام شود و باید میان امتیازات اعطایی به کارکنان از یک طرف، و حقوق کارفرمایان و توجه به راندمان اقتصادی تولید از سوی دیگر، تعادلی ایجاد کرد. برخی از صاحبان سرمایه در خارج می گویند اصلاً احتمال نمی رود که عراق تا آنجایی پیش برود که سرمایه گذاری خارجی توسط بخش خصوصی را در این کشور مجاز کند، ولی برخی دیگر تأکید می کنند که این فکر، در مخیله عراقی ها وجود دارد و این، کاملاً روشن است. یک سرمایه دار غربی می گوید، صدام به طور خصوصی گفته است که کشورش از سرمایه گذاری اعراب در عراق استقبال می کند. وی افزود، این همان پوشش رسمی است که در سال های ۱۹۷۰-۱۳۴۹- در مصر عنوان شد تا راه برای ورود مجدد سرمایه های خارجی باز گردد. یک بانک دار در منطقه خلیج فارس گفت: هم زمانی حرکت های عراق در جهت لیبرالیزه کردن اقتصاد با افزایش صادرات نفتی و موفقیت این کشور در رساندن صادرات نفتی خود به سطح قبل از جنگ، قابل توجه است. وی افزود: بدون تردید، سرمایه گذاران خارجی به دعوت کشور شدیداً بدهکار عراق، فقط پوزخند خواهند زد.» خبرگزاری آلمان درباره میزان ذخایر نفتی عراق به نقل از مجله "میدل ایست اکونومیک دایجست" (مید) اعلام کرد: «در سمیناری که در اتاق های بازرگانی امریکا و عراق تشکیل داده بودند، عنوان شد که پیش بینی

ص: ۵۴۹

می شود که عراق در اوایل دهه ۱۹۹۰-۱۳۶۹- به یک بازار بیست میلیارد دلاری برای غرب تبدیل شود. یک بانک دار دیگر عرب در این سمینار گفت: ذخایر نفتی عراق با یک تخمین محتاطانه، در حدود صد میلیارد بشکه برآورد شده است که دومین کشور در جهان پس از عربستان می باشد و باید به این نکته اشاره کرد که پنجاه درصد کل خاک موجود در سرزمین عراق را به چشم نفت باید نگریست. عراق با جمعیتی دو برابر جمعیت عربستان، پس از پایان جنگ می تواند یک بازار بیست میلیارد دلاری باشد و سهم امریکا از این بازار، می تواند حدود چهار میلیارد دلار در سال باشد.»

خبرگزاری آلمان همچنین درباره رویکرد امریکا در کمک به دولت عراق در قالب اعطای وام دویست میلیون دلاری، تأثیر حمله عراق به ناو استارک در توقف این اقدام و میزان بدهی عراق به کشورهای مختلف و شرکای اصلی خود، گزارش داد: «بانک صادرات و واردات امریکا، به عنوان علامتی برای تغییر وضعیت در عراق، در نظر داشت یک اعتبار دویست میلیون دلاری را در ماه مه گذشته (اردیبهشت) به عراق اعطا کند و قرار بود، این اعتبار صرف خرید کالاهای صنعتی ساخت امریکا شود. ولی پس از حمله اشتباهی عراق به کشتی استارک، این عمل به تأخیر افتاد. قروض خارجی عراق در حال حاضر در حدود پنجاه میلیارد دلار تخمین زده می شود ولی مقامات عراقی تمایل دارند که بیش از نیمی از این مبلغ را به عنوان هدایایی از سوی دوستان عرب خود تلقی کرده و بازپرداخت نکنند. بخش مهمی از باقی مانده این مبلغ را شرکای تجاری اصلی عراق از جمله ژاپن، فرانسه، آلمان و ایتالیا از این کشور طلب کارند. بخش اصلی این دریافت ها، باید در سال های اخیر دوباره زمان بندی شود اگرچه درآمدهای اضافی نفت در دو سال آینده باید برای بازپرداخت هزینه های احداث خط لول-ه نفت استفاده گردد.»(۱)

۶۴۴ ۱

در پی بروز حادثه دو روز پیش در شهر کراچی و کوئته پاکستان - که منابع خبری از آن به عنوان درگیری طرف داران انقلاب اسلامی و سازمان مجاهدین خلق نام بردند - رادیو بی.بی.سی دربارۀ واکنش دولت پاکستان در این حادثه گفت: «دولت پاکستان در واکنشی رسمی، نسبت به برخوردهای هفته گذشته بین گروه های ایرانی رقیب در شهرهای کراچی و کوئته گفته است: اعمال خشونت بار ایرانی های مخالف حکومت آیت الله خمینی را در خاک خود تحمل نخواهد کرد.»(۲)

این رادیو، همچنین در تفسیر رفتار پاکستان در قبال این حادثه گفت: «از واکنش دولت پاکستان نسبت به حوادث اخیر در این کشور این طور بر می آید که این دولت برای حفظ روابط خوب خود با ایران، ارجحیت قائل است. در بیانیه ای که به دنبال درگیری های میان گروه های ایرانی از طرف وزارت خارجه پاکستان منتشر شد، آمده است: دولت پاکستان فعالیت گروه های مخالف ایران را در خاک پاکستان تحمل نخواهد کرد و به علاوه تأکید شده است که پاکستان هرگز گروه های مخالف ایران را به رسمیت نشناخته است.» بی.بی.سی

ص: ۵۵۰

۱- ۳۱. مأخذ، ص ۲۸ تا ۳۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱۹/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری آلمان.

۲- ۳۲. مأخذ، ص ۲۱، رادیو بی.بی.سی، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

می افزاید: «اما ظاهراً این بیانیه واقعیت را نادیده گرفته زیرا این گروه های طرف دار [آیت الله] خمینی بوده اند که به خانه های مجاهدین خلق حمله کردند و نه بالعکس. مع الوصف، دولت پاکستان قاعداً از اینکه باید شاهد حل مخالفت های داخلی کشور دیگری در خاک خود باشد، نگران است. مجاهدین خلق هم نگران آن هستند که دولت پاکستان به علت علاقه ای که به حفظ روابط خوب خود با ایران دارد، ممکن است شروع به سرکوب فعالیت های آنان و اخراج تعداد زیادی از پناهندگان ایرانی کند و مراتب نگرانی آنها هم به وسیله تلکس، به پرزیدنت ضیاءالحق اطلاع داده شده است.»^(۱)

ص: ۵۵۱

۱- ۳۳. مأخذ، ص ۲۲، رادیو بی.بی.سی، ۱۹/۴/۱۳۶۶.

امروز نیروهای عراقی برای تصرف جزیره مجنون جنوبی دو عملیات روی دو ضلع شرقی و غربی این جزیره به اجرا درآوردند. عملیات ضلع شرقی در ساعت ۴:۴۵ بامداد آغاز شد. (۱) توپخانه ارتش عراق ابتدا به مدت ۵/۱ ساعت اقدام به اجرای آتش تهیه سنگین روی مواضع نیروهای لشکر ۵ نصر کرد. نیم ساعت پس از قطع آتش تهیه، هواپیماهای دشمن بخش هایی از پشت خط خودی را بمباران کردند و هم زمان چند هلی کوپتر در منطقه ظاهر شدند و روی سنگرهای کمین در خط و "پد صفر" (۲)* راکت پرتاب نمودند و توپخانه ها نیز گلوله های "زمانی" شلیک کردند.

در حالی که نیروهای مدافع خط خودی برای در امان ماندن از آتش توپ ها، راکت ها و بمب ها داخل سنگرها پناه گرفته بودند و دود ناشی از انفجار، منطقه "پد صفر" را فراگرفته بود، قایق های دشمن از خط خود حرکت کردند و هم زمان با قطع آتش هلی کوپترها و توپخانه عراق، به "پد صفر" رسیدند و نیروهای لشکر ۵ نصر را غافل گیر کردند.

بلافاصله تعدادی نیروی دنبال پشتیبان دشمن نیز از مقابل و از روی پد شرقی وارد عمل شده و پس از تصرف پد صفر، حدود ۲۰ متر جلوتر از آن موضع گرفتند.

تلاش نیروهای عراقی برای پیشروی بیشتر و تصرف "سه راهی قائم"، به علت مقاومت نیروهای مستقر در کانال های ارتباطی بین سنگرهای بعدی بی نتیجه ماند.

در جریان این تکه دشمن، هیچ یک از نیروهای مستقر در خط خودی که حدود ۸۰ تن بودند، نتوانستند به عقب برگردند و حدود ۶۰ تن از آنان اسیر شدند. (۳)*

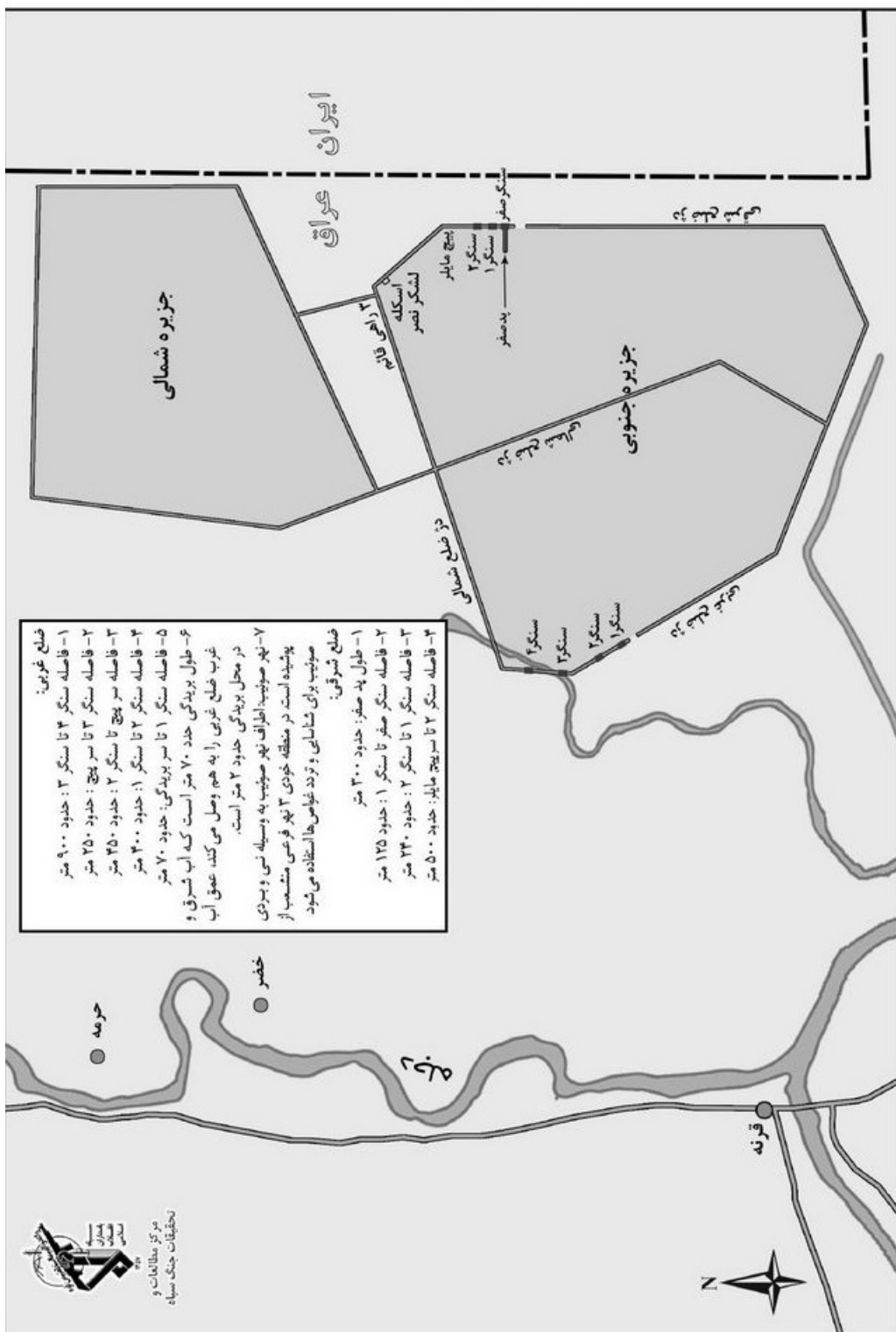
ص: ۵۵۲

۱- گزارشی از وضعیت جزایر مجنون در ضمیمه این خبر درج شده است.

۲- * پد صفر: از آنجایی که انتهای هر پد که به سمت عراقی ها بود بریده شده و به آب ختم می شد، نیروهای خودی برای توسعه بخش انتهای این پدها جاده های کوتاهی در ۴۵ درجه (عصایی شکل) روی این پدها احداث می کردند تا با استقرار برخی ادوات نظامی هم توان بیشتری برای مقابله داشته باشند و هم برخی اقلام لجستیکی و رفاهی را در آنجا مستقر کنند.

۳- ** آخرین ارتباط بین نیروهای در خط و مسئول محور، مکالمه فرمانده گروهان در خط در لحظات قبل از اسارت نیروها از طریق بی سیم مبنی بر حضور نیروهای عراق در مواضع آنها و به اسارت در آمدن این نیروها بود.

جزایر مجنون در تیرماه ۱۳۶۶

نیروهای دشمن پس از اتمام عملیات در ضلع شرقی، به تثبیت مواضع تصرف شده پرداختند و منطقه عملیات به تدریج آرام شد و نیروهای خودی برای اجرای پاتک آماده می شدند.

در ساعت ۱۰:۳۰ نیروهای عراقی مجدداً در دو مرحله به مواضع نیروهای لشکر ۱۰۵ در ضلع غربی جزیره مجنون جنوبی حمله کردند.

نیروهای مهاجم در مرحله اول با ۲ قایق به استعداد ۱۵ تن، سنگر دوم ضلع غربی را تصرف کردند و در پی آن نیروهای دیگری با ۴ قایق بزرگ روی ضلع غربی پیاده شدند و سنگر سوم را نیز تصرف کردند. (۱) مجموع مسافت تصرف شده تا سنگر سوم حدود ۱۳۰۰ متر بود. از اندک نیروهای مستقر در این دو سنگر نیز خبری به دست نیامد. (۲)*

در پی حمله دشمن به ضلع شرقی، فرمانده لشکر ۵ نصر (باقر قالیباف) و مسئولان قرارگاه نصرت برای بازپس گیری نقاط از دست رفته به چاره جویی افتادند. جمع آوری نیرو برای اجرای پاتک در ضلع شرقی تا ساعت ۱۱ صبح به طول انجامید و زمان عملیات نیز در هماهنگی با قرارگاه نصرت، بین ساعت ۱۳ تا ۱۶ تعیین شد. (۳)*

طبق طرح قرار شد ۴۰ نیروی رزمنده و ۵۰ نیروی پشتیبان که ۲۰ تن آنان قایق سوار بودند، هم زمان از روی پد شرقی و روی آب به "پد صفر" حمله کنند.

۴۰ نیروی تک و ساعت یک بعد از ظهر در کانالی که تا ۱۷۰ متری پد صفر جلو رفته بود، مستقر شدند ولی انجام دادن هماهنگی های آتش، آماده کردن قایق ها و نیروهای دنبال پشتیبان، اجرای پاتک را تا ساعت ۱۷:۳۰ به تأخیر انداخت.

ساعت ۱۷:۳۰ که هماهنگی ها به اتمام رسید، در تماس با نیروها مشخص شد که بیشتر آنها (۲۵ تن) به علت ماندن زیر آتش دشمن شهید یا مجروح شده اند.

از طرف دیگر، با نزدیک شدن غروب آفتاب به نیروها مأموریت داده شد سنگرهای ۲ و ۳ ضلع شرقی را محکم کنند و منتظر دستور بمانند.

در این فاصله، یک گردان نیرو که از اهواز احضار شده بود به منطقه رسید. نیروهای این گردان جایگزین نیروهای مستقر در منطقه شدند و در همین شب آماده اجرای پاتک گردیدند.

ص: ۵۵۴

۱- سنگر اول چندی قبل در عملیات اجرای آتش عراق منهدم شده و نیرویی در آن مستقر نبود.

۲- * برادر بمان معاونت عملیات قرارگاه نصرت در مورد وضعیت نیرو در پد غربی جزیره جنوبی می گوید: به نظر می آید حضور عراق در پد غربی به دلیل نبودن نیروی خاص در ضلع غربی بود. عراقی ها وقتی متوجه شدند در منطقه ضلع غربی کسی نیست با اجرای آتش و فرستادن قایق و بدون اجرای عملیات، به راحتی موفق شدند تا سنگر ۳ را تصرف کنند.

۳- ** علت انتخاب این ساعت برای پاتک آن بود که مسئولان قرارگاه نصرت و مسئول محور لشکر ۵ نصر به این نتیجه رسیده بودند که دشمن شب عملیات بیدار بوده و بعد از اجرای تک نیز خسته است. علاوه بر آن، گرمای هوا در این ساعات آمادگی دشمن را برای دفاع تحت تأثیر قرار خواهد داد. لذا فاصله زمانی بین ۱ تا ۴ بعد از ظهر مناسب ترین زمان برای اجرای پاتک تشخیص داده شد.

کسب آمادگی و هماهنگی تا ساعت ۲۲ به طول انجامید و نیروها از مسیر کانال به مواضع دشمن نزدیک شدند، لکن در ساعت ۲۲:۱۵ به میدان مین برخورد کردند.^(۱)

با توجه به محدودیت عرض سیل بند و کندی پاک سازی مین ها و عمق زیاد میدان مین، تدابیر و تلاش ها نتیجه مناسبی نداشت و نهایتاً نیروهای خودی بدون اجرای عملیات به عقب بازگشتند.

نظر به آماده نشدن شرایط برای پاتک سریع، قرارگاه نصرت به تحکیم مواضع در ضلع شرقی و غربی جزیره جنوبی اقدام نمود. از طرف دیگر، در این فرصت عراقی ها نیز با ایجاد موانع بیشتری در اطراف خود، نیروهای در خط را تقویت کردند؛ لذا برای کسب موفقیت در پاتک، استفاده از نیروی غواص و اقدامات اساسی تری مورد توجه قرار گرفت و عملیات تا کسب آمادگی به تعویق افتاد.

برای اجرای عملیاتی موفق، انتقال تیپ ۱۲ قائم (عج) به این منطقه برای عملیات در ضلع غربی هم زمان با عملیات لشکر ۵ نصر در ضلع شرقی، در دستور کار قرار گرفت و به این دو یگان مأموریت داده شد تا روز ۲۹/۴/۱۳۶۶ اقدامات لازم از جمله انتقال نیرو، آماده کردن غواص ها، شناسایی و هماهنگی آتش و ... را انجام داده و آماده عملیات شوند.^(۲)

۶۴۶ ۱

با وجود آنکه عملیات امروز نیروهای عراقی و مواضعی که به تصرف درآوردند از لحاظ کمی، فاقد هرگونه برتری نظامی و تحول در آرایش نظامی منطقه ای دو طرف است، ولی دستگاه های تبلیغاتی عراق هیاهوی فراوانی برای این حمله به راه انداختند. رادیو بغداد، بعدازظهر امروز ضمن پخش اطلاعیه های ستاد کل ارتش بعثی عراق که با مارش نظامی و سرود ملی همراه بود، اعلام کرد: «نیروهای الحسین به فرماندهی سرتیپ ستاد "حسین عمر عادل" در عملیاتی گسترده با نام سیدالشهدا، سه تیپ از نیروهای ایران در جزیره مجنون جنوبی را متلاشی کردند و صدها نفر را کشته و ده ها نفر دیگر را به اسارت خود درآوردند.» این رادیو با قطع برنامه های عادی خود، اعلام کرد که نیروهای الحسین از سپاه ششم عراق، با حمله به خطوط دفاعی ایران در جزیره مجنون جنوبی، موفق شدند بخش هایی از خطوط غربی و شرقی این جزیره را به تصرف خود درآوردند.^(۳)

در این حال، فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق در اطلاعیه شماره ۲۷۳۸ خود اعلام کرد: «در اجرای رهنمودهای رهبر خود، فیلدمارشال صدام حسین و در وفای به عهد بود که نیروهای دلیر الحسین که به شجاعت مردان آن واقفید، عملیات سیدالشهدا را به مرحله اجرا گذاشتند و دست به حمله ای برق آسا و مصممانه علیه جای پاهایی که دشمن در دو شانه شرقی و غربی میدان

ص: ۵۵۵

۱- نیروهای عراقی پس از استقرار در منطقه، برای ایجاد مانع در مقابل پاتک های نیروهای ایرانی، بلافاصله اقدام به ریختن

مین به طور نامنظم در مقابل نیروهای خودی کرده بودند.

- ۱- ۲. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات مجنون، گزارش راوی قرارگاه کربلا، یدالله ایزدی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، صص ۲۰ تا ۳۵؛ و - نوار شماره ۲۵۹۵۷، مصاحبه با برادر بمان معاون قرارگاه نصرت و نوار شماره ۲۵۹۴۶ مصاحبه با حسن دانایی فر معاون قرارگاه کربلا؛ و - سند شماره ۰۲۸۶۳۵ مرکز: معاونت عملیات قرارگاه کربلا، ۲۰/۴/۱۳۶۶؛ و - سند شماره ۰۲۸۹۸۶ مرکز: معاونت اطلاعات قرارگاه کربلا، ۲/۶/۱۳۶۶، ص ۱؛ و - سند شماره ۲۲۷۷۷۵ مرکز: واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، بولتن "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۷، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
- ۲- ۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۴، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۵، اهواز - رادیو صوت الجماهير، ۲۰/۴/۱۳۶۶.

جنوبی مجنون اشغال کرده بود، زدند. نیروهای ظفرمند ما با یورش برق آسای مردان شجاع پیاده نظام و مردان مهندسی و چراغ راهنماهای ارض الحرام و با برخورداری از پشتیبانی مردان رسته زره پوش ها، توپخانه و نیروی هوایی قهرمان و هوانیروز جسور، راه خود را به سوی هدف های تعیین شده بر روی اجساد دشمنان گشودند و به یاری خداوند و فرماندهی دقیق عملیاتی و با بازوان و عزم وفاداری مردان به سرزمینشان، توانستند به هدف های تعیین شده برای نیروی مهاجم، برسند و چند کیلومتر از خاک پاک را پاک سازی و دشمن را متحمل خسارات بسیار سنگینی سازند و دشمن، اجساد صدها کشته خود را در ارض الحرام و آب ها به جا گذاشته است.»(۱)

در ادامه این تبلیغات، سرلشکر "سلطان هاشم" فرمانده سپاه ششم، تلگرام تبریکی به صدام حسین فرستاد. در بخشی از این پیام آمده است: «به: مجاهد در راه خدا و امت و بنیان گذار عراق نوین و سرافراز و مهندس پیروزی ها و مدافع از حریم آن، آقای رئیس جمهور فیلدمارشال صدام حسین، فرمانده کل نیروهای مسلح، حفظ الله.

از: سرلشکر ستاد سلطان هاشم احمد فرمانده سپاه ششم؛ آقای رئیس جمهور رهبر! این وعده مردان آزاد است که خداوند متعال بر آنها منت گذاشته تا در زمان درخشان شما زندگی کنند و در سایه پرچم در حال اهتزاز و افتخار آفرین شما بجنگند و با درایت شما هدایت و از شجاعت شما، الهام بگیرند. ... این عملیات، از اصل غافل گیری کامل و سرعت اجرا و کارایی و پیشروی قهرمانانه واحدهای اجرا کننده برخوردار بوده و نیروهای قهرمان ما توانستند، هدف های تعیین شده را با دقت فوق العاده تصرف و تمامی افراد دشمن را به جز آنانی که خود را به واحدهای ما تسلیم و یا پا به فرار گذاشتند، به هلاکت برسانند. این نیرو، از همکاری مستحکم تمامی رسته ها برخوردار بوده و مردان پیاده نظام و مهندسی نظامی برای دستیابی به فوز عظیم، از یکدیگر گوی سبقت می ربودند و توپخانه شجاع و زره پوش های دلیر و نیروی هوایی قهرمان و هوانیروز صبور، بهترین پشتیبانی را از واحدهای رزمنده به عمل آوردند.»(۲)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، رسانه های خبری کویت ادعای حکومت عراق را درباره بازپس گرفتن موضعی در جزیره مجنون در حمله امروز ارتش عراق، در صدر گزارش های خود منعکس کردند. روزنامه های کویت در یک برنامه تبلیغاتی گسترده، ضمن درج مشروح بیانیه های نظامی عراق در صفحات نخست خود، عکس هایی از یک اسیر ایرانی که دست هایش را بر روی سر گذاشته بود، در صفحات اول چاپ کردند و نوشتند: «عراق، خود را آماده آزادسازی فاو می کند.» روزنامه "القبس"، حمله امروز عراق را حمله ای همه جانبه و قوی ذکر کرد و نوشت: «بخش هایی از خاک عراق در منطقه نفتی مجنون طی این حمله آزاد شده است.» روزنامه "الانباء" نیز با اشاره به مشارکت نیروهای هوایی، توپخانه و زرهی ارتش عراق در حمله علیه جزیره مجنون، با تیتراژ درشتی نوشت: «عراق، بخش جنوبی مجنون را در یک حمله شبانه و برق آسا، از دست ایرانیان آزاد کرد.» "الوطن"، روزنامه دیگر کویت به نقل از خبرنگار خود در بغداد، با عنوان درشتی نوشت: «عراق، طی

ص: ۵۵۶

٢-٤. همان، صص ٧ و ٨، بخش عربی رادیو صوت الجماهير، ٢٠/٤/١٣٦٦.

یک حمله غافل گیرانه، جای پای را که در جزیره مجنون در اختیار ایرانیان بود، آزاد کرد.» روزنامه "الرأی العام" نیز با تیتراژ "عراق جزایر مجنون را آزاد کرد"، نوشت: «طرح آزادسازی فاو به زودی عملی خواهد شد.» روزنامه السیاسه با اشاره به حمله امروز عراق نوشت: «آزادسازی جناح شرقی و غربی حوزه مجنون، هم زمان با برپایی جشن های کودتای ۱۷ ژوئیه (۲۶ تیر) عراق و هشتمین سالگرد به قدرت رسیدن صدام حسین صورت گرفته است.» از سوی دیگر، تلویزیون کویت نیز امشب ادعاهای عراق درباره آزادسازی جزیره مجنون را در صدر گزارش های خود پخش کرد. (۱)

خبرگزاری های فرانسه، آسوشیتدپرس و آلمان و همچنین رادیو اسرائیل نیز بخش هایی از اطلاعات ارتش عراق را انعکاس دادند. (۲)

۶۴۷ ۱

امروز، شهرک "میرآباد" از توابع سردشت و مناطقی از اطراف این شهر، در ساعت ۹:۱۵ به وسیله هواپیماهای عراق بمباران شدند. در این بمباران، شماری از اهالی غیرنظامی شهید و مجروح شدند و خساراتی نیز به منازل، مراتع و مزارع مردم وارد آمد. (۳)

۶۴۸ ۲

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ادامه نظارت و بازرسی کشتی هایی که از تنگه هرمز وارد خلیج فارس می شوند، امروز هم سه فروند کشتی تجاری را در این تنگه بازرسی کرد. از این سه شناور، یک کشتی به دلیل مشکوک بودن به حمل کالا برای عراق، توقیف شد و برای بازبینی دقیق تر، به یکی از بنادر جنوب انتقال یافت. (۴)

۶۴۹ ۳

به گزارش قرارگاه رمضان، نیروهای تحت امر و نیروهای معارض عراقی هماهنگ با این قرارگاه، امروز در چهار عملیات نفوذی، صدماتی را به نیروهای عراقی وارد کردند. پیش مرگان اتحادیه میهنی کردستان در استان سلیمانیه، در جاده "عربت" - "دربندیخان" از چندین محور به سیزده پایگاه حفاظتی ارتش عراق و یک اردوگاه اجباری در این منطقه حمله کردند و تمام پایگاه ها را به تصرف خود درآوردند. در این عملیات، شمار زیادی از افراد دشمن کشته شدند و ۶۴ تن نیز به اسارت درآمدند. (۵) نیروهای این سازمان در حملات دیگری در جاده "شقلاوله" به "حیران" و جاده "خلکان" به "دوکان"، توانستند ۴۰ تن از نیروهای عراقی را از پای درآورند و یا زخمی کنند. در این عملیات ها، سه خودرو نظامی نیز منهدم شد. (۶) در استان "دیاله" نیز نیروهای مجاهد عراقی - وابسته به نیروهای سیدالشهدا - به مرکز استانداری شهر "بعقوبه" حمله کردند. در این حمله، بخشی از این ساختمان تخریب شد و شماری از محافظان آن کشته و زخمی شدند. (۷) همچنین نیروهای "لشکر بدر"، در منطقه غرب "ام النعاج" در جنوب عراق، توانستند مانع نفوذ نیروهای عراقی شوند. در این اقدام که موجب فرار نیروهای عراقی شد، مقادیر فراوانی سلاح و مهمات و چند شناور جنگی و وسایل مخابراتی و ادوات جنگ شیمیایی به دست نیروهای لشکر بدر افتاد. (۸)

-
- ۱- ۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۵، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۵، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۴/۱۳۶۶.
- ۲- ۶. مأخذ ۲، ص ۶، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۰/۴/۱۳۶۶؛ و - صص ۶ و ۷، بغداد - خبرگزاری آلمان، ۲۰/۴/۱۳۶۶؛ و - مأخذ ۵، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۴/۱۳۶۶، نیکوزیا - آسوشیتدپرس؛ و - مأخذ ۵، ص ۶، به نقل از رادیو اسرائیل.
- ۳- ۷. روزنامه کیهان، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳.
- ۴- ۸. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۲، اطلاعیه شماره ۰۲۸۹۵ ستاد مشترک ارتش.
- ۵- ۹. روزنامه رسالت، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۶- ۱۰. روزنامه رسالت، ۲۰/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۷- ۱۱. روزنامه کیهان، ۲۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹.
- ۸- ۱۲. روزنامه کیهان، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

به گزارش روزنامه کیهان ۱۵۰ تن از دانشجویان علوم قضایی و خدمات اداری وابسته به وزارت دادگستری، تحت عنوان "کاروان عدالت"، امروز عازم جبهه های جنگ شدند.^(۱)

روزنامه سوئدی "سونسکا داگبلادت" از اقدام ارتش عراق برای کوچ اجباری کردهای این کشور به مرزهای اردن خبر داد. این روزنامه به نقل از خبرنگار خود که به تازگی از مناطق کردنشین عراق مراجعت کرده است، می نویسد: «با گسترش فعالیت های جنگی ایران در کردستان عراق و همکاری خودمختاری طلبان کرد با تهران، دولت عراق تصمیم گرفته است اهالی صدها روستای کردنشین را به بیابان های مجاور مرز اردن منتقل سازد.» خبرنگار این نشریه می افزاید: «آواره ساختن کردهای عراقی، اقدامی است که به طور بسیار مخفیانه صورت می گیرد و هنوز از دامنه آن هیچ اطلاع موثقی در دست نمی باشد، و تنها، شایعاتی در این مورد در شهر بغداد در جریان است، ولی در سوئد، کردهای مخالف رژیم عراق اظهار می دارند که صدها روستا و هزاران کرد را شامل می گردد.»^(۲)

امروز عده ای از روحانیان اهل تسنن کردستان عراق با آیت الله خامنه ای، رئیس جمهور، دیدار کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: «ملا- عثمان عبدالعزیز» یکی از علمای برجسته کردستان عراق، پیش از ظهر امروز به اتفاق جمعی از ائمه جمعه منطقه شهر "زور" کردستان عراق که به جمهوری اسلامی ایران هجرت کرده اند، با حجت الاسلام سیدعلی خامنه ای، رئیس جمهوری کشورمان دیدار کردند. در این دیدار حجت الاسلام خامنه ای با اظهار خرسندی از هجرت علمای مسلمان کرد عراق به ایران اسلامی، در بخشی از سخنانش با تأکید بر اهمیت نقش مبارزه ملت مسلمان عراق علیه رژیم بعث عراق، اظهار کرد: در عراق امروز، تنها ملت مسلمان این کشور است که می تواند پیروز شود و نه قومی از قوم ها و یا حزب و دسته ای از دسته جات عراق و لذا، اگر امروز مبارزین و ملت مسلمان عراق در جایگاه حقیقی خود قرار گیرند، در مسئله جنگ نیز تسریع به عمل خواهد آمد و پیروزی دو ملت ایران و عراق، حتمی خواهد بود. رئیس جمهور در بخش دیگری از سخنان خود با تأکید بر نقش محوری مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، گفت: این مجلس، قوی ترین محور مبارزه مردم مسلمان عراق به شمار می آید و بلاشک، حضور هرچه بیشتر شما علما و شخصیت های دینی، به آن قوت بیشتری خواهد بخشید.»^(۳)

هیئت اعزامی نخست وزیر به شهر سردشت، امروز با "میرحسین موسوی" ملاقات کرد و گزارشی از بازدیدهای خود از آثار به جای مانده از بمباران شیمیایی این شهر را به اطلاع وی رساند. روزنامه کیهان در این باره گزارش داد: «مسئول هیئت اعزامی، در گزارش خود ضمن

١-١٣. مأخذ ٧، ص ١٨.

٢-١٤. مأخذ ٨، ص ٢.

٣-١٥. مأخذ ٧، ص ٣.

بیان جنایت عراق در کاربرد سلاح های شیمیایی علیه مناطق مسکونی و مردم غیرنظامی، بر روحیه مقاوم و ایستادگی مردم سردشت تأکید کرد. در این دیدار، مهندس موسوی نخست وزیر ضمن تجلیل از روحیه بالای مردم سردشت و محکوم کردن سکوت مجامع به اصطلاح مدافع حقوق بشر در قبال نقض آشکار قوانین بین المللی از سوی عراق، در زمینه رسیدگی به وضعیت مجروحین شیمیایی و آسیب دیدگان این واقعه، دستوراتی صادر کرد.^(۱)

در پی بستری شدن پنج تن از مجروحان بمباران شیمیایی شهر سردشت در یکی از بیمارستان های شهر "مادرید" برای ادامه معالجات، امروز روزنامه اسپانیایی "ال پائیس" با چاپ عکسی از یک کودک مجروح شیمیایی، گزارش کوتاهی از حادثه دیدگان چاپ کرد. این روزنامه در گزارش خود آورده است: «در بمباران شیمیایی شهر سردشت توسط عراق، ده ها تن کشته و بیش از ۶۰۰ تن مجروح شده اند. پنج مجروح شیمیایی که شامل دو کودک، یک مرد و دو زن می باشند، از ناراحتی های ریوی، سوختگی و قارچ پوستی رنج می برند.»^(۲)

۶۵۴۱

"ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل متحد، در ادامه مأموریت خود برای ایجاد هماهنگی در میان کشورهای دارای حق وتو، امروز وارد پکن شد. وی در مصاحبه یی، بر همکاری شوروی و چین برای تصویب قطع نامه تأکید کرد. خبرگزاری یونایتدپرس درباره سفر والترز و دستاوردهای سفر وی گزارش داد: «نماینده امریکا در سازمان ملل طی اقامت خود در پکن، با مقامات برجسته وزارت خارجه چین از جمله "وسوکیان" وزیرخارجه این کشور دیدار و گفت و گو کرد. والترز طی یک کنفرانس مطبوعاتی در پکن، گفت: باید بگویم که هم در مسکو و هم در پکن، متوجه شدم که مقامات دو کشور کاملاً موضع ما را درک می کنند و صادقانه بگویم که جو کلی در هر دو کشور بیش از آنکه انتظار می رفت، مساعد و مطلوب بود. وی افزود: من اطمینان دارم که اگر ما به همکاری با یکدیگر ادامه دهیم، قادر خواهیم بود یک همکاری جدی و واقعی را با هدف بنیادی سازمان ملل یعنی متوقف ساختن جنگ، به عمل آوریم. وی اضافه کرد: حمایت شوروی و چین از قطع نامه سازمان ملل در مورد جنگ ایران و عراق، بیش از انتظارات وی بوده است. وی همچنین گفت: سازمان ملل از یک "فرصت واقعی" برای متوقف ساختن این جنگ هفت ساله برخوردار است. والترز افزود: مطمئن نیستم که چه زمانی این قطع نامه به کلیه اعضای سازمان ملل ارائه خواهد شد.»^(۳)

در این حال، رادیو بی.بی.سی از احتمال تأخیر در تشکیل جلسه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق خبر داد. این رادیو درباره علت این تأخیر گفت: «طرح ۹ ماده ای پنج کشور عضو دائم شورای امنیت - یعنی شوروی، چین، فرانسه، بریتانیا و امریکا - را ده کشور دیگر عضو شورا تحت بررسی دارند. پنج کشور عضو نهضت عدم تعهد، عضو موقت (دوره ای) شورای امنیت سازمان ملل هستند و دو روز کامل را به مشورت اختصاص داده اند تا موضع مشترکی در قبال

ص: ۵۵۹

۱- ۱۶. مأخذ ۷، ص ۳.

۲- ۱۷. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، مادرید، خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از روزنامه اسپانیایی "ال

پائيس"، ۲۰/۴/۱۳۶۶.

۳-۱۸. مأخذ، ص ۱۹، پکن - خبرگزاری یونایتد پرس، ۲۰/۴/۱۳۶۶.

طرح ۹ ماده ای اعضای دائم پیدا کنند. بعضی از دیپلمات های نهضت عدم تعهد ناخشنودی خود را از طرح امریکا برای حفاظت از نفت کش های کویتی، به طور خصوصی ابراز کرده و از این نگرانند که نتیجه این اقدام، گسترش جنگ ایران و عراق باشد. گفته می شود که از اعضای دائم شورای امنیت، فرانسه، چین و شوروی نسبت به طرح اقدام امریکا شک و تردید دارند و موافق به تأخیر انداختن بحث و گفت و گو در شورای امنیت در این زمینه هستند. به نظر می رسد که اعضای شورای امنیت نمی خواهند مذاکراتشان از نظر دیپلماتیک همپراز اقدام نظامی امریکا در خلیج فارس باشد. منابع نزدیک به کشورهای غیرمتعهد می گویند که این کشورها حضور نظامی سازمان ملل را در خلیج فارس به حضور هر یک از دو ابرقدرت ترجیح می دهند و این، ایده ای است که به تدریج در سازمان ملل مورد حمایت قرار می گیرد.» (۱)

خبرگزاری فرانسه نیز با تأکید بر کند بودن روند هماهنگی های لازم برای تصویب این قطع نامه، اعلام کرد: «اکنون دیگر این اطمینان وجود ندارد که پانزده کشور عضو شورا تا اواسط هفته آینده، آن گونه که امریکا انتظار دارد، نظر خود را درباره متن قطع نامه ای علیه ایران ابراز دارند.» خبرگزاری فرانسه در گزارش خود از نیویورک، ضمن اعلام این مطلب می افزاید: «کشورهای عضو جنبش عدم تعهد شورای امنیت، آرژانتین، کنگو، امارات متحده عربی، غنا و زامبیا هنوز به تبادل نظرهای خود پیرامون پیش نویس طرح قطع نامه که تسلیم آنان شده است، ادامه می دهند. قرار است گفت و گوهای آنان روز دوشنبه نیز ادامه یابد.» (۲)

۶۵۵ ۱

حزب الله کویت با صدور بیانیه ای ضمن محکوم کردن اقدام دولت این کشور در برافراشتن پرچم های امریکا بر نفت کش های کویتی، آن را توطئه برای درهم کوبیدن نهضت مسلمانان در منطقه و ضربه زدن به انقلاب اسلامی معرفی کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، حزب الله کویت در بیانیه ای که در کویت منتشر ساخت، اعلام کرد که دولت امریکا بداند که درخت انقلاب اسلامی واقعی است که ریشه آن در سرتاسر کره زمین تثبیت شده است و نهال هایی دارد که در هر منطقه از جهان آماده شهادت می باشند. حزب الله در بیانیه خود توطئه کشاندن ناوگان های امریکا به منطقه توسط شیوخ کویت برای حمایت از صدام را اقدامی ذلت بار و کثیف توصیف و اعلام کرد در صورتی که امریکا بخواهد به بهانه برافراشتن پرچم خود بر نفت کش های کویتی از صدام جنایت کار حمایت کند خواهد دید که چگونه امت حزب الله به این دسیسه قاطعانه پاسخ خواهد داد. در این بیانیه آمده است: حزب الله خود را در سراسر جهان برای ضربه زدن به منافع امریکا و مواضع این دشمن اول مسلمین آماده می کند و می رود تا منافع امریکا و دست نشاندهگان آن در منطقه را آماج حملات خود قرار دهد. حزب الله کویت در پایان بیانیه خود خاطر نشان کرد این بار مبارزین مسلمان به قلب مواضع امریکای جنایتکار در واشنگتن و نیویورک حمله خواهند کرد تا جهان ببیند که ریگان و امریکا - این بیرهای کاغذی - چگونه در برابر ضربات سهمگین مسلمانان از هم فرو خواهند پاشید.» (۳)

ص: ۵۶۰

۲- ۲۰. مأخذ، نیویورک - خبرگزاری فرانسه.

۳- ۲۱. مأخذ، ص آخر، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

امروز یک دیپلمات ایرانی (محسن امین زاده) در بخش فرانسوی فرودگاه "ژنو" مورد حمله و ضرب و شتم پلیس فرانسه قرار گرفت و کلیه اسناد وی نیز ربوده شد. (۱) خبرگزاری فرانسه درباره علت این حادثه اعلام کرد: «به گفته منابع رسمی فرانسوی در ژنو، "محسن امین زاده" دیپلمات ایرانی که امروز در فرودگاه ژنو، مجروح شد، در پی مخالفت با کنترل گمرکی مأموران فرانسوی در فرودگاه ژنو، در حالی که خود را بر کف زمین می کشید و سرش را به زمین می کوبید، خود را مجروح کرده است. بر اساس این روایت، امین زاده با درخواست مأموران گمرک فرانسوی برای بازرسی چمدان هایش مخالفت کرد.» (۲) تلویزیون "سوئیس" نیز درباره این اقدام غیرمتعارف و خلاف قانون پلیس فرانسه گفت: «مأموران گمرک فرانسوی، در کیف دیپلمات مدارک و اسنادی محرمانه و مخاطره آمیز برای رژیم امام خمینی پیدا کرده اند.» این شبکه تلویزیونی می افزاید: «از این مدارک، کپی گرفته شده است و این امر باعث حمله عصبی دیپلمات یاد شده گردیده و مأموران، در حال حاضر سرگرم ترجمه و کشف رمز مطالب این مدارک هستند.» (۳) امین زاده، امروز در پی بروز یک برخورد در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو، در بیمارستان بستری شد.» (۴)

محسن امین زاده دیپلمات ایرانی که در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو هدف حمله و ضرب و شتم پلیس فرانسه قرار گرفت و اسنادش ربوده شد، پس از چندروز به ایران منتقل و در یکی از بیمارستان های تهران بستری شد.

محسن امین زاده دیپلمات ایرانی که در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو هدف حمله و ضرب و شتم پلیس فرانسه قرار گرفت و اسنادش ربوده شد،

پس از چندروز به ایران منتقل و در یکی از بیمارستان های تهران بستری شد.

ص: ۵۶۱

۲- ۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۶، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳۴، ژنو - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۴/۱۳۶۶.

۳- البته معلوم نیست اسنادی که گفته شده هنوز ترجمه و کشف رمز (!) نشده است چگونه این تلویزیون آن را مخاطره آمیز می خواند.

۴- ۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۷، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۴۲، ژنو - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۴/۱۳۶۶، تلویزیون سوئیس.

رادیو بی.بی.سی به نقل از مقاله "هفته نامه آبرور" که در پی مصاحبه با کاردار ایران در لندن نوشته شده است، گفت: «در مقاله ای که توسط "پاتریک فیلد" نوشته شده، آمده است، دولت ایران با اشاراتی آشکار، خواهان بهبود روابط خود با انگلستان شده است. این خواست دولت ایران، در مصاحبه ۹۰ دقیقه‌ی هفته نامه آبرور با "آخوندزاده بسطی" کاردار سفارت ایران در لندن که حتماً از دستورات دولت پیروی می کند، منعکس گردیده است. پاتریک فیلد یادآور می شود که به چند دلیل، ایران به چنین عمل آشتی جویانه ای دست زده است. مهم ترین دلیل اینکه لندن مرکزی حیاتی برای خریدهای جنگی ایران است. او از آخوندزاده بسطی نقل کرد که گفته است گرفتن (دستگیری) بدون مجوز آقای چاپلین دیپلمات بریتانیایی به وسیله یکی از کمیته های انقلاب، انعکاس احساسات شدید مردم ایران است و بیش از پنج سال جنگ و همچنین سوء ظن عمیق و طولانی نسبت به نیت بریتانیا، به آتش این احساسات دامن زده است. آخوندزاده بسطی گفته است: ما باید اکنون به دوره پیش از ماجرای چاپلین و علی قاسمی برگردیم. (۱)

در آستانه سفر رسمی وزیر خارجه سوریه به ایران، خبرگزاری آسوشیتدپرس اهمیت این سفر، تنش های موجود بین دو کشور و چشم انداز آتی این روابط را بررسی کرده است: «یک بیانیه رسمی، امروز در دمشق اعلام کرد که "فاروق الشرع" وزیر خارجه سوریه ظرف ۲۴ ساعت آینده، با پیامی از حافظ اسد رئیس جمهوری سوریه برای [آیت الله] علی خامنه ای رئیس جمهوری اسلامی ایران، عازم تهران خواهد شد. در این اعلامیه رسمی، جزئیات بیشتری مطرح نشده است، لیکن دیدار الشرع از تهران، هم زمان با انتشار اخباری در این باره که سوریه خواهان آشتی با عراق است، صورت می گیرد. اتحاد بین ایران و سوریه از ماه های اخیر بیشتر به واسطه رشد جنگ جویی در میان شیعیان مورد حمایت ایران در لبنان که سوریه آن را قلمرو نفوذ خود می داند، با بحران مواجه شده است. گزارش شده است که حافظ اسد و رقیب قدیمی اش صدام حسین رئیس جمهوری عراق، ماه آوریل (فروردین / اردیبهشت) در یک پایگاه هوایی دور افتاده اردنی با یکدیگر ملاقات کرده اند. اردنی ها صورت گرفتن هر گونه ملاقاتی بین این دو را تکذیب می کنند، اما اردن و عربستان سعودی خواهان برگزاری مذاکراتی برای آشتی عراق و سوریه و خاتمه دادن به یکی از شکاف های عمده در جهان عرب می باشند و شوروی نیز که در تلاشی برای هموار کردن راه برگزاری کنفرانس صلح خاورمیانه است، به سوریه فشار وارد کرده است تا با عراق آشتی نماید. اما در ظاهر، رهبران سوری و ایران تأکید کرده اند که روابط بین دمشق و تهران هنوز مستحکم می باشد. میرحسین موسوی نخست وزیر ایران، ماه گذشته دیدار برنامه ریزی شده اش از دمشق و دیدار با "عبدالرئوف الکسم" همتای سوری اش را به دلیل بستری بودن الکسم در بیمارستان لغو کرد. مقامات رسمی می گویند از آن زمان الکسم، موسوی را ترغیب می کند که در اسرع وقت، به سوریه سفر نماید.» (۲)

٢-٢٦. مأخذ ٢، صص ٣٦ و ٣٧، دمشق - آسوشيتد پرس، ٢٠/٤/١٣٦٦.

در این حال، شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب امروز وارد دمشق شد. این سفر با توجه به نزدیکی زمان سفر فاروق الشرع به تهران، از حساسیت خاصی برخوردار است. روزنامه کیهان در این باره گزارش داد: «شاذلی قلیبی دبیرکل اتحادیه عرب، در دمشق با حافظ اسد ملاقات کرد. در این ملاقات آخرین تحولات خاورمیانه مورد بررسی قرار گرفت. به گفته محافل سیاسی، جنگ ایران - عراق و ضرورت برپایی اجلاس سران عرب، در این مذاکرات مورد بحث قرار گرفت.»^(۱)

۶۵۹ ۱

خبرگزاری آسوشیتدپرس در مقاله ای، وضعیت اقتصادی عراق را بررسی کرده است. در این مقاله که تطبیق اقتصاد این کشور در قبل از شروع تهاجم به ایران و در زمان حال مقایسه شده، چگونگی تأثیر جنگ بر پیکره عراق ترسیم شده است و اطلاعاتی درباره میزان درآمد نفتی و بدهی های این کشور به کشورهای غربی و کشورهای عرب همسایه، از دیگر مطالب این مقاله است. همچنین با توجه به محدودیت صدور نفت به عنوان تنها منبع تأمین کننده ارزی عراق، وضعیت جدید اقتصادی این کشور نیز بحث گردیده است: «جنگ تقریباً هفت ساله - طولانی تر از جنگ بین المللی دوم - حدود دویست میلیارد دلار بابت خرید تسلیحات و دارایی های از دست رفته برای عراق خرج داشته است. بغداد حدود چهل تا پنجاه میلیارد دلار بدهی خارجی دارد. قبل از سپتامبر ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹) وقتی صدام حسین حمله خود را به ایران آغاز کرد، عراق دارای اقتصادی پرطراوت با حدود چهل تا پنجاه میلیارد دلار ذخیره ارزی بود. بازپرداخت عراق به کشورهای غیر کمونیست در هر سال، تقریباً سه میلیارد دلار است که حدود یک سوم درآمد نفتی سال جاری عراق خواهد بود. کاهش بهای نفت در سال گذشته و سقوط ارزش دلار، همراه با تشدید جنگ که طی آن، عراق هواپیماها و تانک های بسیاری را از دست داد، بحران اقتصادی عراق را تشدید کرد. دولت صدام حسین، اینک تلاشی همه جانبه را برای افزایش تولید نفت آغاز کرده است. تولید نفت در سال گذشته به بالاترین حد خود از سال ۱۹۸۰ (۱۳۵۹ - ۱۳۵۸) افزایش یافت. صدام می کوشد با تحمیل مقررات ریاضت اقتصادی و کاهش واردات به منظور کاستن از فشار فلج کننده بدهی، اقتصاد جنگ زده کشور را احیا کند. تولید فعلی، دو میلیون بشکه در روز است که دولت در نظر دارد آن را در سال بعد به سه میلیون بشکه برساند. صادرات نفت امسال باید درآمد عراق را - که مهم ترین منبع ارزی این کشور است - بر اساس قیمت جاری هجده دلار هر بشکه، به هشت و نیم میلیارد دلار برساند. بر خلاف ایران که مجبور است صادرات مهم نفتی خود را از طریق دریا به مقصد برساند، عراق نفت خود را از طریق دو خط لول-ه از ترکیه و عربستان صادر می کند. لول-ه دوم صادراتی عراق از ترکیه، قرار است تا اواخر سال جاری شروع به کار کند. صادرات نفت عراق، کمتر آسیب پذیر است. علی رغم افزایش تولید نفت، صدام به حدود پانزده میلیارد دلار نیازمند است تا هزینه های

ص: ۵۶۳

جنگ، واردات حیاتی و بدهی های خارجی عراق را در سال جاری، تأمین کند. وی مجبور شده است، در بازپرداخت بدهی های عراق به شرکای تجاری مهم این کشور (فرانسه، آلمان غربی، ایتالیا و ژاپن) تجدید نظر کند. عراق به این کشورها ۳/۹ میلیارد دلار - علاوه بر ۸/۱ میلیارد دلار دیگر بابت خریدهای تسلیحاتی به فرانسه - بدهکار است. بغداد، در حال حاضر قسمت اعظم بدهی ۲/۱ میلیارد دلاری خود را به ترکیه با صدور نفت به این کشور تأمین می کند و قرارداد مشابهی نیز با شوروی، تأمین کننده اصلی تسلیحات این کشور، منعقد کرده است. تحلیل گران وزارت دفاع امریکا برآورد می کنند که مسکو حدود چهار میلیارد دلار بابت فروش تسلیحات از عراق طلب کار است. صدام در صدد است اقتصاد عراق را از بیشتر محدودیت های سوسیالیستی آن خلاص کند و برای ترویج و بازدهی، بخش خصوصی را گسترش دهد. وی اخیراً اتحادیه های کارگری را منحل کرد و سی هزار کارمند را به کارخانه ها و مزارع بازگرداند و لایه های متورم و مرفه بوروکراسی را حذف کرد تا ادارات دولتی را سبک تر و ساده تر کند. بیش از یک میلیون مصری به عراق آورده شده اند تا جای عراقی هایی را که در ارتش این کشور خدمت می کنند پر کنند. اما هنوز هم کمبود شدید نیروی کار در صنایع وجود دارد. یک مهندس یوگسلاوی که در یک طرح دویست میلیون دلاری یک ساله، در شمال شرق عراق کار می کند، می گوید این طرح ها معمایی برای شرکت های خارجی شده اند. چشم پوشی از انجام آنها زیان های هنگفتی به دنبال خواهد داشت، اما ماندن و در انتظار دریافت نیز می تواند بدون حاصل باشد، به خصوص اگر ایرانی ها پیروز شوند. شرکت های ژاپنی هنوز روی طرح های ساختمانی به ارزش میلیاردها دلار کار می کنند. فرانسه، آلمان غربی و ایتالیا بیشتر به دلیل ذخیره نفتی ۷۲ میلیارد بشکه ای عراق - دومین ذخیره نفتی خاورمیانه پس از عربستان - هنوز تضمین های صادراتی به عراق می دهند. (۱)

ضمیمه گزارش ۶۴۵: وضعیت اجمالی جزایر مجنون در تابستان ۱۳۶۶

جزایر مجنون شمالی و جنوبی منطقه ایی استراتژیک برای نیروهای خودی و دشمن محسوب می شود، زیرا در نزدیکی گلوگاه "القرنه" و اتوبان بصره - العماره - بغداد است. از آنجایی که تدارکات نیروهای عراقی در بصره (سپاه سوم و هفتم) از این اتوبان انجام می گیرد، اهمیت موضوع بیشتر مشخص می شود و در صورت عبور از آن، کل نیروهای شرق بصره مورد تهدید قرار می گیرند.

قبل از عملیات خیبر این جزایر به صورت یک منطقه خشک در میان آب گرفتگی هور قرار داشت که به وسیله دژ (ضلع) های اطراف آن از هور جدا می شد. اما بعد از اینکه عراق از پاتک های خود در جزایر ناامید شد، با شکافتن دژهای اطراف جزیره اقدام به آب انداختن در جزیره جنوبی کرد لذا کل جزیره به استثناء دژهای اطراف به زیر آب فرو رفت و نیروهای خودی محدود به اضلاع (دژهای) غربی، میانی و شرقی جزیره شدند و در مقابل، دشمن از مزایای داشتن یک خط ممتد برخوردار بود.

با این وضعیت نیروهای خودی محدود به استقرار روی ۳ پد آنتنی به طول ۷ تا ۸ کیلومتر در جزیره جنوبی شدند در حالی که عقبه آنان روی ضلع شمالی جزیره جنوبی بود و این مشکلاتی را از نظر تدارک و پشتیبانی نیروها و حفظ مواضع ایجاد کرده بود.

به دلیل ضعفی که به دنبال آب انداختن جزیره جنوبی، در مواضع نیروهای خودی ایجاد شد، دشمن به مرور با عملیات های مختلف و با استفاده از آتش و مهندسی، مرحله به مرحله اقدام به بازپس گیری مواضع ما در جزیره جنوبی کرد به نحوی که در سال ۱۳۶۲ که روی ضلع شرقی ۵/۳ تا ۴ کیلومتر، روی ضلع میانی ۵/۶ تا ۷ کیلومتر و روی ضلع غربی ۷ کیلومتر جلو بودیم، در حال حاضر (قبل از تک عراق) تنها در ضلع شرقی ۵/۲ تا ۳ کیلومتر و ضلع غربی ۱ کیلومتر در اختیار نیروهای خودی است.

شیوه عراق در بازپس گیری بخش هایی از اضلاع جزیره بدین نحو است که بعد از هر گامی که به سمت جلو برداشته، با انجام کارهای وسیع و سریع مهندسی و با ایجاد خط جدید در جلو، آب های پشت سر خود را خشک کرده است و هم زمان با ایجاد این مواضع جدید اقدام به جاده کشی تمام آنها نموده به نحوی که در حال حاضر دارای حداقل ۵ تا ۶ رده محکم و قابل اطمینان در جزیره جنوبی است. (۱)

ص: ۵۶۵

۱ - ۲۹. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات مجنون، گزارش راوی قرارگاه کربلا، یدالله ایزدی، ۱۳۶۶/۴/۲۷، ص ۵.

۶۶۰ ۱

قرارگاه نوح - مرکز عملیات دریایی سپاه - اعلام کرد: «دو فروند شناور عراقی که قصد نزدیک شدن به مواضع نیروهای خودی را در خور عبدالله داشتند، هدف حمله واحدهای شناور در منطقه سوم نیروی دریایی سپاه قرار گرفتند که یکی از دو شناور به کلی آسیب دید و دیگری مجبور به فرار شد.» (۱)

۶۶۱ ۲

چهل و سه هزار نیروی داوطلب بسیجی در سه استان بوشهر، کهگیلویه و بویراحمد و سیستان و بلوچستان با ارسال طومارهایی به مسئول واحد بسیج کشور، آمادگی خود را برای مقابله با اقدامات دشمن در خلیج فارس اعلام کردند. از این تعداد، پانزده هزار بسیجی از استان بوشهر، سیزده هزار بسیجی از استان کهگیلویه و بویراحمد و پانزده هزار بسیجی از استان سیستان و بلوچستان امضاکنندگان طومارها بودند.» (۲)

۶۶۲ ۳

طرح یک فوریت احتساب مدت خدمت نیروهای داوطلب در جبهه های جنگ جزء خدمت دوره ضرورت (سربازی)، امروز در جلسه علنی مجلس شورای اسلامی مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت و به تصویب نمایندگان رسید. بر اساس این طرح، کسانی که شش ماه به طور داوطلبانه با اخذ حقوق سربازی در جبهه خدمت کنند، این مدت، جزء خدمت ضرورت (سربازی) آنها محسوب خواهد شد.» (۳)

۶۶۳ ۴

دویست تن از افراد مسلح حزب دمکرات که در دو هیز "بیستون" و "زریوار" سازمان دهی شده بودند، در اقدامی غافل گیرانه، عملیاتی را با هدف تصرف شهر "پاوه" آغاز کردند. حمله نیروهای مهاجم که با تمهیدات کامل از لحاظ طراحی و پشتیبانی رزمی انجام گرفته بود، با مقاومت نیروهای خودی، ناکام ماند. در این درگیری ۲۴ تن از نیروهای خودی به شهادت رسیدند و ۸ تن نیز مجروح شدند. ۴ تن از افراد حزب دمکرات نیز در این حمله کشته شدند. از تعداد مجروحان نیروهای مهاجم آمار دقیقی به دست نیامد. به گزارش واحد اطلاعات سپاه، در این تهاجم، چند خبرنگار و فیلم بردار خارجی نیز نیروهای مهاجم را همراهی می کردند.» (۴)

ص: ۵۶۶

۱-۱. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۲-۲. روزنامه کیهان، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳-۳. روزنامه اطلاعات، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۴-۴. معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۵، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

همچنین نیروهای سازمان کومه له با اجرای عملیات کمین در گردنه "صلوات آباد" در غرب سنندج، ۹ تن از نیروهای ژاندارمری را به شهادت رساندند و ۱۴ تن را نیز مجروح کردند. ۱۲ تن از مجروحان این حادثه از افراد بومی منطقه و غیرنظامی بودند. در این حمله، سه دستگاه خودرو ژاندارمری نیز آسیب دید. (۱)

۶۶۴ ۱

امروز سه تن از افسران استخبارات عراق و چهار تن از پناهندگان عراقی که با آنها همکاری داشتند در منطقه خانه شور (جوانرود) به دست نیروهای سپاه دستگیر شدند. (۲)

۶۶۵ ۲

سمینار دو روزه فرماندهان نظامی مجلس اعلای عراق که برای بررسی راه های گسترش اجرای عملیات پارتیزانی در عمق خاک عراق برگزار شده بود، پایان یافت. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در دومین دوره اجلاس سال جاری، فرماندهان واحد نظامی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق، تشکیل نیروهای عاشقان شهادت و نیز گسترش پایگاه های مقاومت و اجرای عملیات پارتیزانی در عمق خاک عراق و مسائل جاری منطقه خلیج فارس را بررسی کردند. این اجلاس، در یادگان شهید آیت الله صدر در اطراف تهران و با حضور فرماندهان واحد نظامی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق تشکیل شد. (۳)

۶۶۶ ۳

یکی از صاحبان شرکت های حمل و نقل ترکیه درباره تأثیر عملیات های کردهای معارض عراقی در عمق خاک این کشور و ایجاد اختلال در روند حمل و نقل کالا بین عراق و ترکیه گفت: «رژیم عراق در مناطق تحت کنترل پیش مرگان کرد قادر به تأمین امنیت جانی و مالی رانندگان ترک نیست و شب ها از عبور و مرور وسایل نقلیه در این منطقه جلوگیری به عمل می آورد. ظرف ماه جاری در جریان درگیری هایی که بین نیروهای عراقی و پیش مرگان کرد رخ داد، چند تن از رانندگان ترک در این منطقه جان خود را از دست داده و چندین تریلر ترک نیز به آتش کشیده شده است. (۴) از این رو صاحبان نفت کش های ترک حاضر نیستند وسایل نقلیه خود را در اختیار شرکت های حمل و نقل قرار دهند.» (۵) وی می افزاید: «در پی ناامن شدن جاده ترانزیتی عراق به ترکیه و عدم تمایل رانندگان ترک به حمل نفت خام از شهر های "موصل" و "کرکوک" به بندر "اسکندرون" ترکیه، بخشی از شرکت های حمل و نقل این کشور با بحران مالی مواجه شده اند.» (۶)

۶۶۷ ۴

امروز نیز چهار تن از مردم غیرنظامی سردشت که در بمباران شیمیایی این شهر در هفتم تیر سال جاری آسیب دیده بودند، برای ادامه معالجات به کشور بلژیک اعزام شدند. به گزارش روزنامه کیهان، این افراد که شامل دو زن، یک مرد و یک بچه سه ساله هستند، به علت تأثیر شدید مواد شیمیایی، دچار سوختگی بدن شده و به دستگاه تنفسی آنان صدمات فراوانی وارد شده است. در گزارش کیهان آمده است: «در بمباران شیمیایی در روز ۷/۴/۱۳۶۶ به چهار نقطه

-
- ۱-۵. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۴، ۳/۵/۱۳۶۶، ص ۱۲؛ و - "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۹، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۱، سندج، ۲۱/۴/۱۳۶۶؛ و - "گزارش روزانه"، شماره ۲۵۰، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
- ۲-۶. مأخذ، ردیف ۱، ص ۱۳.
- ۳-۷. روزنامه کیهان، ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۴-۸. مأخذ، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۵-۹. مأخذ، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۶-۱۰. مأخذ، ص ۱۴.

شهر سردشت، تعداد زیادی از افراد غیرنظامی این شهر مجروح شدند. تاکنون بیش از سی و پنج

تن از مردم بی گناه در اثر این حمله شهید و بالغ بر دو هزار تن مصدوم شدند.»(۱)

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، سازمان بهداشت جهانی در پاسخ به پیام انجمن پزشکان ایرانی مقیم فرانسه - که از این سازمان خواسته بودند از استفاده عراق از سلاح شیمیایی جلوگیری کند - با استناد به بند ۲ اساس نامه این سازمان، هرگونه اقدام برای جلوگیری از تلاش عراق برای به کار بردن سلاح شیمیایی را مغایر وظایف خود دانست. این خبرگزاری در ادامه گزارش خود، با اشاره به اساس نامه این سازمان که امکان دخالت و اقدام در این گونه موارد را پیش بینی کرده است، می افزاید: «بر خلاف جوایه سازمان بهداشت جهانی در بند ۲ از اساس نامه سازمان بهداشت جهانی پیش بینی شده است که این سازمان در زمینه بهداشت و اموری که جنبه بین المللی دارد، قادر به مداخله و اقدام می باشد.»(۲)

۶۶۸ ۱

امروز رئیس ستاد مشترک ارتش و قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران به طور جداگانه با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور دیدار کردند و آمادگی نیروهای سپاه و ارتش را برای دفاع از منطقه خلیج فارس، به اطلاع رئیس جمهور رساندند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، تیمسار سرتیپ "اسماعیل سهرابی" رئیس ستاد مشترک ارتش در دیدار با رئیس جمهور، ضمن ارائه گزارشی از مسائل جاری ارتش، اعلام آمادگی کامل رزمی نیروهای زمینی، هوایی و دریایی جهت دفاع در منطقه خلیج فارس، تنگه هرمز و جبهه های نبرد حق علیه باطل را به اطلاع رساند. بنابر همین گزارش "رحیم صفوی" قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه پاسداران نیز در دیدار با رئیس شورای عالی دفاع، گزارش مبسوطی را از وضعیت جبهه های نبرد حق علیه باطل و نتایج موفقیت آمیز عملیات های نصر ۴ و نصر ۵ و آمادگی کامل لشکرها و تیپ های نیروی زمینی سپاه جهت تداوم عملیات تا سرنگونی رژیم عراق و مقابله و رویارویی با بر قدرت ها در منطقه خلیج فارس و تنگه هرمز، به اطلاع رئیس جمهور رساند.»(۳)

۶۶۹ ۲

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع در دیدار "علیرضا افشار" سخن گوی سپاه و چند تن از مسئولان تعاون سپاه با وی، ضمن یادآوری روحیه فداکاری شهیدان و نیروهای بسیج گفت: «آنچه که امروز دنیا را بر آن داشته که روی انقلاب ما حساب بکند، به تحقیق، ابزار جنگی ما نیست، بلکه عنصری که باعث شده است که کفر جهانی و استکبار از ملت حزب الله وحشت کند، روحیه استقبال از شهادت و نترسیدن از مرگ است.» وی افزود: «در مجلس نمایندگان امریکا وقتی رأی می دهند که نگذارید پرچم امریکا بر روی کشتی های کوییتی نصب شود، نه برای احترام به انسانیت است و نه برای ملاحظه اسلام و چیزهای دیگر، بلکه به حق می بینند که برای امریکا خطر است و این خطر از ناحیه همین انسان های شهادت طلب و نترس است.»(۴)

ص: ۵۶۸

۱-۱۱. مأخذ ۲، ص ۳.

۲-۱۲. مأخذ ۳، ص ۱۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۱۳. مأخذ ۷، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴-۱۴. مأخذ ۷، ص ۳.

"فاروق الشرع" وزیر امور خارجه سوریه، امروز وارد تهران شد و به طور جداگانه با میرحسین موسوی نخست وزیر و علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه کشورمان دیدار کرد. با وجود برخی اقدامات سوریه که به سردی روابط دو کشور انجامیده است و بازتاب آن در رسانه های خارجی، وی در این دیدارها بر پایداری استراتژیک روابط دو کشور و ادامه حمایت از ایران تأکید کرد. روزنامه کیهان درباره این دیدارها چنین گزارش داده است: «فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه بلافاصله پس از ورود به تهران، تحولات جنگ و منطقه خلیج فارس را در دیدار با دکتر ولایتی وزیر امور خارجه، مورد بررسی قرار داد و بر حمایت مجدد سوریه از ایران در جنگ تأکید کرد. وی با مهندس موسوی نخست وزیر نیز دیدار کرد و گفت: سوریه از هیچ تلاشی در جهت ایستادگی در کنار جمهوری اسلامی ایران که در حال ستیز با امپریالیسم است، دریغ نکرده است. در دیدار فاروق الشرع با مهندس موسوی، وزیر خارجه سوریه سیاست های مترقیانه جمهوری اسلامی در منطقه و جهان را ستود و از به تأخیر افتادن سفر نخست وزیر کشورمان به سوریه اظهار تأسف کرد. وی گفت: ما مدت هاست در انتظار تعیین تاریخ سفر و زیارت شما از دمشق هستیم. فاروق الشرع همچنین گفت: رژیم صدام تعهدات خود را برای مقابله با اسرائیل زیر پا گذاشت و این جنگ ستم گرانه را به انقلاب اسلامی تحمیل کرد.

فاروق الشرع وزیر امور خارجه سوریه هنگام دیدار با نخست وزیر

فاروق الشرع وزیر امور خارجه سوریه هنگام دیدار با نخست وزیر

مهندس موسوی نخست وزیر نیز روابط فی مابین دو کشور را تنها سد موجود در مقابل صهیونیسم خواند. وی همچنین با اشاره به مسائل خلیج فارس اظهار داشت: به نفع خود کشورهایمانند کویت است که در جنگ تحمیلی بی طرف باشند و کویت به عنوان یک کشور کوچک و آسیب پذیر، باید به سوی بی طرفی برود، در غیر این صورت، ممکن است در تشنجی که به وجود می آورد خرد بشود.

وزیر امور خارجه سوریه در دیدار با دکتر ولایتی که دو ساعت و نیم به طول انجامید، گفت: سوریه نسبت به حضور ناوگان کشورهای خارجی در خلیج فارس نگران است و این مسئله، نه تنها به کاهش تشنج و پایان جنگ منجر نخواهد شد، بلکه تشنج را افزایش داده و سبب گسترش جنگ می شود. وی در زمینه جنگ تحمیلی عراق علیه ایران گفت: موضع ما در زمینه جنگ ثابت است و هیچ تغییری نکرده و در مورد پیش نویس قطعنامه شورای امنیت نیز نظر ما این است که این قطعنامه در جهت حل مسئله جنگ نبوده بلکه اوضاع را پیچیده تر خواهد کرد. فاروق الشرع به روابط ایران و سوریه اشاره کرد و اظهار داشت: ما مَصْرّاً معتقدیم که روابط دو کشور باید محکم و پایدار باشد و این دیدگاه استراتژیک ماست. (۱)

۶۷۱ ۱

خبرگزاری یونایتد پرس درباره سازمان دهی ناوهای اسکورت کننده نفت کش های کویتی گزارش داد: «یک واحد نیروی دریایی متشکل از هشت ناو امریکایی، نفت کش های کویتی را در خلیج فارس اسکورت خواهد کرد و رهبری آنها نیز بر عهده کشتی امریکایی "لاسال" است. ناو هواپیمابر "کانستلیشن" و نیروی همراه آن، در خارج خلیج فارس به سر می برد. اواخر ژوئیه، رزم ناو "میسوری" و سه اسکورت به این ناو خواهند پیوست. (۲) این خبرگزاری درباره وضعیت نفت کش های کویتی اعلام کرد: «برخی نفت کش های کویت که قرار است پرچم گذاری شوند، در جنوب تنگه هرمز و در سواحل امارات متحده عربی و نزدیک شهرهای "دیبا" و "خورفکان" لنگر انداخته اند. نفت کش ها از سوی افسران نظامی امریکا مورد بازدید قرار می گیرند و برخی از آنها تمیز و نقاشی می شوند. (۳)

سخن گوی شرکت نفت کش های کویت نیز در گفت و گو با خبرگزاری فرانسه، ۲۴ تیر را روز نصب پرچم های امریکایی بر کشتی های کویتی اعلام کرد. وی گفت: «یازده فروند نفت کش کویتی که در امریکا به ثبت رسیده است، از ۱۵ ژوئیه آینده (۲۴ تیر) همچنان که پیش بینی شده است، با پرچم امریکا رفت و آمد خواهند کرد. ناخدا "سعدالمعطاك" گفت: «یازده فروند نفت کش که پرچم امریکا بر روی آنها نصب خواهد شد، در حال حاضر در انتظار دریافت و افراشتن پرچم ها، در بنادر مختلف پهلو گرفته اند.» وی افزود: «هیچ گونه مراسم خاصی بدین مناسبت انجام نخواهد گرفت، زیرا تنها محل ثبت نام کشتی ها تغییر یافته و ناوگان جدیدی به کار گرفته نمی شود. (۴)

ص: ۵۷۰

۱- ۱۵. مأخذ ۷، ص ۲.

۲- ۱۶. مأخذ ۳، ص آخر، خبرگزاری یونایتد پرس.

۳- ۱۷. مأخذ ۳، ص آخر، خبرگزاری یونایتد پرس.

۴-۱۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۵، ۱۳۶۶/۴/۲۲، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، به نقل از خبرگزاری فرانسه.

روزنامه اسپانیایی "ال پائیس" طی مقاله ای روش اعلام شده امریکا در اسکورت نفت کش های کویتی را بررسی کرده و به هشدارهای بخشی از هیئت حاکمه این کشور در این زمینه اشاره می کند و موضع گیری دو گانه امریکا را در قبال حملات عراق و ایران در خلیج فارس مورد انتقاد قرار می دهد. در این مقاله، با اشاره به تمایل شوروی برای خروج ناوگان آن کشور از منطقه خلیج فارس، صداقت گفتار رئیس جمهور امریکا که مقابله با حضور نظامی شوروی در خلیج فارس را از عوامل اصلی حضور نظامی این کشور قلمداد کرده، زیر سؤال برده است: «اقدام جدید امریکا علیه ایران، ممکن است برای ریگان نتایج بسیار تلخ تر از گذشته در بر داشته باشد. ریگان قصد دارد با اجرای عملیات خلیج فارس، برای خود کسب آبرو کند و فکر می کند بدین ترتیب خواهد توانست با عملیات ناوگان هایش، حمایت میهن پرستانه مردم امریکا را به سوی خود جلب نماید و این خود یک محاسبه خطرناک است. بسیاری از نمایندگان کنگره امریکا از یک ویتنام جدید سخن می گویند و هشدار می دهند که امریکا ممکن است وارد مخاصمات واقعی گردد و حمله اخیر قایق های ایرانی، این خطر را برجسته می سازد و این در حالی است که در تهران به استفاده از قایق های انتحاری صحبت می شود.»

این روزنامه با اشاره به بی اساس بودن مسئله قطع عبور و مرور در خلیج فارس که امریکا آن را مورد تأکید قرار داده است، می نویسد: «اگر امریکایی ها خواهان آزادی رفت و آمد در خلیج فارس باشند، منطقی نخواهد بود که در برابر حملات بالقوه عراق، از خود واکنشی نشان ندهند و در یک نگاه کلی، میان شرکت فعال امریکا در مذاکرات جاری سازمان ملل برای پایان بخشیدن به جنگ و طرح عملیات در خلیج فارس، یک تناقض دیده می شود. منافع امریکا، شوروی و اروپای غربی به طور آشکار بر دو هدف حساس انطباق دارد و آن، ممانعت از پیروزی ایران در جنگ و برقراری آتش بس میان دو کشور متخاصم است.» در پایان این مقاله، با اشاره به موضع شوروی که خواهان خروج کلیه کشتی های جنگی از خلیج فارس شده، آمده است: «ریگان یکی از اهداف خود برای حضور در خلیج فارس را مسدود ساختن راه حضور شوروی در منطقه اعلام کرده است، در حالی که روس ها خواهان بیرون کشیدن تمامی کشتی های جنگی خارجی از خلیج فارس شده اند و هر دو طرف در سازمان ملل موضع مشترکی را دنبال می کنند؛ لذا قابل فهم نیست که برای امریکا چه سودی در بر دارد که بر موضع ضدروسی خود در خلیج فارس تأکید نماید.» (۱)

"پیتر هاچکلیف" سفیر انگلستان در کویت در مصاحبه با روزنامه کویتی الانباء، درباره آمادگی انگلستان برای اسکورت نفت کش های کویتی و راه کارهای برقراری صلح و حمایت از مواضع عراق مطالبی بیان کرده است. وی در این مصاحبه با اتخاذ مواضع تند علیه ایران و

جانب داری از عراق، گفت و گوی مطبوعاتی خود را به بیانیه سیاسی یک کشور درگیر در جنگ تبدیل کرده است. او با اشاره به این موضوع که هنوز دولت کویت درخواست حمایت خود را به انگلستان ارائه نکرده است، می گوید: «دولت انگلیس آماده است در صورت درخواست رسمی دولت کویت، از نفت کش های این شیخ نشین حفاظت کند.» سفیر انگلستان با اشاره به وجود همکاری میان کویت و انگلستان در زمینه حمل نفت کویت اظهار می کند: «در حال حاضر، سه فروند نفت کش که در مستعمره "جبل الطارق" انگلستان ثبت شده اند، نفت کویت را حمل می کنند.» هاچکلیف در این گفت و گو، با اشاره به تصمیم کشورش برای حفاظت از آزادی کشتی رانی در خلیج فارس و تنگه هرمز مدعی شده است: «انگلستان با استقرار کشتی های جنگی خود در خلیج فارس، از دیرباز نقش مهمی در حفاظت از آبراه های منطقه ایفا نموده است.» وی می افزاید: «کشتی های جنگی انگلستان از اوایل سال مسیحی جاری، حدود صد فروند کشتی تجاری حامل پرچم این کشور را در آب های خلیج فارس اسکورت کرده اند.» سفیر انگلستان بهترین راه را برای خاتمه جنگ ایران و عراق، وارد آوردن فشار به تهران و قطع صدور سلاح به ایران عنوان کرده و می گوید: «در صورتی که ایران مصوبات شورای امنیت سازمان ملل را به مورد اجرا نگذارد، باید صدور جنگ افزار به ایران فوراً متوقف شود.» وی می گوید: «مصوبات شورای امنیت سازمان ملل که به زودی برای خاتمه بخشیدن به جنگ ایران و عراق صادر خواهد شد، شامل آتش بس فوری و عقب نشینی نیروها به مرزهای بین المللی و تبادل اسرا میان دو کشور و اتخاذ تدابیر شدید علیه طرف خودداری کننده از اجرای مصوبات یاد شده می باشد.»

سفیر انگلستان ضمن ستایش از موضع به اصطلاح صلح جویانه عراق، بدون آنکه آغازگر جنگ را معرفی کند، مسئولان ایران را مسئول ادامه جنگ خوانده و می افزاید: «آنها تندرو هستند و تصور می کنند که قادر هستند پیروزی بر عراق را به دست آورند و ما به آنها می گوئیم که هرگز به آنها اجازه داده نخواهد شد پیروزی نصیب ایران یا عراق شود.» وی می گوید: «سیاست انگلستان و کشورهای جهان در قبال ایران، در حال حاضر این است که هرچه بیشتر و به طور مستمر، به ایران فشار آورده شود تا مسئولین ایران متقاعد شوند که هیچ سودی از ادامه جنگ نخواهند برد.» وی همچنین درباره روابط تسلیحاتی انگلیس و کویت، ضمن اظهار آمادگی کشورش برای فروش سلاح به کویت اظهار می کند: «اخیراً انگلستان ۱۵۰ دستگاه تانک از نوع "چیفتن" به کویت فروخته است.»^(۱)

۶۷۴ ۱

در پیش نویس قطعنامه شورای امنیت که هم اکنون مورد بحث اعضای این شورا است، اقدامات تنبیهی برای طرفی که از پذیرش آن سر باز بزند، پیش بینی نشده است. رادیو بی.بی.سی در تفسیری در این باره می گوید: «تا آنجا که به صدور قطعنامه پنج عضو دائمی شورای امنیت در مورد جنگ ایران و عراق مربوط می شود، آنها طی مذاکراتی که ظاهراً از ماه

ص: ۵۷۲

ژانویه آغاز شده بود، با پیش نویس قطعنامه ای در این زمینه به توافق رسیدند. اگرچه جزئیات توافق آنها یا مندرجات پیش نویس، قرار بود تا لحظه آخر محرمانه باقی بماند، اما در حال حاضر، این اطلاعات به خارج درز پیدا کرده است. در این پیش نویس، ۹ پاراگراف منظور شده است که با درخواست آتش بس فوری از هر دو کشور و بازگشت به محدوده مرزهای قبل از جنگ شروع می شود. سپس مبادله اسرا از طریق کمیته بین المللی صلیب سرخ عنوان شده و به دنبال آن، شرایط و درخواست های دیگری مطرح شده است. در هیچ یک از این ۹ پاراگراف اشاره مشخصی به اقدام شورای امنیت در صورت عدم قبول قطعنامه پیشنهادی از سوی دو کشور متخاصم نشده است. امکان تحریم فروش اسلحه علیه یک یا هر دو طرف درگیر در جنگ در یکی از پاراگراف های نخستین عنوان شده و طی آن آمده است که شورای امنیت در صورت لزوم، به موجب مفاد ماده ۳۹ منشور سازمان ملل عمل خواهد کرد که به نوبه خود به شورای امنیت اجازه می دهد که متعاقب آن می تواند از مواد ۴۱ و ۴۲ همان منشور استفاده کند. به گفته منابع غربی، این موافقت بین پنج عضو دائمی وجود دارد که در صورت عدم قبول قطعنامه پیشنهادی، علیه یک یا هر دو کشور، تحریم فروش اسلحه اعمال گردد. اما چین تاکنون از تأیید چنین تصمیمی علناً اجتناب کرده است و همچنین موضع شوروی، که قبلاً گفته می شد با موضع واشنگتن در این مورد یکی است، اینک به موجب شایعات موجود، گفته می شود چندان روشن نیست.» (۱)

۶۷۵ ۱

"یاسر عرفات" رئیس سازمان آزادی بخش فلسطین، امروز در دیدار با شیخ "جابر الاحمد الصباح" امیر کویت، درباره حمایت کامل فلسطین از کویت در برابر تهدیدات ایران، به وی اطمینان داد. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، منابع فلسطینی با ابراز این مطالب گفتند: «عرفات با شیخ سعد عبدالله الصباح ولیعهد و نخست وزیر کویت نیز ملاقات کرد. وی پیرامون اقدامات اتخاذ شده توسط دولت متبوع خود جهت تأمین امنیت برای کشتی رانی و تهدیدات ایران علیه صدور نفت این کشور، اطلاعاتی در اختیار عرفات گذاشت.» بنا بر این گزارش، عرفات شب گذشته (شنبه) پس از درخواست تشکیل کنفرانس فوق العاده سران کشورهای اسلامی در کویت، درباره بررسی امکاناتی به منظور پایان دادن به جنگ ایران و عراق، از بنگلادش رهسپار کویت شد. عرفات هنگام ورود به کویت گفت: «امنیت و ثبات ما متجلی از امنیت و ثبات کویت است.» (۲)

"ارنست زورف" سفیر شوروی در کویت نیز در ملاقات با وزیر خارجه این کشور، نامه "ادوارد شوارد نادره" وزیر خارجه شوروی را به وی تسلیم کرد. هرچند طرف روسی درباره محتوای ملاقات و مندرجات نامه مطالبی اظهار نکرد، ولی وزیر خارجه کویت پس از این دیدار اعلام کرد که شوارد نادره در نامه خود، بر حمایت شوروی از سیاست های اخیر کویت در قبال اوضاع و تحولات جاری منطقه خلیج فارس تأکید کرده است. (۳)

ص: ۵۷۳

۱- ۲۱. مأخذ ۱۸، ص ۸، به نقل از رادیو بی.بی.سی.

۲- ۲۲. مأخذ ۱۸، ص ۱۶، کویت، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۱/۴/۱۳۶۶.

٣-٢٣. مأخذ ١٨، ص ١١، كويت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ٢١/٤/١٣٦٦.

سفیر شوروی در کویت همچنین در مصاحبه با روزنامه کویتی "السیاسه" ضمن اظهار نگرانی از اوضاع منطقه، بر تلاش بیشتر کشورش در پایان دادن به جنگ ایران و عراق و عدم گسترش جنگ به سایر کشورها تأکید کرد. وی گفت: «شوروی از بالاگرفتن دامنه تشنج در خلیج فارس احساس نگرانی می کند.» وی افزود: «شوروی فعالانه تلاش می کند که ایران و عراق را متقاعد سازد، جنگ را متوقف کنند.» زروف گفت: «شوروی در چارچوب تلاش های اخیر خود برای جلوگیری از گسترش دامنه جنگ به مناطق دیگر، به ایران و عراق بیش از یک بار تذکر داده است که دامنه جنگ را میان یکدیگر گسترش نداده و کشورهای دیگر را در آن درگیر نسازند.» وی افزود: «شوروی در نظر دارد از این پس تلاش های خود برای خاتمه بخشیدن به جنگ ایران و عراق را در چارچوب حفظ حاکمیت و یکپارچگی کشورهای حوزه خلیج فارس مضاعف سازد.»^(۱)

با این حال، اگر چه به گفته وزیر خارجه کویت، شوروی از مواضع این کشور حمایت می کند، ولی روزنامه "پراودا" ارگان حزب کمونیست این کشور، از اقدامات امریکا در خلیج فارس و نپذیرفتن طرح آتش بس این کشور به شدت انتقاد کرد. این روزنامه می نویسد: «ماجرای امریکا در خلیج فارس که نمونه بارزی از نوجهان خواری (نئوامپریالیسم) است، دارای سه هدف است. احتیاجی نیست که بگوییم ماجراجویی امریکا آکنده از ضدیت با شوروی است و علیه منافع کشورهای رو به رشد و علیه حق حاکمیت آنها در اداره منابع طبیعی شان جهت گیری شده است. از همه قرائن چنین برمی آید که این ماجراجویی دارای هدف سومی نیز هست که آن، قرار دادن منابع عمده انرژی به زیر کنترل نظامی امریکا است تا با در اختیار گرفتن شیر نفت، امریکا متحدینش را به فرمان برداری وادار کند و سلطه امریکا را بر جهان سرمایه داری تضمین نماید.» شوروی پیشنهاد کرده است، کشتی های نیروهای دریایی کشورهای خارج از منطقه، هرچه زودتر از خلیج فارس خارج شوند و ایران و عراق به نوبه خود از دست زدن به اقداماتی که تهدیدی برای کشتی رانی بین المللی به شمار می رود، اجتناب کنند. کشورهای خلیج فارس از جمله طرفین مناقشه، از این ابتکار به خاطر آنکه سازنده است، استقبال کردند. بازی کردن با آتش در جایی که تقریباً دو سوم ذخایر نفتی جهان غیر سوسیالیست در آن قرار دارد، به اندازه ورود به یک مخزن بنزین با یک کبریت روشن خطرناک است. اتحاد شوروی با آگاهی از اینکه تشدید تنش در منطقه ای چنین انفجارآمیز ممکن است به کجا منتهی شود، از پیشبرد تلاش هایی که در چارچوب سازمان ملل برای حل و فصل مناقشه ایران و عراق در جریان است، حمایت می کند.»^(۲)

۶۷۶۱

در پی حادثه روز گذشته در فرودگاه ژنو، امروز وزارت امور خارجه ایران با احضار کاردار فرانسه در تهران، از دولت آن کشور خواستار ادای توضیح رسمی در این باره شد. دولت فرانسه نیز

ص: ۵۷۴

۱- ۲۴. مأخذ ۱۸، ص ۱۱، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۱/۴/۱۳۶۶، به نقل از روزنامه السیاسه.

۲- ۲۵. مأخذ ۱، ص ۲۰ و آخر، خبرگزاری تاس، به نقل از روزنامه پراودا، ۲۱/۴/۱۳۶۶.

تاکنون در این باره هیچ واکنشی از خود نشان نداده است. سخن گوی وزارت خارجه نیز امروز در توضیح اقدام پلیس فرانسه گفت: «در حالی که اقدامات خلاف کنوانسیون وین در مورد سفارت و دیپلمات های ایران در پاریس کماکان ادامه دارد و مقامات فرانسوی در مورد محاصره سفارت و ایجاد تضيیقات دیگر برای کارکنان آن، هنوز هیچ گونه توضیح قابل قبولی ارائه نداده اند، این حرکت جدید پلیس فرانسه نشان می دهد که بربریت جدید حاکم بر دستگاه پلیس فرانسه که بدون تردید تأیید بعضی از جناح ها در حاکمیت آن کشور را نیز به دنبال دارد، به مقررات حاکم بر روابط دیپلماتیک و مصونیت های جاری برای دیپلمات ها، واقعی نمی گذارد و انجام حرکات وحشیانه و غیرانسانی، به عنوان عملکرد معمول پلیس و مأمورین امنیتی فرانسه در مورد دیپلمات های خارجی در این کشور درآمده است و طبیعی است که چنین رویه ای، از جانب ما به هیچ وجه قابل قبول نیست.» وی درباره مسئولیت دولت سوئیس در این حادثه افزود: «با توجه به انجام این اقدام در فرودگاه ژنو، ابتدا به دولت سوئیس رسماً اعتراض شد. اما سفیر سوئیس در تهران که به وزارت امور خارجه احضار شده بود، صریحاً هرگونه ارتباط دولت سوئیس با این قضیه را نفی کرد و گفت دیپلمات ایرانی در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو که جزء خاک فرانسه محسوب می شود، مورد حمله و ضرب و شتم قرار گرفته است و از آنجا که مسئولیت امور درمانی و پزشکی این فرودگاه به عهده دولت سوئیس است، یک کادر درمانی سوئیسی شبه شب وارد قسمت فرانسوی فرودگاه شده و در آنجا دیپلمات ایرانی را که از ناحیه سر مصدوم شده و در حالت تشنج و اغما در روی زمین افتاده بود، از پلیس فرانسه تحویل گرفته و به بیمارستان منتقل کرد.» (۱) در این حال، سخن گوی وزارت خارجه فرانسه ضمن تأیید اخطار کاردار این کشور اعلام کرد که وزارت خارجه فرانسه در حال کسب اطلاعات از مقامات ذی صلاح است. (۲)

۶۷۷ ۱

یک ماهنامه اقتصادی قبرس از تلاش ایران برای احداث خط لول-ه نفتی یک هزار کیلومتری از مبادی تولید به دریای عمان خبر داد. ماهنامه اقتصادی مرور و بررسی اقتصاد و بازرگانی درباره این اقدام و تأثیر آن در روند جنگ نفت کش ها نوشت: «جنگ نفت کش ها تا ماه اوت (دهم مرداد تا بیستم شهریور) - که ایران خط لول-ه یک هزار کیلومتری خود به خلیج عمان را تکمیل می کند و بنابراین از خلیج (فارس) دور می گردد - پایان می گیرد. هنگامی که ایران صدور نفت از طریق این خط لول-ه جدید را آغاز کند، حملات عراق برای صنایع نفتی ایران زیانی در بر ندارد و حملات ایران به نفت کش ها نیز کاهش یافته و بنابراین "جنگ نفت کش ها" خاتمه می یابد.»

این ماهنامه همچنین اوضاع اقتصادی ایران را مثبت ارزیابی کرده و می نویسد: «اطلاعات اقتصادی حاکی از آن است که اقتصاد ایران از ثبات کامل برخوردار است و با وجود فشارهای ناشی از جنگ تحمیلی عراق، با خطر چندانی مواجه نیست.» این نشریه ضمن اشاره به بهبود قیمت نفت و حل نسبی اختلافات مالی ایران با فرانسه و امریکا می افزاید: «جمهوری اسلامی

ص: ۵۷۵

۱- ۲۶. مأخذ، ص ۷، ۲، سرویس سیاسی روزنامه.

۲- ۲۷. مأخذ، ص ۷، ۲، پاریس - خبرگزاری فرانسه.

می تواند قطعاً امیدوار باشد که سال مالی جاری، بهتر از سال گذشته باشد. اوضاع اقتصادی ایران در رابطه با بدهی های خارجی نیز مثبت است و نرخ تورم ۲۰ تا ۳۰ درصدی این کشور نسبت به استانداردهای جهان سوم زیاد بالا نیست.» (۱)

۶۷۸ ۱

خبرگزاری نیمه رسمی "آنا تولی" ترکیه، درباره حجم روابط اقتصادی ایران و ترکیه در زمینه نفت گزارش داد: «بر اساس آمار رسمی، ترکیه در پنج ماهه اول سال ۱۹۸۷ در قبال کل واردات هفت میلیون و ۷۳۶ هزار تن نفت خام، یک میلیارد و ۶۰ میلیون دلار ارزش پرداخت نموده است.» بر اساس این گزارش، ۶۶ درصد از کل واردات ترکیه در این مدت، به میزان پنج میلیون و ۱۲۴ هزار تن، از ایران و عراق انجام گرفته است. در ادامه این گزارش آمده است در بین هفت کشور فروشنده نفت به ترکیه، جمهوری اسلامی ایران با صادرات دو میلیون و ۵۷۳ هزار تن، در ردیف اول و عراق با صادرات دو میلیون و ۵۵۱ هزار تن در ردیف دوم قرار دارد.

خبرگزاری جمهوری اسلامی که این خبر را نقل کرده است، می افزاید: «لازم به یادآوری است، میزان صادرات نفت جمهوری اسلامی ایران به ترکیه در مدت مشابه سال ۱۹۸۶ مقدار ۵۴۷ هزار تن و میزان صادرات عراق به این کشور، مقدار دو میلیون و ۸۲۴ هزار تن بوده است.» (۲)

در این حال، تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه در گفت و گو با نشریه "اقتصاد و نفت" عربستان، ادعا کرد که ترکیه در رابطه با جنگ ایران و عراق پنجاه میلیارد دلار متضرر شده است. خبرگزاری نیمه رسمی آنا تولی ترکیه به نقل از این نشریه، ضمن درج این مطلب، می افزاید: اوزال گفته است، ترکیه به منظور برقراری صلح در جنگ خلیج فارس تلاش می کند و در چارچوب این فعالیت ها، تصمیم گرفته است به طرفین جنگ اسلحه نفروشد. اوزال با اشاره به اینکه از آغاز جنگ تاکنون ترکیه از نفروختن اسلحه از درآمدی قریب به سی میلیارد دلار محروم مانده، اضافه نموده است: در این مدت، مشکلات ناشی از جنگ ایران و عراق در تجارت طرفین جنگ با ترکیه، بیست میلیارد دلار درآمد ترکیه را کاهش داده است.» (۳)

۶۷۹ ۲

میزان وابستگی ژاپن به نفت منطقه خلیج فارس، سیاست ژاپن در این منطقه و محدودیت های این کشور در استفاده از ظرفیت نظامی خود، به ویژه در منطقه خلیج فارس، محور گفتار رادیو بی.بی.سی به نقل از کارشناسان امور بین الملل نفت است: «سال ۱۹۸۴، بیش از سه چهارم کل نفتی که وارد ژاپن می شد، بیشتر از حوزه خلیج فارس بود. در دو سال اخیر، ژاپن سعی کرده است که منابع مختلفی برای نفت مورد نیاز خود پیدا کند و از اتکاء خود به یک منطقه نفتی تا اندازه ای کاسته است، اما واقعیت این است که حوزه خلیج فارس در آینده هم تا مدتی قابل پیش بینی، همچنان منبع اصلی تأمین نفت مورد نیاز ژاپن خواهد بود. واردات ژاپن از خلیج فارس روزانه به طور متوسط دو میلیون بشکه

ص: ۵۷۶

- ۱- ۲۸. مأخذ، ص ۲، آتن، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ماهنامه اقتصادی "مرور و بررسی اقتصاد و بازرگانی" چاپ قبرس.
- ۲- ۲۹. مأخذ، ص ۲، به نقل از خبرگزاری آناتولی ترکیه.
- ۳- ۳۰. روزنامه رسالت، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

است که این مقدار تقریباً یک سوم همه نفتی است که از کشورهای حوزه خلیج فارس از طریق تنگه هرمز که موقعیت استراتژیکی حساسی دارد، صادر می شود.

مسلماً، اوضاع جاری این منطقه، ژاپن را بسیار نگران می کند. در واقع، یکی از دلایلی که ژاپن کوشیده است که نزد عراق و ایران و همچنین سایر کشورهای حوزه خلیج فارس که از آنها نفت می خرد، نفوذ و اعتبار خود را حفظ کند، همین است. فی الواقع نیروی دریایی ژاپن نیروی قابل ملاحظه ای است و از حیث تعداد ناوچه و ناوشکن تقریباً با نیروی دریایی بریتانیا قابل مقایسه است. از نظر لجستیکی، هیچ چیز نمی تواند مانع از آن شود که ژاپن کشتی های جنگی خود را به خلیج فارس بفرستد تا از نفت کش ها در خلیج فارس محافظت کند ولی قانون اساسی ژاپن نیروهای این کشور را از انجام وظایف در خارج از قلمرو ژاپن، صریحاً منع نموده است. گذشته از اینها، همسایگان نزدیک ژاپن در خاور دور، مخصوصاً کره، چین و نیز کشورهای جنوب شرقی آسیا، احتمالاً از این بابت که ژاپن ظرفیت نیروی دریایی خود را به حدی توسعه دهد که بتواند در فواصل زیاد از ژاپن به عملیات وسیع پردازد، بسیار ناراحت خواهند بود. به این دلیل عمده، و همچنین با توجه به افکار عمومی در ژاپن، امکان حضور نیروی دریایی این کشور در منطقه خلیج فارس وجود ندارد. (۱)

۶۸۰ ۱

از بین رفتن ۸ میلیون تن کالا- بر اثر حملات هواپیماها به کشتی ها، معرفی عراق به عنوان آغازگر حملات به کشتی ها در خلیج فارس، آمار کلی کشتی های آسیب دیده و افزایش نرخ بیمه کشتی ها از محورهای اصلی اطلاعیه بخش اطلاعات دریانوردی "لویدز"، شورای کشتی رانی انگلستان و انجمن بین المللی صاحبان مستقل کشتی های مستقر در "اسلو" است. در این اطلاعیه آمده است: «در نتیجه حملات ایران و عراق به کشتی ها در خلیج فارس، ۸ میلیون تن از محموله این کشتی ها از دست رفته است و این رقم یک سوم میزان محموله ای است که در جریان جنگ دوم جهانی به قعر آب ها فرو رفت. جنگ نفت کش ها در فوریه ۱۹۸۴ (بهمن، اسفند ۱۳۶۳) هنگامی که عراق به مبارزه حساسی علیه تأسیسات نفتی و تانکرهای ایران دست زد تا زندگی اقتصادی ایران را فلج کند، آغاز شد. ایران به تلافی [این حملات]، علیه پشتیبانان اصلی عراق یعنی کویت و عربستان سعودی دست به اقدام زد. از ماه مه سال ۱۹۸۱ (اردیبهشت، خرداد ۱۳۶۰) تاکنون بیش از ۳۳۰ کشتی غیرمسلح بازرگانی مورد حمله قرار گرفته و ۱۳۰ نفت کش - از کشتی های کوچک تدارکاتی نفتی گرفته تا تانکرهای عظیم صدهزار تنی - از دست رفته اند، ۴۱ کشتی نیز کاملاً از بین رفته اند و بیش از ۳۴ میلیون تن از محموله ها آسیب دیده است. در جریان این حملات، بیش از ۲۰۰ تن از دریانوردان کشته شده اند و همین تعداد نیز مجروح شده اند. "بیمه لویدز" در این مدت، بیش از یک میلیارد دلار خسارت کشتی ها را پرداخته و همین امر باعث بالا رفتن نرخ بیمه کشتی ها شده است.» (۲)

ص: ۵۷۷

۱- ۳۱. مأخذ: ۱۸، رادیو بی.بی.سی، ۲۱/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۲. مأخذ: ۲، ص ۱۷.

نماینده عراق در سازمان ملل (عصمت کتانی) امروز در نامه ای به دبیرکل سازمان ملل ادعا کرد: در ۷ جولای ۱۹۸۷ (۱۶ تیر ۱۳۶۶) نیروهای نظامی ایران مناطق مسکونی شهر ابوالخصیب را با توپخانه دوربرد هدف قرار دادند که بر اثر آن به خانه ها و اموال مردم خسارت وارد شد. (۱)

ص: ۵۷۸

۱- ۳۳. سند شماره S/۱۸۹۷۴ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۳ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

امروز سه فروند هواپیمای دشمن به جزیره "فارسی" حمله کردند. در این حمله چهار تن از نیروهای نظامی شهید شدند و یک تن نیز مجروح گردید. خسارت های وارد شده، جزئی گزارش شده است. (۱) همچنین هواپیماهای دشمن در ساعت ۱۸ با حمله به جزیره خارک، محل انتظار بارگیری نفت کش ها را بمباران کردند که بر اثر آن خسارات های جزئی به این محل وارد شد. با وجود این، خبرگزاری آسوشیتدپرس به نقل از مدیران شرکت های نجات دریایی اعلام کرد: «هواپیماهای عراقی در جریان حمله امروز به جزیره خارک، خسارات سنگینی را به این جزیره وارد آورده و یکی از دو اسکله بارگیری آن را منهدم کردند.» این خبرگزاری می افزاید: «هدف عراق از تشدید حملات در خلیج [فارس]، دامن زدن به جنگ نفت کش ها در این منطقه در آستانه اجرای طرح نصب پرچم امریکا بر روی نفت کش های کویتی می باشد.» (۲)

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی نیز در اطلاعیه ای اعلام کرد که یکی از هواپیماهای مهاجم عراقی با آتش پدافند هوایی، در آب های خلیج فارس سرنگون شد (۳) ولی خبرگزاری فرانسه به نقل از سخن گوی نظامی عراق، خبر سقوط هواپیمای عراقی را تکذیب کرد: «تمامی جنگنده های عراقی که در حمله بامداد امروز به جزیره ایرانی فارسی در مرکز خلیج [فارس] شرکت کرده بودند، سالم به پایگاه های خود بازگشتند.» (۴) این خبرگزاری با انتشار اطلاعیه ارتش عراق درباره حمله هواپیماهای عراقی به جزیره فارسی، درباره موقعیت این جزیره اعلام کرد: «در محدوده این جزیره واقع در ۳۳۰ کیلومتری سواحل عراق، ناوچه های سریع السیر ایرانی از هفته ها قبل به کشتی های در حال تردد به کویت حمله می کنند. کشتی کانتینربر فرانسوی به نام "ویل دانور" نیز در این منطقه مورد حمله دو ناوچه ناشناس قرار گرفته است. سه نفت کش و یک کشتی باری نیز از ۲۰ ژوئن (۳۰ خرداد) گذشته توسط ناوچه های ایرانی به فرماندهی پاسداران انقلاب، در شرق جزیره فارسی میان این جزیره و ساحل سعودی در بالای بندر سعودی "رأس السفینه" مورد حمله قرار گرفته اند. به نوشته مجله ویژه "جینز دیفنس ویکلی" ناوچه های ایرانی دست کم در پنج جزیره و بسیاری از سکوهای نفتی دریایی ایران مستقر هستند.» (۵)

ص: ۵۷۹

-
- ۱-۱. معاونت اطلاعات ستاد کل سپاه پاسداران، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۸، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱.
 - ۲-۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۷، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۹، خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۳/۴/۱۳۶۶.
 - ۳-۳. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۲.
 - ۴-۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۶، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۴، بغداد - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۴/۱۳۶۶.
 - ۵-۵. پیشین، ص ۷، منامه، خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۴/۱۳۶۶.

ساعت ۳:۲۵ بامداد امروز، یک کشتی کانتینربر ۲۱ هزار تنی فرانسوی به نام "ویل دانور" در مسیر حرکت خود به سوی کویت، در ۳۵ کیلومتری شرق جزیره فارسی مورد حمله قرار گرفت. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، این کشتی بار خود را در ابوظبی و بندر دمام عربستان و کویت خالی کرده بود. (۱)

"ماکس گانیو" ناخدای کشتی "ویل دانور" این حمله را به ایران نسبت داد و گفت: «ایرانیان کشتی را به مدت بیست دقیقه با آتش توپ، راکت و مسلسل هدف حملات خود قرار دادند. آنها دو بار حمله کردند؛ ابتدا به مدت یک دقیقه ما را هدف قرار دادند و پس از یک وقفه سه دقیقه ای، مجدداً حمله ای دیگر برای مدت ده دقیقه را آغاز کردند.» وی افزود: «به هیچ یک از نوزده خدمه فرانسوی کشتی آسیبی نرسیده است.» وی درباره آسیب های وارده به کشتی گفت: «قسمت میانی موتورخانه آسیب دیده و تمامی سیستم های الکتریکی آن نیز از بین رفته است.» ناخدای کشتی در ادامه سخنان خود گفت: «مهاجمین عمداً استراحت گاه کشتی را که خدمه در آنجا خواب بودند هدف قرار دادند و این، یک معجزه است که به کسی آسیبی نرسیده است، ولی پنج سوراخ به قطر ۷۰ سانتی متر در جداره کشتی ایجاد شد.» (۲) اپراتور رادیویی کشتی نیز در تشریح چگونگی حمله به کشتی ویل دانور گفت: «حمله به کشتی در روشنایی کامل مهتاب صورت گرفت، ولی معلوم نیست قایق های توپ دار شرکت کننده در این حمله، فرانسوی بودن کشتی را تشخیص داده بودند یا نه؟» وی گفت: نور شدید مهتاب وجود داشت و قایق های توپ دار طوری در اطراف کشتی مستقر شدند که در روشنایی ماه به خوبی ما را می دیدند. (۳)

خبرگزاری رویتر درباره علت این حمله، به نقل از مدیران شرکت های نجات دریایی اعلام کرد: «به نظر می رسد علی رغم افزایش گشت زنی کشتی های جنگی غربی و شوروی در خلیج فارس، ایران با استفاده از موتورلنج های ساخت سوئد که پاسداران انقلاب بر آنها سوار هستند، حملات علیه کشتی ها را شدت بخشیده است. یکی از این مدیران گفت: ایران سعی دارد ثابت کند که امریکا و دیگر نیروهای دریایی نمی توانند کاملاً از کشتی رانی در منطقه محافظت کنند. کشتی ویل دانور تحت اسکورت کشتی های جنگی فرانسه نبود. یک مقام وزارت دفاع فرانسه گفت که یکی از کشتی های جنگی این کشور مستقر در خلیج فارس، برای کمک به ویل دانور، به سوی این کشتی حرکت کرده است.» (۴)

در این حال، "آندره ژيرو" وزیر دفاع فرانسه در گفت و گو با رادیو "مونت کارلو"، ضمن اعلام حمله به کشتی ویل دانور گفت: «کشتی ویل دانور در حال حاضر به سوی بحرین در حرکت است تا به ناو نیروی دریایی فرانسه "ویکتور شوئلشر" بپیوندد.» وی گفت: «فکر نمی کنم این حمله با جنگ سفارت خانه ها میان ایران و فرانسه ارتباطی داشته باشد، لکن نمی توان این احتمال را رد کرد.» (۵)

ص: ۵۸۰

۱- ۶. پیشین، صص ۵ و ۶، منامه، خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۴/۱۳۶۶؛ و - ص ۴، آسوشیتدپرس، ۲۲/۴/۱۳۶۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص آخر، منامه - بحرین، خبرگزاری فرانسه؛ و - سند شماره ۰۲۹۴۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: آمار

حمله به کشتی های تجارتی در خلیج فارس (۳۰/۲/۱۳۶۶ تا ۲۴/۷/۱۳۶۶)؛ و -، ۲۴، July، Sanfrancisco chronicle
Associated press. P.۱۵. (۱۹۸۷).

- ۲-۷. مأخذ، صص ۴ و ۵، منامه - آسوشیتدپرس، ۲۲/۴/۱۳۶۶؛ و - صص ۵ و ۶، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۲۲/۴/۱۳۶۶.
- ۳-۸. مأخذ، ص ۳۶، پاریس - خبرگزاری رویتر، ۲۲/۴/۱۳۶۶.
- ۴-۹. مأخذ، صص ۶ و ۷، بحرین - خبرگزاری رویتر، ۲۲/۴/۱۳۶۶.
- ۵-۱۰. مأخذ، ص ۲؛ و - مأخذ، ص ۴۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

ژیرو درباره تأثیر این حمله بر حضور ناوگان فرانسوی در خلیج فارس و راه های پایان دادن به این حادثه گفت: «مسئله فعلی، موضع فرانسه را در خلیج فارس تغییری نداده است و اسکورت کشتی های تجاری به طور سیستماتیک دنبال می شود و فرانسه برای خود حقی در تنگه هرمز قائل است.» وی افزود: «حمله به کشتی ویل دانور به دلیل اختلافات ایران و فرانسه خیلی جدی گرفته شده است ولی بایستی این بحران را با جدیت و در آرامش اداره کرد و یک پاسخ منطبق با اوضاع، بدون ایجاد تحریک و یا خطر درگیری پیدا کرد.»^(۱)

به گزارش خبرگزاری رویتر، وزارت خارجه فرانسه نیز با انتشار بیانیه ای، اعلام کرد که به کاردار فرانسه در تهران دستور داده شده است تا به نمایندگی از این کشور، از دولت ایران درباره حمله به کانتینر ویل دانور که اوایل بامداد امروز صورت گرفت، توضیح بخواهد. نماینده فرانسه همچنین به ایرانی ها خواهد گفت که فرانسه در برابر این اقدام خطرناک، هرگونه حقی را برای خود محفوظ نگاه می دارد.^(۲)

۶۸۴۱

وزیر امور خارجه سوریه، امروز در ادامه گفت و گوهای خود با مقامات ایرانی، با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور دیدار و پیام حافظ اسد رئیس جمهور این کشور را تقدیم کرد. گزارش روزنامه کیهان از این ملاقات به شرح زیر است:

«فاروق الشرع در این دیدار که بیش از دو ساعت به طول انجامید، بر حرکات و تاکتیک های رهبری سوریه در چارچوب سیاست تغییرناپذیر ارتباط عمیق و گسترده با جمهوری اسلامی ایران تأکید کرد. وی همچنین اتحاد اصولی و استراتژیک دو کشور ایران و سوریه را مورد تأکید قرار داد.»

وزیر خارجه سوریه هنگام دیدار با آیت الله خامنه ای رئیس جمهور

ص: ۵۸۱

شماره ۳۴۰، ۲۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱۱.

۲-۱۲. مأخذ، ص ۱۱، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری رویتر.

وزیر امور خارجه سوریه در این دیدار، دیدگاه‌های رئیس‌جمهوری سوریه در زمینه موضوعات مورد علاقه طرفین و مسائل منطقه و جهان را به استحضار رئیس‌جمهوری رساند. وی با بیان این نکته که حضور ناوگان‌های جنگی کشورهای بیگانه در منطقه خلیج فارس موجب بروز تشنج و گسترش جنگ می‌شود و اشاره بر لزوم اتحاد کشورهای مترقی علیه صهیونیسم و امپریالیسم، اتحاد اصولی و استراتژیک ایران و سوریه را عامل مؤثری در مبارزه با امپریالیسم دانست. حجت‌الاسلام خامنه‌ای رئیس‌جمهوری در این دیدار ضمن تشکر از پیام محبت آمیز حافظ اسد، به روابط خوب و استراتژیک دو کشور اشاره کرد و گفت: برخلاف خواست استکبار جهانی و علی‌رغم تبلیغات آنها، ارتباط صمیمانه ما و سوریه بسیار مستحکم و در حد عالی است. رئیس‌جمهوری تأکید کرد: خوشبختانه، برادران سوری ما همواره ثابت کرده‌اند که به گسترش ارتباط با جمهوری اسلامی ایران به شدت پای بند هستند و این امر، موجب ناخشنودی استعمار و امپریالیسم جهانی است. رئیس‌جمهوری با اشاره به تشنج آفرینی‌های کویت و حضور ناوگان‌های امریکا در خلیج فارس گفت: توطئه گسترش جنگ و کشاندن آن به خلیج فارس، حادثه جدیدی است که کویت با تدابیر غلط خود، در ایجاد آن مؤثر بوده است و یقیناً، اول کسی که در این آتش خواهد سوخت و ضربه خواهد خورد، خود کویت است. ضربه‌ای که کویت خواهد خورد، برای آینده سیاسی این کشور تعیین‌کننده خواهد بود.

حجت‌الاسلام خامنه‌ای در بخش دیگری از سخنان خود، با تأکید بر لزوم اتحاد کشورهای مسلمان و مترقی در مقابله با صهیونیسم، از نقش حساس و مؤثر مؤمنین لبنان تجلیل کرد و گفت: امروز فعالیت‌های مؤثر و مثبت برادران مسلمان و مؤمن ما در لبنان، نقش بسیار مهمی را در خنثی کردن تحرکات رژیم اشغالگر قدس در منطقه ایفا می‌کند، چون این برادران مؤمن، با ایمان و اعتقادی که در مبارزه در راه خدا دارند، بدون هراس از مرگ، عملیات شگفت‌آوری را علیه غاصبان اسرائیلی انجام می‌دهند که اعجاب برانگیز است و این مسئله، ایجاب می‌کند که قاطعانه و همواره مورد حمایت قرار گیرند. وزیر امور خارجه سوریه پس از دیدار و مذاکره با رئیس‌جمهوری، نخست‌وزیر و وزیر امور خارجه و تسلیم پیام ویژه حافظ اسد به حجت‌الاسلام خامنه‌ای، بعدازظهر امروز تهران را به قصد دمشق ترک کرد.^(۱)

علی‌اکبر ولایتی وزیر امور خارجه پس از بدرقه فاروق الشرع، در گفت‌وگویی، مذاکرات انجام شده با این مقام سوری را درباره همکاری‌های دو کشور و روابط دوجانبه و بررسی مسائل منطقه‌ای و بین‌المللی خواند. وی گفت: «روابط ایران و سوریه رابطه‌ای استراتژیک است و نقش تعیین‌کننده‌ای در معادلات سیاسی منطقه دارد. روابط دو کشور بعد از انقلاب اسلامی برقرار شده و هر روز ابعاد گسترده‌ای یافته است و این روند، علی‌رغم تبلیغات دشمنان مشترک ملت‌های ایران و سوریه در منطقه، همچنان ادامه دارد.» دکتر ولایتی افزود: «نوع این تبلیغات و چگونگی آن، نشان‌دهنده حساسیت دشمنان مشترک ما نسبت به روابط تنگاتنگ و نزدیکی دو کشور است و در آینده، ما شاهد رفت و آمدهای بیشتر و گسترش روابط دو کشور خواهیم بود.»^(۲)

ص: ۵۸۲

سفر وزیر خارجه سوریه به ایران در حالی که روابط دو کشور دستخوش تنش هایی شده بود، در رسانه های خارجی بازتاب داشت. رادیو بی.بی.سی سفر فاروق الشرع را به طور تلویحی موفق ارزیابی کرد و در این باره گفت: «رادیو ایران در گزارشی تأکید کرده است که وزیر خارجه سوریه ادامه حمایت کشور خویش را از ایران در جنگ با عراق به وضوح خاطر نشان ساخته و در ضمن، خواستار تحکیم روابط استراتژیک ایران و سوریه شده است. سوریه تاکنون صحت این گزارشات را نه تأیید کرده است و نه تکذیب. در هر حال، این گزارش با کوشش های پی در پی سوریه برای حفظ روابط خود با ایران، هماهنگی دارد. به عنوان مثال، سوریه از حرکت نیروهای خود علیه مواضع حزب الله در جنوب لبنان جلوگیری کرده است. ظاهراً، مجموعه رویدادهای اخیر، حاکی از تصمیم پرزیدنت اسد مبنی بر آن است که در حال حاضر، به نفع سوریه خواهد بود که به حفظ روابط خود با ایران ادامه دهد.»

بی.بی.سی درباره موضوع اختلافات ایران و سوریه می گوید: «ناظران خارجی چندی است که در انتظار برهم خوردن اتحاد ایران و سوریه بوده اند چرا که برهم خوردن این روابط، راهی برای پیوستن مجدد سوریه به موضع اکثریت کشورهای عرب در رابطه با جنگ ایران و عراق باز خواهد گذاشت. شکی نیست که اخیراً نشانه هایی حاکی از به سردی گراییدن روابط دو کشور به چشم می خورد. هم زمان با حمله عمده ایران به شرق بصره، سوریه علناً به ایران هشدار داد. از طرفی، کوشش های جاری سوریه برای اعمال صلح در بیروت، به موانعی برخورد کرده است. یکی از عوامل تزلزل روابط ایران و سوریه گزارشاتمی بوده - که اکنون توسط اردن تأیید شده است - حاکی از آنکه چندی پیش ملاقاتی میان اسد و صدام انجام شد تا دو رهبر، احتمال آشتی عراق و سوریه را مورد بحث قرار دهند. علاوه بر آن، بهبود اخیر در روابط سوریه و امریکا، به سردی روابط ایران و سوریه کمک کرده است. بنابراین، سفر فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه به تهران با در نظر گرفتن این تحولات، انجام گرفته است.»^(۱)

روزنامه "تایمز مالی" چاپ لندن نیز فشار عربستان بر سوریه را عامل اصلی سردی روابط بین دو کشور خوانده و می نویسد: «سفر غیر مترقبه فاروق الشرع به جمهوری اسلامی ایران در حالی انجام می گیرد که نشانه هایی از بروز تنش های جدید میان دو کشور در رابطه با فعالیت گروه های حامی ایران در لبنان دیده می شود. این سفر، همچنین هم زمان با گزارشات سازش احتمالی اسد و صدام که در هشت سال گذشته، دشمن سرسخت یکدیگر بوده اند، صورت می گیرد. "زید الرفاعی" نخست وزیر اردن، اخیراً گزارشات ملاقات این دو را که در حضور "ملک حسین" انجام گرفت، تأیید کرد. در دمشق این گونه درک می شود که صبر سوریه در برابر ایران خصوصاً به خاطر تحولات اخیر لبنان و گروگان گیری اتباع غربی توسط گروه های حامی ایران، در حال اتمام است.» در ادامه این مقاله آمده است: «رئیس جمهور محتاط سوریه برای تغییر

ص: ۵۸۳

موضعش در قبال ایران، تحت فشار قوی عربستان سعودی و کشورهای ثروتمند دیگر عرب قرار گرفته است و تیرگی روابط ایران و سوریه، قطعاً کمک های مالی قابل توجهی از سوی کشورهای عرب برای اقتصاد بیمار سوریه به همراه خواهد داشت.»^(۱)

در این حال، روزنامه کویتی الانباء، امیدوارانه از امکان تفاهم بین سوریه و عراق خبر داد. الانباء می نویسد: «آشتی عراق و سوریه یک خواسته ملی اعراب است، چرا که این امر احتمالاً به منزله خاتمه جنگ عراق و ایران تلقی می شود.» الانباء در سرمقاله خود، درباره ابتکار شاه حسین برای رفع مناقشات سیاسی بین دو کشور عراق و سوریه می افزاید: «اگر این ابتکار در کار نبود، گشوده شدن باب جدیدی در روابط بین دو کشور عراق و سوریه به تصور اعراب نیز خطور نمی کرد.» الانباء سپس ضمن ستایش از مهارت های دیپلماتیک و ملی گرایی عربی اصیل شاه حسین، می نویسد: «او عاقبت موفق خواهد شد بین بغداد و دمشق تفاهم برقرار کند و ضمن جلوگیری از ادامه این تراژدی، منافع اعراب را حفظ نماید.»^(۲)

۶۸۶۱

با نزدیک شدن زمان عملیات اسکورت نفت کش های کویتی، موشک های کرم ابریشم به عنوان اصلی ترین سلاح برای مقابله احتمالی با برنامه های امریکا، همچنان مورد توجه است. در این زمینه، نشریه "میدل ایست اکونومیک سروی" از استقرار موشک های ضد کشتی "سیلک ورم" (کرم ابریشم) در بندرعباس خبر داد. به گزارش خبرگزاری آلمان، نشریه "میدل ایست اکونومیک سروی" که معمولاً از منابع معتبر نقل قول می کند، می نویسد: «ایرانی ها در حال حاضر در بندرعباس که به شدت تحت حفاظت است و یک پایگاه عمده نیروی هوایی ایران در آن قرار دارد، موشک های ضد کشتی سیلک ورم (کرم ابریشم) مستقر کرده اند. موشک های سیلک ورم که گفته می شود از چین خریداری شده، هشتاد کیلومتر برد و نیم تن قدرت تخریب دارند که می توانند کشتی های بزرگ را در تنگه هرمز غرق کنند.»^(۳)

در این حال، وزیر دفاع امریکا اعلام کرد که نیروهای این کشور برای حمله به موشک های کرم ابریشم آماده گی دارند. "واینبرگر" که درباره آخرین تصمیمات امریکا برای مقابله با موشک های کرم ابریشم سخن می گفت، اعلام کرد: «نیروهای امریکا آماده اند تا موشک های کرم ابریشم ایران را در صورتی که این کشور آنها را به سوی نفت کش های کویتی - که قرار است به وسیله کشتی های جنگی امریکا در خلیج [فارس] اسکورت شوند - شلیک کند، مورد حمله قرار دهند.» وزیر دفاع امریکا با اشاره به این نکته که موشک کرم ابریشم سلاحی است که می تواند موجب خسارات قابل ملاحظه ای شود، گفت: «این نکته مهم است که همه بدانند، ما منتظر نخواهیم ماند تا این موشک عملاً به ما آسیب برساند.» وی افزود: «کشتی های جنگی و هواپیماهای امریکا محافظت از نفت کش های کویتی حامل پرچم امریکا را آغاز خواهند کرد.»

ص: ۵۸۴

- ۱- ۱۶. مأخذ، صص ۶۰ و ۶۱، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه تایمز مالی چاپ لندن.
- ۲- ۱۷. مأخذ، ص ۳۹، کویت - خبرگزاری کویت، ۲۲/۴/۱۳۶۶، روزنامه کویتی الانباء.
- ۳- ۱۸. مأخذ، ص ۸، منامه - خبرگزاری آلمان غربی، ۲۲/۴/۱۳۶۶، نشریه میدل ایست اکونومیک سروی.

خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر می افزاید: «این سخنان بیانگر آن است که اولین اسکورت نفت کش ها اوایل هفته آینده انجام خواهد شد. امریکا اعلام کرده است که ایران خود را برای استقرار موشک های ضد کشتی "کرم ابریشم" ساخت چین که قادر است ۴۵۰ کیلوگرم مواد منفجره حمل کند، در طول تنگه هرمز در مدخل خلیج [فارس] آماده می کند. واینبرگر گفت: امریکا آنچه را که او پیش دستی در حمله علیه این موشک ها توصیف کرد، به مرحله اجرا در نخواهد آورد، اما اگر چنانچه ایران با اقداماتی چون نشانه گیری رادارهای هدف گیر موشک های کرم ابریشم به سوی کشتی های امریکایی، خصومت خود را نشان دهد، آماده است تا آنها را مورد حمله قرار دهد. وی در پاسخ به این سؤال که آیا امریکا پیش از آنکه این موشک ها شلیک شود، اقدام به شلیک به سوی آنها خواهد نمود، گفت: تحت شرایط خاص این اقدام صورت خواهد گرفت.»

رویتر همچنین درباره آخرین اقدامات فراهم سازی عملیات اسکورت نفت کش ها اعلام کرد: «منابع کشتی رانی و دیپلماتیک در کویت، امروز اعلام کردند انتظار می رود یک پرچم امریکا بر روی کشتی کویتی تغییر نام یافته به بریجتون، در دوشنبه و یا سه شنبه آینده و در خارج از منطقه خلیج [فارس]، به اهتزاز درآید. به گفته این منابع، کشتی مذکور سپس تحت اسکورت امریکا، وارد آب راه مذکور خواهد شد. بریجتون یکی از یازده نفت کش کویتی است که قرار است با پرچم امریکا و تحت محافظت کشتی های جنگی و هواپیماهای امریکا و بر اساس برنامه ریزی قبلی که قرار بود نیمه ماه جاری مسیحی آغاز شود، وارد منطقه خلیج [فارس] گردد. واینبرگر با اشاره به این نکته که ما تاریخ دقیقی را برای این کار تعیین نکرده ایم، گفت: تشریفات لازم برای تغییر پرچم هنوز کاملاً تکمیل نشده است اما وقتی که برنامه ریزی های لازم کامل شد و یک نفت کش کویتی در موقعیتی قرار گرفت که بایستی اسکورت شود، این کار را خواهیم کرد. ما قطعاً و حتماً این کار را خواهیم کرد.» (۱)

۶۸۷ ۱

سخن گوی وزارت خارجه امریکا امروز کلیاتی از مفاد پیش نویس قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل را ارائه کرد. "چارلز ردمن" که یکی از موثق ترین منابع صلاحیت دار در این زمینه است، درباره تفاوت این قطع نامه با قطع نامه های پیشین و همچنین تمهیدات صورت گرفته برای هماهنگی اعضای اصلی شورای امنیت برای تصویب این قطع نامه گفت: «پیش نویس قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل در مورد جنگ خلیج فارس پیروی از مقررات آتش بس را الزام آور خواهد ساخت.» سخن گوی وزارت امورخارجه امریکا گفت: «برخلاف قطع نامه های پیشین، قطع نامه کنونی تنها درخواست اعلام و استقرار آتش بس نمی کند، بلکه فرمان می دهد.» وی یادآور شد که با آنکه این قطعنامه در بر دارنده تدابیر اجرایی نیست، اما در آن، به بندهایی از منشور سازمان ملل متحد اشاره شده است که به موجب آن، در صورت عدم پیروی هر یک از

ص: ۵۸۵

طرفین درگیر از مقررات آتش بس، می توان تحریم هایی اعمال کرد. وی گفت: «پیش نویس این قطعنامه احتمالاً تا پایان این هفته به شورای امنیت سازمان ملل متحد ارائه خواهد شد. نمایندگان پنج کشور غیرمتعهد که از اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد هستند، ظرف هفته گذشته با یکدیگر ملاقات های خصوصی داشته اند تا خود را برای اتخاذ موضعی یکپارچه در مورد این قطعنامه، آماده کنند. به گفته منابع دیپلماتیک، غنا و کنگو که مناسبات نزدیک و صمیمانه ای با حکومت اسلامی ایران دارند، نمی خواهند خود را به اعمال تحریم های احتمالی متعهد و پای بند سازند.»^(۱)

وزارت خارجه امریکا نیز طی بیانه ای، از همکاری چین، انگلیس، فرانسه و شوروی در همکاری برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق اظهار خشنودی کرد. خبرگزاری آلمان با اعلام این خبر، می افزاید: «وزارت خارجه امریکا اعلام کرد که "ورنون والترز" نماینده امریکا در سازمان ملل متحد و فرستاده ویژه این کشور طی دیدار هفته گذشته خود از چین و شوروی، با یک موافقت و همکاری بی سابقه روبه رو گردید.»^(۲)

هفته نامه "آزور" نیز از احتمال سفر وزیرخارجه انگلیس به نیویورک برای حضور در جلسه شورای امنیت خبر داد: «وزیر امورخارجه انگلیس به احتمال قوی، در چند روز آینده روانه نیویورک خواهد شد تا به همراه وزرای خارجه امریکا و شوروی، در نشست شورای امنیت سازمان ملل جهت تصویب قطع نامه ای در مورد جنگ عراق و ایران شرکت کند. در زمینه شرکت وزرای خارجه چین و فرانسه در این نشست هنوز تردید وجود دارد و مشخص نیست که آیا این دو کشور در اجلاس مذکور که احتمالاً در هفته آینده برگزار خواهد شد، شرکت خواهند کرد یا خیر.»^(۳)

۶۸۸۱

مجلس نمایندگان امریکا با تصویب قطع نامه ای، خواستار برقراری آتش بس فوری در جنگ ایران و عراق شد. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، این قطعنامه در مجلس نمایندگان امریکا - که در آن دمکرات ها اکثریت را دارا هستند - پس از بحث کوتاهی، بدون برخورد با مانعی تصویب شد.

"استفان سولارز" نماینده دمکرات ها از نیویورک در این زمینه اظهار کرد که این قطع نامه مورد حمایت کاخ سفید نیز هست. وی توجه نمایندگان را به این نکته جلب کرد که این قطع نامه نه مخالف و نه موافق طرح ریگان برای حفاظت از کشتی های کوییتی در خلیج فارس است.^(۴)

رئیس کمیسیون خارجی مجلس آلمان فدرال نیز از مواضع عراق حمایت کرد و فشار بیشتر به ایران را تنها راه پایان بخشیدن به جنگ خواند. وی گفت: «برای پایان بخشیدن به جنگ، باید فشار بیشتری بر ایران وارد آید.» "اشترگن" که ریاست اتحادیه بین المجالس را نیز به عهده

ص: ۵۸۶

- ۲-۲۱. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶.
- ۳-۲۲. روزنامه اطلاعات، ۲۲/۴/۱۳۶۶، هفته نامه آبرور چاپ لندن.
- ۴-۲۳. روزنامه رسالت، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص آخر.

دارد، پس از بازگشت از سفر یک هفته ای خود به عراق، امروز در بن به خبرنگاران گفت: «بدون تشدید فشارهای بین‌المللی به ویژه از طریق سازمان ملل به ایران، هرگز این کشور حاضر به حل مسالمت آمیز جنگ نخواهد شد. اشتراک اضافه کرد: «تنها امیدواری برای پایان جنگ، اتخاذ فشار بیشتر بر ایران است.» این مقام آلمانی درباره نتایج سفرش به عراق گفت: «دولت عراق همیشه حاضر به انجام مذاکره با ایران بوده و می‌باشد.»^(۱)

از سوی دیگر، سفیر ایران در یونان ضمن بیان این مطلب که شورای امنیت متأسفانه تاکنون یک جانبه و در حمایت از عراق تصمیم‌گیری کرده است و چند عضو دائم شورای امنیت با ارائه اسلحه به رژیم بعثی، به آن کمک می‌کنند، افزود: «در صورتی که ما شاهد اتخاذ تصمیمات عادلانه‌ای در این سازمان نباشیم، اهمیت زیادی برای آن قائل نخواهیم شد.»^(۲)

۶۸۹ ۱

"شاذلی قلیبی" دبیرکل اتحادیه عرب پس از دیدار از سوریه و اردن، امروز وارد کویت شد. خبرگزاری فرانسه درباره علت سفر دوره‌ای وی به چند کشور عربی مطلبی اعلام نکرد، ولی در زمینه سفر وی به کویت گزارش داد: «قلیبی به هنگام ورود به کویت، اظهار کرد مذاکرات وی در کویت درباره افزایش خطرات ناشی از بحران در منطقه به خاطر ادامه جنگ عراق با ایران خواهد بود. وی افزود، در دیدار با مقامات کویتی، در مورد تلاش‌های جاری و احتمالی آینده برای یافتن راه حل فوری برای خاتمه جنگ عراق با ایران و برقراری صلح گفت و گو خواهد کرد. وی پس از کویت، عازم عربستان خواهد شد.»^(۳)

۶۹۰ ۲

خبرگزاری کویت درباره آخرین وضعیت دیپلمات ایرانی که دو روز پیش توسط پلیس فرانسه در فرودگاه ژنو مضروب شده بود، گزارش داد: «دیپلمات ایرانی که شنبه بعدازظهر در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو به وسیله پلیس فرانسه مورد ضرب و شتم قرار گرفته بود، هنوز در بیمارستان بستری است.» "محسن امین زاده" که دارای گذرنامه دیپلماتیک است، گفت: مأمور فرانسوی از وی خواست در کیفیت دستی خود را باز کند و وی چون دارای مصونیت دیپلماتیک بود، از این کار خودداری کرد. به دنبال این ماجرا، وی را به داخل یک اتاق برده و زیر کتک گرفتند. امین زاده گفت: پس از این حادثه، به بیمارستان نزدیک فرودگاه منتقل شد ولی بعد از معالجه اولیه، از بیمارستان مرخص شد. ولی مجدداً به بخش اورژانس بیمارستان مراجعه و بستری شد. به گفته مقام‌های بیمارستان، جراحات وی جدی نیست.»

خبرگزاری رویتر نیز به نقل از نماینده ایران در دفتر سازمان ملل در ژنو، درباره اقدامات ایران در امر پی‌گیری و علت بروز این حادثه اعلام کرد: «نصرالله کاظمی کامیاب» نماینده ایران در دفتر سازمان ملل در ژنو، از فرانسه خواست در مورد حادثه فرودگاه ژنو توضیح دهد. کاظمی کامیاب به خبرنگاران گفت: از امین زاده خواسته شده بود کیفیت دستی اش را باز کند،

ص: ۵۸۷

۲-۲۵. مأخذ ۲۱، ص ۳، آتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳-۲۶. مأخذ ۲۲، ص آخر.

لکن وی چون دیپلمات بوده از این کار خودداری کرده است. آن گونه که امین زاده به ما گفته است، آنها وی را به اتاقی برده و سپس پلیس فرانسه وی را مجروح کرده است. وی از ناحیه سر و بعضی از قسمت های بدن مورد ضرب و شتم قرار گرفته و اکنون تحت مداوا است. وی گفت: لازم است وزارت خارجه فرانسه در مورد دلیل این حادثه توضیح دهد. ما منتظر استدلال فرانسه در این رابطه هستیم.»^(۱)

واحد مرکزی خبر نیز از آخرین وضعیت محاصره سفارت ایران در پاریس گزارش داد: «تدابیر پلیس فرانسه در اطراف سفارت ایران در پاریس برای پانزدهمین روز پیاپی، همچنان به قوت خود باقی بود. شش اتومبیل نیروهای انتظامی در برابر در اصلی سفارت خانه که پلیس با ایجاد سنگرهایی، نزدیک شدن به اطراف آن را ممنوع کرده است، مستقرند. مأموران پلیس و ژاندارم ملبس به جلیقه های ضد گلوله-ه و مسلح به مسلسل، سرگرم محافظت از ساختمان سفارت خانه هستند. گروهی دیگر از مأموران پلیس نیز روی پشت بام های ساختمان های مجاور مستقرند و همچنین فاضلاب های محله را تحت محاصره قرار داده اند.»^(۲)

۶۹۱۱

هم زمان با اعلام پایان یافتن احداث دومین خط لول-ه نفت عراق به ترکیه در ماه آینده میلادی و به تبع آن، امکان افزایش صدور نفت این کشور، نشریه نفتی "پی.ای.دبلیو" با اشاره به خودسری های عراق در تولید غیرمجاز نفت و کمک کشورهای کویت و عربستان به عراق، آثار سیاسی و اقتصادی این اقدام عراق را مورد بررسی قرار داده است: «بعید است اعضای اوپک تولید نفت رو به افزایش عراق را که به مثابه مرضی رو به وخامت است، تحمل کنند. امیدهایی موجب آرامش بقیه اعضا می شود که بر این فرضیه ناپایدار مبتنی است که عراق از ظرفیت کامل خط لول-ه ۵۰۰ هزار بشکه ای خود استفاده نخواهد کرد. تولید عراق تا اکتبر و شاید هم زودتر، از سطح سهمیه ایران در نیمه دوم سال یعنی ۳۹/۲ میلیون بشکه در روز بالاتر خواهد رفت. این مسئله می تواند موجب بالا گرفتن مجدد خشم دیگر صادرکنندگان شود که با فداکاری خود، به عراق اجازه دادند که نفت بیشتری را جهت تأمین وضعیت مالی خود در جنگ با ایران بفروشد. نگرانی صادرکنندگان خارج از خلیج فارس به این خاطر بالا گرفته است که تولید جدید عراق، می تواند حجم زیادی از افزایش تقاضای پیش بینی شده در سال ۱۹۸۸ را به خود اختصاص دهد. عربستان و کویت بیشتر مایل اند که کمک جنگی نفتی به عراق را به آرامی پایان دهند تا از این طریق بتوانند فشارهای دیگر صادرکنندگان نفتی خارج از خلیج فارس را برای کنترل فروش ها و صادرات عراق خنثی سازند.»

این نشریه می افزاید: «اگرچه بغداد هم اکنون می پذیرد که نفت تحویلی به خاطر کمک جنگی جزو تولید این کشور حساب شود، ولی تن دادن به این امر، بیشتر ظاهری است تا واقعی، چون به نظر نمی رسد این کشور در آینده نزدیک توافق نامه ای را در مورد سهمیه امضا کند. علاوه بر

ص: ۵۸۸

۱- ۲۷. مأخذ ۱۳، ص ۲، واحد مرکزی خبر.

۲- ۲۸. مأخذ ۱۳، ص ۲، واحد مرکزی خبر.

این، اگر کمک های جنگی پایان یابد و عراق شروع به پس دادن قروض نفتی خود به کویت و عربستان بکند، این حجم اصولاً بایستی جزو سهمیه های کویت و عربستان به حساب آید و این امر به نوبه خود می تواند مشکلات جدیدی را در امر سهمیه ها ایجاد کند. مقامات عراقی علناً ادعا می کنند، رد تقاضای آن کشور توسط تهران مبنی بر تساوی سهمیه های دو کشور، هر نوع تعهدی را جهت کنترل تولید از میان برمی دارد، هرچند آنها خود را به قیمت های رسمی پای بند می دانند.»^(۱)

۶۹۲ ۱

ستاد کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی از عملیات نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان در استان سلیمانیه خبر داد. در اطلاعیه ای که به این مناسبت منتشر شد، آمده است: «در یک عملیات موفقیت آمیز که توسط رزمندگان تحت امر قرارگاه رمضان متشکل از تیپ ۷۵ ظفر نیروی زمینی سپاه پاسداران و به کمک پیش مرگان مبارز کرد عراقی انجام شد، سپاهیان اسلام به دو کارخانه فرآورده های شیمیایی عراق واقع در پنج کیلومتری شهر سلیمانیه به طرف "عربت" و پایگاه های حفاظتی آن یورش برده، آن را منهدم کردند و به آتش کشیدند. در این عملیات رزمندگان ضمن به تصرف درآوردن سه پایگاه حفاظتی اطراف کارخانه و نفوذ به داخل آن، امکانات موجود در آن را صد درصد منهدم نمودند و شصت تن از نیروهای عراقی را به هلاکت رساندند و ده تن را اسیر کردند.»^(۲)

همچنین در یک عملیات کمین که در منطقه شهر "زور" عراق انجام گرفت، نیروهای مبارز کرد عراق دو دستگاه کامیون ارتش عراق را منهدم کردند. در این عملیات، هفت تن از نیروهای عراقی کشته شدند.^(۳)

۶۹۳ ۲

روزنامه "وال استریت ژورنال" درباره اقدامات ارتش عراق در تخریب مناطق کردنشین می نویسد: «دولت عراق در عملیاتی علیه ناراضیان کرد در شمال شرقی این کشور، بیش از یک صد روستای کردنشین را با خاک یکسان کرده و ده ها هزار سکنه آنها را در نقاط دیگر اسکان داده است. عراقی ها، همچنین مزارع را سوزانده و روستاییان را در نقاط مختلف کشور و برخی را در اردوگاه هایی در مناطق بیابانی دور افتاده، نزدیک مرز اردن و عربستان جای داده اند. نیروهای عراقی در این عملیات (علیه کردهای مخالف حکومت در شمال شرقی کشور) که از ماه مارس (فروردین) آغاز شده است، روستاهایی را که گمان می رفت مبارزین کرد در آنجا فعالیت دارند، نابود کردند و به عبارت دقیق تر، با بلدوزر خانه های خشتی و گلی آنها را صاف کرده اند، زیرا رژیم عراق به شدت نگران آن است که اتحاد ایران با کردها، آنها را قادر به تصرف بخش هایی از شمال عراق سازد. عملیات تخریب شمال شرق عراق برای مقابله با ناراضیان صدام حسین، بسیار بدتر از عملیات ترکیه بودهروستاهای

ص: ۵۸۹

۲-۳۰. روزنامه کیهان، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳-۳۱. روزنامه رسالت، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

است. با وجودی که نمایندگان اعزامی کشورهای خارجی اخیراً حدود ۲۰ روستای تخریب شده را در طول جاده های اصلی بین کرکوک - اربیل و بین موصل - اربیل مشاهده کرده اند، ولی مقامات عراقی ضمن آوردن بهانه های مختلف انجام چنین عملیاتی را تکذیب می کنند. آنها مدعی اند که این روستاها به دلیل طرح وسیع تر کردن جاده ها، خراب شده اند یا اینکه منازل تخریب شده، غیرقانونی ساخته شده بوده اند و یا اینکه عملیات فقط به حامیان فعال چریک های کرد محدود می شود.»(۱)

۶۹۴ ۱

امروز نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در ادامه مأموریت خود برای کنترل کشتی های در حال ورود به خلیج فارس از تنگه هرمز، یک کشتی را که از دو روز پیش به علت مشکوک بودن به حمل کالای نظامی به عراق توقیف شده بود، پس از پایان بازرسی، جهت ادامه مسیر، به آب های بین المللی هدایت کرد.(۲)

۶۹۵ ۲

حوالی ظهر امروز شهر سردشت و اطراف آن، هم زمان هدف گلوله-باران توپخانه و هواپیماهای عراقی قرار گرفت. در این حمله، چند باب منزل مسکونی ویران و یک تن شهید و سه تن نیز مجروح شدند.(۳)

۶۹۶ ۳

امروز هم هجده تن از مجروحان حمله شیمیایی عراق به سردشت، برای ادامه معالجات به چهار کشور اروپایی اتریش، بلژیک، اسپانیا و ایتالیا اعزام شدند.(۴)

۶۹۷ ۴

نمایندگی ایران در سازمان ملل امروز نامه ای درباره سه حمله شیمیایی دیگر به منطقه سردشت و بانه برای دبیرکل این سازمان ارسال کرد.

در نامه سعید رجایی خراسانی سفیر ایران در سازمان ملل آمده است: در ادامه بمباران شیمیایی ارتش عراق در خاک ایران، در تاریخ ۲۹ ژوئن ۱۹۸۷ (۸ تیر ۱۳۶۶) در ساعت ۲۰ دو هلی کوپتر عراقی در منطقه سردشت بمب های شیمیایی پرتاب کردند که به مجروح شدن دو تن انجامید. همچنین در اول جولای ۱۹۸۷ (۱۰ تیر ۱۳۶۶) دو گلوله-شیمیایی گاز اعصاب در منطقه بانه پرتاب کردند که ده تن را مجروح کرد. در تاریخ ۱۱ جولای ۱۹۸۷ (۲۰ تیر ۱۳۶۶) نیز هواپیماهای جنگی عراق در ساعت ۹ جاده پیرانشهر - سردشت را بمباران شیمیایی کردند.(۵)

۶۹۸ ۵

امروز مانور بزرگ شهری نیروهای بسیج به منظور حفظ آمادگی های مردمی در برابر حملات احتمالی و بمباران های

شیمیایی دشمن تحت عنوان "مانور مقاومت هرمزگان" در بندرعباس انجام شد. روزنامه کیهان طی گزارشی از این مانور، نوشت: «مانور مقاومت هرمزگان که با

ص: ۵۹۰

۱- ۳۲. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه وال استریت ژورنال، ۲۲/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۳. مأخذ ۳.

۳- ۳۴. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - مأخذ ۲۳، ص ۲.

۴- ۳۵. مأخذ ۱۳، ص ۳.

۵- ۳۶. سند شماره S/۱۸۹۷۳ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۳ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

شرکت نیروهای سپاه پاسداران، کلیه پایگاه های مقاومت بسیج شهری، شهربانی، ژاندارمری، نیروی هوایی، بهداری، شهرداری، هلال احمر، بنیاد مهاجرین جنگ تحمیلی، صدا و سیما و دیگر ادارات و سازمان های ذی ربط انجام شد، هفت تیم مجهز به ده ها دستگاه خودرو امدادی، ضدحریق و ضد بمب و نیز کمیته های حفاظتی اسکان و فنی و مهندسی به انجام موفقیت آمیز مانور کمک چشمگیری کردند»^(۱)

ص: ۵۹۱

۱-۳۷. روزنامه کیهان ۲۲/۴/۱۳۶۶، ص ۳، بندرعباس.

ساعت ۸:۱۵ امروز سه فروند هواپیمای عراقی به میدان نفتی "رسالت" در جزیره "لاوان" حمله کردند. در این حمله، هواپیماهای عراقی ده بمب روی این جزیره فرو ریختند که بر اثر آن، یک حلقه چاه نفت دچار آتش سوزی شد و به یک سکوی نفتی نیز خساراتی وارد شد. در این حمله یک تن شهید و چهار تن نیز مجروح شدند.^(۱)

رادیو بی.بی.سی در بررسی انگیزه های عراق در دست زدن به این گونه اقدامات گفت: «چنین به نظر می رسد که عراق می کوشد تا از افزایش تشنج بین امریکا و ایران بهره برداری کند و هدف هایی را در یکی از جزایر ایران در شمال خلیج فارس مورد حمله قرار دهد. اگر عراق به افزایش حملات خود در خلیج فارس ادامه دهد، آن وقت احتمال دارد که باز ایران به حملات تلافی جویانه پردازد.»^(۲)

خبرگزاری فرانسه نیز حملات اخیر عراق به کشتی های تجاری و منابع صدور نفت ایران را با آغاز اسکورت نفت کش های کویتی و افزایش حضور نظامی امریکا در منطقه، مرتبط دانست و اعلام کرد: «به گفته ناظران، در حالی که بیش از چند روز به حرکت نفت کش های کویتی با پرچم امریکا باقی نمانده است، شکاری های عراقی ظاهراً برای مختل کردن فعالیت های ناوچه های ایرانی، امروز میدان عملیات خود را بار دیگر به جنوب خلیج [فارس] گسترش دادند. به گفته بغداد، حمله این روز، علیه بنادر ایرانی "فارسی" - که قایق های توپ دار ایرانی از اطراف آن علیه کشتی های مربوط به کویت دست به عمل می زدند - و جزیره "رخش" انجام گرفته است. جزیره "فارسی" برای اولین بار، روز گذشته مورد حمله قرار گرفته بود. به گزارش نشریه "جینز دیفنس"، ناوچه های سریع ایرانی که از ابتدای سال جاری کشتی ها را در خلیج فارس مورد حمله قرار می دهند، حداقل در پنج جزیره و چندین سکوی نفت مستقر هستند.» این خبرگزاری اضافه کرد: «ناظران خاطر نشان می کنند که گسترش جدید عملیات عراق در جنوب خلیج [فارس] در حالی صورت گرفته است که طرح کویت و امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی توسط ناوگان امریکا، تا چند روز دیگر به اجرا درمی آید. از جانب کویت همه چیز آماده بوده و تنها منتظر چراغ سبز حکومت امریکا است تا تعیین کند که

ص: ۵۹۲

۱- ۱. معاونت سیاسی سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، ویژه نامه جنگ تحمیلی و بحران خلیج فارس، شماره ۱۴، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۰؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۷، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۵، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۷، ۲۴/۴/۱۳۶۶، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو بی.بی.سی، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

ناوگان امریکا چه زمان برای اسکورت کشتی‌ها آمادگی دارد. موافقت واشنگتن عن قریب انجام می‌گیرد و پرچم‌های امریکا بدون سر و صدا و مراسم، بر فراز یازده نفت کش کویته به اهتزاز درمی‌آید.» (۱)

۷۰۰۱

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در اجرای مأموریت خود در تنگه هرمز، امروز نیز چهار فروند کشتی خارجی را بازرسی کرد که به دلیل نبودن موارد مشکوک، به این کشتی‌ها اجازه داده شد به حرکت در مسیر خود، ادامه دهند. (۲)

۷۰۱۲

به گزارش قرارگاه رمضان - مرکز جنگ‌های نامنظم نیروی زمینی سپاه - پیش‌مرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق در یک عملیات کمین در مسیر پرواز هلی‌کوپترهای ارتش عراق، یک فروند هلی‌کوپتر را با آتش سلاح‌های خود، سرنگون کردند. (۳)

همچنین نیروهای حزب الله کرد عراق طی یک عملیات چریکی - پارتیزانی، به یک مقر گروهان و پادگان‌های مجاور آن در منطقه "گوهر خاله"، حمله کردند. در این حمله، نیروهای حزب الله چند پایگاه را تصرف کردند و به مقر گروهان نیز تلفات و ضایعاتی وارد آوردند. (۴)

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره اقدامات تخریبی ارتش عراق در استان‌های "دهوک" و "اربیل" این کشور گزارش داد: «هوایماهای عراق طی هفته گذشته، شش روستای مناطق کردنشین این کشور به نام‌های بوصلی، سهنسکا، بیناز نعلی، بیزی، دولا و کانی بلاغی" را در استان‌های شمالی، بمباران کردند. نیروهای مسلح عراق در هفته گذشته، همچنین با به کارگیری دو گردان از نیروهای پیاده سبک به فرماندهی سرهنگ "عصام"، چهار روستای اقویان، دورته، پونگینه و دوری را به آتش کشیدند و پنج روستای اشینداره، برره که، فریز، زورآباد و مام یزدنیا را گلوله-باران کردند.» (۵)

روزنامه "فرانکفورتر الگماینه" درباره وضعیت عمومی کردستان عراق و علت همکاری نیروهای مبارز کرد عراقی با ایران نوشت: «اکنون هرچه بیشتر گزارشاتی در مورد جنگ‌هایی در شمال عراق به دست می‌رسد. در این نبردها نیز بسیاری از کردها شرکت دارند که بیشتر آنها - علی‌رغم خودمختاری محدود که در عراق به دست آورده‌اند - از نیروهای ایرانی حمایت به عمل می‌آورند. آنها معتقدند پیروزی ایران بر عراق، می‌تواند اهداف سیاسی آنها را نیز تأمین نماید.» (۶)

با شدت گرفتن این‌گونه عملیات‌ها، تعداد پناهندگان کرد عراقی به ایران نیز افزایش یافته است و طی هفته گذشته بیش از ۹۰ تن از کردهای استان سلیمانیه عراق، به ایران پناهنده شدند و بدین ترتیب شمار پناهندگان کرد از این استان به ایران، طی دو ماه اخیر از مرز ۶۱۵۰ تن گذشت. (۷)

۱-۳. پیشین، ص ۱۲، منامه - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۲-۴. روزنامه رسالت، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۳-۵. روزنامه اطلاعات، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۴-۶. سند شماره ۰۸۸۱۷۳ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان معاونت اطلاعات به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۱۰/۵/۱۳۶۶.

۵-۷. مأخذ، ص ۱۴، گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۶-۸. اداره کل مطبوعات و رسانه های خارجی وزارت ارشاد اسلامی، نشریه "بررسی مطبوعات جهان"، شماره ۱۲۵۰، ۴/۵/۱۳۶۶، فرانکفورتر الگماینه چاپ آلمان، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۷-۹. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش نوبه ای"، شماره ۲۵۱، ۳۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱؛ و - روزنامه کیهان، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳، باختران.

در ساعت ۲۲، یک گروه از عناصر سازمان "کومه له" به ساختمان جدید شهرداری مریوان که در چهار کیلومتری این شهر قرار داشت، حمله کردند. با توجه به عدم حفاظت از این ساختمان، نیروهای مهاجم سه خودرو، یک لودر و تمامی پرونده ها و لوازم اداری را به آتش کشیدند.^(۱) افراد کومه له همچنین مقداری از وسایل از جمله دوربین، تلویزیون، ماشین تایپ و ... را از این محل به سرقت بردند.^(۲) افراد کوموله در اقدام دیگری، به روستای "هنگ زال" از توابع شهرستان بانه حمله کردند و با شلیک دو موشک آر.پی.جی، به مسجد روستا خساراتی وارد آوردند. در این عملیات نیروهای کومه له پنج تن از اهالی روستا و یک تن از نیروهای بسیجی غیربومی را با خود به اسارت بردند. در قریه "ولی آباد" این شهرستان نیز نیروهای کومه له با حمله به پایگاه مقاومت این روستا، یک تن را شهید و پنج تن را به اسارت بردند. نیروهای این سازمان قصد داشتند، ماشین های سنگین راه سازی مستقر در این روستا را به آتش بکشند ولی با مقاومت نیروهای خودی، مجبور به ترک محل شدند.^(۳) همچنین نیروهای این سازمان از طریق جاده روستای "هزار"، قصد نفوذ به شهر بوکان را داشتند ولی با کمین پیش مرگان کرد مسلمان روبه رو و متواری شدند.^(۴)

امروز دوازده تن از هجده مصدوم حمله شیمیایی عراق به سردشت، در بیمارستان های "سالسبورگ" اتریش و "بروکسل" بلژیک بستری شدند.^(۵)

خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره بازتاب بستری شدن این افراد در بیمارستان های چهار کشور اروپایی گزارش داد: «به دنبال ورود تعدادی از مجروحان حملات شیمیایی به کشورهای ایتالیا، بلژیک، اسپانیا و اتریش، موج تنفر از این اقدام غیرانسانی، بین مردم این کشورها گسترش یافته است. در همین حال، رسانه های اروپا به ویژه وسایل ارتباط جمعی در بلژیک، با انتشار اخبار و گزارش های متعدد، به تشریح وضعیت مجروحین پرداخته اند.» این گزارش می افزاید: «پنج تن از مصدومین حمله شیمیایی هفتم تیرماه نیروهای عراقی به مناطق مسکونی شهر سردشت که به بروکسل انتقال یافتند، در دو بیمارستان تخصصی این شهر بستری شدند. "عبدالکریم عزیزی" کودک سه ساله که در جریان این بمباران مصدوم شده است، همراه با مادرش "سودا عزیزی" که وی نیز دچار سوختگی های ریوی شده است، در بیمارستان تخصصی "بروکمن" تحت درمان قرار دارد. وی که به دلیل سوختگی های داخلی در مجاری تنفسی، به سختی قادر به تنفس است، از جراحات سطحی جلدی در اطراف گردن و نقاط چین دار بدن نیز رنج می برد. ... سه تن دیگر از این مصدومین، در کلینیک دانشگاهی "ارسم" بروکسل بستری شدند که حال دو تن از آنان رضایت بخش نیست. "ابوبکر مکاری" اهل روستای "ملاشیخ" واقع در حوالی سردشت و "پروین کریم واحد" همسر ۲۲ ساله وی نیز در جریان این

۱- ۱۰. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۵، ۸/۵/۱۳۶۶، ص ۱۴.

۲- ۱۱. مأخذ ۹ ردیف اول؛ و - پیشین.

- ۳-۱۲. واحد اطلاعات سپاه پاسداران، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۸، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۲؛ و - شماره ۲۴۹، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳.
- ۴-۱۳. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۹، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۵-۱۴. روزنامه کیهان، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - روزنامه اطلاعات، ۲۵/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه زالبورکر - تایتونک.

حمله دچار صدمات جدی شده اند و در حال حاضر در بخش مراقبت های ویژه این بیمارستان تحت درمان قرار دارند. دکتر "روز" پزشک متخصص این بیمارستان، سوختگی های جلدی پروین کریم واحد را نگران کننده توصیف کرد و اعلام نمود که پوست بدن وی به میزان چهل درصد به دلیل مجاورت با گازهای شیمیایی، سوخته است. به گفته همین پزشک، ناراحتی های ریوی، استنشاق عادی وی را بسیار دردناک ساخته و آب ریزش مدام از دو چشم همراه با سوزش شدید، بینایی فرد مذکور را مختل نموده است.»

از سوی دیگر، خبرگزاری جمهوری اسلامی از بن گزارش داد: «اخبار بستری شدن مجروحان شیمیایی در اتریش، در رسانه های این کشور انعکاس وسیعی داشته است و این رسانه ها پریروز و دیروز، درباره بستری شدن هفت مجروح شیمیایی ایرانی در این کشور گزارشات مفصلی انتشار داده اند. رادیو اتریش پس از ورود مجروحان ایرانی به وین اعلام کرد این مجروحین غیرنظامی هستند و در اثر بمباران های شیمیایی عراق مجروح شده اند.» خبرگزاری جمهوری اسلامی همچنین از بروکسل گزارش داد: «دو روزنامه پرتیراژ بلژیک در صفحات اول خود ضمن چاپ تصاویری از "عبدالکریم عزیزی" کودک سه ساله که در جریان حمله شیمیایی عراق به سردشت مصدوم شده است، اعلام کردند که پنج مصدوم غیرنظامی این حمله در دو بیمارستان بروکسل تحت درمان قرار گرفته اند. روزنامه گارت نیز در این باره نوشت: بار دیگر آشکارا معلوم شد که عراق در جنگ از گاز خردل استفاده کرده است و بمباران شیمیایی شهر سردشت، دوهزار مصدوم و شصت شهید برجای گذاشته است.» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «شبکه دوم تلویزیون دولتی بلژیک، تلویزیون لوکزامبورگ، تلویزیون انگلیس و شبکه سراسری رادیو فرانسوی زبان بلژیک، ورود این مصدومین به بروکسل را منعکس ساختند، در حالی که مطبوعات فرانسوی زبان این کشور که شدیداً تحت تأثیر رسانه های پاریس قرار دارند، در شماره امروز خود هیچ اشاره ای به این امر نکردند. در همین حال، دو دختر جوان ایرانی که در جریان بمباران شیمیایی سردشت توسط رژیم بعثی عراق مجروح شده اند، روز گذشته طی پروازی، از تهران وارد رم شدند. "لیلا فتحی" ۱۴ ساله و "خدیجه رسولی نیا" ۱۵ ساله در فرودگاه بین المللی رم با آمبولانس به بخش سوختگی های شدید بیمارستان "سنت یوجینو" رم انتقال یافتند. رسانه های ایتالیا از جمله تلویزیون، خبرگزاری ایتالیا و دیگر روزنامه ها تاکنون در رابطه با ورود مجروحین شیمیایی ایران به ایتالیا مطلبی درج نکرده اند.»

در این حال، جانشین رئیس بیمارستان نظامی مادرید که ۹ تن از مجروحین شیمیایی شهرستان سردشت در آن بستری شده اند، گفت: «مجروحین ظاهراً در معرض دو نوع گاز سمی قرار گرفته اند.» وی این مطلب را هنگام عیادت کاردار سفارت جمهوری اسلامی ایران در مادرید از این مجروحان بیان داشت. (۱)

ص: ۵۹۵

در پی اعزام مصدومان بمباران شیمیایی سردشت، سفارت خانه های ایران در بلژیک و ایتالیا از این کشورها خواستند به وظیفه خود برای افشای کاربرد سلاح شیمیایی و جلوگیری از تکرار چنین وقایعی عمل کنند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در آستانه ورود دو تن از مجروحان شیمیایی سردشت برای بستری شدن در بیمارستان "سنت یوجینو" در ایتالیا، سفارت ایران در رم با انتشار بیانیه ای، ادامه سکوت مجامع بین المللی را عامل به کارگیری مجدد سلاح های شیمیایی به دست رژیم بعث عراق اعلام کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در بخشی از این بیانیه، ضمن تأکید بر کشته و مجروح شدن دو هزار تن در سردشت، آمده است: «در حالی که تنها هجده روز از صدور قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل در محکوم کردن عراق به خاطر استفاده از سلاح های شیمیایی می گذشت، این رژیم بار دیگر از این سلاح ها در سردشت استفاده کرد.» این بیانیه می افزاید: «با ادامه سکوت مرگبار جوامع بین المللی در مقابل این اقدامات غیرانسانی، عراق باز هم از سلاح های شیمیایی استفاده خواهد کرد.» (۱)

سفارت جمهوری اسلامی ایران در بروکسل نیز با ارسال یادداشت هایی جداگانه خطاب به وزیر امور خارجه بلژیک و پارلمان اروپا، از آنان خواست تا در اجرای وظایف انسانی و بین المللی خود، اقدام رژیم عراق را در به کارگیری سلاح های شیمیایی محکوم کنند. در این یادداشت ها با اشاره به سوابق نیروهای عراقی در به کارگیری سلاح های شیمیایی در جنگ، آمده است: «این حملات در سال گذشته، متناوباً تکرار شده و گسترش یافته است به نحوی که طی چند ماه اخیر، اهالی شهرهای مرزی کشور نیز بارها هدف حملات شیمیایی دشمن قرار گرفته اند.» سفارت جمهوری اسلامی ایران در یادداشت خود با اشاره به اینکه بمباران اخیر شهر سردشت که دو هزار مصدوم و شصت شهید برجای گذاشته است، تنها دو هفته پس از انتشار گزارش هیئت کارشناسی سازمان ملل متحد انجام گرفته است، می افزاید: «شدت حملات عراق و تنوع عوامل شیمیایی استفاده شده از یک سو و کثرت مصدومین به خصوص زنان و کودکان از سوی دیگر، دولت جمهوری اسلامی ایران را بر آن داشت که برای اطمینان از مداوای سریع مصدومین حاد، تعدادی از آنان را در بیمارستان های اروپا بستری نماید.» سفارت جمهوری اسلامی ایران در یادداشت رسمی خود به وزیر امور خارجه بلژیک نیز ضمن یادآوری خطر توسعه به کارگیری سلاح های شیمیایی به دست نیروهای عراقی، از دولت این کشور خواست تا به طور مستقل، این جنایات را محکوم کند و مسئله جلوگیری از صدور تسلیحات شیمیایی و ترکیبات قابل تبدیل به عوامل شیمیایی به بغداد را در چارچوب جامعه اقتصادی اروپا، در قبال جنایات فعلی عراق پیگیری کند. سفارت ایران در بروکسل همچنین در یادداشت خود خطاب به پارلمان اروپا، از نمایندگان آن دعوت کرد تا ضمن عیادت از مصدومان حمله شیمیایی یازدهم تیرماه شهر سردشت که در بروکسل بستری هستند، به طور جدی اقدام رژیم بغداد را در نقض قوانین بین المللی به ویژه به کارگیری تسلیحات شیمیایی، محکوم کنند. (۲)

ص: ۵۹۶

۱-۱۶. روزنامه کیهان، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲-۱۷. روزنامه اطلاعات، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.

با توجه به حساسیت های نظامی مناطق عملیاتی و اوج گیری تنش های سیاسی در خلیج فارس و به منظور توجیه این وضعیت و اعلام مأموریت های ویژه سپاه یکم ثارالله، امروز گردهمایی شورای فرماندهی نواحی و فرماندهان پایگاه های مقاومت بسیج سپاه یکم ثارالله، در پادگان امام حسن (ع) تشکیل شد. در پایان این گردهمایی، شرکت کنندگان قطع نامه ای را در هشت ماده صادر کردند. به گزارش روزنامه کیهان در این قطع نامه آمده است: «ما بسیجیان، هم صدا با همه امت اسلامی، اعلام می کنیم تا آخرین قطره خونمان از اسلام عزیز صیانت کرده و گوش به فرمان فرماندهی کل قوا، امام عزیزمان داشته و آماده ایم تا بار دیگر با هجوم به جبهه های نور علیه ظلمت، جهنمی دوباره برای استکبار جهانی بسازیم.» در این قطع نامه، به کشورهای مرتجع و وابسته منطقه هشدار داده شده است که فریب ابرقدرت ها را نخورند و از خشم امت اسلامی بترسند و با عدم حمایت از صدام کافر، زمینه آمادگی برای استمرار بی وقفه عملیات آینده عراق اسلامی و رهایی مستضعفین جهان از چنگال کفار و مشرکین جهانی را بر حسب آیات شریفه قرآن و فرامین حضرت رسول فراهم آورند.

از جمله برنامه های این گردهمایی، دیدار شرکت کنندگان با رئیس جمهور و رئیس مجلس شورای اسلامی بود. در این دیدار، آیت الله خامنه ای وجهه مردمی حاکمیت در ایران و جوشش های مردمی برای دفاع از این حاکمیت را مهم ترین ابزار پیروزی دانست و گفت: «امروز یکی از حساس ترین لحظات تاریخ جنگ است، چون که دشمن ضمن آزمودن همه توطئه ها، فهمیده است که در دل این مردم و رهبری، خوفی از قدرت های پوشالی نیست.» رئیس جمهور افزود: «ملت ها از حرکت های تجاوزکارانه دفاع نمی کنند. اگر مردم امریکا بدانند که چرا امریکا در خلیج فارس حضور می یابد، مشکلات بیشتری را برای حکومت امریکا به وجود خواهند آورد و تازه، هنوز حکومت امریکا از حمایت مردم برخوردار نیست حال آنکه ما متراکم هستیم و مردم، پشتیبان رزمندگان هستند و هر روز، انسان های فعال و از جان گذشته از دل مردم می جوشند و این، دلیل موفقیت و پیروزی ملت ما بر استکبار جهانی و هر نیرویی است که قصد تجاوز داشته باشد.»

آقای هاشمی رفسنجانی نیز با توجه به ناکامی قدرت های بزرگ در تجهیز عراق و پیروزی های ایران در منطقه شرق بصره، به صحنه جدیدی که در خلیج فارس در حال گشوده شدن است و با بیان اینکه امریکا در سال جاری خیلی صریح با انقلاب اسلامی به مبارزه پرداخته است، گفت: «تحولات نیمه دوم سال گذشته در جبهه های جنگ، این راه را پیش پای امریکا گذاشته است.» وی اضافه کرد: «آنها اولین قدم را در اولین قطعه از باتلاق خلیج فارس گذاشته اند و در باتلاق هم راه بازگشت مشکل است. ما آماده ایم که کشتی های امریکایی را غرق کنیم و بنا به حکم قرآن، ارتش ۲۰ میلیونی، واقعاً آماده جهاد است و تداوم جهاد برای ما، یک اصل می باشد.» نماینده امام در شورای عالی دفاع، با توجه به اصرار امریکا در بروز تنش در منطقه، گفت: «ما مایل نیستیم

جنگ گسترش پیدا کند، اما اگر دشمن دیوانگی کرد، ما آماده ایم با اعزام مرحله دوم ارتش ۲۰ میلیونی که بهترین اقدام است، نمایش قدرت بدهیم و اگر استکبار جهانی درس نگرفت و در باتلاق وارد شد، آن روز برای ما روز تلخی نیست. در آن روز، بخشی از لول-ه های توپ خودمان را به سوی یانکی ها خواهیم گرفت و اسرای امریکایی را دست روی سر و با ذلت به سوی اردوگاه ها هدایت خواهیم کرد و این را دنیا خواهد دید و آن روز، دیگر برای امریکا بازگشتی وجود ندارد.»^(۱) وی همچنین با اخطار شدید به کشورهای منطقه مبنی بر رعایت بی طرفی در بحران های احتمالی، گفت: «این کشورها باید بدانند، اگر پایگاه و بندری در اختیار امریکا گذاشتند، ما آن پایگاه را خواهیم گرفت و در آن صورت، ما پایگاه را از امریکا گرفته ایم نه از یک کشور همسایه.» وی افزود: «امریکا ممکن است کشتی ها و هواپیماهایی را به منطقه بفرستد، ولی مطمئناً یک دهم ما نمی تواند نیروی مؤمن و آماده رزم برای هدف هایش در منطقه داشته باشد و این امتیاز منحصر به فرد جمهوری اسلامی است.»^(۲)

علی شمخانی قائم مقام فرماندهی سپاه نیز از سخنرانان در جمع فرماندهان منطقه یکم ثارالله بود. وی درباره تدابیر سپاه برای رویارویی با ناوگان امریکا گفت: «ما منتظر ناوهای امریکایی هستیم و به امریکایی ها می گویم ناوهایشان را حتی المقدور، منفجر نخواهیم کرد بلکه آنها را به غنیمت گرفته و با تجهیزات دریایی ابرقدرت ها، تشکیلات نیروی دریایی خود را تقویت خواهیم کرد.»^(۳)

۷۰۶۱

با گسترش تشنج در منطقه خلیج فارس، خبرگزاری رویتر به نقل از منابع هوانوردی خلیج فارس، از افزایش توان پدافند هوایی و بازسازی نیروی هوایی ایران خبر داد. در این گزارش آمده است: «ایران به منظور مقابله با تقویت نظامی امریکا در خلیج [فارس] و جلوگیری از حملات هوایی عراق به خطوط حیاتی صادرات نفتی اش، به تلاش چشمگیری برای احیای نیروی هوایی خود دست زده است. ایران، حداقل پانصد میلیون دلار به نصب سیستم های فنی مدرن بر روی هشتاد فروند جنگنده قابل سرویس اف - ۴ و اف - ۵ و نیز تعمیر چهل جنگنده دیگر برای پرواز، اختصاص داده است. ایران قصد دارد، به منظور جلوگیری از هرگونه حمله هوایی و حفاظت از خطوط کشتی رانی صادرات نفتی اش، تعداد جنگنده های خود را در ساحل خلیج [فارس] افزایش دهد. ایران همچنین در تلاش است تا زرادخانه موشک های هواپیما را که به خاطر قدیمی شدن این موشک ها و یا حمله به خطوط کشتی رانی خلیج، خالی شده است، دوباره تقویت کند. نمایندگان ایران به منظور دستیابی به اهدافشان، به چندین شرکت در آسیا و اروپا مراجعه کرده اند و انجام چنین معامله ای نمی تواند عاری از سود باشد. ایران تصمیم دارد حداقل سی فروند جنگنده خود را در نزدیکی پایگاه اصلی نیروی هوایی این کشور در بندرعباس در تنگه هرمز، دهانه خلیج [فارس] و محل عبور یک ششم از نفت وارداتی دنیای

ص: ۵۹۸

۱- ۱۸. مأخذ ۱۶ ص ۳.

۲- ۱۹. مأخذ ۱۶ ص ۲؛ و - روزنامه رسالت، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

٣-٢٠. پيشين، رديف دوم؛ و - مأخذ ١٦، ص ٣.

غیر کمونیست مستقر سازد. مکان های دیگری که می توان از آنها برای تقویت نیروی هوایی استفاده کرد، جزیره لاوان در مرکز خلیج [فارس]، بوشهر در شمال و نزدیکی پایانه نفتی جزیره خارک است. استقرار جنگنده های بیشتر در جزیره لاوان، ایران را قادر خواهد ساخت تا از ناوگان نفت کش های خود که نفت صادراتی ایران را از خارک به جنوب خلیج حمل می کنند، پوشش هوایی وسیعی به عمل آورد.»^(۱)

۷۰۷۱

امریکا با اصلی قلمداد کردن تهدید موشک های کرم ابریشم به عنوان تنها سلاح کارا برای مقابله با اسکورت نفت کش ها، ایران را از به کارگیری این موشک ها بر حذر داشت. رادیو بی.بی.سی گزارش داد: «کاسپار واینبرگر» وزیر دفاع ایالات متحده مجدداً تهدید کرد در صورتی که ایران به تهیه مقدمات استقرار موشک های ساخت چین ادامه دهد، به پایگاه های استقرار این موشک ها حمله خواهد کرد. کاسپار واینبرگر گفت که نیروی دریایی امریکا هر زمانی که فکر کند ایران می خواهد از موشک های خود استفاده کند، آماده است تا حمله ای پیشگیرانه علیه موشک های آن کشور انجام دهد. وزیر دفاع امریکا تصریح کرد که امریکا در انتظار نمی ماند تا رزم ناوهایش و کشتی هایی که با پرچم امریکا حرکت می کنند، مورد حمله قرار گیرند.»^(۲)

روزنامه شیکاگو تریبون نیز در همین باره می نویسد: «خط مشی درگیری با ایران، هفته گذشته مورد تأیید قرار گرفت، وقتی که از عرشه ناو هواپیمابر "کانستلیشن" هواپیماهای امریکایی برای تمرین وارد آوردن ضربه بمبارانی به ایران، به هوا بلند شده بودند، گرچه این تمرین لغو شد، ولی دیپلمات ها این حادثه را به عنوان یکی از آشکارترین مظاهر بروز وضع انفجارآمیز ارزیابی می کنند.»^(۳)

۷۰۸۲

ضرب الاجل شروع مأموریت نیروهای امریکایی برای اسکورت نفت کش های کویتی، اعلام شد. به گزارش خبرگزاری یونایتدپرس، کاسپار واینبرگر وزیر دفاع، جورج شولتز وزیر خارجه، کارلوچی مشاور امنیت ملی و آدمیرال ویلیام کراو رئیس ستاد مشترک امریکا، امروز برای اعلام تصمیم دولت ریگان درباره اسکورت نفت کش های کویتی، به کنگره رفتند. شرکت کنندگان در جلسه کنگره اظهار نظر کردند: نظر واینبرگر این بود که عملیات اسکورت نفت کش ها از روز دوشنبه (۲۹ تیر) آغاز شود ولی بعد، با ۲۲ ژوئیه (۳۱ تیر) موافقت کرد.^(۴) «رابرت دال» رهبر جمهوری خواهان سنا در این باره گفت: «عملیات اسکورت، ۲۲ ژوئیه (۳۱ تیر ۱۳۶۶) آغاز می شود. تعداد زیادی از نمایندگان سؤالاتی در مورد روش اجرای این عملیات دارند... من تصور نمی کنم روش موجود بهترین باشد، ولیکن این یک اقدام انجام شده است.» در کاخ سفید گفته شده است که احتمال دارد تاریخ شروع عملیات اسکورت به دلیل اطلاع ایران از محل و زمان

ص: ۵۹۹

۲-۲۲. مأخذ ۲، صص ۲۵ و ۲۶، رادیو بی.بی.سی، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۳. مأخذ ۲، روزنامه شیکاگو تریبون، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۴. مأخذ ۱۶ص آخر، واشنگتن - خبرگزاری یونایتد پرس.

شروع آن، به تأخیر بیفتد.» "لس آسپین" رئیس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا نیز درباره چگونگی اجرای مأموریت اسکورت نفت کش ها گفت: «نخستین نفت کش کویتی تا هشتصد کیلومتری طول آب راه برای بارگیری نفت و سپس بازگشت از تنگه هرمز، در دهانه خلیج فارس اسکورت خواهد شد.» وی افزود: «ابتدا یک یا دو نفت کش کویتی اسکورت خواهد شد و سپس، در روزهای آینده به تعداد آنها افزوده خواهد شد.»^(۱)

در همین حال، در پی اظهار نظر دو روز پیش "هاچکلیف" سفیر انگلیس در کویت درباره آمادگی آن کشور برای اسکورت نفت کش های کویتی، خبرگزاری رویتر به نقل از منابع دیپلماتیک در این کشور، اعلام کرد: «در ملاقات وزیر مشاور در امور خارجی کویت با سفیر انگلیس، وی تقاضای دولت کویت مبنی بر درخواست حمایت انگلیس از نفت کش های کویتی تحت پرچم آن کشور را به اطلاع سفیر انگلیس رسانده است.»^(۲)

۷۰۹۱

در حالی که جلسه رسمی اعضای شورای امنیت سازمان ملل برای رأی گیری درباره پیش نویس قطع نامه این شورا چند روز دیگر تشکیل می شود، اعضای "غیرمتعهد شورای امنیت" خواستار انجام دادن اصلاحاتی به نفع ایران در پیش نویس قطع نامه پیشنهادی شدند. به گزارش خبرگزاری کویت، نمایندگان این کشورها (آرژانتین، کنگو، غنا، امارات متحده عربی و زامبیا) در ملاقاتی که در پشت درهای بسته، با رئیس شورای امنیت سازمان ملل انجام دادند، از وی خواستند که لزوم توقف تمامی اقدامات نظامی چه در هوا، چه در دریا و یا روی زمین و نظارت ناظران سازمان ملل بر آتش بس بین ایران و عراق و همچنین محکوم شدن استفاده از سلاح شیمیایی و اعلام آمادگی برای تعیین خسارات جنگی به وسیله یک کمیسیون سازمان، در این قطع نامه گنجانده شود.^(۳) "چارلز ردمن" سخنگوی وزارت خارجه امریکا نیز این مسئله را تأیید کرد. وی گفت: «شورای امنیت، کماکان در حال کار بر روی قطع نامه می باشد و ممکن است صدور آن به هفته آینده موکول گردد؛ اما قطعاً این قطع نامه با اکثریت آراء تصویب خواهد شد.» وی افزود: «از دلایل تعویق صدور این قطع نامه، تغییرات پیشنهادی اعضای غیردائم شورای امنیت سازمان ملل در پیش نویس قطع نامه می باشد.» خبرگزاری یونایتد پرس درباره چگونگی تغییرات احتمالی در این قطع نامه اعلام کرد: «دیپلمات ها معتقدند توصیه کشورهای غیرمتعهد، در جهت جالب تر جلوه دادن قطع نامه برای ایران است که به عنوان قربانی جنگ شیمیایی شناخته شده و تاکنون نیز تمام قطع نامه های قبلی شورای امنیت را رد کرده است. این توصیه ها با پیش نویس قطع نامه مورد حمایت امریکا، شوروی، انگلیس، فرانسه و چین ترکیب می شوند. دیپلمات ها گفتند پنج کشور غیردائم عضو شورا (که از اعضای غیرمتعهدها هستند) می خواهند تغییرات بیشتری در قطع نامه پیشنهاد کنند و این امر، اجلاس رسمی شورا را به اواخر هفته جاری موکول خواهد کرد.»^(۴)

ص: ۶۰۰

۱- ۲۵. مأخذ ۱۶ ص آخر، واشنگتن - به نقل از خبرگزاری ها.

۲- ۲۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری رویتر.

۳- ۲۷. مأخذ ۴، ص آخر.

٢٨-٤. روزنامه اطلاعات، ٢٤/٤/١٣٦٦، ص ٢؛ و - مأخذ ٤، ص آخر.

تلاش های ایران برای ایجاد تغییرات در قطع نامه پیشنهادی، نارضایتی برخی کشورهای بزرگ صنعتی از اقدامات تحریک آمیز امریکا در قبال ایران، مفاد درخواست های ایران برای گنجانده شدن در متن قطع نامه پیشنهادی، از جمله محورهای اصلی مقاله یی است که روزنامه "کریستین ساینس مانیاتور" چاپ کرده است. گزیده یی از این مقاله، چنین است:

«در حالی که شورای امنیت سازمان ملل خود را برای تهیه قطع نامه ای شدید اللحن و تازه برای برقراری آتش بس در جنگ خلیج فارس آماده می سازد، دیپلمات های ایران در نیویورک، سخت می کوشند که مواضع شان در قطع نامه نهایی مدنظر قرار گیرد. پیش نویس این قطع نامه که پشت درهای بسته توسط پنج عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل تهیه شده، شامل مفادی است که نهایتاً می تواند به برقراری تحریم علیه هر یک از دو طرف مخالف با برقراری آتش بس بینجامد. با این حال، در حقیقت، فشار بیشتر متوجه ایران است که در گذشته به دلیل آنکه سازمان ملل هرگز عراق را در جنگ خلیج فارس متجاوز نشناخته، بحث های آن سازمان درباره جنگ خلیج فارس را تحریم کرده است. پنج قدرت بزرگ عضو دائمی شورای امنیت سازمان ملل یعنی بریتانیا، فرانسه، چین، اتحاد شوروی و ایالات متحده می گویند خواهان آنند که هر دو طرف درگیر در جنگ بتوانند قطع نامه تازه را بپذیرند. اما برخی از اعضای دیگر شورای امنیت به ویژه ژاپن و آلمان غربی، ایالات متحده را متهم ساخته اند که اظهارات و اقدامات علنی اش غیرسازنده بوده و پیوسته موجب تحریک و انزوای ایران شده است. در این حال، دیگر اعضای شورای امنیت سازمان ملل بر این احساس اند که فشار وارد شده از جانب ایالات متحده، نتیجه یی دلخواه به بار آورده و رژیم ایران را وادار ساخته است که مواضع خویش را به کلی مورد تجدید نظر قرار دهد. ایرانیان خواستار آن بوده اند که این قطع نامه پیش از درخواست برقراری آتش بس، ابتدا مسئول آغاز جنگ را معرفی کند. یک دیپلمات ایرانی در سازمان ملل گفت: "اگر شورای امنیت چنین قضاوت کند که عراق آغازگر جنگ و طرف متجاوز بوده است، صلاحیت دارد که خواستار برقراری آتش بس شود و در این صورت، این درخواست مورد بررسی قرار خواهد گرفت و به نظر من، پذیرفته خواهد شد." دیپلمات ایرانی در سازمان ملل افزود: اما تا زمانی که شورای امنیت، عراق را به عنوان متجاوز اعلام نکرده، ایران درخواست آتش بس را نخواهد پذیرفت و از سازمان ملل بیشتر فاصله خواهد گرفت که سازمان ملل تاکنون به برداشتن چنین گامی علاقه نشان نداده است.

ایران درخواست کرده است که شورای امنیت سازمان ملل تعیین مسئول آغاز جنگ را به عهده دستگاهی بی طرف، چون دادگاه جهانی واگذارد. تصور ایرانیان آن است که عراق به خاطر تجاوز سپتامبر سال ۱۹۸۰ (شهریور ۱۳۵۹)، به سرزمین ایران، مورد سرزنش قرار خواهد گرفت. دیگر تغییری که ایرانیان در قطع نامه تازه خواهانش هستند، آن است که عراق به خاطر

کاربرد سلاح های شیمیایی در جنگ، محکوم شود و اصل آزادی کشتی رانی در خلیج فارس، مورد تأکید قرار گیرد. چنین تغییراتی، این درخواست ایرانیان را اجابت می کند که شورای امنیت باید به رفتار عراق در جنگ رسیدگی کند و منافع استراتژیک ایران را در حمایت از کشتی های خویش در خلیج فارس که پیوسته مورد حمله عراق قرار گرفته اند، مورد حمایت قرار دهد. ایران بارها گفته است که با آتش بس در آب های خلیج فارس موافقت می کند. به گفته دیپلمات ها، احتمال می رود که یک یا هر دوی این تغییرات در متن نهایی قطع نامه تازه شورای امنیت گنجانده شود.»^(۱)

۷۱۱۱

"طه یاسین رمضان" معاون نخست وزیر عراق درباره پیشنهاد ایران مبنی بر توقف حملات در خلیج فارس گفت: «این کشور، (عراق) حل و فصل مقطعی جنگ ایران - عراق را نخواهد پذیرفت و توقف حمله به کشتی ها باید تنها به عنوان بخشی از حل و فصل جامع جنگ صورت بگیرد.» رمضان در گفت و گو با مجله عربی زبان "کل العرب" گفت: «تلاش ایران برای پایان جنگ نفت کش ها تنها برای منحرف کردن افکار عمومی از لزوم حل و فصل جنگ ایران و عراق و حل و فصل مقطعی آن صورت می گیرد. عراق به حملات علیه بنادر و منافع ایران ادامه خواهد داد و از این طریق، به ایران و جامعه بین المللی فشار خواهد آورد تا در صدد برقراری صلح باشند.»^(۲)

۷۱۲۲

خبرگزاری آلمان از آخرین اقدامات امریکا به منظور کسب آمادگی برای حضور نظامی در خلیج فارس و اجرای مانور نظامی مشترک با مصر، خبر داد: «بر اساس گزارش ها در قاهره، قرار است به منظور تقویت حضور نیروی دریایی امریکا در خلیج [فارس]، یک فروند ناو هواپیمابر در ۲۴ ساعت آینده، با همراهی چهار فروند ناو جنگی بر سر راه خود به خلیج [فارس]، از کانال سوئز عبور کند. یک منبع در بندر سوئز گفت: طبق برنامه ریزی، پنج ناو جنگی بعد از ظهر فردا از این آبراه بین المللی خواهند گذشت. این منبع افزود: ناو هواپیمابر یاد شده "گوادانال" نام دارد که ناوهای جنگی "لاموراکانتی استین"، "سپینگل رو" و "وساگنیای" آن را همراهی می کنند. یک روزنامه مخالف در قاهره گزارش داد که مصر و امریکا مانورهای مشترک "ستاره درخشان" را که برای تابستان طرح ریزی شده است در ۱۹ آگوست (۲۸ مرداد) شروع خواهند کرد. هفته نامه "الشعب" نوشت: این مانورها به طور مستقیم، به تحولات اخیر در خلیج [فارس] مرتبط می شود. این نشریه ادعا کرد: مانورهای یاد شده بخشی از تلاش های هماهنگ شده دو طرف (مصر و امریکا) در تدارک طرح نظامی که در صورت دخالت مستقیم امریکا در خلیج [فارس] مورد نیاز خواهد بود، می باشند.»^(۳)

در این حال، روزنامه امریکایی "کریستین ساینس مانیاتور" در تحلیل رفتار نظامی امریکا در خلیج فارس، عملکرد این کشور را فراتر از یک اقدام مقطعی خواند و آن را در جهت

ص: ۶۰۲

۲- ۳۰. مأخذ ۲، صص ۹ و ۱۰، منامه - خیرگزاری آسوشیتد پیرس، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳۱. مأخذ ۲، ص ۳۱، قاهره - خیرگزاری آلمان، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

منافع استراتژیک، درازمدت و اقتصادی امریکا ارزیابی کرد: «در حمایت ایالات متحده و غرب از کویت، مسائلی به مراتب پراهمیت تر از حمایت از کشتی رانی آن کشور در خلیج فارس مطرح است. در سال های اخیر، وابستگی های فزاینده ای بین اقتصاد جهان آزاد و پیشرفت چشم گیر صنایع نفتی آن کشور از یک سو و سرمایه گذاری های جهانی و ثروت های نفتی کویت از سوی دیگر، به وجود آمده است. پول های کویت اغلب در ایالات متحده و دیگر کشورهای جهان آزاد، در بسیاری از معاملات صنعتی، معاملات املاک و داد و ستدهای کشاورزی در سراسر جهان به کار می رود. سرمایه گذاری های کویت به موازنه پرداخت های ایالات متحده کمک کرده و در شرایط کنونی از افزایش کسر بودجه امریکا پیشگیری می کند. از آنجایی که ابرقدرت ها تأمین کننده نیازهای دفاعی کویت بوده اند، خانواده حاکم بر آن کشور احساس می کند کمک سوپر قدرت ها به حفاظت از کشتی رانی کشور در شرایطی که در آب های بین المللی خلیج فارس زیر حمله قرار دارد، کاملاً طبیعی خواهد بود. دیپلمات های غربی و بازرگانان در منطقه خلیج فارس چنین احساس می کنند که منافع مشترک غرب با کویت، آن چنان عمیق و محکم است که هرگونه برخوردی بین ایالات متحده و ایران را از سر می گذرانند.»^(۱)

۷۱۳۱

بالاخره پس از مانورهای تبلیغاتی فراوانی که ادعا می شد ایران با نفوذ به منطقه دریایی کویت، اقدام به مین گذاری در سواحل آن کشور کرده است، امروز "حبیب المیل" فرمانده نیروی دریایی کویت اعلام کرد: «مین های دریایی که اخیراً در آب های منطقه ای و سواحل کویت پیدا شده اند، از طریق جریان آب، از منطقه خور عبدالله به قلمرو کویت رسیده اند.» وی افزود: «ایران و عراق برای محروم کردن یکدیگر از دست یافتن به آب راه خور عبدالله، این منطقه را مین گذاری کرده اند.» وی گفت: «مین های دریایی منطقه خور عبدالله با وزش بادهای جنوبی و جریان آب، رفته رفته به آب های منطقه و جزایر کویت رسیده اند.» وی اضافه کرد: «تعدادی از این مین ها در مسیر آبی منتهی به مناطق بندر "الاحمدی" و "الشعبیه" نیز پیدا شده است.» حبیب المیل گفت: «نیروی دریایی کویت برای مقابله با مین های دریایی، با نیروی دریایی سایر کشورهای عرب حوزه خلیج فارس همکاری نزدیک می کند.»^(۲)

خبرگزاری کویت درباره همکاری عربستان سعودی با کویت در پاک سازی مین های دریایی اعلام کرد: «یک هیئت نظامی سعودی برای شرکت در عملیات جمع آوری مین از آب های فلات قاره کویت و به ویژه از مدخل بندر "الاحمدی"، در حال حاضر در کویت اقامت دارد. گزارش خبرگزاری فرانس پرس به نقل از خبرگزاری کویت، حاکی است: «این هیئت امروز با شیخ "سالم الصباح" وزیر دفاع کویت ملاقات کرد و درباره جنبه های فنی مأموریت خود با ژنرال "عبدالرحمن السانه" رئیس ستاد عالی کویت به گفت و گو پرداخت.»^(۳)

ص: ۶۰۳

۱- ۳۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه" شماره ۱۱۶، ۲۳/۴/۱۳۶۶، صص ۸ تا ۱۰، رادیو امریکا، روزنامه کریستین ساینس مانیتور، ۲۲/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۳. مأخذ، ص ۲۷، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶، روزنامه کویتی الانباء.

۳-۳۴. مأخذ ۲، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری فرانس پرس، خبرگزاری کویت.

یک روزنامه دیگر کویته نیز از مشارکت مصر در همین زمینه خبر داد: «مصر و کویت اخیراً قراردادی در زمینه جمع آوری مین های دریایی و پاک سازی آب های بین المللی مجاور آب های منطقه ای کویت در خلیج فارس امضا کرده اند. بر اساس این قرارداد، رژیم مصر کارشناسان نظامی، مردان قورباغه ای و چند کشتی مین یاب به کویت اعزام خواهد کرد.»^(۱) علاوه بر این، گزارش خبرگزاری کویت حاکی از خرید تجهیزات مین روبی این کشور از هلند است: «یک سخن گوی وزارت امور خارجه هلند اعلام کرد: شرکت دریایی "ون در گیستن" هنوز سرگرم مذاکره با کویت برای فروش دو فروند کشتی مین روب به این کشور است. این سخن گو اظهار داشت این کشتی ها صرفاً در امور دفاعی به کار می روند و کویت مستقیماً در جنگ خلیج فارس دخالت ندارد. این سخن گو در عین حال خاطر نشان کرد که دولت هلند با اعمال فشار امریکا برای حضور نیروی دریایی هلند در خلیج فارس، به شدت مخالف است.»^(۲)

۷۱۴۱

در پی حمله پلیس فرانسه به یکی از دیپلمات های ایرانی در فرودگاه ژنو، امروز کاردار فرانسه به وزارت خارجه احضار شد. وی در ملاقات با مسئولان وزارت خارجه، اقدامات پلیس فرانسه را مغایر کنوانسیون ژنو خواند. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران درباره اظهارات کاردار فرانسه به شرح زیر است:

«دولت فرانسه در این زمینه عکس العمل نشان داده و عاملان حادثه فرودگاه ژنو را تنبیه خواهد کرد. کاردار فرانسه در تهران در این ملاقات، همچنین ضمن اظهار تأسف از رفتار خلاف مأمورین فرانسوی نسبت به "محسن امین زاده"، از مقامات ایرانی عذرخواهی کرد. کاردار فرانسه در تأیید غیرقانونی بودن اقدام مأمورین فرانسوی در بخش گمرک سوئیس گفت: اول اینکه دیپلمات بودن محسن امین زاده و حرمت وی رعایت نشده است، حال چه اشتباهی باشد و چه عمدی. وی تأکید کرد که دولت فرانسه در این مورد بی عکس العمل نخواهد ماند و عاملین چنین اقداماتی تنبیه خواهند شد. دوم اینکه در اتاق گمرک فرودگاه، ایشان را بازداشت کرده اند و این چیزی است که خلاف کنوانسیون وین می باشد. سوم اینکه در مورد ضرب و شتم نامبرده و ضبط اسناد و مدارک ایشان باید گفت که طبق کنوانسیون وین، افراد پلیس و ژاندارمری و گمرک حق چنین رفتاری به خصوص تفتیش و ضبط مدارک و اسناد یک سفارت خانه را ندارند و این، جای تأسف است و از آن عذرخواهی می شود. "ملائک"، سرپرست دفتر نمایندگی ایران در ژنو، درباره سرقت و ضبط اسناد دیپلمات ایرانی به خبرگزاری فرانسه گفت: مأموران گمرک فرانسه مدارک فوق العاده محرمانه که از اهمیت بسیاری برخوردار می باشند، از یک دیپلمات ایرانی ضبط کرده اند. وی افزود: مأموران گمرک، این مدارک را ضبط کرده و فقط بخشی از آنها را که بدون شک فتوکپی شده اند، بازگردانده اند. اما مقدار زیادی از این مدارک بازگردانده نشده است.»^(۳)

ص: ۶۰۴

۱- ۳۵. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۳/۴/۱۳۶۶، ص ۳، روزنامه کویته الرأی العام.

۲- ۳۶. پیشین، ص ۳، خبرگزاری رویتر.

۳- ۳۷. مأخذ ۱۶، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

میتران رئیس‌جمهور فرانسه ضمن اعلام دوستی با عراق، دخالت کنشوری در جنگ را انکار کرد.

"فرانسوا میتران" رئیس‌جمهور سوسیالیست فرانسه، امروز ضمن اعلام دوستی با عراق، دخالت کنشورش در جنگ را انکار کرد. وی همچنین بر لزوم حضور "وحید گرجی" در دادگاه تأکید کرد. گزیده‌ی بی‌از گفته‌های وی به نقل از خبرگزاری فرانسه چنین است:

«میتران امروز اظهار داشت فرانسه دشمن ایران نیست اما در مقابل تهدیدها، فشارها و باج خواهی نیز تسلیم نخواهد شد. میتران طی گفت و گویی با شبکه تلویزیون فرانسه که به مناسبت عید ملی این کشور انجام گرفت، اعلام کرد که پاریس در صدد برقراری روابط عادی با تهران است، اما هر بار که این اقدام ممکن به نظر می‌رسد، چیزی یا عنصری از آن جلوگیری کرده است. وی خاطر نشان کرد: ما یک کشور دوست عراق هستیم، اما این مطلب به آن معنی نیست که ما دشمن ایران باشیم. ما در جنگ ایران و عراق دخیل نیستیم. فرانسوا میتران در خصوص مسئله گروگان‌های فرانسوی در لبنان و همچنین آخرین تحولات میان فرانسه و ایران تصریح کرد: فرانسه شرایطی را که می‌کوشند به ما تحمیل نمایند، نخواهد پذیرفت. وی افزود: کنشوری همچون فرانسه که لایق تاریخ خود است، نمی‌تواند به تهدیدات گردن نهد.

میتران در خصوص وحید گرجی اظهار داشت که به اندازه کافی، ظن در مورد شرکت احتمالی وی در اقدام‌های تروریستی وجود دارد که وی به ادای توضیح در این باره دعوت شود. میتران، مع‌هذا افزود که نمی‌داند تا چه اندازه و به چه نحوی وحید گرجی در این اقدام‌ها دخالت داشته است. وی گفت: باید به سخنان گرجی گوش فرا داده شود. قاضی بازپرس عجله دارد تا بدون آنکه ناگزیر به اتخاذ روش‌های خاص شویم، به سخنان وحید گرجی در کاخ دادگستری گوش فرا دهد. میتران در ادامه گفت: قانون، قانون است و یک ایرانی نیز همچون دیگری باید تسلیم آن گردد.» (۱)

در جهت افزایش تنگناهای سیاسی برای جمهوری اسلامی ایران، اعلام شد یک دیپلمات ایرانی در ترکیه که به فعالیت‌های ضد دولتی متهم بود، این کشور را ترک کرده است. یک منبع وزارت خارجه ترکیه امروز اعلام کرد که یک دیپلمات ایرانی متهم به فعالیت‌های ضد دولتی در ترکیه، اجازه یافته است تا به منظور جلوگیری از بروز هرگونه حادثه دیپلماتیک، خاک این

کشور را ترک کند. (۲) رادیو بی.بی.سی در تشریح این موضوع گفت: «مقامات وزارت خارجه ترکیه گفتند که به "شهشانی" اجازه داده شده است که بی سروصدا، خاک ترکیه را

ص: ۶۰۵

۱- ۳۸. مأخذ ۲، صص ۴۲ و ۴۳، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۹. مأخذ ۲، ص ۵۲، آنکارا - خبرگزاری رویتر، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

ترک گوید، زیرا پس از درگیری دیپلماتیک بین ایران و انگلستان و سایر کشورهای اروپایی، دولت ترکیه نگران آن بوده است که تشکیل یک دادگاه طولانی علیه یک مقام ایرانی، به برانگیختن اقدامات تلافی جویانه از طرف مقامات ایران نسبت به ترکیه منجر گردد.»^(۱)

این رادیو می افزاید: «دادستان نظامی شهر "ارزروم" که شهشانی در آنجا معاون کنسولگری ایران بود، برای او تقاضای ۵ تا ۱۲ سال زندان کرد، به این دلیل که متهم به تخطی از قوانین مدنی ترکیه شده بود. در ادعای دادستان، شهشانی متهم شده بود که نشریات غیرقانونی را که در آنها به "کمال آتاتورک" بنیان گذار ترکیه توهین شده بود، در دانشگاه ها پخش کرده است.» بی.بی.سی دربارۀ علت تصمیم مقامات ترکیه اعلام کرد: «مقامات وزارت خارجه ترکیه در آنکارا تأیید کردند که از آنجا که مبادا محاکمه وی، به عمل تلافی جویانه ایران علیه دیپلمات های ترکیه در تهران منجر شود، شهشانی کارمند کنسولگری ایران را بدون سروصدا از ترکیه خارج کردند.»^(۲)

۷۱۷۱

وزارت خارجه ایتالیا اعلام کرد: «دو تن از اتباع ایتالیا که سه ماه پیش در بندرعباس به اتهام جاسوسی بازداشت شده بودند، آزاد گردیدند.» رادیو اسرائیل نیز با اعلام این خبر افزود: «دولت ایتالیا از آزادی این دو تن ابراز خوشنودی کرد. مقامات حکومت اسلامی هیچ گاه دربارۀ علت بازداشت این دو تن پاسخ رسمی به دولت ایتالیا نداده بودند. از چگونگی آزادی این دو تن و امتیازات احتمالی که ایتالیا به حکومت اسلامی ایران داده است خبری در دست نیست.»^(۳)

۷۱۸۲

رادیو امریکا بدون هیچ گونه اظهار نظری، خبر حمایت مجدد وزیرخارجه سوریه از ایران را اعلام کرد: «فاروق الشرع وزیر امورخارجه سوریه به دیدار یک روزه خود از تهران پایان داد. وی در این سفر بار دیگر حمایت سوریه را از تهران در جنگ با عراق، مورد تأکید قرار داد. الشرع از موسوی دعوت کرد، سفرش را به سوریه که قرار بود در ماه ژوئن صورت گیرد، اما به دلیل بیماری نخست وزیر سوریه به تعویق افتاده بود، انجام دهد.»^(۴)

در این حال، به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس، وزیرخارجه عراق، از سفر فاروق الشرع به تهران به شدت انتقاد کرد.^(۵)

درباره روابط عراق و سوریه، خبرگزاری فرانسه مدعی است که شوروی براساس استراتژی سیاسی خود در منطقه، خواهان نزدیکی این دو کشور است: «شوروی مایل است سوریه به عنوان یگانه کشور منطقه که از ایران در جنگ با عراق حمایت می کند، موضع خود را تغییر داده و بدین ترتیب زمینه را برای یک آشتی مجدد با بغداد، مهیا نماید. مسکو در تیرگی رابطه میان دمشق و بغداد، یکی از عمده ترین موانع موجود بر سر راه برگزاری یک اجلاس عرب را

ص: ۶۰۶

۲-۴۱. مأخذ ۲، صص ۵۱ و ۵۲، رادیو بی.بی.سی، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۳-۴۲. مأخذ ۲، ص ۴۶، رادیو اسرائیل، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۴-۴۳. مأخذ ۲، ص ۱۵، خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو امریکا، ۲۳/۴/۱۳۶۶.

۵-۴۴. مأخذ ۱۶ ص آخر، خبرگزاری آسوشیتدپرس.

مشاهده می‌کند که از سال ۱۹۸۳ به طور بی‌وقفه، به تعویق افتاده است. شوروی بر این عقیده است که نشست سران دول عربی، مهر اطمینان بر وحدت عربی خواهد زد و بدین ترتیب، امکان خواهد داد تا قطع نامه واضحی در خصوص صلح در خاورمیانه تصویب شود و راه برای برگزاری یک کنفرانس بین‌المللی صلح هموار گردد. مع‌هذا، میانجی‌گری‌های شوروی و اردن در حال حاضر، با مانعی چون ماهیت روابط آینده میان دمشق و بغداد برخورد کرده است. سوریه به برقراری روابط ممتاز اصرار می‌ورزد، در حالی که عراق نخست قصد دارد به روابط عادی بسنده کند و پس از آن، ببیند که این روابط آیا می‌تواند بهبود یابد یا خیر.»^(۱)

۷۱۹۱

امروز مهدی کروبی نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی وارد عربستان شد و در فرودگاه جده قائم مقام وزارت حج و اوقاف عربستان سعودی از وی استقبال کرد. وی پیش از عزیمت به جده، در فرودگاه مهرآباد در جمع خبرنگاران گفت: «امسال نیز زائران ایرانی بیت الله الحرام برای اعلام براءت از مشرکین در شهرهای مکه معظمه و مدینه منوره راه پیمایی انجام خواهند داد.» وی در پاسخ به خبرنگار روزنامه کیهان که از او پرسید: پاسخ شما نسبت به موضع عربستان سعودی که اعلام کرده است اجازه انجام راه پیمایی نخواهد داد، چیست؟ گفت: «ما در انجام مناسک حج، تابع نظرات امام امت هستیم و همان طور که امام فرمودند بعد سیاسی حج را نیز انجام داده و راه پیمایی‌های وحدت و براءت را نیز در کمال آرامش برگزار می‌کنیم.»^(۲)

مهدی کروبی نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی قبل از عزیمت به عربستان اعلام کرد
زائران ایرانی با وجود مخالفت عربستان امسال نیز راه پیمایی براءت از مشرکین را انجام خواهند داد.

مهدی کروبی نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی قبل از عزیمت به عربستان اعلام کرد

زائران ایرانی با وجود مخالفت عربستان امسال نیز راه پیمایی براءت از مشرکین را انجام خواهند داد.

ص: ۶۰۷

.٢٣/٤/١٣٦٦

٢-٤٦. مأخذ اص ٢.

در چهارمین روز از دور جدید حملات هوایی عراق به تأسیسات و مکان‌های صدور نفت ایران، امروز نیز هواپیماهای عراقی در ساعت ۹ صبح با حمله به سکوی "آر - هفت" از میدان نفتی رسالت در جزیره "لاوان"، خساراتی به آن وارد کردند.^(۱)

رادیو بی.بی.سی با اعلام فاصله ۷۰۰ کیلومتری این میدان نفتی از جنوب عراق، گفت: «با حمله عراق به یک حوزه نفتی ایران، موج تشنج در خلیج فارس بالا گرفته است. دو حمله اخیر عراق علیه ایران را می‌توان اولین حملات این کشور از ماه نوامبر گذشته (آبان - آذر) دانست که تا این اندازه، دور از خاک عراق صورت می‌گیرد.»^(۲) این رادیو درباره علل تشدید حملات عراق به تأسیسات نفتی ایران و تأثیر آن در روند تحولات منطقه می‌گوید: «امروز عراق اعلام کرد که حمله اخیر به این قصد انجام گرفته است که به ایران هشدار داده شود که صرف نظر از اینکه جنگ دو کشور تا چه مدتی ادامه خواهد یافت، بغداد مصمم است که ایران را از کلیه منابع درآمدش محروم کند. عراق می‌گوید که هواپیماهای جنگی اش تا ششصد کیلومتری جنوب خلیج فارس پرواز کرده و خسارات شدیدی به حوزه‌های نفتی رستم (رسالت) وارد آورده است. یک سخن‌گوی عراقی می‌گوید که این حملات به قصد محروم کردن ایران از منابعی که برای ادامه جنگ نیازمند آن است انجام گرفته است. دلیل دیگری که عراق اخیراً حملات هوایی خود را به تأسیسات ایرانی در خلیج فارس از جمله پایانه نفتی جزیره خارک افزایش داده است، این است که می‌خواهد مخالفت آشکار خود را با پیشنهاد ایران درباره حمله نکردن به نفت‌کش‌ها و در عین حال، ادامه جنگ در خشکی نشان دهد. عراق می‌گوید که فقط با یک توافق تمام و کمال برای پایان دادن به جنگ هفت ساله موافق است. بعضی مفسران معتقدند که علاوه بر این، قصد عراق این است که ایرانی‌ها را به حملات تلافی‌جویانه علیه کشتی‌های بی‌طرف در خلیج فارس برانگیزد تا بتواند افرادی را که در کنگره آمریکا و سایر نقاط نسبت به طرح آمریکا برای تحت حمایت قرار دادن یازده نفت‌کش کویتی اظهار تردید می‌کنند، متقاعد

ص: ۶۰۹

۱ - ۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۱۸، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۴، ۳۱/۵/۱۳۶۶، ص ۵.

۲ - ۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش‌های ویژه"، شماره ۱۱۸، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، رادیو بی.بی.سی، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

سازد که این امر، کاملاً ضروری است. حملات اخیر عراق، همچنان متوجه جزیره کوچک "فارسی" در شمال خلیج فارس بوده است که تصور می رود یکی از پایگاه هایی باشد که پاسداران انقلاب ایران، ناوگان کوچکی از قایق های گشتی با سرعت زیاد را برای حمله به کشتی ها در خلیج فارس، در آنجا مستقر کرده اند. اکنون باید منتظر اقدامات تلافی جویانه ایران نسبت به حملات اخیر عراق بود. مقامات ایران نیز هشدار داده اند که به حملات عراقی ها پاسخ خواهند داد و پرچمی که بر روی یک کشتی نصب شده است، مانع آنان نخواهد بود. این موضوع، مسئله خطر رویارویی مستقیم بین ایران و ایالات متحده را که همچنان بر اجرای طرح خود در مورد نصب پرچم امریکا بر نفت کش های کوییتی اصرار می ورزد، افزایش می دهد. (۱)

با توجه به دور بودن حوزه نفتی رسالت از شعاع پروازی هواپیماهای عراقی، احتمال سوخت گیری مجدد این هواپیماها بعید به نظر نمی رسد. کارشناسان شرکت لویڈز نیز با تأیید این نظر اعلام کردند: «این طور استنباط می شود که هواپیماهای جنگی عراق در جریان پرواز در حمله دوربرد به حوزه نفتی رستم (رسالت) سوخت گیری مجدد کرده باشند.» (۲)

۷۲۱ ۱

ستاد کل سپاه پاسداران اعلام کرد: «در پاسخ به شرارت های رژیم عراق در خلیج فارس، تأسیسات بندر "ام القصر" و تأسیسات نفتی شهر "زبیر" زیر آتش توپخانه ساحلی سپاه پاسداران قرار گرفت و خسارات قابل ملاحظه ای به این تأسیسات وارد آمد.» (۳)

۷۲۲ ۲

امروز نیز نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی هشت فروند کشتی تجاری و نفت کش را در آبراه تنگه هرمز شناسایی کرد و پس از اطمینان از نوع محموله و مقصد این شناورها، به آنها اجازه داد به حرکت خود در مسیرشان ادامه دهند. (۴)

۷۲۳ ۳

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام و سخن گوی شورای عالی دفاع، امروز در دیدار با پرسنل کادر مرکز آموزش سپاه، با اشاره به سخنان ریگان که گفته بود: "ما برنامه های خلیج فارس را مبهم می گوئیم که ایرانی ها با اضطراب بخوابند"، ریگان را به علت عدم درک واقعیت های جاری ایران، نادان خواند. وی گفت: «ریگان هنوز مردم ایران را نشناخته است و نمی داند جوانان ما روی پای خود بند نیستند و مایل اند هرچه زودتر، به جبهه بروند و برای مقابله با امریکا، شوق جبهه رفتن جوانان ما بیشتر است. انصافاً این خیلی نادانی است که رئیس جمهوری کشور مثل امریکا بعد از هشت سال، ایرانی ها را نشناخته باشد و خیال کند وقتی اوضاع مبهم است ما با اضطراب می خوابیم. ما متأسفیم که قدرت دنیا دست چنین افرادی نادان است. آنها با نادانی خود، دنیا را به زحمت می اندازند و بحران و کانون نزاع درست می کنند و مانع احقاق حق می شوند. نتیجه این

- ۱-۳. مأخذ، صص ۱۲ تا ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۲۴/۴/۱۳۶۶.
- ۲-۴. مأخذ، ص ۱۸، نیکوزیا، آسوشیتدپرس، ۲۴/۴/۱۳۶۶.
- ۳-۵. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.
- ۴-۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

کارها، تنها طولانی شدن جنگ و نزاع است. آنها نمی‌توانند از سرنوشت محتوم به شکست بعضی‌های رو به زوال جلوگیری کنند. آنها تنها می‌توانند دوره جنگ، نزاع و آشوب را طولانی‌تر کنند که دود آن به چشم همه خواهد رفت.» حجت الاسلام رفسنجانی گفت: «ای کاش دشمنان ما چشم حقیقت بین داشتند و این مظاهر انسانیت و شور و هیجان در راه خداوند را می‌دیدند و واقعیات را درک می‌کردند و دنبال شرارت نمی‌رفتند.»^(۱)

۷۲۴۱

مهندس موسوی نخست وزیر پس از پایان جلسه امروز هیئت دولت، در مصاحبه‌ای درباره‌ی مهم موضوعات مطرح شده در هیئت وزیران، اقدامات امریکا در خلیج فارس و بحران جاری در روابط ایران و فرانسه، مطالبی بیان کرد. وی درباره‌ی مسائل اقتصادی که بحث اصلی جلسه امروز هیئت وزیران بود، گفت: «در این جلسه، بحث ضوابط تخصیص ارز مطرح شد که یکی از اقدامات بسیار خوبی است که در سال ۱۳۶۰ اتخاذ شده است که به نتایج خوبی هم انجامید.» مهندس موسوی در پاسخ به این پرسش که برنامه دولت برای تقویت سیاست مبارزه با گران‌فروشی در آینده چیست؟ گفت: «این طرح، یک طرح جامعی است که در سمینار مشترک استناداران و هیئت دولت در تهران مورد بحث قرار گرفت و تلاش شده است هماهنگی خوبی بین قوه قضائیه و قوه اجرائیه در این زمینه ایجاد شود و سعی شده قدم‌ها با واقع بینی برداشته شود و به تدریج جلو برویم و بر این اساس، کالاهایی به طور مشخص تعیین شدند که قرار شد تثبیت شوند.» از وی سؤال شد: اخیراً گزارش‌هایی رسیده مبنی بر اینکه طرح نصب پرچم‌های امریکایی روی کشتی‌های کویتی، یک هفته به تأخیر افتاده است. علت تأخیر چه بوده و موضع دولت ایران در قبال این مسئله چیست؟ مهندس موسوی پاسخ داد: «البته ما کاملاً اطلاعی از طرح‌ها و نقشه‌های آنها نداریم، اما از طرح‌ها و نقشه‌های خودمان اطلاع داریم و طبیعی است که اقدامات بعدی ما، بستگی به اقدامات امریکا و همه آن نیروهایی دارد که در پی ایجاد تشنج در خلیج فارس هستند.»

نخست وزیر در پاسخ به این پرسش که اخیراً کنسول فرانسه در تهران به جرم جاسوسی به دادگاه احضار شده است و این بحران کنونی چه تأثیری در روابط آینده دو کشور خواهد داشت؟ گفت: «ما به هیچ وجه چیزی که دال بر اینکه در فرانسه یک اراده منسجم برای هدایت سیاست خارجی فرانسه وجود داشته باشد، نمی‌بینیم و درگیری‌هایی که بین گروه‌های سیاسی فرانسه وجود دارد منافع ملی این کشور را در جهان و در خاورمیانه به خطر انداخته است. ما بارها اعلام کردیم که حاضر نیستیم هیچ نوع فشاری را بر شهروندهای خودمان در کشورهای دیگر تحمل کنیم و هر نوع فشاری منجر به ایجاد فشار متقابل از طرف ما خواهد بود و متأسفانه، فرانسه از اول انقلاب سیاست‌های شیطنت‌آمیزی را علیه نظام ما تعقیب کرده است که همچنان ادامه دارد. در سال ۱۳۶۰ فرانسوی‌ها در

ص: ۶۱۱

حمایت از ضد انقلاب، به طور وسیع از کشتی ربایی و هواپیماربایی حمایت کردند که واقعاً باید گفت چرا یک کشوری که داعیه حقوق بشر دارد، چنین کارهای مفتضحی را انجام می دهد؟ و الآن هم همان کارها ادامه دارد. یک دیپلمات ما را که با اسناد رسمی کشور در حال عبور است چند نفر پلیس وحشی می گیرند و کتک می زنند و اسناد را از او می گیرند و به طور علنی از آنها عکس می گیرند که باید گفت اگر تمدنی که آنها ادعای آن را دارند، این است، به شدت مورد تنفر ماست و ما یک لحظه از مقابله با چنین کارهایی، باز نمی ایستیم و فکر می کنم افکار عمومی جهان متوجه این قضیه باشد که در کجای جهان، سابقه داشته یک دیپلمات را بگیرند و با ضربات باتوم مورد ضرب و شتم قرار دهند و به وی ضربه مغزی وارد کنند و جلوی چشمان او، اسناد رسمی یک کشور را از او گرفته و عکس برداری کنند. در دنیا هرچه جاسوسی بوده با پنهان کاری انجام می گرفته و این، نقض آشکار کنوانسیون هاست و در حقیقت نشان می دهد که با چه زبانی باید با این کشورها صحبت کرد. به هر حال، ما در رابطه با سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران، از اصولی پیروی می کنیم و نمی خواهیم با کشوری درگیری داشته باشیم و بر اساس یک ارتباط مساوی، از یک موضع مساوی و برابر، حاضریم با تمام جهان ارتباط برقرار کنیم و روابطمان را حفظ کنیم. اگر قرار باشد این روابط، نابرابر و متأثر از یک روحیه استکباری باشد، ما یک لحظه، دل به این گونه روابط نمی بندیم و اصول خودمان را بسیار بالاتر از این گونه روابط می دانیم که شایسته همان نظام شاهانه قدیم است.»^(۱)

۷۲۵ ۱

سفیر شوروی در تهران امروز با معاون بین المللی وزارت نیرو ملاقات کرد. در این دیدار گسترش همکاری های فنی بین ایران و شوروی در زمینه صنایع آب و برق، مورد بحث قرار گرفت. به گزارش روابط عمومی وزارت نیرو، در این ملاقات که وابسته بازرگانی شوروی در ایران نیز حضور داشت، موضوع احداث دو سد مخزنی و تنظیمی روی رودخانه "ارس" بررسی و مقرر شد در آینده نیز پیگیری های لازم برای تحقیق عملی مفاد مندرج در یادداشت تفاهم اجلاس مشترک ایران و شوروی، انجام گیرد. همچنین اظهار امیدواری شد که همکاری های فنی دوجانبه در زمینه اعزام کارشناسان صنعت آب و برق، به ویژه انجام برنامه های بازدید از نیروگاه های بخاری شوروی در حوزه دریایی خزر و دعوت از کارشناسان روسی برای راه اندازی و تکمیل "نیروگاه رامین" اهواز، بیش از پیش توسعه یابد.^(۲)

۷۲۶ ۲

درباره تلاش مقامات امریکایی برای فراهم ساختن آخرین راه کارهای شروع عملیات اسکورت نفت کش های کویتی، خبرگزاری رویتر از عملیات مین رومی نظامیان امریکا خبر داد: «منابع پنتاگون گفتند تیمی از غواصان نیروی دریایی امریکا طبق برنامه تنظیمی، انهدام مین های

ص: ۶۱۲

۱-۸. پیشین، ص ۲.

۲-۹. روزنامه کیهان، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۷.

زیرآبی را که در کانال منتهی به ترمینال اصلی نفت کویت در خلیج فارس کار گذاشته شده، آغاز خواهد کرد. یک مقام رسمی گفت: این عملیات پیش شرط کلیدی برای اسکورت نفت کش های کویتی است. مقامات رسمی گفتند برنامه عملیات مین روبی، اخیراً از طریق مشورت های مشترک با کویت و عربستان تهیه شد و زمانی که تیم نیروی دریایی کار خود را تمام کرد، عربستان مسئولیت حفظ کانال پاک سازی شده را قبول خواهد کرد.»(۱)

همچنین مجلس سنای امریکا با ۸۲ رأی موافق و ۱۶ رأی مخالف، طرحی را تصویب کرد که بر اساس آن، اگر ایران قصد داشته باشد موشک های کرم ابریشم را در تنگه هرمز شلیک کند و یا دست به این اقدام بزند و یا آنکه تلاش هایی برای حمله به کشتی های امریکایی در این گذرگاه آبی به عمل آورد، روابط تجاری خود را با ایران قطع می کند. خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر، می افزاید: «این، نخستین اقدام سنا در رابطه با این عملیات است که در پی شکست چهارمین تلاش دمکرات ها برای متوقف ساختن تاکتیک های به تعویق اندازی جمهوری خواهان و کسب آراء کافی برای به تعویق انداختن عملیات اسکورت برای مدت ۹۰ روز، تصویب می شود.»(۲) از سوی دیگر، نمایندگان دمکرات در کنگره امریکا، امروز طی هشدارهای جدیدی، اعلام کردند: طرح نصب پرچم امریکا بر یازده نفت کش کویتی در خلیج فارس و حفاظت نیروهای امریکایی از این نفت کش ها در مقابل حمله ایران، می تواند به سیاست مصیبت باری تبدیل شود.»(۳) خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز گزارش داد: «رابرت برد» رهبر دمکرات ها در مجلس سنای امریکا درباره این وضعیت گفت: ما تیرهای خود را زده ایم. ما مشخص کرده ایم که اکثریت سنا با این طرح مخالف است.»(۴)

در همین حال، «آنتونی کوینتون» سفیر امریکا در کویت، برای آرام کردن جو ملتهب تبلیغی و سیاسی که امریکا با حضور خود در منطقه به وجود آورده است، گفت: «اسکورت نفت کش های کویتی توسط ناوگان جنگی امریکا، یک اقدام تحریک آمیز علیه ایران تلقی نمی شود و هدف آن، تنها محافظت از آزادی کشتی رانی و کمک به نفت رسانی به جهان غرب است.»(۵) وی افزود: «امریکا در هر حال، حضور نظامی خود را در آب های خلیج فارس در حد معینی، محفوظ خواهد گذاشت.»(۶)

۷۲۷۱

«... نفت کش "بریجتون" بزرگ ترین نفت کش دنیای عرب است. این نفت کش کاملاً اتوماتیک است. حمله با موشک های ضدتانک به این کشتی، به منزله سوزنی است که در بدن یک فیل فرو کنند. ...» این جملات بخشی از توصیف های خبرگزاری رویتر از کشتی بزرگ "الرخاء" است که به عنوان نخستین نفت کش با پرچم امریکا و تحت محافظت ناوگان این کشور و با نام جدید بریجتون مأموریت دارد

نفت کویت را از این کشور به بیرون از تنگه هرمز حمل کند. مشروح گزارش خبرگزاری رویتر از این نفت کش به شرح زیر است:

ص: ۶۱۳

- ۱- ۱۰. مأخذ، ص ۹.
- ۲- ۱۱. مأخذ، ص ۹، خبرگزاری رویتر.
- ۳- ۱۲. مأخذ، ص ۹، خبرگزاری رویتر.
- ۴- ۱۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۹، ۲۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۳، واشنگتن - خبرگزاری آسوشیتدپرس، ۲۵/۴/۱۳۶۶.
- ۵- ۱۴. روزنامه اطلاعات، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص آخر، کویت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه کویته الوطن.
- ۶- ۱۵. پیشین.

«نفت کش کویتی که قرار است به زودی با پرچم امریکا و اسکورت یک رزم ناو امریکایی در خلیج [فارس] حرکت کند، چنان عظیم است که افسران این کشتی را وادار می سازد تا برای دیدن دماغه کشتی از عقب آن، از دورین چشمی استفاده کنند. نفت کش "الرخاء" که قرار است هفته آینده با نام جدید بریجتون در آب های خلیج [فارس] حرکت کند، بزرگ ترین نفت کش کویت و ظاهراً بزرگ ترین نفت کش در دنیای عرب است. این نفت کش ۴۰۱۳۸۲ تنی، ۳۶۶ متر طول و ۷۰ متر پهنا دارد (به اندازه چهار زمین فوتبال) این کشتی که نفت کش "رولزرویس" خوانده می شود، کاملاً اتوماتیک بوده و تنها به ۲۷ نفر، یک کاپیتان امریکایی به همراه افسران عمدتاً اروپایی و یک خدمه فلیپینی، احتیاج دارد. کاپیتان یکی از خطوط کشتی رانی خلیج [فارس] در این باره گفت: "حمله عادی ایران به این کشتی با استفاده از آر.پی.جی، موشک های ضد تانک و یا مسلسل، مانند سوزنی است که در بدن یک فیل فرو رود."

قرار است، سه شنبه آینده، پرچم امریکا بر روی این نفت کش - که اولین نفت کش کویتی است که از پرچم امریکا استفاده می کند - نصب شود. به گفته منابع کشتی رانی خلیج [فارس]، نفت کش بریجتون که اکنون در مدخل خلیج [فارس] لنگر انداخته است، نفت خام کویت را به منطقه ای خارج از آب راه خلیج [فارس] حمل خواهد کرد تا به یک نفت کش دیگر منتقل شود. این نفت کش، می تواند حدود سه میلیون بشکه نفت (معادل سه روز تولید کلی نفت کویت و یا پنج و یا شش روز نفت خام صادراتی کویت) را حمل کند. به گفته منابع کشتی رانی خلیج [فارس]، سفر این نفت کش از کویت تا دهانه خلیج [فارس] هشت یا ۹ روز طول می کشد و در صورت لزوم، این نفت کش می تواند اکثر نفت خام صادراتی کویت را با خود حمل کند. این نفت کش، ساخت ژاپن است و در رده نفت کش های گول پیکر قرار دارد و یکی از منابع کشتی رانی آن را "رولزرویس گول پیکر" توصیف کرده است. (۱)

نفت کش کویتی الرخاء (بزرگترین نفت کش عربی) با تغییر پرچم، با نام جدید بریجتون در آب های خلیج فارس حرکت خواهد کرد.

نفت کش کویتی الرخاء (بزرگ ترین نفت کش عربی) با تغییر پرچم، با نام جدید بریجتون در آب های خلیج فارس حرکت خواهد کرد.

ص: ۶۱۴

با نزدیک شدن زمان اجرای عملیات اسکورت نفت کش های کویتی، روزنامه "کریستین ساینس مانیتور" با درج مقاله بی، خواستار شدت عمل امریکا در روزهای بحرانی و توجیه این اقدام شد. گشوده شدن جبهه دوم برای ایران در صورت مقابله با امریکا و اتخاذ مواضع تدافعی و در نتیجه، تعدیل مواضع رهبران ایران، از پیام های اصلی این مقاله است: «بعضی از ناظرین خلیج [فارس] معتقدند که یک درگیری نظامی بین ایران و ایالات متحده، ممکن است سریع ترین راه برای خاتمه جنگ باشد. تحلیل گران غرب و عرب که نمی خواستند نامشان فاش گردد، اظهار داشتند که اگر ایالات متحده خواهان ثبات در منطقه است، واشنگتن باید صراحتاً به دولت ایران پیام بفرستد. این پیام در صورت نیاز، می تواند بیانگر قدرت نظامی باشد. یک دیپلمات کارکشته غربی گفت: به نظر من آتش بازی باید زودتر از اینها رو می شد. برای بیدار کردن آدم های متعصب و عقب افتاده، گاهی لازم است سیلی به صورت آنها زده شود. یک تحلیل گر معتبر عرب اضافه نمود: یک اتفاقی باید بیفتد. او گفت که تعداد فزاینده ای از کشورهای عربی حوزه خلیج [فارس] امیدوارند، اقدام نظامی امریکا در هفته های آینده، درس خوبی به ایرانی ها بدهد. او گفت: چنین کاری ایرانی ها را سرجایشان می نشاند و باعث می شود تا قبل از هرکاری، یک میلیون مرتبه راجع به آن فکر کنند. بسیاری از منابع و دیپلمات های دیگر در خلیج [فارس] اظهار کردند که تلاش برای رویارویی نظامی با ایران، بی جواب نمی ماند و موجب تشنج و خصومت می گردد. این منابع می گویند در برخورد با ایران، یک راه حل مصالحه جویانه، بیشتر مؤثر و نتیجه بخش خواهد بود. آنان اظهار می کنند که حضور گسترده نیروی دریایی امریکا در خلیج [فارس] جهت تحریک ایران برای شروع یک دور جدید از حمله کشتی ها، کافی است. با این حال دیگران می گویند رویارویی امریکا با ایران، موجب برقراری توازن داخلی در ایران می شود. یعنی، بر رهبری و مردم ایران برای دست برداشتن از ادامه جنگ با در نظر گرفتن اوضاع اقتصادی، فشار وارد می آورد. یکی از ناظران می گوید: چنین درگیری، موجب باز شدن جبهه دوم و در نتیجه، ضعف نظامی ایران می گردد. چنین جبهه بی، ممکن است ایران را مجبور نماید، در خلیج فارس به دفاع پردازد و نه تهاجم.» (۱)

در پی درخواست کویت از انگلیس برای محافظت از نفت کش های این کشور، امروز وزیر نفت کویت، برای کاستن از حساسیت این درخواست، گفت: «کشورش از نصب پرچم هر کشور عرب مسلمان یا دوست بر روی نفت کش هایش - اگر آن کشور بتواند ایمنی و آزادی رفت و آمد نفت کش های کویتی را در خلیج تضمین کند - استقبال خواهد کرد.» وی افزود: «هر کشور عرب مسلمان یا دوست که بتواند ایمنی نفت کش های کویتی را تضمین کند، کویت آماده است برای آن کشور در نصب پرچم هایش ارجحیت قائل شود.» وی اضافه کرد: «تضمین ایمنی نفت کش ها و صادرات نفت خام برای کویت اهمیت بسیار دارد.» (۲)

کریستین ساینس مانیٹور، ۲۴/۴/۱۳۶۶، گروہ ترجمہ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.
۱۸-۲. روزنامہ جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳، خبرگزاری کویت.

وزارت امور خارجه انگلستان نیز با اعلام تجاری بودن این نوع اقدامات اعلام کرد: «تقاضای کویت برای ثبت مجدد تعدادی از نفت کش های این کشور تحت پرچم انگلیس، یک اقدام تجاری است و به تأیید دولت انگلیس نیاز ندارد ولی چنین عملی به معنی تضمین سلامت نفت کش های کویتی از سوی انگلیس نیست.» خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر می افزاید: «یک سخن گوی وزارت خارجه انگلیس گفت: کویتی ها آزادند تا با تأسیس یک شرکت در انگلیس، کشتی های خود را در این کشور به ثبت برسانند، ولی این یک اقدام تجاری است که دولت پادشاهی انگلیس هیچ نقشی در آن ندارد. وی افزود: هر نفت کش یا کشتی که از پرچم انگلیس استفاده کند، همانند کشتی های دیگر، مورد حراست قرار می گیرد ولی تضمینی در آن نیست. این سخن گو اضافه کرد که وی موضع دولت انگلیس را تشریح کرده است و بعداً نیز یک بیانیه رسمی در این باره انتشار خواهد داد. وی در پایان گفت: کویت، قبلاً چندین نفت کش خارجی از جمله یک نفت کش از انگلیس، اجاره کرده است.»^(۱)

راديو بي.بي.سى در گفتارى، درباره پيشينه درخواست كويت از شوروى و انگلستان، چگونگى مذاكرات با طرف انگليسى و سابقه فعاليت اين کشور، گفت: «كويت، از انگليس خواسته است برخى از نفت كَش هاى كويتى را به نام خود ثبت كند. اين كوشش ديگرى است از سوى كويت كه كشتى هاى خود را در خليج فارس از حمايت نيروهاى خارجى برخوردار كند. كويت، قبلاً سه نفت كَش را از شوروى اجاره كرده است و همين روزها نيز قرار است، ناوگان امريكا عمليات خود را براى حمايت از نفت كَش هاى كويتى در خليج فارس آغاز كند. كار ثبت اين نفت كَش ها در امريكا، در جريان است.» بي.بي.سى جزئيات موضوع را به نقل از "نيكلاس چارلز" خبرنگار اين راديو به شرح زير اعلام مى كند: «ظاهراً اين تقاضا در ملاقاتى كه در آغاز هفته بين "سعيد محمدالعصيمي" وزير مشاور در امور خارجه كويت و سفير بریتانیا انجام گرفته است، مطرح شد. تصور مى رود كه امير كويت، "شيخ جابر الاحمد الصباح"، نيز در اين باره نامه اى براى "تاچر" نخست وزير بریتانیا نوشته باشد ولی بنا به گزارش منابع رسمى انگليس، نامه فقط راجع به مسائل كلى خليج فارس است و به مورد خاص ثبت كشتى ها اشاره اى نكرده است، و احتمالاً اين نامه با در نظر گرفتن اين موضوع كه خانم مارگارت تاچر در اين هفته به امريكا خواهد رفت، فرستاده شده است. به گفته مقامات انگليس، اگرچه قبلاً تحقيقات كلى درباره امكان اجاره كشتى هاى بریتانیایی انجام گرفته بود، ولی اين، اولين بار است كه كويت، صريحاً از انگليس تقاضاى ثبت مجدد كشتى هاى كويتى را كرده است. البته واكنش انگليس به درخواست هاى كويت همواره يكسان بوده است؛ بدین معنی كه انگلستان معتقد است اين مسئله يى تجارتي است و اتخاذ تصميم سياسى لازم ندارد و كويتى ها مجاز هستند كه به طريق عادى، اين موضوع را با وزارت حمل و نقل انگليس در ميان بگذارند.

ص: ۶۱۶

از اوایل سال جاری مسیحی نیروی دریایی انگلیس کشتی های انگلیسی را در تنگه هرمز و داخل خلیج فارس همراهی کرده است ولی تا به حال اسکورت کردن کشتی های انگلیس در شمال خلیج فارس، از جزیره "بحرین" فراتر نرفته است و در نتیجه، به نظر می رسد که این مسئله، منظور کویت را تأمین نکرده است، زیرا کویتی ها به خصوص نگران هستند که هدف حمله ناوچه ها، موشک ها و مین های ایرانی ها به هنگام نزدیک شدن به بنادر خودشان واقع شوند و بنا به گفته مقامات انگلیس، هیچ طرحی برای تغییر موقعیت کشتی های گشتی نیروی دریایی انگلستان در خلیج فارس در دست نیست.»^(۱)

۷۳۰ ۱

با وجود امیدواری های امریکا برای تصویب قطع نامه پیشنهادی به شورای امنیت، مخالفت برخی کشورهای عضو این شورا، امریکا را بر آن داشت تا از بخشی از قطع نامه که در آن، موادی برای تحریم تسلیحاتی پیش بینی شده بود، چشم پوشی کند، نشریه "جینز دیفنس" در این باره می نویسد: «به دلیل مخالفت اکثریت اعضای دائمی شورای امنیت سازمان ملل، دولت ریگان عملاً از تلاش خود به منظور تحریم تسلیحاتی ایران و عراق دست برداشته است.» این نشریه می افزاید: «با اینکه مخالفین این موضوع مشخص نشده اند، ولی حداقل سه عضو دائمی شورای امنیت از جمله فرانسه، چین و شوروی صادر کننده عمده سلاح به طرفین جنگ می باشند.»^(۲)

راديو بي.بي.سي موضع چین و شوروی را چنین بیان می کند: «گزارشات حاکی از آن است که امریکا برای صدور قطع نامه دوم که به موجب آن، طرفی که آتش بس را نپذیرد، با تحریم اسلحه مواجه خواهد شد، با مخالفت چین و شوروی مواجه شده است.»^(۳)

خبرگزاری فرانسه نیز درباره اقدامات پنج عضو غیردائمی شورای امنیت اعلام کرد: آرژانتین، کنگو، امارات متحده عربی، غنا و زامبیا در ملاقات با رئیس شورای امنیت، خواستار اصلاح برخی مواد قطع نامه پیشنهادی در رابطه با ماده ۳۹ و ۴۰ منشور سازمان ملل هستند. در این مواد، مکانیسم تحریم های پیش بینی شده علیه طرفی که راه حل سازمان ملل را نپذیرد مطرح شده است. این خبرگزاری می افزاید: این کشورها، همچنین خواستار گنجانده شدن محکومیت کشور استفاده کننده از سلاح های شیمیایی شده اند. به نظر آنها باید تخصیصات میان دو کشور در زمین، هوا و دریا متوقف شود و ناظران سازمان ملل بر آتش بس نظارت کنند. آنها تقاضا کرده اند که متن قطع نامه در اختیار متخصصان سازمان ملل قرار گیرد تا خسارات وارد شده در جنگ مورد ارزیابی قرار گیرد.^(۴)

خبرگزاری رویتر نیز در تشریح اقدامات پنج عضو غیردائمی شورای امنیت (که کشورهای ژاپن، آلمان و غنا از جمله آنها هستند) گزارش داد: «توافق نهایی در میان پنج عضو دائم شورای امنیت درباره قطع نامه ای لازم الاجرا که در آن از ایران و عراق خواسته شده است

ص: ۶۱۷

۲-۲۱. مأخذ، ص ۲۵، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶، هفته نامه جینز دیفنس.

۳-۲۲. مأخذ، ص ۱۴، رادیو بی.بی.سی، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۳. مأخذ، ص ۲۰، نیویورک، خبرگزاری فرانسه.

به فوریت اعلام آتش بس نمایند، بسیار نزدیک است. اما کشورهای عضو غیردائم این شورا - در حال حاضر شامل آلمان غربی، غنا و ژاپن - درباره لحن پیشنهادی، شک و شبهه دارند و پیشنهادات دیگری را مطرح ساخته اند. منابع آلمانی گفتند: متن کنونی با لحنی تند تهیه شده و عمده آن توسط امریکایی ها تدارک دیده شده است. تدارک قطع نامه هایی که بر سر یکی از طرفین بکوبد، بیهوده است. ما مایل هستیم عناصر دیگری را نیز در قطع نامه در نظر بگیریم به طوری که ایران بتواند بگوید در آن، مواضع ایران نیز مورد توجه قرار گرفته است. این عناصر سه گانه عبارتند از: روشن ساختن اینکه ایران آغازگر جنگ نبوده است. خاطر نشان ساختن نقض پیمان های بین المللی منع کاربرد سلاح های شیمیایی از جانب عراق و توافق در مورد مسئولیت بازپرداخت غرامت های جنگی.»^(۱)

۷۳۱ ۱

به علت نقش کنونی آلمان فدرال که به نظر می رسد مصالحه جویانه تر است، این کشور مورد توجه مقامات کشورهای عربی قرار گرفته است. در این باره، خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی از بن اعلام کرد: «در راستای مساعی دولت آلمان در زمینه تهیه قطع نامه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق که به عقیده آلمانی ها حتماً باید تا حدی برای ایران قابل قبول باشد، قرار بود امروز یک هیئت عالی رتبه از اتحادیه عرب به سرپرستی "شاذلی قلیبی" و "عبدالکریم الایرانی" وزیر خارجه یمن شمالی، به بن سفر کرده و با هانس دیتريش گنشر وزیر خارجه آلمان ملاقات کنند، ولی امروز به طور غیرمترقبه ای، اعلام شد که این هیئت به بن سفر نخواهد کرد. به جای این هیئت، هیئتی به سرپرستی وزیر مشاور در امور خارجه کویت، امروز به بن رفت و با "یورگن زودهوف" معاون وزیر خارجه آلمان مذاکره کرد. مقامات آلمانی در مذاکره با این هیئت، مجدداً موضع آلمان در شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق را اعلام کردند و افزودند که قطع نامه در صورتی می تواند موفقیت آمیز باشد که به نکات درخواستی ایران هم در آن توجه شده باشد. از جمله، ایران همچنان خواهان متجاوز شناخته شدن صدام حسین به عنوان آغازکننده جنگ و محکومیت اوست. در محافل سیاسی بن، همچنین در این مورد گفته می شود که برای آشنایی بیشتر با نظرات ایران از قطع نامه شورای امنیت، امکان دارد که وزیر خارجه ایران، دکتر ولایتی، هم در هفته آینده یک سفر کوتاه به بن داشته باشد.»^(۲)

در این حال، اعلام شد که "خاویر پرز دکوئیاری" دبیرکل سازمان ملل، آخر هفته آینده به ایران و عراق سفر خواهد کرد. خبرگزاری فرانسه درباره مفاد کلی مذاکرات دکوئیاری اعلام کرد: «وی دو کشور ایران و عراق را در جریان شرایط قطع نامه شورای امنیت قرار خواهد داد.»^(۳)

ص: ۶۱۸

۱- ۲۴. مأخذ، ص ۶، بن - خبرگزاری رویتر، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۵. مأخذ، ص ۲۷ و ۲۸، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۶. مأخذ، ص ۱، نیویورک - خبرگزاری فرانسه.

رادیو صوت الجماهير عراق امروز ادعا کرد که "هانس اشترگن" رئیس اتحادیه بین المجالس جهانی، حمایت این اتحادیه را از اصول پنج گانه صلح صدام (۱) اعلام کرده است. صوت الجماهير گفت: «دکتر هانس اشترگن رئیس اتحادیه بین المجالس جهانی، جانب داری این اتحادیه را از اصول پنج گانه صلح که در نامه آقای رئیس جمهور رهبر صدام حسین برای حکام ایران در مورخ دوم اوت ۱۹۸۶ (۱۱ مرداد ۱۳۶۵) درج شده بود، مورد تأکید قرار داده است. وی امروز طی اظهاراتی به بخش آلمانی رادیو بغداد گفت: موضع اتحادیه بین المجالس جهانی در رابطه با خاتمه دادن به جنگ عراق و ایران با مواضع و اصول درج شده در نامه آقای رئیس جمهور صدام حسین مطابقت دارد. وی افزود: با مقامات عراقی نقشی را که پارلمان های جهان برای خاتمه دادن به این جنگ می توانند ایفا کنند، مورد بحث قرار داده است.» (۲)

این رادیو همچنین از اظهارات رئیس انجمن دوستی عراق و شوروی درباره لزوم پایان دادن به جنگ، مطالبی پخش کرد. «میخائیل بروکریف» رئیس انجمن دوستی شوروی و عراق موضع کشور متبوع خود، دایر بر ضرورت خاتمه دادن سریع به جنگ عراق و ایران، تحقق بخشیدن به صلح فراگیر مبتنی بر حقوق بین الملل و حل اختلافات از راه های صلح آمیز را تکرار کرده است. وی، امروز طی اظهاراتی به خبرنگار خبرگزاری عراق در مسکو، تأکید کرد اتحادیه جماهير شوروی تمامی تلاش های خود را در جهت خاتمه دادن به این جنگ و حل اختلاف از راه صلح آمیز و عادلانه به کار می برد.» (۳)

به گفته رادیو صوت الجماهير، جمهوری دمکراتیک یمن جنوبی و سومالی نیز نگرانی عمیق خود را از ادامه جنگ عراق و ایران ابراز نمودند و خواستار ایجاد یک راه حل مسالمت آمیز و عادلانه میان دو کشور شدند. دو کشور، در بیانیه مطبوعاتی که پس از مذاکرات "عبدالرحمن جامع بری" با همتای یمنی خود، "عبدالعزيز الدالی" که در "عدن" منتشر شد، این مطلب را عنوان کردند. دو طرف در این بیانیه که امروز از رادیو عدن پخش شد، همچنین خواستار تشکیل کنفرانس سران عرب شدند. (۴)

در پی ادامه سیاست های نامتعادل قذافی رهبر لیبی در جنگ تحمیلی، امروز "جانا" خبرگزاری رسمی لیبی اعلام کرد: معمر قذافی رهبر کشور لیبی با ارسال تلگرافی به صدام حسین رئیس جمهور عراق بیست و نهمین سالگرد انقلاب عراق را به وی تبریک گفت. خبرگزاری بیروت با اعلام این خبر می افزاید: قذافی در جنگ ایران و عراق از ایران حمایت می کرد ولی به تازگی به خبرنگار روزنامه کویتی الرای العام گفت که وی در تلاش است تا برای خاتمه بخشیدن به این جنگ پوچ میانجیگری کند. (۵)

۱- این اصول عبارتند از: ۱- برقراری یک آتش بس ۲- انتقال بی قید و شرط نیروها به مرزهای بین المللی ۳- توافق بر سر عدم مداخله در امور داخلی یکدیگر ۴- مبادله کلیه اسرای جنگی ۵- امضای یک معاهده صلح و عدم تجاوز.

- ٢-٢٧. مأخذ، ص ٢٦، راديو صوت الجماهير، ٢٤/٤/١٣٦٦.
- ٣-٢٨. مأخذ، ص ٧، راديو صوت الجماهير، ٢٤/٤/١٣٦٦.
- ٤-٢٩. مأخذ، ص ٢٢، راديو صوت الجماهير، ٢٤/٤/١٣٦٦.
- ٥-٣٠. مأخذ، ص ٢٨، بيروت - خبرگزاری رويترز، ٢٤/٤/١٣٦٦.

الرای العام از پیوستن ده ها تن از خلبانان فلسطینی وابسته به سازمان آزادی بخش فلسطین در آینده نزدیک به نیروی هوایی عراق خبر داد. این روزنامه می افزاید: خلبانان فلسطینی آموزش های لازم را برای هواپیماهای میگ ۲۱ و ۲۳ و سوخوی ۲۲ در کشورهای شوروی، چکسلواکی و آلمان شرقی به پایان رسانده اند.

روزنامه مذکور تعداد خلبانان فلسطینی وابسته به ساف را ۱۶۸ تن ذکر کرد و گفت از این تعداد ۳۰ تن در نیروی هوایی لیبی و ۱۵ تن در نیروی هوایی نیکاراگوئه مشغول آموزش عملیات جنگی می باشند. (۱)

پس از مضروب شدن دیپلمات ایرانی در فرودگاه ژنو - همان گونه که پیش بینی می شد - وخامت موجود در روابط ایران و فرانسه افزایش یافته است. "محسن امین زاده" دیپلمات ایرانی که پلیس فرانسه وی را مورد ضرب و شتم قرار داده بود، امروز از بیمارستان مرخص شد. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «دیپلمات ایرانی در مقابل دید گروهی از خبرنگاران که کنسولگری ایران در ژنو آنها را فراخوانده بود در حالی که چشمانش متورم بود و ظاهراً در معرض یک تشنج عصبی می نمود و بر یک برانکار بسته شده بود، بیمارستان "تورمیرن" در نزدیکی ژنو را ترک کرد. دیپلمات ایرانی که چهره اش سرخ و کمی به عقب کشیده شده بود حرفی نزد.» (۲)

از سوی دیگر، روزنامه کیهان به نقل از یک منبع آگاه در وزارت خارجه، از عدم کاهش سطح روابط بین دو کشور و همچنین احضار کنسول فرانسه به دادگاه خبر داد. «یک مقام آگاه در وزارت خارجه، ظهر امروز طی گفت و گویی اعلام کرد با وجود ضرب و شتم یک دیپلمات ایرانی در فرودگاه ژنو توسط پلیس فرانسه، هنوز تصمیمی برای کاهش سطح روابط میان تهران و پاریس گرفته نشده است. وی تأکید کرد اقدامات پلیس و دولت فرانسه، قطعاً روابط بین دو کشور را تیره تر خواهد کرد و پیش بینی نمی شود در روابط دو کشور بهبودی حاصل شود. وی درباره اتهامات کنسول فرانسه در تهران افزود: "ژان پل توری" باید در موعد مقرر به دادستانی انقلاب اسلامی مستقر در اوین مراجعه کند و تا زمانی که وضعیت وی مشخص نگردیده، از خروج او از ایران جلوگیری به عمل خواهد آمد، ولی تصمیمی برای بازداشت وی اتخاذ نشده است. وی در پایان ضمن تأکید بر این مسئله که هیچ تغییری در وضعیت محاصره سفارت ایران در پاریس به عمل نیامده است، گفت: جمهوری اسلامی ایران مصمم است واکنش های مقتضی را در مقابل کشورهایایی که با دیپلمات های ایرانی بدرفتاری کنند، اتخاذ نماید.» (۳)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز درباره اتهامات "ژان پل توری" اعلام کرد: «وزارت امور خارجه کشورمان با احضار کاردار فرانسه در تهران، احضاریه کنسول فرانسه به دادسرای انقلاب اسلامی در اوین را تحویل وی نمود. در این احضاریه، "ژان پل توری" جهت ارائه پاره ای

- ١- ٣١. مأخذ٩، ص آخر، كويت - خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از روزنامه كويتی الرأى العام.
- ٢- ٣٢. مأخذ٢، ص ٤٣، ژنو - خبرگزاری فرانسه، ٢٤/٤/١٣٦٦.
- ٣- ٣٣. مأخذ٧، ص آخر.

توضیحات به دادستانی انقلاب اسلامی فراخوانده شده است. منابع مطلع، اتهامات کنسول فرانسه را فعالیت های جاسوسی علیه مصالح جمهوری اسلامی ایران، ارتباط با ضد انقلابیون فراری و ایجاد تسهیلات لازم برای فعالیت و خروج آنان از کشور ذکر کردند. همچنین گفته می شود وی در شبکه های قاچاق و خروج اشیاء عتیقه و ارز نیز فعالیت داشته است. کسب اطلاع شده است، تعدادی از افراد شبکه های مرتبط با ژان پل توری نیز دستگیر شده اند و اقدامات در جهت شناسایی سایرین ادامه دارد.» (۱)

در این حال، خبرگزاری فرانسه این خبر را به گونه دیگری منتشر کرد: «وزارت امور خارجه فرانسه امروز اعلام کرد از عزیمت دو فرانسوی شاغل در سفارت فرانسه که قصد داشتند پایتخت ایران را طی دو روز آخر هفته ترک کنند، جلوگیری به عمل آمده است. سخن گوی وزارت امور خارجه فرانسه که از فاش ساختن هویت این دو تن خودداری نمود، با اظهار این مطلب که آنها جزء هشت فرانسوی هستند که از مصونیت دیپلماتیک در تهران برخوردار بوده اند، بسنده کرده است. وی افزود: این دو تن به دلایل اسرار آمیزی، نتوانسته اند تهران را ترک کنند و ما در حال حاضر از مقامات ایران توضیحاتی در خصوص روشن شدن این مطلب خواسته ایم.» (۲) از سوی دیگر، وزارت خارجه فرانسه با تحریف خبر احضار کاردار فرانسه به وزارت خارجه ایران، عذرخواهی وی از مقامات ایرانی را تکذیب کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزارت خارجه فرانسه امروز تأکید کرد که "پیر لافرانس" کاردار فرانسه در تهران، به دلیل حادثه ای که روز شنبه برای محسن امین زاده - یک دیپلمات ایرانی - در فرودگاه ژنو روی داد، از مقامات ایرانی عذرخواهی نکرده است. سخن گوی وزارت امور خارجه فرانسه تصریح کرد که "لافرانس" روز گذشته (سه شنبه) برای مأموریتی که در رابطه با حمله به کشتی کانتینربر فرانسوی "ویل دانور" به وی محول شده بود با مقامات ایرانی دیدار کرده است.» (۳)

رادیو بی.بی.سی نیز سیاست مدارانه در این باره سخن گفت: «رادیو تهران امروز صبح گفت که کاردار سفارت فرانسه از آنچه که آن را واقعه ای ناگوار (۴) خوانده، ابراز تأسف کرده و قول داده است که مسئولان این واقعه را مجازات کند. با توجه به اظهارات متناقض دوطرف، دانستن اینکه واقعاً چه گفته شده، غیرممکن است، اما نمی توان باور کرد که فرانسه بابت حمله ای که ایران ادعا می کند به دیپلمات مذکور صورت گرفته است، عذرخواهی کرده باشد، چون فرانسه رسماً وقوع چنین عملی را تکذیب کرده است. از طرفی دیگر، ممکن است که پیر لافرانس از بابت اقدام مأموران گمرک فرانسه به بازرسی چمدان دیپلمات مذکور، در گفت و گوی خود لحن آشتی جویانه ای به کار برده باشد. در چنین صورتی، می توان گفت که دولت فرانسه هنوز امیدوار است که بتواند تا اندازه ای روابط خود با ایران را حفظ کند.» (۵) در این حال، "ژان برنارد ریمون" در مقابل شورای وزیران فرانسه، در مورد قضیه وحید گرجی اعلام کرد که فرانسه در مورد اصول حقوقی مصالحه نخواهد کرد.» (۶)

ص: ۶۲۱

۱- ۳۴. مأخذ ۷، ص ۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۳۵. مأخذ ۲، صص ۳۷ و ۳۸، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳۶. مأخذ ۲، ص ۳۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۴- اصل خبر را روز گذشته روزنامه کیهان درج کرده بود.

۵- ۳۷. مأخذ ۲، ص ۴۸، رادیو بی.بی.سی، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

۶- ۳۸. مأخذ ۲، ص ۳۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۴/۴/۱۳۶۶.

سه روز پس از بازگشت "فاروق الشرع" وزیر خارجه سوریه از تهران، وی در مسافرتی به عربستان سعودی و کویت، با مقامات این کشورها ملاقات کرد. خبرگزاری کویت گزارش داد: «وزیر خارجه سوریه به طرزی غیرمنتظره وارد طائف عربستان سعودی شد و بلافاصله با "سعود الفیصل" وزیر خارجه این کشور وارد مذاکره شد. وی، پس از دیدار با سعود الفیصل به کویت رفت و از سوی نخست وزیر و وزیر خارجه این کشور مورد استقبال قرار گرفت. فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه، پیام "حافظ اسد" را تسلیم امیر کویت کرد. امیر کویت نیز پیام خود به حافظ اسد را تسلیم الشرع کرده است.» (۱)

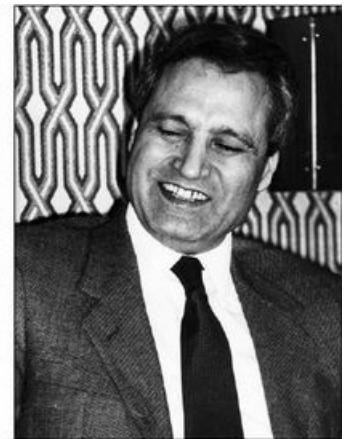
روزنامه "القبس" چاپ کویت، به نقل از مقامات آگاه عرب، درباره موضوعات گفت و گوهای اخیر مقامات سوریه و عراق در اردن و همچنین سوابق این دیدارها نوشت: «زید الرفاعی نخست وزیر اردن در بخشی از جلسات دوجانبه مقامات سوریه و عراقی شرکت کرده است.» بر اساس گزارش این روزنامه، ملاقات مقامات سوریه و عراقی، در پی دیدار اخیر نخست وزیر اردن از دمشق، ترتیب یافته بود. این گزارش حاکی است: «مقامات عراقی و سوریه طی دو ماه گذشته، در سطوح مختلف در اردن با یکدیگر ملاقات کرده و مذاکراتی پیرامون مسائل اقتصادی، امنیتی، مالی، تجاری و مشکلات مرزی میان دو کشور انجام داده اند.» به نوشته القبس، مذاکرات مقامات سوریه و عراق بر سر اختلافات موجود میان دو کشور درباره مسئله کردها و شورش آنان و مرزهای شمالی دو کشور متمرکز بوده است. این روزنامه می افزاید: «علی رغم حصول پیشرفت در پاره ای از مسائل اقتصادی در مذاکرات دوجانبه مقامات سوریه و عراق، هنوز دست یافتن به یک توافق سیاسی میان دو کشور دشوار می باشد.» القبس مشکل اصلی در روابط میان سوریه و عراق را ناکامی دو طرف در دستیابی به یک تفاهم سیاسی می داند. القبس می نویسد: «مسئله عبور نفت عراق از طریق خط لول-ه سوریه، بخشی از مذاکرات میان مقامات دو کشور در ماه های گذشته بوده است.» (۲)

شیخ جابر الاحمد الصباح

سعود الفیصل

فاروق الشرع

وزیر خارجه سوریه پس از سفر به تهران به عربستان و کویت رفت و با وزیر خارجه عربستان و امیر کویت دیدار کرد.

فاروق الشرع سعود الفیصل

شیخ جابر الاحمد الصباح

وزیر خارجه سوریه پس از سفر به تهران به عربستان و کویت رفت و با وزیر خارجه عربستان و امیر کویت دیدار کرد.

۱- ۳۹. مأخذ، ص آخر، کویت - خبرگزاری کویت.

۲- ۴۰. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۱، ۲۸/۴/۱۳۶۶، صص ۸۲ و ۸۳، کویت -
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، روزنامه القبس.

با وجود گذشت سه روز از سفر فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه به تهران، اخبار این سفر همچنان در نشریات عربی بازتاب دارد. این موضوع، اهمیت استراتژیک روابط دو کشور و حساسیت کشورهای عربی منطقه به این رابطه را نشان می دهد. "الاتحاد" روزنامه امارات درباره اهداف سفر فاروق الشرع به تهران می نویسد: «منابع وزارت خارجه سوریه تاکنون از دادن هرگونه اطلاعاتی درباره نتایج مذاکرات الشرع با مسئولین ایرانی در تهران - به استثنای آنچه که خود ایشان به هنگام ترک تهران گفت - خودداری کرده اند. لیکن منابع مطلع در دمشق گفتند که مذاکرات وی با مقامات ایران، متضمن موضوع گروگان های امریکایی در لبنان، تماس امریکا با سوریه و تماس سوریه با عراق بوده است.»^(۱)

"البیان"، دیگر روزنامه امارات محور اصلی مذاکرات فاروق الشرع با مقامات ایرانی را میانجیگری برای عدم حمله ایران به کشتی های کویتی خواند و در این باره نوشت: «به عقیده منابع مطلع در اردن، رئیس جمهوری ایران - آقای خامنه ای - به تقاضای حافظ اسد رئیس جمهور سوریه مبنی بر خودداری ایران از حمله به نفت کش های کویتی و یا کشتی هایی که به بنادر این کشور رفت و آمد می کنند، پاسخ مثبت داده است. همین منابع افزوده اند که مقامات ایرانی به وزیر خارجه سوریه در سفر اخیرش به تهران، گفته اند علی رغم آگاهی کامل ایران از ابعاد وسیع کمک های لجستیکی که کویت تاکنون به عراق کرده است، ایران از این پس، به نفت کش های کویتی و منابع این کشور حمله نخواهد کرد. به گفته منابع مذکور، میانجی گری رئیس جمهور سوریه بین ایران و کویت، بنا به درخواست دولت کویت صورت گرفته است. به عقیده همین منابع، پاسخ مثبت جمهوری اسلامی ایران به تقاضای سوریه، در زمانی که تلاش یک ساله شاه اردن به منظور آشتی سوریه و عراق با مشکلاتی مواجه می باشد، موجب تحکیم روابط ایران و سوریه خواهد شد.»^(۲)

امروز قیمت نفت نوع متوسط (نفت خام پایه امریکا برای تحویل فوری) با ۵۳ سنت افزایش، به بشکه ای بیش از ۲۲ دلار رسید.^(۳) خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره علت افزایش قیمت نفت گزارش داد: «در پی بروز تشنج در خلیج فارس، اوضاع جاری این خلیج و نیز هشدار ایران مبنی بر اینکه تردیدی در زدن کشتی های امریکایی نخواهد کرد، قیمت های نفت از بشکه ای ۲۲ دلار گذشت. تحلیل گران نفت گفتند که هیچ توجیه اساسی برای این افزایش قیمت وجود ندارد و آن را ناشی از وحشت بی مورد می دانستند که به واسطه وقایع خلیج فارس، پیش آمده است.»^(۴)

خبرگزاری رویتر نیز اظهارات نماینده امام در شورای عالی دفاع را که در آن، امریکا را به عملیات مقابله به مثل تهدید کرده بود، عامل اصلی افزایش قیمت نفت دانست. این خبرگزاری اعلام کرد: «بر اساس اظهارات علی اکبر هاشمی رفسنجانی رئیس مجلس شورای اسلامی در

- ۲-۴۲. مأخذ، ص ۱۱ و ۱۲، ابوظبی - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶، روزنامه البیان چاپ ابوظبی.
- ۳-۴۳. مأخذ، ص ۸، خبرگزاری کویت؛ و - مأخذ، ص ۴، نیویورک - خبرگزاری کویت.
- ۴-۴۴. مأخذ، ص ۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

ارتباط با تشنج در خلیج فارس، قیمت های نفت افزایش یافت. وی گفت: ایران آماده است کشتی های نیروی دریایی امریکا را که قرار است نفت کش های کویتی با پرچم امریکا را مورد حمایت خود قرار دهند، غرق کند.»(۱)

۷۳۹ ۱

نیروهای اتحادیه میهنی امروز در حوالی جاده سنگاو - چمچال در حمله ای غافل گیرانه به یک اردوگاه نظامی، پانزده تن از نیروهای عراقی را کشتند و تعدادی را نیز مجروح کردند. در این حمله، مقادیری سلاح سبک و وسایل مخابراتی به غنیمت نیروهای اتحادیه میهنی درآمد.(۲) همچنین نیروهای معارض در دو شهر سلیمانیه و بغداد، سه تن از نیروهای نظامی و امنیتی را ترور کردند.(۳)

واحد مرکزی خبر به نقل از یکی از اعضای "نهضت روحانیت کردستان عراق"، درباره اوضاع عمومی این منطقه و علل ناکارآمدی تدابیر امنیتی حکومت عراق گفت: «اکثر شهرهای کردستان عراق به خصوص شهرهای "حلبچه"، "عربت"، "کانی پانکه"، "سیروان" و "سیدصادق" کماکان در اوج بحران و ناامنی به سر می برند و حضور نیروهای مبارز کرد در این شهرها، رژیم عراق را در اوج ناتوانی و زبونی قرار داده است. همین امر باعث شده تا نیروهایی که به صورت مزدور به خدمت حزب بعث درآمده اند و حفظ و امنیت محورها و شهرها را به عهده دارند، نه تنها از خود هیچ فعالیتی نشان نمی دهند، بلکه با هماهنگی کامل، با مبارزین کرد همکاری می نمایند.»(۴)

۷۴۰ ۲

خبرگزاری کاتولیک آلمان غربی به نقل از منابع کلیسای کاتولیک در بغداد، درباره تصمیمات دولت عراق برای اجرای طرح جابه جایی کردهای شمال عراق، گزارش داد: «دولت عراق در نظر دارد منطقه کردنشین شمال شرقی عراق در نزدیکی مرز ایران را تخلیه کرده و اهالی این منطقه را به جنوب عراق کوچ دهد. طرح انتقال، اهالی صدها روستا را در بر می گیرد و قرار است تا پاییز سال جاری تحقق یابد. کاتولیک های کلدانی و آشوری که بخشی از آنها کرد می باشند، نگرانی خویش را از انتقال احتمالی خود ابراز داشته اند و تحت فشار فزاینده از سوی بغداد هستند.» این خبرگزاری به نقل از منابع مذهبی افزود: «یک کلیسای آشوری که به عنوان مرکز این جامعه کوچک به شمار می رفت، با خاک یکسان شده است.»(۵)

روزنامه امریکایی "وال استریت ژورنال" نیز در مقاله ای، به بررسی وضعیت معارضان کرد عراقی و حکومت عراق پرداخته است. در این مقاله، علت تشدید سخت گیری عراق علیه کردهای شمال این کشور و نقش ایران در تشدید فعالیت معارضان عراقی بررسی شده است: «پس از آنکه چریک های کرد در اسفند و فروردین، بر فعالیت خود برای کسب خودمختاری بیشتر افزودند، برنامه دولت عراق نیز برای سرکوبی بیشتر کردها، شدت یافت. ایران اخیراً ضمن تلاش های خود برای پیروزی بر عراق، به حمایت خود از شورشیان کرد عراق افزوده است.»

ص: ۶۲۴

- ۱-۴۵. روزنامه کیهان، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۷، خبرگزاری رویترا، رادیو بی.بی.سی.
- ۲-۴۶. سند شماره ۰۸۸۱۷۶ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان معاونت اطلاعات به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۳-۴۷. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶؛ و - سند شماره ۰۸۸۱۷۴ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان معاونت اطلاعات به فرماندهی نیروی زمینی، معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۴-۴۸. روزنامه اطلاعات، ۲۴/۳/۱۳۶۶، ص ۱۸، سند ج - واحد مرکزی خبر.
- ۵-۴۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۴/۴/۱۳۶۶، ص ۲، خبرگزاری فرانسه، خبرگزاری کاتولیک آلمان غربی.

این روزنامه به نقل از اعضای سفارت خانه های کشورهای عربی و آسیایی در بغداد، می نویسد: «دولت عراق با بولدوزر خانه های خشتی روستاییان کرد را ویران کرده و محصولات زراعی آنها را آتش زده است و روستاییان را به نواحی طرد و متروک نزدیک مرزهای عربستان سعودی و اردن کوچ داده است. رژیم عراق بیش از پیش نگران شده است که اگر کردهای عراق با ایرانی ها متحد بشوند، چه کارها می توانند انجام دهند. از این رو، دولت عراق تصمیم گرفته است پیش دستی بکند. کوشش دولت عراق برای از بین بردن پایگاه مردمی شورشیان کرد (که در حدود دو میلیون تخمین زده می شوند) به دلیل تأثیر در سرنوشت جنگ ایران و عراق و حفظ آرامش در عراق پس از پایان یافتن جنگ، اهمیت دارد. تاکنون شورشیان کرد فقط موی دماغ عراق بوده اند و خطر سوق الجیشی محسوب نمی شوند، اما صدام حسین رهبر عراق، روز به روز بیشتر نگران می شود که مبادا شورشیان کرد به تأسیسات نفتی "کرکوک" و به خط لول-ه نفت عراق از طریق ترکیه که برای تأمین هزینه های جنگ عراق اهمیت دارد، حمله کنند. رژیم عراق از آن نگران است که اتحاد کردهای عراق با ایران، موجب شود که ایران بتواند بخش هایی از شمال عراق را تصرف کند. هرچند این نواحی چندان ارزش سوق الجیشی ندارد، اما تصرف آنها برای تقویت روحیه تضعیف شده ایرانی ها مهم است. اما دیپلمات های غربی هشدار می دهند که شدت عمل بی سابقه دولت عراق علیه شورشیان کرد، ممکن است نتیجه معکوس بدهد و بر شدت مقاومت شورشیان بیفزاید و نیروهای عراقی را که به وجودشان در جبهه جنوبی جنگ علیه ایران بیشتر نیاز است، درگیر و گرفتار کند. دیپلمات های غربی شک دارند که سیاست صدام حسین رئیس جمهوری عراق علیه کردها، عملی باشد. آنها می گویند، بسیاری از کردهایی که سابقاً آرام بودند، به فعالیت های ضد دولتی سوق داده شده اند. آنها روستاها را ترک کرده و به کوه ها پناه برده اند تا از مرز ایران بگذرند و خود را مسلح کنند. شدت عمل دولت عراق علیه کردها، کوشش دولت عراق را نیز برای جلب قلوب و افکار کردها بلااثر کرده است. حملات نیروهای دولتی عراق به کردها و از جمله، استفاده از سلاح های شیمیایی علیه آنها، ممکن است از حمایت بین المللی از دولت عراق در جنگ علیه جمهوری اسلامی ایران بکاهد. یک دیپلمات غربی می گوید شاید دولت عراق بیش از اندازه دهانش لقمه برداشته باشد و شاید نتواند پیش از شروع حمله بزرگ تازه ایرانی ها در زمستان، تکلیف کردها را به سرعت و وسعت کافی روشن کرده باشد.»(۱)

۷۴۱ ۱

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، پلیس پاکستان پس از پایان تحقیقات خود، یک دیپلمات عراقی را در ارتباط با به شهادت رسیدن دو دانشجوی مسلمان عراقی، مقصر شناخت و اعلام کرد قتل این دو تن، در منزل مسکونی این دیپلمات عراقی رخ داده است و دو دانشجوی مبارز عراقی را در منزل وی سر بریده اند. دیپلمات عراقی بعد از این ماجرا از پاکستان به عراق

ص: ۶۲۵

فرار کرد و پلیس پاکستان، غیباً وی را به خاطر ارتکاب به دو قتل، مجرم شناخته است. روزنامه اطلاعات در توضیح سابقه این خبر می افزاید: «این دو دانشجوی مسلمان عراقی مخالف رژیم بعثی حاکم بر بغداد به نام های "نعمه محمد مهدی" و "سامی عبدالمهدی"، در فروردین گذشته به طور فجیعی به شهادت رسیدند.»^(۱)

۷۴۲ ۱

نماینده عراق در سازمان ملل امروز نامه ای درباره خرید اورانیوم به وسیله ایران و نامه ای درباره گلوله-باران دو روستا برای دبیرکل این سازمان ارسال کرد.

عصمت کتانی در یکی از نامه ها آورده است: براساس نوشته هفته نامه بریتانیایی آبرور مورخ ۱۷ می ۱۹۸۷ (۲۷ اردیبهشت ۱۳۶۶) رژیم ایران به خرید اورانیوم از معدن **Rossing** در خاک نامیبیا که دولت ایران در آن ۱۰ درصد سهم دارد، ادامه می دهد.^(۲)

نماینده عراق در نامه دیگر مدعی شده است که نیروهای ایران در تاریخ ۱۱ جولای ۱۹۸۷ (۲۰ تیر ۱۳۶۶) دو روستای ناحیه قلعه دیزه را هدف توپخانه قرار دادند که هفت غیرنظامی مجروح شدند.^(۳)

۷۴۳ ۲

در پی ترور دکتر "کمالی" رئیس دادگاه دیوان کیفری دادگستری آذربایجان غربی - که در روز گذشته در منزل مسکونی وی رخ داد و نامبرده به شهادت رسید - جنازه وی پیش از ظهر امروز، پس از تشریفات قانونی، به گورستان "باغ رضوان" انتقال یافت و دفن شد. در مراسم تشییع و تدفین نامبرده، استاندار آذربایجان غربی و مدیرکل دادگستری استان و جمع کثیری از روحانیون و شخصیت های محلی و بستگانش حضور داشتند.^(۴)

ص: ۶۲۶

۱- ۵۱. مأخذ ۴۸، ص ۲، اسلام آباد - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۵۲. سند شماره S/۱۸۹۸۲ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۶ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۳- ۵۳. سند شماره S/۱۸۹۷۷ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۵ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۴- ۵۴. مأخذ ۱۳، ص ۲۰، ارومیه - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۶۶.

۷۴۴ ۱

قرارگاه رمضان، مرکز عملیات های نامنظم سپاه پاسداران گزارش داد: «واحدهایی از تیپ ۶۵ هجرت - تحت امر این قرارگاه - با همکاری پیش مرگان حزب الله کرد عراقی، به چهار پایگاه مهم دشمن بعثی واقع در جاده آسفالته "مرگه سور" به "شیروان" از توابع استان اربیل عراق حمله کردند و پس از عبور از موانع مین و سیم خاردار، وارد این پایگاه ها شدند و ضمن تصرف پنج ساعته این پایگاه ها، تمامی تأسیسات و ساختمان های آن را منهدم [کردند] و به آتش کشیدند.»^(۱)

۷۴۵ ۲

به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، از ۲۰ تا ۲۵ تیر سال جاری، ۱۲۹ تن از اهالی شهرهای مختلف عراق، از مرزهای غربی ایران عبور کرده و به جمهوری اسلامی ایران پناهنده شده اند.^(۲)

۷۴۶ ۳

امروز دو تن از مجروحان حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت که برای ادامه مداوا، به ایتالیا و اسپانیا اعزام شده بودند، به شهادت رسیدند. خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: «خدیجه رسولی نیا» سیزده ساله که در جریان حمله شیمیایی دشمن مصدوم شده بود، در بیمارستان "سنت یوجینو" در رم به شهادت رسید. رضا انتظاری کاردار جمهوری اسلامی ایران در رم، در گفت و گو با خبرگزاری جمهوری اسلامی، تأکید کرد که شهادت این نوجوان به دلیل عدم رسیدگی کافی در بیمارستان بوده است. وی گفت: خدیجه رسولی در زمان ورود، از سوختگی های جلدی رنج می برد، اما به راحتی قادر به تکلم بود و زخم های ریوی وی نگران کننده به نظر نمی رسید.»^(۳)

این خبرگزاری در گزارش دیگری اعلام کرد: «قادر کریم واحد» یکی از مجروحان شیمیایی بستری شده در بیمارستان نظامی مادرید، ساعت ۱۵:۵ بامداد امروز، بر اثر شدت جراحات وارده، به لقاء الله پیوست. وی، روز جمعه گذشته (۱۹/۴/۱۳۶۶) به اتفاق همسر مجروح خود و سه تن دیگر از قربانیان حمله شیمیایی عراق به سردشت، به مادرید انتقال یافته و به علت وخامت حالش، در بخش مراقبت های ویژه این بیمارستان بستری شد. قادر کریم واحد از جراحات به وجود

ص: ۶۲۸

۱- ۱. روزنامه رسالت، ۲۸/۴/۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ص ۷، ۳۰/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۳. روزنامه کیهان، ۲۷/۴/۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

آمده در مجاری تنفسی رنج می برد و طی شش روزی که در این بیمارستان بستری بود، چندین بار به حالت تهوع، خون از دست داد تا اینکه سحرگاه امروز به شهادت رسید.»(۱)

با فوت "قادر کریم واحد"، نماینده ایران در سازمان ملل، در نامه ای این واقعه را به اطلاع دبیرکل سازمان ملل رساند. روزنامه کیهان در این باره نوشت: «سعید رجایی خراسانی» نماینده ایران در سازمان ملل، طی نامه ای خطاب به دبیرکل سازمان ملل متحد، اعلام کرد: یک غیرنظامی به نام قادر کریم واحد بر اثر جراحات شدید دستگاه تنفسی که ناشی از تهاجم شیمیایی عراق در هفتم تیر به شهر سردشت بوده، در بیمارستان نظامی در مادرید در گذشت. نماینده ایران افزود: همسر کریم واحد و همچنین یک مادر و کودک خردسال، در جمع مجروحان قرار دارند.»(۲)

روزنامه "دی پرسه" چاپ وین، درباره بستری شدن مجروحان شیمیایی در بیمارستان های اتریش و ایتالیا گزارش داد: «هفت مجروح ایرانی که بر اثر حملات شیمیایی عراق در "سردشت" به سختی جراحت برداشته اند، برای مداوا، در بیمارستان های اتریش، ایتالیا، بلژیک و اسپانیا بستری شده اند و اتریش بار دیگر از این میهمانان میزبانی می کند.»(۳) پروفیسور "پیمار بولنیک" پزشک معالج مجروحان شیمیایی، در مصاحبه با روزنامه "سالسبورگر زایتونگ" اتریش، درباره آثار عوامل شیمیایی روی ایرانی های بستری شده در بیمارستان شهر سالسبورگ گفت: «بر اثر سلاح های شیمیایی، روی پوست این بیماران سوختگی های شدید پدید آمده و مواد شیمیایی استنشاق شده نیز تغییراتی در شش های بیماران به وجود آورده است. مداوای این مجروحان از جمله زن بستری شده، چندین هفته به طول خواهد انجامید.»(۴)

۷۴۷ ۱

روزنامه "ایل پوپولو" ارگان رسمی حزب حاکم دمکرات مسیحی ایتالیا، درباره استفاده عراق از عوامل شیمیایی در جنگ اعلام کرد: «به کارگیری سلاح های شیمیایی توسط نیروهای عراقی در جنگ، پدیده ای است که توسط هیئت های مختلف بین المللی به تأیید رسیده است و مصدومینی که به اروپا اعزام می شوند، گواه استفاده از اسلحه ای که بر اساس کنوانسیون ژنو منع گردیده، هستند.»(۵) روزنامه "وال استریت ژورنال" نیز به نقل از یک دیپلمات آسیایی، درباره بی تفاوتی مجامع بین المللی به کاربرد سلاح شیمیایی نوشت: «ایران مکرراً در مورد به کارگیری سلاح های شیمیایی علیه روستایان کرد در داخل عراق و ایران، از سوی رژیم عراق - با وجود محکوم شدن این گونه عملیات از جانب دبیرکل سازمان ملل و گروه تحقیقاتی وی - هشدار داده است. مع هذا، این هشدارهای ایران، به طور وسیعی توسط جامعه بین المللی نادیده گرفته شده و موجب اعتراض رهبران کرد علیه چنین بی تفاوتی هایی گردیده است.»(۶)

همچنین روزنامه "گازت" بلژیک، درباره استفاده عراق از سلاح های شیمیایی نوشت: «بار دیگر، آشکارا معلوم شد که عراق در جنگ از گاز خردل استفاده کرده است و بمباران شیمیایی شهر سردشت، دوهزار مصدوم و شصت کشته بر جای گذاشته است.»(۷) در این حال، خبرگزاری

- ۱-۴. روزنامه کیهان، ۲۵/۴/۶۶، ص ۳، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۲-۵. مأخذ، ص ۳.
- ۳-۶. روزنامه اطلاعات، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی روزنامه "دی پرسه" چاپ وین.
- ۴-۷. پیشین، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه "سالسبورگر - زایتونگ".
- ۵-۸. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، روزنامه ایل پوپولو ارگان رسمی حزب حاکم دمکرات مسیحی ایتالیا.
- ۶-۹. پیشین، ص ۱۹، واشنگتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه وال استریت ژورنال.
- ۷-۱۰. پیشین، ص ۱۸، بروکسل، خبرگزاری جمهوری اسلامی، روزنامه گازت.

جمهوری اسلامی درباره بی توجهی مطبوعات ایتالیا به حادثه دیدگان شیمیایی ایرانی گزارش داد: «رسانه های ایتالیا از جمله تلویزیون، خبرگزاری ایتالیا و دیگر روزنامه ها، تاکنون در مورد ورود مجروحان شیمیایی ایران به ایتالیا - که در سردشت توسط رژیم عراق مورد تهاجم شیمیایی قرار گرفتند - مطلبی درج نکرده اند. تنها یک روزنامه کم تیراژ چاپ گرا به نام "پائرسرا" در صفحه مربوط به اخبار رم، یک پاراگراف خبر در این باره چاپ کرده است.» (۱)

۷۴۸ ۱

امروز اولین تمهیدات عملیاتی برای شروع اسکورت نفت کش های کویتی انجام شد. به نوشته روزنامه کویتی "الانباء"، واحدهای ویژه نیروی دریایی کویت به کمک کارشناسان امریکایی، در پی آسیب دیدن چهار فروند نفت کش خارجی بر اثر برخورد با مین، عملیات مین روبی در آب های فلات قاره کویت را آغاز کرده اند. (۲)

خبرگزاری یونایتدپرس در این باره گزارش داد: «پنتاگون به خبرنگاران رسانه های گروهی هشدار داد که از کشتی های نیروی دریایی که قرار است نفت کش های کویتی را اسکورت کنند، فاصله بگیرند. زیرا کشتی های جنگی امریکا در حال آماده باش می باشند و دستور دارند که در شلیک پیش دستی کنند. "رابرت سیمز" سخن گوی پنتاگون گفت: مخاطراتی در نزدیک شدن به واحدهای نظامی ما وجود دارد که در این مورد، هشدار می دهیم. وی با اشاره به این نکته که سازمان های خبری خود را برای اجاره هواپیماها و قایق هایی آماده می کنند، گفت: ظاهراً این اقدامات برای ایجاد تسهیلاتی در پوشش خبری محافظت نفت کش ها به وسیله کشتی های جنگی در منطقه خلیج [فارس] که هفته آینده انجام خواهد شد، صورت می گیرد.» (۳)

۷۴۹ ۲

خبرگزاری فرانسه درباره آخرین اظهار نظر سفیر امریکا در سازمان ملل درباره قطع نامه شورای امنیت اعلام کرد: «امریکا امیدوار است با در نظر گرفتن یک مهلت سی تا چهل و پنج روزه برای ایران و عراق، این دو کشور، قطع نامه را بپذیرند و در غیر این صورت، شورای امنیت ناگزیر به اخذ تصمیمات تازه برای تعیین مجازات ها خواهد بود.» (۴)

۷۵۰ ۳

اظهارنظرهای متفاوت نخبگان سیاسی امریکایی درباره دخالت نیروهای امریکایی در خلیج فارس، همچنان ادامه دارد. "مایکل استرنر" مدیرکل پیشین وزارت خارجه امریکا در امور خاورمیانه و "جیمز بلاک" معاون مدیرکل وزارت خارجه امریکا، حضور و فعالیت امریکا، در خلیج فارس را به عنوان یک اقدام استراتژیک، هم سو با منافع درازمدت امریکا و برای بازداشتن از پیروزی ایران خواندند. رادیو امریکا گزارش داد: «مایکل استرنر می گوید: وضعیت و جو سیاسی در منطقه خلیج فارس، باید طوری باشد که جریان آزاد نفت نه تنها در حال حاضر، بلکه در درازمدت، تضمین بشود. به موازات مسئله نفت، منافع استراتژیک گسترده تری نیز مطرح است. همگی

۱- ۱۱. مأخذ، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۱۲. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۱۹، ۲۶/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، بغداد - خبرگزاری تانیوگ، ۲۵/۴/۱۳۶۶، روزنامه کویتی الانباء.

۳- ۱۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۰، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۹، یونایتدپرس، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۴- ۱۴. مأخذ، ص آخر.

می دانیم که شوروی و حکومت تزاری، پیش از آن، همواره در صدد دسترسی به آب های گرم خلیج فارس بوده است. مایکل استرنر می گوید: در تهیه و تنظیم سیاست بین المللی، ابتدا باید منافع خود را در نظر گرفت و سپس، تهدیدهای گوناگون علیه آن را بررسی کرد و بعد، تصمیم گرفت که چه سیاستی دنبال شود. وی می گوید: دولت امریکا هنوز نتوانسته است سیاست این کشور را در منطقه خلیج فارس، به روشنی توضیح بدهد و تهدیدهای بالقوه علیه منافع امریکا را دقیقاً روشن سازد. آیا نگرانی و مسئله مهم، توفیق استراتژیک شوروی در منطقه در درازمدت است؟ یا آنکه نگرانی امریکا از پیروزی ایران در جنگ با عراق است؟

پیروزی ایران، جهت سیاسی و موضع طرف دار غربِ ممالک خلیج فارس را تغییر خواهد داد و بنیادگرایی را در خاورمیانه رواج خواهد داد. مایکل استرنر می گوید: علی رغم ادعای بی طرفی، امریکا به جانب عراق تمایل نشان داده است ولی آنچه که باعث سردرگمی می شود، آن است که چرا دولت امریکا این موضوع را آشکارتر عنوان نمی کند و نمی گوید که با ایران دشمنی ندارد، ولی می خواهد که جنگ ایران و عراق فوراً تمام شود؟ مایکل استرنر می گوید: بزرگ ترین تهدید علیه منافع امریکا در دو تا پنج سال آینده، احتمال پیروزی ایران بر عراق است، زیرا این تحول، عواقب و اثرات گسترده سیاسی خواهد داشت. در خلیج فارس و خاورمیانه، احتمال پیاده شدن نیروهای ایرانی در سواحل ابوظبی و غیره چندان نیست، ولی ممالک آسیب پذیری چون عربستان سعودی، کویت و امارات ناچار خواهند شد، امتیازات سیاسی و مالی از دست بدهند و ایران حقیقتاً به ابرقدرت منطقه ای تبدیل شود. طبیعتاً این تحولات در جهت خلاف منافع امریکا و غرب خواهد بود. مایکل استرنر می گوید: سیاست دنبال شده از جانب دولت ریگان و مسئله حمایت از کشتی های کویت، اقدامی مثبت و معقول است. شکست های متوالی سیاست دولت ریگان در خاورمیانه چه در لبنان و چه در صحنه اختلافات اعراب و اسرائیل، زمینه را برای اتخاذ سیاست تازه ای در قبال اعراب مهیا ساخته است و زمان آن فرا رسیده که امریکا به اعتبار خود بیفزاید و حقیقتاً، به عنوان یک ابرقدرت که تضمین کننده امنیت متحدان خود باشد، وارد عمل شود.

"جیمز بلاک" معاون مدیرکل وزارت خارجه امریکا در امور خلیج فارس و خاور نزدیک که بین سال های ۱۹۸۲ و ۱۹۸۶ (۱۳۶۱ تا ۱۳۶۵) مدتی نیز در سفارت خانه های امریکا در عراق، کویت، عربستان سعودی و لیبی خدمت کرده است، با نظر مایکل استرنر موافقت نشان داده و می گوید: فکر می کنم هدف ما آن است که یک خط دفاعی در برابر اقدامات نظامی ایران برپا کنیم تا اجازه ندهیم آنها از بن بستی که در صحنه نبردهای زمینی با آن روبه رو شده اند، خارج شوند و جنگ را به خلیج فارس بکشانند و در صدد قطع و یا اخلال حمایت ممالک دیگر از عراق برآیند. البته، هم زمان با این تحول، امریکا باید یک سلسله اقدامات دیپلماتیک را با جدیت دنبال کند و از شورای امنیت سازمان ملل و تلاش در جهت پایان دادن به جنگ، حمایت کند. جیمز بلاک می گوید: امریکا، باید آشکار کند که سیاست واشنگتن در قبال تهران، چیزی جز تلاش

در خاتمه دادن به جنگ نیست و هدف آن، دشمنی با ملت ایران نیست. حتی امریکا باید نشان دهد که هدفش دشمنی با حکومت اسلامی ایران نیز نیست و بیشتر حالت دفاع از منافع امریکا را دارد. جیمز بلاک می گوید: نمی توان به همکاری شوروی در برقراری ثبات در منطقه چشم داشت زیرا شوروی نمی خواهد که در چشم دیگران، به عنوان همکار و هم فکر امریکا دیده شود. جیمز بلاک می افزاید: تا تابستان ۱۹۸۳-۱۳۶۲- امریکا توجه زیادی به جنگ ایران و عراق نشان نمی داد ولی از هنگامی که عراق حمله به کشتی ها را در خلیج فارس آغاز کرد، نگرانی امریکا آغاز شد. از آنجایی که امریکا می داند پیروزی نظامی عراق بر ایران عملی نیست، اینک در صدد برآمده است تا از پیروزی ایران بر عراق جلوگیری کند.» (۱)

از سوی دیگر، "جورج بال" معاون وزارت امورخارجه امریکا در دوران "کندی" و "جانسون"، ضمن انتقاد شدید از تصمیمات ریگان برای دخالت نظامی در خلیج فارس، برخلاف استرنر و بلاک، وقایع و شرایط کنونی را مبنای تصمیم دولت مردان امریکایی قلمداد می کند و عملکرد جانب دارانه دولت امریکا از عراق را مورد انتقاد قرار داده و همکاری با شوروی را برای برقراری صلح در منطقه، توصیه می کند. وی در مقاله یی می نویسد: «با اینکه عراق به کشتی جنگی امریکا حمله کرده و دو سوم حملات علیه کشتی های تجاری و نفت کش ها در خلیج فارس، توسط عراق صورت گرفته است، ولی ریگان، انگار تئاتر بازی می کند و می گوید برای جلوگیری از کنترل ایران بر آب های خلیج فارس و آزادی رفت و آمد کشتی ها، به این منطقه نیرو گسیل می دارد.» جورج بال در ادامه مقاله تأکید می کند که دو ابرقدرت خواستار برقراری آرامش در منطقه هستند و هر دو، ایران را در روبه روی خود دارند و می دانند که در صورت پیروزی ایران بر عراق، ناآرامی به جمهوری های مسلمان نشین شوروی راه خواهد یافت و بحران افغانستان تشدید می شود. پیروزی ایران در جنگ، روند بنیادگرایی اسلامی در منطقه را تشدید خواهد کرد و باعث ساقط شدن حکومت های عربی طرف دار و دوست امریکا خواهد شد و در صورت به دست گرفتن کنترل نفت خلیج فارس از سوی ایران، رژیم آیت الله خمینی می تواند ژاپن، اروپای غربی و امریکا را تحت فشار قرار دهد.

جورج بال با اشاره به موقعیت جغرافیایی شوروی و نزدیکی این کشور به خاورمیانه و دوری امریکا به این منطقه، نتیجه می گیرد که امریکا، در امور خاورمیانه باید با توافق شوروی، در جست و جوی راه حلی برای پایان بحران خلیج فارس باشد.» (۲)

۷۵۱ ۱

بوریس پیادیشف (۳) سخن گوی وزارت خارجه شوروی با تأیید ضمنی تلاش های امریکا برای تصویب قطع نامه شورای امنیت، از تداوم اقدامات نظامی این کشور، با نگرانی یاد کرد و آن را خطرناک خواند. وی گفت: «تشنج در منطقه خلیج فارس فروکش نکرده است.» وی که در برابر

ص: ۶۳۲

۱- ۱۵. مأخذ ۱۲، صص ۱۶ تا ۱۹، رادیو امریکا، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

۲- ۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۳- از پیادیشف به عنوان معاون اول رئیس اطلاعات وزارت خارجه نیز نام برده می شود.

خبرنگاران داخلی و خارجی سخن می گفت، افزود: «از یک سو، امریکا در جریان تهیه و تنظیم طرح یک پیش نویس قطع نامه درباره درگیری ایران و عراق در شورای امنیت سازمان ملل، به نحو مؤثری عمل می کند و از سوی دیگر، اگر فعالیت های نظامی خود را در منطقه بیش از این تشدید کند، می تواند این عامل مثبت را از بین ببرد. واشنگتن به اعزام کشتی های جنگی و واحدهای دریایی بزرگ خود به خلیج فارس ادامه می دهد و تهدید می کند که به ایران ضربه بزند. نقشی که امریکا در منطقه ایفا می کند، قسمتی از یک محرک خطرناک است و می تواند، یک روزی انفجار ایجاد کند.» وی اضافه کرد: «سیاست امریکا خطرناک و بی سابقه است.» پادشاه ادامه داد: «باعث تأسف است که امریکا پیشنهادات دولت شوروی در جهت رفع علل عمده تشنج در خلیج فارس را نادیده می گیرد. خروج کشتی های کشورهای که متعلق به منطقه نیستند و اتخاذ اقدامات مؤثر از سوی شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن هرچه زودتر به درگیری ایران و عراق، یک راه واقع بینانه برای حل و فصل این درگیری و اوضاع در خلیج فارس است که شوروی پیشنهاد می کند.»^(۱)

۷۵۲۱

در ستون تفسیر سیاسی امروز روزنامه کیهان، "یونس شکرخواه" در مقاله یی، از عملکرد و تصمیمات امریکا برای حضور نظامی در خلیج فارس انتقاد کرد. در بخشی از این مقاله، استدلال های امریکا برای حضور در خلیج فارس بحث و بررسی شده است. وی در قسمت دیگری از مقاله، با اشاره به برخی از واقعیت های جنگ ایران و عراق از قبیل عراق به عنوان آغازکننده جنگ، استفاده این کشور از سلاح های شیمیایی و ...، به موضع گیری جانب دارانه امریکا از عراق پرداخته و جلوگیری از شکست عراق و پیروزی ایران در جنگ تحمیلی را محور سیاست نظامی امریکا در خلیج فارس قلمداد کرده است. در پایان مقاله به تاکتیک های ناشناخته ایران و واکنش طرف داران انقلاب اسلامی در خاورمیانه، در صورت برخورد نظامی امریکا با ایران، اشاره شده است:

«قرار است امریکا یازده فروند از نفت کش های کویت را اسکورت کند. حرف اول کاخ سفید این است: چهل سال در خلیج فارس بوده ایم، باید حضور داشته باشیم تا جلوی نفوذ شوروی را در خلیج فارس بگیریم و آزادی کشتی رانی را تأمین کنیم. استدلال سه محوری کاخ سفید - و به طور مشخص، ریگان - جوهره تشدید امری است که "جنگ پرچم ها" خوانده می شود. هر سه محور استدلال امریکا برای حضور در خلیج فارس، به گونه ای عمیق، مداخله جویانه هستند، چرا که سه استدلال، به هیچ نحوی به شرایط جاری خلیج فارس مربوط نمی شوند.

در زمینه نفوذ شوروی در خلیج فارس، امریکا دست کم به دو دلیل نفوذ شوروی را بهانه قرارداد داده است:

۱- اگر امریکا واقعاً قصد جلوگیری از نفوذ شوروی در خلیج فارس و کشورهای جنوبی آن را داشت، با اشغال افغانستان، فعالانه برخورد می کرد. شوروی، قبلاً با اشغال افغانستان، خود را به خلیج فارس نزدیک کرد.

۲- وقتی امریکا با تقاضای ۱۹۸۴-۱۳۶۳- کویت برای دریافت موشک "استینگر" مخالفت

۱-۱۷. مأخذ ۱۲، ص ۱۳، مسکو - خبرگزاری تاس، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

کرد، هیئتی از کویت به شوروی رفت و ۳۲۷ میلیون دلار تسلیحات روسی خرید. دسامبر همان سال (آذر/ دی ۱۳۶۳) نیز یک تیم نظامی شوروی برای آموزش استفاده از این تسلیحات، به کویت رفت. قضیه روشن است، امریکا جلوگیری از حضور و نفوذ شوروی را بهانه قرار داده است، روس ها با اشغال افغانستان و ایجاد ارتباط تسلیحاتی با کویت، قبلاً حضور خود را گسترش داده بودند و در هر دو مورد، امریکا از کنار مسئله گذشته بود.

و اما، در مورد محور سوم استدلال امریکا برای حضور در خلیج فارس باید گفت:

الف) نصب پرچم امریکا بر کشتی های کویتی چه کمکی به آزادی کشتی رانی می کند؟

ب) مگر فقط یازده کشتی در خلیج فارس تردد می کنند که با تأمین امنیت آنها، آزادی کشتی رانی در خلیج فارس تأمین شود؟

اصلی ترین موردی که استراتژیست های امریکا باید در کانون تحولات شتاب گیرنده خلیج فارس به آن بیندیشند این است که چرا ریگان، ایران را جنگ طلب و تهدید اصلی کشتی رانی آزاد در خلیج فارس معرفی می کند؟ در حالی که محافل خبری - سیاسی امریکا، حداقل بارها در موارد ذیل به طرزی صریح، اعتراف کرده اند که:

عراق در ۲۲ سپتامبر ۱۹۸۰ (۳۱ شهریور ۱۳۵۹) به ایران حمله کرد؛ عراق حملات موشکی را آغاز کرد؛ عراق از سلاح های شیمیایی استفاده کرد؛ عراق در تابستان ۱۹۸۴ - ۱۳۶۳ - آغازگر جنگ نفت کش ها بود؛ و بالاخره عراق بود که "استارک" را هدف قرار داد.

علاوه بر اینها، علی رغم آنکه ایران هرگز مسئولیت حمله به کشتی ها را به عهده نگرفته است، آمار رسمی امریکایی ها در "وال استریت ژورنال" (۲۲ ژوئن ۱۹۸۷ برابر با ۱/۴/۱۳۶۶) می گوید: عراق ۶۱ درصد کشتی ها و ایران ۳۹ درصد آنها را زده اند. پس، چگونه است که ریگان در این میان، بازهم ایران را تهدید اصلی کشتی رانی آزاد می داند؟

ورود به عمق بحران زایی امریکا در خلیج فارس، تصویر دیگری را ترسیم می کند؛ امریکا می خواهد سرنوشت طولانی ترین جنگ خاورمیانه ای قرن را تغییر دهد، کاخ سفید به شکست همه جانبه عراق پی برده است. این یک دروغ بزرگ است که اسکورت کشتی های کویت، ثمره ارزیابی سه محوری (حضور چهل ساله در خلیج، جلوگیری از نفوذ شوروی، آزادی کشتی رانی) امریکا از اوضاع خلیج فارس است. ریگان با اقدامی پرمخاطره، با اسکورت نفت کش های کویت، می خواهد امریکا را به پشت جبهه عراق تبدیل کند. با آغاز این اقدام، کاخ سفید هرگز نمی تواند در جنگ عراق با ایران، ادعای بی طرفی کند و ریگان می خواهد با جلوگیری از پیروزی ایران، مانع پیشروی اسلام در نوار جنوبی خلیج فارس شود. باز خیزش اسلام در نوار جنوبی خلیج فارس، پیامد جبری و بلافصل پیروزی ایران بر عراق است.

در شرایط فعلی، از یک سو، ایران رسماً برای رویارویی با امریکا اعلام آمادگی کرده است و از طرف دیگر، موضع نسنجیده ریگان، امریکا را در آستانه باتلاق خلیج فارس قرار داده است.

"مورفی" مدیرکل وزارت خارجه امريکا اقدامات غيرمتعارف را براي مقابله با شرايط اضطراري تجويز کرد؛ اما حقيقت اين است که امريکا هنوز نمی داند واکنش نظامی ايران را چگونه بايد پاسخ دهد. و از اين گذشته، حتی از نحوه رویارویی ايران نیز مطلع نیست. طيف اقدامات احتمالی ايران، مشتمل بر رویارویی کلاسیک دریایی، حملات کماندویی، انتحاری، امواج مین و ... در برابر امريکا صف کشیده است. علاوه بر اينها، امريکا بايد واکنش سازمان های طرف دار انقلاب ايران را به ویژه در خاورميانه، در نظر بگيرد. در واقع، اقدام ريگان در اسکورت نفت کش های کويت، تفنگ داران اين کشور را به همراه منافع امريکا در سراسر جهان، به قربانگاه می برد.^(۱)

۷۵۳ ۱

"سعید محمدالعصیمی" وزير مشاور در امور خارجی کويت که ریاست هیئت کشورهای هفت گانه عربی را برعهده دارد، در ادامه تلاش های این هیئت برای پایان دادن به جنگ عراق و ايران، پس از ملاقات روز گذشته با مقامات آلمانی در بن، گفت: «هیئت عربی در این مذاکرات احساس کرد که مقامات آلمانی به تلاش های بین المللی به ویژه تلاش شورای امنیت به منظور متوقف کردن جنگ عراق و ايران، اهمیت فراوانی می دهند.» وی افزود: «مقامات آلمانی آمادگی خود را جهت هرگونه تلاش به منظور متوقف ساختن این جنگ ویران کننده اعلام کردند.» العصیمی گفت: «در این مذاکرات جزئیات طرح پیشنهادی که قرار است ظرف روزهای آینده در شورای امنیت مطرح شود، بحث و بررسی شد.» وی اضافه کرد: «دولت بن، طبیعت این طرح را درک نموده و بر ضرورت فراهم کردن شرایطی جهت اجرای الزامی مفاد قطع نامه تأکید نموده است، زیرا شورای امنیت، قبلاً قطع نامه های متعددی در این زمینه صادر کرده بود که الزامی نبود.»^(۲)

۷۵۴ ۲

"جبهه آزادی بخش ملی الجزایر" با صدور بیانیه ای خواهان پایان جنگ ايران و عراق شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی ايران از الجزیره گزارش داد: «دفتر سیاسی حزب جبهه آزادی بخش ملی الجزایر که امروز به ریاست "شاذلی بن جدید" رئیس جمهور الجزایر تشکیل جلسه داد، با صدور بیانیه ای، با اشاره به جنگ عراق با ايران، از ادامه این جنگ ابراز نگرانی کرد و بر لزوم پایان دادن به آن تأکید نمود. در بیانیه دفتر سیاسی حزب آزادی بخش ملی الجزایر که بالاترین ارگان قدرت در این کشور می باشد، ضمن تجدید نگرانی شدید الجزایر از ادامه جنگ میان عراق و ايران، دو کشور متخاصم جهت پایان دادن به جنگ از طریق مذاکرات به منظور برقراری صلح در چارچوب قانون و انصاف، دعوت شدند.»^{(۳)(۴)}

ص: ۶۳۵

۱- ۱۸. مأخذ ۴، ص ۲ و آخر.

۲- ۱۹. مأخذ ۱۲، ص ۸، بخش عربی رادیو دوبي، ۲۵/۴/۱۳۶۶، خبرگزاری کويت.

۳- روز گذشته سفير ايران در الجزایر با احمد طالبی وزير خارجه الجزایر درباره روابط دوجانبه و آخرین تحولات منطقه گفت و گو کرده بود.

۴- ۲۰. مأخذ ۱۳، صص ۶ و ۷، الجزیره - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

ژنرال حسین محمد ارشاد رئیس جمهور بنگلادش نیز - که از جمله حامیان سیاسی صدام حسین به شمار می رود - امروز در دیدار از یمن اعلام کرد که کشورش به تلاش گسترده ای جهت پایان دادن به جنگ خلیج فارس دست زده بود ولی این تلاش پس از مخالفت ایران با شکست روبه رو شد. ارشاد که اولین رئیس جمهور بنگلادش است که از یمن شمالی دیدار می کند، همچنین از همه کشورهای اسلامی خواست تا تمامی تلاش های خود را برای پایان دادن به جنگ ۷ ساله ایران و عراق به کار ببرند. به گزارش خبرگزاری رسمی یمن شمالی، ارشاد شب گذشته با علی عبدالله صالح رئیس جمهوری یمن شمالی ملاقات کرد. (۱)

۷۵۵ ۱

روزنامه بحرینی "الخلیج" با انتقاد از سیاست امریکا در خلیج فارس، خواستار ابتکار جدید اعراب برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق شد. به گزارش خبرگزاری رویتر این روزنامه نوشت: «روشن است که امریکا نمی داند دقیقاً چه می خواهد انجام دهد. ما هر روز اظهاراتی خصومت بار درباره طرح امریکا برای حفاظت از نفت کش های کوبیتی و نیز واقعیت موضع امریکا در قبال ایران می شنویم.» این روزنامه می افزاید: «مهم این است که امریکا نمی داند در مقابل یک حمله احتمالی ایران، چه اقدامی انجام دهد. در حالی که ما از بعضی از مقامات امریکایی می شنویم که امریکا هرگونه حمله ایران را با قدرت تمام دفع خواهد کرد. مقامات دیگر امریکا می گویند که این کشور نمی خواهد با تحریک ایران، اوضاع را وخیم تر کند.» الخلیج در خاتمه، ضمن اعلام این مطلب که ابرقدرت ها قادر به پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق نیستند، خواستار ابتکار صلح جدید اعراب برای پایان دادن به جنگ خلیج - که به نحوی منافع دو کشور ایران و عراق را تأمین کند - شد. (۲)

۷۵۶ ۲

دولت یونان که از جمله کشورهای فعال در نوابری دریایی است و خسارات فراوانی را در جنگ تحمیلی متحمل شده است، تلاش هایی را برای متوقف کردن حمله به کشتی ها در منطقه خلیج فارس آغاز کرده است. خبرگزاری رویتر گزارش داد: «یونان به منظور دستیابی به راه حلی جهت توقف حمله به کشتی ها در خلیج، با چندین کشور از جمله نروژ، در تماس است. موضوع مطرح ساختن مسئله توقف حمله به کشتی ها در خلیج فارس در سازمان ملل نیز یکی از احتمالاتی است که مورد بررسی قرار گرفته است. یونان به دلیل عدم توانایی لازم، قادر به اعزام رزم ناوهایش به منطقه برای حفاظت از کشتی های تجاری این کشور نیست.» (۳)

۷۵۷ ۳

در پی تشدید وخامت روابط ایران و فرانسه پس از حمله پلیس فرانسه به دیپلمات ایرانی در ژنو، وزارت خارجه ایران در یک التیما توم سه روزه به دولت فرانسه، خواهان دستگیری ضاربان دیپلمات ایرانی و برچیده شدن موانع اطراف سفارت ایران شد. روزنامه کیهان در این باره خبر داد:

ص: ۶۳۶

۱- ۲۱. مأخذ ۱۲، ص ۷، صنعا - خبرگزاری رویترا، ۲۵/۴/۱۳۶۶، به نقل از خبرگزاری رسمی یمن شمالی.

۲- ۲۲. مأخذ ۱۲، ص ۸، بحرین - خبرگزاری رویترا، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۲، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، خبرگزاری رویترا، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

«وزارت امور خارجه امروز با احضار "پیر لافرانس" کاردار فرانسه در تهران و تسلیم یادداشت اعتراضیه ای به وی، خاطر نشان ساخت که اگر موانع و تضيیقات موجود در برابر سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس، طی ۷۲ ساعت آینده برطرف نشود و عاملین ضرب و شتم و سرقت اسناد دیپلمات ایرانی تنبیه نگردند، ایران روابط خود را با فرانسه قطع خواهد کرد. وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران در اولین اقدام اعتراض آمیز نسبت به این رفتار غیرقانونی دولت فرانسه، تعداد اعضای سفارت خود در پاریس را در این فاصله، به حداقل ممکن می رساند.»^(۱)

سخن گوی وزارت خارجه فرانسه نیز در این باره گفت: «پیر لافرانس کاردار فرانسه در تهران، بامداد امروز توسط رئیس تشریفات وزارت امور خارجه ایران احضار شده بود و عبارات نقل شده از سوی خبرگزاری جمهوری اسلامی طی امروز، به اطلاع وی رسید. این عبارت بعداً با تسلیم یک یادداشت رسمی، مورد تأیید قرار گرفت.»^(۲) وی افزود: «موضع فرانسه تغییرناپذیر بوده و همان گونه که طی روزهای اخیر به وضوح توسط مقامات فرانسوی مشخص بود، باقی خواهد ماند.»^(۳) خبرگزاری فرانسه نیز از تشکیل احتمالی جلسه شورای امنیت داخلی فرانسه خبر داد: «از منابع مجاز کسب اطلاع شد که وزرای فرانسه - ذی ربط در پرونده ایران - قرار است اواخر بعدازظهر، در نشست جلسه شورای امنیت داخلی در کاخ نخست وزیر فرانسه گردهم آیند. این جلسه، قرار است با حضور ژاک شیراک نخست وزیر و همچنین "ادوارد بالادور" وزیر اقتصادی و دارایی، "آندره ژيرو" وزیر دفاع، "شارل پاکسوا" وزیر کشور و "برت پانور" وزیر امنیت داخلی فرانسه برقرار گردد. گفته شد "ژان برنارد ریمون" وزیر خارجه از آنجا که جهت یک دیدار رسمی در "ساحل عاج" به سر می برد، در این نشست شرکت نخواهد داشت.»^(۴)

در مقابل تهدید ایران به قطع رابطه، وزارت کشور فرانسه دستور داد تدابیر امنیتی در اطراف سفارت ایران افزایش یابد: «به گزارش خبرگزاری فرانسه، وزارت کشور فرانسه اعلام کرد که مقامات فرانسوی، امشب دستور دادند تدابیر امنیتی اطراف سفارت خانه ایران در پاریس افزایش یابد. این تصمیم چند ساعت پس از تهدید ایران به قطع روابط با فرانسه در صورت عدم برچیده شدن تدابیر پلیس اطراف سفارت خانه ایران در پاریس طی ۷۲ ساعت آینده، اتخاذ شده است.»^(۵) در این حال، خبرگزاری فرانسه بدون اشاره به حمله پلیس فرانسه به دیپلمات ایرانی در ژنو، اقدام ایران را ناگهانی خواند و اعلام کرد: «ایران تاکنون تأکید کرده بود که مایل به قطع رابطه نیست و به ویژه، اولین گام در این جهت را برنخواهد داشت. امروز لحن تهران ناگهان تغییر یافته و به نظر می رسد که طرف داران رودرویی، پیروز شده اند. "علی رضا معیری" معاون نخست وزیر و کاردار سابق ایران در پاریس و مسئول مستقیم سیاست عادی سازی روابط با فرانسه، تا روز گذشته تلاش می کرد سیاست خود را توجیه کند. وی با دعوت از پاریس به خروج از بن بست، سخنان نسبتاً معتدلی ابراز داشته بود.»^(۶)

ص: ۶۳۷

۱- ۲۴. مأخذ ۱۲، ص ۳۰، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۴/۱۳۶۶، رادیو ایران؛ و - مأخذ ۴، ص ۲.

۲- ۲۵. مأخذ ۱۲، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

۳- ۲۶. مأخذ ۱۲، ص ۲۹، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

۴- ۲۷. مأخذ ۱۲، ص ۳۲، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

۵-۲۸. مأخذ ۳، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.

۶-۲۹. مأخذ ۱۲، ص ۳۰، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۵/۴/۱۳۶۶.

امروز دیپلمات مصدوم شده ایرانی وارد تهران شد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در گزارشی اعلام کرد: «محسن امین زاده دیپلمات سفارت جمهوری اسلامی در پاریس که بر اثر حمله وحشیانه پلیس فرانسه به وی در فرودگاه ژنو، به شدت مصدوم شده است، بامداد امروز در حالی که بر روی برانکاردر قرار داشت، به تهران آورده شد و از فرودگاه مستقیماً به بیمارستان انتقال یافت.» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «امین زاده که نسبت به کلیه حرکات و اتفاقات پیرامون خود بی تفاوت می نمود، از تشنج مقطعی نیز به شدت رنج می برد. حتی نتوانست هیچ یک از استقبال کنندگان از وی را بشناسد. چشم های وی به یک نقطه خیره شده بود و در حالی که رنگ پریده و مضطرب به نظر می رسید هیچ گونه حرکت و واکنشی از خود نشان نمی داد. دیپلمات ایرانی که روز شنبه گذشته در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو بر اثر وحشی گری پلیس فرانسه، شدیداً مضروب شده است، بلافاصله پس از ورود به بیمارستان منتقل و به تشخیص پزشک در بخش مراقبت های ویژه بستری شد.» (۱)

"حسین شیخ الاسلام" معاون سیاسی وزیر امور خارجه که برای دیدار از امین زاده، به فرودگاه رفته بود، در مصاحبه ای درباره رفتار دولت فرانسه در وقایع اخیر اظهار کرد: «وقایع اخیر، به ما نشان داد که کشورهای به اصطلاح متمدن که خود، قوانین بین المللی را نوشته اند، الزامی در اجرای آن نمی بینند و برخورد مقامات فرانسوی، به ما نشان داد که آنان نه تنها تصویر صحیحی از قوانین تدوین شده توسط خود ندارند، بلکه حتی آن قسمت از قوانینی را که خود نیز قبول دارند، مراعات و اجرا نمی کنند.» وی در پاسخ به پرسشی درباره تأثیر این اعمال بر روابط تهران - پاریس گفت: «مسئلاً این گونه اعمال تأثیر جدی و خیلی شدیدی بر روابط خواهد داشت و ما اجازه نمی دهیم نه فرانسه و نه هیچ کشور دیگری، تعهدات دوجانبه خود نسبت به ما را رعایت نکند و یا به یکی از هم وطنان ما خصوصاً یک دیپلمات که از حقوق ویژه بین المللی برخوردار است، تعدی کند.» شیخ الاسلام افزود: «اگرچه کاردار فرانسه در تهران در ملاقات با مقامات وزارت امور خارجه، از این حرکت غیرقانونی پلیس فرانسه عذرخواهی کرده است، لیکن ما همچنان تا دریافت توضیحات دقیق، موضوع را پی گیری خواهیم کرد تا در قبال این وحشی گری، واکنش متناسبی اتخاذ کنیم.» شیخ الاسلام گفت: «سازمان امنیت فرانسه با اعلام این مطلب کذب که اسناد همراه این دیپلمات ایرانی حاکی از دخالت وحید گرجی در فعالیت های تروریستی است، خود بر سرقت اسناد صحه گذاشته و در واقع، نقض کنوانسیون وین را تأیید کرده است.» وی درباره وضعیت عمومی امین زاده گفت: «وی نتوانست مرا بشناسد و من احساس می کنم که در یک حالت عدم کنترل برخورد به سر می برد و قادر به تکلم نیست و علاوه بر ضربه شدید وارده به سر وی، از ناحیه پا نیز شدیداً مضروب است و چند روز گذشته را در این حالت به سر برده است.» (۲)

ص: ۶۳۸

۱- ۳۰. مأخذ ۴، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۳۱. مأخذ ۴، ص ۲.

علی رضا معیری معاون سیاسی نخست وزیر نیز در یک برنامه تلویزیونی، روند مناسبات جمهوری اسلامی با فرانسه و چگونگی بروز بحران در روابط دو کشور را تشریح کرد: «به دنبال پیروزی انقلاب اسلامی و در پی حوادثی که متوجه روابط دیپلماتیک ایران و فرانسه شده بود، در سال های اخیر، از سوی مقامات فرانسوی اظهار تمایل شده بود که این روابط به حالت عادی بازگردد.» وی افزود: «با توجه به سیاست خارجی جمهوری اسلامی، سه شرط اساسی و اصولی برای عادی سازی روابط با فرانسه تعیین شد.» وی تأکید کرد: «شرط تعیین شده عبارت از: بازپرداخت بدهی های معوقه فرانسه به ایران، برخورد با ضد انقلابیون و تروریست ها و تغییر موضع فرانسه در قبال جنگ ایران و عراق و قطع حمایت های بی دریغ فرانسه از رژیم متجاوز بغداد بود.» وی افزود: «در رابطه با دو شرط اول، اقدامات مثبتی از سوی فرانسه انجام گرفت، اما در مورد شرط سوم عادی سازی روابط (عدم حمایت فرانسه از رژیم متجاوز عراق) متأسفانه تاکنون شاهد هیچ گونه اقدام مثبت و تغییری در سیاست های فرانسه نبوده ایم.» وی گفت: «ما به مقامات فرانسوی اعلام کرده ایم که حداقل، خواستار بی طرفی فرانسه در جنگ تحمیلی هستیم.»

معاون سیاسی نخست وزیر، درباره تشنجات سیاسی در روابط ایران و فرانسه گفت: «در خصوص دلایل این اقدامات، دو احتمال وجود دارد: نخستین احتمال، به اختلاف نظرات جناح های موجود در دستگاه حاکمه فرانسه بر می گردد. یکی دیگر از احتمالات موجود، ارتباط این حوادث با مسئله هم پیمانی فرانسه و آمریکا و قرار گرفتن این حوادث در چارچوب یک توطئه بین المللی علیه جمهوری اسلامی ایران است. مجموعه این برخوردها چیزی جز اعمال فشار بر جمهوری اسلامی برای تحمیل صلح و نشاندن جمهوری اسلامی ایران بر سر میز مذاکره با رژیم متجاوز صدام نیست.» وی ادامه داد: «برخی تحرکات اخیر بین المللی و همچنین اقدامات برخی از اعضای شورای امنیت علیه جمهوری اسلامی نیز در همین راستا و چارچوب قرار دارد.» وی گفت: «بدیهی است اعمال این فشارها به هیچ وجه کارساز نخواهد بود و فرانسوی ها با اقدامات اخیر خود، باعث ایجاد بن بست در روند عادی سازی روابط دو کشور شده اند و خود آنها هستند که باید برای رفع این بن بست، دست به اقدامی جدی بزنند.» معیری تصریح کرد: «دولت فرانسه باید با قطع این اقدامات، وضعیت را به قبل از حوادث یک ماهه اخیر برگرداند و عزم راسخ خود را در این زمینه نشان دهد که آیا به طور جدی خواستار عادی سازی روابط با جمهوری اسلامی ایران هست یا نه.» وی اعلام کرد: «جمهوری اسلامی ایران هیچ گاه چنین فشارها و رفتارهایی را که مغایر اصول بین المللی است نمی پذیرد و عادی سازی روابط را با هر شرطی نخواهد پذیرفت.» وی تصریح کرد: «ما از دیپلمات ها و منافع خودمان در کلیه نقاط عالم دفاع خواهیم کرد و در موقعیت های مناسب، عمل مقابله به مثل را انجام خواهیم داد.»^(۱)

۷۵۹ ۱

خبرگزاری یونایتدپرس در گزارشی از تصمیمات جدید دولت عراق درباره فروش نفت، عدم پذیرش سهمیه های تعیین شده اوپک و افتتاح خط جدید لوله نفتی به ترکیه خبر داد: «عراق

ص: ۶۳۹

از پیوستن به موافقت نامه اخیر سازمان اوپک که موجب محدود ساختن سطح تولید روزانه نفت خام این سازمان که ۶/۱۶ میلیون بشکه خواهد شد و پیروی از سهمیه تعیین شده برای این کشور که روزانه ۵۴/۱ میلیون بشکه می باشد، خودداری کرده است. در حال حاضر، تولید روزانه نفت عراق از سوی دبیرخانه اوپک، ۲/۲ میلیون بشکه گزارش شده است. ... عراق ادعا می کند که خواهان یک سهمیه روزانه تولید نفت به میزان ۳۶/۲ میلیون بشکه است که این رقم، تقریباً برابر سهمیه تعیین شده از سوی سازمان اوپک برای جمهوری اسلامی ایران است. ... در ماه ژوئن سال جاری، میانگین تولید روزانه سازمان اوپک به حدود ۴/۱۷ میلیون بشکه رسید که این رقم، بالاتر از سقف تولید تعیین شده این سازمان بود. بخشی از این مازاد تولید نفت، به عراق نسبت داده می شود. ... عراق، اخیراً اعلام کرده است، در نظر دارد در آینده نزدیک میزان تولید و صادرات نفت خام خود را از طریق بهره برداری از خط لول-ه جدید انتقال نفت که از ترکیه می گذرد، روزانه پانصد هزار بشکه افزایش دهد. با بهره برداری از خط لول-ه مورد بحث، میزان تولید روزانه نفت خام عراق در سه ماهه چهارم، به ۷/۲ میلیون بشکه خواهد رسید.»^(۱)

ص: ۶۴۰

۱- ۳۳. مأخذ، ص ۴، خبرگزاری یونایتد پرس از نیویورک، نشریه پترولیوم اینتلیجنس ویکلی.

در پی تصمیم قرارگاه نصرت بر اجرای عملیات در دو ضلع شرقی و غربی جزیره مجنون جنوبی با هدف بازپس گیری مواضع تصرف شده به وسیله ارتش عراق در ۲۰/۴/۱۳۶۶، طرح مانور لشکر ۵ نصر و تیپ ۱۲ قائم (۱) امروز به محمدباقر قالیباف و مهدوی نژاد فرماندهان این دو یگان ابلاغ شد. مانور لشکر نصر بر اساس اطلاعاتی که با تلاش نیروهای اطلاعات این لشکر در شناسایی ها به دست آمده بود، طراحی شده بود. (۲)*

بر اساس این طرح، لشکر ۵ نصر مأموریت داشت با استفاده از یک گردان شامل یک گروهان غواص (۹۵ غواص خط شکن و ۳۰ نفر نیروی قایق سوار) و دو گروهان نیروی احتیاط، هدف تعیین شده (بخشی از ضلع شرقی جزیره جنوبی تا پد صفر) را تصرف کند. (ضمیمه دارد). ضمناً ۸۰ درصد قبضه های توپخانه قرارگاه نصرت در منطقه جزیره و توپخانه لشکر نصر به همراه آتش قبضه های ادوات لشکر، پشتیبانی از عملیات را بر عهده داشتند. (۳)

نیروهای عراقی در منطقه عمومی "سومار"، به مواضع نیروهای ارتش در حد فاصل "سانوایا" و "کهنه ریگ" حمله کردند. این حمله با بهره گیری از سه تیپ پیاده، یک گردان مکانیزه و با پشتیبانی شش گردان توپخانه انجام گرفت، ولی دشمن موفق به تصرف هدف اصلی عملیات که تپه ۴۰۲ بود، نشد و تنها بخش هایی از کهنه ریگ را تصرف کرد. (۴) سرتیپ ستاد "راضی حسن" فرمانده نیروهای عمل کننده عراقی، در اطلاعیه ای - که به اهداف اصلی این عملیات اشاره نشده است - اعلام کرد: «نیروهای "بدر بزرگ"، امشب حمله سهمگینی را از سه محور، علیه مواضع

۱- طرح مانور تیپ ۱۲ قائم در روز شمار ۲۸/۴/۱۳۶۶ درج شده است.

۲- * از آنجایی که منطقه عملیاتی لشکر ۵ نصر در ضلع شرقی محدوده پدافندی این یگان قرار داشت و نیروهای این لشکر شناخت مناسبی از منطقه داشتند، نیروهای اطلاعات عملیات لشکر طی دو شب، شناسایی کاملی از منطقه انجام داده و دو تیم اطلاعاتی از فاصله نزدیک استحکامات و مواضع و آرایش دشمن را کاملاً شناسایی کرده و معابر مناسب برای وصول به هدف را تعیین کرده بودند.

۳- ۱. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: عملیات جزیره مجنون، گزارش راوی قرارگاه کربلا، یدالله ایزدی، صص ۲۹ تا ۴۳.

۴- ۲. سند شماره ۰۸۸۸۶۲۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: ترتیب نیروی تیپ مستقل ۳۱۳ حر، ۶/۶/۱۳۶۶، ص ۱.

دشمن و در جبهه ای به طول چهارونیم کیلومتر و در عمق دو کیلومتری، انجام دادند و این منطقه را پاک سازی کردند.»(۱) تا آخرین ساعات امروز این درگیری ها همچنان ادامه داشت.

۷۶۲ ۱

امروز هواپیماهای عراقی روستای "بوالحسن" در غرب بانه را بمباران کردند که بر اثر آن، شماری از افراد غیرنظامی مجروح شدند. در این حمله، به مسجد روستا نیز خسارت کلی وارد شد.(۲) همچنین در این روز شانزده فروند هواپیمای دشمن با تجاوز به حریم هوایی شهر سردشت، در مناطق "کلاشین"، "حاج عمران" و "میرآباد"، به شناسایی هوایی و عکس برداری از این مناطق پرداختند و پس از آن، با شکستن دیوار صوتی، منطقه را ترک کردند.(۳)

۷۶۳ ۲

نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) و تیپ ۷۵ ظفر سپاه، با اجرای عملیات کمین در جاده زرین - دربندیخان، یک خودرو ارتش عراق را منهدم کردند. در این عملیات، پنج تن از سرنشینان این خودرو کشته شدند.(۴)

همچنین چند تن از پیش مرگان کرد عراقی به سرپرستی "محمد حاج محمود"، با اجرای عملیاتی در جاده "توزخرماتو" به "کرکوک"، موفق شدند دو تن از سرنشینان یک خودرو نظامی دشمن را از پای درآورند و این خودرو را به غنیمت بگیرند. در همین منطقه، در جاده توزخرماتو به "نوجول" نیز پیش مرگان کرد عراقی، دو تن از نیروهای عراقی را کشته و یک دستگاه خودرو ایفا را به غنیمت گرفتند.

در منطقه سلیمانیه، یکی از فرماندهان محلی عراقی به نام "صالح بارزانی" که فرماندهی گردان ۲۴ خفیه را برعهده داشت، به همراه جانشین خود و پنج تن از نیروهای تحت امر، با کلیه سلاح ها و تجهیزات نظامی، خود را تسلیم نیروهای معارض عراقی کردند. این گروه، در نخستین اقدام، طی عملیاتی موفق شدند، پنج تن از نیروهای عراقی به نام های ستوان یکم موسی کاظم حبیب، احمد جاهد صدیق، محسن عثمان فلاحه، عدنان هاشم عباس و احمد علی را به اسارت خود درآورند.(۵)

همچنین ۲۹ تن دیگر از نیروهای عراقی اعم از جاش ها و نیروهای نظامی، خود را تسلیم نیروهای معارض عراقی کردند. در میان این پناهندگان یک سرهنگ ارتش عراق نیز به چشم می خورد.(۶)

۷۶۴ ۳

چند گروه از واحدهای نظامی حزب دمکرات کردستان (از "لک زاگرس" و "هیز شاهو") در منطقه عمومی کامیاران به پادگان دژن در ۵۸ کیلومتری جنوب محور سنندج - میوان و شمال باختری کامیاران حمله کردند و این پایگاه را به محاصره درآوردند. به رغم غافل گیری اولیه، نیروهای خودی تلاش و مقاومت شدیدی از خود نشان دادند و با وجود تحمل تلفات زیاد، مانع سقوط پایگاه شدند. نیروهای سپاه کامیاران با دریافت خبر این درگیری به یاری محاصره شدگان شتافتند و نیروهای مهاجم که با ورود نیروهای کامیاران موضع خود را تغییر داده بودند در اطراف روستای کاشتر به مقابله برخاستند. این

-
- ۱- ۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۱، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۷، خبرگزاری عراق، ۲۷/۴/۱۳۶۶.
- ۲- ۴. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها و تحلیل"، شماره ۳۴، ۲۵/۵/۱۳۶۶، ص ۱۱؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها" شماره ۱۵۵، ۸/۵/۱۳۶۶، ص ۸.
- ۳- ۵. سند شماره ۲۷۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش نوبه ای اطلاعاتی ۱۸، از نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، به نیروی زمینی سپاه (اهواز - گلف)، ۶/۵/۱۳۶۶، ص ۱۴.
- ۴- ۶. سند شماره ۰۸۸۱۷۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان - معاونت اطلاعات، به فرماندهی نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۵- ۷. روزنامه کیهان، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳، قرارگاه رمضان.
- ۶- ۸. سند شماره ۰۸۸۱۷۸ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان - معاونت اطلاعات، به فرماندهی نیروی زمینی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۷- ۹. مأخذ ۴، ردیف دوم، صص ۱۵ و ۱۶؛ و - سند شماره ۰۸۸۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سپاه چهارم بعثت به ستاد مرکزی، ۱/۵/۱۳۶۶؛ و - سند شماره ۰۸۸۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه یازدهم امام حسن (ع) - معاونت اطلاعات، به ستاد مرکزی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.

در درگیری دیگری میان نیروهای خودی و نیروهای حزب دمکرات کردستان ایران در نزدیکی روستای "دگاگاه" در شمال پاوه، دو تن از نیروهای این حزب کشته شدند. (۱)

۷۶۵ ۱

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در ادامه نظارت بر آمد و شد کشتی ها در تنگه هرمز، امروز هشت فروند کشتی تجاری و نفت کش را بازرسی کرد و پس از اطمینان از نبود محموله های تسلیحاتی برای عراق، به این کشتی ها اجازه داده شد به حرکت خود ادامه دهند. (۲)

۷۶۶ ۲

امروز آقایان دری نجف آبادی، عباس شیبانی و علم الهدی به نمایندگی از رئیس جمهور، از مجروحان جنگ تحمیلی و آسیب دیدگان بمباران شیمیایی سردشت که در بیمارستان های تهران بستری شده اند، عیادت کردند. (۳)

همچنین در پی شهادت "خدیجه رسولی نیا" نوجوان ۱۳ ساله سردشتی که بر اثر صدمات ناشی از بمباران شیمیایی سردشت، روز گذشته در بیمارستان "سنت یوجینو" شهر رم رخ داد، مسلمانان مقیم این شهر با تجمع در مرکز اسلامی رم، با برپایی مراسمی، از وی تجلیل کردند. (۴)

از سوی دیگر، نماینده ایران در سازمان ملل امروز در نامه ای خطاب به دبیرکل این سازمان نوشت: دختر ۱۳ ساله ای که بر اثر حملات شیمیایی عراق در سردشت در مورخ ۲۸ ژوئن ۱۹۸۷ (۷ تیر ۱۳۶۶) مجروح شده بود، صبح ۱۶ جولای ۱۹۸۷ (۲۵ تیر ۱۳۶۶) در بیمارستان شهر رم درگذشت ... اگر شورای امنیت و در واقع جامعه بین المللی واکنش قاطع و صریحی به استفاده عراق از تسلیحات شیمیایی نشان بدهد، عراق این تاکتیک های تأسف بار را که به از دست دادن جان بسیاری انجامیده است، رها خواهد کرد. (۵)

۷۶۷ ۳

در پی تشدید ناآرامی ها در خلیج فارس و پیش بینی برخورد نظامی در سطحی فراتر از منازعات فعلی، امروز در جلسه فرماندهان عالی رتبه قرارگاه خاتم الانبیا(ص) و فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش و سپاه، طرح های دفاعی خلیج فارس، تصویب شد. روزنامه کیهان در این باره گزارش داد: «قرارگاه خاتم الانبیا(ص) - مرکز هدایت عملیات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و ارتش جمهوری اسلامی ایران - در یک نشست ده ساعته، اوضاع جاری در خلیج فارس و آخرین تهدیدات موجود در این منطقه را بحث و بررسی کرد. در این جلسه که مسئولان و فرماندهان عالی رتبه قرارگاه و نیز فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش و سپاه حضور داشتند، طرح های ارائه شده در خصوص نحوه مقابله با این تهدیدات، بررسی و تصویب گردید. یک مقام ارشد قرارگاه خاتم الانبیا(ص) درباره انگیزه برگزاری این اجلاس گفت: طبیعی است که ما به عنوان مدافع و حامی امنیت و آرامش در خلیج فارس، باید به همان نسبت که امریکایی ها در فکر توطئه و شرارت در این منطقه حساس هستند، طرح های مقابله با این توطئه ها را آماده سازیم. وی

- ۱- ۱۰. مأخذ، ص ۱۸.
- ۲- ۱۱. مأخذ، ص ۳.
- ۳- ۱۲. روزنامه کیهان، ۲۸/۴/۶۶، ص ۲، خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۴- ۱۳. روزنامه کیهان، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳، رم - خبرگزاری جمهوری اسلامی.
- ۵- ۱۴. سند شماره S/۱۸۹۸۶ شورای امنیت سازمان ملل، ۱۷ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

افزود: این طرح‌ها به منظور پاسخ‌گویی به موقع به متجاوزان خارجی که در فکر گسترش و نفوذ نظامی خود در منطقه هستند، تهیه شده است و قرارگاه خاتم الانبیا(ص) به منظور بررسی این طرح‌ها و تصمیم‌گیری درباره نحوه مقابله با متجاوزان خارجی، تشکیل جلسه داد که خوشبختانه، نیروها نشان دادند، آمادگی کامل را در مقابله با توطئه‌های تجاوزکارانه امریکا دارند. این مقام قرارگاه خاتم در پایان اعلام داشت: از آنجا که طرح‌های ما بر نیروهای مردمی و شیوه‌های ابتکاری متکی است، خلیج فارس در صورت بروز هرگونه شرارتی از سوی امریکا، به باتلاق پرخطری برای متجاوزان تبدیل خواهد شد.^(۱)

۷۶۸ ۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، در خطبه‌های نمازجمعه تهران روند فعلی جنگ را با توجه به آمادگی مردم، در راستای فرسایش توان نظامی عراق و چیرگی بیشتر ایران خواند و اقدامات جدید امریکا را برای حضور در خلیج فارس، مرحله تازه‌ای از تلاش‌های غرب و به ویژه امریکا، از رویارویی غیرمستقیم به برخورد مستقیم با انقلاب اسلامی تعبیر کرد که با هدف حفظ حکومت عراق و جلوگیری از پیروزی ایران، در حال شکل‌گیری است. رئیس مجلس شورای اسلامی با اشاره به اتفاقات اخیر در مناسبات سیاسی ایران با کشورهای انگلیس و فرانسه، این وقایع را بخش روانی این مرحله جدید خواند و اقدام فرانسه در عدم پرداخت بدهی‌های عقب افتاده دولت ایران و کمک‌های اقتصادی و نظامی این کشور به عراق را نکوهش کرد. وی همچنین با یادآوری رفتار امریکا در ماجرای فروش اسلحه به ایران (ماجرای "مک فارلین")، این کشور را دروغ‌گو، متقلب در معامله و رفتار سیاسی و غیرقابل اعتماد خواند. گزیده‌ای از گفته‌های آقای هاشمی رفسنجانی به شرح زیر است:

«ریگان اخیراً در رابطه با مسئله خلیج فارس گفته است: "بگذارید که حکام ایران شب‌ها را با اضطراب بخوابند." او خیال می‌کند از اینکه امریکا می‌خواهد در خلیج فارس بر روی کشتی‌ها پرچم بزند، آن قدر ناراحتیم که شب‌ها استراحت نداریم. آنها این ملت ما و این راهیان کربلا و مدافعان خلیج فارس را دارند می‌بینند و می‌دانند که برای مردم ما، خیلی شیرین‌تر است به جای اینکه مدام عراقی‌ها را بکشند و اسیر کنند، این دفعه امریکایی‌ها را بکشند و اسیر کنند. تصور آن صحنه را بکنند که ملت ما روزی شاهد باشد که ستونی از امریکایی‌ها را در حالی که عکس‌هایی از امام خمینی یا حضرت علی(ع) در دست گرفته‌اند و "دخیل یا خمینی" گویان، به طرف ما می‌آیند. این صحنه چقدر برای ما روح‌انگیز خواهد بود. اگر روزی امریکا در خلیج فارس وارد میدان شود، مسلماً چنین صحنه‌ای اتفاق خواهد افتاد. ملت ما و این بچه‌ها که دارند می‌جنگند، اگر برای رفتن به جبهه جنگ با عراق، ده درجه شوق داشته باشند، برای رفتن به جنگ با امریکا، صد درجه شوق دارند. اصلاً، اینکه او تصور کند که این ملت تا زمانی که نداند که امریکا چه وقت بر روی کشتی‌ها پرچم می‌زند، با اضطراب زندگی می‌کند، چگونه فکری است؟

ص: ۶۴۴

آنچه که من احساس می‌کنم که در حال اتفاق افتادن است، این است که کفر جهانی که رهبری آن عمدتاً در بلوک غرب به دست امریکاست، برای سرکوب انقلاب اسلامی که آن را برخلاف منافع استکبار می‌داند، به طور غیرمستقیم از همه ابزار خود استفاده کرده است و مهم‌ترین ابزار آن، حزب بعث عراق است، که با همه امکانات، او را مسلح کرده است. آنها می‌خواهند انقلاب اسلامی را سرکوب و خاموش و محدود کنند، ولی در نهایت دیدند که این خواسته‌شان عملی نشد. طی سال گذشته، برای آنها روشن شد که اگر جنگ همچنان ادامه پیدا کند، بالاخره حزب بعث سقوط می‌کند و ملت عراق آزاد می‌شود و جمهوری اسلامی ایران پیروزمندانه از شر این جنگ نجات پیدا می‌کند و این، چیزی است که دنیای استکباری آن را به ضرر خود می‌داند. از آن طرف هم مایوس شدند، چرا که آن مقدار امکاناتی را که می‌بایست به عراق بدهند، تاکنون داده‌اند؛ بهترین نوع هواپیماهایش که قابل استفاده ارتشی مثل ارتش عراق باشد، به او داده‌اند. میگ‌های ۲۵ که در اوج ۷۵ هزار پایی پرواز می‌کند، که آنها فکر می‌کردند هیچ چیزی به این ارتفاع نمی‌رسد. با این هواپیماها، تهران را بمباران می‌کردند؛ اسلحه شیمیایی که نمونه‌های اخیر آن را در سردشت دیدید که چگونه جنایت بار است؛ موشک‌های "آگزوسه" که از فاصله پنجاه تا شصت کیلومتری، از هلی‌کوپتر و هواپیما شلیک می‌کند و کشتی را در دریا می‌زند؛ بمب‌های لیزری که از دور هدف‌گیری می‌شود؛ ابزار اطلاعاتی مثل آواکس‌ها که صدها کیلومتر آن طرف را کنترل می‌کند؛ اطلاعات ماهواره‌ای که روزانه چندین بار از زمین عکس می‌گیرد و جزئیات تغییرات در زمین، حرکت ستون‌ها و نیروهای زرهی را در اختیار عراق قرار می‌دهد؛ و بالاخره، این همه جاسوس، تبلیغات و پول کشورهای مرتجع خلیج فارس که از ثروت اسلامی نفت در بانک‌های خارج اندوخته‌اند که پشتوانه این همه خریدها می‌باشد. همه اینها در اختیار عراق قرار گرفت، ولی دیدند که موفق نشد و ما در نقطه مقابل آن، از همه اینها محروم بودیم.

ما از اروند عبور کرده، به بصره نزدیک شدیم، ماؤوت را گرفتیم. وارد کردستان عراق شدیم و چهار استان عراق را در شرایطی که می‌دانید، قرار دادیم، و می‌بینید که ما مرتب داریم جلو می‌رویم و آنچه که آنها می‌ترسند، دارد اتفاق می‌افتد و می‌بینید که از این نوکرشان، کار مهمی ساخته نیست و به ناچار، خودشان باید وارد میدان شوند و این کار را دارند می‌کنند. برای شان سنگین بود که بگویند، انگلیس، فرانسه و امریکا و دیگران با ایران جنگیدند و آنها این انقلاب را شکست دادند و اگر چنین اتفاقی بیفتد - که مسلماً نخواهد افتاد - اما باز هم این انقلاب، پیروز است، چرا که انقلاب، در دل مردم است و اگر سه ابرقدرت بر سر یک کشور جهان سوم بریزند، این، خودش دلیل پیروزی است. آنها در اوایل کار، نمی‌خواستند مستقیماً وارد میدان شوند و ادعا می‌کردند که کاملاً بی‌طرف هستند - هنوز هم این ادعا را دارند - ولی ناچار شدند که وارد میدان شوند که این، دو مرحله دارد؛ (۱) ... یک مرحله، در حال اتفاق افتادن است و آن، مرحله جنگ روانی است و ما نمی‌توانیم مطمئن باشیم که یک جنگ

ص: ۶۴۵

روانی، منجر به جنگ نظامی و میدان نبرد با اسلحه نشود. فعلاً آنچه که به چشم می خورد، آنها احتمال می دهند با این جنگ روانی، می توانند مسئله را حل کنند. سه کشور فرانسه، انگلیس و امریکا قول و قرارهایی با هم گذاشته اند و امریکا پیش قدم شده است. این جنگ سفارت خانه ها که بین ما و فرانسه و انگلیس دارد اتفاق می افتد، مجزای از آنچه که در خلیج فارس می گذرد، نیست. شورای امنیت را نیز دنبال خودشان دارند می کشند؛ یعنی آنچه که در شورای امنیت دارد می گذرد و آنچه که اینها دارند انجام می دهند (که جنگ روانی را دارند توسعه می دهند) اینها همه، با هم مربوط است. اینها آرزویشان است که در ایران، سفارت خانه هایشان مثل سفارت خانه های قدیم، پر پیمان باشد؛ از نیروهای خودشان، از دیپلمات هایشان و در کنارش این انجمن های فرهنگی باشد که به اصطلاح قبلاً داشتند - که اینها کانون های جاسوسی و القاء فرهنگ غربی و چیزهای دیگری بود - اینها دنبال این مسئله هستند. این طور نیست که آنها دنبال قطع روابط و این جور چیزها باشند. ولی در این برنامه، این جوری طراحی کردند که این کار را انجام بدهند. اینها همه شان معتقد هستند که باید روابطمان را با ایران تقویت کنیم. منتهی اینها مسائل داخلی دارند که نمی شود. عمدتاً در کشورهای غربی، منافع حزبی و منافع شخصی، منافع کشور را تحت الشعاع قرار می دهد. (۱)

... امریکا از "واتر گیت" صدمه خورده است. به قول خودشان، از "ایران گیت" صدمه خورده است. در آنجا، حزب جمهوری خواه می پوسد. اصولی را که اعلام کرده بود، معلوم شد دروغ می گوید. اینها این قدر بی صداقت هستند که در همین کار کوچکی که با ما انجام دادند، دائماً نشان دادند که قابل اعتماد نیستند؛ جنس را گران دادند، جنس را تقلبی دادند. دروغ گفتند، به موقع ندادند. در صورتی که از سود این معامله کوچک سی، چهل میلیونی صرف نظر کرده بودند، یک معامله سالمی انجام می دادند. سود معامله سی، چهل میلیونی مگر چقدر می شود که آدم بیاید این قدر درون فاسد خودش را نشان بدهد؟ ممکن بود گروگان هایش آزاد می شد و حتی آن دروازه ای را که می خواستند باز کنند، برای آنکه گذشته های تلخشان را یک مقدار با ایران جبران کنند، شاید داشت به سیاستشان نزدیک می شد؛ ولی آن باطن خبیث و فاسدشان باعث شد که جنس مثلاً هزار دلاری را دوهزار دلار حساب بکنند، یا برای اینکه یک سوژه تبلیغاتی در آینده علیه ما داشته باشند، جنس را که از امریکا برای ما در حرکت بود، در اسرائیل به زمین نشانند که فردا بگویند این جنس، از اسرائیل وارد ایران شده است. با این گونه شیوه های تلخ و نادرست، نشان دادند که هیچ وقت اینها قابل اعتماد نیستند، حتی موقعی که التماس می کنند. همین مسئله در مورد فرانسه هم وجود دارد؛ آنها دزدند، غارتگرند. دوازده سال پیش، به اینها یک میلیارد دلار وام دادیم. یک میلیارد دلار از پول نفتی که شاید آن موقع بشکه ای پنج، شش دلار و شاید کمتر به فرانسه فروخته شده بود. در قرارداد نیز نوشته اند که فرانسه هیچ شرطی برای بازپرداخت آن ندارد. یعنی وقتی که ایران خواست، باید بدهند و هیچ شرطی ندارد. اگر ندهید، متخلف هستید. الان، هشت سال است که ما این وام را طلب کرده ایم.

ص: ۶۴۶

گفتیم که باید وام را به ما بدهید. این وام را اینها نمی پردازند. هیچ دلیلی ندارد غیر از گردن کلفتی و دزدی و اینکه انسان به عهدش و قراردادش توجه نداشته باشد. آنها با ما بدین نحو برخورد می کنند. مال ما را نگه داشته اند، در حالی که عراق به آنها بدهکار است. ببینید! آنها از دشمن ما طلب کار هستند، اما اسلحه به عراق می دهند، ولی با پول و اموال ما. طلب ما که حالا یک میلیارد دلار نیست؛ پس از گذشت ده سال، بر روی طلب ما، دیرکرد، جریمه و غیره تعلق گرفته و یک رقم بسیار بزرگی شده است. اینها، از این پول ها دارند دشمن ما را تقویت می کنند.»^(۱)

۷۶۹ ۱

"محمدجواد لاریجانی" معاون اقتصادی و بین المللی وزارت خارجه، به دعوت رسمی قائم مقام وزارت خارجه شوروی، در رأس یک هیئت سیاسی - اقتصادی، به مسکو سفر کرد. وی در نخستین دور گفت و گوها، با "آندره گرومیکو" رئیس جمهور و "ادوارد شوارد نادزه" وزیر خارجه این کشور ملاقات و گفت و گو کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، لاریجانی در ملاقات با رئیس جمهوری شوروی، با اشاره به اهداف امریکا در پیگیری صدور قطع نامه شورای امنیت، گفت: «امریکا با بهانه قرارداد امنیتی خلیج فارس، سعی دارد مقدمات افزایش حضور نظامی خود در منطقه را فراهم کند. لیکن ما کلیه تحرکات امریکا را به دقت زیر نظر داریم و خود را برای مقابله با آن آماده کرده ایم.» "گرومیکو" رئیس جمهور شوروی نیز در این ملاقات دو ساعت و نیمه، با تأکید بر روابط دو کشور و تبادل هیئت میان تهران و مسکو، با اشاره به تحرکات اخیر در خلیج فارس، گفت: «نقطه نظرهای ایران برای مقابله با حضور نیروهای نظامی امریکا در منطقه، مورد تأیید شوروی است و ما نیز حضور امپریالیسم امریکا در این منطقه را محکوم می کنیم.» معاون وزیر خارجه، همچنین با "شوارد نادزه" وزیر خارجه و "یولی وروننسف" قائم مقام وزارت خارجه شوروی ملاقات کرد و مذاکراتی در زمینه های اقتصادی به ویژه نفت و گاز انجام داد. این ملاقات سه ساعت به طول انجامید.^(۲)

رادیو مسکو درباره این ملاقات و گفت و گوهای انجام شده می گوید: «در مورد جنگ ایران و عراق، گرومیکو مواضع دولت شوروی را تشریح کرد و گفت: شوروی خواستار قطع فوری خون ریزی است تا بتوان جست و جو برای یافتن راه حل های سیاسی و صلح آمیز را هرچه زودتر آغاز کرد. وی گفت: هر قدر که نمایندگان دو کشور زودتر بر سر میز مذاکره بنشینند، برای ایران و عراق و اوضاع بین المللی بهتر خواهد بود. در این ملاقات توجه ویژه ای به حوادث خلیج فارس مبذول گردید. دو طرف در این نکته اتفاق نظر داشتند که تقویت حضور نظامی امریکا در سواحل ایران، عراق و سایر کشورهای عرب منطقه، تنش در خلیج فارس را افزایش داده است. شوروی این اقدامات امریکا را تقییح می کند. گرومیکو گفت: شوروی خواهان رفع بحران خلیج [فارس] است و توجه لاریجانی را به بیانیه دولت شوروی در سوم ماه جاری جلب کرد. در

ص: ۶۴۷

۱- ۱۸. پیشین، ص ۱۱.

۲- ۱۹. مأخذ، ص ۱۷، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

این بیانیه خروج فوری تمام کشتی های جنگی خارجی از منطقه درخواست شده بود. خواسته دیگر مطرح شده در بیانیه آن بود که ایران و عراق از حمله به کشتی ها خودداری کنند. هدف از این پیشنهادهای، کمک به تلاش هایی بود که در جهت بهبود اوضاع در منطقه انجام می شد و نیز از میان بردن تشنج بیشتر نظامی در این منطقه بود. وی اوضاع خلیج [فارس] را با جنگ مربوط دانست و اظهار داشت: هراندازه که زودتر آدم کشتی پایان یابد، تنشی که توسط امریکا در منطقه ایجاد شده است، زودتر از میان خواهد رفت. گرومیکو اظهار کرد: شوروی، همواره خواهان برقراری روابط حسن هم جواری با ایران بر اساس تساوی، احترام متقابل و عدم دخالت در امور یکدیگر بوده است. شوروی و ایران باید همیشه به عنوان دو همسایه، در صلح و دوستی زندگی کنند. وی افزود: اگر ایران روابط خود با ما را بر چنین اساسی استوار و قابل اطمینانی بنا کند، کار درستی کرده است. آقای لاریجانی به نوبه خود اظهار کرد: دولت متبوع وی خواستار برقراری روابط حسنه با شوروی است. وی خواستار انجام پروژه های جدید به عنوان بخشی از همکاری های اقتصادی دو کشور شد. گرومیکو در پاسخ گفت: شوروی به فلسفه ای پای بند است که طبق آن، هر کشوری با قوانین خاص خود زندگی می کند. این، یک اصل اساسی در سیاست خارجی شوروی است و از سایر کشورها نیز می خواهد آن را رعایت کنند. کشورها باید بدون توجه به نظام اجتماعی خود، روابط صلح آمیز با یکدیگر داشته باشند. (۱)

در این حال، خبرگزاری یونایتدپرس - با توجه به مخالفت شوروی با ادامه جنگ - مخالفت هر دو طرف (ایران و شوروی) با گسترش حضور امریکا در منطقه و نقش برجسته شوروی در پایان دادن به جنگ، سفر لاریجانی به مسکو و دستاوردهای آن را بررسی کرده است: «قطع رابطه بین فرانسه و ایران، موضع شوروی را به عنوان تنها قدرت عمده دارای مناسبات روشن دیپلماتیک با هر دو طرف جنگ خلیج [فارس]، تحکیم نموده است. موضع شوروی، در ملاقات بین آندره گرومیکو رئیس جمهور و محمدجواد لاریجانی معاون وزیر امور خارجه ایران، در همان روزی که فرانسه و ایران روابط دیپلماتیک خود را قطع کردند، مورد تأکید قرار گرفت. در دیدار معاون وزارت خارجه ایران از مسکو، ایران درخواستی برای توسعه روابط دو کشور - به رغم نقش "کرمین" به عنوان تأمین کننده عمده اسلحه عراق که دشمن ایران است - ارائه نمود. تردید نیست که شوروی ها بر موضع خود در مخالفت با جنگ، تصریح نمودند و گرومیکو، نظر شوروی را دایر بر اینکه متوقف کردن کشتار بی معنا برای متوقف نمودن تشنج روزافزون در خلیج [فارس] ضرورت دارد، مجدداً تکرار کرد. اما آنها توانستند زبان مشترکی جهت محکوم کردن فعالیت روزافزون نیروی دریایی امریکا در خلیج [فارس] بیابند و اعلام کردند که وخامت اوضاع در این ناحیه، نتیجه توسعه حضور نظامی امریکا است. نقش شوروی به عنوان یک میانجی احتمالی در جنگ هفت ساله، می تواند به خصوص در نقش مانور دهنده آن در اطراف کوشش های شورای امنیت سازمان ملل جهت متوقف نمودن جنگ، مشهود باشد.» (۲)

ص: ۶۴۸

۱- ۲۰. مأخذ ۳، صص ۹ و ۱۰، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، رادیو مسکو.

۲- ۲۱. مأخذ ۳، صص ۱۲ و ۱۳، مسکو - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

صدام حسین رئیس جمهور عراق، امروز به مناسبت فرارسیدن سالگرد کودتای ۱۷ ژوئیه (۲۶ تیر) که موجب به قدرت رسیدن حزب بعث عراق شد، مطالبی ایراد کرد. وی در سخن رانی خود - بدون اشاره به چگونگی آغاز جنگ و عملیات های سال های آغازین جنگ - به تلاش ایران در عملیات کربلای ۵ اشاره کرد و ایران را کشوری تحت الحمایه خواند. وی همچنین به موضوع قطع نامه شورای امنیت پرداخت و شرط پذیرش آن را مطابقت مواد این قطع نامه با اصول پنج گانه که خودش سال پیش اعلام کرده بود، خواند. وی در این باره گفت: «عراق مدتی است که از خطر گذشته و توانسته است دشمن را در مرزها محاصره کند و از تجاوز نظامی آن جلوگیری نماید.» وی افزود: «هرگونه قطع نامه ای از سوی هر طرف جهانی و یا شورای امنیت که در برگیرنده کلیه مسائل تسویه امور نباشد و یا اینکه با اصول پنج گانه ای که ما در تاریخ ۲/۸/۱۹۸۶ (۱۱/۵/۱۳۶۵) تعیین کرده بودیم و همچنین با آنچه که در قطع نامه ۵۸۲ شورای امنیت آمده است، تناقض داشته باشد، از سوی عراق قابل قبول نخواهد بود.» (۱)

صدام درباره تغییرات ساختار اقتصادی و حکومتی عراق - که غربی ها از آن به عنوان راه ناگزیر برای ایجاد فضای باز برای سرمایه گذاران خارجی در این کشور یاد کرده اند - گفت: «در سال ۱۹۷۷ (۵۶ - ۱۳۵۵)، ما ضرورت ایجاد تغییراتی در بنیه اداری و بخش خصوصی و مختلط را احساس کردیم و سمینارهایی پیرامون تولید تشکیل دادیم و به رغم اینکه این جنگ، سهم زیادی از وقت و تلاش ما را به خود اختصاص داد، ولی ما وظیفه خود نسبت به زندگی را فراموش نکردیم و به سوی زندگی بهتر گام برداشتیم.» وی افزود: «ما هر چند در سال های جنگ به صدور قوانین و دستورات لازم در زمینه فوق ادامه دادیم، ولی سال ۱۹۸۷ به عنوان سال اهمیت دادن فراوان به حرکت دولت در زمینه های غیرنظامی و به خصوص، زمینه اقتصادی به شمار می آید.» وی گفت: «سال ۱۹۸۷ را با صدور دستورات وسیع و ریشه ای در اقتصاد ملی شروع کردیم که هدف ما، تحقق عدالت اجتماعی بوده است.» (۲)

امروز یک نشریه مخالف حکومت عراق از جزئیات یک کودتای نظامی ناموفق علیه رژیم بعث خبر داد. گزارش نشریه "التیار الحدید" چاپ لندن به نقل از منابع آگاه در داخل حاکمیت عراق حاکی است: «طرح ریزی و رهبری کودتا را برادران ناتنی صدام به نام های "برزان" و "سبعای" به عهده داشتند. این دو به همراهی هجده تن از اعضای ارشد دستگاه امنیتی و شش خلبان که اکثر آنها اهل "تکریت" بودند و همچنین هشت افسر سپاه اول عراق، عاملان اصلی کودتای نافرجام اخیر بودند. بر اساس طرح مذکور، تعدادی از واحدهای سپاه اول در شمال عراق، علیه فرماندهی در بغداد تمرّد کردند و هم زمان تعدادی از افسران و اعضای دستگاه امنیتی تحت نظارت برزان و سبعای، برای غلبه بر صدام و دستگیری وی، کوشیدند

۲-۲۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۰، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۲۲، بغداد - خبرگزاری
عراق، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

به مقر ریاست جمهوری نزدیک شوند. در این حال، بین گارد صدام و کودتاگران، درگیری سختی روی داد که طی آن، سبعاوی زخمی شد و تعدادی از محافظان صدام نیز به هلاکت رسیدند. پس از این درگیری که به شکست کودتاگران انجامید، فاش شد که صدام پیشاپیش، از این طرح اطلاع داشته و برای مقابله با آن، اقدامات لازم را به عمل آورده بود. پس از این حادثه کلیه کودتاگران اصلی بازداشت و به جز برادران ناتنی صدام، بقیه به جوخه اعدام سپرده شدند.^(۱)

۷۷۲ ۱

در آخرین جلسه هماهنگی مقدماتی شورای امنیت برای تصویب قطع نامه، که با حضور خاویر پرز د کوئیار دبیرکل سازمان ملل تشکیل گردید، اعلام شد که روز دوشنبه آینده (۲۹/۴/۱۳۶۶) ساعت ۳ بعدازظهر، درباره قطع نامه جدید شورای امنیت که مربوط به جنگ ایران و عراق است، رأی گیری خواهد شد.^(۲) خبرگزاری رویتر در این باره اعلام کرد: «منابع دیپلماتیک آلمان فدرال گفتند: اعضای شورای امنیت سازمان ملل متحد درباره پیش نویس یک قطع نامه که در آن، یک آتش بس فوری و الزامی بین ایران و عراق درخواست شده است، به توافق رسیدند. این منابع گفتند، انتظار می رود، پانزده عضو شورای امنیت، در هفته آینده، برای تصویب این قطع نامه که تنظیم آن، هفته ها به طول انجامید، در نیویورک گرد هم آیند. به گفته این منابع، انتظار می رود چند وزیر خارجه در این اجلاس شرکت کنند و "هانس دیتريش گنشر" وزیر خارجه آلمان فدرال در نظر دارد برنامه خود را تغییر دهد تا در این اجلاس شرکت کند. آلمان فدرال، از اعضای غیردائم شورای امنیت است. امریکا برای قبولاندن پیشنهاد آتش بس به شورای امنیت، از ژانویه گذشته تلاش می کند تا قبل از حرکت نخستین نفت کش کویتی با پرچم امریکا، این قطع نامه را به تصویب برساند. منابع آلمانی گفتند هنوز روشن نیست در صورت رد آتش بس پیشنهادی، که نخستین آتش بس الزامی است، مجازات هایی علیه یکی از دو کشور اعمال خواهد شد یا نه.»^(۳)

خبرگزاری فرانسه نیز در گزارشی، جزئیات این قطع نامه را تشریح کرد: «منابع آگاه گفتند پنج عضو دائمی شورای امنیت، طرح پیش نویس قطع نامه خود را با در نظر گرفتن پیشنهادهای ارائه شده از سوی ده عضو دیگر غیردائم این شورا، اصلاح کردند و متن جدید را طی روز گذشته، در اختیار آنها قرار دادند. تغییرات انجام گرفته در طرح پیش نویس قطع نامه اولیه، عمدتاً جنبه ثانوی دارند. در مقدمه متن جدید، همچنین نگرانی های شورای امنیت در مقابل نقض حقوق انسانی بین المللی، کاربرد سلاح های شیمیایی و حملات به اهداف غیرنظامی از جمله مراکز شهری، کشتی های تجاری و هواپیماهای غیرنظامی، درج گردیده است. در مفاد اجرایی متن مزبور، آتش بس و قطع تمامی عملیات نظامی اعم از زمینی، دریایی و هوایی نیز خواسته شده که این واژه ها، در متن اولیه درج گردیده است. نکته دیگری که به متن مزبور افزوده شده این است که از خاویر پرز د کوئیار خواسته شده است تا ناظرانی جهت تأیید، بررسی و نظارت بر آتش بس، به دو کشور متخاصم اعزام کند. در همین متن، تصریح شده است که به دنبال پایان جنگ، کارشناسان سازمان ملل، دامنه خسارات وارده توسط جنگ را برآورد خواهند کرد.»^(۴)

ص: ۶۵۰

۲ - ۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۲، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، رادیو امریکا، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

۳ - ۲۶. روزنامه رسالت، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر.

۴ - ۲۷. مأخذ ۲۳، ص ۴، نیویورک - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

رادیو امریکا نیز با اعلام حضور وزیران خارجه امریکا، اسپانیا، آرژانتین، آلمان غربی، ایتالیا، فرانسه، ژاپن، ونزوئلا و انگلیس در جلسه روز دوشنبه (۲۹/۴/۱۳۶۶) شورای امنیت، بدون اشاره به خواسته های ایران که معرفی و تنبیه متجاوز و پرداخت غرامت به کشور آسیب دیده است، مدعی شد: «برای اولین بار، تقریباً کلیه خواسته های ایران، در قطع نامه شورای امنیت برآورده شده است و از شخص دبیرکل نیز خواسته شده است که با سران دو کشور در مورد چندین موضوع مذاکره کند.» خبرنگار رادیو امریکا می افزاید: «در پایان جلسه از دبیرکل سازمان ملل آقای خاویر پرز دکوئیار پرسیدم که آیا قصد سفر به تهران وجود دارد؟ وی گفت: من عاشق خاورمیانه هستم و این دلیل خوبی برای سفر به تهران است. وی افزود: اول بگذارید ببینیم که قطع نامه تصویب خواهد شد و یا خیر. از او پرسیدم که اگر تصویب شد، به تهران خواهد رفت؟ وی گفت: به خاطر احترام به شورای امنیت، من در حال حاضر نمی توانم چیزی از آینده بگویم. به هر حال، برای اولین بار طی هفت سال گذشته، به نظر می رسد که شاید به صلح در خلیج فارس نزدیک شده باشیم.» (۱)

۷۷۳ ۱

"مارگارت تاجر" نخست وزیر انگلیس که برای گفت و گو با مقامات امریکایی به این کشور سفر کرده است، قبل از شروع گفت و گوهای رسمی، در مصاحبه با یک شبکه تلویزیونی امریکا، اعلام کرد: «با وجود آنکه از موضع پرزیدنت ریگان در خلیج فارس حمایت می کنیم، اما انگلیس آماده نیست که حضور خود را در خلیج فارس تقویت کند.» (۲)

مارگارت تاجر نخست وزیر انگلیس؛
با وجود آنکه از موضع پرزیدنت ریگان در خلیج فارس
حمایت می کنیم، اما انگلیس آماده نیست که حضور
خود را در خلیج فارس تقویت کند.

هرچند از گفت و گوهای تاجر با مقامات امریکایی، به طور رسمی مطالبی انتشار نیافت، ولی نشریه "ساندی تایمز" در این باره نوشت: «مارگارت تاجر در دیدار خود با ریگان، نگرانی انگلیس از تحولات خلیج فارس و احتمال درگیری ایران با امریکا را با وی در میان گذاشته و به رئیس جمهوری امریکا گفته است ممکن است امریکا به جنگی بی نتیجه و ناتمام با ایران کشیده شود.» (۳) رئیس جمهور امریکا - رونالد ریگان - نیز پس از پایان گفت و گو با تاجر اعلام کرد: «اکنون، وقت آن است که فوراً به جنگ ایران و عراق خاتمه داده شود و ما معتقدیم که دبیرکل سازمان ملل باید خود، شخصاً عهده دار مأموریتی جهت پایان دادن به جنگ شود.» وی افزود: «چنانچه یکی یا هر دو طرف جنگ (ایران و عراق) به تقاضای سازمان ملل جهت متارکه این جنگ جواب مثبت ندهند، باید طرف مربوطه، مورد تحریم اسلحه قرار گیرد.» (۴)

۱- ۲۸. مأخذ ۲۵.

۲- ۲۹. مأخذ ۲۳، ص ۱۵، رادیو بی.بی.سی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳۰. مأخذ ۲۵، ص ۷، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶، نشریه هفتگی ساندی تایمز چاپ لندن.

۴- ۳۱. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر.

راديو امريكا از پايان تشریفات قانونی نصب پرچم امريكا بر روی دو فروند نفت كش از يازده نفت كشي كويتی خبر داد: «يك سخن گوی گارد ساحلی امريكا می گوید تشریفات اداری به پايان رسیده است و بنابراین، دو فروند از نفت كشي های كويتی، در هر زمان كه لازم باشد، می توانند پرچم امريكا را در عرشه خود نصب كنند. نام دو كشتی كه زیر پرچم امريكا حرکت خواهند كرد "بریجتون" و "گاز پرنس" خواهد بود. سخن گوی گارد ساحلی امريكا از تاریخی كه بناست بر نفت كشي كويتی، پرچم امريكا را برافرازند و یا تاریخی كه در آن، انجام تشریفات قانونی تعویض پرچم ۹ كشتی دیگر كويتی به پايان خواهد رسید، سخنی نمی گوید. قرار بود كشتی های نیروی دریایی امريكا از روز چهارشنبه آینده، اسكورت نفت كشي های كويتی را كه زیر پرچم امريكا درآمده باشند، آغاز كنند؛ ولی اکنون كه یکی از نمایندگان كنگره، تاریخ آغاز عملیات را فاش کرده است، زمان شروع عملیات اسكورت مشخص نیست.» (۱) در این حال، نشریه ساندی تایمز چاپ لندن، درباره نحوه مقابله به مثل نیروهای امریکایی با حمله نیروهای ایرانی به كشتی های تحت اسكورت ناوگان امریکایی، نوشت: «در صورت حمله ایران به كشتی هایی كه با پرچم امريكا در خلیج فارس حرکت می كنند، امريكا ممكن است به پایگاه های هوایی ایران و دو كارخانه مهم مهمات سازی ایران در اصفهان و شیراز حمله كند.» (۲)

از سوی دیگر، "ریچارد مورفی" معاون وزیرخارجه امريكا با تأکید بر منافع گسترده امريكا در منطقه، اعلام كرد كه این کشور تا پايان جنگ، نیروهای خود را در خلیج فارس حفظ خواهد كرد. راديو بی.بی.سی در این باره گزارش داد: «ریچارد مورفی معاون وزیرخارجه امريكا در امورخاورمیانه، در مصاحبه ای با خبرنگار بی.بی.سی در واشنگتن، گفته است كه امريكا آماده است تا هنگام خاتمه جنگ ایران و عراق، نیروی دریایی خود را در خلیج فارس حفظ كند. وی افزود: كشتی های ایالات متحده، چهل سال است كه در منطقه حضور دارند و ماهیت منافع امريكا و متحدان این کشور و نیز جهان آزاد در خلیج فارس از اهمیتی حیاتی برخوردار است. مورفی درباره حرکت كشتی های كويتی با پرچم امريكا و اینکه آیا در صورت حمله به نیروهای این کشور در خلیج فارس، امريكا منطقه را مانند لبنان ترك خواهد كرد یا نه؟ گفت: دولت امريكا خاطر نشان ساخته است كه فرماندهان كشتی های امریکایی، مسئول اند از خود و كشتی ها و خدمه و كاركنان آن دفاع كنند. آنها به همین گونه، در مقابل اقدامات خصمانه علیه خود یا كشتی هایشان، واكنش نشان خواهند داد. مورفی افزود: این بار، امريكا برخلاف لبنان، منطقه را ترك نخواهد كرد زیرا منافع این کشور در خلیج فارس، آن قدر گسترده است كه حتی تصور خروج از آن نیز ممكن نیست.» (۳)

ص: ۶۵۲

۱- ۳۲. مأخذ ۲۳، ص ۱۴، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۲- ۳۳. مأخذ ۲۵، ص ۷، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶، نشریه هفتگی ساندی تایمز چاپ لندن.

۳- ۳۴. مأخذ ۲۳، صص ۱۵ و ۱۶، بخش فارسی راديو بی.بی.سی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

در پی اعلام موافقت دولت "هلند" برای واگذاری دو فروند کشتی مین روب به کویت، سفارت جمهوری اسلامی ایران، به طور غیررسمی موضع گیری کرد. گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس در این باره به شرح زیر است: «ایران امروز تصریح کرد که این کشور، این طور تلقی می کند که دولت هلند با تصویب فروش کشتی های مین روب ساخت آن کشور به کویت، بی طرفی خود در جریان خلیج [فارس] را نقض می کند. در این مورد قرار است دو فروند کشتی مین روب برای حراست از عملیات کشتی رانی در خلیج فارس از جمله کویت - که ایران کراراً آن را به جانب داری از عراق در جنگ خلیج [فارس] متهم کرده است - به کویت فروخته شود. شرکت کشتی سازی هلندی "وان در گیسن دنورد"، در حال حاضر سرگرم تهیه یک آگهی مزایده به ارزش تقریباً دویست میلیون گیلدر (صد میلیون دلار) است و دولت هلند، روز چهارشنبه گفت که آماده است تا دو فروند کشتی مین روب ساخت شرکت مزبور را از ناوگان فعال خود، در اختیار کویت قرار دهد.

یک سخن گوی سفارت ایران که کراراً از اعلام هویت خود به آسوشیتدپرس خودداری کرده است، گفت: ما نقطه نظر خود را در این مورد که هلند بی طرفی خود را نقض می کند، به دولت این کشور منتقل کرده ایم. وی در عین حال ابراز تمایل کرد که نسبت به مسئله مین روب ها اظهار نظر کند. سخن گوی سفارت خاطر نشان کرد که "دستغیب" کاردار ایران در لاهه، موضع دولت متبوع خود را در جریان ملاقات دیروز خود با یک مقام رسمی بلندپایه وزارت خارجه هلند، به اطلاع رسانده است. یک سخن گوی وزارت خارجه هلند، امروز به آسوشیتدپرس گفت که در جریان این ملاقات، مقام رسمی هلندی به دستغیب گفت که طرح مین روب ها، نشانه ای از این نیست که هلند بی طرفی خود را در جنگ خلیج [فارس] رها می کند. سخن گوی سفارت ایران، از صحبت کردن روی عواقب احتمالی مسئله مین روب ها بر روابط هلند - ایران خودداری کرد. وی به آسوشیتدپرس گفت: ما روش صبر و انتظار در پیش می گیریم، بعضی چیزها ممکن است در آینده تغییر کند.» (۱)

دولت فرانسه در یک اقدام پیش دستانه روابط سیاسی خود را با ایران قطع کرد. پس از ضرب الاجل سه روزه ایران به دولت فرانسه برای پایان دادن به محاصره سفارت ایران در پاریس و رفع موانع آمد و شد کارمندان این سفارت خانه، فرانسه با غیرقابل اجرا خواندن درخواست ایران اعلام کرد که از امروز روابط سیاسی خود را با ایران قطع می کند. در اطلاعیه وزارت خارجه فرانسه که به همین منظور انتشار یافت، آمده است: «دولت ایران قصد خود مبنی بر قطع مناسبات دیپلماتیک با فرانسه را در کوتاه ترین مهلت اعلام و تأکید کرده است، مگر آنکه دولت فرانسه به شرایطی که به وضوح، غیرقابل قبول هستند، پاسخ دهد. ضمناً از چندین روز پیش،

از خروج دیپلمات‌ها و اعضای سفارت فرانسه در تهران، خودسرانه جلوگیری می‌شود. فرانسه از این وضعیت آگاهی حاصل کرده و بر این عقیده است از آنجا که روند قطع روابط دیپلماتیک آغاز شده است، عواقبی را که لازمه آن هستند، باید پذیرفت. به همین دلیل، فرانسه از هم اکنون، تصمیم می‌گیرد مناسبات دیپلماتیک خود با ایران را قطع کند.»^(۱)

علاوه بر قطع روابط دیپلماتیک، دولت فرانسه ضمن تشدید محاصره سفارت ایران، طی اطلاعیه‌ای خروج دیپلمات‌های ایرانی از فرانسه را ممنوع اعلام کرد. خبرگزاری فرانسه درباره تشدید محاصره سفارت ایران گزارش داد: «کمی بیش از دوازده ساعت پس از اولتیماتوم ایران، دولت فرانسه آرایش پلیسی در اطراف سفارت را شدت بخشید. شمار زیادی از نیروهای پلیسی، به ویژه مأموران پلیس ضد شورش، در حالی که به مسلسل مسلح بوده و با جلیقه‌های ضد گلوله - نیز تجهیز شده بودند، جهت تقویت شمار مأمورانی که آنها از روز سی ام ژوئن (نهم تیر) دائماً کنترل ورودی و خروجی‌های سفارت ایران را تضمین می‌کنند، به محل اعزام گردیدند. تاکنون پلیس فرانسه تنها به کنترل هویت و چمدان‌های افرادی که قصد ورود به سفارت خانه یا کنسول‌گری یا خروج از آن را داشتند و نیز با گشت زنی در فاضلاب‌ها و پشت بام ساختمان‌های اطراف سفارت خانه، بسنده کرده بود، در حالی که نیروهای انتظامی از این به بعد دو طرف خیابان (اینا) را بسته و نزدیک شدن به ساختمان‌های دیپلماتیک را منع کرده اند.»^(۲)

این خبرگزاری همچنین به نقل از وزارت کشور فرانسه اعلام کرد: «دیپلمات‌های ایرانی مستقر در فرانسه، دیگر نمی‌توانند خاک فرانسه را ترک کنند.» این خبرگزاری می‌افزاید: «نیمه شب گذشته از عزیمت سیزده تبعه ایرانی از جمله سه دیپلمات که قصد داشتند خاک فرانسه را از طریق یک پاسگاه مرزی در "سن لوئی" در شمال شرقی این کشور ترک کنند، جلوگیری به عمل آمد.»^(۳)

خبرگزاری جمهوری اسلامی نیز درباره تشدید محاصره سفارت ایران و عملکرد پلیس فرانسه، اعلام کرد: «ورود افراد به نمایندگی دیپلماتیک ایران پس از بازجویی و کنترل دقیق هویت، امکان پذیر است. با وجود این، مأموران انتظامی قبل از ورود افراد به سفارت، به آنها هشدار می‌دهند که خروج شان از سفارت، میسر نخواهد بود. همچنین پلیس فرانسه از شب گذشته با حضور در مقابل آپارتمان یکی از کارمندان سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس، وی را عملاً در منزل مسکونی اش محبوس نموده است. گفته می‌شود اقدامات مشابهی در مورد تعداد دیگری از اتباع ایرانی مقیم فرانسه نیز صورت گرفته است، ولی تاکنون از هویت و تعداد افرادی که در چنین وضعی قرار دارند، اطلاع دقیقی در دست نیست.»^(۴)

۷۷۷ ۱

در پی تحولات اخیر در روابط ایران و فرانسه سخن گوی وزارت خارجه ایران در تشریح شرایط نامطلوب در روابط دو کشور، با اشاره به اقدامات غیرقانونی پلیس فرانسه و جلوگیری از

ص: ۶۵۴

۲-۳۷. مأخذ ۲۳، ص ۲۸، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۳-۳۸. مأخذ ۲۳، ص ۲۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۴-۳۹. مأخذ ۲۳، صص ۳۵ و ۳۶، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

خروج دیپلمات‌های ایرانی از این کشور، تصمیم ایران برای قطع روابط دیپلماتیک با فرانسه را اعلام کرد. وی گفت: «اظهارات وزارت کشور فرانسه، تأییدی بر اقدامات غیرقانونی این دولت است.» وی افزود: «به دنبال اصرار و تأیید فراوان جمهوری اسلامی ایران بر اجرا و رعایت کنوانسیون وین توسط دولت فرانسه و در پی ادامه محاصره سفارت جمهوری اسلامی ایران در پاریس که نقض آشکار این کنوانسیون بوده و اقدام دولت فرانسه مبنی بر جلوگیری از خروج دیپلمات‌های ایرانی از این کشور که گستاخی در نقض مواد کنوانسیون مذکور پس از ضرب و شتم دیپلمات ایرانی در قسمت فرودگاه ژنو را به اوج خود رسانده است، وزارت امور خارجه جمهوری اسلامی ایران، تصمیم به قطع روابط خود با دولت فرانسه گرفت.»

سخن گوی وزارت امور خارجه گفت: «با توجه به اصل ۴۷ کنوانسیون وین، جمهوری اسلامی ایران کلیه اقدامات خلاف قانون و مغایر با کنوانسیون مزبور را که توسط دولت فرانسه انجام پذیرفته است، پاسخ گفته و حق اقدام متقابل را برای خود محفوظ می‌داند.» وی با اشاره به موقعیت وحید گرجی و اینکه نامبرده تاکنون تقاضای اقامت دائم از فرانسه را نکرده است و براساس مقررات جمهوری فرانسه، این کشور حق ندارد نامبرده را مقیم دائم بداند، اعلام کرد: «وحید گرجی نباید به صورت گروگان فرانسویان برای اعمال فشارهای غیرقانونی درآید، با توجه به اینکه وی دارای مصونیت دیپلماتیک مندرج در بند ۳۷ کنوانسیون وین است.» سخن گوی وزارت امور خارجه با اشاره به مشکل کنسول فرانسه در ایران گفت: «با توجه به اینکه تمامی اقدامات سوء و مغایر با کنوانسیون وین، از طرف دولت فرانسه انجام گرفته است، ایشان جهت پاسخ به پاره‌ای سؤالات، موظف است که به دادسرای انقلاب اسلامی مراجعه نماید.»^(۱)

۷۷۸ ۱

در آخرین ساعات امروز، وزارت خارجه فرانسه به کاردار سفارت ایران در پاریس اطلاع داد که بازگشت کارکنان سفارت خانه‌های ایران و فرانسه به کشورشان، باید در مدت پنج روز انجام شود. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «ژان کگینو» سخن گوی وزارت خارجه فرانسه، خاطر نشان ساخت که «غلامرضا حدادی» به درخواست رئیس بخش آفریقایی و خاورمیانه‌ای وزارت خارجه فرانسه، به این وزارت خانه رفت و در آنجا، خبر قطع مناسبات دیپلماتیک میان دو کشور به اطلاع وی رسید. این دو همچنین در این ملاقات چگونگی اجرای این تصمیم را بررسی کردند. عزیمت هیئت‌های دیپلماتیک دو کشور، در یک مهلت پنج روزه انجام می‌شود.»^(۲)

راديو لندن نیز در این باره گفت: «مذاکرات مقامات ایرانی و فرانسوی درباره انتخاب بهترین راه برای بازگرداندن دیپلمات‌های ایرانی و فرانسوی در جریان است و در سفارت فرانسه در تهران، یازده دیپلمات و پانزده شهروند فرانسوی به امور اداری اشتغال دارند. در سفارت ایران در پاریس، در حال حاضر پنج دیپلمات و در حدود چهل تن کارکنان امور اداری حضور دارند.»^(۳)

ص: ۶۵۵

۱- ۴۰. مأخذ ۷، ص آخر.

۲- ۴۱. مأخذ ۲، صص ۵۱ و ۵۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

در پی قطع روابط ایران و فرانسه، سخن گوی دولت امریکا از تصمیم فرانسه حمایت کرد. چارلز ردمن سخن گوی وزارت خارجه امریکا گفت: «ما تصمیم فرانسه را درک و از آن حمایت می کنیم.»^(۱)

"طاهر المصری" وزیرخارجه اردن نیز تصمیم فرانسه در قطع رابطه با ایران را شجاعانه خواند. وی در گفت و گو با خبرگزاری فرانسه، گفت: «فرانسه مجبور شده است به دلیل حملات و تحریکات مکرر ایران علیه منافع، ساختمان ها و اتباع این کشور - حتی در خود خاک فرانسه - چنین تصمیمی اتخاذ کند.» المصری سپس اظهار عقیده کرد که تصمیم فرانسه در پاسخ به تجاوزات ایران اتخاذ می شود. وی گفت: «این تصمیم بر انزوای ایران می افزاید و برای دیگر کشورها که بی طرفی خود را در جنگ ایران و عراق حفظ می کنند و در برابر تجاوزات ایران خاموش می مانند، یک درس است.»^(۲)

مسعود رجوی
فرانسوا میتران
به دنبال قطع روابط سیاسی فرانسه با ایران، رهبر سازمان مجاهدین خلق (منافسین) در تلگرافی به رئیس جمهور فرانسه، این امر را به وی تبریک گفت.

به گزارش رادیو مجاهد، "مسعود رجوی" رهبر سازمان مجاهدین خلق نیز در تلگرافی به رئیس جمهور فرانسه، قطع رابطه با ایران را به میتران رئیس جمهور و مردم فرانسه تهنیت گفت.^(۳)

در این حال روحانیون و حزب الله لبنان به فرانسه هشدار دادند و این اقدام را محکوم کردند. به گزارش واحد مرکزی خبر، گروهی از روحانیون مسلمان لبنانی هشدار دادند که مسلمانان سرتاسر جهان به خاطر تصمیم فرانسه برای قطع روابط دیپلماتیک با ایران به منافع فرانسه در سرتاسر جهان ضربه خواهند زد. به گزارش یونایتدپرس ائتلافی از روحانیون شیعه و اهل سنت طی بیانیه ای که در روزنامه مستقل النهار به چاپ رسید فرانسه را به عنوان دشمن برای مسلمانان خواندند. در این بیانیه هشدار داده شده است که سفارت خانه ها و منافع فرانسه در هر نقطه از جهان که دست مسلمانان به آنها برسد، در معرض خطر قرار دارد. از سوی دیگر، به گزارش واحد مرکزی خبر از بیروت، حزب الله لبنان، جنبش امل اسلامی و تجمع علمای مسلمین در لبنان با حمله شدید به اقدامات اخیر فرانسه آن را جزئی از یک جنگ تبلیغاتی که امریکا و گروه های فشار صهیونیستی علیه جمهوری اسلامی آغاز کرده اند به شمار آوردند. حزب الله در بیانیه خود آورده است که در اینجا مسئله، قطع روابط دیپلماتیک نبود، بلکه مسئله، حمله ای است که در چارچوب یک جنگ تمام عیار با هدف سرکوب روحیه انقلاب اسلامی سرچشمه

- ١- ٤٣. مأخذ٧، ص آخر، واحد مرکزی خبر.
- ٢- ٤٤. مأخذ٢٣، ص ٤٨، امان - خبرگزاری فرانسه، ٢٦/٤/١٣٦٦.
- ٣- ٤٥. مأخذ٢٣، ص ٤٥، رادیو مجاهد، ٢٦/٤/١٣٦٦.

گرفته از ایران اسلامی - که اینک در جهان اسلام تبلور عینی خود را هر روز نمایان تر می سازد - انجام گرفته است و بر همین اساس تمامی مسلمانان باید در چارچوب اطاعت از ولایت فقیه در مقابل این حمله خصمانه ایستادگی کنند. تجمع علمای مسلمین لبنان نیز با صدور بیانیه ای ضمن محکوم کردن این اقدام فرانسه اعلام کرد اقدامات اخیر فرانسه جزئی از یک توطئه بین المللی جهت محاصره انقلاب اسلامی است که بخش هایی از این توطئه به وسیله رژیم های تونس و موریتانی اجرا گردیده است. جنبش امل اسلامی نیز با انتشار بیانیه ای قطع رابطه فرانسه با جمهوری اسلامی را آخرین عملکرد این رژیم در جنگ اعلام نشده اش علیه اسلام به شمار آورد.^(۱)

۷۸۰ ۱

در پی سخنان روز گذشته سخن گوی دولت یونان که اعلام کرده بود، دولت آن کشور به منظور پایان دادن به حمله هواپیماها به کشتی ها، تلاشی را آغاز کرده است، رادیو اسرائیل درباره چگونگی این تلاش ها گفت: «دولت یونان که چندین کشتی آن تاکنون در خلیج فارس هدف حمله قرار گرفته است، اعلام داشت که قصد دارد برای پایان بخشیدن به اوضاع، به یک ابتکار سیاسی با شرکت چند کشور دیگر و از جمله نروژ، دست بزند. یکی از احتمالات که بررسی می شود، مطرح ساختن این موضوع در شورای امنیت می باشد.»^(۲)

در این حال، سفارت عراق در یونان، در این باره بیانیه ای صادر کرد. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، سفارت عراق در آتن اعلام کرد: «حکومت عراق مسئول حملات به نفت کش ها در خلیج فارس نیست، زیرا مسئولیت ورود کشتی ها به مناطق ممنوعه ای که عملیات نظامی در آنها انجام می شود، بر عهده آنهاست که این کشتی ها را به منطقه می فرستند.» سفارت عراق در اعلامیه خود می افزاید: «بغداد طبق قوانین بین المللی و "قوانین جنگ"، از حق دفاع از خود استفاده می کند.» خبرگزاری جمهوری اسلامی می افزاید: «علت صدور این بیانیه، اظهارات "سوتیریس کاستو پولوس"، سخن گوی دولت یونان است که گفته بود آتن با دیگر کشورها از جمله نروژ، در انجام اقداماتی برای متوقف ساختن حملات به کشتی رانی تجاری در خلیج فارس، در تماس است. تاکنون ۱۰۱ کشتی یونانی در جریان این حملات، آسیب دیده اند و ۸ ملوان یونانی کشته و ۱۴ نفر مجروح گشته اند.»^(۳)

۷۸۱ ۲

دور جدید حملات هوایی عراق به منابع نفتی ایران با توجه به نزدیک شدن زمان اجرای عملیات اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله ناوهای جنگی امریکا، ورود نظامی امریکا به خلیج فارس و اقدامات شورای امنیت برای تصویب قطع نامه جدید، مباحثی را برانگیخته است. خبرگزاری یونایتد پرس با تأکید بر اقدامات غیرقابل پیش بینی نیروهای سپاه برای مقابله به مثل و یا حمله به کشتی های امریکایی، سه فرضیه را درباره اقدام اخیر عراق بررسی کرده است: «حملات سه روز متوالی عراق این ترس را پیش آورده است که پاسداران متعصب انقلاب، با

ص: ۶۵۷

۱-۴۶. روزنامه کیهان، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، واحد مرکزی خبر.

۲-۴۷. مأخذ ۲۳، ص ۱۳، رادیو اسرائیل، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۳-۴۸. مأخذ ۳، ص ۲۲، آتن - خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

اجازه یا بدون اجازه دولت ایران، ممکن است دست به اقدامات تلافی جویانه بزنند، ولی چه موقع و به چه کسی حمله کنند، هنوز مشخص نیست. تحلیل گران کهنه کار در خلیج [فارس]، در تجزیه و تحلیل این مطلب که چرا عراق باید در یک چنین وضعیت حساس و خطرناکی به تشنج در منطقه دامن بزند، دچار سردرگمی شده اند، در حالی که اسکورت نفت کش های کویتی توسط نیروی دریایی امریکا، در جهت منافع عراق قرار دارد. دیپلمات ها و مدیران شرکت های دریایی گفتند عراق ممکن است تنها در صدد آن باشد که قبل از اجرای طرح تغییر پرچم ها، زور بازو نشان دهد. عراقی ها مایل هستند نشان دهند، به ویژه با آمدن کشتی های جدید، قادر هستند پایگاه های قایق های توپ دار ایران را نابود کنند. اغلب ناظران این شایعات را که امریکا ممکن است به عراق فشار آورده باشد تا قبل از آغاز اسکورت نفت کش ها، این پایگاه های قایق های توپ دار را نابود کند، رد می کنند. یکی از دیپلمات های غربی می گوید: من فکر می کنم فشار امریکا بر عراق در جهت عکس قرار دارد و برای آرام کردن اوضاع انجام می گیرد.

یک فرضیه سوم نیز وجود دارد و آن، اینکه عراق سعی دارد ایران را در جهت حمله به نفت کش های تحت اسکورت نیروی دریایی امریکا تحریک کند و بدین طریق، پای امریکا را به جنگ ایران و عراق بکشاند. یکی از دیپلمات های غربی گفت: این فرضیه، بیش از بقیه به واقعیت نزدیک است. اغلب ناظران عقیده دارند که انتظار نمی رود ایران به طرف حمله به کشتی های امریکایی کشیده شود. زیرا این مسئله، کشور مزبور را وارد جنگی خواهد کرد که مسلماً چیزی جز باخت در پی نخواهد داشت. این ناظران، در عین حال تأکید می کنند، پاسداران انقلاب با استفاده از قایق های تندرو، محتمل ترین منبع برای حمله خواهند بود. یکی از دیپلمات ها گفت: پاسداران انقلاب، موشک های هدایت نشده ای هستند که ممکن است به طور خودسر، به سوی کسی تیراندازی کنند، در حالی که دولت ممکن است سعی داشته باشد اوضاع را آرام کند. تعداد اندکی از ناظران، احتمال حمله ایران به اولین نفت کش تحت اسکورت امریکا را پیش بینی نمی کنند و عقیده دارند اگر قرار است حمله صورت گیرد، در مراحل بعدی و در زمانی که امریکا توقع آن را نداشته باشد، انجام خواهد گرفت. (۱)

ضمیمه گزارش ۷۶۰: طرح مانور نیروهای غواص لشکر ۵ نصر

طرح مانور نیروهای غواص با هدف تصرف و تأمین بخش از دست رفته ضلع شرقی جزیره جنوبی تا پد صفر، چنین است: یک دسته ۲۰ نفره غواص (به فرماندهی برادر سعیدی) بعد از دور زدن "پد صفر" به محل تقاطع سنگر صفر و ضلع شرقی حمله می نمایند و هم زمان یک دسته ۱۵ نفره (به فرماندهی برادر آرمین) بعد از دور زدن "پد صفر" از نوک آن روی پد سوار می شوند. از سمت چپ پد شرقی نیز یک دسته (به فرماندهی برادر شعبانی فرمانده گروهان غواص و برادر سحرخیز) بعد از رسیدن به ضلع شرقی (پایین تر از سنگر صفر) به دو دسته تقسیم می شوند که یک دسته ۳۰ نفره سنگر صفر را تصرف کرده و ۳۰ نفر بعدی (به همراه برادر سحرخیز) به سمت مواضع عراق در محل تلاقی خط مقدم عراق با ضلع شرقی (با عمق ۷۰۰ متر) می روند و با انهدام دشمن و پاک سازی به عقب برگشته و به تحکیم مواضع می پردازند. (۲)

ص: ۶۵۸

در تلاش برای بازپس گیری نقاط از دست رفته در جزیره مجنون، لشکر ۵ نصر برای اجرای عملیات در شامگاه ۲۷ تیرماه - یک روز قبل از موعد مقرر - اعلام آمادگی کرد. چون فرمانده قرارگاه نصرت مصمم بود هر چه سریع تر عملیات انجام شود، صبح امروز به تیپ ۱۲ قائم برای اجرای عملیات هم زمان در روی ضلع غربی فشار آورد، ولی مسئولان این یگان که خود را برای اجرای عملیات در موعد تعیین شده قبلی آماده می کردند، نتوانستند برای انجام عملیات هم زمان آماده شوند.

در بررسی هایی که در آخرین ساعت های امروز به عمل آمد، علی هاشمی فرمانده قرارگاه نصرت (قرارگاه مقدم سپاه ششم در خوزستان) اجرای عملیات تیپ ۱۲ قائم را در شب بعد به این یگان ابلاغ کرد. بدین ترتیب زمان قطعی عملیات لشکر ۵ نصر در ضلع شرقی امشب و تیپ ۱۲ قائم در ضلع غربی فردا شب تعیین شد.

در پی تصمیم قرارگاه نصرت مبنی بر اجرای عملیات لشکر ۵ نصر روی ضلع (دژ) شرقی جزیره مجنون جنوبی و بازپس گیری قسمت هایی از این دژ که در عملیات روز ۲۰/۴/۱۳۶۶ عراق از دست رفته بود، یک گردان از نیروهای لشکر ۵ نصر شامل یک گروهان غواص و دو گروهان قایق سوار برای عملیات روی ضلع شرقی آماده شدند.

بر اساس طرح مانور، نیروهای غواص لشکر ۵ نصر ساعت ۲۰:۳۰ از محلی در نزدیکی اسکله لشکر با وارد شدن به آب هور به سمت اهداف خود حرکت کردند و پس از رسیدن به محل های تعیین شده در نزدیکی هدف ها برای اجرای عملیات اعلام آمادگی کردند. (۱)

با آغاز حمله غواص ها، نیروهای عراقی مستقر روی دژ (ضلع) شرقی که غافل گیر شده بودند، نتوانستند مقاومت کنند و پس از یک درگیری مختصر، عقب نشینی کردند و بخش هایی از اهداف عملیات به تصرف درآمد؛ لکن به دلیل بروز مشکلاتی غواص ها موفق به تثبیت مواضع

ص: ۶۶۰

۱- شرح عملیات نیروهای غواص لشکر ۵ نصر در ضمیمه آمده است.

نشاند و نیروهای عراقی چند ساعت بعد، پیشروی کردند و مجدداً مواضع از دست رفته را تصرف نمودند. باقی مانده نیروهای غواص نیز ناچار به عقب نشینی شدند.

برخی از موانع و مشکلات پیش آمده:

۱- بیشتر اسلحه های غواص ها به دلیل نفوذ گل و لای در آن دچار نقص شد و به جز گلوله-ه درون لول-ه، گلوله-ه ای شلیک نشد.

۲- نفوذ آب در بی سیم تیم های غواص موجب قطع ارتباط با فرمانده محور گردید.

۳- رسیدن اخبار ضد و نقیض درباره وضعیت غواص ها به فرمانده لشکر ۵ نصر به دلیل قطع ارتباط با غواص ها و در نتیجه تأخیر در اعزام نیروهای موج دوم (قایق سوار).

۴- شلیک منوره های فراوان و آتش سنگین و پر حجم دشمن که خسارات و تلفات زیادی را به نیروهای غواص وارد کرد. (۱)

۷۸۳۱

در پی حمله عراق در منطقه "کهنه ریگ" سومار برای تصرف ارتفاع ۴۰۲ که به دلیل ایستادگی رزمندگان درگیری تا آخرین ساعت های روز گذشته و بامداد امروز هم ادامه داشت، ساعت ۹ صبح امروز نیروهای دشمن حمله سنگینی را سازمان داده و اجرا کردند که با مقاومت نیروهای خودی، حمله دشمن ناکام ماند. گفتنی است که در عملیات روز گذشته و امروز شماری از نیروهای دشمن کشته شدند و ۶۷ تن از آنان نیز به اسارت درآمدند. (۲)

یک فرمانده ارشد عملیاتی در گفت و گو با خبرگزاری جمهوری اسلامی، درباره نیروهای عمل کننده دشمن، وسعت درگیری، نتایج عملیات و خسارت های وارده به دشمن، اطلاعاتی را ارائه داد. وی گفت: «ارتش بعث در این عملیات، با جمع آوری نیرویی به استعداد یک لشکر تقویت شده، شامل تیپ های ۷۸، ۴۱۷ و ۴۲۵ پیاده که توسط دو گردان پیاده، یک گردان تانک، یک گردان کماندویی از تیپ ۱۰۸ و عناصری از تیپ ۷۰۶ تقویت شده بودند، در جبهه ای به عرض هشت کیلومتر و عمق سه کیلومتر، به منظور تصرف ارتفاع حساس ۴۰۲ در سومار، وارد عمل شدند.» وی با تشریح موقعیت منطقه و اهمیت این ارتفاع در منطقه عمومی سومار گفت: «ارتفاع ۴۰۲ در منطقه، از آن چنان اهمیتی برخوردار است که به دلیل مشرف بودن بر شهر "مندلی" عراق، در صورت اشغال آن توسط نیروهای بعثی، جبهه ای به عمق بیست کیلومتر را برای ما ایجاد می کرد و نیروهای ما مجبور بودند برای مقابله با آنها، تا عمق بیست کیلومتر از منطقه را که در دید و تیر مستقیم دشمن قرار می گرفت، تخلیه کنند.» وی افزود: «در این عملیات ۳۰ دستگاه تانک به همراه ۱۲۰ دستگاه خودرو و ادوات زرهی دشمن منهدم شد و شمار زیادی ادوات از جمله چندین دستگاه خمپاره انداز و تعداد زیادی تفنگ با کالیبرهای مختلف به غنیمت نیروهای اسلام درآمد.

- ۱-۱. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "عملیات جزیره مجنون" گزارش راوی قرارگاه کربلا، یدالله ایزدی، صص ۳۰ تا ۳۷ و نوار ۲۵۹۴۹ هدایت عملیات.
- ۲-۲. روزنامه کیهان، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

دشمن تا صبح دیروز با حمایت هواپیماها و هلی کوپترهای خود - که برای پوشش هوایی و روحیه دادن به نیروهای متلاشی شده خود در منطقه به پرواز درمی آیند - در چندین مرحله اقدام به پاتک کرد که در هر یک از پاتک ها با آتش پرحجم توپخانه و ایستادگی و مقاومت نیروهای اسلام مواجه و با تحمل تلفات و خسارات بیشتری، مجبور به عقب نشینی شده است.» این فرمانده عالی رتبه ارتش در پایان اظهارات خود، با اشاره به خسارات وارد آمده به یگان های عمل کننده عراق در این عملیات، گفت: «تاکنون تیپ ۷۸ به میزان هشتاد درصد، تیپ ۴۱۷ به میزان شصت درصد و تیپ ۴۲۵ به میزان هفتاد درصد متحمل خسارات شده است و اجساد پرسنل این واحدها هم اکنون در سطح منطقه به چشم می خورد.»(۱)

۷۸۴ ۱

در ساعت ۱۱ امروز هواپیماهای عراقی منطقه "جم سورک" در گیلان غرب را بمباران کردند که بر اثر آن تعدادی از احشام عشایر محلی تلف شدند.(۲)

۷۸۵ ۲

در اجرای مأموریت نظارت بر رفت و آمد کشتی ها در تنگه هرمز، امروز نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران چهارده فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی را شناسایی کرد و پس از اطمینان از عدم حمل کالای نظامی به مقصد عراق، به آنها اجازه داد به حرکت خود ادامه دهند.(۳)

۷۸۶ ۳

امروز اعلام شد که نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق در چند روز گذشته با حمله به پایگاه های "کانی سرد" در مجاورت سد دربندیخان، موفق شدند با تصرف و انهدام این پایگاه ها و به آتش کشیدن تعدادی خودرو نظامی، مقادیری سلاح و مهمات را به غنیمت در آورند.(۴) همچنین این نیروها پنج پایگاه حفاظتی اردوگاه های اسکان اجباری را تصرف کردند. قرارگاه رمضان با اعلام این خبر، می افزاید: «این اردوگاه ها برای اسکان اجباری اهالی بی دفاع روستاهای منطقه "سنگاو" و "آعجلر" در منطقه "چمچمال" از استان کرکوک ایجاد شده اند. دشمن بعثی صهیونیستی برای حفاظت از این اردوگاه ها، اقدام به ایجاد پایگاه های نظامی در اطراف آنها کرده بود.»(۵)

قرارگاه رمضان درباره تلاش عراق برای تخلیه منطقه اربیل از کردها، گزارش داد: «عراق با تخریب و ویرانی روستاهای منطقه اربیل، عشایر عرب عربستان سعودی را جایگزین ساکنین کرد این مناطق کرده است. رژیم بعثی با اسکان این مزدوران در مناطق یاد شده، پول، سلاح و اتومبیل در اختیار آنها قرار داده است و با پشتیبانی نیروهای نظامی، تانک و هلی کوپتر، آنها را وادار به قتل عام مردم بی دفاع و به بیرون راندن آنان از منازلشان کرده است. یکی از روستاهای تخریب شده "دشت قراج" نام دارد که بین اربیل و تکریت قرار دارد.»(۶)

ص: ۶۶۲

۱-۳. روزنامه کیهان، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۳، باختران.

۲-۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۱، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۸، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۴، ۳۱/۵/۱۳۶۶، ص ۵.

۳-۵. مأخذ، ص ۳.

۴-۶. روزنامه اطلاعات، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸.

۵-۷. روزنامه کیهان، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۶-۸. مأخذ، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در ادامه درگیری نیروهای خودی با عناصر حزب دمکرات در پایگاه دژن از توابع "کامیاران"، نیروهای خودی با وجود تحمل تلفات سنگین، موفق شدند نیروهای مهاجم را عقب برانند. با رسیدن نیروهای کمکی سپاه کامیاران و ادامه تعقیب و گریز، بار دیگر در مثلثی "کاشتر"، "بزوش"، "سیویه"، درگیری شدیدی رخ داد که به عقب نشینی نیروهای حزب دمکرات به ارتفاعات "شاهو" منجر شد. در این درگیری دو روزه، سی تن از نیروهای خودی شهید و هجده تن مجروح شدند. از نیروهای حزب دمکرات نیز ده تن از جمله "سالار ابراهیمی" مسئول "لک بیستون" و همچنین مسئول نظامی و معاون "مالبند یک" کشته شدند. (۱) گفتنی است بیشتر نیروهای خودی که در این عملیات به شهادت رسیدند، در ساعات نخست عملیات اسیر شده بودند که نیروهای حزب دمکرات آنها را در روستای "دگاگا" از توابع ژاوه رود بخش زرآب سنندج در جنوب منطقه درگیری به صورت دسته جمعی تیرباران کرده و به شهادت رساندند. (۲)(۳)

هشتاد تن از نیروهای سازمان کومه له نیز به پایگاه روستای "حسن آباد" سنندج حمله کردند. مهاجمان در یک درگیری شدید، ۷ تن از نیروهای پایگاه را شهید و ۲۹ تن دیگر را مجروح کردند. در این حمله نیروهای کومه له تعدادی اسلحه و مهمات و لوازم شرکت تعاونی روستا و وسایل پزشکی و داروهای موجود در درمانگاه این روستا را به غارت بردند. (۴)

با هدف آماده سازی نیروهای بسیج برای حضور در جبهه های جنگ و مقابله با اقدامات احتمالی امریکا در خلیج فارس، گردهمایی سه روزه مسئولان بسیج و یگان های رزمی واحد بسیج پایگاه های تابعه ناحیه و فرماندهان نواحی مقاومت سپاه پاسداران ناحیه مازندران با عنوان "گردهمایی بزرگ ثامن الائمه"، با حضور استاندار و جمعی از فرماندهان نظامی و مسئولان محلی استان، در منطقه "پهنه کلا-ی شهرستان ساری گشایش یافت. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی، در این گردهمایی، "رحمانی" مسئول واحد بسیج مرکزی سپاه پاسداران طی سخنانی ضمن تشریح اهداف گردهمایی زنجیره ای مسئولان و فرماندهان بسیج کشور و اعزام ۶۰۰ هزار داوطلب رزمی به جبهه های نبرد تحت عنوان "سپاهیان حضرت محمد(ص)" و "سپاهیان حضرت صاحب الزمان(عج)" که در سال گذشته انجام گرفته است، گفت: «استکبار جهانی امروز از استقرار موشک های کرم ابریشم توسط جمهوری اسلامی ایران در تنگه هرمز هراسی ندارد، بلکه چیزی که وحشت امریکا را سبب شده و موجب عدم مداخله مستقیم وی در خلیج فارس گردیده، وجود نیروهای بسیجی و شهادت طلب است که تاکنون بیش از ۸۱ هزار نفر از آنان برای رویارویی مستقیم با امریکا در آب های نیلگون خلیج فارس، شهادت نامه خود را امضا کرده اند». (۵)

۱- ۹. سند شماره ۰۲۷۸۹۰ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش نوبه ای اطلاعاتی شماره ۱۸"، از: نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی، به نیروی زمینی سپاه (اهواز - گلف)، ۶/۵/۱۳۶۶، ص ۱۸؛ و - سند شماره ۰۸۸۱۹۱ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه یازدهم امام حسن(ع) به ستاد مرکزی سپاه معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶؛ و - سند شماره

- ۰۸۸۱۸۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: گزارش سپاه چهارم بعثت به ستاد مرکزی، ۵/۱/۱۳۶۶؛ و - دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۵، ۸/۵/۱۳۶۶، ص ۱۶؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۴، ۳۱/۴/۱۳۶۶، صص ۴۲ و ۴۳، باختران - خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۳۰/۴/۱۳۶۶.
- ۲- سخن گوی حزب دمکرات کردستان در مصاحبه با خبرگزاری یونایتدپرس در ۲۴/۵/۱۳۶۶، ادعا کرد که در این درگیری ۸۵ تن از نیروهای دولتی کشته شدند و از نیروهای حزب دمکرات نیز تنها ۴ تن به هلاکت رسیده اند.
- ۳- ۱۰. پیشین، ردیف اول، و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۴۸، ۲۴/۵/۱۳۶۶، ص ۱، آتن - خبرگزاری یونایتدپرس، ۲۳/۵/۱۳۶۶.
- ۴- ۱۱. دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه، نشریه "رویدادها"، شماره ۱۵۵، ۸/۵/۱۳۶۶، ص ۱۵؛ و - سند شماره ۸۸۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، ۶/۵/۱۳۶۶، ص ۳؛ و - سند شماره ۰۸۸۱۷۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه یازدهم امام حسن عسگری(ع) کردستان - معاونت اطلاعات، به ستاد مرکزی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۵- ۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲، ساری - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

در پی آغاز فعالیت نیروی دریایی امریکا و کویت برای پاک سازی مین های شناور در سواحل کویت، امروز سخن گوی وزارت دفاع کویت اعلام کرد: «مردان قورباغه ای نیروی دریایی امریکا و کویت کار پاک سازی دهانه مهم ترین ترمینال نفتی کویت را از مین های زیردریایی به اتمام رسانیده اند.» وی گفت: «مدخل بندر "الاحمدی" کویت، شب گذشته به طور کامل از مین های دریایی پاک گردید.»^(۱) به گزارش روزنامه کیهان منابع دیپلماتیک غربی در این باره توضیح بیشتری دادند: «تیم غواصی نیروی دریایی امریکا که در کشتی های نیروی دریایی کویت کار می کنند، در ۴۸ کیلومتری ساحل جنوبی کویت، به جمع آوری مین مبادرت ورزیدند.» آنان افزودند: «هشت مین در بستر دریا در تنها کانال عمیقی که به بندر عمده نفتی الاحمدی می انجامد، کشف و خنثی شد.»^(۲)

در این حال، با وجود آنکه مقامات رسمی کویت، قبلاً وجود مین ها در سواحل کویت را ناشی از حرکت آنها بر اثر امواج دریا از "خور عبدالله" به این منطقه اعلام کرده بودند، روزنامه کویتی الانباء امروز در گزارشی در این باره، ایران را به طور تلویحی عامل مین گذاری در سواحل کویت خواند. الانباء نوشت: «مین های دریایی که در سواحل شمالی خلیج فارس و کویت پیدا شده ساخت کشور جمهوری خلق کره می باشد.» الانباء ضمن گزارش تحقیقات انجام شده در این زمینه، می افزاید: «ایران اخیراً چندین قرارداد خرید سلاح و تجهیزات جنگی از کره شمالی به امضا رسانده است.»^(۳)

پانزده ناو جنگی و پنجاه هواپیمای جنگی و بمب افکن، از جمله تجهیزات پیشرفته ای هستند که امریکا برای محافظت از نفت کش های کویتی، تدارک دیده است. خبرگزاری رویتر ضمن اعلام این مطالب به نقل از مقامات رسمی امریکا، به برخی از توانایی های تاکتیکی ناوگان امریکایی اشاره کرده و نیروی دریایی ایران را در مقایسه با این امکانات، ناکارا ارزیابی می کند. این خبرگزاری از قول مقامات امریکایی، بر آمادگی و عزم جدی نیروی دریایی امریکا و همچنین چیرگی بی چون و چرای آن، در صورت بروز هرگونه درگیری با ایران، تأکید می کند. در پایان گزارش خبرگزاری رویتر به نگرانی ناشی از برخورد ناوهای امریکایی با مین اشاره شده است: «در حالی که نیروی دریایی امریکا خود را برای انجام اولین اسکورت کشتی ها از زمان جنگ ویتنام آماده می کند، ناوهای جنگی این کشور در منطقه جنگی یا اطراف آن در خلیج [فارس] تجمع کرده اند. ناوها انواع تسلیحات با قدرت آتش فراوان، از جمله موشک ها و تجهیزات ضد موشک و هواپیماهای مجهز به دستگاه های الکترونیکی ویژه از کار انداختن تجهیزات دشمن را در اختیار دارند. کارشناسان نظامی خصوصی و پنتاگون معتقدند نیروهای نظامی ایران که بر اثر جنگ هشت ساله با عراق تحلیل رفته اند، به هیچ وجه یارای رقابت با قدرت آتش نیروهای امریکایی را نخواهند داشت. مقامات امریکایی اظهار می دارند، اگرچه واشنگتن در جستجوی جنگ با ایران

۱- ۱۳. مأخذ ۳، ص آخر.

۲- ۱۴. مأخذ ۳، ص آخر.

۳-۱۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۱، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲۲، کویت - خبرگزاری
جمهوری اسلامی ایران، ۲۷/۴/۱۳۶۶، مطبوعات کویت.

نیست، ولی تسلیحات امریکایی در خلیج [فارس] در پاسخ گویی به یک حمله یا حتی یک تهدید خصمانه علیه نفت کش های تحت اسکورت، درنگ نخواهند کرد. یک مقام عالی رتبه نیروی دریایی امریکا، دیروز به خبرگزاری رویتر گفت: افسران و خدمه های ما، حرفه ای هستند و برای انجام مأموریت، آمادگی دارند. وی تأکید کرد: اگر چیزی اتفاق بیفتد، بدان دلیل نخواهد بود که ما جناح غیرمنطقی هستیم، ما دیگر مانند واقعه استارک، غافل گیر نخواهیم شد.»

خبرگزاری رویتر می افزاید: «به استثناء کشتی فرماندهی "لاسال"، دیگر ناوهای جنگی امریکا در خلیج [فارس] به انواع موشک و توپ های شلیک مستقیم ۱۲۵ میلی متری و توپ های سریع حرکت ۳۰ میلی متری که قادرند موشک ها و هواپیما ها و همچنین قایق های تندروی ایران را منهدم کنند، مجهز هستند. ناو هواپیمابر "کانستلیشن" نیز که به همراه پنج فروند کشتی اسکورت خود، در دهانه تنگه هرمز مستقر می باشد، با خود بیست فروند هواپیمای اف - ۱۴ و همچنین، تعدادی هواپیماهای تهاجمی "ای - ۶" و "ای - ۷" و هواپیماهای "ئی. ای. بی - ۶" مجهز به دستگاه های الکترونیکی ویژه از کار انداختن تجهیزات دشمن را حمل می کند. مقامات رسمی پنتاگون گفتند رزم ناو "میسوری" مجهز به توپ های شلیک مستقیم ۳۰۰ میلی متری و موشک های برد بلند "کروز" نیز در اواخر ماه جاری، "سانفرانسیسکو" را به مقصد شمال اقیانوس هند ترک خواهد کرد. این رزم ناو، در نزدیکی مرزهای ایران برای انجام عملیات تلافی جویانه احتمالی، مستقر خواهد شد.»

در ادامه گزارش رویتر آمده است: «علی رغم ابراز نگرانی کنگره نسبت به رویارویی نظامی احتمالی با ایران، کارشناسان معتقدند که انتظار نمی رود ایران از موشک های کرم ابریشم یا هواپیماهای خود برای حمله مستقیم به کشتی های امریکایی استفاده کند. یک مقام پنتاگون در رابطه با حمله پاسداران انقلاب به نفت کش ها که با استفاده از قایق های تندرو و آر.پی.جی صورت می گیرد، گفت: حمله به یک نفت کش فاقد محافظ، با حمله به یک نفت کش دارای اسکورت، و هر دوی آنها، با حمله به یک رزم ناو، به شدت تفاوت دارد. توپ های شلیک مستقیم ۱۲۵ میلی متری، می تواند این گونه قایق ها را ذره ذره کند. یکی از مقامات دولت ریگان می گوید: ما در رابطه با هشدار ایران در مورد عدم حمله به کشتی های امریکایی، مانند کسی هستیم که پرچم قرمزی را جلوی روی یک گاو وحشی بگیرد. اما ایرانی ها در این رابطه، عاقل هستند و همان اندازه که ما طالب جنگ با آنها نیستیم، آنها نیز تمایل به جنگ با ما ندارند.» رویتر می افزاید: «در این حال، ایران از توانایی اندکی در زمینه پاسخ گویی به قدرت آتش امریکا برخوردار است و یک کارشناس دولت ریگان در امور خلیج [فارس] معتقد است در حدود ده فروند هواپیمای اف - ۱۴ قابل استفاده ایران، جرئت نخواهند کرد با خلبانان به خوبی آموزش دیده امریکایی درگیر شوند. کارشناس مزبور اضافه کرد: ایران دارای تعدادی هواپیماهای اف - ۴ و اف - ۵ نیز می باشد، ولی این هواپیماها نیز به هیچ وجه قابل رقابت با هواپیماهای ما نیستند.»

منابع کنگره امریکا گفتند برخی از اعضای کنگره از حمله مستقیم ایران علیه ناوهای امریکایی وحشت ندارند، بلکه ترس آنها از برخورد این ناوها با مین یا آسیب دیدن بر اثر حادثه ای که مستقیماً متهم کردن ایران به دست داشتن در آن مشکل است، می باشد.»^(۱)

۷۹۱ ۱

آقای "محمدجواد لاریجانی" معاون وزیر خارجه که به مسکو سفر کرده بود، امروز وارد تهران شد. وی در گفت و گویی با تأکید بر خطرناک بودن تحرکات امریکا در منطقه، اعلام کرد: «هر دو کشور ایران و شوروی با هرگونه افزایش نظامی امریکا در خلیج فارس مخالف اند.» وی درباره مذاکرات اقتصادی خود با مقامات شوروی گفت: «پیشنهادات جدیدی در زمینه نفت و گاز ارائه شده که این پیشنهادات در دست بررسی است و به محض اینکه به مرحله نهایی برسد، به طور رسمی اقدامات عملی آن شروع خواهد شد.»^(۲)

۷۹۲ ۲

متن کامل پیش نویس قطع نامه پیشنهادی شورای امنیت سازمان ملل را که قرار است روز دوشنبه آینده (۲۹ تیر) در اجلاس این شورا به بحث گذاشته شود، خبرگزاری رویتر امروز منتشر کرد. این خبرگزاری اعلام کرد: «در این پیش نویس، ضمن ابراز نگرانی عمیق از ادامه جنگ میان ایران و عراق - به رغم درخواست های مکرر برای آتش بس - بمباران مناطق مسکونی کاملاً غیرنظامی، حمله به کشتی ها و هواپیماهای بی طرف، نقض قوانین بین المللی انسانی و دیگر قوانین مربوط به مناقشه های مسلحانه و به ویژه استفاده از سلاح شیمیایی - مغایر پروتکل ۱۹۲۵ ژنو - تقبیح گردیده است. در این پیش نویس، همچنین از تشدید و گسترش مناقشه، شدیداً ابراز نگرانی و خاطر نشان شده است، شورای امنیت با تصمیم راسخ برای پایان دادن به هرگونه فعالیت نظامی بین ایران و عراق، بر این اعتقاد است که یک صلح جامع عادلانه، شرافتمندانه و پایدار، باید بین دو کشور برقرار گردد. در این پیش نویس آمده است: شورای امنیت از ایران و عراق می خواهد به عنوان نخستین گام در جهت حل مناقشه شان از طریق مذاکره، یک آتش بس فوری را رعایت کرده، به هرگونه فعالیت نظامی در زمین، هوا و دریا پایان دهند و تمام نیروهای خود را بدون تأخیر، به مرزهای شناخته شده بین المللی عقب بکشند. شورای امنیت همچنین از دبیرکل سازمان ملل می خواهد گروهی از ناظران این سازمان را برای رسیدگی، تأیید و نظارت بر آتش بس و عقب نشینی نیروها، به منطقه گسیل داشته، برای مشورت با طرف های متخاصم، اقدام لازم به عمل آورد و گزارشی در این زمینه به شورای امنیت تسلیم کند. شورای امنیت، در ضمن از ایران و عراق می خواهد با دبیرکل سازمان ملل متحد در اجرای این قطعنامه و تلاش برای دستیابی به یک راه حل جامع، عادلانه و شرافتمندانه که مورد قبول هر دو طرف باشد و تمام مسائل موجود را در بر بگیرد، همکاری کنند. شورای امنیت همچنین از تمام کشورها خواست، ضمن رعایت نهایت خویشتن داری، از دست زدن به هر

ص: ۶۶۶

اقدامی که ممکن است به تشدید وخامت بیشتر مناقشه منجر شود، خودداری ورزند و به اجرای این قطعنامه کمک کنند. در پیش نویس این قطعنامه، همچنین مسئله آزادی اسیران جنگ پیش بینی شده است. در پایان این قطعنامه آمده است: شورای امنیت موافقت می کند در صورت لزوم، برای اتخاذ تدابیری به منظور تضمین اجرای این قطعنامه، تشکیل جلسه دهد.»(۱)

در این حال، روزنامه پاکستانی "مسلم"، اقدامات شورای امنیت در این زمان را سؤال برانگیز خوانده و به سکوت این شورا در برابر تجاوز عراق به ایران در سال ۱۳۵۹ اشاره می کند. این روزنامه می نویسد: «چگونه شورای امنیت در بیانیه ای که در هنگام تجاوز عراق به ایران انتشار داد، خواستار خروج نیروهای عراقی از ایران نگردید ولی امروز که نیروهای ایرانی مناطقی از خاک عراق را آزاد ساخته اند، خواستار خروج نیروهای ایرانی از عراق شده است؟» این نشریه، سپس نتیجه گیری می کند: «شورای امنیت سازمان ملل بی طرف نیست و از عراق حمایت می کند. چنانچه سازمان ملل بخواهد حرکت های خود را در راستای تلاش های سابق قرار دهد، بدیهی است که موفقیتی در استقرار صلح به دست نخواهد آورد.» روزنامه مسلم در پایان مطلب خود، ضمن اشاره به این نکته که غرب باید تاکنون فهمیده باشد که بدون جلب رضایت جمهوری اسلامی ایران، هیچ گونه طرحی درباره جنگ تحمیلی به نتیجه نخواهد رسید، می افزاید: «زمزمه تحریم فروش سلاح که یک بار دیگر از سوی حامیان عراق علیه جمهوری اسلامی ایران شنیده می شود، همچون گذشته با شکست روبه رو خواهد شد و ایران همچنان مثل گذشته آنچه را لازم داشته باشد، به دست خواهد آورد.»(۲)

۷۹۳ ۱

هانس دیتریش گنشر
پیام ویژه وزیر خارجه آلمان غربی درباره تست آبی شورای امنیت، تقدیم وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران شد.

با توجه به اینکه اعلام شده است آخرین نشست اعضای شورای امنیت سازمان ملل برای تصمیم گیری درباره قطع نامه جنگ ایران و عراق پس فردا (۲۹ تیر) تشکیل می شود و به دنبال انتشار اخباری درباره ایفای نقش جدی وزیر خارجه آلمان غربی در این زمینه، امروز سفیر این کشور، پیام ویژه "هانس دیتریش گنشر" وزیر خارجه آلمان را درباره نشست آبی شورای امنیت، تسلیم آقای ولایتی کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی گزارش داد: «وزیر خارجه کشورمان در این دیدار با تأکید بر مواضع اصولی جمهوری اسلامی ایران درباره جنگ و لزوم محکومیت رژیم متجاوز عراق از سوی شورای امنیت، گفت: قطعنامه پیشنهادی شورای امنیت برای پایان جنگ ایران و عراق از نظر ایران به هیچ وجه قابل قبول نیست. در شرایط فعلی، عملی ترین اقدام که فرا روی شورای امنیت سازمان ملل قرار دارد، تلاش برای

- ۱-۱۸. روزنامه رسالت، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص آخر.
- ۲-۱۹. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، نشریه "مسلم"، اسلام آباد پاکستان.

جلوگیری از گسترش جنگ در خلیج فارس است. در غیر این صورت، شورای امنیت قادر نخواهد بود موضع گیری های یک جانبه و غیرعادلانه گذشته خود را تعدیل نماید.» وی افزود: متأسفانه این پیش نویس در صورت تصویب، دست دبیرکل سازمان ملل را برای ادامه تحرکات مؤثر و مثبت خواهد بست. ولایتی اظهار امیدواری کرد که اعضای شورای امنیت با واقع بینی از اتخاذ تصمیمات غیر مؤثر خودداری کنند و تلاش خود را در جهت جلوگیری از گسترش آتش جنگ توسط عراق شکل دهند. (۱)(۲)

"رجایی خراسانی" سفیر دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل نیز در مصاحبه ای با اعلام این مطلب که قطع نامه شورای امنیت هیچ اهمیت قانونی ندارد، تأکید کرد که شورای امنیت باید طرف متجاوز را محکوم کند. به گزارش رادیو آمریکا، وی گفت: «انگلیس، چین، فرانسه، شوروی و آمریکا در یک کلوپ هستند.» وی افزود: «برای اولین بار، پنج عضو دائمی شورای امنیت، کاملاً مستقل و جدای از بقیه اعضای شورا، اقدام به تصمیم گیری کرده اند. این، خیلی مهم است که آنها شخصاً خود را درگیر یک مسئله ملی کرده اند.» وی گفت: «من فکر می کنم که شورای امنیت بایستی اشغال ایران را به وسیله عراق، محکوم کند.» (۳) وی اضافه کرد: «در موضع جمهوری اسلامی ایران درباره شورای امنیت هیچ تغییری به وجود نیامده است، ولی وقتی شورای امنیت مرا را در جریان رأی شورا بگذارد، قطعنامه تصویبی را به تهران خواهم فرستاد.» (۴) از رجایی خراسانی سؤال شد: «آیا در شرایطی که ریگان و تاجر (آمریکا و انگلیس) از دکوئیار خواسته اند تا شخصاً عهده دار مأموریتی در زمینه پایان دادن به جنگ شود، ایران وی را خواهد پذیرفت یا نه؟» وی پاسخ داد: «دعوت این دو کشور از دکوئیار، احمقانه است. اما دکوئیار می تواند جدای از این مسئله، از تهران دیدار کند و دعوت ایران از وی، هیچ ربطی به بیانیه ریگان و تاجر در این زمینه ندارد.» (۵)

۷۹۴۱

در ادامه تلاش مقامات کشورهای عربی برای تقویت تصمیمات شورای امنیت سازمان ملل، امروز اعضای هیئت هفت گانه عربی برای گفت و گو با مقامات ایتالیا، وارد رم شدند و با "جولیو آندروئوتی" وزیر خارجه ایتالیا گفت و گو کردند. "شاذلی قلبی" دبیرکل اتحادیه عرب که سرپرستی این هیئت را برعهده دارد، در این دیدار با اشاره به پشتیبانی کلیه دولت های عربی از کویت، آن را کشوری صلح دوست خواند که از هرگونه کمک به کشورهای نیازمند جهان سوم دریغ نکرده و وظایف مالی خویش را نسبت به سازمان ملل متحد، ادا کرده و همیشه برای ثبات و برقراری صلح در منطقه، عمل کرده است. وزیر مشاور در امور خارجه کویت نیز با معرفی

ص: ۶۶۸

۱- اغلب روزنامه های امروز تهران حداقل یک جمله از جواب رد ولایتی به فرستاده وزیر خارجه آلمان را جزء تیتر اول روزنامه خود قرار داده بودند.

۲- ۲۰. مأخذ ۱۸.

۳- ۲۱. روزنامه رسالت، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو آمریکا.

۴-۲۲. پیشین.

۵-۲۳. مأخذ، ص ۳، تهران - واحد مرکزی خبر، خبرگزاری رویترا.

کشور خود به عنوان حامی استقرار صلح در منطقه، گفت: «اندیشه کویت، همانا دستیابی به متوقف نمودن جنگ عراق و ایران و برقراری صلح در منطقه است.»^(۱)

در این حال، توماس مک فارو از کارشناسان امریکایی در جنگ ایران و عراق که به گفته رادیو امریکا، نویسنده چندین کتاب درباره جنگ ایران و عراق است، از کویت به عنوان یکی از اصلی ترین شرکای عراق نام برد و حمایت امریکا از این کشور را ناقص بی طرفی اعلام شده خواند. وی گفت: «امریکا با دیدی باریک تر، در صدد تضمین امنیت کویت برآمده است. کویت هم اکنون دو نگرانی بزرگ دارد؛ اول اینکه عراق تا کی می تواند در برابر ایران دوام بیاورد؟ دوم، مسئله بی اطمینانی از وضعیت داخلی کشور.» وی می گوید: «کویت یکی از عاصی ترین ممالک جهان در صحنه بین المللی است. کویت نیز چون دیگر اعراب حامی عراق، نسبت به ناتوانی عراق در مقابله با ایران، سرخورده و خشمگین است. در حالی که ما، رسماً از کویت به عنوان یک کشور بی طرف نام می بریم، کویت بی طرف نیست و مهم ترین پشتیبان عراق است؛ از نظر مالی و غیره. تجهیزات جنگی شوروی از طریق بنادر کویت به عراق حمل می شود. امریکا هم با تضمین امنیت کویت و حمایت از آن کشور، از حالت و سیاست بی طرفی فاصله می گیرد و به نظر می رسد که امریکا غیرمستقیم از عراق حمایت می کند.»^(۲)

۷۹۵ ۱

رئیس مجلس ملی مصر اعلام کرد که کشورهای غیرمتعهد باید تلاش مشترک خود را برای پایان دادن به جنگ فاجعه آمیز ایران و عراق که زندگی صدها هزار تن را بر باد داده و اقتصاد دو کشور را مختل کرده است، به کار گیرند. رادیو "صلح و ترقی" با اعلام این خبر، می افزاید: «وی در یک مصاحبه مطبوعاتی تأکید کرد: جنگی که هفت سال ادامه دارد، همچنین در رابطه با تجمع مدرن ترین سلاح ها در این ناحیه، امنیت منطقه را در معرض خطر قرار داده است.»^(۳) در این حال "علی لطفی" نخست وزیر سابق مصر و رئیس جمع مشورتی مصر (پارلمان) برای حمایت این کشور از کویت اعلام آمادگی کرد. وی در مصاحبه با روزنامه الرأی العام گفت: «مذاکرات بین مصر و کویت در خصوص همکاری های احتمالی بین دو کشور، همچنان ادامه دارد.» وی افزود: «نظریه بنیادی و استراتژیکی ما این است که خلیج فارس، بخشی از امنیت مصر محسوب می شود و هر خطری که این منطقه را تهدید کند، به مثابه تهدیدی علیه ما تلقی می شود. بنابراین، ما در ازای هرگونه کمکی که از سوی کویت و دیگر کشورهای منطقه درخواست شود، تردید نخواهیم کرد. دیپلمات ها می گویند کویت پس از کشف ده الی سیزده مین در آب های منتهی به ترمینال نفتی الاحمدی در این کشور، تقاضای کمک از مصر را جهت مین روبی خطوط دریایی خود، مورد بررسی قرار داده است.»^(۴)

۷۹۶ ۲

خبرگزاری فرانسه از آخرین وضعیت محاصره سفارت ایران در پاریس گزارش داد: «۲۴ ساعت پس از قطع روابط دیپلماتیک میان فرانسه و ایران، سفارت این کشور در پاریس با

۱-۲۴. مأخذ ۱۵، ص ۱۰، رادیو کویت، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

۲-۲۵. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۰، ۲۷/۴/۱۳۶۶، ص ۱۶، رادیو امریکا، ۲۶/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۶. مأخذ ۱۵، ص ۱۴، رادیو صلح و ترقی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۷. مأخذ ۱۵، ص ۲۳، کویت - خبرگزاری رویتر، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

نرده های فلزی محصور شده و نیروهای ویژه و مأموران پلیس، ملبس به جلیقه های ضد گلوله- در اطراف آن کمین کرده و از بامداد امروز ارتباط آن را با جهان خارج قطع کرده اند. سر در ساختمان سفارت همچون شب گذشته، تمامی شب با سه پروژکتور قوی روشن شده بود. در پشت پرده های کشیده، نور تا پاسی از شب به درون نفوذ کرده بود، در حالی که مواد غذایی و مقادیری پتو توسط پلیس در اختیار اعضای سفارت قرار داده شده است. بامداد امروز دوشنبه، نزدیک به ده دستگاه اتوبوس پلیس و دو دستگاه اتوبوس ژاندارم های سیار، در دوطرف سفارت متوقف شده اند. فاضلاب های محله ها، همه ساعت مورد بررسی قرار می گیرند و مأموران پلیس ضدشورش بر روی پشت بام ساختمان های اطراف سفارت خانه مستقر شده اند. خیابانی که سفارت خانه در آن قرار دارد، کماکان بر روی تردد در دو جهت بسته شده است و مأموران پلیس ضدشورش در حالی که سلاح به کمر بسته اند، هویت افرادی را که در بخش امنیتی وارد می شوند کنترل می کنند. در ساختمان سه طبقه ای که سفارت خانه در آن قرار دارد و پرچم ایران نیز بر فراز آن در اهتزاز می باشد، پرده ها کماکان کشیده شده است و کرکره های بیرونی در آخرین طبقه، بسته است و تنها وسیله برقراری ارتباط مستقیم با خارج، صحبت کردن از میان میله هاست.»(۱)

وزیر خارجه فرانسه نیز از پافشاری بیشتر این کشور برای برآورده شدن شرایط دولت فرانسه سخن گفت. رادیو امریکا می گوید: «ژان برنارد ریمون» وزیر امور خارجه فرانسه گفته است تا زمانی که از وحید گرجی که در سفارت ایران در پاریس به دستور یک قاضی فرانسوی تحت پیگرد قرار گرفته است، بازجویی به عمل نیاید، وی واجد شرایط برای بازگشت به ایران نمی باشد. وزیر امور خارجه فرانسه گفت دولت متبوع وی، اخطار ایران را درباره خودداری پلیس فرانسه از محاصره سفارت ایران در پاریس، غیرقابل قبول می داند. ژان برنارد ریمون گفت فرانسه را نمی توان مرعوب ساخت.»(۲)

در این حال، با آنکه فرانسه، ایتالیا را به عنوان حافظ منافع خود در تهران برگزیده است، ولی ایران در این باره اقدامی نکرده است. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «در سفارت ایران در پاریس گفته شد که ایران هنوز انتخاب نکرده است کدام کشور عهده دار منافع اش خواهد شد. ناظران یادآور شدند که سوئیس، حافظ منافع ایران در اسرائیل و الجزایر، حافظ منافع این کشور در امریکاست. سوئیس همچنین نماینده منافع امریکا در تهران است. فرانسه به نوبه خود، از ایتالیا خواسته است تا نمایندگی منافع اش در ایران را به عهده گیرد و رم، موافقت اصولی خود را نیز اعلام کرده است.»

از سوی دیگر، به گزارش آسوشیتدپرس، یک سخن گوی وزارت خارجه فرانسه در خصوص اظهارات امروز (شنبه) وزیر کشور ایران درباره کارکنان سفارت خانه فرانسه در تهران گفت: «هیچ عکس العمل فوری نسبت به بیانیه ایران صورت نخواهد گرفت.»(۳) همچنین در راستای

ص: ۶۷۰

۱- ۲۸. مأخذ ۱۵، ص ۴۷، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۹. مأخذ ۳، ص ۱۸، رادیو صدای امریکا.

۳- ۳۰. مأخذ ۱۵، ص ۵۱، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

فشار بیشتر بر ایران، امروز اعلام شد که دولت فرانسه برای چهار تن از افراد سفارت ایران، حکم اخراج صادر کرده است. خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع دولتی فرانسه اعلام کرد: «به گفته منابع دولتی فرانسه، علیه چهار ایرانی بازداشت شده، طی روز جمعه در پاریس، حکم اخراج صادر شده است و آنها در سفارت خانه ایران در پاریس، تحت نظر قرار دارند. این چهار تن که در فرانسه اقامت دارند، از کارمندان سفارت خانه ایران هستند، ولی عضو هیئت دیپلماتیک و یا کارمندان اداری و یا فنی نیستند. آنها همچنین از وضعیت ویژه نیز برخوردار نیستند. منابع یاد شده افزودند که این تصمیم، به خاطر نظم عمومی اتخاذ شده است.»^(۱)

۷۹۷ ۱

علی اکبر محتمشی وزیر کشور امروز اعضای سفارت فرانسه در تهران را به جاسوسی و داشتن روابط با ضدانقلاب متهم کرد.

"علی اکبر محتمشی" وزیر کشور، افراد سفارت فرانسه را به جاسوسی و داشتن روابط با ضد انقلاب متهم کرد. وی گفت: «افرادی که در داخل سفارت فرانسه در تهران هستند، پلی بین ضد انقلابیون داخلی و خارجی می باشند که اطلاعاتی را رد و بدل می کردند.» وزیر کشور گفت: «این افراد بایستی توسط پلیس دستگیر و تحویل مقامات قضایی شوند تا برابر قوانین نظام جمهوری اسلامی، محاکمه و تحت پیگرد قانونی قرار گیرند.»^(۲) رادیو بی.بی.سی در گزارشی با انعکاس سخنان آقای محتمشی، درباره وضعیت عمومی سفارت خانه فرانسه در تهران گفت: «خیابانی که سفارت فرانسه در تهران در آن واقع است، امروز به محاصره متجاوز از صد نفر از نیروهای پلیس و واحدهای سپاه پاسداران درآمده است. علاوه بر این، تعدادی از اتومبیل های مرسدس بنز متعلق به وزارت خارجه ایران نیز در محل دیده می شود. محاصره سفارت فرانسه، برای سفارت خانه های ایتالیا و واتیکان نیز که در همین خیابان قرار دارند، تولید اشکال کرده است.»

رادیو بی.بی.سی بدون اشاره به اقدامات دولت فرانسه در تشدید وخامت اوضاع سیاسی بین دو کشور، درباره سخنان وزیر کشور ایران گفت: «اظهارات وزیر کشور ایران، امکان هر نوع معامله ای را که بر اساس آن، دیپلمات های فرانسوی در ایران در مقابل اجازه خروج به دیپلمات های ایرانی در فرانسه، خواهند توانست تهران را ترک کنند، منتفی می سازد.»^(۳)

۷۹۸ ۲

روزنامه "لوموند" در سرمقاله امروز خود با عنوان "شکست یک سیاست"، از ناهماهنگی وزارت خارجه و وزارت کشور

فرانسه انتقاد کرد و با توجه به موقعیت ایران، شروع روندی را که به قطع رابطه با ایران منجر شد، ابهام آمیز و درخور توضیح دانست. در این مقاله که با جملات

ص: ۶۷۱

-
- ۱- ۳۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۲، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۳۸، پاریس - خبرگزاری فرانسه، ۲۷/۴/۱۳۶۶.
- ۲- ۳۲. مأخذ، ص آخر.
- ۳- ۳۳. مأخذ، ص ۶۰، رادیو بی.بی.سی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

سؤالی آغاز می شود، آمده است: «چرا وزارت کشور در زمان معینی، رویه احتیاط آمیز وزارت خارجه را مورد بی اعتنایی قرار داده و به نحوی بی پروا، سیاستی سخت گیرانه و انعطاف ناپذیر که می بایستی از مدت ها پیش اختیار می کرد، در پیش گرفت؟ چرا هرگونه آشتی و مصالحه ای ناممکن شد، حال آنکه از ۱۶ ماه پیش، گام های کوچک و احتیاط آمیز دیپلماسی فرانسه، موجب آزادی پنج گروگان شده بود؟ چرا بهای پرداخت شده برای چنین نتیجه ای، ناگهان غیرقابل تحصیل و پذیرش شد؟ مسائل و مشکلات واقعی، ممکن است از این پس خودنمایی کند. در برابر انواع و اقسام تهدیدهایی که از این پس بر منافع فرانسه سایه خواهد افکند، پاریس چه نوع استراتژی را مورد نظر قرار داده است؟ آیا دولت، پیامدهای قطع روابط خود با ایران را که حتی ممکن است در صورت حمله ایران به کشتی های فرانسوی در خلیج فارس، به یک برخورد نظامی منتهی شود، دقیقاً مورد بررسی و سنجش قرار داده است؟» در پایان این سر مقاله روزنامه لوموند آمده است: «دگرگونی رویه و سیاست فرانسه نسبت به ایران، درخور یک توضیح منطقی و کامل است و به ویژه اینکه آقایان میتران رئیس جمهور و شیراک نخست وزیر، چندین بار تصریح کرده اند، ایران همچون عراق، یک کشور بزرگ و دوست فرانسه است. بدیهی است که مقامات ایران، پیام مزبور را رد کرده اند زیرا همواره در این فکر بوده اند که فرانسه را به سلب حمایت نظامی از بغداد و ادار سازند و مقامات فرانسه هم چون این نکته را به موقع درک نکرده اند، بی مهابا خویشتن را در مذاکرات مشکوکی آلوده و درگیر ساخته اند که امروز، به قطع رابطه با ایران منتهی شده است و این، به خودی خود نشانه بارز شکست یک سیاست محسوب می شود.»^(۱)(ضمیمه دارد)

۷۹۹ ۱

"جان سیمپسون" مفسر تلویزیون دولتی بی.بی.سی به نقل از منابع وزارت خارجه، از عادی شدن رابطه انگلیس و ایران تا پایان سال جاری میلادی خبر داد. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره گزارش داد: «جان سیمپسون در اخبار کانال ۱ تلویزیون بی.بی.سی گفت: «وزارت خارجه انگلیس امیدوار است تا پایان سال جاری مسیحی، تعداد بیشتری دیپلمات در ایران داشته باشد و روابط دو کشور بهبود یابد.» در حالی که مطبوعات انگلیس، سیمپسون را شخصی مطلع و دارای روابط خاص و نزدیک با وزارت خارجه آن کشور می شناسند، سخن گوی وزارت خارجه انگلیس مدعی شد، از منبع خبری سیمپسون اطلاعی ندارد و نمی داند وی با استناد به کدام منبع، چنین اظهار نظری کرده است.»^(۲)

در این حال، سخن گوی وزارت خارجه انگلستان بدون هرگونه موضع گیری، اعلام کرد که با فرانسه همدردی می کند. وی در یک مصاحبه تلفنی با خبرگزاری جمهوری اسلامی، در پاسخ به وضعیت رابطه ایران و فرانسه گفت: «هیچ گونه بیانیه رسمی در این زمینه انتشار نیافته است و اگر درباره موضع ما در این مورد سؤال شود، باید گفت دولت انگلیس با توجه به تجارب خود، درک

ص: ۶۷۲

۱- ۳۴. مأخذ ۱۵، صص ۶۳ و ۶۴، پاریس - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶، روزنامه لوموند چاپ پاریس.

۲- ۳۵. مأخذ ۱۵، ص ۷۴، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

می کند که روابط بین کشورها باید بر اساس احترام به قوانین بین المللی استوار باشد. درباره فرانسه، ما متوجه و ناظر اقدام پاریس هستیم و با وضع مشکل آنها ابراز همدردی می کنیم.»^(۱)

خبرگزاری جمهوری اسلامی با در نظر داشتن رقابت دو کشور (فرانسه و انگلیس) در صحنه سیاسی اروپا، درباره موضع اعلام نشده انگلیس و همچنین اقدامات احتمالی این کشور برای بهره برداری از تشنج به وجود آمده در روابط ایران و فرانسه، اعلام کرد: «دولت انگلیس به دلایل بسیار، قاعداً می بایست از قطع رابطه پاریس با تهران خوشحال باشد، زیرا فرانسه یکی از بزرگ ترین رقبای انگلیس در صحنه سیاسی و اقتصادی جهان و به خصوص در خاورمیانه به شمار می آید و وضعیت دشوار رقیب در ایران، برای لندن قاعداً مسئله نامطبوعی نمی تواند باشد. انگلستان در چندسال اخیر، به طرق مختلف و به خصوص از راه خبرسازی های گوناگون، سعی داشته است از عادی شدن روابط تهران و پاریس جلوگیری کند. طبیعی است، در حالی که روابط انگلیس و ایران ماه قبل به کمترین حد ممکن سیاسی تنزل یافت، امکان بهره برداری پاریس از خلأ ناشی از عدم حضور فعال انگلیس در ایران وجود داشت، اما اینک پاریس در این زمینه در مقایسه با لندن، در موقعیت بدتری قرار گرفته است. قطع رابطه فرانسه با ایران، اینک بهانه خوبی برای طرح و تبلیغ انزوای سیاسی ایران پیش آورده و لندن مُصَرر است با تبلیغات بین المللی خود در این زمینه، به ایران فشار سیاسی - روانی وارد آورد. به گمان انگلیس، در صورت خلق چنین فشاری، شرایط عادی شدن رابطه لندن - تهران به سود انگلیس تغییر جدی خواهد کرد. در عین حال، لندن دیگر نگران فعالیت بزرگ ترین رقیب اروپایی خود در ایران نخواهد بود. تصور می شود که عادی شدن رابطه تهران با پاریس، قطعاً دیرتر از عادی شدن روابط لندن و تهران رخ خواهد داد.»^(۲)

۸۰۰۱

خبرگزاری یونایتدپرس، وضعیت فعلی رابطه ایران و فرانسه، قطع رابطه ایران و امریکا و کاهش روابط ایران و انگلیس به پایین ترین سطح را موجب افزایش قدرت دیپلماسی شوروی و تحکیم نقش این کشور در جنگ ایران و عراق دانست: «قطع رابطه بین فرانسه و ایران، موضع شوروی را به عنوان تنها قدرت عمده دارای مناسبات روشن دیپلماتیک با هر دو طرف جنگ خلیج [فارس]، تحکیم نموده است. نقش شوروی به عنوان یک میانجی احتمالی در جنگ هفت ساله، می تواند به خصوص در نقش مانور دهنده آن در اطراف کوشش های شورای امنیت سازمان ملل جهت متوقف کردن جنگ، مشهود باشد. این اقدام شورای امنیت که اکنون مورد مذاکره اعضای آن است، به دو قطعه جداگانه مربوط می شود.

اگرچه دیپلمات های عرب و غربی درباره اینکه شوروی برای تحریم اسلحه رأی بدهد - که به روابط آن با ایران آسیب خواهد زد - تردید زیاد دارند، تصویب قطعنامه اول می تواند پرستیژ شوروی در منطقه را افزایش دهد. اکنون، فرانسه و امریکا روابطی با ایران ندارند در حالی که انگلیس، پس از رویارویی ایران، فقط یک دیپلمات در تهران دارد. با توجهی که کشورهای

ص: ۶۷۳

۲-۳۷. مأخذ ۱۵، صص ۵۳ و ۵۴، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.

جهان به خلیج [فارس] پیدا کرده اند، شوروی می تواند نقش یک میانجی صلح را به عهده بگیرد و دیپلمات های آن، بین پایتخت های دو کشور متخاصم رفت و آمد کنند. برعکس، امریکا در نقش برافروزنده شعله جنگ ظاهر شده است و دخالت نظامی خود را سریعاً افزایش داده و تهدید به حمله به ایران می نماید. دیپلمات های غربی و عرب اشاره نموده اند، شوروی ها در این منطقه متشنج، به جای پیشبرد تعرض آمیز هدف های خود، اقدام به پر کردن خلأ نموده اند. با گسترش جنگ خلیج [فارس]، رویارویی غرب با ایران شدیدتر می شود و این نگرانی که حوادث ممکن است از کنترل خارج شود، افزایش می یابد. این روش آرام، مسکو را در وضع ایفا کننده نقش دیپلماتیک عمده در تهران و بغداد قرار می دهد.» (۱)

۸۰۱۱

دبیرکل حزب لیبرال دمکرات ژاپن امروز در بغداد با طه محی الدین معروف معاون صدام دیدار کرد. به گزارش رادیو دولتی عراق در این دیدار آقای پوشاکی کیبا که عضو مجلس نمایندگان ژاپن و رئیس انجمن دوستی ژاپن و عراق نیز هست، پیام شفاهی یاساهیرو ناکازونه نخست وزیر ژاپن برای صدام را به محی الدین معروف ابلاغ کرد.

به گفته این رادیو پیام مذکور درباره مناسبات و همکاری های موجود میان دو کشور است. براساس این گزارش در این ملاقات چگونگی گسترش مناسبات دوجانبه، آخرین تحولات جنگ ایران و عراق و تلاش های بین المللی برای پایان دادن به آن مورد بحث و گفت و گو قرار گرفت. (۲)

۸۰۲۲

به مناسبت سالگرد پیروزی کودتا در عراق و روی کار آمدن حزب بعث در این کشور، رسانه های دولتی برخی کشورهای عربی، برنامه هایی در این زمینه پخش کردند. به گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، تلویزیون کویت به همین مناسبت برنامه ویژه ای پخش کرد که تا ساعت ۲ بامداد ادامه داشت. در این برنامه شماری از خوانندگان کویتی به اجرای ترانه ها و سرودهای ملی درباره صدام و حزب بعث پرداختند. بیشتر ترانه ها و آوازهای خوانندگان کویتی، حاوی اهانت به جمهوری اسلامی و رزمندگان اسلام بود. در این حال، چندین انجمن و سازمان کویتی نیز با انتشار بیانیه ای، همبستگی کویت با رژیم عراق را اعلام کردند. (۳) رادیو الجزایر نیز در برنامه ویژه سالگرد حزب بعث، ضمن ستودن رهبری و انقلاب عراق و پیشرفت هایی که در نتیجه بیست سال انقلاب در عراق به دست آمده است، گفت: «هنگامی که سرزمین بین النهرین مورد تهدید و تجاوز قرار گرفت، فرزندان آن دیار، دلیرانه به مقابله با این تجاوز برخاستند و توانستند رؤیای تجاوزکارانه دشمنان را بر باد دهند.» رادیو الجزایر تلاش چشم گیر عراق برای پایان مسالمت آمیز جنگ را مورد ستایش قرار داد و گفت: «عراق، از موضع قدرت، بارها خواستار پایان جنگ و انجام مذاکرات مسالمت آمیز و عادلانه برای دست یافتن هر دو ملت ایران و عراق به حقوق خویش شده است.» (۴)

ص: ۶۷۴

- ۲- ۳۹. مأخذ ۱۵، ص ۷۸، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.
- ۳- ۴۰. مأخذ ۱۵، صص ۷۷ و ۷۶، اهواز خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۷/۴/۱۳۶۶.
- ۴- ۴۱. مأخذ ۳۱، ص ۶۲، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی.

تلویزیون ترکیه نیز در یک برنامه تبلیغاتی به مناسبت سالگرد انقلاب عراق، با ستایش از پیشرفت عراق به رهبری صدام حسین، گفت: «پیوند رهبر عراق با مردم، صمیمی است و شخص صدام هر روز در مزرعه و کارخانه و مدرسه در میان فرزندان خویش دیده می شود.» این شبکه تلویزیونی افزود: «با وجود شرایط دشوار جنگ، عراق پیشرفت صنعتی نوین خود را همچنان دنبال می کند.»^(۱)

۸۰۳۱

خبرگزاری یونایتدپرس صادرات نفت ایران از طریق خط لول- انتقال گاز ایران - شوروی را از محورهای اصلی گفت و گوهای لاریجانی در سفر دیروز وی به مسکو خواند و درباره جزئیات این طرح اعلام کرد: «مقامات دیپلماتیک گفتند ایران طرح تعمیر یک خط لوله گاز بلااستفاده جهت صدور نفت از طریق شوروی و کاهش اتکای آن کشور به حمل نفت از طریق خلیج فارس را مورد مذاکره قرار داده است. این پیشنهاد، بنا بر گزارش ها، در جریان سفر محمدجواد لاریجانی فرستاده ایران به مسکو، هم زمان با تشدید رویارویی ایران با غرب و به وجود آمدن نگرانی درباره امنیت کشتی رانی در خلیج فارس، انجام شده است. فشار ایران برای انتقال نفت از طریق شوروی اگر چنانچه اختلال بیشتری در رفت و آمد نفت کش ها در خلیج فارس - که در حال حاضر تنها راه صادرات نفت ایران است - به وجود آید، افزایش خواهد یافت. عراق، اکنون نفت خود را از طریق ترکیه و عربستان سعودی ارسال می کند. گفت و گوهای مربوط به نفت، بر نفوذ شوروی در منطقه - در حالی که ایران بیش از پیش از غرب دور می شود - تأکید دارد.»^(۲)

۸۰۴۲

در جهت تقویت اقدامات دولت برای مهار تورم و مبارزه با گران فروشی و احتکار، امام خمینی اجازه اجرای تعزیرات حکومتی را به میرحسین موسوی، نخست وزیر اعطا کردند. متن نامه نخست وزیر در این باره چنین است: «امام امت در شب ۲۷/۴/۱۳۶۶، در جلسه رؤسای سه قوه با حضور برادران ارجمند آقایان موسوی اردبیلی، هاشمی رفسنجانی، حاج احمدآقا، موسوی نخست وزیر، موسوی خوئینی ها و ولایتی، اختیار تعزیر حکومتی را با اجرای آن، در ادامه اجازه ای که برای تعزیر و نظارت بر آن مرحمت فرموده بودند، به نخست وزیر دادند و فرمودند،

ص: ۶۷۵

۱- ۴۲. مأخذ ۳۱، ص ۶۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

۲- ۴۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۸، ۴/۵/۱۳۶۶، ص ۵۶ و ۵۷، مسکو - یونایتدپرس، ۳/۵/۱۳۶۶.

قاطع عمل کنید. در پاسخ به این سؤال که این مسئله در ارتباط با قوه قضائیه قرار می گیرد، فرمودند: این تعزیر حکومتی است، تعزیر شرعی نیست. در عین حال، اجازه فرمودند که به فرمایش ایشان استناد شود. میرحسین موسوی نخست وزیر» (۱)

ضمیمه گزارش ۷۸۲: شرح عملیات نیروهای غواص لشکر ۵ نصر:

طبق برنامه ریزی انجام شده، حدود ساعت ۲۰:۳۰ غواص های لشکر ۵ نصر که موج اول نیروهای تک و ور بودند با وارد شدن به آب در محل اسکله، با قصد تصرف بخش های از دست رفته در تهاجم روز ۲۰/۴/۱۳۶۶ عراق در ضلع شرقی جزیره مجنون جنوبی، به سمت هدف های خود حرکت کردند.

حرکت غواص ها تا رسیدن به نقطه ای که برای هماهنگی نهایی مشخص شده بود، طبق برنامه دنبال شد. حدود ساعت ۱۱:۳۰ هر سه دسته غواص با مسئول محور تماس گرفتند و با اعلام رسیدن به نقطه تعیین شده، برای حرکت به سمت هدف های خود اعلام آمادگی کردند. لذا به آنان دستور داده شد خود را به مواضع دشمن نزدیک تر کرده و نیم ساعت دیگر عملیات را آغاز کنند و طی این مدت فقط با مسئول محور در تماس باشند.

در پی آخرین هماهنگی دسته های غواص با مسئول محور، ابتدا غواص های دسته ۲ از روبه رو به مقابل سنگر صفر رسیدند و سپس غواص های دسته ۱ پس از دور زدن "پد صفر" از پشت (جنوب) به نقطه اتصال پد صفر و دژ شرقی رسیدند و دسته ۳ نیز به دلیل نفوذ بیش از حد پیش بینی اولیه در عمق منطقه و در امتداد دژ شرقی، دیرتر از دو دسته دیگر به دژ شرقی رسیدند و نیروها در کنار دژ برای هماهنگ شدن با یکدیگر مستقر شدند. (۲)

نیروهای دسته ۱ و ۲ بعد از تماس با مسئول محور بلافاصله از آب خارج شده و از دو نقطه با سرعت زیادی خود را روی دژ رساندند و با فاصله اندکی غواص های دسته ۳ نیز موفق به حضور در روی دژ شدند و درگیری خود را با نیروهای دشمن آغاز کردند. سرعت زیاد غواص ها در حضور روی دژ شرقی آن چنان بود که کلیه نیروهای عراقی غافل گیر شدند و نتوانستند عکس العملی نشان بدهند تا حدی که تیربارهای مستقر در سنگر صفر که نقطه ثقل حضور نیروهای عراقی بود، حتی قادر به شلیک یک تیر هم نشدند. پس از آنکه محوطه سنگر صفر به تصرف غواص های دسته ۱ درآمد، نیروها اقدام به پاک سازی محدوده تصرف شده نمودند.

تعدادی از نیروهای عراقی حاضر در ادامه دژ (به سمت عقب منطقه) نیز که یک باره وضعیت منطقه را غیرعادی دیده و موفق به مقاومت نشده بودند، اقدام به فرار به سمت عقب منطقه کردند.

در همان لحظات اولیه، غواص ها به طور غیرمنتظره ای با دو مشکل مواجه شدند: نخست آنکه تعدادی از اسلحه ها به دلیل نفوذ گل و لای در آنها به هنگام شلیک دچار نقص شدند (۳)* و دیگر اینکه بی سیم ها نیز در ایجاد ارتباط با مشکل مواجه گردیدند.

نیروهای دسته ۳ که مأموریت تصرف و تأمین بخشی از دژ (جلوتر از پد صفر) برای تأمین پد صفر را بر عهده داشتند، هم زمان با شروع درگیری در پد صفر به نزدیکی هدف رسیده و در داخل آب بودند که منوره های دشمن منطقه را روشن کرد و چون

دشمن متوجه عملیات شده بود، نیروهای اطلاعات که همراه دسته بودند خود را سریع روی دژ شرقی کشاندند.

ص: ۶۷۶

۱-۴۴. معاونت سیاسی فرمانده کل سپاه پاسداران، نشریه "بررسی"، (جنگ تحمیلی و بحران خلیج فارس)، مهرماه ۱۳۶۶، ص ۲۸.

۲- براساس طرح مانور قرار بود این گروهان غواص که شامل ۳ دسته بودند، از ۳ نقطه تعیین شده به دژ شرقی حمله کرده و پس از استقرار روی دژ، منطقه را تصرف و پاک سازی نموده و با یکدیگر الحاق نمایند.

۳- * در بررسی های بعدی مشخص شد هنگامی که غواص ها به نزدیکی پد صفر و ضلع شرقی نزدیک شدند به آنان دستور داده شد که اسلحه های انفرادی را از وضعیت حمایل درآورده، مسلح نمایند و از ضامن خارج کنند تا در صورت درگیری آماده باشند. در این وضعیت نیروها مجبور بودند مقداری از مسافت تا دژ را در گل و لای کناره ضلع شرقی به صورت سینه خیز طی کنند. با این اقدام در اکثر اسلحه ها گل نفوذ کرد و مانع کار آنها شد و فقط گلوله-ه ای که به سبب مسلح شدن اسلحه در لول-ه قرار گرفته بود، شلیک می شد.

رسیدن نیروهای اطلاعات دسته ۳ به روی دژ با عقب نشینی دشمن از پد صفر هم زمان شده بود، به نحوی که نیروهای دسته ۳ در حال بالا رفتن از کناره دژ با نیروهای دشمن که بدون توجه به حضور غواص ها در حال دویدن به سمت سه راهی (محل اتصال پد صفر با دژ شرقی جزیره جنوبی) عقب نشینی می کردند، مواجه شدند. تعدادی از نیروهای دسته ۳ که در لحظه اول موفق به رفتن روی دژ شده بودند شروع به تیراندازی به سمت عراقی های در حال فرار کردند که اسلحه آنان مانند اسلحه غواص های دسته ۱ و ۲ از کار افتاد و تنها تعدادی محدودی از آنها شلیک می کرد. دشمن که در حال فرار با فشار دیگری ناشی از حضور غواص های دسته ۳ مواجه شده بود قادر به مقاومت خاصی نشد. تنها یک سنگر در نزدیکی سه راه برای تسهیل در فرار نیروهای عراقی، به سمت غواص ها تیراندازی می کرد که نیروهای اطلاعات با ۳ گلوله-آر.پی. جی که همراه داشتند آن سنگر را منهدم کردند. پاک سازی بقیه سنگرهای تصرف شده عمدتاً به وسیله نارنجک انجام گرفت و به رغم مشکلات به وجود آمده، بخش های قابل توجهی از هدف های تعیین شده در طرح مانور، به تصرف گروهان غواص درآمد. در چنین وضعیتی در منطقه درگیری به دلیل قطع ارتباط بی سیم ها، غواص ها موفق به اعلام وضعیت خود به عقب و درخواست اعزام موج دوم (نیروهای قایق سوار) نشده بودند ولی تلاش می کردند این تماس را برقرار نمایند.

با گذشت حدود ۲۰ دقیقه، ناگهان آسمان منطقه که تا آن لحظه عادی و آرام بود یک باره به وسیله منوره های شلیک شده به دست نیروهای عراقی روشن شد و حجم آتش دشمن نیز که مانند مواقع عادی به صورت پراکنده اجرا می شد، شدت پیدا کرد.

فرمانده لشکر که این وضعیت را علامت هوشیاری و حساس شدن دشمن می دانست و از طرفی از آغاز درگیری در خط بی خبر بود، بلافاصله به مسئول محور (خلخال) چنین دستور داد:

«به سحرخیز (فرمانده دسته غواص) بگوئید سریع برود و به دژ (شرقی جزیره جنوبی) بچسبد ولی درگیر نشود، تا می تواند خود را نزدیک کند، آرمین (فرمانده دسته غواص) هم همین طور، به سعیدی (فرمانده دسته غواص) هم بگو سریع برود و به سیل بند بچسبد.»

وی بلافاصله در تماس دیگری با مسئول هماهنگی آتش توپخانه و ادوات، دستور داد آتش روی سنگر صفر را به دلیل نزدیک شدن غواص ها به اهداف، قطع کرده و تمامی قبضه ها آماده باشند که بنا به دستور عمل کنند.

از آنجایی که در آن لحظات با اوج گرفتن فعالیت توپخانه و کاتیوشای دشمن که آتش دهانه قبضه ها و انفجارها در دید کامل حاضران روی سنگر فرماندهی بود،^(۱) محمدباقر قالیباف بی خبر از اتفاقات در خط با تصور اینکه غواص ها هنوز درگیر نشده اند، خطاب به جمع حاضر می گوید:

«این دیگه لو رفته، باید به بچه ها بگوئیم به سرعت (از دژ) بالا بروند.»

و بلافاصله در تماس با مسئول محور گفت: «شما با سرعت همه را صدا کن، حتی المقدور تا می توانند دستپاچه نشوند ولی هر کجا دشمن را دیدند سریع (از دژ) بروند بالا.»

در تماسی که ده دقیقه بعد با مسئول محور گرفته شد، از سوی محور اعلام شد که دسته های ۲ و ۳ غواص درگیر شده اند، لکن به علت قطع ارتباط، از وضعیت دسته ۱ خبری ندارند. (۲)*

در این لحظه به نیروهای موج دوم ابلاغ شد که سوار قایق ها شده و آماده دریافت دستور برای حرکت باشند. از این به بعد اخبار بعضاً به صورت متناقض به فرماندهی می رسید، برخی خبر درگیری غواص ها را تکذیب می کرد و برخی خبرها و همچنین اوضاع ظاهری منطقه، حاکی از درگیر شدن نیروها بود. چنین وضعیتی باعث شده بود که فرماندهی لشکر و حاضران به یک جمع بندی مطمئن و دقیقی نرسند. فعال نشدن هیچ یک از تیربارهای سنگر صفر که همگی منتظر بودند که به محض شروع درگیری فعال شوند، به این تردیدها بیشتر دامن می زد.

ص: ۶۷۷

۱- با توجه به فاصله محدود بین سنگر تاکتیکی لشکر ۵ نصر با منطقه درگیری، از ساعت ۲۱ محمدباقر قالیباف همراه علی هاشمی (فرمانده قرارگاه نصرت)، مسئول طرح و عملیات و مسئول توپخانه قرارگاه کربلا روی بلندی سقف سنگر تاکتیکی حضور یافته و فرمانده لشکر ۵ از این نقطه به هدایت عملیات پرداخت.

۲- * به رغم آنکه خبر اعلام شده از سوی محور در آن زمان حاکی از درگیر شدن غواص ها بود، بعداً معلوم شد که مسئول محور نیز از اتفاقاتی که در آن لحظات رخ داده اطلاع کاملی نداشته و بر اساس وضعیت آتش به درگیر شدن غواص ها پی برده بود.

اما در منطقه درگیری، نیروهای عراقی که با از دست دادن مواضع خود و تلفات در خط، عقب نشینی کرده بودند، اقدام به اجرای آتش سنگین روی مواضع از دست داده شده کردند که تلفات نسبتاً سنگینی را به غواص ها وارد کرد. اما از آنجایی که موج دوم نیروهای لشکر نصر عملاً وارد عملیات نشده و غواص ها نیز به دلیل وجود مشکل در اسلحه هایشان قادر به عکس العمل نبودند، نیروهای عراقی متوجه موضوعی شدند که خود از دلیل آن چندان اطلاعی نداشتند. لذا پس از مدتی به مرور و با احتیاط به سنگر صفر نزدیک شدند و چون مقاومتی از جانب غواص ها مشاهده نکردند با اجرای آتش منحنی و مستقیم فشار بیشتری را وارد کردند (۱) و در مدت کمی سنگر صفر را مجدداً تصرف کردند. تعدادی از غواص ها که شهید شده بودند در کانال داخل پد صفر ماندند و تعدادی که سالم و مجروح بودند خود را به داخل آب رسانده و از محوطه سنگر صفر دور شدند.

اولین خبرها از وضعیت منطقه درگیری، پس از نیمه شب به فرماندهی لشکر رسید.

یکی از غواص های مجروح که توانسته بود تا نزدیکی خط خودی عقب بیاید، اطلاعات اولیه ای را که حاکی از موفق بودن عملیات غواص ها بود، اعلام کرد و دقایقی بعد خبر شهادت فرمانده غواص های دسته ۱ و مجروح شدن فرمانده دسته ۲ به فرمانده لشکر اعلام شد.

از این به بعد به مرور تعداد غواص هایی که عده ای از آنها مجروح بوده و به صورت غیر منسجم عقب آمده بودند بیشتر می شد که هر کدام اطلاعات پراکنده ای را از درگیری و نتیجه آن نقل می کردند. مجموع اخبار رسیده نشان می داد که عراقی ها حداقل به دو دسته از غواص ها که به سنگر صفر حمله کرده بودند، پاتک زده اند، لذا از این دقایق تمامی توجه لشکر معطوف به جمع آوری غواص ها و انتقال مجروحان به اورژانس گردید.

در این میان خبری از غواص های دسته ۳ که قرار بود در عمق بیشتری نفوذ و عملیات کنند نبود و تلاش محمدباقر قالیباف این بود که از آنان هم اطلاعاتی به دست آورد.

از حدود ساعت ۳:۳۰ بامداد که تقریباً وضعیت مجروح شدن غواص ها و عقب آمدن آنها و از طرف دیگر حضور نیروهای عراقی روی "پد صفر" مشخص شده بود، جمع آوری غواص های سالم از آب و انتقال نیروها و مجروحان به عقب دستور اصلی کار بود. ساعت ۵:۴۰ صبح، ۲۶ غواص دسته ۳ به همراه فرمانده گروهان که برای زدن به عمق دشمن رفته بودند و تا آن زمان از آنان خبری در دست نبود، در حالی که تعدادی از آنها مجروح شده بودند، عقب آمدند.

از مجموع صحبت های غواص ها مشخص شد که بر خلاف تردیدهای موجود بین فرماندهان مبنی بر عدم توفیق غواص ها و یا درگیر شدن آنان با نیروهای عراقی، غواص های دسته ۱ و دسته ۲ در یک عملیات بسیار سریع و غافلگیرانه مواضع عراقی ها را تصرف کردند، اما به دلیل قطع ارتباط و میسر نشدن اعلام وضعیت به مسئول محور برای فرستادن نیروهای موج دوم، به مشکل برخوردند.

از طرف دیگر، به علت وجود میدان مین در کناره های پد و شهید و مجروح شدن نیروهای تخریب که همراه دسته ۳ بودند،

بجز نیروهای اطلاعات بقیه موفق به رفتن روی دژ نشده و در کنار دژ و داخل آب معطل مانده بودند و به علت حجم بالای آتش منحنی و مستقیم دشمن (تانک و آر.پی.جی و کالیبر) آمار شهیدان و مجروحان سریع بالا می رفت، لذا شعبانی فرمانده گروهان که همراه دسته بود تصمیم گرفت باقی نیروهای سالم و مجروح را تا پد صفر عقب بکشد و روی آن مستقر شوند.

غواص های این دسته ابتدا شهیدانی را که داخل آب بودند مقداری از پد دور کرده و سپس به فاصله مشخصی از پد به سمت عقب حرکت کردند. در نزدیکی پد صفر با چند نفر از نیروهای دسته ۱ و ۲ که در آب های منطقه سرگردان بودند برخورد نمودند و در صحبت با آنان موفق نبودن عملیات مشخص شد.

بنابراین بقیه نیروهای این دسته (۲۶ نفر) که بدون اسلحه و تجهیزات بودند و رفتن به سمت سنگر صفر را بدون نتیجه می دیدند، تصمیم به عقب آمدن گرفتند که به علت احتمال گم کردن راه، تا نزدیک صبح در

ص: ۶۷۸

۱- یکی از نیروهای تخریب که همراه غواص های دسته ۱ در سنگر صفر حضور داشت در مورد چگونگی این جریان می گوید: بعد از اینکه روی سنگر صفر رفتیم دشمن آنجا را از دست داد ما هم به سمت آنها تیراندازی می کردیم ولی اسلحه هایمان گیر کرد و همه بچه ها مانده بودند که چه بکنند. پس از مدتی عراقی ها که دیدند ما تیراندازی نمی کنیم از روی ضلع (شرقی) به طرف ما آمدند. گفتم بچه ها بپرید توی آب که سعیدی (فرمانده دسته ۱ غواص ها) همان جا شهید شد.

منطقه ماندند و با روشن شدن هوا و یافتن جهت، به سمت اسکله خودی حرکت کردند.

بدین ترتیب با توجه به مشکلات پیش آمده و موفق نشدن نیروهای غواص در تثبیت مناطق تصرف شده، فرمانده لشکر ۵ نصر پس از روشن شدن هوا، دستور تثبیت خطوط پدافندی و جمع آوری پیکر شهیدان و رسیدگی به نیروهای مجروح را صادر نمود. (۱)

ضمیمه گزارش ۷۹۸: گاه شمار رویدادهای دیپلماتیک بین ایران و فرانسه از ۱۳۵۸ تا ۱۳۶۶

روزنامه کیهان، اهم رویدادهای دیپلماتیک ایران و فرانسه را از سال ۱۹۷۹ تا ۱۹۸۷ (۱۳۵۸ تا ۱۳۶۶) که به قطع کامل روابط دو کشور انجامید، به صورت گاه شمار و به شرح زیر تنظیم کرده است:

«۱۱ فوریه (۲۲ بهمن): شاپور بختیار آخرین نخست وزیر رژیم پهلوی، وارد پاریس می شود.

فوریه ۱۹۸۱ (بهمن ۵۹): فرانسه، تعدادی جت جنگنده میراژ برای جنگ علیه ایران، در اختیار عراق قرار می دهد.

۲۹ جولای ۱۹۸۱ (۷ مرداد ۱۳۶۰): مسعود رجوی، رهبر سازمان منافقین به همراه بنی صدر وارد پاریس می شوند.

اوت ۱۹۸۱ (مرداد ۱۳۶۰): با آغاز تظاهرات ضد فرانسوی در ایران به خاطر اعطای پناهندگی سیاسی به بنی صدر، فرانسویان مقیم ایران، کشور را ترک می کنند.

۱۱ اکتبر ۱۹۸۳ (۱۹ مهر ۱۳۶۲): در پی افزایش فروش اسلحه فرانسوی به عراق، ایران مرکز تجاری فرانسه در ایران را تعطیل و تهدید می کند که دیپلمات های فرانسوی را اخراج خواهد کرد.

مارس و مه ۱۹۸۵ (اسفند ۱۳۶۳ و اردیبهشت ۱۳۶۴): چندین فرانسوی در لبنان توسط گروه های مسلمان شیعه طرف دار ایران به گروگان گرفته می شوند.

۱۶ مارس ۱۹۸۶ (۲۵ اسفند ۱۳۶۴): دولت ائتلاف راست - میانه در فرانسه به قدرت می رسد.

۷ ژوئن ۱۹۸۶ (۱۷ خرداد ۱۳۶۵): رجوی، فرانسه را به قصد عراق ترک می کند.

سپتامبر ۱۹۸۶ (شهریور ۱۳۶۵): انفجارهای زنجیره ای پاریس به وقوع می پیوندد.

۱۷ نوامبر ۱۹۸۶ (۲۶ آبان ۱۳۶۵): فرانسه و ایران قراردادی را به امضا می رسانند که طی آن، فرانسه متعهد می شود ۳۳۰ میلیون دلار از یک میلیارد دلاری را که زمان شاه از ایران وام گرفته بود، به جمهوری اسلامی بازپس دهد.

۲۹ ژوئن ۱۹۸۷ (۸ تیر ۱۳۶۶): پلیس فرانسه، سفارت ایران در پاریس را به محاصره خود درمی آورد و خواستار بازجویی از وحید گرجی در رابطه با بمب گذاری های سال ۱۹۸۶ می شود.

۳۰ ژوئن ۱۹۸۷ (۹ تیر ۱۳۶۶): پلیس ایران نیز سفارت فرانسه در تهران را محاصره می کند و مانع خروج اعضای سفارت می شود.

۷ جولای ۱۹۸۷ (۱۶ تیر ۱۳۶۶): ژاک شیراک، نخست وزیر فرانسه، تهدید می کند در صورت خودداری گرجی از شرکت در بازجویی، فرانسه روابط خود با ایران را قطع خواهد کرد.

۱۱ جولای ۱۹۸۷ (۲۰ تیر ۶۶): پلیس فرانسه در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو، یک دیپلمات ایرانی را مضروب می کند.

۱۳ جولای ۱۹۸۷ (۲۲ تیر ۱۳۶۶): یک کشتی فرانسوی در خلیج فارس، مورد حمله کشتی های جنگی ایرانی قرار می گیرد.

۱۶ جولای ۱۹۸۷ (۲۵ تیر ۱۳۶۶): ایران، ۷۲ ساعت به فرانسه مهلت می دهد تا به محاصره سفارت ایران در پاریس خاتمه دهد و گرنه روابط خود با فرانسه را قطع خواهد کرد.

۱۷ جولای ۱۹۸۷ (۲۶ تیر ۱۳۶۶): فرانسه و ایران روابط خود را با چند ساعت اختلاف، قبل از مهلت ۷۲ ساعته ایران، قطع کردند.^(۲)

ص: ۶۷۹

۱- ۴۵. مأخذ ۱.

۲- ۴۶. مأخذ ۷، ص آخر.

۸۰۵۱

در پی اجرای عملیات شب گذشته غواص های لشکر ۵ نصر در ضلع شرقی جزیره مجنون و قطع ارتباط آنها با فرماندهی، خبرهای اولیه از اوضاع منطقه در نخستین ساعات بامداد امروز به فرماندهی لشکر رسید که حاکی از موفق نشدن غواص ها در تثبیت مواضع تصرف شده بود. با مشخص تر شدن وضعیت عملیات و عقب نشینی نیروها، تثبیت خطوط پدافندی و جمع آوری غواص ها و انتقال مجروحان و شهیدان به عقب، در دستور کار قرار گرفت. (۱) (۲)

۸۰۶۲

در پی ابلاغیه قرارگاه نصرت به تیپ ۱۲ قائم برای تصرف بخش هایی از دژ غربی جزیره جنوبی مجنون که در تهاجم مورخ ۲۰/۴/۱۳۶۶ ارتش عراق از دست رفته بود، این یگان عملیاتی را طراحی کرد. بر اساس این طرح قرار است ۳۰ غواص (در ۴ تیم) از ۴ نقطه به دژ (غربی) حمله کنند و پس از تصرف و تأمین سنگرهای ۲ و ۳ و سپس فراهم کردن جا پای مناسب، امکان پهلو گرفتن قایق های حامل دو دسته نیروهای دنبال پشتیبان را فراهم نمایند. طبق این طرح، باقی نیروهای موج دوم نیز از مسیر روی دژ غربی جزیره به نیروهای غواص ملحق می شوند و از منطقه تصرف شده پدافند می کنند.

ضمناً علاوه بر مجموع ۸۰ درصد قبضه های توپخانه موجود در منطقه جزیره، که مأموریت پشتیبانی آتش در شب عملیات را بر عهده دارند، امکانات آتش تیپ، شامل ۸ قبضه توپ، ۵ قبضه خمپاره و مینی کاتیوشا و ۲ دستگاه تانک نیز از غواص ها حمایت می کنند.

از عصر امروز نیروهای تیپ ۱۲ قائم حرکت خود را برای اجرای طرح مذکور، با هدف تصرف دژ غربی جزیره مجنون جنوبی آغاز کردند و پس از رسیدن به نهر صوئیب (۳)* غواص های این

ص: ۶۸۱

۱- مشروح این خبر به دلیل پیوستگی مطالب آن با خبر مندرج در ضمیمه گزارش ۱ روزشمار ۲۷/۴/۱۳۶۶، در آن قسمت آمده است.

۲- ۱. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "گزارش عملیات جزیره مجنون"، راوی قرارگاه کربلا، یدالله ایزدی، صص ۳۰ تا ۳۷ و نوار شماره ۲۵۹۴۹ هدایت عملیات.

۳- * "نهر صوئیب" از جمله آبراه های منطقه خودی در غرب دژ غربی جزیره مجنون جنوبی بود که امکان عبور و نزدیک شدن نیروها را به خطوط دشمن فراهم کرده و محور مواصلاتی ضلع غربی جزیره جنوبی محسوب می شد. برای ایجاد آبراه ها با بریدن نی، چولان و بردی (نوعی گیاه مخصوص مناطق هور) مسیری درست می شد که حرکت قایق ها از طریق آن انجام می پذیرفت.

یگان با هماهنگی مسئول محور در ۴ تیم حرکت خود را به سمت اهداف تعیین شده که ۴ نقطه جداگانه دژ بود، ادامه دادند.

قایق های حامل نیروهای موج دوم نیز با حرکتی آرام، به نحوی که جلب توجه نکنند، به تدریج به ضلع غربی نزدیک شدند و نیروهای تخریب مستقر در سنگر ۴(۱) به سمت سنگر ۳ حرکت کردند تا مسیر را از موانع و مین های احتمالی پاک کنند.

حدود ساعت ۲۳:۴۵ اولین تیم غواص در مسافتی جلوتر از سنگر ۱ روی دژ غربی رفتند و بلافاصله پس از آن دو تیم دیگر از وسط دژ غربی بالا آمدند.

یکی از دو تیمی که از میانه دژ غربی روی آن رفته بود به سمت سنگر ۳ آمده و آن را تصرف کرد و سایر نیروها نیز سنگر ۲ و سپس سنگر ۱ را تصرف کردند. در مجموع عراقی ها مقاومت ویژه ای در ضلع غربی نشان ندادند و نیروها فشار خاصی را تحمل نکردند. از آغاز درگیری تا الحاق تمامی نیروها حدود یک ساعت به طول انجامید و این نیروها موفق شدند تا جلوی بریدگی دژ غربی (حدود ۷۰ متر جلوتر از سنگر ۱) را که بیشتر از هدف تعیین شده اولیه بود، تصرف و پاک سازی کنند.

پس از تصرف اهداف در ضلع غربی، عراق بلافاصله اقدام به اجرای آتش پر حجم روی این منطقه نمود و با دو قبضه کاتیوشا، ۸۰ موشک روی دژ شلیک کرد و چون از قبل گرای دقیق این دژ را داشت، آتش کاتیوشا بسیار دقیق و مؤثر بود.

علاوه بر آتش ادوات و توپخانه دشمن که مجموع ضلع غربی و عقبه های نزدیک آبی و خشکی ضلع غربی را تحت پوشش داشت، (۲)* عراق از چپ و راست از مناطق مسلط عقبه خودش که تسلط کاملی روی ضلع غربی داشت و با استقرار توپ ۲۳ میلی متری و تانک و قبضه های دوشکا روی این نقاط، ضلع غربی را زیر آتش مستقیم خود گرفت. این اقدام دشمن به دلیل محدود بودن زمین منطقه و بالا بودن حجم آتش، تلفات بسیاری به نیروهای خودی وارد می کرد و نبودن استحکامات و سنگر نیز آمار شهیدان و به ویژه مجروحان را افزایش می داد.

توصیه قرارگاه به فرماندهی تیپ ۱۲ برای مقاومت در برابر آتش عراق، تعویض و کاهش دادن نیروهای در خط برای کاهش تلفات و استفاده سریع از وسایل مهندسی جهت احداث "جان پناه" و ساختن سنگر بود که مسئولان تیپ اجرای این اقدامات را به دلیل حجم بالای آتش، مشکل می دانستند.

ص: ۶۸۲

- ۱- سنگرهای ۱ تا ۴ سنگرهای احداث شده روی ضلع غربی جزیره بود که به ترتیب با شماره ۱ از روی خط دشمن به سمت محل استقرار نیروهای خودی نام گذاری شده بود. در تهاجم هفته قبل عراق، نیروهای خودی تا سنگر ۴ عقب آمده بودند.
- ۲- * ارتش عراق پس از اینکه متوجه مسیر عقبه آبی نیروهای تیپ ۱۲ گردید، اقدام به اجرای آتش شدید (خصوصاً کاتیوشا) در نهر صوئیب کرد که علاوه بر ایجاد ناامنی، حمل مجروحان را با مشکل مواجه ساخته بود.

آغاز روشنی هوا میدان عمل بیشتری را برای ارتش عراق در اجرای آتش، به ویژه در هدایت آتش مستقیم فراهم کرد، طوری که نیروهای تیپ ناچار کم عقب آمده و حدود ساعت ۱۰ صبح تا حوالی سنگر ۳ به عقب برگشتند. (۱)

۸۰۷۱

نیروهای تیپ ویژه هوابرد سپاه و "لشکر اسلامی کردستان عراق" در حمله یی مشترک و انهدامی با عنوان عملیات "فتح ۸" که در ۱۵۰ کیلومتری داخل خاک عراق انجام دادند، شهرک "اطروش" (اتروش) در استان موصل عراق را چندین ساعت تصرف کردند. در نخستین مرحله عملیات، نیروهای رزمنده موفق شدند، دژ مستحکم "کانی کا" را - که پانزده پایگاه اطراف این شهر را هدایت می کرد - به تصرف درآوردند. آنها سپس مراکز امنیتی و نظامی شهر از جمله مقر استخبارات، مرکز بخشداری، مرکز مخابرات حزب بعث و مقر جیش الشعبی را که از پایگاه های اصلی سرکوب مردم منطقه به ویژه شهرهای "عقره" و "شیخان" بودند، پس از تخلیه اسناد و مدارک، به آتش کشیدند. در این عملیات ۲۰۰ تن از نیروهای نظامی و امنیتی شهر از جمله "عبدالعیارحسن رمضان" از مسئولان استخبارات اطروش کشته و ۳۵۰ تن نیز زخمی شدند. "علی اطروش" رئیس جاش های منطقه، از جمله مجروحان این حمله بود. همچنین در جریان پاتک دشمن، یک دستگاه نفربر و یک عراده توپ ۱۰۶ نیز منهدم شد. (۲)

در عملیات دیگری در جاده "خرمال" به "سیدصادق"، نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق، یک خودرو نظامی دشمن را منهدم کردند که بر اثر آن، دو تن کشته و شش تن مجروح شدند. (۳)

۸۰۸۲

در ساعت ۸ صبح، در یک نبرد هوایی، میان یک جنگنده اف-۴ نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران و شش میگ ارتش عراق در نزدیکی جزیره خارک، هواپیمای خودی بر اثر اصابت موشک های هوا به هوا سقوط کرد. در این حادثه خلبان و کمک خلبان هواپیما شهید شدند. (۴)

۸۰۹۳

ایران موفق شد از رسیدن پنج ناوچه جنگی عراق به سواحل این کشور جلوگیری کند. هفته نامه فرانسوی "ژون آفریک" با اعلام این خبر، می افزاید: پنج ناوچه جزء سفارش عراق به ایتالیا بوده ولی ایران با استقرار موشک های "سیلک ورم" در تنگه هرمز و تهدید عراق به منهدم کردن این ناوچه ها، از ورود آن به خلیج فارس مانع شد. به همین دلیل در حال حاضر یکی از ناوچه ها در بنادر مصر لنگر انداخته است و ناوچه های دیگر کماکان در ایتالیا هستند. (۵)

۸۱۰۴

در ادامه اعزام نیروهای داوطلب بسیجی، امروز در قالب دومین اعزام کاروان بسیج شهرهای استان گیلان، سه گردان و نخستین اعزام شهرستان قم، ۱۰۰ نیروی بسیجی تخصصی و ۱۳۰

- ۱-۲. پیشین، صص ۴۹ تا ۵۵.
- ۲-۳. سند شماره ۰۲۸۷۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از ستاد سپاه پانزدهم رمضان - اطلاعات، به فرماندهی نیروی زمینی سپاه - اطلاعات، ۵/۵/۱۳۶۶؛ و - روزنامه کیهان، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۹.
- ۳-۴. سند شماره ۰۸۸۱۸۲ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی سپاه پانزدهم رمضان، معاونت اطلاعات، به فرماندهی نیروی زمینی سپاه، معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.
- ۴-۵. معاونت اطلاعات سپاه پاسداران، "گزارش روزانه"، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۶، بوشهر - گزارش اداره کل اطلاعات، ۲۸/۴/۱۳۶۶؛ و - خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۳، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۴، بوشهر - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۶۶.
- ۵-۶. روزنامه کیهان، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳، واحد مرکزی خبر.

رزمنده به جبهه های نبرد و مناطق دریایی جنوب اعزام شدند. (۱/۲) همچنین سه گردان نیروهای رزمی - تخصصی از شهرها و بخش های استان خوزستان با عنوان کاروان "ثامن الائمه"، اعزام جبهه های نبرد شدند. (۳) پنجمین گروه از نیروهای تخصصی - پزشکی از "مرکز پزشکی شهدای تجریش" نیز برای یاری رساندن به نیروهای رزمنده، به جبهه های نبرد اعزام شدند. (۴)

در گردهمایی مشترک مدیران کل و مسئولان ادارات و نهادهای انقلاب اسلامی استان تهران که با حضور استاندار تهران برگزار شد، "رحیم صفوی" قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه، درباره اعزام نیروهای بسیجی گفت: «در ماه محرم نیروهای تازه نفس "حماسه سازان عاشورا" به میادین نبرد اعزام می شوند تا برای عملیاتی که در آینده نزدیک تمام برنامه ریزی آن صورت گرفته است، شرکت کنند. این نیروها شامل نیروهای رزمی، تخصصی، پشتیبانی و آموزشی خواهند بود.» وی افزود: «سپاه یکم ثارالله متشکل از نواحی و پایگاه های بسیج استان های تهران و مرکزی، مسئولیت اعزام پانصد گردان رزمی تخصصی را به عهده گرفته اند و از مسئولان استان تهران می خواهیم، هر چه بیشتر سپاه را یاری دهند تا نیروهای مورد نیاز این سپاه تأمین شود.» (۵)

۸۱۱۱

با توجه به حساسیت استان هرمزگان به دلیل مجاورت آن با خلیج فارس و احتمال حمله نظامی امریکا، مشاور استانداری این استان طرح ها و اقدامات دفاعی انجام شده از جمله سنگرسازی، استقرار نیروهای نظامی در جزایر، تأمین راه و آب آشامیدنی را تشریح کرد. وی در گفت و گویی اختصاصی با خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره طرح ها و برنامه هایی که اتاق جنگ استان به تازگی در این زمینه اجرا کرده است، اظهار کرد: «به دنبال تشدید اوضاع بحرانی در خلیج فارس و تنگه هرمز با استفاده از تجربه جنگی که در خوزستان داشتیم، برای مقابله با حمله احتمالی دشمن، دفاع فراگیر خوبی را در سطح استان هرمزگان برنامه ریزی کرده ایم.» وی درباره مهم ترین تصمیمات دفاعی در اتاق جنگ استان گفت: «ذخیره ارزاق و مواد غذایی مورد نیاز مردم، تهیه و تأمین آب آشامیدنی جزایر و بندر عباس از منابع مختلف در صورت قطع خطوط لول-ه فعلی آب از سد "میناب"، سنگرسازی بتونی مجموعاً در هفتاد نقطه شهر، همچنین استقرار نیروهای نظامی سپاه، ارتش و بسیج در جزایر و نوار ساحلی، ایجاد مواضع پدافندی و گسترش استحکامات دفاعی در نقاط حساس، تقویت پدافند عامل و غیر عامل، شناسایی مناطق خاصی از شهر برای اسکان مردم در صورت بمباران هوایی، انجام مانور مقاومت هرمزگان برای آماده کردن روحی مردم، ایجاد

ص: ۶۸۵

۱- واحد اطلاعات سپاه قم با اندک خواندن تعداد افراد اعزام شده در این دوره به رغم تبلیغات انجام شده، برخی دلایل عدم استقبال مردم برای اعزام ها را که در سطح کشور نیز وجود دارد، به شرح زیر اعلام کرد: وضعیت اقتصادی جامعه، ضعف فراوان در برخورد با مجروحان جنگی، واریز نشدن بودجه حقوقی رزمندگان (ماده ۱ و ۲ دفاعی) به طوری که از اول سال ۶۶ تاکنون بسیاری از رزمندگان حقوق (اندک) خود را دریافت نکرده اند. (سند شماره ۲۲۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ:

واحد اطلاعات سپاه، گزارش روزانه شماره ۲۴۹)

۲-۷. معاونت اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، "گزارش روزانه"، شماره ۲۴۹، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۴؛ و - روزنامه

جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۲.

۳-۸. روزنامه اطلاعات، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴.

۴-۹. روزنامه کیهان، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۳.

۵-۱۰. مأخذ، ص ۲.

بیمارستان ها و نقاهتگاه های صحرائی، از جمله اقداماتی بوده که هم اکنون در سطح استان به مرحله اجرا درآمده است.» مشاور استاندار هرمزگان درباره دیگر طرح های دفاعی گفت: «به کلیه ادارات، آماده باش ۲۴ ساعته داده شده است و تمامی دستگاه ها کشیک شبانه روزی دارند.»^(۱)

۸۱۲۱

ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه پاسداران با صدور اطلاعیه ای اعلام کرد که در مردادماه، مانور دریایی "شهادت" در آب های خلیج فارس و دریای عمان اجرا خواهد شد. در این اطلاعیه آمده است: «رزمندگان نیروی دریایی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به منظور نشان دادن ایمان، قدرت و توان رزمی و ارتقاء آمادگی های لازم، یک مانور بزرگ تحت عنوان "شهادت" در مرداد ماه سال جاری در خلیج فارس، دریای عمان و تنگه هرمز انجام خواهند داد.»^(۲)

۸۱۳۲

آیت الله خامنه ای رئیس جمهور، در سخن رانی های امروز خود در شهر تبریز، درباره اعمال نفوذ امریکا در تنظیم و تصویب قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل، موضع ایران در قبال تشنجات خلیج فارس، پیشنهادهای جمهوری اسلامی برای دور نگاه داشتن این منطقه از بحران فعلی، دلایل ایران برای اقدامات مقابله به مثل، و تشنج موجود در روابط ایران و فرانسه مطالبی ایراد کرد. گزیده ای از بیانات رئیس جمهور به شرح زیر است:

«قطعنامه شورای امنیت که قرار است به زودی صادر شود تحت نفوذ امریکا و ریگان تهیه شده است و از نظر ما پشیزی ارزش نخواهد داشت. ... ما با سازمان ملل مخالف نیستیم، این سازمان یک سازمان بین المللی است و دلیلی ندارد که ما با آن مخالف باشیم، لکن ما با روح نفوذپذیری آن از یک ابر قدرت مخالف هستیم. ... براساس این قطعنامه که طراح اصلی آن امریکای جنایت کار است، ایران را دعوت به نشستن در پای میز مذاکره برای قبول صلح تحمیلی می کنند و چنانچه ایران نپذیرفت آن را بیش از همه تحت فشارهای بین المللی قرار می دهند.» وی افزود: «چرا به دبیرکل سازمان ملل نقش مستقلى داده نمی شود که او در این مسائل دخالت کند. ما خواستار این هستیم که سازمان ملل در شکل حقیقی خود و به دور از اعمال نفوذ قدرت ها باشد. در این صورت ما به سازمان ملل به چشم یک مجمع جهانی و مجمع ملت ها خواهیم نگرست.» رئیس جمهور گفت: «ما در خلیج فارس طرف دار صلح هستیم و معتقدیم در آنجا نباید هیچ کس به کشتی ها حمله کند. پیشنهاد ما این است که باید در خلیج فارس همه کشتی ها امنیت داشته باشند.»^(۳) رئیس شورای عالی دفاع درباره حمله به کشتی ها در خلیج فارس گفت: «من به مأموری که از طرف هفت کشور صنعتی غرب آمده بودند، گفتم: کشتی شما را فرض کنید در دریا بزنند و آن کسی که کشتی شما را می زند، دستش زیر چنگ شما باشد آیا او را می زنید یا نمی زنید؟ ما می گوییم در آن وقتی که کشتی ها با پرچم امریکایی می خواهند نفت کویت را حمل کنند از دو حال خارج نیست، یا کشتی های نفتی ما زده نمی شوند که بسیار خوب، امریکا به جای یازده کشتی صد کشتی بیاورد و نفت کویت را ببرد، اما وقتی که نفت

- ۱- ۱۱. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۳، ۳۰/۴/۱۳۶۶، صص ۳۵ و ۳۶، بندرعباس،
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶.
- ۲- ۱۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۲.
- ۳- ۱۳. مأخذ ۹، ص ۲، تبریز - خبرنگار کیهان.

کویت تحت پرچم امریکا حمل می شود و کشتی ما هدف موشک ها و تیرها قرار بگیرد در این صورت ما ملاحظه نمی کنیم که این نفت زیر پرچم فلان کشور حرکت خواهد کرد. اگر پرچم امریکا هم باشد او را با این ضربه، بلکه مضاعف خواهیم زد.»^(۱) وی همچنین گفت: «امروز استکبار جهانی احساس می کند که در مقابل اراده و توکل، روح شهادت طلبی و ایثار این ملت عاجز مانده است. به عنوان نمونه، می توان به ماجرای زورآزمایی سیاسی دولت فرانسه با جمهوری اسلامی اشاره کرد که طی آن کلیه صاحب نظران و ناظران و تحلیل گران سیاسی و ناشران و مطبوعات جهان اعتراف کردند که فرانسه در مقابل یک قدرت عظیم و حریف نیرومند قرار گرفته است.»^(۲)

۸۱۴۱

میرحسین موسوی نخست وزیر، در گفت و گو با خبرنگاران درباره دلایل تلاش های اخیر امریکا برای تصویب قطعنامه شورای امنیت گفت: «اصراری که اکنون امریکا برای تصویب قطعنامه شورای امنیت سازمان ملل از خود نشان می دهد، به دلیل کسب مجوزی برای اقدامات تجاوزکارانه خود در خلیج فارس است.» وی تأکید کرد: «خوی ابر قدرت ها این است که حضور یکدیگر در منطقه را دلیلی برای حضور گسترده تر خود قلمداد می کنند. منتها موضع گیری اخیر شوروی در قبال خروج کلیه کشتی های جنگی از خلیج فارس مجالی برای این سیاست امریکا باقی نگذاشت.» وی تصریح کرد: «همان طوری که جمهوری اسلامی ایران بارها اعلام کرده است با خروج کشتی های جنگی ابر قدرت ها از خلیج فارس، کشورهای منطقه می توانند حافظ منافع و امنیت خود باشند و ضرورتی برای حضور کشتی های جنگی قدرت ها در خلیج فارس احساس نمی شود.»

نخست وزیر در گفت و گو با خبرنگاران:
اصرار امریکا برای تصویب قطعنامه در شورای امنیت، برای کسب مجوز اقدامات تجاوزکارانه در خلیج فارس است.

نخست وزیر در گفت و گو با خبرنگاران:

اصرار امریکا برای تصویب قطعنامه در شورای امنیت، برای کسب مجوز اقدامات تجاوزکارانه در خلیج فارس است.

١-١٤. روزنامه رسالت، ٢٩/٤/١٣٦٦، ص ٢، تبریز.

٢-١٥. مأخذ، ص ٢، تبریز - خبرنگار کیهان.

وی درباره برقراری آرامش در خلیج فارس گفت: «علی رغم مواضع صریح و آشکار ما در قبال مسائل خلیج فارس و علی رغم مخالفت هایی که در داخل امریکا جهت حضور نظامی در منطقه وجود دارد باز ما شاهد بهانه جویی امریکا در این زمینه هستیم.»

نخست وزیر درباره بحران موجود در روابط سیاسی ایران و فرانسه، به اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران اشاره کرد و گفت: «جمهوری اسلامی ایران، به هیچ وجه تسلیم سلطه طلبی و یا روش هایی که ناشی از سیاست های استکباری باشد، نخواهد شد و مدافع شهروندان خود در خارج از کشور خواهد بود، زیرا روابط ما با جهان خارج، بر اساس یک اصول و برابری ارزش ها - برآمده از انقلاب اسلامی - تنظیم می گردد و ما این اصول را برای آینده و استقلال کشور مهم می دانیم.» نخست وزیر اضافه کرد: «ما فکر می کنیم ایستادگی بر روی اصول خود به قدرت های استکباری نشان خواهد داد که با ایران به عنوان یک کشور زیر دست و یا یک کشور جهان سومی وابسته نمی توانند برخورد کنند، بلکه آنان با کشوری روبه رو هستند که به وسیله اسلام زنده شده است و از موضع برابر با آنها برخورد می کند و حاضر نیست اگر لطمه ای از ابرقدرت ها دید ساکت بنشیند.» وی افزود: «اگر فرانسویان مثل آدم رفتار می کردند، طبیعی بود وقتی که دو کشور قطع رابطه می کنند، دیپلمات های دو کشور یا از طریق هوایی و یا زمینی از کشور خارج خواهند شد. اما فرانسه از همان گام اول نشان داد که آن خوی استکباری را در خود دارد و زمانی که دیپلمات های ما قصد خروج از فرانسه را داشته اند، دولت فرانسه ممانعت به عمل آورده است و همان طور که از طریق فیلمی که از تلویزیون به نمایش در آمد، وحشی گری فرانسه به خوبی نمایان بود که چگونه سفارت خانه ما را تحت تدابیر شدید امنیتی خشن و توهین آمیز قرار داده اند.» وی گفت: «با اعلام قطع روابط ایران و فرانسه، اکنون مقامات وزارت خارجه دو کشور مشغول مذاکره پیرامون انتقال دیپلمات ها به کشور متبوع خود هستند و از سوی دیگر دو کشور در پی تشکیل دفتر حفاظت منافع خود در سایه سفارت خانه های سایر کشورها می باشند که در این رابطه از سوی جمهوری اسلامی ایران کشور پاکستان و از سوی فرانسه، ایتالیا معرفی شده است.»^(۱)

نخست وزیر با توجه به بازگشت محمدجواد لاریجانی معاون وزیر خارجه از شوروی و مذاکرات وی با مسئولان آن کشور درباره انتقال نفت، گفت: اخیراً مذاکرات مثبتی بین ایران و شوروی در زمینه انتقال نفت از خاک شوروی از طریق دریای سیاه انجام شد که در جلسه امروز مورد بحث قرار گرفت.^(۲)

۸۱۵۱

"محسن رفیق دوست" وزیر سپاه پاسداران، در مراسم اعزام نیرو به جبهه های جنگ درباره قطع نامه شورای امنیت و اقدامات ایران در صورت درگیری احتمالی با امریکا گفت:

ص: ۶۸۸

۱-۱۶. روزنامه جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲.

۲-۱۷. مأخذ، ص ۱۷.

«ما به حکومت های منطقه خصوصاً حکومت کویت هشدار می دهیم که در این درگیری ها اولین کشوری که قربانی خواهد شد، کویت است.» وی همچنین درباره عواقب حمایت کشورهای منطقه از حکومت عراق گفت: «تصمیم شورای امنیت، فقط در حیطه قدرت خودش است و ما قطع نامه ای را که این شورا آن هم بدون حضور جمهوری اسلامی ایران صادر کند، قبول نداریم.» وزیر سپاه افزود: «امریکا، در خلیج فارس نقاط ضعف بسیار دارد که ان شاءالله در صورت درگیر شدن نیروی پرتوان اسلام با امریکاییان متجاوز این ضعف معلوم خواهد شد.» (۱)

۸۱۶۱

علی اکبر ولایتی
سفير ايران در آلمان غربی امروز در دیدار با
وزیر خارجه این کشور پیام دکتر ولایتی را که در
باسخ به نامه روز گذشته گنشر بود، به وی تقدیم کرد.

در پی دیدار روز گذشته سفیر آلمان با علی اکبر ولایتی، امروز "محمد سالاری" سفیر ایران در آلمان با "هانس دیترایش گنشر" وزیر خارجه این کشور - پیش از پرواز این مقام آلمانی به نیویورک برای شرکت در جلسه تصمیم گیری شورای امنیت درباره قطع نامه جنگ ایران و عراق - دیدار کرد.

سفیر ایران در این دیدار پیام دکتر ولایتی را تقدیم گنشر کرد. در این پیام آمده بود: «با توجه به مسائلی که در حال حاضر میان ایران و فرانسه به وجود آمده و فرانسه نیز رئیس شورای امنیت است، در چنین وضعی صحیح نیست که شورای امنیت تحت ریاست فرانسه قطع نامه درباره جنگ تحمیلی علیه ما صادر کند و ما خواهان آن هستیم که اجلاس شورای امنیت تا آخر ماه ژوئیه (دهم مرداد) به تعویق بیفتد.» (۲) سفیر ایران نیز به وزیر امور خارجه آلمان گفت: «با توجه به ریاست دوره ای کشور آلمان در شورای امنیت سازمان ملل در هفته آینده، ایران امکان همکاری بیشتری با این شورا را خواهد داشت.» در این حال، گنشر زمان درخواست تعویق یک هفته ای جلسه شورای امنیت را دیر هنگام خواند. وی گفت: «در حال حاضر، تعویق جلسه شورای امنیت بسیار دیر شده است و همه وزرای خارجه عضو شورای امنیت در نیویورک حاضر شده اند.» (۳)

"سعید رجایی خراسانی" سفیر دائمی ایران در سازمان ملل نیز در اظهار نظری مشابه اعلام کرد: «اگر شورای امنیت عاقل باشد، بهتر است که دو هفته صبر کند و سپس قطع نامه (۵۹۸ شورای امنیت) را به رأی بگذارد.» (۴)

خبرگزاری رویتر درباره گفت و گوی سفیر ایران با گنشر و مواضع ایران درباره قطع نامه گزارش داد: «ایران قطع نامه سازمان

-
- ۱-۱۸. مأخذ، ص ۲.
 - ۲-۱۹. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری رویتر.
 - ۳-۲۰. مأخذ، صص ۱۰ و ۱۱، بن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۶۶.
 - ۴-۲۱. روزنامه اطلاعات، ۲۸/۴/۱۳۶۶، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، رادیو امریکا.

متن قطع نامه را طرف داری از عراق می داند. این منابع گفتند ایران خواستار آن است که در این قطع نامه عراق به عنوان آغازگر جنگ و همچنین به خاطر کاربرد سلاح شیمیایی که نقض قوانین بین المللی است، محکوم شود. ایران همچنین خواستار دریافت غرامت است. این منابع گفتند آلمان فدرال به تهران هشدار داده است اگر قطع نامه سازمان ملل را نپذیرد بر انزوای خود در جهان خواهد افزود. آنها افزودند: بُن که مشتاق است با تهران پیوندهایی به دور از (تشنج) داشته باشد، اعضای شورای امنیت را ترغیب کرده است در پیش نویس اصلی اصلاحاتی به عمل آورند به نحوی که بیشتر مورد قبول ایران باشد. (۱) امروز همچنین گشنر با هیئت هفت نفره عربی گفت و گو کرد. یک سخن گوی رسمی دولت آلمان غربی در این باره گفت: «وزیرخارج آلمان فدرال، به "شاذلی قلیبی" (دبیرکل اتحادیه عرب) اطمینان داده است که کشور متبوعش تمام تلاش هایی که در توان دارد برای کمک به تصویب قطع نامه شورای امنیت در جست و جوی یک راه حل برای پایان دادن به جنگ خلیج فارس به کار خواهد برد.» (۲)

۸۱۷۱

آخرین تلاش های امریکا برای فراهم ساختن مقدمات حضور فعال تر و قوی تر فرانسه و انگلیس در جلسه شورای امنیت سازمان ملل؛ رادیو بی.بی.سی در این باره خبر داد: «گفته می شود ایالات متحده امریکا از انگلیس و فرانسه خواسته است که وزرای خارجه خود را به منظور شرکت در جلسه شورای امنیت - که قرار است به قطعنامه پیشنهادی پنج عضو دائمی این شورا در مورد برقراری آتش بس میان ایران و عراق رسیدگی کند - به نیویورک اعزام کنند. این قطعنامه فردا تسلیم سازمان ملل خواهد شد و امریکا از انگلیس و فرانسه، دو متحد خود در اروپای غربی خواسته است که با اعزام وزرای خارجه خود به منظور شرکت در این جلسه، اهمیت رسیدگی به این قطعنامه را مورد تأیید قرار دهند. خبرنگار ما در نیویورک، طی گزارشی می گوید: مقامات وزارت خارجه امریکا تأیید کرده اند که "جورج شولتز" وزیرخارج این کشور در رأس هیئت نمایندگی امریکا در شورای امنیت در این جلسه شرکت خواهد کرد و به گفته آنها شواهد موجود حاکی از آن است که "جفری هاو" وزیرخارج انگلیس و "ژان برنارد ریمون" وزیرخارج فرانسه نیز در جلسات بحث بر سر قطعنامه پیشنهادی، شرکت کنند. ظاهراً پرزیدنت "ریگان" در جریان دیدارش با خانم "تاچر" نخست وزیر بریتانیا در روز جمعه در واشنگتن اظهار امیدواری کرده بود که وزیرخارج بریتانیا بتواند در این جلسه شرکت کند و گفته می شود که نخست وزیر بریتانیا با شرکت جفری هاو موافقت کرده است.» (۳)

ص: ۶۹۰

۱- ۲۲. روزنامه جمهوری اسلامی، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۲، رویترا، واحد مرکزی خبر.

۲- ۲۳. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری فرانسه از بن.

۳- ۲۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۲، ۲۹/۴/۱۳۶۶، صص ۱۹ و ۲۰، رادیو

بی.بی.سی، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

مارگارت تاجر نخست‌وزیر انگلیس عدم برقراری صلح در خاورمیانه در زمان باقی مانده از ریاست جمهوری ریگان را موجب به خطر افتادن صلح در زمان طولانی خواند.

مارگارت تاجر نخست وزیر انگلیس عدم برقراری صلح در زمان باقی مانده از ریاست جمهوری ریگان را موجب به خطر افتادن صلح در زمان طولانی خواند. به گزارش خبرگزاری فرانسه وی گفت: «اگر طی هجده ماه آینده (فرصت باقی مانده از ریاست جمهوری ریگان) پیشرفتی در مورد استقرار صلح در خاورمیانه حاصل نشود، فرصت از دست خواهد رفت. تاجر گفت: اگر از این امکان بهره برداری نشود، برای مدت های طولانی فرآیند صلح به خطر خواهد افتاد و فرصت از دست خواهد رفت. تاجر افزود: در جریان دیدار اخیرش از امریکا مسئله برپایی کنفرانس بین المللی صلح در خاورمیانه را با ریگان در میان گذاشته است. وی تأکید کرد که ریگان نیز از این ابتکار حمایت می کند. تاجر همچنین از پیش نویس قطعنامه پیشنهادی شورای امنیت در ارتباط با جنگ ایران و عراق، حمایت کرد و مدعی شد: زمان آن فرا رسیده است که پیشرفتی در این زمینه حاصل آید.»^(۱)

این مطلب در حالی گفته می شود که خبرگزاری جمهوری اسلامی از کمک این کشور به عراق برای ساخت مواد شیمیایی خبر داد: «انگلستان یک اعتبار جدید ۳۲ میلیون دلاری در اختیار رژیم عراق قرار داد تا آن را جهت تهیه و خرید وسایل (مواد) شیمیایی سموم نباتی و دارویی از کارخانجات انگلیسی، هزینه کند. اعتبار تازه انگلیس به عراق درست در زمان بمباران شیمیایی مردم سردشت به وسیله عراق به امضا رسیده است. قرارداد تأمین اعتبار مذکور ماه گذشته مسیحی، میان بانک "میدلند" انگلستان و بانک "رافدین" عراق منعقد شده است و بازپرداخت آن از سوی اداره دولتی تضمین اعتبارات صادرات انگلیس تضمین شده است. متن قرارداد صراحت دارد که این اعتبار، دقیقاً به مصرف خرید وسایل شیمیایی، حشره کش و همچنین چند قلم وسایل به اصطلاح دارویی و توان بخشی از شرکت های انگلیسی خواهد رسید. اعتبار خرید مواد شیمیایی و سموم نباتی در حالی از سوی انگلستان به عراق واگذار می شود که در پنجم آبان گذشته تلویزیون بی.بی.سی به گونه بی سابقه ای با نمایش یک فیلم مستند نود دقیقه ای به صراحت اذعان کرد که این گونه مواد اولیه، در کارخانه ای در شهر "سامرا" عراق به بمب ها و سلاح های شیمیایی تبدیل می شود.»^(۲)

۱-۲۵. مأخذ، ص آخر، لندن - خبرگزاری فرانسه.

۲-۲۶. مأخذ، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

سفیر سوئیس به عنوان حافظ منافع امریکا در ایران، امروز با یکی از مقامات وزارت خارجه دیدار و پیام امریکا درباره شروع عملیات اسکورت نفت کش های کویتی را ابلاغ کرد. متن کامل پیام به شرح زیر است: «تلاش ها و اقدامات امریکا در شورای امنیت سازمان ملل به هیچ وجه علیه مردم و دولت جمهوری اسلامی ایران نیست. اقدامات ایالات متحده کمک کردن به پایان جنگ است که خسارات فراوانی به بار آورده است. دولت ایالات متحده از پیش نگرانی عمیق خود را نسبت به تهدید کشتی رانی بین المللی، از هنگامی که ایران موشک سیلک ورم را در ماه فوریه آزمایش کرد، ابراز کرده است. جامعه بین المللی در این دیدگاه که حضور موشک ها در مقرهای عملیاتشان در کنار خطوط کشتی رانی بین المللی، نشان دهنده یک وضعیت خطرناک و تهدیدکننده است، شریک می باشد. دولت ایران از مسئله ثبت نام کشتی های کویتی که ضمناً ربطی هم به شورای امنیت ندارد، آگاه است. ثبت نام کشتی های کویتی به عنوان کشتی های امریکایی است و بنابراین پرچم امریکا بر روی این کشتی ها نصب خواهد شد. وقتی این کشتی ها ثبت نام شدند و پرچم امریکا بر روی آنها نصب گردید، نیروی دریایی امریکا این کشتی ها را اسکورت خواهند کرد. به نظر ایالات متحده ثبت نام کشتی های کویتی آنها را دارای وضعیتی شبیه کشتی های امریکایی خواهد کرد. این کشتی ها در بنادر بی طرف رفت و آمد می کنند و حامل کالاهای غیرقانونی نیز نخواهند بود. به فرمانده نیروی دریایی امریکا دستور داده شده است که به فرمانده ناوگانی که کشتی را اسکورت می کند اطلاع دهد که کشتی مورد اسکورت دارای کالای غیرقانونی نیست (اختیار دارد که تضمین کند کالای غیرقانونی حمل نمی شود)، وقتی از این واحد دریایی پرسیده می شود که بار آنها چیست؟ فرمانده واحد دریایی با اسکورت کننده کشتی باید پاسخ دهد. نیروی دریایی ایران حق دارد که بپرسد که در کشتی چیست و فرمانده ناوی که کشتی را اسکورت می کند باید پاسخ دهد. تماس با نیروی دریایی، بدین ترتیب خواهد بود. ایالات متحده به دنبال ایجاد هیچ گونه حادثه ای در خلیج فارس نیست. ایالات متحده می خواهد روابط تجاری را در منطقه در کنار جنگ حفظ کند و خود را ملزم به رعایت تمامی قوانین بین المللی می داند. در عین حال دولت ایران باید به طور کامل آگاه باشد که ایالات متحده تمامی اقدامات شایسته برای حمایت و دفاع از کشتی های با پرچم امریکا در مقابل حمله از سوی سیلک ورم و یا هر سلاح دیگری را به عمل خواهد آورد و در مقابل حمله حق دفاع از خود دارد تا در صورت بروز حادثه، اقدامی انجام دهد که دیگر این حادثه اتفاق نیفتد.» (۱)

یک سخن گوی وزارت خارجه امریکا درباره آخرین وضعیت هواپیماهای شناسایی امریکا در منطقه و همچنین همکاری دولت عربستان سعودی در واگذاری امکانات به امریکا به منظور گسترش فعالیت های جاسوسی هوایی، گفت: «دولت امریکا از مذاکرات با سعودی ها جهت

استقرار یک مدار دوم بر فراز جنوب خلیج [فارس] برای آواکس هایی که از پایگاه های سعودی ها به پرواز در می آیند، اظهار رضایت می نماید. سعودی ها با جنگنده های اف - ۱۵، از آواکس های امریکا در قسمت جنوبی خلیج [فارس] پشتیبانی خواهند کرد. توسعه این سیستم در بخش جنوبی امکان ره گیری همه کشتی هایی را که از تنگه هرمز وارد خلیج [فارس] می شوند، برای ایالات متحده فراهم می نماید (به خصوص یازده نفت کش کویتی با پرچم امریکا). این سیستم همچنین به اسکورت های امریکایی، در صورت بروز هرگونه تهاجم قایق های تندرو، هلی کوپتر یا موشک های کرم ابریشم چینی که ایرانی ها اکنون در تنگه آنها را کار گذاشته اند، اخطار خواهد داد. روزنامه واشنگتن پست با اعلام این مطالب، می افزاید: «ما از مذاکرات با سعودی ها خرسندیم و پیش بینی می کنیم که از جانب دولت سعودی، پاسخ های مناسبی را دریافت کنیم.» هم اکنون، ۹ فروند هواپیمای آواکس در عربستان وجود دارد که ۴ فروند آن به ایالات متحده تعلق دارد و ۵ فروند باقی مانده که به تازگی در اختیار عربستان قرار گرفته، هنوز برای نیروهای سعودی قابل استفاده نیست.» (۱)

خبرگزاری آسوشیتدپرس نیز درباره ظرفیت ناوگان جنگی امریکا در منطقه خلیج فارس و همچنین انتقاداتی که به دولت امریکا به دلیل حفاظت انحصاری از کشتی های کویتی و عدم توجه به حفاظت از سایر کشتی های امریکایی مطرح می شود، گزارش داد: «نیروی خاورمیانه ای امریکا که در خلیج فارس به گشت زنی می پردازد و عهده دار انجام عملیات اسکورت نیز می باشد، در حال حاضر از هشت فروند رزم ناو تشکیل شده است و این در حالی است که تعداد نامشخصی از واحدهای نیروی دریایی امریکا به همراه ناو هواپیمابر "کانستلیشن" در خارج از خلیج فارس به سر می برند. برخی از مقامات کشتی رانی در منطقه خلیج فارس اظهار کردند جالب اینجاست در حالی که نفت کش های کویتی در حفاظت پرچم امریکا و اسکورت نیروی دریایی این کشور قرار گرفته اند، کشتی های متعلق به امریکا و یا در اجاره این کشور که در کشورهای خارجی به ثبت رسیده اند، بدون اقدامات حفاظتی در تردد هستند. در پی حمله به کشتی امریکایی "پکونیک" در اوایل ماه جاری، مسئله فوق مطرح گردید. کشتی پکونیک با پرچم لیبریا حرکت می کرده است، لکن متعلق به یک شرکت امریکایی است که در اجاره "تگزاکو" یک شرکت دیگر امریکایی قرار داشته است. یک منبع کشتی رانی در خلیج فارس که خواست نامش فاش نشود، گفت طرح تغییر پرچم سبب خواهد شد که امریکا به طور آشکارا از نفت کش های کویتی حفاظت به عمل آورد، ولی کشتی های متعلق به خود را در معرض حملات ایرانیان قرار دهد. منبع مذکور افزود: حفاظت از نفت کش های کویتی هنگامی می توانست یک اقدام خوب و مطلوب محسوب شود که این اقدام در چارچوب بخشی از یک طرح گسترده تر حفاظت از تمامی کشتی ها در منطقه صورت می گرفت.» (۲)

ص: ۶۹۳

۱- ۲۸. سند شماره ۲۲۵۷۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: روزنامه واشنگتن پست، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

۲- ۲۹. مأخذ ۲۴، صص ۵ و ۶، منامه - آسوشیتدپرس، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

"شیخ صباح الاحمد الصباح" معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت در گفت و گو با روزنامه "السیاسه" تشکیل اجلاس آتی شورای امنیت سازمان ملل را پیروزی بزرگی برای کویت خواند. وی گفت: «تشکیل اجلاس شورای امنیت سازمان ملل به منظور بررسی جنگ عراق و ایران "پیروزی بزرگ" برای کویت است». الصباح، تشکیل این اجلاس را حاصل اقدام کویت در دعوت از کشورهای بزرگ برای محافظت از نفت کش های کویتی عنوان کرد. وی این موضوع را که کویت مسبب حضور ابرقدرت ها در خلیج فارس است، رد کرد و گفت: «حضور آنها در خلیج فارس نمی تواند به اقدام اخیر ما درباره نصب پرچم امریکا روی کشتی کویت یا اجاره نفت کش مربوط باشد». او اضافه کرد: «قدرت های خارجی در چهل سال گذشته در این منطقه بوده اند و امریکایی ها، روس ها و انگلیسی ها از مدت ها پیش خود، کشتی هایشان را اسکورت می کردند». شیخ صباح گفت: «در آب های فلات قاره، هیچ ابرقدرتی وجود ندارد و مسئولیت حفاظت از این آب ها مسئولیت ما است و ما عقیده داریم که حفاظت کشتی ها در آب های بین المللی در مسئولیت کشوری است که پرچم آن بر فراز کشتی های مذکور نصب شده است».

الصباح از شورای امنیت سازمان ملل خواست تا در اجلاس روز دوشنبه (۲۹/۴/۱۳۶۶) خود، با اتخاذ تصمیمی، یک نیروی نظامی چندملیتی برای محافظت از حرکت کشتی ها در خلیج فارس تشکیل دهد. وی درباره هزینه هایی که دولت کویت برای اسکورت کشتی های خود و ثبت یازده فروند از نفت کش های کویتی در امریکا می پردازد گفت: «کویت با اجرای طرح حمایت امریکا، بهای بسیار سنگینی را برای رساندن نفت خود به بازارهای جهانی متحمل شده است». وی افزود: «دولت کویت پول های گزافی به عنوان مالیات تجاری و عوارض سنگین جهت حمل نفت خود توسط نفت کش های ثبت شده در امریکا به دولت امریکا می پردازد».^(۱) خبرگزاری رویتر از تلاش های سیاسی کویت خبر داد: «کویت اعلام کرد، به تلاش های دیپلماتیک خود برای توجیه موضع خود در قبال خلیج [فارس] در نزد کشورهای اسلامی و غیرمتعهد ادامه خواهد داد. دیپلمات ها گفتند، هدف کویت، فراهم آوردن پشتیبانی بین المللی برای اجرای طرح تغییر پرچم ها می باشد».^(۲)

خبرگزاری کویت نیز درباره جزئیات این طرح کویت اعلام کرد: «"شیخ ناصر محمد الاحمد الصباح" وزیر اطلاعات این کشور قرار است به کشورهای چاد، نیجر، مالی، بوركینا فاسو، و گینه بیسائو سفر کند». این خبرگزاری می افزاید: «فیصل عبدالرزاق الخالد" وزیر بازرگانی و صنایع کویت نیز قرار است به جزایر کومور، کامرون، اوگاندا، بنین، گابن، سیرالئون و گامبیا برود و "عبدالرحمن سالم العتیقی" مشاور امیر کویت سفر به هند و مالدیو را برعهده دارد. این مقامات کویتی، در جریان دیدار با رهبران کشورهای مورد بازدید، پیام های کتبی امیر کویت را در رابطه با خطرات روزافزون جنگ ایران - عراق به آنها تسلیم خواهند کرد».^(۳)

ص: ۶۹۴

۱- ۳۰. مأخذ ۹، ص آخر، خبرگزاری جمهوری اسلامی، کویت - روزنامه کویتی السیاسه.

۲- ۳۱. مأخذ ۲۴، صص ۹ و ۱۰، خبرگزاری رویتر، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

۳-۳۲. مأخذ ۲۴، صص ۹ و ۱۰، کویت - خبرگزاری رویتر، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

در ادامه تلاش های پاکستان برای ایفای نقش فعال سیاسی در بحران منطقه، امروز "عبدالستار" قائم مقام وزارت امور خارجه این کشور پس از یک سفر دوره ای به کشورهای منطقه خلیج فارس، وارد تهران شد و با میرحسین موسوی نخست وزیر و علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه و سایر مقام های وزارت امور خارجه ایران دیدار کرد.

عبدالستار در دیدار با نخست وزیر ایران گزارشی از نتایج سفر خود را به اطلاع وی رساند. در این دیدار، نخست وزیر کشورمان با تأکید بر سیاست های ناپخته امریکا در منطقه خلیج فارس، درباره استقلال سیاسی ایران، تأمین امنیت منطقه و افزایش قدرت کشورهای اسلامی مطالبی اظهار کرد. وی گفت: «موضع کشور ما کاملاً روشن است؛ ما تصمیم گرفته ایم به خاطر حفظ استقلال و آزادی کشورمان بایستیم و مقابله کنیم.» نخست وزیر تأکید کرد: «هدف ما تأمین امنیت در منطقه است، اما هر قدم حساب نشده امریکا می تواند منجر به بحرانی وسیع تر از آنچه امروز در منطقه به وجود آمده است، شود.» وی با اشاره به نفوذ صهیونیست ها در امریکا و توطئه آنان برای تضعیف کشورهای اسلامی گفت: «ما از هر حرکتی که منجر به تقویت نیروهای مسلمانان و افزایش قدرت کشورهای اسلامی شود حمایت می کنیم.» (۱)

عبدالستار در دیدار با علی اکبر ولایتی با اشاره به وضعیت منطقه گفت: «ابرقدرت ها سعی دارند بر خلاف منافع کشورهای منطقه، در خلیج فارس تشنج ایجاد کنند.» وی سیاست جمهوری اسلامی ایران در ایجاد امنیت و حسن هم جواری در خلیج فارس را یک سیاست موفق خواند. وزیر خارجه کشورمان نیز با اشاره به سیاست حسن هم جواری با کشورهای منطقه - به جز کویت - یک بار دیگر، بر ضرورت حفظ امنیت خلیج فارس به دست خود کشورهای منطقه، تأکید کرد. (۲)

عبدالستار در دیدار با "علی محمد بشارتی" قائم مقام وزارت امور خارجه نیز با توجه به پیشنهاد ایران درباره اجرای آتش بس در خلیج فارس و عدم حمله به کشتی ها در این منطقه، گفت: «به نظر ما، حملات عراق به کشتی های ایران و کشورهای ثالث در خلیج فارس علت عمده احتمال گسترش جنگ است. وضعیت خلیج فارس و آزادی کشتی رانی باید جدا از جنگ مورد بررسی قرار گیرد.» وی افزود: «ما به تمام کشورهای منطقه و حتی مقام های امریکایی نیز گفته ایم که احترام دولت و ملت پاکستان نسبت به جمهوری اسلامی ایران به قدری زیاد است که نمی تواند هیچ گونه تجاوزی علیه ایران را تحمل کند.» (۳)

قائم مقام وزارت امور خارجه پاکستان همچنین در گفت و گو با محمدجواد لاریجانی معاون وزیر خارجه درباره موضع اخیر عراق در حمایت از افغانستان گفت: «به تازگی عراقی ها از رژیم کابل حمایت کرده اند. پاکستان این اقدام را یک توهین به ملت های پاکستان، افغانستان و ایران تلقی می کند.» (۴) از سوی دیگر، خبرگزاری روبرت از تمایل ایران برای

ص: ۶۹۵

۱- ۳۳. مأخذ، ۹، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۳۴. مأخذ، ۹، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۳- ۳۵. مأخذ، ۲۱، ص ۳، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی؛ و - مأخذ، ۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

انتخاب پاکستان به عنوان کشور حافظ منافع خود در فرانسه، خبر داد. این خبرگزاری اعلام کرد: «یک مقام رسمی در وزارت خارجه پاکستان گفت: ایران از پاکستان درخواست کرده است که تهران را در رابطه با مذاکره پیرامون بازگشت چهل تن از دیپلمات‌ها و کارکنان خود از پاریس کمک کند. وی گفت: پاکستان هنوز به طور رسمی با این درخواست موافقت نکرده است ولی نسبت به قبول آن تمایل دارد.»^(۱)

در این حال، برخی از روزنامه‌های پاکستانی از دولت این کشور به دلیل بازدید کشتی‌های جنگی آمریکا از بندر کراچی که طبق برنامه در هفته آینده انجام خواهد گرفت، انتقاد کردند. روزنامه مسلم در این باره نوشت: «پهلوی گرفتن کشتی‌های جنگی آمریکا در آب‌های کراچی تناقض میان سیاست‌های پاکستان و آمریکا است... و روابط اسلام‌آباد با ایران را نیز به مخاطره می‌اندازد و به نظر می‌آید دیدارهای (بازدیدهای) پی‌درپی کشتی‌های جنگی آمریکا اوضاع منطقه را بیشتر بحرانی‌تر و شدت جنگ ایران و عراق را افزایش می‌دهد... ناظران سیاسی چنین می‌پندارند که پس از آنکه پاکستان آشکارا اعلام کرد اجازه استفاده از خاکش را برای استفاده علیه ایران نخواهد داد، اصرار آمریکا در اعزام کشتی‌های جنگی به سواحل پاکستان با توجه به دیگر اقدامات آمریکا علیه ایران در منطقه افزایش یافته است.»^(۲)

روزنامه اردو زبان "حیدر" نیز در این باره نوشت: «این بازدید زمانی انجام می‌گیرد که اوضاع خلیج فارس متشنج است و حکومت ریگان در صدد انجام عملیات تجاوزکارانه علیه کشور برادر، ایران اسلامی است. ما به شدت از این بازدید احساس نگرانی می‌کنیم و آن را ادامه زنجیره اقدامات تجاوزکارانه آمریکا علیه ایران اسلامی و تلاش برای تیره ساختن روابط دوستانه ایران و پاکستان می‌دانیم. این موضوع حقیقت دارد که اخیراً فشار آمریکا بر روی پاکستان در رابطه با شرکت پاکستان در طرح‌های ضدایرانی افزایش یافته است. اگر پاکستان بازدید کشتی‌های جنگی آمریکا از بندر کراچی را لغو نکند، مشخص می‌شود که حکومت پاکستان فشار آمریکا را درباره بحران خلیج فارس پذیرفته است.» این روزنامه "ضیاءالحق" را عامل سیاست طرف‌داری از آمریکا معرفی کرده و از او خواسته است تا اجازه بازدید کشتی‌های جنگی آمریکا از بندر کراچی را لغو کند.^(۳)

۸۲۳۱

راديو بي.بي.سى به بررسی تفاوت رفتار آمریکا و اروپا در خلیج فارس پرداخته و علل عملکرد آنها را با توجه به منافع ملی کشورشان بررسی کرده است. این رادیو نقش حیاتی نفت و صادرات کالا- از کشورهای اروپایی و همچنین هراس این کشورها از اقدامات نسنجیده و مستقل آمریکا در خلیج فارس را منشأ اصلی اختلاف رفتارهای دو قطب صنعتی جهان می‌داند: «خلیج فارس از نقطه نظر اقتصادی به دو دلیل برای اروپا دارای اهمیت است؛ دلیل اول این است که خلیج فارس بازار فوق‌العاده مهمی برای کالاها و خدمات اروپاییان به شمار می‌رود.

ص: ۶۹۶

۱- ۳۷. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی، خبرگزاری رویتر از اسلام‌آباد.

۲- ۳۸. مأخذ، ص آخر، پاکستان، روزنامه مسلم.

دلیل دوم اهمیت خلیج فارس برای اروپا یعنی صدور نفت از طریق خلیج فارس، مسئله مهمی است که نباید آن را از نظر دور داشت. "فرد هالیدی" استاد دانشکده اقتصاد و علوم سیاسی دانشگاه لندن می گوید: روی هم رفته، کشورهای اروپای غربی هم اکنون به نفت صادراتی خلیج فارس وابسته هستند و برای دوره ای قابل ملاحظه یعنی لااقل تا بیست سال دیگر، به این نفت وابسته خواهند بود و هرگونه وقفه طولانی در صدور نفت خلیج فارس برای کشورهای اروپای غربی پیامدهای نامطلوبی خواهد داشت. اما در این باره به چند نکته باید توجه کرد، اول آنکه یک وقفه کوتاه مدت در صدور نفت خلیج فارس مسلماً موجب افزایش قیمت جهانی نفت خواهد شد اما هنوز هم در نقاطی دیگر مقادیر قابل ملاحظه ای نفت موجود است و بنابراین وقفه کوتاه مدت در صدور نفت خلیج فارس به تعطیل شدن دستگاه اقتصاد کشورهای اروپای غربی نخواهد انجامید. دوم اینکه باید توجه داشت که کلیه نفت تولیدی در حوزه خلیج فارس به یک طریق صادر نمی شود؛ بخشی از آن به وسیله کشتی و بخشی دیگر به وسیله خط لول-ه و از راه خشکی صادر می گردد. این امکان وجود دارد که نفت عربستان سعودی و عراق به میزان بیشتری به جای حمل با کشتی به وسیله خط لول-ه از حوزه های نفتی این کشور خارج شود به این ترتیب که با خط لول-ه به ساحل دریای سرخ برسد و در آنجا در کشتی های نفت کش بارگیری شود. سوم آنکه حتی اگر تشنجات عظیمی هم در این منطقه روی دهد - به حدی که صدور نفت را موقتاً متوقف سازد - هنوز هم به نفع هر یک از کشورهای این منطقه خواهد بود که نفت خود را به قیمت بازار صادر کند. چنانچه این وضع در مورد ایران ملاحظه شده است، بنابراین احتمال وقفه در صدور نفت خلیج فارس برای مدتی طولانی وجود ندارد مگر اینکه کلیه تأسیسات نفتی در این منطقه منهدم گردد. ممکن است که چنین ملاحظاتی سبب شده باشد که اروپاییان در مقایسه با امریکا موضع نسبتاً محتاطانه تری را نسبت به وضع کنونی خلیج فارس اتخاذ کرده باشند.

فرد هالیدی درباره دلیل ناموفق ماندن طرح امریکا در تشکیل یک نیروی دریایی مشترک برای منطقه خلیج می گوید: کشورهای اروپای غربی هم از قطع مجدد عرضه نفت بیمناکند و هم نگران برخورد احتمالی اشتباه و نسنجیده با بحران خلیج فارس و خط مشی نادرست امریکا در قبال این بحران می باشند. موضوع دیگری که ایجاد نگرانی می کند این است که هدف های سیاست امریکا روشن نیست و معلوم نیست که موضع این کشور در قبال جنگ ایران و عراق چیست. سیاست شوروی نیز در منطقه خلیج فارس با ابهاماتی روبه روست. همچنین روشن نیست که منافع مشترک امریکا با شوروی در خلیج فارس به چه میزان است و اصطکاک منافع آنها از کجا شروع می شود و در این روابط افغانستان تا چه حد یک مسئله محسوب می شود. تا زمانی که پاسخ این سؤالات معلوم نشود اروپاییان مطمئن نخواهند بود تا آنجا که به سیاست های خلیج فارس مربوط می شود دقیقاً خود را به چه متعهد می سازند. در حال حاضر،

برای کشورهای عضو بازار مشترک تقریباً غیرممکن است که در قبال مسئله مهمی، سیاستی را که به طور اساسی با سیاست امریکا مابینت دارد، دنبال کنند. این هراس وجود دارد که دولت امریکا به دلایل متعدد از جمله به دلیل این ضرورت که در برابر افکار عمومی در داخل امریکا قدرتمند جلوه کند، در خلیج فارس واکنشی بیش از حد لازم نشان دهد و این امر به کشاندن پای کشورهای اروپای غربی به بحران بینجامد و این کشورها با پیامدهای درازمدت آن مواجه گردند و به این ترتیب، شتاب زدگی در خط مشی امریکا عملاً موجب تضعیف هدف عمده که حفاظت از منافع اقتصادی غرب است، بشود.»^(۱) (ضمیمه دارد)

۸۲۴۱

"ژان برنارد ریمون" وزیر خارجه فرانسه اعلام کرد: «بین دولت های فرانسه و ایران مذاکراتی در مورد خروج هیئت نمایندگی سیاسی هر یک از آنها از کشور دیگر که بر اثر قطع مناسبات سیاسی بین ایران و فرانسه باید انجام بگیرد، به جریان افتاده است. ولی موضوع مذاکرات به هیچ وجه مربوط به شخص مترجم سفارت ایران در فرانسه (وحید گرجی) نمی شود.»^(۲)(۳) وزیر خارجه فرانسه درباره قطع روابط ایران و فرانسه ادعا کرد: «دولت فرانسه هنگامی تصمیم به قطع روابط سیاسی با ایران گرفت که در اولتیماتوم ایران به دولت فرانسه، شرایط غیرقابل قبولی اعلام شده بود.» وی افزود: «در ابتدا، ماجرای آقای گرجی وجود داشت، اما به دنبال آن اقداماتی از ایران دیده شد؛ از جمله محاصره دیپلمات های ما در تهران، سپس حمله قایق های ایرانی به یک کشتی بازرگانی فرانسوی در خلیج فارس] که این عمل ایران یک اقدام جنگی تلقی می شود و دیگری اولتیماتوم مقامات ایرانی به دولت فرانسه بود که در آن، به قطع روابط اشاره شده بود. در این اولتیماتوم شرایط غیرقابل قبولی اعلام شده بود. در نتیجه دولت فرانسه تصمیم به قطع روابط سیاسی با ایران گرفت.»^(۴)

ریمون بار دیگر، تحویل سلاح به عراق را جزو سیاست های اصولی فرانسه اعلام کرد و گفت: «دولت فرانسه همیشه سیاست تعیین شده خود را تصریح کرده و هیچ گاه حاضر به چشم پوشی از اصول آن نشده است و یکی از این اصول تحویل اسلحه به عراق بوده که فرانسه از آن نیز صرف نظر نکرده است و دولت ایران هم این روش و موضع دولت فرانسه را پذیرفته است.» وی چنین ادامه داد: «اگر کسی تسلیم دیگران نشود، شکست محسوب نمی شود.»^(۵) وی افزود: «ما همواره گفته ایم به ایران اسلحه نخواهیم فروخت و به گفته خود عمل کرده ایم. ما در این مورد پرونده کاملاً روشنی داریم و من حاضرم با هر کس که خلاف این را می گوید، مقابله نمایم.»^(۶)

ص: ۶۹۸

۱- ۴۰. مأخذ ۲۴، ص ۱۲، رادیو بی.بی.سی، ۲۸/۴/۱۳۶۶.

۲- وحید گرجی از اعضای هیئت دیپلماتیک سفارت ایران در فرانسه و دارای پاسپورت سیاسی است و نام بردن ژان برنارد ریمون از وی به عنوان "مترجم" از سر غفلت نیست بلکه هماهنگ با اغراضی است که دولت فرانسه سعی دارد با حذف عنوان "دیپلماتیک" از وحید گرجی، مصونیت سیاسی وی را نادیده بگیرد.

۳- ۴۱. مأخذ ۱۱، صص ۴۳ و ۴۴، رادیو کلن، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۴-۴۲. مأخذ ۱۱، صص ۴۰، ۴۱، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۴۳-۵. مأخذ ۱۱، صص ۴۲ و ۴۳، رادیو کلن، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۶-۴۴. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه، شماره ۱۲۶، ۲/۵/۱۳۶۶، صص ۶۳ و ۶۴، پاریس -
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۱/۵/۱۳۶۶، روزنامه لوماتن.

فرانسه در اجلاس آتی اتحادیه اروپا از کشورهای عضو این اتحادیه درخواست کمک نخواهد کرد. خبرگزاری فرانسه در این باره گزارش داد: «فرانسه روز دوشنبه آینده به کشورهای جامعه اروپا گزارشی از اوضاع پس از قطع روابط دیپلماتیک با ایران را ارائه خواهد کرد ولی برخلاف اقدام لندن که پس از قطع روابط با سوریه درخواست های همبستگی و یا کمک ارائه کرده بود، دست به چنین اقدامی نخواهد زد.» (۱)

روزنامه "ال پائیس" به طور تلویحی عدم درخواست کمک از کشورهای اروپایی را ناشی از سیاست تک روانه فرانسه در نزدیکی به ایران می داند. ال پائیس می نویسد: «امروز، مشکل است که فرانسه بتواند یک همبستگی اروپایی بدون قید و شرط را به دست آورد و این در حالی است که اقدامات سازمان ملل برای برقراری آتش بس میان ایران و عراق ایجاب می کند که پل های ارتباط با تهران قطع نشود.» این روزنامه می افزاید: «ریشه تشنج فعلی میان ایران و فرانسه از اشتباه سیاسی "زاک شیراک" سرچشمه می گیرد؛ زیرا او فکر می کرد که از طریق دادن امتیاز به ایرانی ها می تواند آزادی گروگان های فرانسوی را در لبنان به دست آورد و به این ترتیب به یک موقعیت سیاسی دست یابد و با این هدف بود که دولت شیراک با پرداخت ۳۳۰ میلیون دلار از بدهی اش به ایران و اخراج تقریباً آشکار دشمنان امام خمینی، امتیازاتی را به دولت ایران داد.» این روزنامه اضافه می کند: «عجیب آن است که میان این موضع شیراک و منطقی که ریگان را به ماجرای "ایران گیت" کشاند، همسویی دیده می شود.» (۲)

در پی اقدام فرانسه در قطع رابطه با ایران، برای اتباع فرانسه در شرق "بیروت"، حالت فوق العاده اعلام شد. به گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس در شرق بیروت که منطقه ای مسیحی نشین است و سفارت خانه فرانسه در آنجا قرار دارد، دیپلمات ها تصمیم گرفته اند آمد و رفت خود را به حداقل برسانند. خبرگزاری فرانسه نیز با اشاره به سوء قصد سال قبل علیه نیروهای فرانسوی در لبنان، می افزاید: «سربازان فرانسوی پس از قطع شدن روابط میان پاریس و تهران دستور یافته اند حداکثر تدابیر امنیتی را رعایت کنند.» (۳)

مناسبات اقتصادی هند و عراق و تسهیلات دولت هند برای بدهی های معوقه عراق موضوع مقاله مجله اقتصادی "مید" است: «هند توافق کرد کلیه مطالبات ارزی مقاطعه کاران هندی از عراق را که قرار بود امسال وصول شوند، حداقل ۲۸ ماه به تعویق اندازد. برپایه این توافق که به تأیید دولت هند رسیده است، بدهی های عراق در چهار قسط مساوی در ۳۰ آوریل (دهم فروردین) و ۳۱ اکتبر (نهم آبان) ۱۹۹۰ و ۳۰ آوریل و ۳۱ اکتبر ۱۹۹۱ بازپرداخت خواهد شد. نرخ بهره دیرکرد مطابق نرخ داخلی بانک های لندن محاسبه می شود و به صورت نفت به هند

۱-۴۵. مأخذ، ص ۲، واحد مرکزی خبر، خبرگزاری فرانسه.

۲-۴۶. مأخذ، ص ۱۱، اسپانیا - ال پائیس.

۳-۴۷. مأخذ، ص ۲، آسوشیتد پرسی.

تحويل خواهد شد. جنبه های دیگر این موافقت نامه که در اوایل خرداد بین بانک صادرات و واردات هند و بانک مرکزی عراق انجام گرفت دو نکته اصلی را در برمی گیرد؛ اول تحويل نفت خام توسط عراق به هند به ازای اصل بدهی های معوقه است که می بایست در ۳۰ ژوئن (۹ تیر) بازپرداخت شوند. این بدهی در واقع خود یک بدهی عقب افتاده است که می بایست ۳۱ دسامبر ۱۹۸۵ (۱۰ دی ۱۳۶۴) بازپرداخت می گردید.

دوم تسویه هشتاد درصد اصل بدهی عراق به وسیله نفت خام است که موعد بازپرداخت آن ۱۵ مارس ۱۹۸۷ (نیمه دوم اسفند سال گذشته) بوده است. بازپرداخت بیست درصد باقی مانده نیز برای ۲۴ ماه به تعویق افتاد. دومین قسط بدهی که به تاریخ ۳۱ دسامبر ۱۹۸۷ بود نیز برای دو سال به تأخیر افتاد. مقاطعه کاران هندی قبول کرده اند که عراق بدهی خود را به صورت پول نقد و یا نفت خام بپردازد. قابل ذکر است که در سال ۱۹۸۵ عراق ۱۴۰ هزار تن نفت خام به ارزش ۲۹ میلیون دلار را به ازای بدهی های خود، به هند تحويل داده است. در سال ۱۹۸۶ نیز عراق ۶۸۰ هزار تن نفت خام را به ارزش ۶۷ میلیون دلار و طی ژانویه تا آوریل ۱۹۸۷ نیز ۶۴۰ هزار تن نفت خام را به ارزش ۸۲ میلیون دلار به هند تحويل داده است. (۱)

۸۲۸ ۱

انفجار یک بمب قوی در سد "سیستان"، صدمات فراوانی به این سد وارد کرد. خبرگزاری جمهوری اسلامی به نقل از خبرنگار خود درباره این حادثه گزارش داد: «انفجار یک بمب بسیار قوی در سد سیستان که ساعت ۲۳:۳۰ یکشنبه ۲۸ تیر جاری روی داد، حدود سیصد میلیون ریال به این سد خسارت وارد کرد. این بمب، در زیر ستون اصلی یکی از دریاچه های شمال این سد کار گذاشته شده بود که بر اثر انفجار آن این دریاچه تخریب شد و آب از زیر آن جریان دارد و این سد از ناحیه انفجار، نزدیک به نیم متر منحرف شده و به برجک های بالای سد نیز خساراتی وارد گردیده است. قدرت انفجار این بمب به حدی بود که تا شعاع ۱۵۰۰ متری، شیشه های ساختمان های اطراف شکسته شده و صدای انفجار و لرزش حاصل از آن تا شعاع ۳۰ کیلومتری شنیده شده است.» (۲) عاملان این حادثه تاکنون شناسایی نشده اند.

ضمیمه گزارش ۸۲۳: تاریخچه حضور قدرت های دریایی در خلیج فارس

خبرگزاری رویتر در گزارشی، از خلیج فارس به عنوان یک منطقه استراتژیک نام برده و تاریخچه مختصری درباره حضور قدرت های دریایی در این منطقه، از زمان پیدایش نفت و مشخص شدن موقعیت حساس تنگه هرمز، ارائه داده است. در این گزارش، به تاریخ باستان این منطقه نیز اشاره شده است:

«دیپلماسی قایق توپ دار، چیز جدیدی در خلیج فارس - که زمانی به عنوان مأمن دزدان دریایی در طول یک مسیر تجاری با قدمت پنج هزار ساله شناخته می شده - نیست. تجارت نفت، انگیزه آخرین نمایش قدرت نیروهای دریایی و احتمال بروز رویارویی بین امریکا و ایران بوده است. نیروی دریایی امریکا که در هفته

ص: ۷۰۰

۱- ۴۸. مأخذ، ص آخر، لندن - مجله اقتصادی مید.

۲- ۴۹. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۵، ۱/۵/۱۳۶۶، صص ۵۵ و ۵۶، زاهدان -
خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۱/۴/۱۳۶۶.

آینده مسئولیت حفاظت از نفت کش های کویتی را بر عهده می گیرد، از سال ۱۹۴۹ تاکنون در آبراه استراتژیک خلیج فارس حضور داشته است. فرانسه و شوروی و همچنین انگلیس، که در اوایل قرن گذشته مأمن دزدان دریایی در خلیج فارس را مورد حمله قرار داده بودند، نیز دارای ناوهای در منطقه هستند.

در مقابل رزم ناوهای امریکایی که برای [با ادعای] تأمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس بسیج شده اند، قایق های توپ دار ایران قرار دارند که از آنها برای حمله به کشتی های کویت استفاده می شود. از زمان آغاز جنگ در ماه سپتامبر ۱۹۸۰ تاکنون بیش از سیصد فروند کشتی و نفت کش تجاری در خلیج فارس توسط ایران یا عراق - که توانایی آن در زمینه نیروی دریایی ناچیز است و برای حمله به کشتی ها و تأسیسات نفتی ایران از هواپیما استفاده می کند - هدف قرار گرفته اند. شش کشور از سیزده کشور عضو اوپک در سواحل خلیج فارس قرار دارند. اولین چاه نفت در منطقه در سال ۵۰۰ قبل از میلاد در جنوب ایران حفر شد ولی در سال ۱۹۰۸ بود که نفت خام در سطح تجاری از این منطقه استخراج شد. در جناح عربی خلیج [فارس] نیز اولین چاه تجاری نفت در سال ۱۹۳۲ در بحرین و در سال ۱۹۳۸ در عربستان سعودی حفر شد و منابع عظیم ذخیره نفت کویت نیز تنها از سال ۱۹۴۶ به بعد مورد بهره برداری قرار گرفت.

سابقه تجارت در آبراه خلیج فارس به پنج هزار سال قبل و زمان تجارت مردم بین النهرین واقع در بین دو رودخانه دجله و فرات در عراق امروزی با مناطق جنوب و شرق جهان باز می گردد. جزیره بحرین که به عنوان مهد تمدن باستان "دیلمان" شناخته می شود، مرکز زندگی شهری و یک رابط تجاری بین سومری های ساکن بین النهرین و دره هندوها در پاکستان امروزی بوده است. تجارت ماهی گیری و صید مروارید شاهرگ زندگی مناطق شهری را در اطراف واحدهای نزدیک به آب های شیرین و نخلستان های حاشیه صحرای بزرگ عربستان تشکیل می داده است.

رهبر سومری ها دیلمان را بهشت نام گذاری کرد و این نام گذاری احتمالاً به دلیل منسوب بودن بهشت نمود در انجیل به دیلمان بوده است. در زمان اسکندر کبیر - که مرگش در بابل و در نزدیکی بغداد امروزی در سال ۳۲۳ قبل از میلاد در سن ۲۲ سالگی به رؤیای فتح جهان وی پایان داد - نخلستان های حاشیه خلیج فارس شهره عام و خاص بودند. سابقه و قدمت تجارت بین فارس و چین از طریق خلیج فارس به سال ۴۰۰ بعد از میلاد باز می گردد. ورود اسلام در قرن هفتم سبب شد مذهب و بعد سیاسی جدیدی در منطقه شکل گیرد. اختلاف بین سنی ها و شیعه ها سبب بروز تشنج ها و تشدید اختلافات قومی بین اعراب و ایرانی ها شد و این اختلاف و تشنج ها تا به امروز ادامه داشته است.

قدرت دریایی غرب اولین بار در قرن شانزدهم میلادی توسط پرتغال به منطقه رسید. پرتغالی ها برای گسترش نفوذ خود تا آسیای جنوب شرقی از جزیره هرمز در نزدیکی تنگه استراتژیک هرمز به عنوان یک پایگاه استفاده کردند. پرتغالی ها، سپس به "مسقط" راه یافتند ولی در سال ۱۶۵۰ عمان را ترک کردند تا انگلیس و هلند برای تصاحب آن به رقابت پردازند.

انگلیس با مستحکم کردن مسند قدرت خود در هند، به صورت قدرت بلامنازع خارجی خلیج فارس درآمد. این کشور در سال ۱۸۱۸ نیروهایی را برای نابود کردن مقرهای دزدان دریایی در رأس الخیمه و دیگر مأمن های آنها در طول سواحل گسیل کرد. انگلیس تا ۱۵۰ سال دیگر به صورت کشور عمده صاحب نفوذ در خلیج فارس باقی ماند تا اینکه در اواخر دهه ۱۹۶۰ خروج نظامی آن از منطقه سبب به استقلال رسیدن شیخ نشین های عرب در منطقه شد. (۱)

١- ٥٠. مأخذ ٢٤، ص ١٠، بحرین - خبرگزاری رویترا، ٢٨/٤/١٣٦٦.

سرانجام پس از ماه‌ها بحث و گفت‌وگو، امروز جلسه شورای امنیت سازمان ملل - که در جمع آنان، وزیران خارجه چهار کشور آمریکا، انگلیس، فرانسه، و آلمان غربی (جورج شولتز، ژان برنارد ریمون، جفری هاو و دیتريش گنشر) به نشانه جدیت و عزم اعضای شورا، در این جلسه حاضر شده بودند - به ریاست ژان برنارد ریمون(۱) در ساعت ۱۵ به وقت محلی، تشکیل شد. در این نشست، همه پانزده عضو شورای امنیت، بدون توجه به نظرات ایران که خواستار معرفی و تنبیه متجاوز و پرداخت غرامت به طرف آسیب دیده بود، به قطعنامه ۵۹۸ رأی مثبت دادند.

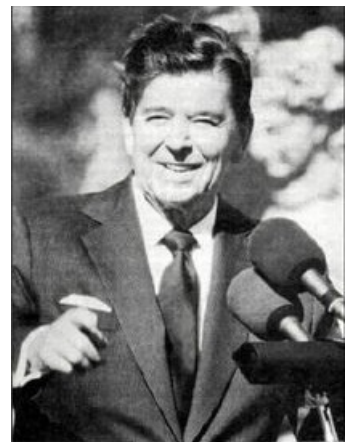
در جلسه امروز شورای امنیت سازمان ملل بدون توجه به نظرات ایران، قطعنامه ۵۹۸ به اتفاق آرا تصویب شد.

در جلسه امروز شورای امنیت سازمان ملل بدون توجه به نظرات ایران، قطعنامه ۵۹۸ به اتفاق آرا تصویب شد.

ص: ۷۰۳

۱- دولت فرانسه در این زمان رئیس ادواری شورای امنیت بود و ژان برنارد ریمون وزیرخارجه این کشور به عنوان عالی ترین مقام فرانسوی در شورای امنیت ریاست این جلسه را بر عهده داشت.

روزنامه کیهان به نقل از خبرگزاری ها، گزارش داد: «به موجب این قطعنامه، کمیته ویژه ای از طرف سازمان ملل جهت بررسی و تعیین آغازگر جنگ تحمیلی و برآورد خسارات مالی، به تهران و بغداد اعزام خواهد شد. در این قطعنامه که در واقع، تأیید قطعنامه شماره ۵۸۲ سال گذشته این شورا می باشد، پرداخت غرامت جنگی و آزادی و بازگشت اسرای جنگی به دو کشور گنجانیده شده است. پانزده عضو شورای امنیت با تصویب قطعنامه ۵۹۸ خواستار آتش بس فوری میان ایران و عراق، بازگشت نظامیان به مرزهای شناخته شده بین المللی و اعزام کارشناسان سازمان ملل برای اجرای مقررات آتش بس به منطقه شده اند. در قطعنامه فوق گفته می شود که شورا طبق بندهای ۳۹ و ۴۰ منشور سازمان ملل عمل خواهد کرد. به موجب این دو ماده چنانچه هر یک از طرفین درگیر در جنگ، مفاد قطعنامه را نپذیرد، جامعه بین المللی آن کشور را تحریم اقتصادی همه جانبه خواهد کرد. در قطعنامه، اعضای شورا از خاویر پرز دکوئیار خواسته اند که نقش فعال تری در اجرای مفاد قطعنامه به عهده بگیرد و شورا را در جریان کل قضایا قرار دهد. وزیر خارجه انگلیس در جلسه امشب شورا گفت: اشاره قطعنامه به بندهای ۳۹ و ۴۰ منشور سازمان ملل، نشان می دهد جامعه بین المللی اهتمام دارد که به این جنگ پایان دهد. در پایان جلسه امشب، "عصمت کتانی" نماینده عراق در سازمان ملل، در سخنان کوتاهی از دبیرکل و اعضای شورای امنیت تشکر کرد. دبیرکل سازمان ملل پس از پایان اجلاس، با نمایندگان ایران و عراق به طور جداگانه دیدار کرد و متن قطعنامه را در اختیار آنها قرار داد. (۱) به گزارش خبرگزاری فرانسه، چند ساعت پیش از تصویب قطعنامه شورای امنیت در خصوص پایان جنگ عراق و ایران، جورج شولتز وزیر امور خارجه امریکا به همراه خاویر پرز دکوئیار دبیرکل این سازمان و وزیر امور خارجه شش کشور عضو شورای امنیت به بررسی اوضاع خلیج [فارس] پرداختند. (۲)

رونالد ریگان رئیس جمهور آمریکا در بیانیه ای از صدور قطعنامه ۵۹۸ اظهار خشنودی کرد.

بلافاصله پس از صدور قطعنامه ۵۹۸ رونالد ریگان رئیس جمهور امریکا در بیانیه ای، از صدور این قطعنامه اظهار خشنودی کرد. خبرگزاری فرانسه گزارش داد: «وی اظهار امیدواری کرد که طرفین درگیر در جنگ، به این درخواست احترام بگذارند. در این بیانیه که به وسیله سخن گوی کاخ سفید خوانده شد، آمده است: امریکا برای تعهدات خود برای تأمین امنیت و آرامش برای دوستان خود که درگیر جنگ خلیج [فارس] نیستند، پای بند خواهد بود. تلاش ما در این مورد، فقط جلوگیری از تهدیدهای روز افزون که منافع حیاتی امریکا و جهان با آن روبه روست و نیز تسریع حل

۱- متن کامل قطعنامه ۵۹۸ در ضمیمه درج شده است.

۲- ۱. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر؛ و - - Sreedhar kapul kaul Tanker War. Aspect of Iraq

.Iran war (۱۹۸۰ - ۸۸) New Delhi ABC P.۵۷ publishing House ۱۹۸۹

جنگ ایران و عراق می باشد. هدف ما دستیابی به صلح است نه شرکت در جنگ و برافروختن آن. از سوی دیگر، سخن گوی کاخ سفید خاطر نشان ساخت: در صورت عدم توجه به این قطعنامه، امریکا آماده است تا ظرف مدت نسبتاً کوتاهی، در مورد قطعنامه دوم که هدف از آن افزایش ارزش قطعنامه اول است، تلاش نماید.»^(۱)

آلمان غربی نیز به ایران هشدار داد که در صورت خودداری از پذیرفتن قطعنامه، با انزوای بیشتری روبه رو خواهد شد. خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر به نقل از منابع دیپلماتیک، می افزاید: «هانس دیتريش گنشر وزیر خارجه آلمان، به طور روزافزونی به عنوان پل بین غرب و ایران عمل کرده و با آقای ولایتی وزیر خارجه ایران در تماس بوده است.»^(۲)

۸۳۰ ۱

نماینده دائمی جمهوری اسلامی ایران در سازمان ملل امروز در نامه ای برای دبیرکل این سازمان، به امضای سعید رجایی خراسانی، به تهدیدات ناوهای امریکایی علیه هواپیماهای مسافری ایران اعتراض کرد. در این نامه آمده است: به اطلاع جناب عالی می رسانم که در ۱۵ جولای ۱۹۸۷ (۲۴ تیر ۱۳۶۶) دو هواپیمای مسافری جمهوری اسلامی ایران که حجاج را به مکه منتقل می کردند در کانال هوایی G۵۳ به سوی بحرین، چند اخطار از ناوهای جنگی ایالات متحده در منطقه دریافت کردند. این تهدیدات نقض آشکار اصول و قوانین حقوق بین المللی محسوب شده و در شرایط موجود این قبیل رفتار غیرمسئولانه و تحریک آمیز، حاکی از دخالت آشکار خارجی در منطقه می باشد که ایالات متحده برای افزایش تنش در خلیج فارس طرح ریزی کرده است.»^(۳)

۸۳۱ ۲

نماینده عراق در سازمان ملل (عصمت کتانی) امروز در نامه به دبیرکل این سازمان ادعا کرد که ایران چند نقطه مسکونی را گلوله-باران کرده است. در این نامه آمده است که ایران در مورخ ۱۳ جولای ۱۹۸۷ (۲۲/۴/۱۳۶۶) مناطق مسکونی شهر ابوالخصیب، در مورخ ۱۴ جولای ۱۹۸۷ (۲۳/۴/۱۳۶۶) مناطق مسکونی توابع القرنه، در مورخ ۱۶ و ۱۸ جولای ۱۹۸۷ (۲۵ و ۲۷ تیر ۱۳۶۶) مناطق مسکونی شهر بصره را گلوله-باران کرده که به تعدادی از خانه ها و اموال غیرنظامیان خسارت وارد شده است و ۵ تن، از جمله یک زن و یک کودک مجروح شده اند.»^(۴)

۸۳۲ ۳

"بريجيتون" نخستين نفت کش کويتي که تغيير نام یافته و حامل پرچم امریکا است، از فردا تحت اسکورت ناوگان امریکایی، سفر خود را از دریای عمان به تنگه هرمز و آب های خلیج فارس شروع خواهد کرد. به گزارش خبرگزاری فرانسه: «اولین کشتی کويتي، روز سه شنبه (فردا) رسماً از سوی امریکا حمایت نظامی می شود. منابع آگاه در خلیج فارس گفتند اولین کشتی های کويتي، فردا طی مراسم ویژه ای در بندر "الاحمدی" کویت، رسماً پرچم گذاری شده و تحت حمایت نظامی امریکا درخواهند آمد. نفت کش "الرفه" و "المناقیش" فردا تحت پرچم امریکا درخواهند آمد»

۱-۲. روزنامه رسالت، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.

۲-۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۳، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، بن - خبرگزاری رویترا، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۴. سند شماره S/۱۸۹۸۸ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۰ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

۴-۵. سند شماره S/۱۸۹۸۹ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۰ جولای ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

و روز بعد از آن (پس فردا) قرار است تحت حمایت نیروی دریایی امریکا، از تنگه هرمز عبور کنند. یک منبع آگاه گفت: دو ناو امریکایی قرار است به بندر الاحمدی کویت وارد شوند. از سوی دیگر، نفت کش کویتی الرفه که قرار است فردا پرچم امریکا را بپذیرد، هم اکنون در مقابل ساحل امارات (بندر "الفجیره") در مدخل خلیج فارس در انتظار نفت کش المناقیش می باشد. (۱)

به گفته رادیو امریکا، وزیر دفاع امریکا نیز درباره آمادگی نیروهای آن کشور برای مقابله با موشک های کرم ابریشم گفت: «در صورتی که ایران آمادگی پرتاب فوری موشک ها را داشته باشد، نیروهای امریکا آماده عملیات نظامی لازم هستند. اما سخن گویان وزارت امور خارجه امریکا بر این موضوع تأکید کردند که این عملیات، به منظور تحریک و به مبارزه طلبیدن ایران نیست و هدف آن حمایت کشتی های نفتی از خطرات ناشی از جنگ ایران و عراق است.» (۲)

جرج یانکر وزیر دفاع انگلیس؛ حضور انگلیس در خلیج فارس غیر محرک و غیر گسترده خواهد بود.

وزیر دفاع انگلیس نیز درباره اوضاع خلیج فارس و دستورات ویژه مقامات نظامی این کشور به ناوگان انگلیس، گفت: «کشتی های نیروی دریایی این کشور در صورت مواجه شدن با مشکلاتی در خلیج [فارس]، از خود و کشتی های تجاری انگلیس دفاع خواهند کرد. "جرج یانکر"، همچنین ضمن اعلام اینکه وی اوضاع جنگ خلیج [فارس] را بسیار خطرناک می بیند، اضافه کرد که کشتی های نیروی دریایی حق آن را دارند که به منظور دفاع از خود تیراندازی کنند. وزیر دفاع انگلیس گفت: نیروهای ما توانایی دفاع از خود را در خلیج فارس دارند و در صورتی که مورد حمله قرار بگیرند، دستور دارند تا از خود دفاع کنند. وی اضافه کرد که حضور انگلیس در خلیج فارس، غیر محرک و غیر گسترده خواهد بود. یانکر در ادامه اظهار داشت که تاکنون شواهدی دال بر اینکه ایران قصد دارد به کشتی های انگلیسی حمله کند، مشاهده نشده است. وی افزود: تهدیدات اخیر ایران احتمالاً بیشتر از آنکه یک واقعیت باشد یک جنجال و هیاهو است.» (۳)

۱۳۳۳

سفیر فرانسه در کویت درباره نحوه همکاری فرانسه با دولت کویت اظهار کرد: «فرانسه آماده است تمام نیازهای تسلیحاتی کویت را تأمین کند، اما نمی تواند درباره محافظت از نفت کش های کویتی که نصب پرچم را بر روی آنها ایجاب می کند، قول بدهد. اگر دولت کویت تقاضا کند، فرانسه حاضر است با تأمین تمام نیازهای تسلیحاتی کویت از این کشور حمایت کند.

پرچم فرانسه می تواند روی نفت کش های کویت نصب شود، اما نصب پرچم ها، اسکورت کشتی ها را ایجاب می کند و این، امری است که ما نمی توانیم درباره آن اطمینان دهیم.»^(۴) سخن گوی وزارت دفاع این کشور نیز در سخنان مشابهی، حضور فرانسه در خلیج فارس را عادی و طبق تصمیمات قبلی مقامات این کشور اعلام کرد.

ص: ۷۰۶

۱-۶. روزنامه رسالت، ۲۹/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.

۲-۷. مأخذ ۳، ص ۲۹، رادیو امریکا، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۸. خبرگزاری جمهوری اسلامی، نشریه "گزارش های ویژه"، شماره ۱۲۴، ۳۱/۴/۱۳۶۶، ص ۷، لندن - خبرگزاری کویت، ۳۰/۴/۱۳۶۶.

۴-۹. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۲۰، خبرگزاری رویتر، روزنامه کویتی الانباء.

وی گفت: هیچ گونه نیروی ویژه اضافی برای نیروی دریایی فرانسه در آب های خلیج فارس در پی قطع روابط ایران و فرانسه، در نظر گرفته نشده است و مأموریت نیروی دریایی فرانسه در مدیترانه ایجاد تسهیلات برای عبور نفت کش ها و بازگشت آنها به فرانسه است. حضور دریایی فرانسه در سواحل سرزمین هایش در ماوراء بحار، به ویژه در اقیانوس آرام، یک حضور همیشگی است. (۱)

۸۳۴ ۱

درباره در خواست امریکا از عراق برای توقف موقت حمله به کشتی های حامل نفت ایران و پاسخ منفی عراق به این درخواست، روزنامه القبس چاپ کویت خبر داد: «دولت ریگان از عراق خواست هم زمان با آغاز اسکورت نفت کش های کویتی توسط کشتی های جنگی امریکا، موقتاً دست از حمله علیه نفت کش ها در خلیج فارس بردارد.» القبس با اعلام این خبر، افزود: «دولت امریکا از عراق خواست تا علی رغم موضع منفی ایران در قبال مصوبات شورای امنیت درباره برقراری آتش بس در سرتاسر جبهه ها، پای بندی خود را نسبت به اجرای مفاد قطع نامه شورای امنیت نشان دهد و موقتاً از حمله علیه نفت کش ها در آب های خلیج فارس امتناع ورزد.» القبس اضافه کرد: «عراق در پاسخ به درخواست امریکا اطلاع داده است که نفت کش های ایرانی جزء اهداف جنگی عراق محسوب می شوند.» (۲)

رادیو امریکا نیز با اشاره به درخواست مشابه کشورهای عربی منطقه از عراق، به نقش این کشور در فرونشاندن تشنجات موجود اشاره کرد: «یک دیپلمات اروپایی در کویت می گوید تردیدی نیست که کویت و دیگر کشورهای حوزه خلیج فارس از عراق درخواست کرده اند زمانی که عملیات اسکورت نفت کش های کویتی از طرف نیروی دریایی امریکا آغاز می شود از دست زدن به حمله در آب های خلیج فارس خودداری کند. این دیپلمات گفت: مطبوعات جهان توجه خود را به تهدیدهای ایران معطوف داشته اند در حالی که کلید این عملیات در بغداد است نه در تهران.

انتظار می رود اولین نفت کش تحت اسکورت نیروی دریایی امریکا، کشتی عظیمی به نام بریجتون باشد که هم اکنون در ساحل "شارجه" در نزدیکی های تنگه هرمز لنگر انداخته است.» (۳)

۸۳۵ ۲

با نزدیک تر شدن زمان آغاز اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله ناوگان امریکا، لحن اظهارات مقامات کویتی نیز تندتر شده است؛ امروز، "شیخ سعد عبدالله" ولیعهد و نخست وزیر کویت، بر حمایت این کشور از عراق تأکید کرد و گفت: «عراق نباید در این نبرد تنها گذاشته شود. عراق بخشی از ملت عرب به شمار می رود. تجاوز و اعمال تصرف علیه قطعه ای از خاک عراق، تجاوز و اعمال تصرف علیه جهان عرب تلقی می شود. وی همچنین - با اینکه مقامات کشورش پیش از این گفته بودند که ورود مین های شناور در مرزهای ایران و عراق به سمت سواحل کویت، بر اثر امواج دریا بوده است - اعلام کرد: «ایران عامل مین گذاری در کانال منتهی به پایانه نفتی "الاحمدی" کویت بوده است و بیش

١- ١٠. روزنامه اطلاعات، ٢٩/٤/١٣٦٦، ص آخر.

٢- ١١. مأخذ، صص ٥ و ٦، كويت - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ٣٠/٤/١٣٦٦، روزنامه القبس چاپ كويت.

٣- ١٢. مأخذ، ص ٢٢، راديو امريكا، ٢٩/٤/١٣٦٦.

از پنجاه فروند کشتی تجاری در حال تردد به سواحل کویت از جمله ده یا یازده فروند کشتی متعلق به کویت به هنگام تردد در آب های بین المللی با تعرض عمدی مواجه شده اند.»^(۱) وی افزود: «دستوراتی به نیروی زمینی، دریایی و هوایی برای پاسخ گویی فوری به هرگونه تهاجم علیه منافع کویت داده شده است.»

ولیعهد کویت در پاسخ به پرسشی درباره احتمال حمله ایران به یکی از یازده فروند نفت کش کویتی که قرار است با پرچم امریکا تردد کنند، اظهار کرد: «این نفت کش ها از این پس کشتی های امریکایی هستند و اطمینان دارم که امریکایی ها بدون هیچ گونه تردیدی از پرچم خود دفاع خواهند کرد.»^(۲) سعد عبدالله در عین حال گفت: «کشور وی علی رغم درخواست از امریکا و دیگر قدرت های بزرگ برای کمک به محافظت از جریان صادرات نفت کویت، تشدید تلاش ها برای پایان بخشیدن به این خون ریزی و متوقف کردن جنگی را که بسیاری از وجود آن رنج می برند، هدف اصلی خود تلقی می کند.» شیخ سعد اضافه کرد: «ما در صدد اتخاذ یک خط مشی مبتنی بر تشنج نیستیم. ثبت کشتی ها در امریکا، یک اقدام تجاری تلقی می شود و در جهت تشدید جنگ یا ایجاد رویارویی بین قدرت های بزرگ در منطقه نمی باشد.»^(۳) ولیعهد کویت همچنین درباره همکاری انگلیس، فرانسه و چین در اجرای عملیات اسکورت نفت کش های این کشور، گفت: «کویت سه فروند نفت کش انگلیسی اجاره کرده است و دولت فرانسه نیز هم اکنون سرگرم بررسی درخواست کویت برای ثبت مجدد نفت کش های کویتی در فرانسه است. امیدواریم پاسخ فرانسه در این خصوص مثبت باشد.»^(۴) چین کماکان سرگرم بررسی درخواست کویت برای اجاره نفت کش های چینی است. حال آنکه اتحاد شوروی که قبلاً سه فروند نفت کش به کویت اجاره داده، متعهد شده است تا نفت کش های دیگری را به شرط اینکه یک ماه قبل به آنها اطلاع داده شود، در اختیار کویت قرار دهد.»^(۵) وی همچنین درباره احتمال واگذاری پایگاه نظامی به نیروهای امریکایی گفت: «ما آمادگی نداریم پایگاه های هوایی یا دریایی اعطا کنیم ولی در صورت نیاز امریکا به نوعی تسهیلات، می توانیم درباره آن بحث کنیم.»^(۶)

۸۳۶۱

کویت برای اقامت نیروهای امریکایی و تأمین سوخت ناوگان جنگی امریکا تسهیلاتی فراهم کرده است. روزنامه العمل الاسلامی به نقل از منابع مطبوعاتی کویت نوشت: «به منظور تهیه مقدمات لازم برای برافراشتن پرچم امریکا بر فراز نفت کش های کویتی، دولت کویت اخیراً اقدام به ایجاد سه ایستگاه سوخت رسانی بزرگ برای کشتی های جنگی امریکا کرده است که قرار است در چند روز آینده عهده دار حفاظت از یازده نفت کش کویتی در خلیج فارس شوند. منابع مطبوعاتی کویت گفتند از مجموع سه ایستگاه مذکور، دو ایستگاه در "بندر عبدالله" و سومین ایستگاه در بندر "الشعبیه" برپا شده است. همین منابع افزودند دلیل اقدام کویت به ایجاد سه ایستگاه مذکور، شتاب دادن به عملیات فنی به منظور تردد

ص: ۷۰۸

۱-۱۳. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص آخر، خبرگزاری رویتر از کویت، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۲-۱۴. مأخذ ۹، ص آخر، خبرگزاری فرانسه.

۳-۱۵. مأخذ ۱۳.

۴-۱۶. مأخذ ۹، ص آخر، خبرگزاری فرانس پرس.

۵-۱۷. مأخذ ۹، ص آخر، خبرگزاری فرانس پرس.

۶-۱۸. مأخذ ۱۳.

کشتی های جنگی امریکا و پهلو گرفتن آنها در سواحل کویت می باشد. از طرفی، منابع موثق کویتی گفتند دولت کویت اخیراً اقدام به تخلیه چند مجتمع مسکونی کارمندان شرکت نفت کویت در منطقه الاحمدی به منظور سکونت دادن سربازان و افسران نیروی دریایی امریکا، کرده است. این سربازان و افسران امریکایی قرار است همراه کشتی های جنگی عهده دار حفاظت از نفت کش های کویتی، وارد کویت شوند. از سوی دیگر، دولت کویت و امریکا موافقت خود را برای تشکیل اتاق عملیات مشترک، متشکل از کارمندان عالی رتبه نفت کش های کویتی و افسران نیروی دریایی امریکا، ابراز کردند. وظیفه اتاق عملیات مزبور نظارت بر مأموریت واحدهای دریایی امریکا است که قرار است نفت کش های کویتی را حفاظت کنند. خاطر نشان می شود "عبدالفتاح البادر" رئیس اداره نفت کش های کویتی شخصاً پرچم های امریکا را که قرار است بر نفت کش های کویتی نصب شوند، از "لارنس هاپکینز" عضو کنگره امریکا در محل سفارت امریکا در کویت، تحویل گرفته است. (۱)

۱ ۸۳۷

شیخ محمد بن مبارک وزیر خارجه بحرین؛ امیدوارم که گسرس حضور نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس به بروز درگیری با ایران منجر نشود.

بحرین تنها کشور منطقه است که به طور رسمی پایگاه نظامی در اختیار نیروی دریایی امریکا قرار داده است، ولی وزیر خارجه این کشور از بروز تشنج نظامی بین ایران و امریکا اظهار نگرانی کرد. "شیخ محمد بن مبارک" در مصاحبه با روزنامه "گلف نیوز" چاپ بحرین، گفت: «امیدوارم که گسترش حضور نیروی دریایی امریکا در خلیج فارس به بروز درگیری با ایران منجر نشود.» وی گفت: «امیدوارم که کشورهای تولید کننده اسلحه نیز عرضه تسلیحات خود به هر دو کشور ایران و عراق را متوقف سازند.» وزیر خارجه بحرین همچنین گفت: «متوقف شدن جنگ، به اعمال یک تحریم بین المللی احتیاج دارد.» خبرگزاری رویتر با اعلام این خبر به نقل از وزیر خارجه بحرین می افزاید: «ما بایستی صبور و سرسخت باشیم. سازمان ملل تنها مکان قابل دسترسی جهانیان برای گفت و گو پیرامون این قضیه محسوب می شود و اگر شکست بخورد، ما با یک هرج و مرج و ناآرامی روبه رو خواهیم شد.» به نوشته "گلف نیوز" وزیر خارجه بحرین با اعلام حمایت کشور متبوعش از اقدام واشنگتن در رابطه با تجهیز نفت کش ها، افزود: «ما امیدواریم امریکا به یک رویارویی با ایران یا عراق کشانده نشود.» شیخ محمد بن مبارک الخلیفه گفت: «ما امیدواریم طرح تغییر پرچم به طور مسالمت آمیز و بدون هیچ گونه دخالتی انجام گیرد. ما این اقدام امریکا را مورد تأیید قرار دادیم و فکر می کنیم که اقدام بجایی می باشد.» وی افزود: «کویت صرفاً خواستار صدور نفت خود می باشد.» وی در پایان ادعا کرد: «پایگاه های نظامی در بحرین، از سوی هیچ کشور

١-١٩. روزنامه كيهان، ٢٩/٤/١٣٦٦، ص آخر، نشریه العمل الاسلامی.

دیگری به کار گرفته نخواهد شد. کمک ما به یک کشتی آسیب دیده، خواه امریکایی و یا خواه متعلق به کشوری دیگر، هیچ گونه نگرانی را در زمینه کشیده شدن بحرین به داخل جنگ خلیج فارس به وجود نمی آورد. ما خواستار رویارویی با ایران نیستیم.»^(۱)

۸۳۸ ۱

حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع، در مصاحبه با روزنامه اطلاعات درباره مسائل اساسی جنگ مطالبی را بیان کرد. محورهای اظهارات آقای هاشمی رفسنجانی عبارت بود از: بررسی نقاط مثبت و منفی قطع نامه اخیر شورای امنیت؛ علل استقبال عراق از این قطع نامه؛ منابع تأمین اسلحه ایران؛ نقد نظریه اقدام نظامی کشورهای غربی علیه ایران؛ ادامه حرکت متوازن در حفظ وضعیت فعلی اقتصاد و روند فعلی جنگ؛ شرایط تغییر اولویت از حفظ وضعیت فعلی به توسعه جنبه های نظامی؛ برشماری تخصیص های ریالی و ارزی در بخش نظامی؛ سیاست ایران در ارتباط با کشورهای منطقه و انتخاب روش عدم درگیری مستقیم با کویت و شرایط تغییر این سیاست؛ عملکرد فرانسه در تقویت جنبه های نظامی و اقتصادی عراق و نقش این کشور در تشنجات منطقه؛ برشماری سابقه اقدامات ایران برای ایجاد شرایطی جهت عادی سازی روابط با فرانسه؛ بازگویی کلیاتی از جریان فروش اسلحه امریکا به ایران (ماجرای مک فارلین) و اقدامات شیطنت آمیز امریکا در نحوه فروش و ارسال اسلحه، در این ماجرا.

گزیده ای از متن این مصاحبه به شرح زیر ارائه می شود:

«سؤال: مسئله ای که هم اکنون مسئله روز است، قطع نامه -۵۹۸- شورای امنیت است که امروز گفته می شد متن پیش نویس را تمام کرده اند و به تصویب می رسد. آخرین موضع ایران در این باره چیست؟»

آقای هاشمی: چیزی را که الان آورده اند (قطع نامه ۵۹۸) دو سه نکته جدید در خود دارد. یکی اینکه شروع کرده اند از متجاوز حرف زدن و دنبال جنگ افروز رفتن که این، خود نقطه مثبتی است، اما کیفیت کار مشخص نیست. دیگر، تحریم تسلیحاتی طرفی است که قطع نامه را نپذیرد. به هر طریق، نکات قابل تأملی ممکن است در این قطع نامه، برای ما وجود داشته باشد. در عین حال، مجموعه آن تأثیری در روند جنگ نخواهد داشت و به نظر ما با توجه به سابقه شورای امنیت و مسائلی که در همین قطع نامه وجود دارد، باید گفت از سر صداقت و مبتنی بر واقعیت ها نیست. آنها اگر صداقت داشتند، باید در همین قطع نامه صریحاً متجاوز را معرفی می کردند. عراق که شدیداً مستأصل است و از سال ۱۳۶۴ به این طرف، بیشترین ضربه ها را از جانب ما خورده است، ظاهراً از هر گونه پیشنهاد آتش بس، بازگشت به مرزهای گذشته و دیگر موارد، استقبال می کند. در حقیقت برای دنیا روشن است که طرف متجاوز کیست و این نکته بی است که حتی خود عراقی ها هم یک بار به آن اعتراف کرده اند؛ به این نحو که گفته اند: طرف آغاز کننده جنگ مهم نیست، باید طرف ادامه دهنده این جریان هم مشخص شود.

ص: ۷۱۰

سؤال: آیا این احتمال عملی است که گاهی در تحلیل‌های خارجی‌ها صحبت از اقدام مشترک و عملی در سطح جهان برای سرکوب و اعمال زور علیه ایران به میان می‌آید؟ و ضمناً، حوادث مربوط به سفارت‌خانه‌ها و برخورد کشورهای غربی با ما نوشته‌های جراید و رسانه‌های آنها هم این نکته را به ذهن می‌آورد که می‌خواهند افکار عمومی را آماده کنند تا احتمالاً در یک فرصت مناسب، به نام جامعه جهانی - فرض بفرمایید، با هواپیما - حمله کنند و قصدشان این باشد که به قول خودشان، مثلاً تهران را تسلیم کنند؟

هاشمی‌رفسنجانی رئیس مجلس و نماینده امام در شورای عالی دفاع در مصاحبه با روزنامه اطلاعات:

- اینکه شروع کرده‌اند از منجاوز حرف زدن و دنبال جنگه‌افروزش رفتن (در قطعنامه ۵۹۸) خود نفعه منبئی است.
 - خیلی بعید به نظر می‌رسد کشورهای دنیا خود را مستقیماً وارد جنگ کنند.
 - اگر مصلحت ایجاب کند و آن را تشخیص بدهیم می‌توانیم کفه جنگ را سنگین کنیم و کفه امور جاری را سبک کنیم
 - ما اکنون این راه را انتخاب کرده‌ایم، جنگ، در شرایط عادی نگاه داشتن وضع کشور، ادامه باید.
 - چون کویت ابزار حضور عراق در خلیج فارس است، ادامه این وضع موجب خواهد شد که کفاره سلطنت خود را بپردازد.
 - فرانسه مسئول اصلی حوادث در خلیج فارس است.
 - قبول داریم که ما می‌توانیم در بعضی موارد کارهایی بکنیم که وضع روابط خارجی‌مان را بهتر بکند.
 - مک‌فارلین که با آن همه سرمایه‌گذاری و با آن وضع، آمد به ایران با مأموران ما که صحبت می‌کردند، فرار بوده مونسک‌های سال ۱۹۸۲ را بدهند ولی از امریکا بردند اسرائیل و با مونسک‌های ده، دوازده سال بیش عوض کردند.

آقای هاشمی‌رفسنجانی: بیشتر نفت دنیا از طریق خلیج فارس تأمین می‌شود و کشورهای منطقه بسیار آسیب پذیرند. کافی است تأسیسات برق، آب شیرین کن و بنادر اینها فلج شود، تا کشورهايشان فلج شوند، که معمولاً وقتی جنگی رخ می‌دهد، چنین وقایعی محتمل است و بدین ترتیب، قیمت نفت در جهان، حتی به بشکه ای ۵۰ تا ۶۰ دلار می‌رسد که بر تورم جهانی اثر می‌گذارد؛ تازه اگر نفتی پیدا شود. به هر ترتیب، من بعید می‌دانم که کشورهای دیگر وارد جنگ شوند، گرچه جریان سفارت‌خانه‌های ما در انگلیس و فرانسه ادامه یک جریان کمک رساندن به عراق بود، اما واقعیت آن است که خیلی بعید به نظر می‌رسد کشورهای دنیا، خود را مستقیماً وارد جنگ کنند. البته عراق با تمام امکاناتش تاکنون در مقابل ما ایستاده است و ثمری نبرده است. آنچه مهم است، از اول هم، این کشورها پشت سر عراق بوده‌اند و تمام تلاش خود را برای حفظ رژیم حاکم بر عراق، به کار بسته‌اند که برایشان ثمری نداشته است.

سؤال: به نظر می‌رسد که از یک سو، تلاش کرده ایم که مسائل اقتصادی و مدیریت کشور را عادی نشان دهیم تا مشکلی در

رابطه با جنگ پیش نیاید. از سوی دیگر، دشمنان ما سیاستشان این است که جنگ را همچنان طولانی کنند. در حالی که چه بسا لازم باشد که ما جدی تر از این، همه برنامه ها و امکانات را به طور فوق العاده و کامل در ارتباط با مسئله اصلی کشور که جنگ است، قرار دهیم تا پیروزی سریع تر به دست آید.

آقای هاشمی: اگر مصلحت ایجاب کند و آن را تشخیص بدهیم (البته، تشخیص مصلحت با مقام

ص: ۷۱۱

رهبر، مجلس، دولت و ... است) که وضع جنگ از دو حال خارج نیست و اگر فرضاً روزی چنین خطری را جدی بگیریم، راه دوم را انتخاب می کنیم. یک راه این است که همین جوری، وضع عادی را زیاد به هم نزنیم. عمران کمتر و حرکت بطئی سازندگی را تحمل می کنیم و جنگ را ادامه می دهیم و هر سال هم که می گذرد، ما مقدار زیادی - خوب - پیش می رویم. می توانیم این سیاست را ادامه بدهیم و خودمان را هم به همین صورت حفظ کنیم تا کار را به نهایت برسانیم، که این، یک مقدار طول می کشد. دنیا هم سیاست صبر و انتظار دارد و یک روزی هم ممکن است رگ اصلی حیات صدام قطع شود. حالت دیگر آن است که ما می توانیم - اگر واقعاً روزی آن خطر را جدی بگیریم و آن را به عنوان یک توطئه تلقی کنیم و در مقابلش بایستیم - بیاییم و کفه جنگ را سنگین کنیم و کفه امور جاری کشور را سبک کنیم. یعنی، ما پارسال پانصد گردان آماده کردیم، خودمان را در زمان دیگری آماده کنیم که دو هزار گردان آماده کنیم که واقعاً، اگر مثل عراق نیرویمان را به جبهه ها بیاوریم، ما ظرفیت دو هزار گردان را داریم. من نگران آن شرایطی که می گوئید، نیستم، اگر نگرانی در این باره هست، احتمالاً در تصمیم گیری است که ما ممکن است دچار مشکلاتی شویم.

اگر همان گونه که ما سه ماه آخر پارسال -۱۳۶۵- را می جنگیدیم، سه فصل دیگر را هم همین جور بگردانیم، یک سال عمل کنیم، که در آن صورت ما باید اولویت ها را مطلقاً به جنگ بدهیم. اگر این جوری به طرف عراق بریزیم، عراق نمی تواند مقاومت کند. ما خیلی به مرکز عراق نزدیک هستیم، ما صد کیلومتر با بغداد فاصله داریم، با بصره فقط ۸ یا ۹ کیلومتر، با استان های بین بصره - بغداد که استان های حساسی هستند، فاصله خیلی کمی داریم. می توانیم خود را به هور یا دجله برسانیم و بالا تر از آن، به رود دیاله برسانیم، به سد دربندیخان برسانیم، در این طرف، در اطراف کرکوک و این جور جاها، اگر نیروی زیادی به کار بگیریم، عراق می شکند. آسیب پذیری عراق در حال حاضر خیلی شدید است و ما اگر بخواهیم در شرایط معمولی که الان داریم می جنگیم (بجنگیم)، ممکن است آنها امیدوار بشوند، صدام را سرپا نگاه دارند. همین وقایعی هم که الان در خلیج فارس رخ می دهد، در همین ارتباط است ولی ما الان سیاست کشورمان این نیست.

سؤال: با شرایطی که ما در آن هستیم، جنگ، مدیریت واحد و مشخصی یافته است، در حالی که پشت جبهه، فاقد آن است. شما بگوئید با توجه به تضادی که عادی نگاه داشتن شرایط و ادامه جنگ، در پی خواهد داشت، چگونه می توان این سیاست را در درازمدت ادامه داد؟

آقای هاشمی: ما اکنون این راه را انتخاب کرده ایم، یعنی رهبری، دولت و مجلس، همه پذیرفته اند جنگ، در شرایط عادی نگاه داشتن وضع کشور، ادامه یابد. ممکن است این سیاست به مصلحت نباشد، به ویژه در شرایطی که ما پیروز می شویم. این مسئله قابل بحث است و بهتر است در این باره چاره جویی شود. سال گذشته بر آن شدیم که این روال را بر هم نزنیم که با اجازه امام، منجر به استقراض از بانک مرکزی شد، که در آخر سال، در اصلاحیه بودجه منظور شد. حال اگر فرضاً این مبلغ را به سه تا چهار برابر افزایش دهیم، تجربه سال گذشته -۱۳۶۵- نشان دهنده آن است که

می توان آن را به دو برابر رساند. به هر حال بهتر است در این باره بحث بشود که به جنگ اختصاص یابد یا برای خرید کالاهای اساسی و حل مشکلات به مصرف برسد. در آن صورت، این سیاست ریاضت برنامه ریزی شده، اختیاری است. در آن صورت، نیروهایی را که باید برای روز مبادا ذخیره شوند، اگر توسط ما برای جنگ بسیج شوند، وضع جنگ خیلی جلوتر می رود. بودجه ای را که برای جبهه اختصاص داده ایم دو میلیارد و هشتصد میلیون دلار است و با ذخایر، مثلاً سه میلیارد می شود. از جمله راه هایی که در این باره وجود دارد، (پایان سریع جنگ با بسیج همه امکانات) افزایش احتمالی بودجه ارزی در صورت لزوم است. بودجه ریالی را نیز می توان در چنان موقعیتی بیشتر مصرف کرد. به عنوان نمونه اگر مبلغ هفتصد میلیارد ریال به جنگ اختصاص یافته، آن گونه نیست که اگر دو برابر نیرو بسیج کنیم، به مبلغ ۱۴۰۰ میلیارد ریال بودجه جنگ افزایش می یابد، بلکه با افزایش سیصد تا چهارصد میلیارد ریال، می توانیم توان جنگی را دو برابر افزایش دهیم.

سؤال: با بازنگری سیاستمان در منطقه خلیج فارس، در خواهیم یافت که کویت کمک های بی شماری به عراق کرده است، در حالی که ما نسبت به آنها سیاست جاذبه انگیز داشته ایم. اکنون نیز با توجه به مسئله واگذاری کشتی های کویت به امریکا، سیاست قاطع مشخصی در مورد کویت که عامل این بحران بود، نداشتیم. حال با توجه به آنکه سیاست کویت، احتمال رودرویی ما و امریکا را افزایش داده است، در این باره چگونه برخورد خواهیم کرد؟

آقای هاشمی: پاسخ به این سؤال، مستلزم بر شمردن نکات مثبت و منفی است. سیاست ما روشن است، به این گونه که در صورت همکاری این کشورها با امریکا، پیامد های آن را خواهند دید، یعنی چنانچه پایگاه های ما را تصرف کنند، پایگاه های آنان را تصرف می کنیم. بندرهایی را که امریکایی ها از آنان استفاده می کنند، در امان نخواهد ماند. در گذشته نیز کشورهای حوزه خلیج فارس، مانند کویت و عربستان، به عراق کمک کردند و اکنون نیز این گونه کمک ها ادامه دارد. حال ما چه باید بکنیم؟ آیا با آنها وارد جنگ شویم؟ در این شرایط که کشورهای بزرگ قصد دخالت در این منطقه دارند، ما نمی توانیم اقدام کنیم. اگر دنیا اطمینان داشت که عراق سقوط نخواهد کرد، این قدر اضطراب نداشت و تا این حد، برای درگیری با ما، سرمایه گذاری نمی کرد. در شرایطی، ممکن است این، یگانه راه ما باشد ولی سیاست ما این نیست، سیاست ما آن است که کشورهای خلیج فارس با ایران درگیر نشوند و در صورت تخلف، آنها را ببخشیم، با آنها مناسبات سیاسی داشته باشیم تا سیاست مستقل ملی در پیش بگیرند و با مردم باشند. ما در پی جنگ با عراق نبودیم.

سؤال: آیا روند عدم درگیری مستقیم با کویت، با وجود کمک به عراق در جنگ، نوعی ایجاد اطمینان برای ادامه سیاست های کویت نخواهد بود؟

آقای هاشمی: ما نقطه مشخصی را در نظر گرفته ایم و گفته ایم چنانچه عراق در منطقه شرارت نکند، ما از شرارت های آنان (کویت) چشم پوشی خواهیم کرد، یعنی امتیاز در مقابل امتیاز. در این مورد اگر عراق شرارت کند، دلیلی ندارد از آن چشم پوشی کنیم و چون کویت

ابزار حضور عراق در خلیج فارس است، جلوگیری از امکان استفاده عراق از خلیج فارس، یک اقدام عادلانه است. ادامه این وضع موجب خواهد شد که کویت کفاره شیطنت خود را بپردازد.

سؤال: اخیراً تحریکاتی در سیاست برخی کشورها علیه ایران صورت گرفت، از جمله، دولت فرانسه پیش از پایان مهلت اولتیماتوم، مناسباتش را با ایران قطع کرد و در انگلیس، ایتالیا و برخی کشورهای دیگر نیز چنین برخوردهایی وجود دارد. مسئله برخوردهای دسته جمعی علیه ایران شدت می یابد و هدف آن، آماده سازی افکار عمومی جهان برای مقصر نشان دادن ایران در ایجاد بحران و حتی جنگ و در پی آن، دخالت دادن این کشور در مسئله تروریسم جهانی است. نظر شما در این باره چیست؟

آقای هاشمی: اینکه ما با حرکت های سیاسی و یا برخی سازش ها و امتیازها، دوستان نیم بندی برای خودمان در محافل شرقی و غربی بیابیم که یکپارچه علیه ما وارد جنگ نشوند، غیر ممکن نیست. می توان حرکت هایی کرد و کسانی را با خود داشت. من کل مسئله را قبول دارم که ما می توانیم تا یک حدودی در بعضی موارد، کارهایی بکنیم که وضع روابط خارجی مان را بهتر بکند. اما واقعیت مسئله را نباید فراموش کنیم. دشمن ما، ماهیت ما را کم و بیش می شناسد، ما هم دشمن خودمان را می شناسیم. فرانسه الآن بیش از یک سال و اندی است که پیشنهاد می کند که ما می خواهیم روابطمان را عادی کنیم. مسئله جنگ را ملاحظه کنید! شوخی که نداریم؛ ما می خواهیم با یک کشوری روابطمان را عادی کنیم که آنها بی دریغ به دشمن ما هواپیما بدهند، موشک و هلی کوپتر بدهند، بمب های لیزری بدهند، رادارهای حساس و چیزهای دیگر. مهم ترین چیزهایی که در جنگ علیه ما به کار گرفته می شود، فرانسوی ها می دهند به عراق. تا آنجا که این آگروسه هایی که الآن می دهند، خوب! جنگ خلیج فارس و این مسائلی که هست عمده اش زیر سر همین آگروسه ها است. یعنی فرانسه مسئول اصلی حوادث در خلیج فارس است.

آقای هاشمی همچنین درباره نحوه برخورد امریکا در خصوص فروش اسلحه به ایران گفت: «امریکا در یک کانال مخفی برای حل مسائل خودش، به قول خودشان، برای راه باز کردن روابط استراتژیک با ما - واقعاً هم بوده، جزو اهدافشان بوده - وارد شدند و آن، این است که مأمورین خرید ما (خرید اسلحه) موقعی که برای قطعات مورد احتیاج ما به بازار سیاه در دنیا مراجعه می کردند، برای اینکه مثلاً قطعه یک موشکی را به ما بدهند، امریکایی ها هزار گونه بهانه درمی آوردند که داده نشود. مثلاً ما ۲۴۰ قطعه صورت داده بودیم که در بازارها خریداری شود. آنها به ما از این ۲۴۰ قطعه مثلاً - سیزده یا چهارده قطعه که حساس تر بود، ندادند. خوب! معلوم است که دروغ می گویند. ۲۲۷ قطعه اش را می دهند ولی می دانند که با همان ۱۳ قطعه، کار، لنگ است یعنی عملاً اخلاص می کنند. یا "مک فارلین" که با آن همه سرمایه گذاری و با آن وضع، آمد به ایران. یک چهارم، یک پنجم قطعات را توی هوایمای خالی، آورده بودند اینجا. یکی از این موارد موشک های "تاو" بود که مأمورین فروش آنها در بازارها به ما دادند، خوب! آنها که با مأمورانمان صحبت می کردند، قرار بوده موشک های سال ۱۹۸۴

-۱۳۶۳- را بدهند، ولی [این موشک ها را] از امریکا برداشتند بردند اسرائیل و [آنها را] با موشک های ده سال دوازده سال پیش عوض کردند. یک بار (آن موقع هایی که شهرها را می زدند) بنا بود موشک های دوربرد "هاگ" را گیر بیاوریم. ما موشک هایی که داشتیم، یک برد معینی داشت. به ما گفتند ما نسل جدیدش را داریم. آمدند همان موشک های قدیمی را رنگ کردند و به صورت جدید درآوردند و هجده قبضه از این موشک ها را به وسیله مأموران ما، آوردند به فرودگاه تهران. ما یکی را برداشتیم که برویم به "خارک"، رفتیم آنجا آزمایش کردیم، دیدیم عین همان موشک های خودمان است که داریم بلکه یک مقدار عقب تر! یعنی ده، دوازده شماره عقب تر از آنچه ما خودمان داریم»^(۱)

۸۳۹ ۱

صدها گردان از نیروهای داوطلب در قالب نیروهای "مدافعان خلیج فارس"، عازم مرزهای آبی جنوب کشور شدند. روزنامه کیهان ضمن اعلام این خبر، در تشریح چگونگی اعزام و نوع نیروهای اعزام شونده نوشت: «در پی تهدید های امریکا مبنی بر حمایت از نفت کش های کویتی به منظور حضور خود و دیگر توطئه گران غرب جهت آتش افروزی در آب های خلیج فارس، صدها گردان از نیروهای تازه نفس رزمی - تخصصی مردمی در ادامه عزیمت رزمندگان سلحشور میهن اسلامی مان به جبهه های نبرد حق علیه باطل، تحت عنوان "کاروان های مدافعین خلیج فارس"، در میان بدرقه گرم و پر شور مردم همیشه در صحنه و استوار شهرهای مختلف، برای پیوستن به هم رزمان خود، رهسپار مرزهای آبی جنوب کشور شدند.

امروز صدها گردان از نیروهای داوطلب در قالب نیروهای "مدافعین خلیج فارس" عازم مرزهای آبی جنوب کشور شدند.

امروز صدها گردان از نیروهای داوطلب در قالب نیروهای "مدافعین خلیج فارس" عازم مرزهای آبی جنوب کشور شدند.

ص: ۷۱۵

گزارش های خبرنگاران ما حاکی است، دلیرمردان سپاهیان توحید، قبل از عزیمت از شهرهای بندرعباس، قم، سنندج، رشت، کرمان، بوشهر، شیراز، قزوین، مشهد، دامغان، همدان، ورزنه، هشتپر تالش، میبد، یزد، ساری، شهرکرد، بروجن، فارس، لردگان، سمنان، نور، بابلسر، بیرجند، قمشه، گیلان غرب، بروجرد، قروه، بندرلنگه، شاهرود، کتالم، گلوگاه، کاشان، اهواز، زاهدان و ورامین به مرزهای آبی - خاکی میهن اسلامی، پس از انجام نوحه خوانی و سینه زنی، دست به یک مانور رزمی باشکوه در سطح خیابان های این شهرستان ها زده و آمادگی خود را جهت هرگونه رویارویی و برخورد با توطئه های امریکای جنایتکار در خلیج فارس و سرکوبی قوای تجاوزگر صدامی، به نمایش گذاشتند. این گزارش ها حاکی است، در حالی که مسئولان و مقامات محلی، روحانیون، کارکنان ادارات و ارگان های دولتی و انقلابی حضور داشتند، اقشار مختلف مردم با شعارهای "ما فاتح ارونندیم - در خلیج فارس توانمندیم"، "خلیج فارس ایران - محل دفن ریگان"، "جنگ جنگ تا پیروزی"، "مرگ بر امریکا"، ضمن بدرقه شایسته از لشکریان توانمند اسلام، بر شکست نهایی دشمن صهیونیستی حاکم بر عراق و حامیان بین المللی اش و پیروزی نهایی، تأکید کردند. (۱)

۸۴۰ ۱

رادیو امریکا درباره علل حمایت مردم ایران از جنگ، مصاحبه روزنامه نیویورک تایمز را که با دو تن از صاحب نظران امریکایی انجام شده است، چنین نقل می کند. "گری گوری رز" پژوهشگر دانشگاه "تگزاس"، با رویکرد روانشناسی - اجتماعی، به تأثیرات بمباران شهرهای ایران اشاره کرده و می گوید: «شور جنگ ایران از آن جهت مداومت یافته است که بمباران هوایی مردم غیرنظامی، توسط عراق، به پشتیبانی همگانی افزوده است. یکی از دوستان انگلیسی من که در تهران زندگی می کند، می گوید که روز بعد از یکی از بمباران ها در محله او، بر شمار داوطلبان عزیمت به جبهه که در برابر دفتر بسیج نزدیک منزل او به صف ایستاده بودند، به شدت افزوده شد. از این رو، گمان می رود که بمباران عراقی ها، در واقع بر میزان هواداری مردم از ادامه جنگ می افزاید. "رابرت سورو" گزارشگر روزنامه نیویورک تایمز نیز به زمینه های تاریخی روابط ایران و عراق و همچنین به شرایط روانی جامعه ایران، ناشی از بی توجهی غرب به تجاوز عراق، اشاره کرده و می گوید: برای غرب اشتباه بزرگی است که احساس مظلومیت ایرانی ها در این جنگ نادیده گرفته شود. به گمان من، جنگ یک واکنش اساسی و دیرپا علیه عراق به وجود آورده است. سوای انزجار بسیار قدیمی از عراقی ها به عنوان نزدیک ترین عرب ها به ایران، گونه ای رقابت ایران و عراق در میان است که قدمت بسیار دارد. یکی از عوامل اصلی مهم رنجش و خشمی که ایرانیان از امریکا و باقی جهان غرب دارند، این است که پس از هجوم روشن و آشکار یک اقدام خصمانه علیه یک کشور همسایه، هیچ کس به پشتیبانی از ایران برنخواست. البته در آن

ص: ۷۱۶

زمان، در دوره بحران گروگان های امریکایی، اوضاع بسیار پیچیده و دشوار بود. با این همه، احساس کلی ایرانیان آن است که به آنها حمله شده، هیچ کس از آنها دفاع نکرده است و آنها می خواهند جهانیان بدانند که انتقامشان را خواهند گرفت.» (۱)

۸۴۱ ۱

خبرگزاری رویتر درباره تشدید اقدامات نظارتی ایران در تنگه هرمز، به نقل از منابع کشتی رانی اعلام کرد: «در حالی که تنها چند روز به اجرای طرح اسکورت نفت کش های کوبیتی توسط ناوهای امریکایی باقی مانده است، ایران کنترل کشتی های تجاری در تنگه هرمز را تشدید کرده است.» (۲) رویتر می افزاید: «چهار فروند ناوچه نیروی دریایی ایران مستقر در بندرعباس، در روزهای اخیر، فعالیت های خود را در رابطه با کنترل کشتی های تجاری، به طرز غیرمعمول افزایش داده اند و کشتی های باری، هدف های اصلی آنها به شمار می روند. ایران می تواند از طریق تلاش برای کنترل هویت دو نفت کش کوبیتی با پرچم امریکا که قرار است به زودی از طریق تنگه هرمز وارد خلیج فارس شوند، سبب افزایش تشنج در منطقه شود، ولی با توجه به قدرت آتش دفاعی و هجومی واحدهای اسکورت کننده نفت کش ها و برخوردار بودن آنها از پشتیبانی هوایی، انتظار نمی رود که ایران به یک چنین اقدامی دست بزند. حرکت آنها هر وقت که باشد، یک چیز قطعی است، ایرانی ها از آن اطلاع خواهند داشت. حتی یک کشتی، بدون اطلاع ایرانی ها از تنگه هرمز عبور نمی کند.» (۳)

از سوی دیگر، روزنامه "الاتحاد" خبر داد شوروی از ایران خواسته است از اجرای مانور نظامی خود در خلیج فارس که در روزهای آینده برگزار خواهد شد، خودداری کند. این روزنامه به نقل از منابع نزدیک به "آندره گرومیکو" رئیس جمهوری شوروی، می افزاید: «رئیس جمهوری شوروی طی دیدار اخیرش با لاریجانی معاون وزیر خارجه ایران که در مسکو انجام گرفت، از وی خواسته است تا به مقامات ایران بگوید، با توجه به موقعیت فعلی ایران، از برگزاری مانور نظامی خود (مانور دریایی شهادت) که قرار است در ماه آینده در خلیج فارس اجرا شود، خودداری نمایند. براساس این گزارش آندره گرومیکو گفته است که این مانور به حل مسالمت آمیز قضیه کمکی نخواهد کرد.» (۴)

۸۴۲ ۲

با نزدیک تر شدن زمان شروع اسکورت نفت کش های کوبیتی و احتمال افزایش تنش های موجود در خلیج فارس، دولت ژاپن از شرکت های نفتی این کشور خواست که وابستگی نفتی خود به ایران را کاهش دهند. روزنامه "لویدز لیست" چاپ لندن، با اعلام این خبر، می افزاید: «ژاپن به کمپانی های نفتی این کشور توصیه کرد وابستگی خود به نفت ایران را کاهش دهند و در صدد یافتن جایگزینی برای آن باشند تا در صورت بروز هرگونه قطع جریان صدور نفت ایران، آمادگی لازم را داشته باشند.»

ص: ۷۱۷

۲-۲۴. مأخذ، صص ۲۷ و ۲۸، دویی - خبرگزاری رویترا، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۳-۲۵. مأخذ، ص ۲۸، خبرگزاری رویترا، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۴-۲۶. مأخذ، صص ۶ و ۷، تهران - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۴/۱۳۶۶، روزنامه الاتحاد.

لویدز لیست می نویسد: «پس از ملاقات دوشنبه مقامات وزارت تجارت و صنایع ژاپن با نمایندگان این شرکت ها، یکی از این نمایندگان، دلیل تشکیل جلسه را غیرعادی توصیف کرده و گفت مقامات دولتی می خواستند بدانند دقیقاً در آینده نزدیک، شرکت های ژاپنی روی دریافت چه میزان نفت از ایران برنامه ریزی کرده اند.» این روزنامه می افزاید: «قرار برپایی این جلسه هفته قبل، زمانی گذاشته شد که هم زمان با تشدید حضور نظامی امریکا در خلیج فارس، ژاپن احساس کرد که این وضعیت حساس ممکن است به یک قطع موقت در صادرات نفت ایران منجر شود.» لویدز لیست اضافه می کند: «یک منبع نزدیک به وزارت تجارت و صنایع ژاپن گفته است مقامات دولت ژاپن از امکان درخواست امریکا جهت تحریم خرید نفت از ایران نگرانند و مایل نیستند یک بار دیگر بعد از ماجرای کمپانی توشیبا که ژاپن را در موقعیت ضعیفی در مقابل امریکا قرار داد، واقع شوند.» در پایان این خبر آمده قرار است: «مقامات وزارت نفت ایران، هفته آینده برای مذاکره جهت افزایش فروش نفت به ژاپن و رسانیدن آن تا سطح روزانه چهارصد هزار بشکه، وارد توکیو می شوند.»^(۱)

در زمینه تأثیر ناامنی ناشی از درگیری ایران و امریکا در وضعیت بازار نفت، تحلیل گران نفتی امریکا اعلام کردند: «از بیم کاهش عرضه نفت به دلیل درگیری نظامی میان ایران و امریکا در خلیج [فارس] بهای نفت به حدی رسیده است که طی هجده ماه گذشته، بالاترین حد به نظر می رسد.»^(۲)

۱۴۳۱

سفیران دانمارک، بلژیک و آلمان غربی به عنوان رؤسای دوره ای جامعه اقتصادی اروپا، پیش از ظهر امروز با "علی محمد بشارتی" قائم مقام وزیر خارجه دیدار کردند. در این دیدار که چند ساعت قبل از تشکیل جلسه وزیران خارجه عضو جامعه اروپا در بروکسل انجام گرفت، علی محمد بشارتی با تشریح اقدامات خلاف قانون دولت فرانسه، گفت: «ما به هیچ وجه تسلیم فشار و شاتناژ نشده و سیاست ضربه را در برابر هر کشوری که بخواهد به ما تعدی کند، اجرا می کنیم.» وی تأکید کرد: «دولت فرانسه، سفارت جمهوری اسلامی ایران را به محاصره درآورده است و از رفت و آمد دیپلمات های ما جلوگیری می کند و همچنین یکی از دیپلمات های ما را به شدت مجروح کرده است که هم اکنون در بیمارستان بستری و حال وی وخیم می باشد. به نظر ما، همه مشکلات فوق را که فرانسه آغاز کرده است باید مورد بررسی قرار داد تا مشخص شود که چرا و به چه علت، دولت فرانسه کنوانسیون وین را زیرپا گذاشته است؟ و به نظر ما، باید با این علت ها مبارزه کرد.» در این ملاقات، سفیر دانمارک - که کشورش ریاست جامعه اروپا را به عهده دارد - رفع محاصره سفارت فرانسه در تهران، آزادی تردد دیپلمات های فرانسوی و ملاقات با آنها را تقاضا کرد که قائم مقام وزارت خارجه در پاسخ گفت: «هرگاه حرکتی برای اجرای مقررات کنوانسیون وین و رفع تضییقات به عمل آمده برای سفارت و دیپلمات های ایران در

ص: ۷۱۸

۱- ۲۷. مأخذ، صص ۴ و ۵، لندن - خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۳۰/۴/۱۳۶۶، روزنامه لویدز لیست چاپ لندن.

۲- ۲۸. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۴/۱۳۶۶، تهران - واحد مرکزی خبر.

پاریس از سوی دولت فرانسه مشاهده کنیم، ما نیز متقابلاً عکس العمل مثبت نشان خواهیم داد و همچنین از سفرای جامعه اروپا انتظار داریم که رفتار خلاف قانون فرانسه را تقیح کرده و با عیادت از آقای "امین زاده" در بیمارستان، مشاهده نمایند که مدعیان حقوق بشر و کنوانسیون وین، چه بلایی بر سر دیپلمات ایرانی آورده اند.»^(۱)

در پی این ملاقات، "ژاک یوس" وزیر امور خارجه "لوگزامبورگ"، اعلام کرد: «ایران به رغم مداخله دانمارک که به نام جامعه اقتصادی اروپا انجام گرفت، کماکان بر مواضع خود پافشاری کرده و همچنان برای اینکه بگذارد دیپلمات های فرانسوی، تهران را ترک کنند، می خواهد تا پاریس مصونیت دیپلماتیک در مورد وحید گرجی را به رسمیت بشناسد.»^(۲)

وزیران خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا نیز که بعد از ظهر امروز در بروکسل تشکیل جلسه دادند، متعهد شدند که در مناقشه میان ایران و فرانسه، کمک های انسانی و مادی در اختیار فرانسه قرار دهند. خبرگزاری آسوشیتدپرس با اعلام این خبر می افزاید: «وزیر خارجه دانمارک که ریاست اجلاس وزرای مزبور در بروکسل را به عهده داشت، گفت: فرانسه خواستار حمایت سیاسی از شرکای خود در جامعه مزبور در رابطه با سخت شدن موضع آن کشور در مناقشه با ایران نشده است. وی افزود: "برنارد بوسون" معاون وزیر خارجه فرانسه، خواستار حمایت مادی برای دیپلمات های خود در تهران شده است.»^(۳) امریکا نیز ضمن حمایت از موضع فرانسه، روش ایران را محکوم کرد. "مارلین فیتز واتر" سخن گوی کاخ سفید با اعلام این خبر افزود: «ما از فرانسه به خاطر این اقدام، حمایت می کنیم و اقدام فرانسه را قابل توجیه می دانیم.»^(۴)

۸۴۴۱

مذاکرات نسبتاً مفصل فرمانده قرارگاه نصرت (علی هاشمی) با فرمانده تیپ ۱۲ قائم (مهدوی نژاد) در بعد از ظهر امروز هر چند نتیجه مورد انتظار قرارگاه نصرت مبنی بر حضور مجدد نیروهای تیپ ۱۲ در سنگرهای تصرف شده در شب قبل را به همراه نداشت، لیکن مهدوی نژاد با توجه به امکانات محدود یگاننش پذیرفت که با اجرای عملیاتی محدود، یک دسته نیرو شامل ۳ تیم، در سنگر شماره ۳ تا پیچ ضلع غربی جزیره مجنون جنوبی مستقر شوند. علاوه بر آن، اقدام به احداث سنگر و استحکامات نمایند و حداقل بخشی از محدوده تصرف شده در شب قبل را تثبیت کنند.

در پی تصمیم به اجرای عملیات محدود روی ضلع غربی جزیره مجنون جنوبی، با دستور فرمانده تیپ ۱۲ قائم، نیروهای غواص عمل کننده پس از تاریکی هوا از مسیر نهر صوئیب حرکت کردند و به دلیل تاریک بودن منطقه با حدود ۵/۱ ساعت تأخیر، ساعت ۲۱:۳۰ روی ضلع غربی پیاده شده و در سنگر ۴ مستقر شدند و پس از شناسایی عمق منطقه به وسیله

ص: ۷۱۹

۱- ۲۹. روزنامه کیهان، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۸، خبرگزاری جمهوری اسلامی.

۲- ۳۰. مأخذ ۳، ص ۴۰، بروکسل - خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

۳- ۳۱. مأخذ ۸، ص ۵۱، بروکسل - آسوشیتدپرس، ۳۰/۴/۱۳۶۶.

۴- ۳۲. مأخذ ۳، ص ۵۰، واشنگتن - خبرگزاری فرانسه، ۲۹/۴/۱۳۶۶.

نیروهای اطلاعات به جلو حرکت کردند. دشمن که حرکت این نیروها را کنترل می کرد(۱) بلافاصله با شلیک منور و پرتاب فلر (منور قوی و پردوام) به وسیله هلی کوپتر، آسمان منطقه را روشن کرد و با اعلام آماده باش صددرصد به نیروهای در خط و آتش خود، به نیروهای تأمین جلو دستور داد به عقب برگردند. حجم آتش عراق تلفاتی را به نیروهای غواص وارد کرد و حدود ۱۰ تن از آنان، از جمله دو تن از نیروهای اطلاعات مجروح شدند. با وجود این، نیروها پیشروی کردند و به سنگر ۳ رسیدند و چون نیروهای عراقی در آنجا حضور نداشتند، پیشروی تا پیچ ضلع غربی ادامه یافت.

با روشن شدن هوا، نیروهای در خط اعلام کردند به دلیل سنگین بودن آتش عراق، جز ۳ نفر، بقیه نیروها مجروح شده اند که فرماندهی تیپ تصمیم گیری را به خود این نیروها واگذار کرد و آنها نیز حرکت به عقب را آغاز کردند لکن در ساعت ۶:۳۰ صبح مجدداً حدود ۱۵۰ متر جلوتر از سنگر ۵/۳ مستقر شدند.(۲)* (۳)

۸۴۵ ۱

در ساعت ۳ بامداد امروز یک گردان از نیروهای کماندویی عراق در منطقه عملیاتی فاو در خط حد نیروهای لشکر ۱۴ امام حسین(ع) (کارخانه نمک) به مواضع این یگان هجوم آوردند. نیروهای خودی که از قبل آمادگی مقابله با این اقدام دشمن را داشتند، با تاکتیک نظامی اجازه دادند تا نیروهای عراقی ۳۰۰ متر به داخل مواضع خودی نفوذ نمایند، سپس به نیروهای عراقی یورش بردند. در این عملیات ۶۰ تن از نیروهای دشمن کشته و بیش از ۱۵۰ تن نیز زخمی شدند. چند تن از مهاجمان نیز به اسارت درآمدند.(۴)

۸۴۶ ۲

در ادامه مأموریت کنترل تنگه هرمز، ناوگان نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران، امروز ۴ فروند کشتی خارجی را در تنگه هرمز بازرسی کردند و پس از اطمینان از نبود کالای غیرمجاز در این کشتی ها، آنها را در مسیرهای مربوطه هدایت کردند. همچنین به گزارش ستاد مشترک ارتش، واحدهای نیروی دریایی ارتش، دو فروند شناور عراقی را در کانال خور عبدالله شناسایی کردند و سپس با آتش دقیق توپخانه های ساحلی هر دو شناور را منهدم کردند.(۵)

ص: ۷۲۰

۱- اخبار واصله از شنود حاکی از آن بود که نیروهای عراق حرکت ۴ نفر از نیروهای تیپ ۱۲ قائم (۲ تن نیروی اطلاعات، یک آر.پی.جی زن، یک تیربارچی) را که برای شناسایی جلوتر رفته بودند، به عقب گزارش کرده اند. لذا احتمال قوی این بود که دشمن قایق حامل نیروهای اطلاعاتی خود را به دور از دید نیروهای خودی مستقر کرده بود تا تحرکات خط مقدم را به عقب گزارش بدهند.

۲- * با هماهنگی قرارگاه نصرت از بعدازظهر روز ۳۰/۴/۱۳۶۶ هماهنگی لازم جهت تحویل مجدد خط ضلع غربی به لشکر ۱۰۵ قدس به عمل آمد که این خط شب هنگام به لشکر ۱۰۵ قدس تحویل شد.

۳- ۳۳. سند شماره ۵۴۹ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: "عملیات جزیره معنون"، گزارش راوی قرارگاه کربلا، یدالله

ایزدی، صص ۵۹ تا ۶۲ و نوار شماره ۲۵۹۵۶۰، هدایت عملیات، ۳۰/۴/۱۳۶۶.

۴-۳۴. دفتر سیاسی سپاه، نشریه "رویدادها" شماره ۱۵۴، ۳۱/۵/۱۳۶۶، ص ۲.

۵-۳۵. روزنامه کیهان، ۳۱/۴/۱۳۶۶، ص ۳، اطلاعیه شماره ۲۹۰۴، ستاد مشترک ارتش؛ و سند شماره ۱۲۰۹۰۹ مرکز مطالعات و

تحقیقات جنگ: گزارش روزانه ۳۰/۴/۱۳۶۶.

در حمله عناصر حزب دمکرات به نیروهای خودی در پایگاه "میدانلر" از توابع سلماس، چهارده تن از نیروهای حزب دمکرات مجروح شدند. در این حمله یکی از نیروهای خودی به شهادت رسید. (۱) همچنین گروهی ۲۵ نفره از نیروهای این حزب، به پایگاه مقاومت "کلکتان" (کلکجان) در اطراف مریوان حمله کردند و یک و نیم ساعت با نیروهای این پایگاه درگیر شدند، ولی موفقیتی به دست نیاوردند. در این حمله، دو تن از نیروهای مهاجم زخمی شدند. (۲)

در لرستان نیز پانزده فرد مسلح، که احتمال داده می شود جزء عناصر سازمان مجاهدین خلق باشند، با حمله به مقر یک توپ ضدهوایی در "پل دختر" در نزدیکی منطقه حساس "تنگ فنی" قصد داشتند آن را به تصرف درآورند که با مقاومت نیروهای محافظ ضدهوایی، موفقیتی به دست نیاوردند. در این حمله یکی از افراد محلی که صاحب یک قهوه خانه بود، به شهادت رسید. (۳)

مبارزان کرد چهارتن از اتباع مصری را در شهر "صلاح الدین" در غرب منطقه "شقلاوله"، اسیر کردند. خبرگزاری جمهوری اسلامی در این باره اعلام کرد: «این عده که به عنوان مزدور در خدمت رژیم بعث عراق قرار داشتند، به هنگام حمله مبارزان کرد به یک کاباره در شهر "صلاح الدین"، دستگیر شدند. در همین عملیات، کاباره و مشروب فروشی شهر نیز به آتش کشیده شد.» (۴)

ضمیمه گزارش ۸۲۹: متن کامل قطع نامه ۵۹۸

«قطعنامه ۵۹۸ (۱۹۸۷)

تاریخ: ۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷ (۲۹ تیر ۱۳۶۶)

رای: اتفاق آرا

شورای امنیت،

با تأیید مجدد قطع نامه ۵۸۲ (۱۹۸۶) خود،

با ابراز نگرانی از اینکه علی رغم درخواست هایش برای آتش بس، مخاصمه بین ایران و عراق به شدت سابق و با تلفات انسانی و تخریب مادی بیشتر، ادامه دارد،

با تأسف نسبت به آغاز و ادامه این مخاصمه،

همچنین با تأسف نسبت به مباران مراکز کاملاً مسکونی غیرنظامی، حملات به کشتی های بی طرف و هواپیماهای غیرنظامی،

تخطی از قوانین بشردوستانه بین المللی و سایر قوانین مخاصمات مسلحانه و به ویژه استفاده از سلاح شیمیایی برخلاف تعهدات ناشی از پروتکل ۱۹۲۵ ژنو،

با نگرانی عمیق از اینکه احتمال تصاعد و گسترش بیشتر مخاصمه وجود دارد،

با عزم راسخ نسبت به پایان دادن به تمامی عملیات نظامی بین ایران و عراق، با اعتقاد به اینکه حل و فصل جامع، عادلانه، شرافتمندانه و بادوام در مخاصمه بین ایران و عراق باید حاصل شود،

با یادآوری مقررات منشور سازمان ملل متحد، به ویژه تعهد کلیه اعضا نسبت به حل و فصل اختلافات بین المللی به طرق صلح آمیز به نحوی که صلح و امنیت بین المللی و عدالت را به خطر نیندازد؛

ص: ۷۲۱

۱- ۳۶. سند شماره ۰۸۸۲۶۵ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از فرماندهی قرارگاه حمزه سیدالشهدا، به فرماندهی محترم نیروی زمینی سپاه، ۶/۵/۱۳۶۶، ص ۱.

۲- ۳۷. سند شماره ۰۸۸۱۷۷ مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ: از قرارگاه حمزه سیدالشهدا - معاونت اطلاعات، به ستاد مرکزی سپاه - معاونت اطلاعات، ۱/۵/۱۳۶۶.

۳- ۳۸. واحد اطلاعات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، نشریه "گزارش روزانه"، شماره ۲۵۱، ۳۱/۴/۱۳۶۶، ص ۱.

۴- ۳۹. روزنامه اطلاعات، ۳۰/۴/۱۳۶۶، ص ۱۴، خبرگزاری جمهوری اسلامی از ارومیه.

با احراز اینکه در مخاصمه بین اختلاف ایران و عراق، نقض صلح حاصل شده است،

با اقدام بر اساس مواد ۳۹ و ۴۰ منشور سازمان ملل متحد،

۱- از ایران و عراق می خواهد که به عنوان اولین قدم به سوی حلّ و فصل از طریق مذاکره، آتش بس فوری را رعایت کنند، تمام عملیات نظامی را در زمین، دریا و هوا متوقف سازند و کلیه نیروها را بی درنگ به مرزهای شناخته شده بین المللی بازگردانند.

۲- از دبیرکل درخواست می شود که گروهی از ناظران سازمان ملل متحد را برای تأیید، تحکیم و نظارت بر آتش بس و عقب نشینی به مرزها اعزام دارد و به علاوه از دبیرکل درخواست می شود که ترتیبات ضروری را برای مشاوره با طرفین انجام داده و گزارش آن را تسلیم شورای امنیت کند.

۳- شورا مصرانه می خواهد که اسرای جنگی پس از توقف مخاصمات فعال، براساس کنوانسیون سوم ژنو در ۱۲ اوت ۱۹۴۹ بی درنگ آزاد و عودت داده شوند.

۴- از ایران و عراق دعوت می شود که با دبیرکل درخصوص اجرای این قطعنامه و در کوشش های میانجیگرانه برای کسب یک حلّ و فصل جامع، عادلانه، شرافتمندانه و مورد قبول طرفین در مورد تمام موضوعات مهم، براساس اصول مندرج در منشور ملل متحد همکاری کنند.

۵- از کلیه دولت های دیگر دعوت می شود که حداکثر خویشتن داری را به عمل آورده و از هر اقدامی که ممکن است منجر به تصاعد و گسترش بیشتر مخاصمه شود احتراز جویند و بدین گونه اجرای قطعنامه حاضر را تسهیل نمایند.

۶- از دبیرکل درخواست می شود که ضمن مشورت با ایران و عراق، مسئله تفویض کار تحقیق در باب مسئولیت مخاصمه را به هیئتی بی طرف، بررسی کرده و در حداقل مدت ممکن به شورا گزارش دهد.

۷- با شناسایی عظمت خسارات وارده در خلال مخاصمه و نیاز به کوشش جهت نوسازی، به محض پایان مخاصمه با استفاده از کمک های مناسب بین المللی، از دبیرکل درخواست می شود که گروهی از کارشناسان را برای مطالعه در باب مسئله نوسازی تعیین کرده و به شورای امنیت گزارش دهد.

۸- به علاوه از دبیرکل درخواست می شود که با مشورت با ایران و عراق و سایر کشورهای منطقه، تدابیر افزایش امنیت و ثبات منطقه را مورد مذاقه قرار دهد.

۹- از دبیرکل درخواست می شود که شورای امنیت را به طور مداوم در جریان اجرای این قطعنامه قرار دهد.

۱۰- شورای امنیت تصمیم دارد که برای در نظر گرفتن اقدامات بیشتر و تضمین اجرای این قطعنامه در صورت ضرورت جلساتی تشکیل دهد. (۱)

۱- ۴۰. وزارت امور خارجه، اداره كل امور حقوقی، تحلیلی بر جنگ تحمیلی رژیم عراق علیه جمهوری اسلامی ایران جلد دوم، تهران مؤسسه چاپ و انتشارات وزارت امور خارجه، چاپ دوم ۱۳۷۳، صص ۲۱۲ تا ۲۱۴؛ و - سند شماره S/۱۸۹۸۳ شورای امنیت سازمان ملل، ۲۰ ژوئیه ۱۹۸۷، ترجمه مرکز مطالعات و تحقیقات جنگ.

گزارش روز شمار فشرده اهم مطالب

مهم

ص: ۷۲۴

روزشمار جنگ ایران و عراق

کتاب چهل ونهم: تصویب قطعنامه ۵۹۸، زمینه های سیاسی و نظامی

ص: ۷۲۵

۱ نشست فرماندهی کل سپاه و جانشین فرمانده نیروی زمینی با فرماندهی قرارگاه نجف برای بررسی چگونگی اجرای عملیات در منطقه ماؤوت (عملیات نصر ۴) و تأکید فرماندهی کل سپاه بر تصرف شهر ماؤوت برای دستیابی به پیامدهای مثبت سیاسی آن.

۲ ابلاغ مأموریت فرماندهی نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی به تیپ ۴۰ سراب برای تصرف یال‌های غربی ارتفاعات میمک.

۳ نیروهای خودی در دو درگیری پی‌درپی با عوامل سازمان کومه له در حوالی گردنه "خان" و "زیویه" از توابع بانه تلفات سنگینی به آنها وارد کردند.

۴ فرماندهی کل سپاه، مسئولان قرارگاه حمزه و حاکم شرع کردستان در نشست امروز خود مسائل سیاسی و امنیتی منطقه را بررسی کردند و در خصوص برخورد قاطع با ضد انقلاب و دیگر مسائل مطرح شده تصمیماتی گرفته شد.

۵ با پناهنده شدن ۱۲۴ تن دیگر از مسلمانان کرد عراقی به ایران جمع پناهندگانی که از روز گذشته به اردوگاه باختران منتقل شده اند به ۳۶۱۵ نفر رسید. اطلاعیه کمیته هماهنگی سازمان‌ها و احزاب کرد در هلند در پی اقدامات عراق علیه کردهای منطقه و اشاره به اقدامات حکومت عراق علیه کودکان و خردسالان کرد این کشور و درخواست رسیدگی به این مسئله.

۶ عراق چهار روستای کردنشین "بالیسان"، "شیخ‌واسان"، "کانی برو" و "وزینه" از استان اربیل را با عوامل شیمیایی "خردل"، "فوسژن" و "دی فوسژن" بمباران شیمیایی کرد. روزنامه کیهان: اهالی مناطق آزادشده استان اربیل عراق در نتیجه محاصره اقتصادی رژیم این کشور با کمبود شدید مایحتاج عمومی مواجه شده اند.

۷ کاردار ایران در سازمان ملل با ارسال دو نامه به دبیرکل، تهدید یک هواپیمای مسافری ایران به وسیله ناو امریکایی و حمله شیمیایی عراق به دو روستا در بانه را به اطلاع وی رساند.

امام خمینی با درخواست مسئولان حزب جمهوری اسلامی برای تعطیل کردن فعالیت‌های این حزب موافقت کردند. از امروز عنوان "ارگان حزب جمهوری اسلامی" از نام روزنامه جمهوری اسلامی حذف شد. متن نامه درخواست مسئولان حزب جمهوری اسلامی از حضرت امام مبنی بر کسب اجازه برای

۱ انحلال حزب جمهوری اسلامی با ذکر دلایلی چون عدم احساس فواید و منافع آغازین و جلوگیری از احتمال ایجاد اختلاف و دو دستگی در اوضاع کنونی.

۲ دیدار رئیس کمیسیون دفاع مجلس ملی فرانسه با کاردار سفارت ایران در این کشور و گفت و گو درباره عادی سازی روابط دو کشور و اوضاع خلیج فارس و اشاره وی به متجاوز بودن عراق.

۳ اظهارات آندریاس پاپاندرئو نخست وزیر یونان، درباره لزوم توقف جنگ ایران و عراق و اظهار تمایل برای میانجیگری.

۴ مواضع متفاوت امریکا و شوروی درباره بحران جاری خلیج فارس، نحوه برقراری صلح و نقش کشورهای فرا منطقه ای در برقراری امنیت. شولتز: حضور یک نیروی کامل در خلیج فارس جهت "بازداشتن از توسل به زور" یک امر لازم است و احتمال مشارکت متحدین امریکا باید بررسی شود. ایوانف: کشورهای بزرگ می توانند به کشورهای خلیج (فارس) در حمایت از (امنیت) منطقه کمک کنند نه اینکه آنها را تهدید نمایند؛ امریکا با پیاده کردن طرح کارتر خلیج فارس و جهان را مورد تهدید قرار داده است.

۵ پیام ریگان به رهبران بحرین و قطر برای حل مشکلات امریکا در اسکورت نفت کش ها.

۶ بررسی مسائل خلیج فارس و اقدامات آینده امریکا در این منطقه در رادیو بی.بی.سی، روزنامه جمهوریت، البیان و روزنامه کیهان. بی.بی.سی: به دنبال حمله عراق به ناو استارک، ریگان عملاً وادار شده است که از متحدانش درخواست کمک و همکاری کند؛ متحدان امریکا از جمله بریتانیا و ایتالیا اشتیاق چندانی به درگیری بیشتر نظامی در خلیج فارس نشان ندادند؛ کشورهای حوزه خلیج فارس ۱٪ قبول تقاضای امریکا برای همکاری آشکار با این کشور اجتناب می کنند. امریکا تنها کشور غربی است که می تواند به نحوه مؤثری قدرت خود را در منطقه به نمایش بگذارد ولی کمکی هرچند جزئی از طرف متحدانش از نظر سمبلیک برای امریکا بسیار مهم است. روزنامه البیان چاپ دبی: حفاظت از کشتی رانی در خلیج فارس باعث تشنج بیشتر در منطقه خواهد شد؛ ابرقدرت ها افکار خود درباره باقی ماندن در خلیج فارس به بهانه حفاظت از منافع خود را کنار بگذارند. روزنامه جمهوریت: واشنگتن در ارتباط با تحولات اخیر منطقه از متحدان خود در پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو) درخواست کمک نمود. بررسی مواضع و عملکرد دو گانه دولت ریگان و کنگره این کشور در روزنامه کیهان: کنگره امریکا برای کاهش ضریب خطرات در خلیج فارس دولت ریگان را وادار می کند تا سیاست های خود نسبت به منطقه را تبیین کند در صورتی که دولت ریگان در جهت تحکیم حضور نظامی خود در خلیج فارس سعی دارد تا در سمت گیری روند حوادث منطقه نقش بیشتری ایفا کند.

۷ روزنامه کویتی القبس: به دنبال حمله هواپیماهای عراقی به ناو استارک، امریکا و عراق توافق کردند تا اطلاعات به دست آمده در زمینه شناسایی هویت کشتی ها و هواپیماها در خلیج فارس را مبادله کنند.

۸ در پی دستگیری و آزاد شدن دیپلمات ایرانی در لندن و دیپلمات انگلیسی در تهران و بروز بحران در روابط بین دو کشور، آسوشیتدپرس با اشاره به بازتاب این حوادث، اتخاذ برخی محدودیت ها در مناسبات سیاسی با ایران را از سوی مقامات

انگلیسی پیش بینی کرد.

۹ وزارت امور خارجه كويت: ادعای ایران درباره فعالیت کشتی های توقیف شده كويتی به جرم جاسوسی در خور عبدالله بی اساس است.

ضمیمه گزارش ۱: موقعیت منطقه عملیاتی نصر ۴، وضعیت جغرافیایی و سیاسی شهر مأوت، ارتفاعات مهم منطقه از جمله ارتفاع گامو و یال های مهم آن، کوه شوشو، ارتفاعات گلان، ژاژیله، بالوسه و تپه های ۹۴۵ و ۸۶۴؛ راه های مواصلاتی منطقه از جمله کاریزه به مأوت، مأوت به پاسگاه پلیس و برشماری اهمیت هر کدام از ارتفاعات و جاده ها.

ص: ۷۲۷

۱ تیپ ۴۰ سراب عملیات نصر ۲ را در یال های غربی ارتفاعات مرکزی میمک اجرا کرد. تصرف ارتفاعات ۴۰۰، ۴۰۴، ۳۹۶ و ۲۰ کیلومتر مربع از خاک عراق و همچنین کشته و زخمی شدن بیش از ۸۰۰ نفر از نیروهای دشمن از جمله نتایج امروز این عملیات بود. مدیریت پژوهش و تحقیقات نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی: ارتفاعات میمک به دلیل تسلط دید و تیر از نظر نظامی بسیار حساس و دارای اهمیت می باشد. یونایتد پرس اجرای عملیات نصر ۲ را به نقل از اخبار و بیانیه های نظامی جمهوری اسلامی گزارش کرد.

۲ طی دو درگیری جداگانه نیروهای خودی و عوامل سازمان کومه له در اطراف بانه و حوالی روستای گل چیدر از توابع مریوان از نیروهای خودی ۱۱ نفر شهید و مجروح شدند. از نیروهای کومه له نیز ۵ نفر به هلاکت رسیدند.

۳ اطلاعات یکی از پناهندگان عراقی عضو پرسنل ناوگان دریایی این کشور درباره همکاری های ناوگان دریایی ایتالیا و عراق: ایتالیا طبق توافق به عمل آمده قبلی با عراق باید ۱۰ ناو جنگی را در سال جاری به عراق تحویل دهد. ۱۶۰۰ نفر از پرسنل دریایی عراق جهت آموزش به کشورهای ایتالیا، فرانسه و آلمان غربی اعزام شده اند.

۴ تذکرات امام خمینی در دیدار نمایندگان مجلس شورای اسلامی با ایشان درباره مسائل اخلاقی و ملکات نفسانی: امیدوارم در این مجلس و مجلس آتی مسائل، مسائل اسلامی و روش، روش اخلاقی و اسلامی باشد؛ وقتی کار برای خدا باشد، ما چه پیروز بشویم و چه نشویم، تکلیف را ادا کرده ایم:

۵ اظهارات رئیس مجلس شورای اسلامی درباره جنگ تحمیلی و حوادث خلیج فارس در مصاحبه مطبوعاتی: اگر روزی ما نتوانیم از منطقه تنگه هرمز استفاده کنیم، نخواهیم گذاشت کس دیگری نیز از آن استفاده کند؛ اگر کشتی ما روزی در خلیج فارس هدف قرار گیرد، در صورت حضور کشتی های امریکایی در منطقه ممکن است آنها نیز مورد هدف قرار گیرند؛ در صورت استفاده امریکا از پایگاه های جنوب خلیج فارس - که بعید به نظر می رسد - نگران نیستیم؛ شورای امنیت باید صدام را به عنوان متجاوز معرفی کند تا راه برای حل قضیه باز شود؛ هر مقدار که نیروهای مردم عراق آماده جنگیدن باشند به آنها امکانات خواهیم داد.

۶ مشاور عالی ریاست جمهوری به پاکستان سفر کرد. وی در دیدار با رئیس جمهور و وزیر امور خارجه پاکستان با تأکید بر تشنج زدایی و مقابله با بحران در خلیج فارس آن را گامی در جهت محدود ساختن جنگ و خاتمه آن عنوان نمود. رئیس جمهور پاکستان: اقدامات جمهوری اسلامی ایران بیانگر این واقعیت است که ایران خواهان کاهش تشنج در منطقه خلیج فارس در چارچوب پیشنهادات دبیرکل سازمان ملل متحد است.

۷ نمایندگی ایران در سازمان ملل با ارسال نامه ای به دبیرکل این سازمان با رد ادعای عراق مبنی بر بدرفتاری با اسیران عراقی و هشدار درباره بدرفتاری مقامات عراقی با اسیران ایرانی، آماری از وضعیت آزادی اسیران معلول ارائه داد.

چارلز ردمن سخنگوی وزارت خارجه امریکا درباره تلاش های صلح شورای امنیت با اشاره به پیشرفت در مورد عناصر یک

قطع نامه گفت که هنوز کار زیادی باید انجام داد. خبرگزاری رویتر به نقل از یک منبع مطلع سازمان ملل: پنج عضو دائمی شورای امنیت در مورد چند نکته طرح متوقف ساختن جنگ ایران و عراق به توافق رسیده اند. رادیو بی.بی.سی: در واقع این تنها ایران است که برای پایان دادن به جنگ احتیاج به ترغیب

ص: ۷۲۸

۱ دارد؛ تفاوت این قطع نامه با قطع نامه های قبل، درخواست شورای امنیت از همه کشورهای جهان مبنی بر تحریم اجباری فروش اسلحه به کشور یا هر دو کشوری است که قطع نامه را نادیده بگیرند. روزنامه ایندپندنت: یکی از مشکلاتی که شورای امنیت با آن روبه روست آن است که دست کم تحریم تسلیحاتی به عراق بیشتر از ایران صدمه می رساند. سند سازمان ملل: افزایش تنش و تردد ناوها در خلیج فارس. شوروی، امریکا را متهم کرده که از اوضاع فعلی برای ایجاد برتری سیاسی و نظامی در منطقه بهره برداری می کند.

۲ وزیر خارجه فرانسه موضع کشور متبوع خود را در قبال بحران خلیج فارس به این شرح اعلام کرد: عدم اسکورت نفت کش های خود جز در موارد استثنایی، هماهنگی با سیاست کشورهای ساحلی خلیج فارس. ناتو خلیج فارس را خارج از حوزه فعالیت پیمان دانست و پیشنهاد امریکا را رد کرد.

۳ پنتاگون آخرین یافته های تیم تحقیق درباره ناو استارک را منتشر ساخت: عراقی ها گفته اند خلبان مهاجم فکر می کرد که به یک کشتی ایرانی شلیک کرده و تا روز بعد این موضوع را نمی دانست.

۴ اظهارات مقامات امریکایی درباره احتمال افزایش نیروهای آن کشور در منطقه. وزیر خارجه امریکا: چنین ضرورتی وجود ندارد. یکی از سخن گویان پنتاگون با اشاره به استقرار ۶ ناو امریکایی در خلیج فارس تصمیم امریکا به اعزام چند فروند ناوچه و رزم ناو دیگر را به منطقه اعلام نمود.

۵ نیویورک تایمز: کشتی های توپدار سریع السیر سپاه پاسداران می تواند تلاش امریکا برای حفظ تردد کشتی های غیرنظامی در خلیج فارس را با مشکل جدی روبه رو سازد.

۶ دو تن از سناتورهای امریکایی در پایان سفر خود به کشورهای ساحلی خلیج فارس برای ترغیب آنان در جهت استفاده امریکا از پایگاه های هوایی این کشورها، قبل از عزیمت به واشنگتن با رئیس امارات متحده عربی ملاقات کردند. رئیس امارات متحده در این دیدار با اشاره به لزوم پایان دادن به جنگ تحمیلی، بر همکاری کشورهای جهان برای حفظ آرامش در منطقه خلیج فارس تأکید کرد.

۷ مطالب روزنامه کویتی القبس با اشاره به تلاش سوریه برای رفع اختلاف میان ایران و شوروی: قراردادن ایران در انزوای سیاسی، اوضاع منطقه خلیج فارس را متشنج تر خواهد ساخت.

۸ پلیس فرانسه ۸ ایرانی و ۴۹ نفر از اتباع لبنانی، مراکشی و الجزایری را به اتهام نگه داری اسلحه و جعل مدارک دستگیر کرد.

۹ روزنامه هرالدتربیون در مقاله ای با اشاره به جنگ تحمیلی و معرفی عراق به عنوان آغازگر جنگ، تأثیر انقلاب اسلامی و شروع جنگ تحمیلی در تغییر مواضع و رفتارهای کشورهای ایران، عراق و امریکا را مورد بررسی قرار داد: عراق زمانی امریکا را به عنوان دشمن یاد می کرد اما امروز سران بغداد منافع و سیاست های همسو و هم جریان با غرب پیدا کرده اند؛ روابط هفتاد ساله ایران و امریکا به پایان رسیده است؛ اینک امریکا منافع خود را در بغداد جست و جو می کند. روزنامه ژاپنی آساهی شیمبون با اشاره به واکنش شدید ایران به حضور هر کشور متخاصم در منطقه، حضور ابرقدرت ها در خلیج فارس را

برخلاف خوش بینی امریکا و شوروی به پذیرش مذاکرات صلح، باعث بالاگیری شدت جنگ در منطقه عنوان می کند.

گزارش روزشمار ۱۴/۳/۱۳۶۶

۱۰ پاتک سنگین دشمن در منطقه عملیاتی نصر ۲ سرکوب شد. در این اقدام بیش از ۲۵۰ نفر از نیروهای دشمن کشته و ۱۴ دستگاه تانک و نفربر عراق نیز به آتش کشیده شد.

۱۱ هاشمی رفسنجانی از تلاش رزمندگان ارتش جمهوری اسلامی در عملیات نصر ۲ تقدیر و تشکر کرد. بازتاب عملیات نصر ۲ در رسانه های الجزایر: نیروهای ایران سه ارتفاع مهم را آزاد کردند.

ص: ۷۲۹

۱ پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق در تحرکات امروز خود در "شیلادزه"، سه پاسگاه نظامی "گری باوان"، "اقامتگاه" و "شیف چنارکی" عراق را تصرف کردند. گزارش هفته نامه العمل الاسلامی از تحرکات نیروهای سازمان عمل اسلامی عراق علیه نیروهای حزب بعث این کشور: نیروهای مبارز سازمان عمل اسلامی با حمله به مقر حزب بعث عراق در بخش الکمیت و شهر سماوه از استان های العماره و مثنی مسئولان امنیتی و حزب بعث عراق در این مناطق را به هلاکت رساندند.

۲ نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی یازده کشتی تجاری و نفت کش تجاری خارجی را در خلیج فارس شناسایی و بازرسی کرد.

۳ اظهارات رئیس جمهور در چهارمین کنگره بزرگداشت قیام پانزده خرداد: راه حل بحران خروج قدرت های بزرگ از منطقه است.

۴ پاپولیس وزیر امور خارجه یونان در سفر به جمهوری اسلامی ایران با رئیس جمهور، رئیس مجلس و نخست وزیر جمهوری اسلامی درباره مسائل جنگ تحمیلی و بحران منطقه گفت و گو کرد. پاپولیس: استفاده عراق از سلاح شیمیایی را محکوم می کنیم؛ حضور ابرقدرت ها در منطقه کمکی به حل مسائل منطقه نخواهد کرد. آیت الله خامنه ای: عراق قصد دارد جنگ را بین المللی کند. هاشمی رفسنجانی: امریکا می خواهد با حضور خود در منطقه منافع ۶ درصدی نفتی خود را به منافع صددرصد ما ترجیح دهد. میرحسین موسوی: اجازه نخواهیم داد از خلیج فارس به عنوان اسلحه ای علیه ما استفاده شود.

۵ ارسال نامه های نمایندگان ایران و عراق در سازمان ملل به دبیرکل مبنی بر حملات طرف مقابل به مناطق غیر نظامی.

۶ سخن گوی ستاد تبلیغات جنگ درباره همکاری های کویت با عراق با اشاره به غیر اخلاقی بودن واکنش حکام کویت در قبال اعلام خبر جاسوسی قایق های این کشور برای عراق گفت: اینک خطوط هوایی ارتباطی و دلارهای کویت در خدمت بغداد است.

۷ بی.بی.سی: وزیر امور خارجه انگلیس به علت عدم واکنش لازم ایران درباره بازداشت و بدرفتاری با یک دیپلمات انگلیس در تهران، کنسولگری ایران در منچستر را تعطیل کرد. آقای ولایتی: دولت انگلیس در مورد بازداشت و ضرب و شتم بدون دلیل دیپلمات ایرانی توضیح قانع کننده ای ارائه نداده است؛ هیاهوی انگلیس پوشش برای رفتار زننده پلیس این کشور است.

۸ رادیو اسرائیل: سخن گوی وزارت امور خارجه امریکا با تکذیب خبر عدم توافق اعضای دائمی شورای امنیت درباره طرح امریکا مبنی بر تحریم تسلیحاتی ایران و عراق گفت: تلاش برای پایان بخشیدن به جنگ ایران و عراق ادامه دارد. جرج شولتر وزیر امور خارجه امریکا نیز گفت در تلاش های خود در چارچوب سازمان ملل برای نیل به این هدف دستاورد چندانی نداشته است. رادیو کویت: امریکا می گوید که به پیشرفت های بزرگی دست یافته است. دبیرکل جامعه عرب با تمجید از اقدامات مداخله جویانه امریکا در منطقه و تلاش های صلح این کشور گفت: دوستان امریکایی ما فهمیده اند که وضعیت تا چه اندازه جدی و خطرناک است. نخست وزیر ژاپن: ژاپن می خواهد با داشتن روابط دیپلماتیک با هر دو کشور ایران و عراق

در جهت پایان جنگ کمک کند.

آسوشیتدپرس: شرکت چسپیک به منظور ثبت مالکیت یازده نفت کش کویتی با سرمایه این کشور و استخدام خدمه امریکایی تأسیس می شود تا پرچم امریکا را بر فراز این کشتی ها به اهتزاز در آورند. پنتاگون: امریکا تنها از کشتی های تحت پرچم این کشور و کشتی های حامل تسلیحات امریکایی به کشورهای غیرمتخاصم در منطقه حفاظت می کند؛ هرچند ایران کویت را به حمایت از عراق در

ص: ۷۳۰

۱ جنگ متهم می کند ولی کویت جناح متخاصم محسوب نمی شود. رویتر به نقل از یک مقام دولت امریکا گفت: وزیر دفاع امریکا در ملاقات امروز با همتای سعودی خود در فرانسه مسئله فرود هواپیماهای امریکایی در عربستان را مطرح می کند. کنگره در این زمینه عربستان سعودی را تهدید کرد که در صورت عدم همکاری نزدیک تر با امریکا با پیشنهاد فروش ۳۶۰ میلیون دلار موشک هوا به زمین ماوریک به عربستان مخالفت خواهد کرد. یونایتدپرس: برنامه ریزی امریکا در خلیج فارس تا قبل از اجرای طرح اسکورت نفت کش های کویتی، افزایش تعداد کشتی های این کشور در منطقه از ۷ فروند به ۹ فروند است.

۲ روزنامه ایندپندنت: ایران که تمامی نفت خود را از دریا صادر می کند منافع آشکاری در باز نگه داشتن خطوط کشتی رانی دارد. خبرگزاری فرانسه به نقل از سخن گوی کاخ سفید در راستای تحریم تسلیحاتی ایران (طرح "استانچ")، به چین به خاطر فروش موشک های سیلک ورم به ایران اعتراض کرد. مشاور امنیت ملی ریگان: ایران ۲۰ پایگاه موشکی ساخت چین در آب های ساحلی خود دارد.

۳ روزنامه رسالت: احتمال دارد مسکو از حمایت کشتی های تجاری کویتی منصرف شود؛ در تماس های ایران با سوریه و شوروی در دو هفته گذشته درباره اهداف امریکا در منطقه مبنی بر مشروعیت بخشیدن به حضور خود در خلیج فارس و اشغال نظامی این منطقه حیاتی تبادل نظر شد. معاون وزارت خارجه شوروی: به دلیل نزدیکی مرزهایمان به خلیج فارس، نمی توانیم در قبال تحولات اوضاع بی تفاوت باشیم؛ راهزنی دریایی، راه را برای افزایش حضور نظامی امریکا در این منطقه می گشاید.

۴ روزنامه رسالت به نقل از ناظران متخصص در امور خلیج فارس: عراق امارات را متهم می کند که برای بهبود روابط بین تهران و واشنگتن به ضرر عراق تلاش می نماید.

۵ افشاگری رادیو امریکا: پس از پیروزی انقلاب اسلامی سازمان سیا (CIA) تحقیقاتی انجام و نسخه ای از آن را در اختیار عربستان قرار داد و سعودی ها ظاهراً آن را به عراق دادند؛ رهبر عراق گمان می کرد که در جنگ ایران و عراق نیز مانند جنگ قادسیه اعراب بر ایرانیان به سرعت پیروز می شوند.

گزارش روزشمار ۱۵/۳/۱۳۶۶

۶ در جلسه امروز بررسی مانور عملیات تصرف شهر مأوت (نصر ۴) در قرارگاه نجف، تصرف ارتفاع گامو به علت مشکلات نظامی و کمبود نیرو از برنامه عملیات نصر ۴ حذف شد.

۷ در منطقه عملیاتی میمک (نصر ۲) نیروهای خودی دو پاتک دشمن را سرکوب کردند. هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه با اشاره به نقش ارتش در انجام عملیات نصر ۲، درباره اهمیت نظامی و تاریخی منطقه عملیاتی میمک و شکست تفسیرهای غلط دشمن از مورد اعتماد نبودن ارتش جمهوری اسلامی مطالبی را عنوان کرد.

۸ اعزام ۳۰ گردان رزمی از شهرهای مختلف کشور به جبهه های نبرد.

۹ فرمانده یکی از گروهان های جاش در منطقه زاخو عراق به همراه ۵۴ نفر از نیروهایش و تعداد زیادی سلاح خود را تسلیم بارزانی ها کرد. همچنین ۳۰۰ تن از عشایر ریکانی عراق تسلیم نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) شدند. گزارش نشریه پیام دعوت وابسته به انقلابیون مسلمان عراقی درباره اوضاع مناطق کردنشین عراق. رئیس مجلس شورای اسلامی در خطبه های نمازجمعه با اشاره به سکوت رسانه های دنیا در قبال اوضاع کردستان عراق گفت: مشکل عراقی ها پیوستن جاش ها به مردم این کشور است.

ص: ۷۳۱

۱ کنترل و بازرسی ۲۰ فروند کشتی تجاری و نفت کش خارجی در تنگه هرمز به وسیله نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی. دومین کشتی مشکوک تحت نظر با حصول اطمینان از عدم حمل کالا برای عراق مجوز ادامه مسیر گرفت. رادیو امریکا: یک کشتی باری امریکایی با اسکورت یک ناو این کشور با معرفی خود به ناوشکن نیروی دریایی جمهوری اسلامی از تنگه هرمز عبور کرد. خبرگزاری فرانسه به نقل از مقامات پنتاگون اعلام کرد که این اولین برخورد مستقیم میان نیروهای ایرانی و امریکا در خلیج فارس بعد از حادثه استارک است.

۲ اظهارات هاشمی رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه درباره اوضاع و حوادث جاری خلیج فارس: از دو هفته قبل منطقه خلیج فارس آرام است؛ کویت به خاطر دعوت خود از ابرقدرت ها برای حضور در منطقه، شرمسار است؛ کشورهای عضو ناتو دعوت امریکا به همکاری در مسائل خلیج فارس را نپذیرفته اند؛ این همه سر و صدا به خاطر مورد هجوم واقع شدن یک ناو امریکایی، ناشی از روحیه استکباری امریکاست.

۳ رادیو امریکا: دولت ریگان سرگرم بررسی طرحی برای انجام حمله پیشگیرانه به موشک های کرم ابریشم ایران در خلیج فارس است. "جان گلن" سناتور امریکایی: امریکا صبر نخواهد کرد که ایران موشک های کرم ابریشم را کاملاً مستقر نماید.

۴ سخن گوی گارد ساحلی امریکا جزئیات اقدامات قانونی کشتی های کویتی برای فراهم سازی اسکورت ناوگان امریکایی را گزارش کرد: ۹ نفت کش کویتی از جمله نفت کش های کویتی طرح اسکورت، بازرسی شد. رئیس ستاد مشترک ارتش امریکا: نیروی دریایی می تواند به تعهد ریگان دایر بر باز نگه داشتن خلیج فارس عمل کند اما این امر می تواند به قیمت تلفات بیشتر امریکایی ها و تهاجم به کشتی های امریکا از سوی ایران تمام شود.

۵ اتحادیه بین المللی صاحبان مستقل نفت کش ها، ایترتائنگو، در نروژ با صدور بیانیه ای درباره ناامنی در خلیج فارس خواستار اقدام دولت های جهان برای متوقف ساختن حملات انهدامی شد.

۶ یکی از مسئولان گارد ساحلی امریکا درباره درخواست یونان از عمان اعلام کرد: عمان درخواست یونان مبنی بر استفاده کشتی های این کشور از یک خط ویژه در ساحل عمان برای تردد در خلیج فارس و دوری از سواحل ایران را رد کرد.

۷ اظهارات معاون وزیر خارجه انگلیس درباره اقدامات این کشور در تعطیلی کنسول گری ایران در منچستر و دستور اخراج ۵ دیپلمات ایرانی: آنچه ما را به اتخاذ این تصمیم کشاند عدم دریافت هر گونه توضیح و عذرخواهی از سوی ایران در مورد دستگیری دیپلمات انگلیسی در تهران است. وزارت خارجه انگلیس با اعلام خبر خروج دو دیپلمات انگلیسی از تهران این اقدام را "احتیاط معقولانه" خواند. وزیر خارجه بلژیک در ابلاغیه ای به معاون وزارت خارجه ایران: کشور های عضو بازار مشترک اروپا از مقامات ایران خواسته اند که در رفتار با دیپلمات های خارجی قوانین بین المللی را رعایت کنند.

۸ گزارش رادیو بی.بی.سی به نقل از رئیس کل بانک مرکزی ایران درباره اقدامات و تصمیمات اتخاذ شده این بانک برای مبارزه با افزایش نرخ تورم و جلب سرمایه مردم به بانک ها.

۹ "سوله" روزنامه اقتصادی ایتالیا: یک کنسرسیوم مشترک ایتالیایی - ژاپنی کار تأسیس یک پالایشگاه نفت را با ۵/۱ میلیارد

دلار هزینه و ظرفیت روزانه ۲۵۰ هزار بشکه، در جنوب ایران آغاز خواهد کرد.

ص: ۷۳۲

۱ جلسه فرماندهان سپاه برای بررسی راه کارهای حمایت از گروه های معارض عراقی. محسن رضایی: سیاست ما در سال جاری سرمایه گذاری در جنگ نامنظم است.

۲ حمله نیروهای تابع قرارگاه رمضان و تیپ ۷۵ ظفر به یک پادگان نظامی عراق در استان سلیمانیه. در این عملیات ۴۵ تن از نیروهای اردنی کشته یا زخمی شدند و خسارات زیادی به این پادگان وارد شد. در عملیات پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق در جاده ترانزیتی عراق - ترکیه ۱۰ دستگاه تریلر به آتش کشیده شد. گزارش روزنامه ترجمان از حمله مبارزان کرد عراقی به کاروان تریلرهای اعزامی از ترکیه به عراق در جاده کرکوک - دهوک.

۳ در حمله نیروهای اتحادیه میهنی کردستان عراق به مقر تیپ ۴۱ جیش الشعبی، مقر تیپ و چهار پایگاه حفاظتی تحت امر آن منهدم شد، ۸۰ تن از نیروهای عراقی از جمله فرمانده تیپ ۴۱ جیش الشعبی کشته و ۱۴ نفر نیز زخمی شدند.

۴ کمین حزب دمکرات در حوالی پیرانشهر و مهاباد که به شهادت ۷ تن و مجروح شدن ۲ تن از نیروهای خودی انجامید.

۵ تجاوز هواپیماهای عراقی به آسمان سنندج و مریوان.

۶ عزیمت ۱۵ گردان از نیروهای مردمی استان مازندران به جبهه های جنگ.

۷ اطلاعیه ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه در حمایت و تأیید سخنان روز گذشته هاشمی رفسنجانی. اعلام راه پیمایی انجمن اسلامی سراسری دانشجویان در اعتراض به حضور امریکا و شوروی در خلیج فارس در جلوی سفارت کویت.

۸ خبر مجله امل به نقل از منبع آگاه مخالف حکومت عراق مبنی بر محاکمه ۶۰ تن از افسران عالی رتبه سپاه سوم عراق از جمله خلیل الدوری فرمانده سابق این سپاه به جرم کوتاهی در انجام مأموریت های نظامی.

۹ برگزاری اجلاس وزرای خارجه عضو شورای همکاری خلیج فارس در جده. اطلاعیه بشاره دبیرکل این شورا درباره تصمیم کشورهای عضو مبنی بر تضمین ثبات و امنیت منطقه. راشد عبدالله وزیر خارجه امارات متحده عربی با اشاره به اینکه اوضاع منطقه بحرانی است، بر لزوم پشتیبانی

از تلاش های شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ تأکید کرد. وزیر خارجه کویت: کویت در نظر دارد تسهیلات نظامی و یا پایگاه در اختیار نیروهای امریکایی قرار دهد. اعلام نارضایتی روزنامه کویتی الرأی العام از موضع شورای همکاری خلیج فارس: معقول نیست که با تحولات ناشی از جنگ ایران و عراق با احتیاط برخورد کنیم. ما به شورای همکاری خلیج فارس احترام می گذاریم و خواهان آن نیستیم که از این احترام کاسته شود.

۱۰ دعوت وزیر خارجه کانادا از شورای امنیت برای تصویب قطعنامه ای بر اساس عقب نشینی به مرزها و تحریم فروش تسلیحات به ایران و عراق.

۱۱ جولای آندر ئوتی وزیر خارجه ایتالیا، مخالفت دولت خود را در قبال درخواست امریکا برای افزایش نیروهای غرب در خلیج فارس اعلام کرد. نخست وزیر ژاپن: قانون اساسی ما استقرار نیروهای نظامی در خارج از ژاپن را منع می کند؛ ما خواهان رابطه نزدیک با هر دو کشور ایران و عراق هستیم.

۱۲ فایننشال تایمز: تمایل امریکا به سوی عراق موجب نگرانی کشورهای صنعتی جهان شده است. شاذلی قلیبی در بیانیه ای هفت کشور صنعتی شرکت کننده در کنفرانس ونیز را به اتخاذ اقدامات عملی جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق دعوت کرد. گزارش روزنامه اطلاعات درباره موضوعات احتمالی اجلاسیه ونیز.

ص: ۷۳۳

۱ بی.بی.سی: دو ابرقدرت می خواهند به ایران تفهیم کنند که اگر به کشتی های در حفاظت امریکا و شوروی حمله کند پیامدهای وخیمی خواهد داشت. مقاله وال استریت ژورنال درباره بحران خلیج فارس، نقش قدرت های بزرگ در منطقه و وضعیت تسلیحاتی دو کشور در حال جنگ. دولت ریگان در هفته های اخیر در دو جبهه نظامی و سیاسی در خلیج فارس درگیر بوده است. تحلیل این روزنامه از تأثیر تحریم تسلیحاتی بر توان نظامی هر دو کشور.

۲ اخراج ۵ تن از اتباع انگلیس از ایران. کیهان: روابط بازرگانی ایران و انگلیس در حال تزلزل و فروپاشی است. بی.بی.سی اخراج ادوارد چاپلین از ایران و مُعلق ساختن اتهامات او را به نحوی تمایل ایران برای پایان دادن به بحران تعبیر کرد و خطاب به مقامات انگلیسی گفت: آیا خویشتن داری بهتر از شدت عمل نیست؟

۳ سعدون حمادی رئیس مجلس عراق: تلاش عربستان برای بهبود رابطه عراق و سوریه.

۴ ایلوانو لقمان رئیس اوپک: عراق نمی تواند هر چقدر بخواهد نفت تولید کند. اوپک از امکان افزایش تولید و در صورت نیاز کاستن از سقف تولید برخوردار است.

گزارش روزشمار ۱۷/۳/۱۳۶۶

۵ ادامه جلسه فرماندهان سپاه برای بررسی مشکلات اجرای عملیات در غرب کشور و نحوه به کارگیری نیروهای معارض عراقی. تأکید بر تداوم عملیات های فتح در منطقه قلندر و راه کارهای عملیات در منطقه دیانا و ورود نیروهای مشترک قرارگاه رمضان و حزب دمکرات کردستان عراق به منطقه دهوک.

۶ گزارش قرارگاه رمضان از ناآرامی های شهر عقره عراق. مقابله مردم این شهر با نظامیان عراق در پی تصمیم مقامات عراقی مبنی بر انتقال گروهی از مردم عقره به موصل. گزارش سازمان عمل اسلامی عراق از وضعیت نیروهای انسانی و نحوه اعزام نیرو در جبهه های جنگ. عراق ۱۲۰ هزار تن از معلولان جنگی را مجدداً به جبهه ها اعزام کرده است.

۷ سه گردان نیروی رزمی از استان یزد به جبهه های جنگ اعزام شدند.

۸ نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران امروز هم ۶ فروند از کشتی ها را در تنگه هرمز بازرسی کرد.

۹ ستاد تبلیغات جنگ اعلام کرد برای افشای جنایات عراق در کاربرد سلاح شیمیایی فیلم هایی به این منظور تهیه و به نمایندگی های سیاسی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران در خارج از کشور ارسال شده است.

۱۰ گزارش روزنامه کیهان از راه پیمایی انجمن اسلامی دانشجویان سراسر کشور برای محکومیت سیاست های کشورهای منطقه خصوصاً کویت. بازتاب این تظاهرات در خبرگزاری آسوشیتدپرس.

۱۱ میرحسین موسوی نخست وزیر در دیدار با دبیر کل کمیته مردمی روابط خارجی لیبی: در صورت دخالت استکبار جهانی در خلیج فارس دامنه آشوب به هیچ وجه به خلیج فارس محدود نخواهد شد. سخنان دبیر کل کمیته مردمی روابط خارجی لیبی

در دیدار با هاشمی رفسنجانی مبنی بر علاقه مندی این کشور برای گسترش روابط با ایران و آمادگی برای مقابله با دشمنان انقلاب اسلامی.

آقای ولایتی در دیدار با قائم مقام های وزارت خارجه ترکیه و پاکستان سیاست خارجی ایران در بحران جاری در خلیج فارس را تشریح کرد: ما به هیچ ابرقدرتی اجازه دخالت در این منطقه حساس را نخواهیم داد؛ امنیت در خلیج فارس یا برای همه است یا هیچ کس. حسین شیخ الاسلام معاون

ص: ۷۳۴

۱ وزیر خارجه در وین: اگر امریکا به ما حمله کند ما هم متقابلاً حمله خواهیم کرد. اگر نتوانیم از خلیج فارس نفت صادر کنیم به هیچ کشوری اجازه صدور نفت نخواهیم داد. گزارش خبرگزاری فرانسه از بیانه سفارت ایران در اتریش درباره شرایط بحرانی منطقه و هشدار برای مقابله به مثل.

۲ گزارش آسوشیتدپرس، خبرگزاری جمهوری اسلامی و رادیو امریکا از روند اقدامات شورای امنیت سازمان ملل متحد برای فراهم سازی قطعنامه ای درباره جنگ ایران و عراق و تلاش امریکا در استفاده از موقعیت اجلاس و نیز برای کسب رضایت کشورهای بزرگ صنعتی جهت تحریم تسلیحاتی ایران. مصاحبه دو تن از مسئولان بلندپایه امریکا در آستانه برگزاری اجلاس سران هفت کشور صنعتی در وینز. رئیس ستاد کاخ سفید: استقرار موشک کرم ابریشم در تنگه هرمز خطرناک و یک اقدام تهاجمی است. مشاور امنیت ملی ریگان: موشک های ایرانی به راحتی تنگه هرمز را تهدید می کنند. بی.بی.سی: بر سر فروش موشک های کرم ابریشم بین امریکا و چین مشاجره در گرفته است. امریکا در مورد فروش این موشک ها به چین اعتراض کرده است و چین فروش کرم ابریشم را تکذیب کرده است. کارلوچی: امریکا تکذیب چین را نمی پذیرد.

۳ کنفرانس وزرای خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس پایان یافت. نتایج کنفرانس به نقل از وزیر امور خارجه امارات متحده عربی، رادیو مسقط، یونایتدپرس و خبرگزاری فرانسه. این شورا حمایت خود را از کویت و اقدامات این کشور اعلام کرد.

۴ روزنامه جمهوری اسلامی اتهامات ادوارد چاپلین یکی از دیپلمات های اخراج شده انگلیسی را اعلام کرد: قاچاق مواد مخدر و قاچاق ارز و سکه.

۵ خبرگزاری جمهوری اسلامی: یک گروه ۶ نفره از شرکت های اسپانیایی و آرژانتینی به سرپرستی یک شرکت آلمانی جهت اجرای ساختمان نیروگاه اتمی بوشهر وارد ایران شدند.

گزارش روزشمار ۱۸/۳/۱۳۶۶

۶ گزارش فرماندهان سپاه از تصمیمات آتی سپاه در منطقه غرب کشور به آقای هاشمی رفسنجانی. رحیم صفوی: اهداف اصلی در عملیات ماؤوت (نصر ۴) تکمیل ارتفاع قشن، ژاژیله، ماؤوت و رسیدن به رودخانه قلعه چولان است. حساسیت هاشمی رفسنجانی نسبت به الحاق نیروهای خودی و نیروهای اتحادیه میهنی کردستان و سؤالات وی در این باره و پاسخ فرماندهان مربوطه.

۷ عملیات نفوذی نیروهای گشتی رزمی تیپ ۱ لشکر ۱۶ زرهی قزوین در جنوب موسیان و نتایج آن.

۸ در درگیری نیروهای سپاه و حزب دمکرات کردستان در محور مهاباد - سردشت ۲ تن از نیروهای خودی شهید و ۷ تن دیگر پس از اسارت با شکنجه به شهادت رسیدند. در کمین نیروهای حزب دمکرات در حوالی پیرانشهر ۷ تن شهید و ۲ تن مجروح شدند.

۹ نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در قبال احتمال استفاده امریکا از پایگاه های کشورهای اسلامی در بحران خلیج فارس موضع گرفت. ده ها تن از فرماندهان نیروی دریایی سپاه موقعیت های حساس جزایر و سواحل جنوب ایران را بررسی کردند.

۱۰ بررسی تشکیل ۱۵۰۰ گردان نیرو برای حضور در خلیج فارس در گردهمایی مسئولان واحد بسیج. اعزام نیروهای رزمنده به جبهه های نبرد از استان فارس و شهرهای اردبیل، مرند، کرج و چند شهر دیگر.

۱۱ عملیات نیروهای سازمان عمل اسلامی عراق در بغداد. تسلیم شدن شیخ عمر نقشبندی از رهبران جاش های عراقی به همراه ۶۰۰ نفر از نیروهای خود.

ص: ۷۳۵

۱ سخنان رئیس جمهور درباره ایستادگی ایران در دفاع از حقوق خود در خلیج فارس، تشتت آرا در اجلاس سران هفت کشور صنعتی جهان و عدم حمایت آنها از برنامه های آمریکا در بحران خلیج فارس، دفاع مستقلانه ایران در برابر تجاوز عراق، روند صعودی افزایش توان رزمی ایران و استقبال از اقدام کشورهای حاشیه خلیج فارس در عدم واگذاری پایگاه نظامی به آمریکا. محسن رفیق دوست وزیر سپاه: نیروهای ما آماده اند با شیطنت های استکبار جهانی مقابله کنند. ابرقدرت ها در صدد نابودی اقتصاد ما بودند که با شکست مواجه شدند.

۲ تشکیل جلسه غیررسمی سران هفت کشور صنعتی جهان در ونیز برای تهیه پیش نویس درباره مسائل بین المللی از جمله آزادی کشتی رانی در خلیج فارس. گزارش یونایتدپرس درباره تلاش های آمریکا برای بهره برداری سیاسی از این اجلاس و انعکاس سخنان یک مقام امریکایی مبنی بر اظهار امیدواری وی در تصویب قطع نامه برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق و موافقت کشورهای شرکت کننده با تحریم تسلیحاتی. یونایتدپرس از اختلاف نظر میان کشورهای اروپایی با آمریکا خبر داد. سخنان نمایندگان کشورهای شرکت کننده اروپایی درباره بحران خلیج فارس که نشان دهنده عدم موافقت این کشورها با اقدامات و سیاست های آمریکا در خلیج فارس است.

۳ سخنان کلادیس مقصود نماینده اتحادیه عرب در سازمان ملل درباره چگونگی پایان دادن به جنگ ایران و عراق، حمایت وی از اقدامات کویت، حمایت از حضور نیروهای خارجی در منطقه خلیج فارس و اظهار امیدواری وی به اقدامات شورای امنیت درباره پایان دادن به جنگ ایران و عراق.

۴ مقاله روزنامه ملی گازته ترکیه درباره اوضاع خلیج فارس، عدم موفقیت طرح های آمریکا در مقابله با ایران با وجود برخورداری این کشور از تکنولوژی برتر، مشکلات ریگان در برخورد با مسائل منطقه به علت عدم همراهی افکار عمومی آمریکا و پیش بینی این روزنامه از افزایش تشنجات منطقه.

۵ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازتاب اخراج ۵ تن از دیپلمات های انگلیس از ایران. گاردین: قرار داشتن نام چاپلین در لیست دیپلمات های اخراجی و عدم محاکمه وی نگرانی وزارت خارجه انگلیس را تسکین داد. اکونومیست تصمیم ایران در اخراج چاپلین را یک پیروزی برای میانه روهای ایران خواند. ساندی تایمز: اقدام ایران از آنچه که انتظار می رفت ملایم تر بود. تایمز مالی: دولت انگلیس آسوده خاطر شد. ساندی تلگراف: معاون وزارت خارجه انگلیس به دولت توصیه خواهد کرد بحران بین دو کشور را کنترل کند و ظرف چند ماه آینده دیپلمات های جدیدی به تهران اعزام شوند.

۶ میدل ایست اکونومیک: درآمد حاصله از صدور نفت ایران در سه ماهه اول امسال به ۱۸۰۰ میلیون دلار رسید. خبرگزاری آناتولی از بهره برداری آزمایشی یک خط لوله جدید صدور نفت عراق به ترکیه خبر داد. با راه اندازی این خط، حجم نفت صادراتی عراق به یک میلیون و ۵۰۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید.

گزارش روزشمار ۱۹/۳/۱۳۶۶

۷ قرارگاه رمضان دستور عملیات چریکی فتح ۶ در کردستان عراق را صادر کرد. در این دستور چهار محور برای عملیات در

استان کرکوک در نظر گرفته شده است: محورهای حیات، شیروان - مازین، مرگه سور و قلندر.

۸ در ادامه عملیات نصر ۲، هفت کیلومتر مربع دیگر از اراضی غرب میمک به تصرف نیروهای خودی درآمد.

۹ حمله مشترک نیروهای سازمان مجاهدین خلق و نیروهای لشکر ۳ عراق به یک پاسگاه مرزی در منطقه ایلام. در این درگیری ۶ تن شهید، ۱۳ تن مجروح و ۵ تن اسیر شدند. در کمین حزب دمکرات علیه نیروهای خودی در ارتفاعات گزنه ۱۶ تن از افراد خودی شهید شدند. در حمله عوامل سازمان کومه له در مریوان ۱ تن از افراد خودی شهید و ۲ تن نیز مجروح شدند.

ص: ۷۳۶

۱ شیخ عمر نقشبندی اقدامات اخیر رژیم صدام در کردستان عراق را بخشی از یک طرح فاشیستی خواند. ۱۱۹ تن از افراد مسلح نظامی و جیش الشعبی عراق به نیروهای مبارز کرد عراقی پیوستند.

۲ کشتی یونانی ۲۷۴۶۰۰ تنی اتیک هدف یک موشک قرار گرفت. میدل ایست: افرادی که به کشتی یونانی حمله کردند از فرماندهان سیاسی دستور می گیرند. سخن گوی ستاد تبلیغات جنگ: احتمالاً عراق به این نفت کش یونانی حمله کرده است.

۳ در بیانیه کنفرانس سران هفت کشور صنعتی جهان در ونیز علی رغم تمایل امریکا، درباره حضور یا تقویت نیروهای کشورهای غربی در خلیج فارس مطلبی اظهار نشده است. خبرگزاری فرانسه: ۷ کشور صنعتی جهان با یک حرکت کوچک به سود تهران محتاطانه بی طرف باقی ماندند. آسوشیتدپرس: کنفرانس ونیز هیچ تعهدی به امریکا نداد. خبرگزاری ایتالیایی آنسا تلاش های دیپلماتیک ایران را از عوامل مهم نرمش در دیدگاه های کشورهای شرکت کننده در کنفرانس ونیز دانست.

۴ سخن گوی وزارت خارجه شوروی: متحدان واشنگتن نه در تمام مسائل و نه در همه موارد حاضر نیستند از سیاست امریکا پیروی کنند. نخست وزیر ایتالیا: سازمان ملل محل مناسبی برای بررسی امنیت خلیج فارس است. وزیر خارجه بلژیک مسئله بررسی امنیت کشتی رانی در خلیج فارس را در سطح مسئولین ناتو قابل بررسی دانست. بی.بی.سی از جلسه دو حزب کارگر و لیبرال با تاچر نخست وزیر انگلیس و عدم علاقه آنها در ورود به مناقشه خلیج فارس خبر داد.

۵ ریگان ضمن تأکید بر تحریم تسلیحاتی ایران، فشارهای سیاسی به ایران را واقعی خواند. گزارش روزنامه واشنگتن تایمز از فشار امریکا به چین برای توقف معاملات تسلیحاتی با ایران: امریکا از سیاست رسمی در برابر چین عدول کرده و با چین علناً به بحث پرداخته است. یک مقام امریکایی گفت: موشک های کرم ابریشم که در دست دولت ایران است تنها نوک کوه یخ است.

۶ مشاور امنیت ملی ریگان خواستار حمایت معنوی و هماهنگ متحدان امریکا از عملیات اسکورت نفت کش های کویتی شد.

۷ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره بهره برداری امارات متحده عربی از میدان نفتی مشترک ابوالبوخوش و تأثیر بمباران هواپیماهای عراقی در محدود ساختن ایران در بهره برداری از این حوزه نفتی.

گزارش روزشمار ۲۰/۳/۱۳۶۶

۸ حمله نیروهای معارض عراقی به یک مرکز نظامی در شهر عربت (اربت) از توابع استان سلیمانیه عراق و چند عملیات دیگر در منطقه عقره و در جاده شیلاذزه به دیرلوک. گزارش یک هفته نامه مخالف حکومت عراق از عملیات انقلابیون مسلمان عراقی در دو ماه اخیر.

۹ کاردار ایران در سازمان ملل امروز در نامه ای به دبیرکل از حمله شیمیایی عراق به یک گردان در بانه در ۳ خرداد ۱۳۶۶ خبر داد.

۱۰ هشت فروند کشتی تجاری و نفت کش در تنگه هرمز مورد بازرسی و تجسس نیروی دریایی قرار گرفت.

۱۱ چند گردان بسیجی از تهران عازم جبهه های جنگ شدند.

۱۲ اظهار امیدواری یکی از مقامات آژانس روابط کارگری مالکین کشتی های ژاپنی درباره درخواست وزیر خارجه ژاپن از ایران برای توقف حملات به نفت کش ها.

اظهارات آیت الله خامنه ای رئیس جمهور در گفت و گو با روزنامه آساهی ژاپن درباره شرایط پایان دادن جنگ، عملکرد شورای امنیت سازمان ملل و ژاپن در تعدیل بحران جاری، عملکرد

ص: ۷۳۷

- ۱ قدرت های بزرگ خصوصاً آمریکا در افزایش تشنج، سیاست ایران در دور نگه داشتن منطقه از دخالت قدرت های بزرگ.
- ۲ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره استقرار موشک های کرم ابریشم و منابع تأمین این سلاح و ناتوانی آمریکا در حمله به محل استقرار این موشک ها: ما موشک های کرم ابریشم را در عملیات والفجر ۸ از عراقی ها به غنیمت گرفته ایم. امکان کپی سازی و تولید موشک های کرم ابریشم برای ما به راحتی مقدور است، این موشک ها چیزی نیست که در جای ثابتی نصب شوند بلکه روی کامیون متحرک قرار دارند. اظهارات سخن گوی هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل و مسئول ستاد تبلیغات جبهه و جنگ درباره نحوه به دست آوردن موشک های کرم ابریشم و تبلیغاتی خواندن اظهارات مقامات آمریکایی در حمله به این موشک ها.
- ۳ وزیر امور خارجه در دیدار با وزیر خارجه نیکاراگوئه و گینه فشار به عراق جهت عدم حمله به کشتی ها در خلیج فارس را تنها راه پرهیز از افزایش تشنج در خلیج فارس اعلام کرد.
- ۴ اظهارات میرحسین موسوی نخست وزیر درباره وظایف نیروهای دانشجو در ابعاد سیاسی اجتماعی و رویکرد جدی این قشر به تحقیقات علوم انسانی خصوصاً در زمینه جامعه شناسی جنگ و تلاش برای بهره برداری از توان نیروهای دانشگاهی جهت ایجاد دگرگونی برای حفظ شعارهای اصلی انقلاب.
- ۵ سخنان صدام حسین در تقدیر از نیروهای نظامی عراق و حتمی دانستن پیروزی عراق در جنگ و بازتاب آن در خبرگزاری آسوشیتدپرس.
- ۶ ابراز خشنودی آمریکا از تصمیمات نشست سران ۷ کشور صنعتی جهان (کنفرانس ونیز). ریگان: باز نگه داشتن خلیج فارس از هدف های مهم و استراتژیک ما است. شولتز وزیر خارجه آمریکا: ما فکر می کنیم آنچه که لازم بود به دست آوریم. کارلوجی مشاور امنیت ملی ریگان: آمریکا از بیانیه کنفرانس هفت کشور صنعتی غرب درباره اوضاع خلیج فارس بسیار خرسند است. کشتی های ما از خود و از کشتی هایی که آنها را اسکورت می کنند به خوبی دفاع می کنند. خبرگزاری فرانسه از واکنش مثبت مقامات عراقی به موضع گیری هفت کشور صنعتی جهان درباره اوضاع خلیج فارس خبر داد.
- ۷ بی.بی.سی: کویت از انگلیس، فرانسه، هلند، و چین نیز درخواست کرده است برای حفاظت از کشتی رانی در خلیج فارس یک طرح بین المللی اجرا کنند. وزارت دفاع انگلیس تماس کویت را تکذیب کرده است. رادیو آمریکا: چین سرگرم بررسی درخواست کویت است.
- ۸ سخن گوی وزارت خارجه چین گزارشات مربوط به تأسیس یک کارخانه تسلیحاتی در ایران را تکذیب کرد. گزارش یونایتد پرس درباره اختلاف نظر مقامات آمریکا: هوارد بیکر رئیس ستاد کاخ سفید: من تکذیب چین را در مورد اینکه به ایران موشک نفروخته اند می پذیرم، دو مقام آمریکایی فوراً سخنان بیکر را رد کردند. کره شمالی: گزارشات مبنی بر در اختیار گزاردن سلاح های چینی به ایران از طریق ما یک دروغ شاخ دار است.
- ۹ یاساهيرو ناکازونه نخست وزیر ژاپن: در صورت پایان جنگ، ژاپن آماده است برای بهبود اوضاع اقتصادی دو کشور کمک

کند. گزارش رادیو امریکا از درخواست چین از ایران و عراق مبنی بر خودداری از حمله به کشتی های تجاری در خلیج فارس. رویترا: چین در مورد جنگ ایران و عراق با شورای امنیت همکاری می کند.

۱۰ مقاله دفتر سیاسی سپاه درباره علل گرایش امریکا به بین المللی کردن بحران خلیج فارس و زمینه سازی های آن کشور برای اقدامات آتی در این منطقه و موضع و اقدامات شوروی در این زمینه.

ص: ۷۳۸

۱ جلسه قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه و فرمانده قرارگاه قدس درباره میزان آمادگی یگان های عملیاتی و هوشیاری دشمن در منطقه عملیاتی سردشت (نصر ۵).

۲ شهادت ۱۵ تن و اسارت ۷ تن از نیروهای خودی در عملیات عوامل حزب دمکرات و نیروهای مسلح غیرقانونی در پیرانشهر و غرب سنندج.

۳ اقدام نظامیان عراق در ادامه تخریب مناطق کردنشین این کشور: ۱۵۰۰ واحد مسکونی در حلبچه ویران شد، ۱۱ روستا در استان دهوک بمباران شد.

۴ گزارش یک روزنامه شیلی و الرأی العام از اقدام شیلی در فروش بمب های خوشه ای به عراق و کمک های تسلیحاتی مصر به عراق در قالب یک معامله بزرگ تسلیحاتی.

۵ حمید شعبان فرمانده نیروی هوایی عراق: ضربات بعدی محکم تر، نیرومند تر و با تسلیحات جدید صورت خواهد گرفت.

۶ سید محمد خاتمی وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی در زیمبابوه با اشاره به تجاوزات و ارتکاب جنایات جنگی و بمباران های شیمیایی عراق خواستار اخراج این کشور از کنفرانس عدم تعهد شد. نماینده عراق به هنگام سخنرانی آقای خاتمی تهدید کرد که در صورت ادامه سخنرانی به ارباب متوسل خواهد شد.

۷ تأکید میرحسین موسوی نخست وزیر در مصاحبه با روزنامه ملیت چاپ ترکیه بر امکان استفاده از موشک در خلیج فارس و ایستادگی در برابر امریکا: ایران آماده است تا خلاف گفته های امریکا را عملی سازد؛ تا رسیدن به حقوق خود به مبارزه ادامه خواهیم داد؛ هرگاه منابع ما به خطر بیفتد از موشک استفاده خواهیم کرد.

۸ واینبرگر وزیر دفاع امریکا: فکر نمی کنم ایران به کشتی های امریکایی حمله کند؛ امریکا استقرار موشک های کرم ابریشم را یک تهدید جدی تلقی می کند. معاون وزارت دفاع امریکا از افزایش نیروهای امریکایی در خلیج فارس خبر داد و زمان آغاز مأموریت اسکورت نفت کش های کویتی را ماه آتی مسیحی اعلام کرد. نیویورک تایمز: پنتاگون امیدوار است که گشت هوایمهای آواکس در خلیج فارس قبل از شروع اسکورت ناوها افزایش یابد.

۹ اظهارات خاویر پرز دکوئیار دبیر کل سازمان ملل درباره نحوه امکان برگزاری صلح در خلیج فارس، امکان تحریم تسلیحاتی در قطع نامه آتی شورای امنیت و تأثیر همکاری کشورها در تصویب این قطع نامه. بی.بی.سی: به زودی مرحله دوم بررسی قطع نامه درباره ایران و عراق آغاز خواهد شد. رویتر: بعید به نظر می رسد که چین درخواست پیشنهادی شورای امنیت را وتو کند.

۱۰ وزیر اطلاعات عراق: ما به مبادی و اصول صلح طبق پیام صدام حسین پای بند هستیم. برشماری شروط ۵ گانه صدام حسین برای برقراری صلح بین دو کشور ایران و عراق.

۱۱ شبکه تلویزیونی سی.بی.اس آمریکا: دولت ریگان در ونیز موفق به کسب هیچ گونه کمکی از جانب هم پیمانان خود برای اقداماتش در خلیج فارس نشد. بی.بی.سی: ریگان گفته بود که از کشورهای شرکت کننده در کنفرانس ونیز درخواست کمک خواهد کرد و اگر این درخواست انجام می شد قطعاً جواب منفی می گرفت. تایمز مالی: ریگان نفع چندانی از اجلاس ونیز نبرد. لوماتن: رهبران اروپا در برابر درخواست آمریکا رویه احتیاط آمیزی از خود نشان دادند.

مقاله گاردین درباره مشکلات دولت کویت که به جهت حمایت این کشور از عراق گریبانگیر آن کشور

ص: ۷۳۹

۱ شده است: کویت از این وحشت دارد که اگر اوضاع وخیم تر شود ریگان همانند لبنان از خلیج فارس عقب نشینی کند و آن کشور را تنها بگذارد.

۲ اظهارات یک کارشناس نظامی امریکا درباره توانایی استراتژیک ایران و تغییر موازنه قدرت پس از انقلاب اسلامی.

گزارش روزشمار ۲۲/۳/۱۳۶۶

۳ ادامه جلسه قائم مقام فرماندهی نیروی زمینی و مسئولان قرارگاه قدس و نجف برای اجرای عملیات در منطقه مرزی سردشت. تصمیم به محدود کردن عملیات و واگذاری اجرای عملیات به قرارگاه قدس از تصمیمات این جلسه بود.

۴ حمله مشترک ارتش عراق و نیروهای سازمان مجاهدین خلق به یک مقر نیروهای خودی در میوان. در این درگیری ۵ نفر شهید و مجروح و ۱۱ نفر اسیر شدند.

۵ بازرسی ۱۱ کشتی در تنگه هرمز به وسیله نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران.

۶ اعزام دو گردان نیروی رزمی تخصصی از جهاد سازندگی بوشهر به جبهه ها.

۷ سخنان امروز رئیس جمهور در نماز جمعه تهران. بررسی نتایج کنفرانس ونیز، عدم کارایی نیروهای نظامی امریکایی در خلیج فارس، پیش قدم نشدن ایران برای درگیری نظامی با امریکا و تفکیک ناپذیر بودن امنیت در خلیج فارس از محورهای اصلی خطبه های امام جمعه تهران بود. بازتاب این اظهارات در خبرگزاری یونایتد پرس.

۸ مقامات نظامی امریکا جزئیات طرح اسکورت نفت کش ها را اعلام کردند. وزیر دفاع امریکا گسترش عملیات تجسس هوایی را اولین گام در اجرای طرح اسکورت نفت کش ها خواند. واینبرگر از افزایش تعداد کشتی های جنگی امریکا در خلیج فارس به بیش از ۱۰ فروند خبر داد. معاون وزیر خارجه امریکا: تصمیم بر اجرای طرح اسکورت نفت کش ها برای جلوگیری از بسط نفوذ شوروی در خلیج فارس اتخاذ شد. وزیر خارجه انگلیس: دولت های غربی به جای نگرانی از ورود به جنگ خلیج فارس باید برای پایان دادن به جنگ تلاش کنند. تعدادی از نمایندگان مجلس امریکا دولت را متهم کردند که در پی بهانه جویی برای درگیری با ایران است. رابرت هانت مشاور دولت کارتر: ریگان باید تب بحران خلیج فارس را پایین بیاورد. انتقاد پراودا ارگان رسمی حزب کمونیست شوروی از عملکرد امریکا در خلیج فارس و تأکید بر نقش شورای امنیت برای حل مشکلات منطقه.

۹ سخنان خاویر پرز دکوئیار دبیرکل سازمان ملل درباره خطر افزایش نیروها در خلیج فارس، اقدامات اعضای اصلی شورای امنیت و احتمال دخالت نیروهای حافظ صلح سازمان ملل در جنگ ایران و عراق. انتقاد مارتین ادوکی رئیس ادواری شورای امنیت سازمان ملل از روش کشورهای دارای حق وتو در بررسی طرح قطع نامه جنگ ایران و عراق. خبرگزاری یوگسلاوی: محافل دیپلماتیک گفتند که شرایط برای مداخله شورای امنیت جهت پایان دادن به جنگ ایران و عراق مساعدتر از هر زمان دیگر شده است.

۱۰ دیدار طارق عزیز معاون نخست وزیر عراق با دبیرکل سازمان ملل و ریچارد مورفی وزیر خارجه امریکا. خبرگزاری کویت: در جریان قرار گرفتن از نتایج دیدار دکوئیاریا با کشورهای عضو شورای امنیت و بررسی اوضاع منطقه و مسائل دوجانبه و اقدامات اخیر شورای امنیت، موضوع اصلی گفت و گوهای طرفین بوده است.

۱۱ روزنامه البیان چاپ امارات متحده: سوریه و امارات متحده در نظر دارند برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق به طور مشترک میانجیگری کنند.

ص: ۷۴۰

۱ در جلسه امروز فرمانده کل سپاه، فرمانده و جانشین نیروی زمینی سپاه، مسئولان قرارگاه نجف و فرماندهان یگان های عمل کننده در عملیات آتی (منطقه ماؤوت) طرح دو مرحله ای شدن عملیات به تصویب رسید. جمع بندی راوی قرارگاه نجف از نظرات ارائه شده در این جلسه. تعیین روز ۲۹ خرداد به عنوان روز اجرای عملیات.

۲ جلسه فرماندهی سپاه و فرماندهان قرارگاه رمضان با نمایندگان اتحادیه میهنی کردستان و حزب الله کردستان عراق برای بررسی آخرین وضعیت منطقه، گروه های معارض عراقی، گسترش بُعد تبلیغی و نحوه همکاری بیشتر.

۳ در حمله نیروهای سازمان مجاهدین خلق به نیروهای خودی در منطقه بموک ۵ تن شهید و ۴ تن زخمی شدند.

۴ حمله هواپیماهای عراقی به چند منطقه از توابع سردشت، بانه و مریوان پس از ۳ هفته توقف حملات هوایی؛ ۴ تن از روستاییان شهید و ۲۰ تن نیز زخمی شدند.

۵ اظهارات سرپرست ستاد تبلیغات جبهه و جنگ در تکذیب ادعاهای عراق مبنی بر گلوله باران روستاها و مناطق مرزی استان سلیمانیه: مسلمانان این مناطق از طرف داران جمهوری اسلامی ایران هستند؛ عراق برای سرکوب مردم کرد سلیمانیه، خود اقدام به بمباران روستاهای این استان می کند.

۶ سپاه دومین مین شناور دریایی را در ۴ مایلی جزیره خارک کشف کرد. سخن گوی سپاه: قایق های سپاه قادرند هر شناوری را که قصد تعرض داشته باشد از راه دور هدف قرار دهند.

۷ اعزام نیروهای داوطلب رزمی تخصصی از شهرهای مشهد، قم، تهران، اسلام شهر، نقاب، جوین و کاشان.

۸ سفر علی اکبر ولایتی به چین و ابلاغ پیام رئیس جمهور ایران به رئیس جمهور چین: ما نمی توانیم یک حکومت متجاوز و بی اعتنا به موازین انسانی را در منطقه تحمل کنیم. رئیس جمهور چین: امریکا و شوروی از اوضاع متشنج منطقه به نفع خود بهره برداری می کنند.

۹ سفر قائم مقام وزارت خارجه شوروی به ایران و ملاقات با وزیر امور اقتصادی و دارایی و قائم مقام و معاون امور بین الملل وزیر خارجه ایران. ورونسف: در حال حاضر امریکایی ها طرح هایی را در خلیج فارس علیه ایران و شوروی در حال تدارک هستند.

۱۰ مقاله کریستین ساینس مانیتور درباره علل سرعت گیری اقدامات شورای امنیت در بررسی قطع نامه جنگ ایران و عراق و اشاره به بندهای تعیین متجاوز و پرداخت غرامت در قطع نامه. موافقت ۵ عضو شورای امنیت در کلیات قطع نامه. تلاش دبیرکل سازمان ملل برای ممانعت از گنجانده شدن بند تحریم تسلیحاتی.

۱۱ سخن گوی جامعه عرب پس از دیدار با دبیرکل سازمان ملل: در صورت تخطی هر یک از طرفین اقدامات تنبیهی در نظر

گرفته شده است.

۱۲ نخست وزیر ژاپن از مسافرت وزیر خارجه این کشور به ایران و عراق برای کمک به صلح خبر داد.

۱۳ وزارت خارجه امارات متحده عربی به عنوان رئیس دوره ای شورای همکاری خلیج فارس با احضار نمایندگان ۵ کشور عضو دائمی شورای امنیت، مخالفت شورای همکاری با دخالت کشورهای خارجی در مسائل منطقه را به اطلاع آنها رساند.

انتقاد هنری کیسینجر نظریه پرداز سیاست خارجی آمریکا از سیاست این کشور در خلیج فارس. وی ضمن متهم کردن آمریکا به طرف داری از عراق، آمریکا را از دست زدن به اقدام نظامی علیه ایران نهی

ص: ۷۴۱

۱ کرد و عواقب آن را خطرناک خواند. رادیو کلن ضمن رد بی طرفی اعلام شده شوروی و امریکا در جنگ ایران و عراق، فعالیت های سیاسی شوروی در منطقه را در زمینه انتقال نفت بررسی کرد: هر دو ابرقدرت به دلایلی از عراق حمایت می کنند.

۲ انتشار اولین گزارش مقدماتی هیئت تحقیق کنگره امریکا درباره حادثه ناو استارک. رئیس کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا: حمله عراق به ناو استارک ناشی از غفلت خدمه ناوچه و خلبان عراقی بود.

۳ اظهار نگرانی نماینده ایران در سازمان محیط زیست جهانی از استفاده عراق از سلاح های شیمیایی و حمله به کشتی های نفت کش در خلیج فارس.

گزارش روزشمار ۲۴/۳/۱۳۶۶

۴ جلسه هماهنگی جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه با فرماندهان ارتش برای اجرای عملیات در منطقه سردشت و واگذاری برخی پایگاه های ارتش به سپاه جهت اجرای عملیات.

۵ عملیات مشترک نیروهای تیپ ۷۵ ظفر و پیش مرگان حزب سوسیالیست کردستان عراق برای جلوگیری از حمله نیروهای عراقی به یک روستا از توابع شهر "زور".

۶ حمله هواپیماهای عراقی به یک منطقه مسکونی از توابع بانه.

۷ گزارش آسوشیتدپرس از اقدامات نیروهای مبارز کرد عراقی و تأثیر این اقدامات در ارتش عراق و قابلیت های نظامی این نیروها در آزادسازی مناطق کردنشین: ۳۰ هزار نفر از نظامیان عراقی با نیروهای کرد مبارز درگیر هستند؛ آنها کنترل ۲۵۸۰۰ کیلومتر مربع از مناطق کردنشین را در دست دارند؛ واحدهای نظامی محلی که قبلاً با وعده و وعید با ارتش عراق همکاری می کردند هم اکنون به نیروهای مخالف عراق پیوسته اند.

۸ گزارش سازمان عفو بین المللی درباره رفتار عراق با نوجوانانی که فعالیت سیاسی داشته اند.

۹ گارد ساحلی بحرین در سواحل این کشور یک مین شناور دریایی کشف کرد.

۱۰ گزارش یک روزنامه سوئسی درباره موافقت چین با تأسیس چهار کارخانه اسلحه سازی در ایران در قبال دریافت نفت.

۱۱ علی اکبر ولایتی در گفت و گویی در چین، استقرار موشک های کرم ابریشم در حاشیه خلیج فارس را تکذیب کرد و درباره نحوه تأمین تسلیحات مورد نیاز ایران، آمادگی برای دفاع از سواحل ایران در خلیج فارس، پیشنهاد چین مبنی بر قطع حمله به کشتی ها در خلیج فارس و موضع ایران در قبال دعوت کویت از چین برای محافظت از نفت کش های این کشور مطالبی ایراد کرد.

۱۲ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با قائم مقام وزارت خارجه شوروی، مواضع ایران درباره احتمال اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله کشتی های شوروی و عزم ایران را برای جلوگیری از مداخله خارجی ها در خلیج فارس، اعلام کرد. ورونسلف حضور بیگانگان در خلیج فارس را تهدیدی برای منافع کشورهای منطقه خواند.

دکوئیار تحریم تسلیحاتی را عاملی برای پایان دادن به جنگ خواند. گزارش رادیو صوت الجماهیر عراق از سفر دکوئیار به هلند و دیدار وی با وزیر خارجه آن کشور. اظهارات وزیر دفاع قطر درباره لزوم پایان دادن به جنگ و همکاری مجامع بین المللی در این راه: پایان دادن به جنگ در حال حاضر آسان تر از کنترل اوضاع در زمانی است که ابرقدرت ها مداخله کنند.

ص: ۷۴۲

۲ وزیر نفت امارات متحده عربی: به کشتی های جنگی امریکا اجازه نخواهیم داد وارد آب های ساحلی کشور ما شوند.

۳ نگاه منتقدانه دو روزنامه امریکایی و یک روزنامه پاکستانی به عملکرد امریکا در خلیج فارس. وال استریت ژورنال: اگر هدف امریکا آزادی کشتی رانی در خلیج فارس است باید از حمله عراق به نفت کش های ایران نیز جلوگیری کند. نیویورک تایمز به نظر می رسد امریکا در جنگ قاطعانه طرف عراق را گرفته است. روزنامه پاکستانی مسلم با توجه به عدم استقبال کنفرانس ونیز و ناتو از طرح های امریکا در خلیج فارس، تلاش های این کشور را ناموفق خواند.

۴ بررسی تأثیر سیاست امریکا در واقعه ایران گیت بر کشورهای عربی در روزنامه کریستین ساینس مانیتور: رویکرد کویت به شوروی بازتاب سیاست ایران گیت است. گزارش مختصری از ماجرای ایران گیت (ماجرای مک فارلین) در پاورقی این خبر.

۵ اقدامات تخریبی برخی مطبوعات ترکیه در آستانه سفر میرحسین موسوی نخست وزیر به این کشور. روزنامه گونش: دوستی ایران و ترکیه اگر نباشد بهتر است. روزنامه گون آیدین با اشاره به برنامه نخست وزیر ایران برای دیدار نکردن از قبر آتاتورک، نوشت: دشنام های رادیو ایران به آتاتورک کافی نبود که دامنه این بی احترامی با ردّ بازدید از قبر آتاتورک به آنکارا نیز کشیده می شود. تفسیر رادیو بی.بی.سی درباره روابط دو کشور و سرد توصیف کردن این روابط به رغم علاقه مندی تورگوت اوزال نخست وزیر ترکیه به گرمی روابط، بررسی علل سردی روابط، موانع این امر و زمینه های اقتصادی دو کشور در این گفتار رادیویی.

۶ رادیو دُبی و رادیو امریکا جزئیات بیشتری را درباره حمله هواپیماهای عراقی به ناو استارک انتشار دادند. رادیو دبی: فرمانده ناو با آنکه هواپیماهای آواکس حضور یک هواپیمای جنگی عراقی را در نزدیکی کشتی به وی اطلاع داده بودند، عرشه کشتی را ترک کرد و به کابین خود رفت. رادیو امریکا به نقل از لس آسپین: واضح است که ناو استارک می اندیشید که هواپیمای عراقی اگر متعلق به یک کشور دوست نباشد، حداقل به اندازه هواپیماهای ایرانی نمی تواند خطرناک باشد.

گزارش روزشمار ۲۵/۳/۱۳۶۶

۷ در جلسه امروز فرمانده کل سپاه، جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه و فرماندهان قرارگاه رمضان درباره نحوه اجرای عملیات ها در محورهای مختلف، حمایت از معارضان حکومت عراق و اقدام برای فریب و تفرقه دشمن بحث شد.

۸ اقدام ناموفق عراق در حمله به روستاهای کردنشین منطقه بازیان و بمباران چهار روستا در شمال این کشور. حمله نیروهای معارض عراقی به مرکز پلیس راه بغداد - مقدادیه و به هلاکت رسیدن سه نفر از نیروهای عراق. پناهنده شدن یک سرهنگ عراقی به نیروهای معارض. حمله هواپیماهای عراقی به منطقه مریوان و هرزینه سردشت.

۹ بازرسی ۹ کشتی تجاری و نفت کش خارجی در تنگه هرمز.

۱۰ بررسی اوضاع کل جبهه های جنگ در رادیو امریکا: عراق فاقد توان کافی برای تصرف فاو است. در حال حاضر نبرد واقعی در جبهه های شمال و جبهه های مرکزی است.

۱۱ ادعای عراق مبنی بر اقدام ایران در گلوله باران بصره، القرنه و روستای کردامسیون. گزارش دو منبع انگلیسی از اقدام ایران برای استقرار موشک های کرم ابریشم در تنگه هرمز. تایمز:

ص: ۷۴۳

۱ علی رغم تهدیدات دولت ریگان، ایران در مورد استقرار موشک های مذکور در تنگه هرمز در مرحله بسیار پیشرفته ای است. بی.بی.سی: ایران احتمالاً در شرف بهره برداری کامل از موشک های کرم ابریشم است.

۲ سخنان آیت الله خامنه ای رئیس جمهور در دیدار وزیر خارجه ژاپن: امنیت خلیج فارس باید از مسئله جنگ جدا شود؛ توسعه جنگ به اندازه ایجاد آن جرم است و عراق مرتکب هر دو جرم شده است؛ شرط ما برای پایان جنگ ساده و منطقی است: متجاوز باید تنبیه شود؛ زمینه های وسیعی به ویژه پس از پایان جنگ برای همکاری ایران و ژاپن وجود دارد. خبرگزاری ژاپنی کیودو: سفر وزیر خارجه ژاپن به ایران به نمایندگی از هفت کشور صنعتی جهان صورت گرفته است و موضوع گفت و گوها پایان دادن به جنگ ایران و عراق است.

۳ رئیس جمهور در دیدار با قائم مقام وزیر خارجه شوروی: ایران تصمیم دارد در هر شرایطی از خود دفاع کند. ورونسلف: امریکا نباید در منطقه دخالت بکند. ورود امریکا به هر منطقه آنجا را به تشنج می کشد. بی.بی.سی: در گفت و گوهای ورونسلف با مقامات ایرانی جنگ جنبه حاشیه دارد. هر دو کشور توافق دارند که کشورهای خارج از حوزه خلیج فارس حق دخالت در منطقه را ندارند.

۴ سفر آقای میرحسین موسوی نخست وزیر به ترکیه. اظهارات میرحسین موسوی در دیدار با رئیس جمهور ترکیه درباره تحولات جاری، امنیت منطقه، ارتباط ایران با کشورهای همسایه، اقدامات عراق در خلیج فارس و تأثیر سکوت کشورها در قبال این تجاوز. سخنان نخست وزیر ترکیه درباره لزوم آرامش در منطقه و آمادگی کشورش برای همکاری با ایران. گزارش روزنامه جمهوریت از اقدامات جناح مخالف نخست وزیر ترکیه برای بی تأثیر کردن سفر نخست وزیر ایران به ترکیه: کنعان اورن دستور داده بود رادیو صدای ترکیه تبلیغات منفی و ضد ایران خود را تشدید کند ولی تورگوت اوزال مانع این کار شد. سخن گوی وزارت خارجه ترکیه: مبادلات تجاری ایران و ترکیه تا پایان سال جاری به بیش از دو میلیارد دلار خواهد رسید.

۵ رفیق دوست وزیر سپاه: خلیج فارس یا برای همه امن است یا برای هیچ کس. ما در خلیج فارس به امریکایی ها رحم نخواهیم کرد.

۶ مصاحبه صدام حسین با یک روزنامه چاپ یوگسلاوی: ابرقدرت ها خواهان درگیر شدن در یک جنگ بین المللی در خلیج نیستند. اظهارات وی درباره عوامل تسریع بخش برای پایان دادن به جنگ و تغییر شرایط داخلی و بین المللی به نفع عراق.

۷ گزارش روزنامه کویتی البیان درباره تلاش های دولت کویت به منظور ترغیب کشورهای عربی برای وارد شدن به صحنه منازعات. واشنگتن پست: کویت با دعوت از مسکو برای حفاظت از نفت کش های کویتی، دست به قمار زده است.

۸ تشریح سیاست امریکا درباره پایان دادن به جنگ ایران و عراق، حفظ منافع این کشور در منطقه و حفاظت از کشتی های نفت کش کویتی در کتاب جنگ خلیج (Gulf war). انعکاس نظرات کاسپار واینبرگر وزیر دفاع و مایکل آرماکاست معاون وزیر خارجه امریکا و برخی سیاستمداران این کشور از جمله الکساندر هیگ اولین وزیر خارجه دولت ریگان در این باره.

انتقاد سیاست مداران و نخبگان سیاسی امریکا از طرح اسکورت نفت کش های کویتی. سخنان کیسینجر نظریه پرداز سیاست خارجی امریکا درباره اقدام عراق در ایجاد بحران در منطقه، توصیه به سیاست مداران امریکا برای عدم رویارویی با ایران و احتمال دخالت شوروی در بحران منطقه. رئیس کمیته روابط خارجی سنای امریکا: ریگان نباید سیاستی را انتخاب کند که به درگیری نظامی با ایران

ص: ۷۴۴

۱ منجر شود. ما به سمت عراق چرخش کرده ایم. رئیس کمیته نیروهای مسلح سنای امریکا: طرح اسکورت نفت کش ها بیانگر متمایل شدن امریکا به سوی عراق است.

۲ سخن گوی وزارت امور خارجه آلمان درخواست ریگان برای کمک به این کشور و حضور در خلیج فارس را رد کرد.

۳ وزیر اطلاعات بحرین: هیچ پایگاه نظامی در هیچ کجای خلیج فارس به امریکا داده نخواهد شد. بررسی بازتاب دعوت کویت از امریکا برای اسکورت نفت کش ها در روزنامه نیویورک تایمز: هیچ یک از کشورهای عربی حاشیه خلیج فارس با اشتیاق کامل از دعوت کویت استقبال نکردند. عربستان و بحرین دو پهلو حرف می زنند و امارات متحده عربی و قطر و عمان نیز نگرانی هایی دارند.

۴ رادیو بی.بی.سی نوشته های روزنامه الثوره ارگان حزب بعث عراق را نشانه نارضایتی این کشور از بیانیه پایانی کنفرانس ونیز می داند. الثوره: این بیانیه به اندازه ای ضعیف است که نمی تواند مؤثر باشد.

۵ رادیو اسرائیل در تفسیری تلاش دو کشور امریکا و شوروی در مناقشه خلیج فارس را تنها در جهت صدور نفت از منطقه ارزیابی کرد.

۶ مقاله بیمه لویدز درباره وضعیت صدور نفت ایران و جبران صدمات وارده به سیستم صدور نفت ایران.

گزارش روزشمار ۲۶/۳/۱۳۶۶

۷ فرماندهی کل سپاه اجرای عملیات در منطقه عمومی ماؤوت (نصر ۴) و غرب سردشت (نصر ۵) را به قرارگاه های نجف و قدس ابلاغ کرد. (طرح مانور عملیات و سازمان رزم در ضمیمه درج شده است.)

۸ در حمله مشترک نیروهای عراقی و سازمان مجاهدین خلق به دو پایگاه نیروهای ارتش و ژاندارمری در منطقه صالح آباد و حمله به لالان سردشت با هدف تصرف ارتفاع ۲۳۵۴، تعداد ۶ تن از نیروهای خودی شهید، ۱۵ تن مجروح و ۳ تن مفقود شدند.

۹ حمله نیروهای عراقی به روستاهای کردنشین کفریکی و دیرلوش در استان دهوک با مقاومت نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق به شکست انجامید. درگیری شدید و مسلحانه اهالی شهرک الثوره بغداد و نیروهای عراقی منجر به کشته و زخمی شدن ۳۰ تن از مأموران امنیتی عراق شد.

۱۰ اظهارات سخن گوی سپاه و مسئول واحد بسیج سپاه درباره اعزام دوره جدید نیروهای بسیجی با نام مدافعان خلیج فارس و آمادگی ۱۵۰ هزار نیروی بسیجی برای حفاظت از سواحل خلیج فارس.

۱۱ سخنان رجایی خراسانی نماینده دائمی ایران در سازمان ملل درباره نقش و میزان تأثیرگذاری نیروی دریایی سپاه در مناقشات خلیج فارس. مقاله هفته نامه میدل ایست لندن درباره توانایی های نیروی دریایی سپاه.

۱۲ گزارش آسوشیتدپرس در زمینه توان ایران در تولید سلاح و تأثیرات مثبت اقتصادی این اقدام. ایران سرگرم تولید انواع سلاح ها است و از این راه یک میلیارد دلار ارزش پس انداز کرده است. جنگ و سقوط قیمت نفت ایرانیان را مجبور کرد که از واردات خود بکاهند. آنها موشک های زمین به زمین، موشک های ضدتانک، هواپیماهای شناسایی بدون خلبان، توپخانه و... تولید می کنند. آسوشیتدپرس چین را به عنوان یکی از اصلی ترین منابع تأمین سلاح های مورد نیاز ایران خصوصاً موشک های کرم ابریشم معرفی کرد و ادعا کرد که این کشور میگ های ۱۹ و ۲۱ در اختیار ایران قرار داده است.

گزارش آسوشیتدپرس درباره مین های دریایی در منطقه خلیج فارس، هدف مین گذاری و قابلیت مین های مزبور: پاسداران با هدف خنثی کردن حرکت کاروان گونه رزم ناوها، سرگرم کار گذاشتن مین در راه های باریک منتهی به ترمینال نفتی الاحمدی هستند.

ص: ۷۴۵

۲ وزیر اطلاعات عراق از شروع دور جدید تهاجمات هواپیماهای عراقی در خلیج فارس خبر داد. طارق عزیز: هر کشتی که وارد منطقه ممنوعه ایران شود یک کشتی ایرانی محسوب می شود و ما به آن حمله خواهیم کرد. سخنان طارق عزیز درباره تشدید فشارهای نظامی به ایران برای پایان دادن به جنگ و نظر عراق درباره یک قطع نامه جامع.

۳ نیویورک تایمز: ایرانی ها واحد دیگری از موشک های کرم ابریشم را در نزدیکی فاو مستقر کرده اند؛ کویت در تیررس این موشک ها است؛ برد موشک ها ۸۰ کیلومتر است.

۴ گزارش روزنامه دیلی تلگراف از نحوه عملکرد هواپیماهای ایران بعد از حادثه ناو استارک و محدود شدن منطقه پروازی این هواپیماها برای اجتناب از درگیری با ناوهای امریکایی.

۵ اظهارات آیت الله خامنه ای در گردهمایی ائمه جمعه استان تهران درباره حوادث اخیر خلیج فارس، دعوت کویت از امریکا برای اسکورت نفت کش ها، اراده ایران برای مقابله با امریکا و عدم استقبال کشورهای صنعتی جهان از سیاست های امریکا در کنفرانس ونیز.

۶ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی و ولایتی در دیدار با وزیر خارجه ژاپن. هاشمی رفسنجانی: اگر شورای امنیت، عراق را متجاوز اعلام کند و دادگاهی برای بررسی تجاوز و تنبیه متجاوز تشکیل شود ما حکم دادگاه را قبول خواهیم کرد؛ ما بیشتر از همه خواهان امنیت منطقه هستیم. علی اکبر ولایتی: مسئله امنیت خلیج فارس باید جدا از جنگ مورد بررسی قرار گیرد؛ ما چه الزامی داریم که طرح دیگران را که بدون نظر ما و حتی بدون مشورت اعضای غیردائم شورای امنیت ارائه می شود بپذیریم. سخنان وزیر خارجه ژاپن درباره مواضع کشورش در بحران خلیج فارس و نقش آن کشور در تعدیل بیانیه پایانی کنفرانس ونیز. روزنامه ایتالیایی کوریره دل اسرا: اظهارات آقای هاشمی رفسنجانی با وزیر خارجه ژاپن بیانگر ایجاد نرمش در مواضع قبلی ایران برای خاتمه جنگ تحمیلی است.

۷ گزارش بی.بی.سی از دومین روز سفر میرحسین موسوی نخست وزیر به ترکیه و سخنرانی وی در ضیافت نهار تورگوت اوزال: وی از امریکا و شوروی خواست تا از خلیج فارس کناره بگیرند؛ جنجال روز گذشته بر سر عدم تمایل نخست وزیر ایران برای دیدار از آرامگاه آتاتورک همچنان ادامه دارد؛ وی عراق را متهم کرد عمداً به ناو استارک حمله کرده است تا ابرقدرت ها را وارد جنگ بکند.

۸ پیام تلویزیونی ریگان درباره توجیه اقدامات خود در خلیج فارس در پی انتقادهای سیاست مداران و نمایندگان کنگره از طرح اسکورت نفت کش ها: حفاظت از منابع ملی امریکا در منطقه، حمایت از کشورهای دوست امریکا، ممانعت از عملی شدن تهدید ایران مبنی بر ناامن کردن خلیج فارس و مقابله با نفوذ شوروی در خلیج فارس. واینبرگر در جلسه کمیسیون امور خارجه کنگره طرح مقابله نیروهای امریکا در خلیج فارس را به اطلاع نمایندگان رساند. نیویورک تایمز در مقاله ای تصمیم ریگان مبنی بر حمایت از نفت کش های کویتی را سیاسی و برای جبران شکست وی در ماجرای ایران گیت خواند و تداوم و افزایش حضور نظامی امریکا در خلیج فارس را گریزناپذیر توصیف کرد.

۹ سخنان وزیر خارجه بلژیک از یک طرح صلح اروپایی که مدنظر ایران هست، پس از دیدار وی با محمدجواد لاریجانی معاون وزیر خارجه ایران: این امکان وجود دارد که دوازده کشور عضو جامعه کشورهای اروپایی با کمک کشورهای حاشیه خلیج فارس بتوانند یک ابتکار عمل سیاسی را برای رفع تنشج در منطقه صورت دهند. نخست وزیر فرانسه جنگ ایران و عراق را خطرناک توصیف کرد و خواهان بسیج تمامی کوشش ها برای پایان دادن به آن شد. وزیر خارجه فرانسه نیز جنگ ایران و عراق را ویرانگر و عامل به خطر انداختن

ص: ۷۴۶

۱ امنیت خلیج فارس خواند. انتقاد خبرگزاری آسوشیتدپرس از تناقض گفتار و رفتار سیاسی مقامات فرانسه در جنگ ایران و عراق و اشاره این خبرگزاری به تسلیح و تقویت عراق.

۲ گزارش رویتراز آخرین تحولات سیاسی ایران و انگلیس: لندن دو تن از دیپلمات های خود را از تهران فراخواند. ایندپندنت سیاست دولت انگلیس در مقابل ایران را ناتوان، مردد و سردرگم توصیف کرد.

۳ گزارش خبرگزاری فرانسه از چگونگی ربوده شدن چارلز گلاس روزنامه نگار ۳۶ ساله امریکایی و علی عسیران فرزند وزیر دفاع لبنان در بیروت و بازتاب های اولیه آن در وزارت خارجه امریکا، شورای عالی شیعه بیروت و ...

ضمیمه گزارش ۱۹۸: طرح مانور یگان های عمل کننده، مراحل مختلف عملیات، عناصر پشتیبانی، سازمان رزم و ... در عملیات مأووت (نصر ۴)

گزارش روزشمار ۲۷/۳/۱۳۶۶

۴ عملیات گشتی رزمی لشکر ۲۱ حمزه و نیروهای ژاندارمری (نصر ۳) در شمال فکه در منطقه نهر عنبر. یک هزار تن از نیروهای دشمن کشته و زخمی شدند و ۶۱ تن نیز به اسارت در آمدند.

۵ در عملیات نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان در غرب استان اربیل (فتح ۶) در محور کورت، سلیم خان، شیخان، مرگه سور و دیانا ۲۰ تن از افراد دشمن کشته و زخمی شدند و ۱۰۰ نفر نیز به اسارت در آمدند.

۶ اخبار واصله از هوشیاری دشمن در منطقه عملیاتی مأووت (نصر ۴).

۷ نمایندگی ایران در سازمان ملل امروز نامه ای درباره حمله هوایی به روستایی در بانه و نامه یی درباره حمله شیمیایی به منطقه حسینه، و همچنین نماینده عراق نامه یی درباره گلوله باران شهر ابوالخصیب برای دبیر کل سازمان ملل ارسال کردند.

۸ گزارش رادیو امریکا از مأموریت کلی ناوگان امریکایی در خلیج فارس. مقررات ابلاغ شده وزارت دفاع امریکا به ناوگان این کشور برای عبور از تنگه هرمز و پیش بینی زمان و نحوه اجرای عملیات به هنگام مواجه شدن با تحرکات نظامی در زمان اسکورت نفت کش های کویتی. اظهارات رهبر اکثریت دمکرات ها در کنگره امریکا درباره احتمال درگیری نیروهای امریکا و ایران و شدت گرفتن تشنج در خلیج فارس.

۹ توجیهات مدیرکل وزارت امور خارجه امریکا درباره دلایل این کشور برای اسکورت نفت کش های کویتی و اقدامات آتی کشورش در شورای امنیت سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ.

۱۰ خبرگزاری فرانسه به نقل از منابع پنتاگون: واشنگتن در نظر دارد یک کشتی زره پوش به خلیج فارس اعزام کند. مقاله میدل ایست اکونومیست دیجست چاپ لندن درباره زمینه های عراق در منطقه برای افزایش قدرت مانور ریگان و اقدامات آتی وی در منطقه. هفته نامه میدل ایست: ایران خود را برای مقابله با امریکا آماده می کند؛ اخیراً فعالیت های دیپلماتیک

ایران افزایش یافته است؛ در ایران کسی تهدید های ریگان را جدی نمی گیرد.

۱۱ سخن گوی وزارت خارجه چین: ما سرگرم بررسی درخواست کویت درباره اسکورت نفت کش های کویتی هستیم.

۱۲ معاون وزیر خارجه امریکا مدعی روابط تسلیحاتی ایران و چین شد: ما به ایران و چین نگرانی خود را ابلاغ کرده ایم.

ملاقات ورونسلف قائم مقام وزارت خارجه شوروی با صدام حسین و گفت و گو درباره تلاش های بین المللی و منطقه ای در جهت پایان دادن به جنگ. گزارش رادیو امریکا درباره طرح جدید شوروی برای پایان دادن به جنگ. روزنامه الرأی العام: شوروی به طرفین توصیه می کند در جنگ نفت کش ها آتش بس اختیار نمایند و

ص: ۷۴۷

۱ پس از آن مذاکرات دو جانبه ای را در مسکو ترتیب دهند. رادیو بی.بی.سی: دیدار ورونسلف از ایران و عراق در چارچوب تلاش هایی انجام می گیرد که از جانب شوروی برای حفظ رابطه دوستانه با هر دو کشور درگیر در جنگ به عمل می آید. شوروی در پی بسط روابط از طریق عراق با کشورهای عربی منطقه است.

۲ سفر طارق عزیز معاون نخست وزیر و وزیر خارجه عراق و شاذلی قلیبی دبیرکل جامعه عرب به آرژانتین.

۳ مصاحبه مشترک میرحسین موسوی و تورگوت اوزال نخست وزیران ایران و ترکیه در آنکارا. میرحسین موسوی: ما میانجیگری ترکیه برای تضمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس را می پذیریم؛ آزادی دریانوردی در منطقه یا برای همه خواهد بود یا برای هیچ کس؛ برداشت ما این است که سوریه مواضع سختی در مقابل عراق دارد و آنها روی اصول خود ایستاده اند. ابرقدرت ها به دنبال آشتی دادن سوریه و عراق هستند. سخنان تورگوت اوزال در این مصاحبه در دفاع از سیاست هم گرایی ترکیه با ایران، انتقاد از دخالت قدرت های بزرگ در منطقه و منتفی دانستن دخالت ناتو در بحران خلیج فارس.

۴ گزارش روزنامه کیهان در زمینه تلاش دانشگاه شیراز برای تأمین اقلام مورد نیاز جبهه ها: طرح ساخت موشک های زیردریایی، ساخت پماد محافظت کننده در برابر مواد شیمیایی، چسب دوقلو برای بند آوردن خون ریزی، سنگرهای بتونی و طراحی پل های عریض.

گزارش روزشمار ۲۸/۳/۱۳۶۶

۵ آخرین جلسه هماهنگی برای اجرای عملیات نصر ۴ با شرکت رحیم صفوی، مسئولان قرارگاه نجف و فرماندهان یگان های عمل کننده. ابهام در موفقیت عملیات در صورت اجرای آن در دو مرحله و بحث درباره آن. موکول شدن تاریخ اجرای عملیات از ۲۹/۳ به ۳۰/۳/۱۳۶۶.

۶ ادامه عملیات فتح ۶ در استان اربیل و انهدام پادگان آموزشی قصر. کمین نیروهای خودی در جاده دیانا - مرگه سور. عملیات اتحادیه میهنی کردستان در منطقه شقلاوه در استان اربیل عراق. تصرف یک پایگاه و اسیر گرفتن ۶ تن از نیروهای عراقی.

۷ حمله هوایی نیروهای خودی به مواضع دشمن در منطقه عمومی میمک.

۸ ادعای نماینده عراق در سازمان ملل مبنی بر اقدام ایران در گلوله باران بصره، ابوالخصیب و القرنه.

۹ نیروهای سپاه، عملیات حزب دمکرات کردستان ایران و سازمان مجاهدین خلق در مناطق اورامانات و ثلاث باباجانی را سرکوب کردند. هفت تن از نیروهای مهاجم کشته و ۳ تن به اسارت در آمدند. از نیروهای خودی نیز ۴ تن شهید و سه تن مفقود شدند.

۱۰ تغییر استراتژی نظامی سازمان مجاهدین خلق از عملیات چریکی به یک ارتش منظم کلاسیک، تحت عنوان ارتش ملی رهایی بخش. مقاله ایندیندنت درباره علت این تغییر استراتژی و چشم انداز آن در فعالیت های آتی سازمان.

آقای هاشمی رفسنجانی ادعای امریکا درباره تأمین آزادی رفت و آمد کشتی ها در خلیج فارس را رد کرد: هدف امریکا ایجاد تنش در منطقه است؛ راه تأمین امنیت خلیج فارس جلوگیری از شرارت عراق در خلیج فارس است؛ به نظر می رسد روس ها با کناره گیری از برنامه اسکورت نفت کش های کویتی راه حل عاقلانه ای انتخاب کرده اند. گزارش اشپیگل درباره عقیده تهران در مورد جمهوری های شوروی.

۱۱ گفتار رادیو صوت الجماهير درباره مناسبات اقتصادی و سیاسی شوروی و عراق: اجلاس آینده کمیته همکاری عراق و شوروی می تواند گام مثبتی در تحکیم همکاری دو کشور باشد. بی.بی.سی: رهبران عراق به گرایش روس ها به سمت ایران شدیداً حساس هستند.

ص: ۷۴۸

۳ گزارش گاردین از تماس ایران با جامعه اروپا برای اقدام میانجی گرانه و برقراری یک صلح اروپایی.

۴ هم زمان با جدی تر شدن طرح دخالت نظامی امریکا در خلیج فارس، روزنامه واشنگتن پست از مین گذاری گذرگاه های اصلی آبی منتهی به بندر نفتی الاحمدی کویت خبر داد. لویدز: ما نمی توانیم خبر واشنگتن پست را تأیید کنیم. سخن گوی کاخ سفید: این مین ها دردسر دهنده هستند؛ ما برای اقدام در این باره در حال بررسی هستیم. یونایتد پرس: به کارشناسان خنثی سازی مین امریکا دستور داده شده است به کویت بروند.

۵ گزارش چهار نشریه امریکایی درباره ورود امریکا به مناقشه خلیج فارس: نشریه دندی هرالد: امریکا در خلیج فارس قدم در راه پرخطری گذاشته و به سوی رویارویی نظامی با ایران پیش می رود که عواقب آن خطرناک است. بوستون کلوب: دولت ریگان در مسیری است که علاوه بر خطرات جانی برای امریکایی ها، امید اندکی را برای یک راه حل نهایی نوید می دهد. شیکاگو تریبون: قدرت نظامی و اقتصادی امریکا برترین است و مخالفان حضور نظامی امریکا در خلیج فارس ترسو و انزوا طلب هستند. کریستین ساینس مانیفور: افزایش ناوگان امریکایی در خلیج فارس، اسکورت نفت کش های کویتی، دور کردن سوریه از ایران و فشارهای سیاسی شورای امنیت به ایران از جمله راه های پایان جنگ است.

۶ سفر وزیر سپاه پاسداران، محسن رفیق دوست، به سوریه و دیدار با فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه و شرکت در یک کنفرانس مطبوعاتی. رفیق دوست در پاسخ به سؤالی درباره تحولات خلیج فارس گفت: در صورتی که آنها جنگ نفت کش ها را مجدداً در خلیج فارس آغاز کنند، برای ما ابرقدرت و غیر ابرقدرت تفاوتی نمی کند.

۷ عدم استقبال از آخوندزاده در صورت شرکت در میهمانی سالیانه وزیر خارجه انگلیس، به رغم دعوت قبلی از ایشان. دیدار کاردار ایران در لندن با مقامات وزارت خارجه انگلیس. سخن گوی وزارت خارجه انگلیس: آخوندزاده حرفی برای گفتن نداشت. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازتاب آخرین تحولات سیاسی ایران و انگلیس در رسانه های جمعی انگلستان. سردبیر امور دیپلماتیک تلویزیونی بی.بی.سی: کاهش روابط سیاسی با ایران به نفوذ انگلیس در جهان کمک نمی کند. تلویزیون ان.تی.ان: هیچ کدام از دو کشور واقعاً نمی خواهند قطع رابطه کنند. کیهان: آگاهان سیاسی معتقدند اخراج و فراخوانی های پی در پی دیپلمات ها احتمال قطع کامل روابط دو کشور را افزایش داده است.

۸ مدیرعامل جمعیت هلال احمر از آزاد شدن یک جانبه ۱۰۰ اسیر عراقی معلول خبر داد.

۹ ادعای روزنامه تایمز: ایران هر ماه ۲۵۰ میلیون دلار اسلحه می خرد. اعلام اسامی ۲۴ کشور به عنوان فروشندگان سلاح به ایران. رادیو ندای اسلام: صندوق پول عربی وامی به مبلغ ۷/۷۱ میلیون دلار در اختیار عراق قرار خواهد داد.

گزارش روزشمار ۲۹/۳/۱۳۶۶

درخواست مسئولان لشکر ۱۰۵ قدس برای تعویق زمان عملیات. احتمال درگیری زود هنگام با کمین های دشمن در یکی از یال های گلان و نبود راه کار مناسب برای عبور یک گردان از نیروهای لشکر

۱ از دلایل مسئولان این یگان بود. مخالفت فرماندهی نیروی زمینی با این تعویق و توصیه به لشکر ۲۵ کربلا برای کمک به این یگان.

۲ گزارش دیده بان ها از افزایش هوشیاری دشمن و افزایش فعالیت توپخانه آن علیه مواضع نیروهای خودی در آستانه عملیات.

ص: ۷۴۹

۳ اطلاعیه قرارگاه خاتم الانبیاء درباره نتایج عملیات فتح ۶: انهدام یک گردان عراقی به میزان ۷۰٪، پاک سازی ارتفاعات قلندر، انهدام مرکز سازمان امنیت و ساختمان فرمانداری و ژاندارمری شهر مرگه سور. بررسی نقاط ضعف و قوت عملیات فتح ۶ در جلسه فرماندهان عملیاتی.

۴ تشریح عملیات فتح ۶ و عملکرد نیروهای خودی در این عملیات در خطبه های امروز نماز جمعه به وسیله آیت الله موسوی اردبیلی.

۵ گزارش واشنگتن تایمز درباره تأثیر عملیات نظامی کردهای مخالف صدام در مناطق شمالی عراق و اقدامات متقابل ارتش بعثی در مناطق کردنشین این کشور.

۶ شهادت فرمانده سپاه بانه در جریان کمین نیروهای کومه له در منطقه صیدلو.

۷ نیروی دریایی ارتش ۸ کشتی تجاری و نفت کش را در تنگه هرمز مورد بازرسی قرار داد.

۸ قائم مقام فرمانده نیروی دریایی سپاه: امنیت در خلیج فارس یا برای همه هست یا برای هیچ کس؛ هر رزمنده می تواند یک ناو را نابود کند. بازدید جمعی از نمایندگان مجلس شورای اسلامی از مواضع دفاعی جزیره لارک و تنگه هرمز. مانور ۵۰ گردان از نیروهای سپاه یکم ثارالله به منظور کسب آمادگی برای دفاع از حریم آب های خلیج فارس و قطع نامه سپاه یکم نیروی زمینی سپاه در این باره.

۹ یک نفت کش ۲۷۳ هزار تنی لیبرایی به نام استنا که از کویت بارگیری کرده بود به مین برخورد کرد. سخن گوی وزارت دفاع امریکا: ایران توانایی محدودی برای مین گذاری دارد. رادیو امریکا: پنتاگون سرگرم بررسی تهدید بالقوه مین گذاری ایران است. سخن گوی کاخ سفید: ریسک حمله به افراد نظامی کم تا متوسط است. رئیس پیشین ستاد مشترک ارتش امریکا: اگر ایران به نفت کش های تحت اسکورت ناوگان امریکا آسیبی برساند، امریکا متقابلاً اطراف جزیره خارک را مین گذاری خواهد کرد.

۱۰ اظهارات فرمانده کل نیروهای استراتژیک امریکا درباره وضعیت، مأموریت و شرایط زمانی و مکانی درگیری نیروهای استراتژیک امریکا: یک هزار هواپیمای بمب افکن، هواپیمای شناسایی و دریایی، هواپیمای انتقال سوخت، یک هزار موشک بالستیک، ۵۵ پایگاه در سراسر جهان و ۱۳۴ هزار تن نیرو از جمله استعداد واحد نیروهای هوایی استراتژیک امریکا است؛ ما برای آزاد نگاه داشتن آبراه خلیج فارس تعهد داریم.

۱۱ سخنان آیت الله موسوی اردبیلی درباره سیاست ایران در خلیج فارس، مقابله با تجاوز، امکان درگیری با امریکا، تلاش برای حفظ تمامیت ارضی، دوگانگی سیاست اعلام شده و عملکرد امریکا در منطقه و شرایط ایران برای صلح.

۱۲ خبرگزاری کویت: دبیرکل سازمان ملل در نظر دارد ایران و عراق را برای پایان دادن به جنگ تحت فشار قرار دهد. دکوئیر: توسل به زور مشکلات را حل نمی کند، آنچه لازم است مذاکره برای تصویب یک قطع نامه عادلانه و متعادل است.

روزنامه اطلاعات: چین اعلام موافقت نهایی خود با متن تهیه شده را به زمان دیگری موکول کرد و فعالیت ها در این باره به حالت تعلیق درآمد. وزیر خارجه انگلیس: ما با ارسال اسلحه به هر یک از دو کشور درگیر مخالف هستیم. وزیر خارجه ژاپن در دیدار با شولتز: ژاپن از امکان مداخله نظامی امریکا در خلیج فارس نگران است.

۱ نمایندگی ایران در سازمان ملل در نامه ای به دبیرکل از گلوله باران شهرهای آبادان و خرمشهر در تاریخ ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۷ خرداد ۱۳۶۶) به وسیله عراق خبر داد.

۲ ادامه سفر طارق عزیز وزیر خارجه عراق و دبیرکل اتحادیه عرب به ونزوئلا (یکی دیگر از اعضای غیردائمی شورای امنیت).

ص: ۷۵۰

۳ آغاز سفر ۱۲ روزه کاسپار واینبرگر وزیر دفاع امریکا به کشورهای استرالیا، تایلند، هنگ کنگ و ژاپن. واینبرگر: امیدوارم دولت ژاپن برای حمایت از حمل نفت در خلیج کمک کند.

۴ سفر میشل نوا وزیر بازرگانی فرانسه به عراق. آسوشیتدپرس: هدف سفر نوا گسترش مبادلات تجاری است؛ عراق خواهان خرید هواپیماهای پیشرفته میراژ ۲۰۰۰ است.

۵ اعزام دهمین گروه از نیروهای داوطلب فنی تخصصی ارامنه به جبهه های جنگ طی مراسمی با حضور مسئولان خلیفه گری ارامنه و نماینده ارامنه در مجلس شورای اسلامی در محل کلیسای سرکیس مقدس در تهران.

۶ حمله نیروهای سازمان مجاهدین خلق به یک پایگاه در محور تاجیک گیلان غرب.

۷ رئیس شاخه لبنانی حزب بعث سوریه، حزب الله را عامل ربودن خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان اعلام کرد. حزب الله در بیانیه ای هرگونه دخالت در این ماجرا را رد کرد.

گزارش روزشمار ۳۰/۳/۱۳۶۶

۸ تدبیر فرماندهی نیروی زمینی برای از بین بردن خطر درگیری زود هنگام لشکر ۱۰۵ قدس: تا ساعت ۲۴ امروز کلیه یگان ها غیر از لشکر ۱۰۵ قدس در نزدیک ترین فاصله ممکن تا هدف مستقر شوند و زمان شروع درگیری نیز ساعت ۲ بامداد روز ۳۱/۳/۱۳۶۶ تعیین شد. فرماندهان نیروی زمینی به مسئول زرهی سپاه ابلاغ کردند که به طور ویژه از لشکر ۱۰۵ قدس حمایت کند. جانشین فرماندهی نیروی زمینی همچنین طرح جانشینی را در صورت عدم موفقیت لشکر ۱۰۵ قدس در نظر گرفت.

۹ حرکت دو یگان عمل کننده در عملیات نصر ۴ به سوی نقطه درگیری.

۱۰ طرح مانور عملیات نصر ۴، سیاست کلی اهداف نظامی عملیات و تشریح موقعیت عمومی و موقعیت نظامی منطقه ماؤوت و یگان های موجود دشمن در منطقه پدافندی.

۱۱ سخنان احمد کاظمی فرمانده لشکر ۸ نجف در توجیه محدود شدن عملیات (نصر ۵)، به دلیل هوشیاری دشمن: تغییر تاکتیک دادیم و قرار شد عملیات گام به گام انجام گیرد. توصیه های فرمانده لشکر ۸ نجف به نیروهای عمل کننده درباره استفاده مؤثر و دقیق از آتش توپخانه و خمپاره و بیان نقش حساس و حیاتی احداث جاده: هم زمان با تصرف پایگاه های دشمن باید جاده ها تا سینه ارتفاعات مرزی کشیده شود. (ضمیمه دارد)

۱۲ عملیات مشترک تکاوران تیپ ۷۵ ظفر و پیش مرگان حزب سوسیالیست شاخه کردستان، علیه مرکز گردان توپخانه شرق سلیمانیه. مقر گردان سقوط کرد، ۶۰ نفر از عراقی ها کشته و مجروح و ۳۰ نفر نیز اسیر شدند.

۱۳ تجاوز هواپیماهای عراقی به شهر دو گنبدان.

۱۴ عراق پس از ۳۳ روز آرامش، به نفت کش حامل نفت ایران و جزیره خارک حمله کرد. عراق با انتشار اطلاعیه ای حمله به یک هدف دریایی و جزیره خارک را اعلام کرد. خبرگزاری فرانسه: عراق بار دیگر حملات هوایی در خلیج فارس را از سرگرفت.

میرحسین موسوی نخست وزیر: آرامش یک ماهه خلیج فارس از سوی رژیم عراق مجدداً شکسته شد؛ این حمله با استفاده از امکانات کویت صورت گرفته است. آسوشیتدپرس: میرحسین موسوی تهدید کرد که ضربات خرد کننده ای بر اهداف امریکا در خلیج فارس وارد خواهیم کرد. رادیو امریکا: نخست وزیر ایران هشدار داد که این حمله ناامنی را در سراسر خلیج فارس افزایش خواهد داد. بی.بی.سی: با حمله امروز عراق امکان درگیری نظامی در خلیج فارس بیشتر شد.

ص: ۷۵۱

۲ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره عملکرد آتی امریکا در بحران خلیج فارس و لزوم هوشیاری نیروهای خودی: امریکایی ها تظاهر به ماجراجویی می کنند و بعید است که به حرف هایشان عمل کنند، اما ما باید خودمان را آماده کنیم.

۳ فهد پادشاه عربستان آمادگی کشورش را برای ایجاد یک فضای مطلوب سیاسی و تشنج زدایی در خاورمیانه اعلام کرد. گزارش رادیو امریکا درباره امکان همکاری نظامی امریکا و عربستان در خلیج فارس.

۴ انتقاد رئیس کمیته نیروهای مسلح در کنگره امریکا از طرح اسکورت نفت کش های کویتی. روزنامه لبنانی السفیر: دلیل اصلی تصمیم امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی حمایت از عراق است. خبرگزاری آلمان عملکرد امریکا در خلیج فارس را متأثر از منازعات داخلی این کشور اعلام کرد. انتقاد نشریه سوئدی سونسکاداگبلادت به نقل از یک مقام امریکایی درباره استفاده نابجای امریکا از بیانیه پایانی کنفرانس ونیز و متهم کردن ریگان در اخذ تصمیم برای حضور نظامی در خلیج فارس به خاطر جبران شکست وی در ماجرای ایران گیت.

۵ اظهار نارضایتی وزیر خارجه چین از مداخله امریکا و شوروی در منازعات خلیج فارس. وی فروش موشک های کرم ابریشم به ایران را رد کرد. روزنامه کویتی السیاسه به نقل از یک مقام عالی رتبه کویتی اعلام کرد که اگر چین به درخواست اجاره نفت کش های چینی به این کشور پاسخ مثبت ندهد، کویت راه کارهای دیگری را بررسی خواهد کرد.

۶ روزنامه ملی گازته چاپ ترکیه، گسترش روابط دو کشور ایران و ترکیه را تنها به ضرر محافل صهیونیستی خواند.

ضمیمه اول گزارش ۲۶۶: تشریح وضعیت جغرافیایی و نظامی منطقه عملیاتی غرب سردشت (نصر ۵).

ضمیمه دوم گزارش ۲۶۶: اقدامات مهندسی نیروهای خودی قبل از عملیات در منطقه غرب سردشت.

گزارش روزشمار ۳۱/۳/۱۳۶۶

۷ آغاز عملیات نصر ۴ در منطقه عمومی ماووت. پیشتازی لشکر های ۲۵ کربلا و ۵۷ ابوالفضل در درگیری با دشمن و تصرف اهداف مورد نظر. موفقیت نسبی لشکر های ۱۴ و ۱۰۵ قدس و مشکل الحاق این دو یگان. موفقیت لشکر ۳۲ و ۱۱ در تصرف قله بالوکاوه و تپه دوقلو. فشار شدید دشمن و بازپس گیری قله های ۲ و ۳ قشن. گزارش کلی وضعیت منطقه و میزان پیشروی یگان های خودی و اقدامات دشمن تا ظهر امروز. تلاش نیروهای خودی برای تصرف مجدد قله های ۲ و ۳ قشن.

۸ اطلاعیه قرارگاه خاتم الانبیاء درباره نتایج عملیات نصر ۴: ارتفاع استراتژیک ژاژیله تصرف شده و راه های منتهی به شهر ماووت مسدود شده است. تاکنون ۲۰۰۰ تن از نیروهای دشمن کشته و ۱۹۵ اسیر به پشت جبهه تخلیه شده اند. سقوط یک فروند هواپیمای عراقی در منطقه عملیاتی.

۹ حرکت نیروهای لشکر ۸ نجف در ساعت ۲۱ جهت رسیدن به نقطه رهایی برای اجرای عملیات (نصر ۵) روی ارتفاعات فرفری. در آخرین ساعت امروز نیروهای اطلاعاتی معابر وصولی را کنترل کردند و نیروها آماده یورش به مواضع دشمن شدند.

۱ چهار فروند هواپیمای عراقی به منطقه گرماب و سردشت حمله کردند. شهر آبادان گلوله باران شد. فرمانده نیروی هوایی عراق: ضربات آینده کشنده و مهلک تر از قبل خواهد بود.

۲ اعزام نیروهای دواطلب بسیجی از استان های خوزستان، خراسان و زنجان.

۳ شورای عالی دفاع ۶ ماه به خدمت وظیفه سربازان پشت جبهه اضافه کرد.

ص: ۷۵۲

۴ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره تناقض مواضع سیاسی و عملکرد کشورهای غربی و کشورهای عرب منطقه در حوادث خلیج فارس: عراق یک ماهه گذشته در خلیج فارس کاری نکرد و ما هم کاری نکردیم؛ اگر فرانسه موشک اگزوسه و هواپیما در اختیار عراق قرار ندهد آیا او می تواند در خلیج فارس شرارت بکند؟

۵ گزارش سازمان خلع و کنترل سلاح از خرید تسلیحاتی کشورهای خاورمیانه: از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۶۴ عراق با ۲۴ میلیارد دلار خرید بزرگ ترین واردکننده تسلیحات در جهان بوده و ایران با ۴/۶ میلیارد دلار در همین مدت در مقام ششم قرار داشته است. گزارش روزنامه فیلادلفیا از فروشندگان عمده تسلیحات به دو کشور ایران و عراق: حداقل پنجاه کشور به یک یا هر دو طرف جنگ اسلحه فروخته اند و دست کم ۲۷ کشور از جمله امریکا و اتحاد شوروی سلاح هایی را در اختیار هر دو طرف قرار دادند.

۶ مایکل آرماکاست معاون وزیرخارجه امریکا ضمن اعلام موافقت ۵ عضو دائم شورای امنیت سازمان ملل با قطع نامه صلح از عدم موافقت برخی از اعضای این شورا با تصویب قطع نامه تنبیهی تحریم تسلیحات خبر داد: امریکا و شوروی در جلوگیری از پیروزی ایران دارای منافع مشترکی هستند. طارق عزیز: شوروی از یک راه حل جامع در شورای امنیت حمایت خواهد کرد.

۷ انتقاد هنری کیسینجر از سیاست های امریکا در خلیج فارس: استفاده نفت کش های کویتی از پرچم امریکا به معنی حمایت از یکی از طرفین جنگ است. لطمه عراق به جریان کلی صدور نفت از خلیج فارس، به طور مسلم از مداخله ایران بیشتر بوده است.

۸ مقاله گری سیک از نظریه پردازان سیاست خارجی امریکا درباره سیاست خارجی و برآیند عملکرد ایران در صحنه بین المللی، معامله اسلحه امریکا با ایران و تأثیر آن در کشورهای منطقه و توانایی ایران در تداوم تولید نفت: ایران مهارت و زبردستی خود را در دیپلماسی ضربه زدن و گفت و گو کردن به اثبات رسانده است؛ ابرقدرت شدن در خلیج فارس بسته به جنگ ایران و عراق دارد؛ معامله اسلحه امریکا و ایران، رهبران خلیج فارس را به این نتیجه رساند که گویا امریکا نسبت به مسائل امنیتی آنها حساسیتی ندارد؛ ایرانی ها در فعال نگه داشتن صنعت نفت در قبال حملات هوایی عراق مهارت زیادی از خود نشان داده اند.

۹ نماینده عراق در سازمان ملل با ارسال نامه ای به دبیرکل ادعا کرد که بر اثر گلوله باران شهر ابوالخصیب در ۱۷ ژوئن ۱۹۸۷ (۲۷ خرداد ۱۳۶۶) به وسیله ایران یک غیرنظامی کشته شده است.

۱۰ القبس: مین گذاری آب های خلیج فارس و گذرگاه های آبی منتهی به بنادر کویت تحولی خطرناک در روند جنگ خلیج فارس است.

۱۱ گزارش رئیس اداره مطبوعات و اطلاعات وزارت خارجه شوروی درباره گفت و گو های اخیر ورونسلف قائم مقام وزارت خارجه شوروی با صدام حسین. مقاله روزنامه فرانسوی لوموند در زمینه بهره برداری شوروی از سیاست امریکا در منطقه خلیج فارس.

۱۲ گزارش بی.بی.سی درباره تأثیر بحران جاری در روابط ایران و انگلیس بر روابط تجاری دو کشور.

۱۳ روزنامه اطلاعات فروش اوراق قرضه در عراق را حاکی از ورشکستگی اقتصادی دولت عراق خواند.

۱ حمله نیروهای حزب دمکرات کردستان به منطقه برادوست ارومیه.

۲ گزارش روزنامه ترجمان ترکیه درباره تخریب روستاهای عراقی هم مرز با ترکیه. در یک کمین نیروهای مبارز کرد در جاده خانقین - قادر ۵ تن از نیروهای عراقی کشته شدند.

ضمیمه گزارش ۲۷۸: تشریح موانع احداث شده روی ارتفاعات کله قندی، یال مربوطه و ترکیب نیروهای پدافندی عراق در منطقه عملیاتی نصر ۵.

ص: ۷۵۳

۳ در ادامه عملیات نصر ۴ نیروهای لشکر ۴۱ ثارالله قله های ۲ و ۳ ارتفاع قشن را به تصرف در آوردند و نیروهای لشکر ۳۳ المهدی نیز تا یک کیلومتری شهر ماؤوت پیشروی کردند.

۴ ارائه چندین گزارش از خالی بودن ارتفاع گرده رش از نیروهای عراقی و بحث هایی درباره تصرف این ارتفاع حساس، این مباحث به علت نبود نیروی کافی برای عملیات روی این ارتفاع بی نتیجه ماند.

۵ در جلسه فرمانده یگان های عمل کننده، مسئولان قرارگاه نجف و جانشین فرمانده نیروی زمینی، فرماندهان آخرین وضعیت خط، استقرار نیروها، اقدامات مهندسی و مشکلات خود را برای تداوم وضعیت فعلی و ادامه عملیات، بیان کردند. هشدار رحیم صفوی درباره حفظ مناطق تصرف شده: دشمن مترصد است که حداقل ارتفاع دوقلو، قشن و سپس ماؤوت را پس بگیرد.

۶ اطلاعیه شماره ۲ قرارگاه خاتم درباره عملیات "نصر ۴" تا آخرین ساعات امروز. شهر ماووت آزاد شد، ده ها تانک و نفربر به غنیمت نیروهای خودی درآمد، بیش از ۱۵۰۰ تن از نیروهای دشمن کشته و یا زخمی شدند؛ تیپ ۱۱۵ پیاده و گردان تانک الکرار به میزان صددرصد و یک گردان از تیپ ۹۴ به میزان ۵۰٪ منهدم شدند.

۷ اسامی مسئولیت های ۷ تن از فرماندهان اسیر شده در عملیات نصر ۴ از جمله یک فرمانده تیپ و چند فرمانده گردان.

۸ ساعت ۵ بعدازظهر دشمن ۷۰ گلوله شیمیایی از نوع اعصاب و تاول زا را در منطقه استقرار ۳ یگان خودی پرتاب کرد، ۱۱۰ تن از نیروهای خودی مصدوم شدند، ۲ هواپیمای عراقی به وسیله نیروهای خودی در منطقه عملیاتی سرنگون شدند.

۹ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از موقعیت جغرافیایی و نظامی و اقتصادی شهر ماؤوت و راه های مواصلاتی به این شهر.

۱۰ شروع عملیات نصر ۵ برای تصرف ارتفاعات فرفری در غرب سردشت. طی ۲ ساعت ارتفاع کله قندی و فرفری به تصرف نیروهای خودی درآمد ولی نیروهای عراقی همچنان در یال کله قندی باقی مانده اند. با روشن شدن هوا و اجرای آتش روی این منطقه نیروهای عراقی مجبور به ترک منطقه شدند و این یال به تصرف نیروهای خودی درآمد.

۱۱ در حمله ۲۰۰ تن از نیروهای سازمان مجاهدین خلق به یک پایگاه ژاندارمری در منطقه دهلران ۴ تن از نیروهای مهاجم کشته شدند و ۵ تن از نیروهای خودی نیز به شهادت رسیدند. حمله نیروهای ضد انقلاب به چند پایگاه در منطقه مریوان و سقز و به اسارت درآوردن ۲۴ تن از نیروهای خودی. کشته شدن پنج تن از نیروهای حزب رزگاری به هنگام بمب گذاری در یکی از پل های اطراف شهر مریوان.

گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی و یکی از نشریات سپاه درباره روند صعودی تحرکات نظامی گروه های مسلح غیرقانونی در منطقه باختران و شهرهای مرزی: ورود یک گروه ۲۰۰ نفری از دمکرات های مسلح به همراه فیلمبرداران

فرانسوی به منطقه برای انجام تخریب، ترور و حمله به شهر پاوه؛ طی یک ماه گذشته ۲۷ تن از نیروهای خودی شهید، ۶۹ تن مجروح و ۳۹ تن اسیر شدند.

۲ اقدام نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی در بازرسی از هفت فروند نفت کش خارجی.

۳ اعزام گردان های پیشقراولان مدافع خلیج فارس به مناطق جنوبی کشور.

۴ مطالب روزنامه "الوفد" درباره تلاش مصر برای ایجاد اختلال در امر خرید تسلیحات ایران: به دنبال فشار شدید مصر به چین، این کشور ارائه سلاح از جمله موشک های "کرم ابریشم" را به ایران متوقف کرده است.

ص: ۷۵۴

۵ تفسیر رادیو بی.بی.سی درباره پیش نویس قطع نامه ای که اعضای شورای امنیت برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق فردا به بررسی آن می پردازند: آنچه این قطع نامه را تحکیم می کند تحریم الزامی فروش اسلحه به هر یک از دو طرف متخاصم است که حاضر نشود به این آتش بس عمل کند. خبرگزاری فرانسه: متن پیش نویس به دبیرکل سازمان ملل اختیار تشکیل یک کمیته ویژه تحقیق در خصوص مسئولیت های جنگ را می دهد. تأکید مجدد معاون وزیر خارجه امریکا در مورد همکاری امریکا و شوروی برای تصویب قطع نامه اخیر شورای امنیت.

۶ تهدید وزیر نفت کویت: اگر امریکا به درخواست این کشور مبنی بر اسکورت نفت کش ها جواب منفی دهد، از سایر قدرت ها درخواست مشابهی خواهد کرد.

۷ نامه وزیر امور خارجه کویت به دبیرکل سازمان ملل در پی افشای استفاده عراق از فضای کویت در بمباران اخیر جزیره خارک و هشدار ایران به این کشور: ما در کویت در تلاش هستیم که روابط مان را با همسایه خود، ایران بهبود بخشیم اما آن کشور عمداً جنگ تبلیغاتی خود را افزایش داده و مقامات عالی رتبه این کشور مستقیماً و به طور مکرر کویت را تهدید می کنند.

۸ گزارش خبرگزاری یونایتدپرس از همکاری جدید اطلاعاتی امریکا و عربستان سعودی برای پوشش کامل منطقه خلیج فارس با استفاده از هواپیمای "آواکس".

۹ اظهارات یک مقام ارشد شورای همکاری خلیج فارس درباره نشست آتی این شورا با جامعه اقتصادی اروپا: شورای همکاری خلیج فارس درباره تحولات اخیر در منطقه و حمله به نفت کش ها در آبراه بین المللی با مقامات بازار مشترک گفت و گو خواهد کرد.

گزارش روزشمار ۲/۴/۱۳۶۶

۱۰ در ادامه عملیات نصر ۴ نیروهای لشکر ۳۳ المهدی در دو عملیات محدود در صبح و بعدازظهر موفق شدند بخش باقی مانده قله ۲ قشن و ارتفاع ۸۶۴ در جنوب شهر ماؤوت را به تصرف خود در آورند. پاتک ناموفق دشمن برای تصرف بخشی از قشن. در این اقدام یک گردان از تیپ ۶۰۸ نیروی مخصوص به میزان ۸۰٪ منهدم شد و فرمانده توپخانه ۲۲ لشکر ۴ نیز به هلاکت رسید.

۱۱ اظهارات فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس درباره اقدامات مهندسی برای تأمین شهر ماؤوت.

۱۲ عملیات گردان امام رضا(ع) از لشکر ۸ نجف برای تصرف یال ارتباطی فروری در ادامه عملیات نصر ۵.

۱۳ اظهارات یک فرمانده نظامی درباره اهداف عملیات نصر ۵، تلفات دشمن و نتایج به دست آمده در این عملیات.

۱۴ در حمله هواپیماهای عراقی به سردشت و پادگان شهید بروجردی ۱۱ تن شهید شدند. یک فروند هواپیمای عراقی نیز سرنگون شد.

۱۵ حمله نیروهای کومه له به دو دستگاه خودروی نیروهای خودی و یک پایگاه نظامی در منطقه سنندج: ۸ نفر شهید، ۸ نفر مجروح و ۵۸ نفر اسیر شدند.

۱ آغاز مانور دریایی ذوالفقار در منطقه دریای عمان و خلیج فارس با شرکت نیروی دریایی ارتش.

۲ رهسپار شدن گروهی از اساتید دانشگاه های کشور به جبهه های نبرد برای آشنایی با مشکلات نیروهای رزمی.

۳ گزارش خبرگزاری فرانسه از بازگشایی اردوگاه های آموزش نظامی برای دانشجویان و شاگردان دبیرستانی در عراق.

۴ اظهارات فرمانده نیروی دریایی سپاه درباره راه اندازی منطقه دوم دریایی سپاه در منطقه بوشهر: کویت اخیراً آبراه "سیبه" را برای حفظ اسکله "البکر" در اختیار عراق قرار داده است. جانشین نیروی دریایی سپاه: تمام مناطق حوزه خلیج فارس از جمله کویت و عربستان سعودی زیر بُرد موشکی سپاه قرار دارند

ص: ۷۵۵

۵ گزارش آسوشیتدپرس درباره پیوستن سه رزم ناو امریکایی به سایر کشتی های جنگی این کشور در خلیج فارس. گزارش خبرگزاری رویتر درباره تلاش امریکا و کویت برای مین یابی در خلیج فارس. اظهارات مشاور دولت ریگان در مورد اسکورت نفت کش های کویتی: امریکا نمی تواند به یک کشور بیگانه اجازه دهد شاهرگ خلیج فارس را کنترل کند.

۶ نمایندگان کنگره امریکا: کنگره با حفاظت از نفت کش های کویتی تحت پرچم امریکا در خلیج فارس احتمالاً مخالفت نخواهد کرد.

۷ شبکه تلویزیونی بی.بی.سی با نشان دادن سربازان کشته شده امریکا در طبس و بیروت گفت: اگر امریکایی ها قصد جنگ دارند این تعداد کم است و اگر قصد خودکشی دارند این تعداد زیاد است. روزنامه نیویورک تایمز: تغییر پرچم نفت کش ها کلیه ادعاهای بی طرفی امریکا در جنگ ایران و عراق را از بین خواهد برد.

۸ دولت انگلیس سیاست جدید مقابله به مثل را به یگان های دریایی خود تجویز کرد.

۹ نشست اعضای شورای امنیت جهت تهیه قطع نامه ای برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق. آسوشیتدپرس: به نظر نمی رسد امریکا در گنجانیدن ماده ای در این قطع نامه برای تحریم تسلیحاتی دو طرف درگیر، موفقیت چندانی به دست آورد. حمایت چین از تلاش شورای امنیت برای رسیدن به یک راه حل مسالمت آمیز.

۱۰ تأکید سخن گوی سازمان ملل بر پایان سریع جنگ ایران و عراق در پاسخ به نامه دیروز نخست وزیر کویت.

۱۱ نمایندگی ایران در سازمان ملل، با ارسال دو نامه برای دبیرکل از بمباران یک روستا و حمله شیمیایی به منطقه عملیاتی نصر ۴ در تاریخ های ۲۳ خرداد و ۳۱ خرداد ۱۳۶۶ خبر داد.

۱۲ برگزاری نشست مشترک شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا: تأکید دو طرف بر آزادی کشتی رانی در خلیج فارس و پشتیبانی از تلاش های بین المللی برای خاتمه جنگ ایران و عراق.

۱۳ گزارش روزنامه ایزوستیا درباره اقدام پنهانی امریکا در تحویل ۳۷ فروند موشک استینگر به ایران در مرز افغانستان.

۱۴ گزارش روزنامه کیهان از آخرین تحولات ربوده شدن خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان، دخالت سوریه در این موضوع، موضع گیری وزارت خارجه امریکا و تلاش های دولت لبنان برای پایان دادن به این مسئله.

۱۵ تلاش ناموفق نیروهای سازمان مجاهدین خلق برای ترور نماینده مردم سمنان در مجلس شورای اسلامی.

۱۶ پناهنده شدن ۴۰۰ تن دیگر از مردم عراق به جمهوری اسلامی ایران.

گزارش روزشمار ۳/۴/۱۳۶۶

۱ پاتک نیروهای عراقی به یال ارتباطی و ارتفاع فروری با تدبیر فرماندهی لشکر ۸ نجف ناکام ماند.

۲ گزارش خبرنگار جمهوری اسلامی ایران از مشاهدات خود از منطقه عملیاتی نصر ۵: از روی ارتفاع تصرف شده با چشم غیر مسلح شهر قلعه دیزه دیده می شود؛ این ارتفاعات به علت دارا بودن شیارها و معابر فراوان مورد استفاده گروه های ضد انقلاب بود؛ نیروهای جهاد و واحدهای تدارکات و لجستیک به طور چشمگیری فعال هستند.

۳ حمله هواپیماهای عراقی به دو روستا از توابع سردشت و نامه اعتراض کاردار ایران در سازمان ملل درباره این اقدام به دبیرکل این سازمان و هشدار درباره اقدام به مقابله به مثل ایران.

ص: ۷۵۶

۴ هدف قرار گرفتن یک کشتی تجاری ترکیه به وسیله هلی کوپتر عراقی. هلی کوپتر مهاجم هدف جنگنده های ایران قرار گرفت و سرنگون شد. اعتراض وزارت خارجه ترکیه به سفیر عراق.

۵ عملیات کمین علیه یک خودروی نظامی عراق در استان اربیل.

۶ اعزام سومین کاروان سپاهیان صاحب الزمان به جبهه های نبرد. ورود نخستین گروه از نیروهای مدافع خلیج فارس به جزیره ابوموسی. بازدید فرماندهان سپاه از استحکامات نظامی جزیره ابوموسی و تنگه هرمز.

۷ اظهارات محسن رضایی درباره نقش کویت و شوروی در جنگ خلیج فارس: کویت به عنوان یکی از استان های عراق مطرح است؛ شوروی در حمله به ناو استارک نقش داشته است.

۸ اعتراض حزب سبزه های اتریش به دولت آن کشور درباره ارسال توپ های بُرد بلند ساخت سوئد به ایران.

۹ ادعای هفته نامه نظامی "جینز دیفنس" درباره تلاش ایران برای مین گذاری سواحل کویت. روزنامه تایمز: عده ای معتقدند این مین ها عراقی است.

۱۰ پنتاگون: مقدمات اعزام رزم ناو زره پوش "یو.اس.اس. میسوری" به خلیج فارس به سرعت فراهم می شود. سنای امریکا: بیشتر کشتی های مورد حمله ایران مربوط به کشورهایی است که با کویت معامله می کنند.

۱۱ وزیر دفاع امریکا: امریکا ناگزیر است خلاً موجود در منطقه خلیج فارس را پر کند تا شوروی از آن بهره برداری نکند. هشدار کیسینجر به ریگان مبنی بر خودداری از دشمنی با ایران، دخالت بیشتر در خلیج فارس و جانب داری از عراق: عراق بیش از ایران برای جریان نفت در سطح جهان خطر دارد.

۱۲ گزارش رادیو امریکا درباره بندهای پیش نویس قطع نامه جدید شورای امنیت: آتش بس فوری، بازگشت به مرزها، تبادل اسرا، همکاری با دبیرکل، خودداری سایر کشورها از گسترش جنگ، تشکیل کمیته تعیین آغازگر جنگ، مشورت دبیرکل با ایران و عراق و ... رادیو بی.بی.سی: اگر قطع نامه شورای امنیت اجرا نشود، تحریم اجباری فروش اسلحه اعمال خواهد شد. اظهارات میرحسین موسوی نخست وزیر درباره بی ارزش بودن تلاش های شورای امنیت و دعوت از این شورا برای معرفی و محکوم کردن متجاوز: شورای امنیت در زمانی که کشور ما اشغال شده بود با کشور متجاوز هیچ برخوردی نکرد.

۱۳ طرح جدید وزارت خارجه امریکا برای پایان دادن به جنگ نفت کش ها: درخواست کشورهای منطقه خلیج فارس از ایران و عراق برای پایان جنگ نفت کش ها و اعلام بی طرفی مجدد امریکا. میرحسین موسوی: اگر عراق از حمله به نفت کش ها خودداری کند، ایران نیز از این کار دست خواهد کشید. مقامات امریکایی: عراق مسئولیت ۶۱ درصد از حملات به نفت کش ها را به گردن دارد.

۱ درخواست عراق برای برابری سهم تولید نفت با ایران. آقازاده: اعضای اوپک از تخلف عراق در سهمیه تولید نفت جلوگیری کنند.

۲ ربایندگان، علی عسیران فرزند ۴۰ ساله وزیر دفاع لبنان را آزاد کردند ولی خبرنگار امریکایی همچنان در اختیار گروگان گیرها است. مواضع تند سوریه علیه گروگان گیران. هشدار رادیو دمشق به ربایندگان: شما از کیفر در امان نخواهید بود.

۳ اظهارات قاسم‌لو رهبر حزب دمکرات کردستان در اسپانیا درباره اقدامات مسلحانه این حزب برای به دست آوردن خودمختاری: ما یک کشور کرد نمی خواهیم، همه خواسته های ما در چارچوب کشور ایران ممکن است. آنچه با مبارزه خود می خواهیم ، خودمختاری است.

۴ حمله افراد سازمان مجاهدین خلق به یک دیپلمات ایرانی در بیمارستانی در دهلی نو.

ص: ۷۵۷

۵ عملیات نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس در محور دشت ماؤوت و تصرف حد فاصل تپه ۸۶۴ و تپه بالوسه و از بین رفتن امکان تهدید از این ناحیه.

۶ عراق منطقه عملیاتی نصر ۴ را با ۲۴ گلوله شیمیایی عامل اعصاب بمباران کرد. نامه کاردار ایران در سازمان ملل، به دبیرکل درباره جزئیات حمله شیمیایی ۳۱/۳/۱۳۶۶ عراق به منطقه عملیاتی نصر ۴. بمباران پارک موتوری لشکر ۲۸ کردستان در حوالی مریوان.

۷ ستاد مشترک اعلام کرد با آتش پدافند هوایی از ساعت ۱۴ تا ۱۷ امروز ۶ فروند از هواپیماهای دشمن سرنگون شدند.

۸ بمباران پنج روستای کردستان عراق به وسیله جنگنده های این کشور. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از تخریب ده روستای کردنشین منطقه سلیمانیه به دست نیروهای عراقی.

۹ کنترل شهر "شقلاوه" به دست نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان و پیش مرگان حزب دمکرات کردستان. تسلیم شدن ۱۳ نیروی نظامی عراق به پیش مرگان حزب دمکرات.

۱۰ تحصن دانشجویان عراقی مقیم فرانسه در مقابل مقر یونسکو در اعتراض به حملات شیمیایی عراق علیه مناطق کردنشین. معاون مدیرکل یونسکو در دیدار با دانشجویان معترض، رژیم عراق را به دلیل استفاده از سلاح های شیمیایی محکوم کرد.

۱۱ ادعای یک سخن گوی نظامی عراق درباره حمله نیروی هوایی عراق به یک نفت کش در نزدیکی بندر امام خمینی. بازرسی نیروی دریایی ارتش از کشتی های عبوری از تنگه هرمز.

۱۲ تأکید حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی بر نقش روحانیون در سرنوشت جنگ.

۱۳ اظهارات سفرای کویت در سازمان ملل و واشنگتن درباره مین گذاری در سواحل این کشور: برخی از این مین ها را ایران کار گذاشته و برخی نیز در نتیجه حرکت باد و یا امواج دریا به کویت رسیده است. رادیو بی.بی.سی: اگر سواحل کویت مین گذاری شده باشد ممکن است عملیات اسکورت ناوگان نفت کش کویتی بی اثر شود. ناوگان کویت در یک اقدام احتیاطی فعلاً از حمل گاز مایع خودداری می کند.

اظهارات معاون وزیر خارجه امریکا در زمینه تحولات خلیج فارس و آینده رابطه ایران و امریکا: ایالات متحده خواهان رویارویی با جمهوری اسلامی نیست؛ امریکا از طریق شورای امنیت سعی می کند قطع نامه ای را تهیه کند که هم برای ایران و هم برای عراق قابل قبول باشد. رئیس کمیسیون نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا: ایران خلاقیت عظیمی در حمله به امریکا نشان داده است. ما در مقابل آنها تنبلی نشان داده ایم ...

۱ مقاله وی در بررسی حملات ایران به کشتی های نفت کش کویتی و سایر کشتی هایی که به مقصد کویت رفت و آمد

دارند. ایران و عراق امسال هر کدام به ۲۶۰ کشتی نفت کش حمله کرده اند.

۲ تأکید وزیر خارجه اردن بر تشکیل اجلاس سران عرب برای حمایت از کویت.

۳ نوشته هفته نامه العمل الاسلامی درباره دخالت عراق در کودتای نظامی هفته گذشته شیخ نشین شارجه و گزارش آسوشیتدپرس از اهداف اولیه کودتاگران و عاقبت کودتای انجام شده.

۴ سفر دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس به ترکیه و درخواست وی از مقامات آن کشور برای دخالت در مسائل خلیج فارس.

۵ سخنان معمر قذافی رهبر لیبی در گفت و گو با روزنامه کویتی الرأی العام: تصمیم دارم درباره پایان جنگ ایران و عراق اقدام کنم. اسرائیل و امریکا مایل به ادامه جنگ هستند. ایران برای گفت و گو با مقامات لیبی برای پایان دادن به جنگ اعلام موافقت کرده است. ما در برابر عراق عربی و انقلاب ایران در یک وضع دشوار قرار گرفته ایم.

ص: ۷۵۸

۶ آغاز بهره برداری از دومین خط لوله صدور نفت عراق به ترکیه. روزنامه گونش: طول این خط ۹۸۶ کیلومتر و هزینه احداث آن ۲۶۲ میلیون دلار است.

۷ تشکیل هشتاد و یکمین اجلاسیه وزرای نفت کشورهای عضو اوپک. بحث بر سر افزایش تولید. هشدار رئیس اجلاس اوپک درباره بی ثبات شدن بازار نفت. اظهارات وزیر نفت ایران درباره عملکرد عراق در ناپایداری بازار نفت و تأکید بر کاهش تولید نفت.

۸ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از محاکمه سه ضارب دیپلمات ایرانی در دهلی نو.

گزارش روزشمار ۵/۴/۱۳۶۶

۹ پاتک دشمن در منطقه عملیاتی نصر ۴ و تصرف قله های ۲ و ۳ قشن، ارتفاع بالوسه و پادگان قشن. تلاش ناموفق نیروهای خودی برای بازپس گیری دو ارتفاع قشن. مشکل کمبود نیرو و بحث آن در قرارگاه. موفقیت نیروهای لشکر ۱۰۵ قدس در تصرف مجدد ارتفاع بالوسه و پادگان قشن.

۱۰ گزارش یک بولتن داخلی سپاه از آخرین وضعیت منطقه عملیاتی نصر ۴ و جمع بندی از تعداد کشته های دشمن. گزارش اغراق آمیز خبرگزاری عراق از پاتک امروز نیروهای دشمن: ۴۰ گردان از نیروهای ایرانی را به هلاکت رساندیم.

۱۱ اجرای عملیات فتح ۷ در جنوب منطقه حلبچه با شرکت پیش مرگان حزب دمکرات کردستان عراق. کشته و زخمی شدن ۱۵۰۰ تن از نیروهای دشمن، به اسارت در آمدن ۴۵ تن از آنان، تصرف شهرهای سیدصادق و حلبچه به مدت چند ساعت و انهدام بخش مهمی از توان نظامی دشمن در این عملیات.

۱۲ حمله هواپیماهای عراقی به محل تشکیل شورای تأمین شهر مریوان. بمباران شیمیایی منطقه عملیاتی نصر ۴ به وسیله جنگنده های دشمن.

۱۳ ادامه مانور دریایی ارتش جمهوری اسلامی با نام "ذوالفقار" در دریای عمان و خلیج فارس. بازدید فرمانده سپاه پاسداران از جزیره ابوموسی و جزایر هم جوار.

۱۴ سخنان فرمانده کل سپاه پاسداران در جمع فرماندهان نیروی دریایی: اگر دشمن با ما درگیر شود می توانیم ناوهای جنگی او را به غنیمت بگیریم. ما می توانیم دشمن را از چند نقطه خلیج فارس درگیر کنیم. مردم کرانه خلیج فارس آماده رویارویی با دشمن هستند.

۱۵ نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران ۴ فروند کشتی بازرگانی را در تنگه هرمز شناسایی و بازرسی کرد.

۱ حمله ناموفق افراد حزب دمکرات به پایگاهی در بوکان و کشته شدن سه تن از مهاجمان. تصرف موقت یک پایگاه خودی در گردنه صلوات آباد سنندج به دست افراد سازمان کومه له. تحلیل رادیو کومه له از عملکرد نیروهای خودی در منطقه

کردستان. گزارش "هرالد تریبون" از تلاش های حزب دمکرات ایران و هم سویی این حرب با رژیم عراق.

۲ پناهنده شدن ۷۰۰ تن از مردم کرد عراق به جمهوری اسلامی.

۳ گزارش رادیو امریکا از تلاش ایران برای استقرار موشک های کرم ابریشم در سواحل خلیج فارس. ایران ۲۰ تا ۵۰ موشک از چین خریده است.

۴ تأکید حجت الاسلام رفسنجانی در خطبه های نماز جمعه بر عدم تمایل ایران به درگیری نظامی با امریکا. اشاره وی به تناقضات موجود میان سیاست های اعلام شده امریکا با عملکرد این کشور در ارتباط با ایران و بیان قصد امریکا از اقداماتش جهت کسب وجهه میان کشورهای عربی و مقدمه سازی جهت حضور در خلیج فارس.

ص: ۷۵۹

۵ تحرکات تازه کویت برای کاهش تنش های موجود در منطقه: سفر فرستادگان ویژه امیر کویت به کشورهای عربی و اسلامی. درخواست وزیر خارجه ایران از کویت برای دست برداشتن از حمایت عراق.

۶ سفر پادشاه اردن به ترکیه و درخواست وی از مقامات این کشور برای متقاعد کردن ایران به پایان دادن جنگ. رئیس جمهور ترکیه نیز خواهان پایان هر چه سریع تر جنگ و برقراری صلحی شرافتمندانه و پایدار در منطقه شد. تفسیر روزنامه جمهورییت و رادیو بی.بی.سی درباره این سفر.

۷ تفسیر روزنامه "وال استریت ژورنال" در زمینه شکست طرح حضور نظامی امریکا در خلیج فارس.

۸ نشست محرمانه وزرای نفت عضو اوپک برای بررسی دقیق میزان عرضه و تقاضای جهانی نفت. (ضمیمه دارد)

۹ گزارش روزنامه "وال استریت ژورنال" درباره تأثیر مخاطره آمیز افزایش صدور نفت عراق بر بازار جهانی و تثبیت بهای نفت: عراق در صدد افزایش تولید خود از ۲/۲ میلیون بشکه فعلی به ۷/۲ میلیون بشکه در روز است.

۱۰ گزارش روزنامه پاکستانی مسلم درباره تأثیر جنگ بر اقتصاد عراق و نگرانی مسکو و پاریس - تأمین کنندگان اصلی عراق - از وضع وحشتناک مالی این کشور.

۱۱ ورود وزیر بازرگانی فرانسه به بغداد و گزارش آسوشیتدپرس درباره همکاری تسلیحاتی فرانسه و عراق: از ابتدای جنگ، فرانسه شش میلیارد دلار تسلیحات در اختیار عراق قرار داده است.

۱۲ گزارش خبرگزاری آلمان و روزنامه تایمز درباره نامه ریگان به حافظ اسد در ارتباط با آزادی گروگان های امریکایی در جنوب لبنان. تیرگی روابط بین سوریه و ایران به خاطر گروگان گیری در لبنان. موضع گیری سیدحسین فضل الله در نماز جمعه امروز بیروت علیه گروگان گیری. گزارش روزنامه الخلیج درباره وضعیت روزنامه نگار امریکایی.

ضمیمه گزارش ۳۸۲: وضعیت فعلی تولید نفت، تأثیر متقابل میزان تولید نفت بر قیمت آن، علل بروز اختلاف در میان سران اعضای اوپک، تأثیر کشورهای تولیدکننده نفت غیر اوپک بر بازار نفت و ...

گزارش روزشمار ۶/۴/۱۳۶۶

۱۳ چاره اندیشی مسئولان عملیات نصر ۴ برای مقابله با هجوم عراق، رحیم صفوی خطاب به علی شمخانی: اگر اینجا را محکم نکنیم ممکن است از دست برود. یگان ها نیرو ندارند. کل اهداف عملیات نصر ۴ در معرض تهدید جدی قرار دارد. قرار شد یگان های ۲۷ حضرت رسول و ۱۰ سیدالشهدا به منطقه عملیات نصر ۴ اعزام شوند. تلاش ناموفق لشکر ۷ ولی عصر برای تصرف مجدد قله ۲ قشن.

۱ حمله نیروهای عراقی به تپه دوقلو و عقب نشینی نیروهای خودی از این ارتفاع.

۲ هوایماهای عراقی مجدداً منطقه عملیاتی نصر ۴ را بمباران شیمیایی کردند.

۳ اجرای چهارمین مرحله مانور دریایی ذوالفقار و گزارش روزنامه کیهان از اجرای مراحل چهارگانه این مانور. نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران یک کشتی تجاری خارجی را در حوالی اسکله البکر و العمیه بازرسی کرد.

۴ ترور یک افسر ارشد نیروی هوایی ارتش صدام به دست نیروهای معارض عراقی. پیوستن رئیس عشایر "روغزایی" از استان سلیمانیه به همراه ۶۰ تن از افرادش و همچنین پیوستن ۴۰ تن دیگر از افراد مسلح بومی به مبارزین کرد عراقی.

۵ حمله قایق های توپ دار به دو نفت کش حامل نفت کویت. رویتیر ایران را عامل این حمله اعلام کرد. خبرگزاری فرانسه نیز این اقدام را پاسخی به حمله شب گذشته عراق به یک نفت کش ایرانی خواند. مطلب هفته نامه "جیتز دیفنس" درباره مشخصات قایق های توپ دار و چگونگی انجام عملیات با این قایق ها.

ص: ۷۶۰

۶ اعلام وزارت دفاع امریکا مبنی بر اعزام رزم ناو "میسوری" و ناو هواپیمابر گنستالیشن به خلیج فارس. تغییر نام یازده کشتی کویتی تحت حمایت امریکا به نام های انگلیسی.

۷ خنثی سازی یک مین دریایی و انفجار یک مین دیگر در سواحل بحرین. گزارش نشریه "لویدز" درباره تأثیر مین های موجود در آب راه های منتهی به کویت و تغییر مسیر کشتی ها و افزایش نرخ حق بیمه کشتی های عازم کویت.

۸ اعلام اجاره نفت کش های روسی به کویت در مصاحبه سفیر شوروی در این کشور. تأکید شوروی بر تأمین آزادی کشتی رانی در خلیج فارس.

۹. سخنان فرمانده نیروی دریایی سپاه - به هنگام معرفی فرمانده جدید منطقه سوم دریایی - درباره تمهیدات امریکا برای حضور در خلیج فارس و آمادگی نیروهای خودی و سازمان دهی سپاه در امر مقابله با تهدیدهای احتمالی امریکا و بیان اهداف تشکیل مناطق دو و سه دریایی سپاه در خلیج فارس. گزارش رادیو امریکا در مورد توانایی بالای نیروهای ایران برای مقابله با امریکا در خلیج فارس. نوشته نشریه "ایندپندنت" درباره احتمال درگیری میان امریکا و ایران: واکنش ایران در مقابل عملیات امریکا احتمالاً عملیات تروریستی خواهد بود و نه برخورد مستقیم.

۱۰ گزارش خبرگزار آسوشیتدپرس و وزارت دفاع امریکا درباره همکاری تسلیحاتی انگلستان و چین با عراق: ورود ۳۰ فروند موشک کرم ابریشم از چین به عراق.

۱۱ گزارش رویتر درباره نامه ریگان به حافظ اسد و پیشنهاد امریکا برای بهبود مناسبات دو کشور و پاسخ مثبت سوریه به این نامه. گزارش رادیو بی.بی.سی از تحولات اخیر در روابط ایران و سوریه و عدم تفاهم بین دو کشور. دعوت مجدد سوریه از نخست وزیر ایران برای سفر به این کشور.

۱۲ مخالفت وزیر دفاع فرانسه با تشکیل ناوگان جنگی با مشارکت کشورهای غربی جهت حضور در خلیج فارس به دلیل افزایش تشنج نظامی در منطقه.

۱۳ دیدار کاردار ایران در فرانسه با وزیر امور خارجه این کشور به منظور بررسی پیشرفت روند عادی سازی روابط دو کشور و حل اختلافات مالی.

۱۴ توافق کشورهای صادرکننده نفت اوپک در اجلاس هشتاد و یکم بر تثبیت قیمت ۱۸ دلار و رعایت سقف تولید تعیین شد. بر اساس موافقت نامه سال ۱۹۸۶ به نقل از نشریه اوپک.

درخواست ایران برای کاهش سقف تولید در سه ماهه آخر سال. تلاش اعضای اوپک برای حل مسئله تأثیر کاهش ارزش دلار بر قیمت نفت. پیشنهاد ایران برای افزایش ۲۵/۱ دلار به قیمت نفت. پیشنهاد برخی اعضا مبنی بر فروش نفت بر اساس یک سبد از ارزهای مختلف.

۲ تشریح فعالیت های شهرداری تهران در امر پشتیبانی از جنگ و گفت و گوی مطبوعاتی معاون امور جنگ این سازمان:

برعهده گرفتن انجام کلیه خدمات شهری شهر فاو، اعزام بیش از ۱۴ هزار نیروی رزمی، خدماتی، پشتیبانی و تخصصی از پرسنل شهرداری تهران به میدین نبرد، احداث پناهگاه در ۱۰۸۵ مدرسه تهران.

۳ گزارش خبرگزاری یونایتدپرس درباره تدابیر رژیم عراق در پرداخت بهای گزاف به خانواده کشته شدگان جنگ به منظور کنترل اوضاع. چگونگی ارائه تسهیلات دولتی به خانواده کشته شدگان و واکنش این خانواده ها در پذیرش صدمات جنگ.

۴ واکنش روزنامه العهد ارگان حزب الله لبنان به تبلیغات جناح های مخالف در متهم ساختن این گروه به ربودن خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان.

ص: ۷۶۱

۵ اقدام عراق در بمباران شیمیایی مناطق مسکونی سردشت با بمب های حاوی گاز خردل. شهادت بیش از ۶۰ تن و مجروح شدن حدود ۳۵۰۰ تن از اهالی شهر. دعوت ستاد تبلیغات جنگ از نمایندگان رسانه ها و سازمان ملل برای بازدید از آثار حملات شیمیایی امروز به سردشت.

۶ گزارش رادیو بی.بی.سی درباره منابع تأمین کننده گازهای شیمیایی برای عراق و تأکید بر نقش شوروی و شرکت های خصوصی غربی در این زمینه. نوشته مجله ژون آفریک درباره سابقه ارتش عراق در استفاده از سلاح های شیمیایی و تأثیر سکوت مجامع بین المللی در توسعه این اقدامات عراق.

۷ اجرای پنجمین مرحله مانور ذوالفقار ۲ در منطقه خلیج فارس با حضور نخست وزیر و چند تن از وزیران. اظهارات نخست وزیر درباره اهداف اجرای این مانور و تأکید وی بر نمایش قدرت و هشدار سیاسی، نظامی به تشنج آفرینان در منطقه.

۸ اطلاعیه روابط عمومی سپاه پاسداران درباره برنامه اعزام مدافعان خلیج فارس از سراسر کشور.

۹ بیانات آیت الله خامنه ای در جمع داوطلبان بسیجی عازم خلیج فارس: دفاع در مقابل اقدامات زورمندانه ابرقدرت ها، پیش قدم نبودن ایران در ایجاد بحران و ناامنی در منطقه، مقابله به مثل در صورت شرارت عراق در خلیج فارس و خروج نیروهای بیگانه از منطقه.

۱۰ اظهارات حجت الاسلام هاشمی رفسنجانی در دیدار با نیروهای لشکر بدر و موفقیت آمیز خواندن عملکرد این لشکر و نقش آن در آینده عراق.

۱۱ گزارش آسوشیتدپرس از وضعیت دو نفت کش به نام های "میامارگارت" و "استناکنکوردیا" که روز گذشته مورد حمله دو قایق توپ دار قرار گرفتند و نسبت دادن این حملات به ایران.

۱۲ بازتاب سخنان دیروز فرمانده نیروی دریایی سپاه در رادیو امریکا و خبرگزاری فرانسه. هشدار علایی درباره حمله تلافی جویانه ایران به تأسیسات نفتی خلیج فارس در صورت حمله عراق به تأسیسات نفتی ایران.

۱۳ خبر روزنامه الاتحاد درباره طرح جدید دبیرکل سازمان ملل برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق مبنی بر ایجاد ناوگان جنگی با پرچم سازمان ملل در خلیج فارس. طرح پیشنهادی اعضای غیردائم شورای امنیت در پیش نویس قطع نامه ای جهت تشکیل کمیته ویژه ای برای تعیین آغازگر جنگ ایران و عراق.

اظهارات وزیر امور خارجه امریکا درباره آغاز عملیات حفاظت از نفت کش های کویتی و به تعویق نیفتادن آن.

۱ اظهارات یک کارشناس امریکایی در امور منطقه و همچنین رادیو بی.بی.سی درباره حضور احتمالی شوروی در منطقه برای حفاظت از نفت کش های کویتی. نگرانی امریکا از افزایش نفوذ شوروی در منطقه.

۲ پیام امیر کویت به صدام حسین درباره مسائل خلیج فارس. گزارش رادیو امریکا درباره تلاش های فزاینده کویت برای جلب حمایت های بین المللی و سفر فرستادگان این کشور به کشورهای اروپایی، آسیایی و آفریقایی برای توجیه سیاست این کشور در درخواست کمک از امریکا و شوروی.

۳ اقدام عراق در گلوله باران شهر مریوان و اطراف آن. خسارت به یک آمبولانس و مجروح شدن ۲ نفر.

۴ حمله نیروهای پارتی عراق به ریشن، در ادامه عملیات فتح ۷. انهدام مقر گردان ریشن، اسارت ۱۵ تن از افراد ارتش عراق.

۵ حمله گسترده نیروهای عراقی با هواپیما و هلی کوپتر و ماشین آلات تخریب به منظور تخریب چند روستا در استان اربیل و مقابله شدید مبارزین کرد با آنان. نوشته یک روزنامه ترکیه درباره تأثیر اقدامات اخیر نیروهای معارض عراقی بر سیستم حمل و نقل و مبادلات تجاری بین عراق و ترکیه و عدم تمایل رانندگان ترک برای عبور از مسیر ترانزیت ترکیه به عراق به دلیل ناامن شدن آن.

ص: ۷۶۲

۶ پیوستن ۳۲ تن از نیروهای عراقی به حزب دمکرات کردستان عراق.

۷ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از روند سردی روابط بین سوریه و ایران: جلوگیری سوریه از تردد نیروهای سپاه، کارمندان ایرانی و خانواده هایشان از مرز این کشور و لبنان. سرمقاله روزنامه "النهار" درباره نقش تماس های امریکا و سفر اخیر شاه اردن به دمشق برای ایجاد بحران در مناسبات سوریه و ایران و وجود اختلافات استراتژیک بین دو کشور در لبنان.

۸ خروج کاردار انگلیس از ایران. گزارش خبرگزاری فرانسه درباره سابقه تیرگی روابط بین دو کشور. اظهارات وزیر خارجه انگلیس در مورد تمایل لندن به داشتن روابط سازنده با تهران و حضور ناوگان جنگی انگلیس در خلیج فارس با هدف حفظ منافع این کشور در منطقه.

۹ یکی از مقامات سیاسی ایتالیا، عراق را آغازگر جنگ خواند. تأکید وی بر تعیین متجاوز به عنوان راه عملی شدن برقراری آتش بس بین ایران و عراق.

۱۰ اقدام کشور آفریقایی و مسلمان نشین موریتانی در قطع رابطه سیاسی با ایران.

۱۱ گزارش رویترا از تصمیم اجلاس هشتاد و یکم اوپک در محدود کردن تولید نفت و پیروز قلمداد کردن تهران در این اجلاس به دلیل برآورده شدن خواسته ایران برای افزایش بهای نفت. اظهارات وزیر نفت ایران در موفقیت آمیز خواندن نتایج این اجلاس و پیش بینی افزایش بهای نفت به بیش از ۲۰ دلار در هر بشکه. تأکید عراق بر تولید نفت خود خارج از توافقات اخیر اوپک.

۱۲ گزارش خبرگزاری رویترا درباره بازنگری اقتصادی عراق برای بهبود اوضاع اقتصادی و تأثیر سقوط و افزایش قیمت نفت عراق در ساختار اقتصادی این کشور.

۱۳ گزارش یک نشریه نفتی درباره اقدام ایران در احداث یک خط لوله انتقال نفت از منطقه گچساران به دریای عمان با هدف اجتناب از صادرات نفت از طریق خلیج فارس.

گزارش روزشمار ۸/۴/۱۳۶۶

۱۴ حملات شیمیایی عراق به چند روستا و یک پایگاه سپاه در منطقه سردشت و همچنین منطقه عملیاتی فتح ۷ به وسیله هواپیما و هلی کوپتر. تجاوز هواپیماهای عراق به حریم هوایی بانه.

۱ یادداشت اعتراض ایران به دبیرکل سازمان ملل درباره حملات شیمیایی دیروز عراق به سردشت و انتقاد از موضع گیری بی اثر و ضعیف شورای امنیت در برابر حملات شیمیایی گذشته عراق و تأکید بر اقدام فوری شورای امنیت برای بررسی این موضوع.

۲ ارسال سه نامه نمایندگی ایران در سازمان ملل برای دبیرکل درباره حملات شیمیایی عراق به مناطق شمال غرب کشور و

سردشت، نامه نمایندگی عراق در سازمان ملل به دبیرکل و ادعای حمله توپخانه ای ایران به مناطق مسکونی.

۳ حمله نیروهای تیپ ۷۵ ظفر سپاه و نیروهای معارض عراقی به سه موضع نظامی نیروهای عراقی در ادامه عملیات فتح ۷.

۴ پاتک سنگین دشمن در منطقه عملیاتی نصر ۵ و تصرف بخشی از یال ارتباطی.

۵ عملیات کمین نیروهای حزب دمکرات کردستان عراق علیه نیروهای نظامی عراق و به اسارت درآمدن تعدادی از آنها.

۶ حمله هواپیماهای ایرانی به مواضع نیروهای عراقی در پنجوین و سقوط یک هواپیمای عراقی در این منطقه.

ص: ۷۶۳

۷ گزارش خبرگزاری فرانسه و نشریه سانفرانسیسکو کرونیکل از حمله هواپیماهای عراقی به یک نفت کش حامل نفت ایران.

۸ بیانیه "کمیته هم یاری ملت عراق" در سوئد درباره فروش تجهیزات کامپیوتری و دستگاه های ردیاب هوایی به وسیله یک شرکت سوئدی به عراق و همچنین بازدید یک هیئت نظامی عراق از کارخانجات نظامی سوئد.

۹ ادعای هفته نامه آزرور مبنی بر خریدهای تسلیحاتی ایران از چین: ۲۰۰ فروند موشک کرم ابریشم، ۱۲۰ فروند موشک زمین به هوا، آموزش ۷۰ نظامی ایرانی در چین.

۱۰ گفت و گوی فرمانده کل سپاه با روزنامه کیهان درباره طرح های دریایی سپاه برای مقابله با حضور نظامی قدرت های بزرگ در خلیج فارس، استراتژی ایران برای دفاع از خلیج فارس، نحوه به کارگیری انواع موشک های ایرانی مستقر در خلیج فارس برای کنترل تنگه هرمز، نقش مردم در جنگ تحمیلی، تشکیل نیروهای آزادی بخش عراقی و نقش آنها در سقوط دولت عراق و کمک به مردم عراق در این زمینه، عملکرد نظامی ایران در سال گذشته.

۱۱ اظهارات وزیر سپاه پاسداران در زمینه منازعات داخلی هیئت حاکمه امریکا در ارتباط با مناقشات خلیج فارس، آمادگی ایران برای مقابله با ماجراجویی امریکا، تجهیز عراق برای تداوم حمله به کشتی ها، تأکید بر آمادگی ایران برای هر نوع عمل متقابل در برابر عراق و امریکا.

۱۲ سفر نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل به مسکو برای جلب حمایت شوروی از پیشنهاد جدید شورای امنیت درباره برقراری صلح در خلیج فارس. مشاور امور خاورمیانه ای شورای امنیت ملی امریکا: هدف دو ابرقدرت جلوگیری از پیروزی ایران در جنگ با عراق است.

۱۳ ادعای رادیو کویت درباره مخالفت امریکا با پیشنهاد ایران برای پایان دادن به بحران خلیج فارس از طریق ممنوعیت حمله دو کشور ایران و عراق به کشتی های نفت کش و تجاری. سفیر دائمی امریکا در سازمان ملل: در این پیشنهاد، ایران بر حق مسلم خود برای انجام حملات زمینی بیشتر علیه عراق به منظور حل این درگیری در میدان نبرد تأکید دارد.

تبادل نظر رهبران جامعه اروپایی در حاشیه اجلاس آینده این جامعه در بروکسل درباره تازه ترین تحولات خلیج فارس و جنگ ایران و عراق. تفسیر روزنامه تایمز درباره انگیزه اصلی تلاش های اخیر شورای امنیت سازمان ملل: ترس از پیروزی احتمالی ایران. تأکید این روزنامه بر تحریم تسلیحاتی طرف های درگیر به ویژه ایران.

۲ مطالبی از یک نشریه وزارت امورخارجه درباره فعالیت اتحادیه عرب برای تصویب قطع نامه مورد نظر خود در شورای امنیت، عملکرد وزارت خارجه جمهوری اسلامی برای مقابله با تصویب این قطع نامه، مواضع دبیرکل سازمان ملل در این باره، موارد همکاری و هماهنگی امریکا و اتحادیه عرب برای تغییر ساختار قطع نامه جدید شورای امنیت، مواضع کشورهای چین، انگلستان، فرانسه و شوروی درباره تحریم تسلیحاتی.

۳ هشدار رئیس مجلس نمایندگان امریکا به ریگان در مورد شفاف ساختن طرح اسکورت نفت کش های کویتی. تحلیل

روزنامه وال استریت ژورنال درباره احتمال رویارویی امریکا و ایران در خلیج فارس: یک جنگ تمام عیار احتمالاً خواست ایران نیست و می تواند برای امریکا نیز یک فاجعه استراتژیک باشد.

۴ اظهارات وزیر خارجه کویت درباره پاسخ کشورهای حوزه خلیج فارس و عراق به نامه اخیر امیر کویت و مورد تأیید قرار دادن اقدامات کویت در قبال بحران خلیج فارس. تلاش های کویت برای جلب نظر ترکیه

ص: ۷۶۴

و ترغیب این کشور جهت میانجی گری در بحران خلیج فارس. نامه امیر کویت به رئیس جمهور لبنان و درخواست از این کشور برای موضع گیری در برابر بحران خلیج فارس. ناموفق بودن کویت در جلب حمایت انگلیس و فرانسه در این زمینه.

۵ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازگشت دیپلمات های ایران و انگلیس به کشورشان و تنزل سطح روابط دو کشور به حداقل یک نفر.

۶ اقدام پلیس فرانسه در بازرسی و کنترل دیپلمات ها و کارکنان سفارت ایران در پاریس. یادداشت اعتراض ایران به وزارت خارجه فرانسه در این باره.

۷ سفر آتی نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل به سوریه به همراه پاسخ ریگان به نامه اخیر حافظ اسد. انتقاد یک روزنامه سوری از سیاست های توسعه طلبانه امریکا در منطقه خلیج فارس.

گزارش روزشمار ۹/۴/۱۳۶۶

۸ عملیات محدود نیروهای خودی در منطقه عملیاتی نصر ۴ و تصرف قله ۲ قشن. دفع سه پاتک دشمن که برای تصرف قله ۲ انجام گرفت. توجیه فرمانده لشکر ۱۰ سیدالشهدا به مأموریت این لشکر در منطقه عملیاتی نصر ۴.

۹ حمله مجدد توپخانه ای و هواپیماهای دشمن به سردشت. هجوم نیروهای عراقی با هلی کوپتر و توپخانه به چند روستای کردنشین در استان کردستان این کشور. نامه محمدجواد ظریف کاردار ایران در سازمان ملل به دبیرکل این سازمان درباره آمار خسارات انسانی حمله شیمیایی عراق به شهر سردشت.

۱۰ درگیری بین نیروهای خودی و عناصر حزب کومه له در منطقه سقز، کامیاران و بانه: به شهادت رسیدن ۱۶ تن، زخمی شدن ۷ تن و به اسارت در آمدن ۳ تن از نیروهای خودی. هلاکت ۷ تن از نیروهای کومه له.

۱۱ انجام آخرین مرحله مانور ذوالفقار با حضور رئیس ستاد مشترک ارتش و فرمانده نیروی دریایی ارتش و بازدید آنها از استحکامات نظامی جزایر خلیج فارس.

۱ هدف قرار گرفتن یک کشتی امارات متحده عربی به وسیله قایق های توپ دار در نزدیکی سواحل عربستان. گزارش خبرگزاری فرانسه در این زمینه و نسبت دادن این حملات به ایران. تهدید جمهوری اسلامی مبنی بر حمله تلافی جویانه به کشتی های هم پیمانان عراق در صورت حمله به کشتی های ایران.

۲ بازدید رئیس جمهور از مانور تیپ مستقل موشکی سپاه. اظهارات ایشان در این بازدید درباره اهمیت یگان موشکی، هشدار به امریکا مبنی بر ضربه خوردن در خلیج فارس، نزدیک شدن به پایان جنگ با وارد آوردن ضربه قاطع بر دشمن، به بن بست رسیدن قدرت های بزرگ در مقابله با ایران.

۳ گفت و گوی وزیر خارجه کشورمان با نخست وزیر و رئیس مجلس اتریش در سفر به این کشور. مصاحبه مطبوعاتی دکتر

ولایتی: تشریح اهداف احداث خط لوله نفت به دریای عمان و هشدار درباره حضور شوروی و امریکا در خلیج فارس.

۴ سخترانی جواد لاریجانی، معاون بین الملل وزیر امور خارجه در کنفرانس خلع سلاح ژنو. درخواست وی از اعضای کنفرانس برای مقابله با جنایات جنگی و حملات شیمیایی عراق. مصاحبه مطبوعاتی لاریجانی و تشریح دلایل حملات ایران در خلیج فارس، پاسخ گویی به حملات متقابل عراق در خلیج فارس، نقش کویت در جنگ ایران و عراق. دیدار وی با معاون وزیر خارجه شوروی در حاشیه این اجلاس. مقاله روزنامه امریکایی نیویورک تایمز درباره مانور دیپلماتیک شوروی با ایران: یوری ورونسوف به ایران پیام داد که اگر آن کشور از حمله به کشتی های شوروی خودداری کند، شوروی برای تصویب نشدن تحریم تسلیحاتی ایران به هر اقدامی که لازم باشد دست خواهد زد.

ص: ۷۶۵

۵ گزارش یونایتدپرس درباره یافتن ۱۰ مین به وسیله نیروهای امریکایی در آب های بین المللی منتهی به بندر الاحمدی کویت. تلاش امریکا برای پاک نگه داشتن منطقه از مواد منفجره.

۶ تفسیر خبرگزاری آسوشیتدپرس در ارزیابی توانایی های نظامی ایران برای رویارویی با امریکا در منطقه خلیج فارس با تأکید بر نقش قایق های توپ دار و نیروهای سپاه و تأکید بر حملات انتحاری ایران به عنوان مهم ترین تهدید برای کشتی های امریکایی.

۷ خوش بینی دبیرکل سازمان ملل درباره امکان ایجاد نیروی نظامی سازمان ملل برای حفظ امنیت کشتی رانی در خلیج فارس، پس از بازگشت از شوروی. گزارش رادیو مسکو درباره مذاکرات دبیرکل سازمان ملل با وزیر امور خارجه شوروی: تأکید بر به کارگیری قدرت بالقوه شورای امنیت جهت جلوگیری از گسترش جنگ در منطقه. اظهارات دبیرکل جامعه عرب درباره تلاش کشورهای عرب و هم عقیده بودن آنها برای پایان سریع جنگ ایران و عراق.

۸ گفت و گوی ریگان با رهبران حزب دمکرات و جمهوری خواه برای روشن ساختن ابهامات درباره طرح اسکورت نفت کش های کویتی. بیانیه کاخ سفید در این باره و تشریح استراتژی امریکا در ارتباط با مناقشات خلیج فارس: ضرورت پایان بخشیدن فوری به جنگ ایران و عراق، بدون غالب و مغلوب؛ تصویب قطع نامه به منظور برقراری آتش بس؛ بازگشت نیروهای متخاصم به مرزهای بین المللی؛ تعیین مسئول جنگ؛ تلاش های بین المللی برای بازسازی پس از جنگ؛ تحریم تسلیحاتی مؤثر علیه هر طرفی که با این قطع نامه مخالفت کند؛ کمک به دوستان عرب میانه رو در خلیج فارس بر سر دفاع از خود علیه تهدیدهای ایران؛ جلوگیری از نفوذ شوروی در این منطقه.

توضیحات ریچارد مورفی، معاون وزیر خارجه امریکا در کنگره این کشور درباره تأثیر حمله هواپیماهای عراقی به ناو استارک در تصمیم گیری های اخیر امریکا و کوشش های بین المللی این کشور برای پایان دادن به جنگ و تأثیر حضور نیروهای امریکایی در خلیج فارس. انتقاد یکی از معاونان وزارت خارجه امریکا از متحدین غرب درباره جدی نگرفتن تهدید در خلیج فارس و بسنده کردن به راه های دیپلماتیک. رأی کمیته روابط خارجی سنای امریکا به توقف طرح اسکورت نفت کش های کویتی و هشدار وزیر دفاع امریکا درباره این تصمیم.

۲ نامه سفیر عراق در امریکا در روزنامه وال استریت ژورنال: بازداشتن امریکا از به کارگیری سیاست محدود کردن جنگ در خلیج فارس، فراخواندن امریکا به گسترش اقدامات در تمام زمینه های درگیری بین ایران و عراق، پشتیبانی از طرح های افزایش حضور نظامی امریکا در خلیج فارس.

۳ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره موضع گیری روزنامه های کویتی در ارتباط با جنگ خلیج فارس: ابراز نگرانی شدید از تحولات آتی منطقه، آمادگی کویت برای همکاری بیشتر با شوروی، متهم ساختن ایران به کشاندن ناوگان ابرقدرت ها به منطقه، درخواست از اعراب به اجرای پیمان دفاع عربی مشترک و حمایت از کویت در برابر ایران.

۴ درخواست رئیس جمهور الجزایر از ایران برای بازگشت به مرزهای بین المللی. سفر وزیر صنایع سنگین الجزایر به بغداد و

رساندن پیام کتبی "بن جدید" به مقامات عراق. سفر معاون رئیس جمهور نیکاراگوئه به بغداد و حمایت از پیشنهاد عراق برای پایان گرفتن جنگ. نامه حسنی مبارک به شاه اردن در زمینه پایان دادن به جنگ.

۵ سفر فرستاده رئیس جمهور امریکا به مسکو در ارتباط با جنگ ایران و عراق و تحولات خلیج فارس.

۶ محاصره سفارت فرانسه در تهران در اقدامی متقابل. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از تشدید مراقبت های پلیس فرانسه در اطراف سفارت ایران، نحوه برخورد پلیس فرانسه با مراجعه کنندگان، علت

ص: ۷۶۶

بروز این اختلاف، برخورد جناح های مختلف دولت فرانسه با این مسئله: پلیس فرانسه قصد دارد "وحید گرجی" نفر دوم سفارت ایران را در ارتباط با بمب گذاری های سال گذشته در فرانسه، دستگیر کند.

۷ تشریح تغییر رفتار نیروهای سوری علیه نیروهای سپاه در دره بقاع و مرز سوریه پس از ربوده شدن خبرنگار امریکایی و فرزند وزیر دفاع لبنان در بیروت به نقل از خبرگزاری آسوشیتدپرس و خبرگزاری فرانسه.

۸ گزارش آسوشیتدپرس از آغاز افزایش قیمت نفت. تفسیر یک روزنامه سوئدی درباره نقش ایران در افزایش بهای نفت، بررسی سیاست های نفتی ایران و عربستان و اشاره به پیروزی ایران در اجلاس اخیر اوپک.

۹ موافقت امام خمینی با دستورالعمل ۴ ماده ای دبیرخانه ائمه جمعه درباره انتخابات مجلس شورای اسلامی: منع شدن ائمه جمعه از موضع گیری له یا علیه نامزدها.

ضمیمه گزارش ۴۶۹: متن کامل نامه دبیرخانه ائمه جمعه به امام خمینی و نظرخواهی از ایشان درباره دستورالعمل ۴ ماده ای این دبیرخانه و پاسخ امام به این نامه.

گزارش روزشمار ۱۰/۴/۱۳۶۶

۱۰ حمله گسترده ولی ناموفق نیروهای عراقی برای بازپس گیری قله ۲ قشن در منطقه عملیاتی نصر ۴ و جنگ تن به تن بین دو طرف. عملیات لشکر ۱۰ سیدالشهداء(ع) و تصرف کامل قله ۳ قشن و ترمیم جاده ارتباطی بین قله های ۱، ۲ و ۳ قشن. تلاش ناموفق نیروهای خودی برای تصرف تپه دوقلو.

۱۱ سقوط یک هواپیمای عراقی در منطقه عملیاتی به وسیله پدافند هوایی سپاه.

۱۲ به آب انداختن دو فروند ناو جنگی ایران پس از انجام تعمیرات اساسی به دست متخصصان داخلی. گزارش فرمانده هوانیروز از عملکرد آموزشی این یگان: آموزش ۶۷۸ خلبان و ۱۴۵۰ متخصص فنی.

۱۳ اعزام نیروهای مدافع خلیج فارس از شش استان کشور به خلیج فارس.

درگیری نیروهای خودی با اعضای حزب کومه له در منطقه سقز و کشته شدن ۸ تن از افراد کومه له.

۲ تصمیم عراق برای آموزش نظامی بیش از یک صد هزار دانشجو جهت حضور در جبهه های جنگ.

۳ دیدار چهل تن از دیپلمات ها از مصدومان شیمیایی سردشت در بیمارستان بقیه الله تهران. بازدید خبرنگاران خارجی از منطقه بمباران شده سردشت. گزارش تلویزیون سوئد از مجروحان شیمیایی این حمله و اظهارات یکی از اعضای هیئت بررسی جنایات شیمیایی سازمان ملل در این گزارش مبنی بر تأیید استفاده عراق از بمب های شیمیایی.

۴ حمله هواپیماهای عراقی به یک نفت کش ایرانی در نزدیکی جزیره خارک.

۵ پاسخ امام به پرسش چهار تن از نمایندگان مجلس شورای اسلامی درباره انتخابات: غیرمجاز بودن دخالت هر نوع نهاد و تشکیلات در غیر حوزه خود و استفاده نکردن از وجوه شرعی و بیت المال در تبلیغات انتخاباتی.

۶ سخنان نخست وزیر ایران در بیهوده خواندن طرح پیشنهادی دبیرکل سازمان ملل برای استقرار یک نیروی نظامی بین المللی در خلیج فارس. دعوت از شورای امنیت برای محکوم کردن متجاوز و فشار بر عراق جهت برقراری امنیت در منطقه. اظهارات وی درباره جنگ سفارت خانه ها بین ایران و فرانسه، تأکید بر پاسخ گویی به فشار علیه شهروندان و دیپلمات های ایرانی و هشدار درباره واکنش نیروهای مردمی به تصمیمات فرانسه.

۷ تقدیر از اقدامات جهاد سازندگی در جنگ و نقش حیاتی نیروهای این ارگان در پیشرفت و تثبیت عملیات های جنگی، خصوصاً در عملیات نصر ۴ و نصر ۵ و تشریح اوضاع سیاسی منطقه با توجه به دخالت های روزافزون امریکا در منطقه در دیدار هاشمی رفسنجانی با مسئولان پشتیبانی مهندسی جهاد سازندگی.

ص: ۷۶۷

۸ دیدار دکتر ولایتی با رئیس جمهور و وزیر خارجه اتریش. تأکید وزیر خارجه کشورمان بر بررسی امنیت خلیج فارس جدا از مسئله جنگ ایران و عراق، عدم قبول میانجی‌گری سایر کشورها مگر در صورت متجاوز دانستن عراق. حضور نیروهای خارجی و قدرت‌های بزرگ عامل افزایش تشنج در خلیج فارس. تنها راه حل برقراری امنیت در خلیج فارس، عدم حمله به هیچ کشوری در منطقه.

۹ گفت و گوی محمد جواد لاریجانی معاون وزیر خارجه ایران با مقامات روسی در زمینه چگونگی برقراری صلح عادلانه و جلوگیری از بروز یک انفجار در صورت تقویت حضور نظامی امریکا در منطقه. تأکید وی بر آغاز جنگ تحمیلی و جنگ نفت کش‌ها از سوی عراق. هشدار درباره ایجاد درگیری کامل در منطقه. خبر روزنامه تایمز درباره طرح پنچ ماده‌ای ایران در مورد جنگ تحمیلی و مذاکرات لاریجانی با مقامات روسیه، آلمان غربی و ایتالیا در این زمینه.

۱۰ سخنان جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه، در استان هرمزگان: تأکید بر فشار سیاسی و اقتصادی به عنوان اهرمی مؤثر بر رژیم صدام. انتقاد از کارا نبودن سیستم وزارت خانه‌ها. اظهارات سخن‌گویی سپاه درباره حفاظت از پایگاه‌های موشکی این نیرو در خلیج فارس و آمادگی نیروهای سپاه برای هر نوع رویارویی با دشمن.

۱۱ سفر معاون اول نخست وزیر عراق به مسکو و گفت و گو با مقامات روسیه درباره مسائل منطقه و ارائه طرحی برای پایان دادن به جنگ. گفت و گوی نماینده عراق در سازمان ملل با رئیس شورای امنیت درباره اوضاع خلیج فارس.

۱۲ احتمال دیدار صدام و حافظ اسد برای حل اختلافات بین دو کشور و وجود نشانه‌هایی مبنی بر بعید بودن این امر از جمله انتقاد شدید روزنامه عراقی «الثوره» از حافظ اسد و متهم ساختن وی به هم‌دستی با ایران.

۱ اظهارات وزیر دفاع امریکا درباره واگذاری تسهیلات بیشتر و پایگاه‌های دولت‌های کویت، عربستان و عمان به امریکا. محق جلوه دادن اقدامات عراق در حمله به نفت کش‌ها به دلیل ناتوانی آن کشور در صدور نفت.

۲ انتشار خبر ورود یک هیئت ۱۲ نفره از اعضای کنگره امریکا به کویت از زبان وزیر مشاور در امور خارجه این کشور.

۳ اظهارات معاون وزیر خارجه امریکا درباره تحولات خلیج فارس: امریکا واقعتاً انقلاب ایران را پذیرفته، ایران نیز باید این واقعت را لمس کند که امریکا در حمایت از دوستانش در منطقه از جمله کویت منافع دارد. ایالات متحده در حال انجام عملیات «منفذگیری» جهت جلوگیری کامل از حمل سلاح از کشورهای غربی به ایران است. گزارش رادیو بی.بی.سی از اختلافات بین کنگره امریکا و ریگان بر سر اجرای طرح اسکورت نفت کش‌های کویتی.

۴ تفسیر نشریات نیوزویک و گاردین درباره توانایی‌های ایران در خلیج فارس برای رویارویی با امریکا و خطراتی که نیروهای امریکایی را تهدید می‌کند. آمادگی جوخه‌های انتحاری ایران و اجرای مانور ذوالفقار.

۵ ادامه محاصره سفارت ایران در پاریس و بازجویی از مراجعه‌کنندگان به این سفارت خانه. هشدار سخن‌گویی وزارت خارجه ایران درباره عواقب خطر اقدامات دولت فرانسه و محکوم کردن این اقدامات. فعالیت خلاف عرف دیپلماتیک برخی

از دیپلمات های فرانسه در تهران. کاهش اقدامات امنیتی در اطراف سفارت فرانسه و تعطیل شدن بخش کنسولی آن.

ص: ۷۶۸

۶ بازگشت ۱۲ تن از دیپلمات‌ها و کارکنان سفارت ایران در لندن به کشور. اظهارات دو تن از دیپلمات‌های ایرانی در لندن درباره چگونگی شکل‌گیری بحران در روابط سیاسی دو کشور، بازتاب مثبت و گسترده عکس‌العمل جمهوری اسلامی در اخراج دیپلمات‌های انگلیسی از تهران در جهان. گزارش روزنامه تایمز درباره احتمال تعطیل شدن دفتر شرکت ملی نفت جمهوری اسلامی به عنوان مرکز خرید تسلیحات ایران پس از تیرگی روابط بین دو کشور و پیا مدهای مشکل‌زای تعطیلی این دفتر برای ایران.

۷ سفر وزیر اقتصاد و دارایی یوگسلاوی و هیئت همراه به تهران و دیدار با رئیس‌جمهور، مذاکرات این هیئت با وزیر امور اقتصادی و دارایی و وزیر نفت کشورمان: امضای توافق نامه حمل و نقل جاده‌ای بین دو کشور و موافقت نامه فروش ۵۰۰ هزار تن نفت خام ایران به یوگسلاوی به مدت یک سال.

ضمیمه گزارش ۴۷۰: گزارش رادیو سوئد درباره شهر آزاد شده ماؤوت در عملیات نصر ۴؛ اشاره به شدت نبرد و ...

ضمیمه گزارش ۴۷۸: متن سؤال چهار نماینده مجلس شورای اسلامی از امام خمینی درباره امکان معرفی نامزد انتخابات مجلس شورای اسلامی از تشکیلات سیاسی یک شهر برای شهر دیگر و امکان هزینه وجوه بیت‌المال و وجوه شرعی برای تبلیغات نامزدهای مجلس شورای اسلامی.

گزارش روزشمار ۱۱/۴/۱۳۶۶

۸ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از وضع عمومی شهر سردشت: تعطیلی مغازه‌ها، تظاهرات مردم در حضور خبرنگاران خارجی علیه رژیم عراق. گزارش دوم رادیو سوئد از بمباران شیمیایی سردشت و اوضاع عمومی شهر و آسیب‌های وارده به مردم و وضعیت مجروحان شیمیایی. تظاهرات مردم در محکوم کردن جنایات جنگی عراق. سابقه حملات شیمیایی عراق، اقدامات سازمان ملل و تلاش‌های ایران در این زمینه.

۱ قائم مقام وزارت امور خارجه در جمع سفرا و کارداران و نمایندگی‌های سیاسی کشورهای خارجی مقیم تهران: با حمله شیمیایی عراق به سردشت چیزی از اعتبار و نفوذ پروتکل ۱۹۲۵ ژنو باقی‌نمانده است. نامه کاردار ایران در سازمان ملل به دبیرکل درباره بمباران شهر سردشت به وسیله جنگنده‌های عراقی هنگام بازدید نمایندگان مطبوعات خارجی از این شهر.

۲ سخنان امام خمینی در دیدار با نمایندگان مجلس خبرگان درباره مقصد تشکیل حکومت، توصیه به حاضران برای آشنا کردن مردم به معارف اسلامی، پرهیز دادن از هر نوع اختلاف اساسی و غیر شرعی و توهین به مؤمن و کشف سزا.

۳ پیام حجت‌الاسلام هاشمی رفسنجانی به سمینار "بررسی طرح‌های دفاعی و جنگ تحمیلی در سال ۱۳۶۶": هشدار نسبت به عزم ایران برای مقابله با عوامل اصلی تجاوز و تشنج در منطقه. تلاش ایران برای ایجاد صلح و آرامش.

۴ دیدار دکتر ولایتی با وزیر امور خارجه ایتالیا در رُم: بی‌اساس خواندن ادعای بی‌طرفی برخی کشورها در جنگ ایران و عراق. انتقاد از اقدامات یک سوئیه شورای امنیت به نفع عراق. تأکید بر بررسی مستقل تحولات منطقه. اظهارات وزیر

امور خارجه کشورمان در مصاحبه ای مطبوعاتی در ایتالیا در زمینه طرح جدید شورای امنیت و حمله به کشتی های کویتی.

۵ گزارش خبرگزاری فرانسه از گفت و گوی معاون امور بین الملل وزیر امور خارجه ایران با مقامات برخی کشورهای اروپایی و ارائه طرح پیشنهادی ایران برای پایان دادن به جنگ نفت کش ها: تأکید بر مذاکرات جمعی و همکاری تمام کشورهای منطقه.

ص: ۷۶۹

۶ تأکید سخن گوی کاخ سفید بر تصمیم امریکا برای اجرای طرح اسکورت نفت کش های کوییتی به رغم مخالفت شماری از نمایندگان کنگره این کشور. نظرات موافق و مخالف برخی از نمایندگان کنگره امریکا با این طرح.

۷ تحریم فروش اسلحه به طرفین جنگ، موضع اصلی سفر فرستاده ویژه امریکا به مسکو. اظهار ناامیدی شوروی از اتفاق نظر کشورهای عضو شورای امنیت برای تصویب قطع نامه مربوط به جنگ ایران و عراق. گزارش خبرگزاری فرانسه از حمایت تلویحی شوروی از طرح صلح ایران مبنی بر آتش بس در خلیج فارس. حمایت شوروی از قطع نامه شورای امنیت در صورت عدم محکومیت عراق.

۸ مخالفت چین با اقدامات اخیر امریکا در خلیج فارس. سخن گوی وزارت خارجه چین: مخالف دخالت کشورهای بزرگ در بحران خلیج فارس هستیم. امیدواریم اقدامات کشورهای درگیر به آرامش در منطقه کمک کند.

۹ ادامه سفر معاون اول نخست وزیر عراق با همراهی وزیر مشاور در امور دفاعی این کشور به مسکو و گفت و گو با رئیس جمهور و نخست وزیر شوروی در زمینه مسائل خلیج فارس.

۱۰ ادامه محاصره سفارت ایران در پاریس. اظهارات سخن گوی نخست وزیر فرانسه درباره لزوم حضور وحید گرجی در دادگاه این کشور. گزارش خبرگزاری فرانسه درباره ممانعت پلیس ایران از تردد دیپلمات های فرانسوی در سفارت این کشور در تهران. تأکید وزیر امور خارجه کشورمان و کاردار ایران در پاریس بر درگیری جناح های داخلی فرانسه به عنوان عامل ایجاد بحران در روابط ایران و فرانسه.

۱۱ مقاله هفته نامه نظامی "جینز دینفس" درباره خریدهای تسلیحاتی ایران و عراق، منابع خرید تسلیحاتی دو کشور و فراوانی خرید تسلیحاتی عراق نسبت به ایران.

۱ حمله افراد حزب دمکرات کردستان به نیروهای ژاندارمری و سپاه در منطقه سقز و به شهادت رسیدن ۳۲ تن از نیروهای خودی.

گزارش روزشمار ۱۲/۴/۱۳۶۶

۲ سخنان آیت الله خامنه ای در نماز جمعه درباره بحران زا بودن حضور امریکا در خلیج فارس، تداوم اقدامات مقابله به مثل ایران، پشتیبانی کویت از عراق، هدف عراق از حمله به نفت کش های ایران، تأکید بر اهمیت عملیات نصر ۴ به دلیل انسداد راه ضد انقلاب و تسلط بر داخل خاک عراق.

۳ اظهارات محسن رضایی فرمانده سپاه در بندرعباس درباره آمادگی نیروها برای دفاع از جزایر و سواحل ایرانی در برابر هرگونه اقدام تجاوزکارانه. حضور نیروهای بیگانه در خلیج فارس به دلیل پیروزی های رزمندگان اسلام.

۴ حمله یک قایق توپ دار به یک نفت کش اسپانیایی در نزدیکی سواحل امارات متحده عربی.

۵ گزارش سرویس های اطلاعاتی امریکا از فعالیت موشکی ایران در نزدیکی تنگه هرمز.

۶ گزارش رادیو امریکا از مین گذاری ایران در نزدیکی سواحل کویت. آمادگی عربستان سعودی برای اعزام کشتی های مین یاب به خلیج فارس. اجاره کشتی های مین یاب هلندی از سوی کویت.

۷ گزارش آسوشیتدپرس از برنامه های آتی و اقدامات در دست اجرای امریکا برای حضور هرچه بیشتر در خلیج فارس. اظهارات یک سناتور امریکایی درباره ایران به عنوان بزرگ ترین خطر نظامی برای امریکا در خلیج فارس.

ص: ۷۷۰

۸ خوش بینی فرستاده ویژه امریکا به مسکو از تصویب قطع نامه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق. گفت و گوی طه یاسین رمضان با رئیس جمهور شوروی در مسکو و حمایت از اقدامات سازمان ملل برای برقراری آتش بس در جنگ.

۹ انتقاد یک مقام وزارت خارجه شوروی از تبلیغات سوء رسانه های امریکا درباره حضور نظامی شوروی در خلیج فارس. عدم تمایل مسکو به حضور نظامی در این منطقه. مخالفت شوروی با برگزاری اجلاس شورای امنیت در شرایط کنونی. تفسیر خبرگزاری تاس در متهم کردن امریکا به برتری جویی در منطقه.

۱۰ بیانیه وزارت خارجه شوروی درباره وضعیت خلیج فارس و ارائه راه حل های پیشنهادی: خطرناک خواندن اوضاع خلیج فارس، انتقاد از عملکرد امریکا به ویژه حضور روزافزون این کشور در خلیج فارس، پیشنهاد خروج کلیه نیروهای خارجی از خلیج فارس و خویشتن داری ایران و عراق در حمله به کشتی های تجاری و نفت کش ها، حمایت از حل و فصل سریع مناقشه ایران و عراق از راه های سیاسی.

۱۱ اظهارات وزیر دفاع اسرائیل درباره نقش شوروی در پایان دادن به جنگ ایران و عراق. ایران پیشنهاد اخیر روس ها درباره برگزاری یک دیدار مخفی بین مقامات دو کشور ایران و عراق را رد کرد.

۱۲ جمع بندی رادیو امریکا از تلاش های تازه رئیس جمهور این کشور برای وارد کردن فشارهای جدید به ایران جهت برقراری صلح مورد نظر: سفر فرستاده ویژه ریگان به شوروی، ژاپن و چین و طرح مسئله تحریم تسلیحاتی.

۱۳ گزارش یک روزنامه فرانسوی درباره تلاش های قدرت های بزرگ برای تصویب قطع نامه شورای امنیت درباره جنگ ایران و عراق. تهران ممکن است برخی پیشنهادهای راه حل دیپلماسی گام به گام را بپذیرد.

۱ تشکیل جلسه اضطراری نخست وزیر، وزیر خارجه و وزیر کشور و امنیت فرانسه در ارتباط با بحران ایجاد شده در روابط ایران و فرانسه. مطالب سه روزنامه مهم فرانسوی درباره اختلاف جناح های گوناگون در این کشور و تأثیر آن بر تنش سیاسی جاری، برخورد وزارت کشور و وزارت خارجه فرانسه بر سر این مسئله، ارتباط این مسئله با گروگان های فرانسوی در لبنان. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از مطالب امروز روزنامه های انگلیسی درباره بازتاب مصاحبه دیروز کاردار سفارت ایران در پاریس و به بن بست رسیدن سیاست های آشتی جویانه دولت ژاک شیراک.

۲ مقاله روزنامه کریستین ساینس مانیتور درباره راه حل های تازه برای اجتناب امریکا از درگیری با ایران: توصیه به زمامداران امریکا برای شناخت قواعد بازی، واقع بینی و انتخاب راه حل هایی با در نظر گرفتن منافع دو کشور. توجه امریکا به علاقه مند نبودن ایران به درگیری با این کشور. توجه به مواضع استقلال طلبانه ایران در تعقیب و تنبیه رژیم عراق به عنوان پایه های اساسی "توافق ضمنی" و علاقه مندی کشورهای حوزه خلیج فارس به برقراری روابط با ایران. بی طرفی امریکا در حمله ایران و عراق به کشتی ها در خلیج فارس. نصب پرچم بر روی کشتی های کوییتی به عنوان آخرین راه حل.

۳ حمله نیروهای ضد انقلاب در منطقه پیرانشهر و سردشت به نیروهای خودی. شهادت شش تن از این نیروها و تسلیم شدن سه تن از پیش مرگان حزب دمکرات به نیروهای خودی.

۴ راه پیمایی یک لشکر از نیروهای واحد نظامی مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق در تهران به منظور اعلام آمادگی برای
رویارویی با امریکا.

ص: ۷۷۱

۵ عملیات نیروهای اتحادیه میهنی کردستان علیه نیروهای جیش الشعبی عراق در محور اربیل - کرکوک: کشته شدن ۱۵ تن از نیروهای عراقی. به اسارت در آمدن سه مهندس فیلیپینی به دست نیروهای اتحادیه میهنی کردستان در حوالی شهر "دوز" عراق و درخواست آنان مبنی بر مبادله این اسیران با ۲۲۸ جوان زندانی در شهر سلیمانیه.

۶ درگیری میان نیروهای خودی و گروه های مسلح غیرقانونی در مناطق سردشت، سقز و بیجار.

۷ گزارش رادیو بی.بی.سی درباره آسیب دیدگان و کشته شدگان بمباران سردشت، اشاره به اهداف عراق از این اقدام، چگونگی بمباران شهر و بازدید دیپلمات های خارجی از مجروحان حملات. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازگشت دو تن از مجروحان شیمیایی کرد عراقی از فرانسه به ایران و خودداری مسئولان بیمارستان فرانسوی از ارائه اطلاعات درباره این مجروحان.

۸ پرواز جنگنده های امریکایی بر فراز خلیج فارس در اولین اقدام عملی این کشور برای اجرای طرح اسکورت نفت کش های کویتی. تحویل پرچم امریکا به رئیس شرکت کشتی رانی کویت. سفر هیئت نمایندگان کنگره امریکا به کویت و گفت و گو با مقامات این کشور. مطالب روزنامه های کویت مبنی بر موفقیت آمیز خواندن سیاست کویت در برخوردار شدن از حمایت نظامی امریکا.

۹ انتقاد کویت از واکنش رسانه های خبری امریکا درباره وجود اختلاف نظر میان رهبران امریکا در زمینه طرح اسکورت نفت کش ها.

۱۰ اظهار نظرهای گوناگون رسانه های خبری درباره استقرار موشک های ایران در سواحل تنگه هرمز. ابراز تردید یک مقام امریکایی درباره عملیاتی بودن استقرار این موشک ها. هشدار امریکا در مورد استقرار موشک های ایران به عنوان تهدیدی مهم علیه کشتی رانی در خلیج فارس.

۱ آخرین دور گفت و گوهای فرستاده امریکا با مقامات شوروی در مسکو و اشاره وی به توافق شوروی با قطع نامه شورای امنیت.

۲ حمایت ایران از اعلام موضع وزارت خارجه شوروی مبنی بر خروج نیروهای امریکایی از خلیج فارس در دیدار معاون اقتصادی و بین الملل وزیرخارجه کشورمان با سفیر شوروی. استقبال یک نشریه سپاه از بیانیه اخیر شوروی و هوشیارانه خواندن این اقدام مسکو در پرهیز از استمرار همکاری شتاب زده با امریکا در خلیج فارس.

۳ آخرین دور گفت و گوهای طه یاسین رمضان با مقامات شوروی در مسکو. ابراز رضایت هیئت عراقی از نتایج سفر و مذاکرات.

۴ لغو محدودیت رفت و آمد کارمندان سفارت فرانسه در تهران. گزارش رسانه های خبری از ابراز تمایل ایران برای حل

۵ انتقاد روزنامه لیبراسیون از سیاست دوگانه فرانسه و نقش مثبت گرجی در عادی سازی روابط کشور. نگاه انتقادی و طنزآلود روزنامه لوماتن به اتحاد موقت کارگزاران حکومتی فرانسه در مقابل ایران.

۶ توجه روزنامه های ایتالیایی به مصاحبه دو روز گذشته کاردار ایران در پاریس و اشاره به کشمکش های داخلی جناح های قدرت در فرانسه.

۷ احتمال سفر ورنون والترز فرستاده امریکا به دمشق. گزارش روزنامه الاتحاد درباره اهمیت فراوان آشتی میان عراق و سوریه برای امریکا در ارتباط با جنگ ایران و عراق. ملاقات آینده رهبران سوریه و عراق در عربستان.

۸ تفسیر هفته نامه نوول آبرواتور و روزنامه کیهان درباره اقدامات غیرمنتظره سوریه برای بهبود روابط سیاسی با امریکا و تلاش برخی از کشورهای عربی برای نزدیک کردن این کشور به عراق. تلاش سوریه برای آزادی گروگان های غربی در لبنان و درگیری با حزب الله لبنان. همکاری سوریه با عراق برای بازگشایی خط انتقال نفت صادراتی عراق به مدیترانه. سکوت سوریه در برابر اخبار مربوط به تغییر موضع این کشور. هم سویی و رضایت مندی غرب از تجدید نظر سیاسی سوریه.

۹ گزارش خبرگزاری آسوشیتدپرس از وضعیت عمومی عراق: وجود سانسور شدید در رسانه های این کشور به ویژه در مورد جنگ، بررسی تطبیقی اوضاع اقتصادی و منابع ارزی این کشور تا سال ۱۳۶۶، نحوه تأمین نیروهای نظامی مورد نیاز در جبهه ها و اعدام سربازان فراری در شهر و محله زندگی شان.

۱۰ گزارش نشریات امارات متحده عربی درباره جنگ ایران و عراق و تحولات جاری در خلیج فارس: عمل مقابله به مثل ایران در برابر حملات عراق به نفت کش ها، مانور ذوالفقار ۲ و شایعه مجدد نصب موشک های کرم ابریشم در خلیج فارس.

۱۱ رأی دیوان داوری ایران و امریکا مبنی بر محکومیت ایران به پرداخت مبلغ ۱۱۴ میلیون و ۵۰۰ هزار دلار غرامت به یک شرکت نفتی امریکا.

ضمیمه گزارش ۵۳۲: مقاله روزنامه کیهان درباره اقدام اخیر دولت فرانسه در محاصره سفارت ایران و بروز یک بحران سیاسی در روابط دو کشور.

گزارش روزشمار ۱۴/۴/۱۳۶۶

۱۲ عملیات نیروهای لشکر ۱۰ سیدالشهدا برای تصرف ارتفاع دوقلو جهت بهبود وضع پدافندی و تکمیل عملیات نصر ۴. مقاومت شدید دشمن در این عملیات و وارد شدن تلفات و خسارات به آن.

۱ بازرسی ۱۰ کشتی تجاری و نفت کش در تنگه هرمز به وسیله نیروی دریایی ارتش.

۲ اقدامات متعدد وزارت امور خارجه کشورمان برای جلوگیری عراق از به کارگیری سلاح های شیمیایی: درخواست از دبیرکل سازمان ملل برای اعزام گروه متخصصین خود به ایران، دعوت از سفیران و کارداران مقیم تهران برای بازدید از مجروحان شیمیایی در بیمارستان، تماس نمایندگی های ایران در خارج از کشور با سازمان های غیردولتی برای بازدید از مجروحان شیمیایی، اعزام برخی از مجروحان شیمیایی به کشورهای اروپایی، مکاتبه هلال احمر ایران با صلیب سرخ جهانی در این زمینه.

۳ اظهارات رئیس مجلس شورای اسلامی در دیدار فرماندهان نیروی زمینی ارتش. انتقاد از اقدام امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی؛ تأکید بر تداوم سیاست مقابله به مثل ایران در خلیج فارس؛ شروع عملیات اسکورت، سرآغاز یک جنگ میان ایران و امریکا؛ استقبال از بیانیه اخیر وزارت خارجه شوروی مبنی بر خروج کلیه نیروهای خارجی از خلیج فارس.

۴ اظهارات حسین شیخ الاسلام معاون سیاسی وزیرخارجه ایران در دیدار با مقامات برخی کشورها در مراسم سالروز استقلال

الجزایر در این کشور. گفت و گو درباره حضور امریکا در خلیج فارس، تأثیر حمله عراق به کشتی ها در امنیت منطقه، انتقاد از پیش نویس قطع نامه شورای امنیت، فراخواندن کشورهای منطقه ای برای پرهیز از همکاری با امریکا.

۵ قطع نامه سمینار سراسری فرماندهان سپاه و دفاتر نمایندگی های امام در سپاه در روز پایانی: آمادگی کامل نیروها برای اجرای قاطع فرامین فرماندهی کل قوا، استمرار بی وقفه عملیات خردکننده در طول مرز جنگ تحمیلی، نامیدن سال جاری به عنوان سال تعیین آینده عراق، حفاظت از خلیج فارس با دفاع

ص: ۷۷۳

مستحکم و ضربات خرد کننده، هشدار درباره دامن زدن به اختلافات به ویژه در جریان انتخابات مجلس شورا، محکومیت قطع نامه های شورای امنیت.

۶ هشدار سیدحسن نصرالله از مسئولان حزب الله لبنان به امریکا: هر گونه تعرض علیه ایران، اعلام جنگ علیه مسلمانان است.

۷ گزارش های نه چندان تأیید شده خبرگزاری فرانسه، آسوشیتدپرس و رادیو اسرائیل درباره استقرار موشک های کرم ابریشم به وسیله ایران در سواحل تنگه هرمز.

۸ اعلام رضایت رئیس شرکت نفت کش های کویتی از تحویل پرچم امریکا برای نصب بر نفت کش های این کشور. اعلام شروع اسکورت نفت کش های کویتی به وسیله ناوگان امریکا در ۱۵ ژوئیه (۲۴ تیر). ابراز رضایت سفیر امریکا در کویت از گفت و گوی مقامات کنگره این کشور با مقامات کویتی. تأکید وی بر پاسخ گویی امریکا به حملات احتمالی علیه کشتی های تحت پرچم این کشور. نبود دلیلی برای ایجاد درگیری بین امریکا و ایران در خلیج فارس. اظهارات رئیس کارکنان کاخ سفید درباره احتمال حضور نیروهای امریکایی در خلیج فارس. برقراری صلح بین ایران و عراق، شرط امریکا برای کاهش حضور خود در منطقه.

۹ ورود هیئت نمایندگان کنگره امریکا به عراق و گفت و گو با مقامات این کشور درباره اوضاع منطقه.

۱۰ تفسیر رادیو امریکا درباره انتشار بیانیه شوروی مبنی بر خروج نیروهای خارجی از خلیج فارس: بیانیه اخیر شوروی اقدامی است برای پیشی گرفتن از امریکا. اظهار نظر یک روزنامه سوئدی: بیانیه شوروی نشان دهنده تمایل آن کشور به تصویب پیشنهاد امریکا در مورد تحریم تسلیحاتی ایران در شورای امنیت است.

۱۱ گزارش رادیو بی.بی.سی و مطبوعات پاکستان درباره پشتیبانی ایران از پیشنهاد شوروی مبنی بر خروج کلیه نیروهای خارجی از خلیج فارس و استقبال این مطبوعات از پیشنهاد مذکور.

۱ اظهارات وزیر امور خارجه فرانسه درباره موضوعیت نداشتن مذاکره درباره ماجرای وحید گرجی با ایران و تأکید بر حضور این دیپلمات ایرانی در دادگاه فرانسه، اعلام شرایط این کشور جهت عادی سازی روابط با تهران. گزارش های نشریات فرانسوی آبزور و لیبراسیون درباره برخورد دو گانه وزارت خارجه و وزارت کشور فرانسه در این ماجرا و تأثیر سیاست مداران و صاحبان صنایع فرانسوی طرف دار عراق و سازمان مجاهدین در به وجود آوردن این بحران.

۲ گفت و گوی نخست وزیر اردن با حافظ اسد در دمشق به منظور برقراری آشتی بین عراق و سوریه. دیدار یک عضو فرماندهی محلی حزب بعث سوریه با معاون سیاسی وزیر خارجه کشورمان در الجزایر و اظهار امیدواری وی به انجام سفر به تعویق افتاده نخست وزیر ایران به سوریه.

۳ انفجار یک بمب دست ساز در خیابان ابوذر تهران. شکسته شدن شیشه منازل اطراف محل حادثه و خسارت به یک مینی بوس.

۴ ادامه تلاش نیروهای لشکر ۱۰ سیدالشهدا برای تصرف قله غربی تپه دوقلو. مقاومت شدید و آتش سنگین دشمن برای مقابله با این حمله و عقب نشینی نیروهای خودی.

۵ جمع بندی دفتر سیاسی سپاه از میزان انهدام دشمن در عملیات نصر ۴: سقوط ۱۰ هواپیما، ۴۵۰۰ تن کشته و زخمی و ۶۰۰ تن اسیر و ...

۶ درگیری نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان در مناطق سلیمانیه و شهر "زور" عراق. کنترل ۱۵ ساعته محور سید صادق به خرمال در ادامه عملیات چریکی فتح ۷.

۷ توضیحات مسئول محور فتح قرارگاه رمضان درباره تحولات تشکیلات گروه های معارض عراقی، طرح های قرارگاه رمضان برای آینده کردستان عراق، طرح های مشترک سپاه و گروه های مبارز عراقی برای از کار انداختن برخی تأسیسات مهم صنعتی و نفتی در استان های کرکوک و سلیمانیه، تصرف شهر دوکان، طرح گلوله باران کاخ صدام حسین در بغداد و ...

۸ بازرسی دو فروند کشتی تجاری در تنگه هرمز به وسیله نیروی دریایی ارتش.

۹ حمله هواپیماهای عراقی به یک روستا در منطقه سردشت. تجاوز به حریم هوایی تبریز. اعلام وضعیت قرمز در ارومیه و ایجاد اضطراب در مردم این شهر.

۱۰ اعزام نیروهای مدافع خلیج فارس از باختران و مازندران به منطقه جنوب.

۱۱ حمله هواپیماهای عراق به یک نفت کش قبرسی در نزدیکی جزیره خارک و گزارش آسوشیتدپرس درباره هم زمانی این حمله با آماده شدن امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی. مطالب یک هفته نامه انگلیسی درباره فشار بر عراق به عنوان آغازگر حملات به کشتی ها، برای حفظ آزادی کشتی رانی در خلیج فارس. قطع نامه شورای امنیت برای فشار بر ایران است.

۱۲ استقبال نخست وزیر ایران از بیانیه اخیر وزارت خارجه شوروی در دیدار وی با وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی. تأکید بر مقابله ایران با هرگونه دخالت و توطئه. هشدار درباره توطئه چینی امریکا و کشورهای مرتجع منطقه با همکاری عراق. دیدار وزیر صنایع ایران با وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی.

گفت و گوی رجایی خراسانی، سفیر ایران در سازمان ملل با روزنامه رسالت درباره اقدامات اخیر امریکا در اسکورت نفت کش های کویتی، احتراز این کشور از درگیری با ایران، نتایج مانور دریایی ذوالفقار، انتقاد از فعالیت شورای امنیت در جنگ تحمیلی و تلاش این شورا برای حفظ حاکمیت عراق و تثبیت شرایط موجود.

۲ نامه نمایندگی ایران در سازمان ملل به دبیرکل درباره افزایش تلفات حمله شیمیایی عراق به سردشت و تقبیح کوتاهی شورای امنیت در این زمینه، نامه نمایندگی عراق در سازمان ملل به دبیرکل و کذب دانستن نامه نمایندگی ایران درباره وضعیت اسیران، ارسال بیانیه دولت شوروی درباره منطقه خلیج فارس برای دبیرکل سازمان ملل به وسیله نمایندگی شوروی در این سازمان.

۳ مجروح شدن دبیر دوم سفارت ایران در مادرید پایتخت اسپانیا بر اثر انفجار بمب در یک خودرو.

۴ تأکید صدام بر پایان جنگ با ایران بر اساس طرح پنج ماده ای عراق که سال گذشته ارائه کرده بود.

۵ پرواز هواپیماهای نظامی امریکا بر فراز خلیج فارس و اعلام مقامات این کشور مبنی بر عدم ارتباط این پروازها با استقرار موشک های ایران در سواحل منطقه. آماده شدن ناوهای امریکا برای اجرای اسکورت نفت کش های کویتی.

۶ ورود هیئت نمایندگان کنگره امریکا به عربستان و گفت و گو با مقامات این کشور درباره جنگ ایران و عراق، اسکورت نفت کش های کویتی، موضوع مخالفت کنگره امریکا با فروش ۱۶۰۰ فروند موشک هوا به زمین به عربستان.

۷ استقبال وزارت خارجه شوروی از اظهارات روز گذشته بیکر، یکی از مقامات ارشد کاخ سفید، در زمینه خروج نیروهای امریکایی از خلیج فارس در صورت خروج ناوگان شوروی از این منطقه. تأکید شوروی بر خروج ناوگان انگلیسی و فرانسه از این منطقه، واکنش مقامات مختلف سیاسی و نظامی امریکا به اظهارات بیکر و تأکید آنها بر غیر محتمل بودن خروج ناوگان امریکا از خلیج فارس. تفسیر رادیو بی.بی.سی درباره استقبال ایران از طرح شوروی و انتظار مقامات تهران از این کشور برای پیش قدم شدن در خروج از منطقه.

ص: ۷۷۵

۸ سفر فرستاده ویژه رئیس جمهور امریکا به سوریه و گفت و گو با حافظ اسد در زمینه بهتر شدن روابط دو کشور و مسئله گروگان ها در لبنان. بحث محافل خبری درباره حل مسئله گروگان گیری در لبنان و ارتباط آن با بهبود روابط بین سوریه و امریکا، تلاش سوریه برای جلب کمک های اقتصادی امریکا.

۹ دیدار کاردار ایران در لندن با عده ای از مسلمانان ساکن انگلیس و هشدار وی نسبت به بدرفتاری با دیپلمات های ایران در این کشور.

۱۰ زیدالرفاعی پس از بازگشت از سوریه: هیچ دیدار جدیدی میان حافظ اسد و صدام حسین در آینده نزدیک پیش بینی نمی شود.

۱۱ سفر صادق المهدی نخست وزیر سودان به کویت و گفت و گوی وی با مقامات آن کشور درباره مسائل منطقه.

۱۲ امضای تفاهم نامه اقتصادی بین ایران و آلمان شرقی به ارزش ۱۵۰ میلیون دلار برای هر طرف در پایان سفر وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی به کشورمان.

گزارش روزشمار ۱۶/۴/۶۶

۱۳ در حمله هواپیماهای عراقی به جزیره خارک، ۷ مورد خسارت به تأسیسات بارگیری جزیره وارد شد، یک نشریه سپاه: علت دقت حمله و فراوانی خسارت های وارده استفاده دشمن از سلاح های جدید است.

حمله نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان به یک پادگان در منطقه سید صادق. سرنگونی یک هلی کوپتر در منطقه دهوک.

۲ اجلاس فوق العاده مجمع عمومی مجلس اعلای عراق. پیام رئیس جمهور به اجلاس و تأکید بر تقویت فعالیت های سیاسی مجلس اعلا. گزارش فرمانده قرارگاه رمضان از عملکرد این قرارگاه در طول سه سال گذشته و انتقاد وی از عملکرد ضعیف مجلس اعلا. گزارش یک نشریه آمریکایی از اقدامات گروه های معارض عراقی.

۳ بازدید هیئت کارشناسی سازمان ملل از آثار بمباران شیمیایی سردشت. افزایش شهدای بمباران سردشت به ۶۰ نفر. نامه کاردار ایران در سازمان به دبیرکل درباره افزایش تعداد شهدا.

۴ ارسال دو نامه نمایندگی ایران در سازمان ملل به دبیرکل درباره افزایش شهدای حمله شیمیایی عراق به سردشت و حمله عراق به یک نفت کش لیبریایی در مسیر لارک به بوشهر. ادعای عصمت کتانی نماینده عراق در سازمان ملل درباره حمله توپخانه ایران به مناطق مسکونی شهر بصره در نامه خود به دبیرکل.

۵ سخنان نخست وزیر در سمینار فرماندهان نیروی زمینی ارتش درباره مقاومت در برابر مشکلات اقتصادی و اجتماعی ناشی از جنگ، تمهیدات به کار گرفته شده در این باره، علل تهاجم عراق به منابع صنعتی و نفتی، هم سویی و هم زمانی بحران خلیج فارس با تشنجات موجود در رابطه ایران با فرانسه و انگلیس، حضور فزاینده امریکا در خلیج فارس، استفاده ایران از اهرم

های بازدارنده، پشتیبانی امریکا و فرانسه از عراق، توافق قدرت های بزرگ در محدود کردن انقلاب و نقش نیروهای نظامی در حفظ ارزش های انقلاب.

۶ سخنان سرپرست ستاد تبلیغات جنگ درباره سیاست ایران در تحولات جاری خلیج فارس. پیشنهاد شوروی مبنی بر خروج نیروهای خارجی از منطقه. عوامل بازدارنده ایران در استفاده عراق از سلاح های شیمیایی. نتایج حمله شیمیایی عراق به سردشت. اهمیت شهر تصرف شده مأوت.

۷ ملاقات معاون وزیر خارجه امریکا و رئیس بخش خاورمیانه ای وزارت خارجه شوروی و گفت و گو درباره مسائل منطقه خاورمیانه.

ص: ۷۷۶

۸ سفیر عراق در کویت اعلام کرد که کشورش پیشاپیش مصوبات شورای امنیت سازمان ملل را می پذیرد: جنگ در خلیج فارس و سایر جبهه ها یکپارچه است و قابل تجزیه نیست.

۹ وزیر امور کابینه ژاپن: ما در زمینه های غیرنظامی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق نقش فعالی ایفا خواهیم کرد.

۱۰ مدیر بخش خلیج فارس وزارت خارجه شوروی ضمن تأیید بهبود روابط ایران و شوروی گفت: شوروی درصدد است شماری از رزم ناوهای خود را به درخواست کویت به خلیج فارس اعزام نماید. کریستین ساینس مانیفور علاقه شوروی به حل اختلافات ایران و عراق، بهره برداری از موقعیت کنونی و بهبود مناسبات دیپلماتیک در منطقه را از محورهای اصلی سیاست شوروی در منطقه خواند.

۱۱ سخنان ژاک شیراک نخست وزیر فرانسه درباره سیاست این کشور در بحران جاری با ایران. شرایط فرانسه برای عادی سازی رابطه با ایران. وجود مخالفان ایران در آن کشور. لزوم بازجویی از وحید گرجی. رد عملیات نظامی پلیس فرانسه برای ورود به سفارت ایران. چشم اندازهای این کشور درباره تصویب قطع نامه شورای امنیت. امکان مصالحه با ایران درباره سازمان مجاهدین خلق. شدت گرفتن بحران در روابط ایران و فرانسه و بازگشت خانواده گرجی به ایران.

۱۲ نماینده لیبی در ایران حمایت قذافی از ایران را به اطلاع نخست وزیر ایران رساند. انتقاد هفته نامه رسمی لیبی از حضور امریکا در خلیج فارس بدون اشاره به عملکرد عراق و کویت در این باره.

۱ روزنامه ایتالیایی کوریره دلا سرا: عراق آغازگر تشنج در منطقه است. انگیزه عراق از آغاز جنگ هوایی در خلیج فارس وحشت از شکست در جبهه زمینی است. یک روزنامه سوئدی: ایران مسبب اصلی شروع جنگ نفت کش ها است.

۲ شیخ سعید شعبان رهبر جنبش توحید اسلامی لبنان روابط ایران و سوریه را استراتژیک خواند و وجود اختلاف اساسی بین حزب الله و سوریه را بی اساس خواند.

۳ گزارش روزنامه انگلیسی زبان میدل ایست اکونومیک سروی از افزایش تولید نفت عراق فراتر از میزان تولید ایران، با بهره گیری از خط لوله تازه تأسیس شده از خاک ترکیه.

ضمیمه گزارش ۵۸۰: کلیاتی از چگونگی سرمایه گذاری یک میلیارد دلاری رژیم سابق در فرانسه برای مشارکت در سرمایه گذاری غنی سازی اورانیوم، اقدام دولت فرانسه در ایجاد اخلال در این سرمایه گذاری پس از وقوع انقلاب اسلامی، شکایت ایران به مراجع قضایی و رأی چندین باره آنها به سود ایران، سر باز زدن فرانسه از قبول این حکم و چگونگی خاتمه این موضوع در سال ۱۳۶۵.

گزارش روزشمار ۱۷/۴/۱۳۶۶

۴ حمله ناموفق هواپیماهای عراقی به خط لوله نفتی بندر گناوه به خاک.

۵ اعزام نیروهای داوطلب مردمی ۵ استان به جبهه های جنگ.

۶ فرمانده سپاه پاسداران اعلام کرد که طرح های ارتش و سپاه برای مقابله با توطئه های امریکا در خلیج فارس آماده شده و به تصویب شورای عالی دفاع رسیده است. منافع امریکا در سراسر جهان در خطر است.

۷ فدراسیون بین المللی حقوق بشر مستقر در پاریس عراق را به خاطر استفاده از سلاح های شیمیایی محکوم کرد. دبیر این فدراسیون با اشاره به نقض حقوق بشر در عراق و استفاده این کشور از سلاح های شیمیایی از سکوت رسانه های جمعی فرانسه در این باره انتقاد کرد.

ص: ۷۷۷

۸ چارلز ردمن سخن گوی وزارت خارجه امریکا تصویب قطع نامه شورای امنیت را در هفته آینده محتمل دانست. وزیر خارجه ژاپن در دیدار با نماینده امریکا در سازمان ملل خواستار تعدیل طرح قطع نامه شورای امنیت شد. بی بی سی: چارلز ردمن به منظور کسب حمایت جهت اقدام بین المللی برای پایان دادن به جنگ به توکیو سفر کرده است.

۹ در اولین گام برای آغاز عملیات اسکورت نفت کش های کویتی کشتی ۴۰۱۳۸۳ تنی الرخاء با نام جدید بریجتون مورد بازرسی مقامات گارد ساحلی امریکا قرار گرفت.

۱۰ لس آسپین رئیس کمیته نیروهای مسلح کنگره امریکا: کویت و امریکا در مورد قرار گرفتن نفت کش ها در زیر پرچم امریکا اختلاف دارند. امریکا اسکورت ۳۵ درصد از نفت صادراتی را در نظر دارد، در حالی که کویت به اسکورت ۷۰ تا ۱۰۰ درصد نفت صادراتی اعتقاد دارد. سخن گوی وزارت خارجه امریکا: در این باره میان کویت و امریکا هیچ گونه اختلاف نظری وجود ندارد. لس آسپین در مقاله ای، قدرت ایران در ابداع شیوه های مختلف عملیات به هنگام درگیری با امریکا را از دلایل مهم برتری ایران و مخالفت خود با اسکورت نفت کش ها برشمرد.

۱۱ وزرای سابق خارجه و دفاع امریکا: امریکا با نظارت سازمان ملل طرح اسکورت نفت کش ها را به اجرا درآورد.

۱۲ مجلس نمایندگان امریکا با تصویب لایحه ای از ریگان خواست تا طرح اسکورت نفت کش ها را ۹۰ روز به تأخیر بیندازد.

آسوشیتدپرس: حملات عراق علیه کشتی های ایران، جنگ خلیج فارس را شعله ور ساخت و این امر خطرات محافظت از نفت کش های کویتی را افزایش داد. عراق نمی تواند به مدت طولانی حمله به کشتی ها را متوقف کند.

۲ پراودا: ارگان رسمی حزب کمونیست شوروی افزایش حضور نظامی نیروهای امریکایی و آغاز مانور نیروهای این کشور بحران فزاینده ای را در منطقه فراهم آورده است.

۳ صادق المهدی از اقدام کویت در فراخواندن نیروهای امریکایی برای اسکورت نفت کش ها حمایت کرد. السفير: اهدای پرچم امریکا به رئیس شرکت کشتی رانی کویت نشانه ورشکستگی کویت است. اعراب تاکنون برای دوست داشتن پرچم کشور خود و احترام به پرچم کشورهای دوست تربیت شده اند ولی امریکا دشمن ما و حامی اسرائیل است.

۴ رئیس دولت امارات متحده عربی از ملک حسین شاه اردن به خاطر تلاش وی برای آشتی سوریه و عراق قدردانی کرد.

۵ سخن گوی وزارت خارجه ایران ادعاهای شیراک در مورد هویت غیر دیپلماتیک وحید گرجی را رد کرد. بند ۲ ماده ۳۷ کنوانسیون وین کارمندان اداری و مأمورین را از مزایای مصونیت دیپلماتیک مندرج در موارد ۲۹ تا ۳۵ کنوانسیون بهره مند می سازد.

۶ در درگیری های کویت و کراچی پاکستان مقرهای تشکیلاتی سازمان مجاهدین خلق منهدم و ۲ تن کشته و ۳۵ تن مجروح شدند. گزارش کامل این درگیری به نقل از روزنامه کیهان. روزنامه های محلی و خبرگزاری ها شدت حملات و ضربات

وارده به مقرهای تشکیلاتی این سازمان را سهمگین خواندند. کیهان: برخی گزارش‌ها علت درگیری‌ها را بروز تصفیه‌های خونین سیاسی و درون‌گروهی در سازمان می‌دانند. عبدالستار قائم مقام وزارت خارجه پاکستان: هیچ مدرکی مبنی بر دخالت ایران در این ماجرا وجود ندارد. ما به هیچ‌گونه گروه و سازمان مخالف ایران اجازه نخواهیم داد در پاکستان علیه ایران فعالیت کنند. مسعود رجوی رهبر سازمان مجاهدین خلق در نامه‌ای به رئیس‌جمهوری پاکستان این اقدام را به ایران نسبت داد. صدام در دیدار با رجوی، ارتش آزادی‌بخش ملی ایران را ارتش مبارز در راه صلح خواند.

ص: ۷۷۸

۷ نفت کش ۲۷۳ هزار تنی امریکایی پکونیک در ۱۱۰ مایلی سواحل کویت هدف حمله قایق های تندرو قرار گرفت و آسیب دید. خبرگزاری فرانسه: این حمله ایران احتمالاً اولین و شاید آخرین اخطار ایران به امریکا قبل از اسکورت نفت کش های کویتی باشد. آسوشیتدپرس: این حقیقت که پکونیک در روز هدف حمله قرار گرفت به وضوح روحیه ضد امریکایی ایرانیان را نشان می دهد. رویتر: امریکا اعلام کرد که این کشور علیه حمله به پکونیک اقدام تلافی جویانه نخواهد کرد. سخن گوی کاخ سفید: حمله به پکونیک نمونه دیگری است که نشان دهنده لزوم پایان یافتن جنگ ایران و عراق است.

۸ اعزام داو طلبان بسیجی به جبهه های جنگ: چهارمین کاروان سپاهیان صاحب الزمان (عج) از استان کردستان از شهرهای سنندج، بیجار، قروه، مریوان، سقز و ...، چهار گردان از استان کهگیلویه و بویراحمد تحت عنوان مدافعان خلیج فارس از شهرهای دوگنبدان، یاسوج، دهدشت و ... و کاروان ثامن الائمه (ع) از شهرهای شیراز، سپیدان، فسا، داراب، استهبان و ...

۹ بازرسی ۱۳ کشتی در تنگه هرمز ضمن انجام مأموریت های ویژه پدافندی نیروی دریایی ارتش.

۱۰ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی درباره بررسی وضعیت جنگ و بحران جاری منطقه و تحولات صورت گرفته، هدف قرار گرفتن یک نفت کش امریکا در خلیج فارس و بحران روابط سیاسی بین ایران و فرانسه و ایران و انگلیس.

۱ نمایندگان ایران در شوروی و بحرین در ملاقات با مقامات آن کشورها بر تداوم سیاست ایران برای مقابله به مثل با قدرت های جهانی در خلیج فارس تأکید کردند.

۲ رئیس کمیته کمیسیون روابط خارجی پارلمان آلمان غربی در ملاقات با طارق عزیز آخرین تحولات منطقه را مورد بحث قرار داد. سفیر عراق در آلمان از سیاست بی طرفی آلمان در جنگ ایران و عراق انتقاد کرد.

۳ در اولین سفر دوره ای هیئت سیاسی اتحادیه عرب به پنج کشور عضو دائمی شورای امنیت، این هیئت در لندن با مارگارت تاچر نخست وزیر و جفری هاو وزیر خارجه انگلستان دیدار کرد. معاون سیاسی دبیر کل اتحادیه عرب از شورای امنیت خواست تا برای متوقف کردن جنگ، اقدامات سیاسی نظامی اتخاذ کند. وزیر دفاع عربستان از ایران خواست تا به پیام های صلح عراق پاسخ مثبت دهد.

۴ معاون نخست وزیر کویت نقش این کشور را در بحران جاری خلیج فارس صلح آمیز خواند. مقاله تایمز مالی درباره همکاری کویت با عراق و نحوه کمک های این کشور به عراق: کویت سرنوشت خود را با عراق پیوند زده است. کویتی ها می گویند ما چاره ای نداریم جز اینکه به هواپیماهای میراث عراقی اجازه دهیم از فضای کویت استفاده کنند!

۵ مصوبه روز گذشته کنگره امریکا درباره تعویق ۹۰ روزه اسکورت نفت کش های کویتی در رأی گیری امروز مجلس سنا حدنصاب لازم را کسب نکرد.

۶ مقاله خبرگزاری فرانسه، خبر شبکه ان.بی.سی، مقاله جینز دیفنس و گزارش آسوشیتدپرس درباره احتمال درگیری ایران و

امریکا. خبرگزاری فرانسه: حمله به کشتی پکونیک، آموزش نیروی دریایی سپاه و داوطلبان بسیجی و ... نشانه عزم نیروهای ایران برای مقابله به مثل است. برنامه شبکه تلویزیونی ان بی سی آمریکا به نقل از مقامات کاخ سفید درباره حضور قایق های تندرو در خلیج فارس و واکنش آمریکا به آن. جینز دیفنس توان دریایی ایران را مورد بررسی قرار داده و تکنیک های احتمالی درگیری ایران با نیروهای امریکایی و تجهیزات به کار گرفته شده را مورد بحث قرار داده است. آسوشیتدپرس ضمن اعلام نگرانی مقامات کشورهای عرب در استقرار موشک های کرم ابریشم به نقل از برخی دیپلمات ها، امکان مسدود کردن تنگه هرمز را بررسی کرده است.

ص: ۷۷۹

۷ نیویورک تایمز در مقاله ای به شدت به طرح اسکورت نفت کش های کویتی انتقاد کرد و با احمقانه خواندن این تصمیم از ابتکار دو سیاست مدار امریکایی (مبنی بر اجرای این مأموریت تحت نظارت سازمان ملل به جای دولت امریکا) استقبال کرد.

۸ انگلستان با اعلام اینکه دفاتر شرکت نفت ایران مرکز خرید سلاح برای ایران است و آن را تحت مراقبت قرار داده است، اولین گام را برای وارد کردن فشار سیاسی بر ایران برداشت.

۹ بررسی همکاری های اقتصادی ایران و آلمان شرقی و بحث درباره افزایش فروش نفت ایران به این کشور در رادیو کلن.

۱۰ گزارش روزنامه جمهوری اسلامی به نقل از منابع آگاه پس از گذشت ۴۵ روز از حادثه انفجار تأسیسات گاز کویت: اهداف این عملیات، میزان خسارت های وارد شده و اهداف کشور کویت از راه اندازی این مجتمع گازی.

۱۱ مقاله روزنامه فرانکفورتر روندشاو درباره عملکرد آتی سازمان مجاهدین خلق پس از تغییر استراتژی این سازمان از عملیات نامنظم به یک ارتش منظم.

۱۲ در عملیات کمین نیروهای کومه له در جاده کمربندی سنندج و در منطقه دیواندره دو تن شهید شدند و یک تن مجروح شد.

۱ در حمله پیش مرگان کرد مسلمان در منطقه زاخو صدمات زیادی به نیروهای عراقی وارد شد و فرزند یکی از رؤسای عشایر طرف دار عراق کشته شد. خبرگزاری اوبا: ۲ هزار تن از نیروهای عشایر بیشار به نیروهای معارض پیوستند.

گزارش روزشمار ۱۹/۴/۱۳۶۶

۲ نیروی دریایی ارتش سه کشتی را در تنگه هرمز مورد بازرسی قرار داد.

۳ در عملیات نیروهای سپاه در غرب سنندج ۲ تن از نیروهای سازمان کومه له کشته و ۲ تن نیز مجروح شدند.

۴ تن از آسیب دیدگان حمله شیمیایی عراق به سردشت برای ادامه معالجه به اسپانیا اعزام شدند.

۵ مبارزان کرد عراق یکی از مسئولان حزب بعث و یک عنصر اطلاعاتی عراق را به قتل رساندند. مصاحبه انوشیروان امین معاون اتحادیه میهنی کردستان درباره همبستگی جدید نیروهای معارض کرد عراق و توافقات آنها برای ادامه مبارزه: اتحاد ما با حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها) استراتژیک است.

۶ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از بازتاب حمله قایق های تندرو علیه کشتی پکونیک در مطبوعات کویت.

۷ گزارش روزنامه کیهان از دیدار جمعی از علما و روحانیون معارض عراقی با آیت الله منتظری: کشور عراق را ملت عراق باید آزاد سازد و مسئولیت عمده به دوش علما است.

۸ معاون سیاسی وزیر خارجه ایران طی مصاحبه ای در اسپانیا ضمن اعتراض به کشورهای اروپایی به خاطر پناه دادن به سازمان های تروریست ایرانی، خواستار پیگیری و مجازات عاملان ترور دبیر دوم سفارت ایران در مادرید شد.

۹ دیدار سفیر ایران در زیمبابوه با وزیر خارجه این کشور و تقدیم پیام وزیر خارجه ایران به مقامات آن کشور. من گودندا: در بیانیه سران جنبش عدم تعهد با حضور ناوگان قدرت های بزرگ و خارجی در خلیج فارس مخالفت شده است.

۱۰ سائفرانسیسکو کرونیکل: نیروی دریایی امریکا حضور خود را در خلیج فارس توسعه داده تا برای عملیات اسکورت نفت کش ها کسب آمادگی کند. رزم ناو میسوری آماده می شود تا سواحل غربی امریکا را به قصد

ص: ۷۸۰

خلیج فارس ترک کند. تلویزیون ای.بی.سی: امریکا قصد دارد برای مقابله و خنثی کردن قایق های گشتی سپاه پاسداران در خلیج فارس هلی کوپتر تهاجمی به منطقه اعزام کند. رادیو مسکو: تقویت ناوگان جنگی نه تنها برای اسکورت نفت کش های کویتی بلکه برای وارد کردن ضربت پیشگیرانه به ایران است.

۱۱ سفیر ژاپن در کویت حضور نظامی کشورش را در منازعات منطقه خلیج فارس رد کرد: توکیو تلاش می نماید فضای مناسبی میان ایران و عراق جهت دست یافتن به راه حلی صلح آمیز برای جنگ فراهم آورد.

۱۲ سخنرانی نزار حمدون معاون وزیرخارجه عراق و سفیر سابق این کشور در امریکا در مرکز مطالعات استراتژیک و بین الملل امریکا درباره بهبود روابط امریکا و عراق، تغییر سیاست امنیتی - نظامی امریکا به نفع عراق، واقع گرایی عراق در درک منافع امریکا، اجتناب ناپذیر بودن گرایش عراق به امریکا و نقش ایران گیت و حادثه حمله به ناو استارک در پیوند و دوستی بین دو کشور و ...

۱۳ امریکا بار دیگر پیشنهاد ایران مبنی بر توقف حملات به کشتی ها در خلیج فارس را رد کرد. چارلز ردمن سخن گوی وزارت خارجه امریکا: این پیشنهاد فاقد یک راه حل جامع است.

سفیر ایران در ژاپن: در صورتی که سازمان ملل متحد عراق را به عنوان آغازگر جنگ معرفی کند، ایران حاضر است مذاکرات مستقیم را با سازمان ملل آغاز کند. سازمان ملل باید عراق را نصیحت کند تا حمله به نفت کش ها در خلیج فارس را متوقف کند. روزنامه فرانکفورتر الگماینه: هیچ کس در کادر رهبری تهران حاضر نیست تا زمانی که بغداد به گناه خود اعتراف نکرده است، در مورد صلح اقدامی نکند.

۲ پیشنهاد یاسر عرفات برای تشکیل اجلاس فوق العاده کشورهای عضو کنفرانس اسلامی جهت برقراری صلح بین ایران و عراق در کویت.

۳ مذاکره کاردار فرانسه در ایران با مقامات وزارت خارجه. پی یر لافرانس: تماس ها تقریباً فنی و در مورد وضعیت وحید گرجی بود. رادیو فرانسه: دولت فرانسه برای حل بحران با تهران به دنبال یک کشور واسطه است. این کشور ممکن است الجزایر باشد. اظهارات سردبیر بخش خاورمیانه ای روزنامه لیبراسیون درباره روابط ایران و فرانسه، عملکرد دو کشور در بحران اخیر، سوابق تلاش های دو کشور برای عادی سازی روابط در سال های اخیر، نقش وحید گرجی در بهبود روابط دو کشور و میزان نفوذ وی در سطوح تأثیر گذار در وزارت خارجه.

۴ دولت انگلیس در ادامه سیاست های واگرایانه با ایران یک نفت کش ایرانی را به بهانه شکایت دولت نروژ توقیف کرد.

۵ مقاله روزنامه امریکایی نیویورک تایمز در بررسی عملکرد و دیدگاه های دو دولت فرانسه و انگلیس در خلیج فارس. اسکورت اعلام نشده نفت کش های انگلیسی توسط ناوگان این کشور در خلیج فارس و پرهیز از هیاهوی تبلیغاتی در این باره و عملکرد فرانسه در ابعاد محدودتر و محطاطانه تر برای اجتناب از درگیری با ایران محور اصلی این مقاله است.

۶ گزارش مجله لبنانی الشراع از مذاکرات ایران و سوریه برای آزادی گروگان های فرانسوی. در آستانه دیدار نخست وزیر سوریه از اردن رادیو اسرائیل زمینه این دیدار را در جهت آشتی دو کشور عراق و سوریه اعلام کرد.

۷ افزایش قیمت نفت در پی حمله به نفت کش امریکایی پکونیک. عربستان سعودی خواهان افزایش قیمت نفت در سال آینده شد.

۸ خبر رادیو امریکا از گشایش خط جدید انتقال نفت عراق از دی ماه از طریق ترکیه. گزارش خبرگزاری آلمان درباره وضعیت صدور نفت عراق با توجه به فعال شدن خط جدید انتقال نفت این کشور و گزارش این خبرگزاری از تخلف این کشور از قوانین اوپک و صدور غیر مجاز نفت.

ص: ۷۸۱

۹ گزارش رویتر از رویکرد جدید اقتصادی عراق برای جذب سرمایه های خارجی به منظور بازسازی اقتصادی این کشور. بررسی تغییر استراتژی اقتصادی حکومت عراق و سازمان دهی جدید سیاست اقتصادی این کشور در خبرگزاری آلمان.

۱۰ در پی حادثه شهرهای کوتیه و کراچی، دولت پاکستان اعلام کرد که اعمال خشونت بار مخالفان ایران را در خاک خود تحمل نخواهد کرد.

گزارش روزشمار ۲۰/۴/۱۳۶۶

۱۱ نیروهای عراقی در حمله به جزیره جنوبی مجنون، بخش هایی از پد شرقی و غربی را تصرف کردند. تدابیر فرماندهی لشکر ۵ نصر و قرارگاه نصرت برای بازپس گیری پدهای از دست رفته، بروز برخی مشکلات و تعویق زمان عملیات.

۱۲ هیاهوی تبلیغاتی عراق در تصرف قسمتی از پد شرقی. تلگرام تبریک سرلشکر سلطان هاشم فرمانده سپاه ششم به صدام حسین درباره این عملیات. انعکاس عملیات محدود عراق در رسانه های همگانی کویت.

۱ هجوم هواپیماهای عراقی به شهرک میرآباد از توابع سردشت. در اثر این بمباران تعدادی شهید و مجروح شدند.

۲ بازرسی سه کشتی در تنگه هرمز و توقیف یک فروند از آنها برای بررسی دقیق تر.

۳ چهار عملیات نفوذی نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان در جاده اربت - دربندیخان، جاده شقلاوه - حیران، جاده خلکان - دوکان، مرکز استانداری بعقوبه و منطقه غربی ام النعاج.

۴ اعزام ۱۵۰ تن از دانشجویان علوم قضایی به جبهه های جنگ.

۵ گزارش روزنامه سوئدی سونسکاداگبلاد از اقدام ارتش عراق در کوچ اجباری کردها به مرز اردن.

۶ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از دیدار عده ای از روحانیون مبارز اهل تسنن کردستان عراق با رئیس جمهور و سخترانی وی.

۷ گزارش هیئت اعزامی نخست وزیر به سردشت پس از بازدید از آثار حمله شیمیایی عراق به این شهر. گزارش کوتاه روزنامه اسپانیایی ال پائیس از آسیب دیده گان حملات شیمیایی عراق به سردشت که در مادرید بستری شده اند.

۸ ورنون والترز نماینده امریکا در سازمان ملل در ادامه مأموریت خود برای ایجاد هماهنگی در میان کشورهای دارای حق وتو، امروز وارد پکن شد و با مقامات سیاسی این کشور دیدار و گفت و گو کرد. خبر رادیو بی بی سی از احتمال تأخیر در تشکیل جلسه شورای امنیت. کشورهای غیردائمی شورای امنیت طرح ۹ ماده ای قطع نامه پیشنهادی را بررسی می کنند. خبرگزاری فرانسه: پیشرفت کار تصویب قطع نامه به کندی صورت می گیرد. ۵ کشور عضو جنبش عدم تعهد که از اعضای دوره ای شورای امنیت هستند به تبادل نظر خود درباره قطع نامه ادامه می دهند.

۹ هشدار حزب الله کویت به دولت آن کشور درباره برافراشتن پرچم های امریکا روی کشتی های کوییتی.

۱۰ پلیس فرانسه یک دیپلمات ایرانی را در بخش فرانسوی فرودگاه ژنو مورد ضرب و شتم قرار داد و اسناد وی را به سرقت برد.

۱۱ بی بی سی به نقل از آبرور (در پی مصاحبه با کاردار ایران در لندن): دولت ایران با اشاراتی آشکار خواهان بهبود روابط خود با انگلستان است.

ص: ۷۸۲

۱۲ آسوشیتدپرس در آستانه سفر رسمی وزیر خارجه سوریه به ایران، تنش موجود در روابط دو کشور و همچنین چشم انداز آتی این روابط را مورد بررسی قرار داد. سفر شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب به سوریه.

۱۳ گزارش آسوشیتدپرس از وضعیت اقتصادی عراق و تطبیق وضعیت اقتصادی این کشور در قبل و بعد از جنگ. بررسی چگونگی تأثیر جنگ بر پیکره اقتصادی عراق و ارزیابی تحولات جدید اقتصادی دولت برای حل مشکلات کشور.

ضمیمه گزارش ۶۴۵: گزارشی از وضعیت جزایر مجنون.

گزارش روزشمار ۲۱/۴/۱۳۶۶

۱۴ قرارگاه نوح اعلام کرد به دو فروند شناور عراقی که به مواضع نیروهای خودی نزدیک شده بودند حمله کرده است.

چهل و سه هزار نیروی بسیجی از استان های بوشهر، کهگیلویه و بویر احمد و سیستان و بلوچستان با ارسال طومارهایی آمادگی خود را برای مقابله با اقدامات دشمن در خلیج فارس اعلام کردند.

۲ بررسی یک فوریت طرح احتساب مدت خدمت نیروهای داوطلب بسیجی، جزء خدمت دوره ضرورت در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید.

۳ دویست تن از افراد مسلح حزب دمکرات برای تصرف پاوه به این شهر حمله کردند که با مقاومت نیروهای خودی موفقیتی به دست نیاوردند. در این درگیری ۲۴ تن از نیروهای خودی شهید و ۸ تن مجروح شدند. از نیروهای مهاجم نیز ۴ تن کشته شدند. در اجرای عملیات کمین نیروهای سازمان کومه له در گردنه صلوات آباد سنندج ۹ تن از نیروهای ژاندارمری شهید و ۱۴ تن مجروح شدند.

۴ سه تن از افسران استخبارات و ۴ تن از مهاجران عراقی که با آنها همکاری می کردند در حوالی جوانرود دستگیر شدند.

۵ سمینار دو روزه فرماندهان نظامی مجلس اعلای عراق که برای بررسی راه های گسترش عملیات پارتیزانی در خاک عراق برگزار شده بود پایان یافت.

۶ اظهارات یکی از صاحبان شرکت های حمل و نقل ترکیه درباره تأثیر عملیات های کردهای معارض عراق در اختلال در روند حمل و نقل این کشور با ترکیه.

۷ چهار تن از آسیب دیدگان حمله شیمیایی عراق به سردشت برای ادامه معالجه به بلژیک اعزام شدند. تاکنون ۳۵ تن از مردم سردشت شهید و افزون بر ۲۰۰۰ نفر مجروح شده اند. سازمان بهداشت جهانی در پاسخ درخواست پزشکان ایرانی مقیم فرانسه مبنی بر جلوگیری از استفاده عراق از سلاح های شیمیایی این کار را مغایر وظایف خود دانست.

۸ دیدار جداگانه رئیس ستاد مشترک ارتش و قائم مقام فرماندهی نیروی زمینی سپاه پاسداران با آیت الله خامنه ای و گزارش

آمادگی نیروهای تحت امر خویش برای مقابله با اقدامات دشمن در خلیج فارس.

۹ آقای هاشمی رفسنجانی در دیدار با سخن گوی سپاه پاسداران و چند تن از مسئولان تعاون سپاه: آنچه که باعث وحشت کفر جهانی از ملت حزب الله شده است، روحیه استقبال از شهادت و نترسیدن از مرگ است.

۱۰ ورود فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه به تهران و گفت و گوی وی با میرحسین موسوی نخست وزیر و علی اکبر ولایتی وزیر امور خارجه. فاروق الشرع: سوریه از هیچ تلاشی برای ایستادن در کنار جمهوری اسلامی ایران که

ص: ۷۸۳

در حال ستیز با امپریالیسم است دریغ نکرده است. موضع ما در زمینه جنگ تحمیلی ثابت است و هیچ تغییری نکرده است. میرحسین موسوی: به نفع کویت است که بی طرف باشد والا ممکن است در تشنجی که به وجود می آورد خرد شود.

۱۱ گزارش یونایتد پرس از سازماندهی ناوهای اسکورت کننده نفت کش ها و توان موجود امریکا در منطقه خلیج فارس. سخن گوی شرکت نفت کش های کویتی ۲۴ تیرماه را روز نصب پرچم امریکایی بر کشتی های کویتی اعلام کرد.

۱۲ روزنامه اسپانیایی ال پائیس در بررسی روش اعلام شده امریکا برای اسکورت نفت کش های کویتی به اعترافات بخشی از هیئت حاکمه امریکا اشاره کرده و عملکرد دوگانه امریکا در قبال حملات عراق و ایران در خلیج فارس را مورد انتقاد قرار داد.

سخنان پیترهاچکلیف سفیر انگلستان در کویت درباره آمادگی انگلستان برای اسکورت نفت کش های کویتی، راه کارهای برقراری صلح و سخنان جانبدارانه وی از عراق و اتخاذ مواضع تند علیه ایران.

۲ بی بی سی: در پیش نویس قطع نامه شورای امنیت، اقدامات تنبیهی برای طرفی که از پذیرش آن سر باز بزند پیش بینی نشده است. چین تاکنون از تأیید تحریم فروش اسلحه اجتناب کرده است. موضع شوروی هم چنان روشن نیست.

۳ یاسر عرفات در دیدار با امیر کویت، درباره حمایت کامل فلسطین در مقابل تهدیدات ایران به وی اطمینان داد. عرفات: امنیت و ثبات ما متجلی از امنیت و ثبات کویت است. سفیر شوروی در کویت نامه وزیر خارجه شوروی را تسلیم وزیر خارجه کویت کرد. زروف: شوروی از بالاگرفتن دامنه تشنج در خلیج فارس نگران است. پراودا، ارگان حزب کمونیست شوروی از اقدامات امریکا و نپذیرفتن طرح آتش بس در خلیج فارس به شدت انتقاد کرد و اهداف سه گانه این کشور را ماجراجویانه و جهان خواره گی جدید خواند.

۴ در پی حمله روز گذشته پلیس فرانسه به یک دیپلمات ایرانی در ژنو، وزارت خارجه ایران با احضار کاردار فرانسه در تهران خواستار ادای توضیح رسمی در این باره شد. سخن گوی وزارت خارجه: این حرکت جدید پلیس فرانسه نشان دهنده بربریت جدید حاکم بر پلیس فرانسه است.

۵ گزارش یک ماهنامه اقتصادی قبرس از تلاش ایران برای احداث یک خط لوله نفتی هزار کیلومتری از مبادی تولید به دریای عمان.

۶ گزارش خبرگزاری آناتولی از حجم روابط اقتصادی ایران و ترکیه. نخست وزیر ترکیه: کشور ما در جنگ ایران و عراق پنجاه میلیارد دلار متضرر شده است.

۷ گفتار رادیو بی بی سی درباره مقدار وابستگی ژاپن به نفت منطقه خلیج فارس و سیاست های ژاپن در این منطقه و محدودیت این کشور در استفاده از ظرفیت نظامی خود.

۸ اعلامیه بخش اطلاعات لویزر درباره هدر رفتن ۸ میلیون تن کالا- در اثر درگیری ها در خلیج فارس. معرفی عراق به عنوان

آغازگر حملات به کشتی های تجاری در خلیج فارس. آمار کلی کشتی های آسیب دیده و افزایش نرخ بیمه کشتی ها در این منطقه.

۹ نامه نماینده عراق در سازمان ملل به دبیرکل و ادعای حمله توپخانه ای ایران به مناطق مسکونی شهر ابوالخصیب در ۱۶ تیر ۱۳۶۶

ص: ۷۸۴

۱۰ حمله سه فروند از هواپیماهای دشمن به جزیره فارسی و جزیره خارک. در جزیره فارسی ۴ تن از نیروهای نظامی شهید شدند و یک تن مجروح شد. در حمله به محل انتظار بارگیری نفت کش ها در جزیره خارک، خسارت وارده جزئی بود. آسوشیتدپرس: هدف عراق از تشدید حملات در خلیج فارس دامن زدن به جنگ نفت کش ها در آستانه اجرای اسکورت نفت کش های کویتی است. ستاد مشترک ارتش: یکی از هواپیماهای عراقی هدف آتش پدافند هوایی قرار گرفت و سرنگون شد. گزارش خبرگزاری فرانسه از موقعیت استراتژیک جزیره فارسی و ادعای این خبرگزاری مبنی بر استفاده ایران از این جزیره برای حمله به کشتی ها .

یک کشتی کانتینر بر ۲۱ هزار تنی فرانسوی به نام ویل دانور در سر راه خود به کویت در ۳۵ کیلومتری جزیره فارسی هدف حمله قایق های تندرو قرار گرفت. کشتی در قسمت میانی موتورخانه آسیب دید و تمامی سیستم های الکتریکی آن نیز از بین رفت و ۵ سوراخ به قطر ۷۰ سانتی در جداره کشتی ایجاد شد. رویترا: ایران سعی دارد ثابت کند که امریکا و دیگر نیروهای دریایی نمی توانند کاملاً از کشتی رانی در منطقه حفاظت کنند. آندره ژيرو وزیر دفاع: فکر نمی کنم این حمله با جنگ سفارتخانه ها ارتباطی داشته باشد، این حمله موضع فرانسه را در خلیج فارس تغییر نداده است. فرانسه برای خود حقی در تنگه هرمز قائل است.

۲ فاروق الشرع وزیر خارجه سوریه با آیت الله خامنه ای دیدار و پیام حافظ اسد را تقدیم کرد. فاروق الشرع در این دیدار دیدگاه های رئیس جمهور سوریه را در زمینه موضوعات مورد علاقه طرفین و مسائل منطقه و جهان را به اطلاع رئیس جمهور رساند. آیت الله خامنه ای: خوشبختانه برادران سوری ما همواره ثابت کرده اند که به گسترش ارتباط با جمهوری اسلامی به شدت پای بند هستند. توطئه گسترش جنگ به خلیج فارس حادثه جدیدی است که کویت با تدبیر غلط خود در ایجاد آن مؤثر بوده است و یقیناً اول کسی که در این آتش خواهد سوخت و ضربه خواهد خورد، کویت است. علی اکبر ولایتی پس از بدرقه فاروق الشرع: روابط ایران و سوریه رابطه ای استراتژیک است و نقش تعیین کننده ای در معادلات سیاسی منطقه دارد.

۳ بی بی سی سفر فاروق الشرع به ایران را تلویحاً موفق ارزیابی کرد. تایمز مالی فشار عربستان بر سوریه را عامل اصلی سردی روابط بین دو کشور خواند. روزنامه کویتی الانباء: آشتی سوریه و عراق، خواست کلی اعراب است.

۴ نشریه "میدل ایست اکونومیک سروی" از استقرار موشک های ضد کشتی کرم ابریشم در بندرعباس خبر داد. واینبرگر وزیر دفاع امریکا اعلام کرد که این کشور برای حمله به موشک های کرم ابریشم آمادگی دارد؛ ما منتظر نخواهیم ماند تا این موشک ها به ما آسیب برسانند. رویترا: انتظار می رود به زودی یک پرچم امریکا بر روی کشتی کویتی که به بریجتون تغییر نام یافته به اهتزاز درآید.

۵ چارلز ردمن سخن گوی وزارت خارجه امریکا امروز کلیاتی از مفاد پیش نویس قطع نامه شورای امنیت سازمان ملل را ارائه کرد. ردمن: برخلاف قطع نامه های قبلی قطع نامه کنونی تنها درخواست اعلام و استقرار آتش بس نمی کند بلکه فرمان می دهد. وزارت خارجه امریکا طی بیانیه ای از همکاری چین، انگلیس، فرانسه و شوروی برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق

اظهار خشنودی کرد. امکان حضور وزیر خارجه انگلیس در جلسه شورای امنیت سازمان ملل.

۶ کنگره امریکا با تصویب قطع نامه ای خواستار آتش بس فوری در جنگ ایران و عراق شد. رئیس کمیسیون سیاست خارجی آلمان ضمن حمایت از موضع عراق، فشار بیشتر بر ایران را تنها راه پایان بخشیدن به جنگ خواند. سفیر ایران در یونان: در صورتی که ما شاهد اتخاذ تصمیمات عادلانه ای در شورای امنیت نباشیم، اهمیت زیادی برای آن قائل نخواهیم شد.

۷ سفر شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب پس از دیدار از سوریه و اردن، به کویت و گفت و گو با مقامات کویتی.

ص: ۷۸۵

۸ خبرگزاری کویت: دیپلمات ایرانی که دو روز پیش به دست پلیس فرانسه مضروب شده است هنوز در بیمارستان بستری است. سخنان امین زاده دیپلمات ایرانی درباره چگونگی حمله پلیس فرانسه به وی. نماینده ایران در دفتر سازمان ملل در ژنو از فرانسه خواست در مورد حادثه فرودگاه ژنو توضیح دهد. گزارش واحد مرکزی خبر از آخرین وضعیت محاصره سفارت ایران در پاریس.

۹ گزارش نشریه نفتی پی.ای.دبلیو درباره خودسری های عراق در تولید و فروش غیرمجاز نفت و کمک های کویت و عربستان به عراق و اثرات سیاسی و اقتصادی این اقدام عراق.

۱۰ اطلاعیه ستاد کل سپاه پاسداران درباره عملیات نیروهای تحت امر قرارگاه رمضان در استان سلیمانیه. حمله به دو کارخانه فرآورده های شیمیایی در جاده سلیمانیه اربت. اجرای عملیات کمین در منطقه شهر زور.

۱۱ گزارش روزنامه وال استریت ژورنال درباره اقدامات ارتش عراق در تخریب مناطق کردنشین: عراق بیش از یک صد روستای کردنشین را با خاک یکسان کرده است، مزارع مردم را سوزانده و برخی از آنان را به اردوگاه هایی در مناطق دورافتاده در مرز اردن و عربستان جای داده است.

۱ نیروی دریایی یکی از دو کشتی ای را که برای بازرسی دقیق تر موقتاً توقیف کرده بود پس از بازرسی کامل رفع توقیف کرد.

۲ در بمباران و گلوله باران سردشت و اطراف آن، چند منزل ویران و یک تن شهید و سه تن مجروح شدند.

۳ هجده تن از مجروحان شیمیایی سردشت به چهار کشور اتریش، بلژیک، اسپانیا و ایتالیا اعزام شدند.

۴ نامه سفیر دائمی ایران در سازمان ملل به دبیرکل درباره سه حمله شیمیایی دیگر عراق به منطقه سردشت و بانه در تاریخ های ۸، ۱۰ و ۲۰ تیر ۱۳۶۶.

۵ اجرای مانور بزرگ شهری نیروهای بسیج به منظور آمادگی در برابر حملات شیمیایی در استان های هرمزگان و بندرعباس.

گزارش روزشمار ۲۳/۴/۱۳۶۶

۶ در حمله سه هواپیمای عراقی به میدان نفتی رسالت یک حلقه چاه دچار آتش سوزی شد و یک سکوی نفتی نیز آسیب دید و یک تن شهید و ۴ تن مجروح شدند. بی بی سی: عراق می کوشد تا از افزایش تشنج بین امریکا و ایران بهره برداری کند. خبرگزاری فرانسه حملات اخیر عراق به کشتی های تجاری و منابع صدور نفت ایران را با آغاز اسکورت نفت کش ها و افزایش حضور نظامی امریکا مرتبط دانست.

۷ نیروی دریایی ارتش ۴ فروند کشتی تجاری را مورد بازرسی قرار داد.

۸ پیش مرگان اتحادیه میهنی کردستان عراق یک فروند هلی کوپتر عراق را سرنگون کردند. عملیات چریکی نیروهای حزب الله کرد عراق در منطقه گوهرخاله. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره اقدامات تخریبی ارتش عراق در استان های دهوک و اردبیل. گزارش روزنامه فرانکفورتر الگماینه درباره وضعیت عمومی کردستان عراق و علت همکاری نیروهای مبارز کرد عراقی.

۹ در حمله یک گروه از عناصر سازمان کومه له به ساختمان جدید شهرداری مریوان ۴ خودرو، یک لودر و تمامی پرونده ها و لوازم اداری به آتش کشیده شد. در اقدام دیگر در روستای هنگ زال بانه، به مسجد این روستا خسارت وارد کرده و ۵ تن از اهالی روستا و یک بسیجی را به اسارت بردند.

۱۰ دوازده تن از مصدومان شیمیایی سردشت در بیمارستان های اتریش و بلژیک بستری شدند. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از وضعیت عمومی مصدومان و بازتاب بستری شدن این افراد در بیمارستان های اروپا در رادیو اتریش، روزنامه گازت بروکسل و ...

۱۱ سفارت خانه های ایران در بلژیک و ایتالیا خواستار انجام وظایف دولت های دو کشور برای افشای کاربرد سلاح شیمیایی به وسیله عراق و جلوگیری از تکرار چنین فجایعی شدند.

۱۲ گردهمایی شورای فرماندهی نواحی و فرماندهان پایگاه های مقاومت بسیج سپاه یکم ثارالله. در قطع نامه ۸ ماده ای صادر شده در پایان این گردهمایی ضمن اعلام آمادگی نیروهای سپاه برای مقابله با استکبار جهانی، به کشورهای منطقه برای پرهیز از ورود به بحران خلیج فارس هشدار داده شده است. سخنان آیت الله خامنه ای، هاشمی رفسنجانی و علی شمخانی در جمع شرکت کنندگان در این گردهمایی.

۱۳ گزارش رویترا از افزایش توان پدافند هوایی و بازسازی نیروی هوایی ایران: ایران حداقل ۵۰۰ میلیون دلار به نصب سیستم های فنی مدرن بر روی ۸۰ فروند جنگنده و تعمیر ۴۰ جنگنده دیگر برای پرواز اختصاص داده است.

۱ کاسپار واینبرگر وزیر دفاع امریکا با اصلی قلمداد کردن تهدید موشک های کرم ابریشم به عنوان تنها سلاح کارا برای مقابله با اسکورت نفت کش ها، ایران را از به کارگیری این موشک ها بر حذر داشت. روزنامه شیکاگو تریبون: خط مشی درگیری با ایران هفته گذشته مورد تأیید قرار گرفت.

۲ وزیر دفاع، وزیر خارجه، مشاور امنیت ملی و رئیس ستاد مشترک امریکا امروز با حضور در کنگره امریکا ضرب الاجل شروع مأموریت اسکورت نفت کش های کویتی را اعلام کردند. وزیر مشاور در امور خارجی کویت تقاضای دولت کویت برای حمایت ناوگان این کشور از نفت کش های کویتی را به سفیر انگلستان تسلیم کرد.

۳ اعضای غیرمتعهد شورای امنیت سازمان ملل خواستار اصلاحاتی به نفع ایران در قطع نامه پیشنهادی شدند. نمایندگان آرژانتین، کنگو، غنا، امارات متحده عربی و زامبیا در ملاقاتی با رئیس شورای امنیت سازمان ملل خواستار گنجاندن موادی از جمله محکوم کردن حملات شیمیایی در متن قطع نامه شدند. چارلز ردمن: شورای امنیت کماکان در حال کار بر روی قطع نامه است.

۴ مقاله روزنامه کریستین ساینس مانیتور درباره اقدامات ایران برای ایجاد تغییرات در قطع نامه پیشنهادی، نارضایتی برخی کشورهای صنعتی از اقدامات تحریک آمیز امریکا و مفاد درخواست های ایران.

۵ معاون نخست وزیر عراق پیشنهاد ایران مبنی بر توقف حملات در خلیج فارس را رد کرد: عراق حل و فصل مقطعی را نخواهد پذیرفت.

۶ آخرین اقدامات امریکا در جهت کسب آمادگی برای حضور نظامی در خلیج فارس و انجام مانور مشترک نظامی با مصر به نقل از خبرگزاری آلمان. کریستین ساینس مانیتور عملکرد امریکا را فراتر از یک اقدام مقطعی خواند و آن را در جهت منافع استراتژیک درازمدت و اقتصادی ارزیابی کرد.

۷ فرمانده نیروی دریایی کویت: مین های دریایی که در سواحل کویت پیدا شده اند از طریق جریان آب از منطقه خور عبدالله

به سواحل کویت رسیده اند. خبرگزاری کویت: یک هیئت نظامی سعودی برای شرکت در عملیات جمع آوری مین در کویت اقامت دارند. خبر یک روزنامه کویتی درباره همکاری مصر در پاک سازی سواحل کویت از مین های دریایی. گزارش خبرگزاری کویت از خرید تجهیزات مین روبی کویت از هلند.

۸ احضار کاردار فرانسه به وزارت خارجه، وی ضرب و شتم دیپلمات ایران در فرودگاه ژنو به دست پلیس فرانسه را مغایر کنوانسیون ژنو خواند.

۹ رئیس جمهور فرانسه ضمن اعلام دوستی با عراق منکر دخالت این کشور در جنگ ایران و عراق شد. میتران: هر بار که در صدد برقراری روابط عادی با تهران بودیم چیزی یا عنصری از آن جلوگیری کرده است. ما دوست عراق هستیم. نمی دانم چه میزان و چقدر وحید گرجی در اقدام های تروریستی دخالت داشته است.

۱۰ یک منبع وزارت خارجه ترکیه اعلام کرد، به یک دیپلمات ایرانی متهم به فعالیت های ضد دولتی در ترکیه، اجازه داده شده است تا برای جلوگیری از بروز هرگونه حادثه دیپلماتیک خاک این کشور را ترک کند.

۱۱ وزارت خارجه ایتالیا اعلام کرد که دو تن از اتباع این کشور که سه ماه پیش در بندرعباس به اتهام جاسوسی دستگیر شده بودند آزاد شدند.

۱۲ گزارش بدون اظهار نظر رادیو امریکا از سفر فاروق الشرع وزیرخارجه سوریه به ایران. خبرگزاری فرانسه مدعی شد که شوروی به لحاظ استراتژی سیاسی خود در منطقه خواهان نزدیکی عراق و سوریه است.

۱۳ سفر آقای کروی نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی به عربستان. وی پیش از عزیمت به جده در فرودگاه مهرآباد گفت: امسال نیز زائران ایرانی مراسم براثت از مشرکین را اجرا خواهند کرد.

گزارش روزشمار ۲۴/۴/۱۳۶۶

۱ حمله هواپیماهای عراقی به سکوی نفتی رسالت. بی بی سی: با حمله عراق موج تشنج در خلیج فارس بالا گرفته است. عراق مصمم است ایران را از کلیه درآمدهای نفتی محروم کند. عراق مخالفت آشکار خود را با پیشنهاد ایران مبنی بر عدم حمله به کشتی ها نشان داد. عراق می خواهد با برانگیختن ایران به مقابله به مثل، افرادی را در کنگره و سازمان های دیگر امریکا متقاعد سازد که حضور امریکا در خلیج فارس کاملاً ضروری است. لویدز: استنباط می شود که هواپیماهای عراقی در جریان پرواز در حمله به حوزه نفتی رسالت، سوخت گیری مجدد کرده باشند.

۲ ستاد کل سپاه پاسداران اعلام کرد در پاسخ به شرارت های عراق، تأسیسات بندر ام القصر و تأسیسات نفتی شهر زیبر هدف توپخانه ساحلی قرار گرفت.

۳ امروز نیز ۸ فروند کشتی تجاری و نفت کش در آبراه هرمز مورد شناسایی و بازرسی قرار گرفت.

۴ اظهارات هاشمی رفسنجانی در جمع پرسنل مرکز آموزش سپاه: خیلی نادانی است که رئیس جمهور امریکا بعد از ۸ سال ایرانی ها را نشناخته باشد. ما متأسفیم که قدرت دنیا دست چنین افراد نادانی است.

۵ گزارش میرحسین موسوی درباره تصمیمات امروز هیئت دولت و طرح دولت برای مبارزه با گران فروشی و احتکار. بیان و عملکرد دولت فرانسه در حمایت از ضد انقلاب و دولت عراق و تأکید بر مواضع ایران در برخورداری مساوی از قوانین برای برقراری ارتباط با کشورهای جهان.

۶ دیدار سفیر شوروی در تهران با معاون بین المللی وزارت نیرو؛ توافق انجام گرفته درباره احداث دو سد روی رودخانه ارس.

۷ گزارش رویترز از شروع عملیات مین رویی نظامیان امریکا در سواحل کویت. سنای امریکا طرحی را تصویب کرد که اگر ایران قصد شلیک موشک های کرم ابریشم را داشته باشد امریکا روابط تجاری خود را با ایران قطع نماید. مخالفت نمایندگان دمکرات در کنگره امریکا با طرح اسکورت نفت کش های کویتی.

۸ گزارش توصیفی رویترز درباره نفت کش بریجتون که قرار است به عنوان اولین نفت کش، پرچم امریکا بر روی آن نصب

شود؛ بریجتون بزرگ ترین نفت کش دنیای عرب است، این نفت کش کاملاً اتوماتیک است، حمله با موشک های ضد تانک به این کشتی به منزله سوزنی است که در بدن یک فیل فرو کنند.

۹ کریستین ساینس مانیتور با درج مقاله ای خواستار شدت عمل امریکا در مقابل ایران شد. گشودن جبهه دوم برای ایران در صورت مقابله با امریکا و اتخاذ مواضع تدافعی و در نتیجه تعدیل مواضع رهبران ایران، از پیام های اصلی این مقاله است.

۱۰ سخنان وزیر نفت کویت برای کاستن از حساسیت درخواست این کشور از انگلستان برای اسکورت نفت کش های کویتی: هر کشوری که بتواند ایمنی نفت کش های کویتی را تضمین کند کویت از آن استقبال می کند. تضمین ایمنی نفت کش ها و صدور نفت برای کویت اهمیت دارد. وزارت امور خارجه

ص: ۷۸۸

انگلستان این اقدام را تجاری خواند. گفتار بی بی سی درباره پیشینه درخواست کویت از شوروی و انگلستان و چگونگی مذاکرات با طرف انگلیس و سابقه فعالیت این کشور.

۱۱ گزارش جیتز دیفنس درباره مخالفت برخی کشورهای عضو شورای امنیت با بندهایی از قطع نامه که در آن اقدامات تنبیهی در نظر گرفته شده و حذف این بندها از قطع نامه. بررسی مواضع مشترک غنا، امارات متحده عربی، زامبیا، کنگو، آرژانتین و درخواست این کشورها برای گنجاندن بندی در محکومیت کاربرد سلاح شیمیایی در جنگ.

۱ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی درباره نظر مساعد کشورهای عربی نسبت به آلمان برای ایفای نقش میانجیگرانه در جنگ ایران و عراق و اعلام خبر سفر دکوئیار به ایران و عراق.

۲ گزارش رادیو صوت الجماهير از حمایت رئیس اتحادیه بین المجالس آلمان از اصول پنج گانه صلح صدام و اظهارات رئیس انجمن دوستی شوروی و عراق مبنی بر ضرورت خاتمه دادن به جنگ و تحقق صلح فراگیر. اظهار نگرانی یمن جنوبی و سومالی از ادامه جنگ ایران و عراق.

۳ ادامه سیاست های نامتعادل لیبی. ارسال پیام تبریک برای بیستمین سالگرد کودتای حزب بعث در عراق.

۴ خبر الرأی العام درباره پیوستن ده ها خلبان فلسطینی وابسته به سازمان آزادی بخش فلسطین به نیروی هوایی عراق.

۵ انتقال دیپلمات مصدوم ایرانی از ژنو به تهران. فراخوانی کنسول فرانسه به دادستانی؛ وی متهم به فعالیت در شبکه های قاچاق و خروج اشیاء عتیقه و ارز است. تکذیب گفته های کاردار فرانسه در تهران از سوی وزارت خارجه فرانسه.

۶ سفر فاروق الشرع وزیر امور خارجه سوریه به عربستان و کویت. گزارش روزنامه القبس درباره موضوع گفت و گوهای مقامات سوریه و عراق در اردن و سوابق این دیدارها.

۷ ادامه بازتاب سفر فاروق الشرع به تهران در روزنامه های الاتحاد و البیان. البیان محور مذاکرات فاروق الشرع با مقامات ایرانی را میانجیگری برای عدم حمله ایران به کشتی های کویتی ذکر کرد.

۸ افزایش قیمت نفت به فراتر از بشکه ای ۲۲ دلار. رویترا اظهارات آقای هاشمی رفسنجانی را که وی امریکا را به اقدامات مقابله به مثل تهدید کرده بود، عامل اصلی افزایش قیمت نفت به میزان ۵۳ سنت دانست.

۹ در حمله نیروهای اتحادیه کردستان به یک اردوگاه نظامی، ۱۵ تن از نیروهای عراقی کشته و تعدادی زخمی شدند. اظهارات یکی از اعضای نهضت روحانیت کردستان عراق درباره اوضاع عمومی کردستان و علل ناکارآمدی تدابیر امنیتی حکومت عراق.

۱۰ گزارش خبرگزاری کاتولیک آلمان غربی درباره تصمیم دولت عراق برای جابه جایی کردهای شمال عراق: عراق در نظر دارد منطقه کردنشین شمال شرقی را تخلیه و اهالی آنجا را به جنوب عراق کوچ دهد. مقاله روزنامه وال استریت ژورنال

درباره علل تشدید سخت گیری دولت عراق علیه کردهای شمال این کشور و نقش ایران در تشدید فعالیت کردهای معارض عراقی.

۱۱ پلیس پاکستان یک دیپلمات عراقی را در مورد به شهادت رساندن دو دانشجوی مسلمان عراقی مقصر شناخت. قتل این دو تن در منزل مسکونی این دیپلمات عراقی رخ داده و آنها را در منزل دیپلمات مذکور سر بریده اند.

۱۲ نماینده عراق در سازمان ملل امروز نامه ای درباره خرید اورانیوم به وسیله ایران و نامه ای درباره گلوله باران دو روستا برای دبیرکل این سازمان ارسال کرد.

۱۳ رئیس دادگاه دیوان کیفری دادگستری آذربایجان غربی در منزل مسکونی خود ترور شد.

ص: ۷۸۹

۱۴ عملیات مشترک تیپ ۶۵ هجرت و پیش مرگان حزب الله کرد در محور مرگه سور به شیروان.

۱۵ طی روز گذشته ۱۲۹ عراقی به ایران پناهنده شده اند.

۱ دو تن از مجروحان شیمیایی سردشت که برای ادامه معالجه به ایتالیا و اسپانیا اعزام شده بودند به شهادت رسیدند؛ نماینده ایران در سازمان ملل با ارسال نامه ای فوت مجروحان شیمیایی را به اطلاع دبیرکل سازمان ملل رساند. گزارش روزنامه اتریشی دی پرسه از بستری شدن مجروحان شیمیایی در اتریش و ایتالیا. اظهارات پزشک معالج مجروحان درباره آثار سلاح های شیمیایی روی آنها.

۲ بیانیه حزب دمکرات مسیحی ایتالیا درباره استفاده عراق از سلاح های شیمیایی و نوشته وال استریت ژورنال و روزنامه گازت بلژیک درباره نادیده گرفته شدن هشدارهای ایران مبنی بر فشار مجامع بین المللی برای توقف کاربرد سلاح شیمیایی. گزارش کوتاه خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از بی تفاوتی رسانه های ایتالیا به مسئله مجروحان شیمیایی.

۳ آغاز عملیات مین رویی نیروهای امریکایی در مناطق فلات قاره کویت به عنوان مقدمه اسکورت نفت های کویتی.

۴ خبرگزاری فرانسه: امریکا امیدوار است که در مهلت ۳۰ تا ۴۵ روزه، ایران و عراق قطع نامه را بپذیرند و در غیر این صورت شورای امنیت ناگزیر به اخذ تصمیمات تازه برای تعیین مجازات ها خواهد بود.

۵ اظهارنظر نخبگان سیاسی امریکا درباره دخالت نیروهای این کشور در خلیج فارس. مدیرکل پیشین وزارت خارجه و معاون مدیرکل وزارت خارجه این کشور حضور امریکا در خلیج فارس را یک اقدام استراتژیک و در جهت منافع امریکا اعلام کردند. انتقاد جورج بال معاون وزیرخارجه امریکا در دوران کندی از ریگان به خاطر دخالت نظامی در خلیج فارس و انتقاد از عملکرد جانبدارانه امریکا از عراق.

۶ اظهار نگرانی سخن گوی وزارت خارجه شوروی از تداوم اقدامات نظامی امریکا و تأیید ضمنی تلاش آن کشور برای تصویب قطع نامه شورای امنیت.

۷ مقاله روزنامه کیهان در بررسی عملکرد امریکا و تصمیمات آتی آن برای حضور در خلیج فارس. بررسی مبنای تصمیمات امریکا در این باره و موضع گیری جانبدارانه آن کشور از عراق و برشماری تاکتیک های ناشناخته ایران و واکنش طرف داران انقلاب اسلامی در خاورمیانه در صورت برخورد نظامی امریکا با ایران.

۸. وزیر مشاور در امور خارجی کویت پس از گفت و گو با مقامات آلمان از تلاش آن کشور برای پایان دادن به جنگ ایران و عراق خبر داد.

۹ جبهه آزادی بخش ملی الجزایر خواهان پایان جنگ ایران و عراق شد. رئیس جمهور بنگلادش: تلاش های کشورش برای

برقراری صلح با رد آن از طرف ایران، شکست خورد.

۱۰ روزنامه بحرینی الخلیج خواستار ابتکار جدید اعراب برای پایان دادن به جنگ شد.

۱۱ رویت: یونان جهت متوقف کردن حمله به کشتی‌ها در خلیج فارس تلاش‌هایی را آغاز کرده است.

۱۲ وزارت خارجه ایران در یک اولتیماتوم سه روزه خواهان دستگیری ضاربان دیپلمات ایرانی و برجیده شدن موانع اطراف سفارت ایران در پاریس شد. سخن‌گوی وزارت خارجه فرانسه: موضع فرانسه تغییر ناپذیر است. خبرگزاری فرانسه از تشکیل جلسه شورای امنیت آن کشور در ارتباط با بحران جاری با ایران خبر داد.

۱۳ ورود دیپلمات مصدوم ایرانی به تهران. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از وضعیت عمومی امین زاده. معاون سیاسی وزارت خارجه: کشورهای به اصطلاح متمدن که خود قوانین بین‌المللی را نوشته‌اند الزامی در اجرای آن نمی‌بینند. شرایط ایران برای عادی کردن روابط سیاسی با فرانسه از زبان معاون سیاسی نخست‌وزیر.

ص: ۷۹۰

گزارش یونایتدپرس از تصمیمات جدید دولت عراق درباره فروش نفت، سر باز زدن عراق از سهمیه های تعیین شده اوپک و افتتاح خط جدید صدور نفت از طریق ترکیه.

گزارش روزشمار ۲۶/۴/۱۳۶۶

۲ تصمیم قرارگاه نصرت بر انجام عملیات در جزیره مجنون جنوبی و ابلاغ طرح مانور لشکر ۵ نصر و تیپ ۱۲ قائم. جزئیاتی از طرح مانور لشکر ۵ نصر. (ضمیمه دارد)

۳ عملیات نیروهای عراقی در منطقه عمومی سومار. به رغم به کارگیری سه تیپ پیاده، یک گردان مکانیزه و پشتیبانی ۶ گردان توپخانه، دشمن موفق به تصرف تپه ۴۰۲ کهنه ریگ نشد.

۴ در بمباران روستای بوالحسن، مسجد روستا تخریب شد و تعدادی از مردم نیز مجروح شدند. پروازهای شناسایی هواپیماهای دشمن بر فراز سردشت و مناطق کلاشین، حاج عمران و میرآباد و شکستن دیوار صوتی.

۵ عملیات مشترک حزب دمکرات کردستان عراق و تیپ ۷۵ ظفر و نیروهای معارض در محور زراین - دربندیخان و توزخرماتو - کرکوک. در این درگیری ۹ تن از نیروهای عراقی کشته شدند. یکی از فرماندهان محلی عراق و ۵ تن از نیروهای تحت امر وی و ۲۹ نفر دیگر از نظامیان و جاش های عراقی خود را به نیروهای معارض عراقی تسلیم کردند.

۶ حمله حزب دمکرات کردستان به پایگاه دژن در شمال غربی کامیاران با مقاومت نیروهای خودی ناکام ماند و درگیری همچنان ادامه دارد. نیروهای سپاه کامیاران که برای کمک عازم منطقه بودند در اطراف روستای کاشتر با عوامل ضد انقلاب درگیر شدند.

۷ نیروی دریایی ۸ کشتی تجاری و نفت کش را در تنگه هرمز مورد بازرسی قرار داد.

۸ عیادت نمایندگان رئیس جمهور از مجروحان شیمیایی سردشت. برگزاری مراسم بزرگداشت یکی از شهدای حمله شیمیایی در رُم. نامه نمایندگی ایران در سازمان ملل به دبیرکل این سازمان درباره خبر شهادت دختر ۱۳ ساله سردشتی بر اثر شدت جراحات حاصل از حملات شیمیایی عراق به سردشت در بیمارستان شهر رم و انتقاد از شورای امنیت و جامعه بین الملل.

۹ در جلسه ۱۰ ساعته فرماندهان عالی رتبه قرارگاه خاتم الانبیاء و فرماندهان نیروهای سه گانه ارتش و سپاه، طرح های دفاعی خلیج فارس مورد تصویب قرار گرفت. یک مقام ارشد قرارگاه خاتم الانبیاء: این طرح ها به منظور پاسخگویی به موقع به متجاوزین خارجی که در فکر گسترش و نفوذ نظامی خود در منطقه هستند تهیه شده است.

۱۰ سخنان آقای هاشمی رفسنجانی نماینده امام در شورای عالی دفاع در نماز جمعه تهران درباره فرسایش توان نظامی عراق و افزایش توان نظامی ایران، اقدامات جدید امریکا در خلیج فارس، تغییر موضع غرب و خصوصاً امریکا از درگیری غیرمستقیم به درگیری مستقیم با هدف جلوگیری از پیروزی ایران و بازداشتن حکومت عراق از سقوط، اقدامات انگلیس و فرانسه در منازعات اخیر دیپلماتیک با ایران به عنوان بخش روانی این رویارویی و غیر قابل اعتماد خواندن امریکا با استناد به رفتار این

کشور در معامله پنهانی با ایران و افشای برخی تقلب های صورت گرفته در این معامله.

سفر محمدجواد لاریجانی به شوروی و گفت و گوی وی با رئیس جمهور و وزیر خارجه این کشور. لاریجانی: ما کلیه تحرکات امریکا را به دقت زیر نظر داریم و خود را برای مقابله با آن آماده کرده ایم. گرومیکو: نقطه نظرهای ایران برای مقابله با حضور نیروهای نظامی امریکا مورد تأیید شوروی است. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی و رادیو مسکو از مذاکرات انجام شده. مقاله یونایتدپرس درباره

ص: ۷۹۱

۱ مخالفت شوروی با ادامه جنگ، مخالفت دو طرف با توسعه حضور امریکا در منطقه، نقش برجسته شوروی در پایان دادن به جنگ، سفر لاریجانی به مسکو و دستاوردهای این سفر.

۲ سخنرانی صدام حسین به مناسبت سالگرد به قدرت رسیدن حزب بعث در عراق: مدتی است که عراق از خطر گذشته و توانسته ایم دشمن را در مرزها محاصره کنیم؛ هر قطع نامه ای که با اصول پنج گانه که ما تعیین کرده ایم تناقض داشته باشد، از سوی عراق قابل قبول نخواهد بود؛ سال ۱۹۸۷ به عنوان سال اهمیت دادن فراوان به زمینه های غیر نظامی و به خصوص زمینه اقتصادی به شمار می آید.

۳ تشریح جزئیات اجرای یک کودتای ناموفق به رهبری دو برادر صدام حسین در عراق در یک نشریه مخالف حکومت عراق.

۴ ۲۹ تیرماه به عنوان روز رأی گیری از قطع نامه پیشنهادی درباره جنگ ایران و عراق اعلام شد. رویترا: منابع دیپلماتیک آلمان از توافق اعضای شورای امنیت درباره قطع نامه پیشنهادی خبر دادند. امریکا تلاش دارد تا قبل از حرکت نخستین نفت کش کویتی با پرچم این کشور قطع نامه را به تصویب برساند. احتمال حضور وزرای خارجه کشورهای عضو شورای امنیت در جلسه رأی گیری. گزارش خبرگزاری فرانسه و رادیو امریکا از برخی مواد قطع نامه و ارزیابی تطبیقی این قطعنامه با قطع نامه های صادر شده قبلی.

۵ مارگارت تاچر نخست وزیر انگلیس: ما آماده نیستیم حضور خود را در خلیج فارس افزایش بدهیم. سانندی تایمز: تاچر در دیدار با ریگان گفته است ممکن است امریکا به جنگی بی نتیجه و ناتمام با ایران کشیده شود. ریگان پس از دیدار با تاچر: اکنون وقت آن است که فوراً به جنگ ایران و عراق پایان داده شود.

۶ پایان تشریفات نصب پرچم بر روی دو فروند نفت کش کویتی؛ بریجتون و گازپرنس اولین گروه از کشتی هایی هستند که اسکورت خواهند شد. ریچارد مورفی معاون وزیر خارجه امریکا با تأکید بر منافع گسترده امریکا در منطقه اعلام کرد که نیروهای این کشور تا پایان جنگ در خلیج فارس باقی خواهند ماند.

۷ اعتراض ایران به هلند به دنبال اعلام تصمیم این کشور مبنی بر واگذاری دو فروند کشتی مین یاب به کویت. گزارش آسوشیتدپرس از اعتراض ایران و جزئیات نحوه فروش مین یاب های هلندی به کویت.

۸ فرانسه روابط دیپلماتیک خود را با ایران قطع کرد. دولت فرانسه همچنین بر شدت محاصره سفارت ایران در پاریس افزود و خروج دیپلمات های ایرانی را از فرانسه ممنوع کرد. گزارش مشروح خبرگزاری فرانسه از این وقایع.

۹ ایران ضمن اعلام قطع روابط دیپلماتیک با فرانسه اعلام کرد با توجه به عملکرد خلاف قوانین بین المللی دولت فرانسه، ایران حق اقدام متقابل را برای خود محفوظ می داند.

۱۰ آخرین تصمیم دولت فرانسه: دیپلمات های دو کشور ظرف ۵ روز به کشورهای خویش بازگردند.

۱۱ سخن گوی وزارت خارجه امریکا: ما از تصمیم فرانسه حمایت می کنیم. وزیر خارجه اردن: اقدام فرانسه شجاعانه بود.

هشدار حزب الله و روحانیون لبنان به دولت فرانسه: سفارت خانه ها و منافع فرانسه در هر کجای دنیا در معرض خطر قرار دارد؛ این اقدام فرانسه، در چارچوب یک جنگ تمام عیار علیه اسلام است.

۱۲ در پاسخ به تلاش دولت یونان برای برقراری آتش بس در خلیج فارس، سفارت عراق در یونان طی اطلاعیه ای اعلام کرد که مسئولیت ورود کشتی ها به مناطق ممنوعه برعهده خود آنان است و عراق مسئول حمله به نفت کش ها نیست.

۱۳ باتوجه به شروع دور جدید حملات هوایی عراق در خلیج فارس، نزدیک شدن زمان اجرای عملیات اسکورت نفت کش های کویتی، یونایتدپرس با تأکید بر اقدامات غیر قابل پیش بینی نیروهای سپاه سه فرضیه را درباره اقدامات اخیر عراق در حمله به کشتی ها طرح و بررسی کرده است.

ضمیمه گزارش ۷۶۰: طرح مانور نیروهای غواص لشکر ۵ نصر در جزیره مجنون جنوبی.

۱ اجرای عملیات لشکر ۵ نصر برای بازپس گیری مناطق از دست رفته در جزیره مجنون. نیروهای این لشکر به سرعت به اهداف اولیه دست یافتند ولی به دلیل مشکلات و موانع پیش آمده، نیروهای عراقی به مواضع قبلی بازگشتند. (ضمیمه دارد)

۲ تلاش دوباره دشمن در منطقه سومار برای تصرف ارتفاع ۴۰۲ با مقاومت نیروهای خودی ناموفق ماند. طی ۲ روز عملیات ۶۷ تن از نیروهای دشمن به اسارت درآمدند. گزارش یک فرمانده ارشد نظامی از آخرین وضعیت منطقه عملیاتی، چگونگی عملیات و استعداد دشمن، حساسیت منطقه عملیات و خسارت های وارد شده به دشمن.

۳ حمله هواپیماهای عراقی در منطقه جم سورک گیلان غرب.

۴ بازرسی و شناسایی ۱۴ فروند کشتی در تنگه هرمز به وسیله نیروی دریایی ارتش.

۵ حمله نیروهای اتحادیه میهنی کردستان به پایگاه های کانی سرد در مجاورت سد دربندیخان و ۵ پایگاه حفاظتی اردوگاه های اسکان اجباری در منطقه سنگاو و آغجلر. گزارش قرارگاه رمضان از اقدام عراق در تخلیه کردها از منطقه اربیل و اسکان دادن عشایر عرب عربستان سعودی به جای آنها.

۶ ادامه حمله نیروهای حزب دمکرات کردستان به پایگاه دژن از توابع کامیاران. وارد شدن تلفات سنگین به نیروهای خودی. رسیدن نیروهای کمکی و عقب نشینی نیروهای مهاجم به ارتفاعات شاهو. طی ۲ روز ۳۰ تن از افراد خودی شهید و ۱۸ تن نیز مجروح شدند. از نیروهای حزب دمکرات نیز ۱۰ تن کشته شدند. در حمله نیروهای سازمان کومه له به یک پایگاه روستایی در اطراف سنندج ۷ تن شهید و ۲۹ تن مجروح شدند.

۷ گردهمایی سه روزه مسئولان بسیج و یگان های رزمی واحد بسیج پایگاه های تابعه ناحیه و فرماندهان نواحی مقاومت سپاه ناحیه مازندران تحت عنوان گردهمایی بزرگ ثامن الائمه به منظور آماده سازی نیروهای بسیجی برای حضور در جبهه.

۸ گزارش سخن گوی وزارت دفاع کویت از عملیات مشترک پاک سازی مین های دریایی از سواحل این کشور: مدخل بندر الاحمدی کویت شب گذشته به طور کامل از مین ها پاک سازی شد. روزنامه کویتی الانباء به طور تلویحی ایران را مسئول مین گذاری سواحل کویت اعلام کرد.

۹ رویت: ۱۵ ناو جنگی و ۵۰ فروند هواپیمای جنگی و بمب افکن از جمله تجهیزات برخوردار از تکنولوژی پیشرفته ای هستند که امریکا برای اسکورت نفت کش ها تدارک دیده است. این خبرگزاری همچنین برخی توانایی های تاکتیکی ناوگان امریکایی را برشمرده و نیروی دریایی ایران را ناکارآمد ارزیابی کرده است. بررسی احتمالات درگیری بین ایران و امریکا.

۱۰ گزارش آقای لاریجانی معاون وزیر خارجه از توافقات انجام گرفته در مسکو پس از بازگشت از شوروی.

۱۱ خبرگزاری رویت متن کامل پیش نویس قطع نامه پیشنهادی شورای امنیت را منتشر کرد. نگرانی از ادامه جنگ و عزم بر

پایان دادن به آن، برقراری آتش بس، درخواست از دو کشور برای همکاری با دبیر کل سازمان ملل از جمله مواد گنجانده شده در قطع نامه است. روزنامه پاکستانی "مسلم": چگونه شورای امنیت در بیانیه ای که در هنگام تجاوز عراق به ایران انتشار داد خواستار خروج عراقی ها از ایران نشد ولی امروز این درخواست را از ایران دارد؟! شورای امنیت از عراق حمایت می کند.

پیام ویژه هانس دیتريش گنشر وزیر خارجه آلمان تسلیم ولایتی شد. ولایتی: در حال حاضر عملی ترین

ص: ۷۹۳

۱ اقدام شورای امنیت، تلاش برای عدم گسترش جنگ در خلیج فارس است. نماینده ایران در سازمان ملل: شورای امنیت باید اشغال ایران را محکوم کند.

۲ ورود هیئت هفت گانه عربی به رُم و گفت و گو با مقامات ایتالیا؛ در این دیدار شاذلی قلیبی دبیر کل اتحادیه عرب بر پشتیبانی کلیه دولت های عربی از کویت تأکید کرد و این کشور را صلح دوست خواند. یکی از نویسندگان امریکا کویت را اصلی ترین شریک عراق خواند و گفت امریکا در صدد تضمین امنیت کویت است.

۳ رئیس مجلس ملی مصر از کشورهای غیر متعهد خواست تا با تشریک مساعی برای پایان دادن به جنگ تلاش کنند. اعلام آمادگی رئیس مجلس مشورتی مصر برای کمک به کویت.

۴ گزارش خبرگزاری فرانسه از آخرین وضعیت سفارت محاصره شده ایران در پاریس: نیروهای ویژه پلیس با لباس ضد گلوله در اطراف سفارت کمین کرده اند، ارتباط سفارت با خارج قطع شده است و مأموران پلیس ضد شورش روی پشت بام ساختمان های اطراف مستقر شده اند. سخنان وزیر خارجه فرانسه مبنی بر پافشاری این کشور برای برآورده شدن شرایط دولت فرانسه. فرانسه ایتالیا را به عنوان کشور حافظ منافع خود در ایران انتخاب کرد ولی ایران در این باره اقدامی نکرده است.

۵ علی اکبر محتشمی وزیر کشور: افرادی که در داخل سفارت فرانسه هستند پلی بین ضد انقلابیون داخلی و خارجی هستند. گزارش بی.بی.سی از وضعیت سفارت محاصره شده فرانسه در تهران.

۶ انتقاد روزنامه لوموند از وضعیت پیش آمده در روابط بین دو کشور و انتقاد از ناهماهنگی وزارت خارجه و وزارت کشور فرانسه. (ضمیمه دارد)

۷ مفسر تلویزیون بی.بی.سی از عادی شدن شرایط ایران و انگلیس تا اواخر سال میلادی خبر داد. گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از اقدامات اخلاص گرانه انگلیس در روابط ایران و فرانسه؛ دولت انگلستان در چند سال اخیر به طرق مختلف سعی داشت از عادی شدن روابط ایران و فرانسه جلوگیری کند.

۸ یونایتد پرس وضعیت فعلی رابطه ایران و فرانسه و قطع رابطه ایران و امریکا و به حداقل رسیدن روابط ایران و انگلیس را موجب قدرت گرفتن دیپلماسی شوروی و افزایش نقش این کشور در جنگ دانست.

۹ دیدار دبیر کل حزب لیبرال دمکرات ژاپن با معاون صدام حسین در بغداد؛ وی پیام شفاهی نخست وزیر ژاپن به صدام حسین را به محی الدین معروف تقدیم کرد.

۱۰ گزارش خبرگزاری جمهوری اسلامی از برنامه های رسانه های دولتی کشورهای کویت، الجزایر و ترکیه به مناسبت سالگرد کودتای حزب بعث در عراق؛ اغلب ترانه های خوانندگان کویتی متضمن اهانت به جمهوری اسلامی و رزمندگان اسلام بود.

۱۱ یونایتد پرس: مذاکره درباره ارسال نفت از طریق لوله انتقال گاز ایران - شوروی از محورهای اصلی گفت و گوهای

لاریجانی در سفر وی به مسکو بود؛ چنانچه اختلال بیشتری در رفت و آمد کشتی ها در خلیج فارس به وجود آید فشار ایران برای انتقال نفت از طریق شوروی افزایش خواهد یافت.

۱۲ برای تسهیل در امر مبارزه با تورم و گران فروشی و احتکار، امام خمینی اجازه استفاده از تعزیرات حکومتی را به نخست وزیر اعطا کردند.

ضمیمه گزارش ۷۸۲: شرح عملیات نیروهای غواص لشکر ۵ برای بازپس گیری برخی از مناطق جزیره مجنون که در حمله نیروهای عراقی در ۲۰/۴/۱۳۶۶ از دست رفته بود.

ضمیمه گزارش ۷۹۸: گزارش روزنامه کیهان از اهم رویدادهای سیاسی بین ایران و فرانسه که به صورت گاه شمار تنظیم شده است.

ص: ۷۹۴

۱ ادامه عملیات لشکر ۵ نصر در پد شرقی جزیره جنوبی مجنون. آگاه شدن فرمانده لشکر از ناکامی نیروهای این یگان در تثبیت مواضع تصرف شده به علت مشکلات و موانع پیش آمده. دستور فرماندهی برای تثبیت خطوط پدافندی و انتقال مجروحان و شهدا به عقب.

۲ شرح وقایع تیپ ۱۲ قائم برای تصرف ضلع غربی جزیره جنوبی مجنون. نیروهای خودی در مرحله اول بیش از اهداف تعیین شده موفق به بازپس گیری پد غربی شدند ولی آتش دقیق، شدید و مؤثر عراق، نیروهای خودی را مجبور به عقب نشینی کرد.

۳ عملیات مشترک انهدامی نیروهای تیپ ویژه هوآئرد سپاه و لشکر اسلامی کردستان تحت عنوان فتح ۸ در ۱۵۰ کیلومتری عمق خاک عراق. کنترل شهرک اطروش به مدت چند ساعت، تصرف مراکز امنیتی و نظامی شهر و تخلیه اسناد و مدارک آن، کشته شدن ۲۰۰ نفر از نیروهای نظامی و امنیتی عراق و انهدام یک عراده توپ ۱۰۶ از نتایج این عملیات است.

۴ نبرد هوایی یک جنگنده ایرانی و ۶ فروند میگ عراقی در نزدیکی جزیره خارک به سقوط هواپیمای ایرانی منجر شد.

۵ هفته نامه فرانسوی ژون آفریک: ایران از ورود ۵ ناوچه ایتالیایی خریداری شده به وسیله عراق به خلیج فارس مانع شد.

۶ اعزام ۲۳۰ نفر بسیجی رزمی تخصصی از شهر قم، سه گردان از استان گیلان، سه گردان از استان خوزستان و پنجمین اکیپ نیروهای تخصصی پزشکی از مرکز شهدای تجریش به جبهه ها. رحیم صفوی قائم مقام فرمانده نیروی زمینی سپاه: در ماه محرم نیروهای تازه نفس "حماسه سازان عاشورا" به میادین نبرد اعزام می شوند. سپاه یکم ثار الله مسئولیت اعزام ۵۰۰ گردان رزمی تخصصی را بر عهده گرفته است.

۷ توضیحات مشاور استانداری هرمزگان درباره اقدامات دفاعی به عمل آمده در زمینه های دفاعی، سنگر سازی، استقرار نیروهای نظامی در جزایر و تأمین آب آشامیدنی در صورت حمله احتمالی امریکا.

۸ اطلاعیه ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه درباره برگزاری مانور دریایی شهادت در مردادماه در خلیج فارس.

۹ سخنان آیت الله خامنه ای رئیس جمهور در شهر تبریز درباره اعمال نفوذ امریکا در تنظیم و تصویب قطع نامه شورای امنیت، موضع ایران در قبال تشنجات خلیج فارس، پیشنهادهای جمهوری اسلامی برای دور نگه داشتن این منطقه از بحران های فعلی، دلایل ایران برای اقدامات مقابله به مثل و تشنج موجود در روابط ایران و فرانسه.

۱۰ سخنان میرحسین موسوی نخست وزیر درباره علت تلاش های اخیر امریکا برای تصویب قطع نامه شورای امنیت، شرایط مناسب برای برقراری آرامش در خلیج فارس و بحران جاری در روابط ایران و فرانسه.

۱۱ محسن رفیق دوست وزیر سپاه: ما به کویت هشدار می دهیم در صورت درگیری در منطقه اولین قربانی کویت خواهد بود. امریکا در خلیج فارس نقاط ضعف بسیار دارد.

دیدار و گفت و گوی سفیر ایران در آلمان با هانس دیتریش گنشر وزیر خارجه آلمان و تقدیم نامه دکتر ولایتی به گنشر؛ در این نامه با اشاره به وضعیت فعلی روابط ایران و فرانسه و اینکه در حال حاضر فرانسه ریاست شورای امنیت را به عهده دارد و با توجه به ریاست دوره ای آلمان در شورای امنیت در هفته آینده، درخواست شده است

۱ جلسه تصمیم گیری درباره قطع نامه تا آخر ماه ژوئیه (دهم مرداد) به تعویق بیفتد. گنشر: درخواست تعویق دیر هنگام است. رجایی خراسانی: اگر شورای امنیت عاقل باشد بهتر است دو هفته صبر کند. رویترا: ایران خواستار آن است تا عراق به عنوان آغازگر جنگ و همچنین به خاطر کاربرد سلاح شیمیایی محکوم شود.

ص: ۷۹۵

۲ گزارش رادیو بی بی سی از آخرین تلاش های امریکا برای فراهم ساختن مقدمات تشکیل جلسه شورای امنیت سازمان ملل برای حضور فعال تر و قوی تر فرانسه و انگلیس. امریکا از انگلیس و فرانسه خواسته است که در جلسه رأی گیری شورای امنیت درباره قطع نامه، وزرای خارجه خود را اعزام کنند.

۳ تاچر نخست وزیر انگلیس: اگر در ۱۸ ماه آینده از دوران ریاست جمهوری ریگان پیشرفتی درباره صلح صورت نگیرد فرصت ها از دست خواهد رفت. کمک ۳۲ میلیون دلاری انگلیس به عراق برای تهیه و خرید وسایل (مواد) شیمیایی سموم نباتی و دارویی از انگلیس.

۴ سفیر سوئیس در تهران در دیدار با یکی از مقامات وزارت خارجه، پیام امریکا درباره شروع عملیات اسکورت نفت کش های کویتی را ابلاغ کرد. وقتی پرچم امریکا روی نفت کش های کویتی نصب شد نیروی دریایی امریکا این کشتی ها را اسکورت خواهد کرد و آنها وضعیتی شبیه کشتی های امریکایی خواهند داشت. آنها حامل کالای غیرقانونی نخواهند بود.

۵ اظهارات یک سخن گوی وزارت خارجه امریکا درباره آخرین وضعیت هواپیماهای شناسایی امریکا در منطقه و همکاری دولت عربستان سعودی در واگذاری امکانات به امریکا برای گسترش فعالیت های جاسوسی هوایی.

۶ شیخ صباح الاحمد الصباح معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت: تشکیل اجلاس شورای امنیت سازمان ملل پیروزی بزرگی برای کویت است و حاصل دعوت کویت از کشورهای بزرگ برای اسکورت نفت کش ها است. قدرت های خارجی از ۴۰ سال پیش در خلیج فارس بوده اند. شورای امنیت باید یک نیروی چندملیتی برای محافظت از حرکت کشتی ها در خلیج فارس تشکیل دهد. کویت پول های گزافی را به عنوان مالیات و عوارض سنگینی برای حمل نفت توسط نفت کش های ثبت شده در امریکا می پردازد. تلاش های دیپلماتیک کویت در بین کشورهای اسلامی و غیرمتعهد برای توجیه موضع خود در قبال خلیج فارس.

۷ سفر عبدالستار قائم مقام وزیرخارجه پاکستان به تهران و دیدار وی با آقایان میرحسین موسوی، علی اکبر ولایتی، علی محمد بشارتی و محمد جواد لاریجانی. میرحسین موسوی: ما تصمیم گرفته ایم به خاطر حفظ استقلال و آزادی کشورمان بایستیم و مقابله کنیم. عبدالستار: ابرقدرت ها سعی دارند برخلاف منافع کشورهای منطقه، در خلیج فارس تشنج ایجاد کنند. ایران در جهت ایجاد امنیت و حسن همجواری سیاست موفقی داشته است. رویترا: ایران از پاکستان درخواست کرده است که درباره بازگشت ۴۰ تن از دیپلمات های ایرانی از پاریس به آن کشور کمک کند. روزنامه مسلم: پهلو گرفتن کشتی های جنگی امریکا در آب های کراچی تناقض میان سیاست های امریکا و پاکستان است.

۸ بررسی تفاوت رفتارهای امریکا و اروپا در خلیج فارس و بررسی عملکرد آنها با توجه به منافع کشورشان در رادیو بی.بی.سی نقش حیاتی نفت و صادرات کالا به این منطقه و همچنین هراس از اقدامات نسنجیده و مستقلانه امریکا در خلیج فارس منشأ اصلی اختلاف رفتارهای امریکا و اروپا است.

۹ وزیرخارجه فرانسه: دولت های فرانسه و ایران مذاکراتی را درباره خروج هیئت های نمایندگی دو کشور آغاز کرده اند. در

اولتیماتوم ایران به فرانسه شرایط غیرقابل قبولی اعلام شده بود. فروش اسلحه به عراق از اصول سیاست خارجی ما است. ما به ایران اسلحه نخواهیم داد.

خبرگزاری فرانسه: در اجلاس آینده اتحادیه اروپا فرانسه از کشورهای عضو این اتحادیه درخواست کمک نخواهد کرد. ال پائیس: ریشه تنشج میان ایران و فرانسه از اشتباه سیاسی ژاک شیراک سرچشمه می گیرد.

۲ اعلام حالت فوق العاده به اتباع فرانسه در لبنان به دنبال قطع رابطه سیاسی این کشور با ایران.

ص: ۷۹۶

۳ گزارش مجله اقتصادی "مید" از اعطای تسهیلات اقتصادی دولت هند به عراق: هند توافق کرد که کلیه مطالبات ارزی مقطعه کاران هندی را که قرار بود امسال وصول شود حداقل ۲۸ ماه به تعویق اندازد.

۴ انفجار یک بمب قوی در سد سیستان خسارت های فراوانی به تأسیسات این سد وارد کرد.

ضمیمه گزارش ۸۲۳: گزارش تاریخی خبرگزاری رویتر از خلیج فارس به عنوان یک منطقه استراتژیک. تاریخچه حضور ابرقدرت ها از زمان پیدایش نفت و مشخص شدن موقعیت حساس تنگه هرمز.

گزارش روزشمار ۲۹/۴/۱۳۶۶

۵ شورای امنیت با حضور وزیران خارجه کشورهای امریکا، فرانسه، انگلیس، آلمان و نمایندگان دائمی سایر کشورهای عضو آن شورا امروز تشکیل جلسه داد و بدون توجه به نظرات ایران، قطع نامه ۵۹۸ را تصویب کرد. در این قطع نامه ۱۵ عضو شورای امنیت خواستار آتش بس میان ایران و عراق، بازگشت نیروهای نظامی به مرزها و بازگشت اسرا و اعزام کارشناسان سازمان ملل برای اجرای مقررات آتش بس به منطقه شدند. در پایان جلسه شورای امنیت عصمت کتانی نماینده عراق در سازمان ملل از دبیرکل سازمان ملل و اعضای شورای امنیت تشکر کرد. ریگان از صدور قطع نامه ۵۹۸ اظهار خشنودی کرد و آلمان غربی به ایران هشدار داد که در صورت خودداری ایران از پذیرفتن قطع نامه، آن کشور با انزوای بیشتری مواجه خواهد شد. (ضمیمه دارد)

۶ نمایندگی ایران در سازمان ملل در نامه ای به دبیرکل این سازمان، به تهدیدات ناوهای امریکایی علیه هواپیماهای مسافری ایران اعتراض کرد.

۷ عصمت کتانی نماینده عراق در سازمان ملل در نامه ای به دبیرکل، ادعا کرد ایران در تاریخ های ۱۳، ۱۴، ۱۶ و ۱۸ جولای ۱۹۸۷ مناطق مسکونی شهرهای ابوالخصب، القرنه و بصره را گلوله باران کرده است.

۸ خبرگزاری فرانسه: اولین نفت کش کویتی حامل پرچم امریکا از فردا با اسکورت ناوگان امریکایی سفر خود را از دریای عمان به تنگه هرمز و آب های خلیج فارس شروع خواهد کرد. وزیر دفاع امریکا: در صورتی که ایران آمادگی پرتاب فوری موشک های کرم ابریشم را داشته باشد نیروهای امریکایی آماده عملیات نظامی هستند. وزیر دفاع انگلیس: نیروی دریایی انگلیس در صورت مواجه شدن با مشکلاتی در خلیج فارس از خود و کشتی های تجاری انگلیس دفاع خواهد کرد.

۹ سفیر فرانسه در کویت: فرانسه آماده است تمام نیازهای تسلیحاتی کویت را تأمین کند. وزیر دفاع فرانسه: هیچ نیروی ویژه برای خلیج فارس در نظر گرفته نشده است.

۱۰ القبس: دولت ریگان از عراق خواست هم زمان با آغاز اسکورت نفت کش ها، موقتاً از حمله علیه نفت کش ها در خلیج فارس دست بردارد. درخواست مشابه کشورهای عربی منطقه از عراق.

۱۱ سعدالعبده و ليعهد و نخست وزير کویت: عراق را نباید در این نبرد تنها گذاشت؛ عراق بخشی از ملت عرب است. ایران

عامل مین گذاری در سواحل کویت است. ما درصدد ایجاد تشنج در منطقه نیستیم. ثبت کشتی ها در امریکا یک اقدام تجاری است.

گزارش روزنامه العمل الاسلامی به نقل از منابع مطبوعاتی کویت درباره اقدامات آن کشور برای ایجاد تسهیلات جهت اقامت نیروهای امریکایی و واگذاری امکانات برای تأمین سوخت ناوگان امریکا. موافقت کویت و امریکا برای تشکیل اتاق عملیات مشترک.

۲ وزیر خارجه بحرین به رغم واگذاری پایگاه نظامی در اختیار نیروی دریایی امریکا، از بروز تشنج نظامی بین ایران و امریکا اظهار نگرانی کرد.

ص: ۷۹۷

۳ مصاحبه هاشمی رفسنجانی با روزنامه اطلاعات. محورهای اصلی عنوان شده در این مصاحبه: بررسی نقاط مثبت و منفی قطع نامه ۵۹۸، علل استقبال عراق از این قطع نامه، منابع تأمین اسلحه ایران، نقد نظریه اقدام نظامی کشورهای غربی علیه ایران، ادامه حرکت متوازن در حفظ وضعیت فعلی اقتصاد و روند فعلی جنگ، شرایط تغییر اولویت از حفظ وضعیت فعلی به توسعه جنبه های نظامی، برشماری تخصیص های ریالی و ارزی در بخش نظامی، سیاست ایران در ارتباط با کشورهای منطقه و انتخاب روش عدم درگیری مستقیم با کویت و شرایط تغییر این سیاست، عملکرد فرانسه در تقویت جنبه های نظامی و اقتصادی عراق و نقش این کشور در تشنجات منطقه، بازگویی کلیاتی از ماجرای فروش اسلحه امریکا به ایران (ماجرای مک فارلین) و اقدامات شیطنت آمیز امریکا در نحوه فروش و ارسال اسلحه در این ماجرا.

۴ گزارش روزنامه کیهان از اعزام صدها گردان از نیروهای داوطلب در قالب نیروهای مدافعان خلیج فارس به مرزهای آبی جنوب کشور: دلیرمردان سپاهیان توحید از شهرهای بندرعباس، قم، سنندج، رشت، کرمان، بوشهر، شیراز، قزوین، مشهد، دامغان، همدان، هشتپر تالش، میبد، یزد و ... پس از اجرای مراسم عزاداری و اجرای مانور در سطح خیابان های شهرها به جبهه ها اعزام شدند.

۵ مصاحبه رادیو امریکا با دو تن از پژوهشگران دانشگاه تگزاس درباره علل حمایت مردم ایران از جنگ. بمباران هوایی مردم غیرنظامی به وسیله عراق بر پشتیبانی همگانی افزوده است. گزارشگر نیویورک تایمز: برای غرب اشتباه بزرگی است که احساس مظلومیت ایرانی ها در جنگ نادیده گرفته شود. پس از هجوم آشکار عراق هیچ کس به پشتیبانی از ایران برنخاست.

۶ گزارش خبرگزاری رویتر از تشدید اقدامات کنترلی ایران در تنگه هرمز. روزنامه الاتحاد: شوروی از ایران خواسته است تا از برگزاری مانور نظامی دریایی که در ماه آینده در خلیج فارس اجرا خواهد شد خودداری کند.

۷ دولت ژاپن از شرکت های نفتی این کشور خواست تا میزان وابستگی نفتی خود را به ایران کاهش دهند. بهای نفت به بالاترین حد خود در ۱۸ ماهه اخیر رسید.

۸ دیدار سفرای دانمارک، بلژیک و آلمان غربی به عنوان رؤسای دوره ای جامعه اقتصادی اروپا با علی محمد بشارتی قائم مقام وزارت خارجه. بشارتی: ما به هیچ وجه تسلیم فشار و شانتاژ نمی شویم و سیاست ضربه را در برابر هر کشوری که بخواهد به ما تعدی کند اجرا می کنیم. وزیر خارجه لوکزامبورگ: ایران به رغم مداخله دانمارک که به نام جامعه اقتصادی اروپا انجام گرفت کماکان بر مواضع خود پافشاری کرد. وزیران خارجه کشورهای عضو جامعه اقتصادی اروپا در جلسه این اتحادیه متعهد شدند که در مناقشه میان ایران و فرانسه کمک های انسانی و مادی در اختیار فرانسه قرار دهند. اعلام حمایت امریکا از موضع فرانسه در برابر ایران.

۹ عملیات مجدد نیروهای تیپ ۱۲ قائم برای ترمیم و تثبیت پیشروی های اندک روز گذشته در جزیره مجنون.

۱۰ در هجوم یک گردان از نیروهای عراقی به مواضع پدافندی لشکر ۱۴ امام حسین (ع) در منطقه فاو ۶۰ تن از نیروهای عراقی کشته و ۱۵۰ تن زخمی شدند و چند تن به اسارت درآمدند.

۱۱ بازرسی ۴ فروند کشتی خارجی در تنگه هرمز.

در حمله عناصر حزب دمکرات کردستان به دو پایگاه خودی از توابع سلماس و مریوان ۱۶ نفر از نیروهای مهاجم زخمی شدند. در این حمله یک تن از نیروهای خودی نیز شهید شد. در حمله ناموفق افراد سازمان

۱ مجاهدین خلق به قصد تصرف توپ ضد هوایی مستقر در پل دختر یک تن از افراد بومی به شهادت رسید.

۲ مبارزان کرد عراقی ۴ تن از اتباع مصری را به اسارت گرفتند.

ضمیمه گزارش ۸۲۹: متن کامل قطعنامه ۵۹۸.

ص: ۷۹۸

اشخاص ۸۰۰

مکان ها، سازمان ها ۸۰۸

اسامی و اصطلاحات نظامی، اقدامات نظامی ۸۲۳

اسامی و اصطلاحات سیاسی، اقدامات سیاسی ۸۲۸

سایر اسامی و اصطلاحات ۸۳۲

ص: ۷۹۹

اشخاص

آتاتورک، کمال: ۱۷۳، ۶۰۶

آتیه اسماعیل، رسول (مجروح شیمیایی): ۴۵۳

آخوندزاده، محمد مهدی (کاردار ایران در لندن): ۸۷، ۲۳۱، ۳۸۳، ۴۴۴، ۴۹۲، ۵۶۲

آرماکاست، مایکل (معاون وزیر خارجه امریکا): ۲۰، ۱۵۲، ۱۸۶، ۲۶۷، ۲۸۳، ۲۹۹

آرمیتاز، ریچارد (معاون وزارت دفاع امریکا): ۱۴۱

آرمین (فرمانده دسته غواص لشکر ۵ نصر): ۶۵۸، ۶۷۷

آسپین، لس (رئیس کمیته نیروهای مسلح کنگره امریکا): ۱۶۳، ۱۷۴، ۱۷۵، ۲۵۳، ۲۹۳، ۳۱۷، ۳۱۸، ۴۵۳، ۴۷۳، ۴۸۸، ۵۱۱، ۵۱۲، ۶۰۰

آقازاده، غلامرضا (وزیر نفت): ۳۰۹

۳۲۱، ۳۲۲، ۳۶۶، ۴۲۱، ۴۲۲، ۵۳۱

آندرئوتی، جولینو (وزیر خارجه ایتالیا): ۹۴، ۴۲۷، ۴۲۸، ۶۵۱، ۶۶۸

آندرسون، گوستاو (عضو هیئت بررسی سازمان ملل): ۴۱۰

ابراهیمی، سالار (مسئول لک بیستون): ۶۶۳

ابوطالبی (مدیر بخش اروپایی وزارت خارجه): ۵۴۳

ابونضال (مبارز فلسطینی): ۴۹۲

احمد جاهد صدیق (از نیروهای عراقی): ۶۴۲

احمد سالم (افسر پلیس بغداد): ۱۱۲

احمد علی (از نیروهای عراقی): ۶۴۲

ادوکی، مارتین (رئیس شورای امنیت): ۱۵۳

ادهم منیر (گروه بان عراقی): ۳۰۳

اراکی، اردشیر (عضو مجاهدین خلق): ۳۲۲

ارشاد، حسین محمد (رئیس جمهور بنگلادش): ۶۳۶

استاندار آذربایجان غربی: ۶۲۶

استاندار تهران: ۶۸۵

استاندار مازندران: ۶۶۳

استرنر، مایکل: ۶۳۰, ۶۳۱, ۶۳۲

استوار، عبدالرسول (فرمانده تیپ ۳۵ امام حسن): ۲۶۰

استوگل، لاری (سخن گوی وزارت دفاع امریکا): ۵۲۱

استیل، دیوید (رهبر حزب لیبرال انگلیس): ۱۲۳

اسد ند کمتره (نظامی عراقی): ۳۷۲

اسدی، محمدجعفر (فرمانده لشکر ۳۳ المهدی): ۲۶۲, ۲۷۳, ۳۱۳, ۳۲۶

اشترگن، هانس (رئیس اتحادیه بین المجالس): ۵۲۵, ۵۸۶, ۵۸۷, ۶۱۹

افشار، علیرضا (سخن گوی سپاه): ۱۵۸, ۱۹۲, ۳۲۸, ۳۳۰, ۳۸۱, ۴۱۵, ۵۶۸

افلاکی (فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس): ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۸۸

اکرمی (حجت الاسلام - نماینده مردم سمنان): ۲۹۹

الشرع، فاروق (وزیر خارجه سوریه): ۲۹, ۲۳۰, ۵۴۶, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۹, ۵۷۰, ۵۸۱, ۵۸۲, ۵۸۳, ۶۰۶, ۶۲۲, ۶۲۳

العتیقی، عبدالرحمن سالم (مشاور امیر کویت): ۳۳۳, ۶۹۴

الهی، غلام (فرمانده سپاه شهرستان بانه): ۲۳۷

الیوت، رابرت (سخن گوی مؤسسه مطالعات استراتژیک لندن): ۲۰۴، ۳۹۳

امام خمینی، آیت الله خمینی: ۳۸، ۳۹، ۵۳، ۶۶، ۷۸، ۹۲، ۱۲۳، ۱۲۴، ۱۳۳، ۱۴۶، ۱۷۳، ۱۷۴، ۲۳۰، ۲۳۸، ۳۰۹، ۳۱۷، ۳۳۵، ۳۹۳، ۴۰۴، ۴۰۵، ۴۱۰، ۴۲۲، ۴۲۵، ۴۴۷، ۴۶۳، ۴۷۰، ۵۰۵، ۵۲۸، ۵۳۳، ۵۳۷، ۵۴۰، ۵۴۱، ۵۵۰، ۵۵۱، ۵۶۱، ۵۹۷، ۶۰۷، ۶۳۲، ۶۴۴، ۶۷۵، ۶۷۶، ۶۹۹، ۷۱۲

امام علی (ع): ۳۳۲، ۶۴۴

امام حسین (ع): ۳۳۲

امبو، احمد مختار (مدیر کل یونسکو): ۳۱۵

امیر عبدالله (ولیعهد عربستان): ۴۶۲

امین جمیل (رئیس جمهوری لبنان): ۳۸۲

امین، انوشیروان (معاون رهبر اتحادیه میهنی): ۵۳۵

امین زاده، محسن (دیپلمات ایرانی): ۵۶۱، ۵۸۷، ۵۸۸، ۶۰۴، ۶۲۰، ۶۲۱، ۶۳۸، ۷۱۹

انتظاری، رضا (کاردار ایران در رم): ۶۲۸

اورتگا، دانیل (رئیس جمهور نیکاراگوئه): ۳۹۹، ۴۰۰

اورلانودو، جولینو (عضو حزب دمکرات مسیحی ایتالیا): ۳۶۵

اورن، کنعان (رئیس جمهور ترکیه): ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۳۳۴، ۳۸۲

اوزال، تورگوت (نخست وزیر ترکیه): ۱۷۳، ۱۷۴، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۳، ۲۰۰، ۲۲۰، ۲۲۱، ۳۱۹، ۵۷۶

اوکلی، فرانس (سخن گوی وزارت خارجه امریکا): ۲۸۵

ص: ۸۰۰

اوکلی، فلیپس (معاون سخن گوی وزارت خارجه امریکا): ۲۱۷, ۲۹۹

اولارو (از مسئولان گارد ساحلی امریکا): ۸۶, ۸۷

اولسن، جوزف (کارشناس نظامی امریکا): ۱۴۵, ۱۴۶

اولی، توماس (رهبر اکثریت دمکرات ها در کنگره امریکا): ۲۱۵

اولی، فقیر (از سران گروه یونس خالص): ۲۹۷

اویرا، شمیر (وزیر اطاعات زیمباوه): ۱۴۰

ایروانی، جواد (وزیر امور اقتصادی و دارایی): ۱۵۹, ۴۲۷

ایزدی، مصطفی (مسئول معاونت عملیات نیروی زمینی سپاه): ۲۲۳, ۲۷۳

ایوانف، الکساندر (از مسئولان وزارت خارجه شوروی): ۴۰, ۴۱, ۴۲

باتو، اینال (سخن گوی وزارت خارجه ترکیه): ۱۸۳, ۳۰۲

بارزانی، صالح (فرمانده گردان ۲۴ خفیه عراق): ۶۴۲

بارزانی، مسعود (رهبر حزب دمکرات کردستان عراق): ۱۶۶

الباز، اسامه (مشاور سیاسی رئیس جمهور مصر): ۴۰۰

بال، جورج (معاون وزیر خارجه اسبق امریکا): ۲۷, ۶۳۲

بالادور، ادوارد (وزیر اقتصاد فرانسه): ۶۳۷

بام گز، دیل (نماینده کنگره امریکا): ۵۱۳

بختیار، شاپور (آخرین نخست وزیر شاه): ۶۷۹

برد، رابرت (رهبر دمکرات های سنای امریکا): ۶۱۳

برزان (برادر ناتنی صدام): ۶۴۹

برژینسکی، زینگینو (مشاور امنیت ملی کارتر): ۵۶, ۱۳۰, ۱۳۳, ۱۳۴

بروکریف، میخائیل (رئیس انجمن دوستی شوروی و عراق): ۶۱۹

بشارتی، علی محمد (قائم مقام وزیر خارجه): ۱۵۹, ۳۲۸, ۴۲۵, ۴۶۸, ۶۹۵, ۷۱۸

بکایی، حمید (مسئول روابط بین الملل سازمان مجاهدین خلق): ۵۳۳

بلاک، جیمز (معاون مدیر کل وزارت خارجه امریکا): ۶۳۰, ۶۳۱, ۶۳۲

بمان (معاونت عملیات قرارگاه نصرت): ۵۵۴

بن بلا (رئیس جمهور سابق الجزایر): ۴۶۵

بنی صدر، سیدابوالحسن (اولین رئیس جمهوری ایران): ۶۷۹

بودوئن (سخن گوی شیراک): ۴۳۱

بودون، پاتریک (دبیر فدراسیون بین المللی حقوق بشر): ۵۱۰

بوسون، برنارد (معاون وزیر خارجه فرانسه): ۷۱۹

بوطهر، فیصل (وزیر صنایع سنگین الجزایر): ۴۰۰

بولدروف (سفیر شوروی در تهران): ۴۵۵, ۶۱۲

بولینک، پیمار (پزشک بیمارستان سالیسبورگ): ۶۲۹

بهروز، بهنام (کارمند سفارت ایران در هند): ۳۱۱

بیرژوکس (از سران حزب سوسیالیست فرانسه): ۴۵۹

بیشار آقا (از رؤسای عشایر منطقه زاخو): ۵۳۳

بیکر، هاوارد (رئیس کارکنان کاخ سفید): ۲۳, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۳۵, ۲۵۴, ۴۷۳, ۴۸۹, ۴۹۰

بیل، رابرت (رهبر مجلس سنا): ۲۵۴

پاپ: ۱۰۶

پاپاندرئو، آندریاس (نخست وزیر یونان): ۴۰

پاپولياس، كارلوس (وزير خارجه يونان): ۷۱۰, ۷۰, ۴۰

پاكسوا، شارل (وزير كشور فرانسه): ۶۳۷, ۴۴۴

پاندورا (وزير امنيت دولت فرانسه): ۴۶۵, ۴۴۴

پانور، برت (وزير امنيت داخلي فرانسه): ۶۳۷

پتروفسكي، ولاديمير (معاون وزير خارجه شوروي): ۴۴۰, ۴۳۰, ۱۳۶, ۷۷

پل، كليورن (رئيس كميته روابط خارجي سنای امريكا): ۲۵۴, ۱۸۷

پولاك، جان (ديبر روزنامه اينديپندنت): ۲۲۶

پولياكف، ولاديمير (از مسئولان وزارت خارجه شوروي): ۵۰۱

پياديشف، بوريس (سخن گوي وزارت خارجه شوروي): ۶۳۳, ۶۳۲, ۴۸۹, ۴۵۶, ۴۴۱, ۴۴۰, ۴۳۰, ۱۲۲

تابش (استاندار كردستان): ۴۹۶

تاچر، مارگارت (نخست وزير انگليس): ۶۹۱, ۶۹۰, ۶۶۸, ۶۵۱, ۶۱۶, ۵۴۶, ۵۳۱, ۵۲۵, ۴۶۱, ۱۷۱, ۱۲۳, ۱۱۷, ۴۵, ۲۶

توري، ژان پل (كنسول فرانسه در تهران): ۶۵۵, ۶۲۱, ۶۲۰, ۶۱۱, ۳۰

تيمرمن، كنت آر (نويسنده كتاب سوداگري مرگ): ۳۰۴

تيندمان، لئو (وزير خارجه بلژيك): ۵۹۶, ۴۲۸, ۲۲۷, ۲۰۳, ۱۲۳, ۸۸

جاسم محمد (مسئول حزب بعث در سماوه): ۶۹

جاسم محمد خضر (سرهنگ عراقي): ۳۱۴

جاسم محمد محمد (نظامي عراقي): ۳۷۲

جاسم، لطيف نصيف (وزير اطلاعات عراق): ۲۵۰, ۱۹۶, ۱۴۳

جانسون (رئيس جمهور اسبق امريكا): ۷۰۴, ۷۰۳, ۶۹۰, ۶۳۲, ۲۷

جحي طاهرياني (فرمانده عراقي): ۱۲۶

جعفری، عزیز (فرمانده قرارگاه قدس): ۱۰۹, ۱۱۰, ۱۳۸, ۱۴۷, ۲۷۸

جعفری، فتح الله (فرمانده زرهی سپاه): ۲۴۸, ۲۵۹

جعفری، محمد (فرمانده قرارگاه فتح): ۴۷۹, ۴۸۰, ۴۸۱

جلال الدین کاظم مهدی (سرباز عراقی): ۳۱۴

جمال عبدالناصر (رئیس جمهور اسبق مصر): ۷۸

جمالی (از مسئولان قرارگاه حمزه ارتش): ۱۶۵

جمیل نعمان (عضو استخبارات عراق): ۲۷۱

جواد کاظم (سروان عراقی): ۶۹

جورجیان، ادوارد (مدیر کل وزارت امور خارجه امریکا): ۲۱۶

جوهر امین محمد (افسر عراقی): ۹۱

جیتیرز، پیت (دبیر اول بازرگانی سفارت انگلیس در تهران): ۳۲, ۹۶

جینگ، رابرت (خبرنگار تایمز): ۲۳۳

چاپلین، ادوارد گراهام (دبیر اول سیاسی سفارت انگلیس در تهران): ۳۱, ۳۲, ۴۵, ۷۲, ۸۷, ۸۸, ۹۶, ۹۷, ۱۰۷, ۱۰۸, ۱۱۶, ۱۱۷, ۵۶۲

چارلز، نیکلاس (خبرنگار بی.بی.سی): ۶۱۶

چاف، جورج (تحلیل گراکونومیست): ۱۱۷

چوبین، شهرام: ۱۸

چین (ژنرال، فرمانده کل نیروهای استراتژیک امریکا): ۲۴۰

چینگ، ژوشانگ (معاون روابط بین المللی حزب کمونیست چین): ۲۹۶

حافظ اسد (رئیس جمهور سوریه): ۲۹

٥٨١, ٥٦٣, ٥٦٢, ٥٤٧, ٥٤٦, ٥١٦, ٥١٥, ٤٩٣, ٤٩٢, ٤٩١, ٤٧٦, ٤٦٢, ٤٦١, ٤١٦, ٣٨٤, ٣٤٧, ٣٣٧, ٢٩٩, ٢٠٧, ١٥٥, ٦٥
٦٢٣, ٦٢٢, ٥٨٣, ٥٨٢

حاکم شرع کردستان: ٣٦

حبيب المیل (فرمانده نیروی دریایی کویت): ٦٠٣

ص: ٨٠١

حدادی، غلامرضا (کاردار ایران در پاریس): ۲۹, ۳۴۸, ۳۹۳, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۵۹, ۴۶۰, ۶۵۵

حسن قاسم محمد (فرمانده عراقی): ۲۸۸

حسن علی ناج (فرمانده عراقی): ۹۱

حسین رشید محمد (فرمانده عراقی): ۳۲۶

حسین عمر عادل (سرتیپ عراقی): ۵۵۵

حسین محمد (فرمانده عراقی): ۴۷۹

حسینی (معاون امور جنگ شهرداری تهران): ۳۴۹

حسینی، شیخ حسین (مسئول دفتر سیاسی سازمان عمل اسلامی عراق): ۴۹۶

حسینی تاش، سیدعلی (جانشین فرمانده نیروی دریایی سپاه): ۲۲, ۲۳۸, ۲۹۱, ۲۹۲

حضرتی، الیاس (قائم مقام فرمانده لشکر ۱۰۵ قدس): ۲۶۰

حکمت هاشم (کودک مجروح شیمیایی): ۴۵۳

حکیم، سیدمحمد باقر (رئیس مجلس اعلا): ۴۹۶

حمادی، محمدعلی (متهم به ربودن هواپیمای امریکایی): ۳۳۸

حمید شعبان (فرمانده نیروی هوایی عراق): ۲۶۵

خاتمی، سیدمحمد (وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی): ۱۴۰

خالد احمد الجمار (وزیر اوقاف و امور اسلامی کویت): ۳۳۳

خالد خریطا (فرمانده عراقی): ۲۷۶

خالص، یونس (از فرماندهان مبارز افغانستان): ۲۹۷

خامنه ای، سیدعلی (رئیس جمهور، رئیس شورای عالی دفاع): ۲۱, ۳۸, ۵۷, ۷۰, ۱۱۲, ۱۱۳, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۴۷, ۱۴۹, ۱۵۰,

۱۵۱, ۱۵۹, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۹۷, ۱۹۸, ۲۱۹, ۳۵۷, ۳۸۹, ۳۹۰, ۴۱۱, ۴۲۱, ۴۳۵, ۴۳۶, ۴۳۷, ۴۵۸, ۴۶۴, ۴۹۶, ۵۵۸, ۵۶۲, ۵۶۸,

۵۸۱, ۵۸۲, ۵۹۷, ۶۲۳, ۶۴۳, ۶۸۶

خدام، عبدالحلیم (معاون رئیس جمهوری سوریه): ۲۰۶, ۴۶۱

خرازی، کمال (مسئول ستاد تبلیغات جبهه و جنگ): ۷۱, ۱۲۱, ۱۲۹, ۱۳۰, ۱۵۷, ۱۵۸, ۱۹۴, ۳۳۳, ۵۰۰

خلخالی (از مسئولان لشکر ۵ نصر): ۶۷۷

خلیل الدعوی (فرمانده سابق سپاه سوم ارتش عراق): ۹۲

خمسه طه (مجروح شیمیایی کرد عراق): ۴۵۳

خمینی، سیداحمد: ۶۷۵

دادستان نظامی شهر ارزروم ترکیه: ۶۰۶

دال، رابرت (رهبر جمهوری خواهان سنای امریکا): ۵۹۹

دانی شمعون (رهبر مسیحی لبنان): ۲۰۷

درودیان، محمد: ۱۸

دری نجف آبادی، قربانعلی: ۶۴۳

دستجردی، وحید (مدیر عامل جمعیت هلال احمر ایران): ۲۳۲

دسترومو، دیوید (از مقامات وزارت خارجه فرانسه): ۴۳۲, ۴۵۸

دستغیب (کاردار ایران در لاهه): ۶۵۳

دستمالچیان، احمد (سفیر ایران در لبنان): ۲۹۸, ۲۹۹

دکوئیاری، خاویر پرز (دبیر کل سازمان ملل): ۱۲, ۲۱, ۳۸, ۵۸, ۵۹, ۶۰, ۷۱, ۱۰۴, ۱۲۱, ۱۴۲, ۱۵۳, ۱۶۰, ۱۶۱, ۱۶۴, ۱۶۹,

۱۷۷, ۲۱۴, ۲۲۵, ۲۴۲, ۲۴۳, ۲۴۴, ۲۶۸, ۲۷۰, ۲۸۲, ۲۸۴, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۰۲, ۳۰۶, ۳۱۴, ۳۵۹, ۳۶۹, ۳۷۰, ۳۷۱, ۳۷۸, ۳۷۹,

۳۸۰, ۳۸۷, ۳۹۰, ۳۹۴, ۳۹۵, ۴۱۱, ۴۱۵, ۴۲۲, ۴۲۵, ۴۲۸, ۴۳۰, ۴۴۰, ۴۵۵, ۴۶۸, ۴۸۶, ۴۹۷, ۵۷۸, ۵۹۰, ۶۱۸, ۶۲۶, ۶۲۹,

۶۴۳, ۶۵۰, ۶۵۱, ۶۶۶, ۶۶۸, ۶۸۶, ۷۰۴, ۷۲۲

دلواری، رئیس علی (شهید): ۲۳۸

دیسکانارا، خورخه (مدیر کل بخش خاورمیانه ای وزارت خارجه اسپانیا): ۵۳۷

دیکی، کریستوفر (سردبیر مجله نیوزویک در قاهره): ۴۱۸

ذوالقدر، محمدباقر (فرمانده قرارگاه رمضان): ۴۸۰، ۴۹۶، ۴۹۷

رئیس بخش آفریقایی و خاورمیانه ای وزارت خارجه فرانسه: ۶۵۵

رئیس ستاد نیروهای سه گانه سپاه: ۳۰۳

رئیس شورای امنیت: ۲۰، ۴۱۵، ۶۰۰

رئیس کل بانک مرکزی ایران: ۸۸

رئیس مجلس ملی مصر: ۶۶۹

رئیس جمهور یوگسلاوی: ۴۲۱

رئیس، محمد (دبیر دوم سفارت ایران در مادرید): ۴۸۶، ۴۸۷، ۵۳۷

رابرتسون، جرج (عضو حزب کارگر انگلیس): ۵۳۱

رابین، اسحاق (وزیر دفاع اسرائیل): ۴۴۳

رابینسون، جولی اند (کارشناس سلاح های شیمیایی): ۳۵۴

راجرز، دیوید (دریادار، رئیس گروه تحقیق درباره ناو استارک): ۶۳

راشد عبدالعزیز الرشید (وزیر مشاور در امور کابینه کویت): ۳۳۳

راشد عبدالله النعمی (وزیر امور خارجه امارات): ۹۳، ۱۰۶، ۲۸۵

راضی حسن (سرتیپ عراقی): ۶۴۱

راهی، دیویدنیر (نویسنده میدل ایست): ۵۴۷

رایت جیم (رئیس مجلس نمایندگان امریکا): ۳۸۰

رایت، سر پاتریک (معاون دائمی وزارت خارجه انگلیس): ۱۱۷

رجایی خراسانی، سعید (نماینده دائمی ایران در سازمان ملل): ۲۳، ۱۹۳، ۴۸۵، ۵۹۰، ۶۲۹، ۶۶۸، ۶۸۹، ۷۰۵

رجوی، مسعود (رئیس سازمان مجاهدین خلق): ۳۲، ۲۲۵، ۲۲۶، ۴۷۶، ۵۱۷، ۵۱۸، ۵۴۳، ۵۴۴، ۶۴۳، ۶۵۶، ۶۷۹

رحمانی (حجت الاسلام، مسئول واحد بسیج سپاه): ۱۹۳، ۶۶۳

ردمن، چارلز (سخن گوی وزارت خارجه امریکا): ۲۸، ۶۰، ۷۳، ۴۹۰، ۴۹۱، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۴۱، ۵۸۵، ۶۰۰، ۶۵۶

رسول اکرم (ص): ۳۳۲، ۵۳۷

رسولی نیا، خدیجه (از شهدای سردشت): ۵۹۵، ۶۲۸، ۶۴۳

رشید کرامی (نخست وزیر لبنان): ۸۴، ۳۵۲

رشید، غلامعلی (مشاور عملیاتی فرمانده کل سپاه): ۱۰۹، ۱۱۰

رضایی (معاون فرمانده لشکر ۱۴): ۲۵۹

رضایی، محسن (فرمانده کل سپاه): ۲۲، ۳۵، ۳۶، ۹۰، ۹۹، ۱۵۶، ۱۵۷، ۱۷۶، ۱۹۱، ۲۱۴، ۳۰۳، ۳۲۸، ۳۲۹، ۳۴۱، ۳۷۴، ۳۷۵،

۳۷۶، ۳۸۹، ۴۱۹، ۴۳۷، ۴۳۸، ۵۰۹، ۵۲۷

الرفاعی، زید (نخست وزیر اردن): ۲۹، ۴۷۶، ۴۹۲، ۵۸۳، ۶۲۲

رفعت اسد (برادر رئیس جمهور سوریه): ۴۹۲

رفیق دوست، محسن (وزیر سپاه): ۱۱۳، ۱۸۴، ۱۹۴، ۲۳۰، ۲۳۱، ۳۷۶، ۳۸۹، ۶۸۸، ۶۸۹

رمزی، پل (نماینده انگلیس در تهران): ۳۶۵، ۳۸۳

رنتون، تیموتی (معاون وزیر خارجه انگلیس): ۳۱، ۸۷

ص: ۸۰۲

رتون، تیموتی (وزیر کشور انگلیس): ۵۳۱

رند، جیمز (رئیس اتحادیه بین المللی صاحبان مستقل نفت کش ها): ۸۶

رندال، بوریه (خبرنگار رادیو سوئد): ۴۲۲

روز (پزشک نروژی): ۵۹۵

ریچاردسون، الیوت (وزیر دفاع سابق امریکا): ۵۱۳، ۵۳۰، ۵۳۱

ریشکف (ریشکف)، نیکلای (نخست وزیر شوروی): ۴۳۱، ۵۲۴

ریکانوویچ، اسوتوزار (وزیر اقتصاد و دارایی یوگسلاوی): ۴۲۱، ۴۲۲

ریگان، رونالد (رئیس جمهور امریکا): ۲۳، ۲۷، ۴۲، ۴۴، ۶۲، ۸۴، ۸۵، ۸۶، ۹۵، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۱۱، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۱، ۱۲۳، ۱۳۲، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۳، ۱۵۸، ۱۶۰، ۱۶۲، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۸، ۱۸۸، ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۱۴، ۲۱۷، ۲۱۷، ۲۲۷، ۲۲۸، ۲۲۹، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۲۸۵، ۲۹۳، ۲۹۴، ۳۰۵، ۳۰۶، ۳۰۸، ۳۰۹، ۳۱۶، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۳۲، ۳۳۵، ۳۳۷، ۳۴۷، ۳۶۱، ۳۸۰، ۳۸۱، ۳۸۴، ۳۹۲، ۳۹۵، ۳۹۷، ۴۱۲، ۴۱۷، ۴۱۸، ۴۴۳، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۶۵، ۴۶۸، ۴۸۵، ۴۸۸، ۴۹۱، ۴۹۷، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۲۱، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۶، ۵۴۵، ۵۶۰، ۵۷۱، ۵۸۶، ۵۹۹، ۶۱۰، ۶۱۷، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۴۴، ۶۵۱، ۶۶۵، ۶۶۸، ۶۸۶، ۶۹۰، ۶۹۱، ۶۹۶، ۶۹۹، ۷۰۴، ۷۰۷

ریمون، ژان برنارد (وزیر خارجه فرانسه): ۲۹، ۶۲، ۱۲۲، ۲۰۳، ۳۴۸، ۴۴۴، ۴۵۹، ۴۶۵، ۴۷۵، ۵۸۶، ۶۲۱، ۶۳۷، ۶۵۱، ۶۷۰، ۶۹۰، ۶۹۸، ۷۰۳

زائوزینگ، لی (سخن گوی وزارت خارجه چین): ۱۳۵، ۱۳۶، ۲۱۷، ۴۳۱

زاهدی، علی (فرمانده لشکر ۱۴ امام حسین): ۲۵۹، ۲۷۶

زمینی، امیر (سخن گوی هیئت نمایندگی ایران در سازمان ملل): ۱۲۹، ۱۳۰

زودهوف، یورگن (معاون وزیر خارجه آلمان غربی): ۶۱۸

زوروف، ارنست (سفیر شوروی در کویت): ۳۴۴، ۵۷۳، ۵۷۴

ژرژ عبدالله: ۲۹

ژیرو، آندره (وزیر دفاع فرانسه): ۲۶، ۲۷، ۳۴۷، ۵۸۰، ۵۸۱، ۶۳۷

سالاری، محمد (سفیر ایران در آلمان غربی): ۶۸۹

سالک (حجت الاسلام): ۴۹۶

سامر (عضو مجلس سنای امریکا): ۵۲۷

سامی حماده ناصح (فرمانده عراقی): ۲۷۶

سامی عبدالمهدی (مبارز عراقی، شهید): ۶۲۶

سبعای (برادر ناتنی صدام): ۶۴۹, ۶۵۰

ستاری، منصور (سرتیپ، فرمانده نیروی هوایی ارتش): ۳۸۹

سخرخیز (فرمانده دسته غواص لشکر ۵ نصر): ۶۷۷, ۶۵۸

سخن گوی دولت چین: ۱۳۴

سخن گوی سازمان ملل: ۲۹۶

سخن گوی وزارت خارجه آلمان غربی: ۱۸۸, ۳۷۸

سخن گوی وزارت خارجه انگلیس (بریتانیا): ۸۸, ۲۳۱, ۵۲۵, ۶۷۲, ۶۷۳

سخن گوی وزارت خارجه ایران: ۴۱۹, ۵۱۶, ۵۷۵, ۶۵۴, ۶۵۵

سخن گوی وزارت دفاع کویت: ۶۶۴

سرحد خلیفه یونس (رئیس عشایر روغزایی استان سلیمانیه عراق): ۳۴۲

سعدون حمادی (رئیس مجلس ملی عراق): ۹۷

سعود الفیصل (وزیر خارجه عربستان): ۶۲۲

سعید مانع العتیه (وزیر نفت امارات متحده): ۱۸۸

سعید محمد العصیمی (وزیر مشاور در امور خارجی کویت): ۳۳۳, ۳۶۲, ۴۱۷, ۶۰۰, ۶۱۶, ۶۱۸, ۶۳۵, ۶۶۹

سعیدی (فرمانده دسته غواص لشکر ۵ نصر): ۶۷۷, ۶۷۸, ۶۵۸

سفیر آلمان غربی در ایران: ۶۶۷, ۶۸۹, ۷۱۸

سفیر ایران در الجزایر: ۶۳۵

سفیر ایران در یونان: ۵۸۷

سفیر بلژیک در ایران: ۷۱۸

سفیر دانمارک در ایران: ۷۱۸

سفیر سوئد در ایران: ۱۰۷

سفیر سوئیس در ایران: ۲۸, ۵۷۵, ۶۹۲

سفیر عراق در آنکارا: ۳۰۲

سفیر فرانسه در کویت: ۷۰۶

سلطان القاسمی (امیر شارجه): ۳۱۹

سلطان بن عبدالعزیز (وزیر دفاع عربستان سعودی): ۵۲۶

سلطان هاشم (سرلشکر، فرمانده سپاه ششم عراق): ۵۵۶

سلیمان علی (عضو استخبارات عراق): ۲۷۱

سلیمان سعیدعلی (وزیر برنامه ریزی کویت): ۳۸۲

سلیمان سلمان (راننده علی عسیران): ۲۹۸

سلیمان عیسی بریفکی (عنصر اطلاعاتی عراق): ۵۳۵

سلیمان عیسی سلیمان (معاون خطوط لوله نفت منطقه کرکوک): ۹۱

سلیمانی، قاسم (فرمانده لشکر ۴۱ ثارالله): ۲۶۲, ۲۶۳, ۲۷۳, ۳۱۳, ۳۲۴, ۳۲۶

سلیمی (سرتیپ، مشاور نظامی رئیس جمهور): ۳۸۹

سنجقی، ابراهیم (رابط سپاه و قرارگاه خاتم الانبیا): ۱۰۹

سندی فر، نیک (سخن گوی گارد ساحلی امریکا): ۸۵

سورو، رابرت (گزارشگر نیویورک تایمز): ۷۱۶

سولارز، استفان (نماینده کنگره امریکا): ۵۸۶

السون، توماس (عضو مؤسسه بین المللی تحقیقات صلح استکهلم): ۲۰۴, ۲۰۵

سهرابی، اسماعیل (سرتیپ، رئیس ستاد مشترک ارتش): ۳۸۷, ۳۸۸, ۵۶۸

سید حسن نصرالله (از مسئولان حزب الله لبنان): ۴۷۰

سیف بن هشیل المسکری (معاون دبیرکل شورای همکاری خلیج فارس): ۲۸۵, ۲۸۶

سیک، گری (نظریه پرداز سیاسی): ۲۶۸, ۲۶۹

سیمپسون، جان (مفسر بی.بی.سی): ۲۳۱, ۶۷۲

سیمز، رابرت (سخن گوی پنتاگون): ۷۴,

۷۵, ۲۳۹, ۴۸۹, ۵۲۱, ۶۳۰

شاذلی بن جدید (رئیس جمهور الجزایر): ۳۹۹, ۴۰۰, ۶۳۵

شاذلی قلیبی (دبیرکل اتحادیه عرب): ۷۳, ۷۴, ۷۴, ۹۴, ۹۵, ۱۵۴, ۲۱۹, ۲۴۴, ۳۷۹, ۵۶۳, ۵۸۷, ۶۱۸, ۶۶۸, ۶۹۰

شافعی، غلامرضا (وزیر صنایع): ۴۸۴

شامر عبدالله عبد (فرمانده گردان سوم تیپ کماندویی عراق): ۲۷۶

شاه ایران (محمد رضا پهلوی): ۸۱, ۲۳۰, ۳۱۹, ۳۲۰, ۵۳۷, ۶۷۹

ص: ۸۰۳

شاه بندر (فرمانده گروهان پایگاه شیف چنار کی عراق): ۶۹

شاه حسین (شاه اردن): ۳۳۴, ۳۳۷, ۳۳۹, ۳۶۴, ۴۰۰, ۴۶۰, ۴۶۱, ۴۶۲, ۴۷۶, ۴۹۳, ۵۱۵, ۵۱۶, ۵۸۳, ۵۸۴, ۶۲۳

شریف احمد (از سران جاش های عراقی): ۸۲

شریف احمد بیوه ای (پناهنده به حزب دمکرات کردستان عراق): ۱۲۰

شعبان، حمید (فرمانده نیروی هوایی عراق): ۱۳۹

شعبانی (فرمانده گروهان غواص لشکر ۵ نصر): ۶۷۸, ۶۵۸

شکرخواه، یونس (مقاله نویس کیهان): ۴۶۵, ۶۳۳

شکوهی، عباس (کاردار ایران در بحرین): ۵۲۴

شمخانی، علی (فرمانده نیروی زمینی سپاه): ۱۵۶, ۲۳۴, ۲۴۷, ۲۴۸, ۲۶۰, ۲۷۳, ۳۴۰, ۴۷۹, ۴۸۱, ۵۹۸

شمس (فرمانده لشکر ۹ بدر): ۴۸۱

شواردنازده، ادوارد (وزیر خارجه شوروی): ۳۹۴, ۵۷۳, ۵۸۶, ۶۴۷

شوشتری، نورعلی (فرمانده قرارگاه نجف): ۳۵, ۱۰۹, ۱۴۷, ۱۵۶, ۲۵۸, ۲۶۰, ۲۶۳, ۳۱۳, ۳۲۵, ۳۲۶, ۳۴۰, ۴۰۷

شولتز، جرج (وزیر خارجه امریکا): ۴۰, ۴۱, ۴۴, ۶۳, ۷۳, ۹۵, ۱۳۳, ۱۹۹, ۲۲۴, ۲۵۴, ۳۶۰, ۳۶۱, ۳۸۹, ۳۹۵, ۴۴۳, ۴۶۱, ۵۱۰

۵۴۵, ۵۸۶, ۵۹۹, ۶۹۰, ۷۰۳, ۷۰۴

شهابی (سفیر ایران در حراره): ۵۳۸

شهردار تهران: ۳۴۹

شهشعانی (دیپلمات ایرانی در ترکیه): ۶۰۵, ۶۰۶

شیبانی، عباس: ۶۴۳

شیخ الاسلام، حسین (معاون وزیر خارجه): ۱۰۳, ۴۶۹, ۴۷۷, ۵۳۷, ۶۳۸

شیخ جابر الاحمد الصباح (امیر کویت): ۳۳۳, ۳۶۲, ۳۸۲, ۴۹۳, ۵۷۳, ۶۱۶, ۶۲۲, ۶۹۴

شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی (ولیعهد و وزیر دفاع قطر): ۱۶۹, ۲۰۳

شیخ خلیفه بن حمد آل ثانی (امیر قطر): ۴۲

شیخ زاید بن سلطان آل نهیال (امیر امارات): ۵۶, ۶۴, ۱۵۵, ۵۱۶

شیخ سالم الصباح (وزیر دفاع کویت): ۶۰۳

شیخ سعد عبدالله الصباح (ولیعهد و نخست وزیر کویت): ۴۵۳, ۴۹۳, ۵۱۵, ۵۷۳, ۶۲۲, ۷۰۷, ۷۰۸

شیخ سعید شعبان (رهبر جنبش توحید الاسلامی لبنان): ۵۰۶, ۵۰۷

شیخ صباح الاحمد الجابر الصباح (وزیر خارجه کویت): ۹۳, ۲۸۴, ۲۹۶, ۳۳۳, ۳۸۲, ۴۵۴, ۵۲۶, ۵۷۳, ۵۷۴, ۶۲۲, ۶۹۴

شیخ عبدالعزيز القاسمی (فرمانده گارد سلطنتی شارجه): ۳۱۹

شیخ علی خلیفه (وزیر نفت کویت): ۲۸۳, ۲۹۳, ۴۵۳, ۶۱۵

شیخ عیسی بن سلمان آل خلیفه (امیر بحرین): ۴۲

شیخ محمد بن مبارک آل خلیفه (وزیر خارجه بحرین): ۵۲۴, ۷۰۹

شیخ محمد مهدی شمس الدین (رئیس مجلس عالی شیعیان لبنان): ۲۵۸, ۳۱۰

شیخ مسعود ناصر الصباح (سفیر کویت در واشنگتن): ۳۱۶

شیخ ناصر محمد الاحمد الصباح (وزیر اطلاعات کویت): ۶۹۴

شیراک، ژاک (نخست وزیر فرانسه): ۲۶, ۲۹, ۲۰۳, ۲۰۴, ۴۰۳, ۴۴۴, ۴۴۶, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۱, ۴۶۵, ۴۶۶, ۵۰۳, ۵۰۴, ۵۱۶

۵۴۶, ۶۳۷, ۶۷۲, ۶۷۹, ۶۹۹

شیناوی، عبدالله رحمن (نظامی پناهنده به حزب دمکرات کردستان عراق): ۱۲۰

صادق المهدی (نخست وزیر سودان): ۴۹۳, ۵۱۵

صدام حسین (رئیس جمهور عراق): ۲۹, ۳۲, ۳۷, ۵۷, ۶۱, ۷۸, ۹۲, ۹۹, ۱۰۱, ۱۰۲, ۱۳۲, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۴۵, ۱۷۷, ۱۸۴, ۱۸۵

۱۹۲, ۱۹۸, ۲۱۸, ۲۲۰, ۲۲۷, ۲۳۱, ۲۴۱, ۲۴۲, ۲۵۳, ۲۵۴, ۲۶۹, ۲۷۰, ۲۷۱, ۲۹۲, ۳۰۳, ۳۰۷, ۳۱۵, ۳۲۶, ۳۴۲, ۳۵۰, ۳۵۱

۳۵۵, ۳۶۲, ۳۷۳, ۳۷۵, ۳۹۹, ۴۰۰, ۴۰۹, ۴۱۱, ۴۱۳, ۴۱۴, ۴۱۵, ۴۱۶, ۴۲۴, ۴۲۷, ۴۳۷, ۴۵۶, ۴۶۲, ۴۶۳, ۴۶۹, ۴۷۶, ۴۸۳

۴۸۵, ۴۸۶, ۴۸۷, ۴۹۲, ۴۹۳, ۵۱۰, ۵۱۵, ۵۱۶, ۵۱۸, ۵۴۸, ۵۴۹, ۵۵۵, ۵۵۶, ۵۵۷, ۵۶۰, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۴, ۵۶۹, ۵۸۳, ۵۸۹, ۵۹۷, ۶۱۸, ۶۱۹, ۶۲۵, ۶۳۲, ۶۳۹, ۶۴۹, ۶۵۰, ۶۷۴, ۶۷۵, ۷۱۲

صدر ابراهیم حسن (نظامی عراقی): ۳۷۲

صدیق خالد (از واحد پدافند هوایی ارتش عراق): ۱۷۷

صدیقی، کلیم (مدیر مؤسسه اسلامی لندن): ۴۹۲

صفار، مرتضی (مسئول عملیات نیروی دریایی سپاه): ۱۰۹, ۱۱۰

صفوی، رحیم (جانشین فرمانده نیروی زمینی سپاه): ۳۵, ۸۰, ۱۱۰, ۱۳۸, ۱۴۷, ۱۵۶, ۱۶۵, ۱۷۶, ۲۰۹, ۲۱۴, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۶۲, ۲۷۳, ۲۷۴, ۳۱۳, ۳۲۵, ۳۴۰, ۴۱۴, ۵۶۸, ۶۸۵

صیادشیرازی، علی (عضو شورای عالی دفاع): ۳۸۹

ضیاء الحق، محمد (رئیس جمهور پاکستان): ۵۸, ۵۱۱, ۵۱۸, ۶۹۲, ۶۹۶

طارق السعدون (خلبان عراقی): ۳۴۲

طارق المؤید (وزیر اطلاعات بحرین): ۱۸۸

طارق عدنان سعدون (رئیس ستاد تیپ ۴۱ جیش الشعبی): ۹۱

طارق عزیز (وزیر خارجه عراق): ۱۵۴, ۱۹۶, ۲۰۴, ۲۱۹, ۲۲۰, ۲۴۴, ۲۶۸, ۳۷۹, ۴۶۱, ۴۷۳, ۵۲۵, ۶۰۶

طالبانی، جلال (رهبر اتحادیه میهنی کردستان): ۱۶۶

طالبی، احمد (وزیر خارجه الجزایر): ۶۳۵

طاهر المصری (وزیر خارجه اردن): ۵۲۵, ۶۵۶

طه رجب (سفیر عراق در امارات): ۲۳۳

طه محی الدین معروف (معاون صدام): ۴۰۰, ۶۷۴

طه یاسین رمضان (معاون نخست وزیر عراق): ۴۱۵, ۴۳۰, ۴۳۱, ۴۴۰, ۴۵۶, ۴۵۷, ۶۰۲

ظریف، محمدجواد (کاردار ایران در سازمان ملل): ۳۸, ۶۰, ۷۱, ۱۲۶, ۲۱۴, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۰۲, ۳۱۴, ۳۷۰, ۳۷۱, ۳۸۷, ۴۲۵

ظهوری (سرهنگ، از مسئولان قرارگاه حمزه ارتش): ۱۶۵

عادلی، محمدحسین (سفیر ایران در ژاپن): ۵۴۲

عاصم قانصوره (رئیس شاخه لبنانی حزب بعث سوریه): ۲۴۶

عبدالجبار شنشل (وزیر مشاور در امور نظامی عراق): ۴۱۵, ۴۳۱

عبدالجبار محسن (وزیر بخش سیاسی نیروهای مسلح عراق): ۹۲

عبدالرئوف الکسم (نخست وزیر سوریه): ۵۴۷, ۵۶۲, ۶۰۶

عبدالرحمن السانه (رئیس ستاد عالی کویت): ۶۰۳

عبدالرحمن جامع بری (وزیر خارجه سومالی): ۶۱۹

عبدالرزاق قاسم (سفیر عراق در آلمان فدرال): ۵۲۵

عبدالزهره ابوزید (از سران حزب بعث موصل): ۵۳۵

عبدالستار (قائم مقام وزیر خارجہ پاکستان): ۱۰۲, ۱۰۳, ۵۱۷, ۵۱۸, ۶۹۵

عبدالعزیز الدالی (وزیر خارجہ یمن جنوبی): ۶۱۹

عبدالعیار حسن رمضان (از مسئولان استخبارات اطروش عراق): ۶۸۴

عبدالفتاح البادر (رئیس شرکت کشتی رانی کویت): ۴۵۳, ۴۷۲, ۵۱۵, ۷۰۹

عبدالکریم الایریانی (وزیر خارجہ یمن شمالی): ۶۱۸

عبدالکریم مرادی (از سران حزب بعث العمارہ): ۶۹

عبدالله بشارہ (دبیر کل شورای همکاری خلیج فارس): ۹۳, ۳۱۹

عبدالله بیشار (فرزند بیشار آقا): ۵۳۳

عبدالله فضیل (سرپرست دفتر مردمی جماہیر لیبی): ۵۰۵

عدنان عمران (معاون سیاسی دبیر کل اتحادیہ عرب): ۵۲۶

عدنان ہاشم عباس (نظامی عراقی): ۶۴۲

عرب نژاد (مسئول زرہی قرار گاہ نجف): ۲۶۰

عزوز الطلحی (دبیر کمیٹہ مردمی روابط خارجہ لیبی): ۱۰۲

عزیزی، سودا (از مجروحان شیمیایی سردشت): ۵۹۴

عزیزی، عبدالکریم (از مجروحان شیمیایی سردشت): ۵۹۴, ۵۹۵

عسیران، عادل (وزیر دفاع لبنان): ۲۸, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۴۶, ۲۹۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۱۰

عسیران، علی (فرزند وزیر دفاع لبنان): ۲۸, ۲۰۶, ۲۴۶, ۲۹۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۱۰, ۳۵۱, ۳۶۴, ۴۰۳

عصام (سرہنگ عراقی): ۵۹۳

عصام عبدالرحمن چلبی (وزیر نفت عراق): ۳۰۹, ۳۳۶, ۴۱۵, ۴۶۶, ۵۴۷

عصمت کتانی (نمایندہ عراق در سازمان ملل): ۷۱, ۱۷۷, ۲۱۴, ۲۷۰, ۳۷۱, ۴۱۵, ۴۸۶, ۴۹۶, ۵۷۸, ۶۲۶, ۷۰۴, ۷۰۵

علائی، حسین (فرمانده نیروی دریایی سپاه): ۲۲, ۲۹۱, ۳۴۵, ۳۵۹, ۳۸۸

علم الهدی: ۶۴۳

علوی، محمد (نظامی عراقی): ۳۷۲

علی اطروش (رئیس جاش های منطقه اطروش): ۶۸۴

علی حمود (رئیس ناظران نظامی سوریه در بیروت): ۲۰۶

علی عبدالله صالح (رئیس جمهور یمن شمالی): ۶۳۶

عمر غنی (سفیر عراق در کویت): ۵۰۱

عندلیب، علی رضا (مسئول مهندسی قرارگاه خاتم): ۲۵۹

غازی کنعان (فرمانده سوری): ۲۹۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۴۶۲

غلامپور، احمد (فرمانده قرارگاه کربلا): ۱۰۹, ۱۱۰

فاسل، دانت (رئیس کمیسیون خارجی امریکا): ۲۹۳

فالی، تام (عضو دمکرات کنگره امریکا): ۲۹۳

فانتن، ریک (خبرنگار بی.بی.سی): ۱۴۳

فانفانی، امینتوره (نخست وزیر ایتالیا): ۱۲۲

فتحی، لیلا (از مجروحان شیمیایی سردشت): ۵۹۵

فرا تیزکی، فرانز (نخست وزیر اتریش): ۳۹۰

فردنگم (سخن گوی سفارت امریکا در مسکو): ۴۰۱

فرمانده چهارم بعثت: ۲۲۵

فرمانده دسته ۲ غواص لشکر ۵ نصر: ۶۷۸

فرمانده گردان امام رضا(ع): ۲۷۸

فرمانده لشکر ۳۲ انصارالحسین: ۲۶۲

فرمانده منطقه سوم دریایی سپاه: ۳۴۵

فرمانده نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۳۵

فروزش (فرمانده پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی): ۳۲۹

فضلی، علی (فرمانده لشکر ۱۰ سیدالشهدا): ۳۸۶, ۴۰۷

فضیل احمد کرم الکویتی (مهندس نفت کویت): ۵۳۲

فهد (شاه عربستان): ۲۵۳, ۲۸۵, ۴۶۰, ۴۸۸, ۴۸۹

فیتزواتر، مارلین (سخن گوی کاخ سفید): ۷۶, ۲۲۸, ۲۳۹, ۳۴۷, ۳۹۵, ۴۲۸, ۴۲۹, ۴۸۷, ۴۹۰, ۵۱۲, ۵۲۱, ۷۰۴, ۷۰۵, ۷۱۹

فیلد، پاتریک (نویسنده آبرور): ۵۶۲

قائم مقام وزارت حج و اوقاف عربستان: ۶۰۷

قائم مقام وزارت خارجه کویت: ۱۸۵

قاسملو، عبدالرحمن (رهبر حزب دمکرات کردستان ایران): ۱۶۶, ۳۱۰, ۳۳۰

قاسمی، علی (نایب کنسول ایران در منچستر): ۴۵, ۸۷, ۱۰۷, ۳۶۵, ۵۶۲

قالیاف، محمدباقر (فرمانده لشکر ۵ نصر): ۵۵۲, ۶۴۱, ۶۶۱, ۶۷۷, ۶۷۸, ۶۷۹

قبلان (از سران حزب بعث سوریه): ۴۷۷

قذافی، معمر (رهبر لیبی): ۳۱۹, ۳۲۰, ۵۰۵, ۶۱۹

قربانی، مرتضی (فرمانده لشکر ۲۵ کربلا): ۲۲۳, ۲۳۴, ۲۵۸, ۲۶۲, ۲۶۳, ۳۱۳

القویص، عبدالله (مدیر عامل صندوق پول عرب): ۲۳۳

کارتر، جیمی (رئیس جمهور اسبق امریکا): ۱۱۶, ۱۵۳, ۲۵۴, ۳۰۶, ۴۱۷, ۴۶۱, ۵۰۴

کاردار سفارت ایران در مادرید: ۵۹۵

کارلوچی، فرانک (مشاور امنیت ملی ریگان): ۷۶، ۱۰۴، ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۲۴، ۱۳۳، ۱۳۵، ۲۵۵، ۲۹۳، ۵۹۹

کاستوپولوس، سوتیریس (سخن گوی دولت یونان): ۶۵۷

کاشی رام (رهبر حزب باهوجان سماج هند): ۳۲۲

کاظم جمودی (عضو استخبارات عراق): ۲۷۱

کاظمی کامیاب، نصرالله (نماینده ایران در دفتر ژنو سازمان ملل): ۵۸۷

کاظمی، احمد (فرمانده لشکر ۸ نجف): ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۵، ۲۷۸، ۳۰۱

کافتسیف، ولادیمیر (معاون نخست وزیر شوروی): ۴۵۷

کانومیر (قائم مقام وزیر خارجه ترکیه): ۱۰۲، ۱۰۳

کبیر، محمدعلی (دبیر دوم سفارت ایران در لندن): ۴۲

کراو، ویلیام (رئیس ستاد مشترک ارتش امریکا): ۸۶، ۱۵۲، ۴۸۸، ۵۹۹

کرشا، راجر (دبیر دوم بازرگانی سفارت انگلیس در تهران): ۹۶

کرمی، محمد (فرمانده لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین): ۲۶۲، ۲۶۴

کروات، مارک (سردبیر بخش خاورمیانه لیبراسیون): ۵۴۳، ۵۴۴

کروبی، مهدی (نائب رئیس مجلس، نماینده امام و سرپرست حجاج ایرانی): ۴۲۲، ۶۰۷

کری، وین (خبرنگار صدای امریکا): ۲۳۹

کریستو (خبرنگار بی.بی.سی): ۲۰۶

کریم واحد، پروین (مجروح شیمیایی سردشت، همسر ابوبکر مکاری): ۵۹۴, ۵۹۵

کریم واحد، قادر (شهید شیمیایی سردشت): ۶۲۸, ۶۲۹

کگینو، ژان (سخن گوی وزارت خارجه فرانسه): ۴۱۹, ۵۴۲, ۵۴۳, ۵۷۵, ۶۳۷, ۶۵۵, ۶۷۰

کلادیس مقصود (نماینده اتحادیه عرب در سازمان ملل): ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۶۱

کلارک، جان (وزیر خارجه کانادا): ۹۴

کلمنس (دبیر دوم مطبوعاتی سفارت انگلیس در تهران): ۹۶

کمالی (رئیس دیوان کیفری دادگستری آذربایجان غربی، شهید): ۶۲۶

کندی، جان اف (رئیس جمهور اسبق امریکا): ۲۷, ۶۳۲

کنسالنقی، سیمون آلبرتو (وزیر خارجه ونزوئلا): ۲۴۴, ۶۵۱

کنعان غالب (عضو استخبارات عراق): ۲۷۱

کوانت، ویلیام (مشاور خاورمیانه ای شورای امنیت ملی امریکا): ۳۷۷

کوپر، راجر (خبرنگار انگلیسی): ۲۳۲

کورنادی، تاداشی (وزیر خارجه ژاپن): ۱۲۷, ۱۶۱, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۹۸, ۱۹۹, ۲۰۰, ۲۴۴, ۵۱۰, ۶۵۱

کوریل، دال (عضو کنگره): ۵۱۳

کوشبه (معاون اداری مدیر کل یونسکو): ۳۱۵

کونیتون، آنتونی (سفیر امریکا در کویت): ۴۱۷, ۴۷۲, ۶۱۳

کیانی، مهدی (جانشین فرمانده قرارگاه نجف): ۳۵, ۲۳۴, ۲۷۳, ۳۲۴, ۳۲۵

کیبا، پوشاکی (عضو مجلس نمایندگان ژاپن): ۶۷۴

کیسینجر، هنری (وزیر خارجه اسبق امریکا): ۲۷, ۱۶۲, ۱۸۷, ۲۶۸, ۳۰۵, ۳۰۶

کینز، جیمز ای (سفیر سابق امریکا در عربستان): ۷۸

گالديسين، الكساندر (مدیر بخش خليج فارس وزارت خارجه شوروی): ۵۰۱, ۵۰۲

گاليز، پيتر (رئيس انستيتوی بين المللی مطبوعات لندن): ۲۰۷

گانيو، ماکس (ناخدای ويل دانور): ۵۸۰

گراتس، لئوپولد (رئيس مجلس ملی اتریش): ۳۹۰

گرجي، وحيد (نفر دوم سفارت ايران در پاریس): ۲۹, ۳۱, ۴۰۲, ۴۰۳, ۴۱۹, ۴۳۱, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۷۵, ۴۷۶, ۵۰۳, ۵۰۴, ۵۰۵, ۵۱۶, ۵۴۳, ۵۴۴, ۶۰۵, ۶۲۱, ۶۳۸, ۶۵۵, ۶۷۰, ۶۷۹, ۶۹۸, ۷۱۹

گروگان های امريکايی در لبنان: ۳۳۷, ۳۴۷, ۴۶۱, ۴۹۱, ۶۲۳

گروگان های انگلیسی در لبنان: ۲۳۲

گروگان های فرانسوی در لبنان: ۳۰, ۲۰۳, ۲۰۴, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۶۱, ۵۰۳, ۵۰۴, ۵۴۶, ۶۰۵, ۶۹۹

گروميکو، آندره (رئيس جمهور شوروی): ۴۳۱, ۴۴۰, ۶۴۷, ۶۴۸, ۷۱۷

گلاس، چارلز (گروگان امريکايی در لبنان): ۲۸, ۲۹, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۱۰, ۳۳۷, ۳۳۸, ۳۵۱, ۳۶۴, ۴۰۳, ۴۶۱, ۴۹۱

گلن، جان (سناتور امريکايی): ۶۴, ۸۴

گنشر، هانس ديتريش (وزير خارجه آلمان غربی): ۲۱, ۴۲۸, ۶۱۸, ۶۵۰, ۶۵۱, ۶۶۷, ۶۶۸, ۶۸۹, ۶۹۰, ۷۰۳, ۷۰۵

گوتورا، ماساها (وزير امور کابينه ژاپن): ۵۰۱

گورباچف، ميخائيل (صدر هيئت رئيسه اتحاد شوروی): ۱۸, ۴۶۱

گوری رز، گری (پژوهشگر دانشگاه تگزاس): ۷۱۶

گوندا، من (وزير خارجه زيمباوه): ۵۳۸

لاريجانی، محمدجواد (معاون امور اقتصادی و بين الملل وزارت خارجه): ۸۸, ۱۲۱, ۱۵۹, ۲۰۳, ۲۲۷, ۳۹۱, ۴۱۴, ۴۲۸, ۴۵۵, ۴۶۷, ۴۶۸, ۶۶۶, ۶۷۵, ۶۸۸, ۶۹۵, ۷۱۷

لافرانس، پير (کاردار سفارت فرانسه در تهران): ۴۰۱, ۴۵۷, ۴۵۲, ۴۴۳, ۵۷۴, ۵۸۱, ۶۰۴, ۶۲۰, ۶۲۱, ۶۳۷, ۶۳۸

لطفی، علی (نخست وزير سابق مصر): ۶۶۹

لطفیان، هدایت الله (فرمانده قرارگاه حمزه سپاه): ۱۶۵

لقمان، ایلوانو (وزیر نفت نیجریه): ۳۲۱, ۹۸

الله کرم، حسین (از فرماندهان سپاه): ۲۷۴, ۲۱۴

لی (رئیس جمهور چین): ۱۵۹

لیلان، پیر (سفیر فرانسه در سازمان ملل): ۳۰۶

ماجد خفیر کاظم (فرمانده عراقی): ۳۰۳

ماجد داوود (عضو استخبارات عراق): ۲۷۱

ماجد محمد نوروز (افسر عراقی): ۴۹۶

ماجد جاسم (فرمانده عراقی): ۲۷۶

مانع سعید العتیبه (وزیر نفت امارات متحده عربی): ۱۷۰

مبارک، حسنی (رئیس جمهور مصر): ۴۰۰, ۳۹۹

محتشمی، علی اکبر (وزیر کشور): ۶۷۱, ۶۷۰, ۳۴۹

محسن عثمان فلاحه (نظامی عراقی): ۶۴۲

محمد بوالحسن (سفیر دائمی کویت در سازمان ملل): ۳۱۶, ۲۸۴

محمد حاج محمود (عضو پیشمرگان کرد عراقی): ۶۴۲

محمد (ص) پیامبر اسلام: ← رسول اکرم

محمد حسین فضل الله (رهبر شیعیان لبنان): ۳۳۷, ۲۹۹, ۲۴۶, ۲۰۶, ۲۸

مدیر کل دادگستری آذربایجان غربی: ۶۲۶

مدیر کل تشریفات وزارت خارجه اسپانیا: ۴۸۷

مدیر کل سیاسی افریقا و خاورمیانه وزارت خارجه اسپانیا: ۴۸۶

مرکادو، سرجیو رامیرز (معاون رئیس جمهوری نیکاراگوئه): ۴۰۰

مسئول اطلاعات قرارگاه رمضان: ۱۷۶

مسعود محمد ابراهیم (وزیر مشاور در کابینه عربستان): ۴۶۹

مشاور استانداری هرمزگان: ۶۸۵, ۶۸۶

مصطفی طلاس (وزیر دفاع سوریه): ۴۶۱

معارف (معاون اطلاعات قرارگاه نجف): ۲۷۴

معاون بین الملل وزیر نیرو: ۶۱۲

معاون وزیر اقتصاد و دارایی: ۵۰۷

معیری، علیرضا (معاون نخست وزیر): ۵۰۳, ۶۳۷, ۶۳۹

مک فارو، توماس (کارشناس جنگ ایران و عراق): ۶۶۹

مکاری، ابوبکر (از شهدای سردشت): ۵۹۴

مک ری، کریستوفر (کاردار انگلیس در تهران): ۳۶۵, ۳۸۳

مک گارون، جورج (سناتور دمکرات): ۴۲۹, ۴۴۰

مک نیل، دیوید (خبرنگار بی.بی.سی): ۱۰۵

ملا عثمان عبدالعزیز (از علمای کردستان عراق): ۵۵۸

ملائک (سرپرست نمایندگی ایران در ژنو): ۶۰۴

ص: ۸۰۶

ملک زادگان، محمدحسین (دریادار، فرمانده نیروی دریایی ارتش): ۳۸۷, ۳۸۸

منتظری، حسینعلی (آیت الله، قائم مقام رهبری): ۴۷۰, ۵۳۷

موارچف، سلاماتی (نایب رئیس مجلس شوروی): ۴۶۹

مواری (معاون مدیر کل روابط بین المللی فرانسه): ۲۰۵

مورفی، ریچارد (معاون وزیر خارجه امریکا): ۲۶, ۱۳۶, ۱۵۴, ۲۵۴, ۳۱۶, ۳۱۷, ۳۷۹, ۳۹۶, ۴۱۷, ۶۳۵, ۶۵۲, ۵۰۰

مورو، توماس (رئیس پیشین ستاد مشترک ارتش امریکا): ۲۳۹

موسوی (حجت الاسلام، نماینده امام در منطقه کردستان): ۴۹۶

موسوی، میرحسین (نخست وزیر): ۷۰, ۷۱, ۱۰۲, ۱۳۱, ۱۴۰, ۱۴۱, ۱۷۲, ۱۷۳, ۱۸۱, ۱۸۲, ۱۸۳, ۲۰۰, ۲۰۱, ۲۱۹, ۲۲۰, ۲۵۱, ۲۵۲, ۲۸۴, ۳۰۷, ۳۰۸, ۳۳۴, ۳۴۷, ۳۴۹, ۳۵۵, ۳۵۶, ۴۱۱, ۴۷۷, ۴۸۳, ۴۸۴, ۴۹۸, ۴۹۹, ۵۰۵, ۵۵۸, ۵۵۹, ۵۶۲, ۵۶۹, ۵۷۰, ۵۸۲, ۶۰۶, ۶۱۱, ۶۷۵, ۶۷۶, ۶۸۷, ۶۸۸, ۶۹۵

موسوی اردبیلی، سیدعبدالکریم (آیت الله، رئیس شورای عالی قضایی): ۲۳۶, ۲۴۰, ۲۴۱, ۲۴۲, ۶۷۵

موسوی خوئینی ها، سیدمحمد (آیت الله، دادستان کل کشور): ۶۷۵

موسی کاظم حبیب (نظامی عراقی): ۶۴۲

موین نیهان، دانیل پاتریک (سناتور جمهوری خواه): ۴۲۹

مهدوی (حجت الاسلام، سفیر ایران در کنیا): ۱۶۴

مهدوی نژاد (فرمانده تیپ ۱۲ قائم): ۶۴۱, ۷۱۹

میتران، فرانسوا (رئیس جمهور فرانسه): ۴۴۴, ۴۴۶, ۴۵۹, ۴۶۶, ۶۲۵, ۶۵۶, ۶۷۲

میرزایی (مسئول اطلاعات قرارگاه نجف): ۲۷۴

میرسلیم، مصطفی (مشاور عالی ریاست جمهوری): ۵۸

میون، فرانسوا (رئیس کمیسیون دفاع مجلس ملی فرانسه): ۲۹, ۳۹

نائب خلیفه آرامنه ایران: ۲۴۵

ناخدا سعد المعطاك (سخن گوی شرکت نفت كش های كویت): ۵۷۰

ناكازونه، یاساهيرو (نخست وزیر ژاپن): ۷۳, ۷۴, ۹۴, ۱۳۵, ۱۶۱, ۱۹۹, ۶۷۴

نان، سام (رئیس کمیته نیروهای مسلح سنای امریکا): ۲۷, ۱۸۸, ۴۲۹

نبیه بری (رئیس جنبش امل لبنان): ۲۹۹

نزار حمدون (سفیر عراق در امریکا): ۳۹۷, ۳۹۸, ۵۳۹, ۵۴۰, ۵۴۱

نظیر بیشار (پسر بیشار آقا): ۵۳۳

نعمه محمد مهدی (مبارز عراقی، شهید): ۶۲۶

نقشبندی، شیخ عمر (از سران جاش های عراقی): ۱۱۲, ۱۲۰

نماینده شوروی در سازمان ملل: ۴۸۶

نماینده فرانسه در سازمان ملل: ۳۰۷

نوار، میشل (وزیر بازرگانی فرانسه): ۲۴۵, ۳۳۶

نوبری (سفیر ایران در شوروی): ۵۲۴

نوروما، تاکیدا (سفیر ژاپن در كویت): ۵۳۹

نوری، روح الله (فرمانده لشکر ۵۷ ابوالفضل): ۱۵۷, ۲۲۴, ۲۵۸, ۳۲۵

نوری، عبدالله (رئیس کمیسیون برنامه و بودجه): ۴۲۲

نیفورد، دیوید (گزارشگر بی.بی.سی): ۲۰۱

نیک روش، احمد (راوی قرارگاه نجف): ۳۵, ۸۰, ۱۵۶, ۲۱۴, ۲۵۹

نیکسون، ریچارد (رئیس جمهور اسبق امریکا): ۲۶۹

نیکولو، کارل دی (عضو شرکت ۵۴۷): GPR

وارطان (نماینده ارمنه در مجلس): ۲۴۵

وارنر، جان (سناتور امریکایی): ۶۴, ۲۹۴

والترز، ورنون (نماینده دائمی امریکا در سازمان ملل): ۲۹۵, ۳۷۷, ۳۸۴, ۴۰۱, ۴۳۰, ۴۴۰, ۴۴۳, ۴۵۵, ۴۶۰, ۴۶۱, ۴۹۱, ۵۱۰, ۵۱۱, ۵۳۹, ۵۵۹, ۵۸۶, ۶۳۰

والدهایم، کورت (رئیس جمهور اتریش): ۳۳۴, ۴۱۳

واینبرگر، کاسپار (وزیر دفاع امریکا): ۲۳, ۴۳, ۴۴, ۷۵, ۱۴۱, ۱۵۱, ۱۸۶, ۲۰۲, ۲۲۶, ۲۴۵, ۳۰۵, ۳۹۷, ۴۱۶, ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۹۹, ۷۰۶

ورونتسف، یولی (قائم مقام وزیر خارجه شوروی): ۲۱, ۱۵۹, ۱۶۸, ۱۶۹, ۱۸۰, ۱۸۱, ۲۱۸, ۲۱۹, ۲۲۶, ۲۲۷, ۲۷۰, ۳۸۰, ۳۹۱, ۴۱۴, ۴۴۳, ۴۵۶, ۶۴۷

وزیر امور خارجه اتریش: ۴۱۳

وزیر امور خارجه پاکستان: ۵۸

وزیر خارجه آرژانتین: ۶۵۱

وزیر خارجه استرالیا: ۲۴۵, ۶۵۱

وزیر خارجه برزیل: ۲۸۱

وزیر خارجه دانمارک: ۷۱۹

وزیر خارجه گینه: ۱۳۰

وزیر خارجه لیبی: ۳۲۰

وزیر خارجه نیکاراگوئه: ۱۳۰

وزیر خارجه هلند: ۱۶۹

وزیر دارایی ترکیه: ۵۴۷

وزیر دفاع استرالیا: ۲۴۵

وزیر کشور انگلیس: ۵۴۴

وزیر مشاور در وزارت خارجه آلمان: ۵۲۵

وزیر نفت لیبی: ۳۲۱

ولایتی، علی اکبر (وزیر خارجه ایران): ۴۳، ۷۲، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۳۰، ۱۵۹، ۱۶۷، ۱۹۸، ۳۹۰، ۴۱۳، ۴۲۷، ۴۲۸، ۴۳۲، ۵۳۸، ۵۶۹،

۵۷۰، ۵۸۲، ۶۱۸، ۶۶۷، ۶۶۸، ۶۷۵، ۶۸۹، ۶۹۵، ۷۰۵

ونس، سایروس (وزیر امور خارجه سابق امریکا): ۵۱۳، ۵۳۰

ووسوکیان (وزیر خارجه چین): ۲۵۵، ۵۵۹، ۵۸۶

وی، ال. ریچ (معاون وزارت خارجه امریکا): ۳۹۶

ویت، تری (یکی از گروهان های انگلیسی در لبنان): ۱۳۲

ویشفوسکی (وزیر صنایع شیمیایی آلمان شرقی): ۴۸۳، ۴۸۴، ۴۹۳

ویگن تن، کریستوفر جینر (دبیر سوم بازرگانی سفارت انگلیس در تهران): ۹۶

ویلیت، پیت (استاد دانشگاه سیتی یونیورسیتی): ۲۹۵

هاپکینز، لارنس (نماینده کنگره امریکا): ۴۵۳، ۵۱۵، ۷۰۹

هاچکلیف، پیت (سفیر انگلیس در کویت): ۵۷۱، ۵۷۲، ۶۰۰، ۶۱۶

هادی، محمدعلی (عضو کمیسیون دفاع): ۴۲۲

هاشمی، سید محمود (حجت الاسلام، سخن گوی مجلس اعلا): ۴۹۶

هاشمی، علی (فرمانده قرارگاه نصرت): ۶۶۰، ۶۷۷، ۷۱۹

هاشمیان، حسین (رئیس کمیسیون نفت): ۴۲۲

ص: ۸۰۷

هاشمی رفسنجانی، اکبر (رئیس مجلس، نماینده امام در شورای عالی دفاع، امام جمعه تهران): ۲۱، ۳۸، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۶۹، ۷۰، ۷۱، ۸۱، ۸۲، ۸۳، ۸۴، ۹۲، ۹۵، ۹۶، ۱۰۲، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۲۹، ۱۳۸، ۱۶۸، ۱۷۲، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۱۹، ۲۲۶، ۲۵۳، ۳۱۵، ۳۳۱، ۳۳۲، ۳۳۳، ۳۵۷، ۳۵۸، ۳۷۳، ۴۰۵، ۴۱۲، ۴۲۶، ۴۲۷، ۴۶۸، ۵۲۲، ۵۲۳، ۵۲۴، ۵۲۸، ۵۴۱، ۵۶۸، ۵۹۷، ۶۱۰، ۶۱۱، ۶۲۳، ۶۴۴، ۶۷۶، ۷۱۰، ۷۱۱، ۷۱۳، ۷۱۴

هالیدی، فرد (استاد دانشگاه لندن): ۶۹۷

هانتر، رابرت (مدیر بخش اروپای دانشگاه جرج تاون): ۳۶۱

هانترز، رابرت (مشاور سابق دولت امریکا): ۱۵۳

هانی شریف عبدالعزیز (فرمانده گردان یکم تیپ ۴۳۳ عراق): ۲۷۶

هاو، جفری (وزیر خارجه انگلیس): ۴۵، ۷۲، ۱۵۲، ۲۳۱، ۲۴۳، ۲۴۴، ۳۶۵، ۵۲۵، ۵۸۶، ۶۵۱

هاوس، کارن (سر دبیر روزنامه استریت ژورنال): ۳۳۵

هیتلر، آدولف (رهبر آلمان نازی): ۳۵۴

هیتو کوپتیز، هانس (عضو انستیتوی مطالعات بین المللی لندن): ۱۹۳، ۱۹۴

هیگ، الکساندر (نخستین وزیر خارجه ریگان): ۱۸۶

هیلی، دیوید (سخن گوی حزب کارگر انگلیس): ۱۲۳

یازوف، دیمتری (وزیر دفاع شوروی): ۴۳۱

یاسر عرفات (رهبر سازمان آزادی بخش فلسطین): ۴۶۰، ۵۴۲، ۵۷۳

یانکر، جرج (وزیر دفاع انگلیس): ۷۰۶

یوس، ژاک (وزیر خارجه لوگزامبورگ): ۷۱۹

مکان ها، سازمان ها

آبادان: ۲۴۴، ۲۶۵

آبراه سیبه: ۲۹۱

آبراه هرمز ← تنگه هرمز

آتن: ۶۵۷

آدنا (ترکیه): ۵۴۷

آرامگاه (مقبره) کمال آتاتورک: ۱۷۳, ۲۰۰

آرامگاه مولاجلال الدین مولوی: ۲۰۰

آرژانتین: ۲۰, ۱۳۹, ۲۱۹, ۲۲۰, ۲۳۲, ۲۳۳, ۲۴۴, ۳۶۰, ۳۸۰, ۴۳۳, ۵۶۰, ۶۰۰, ۶۱۷

آژانس خلع سلاح و کنترل تسلیحات: ۴۳۳

آسیا: ۱۴۰, ۳۶۲, ۵۹۸, ۶۲۵, ۶۲۹

افریقا: ۱۴۰, ۳۶۲, ۳۶۶, ۴۲۰

افریقای جنوبی: ۲۹۵

آلمان شرقی (جمهوری دمکراتیک آلمان): ۵۳, ۲۳۳, ۴۹۳, ۵۳۱, ۶۲۰

آلمان غربی (آلمان فدرال، آلمان): ۲۰, ۲۱, ۵۲, ۵۵, ۹۵, ۹۷, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۶۹, ۲۹۵, ۳۳۸, ۳۴۹, ۳۶۸,

۳۸۰, ۴۱۴, ۴۲۱, ۴۲۸, ۴۴۳, ۴۶۸, ۵۲۵, ۵۵۰, ۵۶۴, ۶۰۱, ۶۱۷, ۶۱۸, ۶۲۴, ۶۵۰, ۶۹۰, ۷۰۳, ۷۰۵

آمستردام: ۱۶۹

آنکارا: ۱۷۲, ۱۷۳, ۲۰۱, ۲۲۰, ۳۱۹, ۳۲۱, ۳۳۴, ۶۰۶

ابوالخصیب: ۲۱۴, ۲۲۵, ۲۷۰, ۳۷۱, ۵۷۸, ۷۰۵

ابوظبئی: ۷۷, ۱۲۴, ۱۵۵, ۱۷۸, ۱۹۵, ۳۸۴, ۵۳۰, ۵۸۰, ۶۳۱

ابوغریب: ۱۲۶

اتاق تجارت بین المللی پاریس: ۵۰۷

اتحادیه (جامعه) عرب: ۲۰,

۱۱۵, ۱۱۶, ۱۶۱, ۳۷۸, ۳۷۹, ۵۲۵, ۶۱۸

اتحادیه بین المجالس: ۵۲۵

اتریش: ۳۰۴, ۳۱۱, ۳۶۷, ۳۹۰, ۴۱۳, ۵۹۰, ۵۹۴, ۵۹۵, ۶۲۹

اتوبان بصره-العماره-بغداد: ۵۶۴

اجلاس (کنفرانس سران) هفت کشور صنعتی جهان: ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۱۵, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۳۲, ۱۳۳, ۱۳۴, ۱۴۴, ۱۴۸, ۱۵۱, ۴۶۰

ارییل: ۳۷, ۲۷۱, ۲۳۵, ۶۲۲

ارتفاع تخته سنگی: ۳۰۱

ارتفاع (تپه) دوقلو: ۴۸, ۱۵۶, ۲۰۸, ۲۴۸, ۲۶۲, ۲۶۴, ۲۷۵, ۳۱۳, ۳۲۴, ۳۴۱, ۳۶۴, ۴۰۷, ۴۶۷, ۴۷۸

ارتفاع (شاخ) آمدین: ۴۸, ۳۲۶

ارتفاع (شاخ) قشن: ۲۴, ۳۵, ۴۸, ۱۰۹, ۱۹۱, ۲۱۴, ۲۳۴, ۲۳۵, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۶۲, ۲۶۳, ۲۷۴, ۲۷۵, ۲۸۷, ۲۹۷, ۳۲۴, ۳۲۶, ۴۰۷, ۳۸۶, ۳۴۱

ارتفاع ۱۴۴۰: ۴۶

ارتفاع ۱۵۹۵: ۴۶

ارتفاع ۱۵۹۶: ۲۶۲

ارتفاع ۲۰۰۰: ۲۵۶

ارتفاع ۲۳۵۴: ۱۹۲

ارتفاع ۳۹۶: ۵۰

ارتفاع ۴۰۰: ۵۰

ارتفاع ۴۰۲ (کهنه ریگ): ۲۴, ۶۴۱, ۶۶۱

ارتفاع ۴۰۴: ۵۰

ارتفاع ۹۶۰: ۴۸

ارتفاع آسوس: ۸۱

ارتفاع آق داغ: ۴۸۱

ارتفاع احمدرومی: ۲۸۸

ارتفاع اسپی دره: ۲۶۴, ۲۹۷

ارتفاع (قله) اسپیدار: ۴۶, ۴۸, ۲۱۰, ۲۳۵, ۲۷۶

ارتفاع الاغلو: ۴۸, ۲۴۹

ارتفاع بالوکاوه: ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۲, ۲۸۷, ۳۴۱

ارتفاع بالوسه: ۲۴, ۴۸, ۱۵۶, ۲۴۸, ۲۷۳, ۳۱۳, ۳۲۴

ارتفاع بردهوش: ۴۶

ارتفاع (قله) دوپازا: ۱۱۰, ۲۵۶, ۲۷۲, ۲۸۹

ارتفاع دولبشک: ۳۵, ۴۸, ۲۴۹

ارتفاع رستم آلیان: ۲۶۵

ارتفاع ژاژیله: ۲۴, ۴۶, ۴۸, ۱۰۹, ۱۵۶, ۱۹۱, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۲۳, ۲۳۴, ۲۴۷, ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۵

ارتفاع سرگلو: ۴۶, ۴۸

ارتفاع سلیم خان: ۲۱۳, ۲۳۵

ص: ۸۰۸

ارتفاع شیخان: ۲۱۳

ارتفاع (قله) فروری (شهید رفیعی - ۲۲۰۰): ۲۴۹, ۲۵۶, ۲۶۵, ۲۷۴, ۲۷۸, ۲۸۸, ۳۰۱

ارتفاع قلعه دیزه: ۲۴

ارتفاع قلندر: ۲۱۳, ۲۳۵

ارتفاع قمیش: ۴۶, ۲۴۹

ارتفاع کله قندی: ۲۴۹, ۲۵۶, ۲۷۲, ۲۷۸, ۲۸۸, ۳۰۱

ارتفاع کورت: ۲۱۳, ۲۳۵

ارتفاع کولان: ۲۹۷

ارتفاع گامو: ۴۶, ۲۰۸, ۲۴۸

ارتفاع گامو-گرده رش: ۲۱۰

ارتفاع گرده رش: ۴۶, ۱۰۹, ۲۱۴, ۲۴۸, ۲۴۹, ۲۷۳, ۲۷۴, ۳۴۰

ارتفاع گلان: ۴۶, ۴۸, ۲۱۴, ۲۲۳, ۲۳۵, ۲۴۸, ۲۵۹

ارتفاع گوجار: ۲۴۹

ارتفاع میراوه: ۴۸

ارتفاع وراز (وارس): ۸۱

ارتفاع ویولان: ۲۴۹

ارتفاع هزارکانیان: ۴۶, ۲۴۸

ارتفاعات ایل - کورت: ۱۱۹

ارتفاعات بلفت: ۱۱۰

ارتفاعات شاهو: ۶۶۳

ارتفاعات شیخ چوپان: ۴۳۳

ارتفاعات غرب میمک: ۱۱۹

ارتفاعات غربی گلان: ۱۵۶

ارتفاعات مرکزی میمک: ۵۰, ۳۵

اردبیل: ۱۵۷, ۱۱۲

اردن: ۹۷, ۱۳۹, ۳۳۴, ۳۴۷, ۴۳۳, ۴۶۰, ۴۶۱, ۴۶۲, ۴۷۶, ۴۹۲, ۵۱۶, ۵۴۷, ۵۴۸, ۵۵۸, ۵۶۲, ۵۸۳, ۵۸۷, ۵۸۹, ۶۰۷, ۶۲۲, ۶۲۳, ۶۲۵

ارسنجان: ۵۲۲, ۳۰۳

اروپا: ۲۲, ۸۳, ۸۵, ۱۱۲, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۲۲, ۱۳۴, ۱۴۵, ۱۵۲, ۱۶۹, ۱۷۳, ۱۸۸, ۲۱۷, ۳۳۱, ۳۶۱, ۳۶۲, ۳۷۸, ۳۹۶, ۴۲۱, ۴۳۰, ۴۴۸, ۴۵۳, ۴۶۳, ۴۸۴, ۵۰۷, ۵۱۷, ۵۳۷, ۵۹۴, ۵۹۶, ۵۹۸, ۶۰۶, ۶۱۴, ۶۲۹, ۶۷۳, ۶۹۶, ۶۹۷, ۶۹۹, ۷۰۷

اروپای شرقی: ۳۱۷

اروپای غربی: ۲۵۴, ۳۹۸, ۵۴۵, ۵۷۱, ۶۳۲, ۶۹۰, ۶۹۷, ۶۹۸

ارومیه: ۳۷, ۲۷۱, ۳۶۴, ۴۸۲

اروند رود: ۸۱, ۶۴۵

ازبکستان: ۲۲۶

ازگله: ۲۲۵

اسپانیا: ۲۳۳, ۳۱۰, ۳۱۱, ۴۶۸, ۴۹۹, ۵۳۵, ۵۳۷, ۵۹۰, ۵۹۴, ۶۲۸, ۶۲۹

استان آذربایجان شرقی: ۳۵۶, ۴۰۸

استان آذربایجان غربی: ۸۱, ۳۵۶

استان اربیل: ۹۹, ۳۷, ۳۸, ۸۲, ۲۱۳, ۲۲۴, ۲۳۷, ۳۰۳, ۳۱۴, ۳۶۳, ۳۷۲, ۴۷۹, ۵۹۳, ۶۲۸, ۶۲۲

استان اصفهان: ۴۰۸

استان العماره: ۶۹

استان ایلام: ۶۹, ۸۱, ۳۵۶

استان باختران: ۳۶, ۲۸۰, ۲۸۱, ۳۵۶, ۴۸۲

استان بصره: ۷۱, ۳۷۶

استان بوشهر: ۲۹۱, ۴۰۸, ۶۶۶

استان تهران: ۶۸۵

استان خراسان: ۲۶۶, ۲۸۱, ۳۵۶

استان خوزستان: ۲۶۶, ۳۵۶, ۶۶۰, ۶۸۵

استان دهوک: ۹۰, ۹۹, ۱۳۸, ۵۹۳

استان دیاله: ۵۵۷

استان زنجان: ۲۶۶, ۳۵۶

استان سلیمانیه: ۴۶, ۸۲, ۹۰, ۱۲۶, ۱۵۷, ۱۷۸, ۲۳۷, ۲۴۸, ۲۵۰, ۳۱۴, ۳۴۲, ۴۲۲, ۴۷۹, ۵۰۰, ۵۵۷, ۵۸۹, ۵۹۳

استان سمنان: ۳۵۶

استان سیستان و بلوچستان: ۳۵۶, ۵۶۶

استان فارس: ۸۱, ۱۱۲, ۳۵۶

استان کردستان: ۱۹, ۳۳, ۸۱, ۱۵۷, ۲۸۱, ۳۳۰, ۳۵۶, ۴۹۶, ۵۲۱

استان کرکوک: ۲۳۷, ۶۶۲

استان کرمان: ۳۵۶

استان کرمانشاه: ۱۵۷

استان کهگیلویه و بویراحمد: ۵۲۱, ۵۶۶

استان گیلان: ۸۱, ۲۸۰, ۳۵۶, ۶۸۴

استان لرستان: ۷۲۱

استان مازندران: ۸۱, ۹۱, ۳۰۳, ۳۵۶, ۴۰۸, ۴۸۲

استان مثنی: ۶۹

استان مرکزی: ۸۱, ۲۳۸, ۳۵۶

استان موصل: ۶۸۴

استان هرمزگان: ۳۲۹, ۴۱۴, ۴۲۷, ۶۸۵

استان همدان: ۴۰۸, ۳۵۶

استان یزد: ۳۵۶, ۱۰۰, ۴۰۸

استانبول: ۱۸۳, ۳۰۲

استانداری شهر بعقوبه: ۵۵۷

استانداری هرمزگان: ۲۳

استخبارات عراق: ۵۶۷

استرالیا: ۹۷, ۲۴۵

استکهلم: ۲۹۶

استهبان: ۵۲۲

اسحاق آباد: ۴۰۸

اسرائیل: ۶۵, ۶۶, ۱۸۵, ۲۳۳, ۲۶۹, ۳۱۹, ۳۲۰, ۳۵۲, ۳۷۸, ۳۸۴, ۳۹۶, ۴۶۲, ۴۷۰, ۵۱۵, ۵۶۹, ۶۳۱, ۶۴۶, ۶۷۰, ۷۱۱, ۷۱۵

اسکله آذرباد: ۲۵۱

اسکله البکر: ۲۹۱

اسلام آباد: ۵۱۷

اسلامشهر: ۱۵۸

اسلو (نروژ): ۵۷۷, ۵۴۴, ۸۶

ص: ۸۰۹

اصفهان: ۸۱، ۶۵۲

افغانستان: ۱۸۰، ۱۸۱، ۲۱۹، ۲۹۷، ۶۳۲، ۶۹۵، ۶۹۷

اقلید فارس: ۳۰۳

اقیانوس آرام: ۷۰۷

اقیانوس اطلس: ۱۸۸، ۲۹۳

اقیانوس هند: ۲۶، ۷۷، ۲۱۶، ۳۴۳، ۴۳۹، ۴۵۶، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۴۶، ۶۶۵

ام النعاج: ۵۵۷

امارات متحده عربی: ۲۰،

۶۴، ۷۷، ۷۸، ۱۰۶، ۱۲۴، ۱۵۵، ۱۷۰، ۱۸۶، ۱۸۸، ۲۹۵، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۶۰، ۳۶۱، ۳۸۲، ۴۲۸، ۴۳۸، ۴۴۶، ۴۶۴، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۶۰،
۵۷۰، ۶۰۰، ۶۱۷، ۶۲۳، ۶۳۱، ۷۰۶

امان (اردن): ۳۳۳، ۴۶۱، ۵۴۷

امریکا: اکثر صفحات

امریکای لاتین: ۱۴۰، ۴۱۲

انگلیس، انگلستان: ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۶، ۲۹، ۳۱، ۳۲، ۴۱، ۴۵، ۵۵، ۶۱، ۷۲، ۸۷، ۸۸، ۹۵، ۹۶، ۹۷، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۴، ۱۱۶، ۱۱۷،
۱۲۱، ۱۲۲، ۱۲۳، ۱۳۲، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۷۱، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۳۱، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۵۳، ۲۸۲، ۲۸۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۳۱۹،
۳۴۶، ۳۴۹، ۳۷۸، ۳۸۰، ۳۸۲، ۳۸۳، ۳۹۳، ۴۱۶، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۴۶، ۴۶۰، ۴۶۲، ۴۹۲، ۴۹۹، ۵۲۵، ۵۲۹، ۵۳۱، ۵۴۴، ۵۴۵، ۵۷۱،
۵۷۲، ۵۸۶، ۶۰۰، ۶۱۵، ۶۱۶، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۴۶، ۶۵۱، ۶۶۸، ۶۷۲، ۶۷۳، ۶۷۴، ۶۹۰، ۶۹۱، ۷۰۰، ۷۰۳، ۷۰۶، ۷۰۸، ۷۱۰، ۷۱۴

اورامانات: ۲۸۰

اوگاندا: ۶۹۴

اهر: ۱۱۲

اهواز: ۵۴۴، ۷۱۶

ایالت پنسیلوانیا (امریکا): ۷۸

ایتالیا: ۲۰, ۴۳, ۵۲, ۷۶, ۸۸, ۹۴, ۹۶, ۹۷, ۱۱۴, ۲۰۳, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۴۰, ۲۳۳, ۲۶۷, ۲۸۳, ۲۹۵, ۳۶۷, ۳۸۰, ۴۱۴, ۴۲۷,
۴۲۸, ۴۵۹, ۴۶۸, ۵۰۶, ۵۰۷, ۵۲۹, ۵۵۰, ۵۶۴, ۵۹۰, ۵۹۴, ۵۹۶, ۶۰۶, ۶۲۸, ۶۲۹, ۶۳۰, ۶۶۸, ۶۷۰, ۶۸۴, ۶۸۸, ۷۱۴

ایران: اکثر صفحات

ایستگاه برق فرات الاسوط: ۱۲۶

ایلام: ۵۲, ۱۱۹

بابلسر: ۴۸۲, ۷۱۶

باختران: ۱۲۰, ۲۸۱

بازیان: ۱۷۹

بانک رافدین عراق: ۲۷۱, ۶۹۱

بانک صادرات و واردات امریکا: ۵۵۰

بانک صادرات و واردات هند: ۷۰۰

بانک مرکزی الجزایر: ۴۶۵

بانک مرکزی ایران: ۸۸, ۷۱۲

بانک مرکزی عراق: ۲۷۱, ۷۰۰

بانک میدلند انگلستان: ۶۹۱

بانکوک: ۲۴۵

بانه: ۳۵, ۳۶, ۳۸, ۴۶, ۱۲۶, ۱۵۷, ۱۶۵, ۲۱۴, ۲۳۷, ۲۴۹, ۲۷۶, ۲۹۶, ۳۶۹, ۳۸۷, ۵۲۱, ۵۹۰, ۵۹۴, ۶۴۲,

باویسی: ۱۵۷

بحرین: ۴۲, ۴۴, ۶۴, ۷۵, ۸۳, ۱۰۶, ۱۶۶, ۱۸۶, ۱۹۵, ۲۲۸, ۳۴۴, ۳۵۸, ۳۸۱, ۳۸۲, ۳۸۸, ۴۲۸, ۴۵۴, ۴۷۱, ۴۸۹, ۵۲۴, ۵۸۰,

۶۱۷, ۷۰۱, ۷۰۵, ۷۰۹, ۷۱۰

بخش اتروش (کردستان عراق): ۱۳۹

بخش الطار استان سلیمانیه: ۱۲۶

بخش الکمیت بغداد: ۶۹

بخش ثلاث باباجانی: ۲۲۵

بخش زرآب سنندج: ۶۶۳

بخش سرسنگ (کردستان عراق): ۱۳۹

بخش مریا (کردستان عراق): ۱۳۹

برایتی محله (ارییل): ۳۷

برزیل: ۴۳۳, ۲۸۱, ۱۳۹, ۳۵۰, ۴۳۳

بروجرد: ۷۱۶

بروجن: ۷۱۶

بروکسل: ۴۳, ۷۲, ۹۷, ۲۰۳, ۱۰۴, ۱۰۷, ۱۲۳, ۱۴۳, ۲۴۳, ۲۴۴, ۲۹۷, ۳۷۸, ۴۳۳, ۴۶۰, ۵۹۴, ۵۹۵, ۷۱۸, ۷۱۹, ۵۲۵, ۵۴۵

۵۴۶, ۵۵۹, ۵۶۲, ۶۰۱

بصره: ۱۸, ۱۷۷, ۱۹۴, ۳۴۹, ۳۷۱, ۶۴۵, ۴۶۳, ۴۹۸, ۵۶۴, ۷۰۵, ۷۱۲

بعلبک: ۴۰۳, ۴۶۱

بغداد: ۵۲, ۶۳, ۶۵, ۶۶, ۷۲, ۸۱, ۹۱, ۱۳۹, ۱۶۲, ۱۸۵, ۱۸۹, ۱۹۶, ۲۰۴, ۲۱۷, ۲۱۸, ۲۱۹, ۲۳۱, ۲۴۴, ۲۴۵, ۲۵۲, ۲۶۸, ۲۷۱

۲۸۰, ۲۹۶, ۳۰۸, ۳۱۸, ۳۱۹, ۳۲۰, ۳۳۶, ۳۴۲, ۳۴۶, ۳۵۰, ۳۵۱, ۳۵۵, ۳۶۲, ۳۶۵, ۳۶۷, ۳۷۱, ۳۷۳, ۳۷۶, ۳۸۸, ۴۰۰, ۴۱۵

۴۱۶, ۴۲۷, ۴۲۷, ۴۲۳, ۴۶۳, ۴۷۶, ۴۸۱, ۴۸۲, ۴۸۴, ۴۹۲, ۴۹۶, ۵۰۲, ۵۰۶, ۵۱۴, ۵۱۸, ۵۲۵, ۵۴۲, ۵۵۶, ۵۵۸, ۵۶۳, ۵۶۴

۵۸۴, ۵۸۸, ۵۹۲, ۵۹۶, ۶۰۶, ۶۰۷, ۶۰۹, ۶۲۴, ۶۲۵, ۶۲۶, ۶۳۹, ۶۴۹, ۶۵۷, ۶۷۲, ۶۷۴, ۷۰۱, ۷۰۴, ۷۰۷, ۷۱۲

بلژیک: ۱۲۲, ۲۲۷, ۲۳۳, ۲۹۷, ۳۷۷, ۴۲۸, ۵۰۷, ۵۶۷, ۵۹۰, ۵۹۴, ۵۹۵, ۵۹۶, ۶۲۹

بلغارستان: ۱۶۳, ۲۹۵

بموك: ١٥٧

بن (آلمان غربى): ١٢٢, ١٦٩, ٢٠٣, ٥٢٥, ٥٨٧, ٥٩٥, ٦١٨, ٦٣٥, ٦٩٠

بندر اسكندرون تركيه: ٥٦٧

بندر الاحمدى كويت: ٣٩٢, ٥٢٠, ٦٠٣, ٦٦٤, ٧٠٥, ٧٠٦

بندر ام القصر: ٦١٠

بندر امام خمينى: ٣١٥

بندر بانياس (سوريه): ٢٩

بندر دمام (عربستان): ٥٨٠

بندر رأس السفينه (عربستان): ٥٧٩

بندر سوئز (مصر): ٦٠٢

بندر شعيبه (الشعيه) كويت: ٣٨٨, ٦٠٣, ٧٠٨

ص: ٨١٠

بندر صقر امارات: ۴۳۸

بندر عبدالله کویت: ۷۰۸

بندر عقبه: ۱۳۹

بندر کویت: ۲۹۱

بندر گناوه: ۵۰۹

بندر میلفورد هیون (انگلیس): ۵۴۴

بندر میناب: ۴۳۸

بندر میناسعود: ۱۲۱

بندر عباس: ۷۱۶, ۶۸۵, ۶۰۶, ۵۹۸, ۵۹۰, ۵۸۴, ۵۳۸, ۵۳۰, ۴۷۱, ۴۵۵, ۴۲۶, ۴۱۸, ۴۱۰, ۳۹۳, ۲۵۱, ۱۷۸, ۲۳, ۲۲

بندر لنگه: ۷۱۶

بنگلادش: ۵۷۳, ۵۴۲

بنین: ۶۹۴

بوانات: ۵۲۲

بورکینافاسو: ۶۹۴

بوشهر: ۷۱۶, ۵۹۹, ۴۹۷, ۴۱۰, ۳۰۳, ۳۰۲, ۲۵۱

بوکان: ۵۹۴, ۳۲۹

بویونس آیرس: ۲۱۹

بهشهر: ۹۱

بیت المقدس: ۶۲

بیجار: ۵۲۱, ۴۵۲

بیروت: ۲۸, ۹۲, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۲۹, ۲۹۴, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۱۰, ۳۳۷, ۳۳۸, ۳۶۴, ۴۰۳, ۴۱۸, ۴۶۲, ۴۹۲, ۵۰۶, ۵۸۳, ۶۹۹, ۶۵۶

بیمارستان ۲۹ بهمن تبریز: ۴۹۷

بیمارستان بقیه الله: ۴۰۸, ۴۰۹

بیمارستان تخصصی برکمن (بروکسل): ۵۹۴

بیمارستان تورمیرن (ژنو): ۶۲۰

بیمارستان سردشت: ۴۲۴

بیمارستان سن لوک (لیون): ۳۱۵, ۴۵۳

بیمارستان سنت یوجینو (رم): ۵۹۵, ۵۹۶, ۶۲۸, ۶۴۳

بیمارستان شهر سالسبورگ (اتریش): ۶۲۹

بیمارستان نظامی مادرید: ۵۹۵, ۶۲۸, ۶۲۹

بیمه لویڈز لندن: ۲۵, ۱۸۹, ۲۲۸, ۳۰۴, ۳۰۵, ۵۷۷, ۶۱۰

پادگان آموزش لشکر ۲۷ عراق: ۳۲۸

پادگان آموزشی قصر (عراق): ۲۲۴

پادگان امام حسن (ع): ۵۹۷

پادگان دژن: ۶۴۲

پادگان زمقی (حلبچه): ۳۲۸

پادگان شهید آیت الله صدر (تهران): ۵۶۷

پادگان شهید بروجردی: ۲۸۹

پادگان قشن (عراق): ۴۸, ۳۲۴, ۳۲۶, ۳۴۱

پاراگوئه: ۱۳۹

پارلمان اروپا: ۲۲۷, ۵۹۶

پارلمان ایران: ۴۱۹

پارلمان فرانسه: ۴۶۵

پاریس: ۲۹, ۶۵, ۲۰۳, ۲۰۴, ۳۱۵, ۳۳۶, ۳۶۷, ۳۸۳, ۴۰۲, ۴۲۱, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۵, ۴۷۵, ۴۷۶, ۵۰۳, ۵۰۹, ۵۱۶,

۵۴۳, ۵۴۶, ۵۹۵, ۶۰۵, ۶۳۷, ۶۶۹, ۶۷۱, ۶۷۲, ۶۷۳, ۶۷۹, ۶۹۶, ۷۱۹

پاسگاه اقامتگاه (عراق): ۶۹

پاسگاه ژاندارمری دهلران: ۳۲

پاسگاه سوره دیزه (عراق): ۲۰۸

پاسگاه شیف چنارکی (عراق): ۶۹

پاسگاه گری باوان (عراق): ۶۹

پاسگاه مرزی "نی خزر" (عراق): ۵۰

پاکستان: ۱۰۲, ۱۷۱, ۲۰۱, ۲۳۳, ۳۳۳, ۴۷۴, ۵۱۷, ۵۱۸, ۵۵۰, ۵۵۱, ۶۲۵, ۶۸۸, ۶۹۵, ۶۹۶, ۷۰۱

پالایشگاه شمال عراق (بیجی): ۱۷۷

پالایشگاه نفت بیلپائو (اسپانیا): ۴۳۸

پاناما: ۵۲۱

پاوه: ۲۸۰, ۵۶۶, ۶۴۳

پایانه نفتی سعودی رأس سفانیه: ۳۸۸

پایگاه آب باره: ۲۸۰

پایگاه آغوظمان (عراق): ۳۲۹

پایگاه آموزش لشکر ۲۷ عراق: ۳۲۸

پایگاه دریایی ام القصر (عراق): ۱۹۷

پایگاه دژن: ۶۶۳

پایگاه دفاع الوطنی (عراق): ۳۲۸

پایگاه رستم بیک (عراق): ۴۷۹

پایگاه روستای حسن آباد: ۶۶۳

پایگاه زمقی (حلبچه): ۳۲۸

پایگاه ژاندارمری شهید خزایی: ۲۸۰

پایگاه سیدصادق (عراق): ۳۷۲

پایگاه سیناوه (عراق): ۹۱

پایگاه شاهیز نیاوه (عراق): ۹۱

پایگاه شویشه: ۲۸۰

پایگاه شهید خلیفه: ۱۹۱

پایگاه شهید رجایی: ۹۱

پایگاه شهید فولادی: ۱۹۱

پایگاه شیراوه (عراق): ۹۱

پایگاه صالح آباد: ۱۱۹

پایگاه عربت (عراق): ۴۷۹

پایگاه قلانه (عراق): ۹۱

پایگاه قله سنگی (عراق): ۲۷۸

پایگاه کانی پانکه (عراق): ۳۲۸

پایگاه کانی سرد: ۶۶۲

پایگاه مقاومت الی بیتک: ۳۳۰

پایگاه مقاومت رشنش: ۲۸۰

پایگاه مقاومت کلکتان: ۷۲۱

پایگاه میدانلر: ۷۲۱

پایگاه نیاوچان: ۲۸۰

ص: ۸۱۱

پایگاه هوایی کرکوک: ۴۸۱

پد صفر (مجنون): ۵۵۲, ۵۵۴, ۶۴۱, ۶۵۸, ۶۷۶, ۶۷۷, ۶۷۸, ۶۷۹

پرتغال: ۷۰۱

پکن: ۷۶, ۱۰۰, ۱۰۶, ۱۳۴, ۱۳۵, ۱۵۹, ۱۶۷, ۱۹۵, ۲۵۵, ۵۵۹

پل دختر: ۷۲۱

پل زلی: ۴۸

پل مواصلاتی خرنند: ۲۱۳

پنجوین: ۱۷۷, ۲۸۹, ۳۷۲

پیرانشهر: ۳۷, ۹۱, ۱۱۱, ۱۳۸, ۴۴۹

تاجیکستان: ۲۲۶

تأسیسات جزیره خارک: ۲۵

تأسیسات نفتی ایران: ۳۵۹, ۵۴۸

تأسیسات نفتی کرکوک: ۱۱۸

تالش: ۸۱

تایلند: ۲۴۵

تایوان: ۲۳۳

تبریز: ۸۱, ۳۵۳, ۴۲۵, ۴۸۲, ۶۸۶

تپه ۱۱۱۴: ۴۶

تپه ۱۱۲۰: ۴۶

تپه ۱۲۰۰: ۴۶

تپه ۱۳۴۰: ۴۶

تپه ۸۶۴: ۴۸, ۳۱۳, ۳۲۴, ۳۲۶

تپه ۸۸۲ (تپه سوخته): ۴۸

تپه ۹۴۵: ۴۸, ۲۶۳

تپه تخم مرغی: ۴۸, ۳۱۳

تپه جنگلی (تپه منافقین): ۱۱۰, ۱۹۱, ۲۰۸, ۲۵۶, ۳۰۱

تپه کمین: ۲۰۷, ۲۰۹

تپه گامو: ۳۲۵

تپه های جنگلی ماووت: ۲۷۶

تربت حیدریه: ۳۰۳

ترکمنستان: ۲۲۶

ترکیه: ۴۲, ۴۳, ۹۱, ۱۰۲, ۱۱۶, ۱۱۸, ۱۴۰, ۱۷۲, ۱۷۳, ۱۷۴, ۱۸۱, ۱۸۲, ۱۸۳, ۲۰۰, ۲۰۱, ۲۲۰, ۲۲۱, ۲۵۵, ۲۵۶, ۲۷۱, ۳۰۲, ۳۰۸, ۳۱۹, ۳۲۱, ۳۳۳, ۳۳۴, ۳۳۶, ۳۴۷, ۳۶۳, ۳۸۲, ۵۰۷, ۵۴۷, ۵۴۸, ۵۶۳, ۵۶۴, ۵۶۷, ۵۷۶, ۵۸۸, ۵۸۹, ۶۰۵, ۶۰۶, ۶۲۵, ۶۳۹, ۶۴۰, ۶۷۵

ترمینال (بندر) نفتی الاحمدی کویت: ۱۹۵, ۲۲۷, ۲۳۹, ۳۰۴, ۳۴۲, ۳۴۴, ۶۹۹, ۷۰۷

ترمینال (پایانه) نفتی جزیره خارک: ۲۰۵, ۲۲۸, ۲۵۲, ۳۶۸, ۴۸۳, ۴۸۸, ۵۹۹, ۶۰۹

ترمینال نفتی کویت: ۲۸, ۳۶۲, ۶۱۳

ترمینال نفتی یومورتالیک: ۱۱۸

تقاطع پل شکسته: ۳۲۸

تکریت: ۶۴۹, ۶۶۲

تگزاس: ۴۰۳, ۴۶۴

تنب بزرگ: ۳۸۸

تنب کوچک: ۳۸۸

تنکابین: ۸۱

تنگه هرمز: ۲۲, ۲۳, ۲۶, ۴۳, ۵۴, ۵۵, ۶۴, ۷۶, ۸۲, ۸۳, ۸۵, ۸۶, ۸۷, ۹۶, ۱۰۰, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۱۱, ۱۲۶, ۱۲۸, ۱۲۹, ۱۳۲, ۱۳۶, ۱۴۱, ۱۴۵, ۱۴۶, ۱۴۷, ۱۵۱, ۱۵۸, ۱۶۲, ۱۷۸, ۱۹۵, ۱۹۷, ۱۹۸, ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۳۷, ۲۳۸, ۲۸۱, ۲۸۴, ۲۹۰, ۳۰۳, ۳۱۵, ۳۲۹, ۳۳۱, ۳۴۳, ۳۴۷, ۳۶۰, ۳۶۱, ۳۷۴, ۳۹۳, ۳۹۴, ۴۱۵, ۴۱۷, ۴۱۸, ۴۱۹, ۴۳۸, ۴۳۹, ۴۵۳, ۴۵۴, ۴۵۵, ۴۶۴, ۴۶۷, ۴۷۰, ۴۷۱, ۴۷۲, ۴۸۲, ۵۱۱, ۵۳۵, ۵۳۸, ۵۳۹, ۵۴۵, ۵۴۶, ۵۵۷, ۵۶۸, ۵۷۰, ۵۷۲, ۵۷۷, ۵۸۱, ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۹۰, ۵۹۳, ۵۹۸, ۶۰۰, ۶۱۰, ۶۱۳, ۶۱۷, ۶۴۳, ۶۶۲, ۶۶۵, ۶۸۴, ۶۸۵, ۶۸۶, ۶۹۳, ۷۰۰, ۷۰۱, ۷۰۵, ۷۰۶, ۷۰۷, ۷۱۷, ۷۲۰

توکیو: ۷۴, ۹۴, ۲۴۵, ۵۰۱, ۵۱۱, ۵۳۹, ۵۴۲

تولوز: ۶۵

تونس: ۳۳۳, ۶۵۷

تهران: ۱۸, ۴۰, ۴۴, ۴۵, ۵۲, ۷۲, ۷۶, ۷۷, ۷۸, ۸۳, ۸۷, ۸۸, ۹۲, ۹۷, ۱۰۱, ۱۰۳, ۱۰۷, ۱۰۸, ۱۱۷, ۱۲۲, ۱۲۷, ۱۴۵, ۱۵۵, ۱۵۹, ۱۷۳, ۱۷۴, ۱۹۷, ۱۸۱, ۱۸۵, ۱۸۹, ۱۹۴, ۲۰۰, ۲۰۵, ۲۱۷, ۲۱۸, ۲۱۹, ۲۲۶, ۲۲۷, ۲۳۰, ۲۳۲, ۲۳۸, ۲۴۰, ۲۴۴, ۲۶۹, ۳۰۸, ۳۳۷, ۳۴۹, ۳۶۲, ۳۶۵, ۳۵۳, ۳۵۶, ۳۶۶, ۳۹۷, ۳۸۱, ۳۸۳, ۴۰۱, ۴۰۲, ۴۱۶, ۴۲۰, ۴۲۱, ۴۲۲, ۴۲۵, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۴۷, ۴۴۸, ۴۵۲, ۴۵۳, ۴۶۰, ۴۶۸, ۴۷۶, ۵۰۶, ۵۱۳, ۵۱۴, ۵۲۸, ۵۳۲, ۵۴۲, ۵۴۴, ۵۴۶, ۵۵۸, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۷, ۵۶۹, ۵۷۱, ۵۸۲, ۵۸۳, ۵۸۹, ۵۹۵, ۶۰۶, ۶۱۱, ۶۲۱, ۶۲۲, ۶۲۳, ۶۳۱, ۶۳۸, ۶۴۳, ۶۴۵, ۶۴۷, ۶۵۱, ۶۶۶, ۶۶۸, ۶۷۰, ۶۹۰, ۶۹۵, ۶۹۶, ۶۹۹, ۷۰۴, ۷۰۷, ۷۱۱, ۷۱۶, ۷۱۹, ۷۷۴

جاده آسفالته مرگه سور به شیروان: ۶۲۸

جاده اسپیدار- یال قشن: ۴۸

جاده بالوسه- ژاژبله: ۴۸

جاده بانه- بوالحسن: ۴۸

جاده بردهوش به یال میراوه: ۲۰۹

جاده بردهوش: ۴۸

جاده بعقوبه: ۴۸۱

جاده پاسگاه پلیس به ژاژیله کوچک: ۲۰۸

جاده پاسگاه پلیس - یال گامو: ۴۸

جاده پاسگاه پلیس به شهرک ماوت: ۲۰۹

جاده پیرانشهر - سردشت: ۵۹۰

جاده ترانزیتی عراق ترکیه: ۳۶۳, ۹۰

جاده توز خرماتو به کرکوک: ۶۴۲

جاده توز خرماتو به نوجول: ۶۴۲

جاده خانقین - قادر: ۲۷۱

جاده خرمال به سیدصادق: ۶۸۴

جاده خلکان به دوکان: ۵۵۷

جاده درزورو به تپه سبز: ۲۰۸

جاده دهوک - زاخو - موصل: ۹۰

ص: ۸۱۲

جاده دیانا- مرگه سور: ۲۲۴

جاده زراین- دربندیخان: ۶۴۲

جاده ژاژیله: ۲۷۳

جاده سلیمانیه- چوارتا: ۴۸

جاده سنگاو- چم چال: ۶۲۴

جاده سنندج- دیواندره: ۲۸۹

جاده سورقالات- ماؤوت: ۴۸

جاده سیدصادق- خرمال: ۹۰

جاده شقلاوه به حیران: ۵۵۷

جاده شقلاوه- حریر: ۳۰۳

جاده شیلادزه به دیرلوک: ۱۲۶

جاده عربت- دربندی خان: ۵۵۷

جاده قلعه چولان- سورقالات- ماؤوت: ۴۸

جاده قمیش- گرده رش- ژاژیله: ۴۸

جاده کاریز- ماؤوت: ۴۸

جاده کرکوک- ارییل: ۵۹۰

جاده کرکوک- دھوک: ۹۱

جاده کمربندی سنندج: ۵۳۳

جاده ماؤوت- پاسگاه پلیس: ۴۸

جاده ماؤوت- سلیمانیه: ۲۷۵, ۲۸۸

جاده ماؤوت: ۴۸

جاده مرگسور (مرگه سور) - ديانا: ۲۳۵, ۱۱۹

جاده مصيف صلاح الدين: ۳۶۳

جاده موصل - اربيل: ۵۹۰

جاده نجف: ۱۲۶

جاده يال گلان: ۲۰۷, ۲۰۹, ۲۶۰

جامعه اقتصادي اروپا، بازار مشترك اروپا (اتحاديہ اروپا): ۸۸, ۱۲۳, ۲۰۳, ۲۶۷, ۲۷۷, ۲۸۵, ۳۷۸, ۴۶۰, ۴۶۲, ۵۹۶, ۶۹۸,

۶۹۹, ۷۱۸, ۷۱۹

جبل الطارق: ۵۷۲

جبهه جنوبي: ۱۷۷, ۲۱۴

جبهه شمال غرب: ۴۶, ۱۰۹

جبهه شمالي: ۱۷۷

جبهه مركزي: ۱۷۷

جده: ۹۲, ۱۸۲, ۱۰۶

جزاير كومور: ۶۹۴

الجزاير: ۶۹, ۳۳۳, ۴۶۹, ۴۷۷, ۶۷۰, ۶۹۴

جزيره (جزاير) مجنون: ۱۸, ۵۵۲, ۵۵۶, ۵۵۷, ۵۶۴, ۶۶۰, ۶۸۱

جزيره ابوموسى: ۲۲, ۳۰۳, ۳۲۹, ۳۴۵, ۳۸۸

جزيره بويان: ۲۹۱

جزيره خارك: ۱۵۸, ۱۶۳, ۱۸۹, ۲۳۹, ۲۵۰, ۲۵۱, ۲۵۲, ۲۶۵, ۳۰۳, ۳۴۲, ۳۶۸, ۴۱۰, ۴۸۲, ۴۸۳, ۴۹۵, ۵۰۶, ۵۰۹, ۵۲۰,

۵۲۸, ۵۷۹, ۵۹۹, ۶۸۴, ۷۱۵

جزیره دیگو گارسیا (اقیانوس هند): ۳۴۳

جزیره سیری: ۳۸۸

جزیره صالحیه: ۳۵۷

جزیره فارسی: ۵۷۹, ۵۸۰, ۵۹۲, ۶۱۰

جزیره فارسیان: ۳۵۸

جزیره قشم: ۳۹۴, ۴۳۸, ۴۵۴, ۴۷۰, ۴۷۱

جزیره کبار: ۱۲۱

جزیره لارک: ۱۸۹, ۲۳۸, ۳۶۸, ۴۸۳, ۴۹۷

جزیره لاوان: ۵۹۲, ۵۹۹, ۶۰۹

جزیره مجنون جنوبی، جزیره جنوبی: ۲۴, ۵۵۲, ۵۵۴, ۵۵۵, ۵۵۶, ۵۶۴, ۵۶۵, ۶۴۱, ۶۵۸, ۶۶۰, ۶۷۶, ۶۷۷, ۶۸۱, ۷۱۹

جزیره هرمز: ۷۰۱

الجزیره: ۶۳۵

جکوان: ۱۹۱

جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران: ۶۰, ۲۹۹, ۴۶۸, ۵۹۱

جمهوری خلق کره: ۶۶۴

جمهوری دمکراتیک یمن جنوبی: ۶۱۹

جنبش (نهضت) عدم تعهد، غیرمتعهدها: ۲۸۳, ۳۶۰, ۳۶۶, ۴۲۱, ۵۳۸, ۵۵۹, ۵۶۰, ۵۸۶, ۶۰۰

جنگل فونتن بلو: ۶۵

جنوب بصره: ۱۷۷

جنوب شرقی آسیا: ۵۷۷

جوانرود: ۵۶۷

جویبار: ۸۱

جهاد (سازندگی) اصفهان: ۲۰۹, ۲۸۸

جهاد (سازندگی) فارس: ۲۰۹

جهاد (سازندگی) مازندران: ۲۰۹

جهاد (سازندگی) همدان: ۲۰۹

جهاد سازندگی استان بوشهر: ۱۴۷, ۴۱۲

جهاد سازندگی نجف آباد: ۲۵۶

جهاد سازندگی: ۱۸۴, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۵۸, ۲۷۳, ۲۷۶, ۲۷۸, ۲۸۸, ۳۰۱, ۳۰۲

جهرم: ۵۲۲

جیبوتی: ۵۴۶

چاد: ۴۵۹, ۶۹۴

چکسلواکی: ۲۳۳, ۶۲۰

چم میراوه: ۴۶

چمچال: ۳۱۴, ۴۸۰, ۶۶۲

چوارتا: ۴۸, ۲۴۹

چین: ۲۰, ۲۳, ۶۱, ۷۶, ۸۴, ۹۶, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۰۶, ۱۱۴, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۲۹, ۱۳۴, ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۴۱, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۵۹, ۱۶۱, ۱۶۲, ۱۶۷, ۱۶۸, ۱۹۵, ۱۹۷, ۲۱۵, ۲۱۷, ۲۱۸, ۲۳۰, ۲۳۳, ۲۴۳, ۲۵۵, ۲۸۱, ۲۸۳, ۲۹۶, ۳۳۱, ۳۴۶, ۳۷۳, ۳۷۴, ۳۷۷, ۳۷۸, ۳۸۰, ۳۹۲, ۳۹۴, ۴۳۱, ۴۳۳, ۴۴۳, ۴۵۴, ۴۵۵, ۴۷۱, ۴۷۲, ۵۱۱, ۵۵۹, ۵۶۰, ۵۷۳, ۵۷۷, ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۸۶, ۵۹۹, ۶۰۰, ۶۰۱, ۶۱۷, ۶۶۸, ۷۰۱, ۷۰۸

حلبچه: ۱۳۸, ۳۲۷, ۳۲۸, ۴۷۹, ۶۲۴

حوزه نفتی رسالت: ۲۵

خاور دور: ۵۷۷, ۳۸۸

ص: ۸۱۳

خاورمیانه: ۶۶, ۱۰۵, ۱۳۰, ۱۴۱, ۱۵۳, ۱۶۲, ۱۸۳, ۱۹۵, ۲۰۶, ۲۲۶, ۲۲۸, ۲۳۰, ۲۳۳, ۲۵۳, ۲۶۷, ۲۶۸, ۲۶۹, ۳۰۸, ۳۴۷,
۳۸۴, ۳۹۸, ۴۰۰, ۴۰۳, ۴۰۸, ۴۳۳, ۴۴۵, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۱, ۴۶۵, ۴۷۵, ۴۷۶, ۴۸۸, ۴۸۹, ۴۹۹, ۵۰۱, ۵۰۴, ۵۱۳, ۵۳۱, ۵۶۳,
۵۶۴, ۶۰۷, ۶۱۱, ۶۳۱, ۶۳۲, ۶۳۳, ۶۵۱, ۶۷۳, ۶۹۱

خرمال: ۹۰, ۲۵۰

خرمشهر: ۲۴۴

خشت: ۵۲۲

خط راه آهن کرکوک - بغداد: ۴۵۱

خلیج عرب: ۱۴۴

خلیج عمان: ۳۶۱, ۵۴۵

خلیج فارس: اکثر صفحات

خمینی شهر: ۸۱

خور عبدالله: ۴۵, ۵۶۶, ۶۰۳, ۶۶۴, ۷۲۰

خور موسی: ۱۲۹

خورفکان (امارات): ۵۷۰

دادستانی انقلاب اسلامی مستقر در وین: ۶۲۰, ۶۲۱

دادستانی ایران: ۳۶

دادسرای انقلاب اسلامی: ۶۵۵

دادگاه استیناف پاریس: ۵۰۷, ۵۰۸

دادگاه تجارت پاریس: ۵۰۷

دادگاه گرانداستانس پاریس: ۵۰۸

دادگاه ورسای فرانسه: ۵۰۸

داد گستری فرانسه: ۵۰۴, ۵۰۵

داراب: ۳۰۳, ۵۲۲

دامغان: ۷۱۶

دانشگاه تهران: ۱۰۱, ۴۴۹

دانشگاه جرج تاون واشنگتن: ۴۴۶

دانشگاه سیتی یونیورسیتی: ۲۹۵

دانشگاه شیراز: ۲۲۱

دانشگاه صنعتی شریف: ۱۱۳

دانشگاه فنی تبریز: ۱۹۴

دانشگاه ویلونوا: ۷۸

دانمارک: ۴۶۸, ۷۱۹

داور دلاویر (امریکا): ۸۵

دبی: ۴۲, ۴۳, ۱۷۸, ۲۳۳, ۳۱۸, ۳۵۸, ۳۸۸, ۴۳۸

دبیرخانه ائمه جمعه: ۴۰۴, ۴۰۵

دره بقاء: ۲۸, ۴۰۳

دیوان داوری لاهه: ۴۶۴

دره شهر: ۸۲

دره هوان: ۴۰۸

دریای خزر: ۶۱۲

دریای سرخ: ۲۹۳, ۴۸۹, ۶۹۷

دریای سیاه: ۶۸۸

دریای عرب: ۶۳, ۴۸۸, ۵۳۰

دریای عمان: ۲۳, ۱۱۱, ۱۴۱, ۲۹۰, ۳۲۸, ۳۴۱, ۳۶۷, ۳۷۴, ۳۸۸, ۳۹۰, ۴۱۶, ۴۱۹, ۴۶۴, ۵۲۷, ۵۷۵, ۶۸۶, ۷۰۵

دژ کانی کا: ۶۸۴

دشت بوجار (دشت باجار): ۲۴, ۲۵۶, ۲۸۹, ۳۰۲

دفاتر نمایندگی امام در سیاه: ۴۷۰

دفتر حافظ منافع انگلستان در تهران: ۹۶, ۱۰۷, ۱۱۶, ۲۰۵, ۲۳۱, ۳۶۵, ۳۸۳, ۴۲۰

دفتر خرید اسلحه ایران در لندن: ۲۰۶

دفتر سازمان ملل در تهران: ۱۰۱

دفتر سازمان ملل در ژنو: ۵۸۷

دفتر (دفاتر) شرکت ملی نفت ایران در لندن: ۳۲, ۴۲۰, ۴۲۱, ۵۳۱

دفتر مطالعات سیاسی و بین المللی وزارت امور خارجه: ۳۷۸, ۳۸۰

دفتر نمایندگی ایران در لندن: ۳۸۳

دمشق: ۱۵۵, ۲۳۰, ۳۳۳, ۳۳۷, ۳۴۷, ۳۶۴, ۳۸۴, ۴۱۶, ۴۶۱, ۴۶۲, ۴۷۶, ۴۹۱, ۴۹۲, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۹, ۵۸۳, ۵۸۴, ۶۰۷, ۶۲۲

۶۲۳

دوحه: ۳۸, ۴۲

الدورین الکرخ بغداد: ۱۱۲

دوکان: ۴۷۹, ۴۸۰

دوگنبدان: ۵۲۱

ده بین: ۵۲۲

دهدشت: ۵۲۱

دهکده ژاژيله: ۴۶

دهکده ميراوه: ۴۶

دهکلان: ۵۲۱

دهلران: ۲۸۰

دهلی نو: ۳۲۲, ۳۱۱

دهوک: ۲۷۱, ۹۹

ديبا (امارات): ۵۷۰

ديوان عالی کشور فرانسه: ۵۰۸

ديوان دره: ۵۳۳, ۵۲۱

رأس الخيمه: ۷۰۱

رشت: ۷۱۶

رم: ۶۷۰, ۶۶۸, ۶۳۰, ۵۹۵, ۶۴۳, ۲۰۳, ۴۳۲, ۱۰۶

رود دياله: ۷۱۲

رودخانه ارس: ۶۱۲

رودخانه چومان: ۴۶

رودخانه دربندی خان: ۲۳۵

رودخانه دجله: ۷۱۲, ۷۰۱

رودخانه زاب: ۱۱۰

رودخانه قلعه چولان: ۲۷۳, ۲۴۹, ۲۴۸, ۱۰۹, ۴۸, ۴۶

رودخانه کارون: ۲۲۱

رودخانه گرگور: ۴۸

رودخانه گلان: ۴۶

رودزیا: ۲۹۵

رودسر: ۱۵۸

ص: ۸۱۴

روستای احمداوا: ۳۱۴

روستای اشینداره: ۵۹۳

روستای اقویان: ۵۹۳

روستای باليسان: ۳۷

روستای بچکه: ۳۶۳

روستای برره که: ۵۹۳

روستای برسیورا: ۱۵۷

روستای برلیسو: ۱۵۷

روستای بسیاد: ۱۳۹

روستای بوئین سفلی: ۲۱۴

روستای بوالحسن: ۳۸, ۶۴۲

روستای بوصلی: ۵۹۳

روستای بی زمقی: ۳۸۶

روستای بیزهی: ۵۹۳

روستای بیناز نعلی: ۵۹۳

روستای بیناز: ۵۹۳

روستای پاره پاره: ۴۵۱

روستای پاسداریاوا: ۳۱۴

روستای پونگینه: ۵۹۳

روستای تابعه دولابی: ۲۴, ۲۸۹

- روستای جعفرآباد: ۳۸۷
- روستای حاجی احمد: ۳۶۳
- روستای حجاجشانه: ۳۱۴
- روستای خوران: ۳۶۳
- روستای خورت بزرگ: ۱۳۹
- روستای خورت کوچک: ۱۳۹
- روستای خوسه: ۳۱۴
- روستای دادوغان: ۳۱۴
- روستای داورخان: ۳۸۷
- روستای دشت قراچ: ۶۶۲
- روستای دگاگا: ۶۶۳
- روستای دگاگاه: ۶۴۳
- روستای دورته: ۵۹۳
- روستای دوری: ۵۹۳
- روستای دولا: ۳۸۶, ۵۹۳
- روستای دیرلوش: ۱۹۲
- روستای زرآب: ۱۵۷, ۱۶۵, ۲۹۶
- روستای زبگی: ۱۳۹
- روستای زورآباد: ۵۹۳
- روستای زورآتا: ۳۸۶

روستای زیارت: ۳۶۳

روستای زیویه: ۳۶

روستای ژاژوکه: ۳۸۶

روستای سرسول: ۳۸

روستای سرکانی: ۱۳۹

روستای سورقلات: ۴۸

روستای سهنسکا: ۵۹۳

روستای شانخسه: ۴۸

روستای شپیلکه: ۳۱۴

روستای شکفتی: ۱۳۹

روستای شلماش آذربایجان غربی: ۴۸۲, ۷۱

روستای شیخ ملا: ۳۱۴

روستای شیخ واسان: ۳۱۴, ۳۷

روستای شینو ابراهیم: ۳۰۲, ۲۸۹

روستای غدیر آباد: ۴۴۹

روستای فریز: ۵۹۳

روستای قلعه رش: ۲۸۹, ۲۴

روستای کارافا: ۱۳۹

روستای کاریزه: ۴۸

روستای کاشتر: ۶۴۲

روستای کانی بلاغی: ۵۹۳

روستای کانی برو: ۳۷

روستای کانی مازی: ۱۳۹

روستای کرداسیوان: ۱۷۸

روستای کفرگی: ۱۳۹

روستای کفریکی: ۱۹۲

روستای کوخان: ۳۶۹

روستای گردگاو: ۱۶۵

روستای گلچیدر: ۵۲

روستای گله وش: ۳۶۹

روستای گله زده: ۳۱۴

روستای گماسک: ۳۱۴

روستای گوفکی کارتز: ۱۷۶

روستای گول گوش: ۳۱۴

روستای گونه: ۳۱۴

روستای گویی تک: ۳۱۴

روستای گه لنا: ۱۷۶

روستای مام یزدنیا: ۵۹۳

روستای مامق (ماموخ): ۲۸۹

روستای ملاشیخ: ۳۰۲, ۲۸۹

روستای ملازاده: ۱۷۶

روستای ملاشیخ (سردشت): ۵۹۴

روستای موکبه: ۴۸

روستای میرسیدا: ۱۳۹

روستای نازین: ۳۱۴

روستای نسرا: ۱۳۹

روستای نماسیاس: ۱۷۶

روستای نی چلان: ۲۷۱

روستای نیسک آباد: ۱۵۷

روستای وزینه: ۳۷

روستای ولی آباد (بانه): ۵۹۴

روستای هزار (بوکان): ۵۹۴

ص: ۸۱۵

روستای هزار مرد: ۳۱۴

روستای هنگ زال (بانه): ۵۹۴

ریاض: ۲۸۴, ۲۸۵, ۴۶۰

زامبیا: ۲۰, ۵۶۰, ۶۰۰, ۶۱۷, ۲۹۵, ۳۶۰

زاهدان: ۷۱۶

زبیدات: ۲۱۲

زرقان: ۵۲۲

زلاندنو: ۲۴۵

زیمبابوه: ۱۴۰

ژاپن: ۲۰, ۲۲, ۵۵, ۹۴, ۹۵, ۱۱۴, ۱۲۱, ۱۲۳, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۲۹, ۱۳۳, ۱۳۵, ۱۶۱, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۹۹, ۲۳۳, ۲۴۴, ۲۴۵, ۲۵۴,
۲۸۳, ۲۹۵, ۳۴۹, ۳۶۷, ۳۶۸, ۳۷۷, ۳۸۰, ۳۹۶, ۴۴۳, ۴۶۸, ۵۰۱, ۵۱۰, ۵۱۱, ۵۳۹, ۵۵۰, ۵۶۴, ۵۷۶, ۵۷۷, ۶۰۱, ۶۱۴, ۶۱۷,
۶۱۸, ۶۳۲, ۷۱۷, ۷۱۸

ژاوه رود: ۶۶۳

ژنو: ۶۰, ۲۹۶, ۳۳۸, ۳۹۱, ۴۰۲, ۵۰۱, ۵۶۱, ۶۲۰, ۶۳۶, ۶۳۷

ساحل عاج: ۶۳۷

ساختمان مرکزی پارازیت عراق: ۳۲۸

ساری: ۶۶۳, ۷۱۶

سازمال ملل متحد: ۵۳۹, ۵۴۱, ۵۴۲, ۵۵۹, ۵۶۰, ۵۷۱, ۵۷۴, ۵۸۷, ۵۹۶, ۶۰۰, ۶۰۱, ۶۱۷, ۶۳۶

سازمان امنیت عراق: ۶۹

سازمان امنیت فرانسه: ۶۳۸

سازمان انرژی اتمی ایران: ۱۰۸, ۵۰۷

سازمان اوپیک: ۹۸, ۱۱۸, ۱۶۳, ۲۱۸, ۳۰۹, ۳۲۱, ۳۲۲, ۳۳۵, ۳۳۶, ۳۳۸, ۳۳۹, ۳۴۸, ۳۴۹, ۳۶۶, ۳۶۷, ۴۰۴, ۴۹۸, ۵۴۷, ۵۴۸, ۵۸۸, ۶۳۹, ۶۴۰, ۷۰۱

سازمان بهداشت جهانی: ۵۶۸

سازمان پیمان آتلانتیک شمالی (ناتو): ۲۶, ۴۳, ۶۲, ۸۳, ۹۵, ۱۱۶, ۱۲۳, ۱۳۴, ۱۷۱, ۲۲۰, ۲۲۱, ۲۳۹, ۳۹۶

سازمان تبلیغات اسلامی: ۳۱۵

سازمان خلع و کنترل سلاح: ۲۶۷

سازمان سیا: ۷۸, ۲۳۹

سازمان صدا و سیما: ۵۹۱

سازمان عفو بین المللی: ۱۶۶

سازمان کنفرانس اسلامی: ۲۸۳, ۳۶۶, ۵۴۲

سازمان محیط زیست جهانی: ۱۶۴

سازمان ملل: ۱۷, ۲۰, ۲۱, ۲۸, ۴۰, ۴۱, ۴۳, ۵۸, ۶۰, ۶۱, ۶۲, ۷۱, ۷۳, ۹۳, ۹۴, ۹۶, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۱۵, ۱۱۶, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۲۳, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۴۱, ۱۴۳, ۱۵۰, ۱۵۳, ۱۵۴, ۱۶۰, ۱۶۱, ۱۶۹, ۱۷۱, ۱۸۷, ۱۹۶, ۲۱۸, ۲۳۰, ۲۸۲, ۲۸۳, ۲۸۴, ۲۹۵, ۲۹۶, ۳۰۷, ۳۱۶, ۳۲۲, ۳۴۷, ۳۵۴, ۳۵۹, ۳۶۶, ۳۶۹, ۳۷۰, ۳۷۱, ۳۷۷, ۳۷۸, ۳۹۰, ۳۹۴, ۳۹۵, ۳۹۶, ۴۱۰, ۴۱۱, ۴۱۸, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۳۰, ۴۴۰, ۴۴۲, ۴۴۴, ۴۵۲, ۴۵۵, ۴۵۷, ۴۶۸, ۴۷۴, ۴۸۳, ۴۸۵, ۵۱۳, ۵۲۵, ۵۳۰, ۵۳۱, ۵۶۷, ۶۸۶, ۶۹۰, ۶۹۹, ۷۰۴, ۷۰۹, ۷۲۱, ۷۲۲

سازمان یونسکو: ۳۱۵

سامرا: ۶۹۱

سافرانشیسکو: ۶۶۵

سانوایا: ۶۴۱

ساوجبلاغ: ۱۱۲

ساوه: ۸۱

سپیدان: ۵۲۲

ستاد پشتیبانی جنگ جهاد سازندگی: ۱۵۸

ستاد تبلیغات جنگ: ۱۰۰, ۲۹۰, ۳۵۴

سد دربندیخان: ۶۶۲, ۷۱۲

سد دوکان: ۳۰۱, ۴۸۰

سد سیستان: ۷۰۰

سردشت: ۲۴, ۵۰, ۱۱۰, ۱۳۸, ۱۴۷, ۱۵۷, ۱۶۵, ۱۷۶, ۱۹۱, ۱۹۲, ۲۴۹, ۲۶۵, ۲۷۸, ۲۸۸, ۲۸۹, ۳۰۲, ۳۰۳, ۳۵۳, ۳۶۹, ۳۷۰,

۳۷۱, ۳۷۲, ۳۸۶, ۳۹۱, ۴۰۸, ۴۰۹, ۴۱۰, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۴۹, ۴۵۱, ۴۵۲, ۴۸۲, ۴۵۷, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۷, ۴۶۸, ۴۹۰, ۴۹۵, ۴۹۶,

۴۲۹, ۴۳۰, ۴۴۲, ۴۴۵, ۴۹۱

سفارت امریکا در عراق: ۶۳۱

سفارت امریکا در عربستان: ۳۸۱, ۶۳۱

سفارت امریکا در کویت: ۶۳۱, ۴۷۲, ۷۰۹

سفارت امریکا در لیبی: ۶۳۱

سفارت انگلیس در تهران: ۳۱, ۳۲, ۴۲۰

سفارت ایتالیا در تهران: ۶۷۱

سفارت ایران در اتریش: ۱۰۳

سفارت ایران در انگلیس (لندن): ۲۳۱, ۲۳۲, ۳۶۵, ۴۲۰

سفارت ایران در بروکسل: ۵۹۶

سفارت ایران در پاریس: ۲۹, ۳۰, ۳۹, ۳۸۳, ۳۸۴, ۴۰۱, ۴۰۲, ۴۰۳, ۴۱۹, ۴۳۱, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۵, ۴۷۵, ۵۰۳, ۵۰۴,

۵۰۵, ۵۱۶, ۵۴۳, ۵۷۵, ۵۸۸, ۶۳۶, ۶۳۷, ۶۳۸, ۶۵۴, ۶۵۵, ۶۶۹, ۶۷۰, ۶۷۹, ۶۹۸, ۷۱۸

سفارت ایران در رم: ۵۹۶

سفارت ایران در لبنان: ۲۹۸

سفارت ایران در مادرید: ۵۳۷

سفارت ایران در هلند: ۶۵۳

سفارت ایران در هند: ۳۱۱, ۳۲۲

سفارت سوئد در تهران: ۲۰۵, ۳۶۵

سفارت عراق در مادرید: ۴۸۷

سفارت عراق در یونان: ۶۵۷

سفارت فرانسه در تهران: ۲۹, ۴۰۱, ۴۱۹, ۴۲۰, ۴۳۱, ۴۳۲, ۴۴۶, ۴۵۷, ۶۲۱, ۶۵۴, ۶۵۵, ۶۷۰, ۶۷۹

سفارت کویت در تهران: ۹۲, ۱۰۱

سفارت اردن در آنکارا: ۳۳۴

سفارت ایالات متحده در بحرین: ۳۸۱

سفارت فرانسه در لبنان: ۶۹۹

سقز: ۲۸۰, ۳۸۷, ۴۰۸, ۴۳۳, ۴۵۱, ۴۵۲, ۵۲۱

سکوی البکر: ۲۳۷, ۳۴۱

ص: ۸۱۶

سكوى العميه: ٢٣٧, ٣٤١

سلماس: ٧٢١

سليمانيه: ٣٧, ٤٨, ٢٤٩, ٢٧١, ٢٧٧, ٣١٤, ٣٢٨, ٤٥١, ٤٨٠, ٥٩٨, ٦٢٤, ٦٤٢

سليم خانى: ١١٩

سماوه: ٦٩

سمنان: ٣٠٣, ٧١٦

سن لويى: ٦٥٤

سنقر: ٢٨١

سنگاپور: ١٩٩

سندج: ٩١, ١٣٨, ٣٣٠, ٤٩٦, ٤٩٧, ٥٢١, ٥٣٥, ٥٦٧, ٦٦٣, ٧١٦

سوئد: ٢٦٧, ٣٠٤, ٣١١, ٣٧٣, ٣٩٣, ٤٦٨, ٥٢٨, ٥٣٢, ٥٥٨, ٥٨٠

سوئيس: ٢٦٧, ٥٧٥, ٦٧٠

سورقالات: ٤٨٠

سوريه: ١٩, ٢٨, ٦٥, ٧٦, ٧٧, ٩٧, ١٥٥, ١٧٠, ١٧١, ٢٠٦, ٢٠٧, ٢٢٠, ٢٢٦, ٢٣٠, ٢٣١, ٢٣٢, ٢٣٣, ٢٤٦, ٢٦٦, ٢٩٩,

٣١٠, ٣١٩, ٣٣٧, ٣٤٧, ٣٦٤, ٣٨٤, ٤٠٣, ٤١٦, ٤٣٣, ٤٦٠, ٤٦١, ٤٦٢, ٤٧٦, ٤٧٧, ٤٩١, ٤٩٢, ٤٩٣, ٥٠٦, ٥٠٧, ٥١٥, ٥١٦,

٥٤٦, ٥٤٩, ٥٨١, ٥٨٢, ٥٨٣, ٥٨٤, ٥٨٧, ٦٠٦, ٦٢٢, ٦٩٩

سومار: ٢٤, ٦٦١

سومالى: ٦١٩

سه راهى الواتان: ٤٥١

سه راهى سيدصادق - خرما - عربت: ٤٩٦

سه راهى قائم (مجنون): ٥٥٢

سه راهی کرکوک به اربیل: ۹۱

سیدصادق: ۲۵۰, ۳۲۸, ۳۷۲, ۴۷۹, ۴۸۰, ۶۲۴

سیدنی: ۲۴۵

سیرالئون: ۶۹۴

سیروان: ۶۲۴

شارجه: ۳۱۸, ۳۱۹, ۳۳۷, ۷۰۷

شاندری: ۳۲۷

شاهرود: ۷۱۶

شرق بصره: ۱۷, ۲۲۵, ۳۵۱, ۵۸۳, ۵۹۷

شرکت ملی نفت ایران: ۲۰۴, ۴۶۵, ۴۲۰, ۴۲۱, ۵۴۴

شرکت ملی نفت کش ایران: ۵۴۴

شرکت نفت کویت: ۷۰۹

شرکت نفت کش های کویت: ۵۷۰

شط العرب (اروندروود): ۸۱

شقلاوله- حریر: ۳۷۲

شلمچه: ۳۷۶

شورای امنیت داخلی فرانسه: ۶۳۷

شورای امنیت سازمان ملل: ۱۷,

۱۸, ۱۹, ۲۱, ۲۲, ۲۵, ۲۸, ۳۱, ۴۰, ۴۱, ۵۷, ۵۸, ۶۰, ۶۱, ۶۲, ۷۳, ۹۳, ۹۴, ۹۶, ۱۰۰, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۱۵, ۱۱۶,
۱۲۱, ۱۲۳, ۱۲۷, ۱۲۸, ۱۳۶, ۱۴۱, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۴۸, ۱۴۹, ۱۵۰, ۱۵۱, ۱۵۳, ۱۵۴, ۱۶۰, ۱۶۱, ۱۶۲, ۱۶۹, ۱۷۹, ۱۸۵,
۱۸۶, ۱۸۹, ۱۹۷, ۱۹۸, ۱۹۹, ۲۰۳, ۲۱۶, ۲۱۹, ۲۲۰, ۲۳۰, ۲۴۳, ۲۴۴, ۲۶۷, ۲۶۸, ۲۸۲, ۲۸۳, ۲۸۶, ۲۹۵, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۰۶

,۴۲۸ ,۴۲۷ ,۴۲۵ ,۴۱۱ ,۳۹۹ ,۳۹۵ ,۳۹۴ ,۳۹۲ ,۳۹۱ ,۳۸۷ ,۳۷۹ ,۳۷۸ ,۳۷۱ ,۳۷۰ ,۳۶۹ ,۳۶۰ ,۳۵۹ ,۳۱۸ ,۳۱۷ ,۳۰۸ ,۳۰۷
,۵۰۳ ,۵۰۱ ,۴۸۷ ,۴۸۶ ,۴۸۵ ,۴۸۳ ,۴۷۴ ,۴۷۳ ,۴۷۰ ,۴۶۹ ,۴۶۸ ,۴۵۷ ,۴۵۶ ,۴۵۵ ,۴۴۴ ,۴۴۳ ,۴۴۲ ,۴۴۱ ,۴۴۰ ,۴۳۱ ,۴۳۰
,۶۰۲ ,۶۰۱ ,۶۰۰ ,۵۹۶ ,۵۸۷ ,۵۸۶ ,۵۸۵ ,۵۷۳ ,۵۷۲ ,۵۷۰ ,۵۶۰ ,۵۵۹ ,۵۴۵ ,۵۴۲ ,۴۱۵ ,۵۲۶ ,۵۲۵ ,۵۱۱ ,۵۱۰ ,۵۰۵ ,۵۰۴
,۶۸۶ ,۶۷۳ ,۶۶۸ ,۶۶۷ ,۶۶۶ ,۶۵۷ ,۶۵۱ ,۶۵۰ ,۶۴۹ ,۶۴۸ ,۶۴۷ ,۶۴۶ ,۶۴۳ ,۶۳۹ ,۶۳۵ ,۶۳۳ ,۶۳۲ ,۶۳۱ ,۶۳۰ ,۶۱۸ ,۶۱۷
۷۲۲ ,۷۲۱ ,۷۱۰ ,۷۰۷ ,۷۰۴ ,۷۰۳ ,۶۹۴ ,۶۹۲ ,۶۹۱ ,۶۹۰ ,۶۸۹ ,۶۸۷

شورای عالی دفاع: ۹۲, ۲۶۶, ۳۷۴, ۵۰۹, ۵۲۲, ۵۲۹

شورای نگهبان: ۵۷

شورای همکاری خلیج فارس: ۴۳, ۵۶, ۸۳, ۹۲, ۹۳, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۵۴, ۱۶۲, ۱۸۵, ۲۸۳, ۲۸۵, ۲۸۶, ۲۹۷, ۳۱۹, ۳۳۳, ۳۸۲

شوروی: ۱۷, ۱۸, ۱۹, ۲۰, ۲۲, ۲۶, ۲۸, ۳۰, ۴۰, ۴۱, ۴۲, ۴۳, ۵۶, ۶۱, ۶۲, ۶۵, ۶۶, ۷۶, ۷۷, ۸۳, ۸۴, ۹۲, ۹۳, ۹۵, ۱۰۱
, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۱۳, ۱۱۵, ۱۲۸, ۱۳۴, ۱۳۶, ۱۴۳, ۱۵۰, ۱۵۲, ۱۵۳, ۱۵۹, ۱۶۱, ۱۶۲, ۱۶۳, ۱۶۸, ۱۶۹, ۱۷۰, ۱۷۲, ۱۷۴, ۱۸۱
, ۱۸۶, ۱۸۷, ۱۸۸, ۱۸۹, ۱۹۴, ۲۰۰, ۲۰۱, ۲۰۲, ۲۰۴, ۲۰۵, ۲۱۹, ۲۲۶, ۲۲۷, ۲۳۳, ۲۴۱, ۲۴۵, ۲۵۳, ۲۵۵, ۲۶۷, ۲۶۸, ۲۷۰
, ۲۸۳, ۲۹۴, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۰۳, ۳۰۴, ۳۰۵, ۳۰۶, ۳۰۸, ۳۱۷, ۳۳۵, ۳۳۶, ۳۴۴, ۳۵۴, ۳۵۹, ۳۶۱, ۳۶۲, ۳۶۴, ۳۷۴, ۳۷۷, ۳۷۸
, ۳۸۰, ۳۸۲, ۳۸۴, ۳۸۸, ۳۹۰, ۳۹۱, ۳۹۲, ۳۹۴, ۳۹۸, ۴۰۱, ۴۱۴, ۴۱۵, ۴۲۹, ۴۳۰, ۴۳۱, ۴۳۳, ۴۳۵, ۴۳۷, ۴۳۸, ۴۴۰, ۴۴۱
, ۴۴۲, ۴۴۳, ۴۴۷, ۴۵۵, ۴۵۶, ۴۵۷, ۴۶۳, ۴۶۹, ۴۷۲, ۴۷۳, ۴۷۴, ۴۸۳, ۴۸۶, ۴۸۹, ۴۹۰, ۵۰۱, ۵۰۲, ۵۱۵, ۵۲۳, ۵۲۴, ۵۲۸
, ۵۳۱, ۵۵۹, ۵۶۰, ۵۶۲, ۵۶۴, ۵۷۱, ۵۷۳, ۵۷۴, ۵۸۰, ۵۸۶, ۶۰۰, ۶۰۱, ۶۰۶, ۶۰۷, ۶۱۲, ۶۱۶, ۶۱۷, ۶۱۹, ۶۲۰, ۶۳۱, ۶۳۲
۶۳۳, ۶۳۴, ۶۴۷, ۶۴۸, ۶۶۶, ۶۶۸, ۶۶۹, ۶۷۳, ۶۷۴, ۶۷۵, ۶۸۸, ۶۹۷, ۷۰۰, ۷۰۸, ۷۱۷

شهر دو گنبدان (گچساران): ۲۵۰

شهر زیبر: ۶۱۰

شهر زور: ۱۶۵, ۲۵۰, ۳۲۸, ۴۷۹, ۵۵۸, ۵۸۹

شهر شقلاوه: ۳۱۴

شهر شیروان: ۱۱۹

شهر صلاح الدین: ۷۲۱

شهر کویته: ۵۱۷

شهر مندلی عراق: ۶۶۱

شهرداری بندرعباس: ۵۹۱, ۲۳

شهرداری تهران: ۳۴۹

شهرداری مریوان: ۵۹۴

شهردوز عراق: ۴۵۱

شهرستان شفت: ۱۱۲

شهرستان لوشان: ۸۱

شهرستان نقاب جوین: ۱۵۸

شهرک اطروش (اتروش): ۶۸۴

ص: ۸۱۷

شهرک الثوره بغداد: ۱۹۲, ۴۹۶

شهرک الشعلة بغداد: ۱۲۶

شهرک جنوبي حاجی نامق: ۳۷۲

شهرک ميرآباد (سردشت): ۵۵۷

شهرکرد: ۷۱۶

شهریار: ۱۱۲

شيارخوام: ۴۶

شيراز: ۳۸, ۳۵۳, ۶۵۲, ۵۲۲, ۷۱۶

شيلادزه: ۱۲۰

شيلي: ۱۳۹

صحراى طبس: ۲۹۴

صندوق پول عربى: ۲۳۳

صنعا (يمن جنوبى): ۵۲۶

طائف (عربستان): ۴۸۹, ۶۲۲

عدن (يمن جنوبى): ۶۱۹

عراق: اكثر صفحات

عربت: ۱۲۶, ۳۲۷, ۳۲۸, ۵۸۹, ۶۲۴

عربستان سعودى: ۲۲, ۵۶, ۶۴, ۷۴, ۷۵, ۷۶, ۷۸, ۹۷, ۱۰۶, ۱۴۲, ۱۵۱, ۱۷۰, ۱۷۱, ۱۸۶, ۱۹۵, ۲۲۰, ۲۳۳, ۲۵۳, ۲۶۶, ۲۶۷,
۲۸۴, ۲۸۵, ۲۹۲, ۳۰۸, ۳۰۹, ۳۱۶, ۳۲۱, ۳۲۲, ۳۳۶, ۳۴۲, ۳۴۵, ۳۵۸, ۳۶۳, ۳۶۶, ۳۸۱, ۳۸۲, ۳۸۸, ۴۰۴, ۴۱۶, ۴۳۳, ۴۳۹,
۴۶۰, ۴۶۴, ۴۸۸, ۴۸۹, ۵۲۰, ۵۲۶, ۵۴۷, ۵۴۸, ۵۵۰, ۵۶۲, ۵۶۳, ۵۶۴, ۵۷۶, ۵۷۷, ۵۸۳, ۵۸۴, ۵۸۷, ۵۸۸, ۵۸۹, ۶۰۳, ۶۰۷,
۶۱۳, ۶۲۲, ۶۲۵, ۶۳۱, ۶۶۲, ۶۷۵, ۶۹۲, ۶۹۳, ۶۹۷, ۷۰۱, ۷۱۳

عقره: ۹۹, ۱۲۶, ۶۸۴

علی غربی: ۱۲۶

علی آباد کتول: ۸۱

عمادیه: ۳۶۴, ۵۳۵

عمان: ۷۶, ۸۶, ۸۷, ۱۰۶, ۱۵۱, ۱۸۶, ۳۸۲, ۴۱۶, ۴۲۸, ۷۰۱

غنا: ۲۰, ۱۵۳, ۳۶۰, ۳۸۰, ۵۶۰, ۵۸۶, ۶۰۰, ۶۱۷, ۶۱۸

فارسان: ۷۱۶

فاو: ۱۷, ۱۰۲, ۱۲۹, ۱۷۷, ۱۹۷, ۳۰۴, ۳۴۹, ۳۷۶, ۳۷۹, ۵۵۶, ۵۵۷, ۷۲۰

فجیره: ۳۶۱, ۵۱۱, ۷۰۶

فرات: ۷۰۱

فرانسه: ۱۹, ۲۱, ۲۲, ۲۵, ۲۶, ۲۷, ۲۹, ۳۰, ۳۱, ۳۹, ۴۱, ۵۲, ۵۵, ۶۱, ۶۲, ۶۵, ۷۵, ۹۵, ۱۰۴, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۲۱, ۱۲۲, ۱۳۴, ۱۳۶, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۶۱, ۱۶۲, ۱۷۵, ۱۷۸, ۲۰۳, ۲۰۴, ۲۰۵, ۲۴۵, ۲۶۶, ۲۸۳, ۲۹۶, ۳۱۱, ۳۱۵, ۳۳۰, ۳۳۶, ۳۳۷, ۳۴۷, ۳۴۸, ۳۴۹, ۳۶۷, ۳۷۸, ۳۸۰, ۳۸۲, ۳۸۳, ۳۸۴, ۳۹۲, ۴۰۱, ۴۰۲, ۴۰۳, ۴۱۱, ۴۱۲, ۴۱۶, ۴۱۹, ۴۲۰, ۴۲۱, ۴۳۲, ۴۳۳, ۴۴۳, ۴۴۴, ۴۴۶, ۴۵۲, ۴۵۳, ۴۵۷, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۶۰, ۴۶۳, ۴۶۵, ۴۶۶, ۴۶۸, ۴۷۵, ۴۷۶, ۴۹۸, ۴۹۹, ۵۰۳, ۵۰۴, ۵۰۷, ۵۰۸, ۵۱۰, ۵۱۶, ۵۳۱, ۵۴۲, ۵۴۳, ۵۴۴, ۵۴۵, ۵۴۶, ۵۵۰, ۵۵۹, ۵۶۰, ۵۶۴, ۵۷۳, ۵۷۴, ۵۷۵, ۵۸۰, ۵۸۱, ۵۸۶, ۵۸۷, ۵۸۸, ۶۰۰, ۶۰۱, ۶۰۵, ۶۱۱, ۶۱۷, ۶۲۱, ۶۳۶, ۶۳۷, ۶۳۸, ۶۳۹, ۶۴۴, ۶۴۵, ۶۴۶, ۶۴۸, ۶۵۳, ۶۵۴, ۶۵۵, ۶۵۶, ۶۵۷, ۶۶۸, ۶۶۹, ۶۷۰, ۶۷۱, ۶۷۲, ۶۷۳, ۶۷۴, ۶۷۹, ۶۸۷, ۶۸۸, ۶۸۹, ۶۹۰, ۶۹۶, ۶۹۸, ۶۹۹, ۷۰۰, ۷۰۳, ۷۰۶, ۷۰۷, ۷۰۸, ۷۱۰, ۷۱۱, ۷۱۴, ۷۱۸, ۷۱۹

فرانکفورت: ۴۲۱

فرحات (مرز ایران و افغانستان): ۲۹۷

فرمانداری اورمانات: ۲۲۵

فرمانداری پاوه: ۲۲۵

فرودگاه اورلی: ۵۰۵

فرودگاه بین المللی رم: ۵۹۵

فرودگاه تهران: ۷۱۵

فرودگاه جدّه: ۶۰۷

فرودگاه ریودوژانیرو: ۱۳۹

فرودگاه ژنو: ۳۰, ۵۶۱, ۵۷۴, ۵۷۵, ۵۸۷, ۶۰۴, ۶۲۰, ۶۲۱, ۶۳۸, ۶۵۵, ۶۷۹

فرودگاه مهرآباد: ۶۰۷

فرودگاه نوشهر: ۱۱۲

فرودگاه هیث رو (لندن): ۳۸۳

فسا: ۵۲۲

فکه: ۲۱۲

فنلاند: ۴۴۴

قاهره: ۶۰۲, ۲۸۱

قبرس: ۵۷۵

قرارگاه نظامی چمچال: ۴۷۹

القرنه: ۷۱, ۱۷۸, ۲۲۵, ۳۷۱, ۷۰۵

قروه: ۷۱۶, ۵۲۱

قزوین: ۷۱۶

قصر شیرین: ۲۲۵, ۴۸۱

قطر: ۴۲, ۶۴, ۱۰۶, ۱۸۶, ۱۹۵, ۳۸۲, ۴۲۸

قلعه دیزه: ۲۵۶, ۲۸۹, ۳۰۱, ۴۸۰, ۶۲۶

قله ۱

قله (شاخ) قشن: ۴۶, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۵۹, ۲۶۳, ۲۶۴, ۳۲۴, ۴۰۷

قله ۱۲۴۰: ۴۶

قله ۱۴۸۰: ۴۶

قله ۱۵۱۴: ۴۶

قله ۱۵۲۰: ۴۶

قله ۱۵۳۰: ۴۶

قله ۱۵۳۵: ۴۶

قله ۱۶۰۹: ۴۶

قله ۱۶۲۰: ۴۶

قله ۱۸۴۰: ۴۶

قله ۲ قشن: ۴۶, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۵۹, ۲۶۲, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۳, ۲۸۷, ۳۲۴, ۳۲۵, ۳۲۶, ۳۴۱, ۳۸۶, ۴۰۷

قله ۲۳۸۵ گامو: ۴۶

قله ۳ قشن: ۴۶, ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۲, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۳, ۲۸۷, ۳۲۴, ۳۴۱, ۳۸۶, ۴۰۷

ص: ۸۱۸

قله ۸۶۴: ۲۸۷

قله کمین: ۲۵۹

قله گامو: ۸۰, ۸۱

قله گلان (اصلی): ۲۱۰

قله گلان بزرگ (۱۶۸۰ متر): ۴۶

قله گلان کوچک (۱۶۲۳ متر): ۴۶

قم: ۸۱, ۱۵۸, ۲۳۸, ۴۲۲, ۶۸۴, ۷۱۶

قمشه: ۷۱۶

قمشیر: ۳۶۹

قوه اجرائیه: ۶۱۱

قوه قضائیه: ۶۱۱, ۶۷۶

کابل: ۶۹۵

کاخ الیزه: ۴۴۶, ۴۵۸

کاخ دادگستری فرانسه: ۶۰۵

کاخ سفید: ۴۴, ۸۴, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۳۳, ۲۳۹, ۲۵۵, ۲۶۷, ۳۷۷, ۴۱۲, ۴۴۳, ۴۸۴, ۴۸۹, ۴۹۰, ۵۲۹, ۵۴۲, ۵۸۶, ۵۹۹, ۶۳۳, ۶۳۴

کاخ صدام حسین در بغداد: ۴۷۹, ۴۸۱

کاخ کرملین: ۲۲۶, ۴۵۶, ۴۷۳, ۴۸۹, ۶۴۸

کاخ نخست وزیر فرانسه: ۶۳۷

کاراکاس: ۲۲۰

کارخانه اسلحه سازی اشتایر (اتریش): ۳۰۳

کازرون: ۵۲۲

کاشان: ۱۵۸, ۳۰۳, ۷۱۶

کالیفرنیا: ۳۴۳

کامرون: ۶۹۴

کامیاران: ۵۲۱, ۶۴۲, ۶۶۳

کانادا: ۱۲۱, ۲۹۵, ۴۶۸

کانال سوئز: ۲۹۳, ۶۰۲

کانی پانکه (کردستان عراق): ۶۲۴

کنالم: ۷۱۶

کراچی (پاکستان): ۵۵۰

کراچی: ۶۹۶

کریلا: ۴۷۰

کرج: ۱۱۲

کردستان عراق: ۳۷, ۸۲, ۹۹, ۱۱۹, ۱۶۵, ۱۶۶, ۱۷۶, ۲۳۷, ۲۷۱, ۲۷۶, ۳۱۴, ۳۲۶, ۳۵۵, ۳۶۴, ۳۸۶, ۴۲۲, ۴۷۹, ۴۹۶, ۵۳۵

۵۳۶, ۵۵۸, ۵۹۳, ۶۲۴, ۶۴۵

کرکوک: ۱۷۴, ۳۲۱, ۴۸۰, ۴۹۶, ۶۲۵, ۷۱۲

کرمان: ۷۱۶

کره: ۵۷۷

کره جنوبی: ۱۳۵, ۲۳۳, ۳۶۸

کره شمالی: ۱۳۵, ۲۳۳, ۳۱۷, ۳۷۳, ۳۹۲, ۴۳۳, ۴۳۹

کلیسای سرکیس مقدس تهران: ۲۴۵

کلیسای کاتولیک در بغداد: ۶۲۴

کلینیک دانشگاهی ارسم (بروکسل): ۵۹۴

کمارج: ۵۲۲

کمیته امور خارجه مجلس نمایندگان امریکا: ۱۵۱

کمیته بین المللی صلیب سرخ: ۵۸, ۶۰, ۲۳۲, ۳۰۶, ۴۶۸, ۵۷۳

کمیته روابط خارجی مجلس سنای امریکا: ۲۷, ۳۹۶, ۳۹۷

کمیته فرعی امور اروپا و خاورمیانه در مجلس نمایندگان امریکا: ۳۹۶

کمیته نیروهای مسلح سنا: ۳۰۵

کمیته نیروهای مسلح مجلس نمایندگان امریکا: ۱۷۵

کمیسیون ای اتمی فرانسه: ۵۰۷, ۵۰۸

کمیسیون خارجی مجلس آلمان فدرال: ۵۸۶

کنسولگری ایران در ژنو: ۶۲۰

کنسولگری ایران در شهر منچستر: ۳۱, ۷۲, ۸۷, ۹۷, ۱۰۸, ۱۱۷

کنسولگری شوروی در پاکستان: ۵۱۷

کنگو: ۲۰, ۲۹۵, ۳۶۰, ۳۸۰, ۵۶۰, ۵۸۶, ۶۰۰, ۶۱۷

کنیا: ۱۶۴

کوار: ۵۲۲

کوه پل بالوسه: ۴۸

کوه سنگی: ۴۸۰

کوه شوشو: ۴۶

کوه گزنه: ۱۲۰

کوهستک: ۲۳, ۳۹۴, ۴۳۸, ۴۵۴

کوهبنان: ۱۱۲

کویت: ۲۲, ۲۵, ۲۶, ۲۷, ۲۸, ۴۰, ۴۱, ۴۵, ۵۴, ۵۵, ۵۶, ۶۴, ۷۱, ۷۲, ۷۴, ۷۵, ۷۶, ۷۷, ۸۳, ۸۵, ۹۲, ۹۳, ۹۶, ۱۰۰, ۱۰۱, ۱۰۳, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۱۵, ۱۲۰, ۱۲۱, ۱۳۴, ۱۴۵, ۱۵۰, ۱۶۲, ۱۶۸, ۱۷۱, ۱۷۲, ۱۸۲, ۱۸۵, ۱۸۶, ۱۸۷, ۱۸۹, ۱۹۵, ۱۹۷, ۱۹۸, ۲۱۶, ۲۱۷, ۲۲۶, ۲۲۷, ۲۲۸, ۲۳۰, ۲۳۸, ۲۳۹, ۲۴۳, ۲۵۱, ۲۵۲, ۲۵۳, ۲۵۵, ۲۶۶, ۲۷۰, ۲۸۴, ۲۸۳, ۲۹۱, ۲۹۲, ۲۹۳, ۲۹۴, ۲۹۶, ۲۹۷, ۲۹۸, ۳۰۴, ۳۰۵, ۳۰۸, ۳۰۹, ۳۱۶, ۳۱۸, ۳۲۰, ۳۳۳, ۳۳۴, ۳۳۶, ۳۴۲, ۳۴۳, ۳۴۴, ۳۵۸, ۳۵۹, ۳۶۱, ۳۶۲, ۳۶۶, ۳۷۶, ۳۸۰, ۳۸۱, ۳۸۲, ۳۸۸, ۳۹۱, ۳۹۲, ۳۹۸, ۳۹۹, ۴۱۶, ۴۱۷, ۴۱۸, ۴۲۸, ۴۲۹, ۴۳۰, ۴۳۵, ۴۳۶, ۴۳۸, ۴۳۹, ۴۴۷, ۴۴۹, ۴۵۳, ۴۵۴, ۴۶۱, ۴۶۴, ۴۶۸, ۴۷۲, ۴۷۳, ۴۸۹, ۴۹۳, ۵۰۱, ۵۰۲, ۵۰۵, ۵۰۶, ۵۱۱, ۵۱۲, ۵۱۵, ۵۲۰, ۵۲۶, ۵۲۷, ۵۲۸, ۵۳۱, ۵۳۲, ۵۳۶, ۵۳۸, ۵۴۱, ۵۴۲, ۵۴۶, ۵۴۸, ۵۵۶, ۵۵۷, ۵۶۰, ۵۷۰, ۵۷۲, ۵۷۳, ۵۷۷, ۵۷۹, ۵۸۰, ۵۸۲, ۵۸۵, ۵۸۷, ۵۸۸, ۵۸۹, ۵۹۲, ۶۰۰, ۶۰۳, ۶۰۴, ۶۱۳, ۶۱۴, ۶۱۵, ۶۱۶, ۶۲۲, ۶۳۱, ۶۳۳, ۶۳۴, ۶۵۳, ۶۶۴, ۶۶۸, ۶۶۹, ۶۷۴, ۶۸۶, ۶۸۹, ۶۹۴, ۶۹۵, ۷۰۱, ۷۰۶, ۷۰۷, ۷۰۸, ۷۰۹, ۷۱۰, ۷۱۱, ۷۱۳, ۷۱۴

کویت (پاکستان): ۵۵۰

گابن: ۶۹۴

گامبیا: ۶۹۴

گچساران: ۳۶۷

گرجستان: ۲۲۶

گردنه خان: ۳۵

گردنه سرگلو: ۲۱۰

ص: ۸۱۹

گردنه صلوات آباد (سندج): ۵۶۷, ۱۳۸

گرماب: ۲۶۵, ۲۱۰

گلوگاه: ۷۱۶

گمرک فرانسه: ۶۲۱, ۶۰۴

گورستان شیخ احمد (اریل): ۳۷

گیلان غرب: ۷۱۶, ۶۶۲

گینه بیسائو: ۶۹۴

لار: ۵۲۲

لارستان: ۸۱

لبنان: ۲۸, ۱۱۴, ۱۴۵, ۱۷۲, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۱۰, ۳۳۵, ۳۳۷, ۳۴۷, ۳۵۲, ۳۶۴, ۳۷۷, ۳۸۱, ۴۰۳, ۴۶۱, ۴۶۲, ۴۹۱۵۴۳, ۶۹۹۶۵۲, ۶۷۹, ۶۳۱, ۵۸۳, ۵۸۲, ۵۶۲, ۵۴۶

لردگان: ۷۱۶

لندن: ۴۵, ۵۴, ۸۶, ۸۸, ۹۲, ۱۱۶, ۱۱۷, ۱۷۸, ۱۹۰, ۱۹۳, ۱۹۵, ۲۰۵, ۲۰۶, ۲۰۷, ۲۳۲, ۲۳۳, ۲۸۲, ۳۰۴, ۳۳۷, ۳۴۶, ۳۶۵, ۷۱۷, ۶۷۳, ۶۵۲, ۵۸۳۶۴۹, ۵۶۲, ۵۴۶, ۵۴۴, ۴۸۳, ۴۶۲, ۴۶۰, ۳۹۳, ۳۸۳

لیبیا: ۲۵, ۳۴۲, ۵۲۰, ۵۲۱, ۵۲۲, ۵۲۸, ۵۳۸, ۵۳۹, ۶۹۳

لیبی: ۱۰۲, ۱۹۴, ۲۳۲, ۲۳۳, ۲۶۷, ۳۰۳, ۳۲۰, ۳۳۳, ۴۳۳, ۴۵۹, ۵۰۵, ۶۱۹

لیرکسون: ۳۷۳

لیون: ۳۱۵, ۶۵

ماؤوت، شهر ماؤوت: ۲۴, ۳۵, ۴۶, ۴۸, ۸۰, ۱۰۹, ۱۱۰, ۱۵۶, ۱۷۶, ۱۹۱, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۱۴, ۲۴۸, ۲۴۹, ۲۵۸, ۲۶۲, ۵۰۰, ۴۸۰, ۴۲۲, ۴۰۷, ۳۴۰, ۳۲۶, ۳۲۵, ۳۲۴, ۳۱۳, ۲۹۷, ۲۸۷, ۲۷۷, ۲۷۶, ۲۷۵, ۲۷۴, ۲۷۳, ۲۶۵, ۲۶۴, ۲۶۳

مادرید: ۶۲۸, ۵۵۹, ۵۳۷, ۵۳۵, ۴۸۶

مارسی: ۶۵

مالدیو: ۶۹۴

مالی: ۶۹۴

ماهشهر: ۱۲۹

مجلس اتریش: ۳۰۳

مجلس خبرگان: ۵۲۸, ۵۲۷, ۴۲۵

مجلس سنای امریکا: ۸۳, ۴۲۸, ۴۲۹, ۵۱۳, ۵۲۷, ۶۱۳

مجلس شورای اسلامی: ۵۳, ۵۴, ۵۷, ۲۳۸, ۴۰۴, ۴۰۵, ۴۱۰, ۴۲۲, ۵۶۶, ۷۱۲

مجلس عوام انگلیس: ۵۳۱

مجلس عوام کانادا: ۹۴

مجلس ملی فرانسه: ۴۵۹

مجلس نمایندگان امریکا (کنگره): ۲۷, ۴۳, ۴۴, ۷۵, ۱۳۴, ۱۴۲, ۱۴۴, ۱۵۲, ۱۶۳, ۱۷۱, ۱۷۴, ۱۷۵, ۲۰۱, ۲۰۲, ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۱۷, ۲۵۳, ۲۵۵, ۲۸۳, ۲۹۳, ۲۹۴, ۳۰۸, ۳۰۹, ۳۳۵, ۳۶۱, ۳۷۶, ۳۸۰, ۳۸۹, ۳۹۶, ۳۹۷, ۴۱۷, ۴۲۹, ۴۴۷, ۴۴۸, ۴۵۳, ۴۷۲, ۴۷۳, ۴۸۵, ۴۸۸, ۴۸۹, ۵۱۱, ۵۱۳, ۵۲۷, ۵۳۰, ۵۳۶, ۵۶۸, ۵۷۱, ۵۸۶, ۵۹۹, ۶۰۹, ۶۱۳, ۶۵۲, ۶۶۵, ۶۶۶

مجمع عمومی بانک مرکزی: ۸۸

مدیترانه: ۴۳, ۲۹۳, ۴۶۲

مدینه (عربستان): ۵۳۷, ۶۰۷

مراکش: ۱۸۰, ۳۳۳

مرکز اسلامی رم: ۶۴۳

مرکز برق چناقچیان: ۳۲۸

مرکز پزشکی شهدای تجریش: ۶۸۵

مرکز پلیس راه بغداد - مقدادیه: ۱۷۶

مرکز تجاری فرانسه در ایران: ۶۷۹

مرگه سور (مرگسور): ۱۱۹, ۲۱۳, ۲۲۴, ۲۳۵, ۲۳۶, ۳۱۴, ۳۶۴

مرند: ۱۱۲

مربوان: ۵۲, ۹۱, ۱۲۰, ۱۴۷, ۱۵۷, ۱۷۶, ۲۵۰, ۲۸۰, ۳۱۴, ۳۲۸, ۳۶۳, ۵۲۱

مسجد الزهرا (بیروت): ۴۷۰

مسقط: ۵۳۰, ۷۰۱

مسکو: ۵۲, ۷۷, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۳۹, ۱۶۲, ۱۷۱, ۱۷۲, ۱۸۹, ۲۱۹, ۲۲۶, ۲۶۷, ۲۸۱, ۲۸۳, ۲۹۷, ۳۱۶, ۳۱۷, ۳۳۶, ۳۴۴, ۳۶۱,
۳۷۷, ۳۹۱, ۳۹۴, ۴۰۱, ۴۱۵, ۴۳۰, ۴۳۳, ۴۴۰, ۴۴۳, ۴۵۵, ۴۵۶, ۴۵۷, ۴۶۰, ۴۶۱, ۴۷۴, ۴۷۵, ۴۸۹, ۴۹۰, ۴۹۱, ۵۰۲, ۵۴۹,
۵۵۹, ۵۶۴, ۶۰۲, ۶۰۴, ۶۰۶, ۶۱۹, ۶۴۷, ۶۴۸, ۶۶۶, ۶۶۹, ۶۷۴, ۶۷۵, ۶۸۴, ۷۱۷

مشهد: ۱۵۸, ۷۱۶

مکه: ۶۰۷, ۷۰۵

ممسنی: ۵۲۲

منامه: ۴۲, ۴۷۱

منچستر: ۷۲, ۸۷, ۲۳۲, ۴۲۰

منطقه آریان ترکیه: ۳۲۱

منطقه آغجلر: ۶۶۲

منطقه آویهنک (سنندج): ۵۳۵

منطقه الشوطه در شهر کاظمین: ۱۲۶

منطقه الفضیله در بغداد: ۱۲۶

منطقه الکراده بغداد: ۱۲۶

منطقه اوزانی در حومه جنوبی بیروت: ۲۹۹

منطقه برادوست: ۲۷۱

منطقه بزوش: ۶۶۳

منطقه بلد: ۴۸۱

منطقه بمو: ۲۲۵

منطقه پهنه کلا: ۶۶۳

منطقه تنگ فنی: ۷۲۱

منطقه جم سورک: ۶۶۲

منطقه جناح: ۱۳۸

منطقه چاکو: ۴۴۹

منطقه حاج عمران: ۶۴۲

منطقه حریر استیلک: ۳۷۲

منطقه خالدار: ۱۱۱

منطقه خالص: ۴۸۱, ۴۸۰

منطقه خانه شور (جوانرود): ۵۶۷

ص: ۸۲۰

منطقه خورخوره: ۳۸۷

منطقه دهک: ۳۶۴

منطقه دهوک: ۴۹۶, ۱۹۲, ۹۹

منطقه دیانا: ۹۹

منطقه دیرلوک: ۱۲۰

منطقه ریشن: ۳۶۳

منطقه زاخو: ۵۳۳, ۳۴۲, ۳۱۴, ۸۲

منطقه سنگاو: ۶۶۲

منطقه سیلو: ۱۱۱

منطقه سیویه: ۶۶۳

منطقه شقلاوه: ۷۲۱, ۲۲۴

منطقه شیخان: ۶۸۴, ۳۶۴, ۱۹۲

منطقه شیلادزه: ۶۹

منطقه صالح آباد: ۱۹۱

منطقه صیدلو: ۲۳۷

منطقه عقره: ۱۹۲

منطقه عملیاتی حسینیہ: ۲۱۴

منطقه عملیاتی شمال پنجوین: ۳۱۴

منطقه عملیاتی شمال پنجوین: ۳۷۲

منطقه عملیاتی فاو: ۱۱۰

منطقه عملیاتی فتح ۷: ۳۶۹

منطقه عملیاتی لشکر ۵ نصر: ۶۴۱

منطقه عملیاتی نصر ۴: ۴۴, ۲۳۵, ۲۷۳, ۲۹۷, ۲۶۳, ۳۱۳, ۳۱۴, ۳۲۶, ۳۲۸, ۳۴۰, ۳۴۱, ۴۰۸, ۴۲۲

منطقه عملیاتی نصر ۵: ۳۷۲, ۳۰۱

منطقه عملیاتی نهر عنبر: ۱۱۰

منطقه عمومی سومار: ۶۴۱

منطقه عمومی گناو- ماووت: ۱۹۱

منطقه قره تپه: ۴۸۰

منطقه قلندر: ۹۹

منطقه کاشتر: ۶۶۳

منطقه کلاشین: ۶۴۲

منطقه کمپرین: ۴۸۰

منطقه کومالی: ۱۲۰

منطقه کهنه ریگ سومار: ۶۴۱, ۶۶۱

منطقه گردگو: ۴۹۶

منطقه گوهرخاله (کردستان عراق): ۵۹۳

منطقه لالان: ۱۹۲

منطقه مادی (بیروت): ۳۳۸

منطقه مام یزدنیا: ۳۸۶

منطقه میرآباد: ۶۴۲

منطقه میمک: ۳۵, ۵۲, ۶۸, ۶۹, ۸۱, ۱۱۹, ۲۲۴

منطقه نفتی چندیناوه: ۹۱

منطقه نهرعنبر: ۲۱۲

موریتانی: ۳۳۳, ۳۶۶, ۶۵۷

موزامبیک: ۲۹۵

موسیان: ۱۱۰

موصل: ۹۹, ۵۳۵, ۵۶۷

مهاباد: ۹۱, ۴۱۰

مهران: ۳۷۶

میبد: ۷۱۶

میدان فردوسی: ۴۴۹

میدان مقدم خیابان ابوذر تهران: ۴۷۷

میدان مکولیکان: ۱۱۹

میدان نفتی ابوالبوخوش: ۱۲۴

میدان نفتی رسالت (رستم): ۵۹۲, ۶۰۹, ۶۱۰

میدان نفتی سلمان: ۱۲۴

میناب: ۶۸۵

ناحیه المستل (حومه بغداد): ۳۵۱

ناحیه بشدار: ۱۷۸

ناصریه: ۳۴۲, ۴۹۶

نامیبیا: ۶۲۶

ناودشت: ۸۲

نروژ: ۸۶, ۵۴۴, ۶۵۷, ۶۳۶

نماینده‌گی ایران در آتن: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در آنکارا: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در ابوظبی: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در الجزایر: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در بیروت: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در پکن: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در خارطوم: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در دمشق: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در دوحه: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در دهلی نو: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در رباط: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در سازمان ملل متحد: ۳۸, ۵۸, ۵۹, ۱۰۰, ۲۴۴, ۲۹۶, ۳۷۰, ۳۸۷, ۴۹۷

نماینده‌گی ایران در صنعا: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در عدن: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در فرانکفورت: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در کویت: ۱۰۰

نماینده‌گی ایران در لندن: ۱۰۰

نماینده گی ایران در ماناگوا: ۱۰۰

نماینده گی دائمی عراق در سازمان ملل: ۵۸, ۲۲۵, ۳۷۰, ۴۹۷

نواکشوت: ۳۶۶

نور: ۷۱۶

نوشهر: ۸۱, ۱۱۲

نوفل لوشاتو: ۵۰۵

نهر صوئیب: ۶۸۱, ۶۸۲, ۷۱۹

نهضت سوادآموزی: ۱۵۸

نیجر: ۶۹۴

نیروگاه اتمی بوشهر: ۱۰۸

ص: ۸۲۱

نیروگاه رامین اهواز: ۶۱۲

نی ریز: ۵۲۲

نیکوزیا: ۱۰۱, ۲۵۲, ۵۰۷

نیویورک: ۷۳, ۲۲۰, ۲۶۸, ۴۶۸, ۵۶۰, ۵۸۶, ۶۰۱, ۶۵۰, ۶۸۹, ۶۹۰

واشنگتن: ۴۰, ۴۳, ۶۴, ۶۶, ۷۵, ۷۸, ۱۰۶, ۱۲۲, ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۴۶, ۱۷۱, ۱۷۴, ۱۸۵, ۱۸۹, ۱۹۵, ۲۰۲, ۲۰۶, ۲۱۶, ۲۲۸,

۲۲۹, ۲۵۴, ۲۸۳, ۲۸۴, ۲۸۵, ۲۹۳, ۲۹۹, ۳۰۸, ۳۴۶, ۳۶۱, ۳۷۷, ۳۸۱, ۴۲۲, ۴۵۵, ۴۵۶, ۴۶۰, ۴۶۱, ۴۸۷, ۴۸۹, ۴۹۰, ۴۹۲,

۵۱۲, ۵۱۳, ۵۱۴, ۵۱۵, ۵۲۸, ۵۳۱, ۵۳۹, ۵۴۰, ۵۴۱, ۵۴۲, ۵۶۰, ۵۷۳, ۵۹۳, ۶۱۵, ۶۳۱, ۶۳۳, ۶۵۲, ۶۶۴, ۶۹۰

سالسبورگ (اتریش): ۵۹۴

ورامین: ۷۱۶

ورزنه: ۷۱۶

وزارت اطلاعات ایران: ۳۶

وزارت اقتصاد فرانسه: ۴۴۴

وزارت امور اقتصاد و دارایی ایران: ۵۰۷

وزارت امور خارجه امريکا: ۱۳۳, ۱۷۲, ۲۰۶, ۲۶۷, ۲۸۴, ۲۸۵, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۰۸, ۳۰۹, ۳۴۷, ۴۵۴, ۴۹۰, ۵۳۱, ۵۸۶, ۶۹۰,

۶۹۲, ۷۰۶

وزارت امور خارجه انگلیس: ۸۷, ۹۷, ۱۱۷, ۲۰۵, ۲۳۱, ۳۶۵, ۳۸۳, ۴۲۰, ۴۲۱, ۵۲۵, ۶۱۶, ۶۷۲

وزارت امور خارجه شوروی: ۲۷۰,

۳۹۴, ۴۴۱, ۴۴۲, ۴۵۵, ۴۸۳, ۴۸۹

وزارت امور خارجه عراق: ۵۳۹

وزارت امور خارجه کویت: ۴۵

وزارت امور خارجه هلند: ۶۰۴, ۶۵۳

وزارت تجارت و صنایع ژاپن: ۷۱۸

وزارت حمل و نقل انگلیس: ۶۱۶

وزارت خارجه آلمان غربی: ۵۲۵

وزارت خارجه امارات متحده عربی: ۱۶۲

وزارت خارجه ایتالیا: ۶۰۶

وزارت خارجه ایران: ۲۸, ۳۱, ۹۷, ۱۱۲, ۲۳۲, ۳۶۹, ۳۷۰, ۳۷۸, ۳۸۳, ۴۲۰, ۴۶۷, ۴۶۸, ۴۹۷, ۵۴۷, ۵۷۵, ۶۰۴, ۶۲۰, ۶۳۶,

۶۳۷, ۶۳۸, ۶۵۵, ۶۷۱, ۶۹۲, ۶۹۵

وزارت خارجه پاکستان: ۵۱۷, ۵۵۰, ۶۹۶

وزارت خارجه ترکیه: ۱۷۳, ۳۰۲, ۶۰۵, ۶۰۶

وزارت خارجه چین: ۱۳۵, ۵۵۹

وزارت خارجه سوریه: ۶۲۳

وزارت خارجه فرانسه: ۳۰

۶۵, ۳۸۴, ۴۳۲, ۴۴۵, ۴۵۷, ۴۵۹, ۴۷۵, ۵۴۳, ۵۴۴, ۵۷۵, ۵۸۱, ۵۸۸, ۶۲۱, ۶۵۳, ۶۵۴, ۶۵۵, ۶۷۱, ۶۷۲

وزارت خارجه موریتانی: ۳۶۶

وزارت دادگستری: ۵۵۸

وزارت دفاع امریکا (پنتاگون): ۴۴, ۶۳, ۷۴, ۷۵, ۸۳, ۱۵۱, ۱۳۴, ۱۴۲, ۱۵۳, ۲۱۴, ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۳۹, ۲۶۷, ۳۰۴, ۳۳۰, ۳۳۱,

۳۴۳, ۳۴۶, ۳۹۲, ۳۹۸, ۴۳۸, ۴۳۹, ۴۵۳, ۴۸۸, ۵۳۰, ۵۳۸, ۵۳۹, ۵۶۴, ۶۱۲, ۶۳۰, ۶۶۴, ۶۶۵

وزارت دفاع انگلیس: ۱۳۴, ۲۹۵

وزارت دفاع سوئد: ۴۱۰

وزارت دفاع فرانسه: ۲۰۴, ۵۸۰, ۷۰۶

وزارت دفاع کویت: ۲۸

وزارت فرهنگ و آموزش عالی: ۲۹۰

وزارت کشور فرانسه: ۴۴۵, ۴۷۵, ۶۳۷, ۶۷۱, ۶۷۲

وزارت کشور: ۴۰۱

وزارت نفت: ۷۱۸

وزارت نیرو: ۶۱۲

وزارت راه: ۳۸۰, ۲۹۵, ۲۴۴

وزارت راه: ۲۵, ۹۴, ۹۵, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۲۱, ۱۲۳, ۱۳۲, ۱۳۳, ۱۳۵, ۱۴۰, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۵۱, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۹۸, ۲۰۳, ۲۵۴, ۵۴۵

وزارت راه: ۶۶۴, ۵۷۱, ۵۱۳, ۴۶۹

وزارت راه: ۱۰۳, ۳۰۹, ۳۲۱, ۳۳۵, ۳۴۸, ۳۶۶, ۴۰۴, ۵۹۵, ۶۲۹

وزارت راه: ۴۵۲

وزارت راه: ۴۲۱, ۱۴۰

وزارت راه: ۱۷۶

وزارت راه: ۷۱۶

وزارت راه: ۲۳

وزارت راه: ۷۰۱, ۶۵۳, ۶۰۴, ۵۳۲, ۵۱۱, ۴۳۹, ۳۹۶, ۲۳۳, ۱۶۹, ۱۳۴, ۹۷

وزارت راه: ۷۱۶, ۱۵۸, ۸۱

وزارت راه: ۷۰۱, ۷۰۰, ۶۹۹, ۶۹۴, ۳۲۲, ۳۱۱, ۲۶۷, ۲۳۳, ۸۴

وزارت راه: ۴۳۳

وزارت راه: ۲۴۵

هویزه: ۱۸

هیئت دولت، هیئت وزیران: ۳۰۷, ۶۱۱

ياسوج: ۵۲۱

يال آمدین: ۴۶

يال ارتباطی: ۲۵۶, ۳۷۲

يال اسپیدار (قشن): ۴۶, ۴۸

يال انگشتی: ۴۶

يال بالوكاوه: ۴۶, ۱۹۱, ۱۵۶, ۲۴۸, ۲۶۲

يال برده هوش: ۲۶۲

يال جنگلی: ۲۵۶, ۲۸۸

يال دوپازا: ۲۴۹, ۲۷۲, ۲۸۸

يال رستم آلیان: ۲۵۶

يال صخره ای: ۲۵۶, ۳۰۱

يال غربی ارتفاع گلان (بزرگ): ۲۴۸, ۲۵۹

يال غربی قشن: ۲۴۸

يال فرفری: ۲۵۶, ۲۷۲

يال قشن: ۱۵۶, ۲۳۴, ۲۶۳, ۲۸۷, ۲۸۸, ۳۱۳, ۳۲۴, ۳۲۵

يال كله قندی: ۲۴۹, ۲۷۸

ص: ۸۲۲

يال گلان: ۲۰۹, ۲۰۸, ۲۰۷, ۱۹۱, ۲۳۴

يال گولان: ۲۷۶

يال ميراوه (۱۵۱۴): ۱۵۶, ۴۶, ۱۹۱, ۲۰۸, ۲۴۸, ۲۷۵

يزد: ۳۰۳, ۷۱۶

يمن شمالي: ۶۳۶

يوگسلاوي: ۱۸۴, ۴۲۱, ۴۲۲, ۵۶۴

يونان: ۴۰, ۸۶, ۸۷, ۱۲۰, ۲۳۳, ۶۳۶, ۶۵۷

يونيسف: ۳۷

اسامي و اصطلاحات نظامي، اقدامات نظامي

آتش بس: ۱۷, ۲۸, ۴۰, ۴۱, ۵۴, ۵۶, ۶۱, ۶۲, ۷۳, ۱۰۴, ۱۱۳, ۱۲۴, ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۳۷, ۱۴۳, ۱۴۵, ۱۵۱, ۱۶۱, ۱۷۹, ۱۹۶, ۱۹۷, ۲۱۷, ۲۱۹, ۲۲۷, ۲۳۰, ۲۶۷, ۲۸۲, ۲۹۵, ۳۰۶, ۳۰۷, ۳۰۸, ۳۶۵, ۳۷۹, ۳۹۵, ۳۹۸, ۴۱۷, ۴۲۸, ۴۳۰, ۴۴۰, ۴۴۲, ۴۴۳, ۴۴۴, ۴۵۵, ۴۷۳, ۴۷۴, ۴۸۷, ۵۰۱, ۵۰۴, ۵۱۰, ۵۱۱, ۵۷۱, ۵۷۲, ۵۷۳, ۵۷۴, ۵۸۵, ۵۸۶, ۶۰۰, ۶۰۱, ۶۱۷, ۶۱۸, ۶۱۹, ۶۵۰, ۶۶۶, ۶۹۰, ۶۹۵, ۶۹۹, ۷۰۴, ۷۰۷, ۷۱۰, ۷۲۱, ۷۲۲

ارتش امريکا: ۲۳۹

ارتش جمهوري اسلامي ايران: ۲۳, ۵۰, ۶۹, ۸۱, ۱۱۰, ۱۱۹, ۱۲۰, ۱۶۵, ۲۷۶, ۲۸۱, ۳۰۲, ۳۲۸, ۳۳۰, ۳۳۵, ۳۴۱, ۳۵۵, ۴۱۴, ۴۷۰, ۵۰۹, ۵۶۸, ۶۴۱, ۶۴۳, ۶۶۲, ۶۸۵

ارتش سوريه: ۲۰۶, ۴۰۳

ارتش عراق: (ارتش بعث): ۲۴, ۳۶, ۳۷, ۶۹, ۸۲, ۹۰, ۹۲, ۹۹, ۱۴۷, ۱۶۵, ۱۷۶, ۱۷۷, ۱۹۲, ۲۲۴, ۲۷۶, ۲۷۷, ۲۸۷, ۳۰۲, ۳۱۳, ۳۱۴, ۳۱۵, ۳۳۴, ۳۵۰, ۳۵۱, ۳۵۵, ۳۵۷, ۳۶۳, ۳۷۲, ۳۸۶, ۴۰۷, ۴۶۳, ۴۷۸, ۴۷۹, ۵۵۲, ۵۵۶, ۵۵۷, ۵۵۸, ۵۶۴, ۵۷۹, ۵۸۹, ۵۹۰, ۵۹۳, ۶۴۱, ۶۴۲, ۶۴۵, ۶۶۱, ۶۸۱, ۶۸۴

ارتش مصر: ۱۳۹

ارتش نازي: ۳۵۴

اشغال افغانستان: ۶۳۳, ۶۳۴

اطلاعات عملیات قرارگاه نجف: ۲۱۴, ۲۷۳, ۲۷۴, ۳۲۵

اقدامات ایزدایی: ۳۲

انتظامات دریایی انگلیس: ۵۴۴

بسیج: ۲۲, ۲۳, ۱۱۲, ۱۱۳, ۱۲۷, ۱۹۳, ۴۲۶, ۴۴۹, ۴۷۰, ۵۶۶, ۵۶۸, ۵۹۰, ۵۹۱, ۵۹۷, ۶۶۳, ۶۸۴, ۷۱۶

بسیج استان تهران: ۶۸۵

بسیج استان مرکزی: ۶۸۵

بسیج شیراز: ۵۲۲

بمباران (حملات هوایی به) جزیره خارک: ۲۶۵, ۲۸۴, ۵۲۸, ۵۳۶, ۵۷۹

بمباران شیمیایی: ۲۰, ۳۷, ۳۸, ۷۰, ۱۰۰, ۱۲۰, ۱۲۶, ۱۴۰, ۱۵۸, ۱۹۲, ۲۱۴, ۲۹۶, ۲۹۷, ۳۱۳, ۳۱۴, ۳۲۸, ۳۴۱, ۳۵۵, ۴۲۴

۴۵۲, ۵۹۰, ۵۹۴, ۵۹۵, ۵۹۶, ۶۹۱

بمباران شیمیایی روستاهای کردنشین شمال عراق: ۳۷۳

بمباران شیمیایی سردشت: ۳۵۳, ۳۵۴, ۳۶۹, ۳۷۱, ۳۸۷, ۳۹۷, ۴۰۸, ۴۰۹, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۵۲, ۴۸۲, ۴۸۶, ۴۹۷, ۵۰۰, ۵۳۵, ۵۵۸

۵۵۹, ۵۶۷, ۵۹۰, ۵۹۴, ۵۹۵, ۵۹۶, ۶۲۸, ۶۲۹, ۶۴۳

بمب های شیمیایی: ۲۳۷, ۳۶۹, ۵۹۰

پاتک: ۶۸, ۲۶۲, ۲۶۴, ۲۸۷, ۲۸۸, ۳۲۴, ۳۷۲, ۴۶۷, ۴۷۹, ۵۵۴, ۵۵۵, ۶۶۲, ۶۷۸, ۶۸۴

پایگاه دریایی نوشهر: ۱۱۲

پایگاه یکم دریایی بندر عباس: ۳۸۷

پلیس ایران: ۶۷۹

پلیس پاکستان: ۵۱۷, ۶۲۵, ۶۲۶

پلیس فرانسه: ۳۰, ۶۵, ۳۸۳, ۴۰۱, ۴۰۲, ۴۱۹, ۴۳۱, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۴۵, ۴۵۸, ۴۶۵, ۴۷۵, ۵۰۳, ۵۱۶, ۵۴۳, ۵۶۱, ۵۷۵, ۵۸۷

۵۸۸, ۶۰۴, ۶۲۰, ۶۳۶, ۶۳۷, ۶۵۴, ۶۷۰, ۶۷۹

تانک تی - ۵۹: ۱۹۵

تانک چیفتن: ۲۸۲, ۵۷۲

تعاون سپاه: ۵۶۸

تک: ۳۵, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۴۷, ۲۴۸, ۲۷۴, ۵۶۵

توپ جنگی جی.اچ. خوست - آلپاین: ۳۰۴

توپ هاوزر: ۳۰

توپ هویتزر: ۱۹۴

توپخانه تیپ ۳۵ امام حسن (ع): ۲۰۷

توپخانه لشکر ۱۰۵ قدس: ۲۰۷

توپخانه لشکر ۱۱ امیر المؤمنین (ع): ۲۰۸

توپخانه لشکر ۳۲ انصارالحسین: ۲۰۸

توپخانه لشکر ۳۳ المهدی (عج): ۲۰۷

توپخانه لشکر ۴۱ ثارالله (ع): ۲۰۷

توپخانه لشکر ۵۷ ابوالفضل (ع): ۲۰۸

توپخانه ۲۲ لشکر ۴ (عراق): ۲۸۷

تیپ ۱ همدان از لشکر ۱۶ زرهی قزوین: ۱۱۰

تیپ ۳ همدان (ارتش): ۱۹۲

تیپ ۴۰ سراب (ارتش): ۳۵, ۵۰, ۶۸, ۱۹۱, ۱۹۲

تیپ حر (سپاه): ۲۱۰

تیپ مالک اشتر (سپاه): ۲۱۳

تیپ مستقل موشکی سپاه: ۳۸۹

تیپ ویژه هوایرد سپاه: ۶۸۴

تیپ ۱۲ قائم (عج) (سپاه): ۵۵۵, ۶۴۱, ۶۶۰, ۶۸۱, ۶۸۲, ۷۱۹

تیپ ۱۸ الغدیر (سپاه): ۲۸۸

تیپ ۲۳ نصرت (سپاه): ۲۰۹, ۲۱۰

تیپ ۳۵ امام حسن (ع) (سپاه): ۱۵۷, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۳۴, ۲۳۵, ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۰

تیپ ۳۸ ذوالفقار (سپاه): ۲۰۸, ۲۱۰, ۲۴۸

تیپ ۴۸ فتح (سپاه): ۲۰۸

تیپ ۵۹ مسلم بن عقیل (سپاه): ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۱۰, ۲۸۷

تیپ توپخانه ۶۱ محرم (سپاه): ۲۰۹, ۲۱۰

تیپ ۶۵ هجرت (سپاه): ۲۱۳, ۶۲۸

تیپ ۶۷ امام جعفر صادق (ع): ۲۰۹, ۲۱۰

تیپ ۷۵ ظفر (سپاه): ۹۰, ۱۶۵, ۲۵۰, ۳۲۷, ۳۷۲, ۵۸۹, ۶۴۲

ص: ۸۲۳

تیپ ۴۱ جیش الشعبی (عراق): ۹۱

تیپ ۶۵

نیروهای مخصوص (گارد ریاست جمهوری عراق): ۲۴۹,

۴۷۸

تیپ ۶۶ نیروهای مخصوص (عراق): ۲۴۹

تیپ ۶۸ نیروهای مخصوص (عراق): ۲۴۹, ۴۷۸

تیپ ۷۷ عراق: ۴۶۷

تیپ ۷۸ عراق: ۶۶۱, ۶۶۲

تیپ ۹۴ عراق: ۲۷۶

تیپ ۹۷ عراق: ۲۴, ۲۸۹

تیپ ۱۰۸ عراق: ۶۶۱

تیپ ۱۱۵ پیاده عراق: ۲۷۶

تیپ ۴۱۷ عراق: ۶۶۱, ۶۶۲

تیپ ۴۲۵ عراق: ۶۶۱, ۶۶۲

تیپ ۴۴۳ پیاده (عراق): ۲۶۵, ۲۷۶, ۴۷۸

تیپ ۵۰۴ پیاده (عراق): ۴۷۸

تیپ ۶۰۳ پیاده (عراق): ۲۶۵, ۲۸۷, ۲۸۸, ۴۷۸

تیپ ۶۰۸ نیروی مخصوص (عراق): ۲۸۷, ۲۸۸

تیپ ۷۰۶ عراق: ۶۶۱

تیپ دفاع الوطنی (عراق): ۲۴, ۲۸۹, ۳۷۲

تیپ کماندویی سپاه ششم (عراق): ۲۴۹

جبهه گیلان غرب: ۲۴۵

جنگ الکترونیک: ۲۹۰, ۳۸۷

جنگ جهانی اول: ۴۶۳

جنگ جهانی دوم: ۹۴, ۲۰۳, ۴۸۳, ۴۹۹, ۵۷۷

جنگ جهانی سوم: ۴۳, ۲۵۴

جنگ خلیج فارس: ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۵۲, ۱۶۰, ۱۶۶, ۱۸۵, ۱۸۶, ۱۸۷, ۱۸۸, ۲۰۳, ۲۱۹, ۲۳۰, ۲۷۰, ۲۸۳, ۲۹۶, ۳۶۲, ۳۷۸, ۳۹۶,

۴۱۸, ۴۴۱, ۴۴۳, ۵۱۴, ۵۱۵, ۵۴۲, ۵۸۵, ۶۰۱, ۶۳۶, ۶۵۳, ۶۷۴, ۷۱۰

جنگ دریایی: ۸۶, ۱۴۸, ۲۶۸, ۲۹۰, ۳۰۵, ۳۹۲, ۴۱۸

جنگ روانی: ۱۴۱, ۳۰۹, ۶۴۵, ۶۴۶

جنگ شهرها: ۹۰, ۱۶۵, ۲۵۰, ۲۶۵, ۳۷۶

جنگ شیمیایی: ۶۰۰

جنگ نامنظم: ۹۰, ۳۷۶

جنگ نفت کش ها (جنگ کشتی ها): ۹۷, ۱۴۱, ۱۹۵, ۲۰۵, ۲۱۹, ۲۳۱, ۲۵۲, ۲۷۰, ۳۰۴, ۳۰۵, ۳۰۸, ۳۱۷, ۳۱۸, ۳۵۸, ۳۷۷,

۴۱۴, ۴۳۶, ۴۳۸, ۵۰۶, ۵۱۴, ۵۲۸, ۵۳۶, ۵۳۹, ۵۴۱, ۵۷۵, ۵۷۷, ۵۷۹, ۶۰۲, ۶۳۴

جنگ های کوهستانی: ۲۷۵, ۲۸۹

جیش الشعبی (عراق): ۴۸, ۱۲۰, ۴۵۱, ۶۸۴

حملات شیمیایی: ۶ بمباران شیمیایی

حملات عراق به تأسیسات نفتی ایران: ۶۰۹

حملات عراق به کشتی های تجاری و نفت کش های ایرانی: ۴۹۸

حملات عراق به میدان نفتی مشترک سلمان: ۱۲۴

حملات علیه تأسیسات اقتصادی ایران: ۲۶۶

حملات هوایی عراق در خلیج فارس: ۱۹, ۲۵, ۲۵۱

حمله امریکا به لیبی: ۱۱۴

حمله به کشتی امریکایی پکونیک: ۲۵, ۵۲۰, ۵۲۱, ۵۲۷, ۶۹۳

حمله به کشتی کانتینربر فرانسوی ویل دانور: ۲۵, ۵۳۶, ۵۸۰, ۵۸۱, ۶۲۱

حمله شیمیایی عراق به سردشت: ۶ بمباران شیمیایی سردشت

حمله شیمیایی عراق به منطقه بانه: ۵۹۰

حمله به نفت کش میامارگارت: ۳۵۸

حمله موشکی ایران به بغداد: ۲۹۲

حمله هواپیماهای عراقی به جزیره فارسی: ۵۷۹

حمله هواپیماهای عراقی به کشتی های حامل نفت ایران: ۲۲۰, ۳۴۲, ۷۰۷

حمله هوایی به حوزه نفتی رستم (رسالت): ۶۱۰

حمله هوایی عراق به سکوی آر - هفت میدان نفتی رسالت: ۶۰۹

دستگاه سونار: ۳۹۲, ۴۳۸

دفتر سیاسی نمایندگی امام در سپاه: ۳۵۳

رزم ناو چیگون دروگا: ۵۳۹

رزم ناو یو.اس.اس. میسوری: ۳۰۴, ۳۰۵, ۳۴۳, ۴۳۹, ۴۷۳, ۵۳۸, ۵۳۹, ۵۷۰, ۶۶۵

ژاندارمری بندرعباس: ۵۹۱

ژاندارمری صالح آباد: ۱۹۱, ۱۹۲

سپاه (منطقه) یکم ثارالله: ۲۳۸, ۵۹۷, ۵۹۸, ۶۸۵

سپاه باینگان: ۱۲۰

سپاه پاسداران انقلاب اسلامی: ۲۲,

۲۳, ۲۴, ۲۸, ۶۴, ۸۰, ۹۰, ۱۰۹, ۱۱۰, ۱۱۱, ۱۱۹, ۱۳۶, ۱۳۸, ۱۵۷, ۱۵۸, ۱۶۵, ۱۶۷, ۱۸۴, ۱۹۲, ۱۹۳, ۱۹۴, ۱۹۵, ۲۲۵, ۲۷۵,
۲۷۶, ۲۸۰, ۲۸۱, ۲۸۹, ۲۹۱, ۲۹۲, ۲۹۷, ۳۲۶, ۳۴۲, ۳۴۵, ۳۴۶, ۳۵۶, ۳۶۲, ۳۶۴, ۳۶۹, ۳۷۲, ۳۷۴, ۳۷۵, ۳۸۷, ۳۹۲, ۳۹۳,
۴۰۳, ۴۰۸, ۴۱۴, ۴۱۵, ۴۵۶, ۴۶۴, ۴۷۰, ۴۷۸, ۴۸۱, ۴۹۵, ۵۰۹, ۵۲۲, ۵۲۷, ۵۲۸, ۵۲۹, ۵۳۳, ۵۳۵, ۵۳۸, ۵۶۶, ۵۶۷, ۵۶۸,
۵۹۱, ۵۹۸, ۶۴۳, ۶۵۷, ۶۷۱, ۶۷۵, ۶۸۵

سپاه پاسداران ناحیه مازنداران: ۶۶۳

سپاه سوم عراق: ۹۲, ۵۶۴

سپاه ششم ارتش عراق: ۵۵۵

سپاه کامیاران: ۶۴۲, ۶۶۳

سپاه یکم ارتش عراق: ۳۲۶, ۴۷۹, ۶۴۹

سپاه هفتم ارتش عراق: ۵۶۴

ستاد کل ارتش عراق: ۵۵۵

ستاد کل نیروهای سه گانه سپاه پاسداران (ستاد کل): ۹۲, ۴۶۷, ۴۷۹, ۵۸۹, ۶۱۰, ۶۸۶

ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۲۲۴, ۲۳۷, ۳۰۲, ۳۱۴, ۳۴۱, ۴۶۷, ۵۲۲, ۵۷۹, ۷۲۰

سلاح(های) شیمیایی: ۲۱, ۳۷, ۶۶, ۷۰, ۱۰۰, ۱۶۱, ۱۶۴, ۱۸۳, ۱۹۴, ۲۸۲, ۳۱۵, ۳۵۴, ۳۵۵, ۳۶۹, ۳۷۰, ۳۷۱, ۳۹۱, ۴۰۹,
۴۱۰, ۴۲۴, ۴۲۵, ۴۲۷, ۴۵۲, ۴۶۷, ۵۰۰, ۵۰۹, ۵۱۰, ۵۳۸, ۵۵۹, ۵۶۸, ۵۹۶, ۶۰۰, ۶۰۲, ۶۱۷, ۶۱۸, ۶۲۵, ۶۲۹, ۶۳۳, ۶۳۴,
۶۴۳, ۶۵۰, ۶۶۶, ۶۹۰, ۶۹۱, ۷۲۱

سیستم راداری ۵۲: IPN۱۰

ص: ۸۲۴

سیستم راداری الدرادو: ۵۲

شهربانی بندرعباس: ۵۹۱

عامل تاول زا: ۲۷۶, ۲۲۱

عملیات بدرالکبری: (لبنان): ۴۷۰

عملیات پارتیزانی: ۵۶۷, ۹۰

عملیات چریکی: ۵۹۳, ۵۳۳, ۱۱۹, ۳۲

عملیات خیر: ۵۶۴

عملیات فتح ۶ (نفوذی): ۲۴, ۱۱۹, ۲۱۳, ۲۲۴, ۲۳۵, ۲۳۶

عملیات فتح ۷: ۴۷۹, ۳۷۲, ۳۶۳, ۳۲۷

عملیات فتح ۸: ۶۸۴

عملیات کربلای ۱۰: ۲۴, ۴۶, ۱۰۰, ۲۷۷, ۲۸۹

عملیات کربلای ۴: ۳۵۷

عملیات کربلای ۵: ۱۷, ۱۸, ۹۲, ۱۰۰, ۱۱۰, ۱۹۴, ۳۵۷, ۶۴۹

عملیات کربلای ۸: ۱۰۰

عملیات کرکوک (فتح ۱): ۴۸۱

عملیات محدود: ۸۱

عملیات مهراں: ۱۸

عملیات نصر ۲: ۵۰, ۶۸, ۶۹, ۸۱, ۱۱۹, ۲۲۴

عملیات نصر ۳: ۲۱۲

عملیات نصر ۴: ۲۴, ۳۵, ۸۰, ۱۰۹, ۱۷۶, ۱۹۱, ۲۰۷, ۲۱۴, ۲۲۳, ۲۳۴, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۶۴, ۲۷۳, ۲۷۴, ۲۷۵, ۲۷۶, ۲۷۸, ۲۸۹

۳۱۳, ۳۲۴, ۳۳۱, ۳۳۲, ۳۴۰, ۳۴۱, ۳۴۷, ۴۱۲, ۴۳۷, ۴۶۷, ۴۷۸, ۴۷۹, ۴۸۰, ۵۰۰, ۵۲۲, ۵۶۸

عملیات نصر ۵: ۲۴, ۱۳۸, ۱۹۱, ۲۴۹, ۲۵۶, ۲۶۵, ۲۷۲, ۲۷۸, ۲۸۸, ۲۸۹, ۳۰۱, ۳۳۱, ۳۳۲, ۳۴۰, ۳۷۲, ۴۱۲, ۵۲۲, ۵۶۸

عملیات نصر ۸: ۲۱۴

عملیات والفجر ۸ (عملیات فاو): ۱۸, ۱۲۹, ۲۹۲, ۳۷۹, ۵۰۹

فرماندهی قرارگاه نجف: ۲۸۷

فرماندهی کل نیروهای مسلح عراق: ۵۵۵

فرماندهی لشکر ۱۰۵ قدس: ۲۴۷

فرماندهی لشکر ۸ نجف: ۲۵۰

قرارگاه ابوجعفر المنصور (عراق): ۹۱

قرارگاه حمزه (ارتش): ۱۶۵

قرارگاه حمزه (سپاه): ۳۶

قرارگاه خاتم الانبیا (ص): ۲۳, ۵۰, ۱۰۹, ۲۲۴, ۲۳۵, ۲۵۹, ۲۶۴, ۲۷۵, ۳۲۷, ۶۴۳, ۶۴۴

قرارگاه رعد: ۲۷۶, ۳۰۲, ۴۰۸

قرارگاه رمضان: ۵۷, ۸۰, ۹۰, ۹۱, ۹۹, ۱۱۲, ۱۱۹, ۱۵۷, ۱۶۵, ۱۷۶, ۲۱۳, ۲۲۴, ۲۳۵, ۲۳۶, ۲۵۰, ۲۸۸, ۳۰۳, ۳۱۴, ۳۲۷

۳۶۳, ۴۵۱, ۴۷۹, ۴۹۶, ۵۵۷, ۵۸۹, ۵۹۳, ۶۲۸, ۶۶۲

قرارگاه عاشورا ۱: ۲۱۰

قرارگاه عاشورا ۲: ۲۱۰

قرارگاه عاشورا ۳: ۲۱۰

قرارگاه قدس: ۱۳۸, ۱۴۷, ۱۹۱, ۲۷۴, ۳۸۶

قرارگاه کربلا: ۶۷۷

قرارگاه نجف: ۳۵, ۸۰, ۱۴۷, ۱۵۶, ۱۹۱, ۲۰۷, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۱۴, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۳۴, ۲۳۵, ۲۴۷, ۲۴۸, ۲۵۸, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۶۲,
۲۷۳, ۲۷۴, ۳۱۳, ۳۲۵, ۳۸۶

قرارگاه نصر: ۹۹, ۱۱۹

قرارگاه نصرت: ۵۵۴, ۵۵۵, ۶۴۱, ۶۶۰, ۶۸۱, ۷۱۹

قرارگاه نوح: ۵۶۶

قرارگاه نیروی زمینی سپاه: ۳۲۵

کاروان ثامن الائمه: ۵۲۲, ۶۸۵

کاروان حماسه سازان عاشورا: ۶۸۵

کاروان سپاهیان حضرت صاحب الزمان (عج): ۹۱, ۱۰۰, ۱۱۲, ۱۵۸, ۲۶۶, ۳۰۳, ۵۲۱, ۶۶۳

کاروان سپاهیان حضرت محمد (ص): ۶۶۳

کاروان عدالت: ۵۵۸

کاروان مدافعان خلیج فارس: ۲۳, ۱۹۳, ۲۳۸, ۲۴۲, ۳۵۶, ۳۵۷, ۳۸۱, ۴۰۸, ۴۸۲, ۵۰۹, ۵۲۱, ۵۲۲, ۵۲۸, ۷۱۵

کاروان یوم الله پانزده خرداد: ۹۱

کشتی (ناو) فرماندهی لاسال: ۷۵, ۲۹۳, ۵۷۰, ۶۶۵

کشتی موشک انداز فلاتل: ۲۹۳

کشتی موشک انداز کلاکرنیگ: ۲۹۳

کشتی های ریزوواردن: ۴۳۹

گارد ساحلی امریکا: ۷۴, ۸۵, ۸۶, ۶۵۲

گارد ساحلی بحرین: ۱۶۶

گاز (عامل) اعصاب: ۲۷۶, ۲۹۷, ۳۱۳, ۳۱۴, ۳۲۸, ۳۷۰

گاز خردل: ۳۷, ۱۹۴, ۳۱۴, ۳۲۸, ۳۵۳, ۳۶۹, ۳۹۱, ۴۰۸, ۴۱۰, ۴۲۴, ۵۹۵, ۶۲۹

گاز خفه کننده: ۲۹۷, ۳۷۰

گاز دی فوسژن: ۳۷

گاز فوسژن: ۳۷

گردان ۲۴ خفیه (عراق): ۶۴۲

گردان ۸۸ ارتش عراق:

گردان امام رضا(ع): ۲۷۸, ۲۸۸

گردان بدر (لشکر ۸ نجف): ۲۵۰

گردان تانک الکرار ارتش عراق: ۲۷۶

گردان توپخانه دولیست (عراق): ۳۲۸

گردان حمزه (لشکر ۲۵ کربلا): ۲۶۴, ۳۵۷

گردان ذوالفقار: ۲۵۰

گردان ریشن (عراق): ۳۶۳

گردان ضد زره قرارگاه نجف: ۲۰۹

گردان محرم (لشکر ۵۷):

گردان ویژه شهادت: ۲۱۳

گردان ۱۲۰ خفیه عراق: ۲۲۴

گردان ۱۹۹ افواج خفیه (عراق): ۹۱

گردان ۳ تیپ ۲ کماندویی سپاه ششم (عراق): ۴۷۸

گردان ۴ تیپ کماندویی سپاه یکم (عراق): ۴۷۸

گردان ۵۲ ارتش عراق: ۱۲۰

گردان ۶۷ توپخانه (عراق): ۲۴۹

گردان ۶۹ توپخانه (عراق): ۲۴۹

ص: ۸۲۵

گردان ۷۷ توپخانه (عراق): ۲۴۹

گروهان ۳ زرهی از گردان احفاء الکرار (عراق): ۴۷۸

لشکر (تیپ) ۱۵۵ ویژه شهدا (سپاه): ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۱۰, ۲۸۷, ۳۲۴, ۳۲۵, ۳۴۰

لشکر بدر (سپاه): ۳۵۷, ۳۵۸, ۵۵۷

لشکر ۱۰ سیدالشهدا (ع) (سپاه): ۳۴۱, ۳۸۶, ۴۰۷, ۴۶۷, ۴۷۸

لشکر ۱۰۵ قدس (سپاه): ۱۵۶, ۱۵۷, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۳۴, ۲۳۵, ۲۴۷, ۲۴۸, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۸۸, ۳۱۳, ۳۲۶, ۷۲۰, ۵۵۴, ۳۴۰

لشکر ۱۱ امیرالمؤمنین (ع) (سپاه): ۸۰, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۱۰, ۲۵۹, ۲۶۲, ۲۶۴, ۲۸۷

لشکر ۱۴

امام حسین (ع) (سپاه): ۱۵۷, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۲۳, ۲۲۴, ۲۳۴, ۲۴۸, ۲۴۹, ۲۵۹, ۲۶۰, ۲۶۲, ۲۷۶, ۲۸۸, ۷۲۰

لشکر ۲۱ حمزه (ارتش): ۲۱۲

لشکر ۲۲ ارتش عراق: ۶۸

لشکر ۲۴ ارتش عراق: ۲۴, ۲۸۹

لشکر ۲۵ کربلا: ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۳۴, ۲۵۸, ۲۶۲, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۳, ۲۸۷, ۳۲۵, ۳۴۰

لشکر ۲۷ ارتش عراق: ۲۶۵, ۲۷۶

لشکر ۲۷ حضرت رسول (ص) (سپاه): ۲۵۶, ۳۰۱, ۳۴۱

لشکر ۲۸ کردستان (ارتش): ۳۱۴

لشکر ۳۲ انصارالحسین (ع) (سپاه): ۱۵۶, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۵۹, ۲۶۲

لشکر ۳۳ المهدی (عج) (سپاه): ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۶۳, ۲۷۳, ۲۷۶, ۲۸۷, ۲۸۸, ۳۱۳, ۳۲۶, ۳۴۰

لشکر ۳۹ سپاه یکم عراق: ۲۴۹

لشکر ۴۱ ثارالله (ع) (سپاه): ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۶۳, ۲۶۴, ۲۷۳, ۲۷۶, ۲۸۷, ۳۲۴, ۳۲۵, ۳۴۰

لشکر ۴۳ امام علی (ع) (سپاه): ۲۰۹, ۲۱۰

لشکر ۵ نصر (سپاه): ۵۵۲, ۵۵۵, ۶۴۱, ۶۵۸, ۶۶۰, ۶۷۶, ۶۷۷, ۶۷۸, ۶۸۱

لشکر ۵۷ ابوالفضل (ع) (سپاه): ۸۰, ۲۰۷, ۲۰۸, ۲۰۹, ۲۱۰, ۲۵۸, ۲۵۹, ۲۶۲, ۲۷۳, ۲۸۹

لشکر ۷ ولی عصر (عج) (سپاه): ۳۲۵, ۳۲۶, ۳۴۱, ۳۸۶, ۴۰۷

لشکر ۸ نجف (سپاه): ۲۵۶, ۲۷۸, ۲۸۸, ۳۰۱, ۳۷۲

مانور دریایی ذوالفقار: ۲۹۰,

۳۲۸, ۳۴۱, ۳۵۷, ۳۵۸, ۳۸۷, ۴۱۹, ۴۸۵

مانور دریایی شهادت: ۲۲, ۵۲۸, ۶۸۶, ۷۱۷

مانور ذوالفقار ۲: ۴۶۴

مانور گردان موشکی سپاه پاسداران: ۴۶۴

مانور مقاومت هرمزگان: ۲۳, ۵۹۰

مانور یگان تبوک ۳۱۳: ۳۸۹

محور "شیروان - مازین": ۱۱۹

محور اربیل - کرکوک: ۴۵۱

محور بالوکاوه: ۲۸۷

محور بدره: ۵۰

محور تاجیک: ۲۴۵

محور تپه جنگلی: ۱۴۷

محور حیات: ۱۱۹

محور ژاژيله: ۱۵۷, ۱۷۶, ۲۵۹

محور سقز - بانه: ۲۳۷

محور سنندج - مريوان: ۲۸۰, ۶۴۲

محور سيدصادق - خرما: ۴۷۹

محور شورشيرين: ۱۱۹

محور صلوات آباد: ۳۳۰

محور قرارگاه قدس: ۳۴۰

محور قشن: ۳۲۴, ۳۴۱

محور قلندر: ۱۱۹

محور کامياران - سنندج: ۳۸۷

محور كلوران - سيدصادق: ۴۷۹

محور گامو: ۸۰

محور گلان: ۱۵۷

محور ماؤوت: ۱۰۹

محور مرگسور: ۱۱۹

محور مرگه سور - ديانا: ۲۱۳

محور مندلی - زرباتيہ: ۵۰

محور مهاباد - سردشت: ۱۱۰

محورهای مرگسور - شيروان و ديانا: ۱۱۹

مقابلہ به مثل: ۱۵, ۱۹, ۵۴, ۵۵, ۱۰۲, ۲۲۰, ۲۹۴, ۳۰۲, ۳۵۷, ۳۵۹, ۳۷۶, ۴۳۵, ۴۴۶, ۴۶۸, ۵۰۰, ۵۰۶, ۵۲۳, ۵۲۴, ۵۲۷, ۵۲۸.

۷۱۷, ۶۸۶, ۶۵۲, ۶۲۳, ۵۳۶

منطقه دوم نیروی دریایی سپاه: ۲۲, ۲۹۱, ۳۴۵

منطقه سوم نیروی دریایی سپاه: ۳۴۵, ۵۶۶

منطقه یکم نیروی دریایی سپاه: ۲۳۸, ۳۴۵

موشک استیگر: ۲۹۷, ۶۳۳

موشک اسکاد - بی: ۱۹۴

موشک اگزوسه: ۳۰, ۴۴, ۱۰۵, ۱۷۵, ۱۷۸, ۲۰۴, ۲۵۱, ۲۶۶, ۳۰۲, ۳۳۶, ۴۱۰, ۴۸۲, ۵۳۰, ۶۴۵, ۷۱۴

موشک بالستیک: ۲۴۰

موشک دوربرد هاگ: ۷۱۵

موشک رولاند: ۲۰۴

موشک زمین به دریا: ۹۶, ۴۷۰

موشک زمین به زمین عقاب: ۱۳۰, ۱۹۴

موشک زمین به زمین: ۹۶, ۱۹۴, ۳۷۴

موشک زمین به هوا: ۳۷۳, ۳۷۴

موشک ساحل به دریا: ۳۷۴, ۴۱۵, ۴۷۱

موشک سی کیلر: ۳۹۳

موشک ضد هوایی هاوک: ۹۶, ۱۷۲

موشک کرم ابریشم (سیلک ورم): ۲۳, ۷۶, ۸۴, ۸۵, ۱۰۳, ۱۰۴, ۱۰۵, ۱۱۴, ۱۲۳, ۱۲۴, ۱۲۹, ۱۳۰, ۱۳۳, ۱۳۵, ۱۴۱, ۱۵۹,

۱۷۸, ۱۹۵, ۱۹۷, ۲۱۵, ۲۱۷, ۲۵۵, ۲۸۱, ۳۳۰, ۳۳۱, ۳۴۶, ۳۶۰, ۳۷۳, ۳۷۴, ۳۹۴, ۴۳۸, ۴۵۴, ۴۵۵, ۴۶۴, ۴۷۰, ۴۷۱, ۴۸۷,

۴۸۸, ۵۲۹, ۵۸۴, ۵۸۵, ۵۹۹, ۶۱۳, ۶۶۵, ۶۸۴, ۶۹۲, ۶۹۳, ۷۰۶

موشک کروز: ۶۶۵

موشک هارپون: ۵۲۹

موشک هوا به زمین ماوریک: ۴۸۹, ۷۵

موشک هوا به زمین: ۴۹۷

موشک هوا به هوا: ۶۸۴

موشک های ضد زره تاو: ۷۱۴, ۱۷۲, ۹۶

موشک های کشتی به کشتی هارپون: ۳۹۳

ناو امریکایی استارک: ۱۹, ۴۴, ۵۴, ۵۶, ۶۲, ۶۳, ۷۵, ۷۷, ۸۳, ۱۰۵, ۱۴۱, ۱۵۲, ۱۶۰, ۱۶۳, ۱۷۴, ۱۷۵, ۱۸۹, ۱۹۶, ۱۹۷,
۲۰۱, ۲۲۰, ۲۳۰, ۲۵۱, ۲۵۲, ۳۰۳, ۳۶۱, ۳۷۳, ۳۹۶, ۴۱۶, ۴۵۳, ۴۸۸, ۵۰۹, ۵۳۹, ۵۴۰, ۵۴۱, ۵۵۰

ناو بریتانیایی برود اسویت: ۵۴۵

ناو سالاتوگو: ۷۵

ناو اسپگل رو: ۶۰۲

ناوشکن یو.اس.اس. تانینگ هام: ۸۲, ۸۳

ناو لاموراکانتی استین: ۶۰۲

ناو وساگنیای: ۶۰۲

ناو ویکتور شوئلشر (فرانسه): ۵۸۰

ناو هواپیما بر کانستلیشن: ۲۶, ۲۱۶, ۳۴۳, ۴۳۹, ۴۸۷, ۵۳۰, ۵۳۸, ۵۷۰, ۵۹۹, ۶۶۵, ۶۹۳

ناو هواپیما بر گوادانال: ۶۰۲

ناوچه های کلاس "سام": ۳۹۳

ناوشکن البرز: ۳۵۵

ناوشکن تندر: ۷۵

ناوشکن موشک انداز "یو.اس.اس. کونتر": ۶۳

ناوشکن موشک انداز کید: ۲۹۳, ۷۵

ناوهای کلاس "کامان": ۳۹۳

نیروهای الحسین ارتش عراق: ۵۵۵

نیروهای حافظ صلح سازمان ملل: ۱۵۳

نیروی دریایی آلمان: ۱۸۸

نیروی دریایی ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۲۳, ۷۰, ۸۲, ۱۰۰, ۱۱۱, ۱۱۲, ۱۱۳, ۱۲۰, ۱۲۶, ۱۳۷, ۲۸۱, ۳۰۲, ۳۱۵, ۳۲۸, ۳۲۹, ۳۴۱, ۳۵۵, ۳۸۸, ۳۹۳, ۴۰۸, ۴۶۴, ۴۸۲, ۵۲۲, ۵۳۵, ۵۵۷, ۵۶۸, ۵۹۰, ۵۹۳, ۶۱۰, ۶۴۳, ۶۶۲, ۷۲۰

نیروی دریایی امریکا: ۲۸, ۷۶, ۸۵, ۹۶, ۱۲۴, ۱۴۱, ۱۴۲, ۱۴۸, ۱۵۱, ۱۵۲, ۱۶۲, ۱۸۸, ۱۹۹, ۲۰۱, ۲۱۵, ۲۱۶, ۲۲۸, ۲۲۹, ۲۳۹, ۲۵۳, ۲۹۳, ۲۹۴, ۳۰۴, ۳۳۰, ۳۵۹, ۳۶۰, ۳۸۹, ۳۹۲, ۴۳۹, ۴۵۳, ۴۷۳, ۴۸۷, ۴۹۰, ۵۱۴, ۵۲۸, ۵۳۸, ۵۳۹, ۵۴۱, ۵۷۰, ۵۹۹, ۶۰۲, ۶۱۲, ۶۱۳, ۶۱۵, ۶۲۴, ۶۴۸, ۶۵۲, ۶۵۸, ۶۶۴, ۶۶۵, ۶۹۲, ۶۹۳, ۷۰۰, ۷۰۶, ۷۰۷, ۷۰۹

نیروی دریایی انگلیس (بریتانیا): ۱۳۲, ۲۹۴, ۲۹۵, ۳۶۱, ۳۶۲, ۳۶۵, ۴۸۹, ۵۴۵, ۵۷۷, ۶۱۷, ۷۰۶

نیروی دریایی ایتالیا: ۴۳

نیروی دریایی ایران: ۸۳, ۲۹۰, ۴۱۸, ۴۸۳, ۴۸۵, ۵۲۹, ۵۴۵, ۶۶۴, ۶۹۲, ۷۱۷

نیروی دریایی ژاپن: ۵۷۷

نیروی دریایی سپاه پاسداران: ۲۲, ۶۳, ۹۲, ۹۶, ۱۱۱, ۱۱۳, ۱۵۸, ۱۹۳, ۲۳۸, ۲۹۱, ۲۹۲, ۳۰۳, ۳۰۴, ۳۲۹, ۳۴۵, ۳۹۳, ۵۳۶, ۶۸۶

نیروی دریایی شوروی: ۱۳۶, ۱۷۲, ۳۶۱, ۴۸۹

نیروی دریایی عراق: ۲۹۱, ۳۱۵, ۳۴۵

نیروی دریایی عربستان سعودی: ۳۱۶

نیروی دریایی فرانسه: ۲۷, ۱۳۲, ۳۶۲, ۴۸۹, ۵۸۰, ۷۰۷

نیروی دریایی کویت: ۶۰۳, ۶۳۰, ۶۶۴, ۷۰۸

نیروی دریایی لیبی: ۶۲۰

نیروی دریایی مسکو: ۴۵۶

نیروی دریایی هلند: ۶۰۴

نیروی دریایی هند: ۴۵۶

نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۵۰, ۶۸, ۱۱۹, ۱۴۷, ۱۶۵, ۴۶۸, ۴۹۸, ۵۶۸

نیروی زمینی ارتش کویت: ۷۰۸

نیروی زمینی سپاه پاسداران: ۱۶۵, ۱۹۱, ۲۴۸, ۲۷۶, ۲۸۹, ۵۶۸, ۵۹۳

نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران: ۱۹۱, ۲۲۴, ۲۹۰, ۳۲۸, ۳۴۱, ۳۷۲, ۵۶۸, ۶۸۴

نیروی هوایی ارتش عراق: ۱۷۵,

۱۸۵, ۱۹۵, ۲۵۱, ۳۷۳, ۵۵۶, ۶۲۰

نیروی هوایی استراتژیک امریکا: ۲۴۰

نیروی هوایی امریکا: ۱۴۸

نیروی هوایی ایران: ۱۸۵, ۳۹۳, ۴۶۲, ۵۸۴, ۵۹۱, ۵۹۸

نیروی هوایی ترکیه: ۲۲۱

نیروی هوایی سپاه پاسداران: ۱۹۱, ۳۰۳

نیروی هوایی کویت: ۷۰۸

نیروی هوایی نیکاراگوئه: ۶۲۰

واحد اطلاعات سپاه قم: ۶۸۵

واحد اطلاعات و عملیات سپاه: ۱۱۰, ۲۶۶, ۵۶۶

هاور کرافت: ۲۹۰, ۳۴۱

هلی کوپتر ام.اچ.۵۳. ای: ۴۳۹

هلی کوپتر سوپر فرلئون: ۳۰۲

هلی کوپتر کبری: ۲۲۵

هواپیماهای اطلاعاتی دریایی (پی - ۳): ۱۵۱

هواپیمای ئی.ای.بی - ۶: ۶۶۵

هواپیمای اف - ۱۴: ۵۱۴, ۶۶۵

هواپیمای آواکس: ۶۳, ۷۵, ۱۱۶, ۱۴۲, ۱۵۱, ۱۷۴, ۱۷۵, ۲۵۳, ۲۶۶, ۲۸۴, ۲۸۵, ۳۴۵, ۴۱۶, ۴۸۹, ۶۴۵, ۶۹۳

هواپیمای ای - ۶: ۶۶۵

هواپیمای ای - ۷: ۶۶۵

هواپیمای بمب افکن "بجر": ۳۴۶

هواپیمای پیلاتوز: ۳۶۳

هواپیمای جمبوجت ۷۴۷: ۱۳۹

هواپیمای جنگنده اف - ۱۵: ۲۸۵, ۶۹۳

هواپیمای جنگنده اف - ۴: ۵۹۸, ۶۶۵, ۶۸۴

هواپیمای جنگنده اف - ۵: ۵۹۸, ۶۶۵

ص: ۸۲۷

هوایمای جنگنده جی.ایکس - ۷: ۳۷۴

هوایمای جنگنده سوپراتاندارد: ۲۰۵, ۴۷۶, ۴۹۹

هوایمای سوخو ۲۲: ۶۲۰

هوایمای شکاری "ی - ۲": ۵۳۰

هوایمای شکاری بمب افکن هادیر: ۱۵۲

هوایمای شناسایی بدون خلبان: ۱۹۴

هوایمای میراژ اف - ۱: ۳۰, ۶۳, ۲۰۴, ۳۳۶, ۴۳۳

هوایمای میراژ: ۴۷۶

هوایمای میراژ ۲۰۰۰: ۲۴۵, ۳۳۶

هوایمای میگ ۱۹: ۱۹۵

هوایمای میگ ۲۱: ۱۹۵, ۶۲۰

هوایمای میگ ۲۲: ۳۷۴

هوایمای میگ ۲۳: ۶۲۰

هوایمای میگ ۲۵: ۶۴۵

هوایروز ایران: ۱۶۵, ۲۷۶, ۴۰۸

هوایروز باختران: ۱۹۱

هوایروز سپاه: ۱۹۱

هوایروز عراق: ۵۵۶

اسامی و اصطلاحات سیاسی، اقدامات سیاسی

آزادی کشتیرانی در خلیج فارس: ۲۲, ۲۷, ۴۲, ۶۲, ۶۵, ۷۶, ۹۳, ۹۵, ۱۰۳, ۱۰۶, ۱۱۴, ۱۲۲, ۱۳۳, ۱۴۴, ۱۴۵, ۱۵۲, ۱۶۱,

۱۷۰، ۱۸۷، ۱۸۹، ۲۰۰، ۲۰۱، ۲۰۳، ۲۲۰، ۲۲۶، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۵۵، ۲۶۸، ۲۸۳، ۲۹۷، ۳۰۵، ۳۰۸، ۳۳۵، ۳۴۴، ۳۹۷، ۴۱۷، ۴۴۸،
۴۵۶، ۴۷۲، ۴۸۳، ۵۱۴، ۵۷۲، ۶۰۲، ۶۱۳، ۶۳۳، ۶۳۴، ۶۹۵، ۷۰۱

آغاز جنگ: ۲۱، ۳۹، ۵۷، ۶۱، ۱۲۴، ۱۴۹، ۳۰۶، ۳۶۲، ۴۱۳، ۴۲۸، ۴۸۸

آغاز گر جنگ، آغاز کننده جنگ: ۲۱،

۳۹، ۵۷، ۶۲، ۱۲۷، ۳۶۵، ۴۲۸، ۴۴۴، ۵۱۰، ۵۷۲، ۶۰۱، ۶۱۸، ۶۳۳، ۶۴۹، ۶۹۰، ۷۰۴، ۷۱۰

ابرقدرت: ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۳۹، ۴۳، ۵۸، ۶۶، ۷۱، ۸۳، ۹۵، ۹۶، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۱۳، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۶، ۱۵۴، ۱۵۹، ۱۶۲،
۱۶۹، ۱۷۰، ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۹، ۱۹۳، ۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۱، ۲۱۷، ۲۳۱، ۲۴۵، ۲۶۹، ۳۰۹، ۳۱۸، ۳۵۷، ۳۶۴،
۳۷۵، ۳۷۷، ۳۷۹، ۳۸۸، ۳۹۰، ۳۹۸، ۳۹۹، ۴۱۱، ۴۱۳، ۴۲۷، ۴۳۵، ۴۳۸، ۴۶۴، ۴۷۰، ۴۹۹، ۵۲۴، ۵۶۰، ۵۶۸، ۵۹۷، ۵۹۸، ۶۰۳،
۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۶، ۶۴۵، ۶۸۶، ۶۸۷، ۶۹۴، ۶۹۵

اتحادیه میهنی کردستان عراق (طالبانی ها): ۳۵، ۸۱، ۹۰، ۹۱، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۵، ۱۶۶، ۱۷۶، ۲۲۴، ۳۰۳، ۳۶۳، ۴۵۱، ۴۷۹، ۴۸۰،
۴۹۶، ۵۳۵، ۵۳۶، ۵۵۷، ۵۹۳، ۶۲۴، ۶۶۲

اجلاس (کنفرانس) سران عرب: ۳۱۸، ۴۹۳، ۵۶۳، ۶۱۹

اجلاس (کنفرانس) سران هفت کشور صنعتی، اجلاس (کنفرانس) ونیز: ۲۷، ۷۳، ۹۴، ۹۵، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۲۱، ۱۲۲،
۱۲۸، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۷، ۱۵۴، ۱۷۱، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۸، ۱۸۹، ۱۹۷، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۵۴، ۲۵۵، ۴۶۲، ۵۴۵

اجلاس خلع سلاح: ۳۹۱

اجلاس غیرمتعهدها (عدم تعهد): ۱۴۰، ۴۲۱

اجلاس فوق العاده مجمع عمومی مجلس اعلاى انقلاب اسلامى عراق: ۴۹۶

اجلاس مجمع عمومی سازمان ملل: ۳۷۹، ۴۰۱

اجلاس وزیران اطلاعات و جهانگردی کشورهای عضو عدم تعهد: ۱۴۰

اجلاس وزیران امور خارجه عرب: ۳۹۵

اجلاس وزیران خارجه کشورهای عضو شورای همکاری خلیج فارس: ۹۲، ۱۰۶، ۱۸۵

اخوان المسلمین: ۴۹۲

ادامه جنگ: ۴۱، ۶۴، ۷۴، ۱۵۰، ۲۲۷، ۲۸۴، ۳۱۹، ۳۳۴، ۳۷۳، ۳۷۹، ۴۴۲، ۴۶۰، ۴۷۴، ۵۲۸، ۵۷۲، ۵۸۷، ۶۰۹، ۶۱۹، ۶۴۸، ۶۶۶،

۷۱۶

ارتش آزادی بخش ملی ایران: ۳۲، ۲۲۵، ۵۱۸

استکبار جهانی: ۳۹، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۱۲، ۱۱۳، ۳۵۲، ۳۵۵، ۳۸۵، ۳۹۰، ۴۱۴، ۴۲۷، ۴۹۹، ۵۶۸، ۵۸۲، ۵۹۷، ۵۹۸، ۶۴۵، ۶۶۳، ۶۸۷،

اسکورت نفت کش ها: ۱۹، ۲۰، ۲۲، ۲۵، ۲۶، ۲۷، ۴۲، ۷۴، ۱۴۲، ۱۵۱، ۱۶۲، ۱۶۸، ۱۷۲، ۲۲۶، ۲۴۳، ۲۸۳، ۲۹۱، ۲۹۳، ۳۶۰،

۴۵۳، ۵۱۱، ۵۱۲، ۵۱۳، ۵۲۷، ۵۳۸، ۵۸۵، ۵۹۲، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۶۴، ۶۹۲، ۷۱۷

اسکورت نفت کش های کویتی: ۲۱، ۲۲، ۲۵، ۲۷، ۲۸، ۷۴، ۷۶، ۹۵، ۱۲۴، ۱۳۴، ۱۴۱، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۸۶، ۱۸۸،

۲۰۱، ۲۱۴، ۲۱۶، ۲۳۰، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۸، ۲۸۵، ۲۹۲، ۲۹۴، ۳۵۹، ۳۹۵، ۳۹۷، ۴۱۸، ۴۲۸، ۴۳۷، ۴۵۳، ۴۵۴، ۴۵۵، ۴۶۸، ۴۷۲،

۴۷۳، ۴۸۳، ۴۸۵، ۴۸۷، ۴۸۸، ۴۸۹، ۵۰۵، ۵۱۳، ۵۱۴، ۵۲۷، ۵۲۹، ۵۳۰، ۵۳۸، ۵۳۹، ۵۷۰، ۵۷۱، ۵۸۴، ۵۹۹، ۶۰۰، ۶۱۲، ۶۱۳،

۶۱۵، ۶۳۰، ۶۳۴، ۶۳۵، ۶۵۲، ۶۵۷، ۶۵۸، ۷۰۷، ۷۰۸، ۷۱۷

اصل ۴۷ کنوانسیون وین: ۶۵۵

افزایش قیمت (بهای) نفت: ۳۳۹، ۳۶۶، ۳۶۷، ۴۰۴، ۴۹۸، ۵۴۷، ۵۷۵، ۶۲۳، ۶۹۷

امپریالیسم: ۱۵۹، ۳۱۰، ۵۲۴، ۵۶۹، ۵۸۲، ۶۴۸

امنیت خطوط کشتیرانی: ۲۲، ۷۱، ۱۱۴، ۱۲۳، ۱۳۶، ۲۵۵، ۳۹۴، ۴۱۴، ۴۳۰، ۴۸۳، ۵۰۲، ۶۷۵

انتخابات مجلس شورای اسلامی: ۵۷، ۴۰۵، ۴۱۰، ۴۲۲، ۴۷۰

انجمن دوستی ژاپن و عراق: ۶۷۴

انجمن سیاست خارجی امریکا: ۳۱۶

انجمن های اسلامی سراسری دانشجویان (دفتر تحکیم وحدت): ۹۲، ۱۰۰

انستیتوی (مؤسسه) مطالعات استراتژیک بین المللی لندن: ۱۸، ۱۹۳، ۱۹۵، ۲۰۴، ۳۹۳

انفجار تأسیسات گاز کویت: ۵۳۲

ایران گیت: ۱۸، ۱۷۲، ۱۷۴، ۲۰۲، ۲۵۵، ۳۱۷، ۴۴۰، ۴۵۹، ۴۶۰، ۵۰۲، ۵۳۹، ۶۴۶، ۶۹۹

ص: ۸۲۸

بحران (وخامت، تشنج) در روابط ایران و انگلیس: ۱۹، ۳۱، ۴۵، ۷۲، ۸۸، ۹۶، ۱۱۶، ۲۰۵، ۲۳۲، ۲۷۱، ۳۶۵، ۳۸۳، ۴۲۰، ۴۹۸، ۵۲۲، ۵۲۴، ۵۳۱، ۶۰۶

بحران (وخامت، تیرگی) در روابط ایران و فرانسه: ۱۹، ۲۹، ۲۰۵، ۳۸۳، ۴۳۱، ۴۳۲، ۴۴۵، ۴۵۷، ۴۵۹، ۴۶۵، ۴۷۵، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۵، ۵۲۲، ۵۲۴، ۵۴۳، ۵۸۱، ۶۱۱، ۶۲۰، ۶۳۶، ۶۳۹، ۶۸۶، ۶۸۸، ۶۹۹

بحران افغانستان: ۱۳۶

بحران خلیج فارس: ۲۱، ۵۸، ۶۲، ۷۰، ۷۱، ۷۴، ۷۶، ۸۳، ۹۲، ۹۳، ۹۵، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۲۳، ۱۲۸، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۴، ۱۴۷، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۷۹، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۹، ۲۱۷، ۲۲۰، ۲۳۸، ۲۵۳، ۲۵۴، ۳۰۳، ۳۰۸، ۳۳۱، ۳۴۷، ۳۵۷، ۳۷۷، ۳۷۹، ۳۸۱، ۳۸۲، ۴۲۸، ۴۳۰، ۴۴۱، ۴۵۶، ۴۷۴، ۴۷۵، ۴۹۸، ۴۹۹، ۵۰۵، ۵۱۴، ۵۲۳، ۵۲۷، ۶۴۷، ۶۹۶، ۶۹۷

بحران سفارت ایران در پاریس: ۴۵۸

بحران گروگان های امریکایی در تهران: ۷۱۷

بحران لبنان: ۳۶۴

بلوک شرق، شرق: ۱۲۲، ۱۳۴، ۱۸۳، ۱۸۸، ۳۷۶، ۳۹۰، ۴۳۷، ۵۰۲، ۵۲۳، ۵۳۳

بلوک غرب، غرب: ۱۸، ۲۲، ۴۳، ۶۵، ۶۶، ۷۰، ۹۴، ۹۷، ۱۱۴، ۱۲۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۵۲، ۱۶۷، ۱۷۴، ۱۸۳، ۱۸۸، ۲۳۷، ۲۴۱، ۳۰۳، ۳۰۶، ۳۳۲، ۳۳۸، ۳۵۹، ۳۷۶، ۳۹۰، ۳۹۶، ۴۳۷، ۴۵۶، ۴۶۱، ۴۶۲، ۴۸۳، ۴۹۱، ۵۰۲، ۵۲۳، ۵۳۳، ۵۵۰، ۶۰۳، ۶۱۳، ۶۱۵، ۶۳۱، ۶۴۴، ۶۴۵، ۶۶۷، ۶۷۴، ۶۷۵، ۶۸۶، ۶۹۸، ۷۰۱، ۷۰۵، ۷۱۵، ۷۱۶

بند ۳۷ کنوانسیون وین: ۶۵۵

بهبود (تجدید) روابط (آشتی) سوریه با عراق: ۲۹، ۹۷، ۲۲۰، ۳۱۹، ۴۱۶، ۴۶۰، ۴۶۱، ۴۷۶، ۴۹۲، ۵۱۵، ۵۱۶، ۵۴۷، ۵۶۲، ۵۸۳، ۶۲۳، ۵۸۴

بهبود (عادی شدن) روابط ایران با انگلستان: ۵۶۲، ۶۷۲، ۶۷۳

بهبود رابطه امریکا و عراق: ۵۳۹، ۵۴۰

بهبود روابط ایران و شوروی: ۴۷۴، ۵۰۱

بهبود روابط سوریه و امریکا: ۳۶۴، ۳۸۴، ۴۹۱، ۵۸۳

بیانیه (پیشنهاد) شوروی درباره خلیج فارس: ۴۵۶، ۴۶۸، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۸۳، ۴۹۰، ۵۰۰، ۵۱۴، ۵۲۳، ۶۴۷

پایان جنگ، خاتمه جنگ: ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۵۷، ۵۸، ۶۰، ۶۲، ۷۳، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۴، ۱۱۵، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۵۴، ۱۶۱، ۱۶۹، ۲۸۴، ۲۹۶، ۳۳۱، ۳۳۳، ۳۴۷، ۳۶۰، ۳۶۵، ۳۷۹، ۳۸۰، ۳۹۲، ۳۹۶، ۴۰۱، ۴۴۱، ۴۴۲، ۴۴۴، ۴۵۵، ۴۸۷، ۴۸۹، ۵۰۱، ۵۲۱، ۵۲۴، ۵۲۶، ۵۳۸، ۵۷۰، ۵۷۲، ۵۸۴، ۵۸۷، ۶۱۵، ۶۲۵، ۶۳۵، ۶۵۰، ۶۵۲، ۶۶۸، ۶۷۴، ۶۹۲، ۷۰۴، ۷۱۳

پایان دادن به جنگ، خاتمه دادن به جنگ: ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۴۲، ۶۰، ۶۱، ۶۴، ۶۵، ۷۴، ۷۸، ۹۲، ۹۳، ۹۴، ۹۵، ۹۷، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۶، ۱۱۵، ۱۱۶، ۱۱۲، ۱۲۲، ۱۲۷، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۹، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۸۷، ۱۸۹، ۱۹۶، ۱۹۸، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۱۶، ۲۱۸، ۲۳۰، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۶۸، ۲۸۲، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۹۷، ۳۰۵، ۳۱۷، ۳۱۸، ۳۱۹، ۳۲۰، ۳۳۴، ۳۶۴، ۳۷۸، ۳۹۵، ۳۹۶، ۳۹۹، ۴۰۰، ۴۱۴، ۴۱۵، ۴۴۰، ۴۴۳، ۴۶۰، ۴۷۳، ۴۷۴، ۴۸۳، ۴۸۷، ۴۸۹، ۵۰۱، ۵۱۰، ۵۱۱، ۵۲۵، ۵۲۶، ۵۴۱، ۵۴۲، ۵۷۳، ۵۷۴، ۵۸۶، ۶۰۹، ۶۱۹، ۶۳۱، ۶۳۲، ۶۳۵، ۶۳۶، ۶۴۸، ۶۶۸، ۶۶۹، ۶۹۰

پرداخت غرامت: ۱۶۰، ۱۶۱، ۳۷۹، ۶۵۱، ۶۹۰، ۷۰۳، ۷۰۴

پروتکل ۱۹۲۵ ژنو: ۳۷۰، ۳۹۱، ۴۲۵، ۶۶۶، ۷۲۱

پرونده اختلاف ایران و امریکا: ۴۶۴

پیمان الجزایر: ۸۱

تجاوز عراق به ایران: ۱۵۹، ۱۶۸، ۵۰۰، ۶۰۱، ۶۶۷

تجمع علمای مسلمین لبنان: ۶۵۶، ۶۵۷

تحریم: ۴۰، ۴۵، ۷۵، ۱۰۴، ۱۱۴، ۱۶۰، ۲۳۰، ۳۷۸، ۳۹۵، ۴۴۳، ۴۶۲، ۴۹۱، ۵۸۶، ۶۰۱، ۷۰۹

تحریم (ارسال، فروش) تسلیحاتی (اسلحه): ۲۰، ۲۲، ۴۰، ۶۱، ۶۲، ۹۴، ۹۶، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۲۳، ۱۳۲، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۵۰، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۹، ۱۸۷، ۲۶۷، ۲۶۸، ۲۸۲، ۲۹۵، ۳۰۷، ۳۷۸، ۳۸۰، ۳۹۲، ۴۳۰، ۴۴۰، ۴۴۳، ۴۷۴، ۵۱۱، ۵۲۵، ۵۷۲، ۵۷۳، ۶۱۷، ۶۶۷، ۶۷۳، ۷۱۰

تحریم اقتصادی: ۱۱۶، ۳۰۷، ۳۷۹، ۷۰۴

تحریم خرید نفت از ایران: ۷۱۸

ترک مواصمه: ۱۲۴، ۵۲۴

تعیین (شناسایی) آغازکننده (مسئول شروع) جنگ، تعیین (شناسایی) متجاوز: ۶۲، ۱۶۰، ۱۹۹، ۳۶۵، ۳۷۹، ۳۹۴، ۳۹۵، ۴۳۰، ۵۱۰

تنبیه متجاوز: ۲۱، ۱۱۳، ۱۲۷، ۱۷۹، ۱۸۰، ۱۸۳، ۱۹۸، ۵۲۴، ۶۵۱، ۷۰۳

توسعه روابط شوروی با ایران و عراق: ۲۱۹

توقف جنگ: ۱۸، ۴۱، ۲۱۹، ۳۹۰، ۴۴۱

جبهه آزادی بخش ملی الجزایر: ۳۹۹، ۶۳۵

جنبش امل: ۹۲، ۲۹۹، ۶۵۶، ۶۵۷

جنگ اقتصادی: ۳۰۸

جنگ تبلیغاتی: ۲۸۴، ۴۹۱، ۶۵۶

جنگ سفارت خانه ها: ۴۶۰، ۴۶۵، ۵۸۰، ۶۴۶

جنگ قادسیه: ۷۸

جهان سوم: ۴۲۰، ۵۲۴، ۵۷۶، ۶۴۵، ۶۶۸، ۶۸۸

جهان عرب: ۶۵، ۷۸، ۱۸۴، ۲۱۹، ۳۳۳، ۵۰۲، ۵۱۶، ۵۶۲، ۷۰۷

حزب بعث سوریه: ۲۴۶، ۴۷۷

حزب بعث عراق: ۵۶، ۵۷، ۶۹، ۱۰۰، ۱۳۹، ۳۵۷، ۴۰۸، ۴۱۶، ۴۶۳، ۴۹۶، ۵۳۵، ۶۲۴، ۶۴۵، ۶۴۹، ۶۷۴، ۶۸۴

حزب جمهوری اسلامی: ۳۸، ۳۹، ۵۷

حزب جمهوری خواه امریکا: ۳۹۵، ۴۲۹، ۵۲۳، ۶۱۳، ۶۴۶

حزب دمکرات امریکا: ۲۷، ۲۵۴، ۲۹۴، ۳۹۵، ۴۴۰، ۵۸۶، ۶۱۳

حزب دمکرات کردستان ایران: ۳۲، ۳۳، ۹۱، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۲۰، ۱۳۸، ۱۶۶، ۲۲۵، ۲۷۱، ۲۸۰، ۲۸۱، ۳۱۰، ۳۲۹، ۳۳۰، ۴۳۳

۴۴۹، ۵۳۶، ۵۶۶، ۶۴۲، ۶۴۳، ۶۶۳، ۷۲۱

ص: ۸۲۹

حزب دمکرات کردستان عراق (بارزانی ها): ۶۹, ۸۲, ۹۰, ۹۹, ۱۲۰, ۱۲۶, ۱۶۶, ۱۹۲, ۲۱۳, ۲۳۵, ۲۷۱, ۳۱۴, ۳۲۷, ۳۶۳,

۳۶۴, ۳۷۲, ۴۷۹, ۵۳۳, ۵۳۶, ۶۴۲, ۶۸۴

حزب دمکرات مسیحی ایتالیا: ۳۶۵, ۶۲۹

حزب سبزا (اتریش): ۳۰۳

حزب سوسیالیست ایتالیا: ۲۰۰

حزب سوسیالیست فرانسه: ۴۵۹, ۵۴۴

حزب سوسیالیست کردستان عراق: ۱۶۵, ۲۵۰, ۲۸۱, ۴۷۹

حزب کارگر انگلیس: ۱۲۳, ۳۶۵

حزب کمونیست شوروی: ۱۵۳, ۴۵۶, ۵۱۴, ۵۷۴

حزب گلیست ا.ر.ب.ار فرانسه: ۴۵۹

حزب گلیست های فرانسه: ۵۴۴

حزب لیبرال انگلیس: ۱۲۳

حزب لیبرال دمکرات ژاپن: ۶۷۴

حزب الدعوه اسلامی عراق: ۲۱۳, ۲۳۵

حزب الله کردستان عراق: ۱۵۷, ۲۱۳, ۲۳۵, ۳۷۵, ۵۹۳, ۶۲۸

حزب الله کویت: ۵۳۲, ۵۶۰

حزب الله لبنان: ۲۸, ۲۴۶, ۲۹۷, ۲۹۸, ۲۹۹, ۳۳۸, ۳۵۱, ۳۵۲, ۴۰۳, ۴۶۲, ۴۷۰, ۴۹۲, ۵۰۶, ۶۵۶

حفاظت از (خطوط) کشتی رانی: ۴۳, ۹۳, ۱۱۵, ۱۲۱, ۴۸۳, ۵۴۱, ۵۹۸, ۶۰۳

حفظ امنیت جریان نفت: ۱۰۵

حق وتو: ۲۵, ۳۱, ۶۱, ۹۶, ۱۳۶, ۱۴۳, ۱۵۳, ۱۵۴, ۴۴۴, ۵۵۹

حقوق بشر: ۱۴۰, ۱۵۸, ۵۱۰

حقوق بشر دوستانه بین المللی: ۳۸۷

دیوان داوری ایران و امریکا: ۴۶۴

راهپیمایی براثت از مشرکین: ۶۰۷

رژیم اشغالگر قدس: ۵۸۲

روابط ایران - شورای امنیت: ۵۱۰

روابط ایران (تهران) و فرانسه (پاریس): ۲۱, ۴۰۲, ۴۳۲, ۴۷۶, ۶۳۸, ۶۳۹, ۶۵۴, ۶۷۳, ۶۹۹

روابط ایران و امریکا: ۱۹۹

روابط ایران و انگلیس: ۲۳۱, ۳۸۳, ۴۹۲, ۵۴۴, ۶۷۳

روابط ایران و پاکستان: ۶۹۶

روابط ایران و ترکیه: ۱۷۳, ۲۲۱, ۲۵۶

روابط ایران و سوریه: ۱۹, ۲۸, ۲۳۰, ۲۳۱, ۳۳۷, ۳۴۷, ۴۰۳, ۴۹۲, ۵۰۶, ۵۶۲, ۵۷۰, ۵۸۲, ۵۸۳, ۵۸۴, ۶۲۳

روابط ایران و شوروی: ۶۵, ۱۸۱, ۲۱۹, ۳۹۱, ۴۷۴

روابط ایران و هلند: ۶۵۳

روابط تسلیحاتی بین ایران و چین: ۲۱۷

روابط سوریه و عراق: ۲۹, ۹۷, ۲۳۱, ۵۸۴, ۶۰۶, ۶۲۲

روابط فرانسه با عراق: ۲۰۵

سازمان آزادی بخش فلسطین: ۶۲۰

سازمان پیشمرگان کرد مسلمان: ۵۹۴

سازمان عمل اسلامی عراق: ۶۹, ۹۹, ۱۱۲

سازمان کمونیستی پ.ک.ک (حزب کارگران کرد ترکیه): ۱۷۳

سازمان مجاهدین خلق: ۱۹, ۳۲, ۱۱۹, ۱۴۷, ۱۵۷, ۱۹۱, ۱۹۲, ۲۲۵, ۲۲۶, ۲۴۵, ۲۸۰, ۲۹۹, ۳۱۱, ۳۲۲, ۴۵۲, ۴۷۵, ۴۷۶, ۴۸۷, ۵۰۳, ۵۱۷, ۵۱۸, ۵۳۳, ۵۴۴, ۵۵۰, ۵۵۱, ۷۲۱

سردی روابط عراق و امارات عربی متحده: ۷۷

سردی مناسبات (تیرگی روابط) میان ایران و سوریه: ۳۳۷, ۳۶۴, ۴۷۶, ۵۸۴, ۵۹۶

سقوط (سرنگونی) صدام: ۱۰۰, ۱۴۵, ۲۳۰, ۲۹۲, ۳۵۷

سقوط (کاهش) قیمت نفت: ۱۹۳, ۱۹۴, ۳۰۹, ۳۲۲, ۳۴۸, ۳۶۶, ۳۶۷, ۵۶۳

سقوط رژیم عراق: ۹۰, ۱۶۸

سقوط شاه: ۷۶, ۳۰۵, ۳۷۵

شورای عالی شیعه لبنان: ۲۰۷, ۳۱۰

صدور انقلاب: ۱۷۲, ۳۹۸

صلح: ۳۲, ۴۰, ۴۱, ۶۱, ۶۵, ۶۶, ۷۷, ۹۴, ۹۵, ۱۰۲, ۱۰۴, ۱۰۶, ۱۰۷, ۱۱۴, ۱۱۵, ۱۲۷, ۱۳۵, ۱۳۶, ۱۴۱, ۱۴۲, ۱۴۳, ۱۴۴, ۱۵۲, ۱۵۹, ۱۶۱, ۱۶۷, ۱۶۹, ۱۷۱, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۸۳, ۱۸۵, ۱۸۹, ۲۰۳, ۲۱۸, ۲۱۹, ۲۲۷, ۲۳۰, ۲۴۰, ۲۴۲, ۲۴۳, ۲۴۴, ۲۶۷, ۲۶۸, ۲۸۴, ۲۹۶, ۳۰۶, ۳۱۹, ۳۳۴, ۳۷۷, ۳۷۸, ۳۷۹, ۳۸۴, ۳۹۴, ۳۹۵, ۳۹۷, ۳۹۸, ۴۱۱, ۴۱۳, ۴۲۶, ۴۲۸, ۴۳۰, ۴۴۱, ۴۴۲, ۴۴۳, ۴۵۶, ۴۵۷, ۴۷۳, ۴۷۴, ۴۸۷, ۴۸۹, ۵۰۱, ۵۰۵, ۵۱۸, ۵۲۶, ۵۳۸, ۵۴۲, ۵۴۵, ۵۷۱, ۵۷۶, ۵۸۳, ۵۸۷, ۶۰۲, ۶۰۷, ۶۱۹, ۶۳۲, ۶۳۵, ۶۳۶, ۶۳۹, ۶۴۸, ۶۵۱, ۶۶۶, ۶۶۷, ۶۶۹, ۶۷۴, ۶۸۶, ۶۹۱, ۷۰۵

ضد انقلاب: ۳۰, ۳۳, ۳۶, ۳۹, ۲۲۱, ۲۷۷, ۲۸۰, ۲۸۹, ۳۰۱, ۴۳۳, ۴۳۷, ۴۴۹, ۵۰۰, ۵۱۷, ۵۱۸, ۵۲۴, ۶۱۲, ۶۲۱, ۶۳۹, ۶۷۱

طرح استانچ: ۷۶

طرح کارتر: ۴۱

عادی سازی (نزدیکی) روابط فرانسه (پاریس) با ایران (تهران): ۲۹,

۳۱, ۳۹, ۳۴۸, ۴۰۲, ۴۰۳, ۴۳۲, ۴۴۴, ۴۴۵, ۴۴۶, ۴۵۸, ۴۵۹, ۴۷۵, ۴۷۶, ۵۰۳, ۵۴۳, ۵۴۴, ۶۰۵, ۶۳۷, ۶۳۹, ۶۷۳, ۷۱۰

عملیات استانچ: ۲۱۸

غرامت جنگی: ۶۲, ۶۱۸, ۶۵۱, ۶۹۰, ۷۰۳, ۷۰۴

قطع رابطه ایران و امریکا: ۶۷۳

قطع روابط موریتانی با ایران: ۳۶۶

قطع روابط فرانسه (پاریس) با ایران (تهران): ۲۷, ۳۰, ۳۷, ۴۸, ۵۳, ۵۴, ۵۵, ۵۶, ۵۷, ۶۰, ۶۲, ۶۳, ۶۷, ۶۸, ۶۹

۶۹۸, ۶۹۹, ۷۰۷

قطع نامه ۵۴۰: ۱۰۶

قطع نامه ۵۵۲: ۱۰۶

قطع نامه ۵۸۲: ۱۶۱, ۳۷۹, ۴۹, ۷۰۴, ۷۲۱

قطع نامه ۵۸۸: ۳۷۹

قطع نامه ۵۹۸: ۱۷, ۱۹, ۲۰, ۲۱, ۲۸, ۳۱, ۴۰, ۷۰, ۷۰۳, ۷۰۴, ۷۱۰, ۷۱۱, ۷۲۱

قوات سید الشهداء: ۱۷۶, ۳۴۲, ۳۷۵

کاهش روابط ایران و انگلیس: ۶۷۳

ص: ۸۳۰

کاهش سطح روابط تهران و پاریس: ۶۲۰

کمیته هفت نفری اتحادیه عرب، گروه هفت اتحادیه عرب: ۱۵۴, ۳۷۹, ۶۳۵, ۶۹۰

کمیته هماهنگی احزاب کرد در هلند: ۳۷

کمیته همبستگی با زندانیان سیاسی عرب خاورمیانه: ۶۵, ۴۵۹, ۴۶۵

کمیته همیاری ملت عراق در سوئد: ۳۷۳

کمیته ویژه بررسی علل بروز جنگ: ۱۶۱

کمیسیون بین المللی برای تعیین غرامت: ۶۲

کمیسیون ویژه بررسی سازمان ملل (هیئت کارشناسی سازمان ملل) درباره جنایات شیمیایی: ۴۱۰, ۴۹۷

کنفرانس بین المللی صلح در خاورمیانه: ۱۳۷, ۳۵۹, ۳۶۴, ۵۶۲, ۶۹۱

کنفرانس سران کشورهای اسلامی: ۵۷۳

کنوانسیون ژنو: ۲۹, ۴۲۵, ۶۲۹

کنوانسیون سوم ژنو: ۶۰, ۷۲۲

کنوانسیون وین: ۲۳۲, ۴۲۰, ۵۱۶, ۵۷۵, ۶۰۴, ۶۳۸, ۶۵۵, ۷۱۸, ۷۱۹

کومه له: ۳۲, ۳۳, ۳۵, ۳۶, ۵۲, ۱۲۰, ۲۳۷, ۲۸۰, ۲۸۱, ۲۸۹, ۲۹۰, ۳۳۰, ۳۸۷, ۴۰۸, ۴۵۲, ۵۳۳, ۵۳۵, ۵۶۷, ۵۹۴, ۶۶۳

گردهمایی ائمه جمعه استان تهران: ۱۹۷

گروگان گیری در سفارت امریکا در تهران: ۵۰۴

گروه جمال الدین کایلان: ۱۷۳

گروه زرگاری: ۲۸۰

گروه شهید سمیر جلالی: ۱۲۶

گروه یونس خالص (افغانستان): ۲۹۷

گروهک نجات ملی: ۲۸۱

گروه های (نیروها) معارض کرد (کردهای معارض) عراق: ۲۴, ۳۲, ۵۴, ۵۷, ۶۱, ۹۱, ۱۷۷, ۲۲۴, ۲۳۷, ۲۷۱, ۳۴۲, ۳۶۳, ۳۷۲, ۴۷۹, ۵۶۷, ۶۲۴, ۶۴۲

گروه های معارض عراقی: ۳۲, ۳۵, ۹۹, ۱۰۹, ۱۵۷, ۱۷۶, ۴۸۰, ۵۵۷

لشکر اسلامی کردستان عراق: ۶۸۴

لک زاگرس: ۶۴۲

لویی عراق: ۳۱, ۴۷۵, ۴۷۶

ماجرای (قضیه) مک فارلین: ۱۷, ۱۸, ۱۹, ۲۶, ۱۷۲, ۲۴۲, ۲۵۵, ۳۷۹, ۴۶۸, ۶۴۴, ۷۱۰, ۷۱۱, ۷۱۴

ماده ۲۵ منشور سازمان ملل: ۴۱

ماده ۳۹ (فصل هفتم) منشور سازمان ملل: ۳۰۷, ۳۷۹, ۵۷۳, ۶۱۷, ۷۰۴, ۷۲۲

ماده ۴۰ (فصل هفتم) منشور سازمان ملل: ۳۰۷, ۳۷۹, ۶۱۷, ۷۰۴, ۷۲۲

ماده ۴۱ منشور سازمان ملل: ۵۷۳

ماده ۴۲ منشور سازمان ملل: ۵۷۳

مبادلات دیپلماتیک ایران و انگلیس: ۱۸۳

مبارزان کرد عراقی: ۱۲۰, ۱۲۶, ۱۶۵, ۵۳۵, ۵۹۳

متجاوز: ۲۱, ۳۹, ۵۷, ۱۲۷, ۱۵۹, ۱۶۰, ۱۷۹, ۱۸۰, ۱۸۲, ۱۸۳, ۱۹۹, ۲۴۲, ۳۰۷, ۳۱۹, ۳۹۰, ۴۱۱, ۴۱۳, ۴۲۸, ۴۸۶, ۵۲۶, ۶۰۱, ۶۱۸, ۶۳۹, ۶۶۸, ۶۸۹, ۷۱۰, ۷۱۱

متخاصم: ۱۳۴, ۱۳۵, ۲۱۹, ۲۴۳, ۲۶۸, ۲۶۹, ۲۸۲, ۳۴۶, ۳۹۵, ۴۴۳, ۴۴۸, ۴۷۳, ۵۷۱, ۵۷۳, ۶۳۵, ۶۶۶, ۶۷۴

متوقف ساختن جنگ، متوقف کردن جنگ: ۱۸۴, ۳۵۹, ۳۷۷, ۴۵۷, ۵۱۶, ۵۲۶, ۵۵۹, ۶۳۵

مجلس اعلای انقلاب اسلامی عراق: ۱۲۶, ۲۳۶, ۳۷۳, ۴۴۹, ۴۹۶, ۴۹۷, ۵۵۸, ۵۶۷

محاصره سفارت ایران در پاریس: ۲۹, ۴۰۳, ۴۱۹, ۴۴۶, ۴۶۵, ۵۷۵, ۵۸۸, ۶۲۰, ۶۵۳, ۶۵۴, ۶۵۵, ۶۷۰, ۶۷۹, ۷۱۸

محاصره سفارت فرانسه در تهران: ۶۷۱, ۶۷۹, ۶۹۸, ۷۱۸

محافظت (حفاظت) از نفت کش های کویته: ۱۸۵, ۱۸۶, ۱۸۷, ۲۰۲, ۲۱۷, ۳۱۷, ۳۶۰, ۳۷۷, ۴۲۹, ۵۱۲, ۵۱۴, ۵۳۶, ۵۶۰, ۵۸۴, ۵۸۶, ۶۳۶, ۶۹۳, ۷۰۱, ۷۰۶, ۷۰۸, ۷۱۵

محاكمه (محکومیت) متجاوز: ۱۹۹, ۴۶۹

مرکز مطالعات استراتژیک و بین المللی امریکا: ۵۳۹, ۵۴۱

مرکز مطالعات بین المللی و استراتژیک دانشگاه جورج تاون: ۳۶۱

مرکز مطالعات استراتژیک پاکستان: ۱۴۵

مؤسسه بین المللی تحقیقات صلح (استکهلم): ۲۰۴, ۲۹۵, ۲۹۶

مؤسسه روابط بین المللی فرانسه: ۲۰۴

مسئله اعراب و اسرائیل: ۱۱۶

مسئول آغاز جنگ: ← آغاز گر جنگ

معامله پنهانی اسلحه امریکا با ایران: ۲۶۸, ۲۶۹, ۴۴۱, ۵۴۰

معرفی (اعلام) متجاوز: ۲۲, ۱۸۳, ۱۹۸, ۳۰۷

منافقین: ۲۸۰, ۲۸۱, ۲۹۹, ۳۲۲, ۵۱۷, ۶۷۹

مناقشات اعراب و اسرائیل: ۱۳۷

منشور سازمان ملل: ۱۰۴, ۲۸۴, ۴۸۶, ۵۲۶, ۵۸۵, ۷۲۲

مهار ایران: ۱۸

میانجی، میانجی گر: ۱۲۲, ۱۵۵, ۱۷۴, ۳۶۵, ۳۹۶, ۴۶۱, ۴۶۸, ۶۷۳, ۷۲۲

میانجی گری در جنگ: ۴۰, ۱۶۱, ۲۱۹, ۲۲۰, ۲۲۷, ۴۱۳, ۴۶۰, ۶۰۷, ۶۲۳

نشست مشترک شورای همکاری خلیج فارس و اتحادیه اروپا: ۲۹۷

نهضت روحانیت کردستان عراق: ۶۲۴

نیروهای فالانژ: ۳۵۲

نیروهای مبارز شیعی عراق: ۱۲۶

نیروهای ویژه حضرت ابوالفضل (قوات سیدالشهدا): ۳۴۲

واترگیت: ۶۴۶

هیئت دیپلماتیک انگلستان در تهران: ۴۵

هیز بیستون: ۵۶۶

هیز پیشوا: ۱۱۰, ۳۲۹, ۴۳۳

هیز زریوار: ۵۶۶

هیز زمزیران: ۱۱۰

هیز شاهو: ۶۴۲

هیز قدیر: ۴۳۳

ص: ۸۳۱

سایر اسامی و اصطلاحات

اتحادیه بین المللی صاحبان مستقل نفت کش ها (اینتر تانکو): ۸۶

اجلاس اوپک: ۹۸, ۱۹۰, ۳۰۹, ۳۲۱, ۳۲۲, ۳۳۵, ۳۳۸, ۳۶۶, ۴۰۳, ۴۰۴

اجلاس شورای یوتیت (محیط زیست جهانی): ۱۶۴

انجمن بین المللی صاحبان مستقل کشتی ها (نروژ): ۵۷۷

انجمن پزشکان ایرانی مقیم فرانسه: ۵۶۸

اورانیوم: ۵۰۷

ایران ایر: ۵۰۵

بنیاد مهاجرین جنگ تحمیلی: ۵۹۱

پروژه اردیف، شرکت اردیف: ۵۰۷, ۵۴۳

تغزیرات حکومتی: ۶۷۵, ۶۷۶

حقوق بشر: ۳۷, ۲۰۷, ۳۷۱, ۶۱۲

روابط بازرگانی انگلیس با ایران: ۹۶

شرکت آلمانی کرافت ورک یونیون: ۱۰۸

شرکت اس.اس.بی.اینوست (نروژ): ۵۴۴

شرکت ایرانی - فرانسوی سوفیدیف: ۵۰۷

شرکت اینتر تانکر: ۱۲۰

شرکت بین المللی سانتیه فه (کالیفرنیا): ۷۴, ۴۵۴

شرکت تکزاکو (تگزاکو): ۵۴۴, ۶۹۳

شرکت دریایی ون در گیستن (هلند): ۶۰۴

شرکت سرمایه گذاری ایران: ۵۰۸

شرکت فرانسوی توتال: ۱۲۴

شرکت فرانسوی سرو: ۵۰۷

شرکت کشتیرانی چاپیک: ۸۵

شرکت کشتی رانی چسپیک: ۷۴

شرکت کشتیرانی متحده عربی: ۳۸۸

شرکت کشتیرانی یونانی آن لایت: ۱۲۰

شرکت کشتی سازی هلندی وان درگیسن دنورد: ۶۵۳

شرکت نفت کش یونیورس: ۵۲۰

شرکت نفتی آموکو: ۴۶۵

شرکت های نجات دریایی: ۵۸۰, ۵۷۹, ۱۹۵

شورای کشتی رانی انگلستان: ۵۷۷

صادرات (صدور) نفت ایران: ۱۹, ۱۱۸, ۱۷۸, ۱۸۹, ۱۹۰, ۲۳۹, ۴۹۳, ۵۰۶, ۵۱۴, ۵۷۶, ۵۹۲, ۶۷۵, ۷۱۸

صادرات انگلیس به ایران: ۲۷۱, ۴۵

صادرات ترکیه به ایران: ۱۸۳

صادرات کالاهای غیرنفتی ایران به یوگسلاوی: ۴۲۱

صادرات (صدور) نفت عراق: ۱۱۸, ۱۶۲, ۲۴۵, ۳۲۰, ۳۲۱, ۳۳۶, ۳۶۷, ۵۶۳, ۵۷۶

صدور (صادرات) نفت: ۲۵, ۱۸۹, ۲۶۸, ۳۶۷, ۳۹۰, ۴۱۶, ۴۳۶, ۵۱۲, ۵۱۵, ۵۳۰, ۵۴۸, ۵۶۳, ۵۶۴, ۵۷۵, ۶۰۹, ۶۴۰, ۶۷۵

۷۰۹, ۷۰۷, ۶۹۷

عشایر روغزایی (سلیمانیه): ۳۴۲

عشایر ریکانی: ۸۲

فدراسیون بین المللی حقوق بشر: ۵۰۹

کتاب سوداگری مرگ: ۳۰۴

کتاب ۴۴ روز شمار جنگ: ۱۷۲

کشتی المركب: ۳۸۸

کشتی باری رشیدیہ (قطر): ۳۴۳

کشتی باری سیدراشینی: ۴۱۸

کشتی تجاری هیرا (ترکیه): ۳۰۲

کشتی روسی ایوان کارسیف: ۱۹

کشتی فاکس: ۶۳

کشتی کانتینربر فرانسوی ویل دانور: ۵۷۹, ۵۸۰

کشتی لیبریایی سوپریف: ۳۱۸

کمپانی امریکایی ستکو: ۴۶۴, ۴۶۵

کمپانی توشیا: ۲۴۵, ۷۱۸

نفت کش اسپانیایی سانتارماریا: ۴۳۸

نفت کش استنا: ۲۳۹

نفت کش المناقیشن: ۷۰۵, ۷۰۶

نفت کش امریکایی پکونیک: ۵۲۰, ۵۲۸, ۵۳۶

نفت کش ایرانی دنا: ۴۱۰

نفت کش ایوان کوروتیف: ۳۴۳

نفت کش بريجتون (الرخاء): ٢٨, ٥١١, ٥٨٥, ٦١٣, ٦١٤, ٦٥٢, ٧٠٥, ٧٠٧

نفت کش خارک ٥: ٥٤٤, ٥٤٥

نفت کش سوئدی استنا کنکورديا: ٣٤٢, ٣٥٨

نفت کش قبرسی نیکوس کازاتتراکیس: ٤٨٢, ٤٨٣

نفت کش کویتی الرفه: ٧٠٥, ٧٠٦

نفت کش گاز پرنس: ٢٨, ٦٥٢

نفت کش لیبریایی تناسیتی: ٢٥١

نفت کش مارشال باگرامیان: ٢٦

نفت کش مارشال چخوف: ٢٦

نفت کش مارشال مایکوپ: ٢٦

نفت کش نروژی میامارگارت: ٣٤٢, ٣٥٨, ٣٨٨

نفت کش یونانی اتینک: ١٢٠

نماز جمعه: ٨١, ٨٢, ٨٣, ٩٢, ١٤٧, ١٤٩, ١٧٢, ٢٣٦, ٢٣٨, ٢٤٠, ٣٣١, ٤٣٥, ٤٣٦, ٤٥٨, ٤٦٤, ٦٤٤

نماز جمعه بندرعباس: ٤٣٧

ص: ٨٣٢

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

